Aan de leden van
de gemeenteraad
van Hengelo

O P R O E P I N G

voor de op 10 juni 2015 vanaf *16.30 uur*

in de raadzaal van het stadhuis te houden
vergadering van de Raad der gemeente Hengelo

AGENDA:

				Port.H.	Tijd:
A	**Algemeen**				
	A01	Opening			
	A02	Vaststellen agenda			
	A03	Vragenkwartier (zie art. 46 Reglement van Orde voor de Gemeenteraad)			15 min.
	A04	Bestuurlijke actualiteiten (van het college)			15 min.
	A05	Toelating nieuw raadslid	1077300	Griffie	
	A06	Benoeming raadslid in diverse functies	1078413	Griffie	
B	**Hamerstukken**				
	B01	Spreidingsplan speciaal onderwijs 2013	1010704	Schoon-hoven	
	B02	Ontwerpbegroting 2016 OLCT	1074720	Bron	
	B03	Concept begroting 2016 - Meerjarenper-spectief 2017-2019 en jaarstukken 2014 GBT	1073505	Ten Heuw	
	B04	Voordracht E.W. de Groot als lid Raad van Toezicht van Stichting OSG	1072647	Schoon-hoven	
	B05	a. Jaarstukken 2014 begroting 2015/2016 en grondexploitatie Regionaal Bedrijventer-rein Twente	1074347	Ten Heuw	
		b. Herzieningen grondexploitaties per 1-1-2015	1064387	Ten Heuw	
C	**Voorstellen met tussenkomst van de politieke markt**				
	C01	Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019/kadernota	1070834	Ten Heuw	
	C02	Besteding resterende middelen F35 tussen Grobbentunnel en grens met Borne	1070228	Bron	
	C03	Jaarverslag en jaarrekening gemeente Hengelo 2014	1067307	Ten Heuw	
D	**Voorstellen zonder tussenkomst van de politieke markt**				

Hengelo, 18 mei 2015
De voorzitter van de raad,

De heer S.W.J.G. Schelberg

Behandelvoorstel van het presidium voor deze agenda:

Van 16.30 uur – 18.15 uur:

- Behandeling van de A stukken:
- Behandeling van de B (= hamer) stukken, is B1 tot en met B5:

- 1e Termijn raad over de C01 stukken, Maatschappelijke takenverkenning / Kadernota:
    a. maximaal 8 minuten per fractie (geen interrupties, van moties en amendementen zo mogelijk alleen de opdracht voorlezen:)
    b. één woordvoerder per fractie:
    c. spreken vanaf het katheder.

Schorsing / Eten:

Hervatting: 19.15 uur:

- 1e termijn college
- 2e termijn raad, debat
- 2e termijn college

- Overige Bespreekstukken, C02 en C03.

De eerstvolgende raadsvergadering is gepland op 24 juni 2015 aanvang 19.30 uur.

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1077300	L.F. Nijland	GRI	--

ONDERWERP

toelating nieuw raadslid

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De heer M.J. (Marc) ten Barge toe te laten als nieuw raadslid.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Op 20 mei is een lid van de raad van de gemeente Hengelo, de heer L. Schoonhoven, benoemd tot wethouder. Daardoor is een vacature ontstaan in de raad. Met de toelating van de heer M.J. Ten Barge als nieuw raadslid wordt in deze vacature voorzien.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1077300	Nijland, Leo	GRI	

ONDERWERP

Toelating nieuw raadslid

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

N.v.t.

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op 20 mei is de heer L. Schoonhoven benoemd tot wethouder van de gemeente Hengelo. Door die benoeming is een vacature ontstaan in de raad. De voorzitter van het centraal stembureau heeft de heer M.J. ten Barge (Marc) benoemd in de opengevallen plaats. De heer Ten Barge heeft deze benoeming tijdig aanvaard. De raad dient nu te beslissen over zijn toelating.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Wanneer in een opengevallen plaats in de raad moet worden voorzien, benoemt de voorzitter van het centraal stembureau, met inachtneming van de bepalingen in de Kieswet, de daarvoor in aanmerking komende kandidaat.

Op 29 mei 2015 heeft de voorzitter van het centraal stembureau de heer M.J. ten Barge benoemd in de huidige vacature. De heer Ten Barge heeft die benoeming op 1 juni 2015 aanvaard. Daarnaast heeft hij de o.g.v. art. V3 Kieswet benodigde stukken overgelegd:

- een ondertekende verklaring over het al dan niet bekleden van openbare betrekkingen,
- een uittreksel uit de Basisregistratie Personen waaruit zijn woonplaats en de datum en plaats van zijn geboorte blijken.

De gemeenteraad moet aan de hand van de overgelegde stukken (de geloofsbrief) onderzoeken of de benoemde tot de raad kan worden toegelaten. Een commissie uit de raad (de commissie voor de geloofsbrieven) voert dit onderzoek uit. Dat gebeurt op de wijze die is aangegeven in artikel 5a van het ‘Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en de politieke markt’. De commissie gaat na of de benoemde aan de eisen voor het raadslidmaatschap voldoet en geen openbare betrekking bekleedt die strijdig is met het lidmaatschap. Vervolgens brengt de commissie advies uit aan de raad.

Bij een positief advies legt de kandidaat ten overstaan van de voorzitter van de raad de eed of belofte af. Daarmee is hij toegelaten als raadslid en kan hij direct deelnemen aan de werkzaamheden van de raad.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De heer M.J. (Marc) ten Barge toe te laten als nieuw raadslid.

FINANCIËLE ASPECTEN

N.v.t.

BIJLAGE(N)

Geen

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1078413	L.F. Nijland	GRI	

ONDERWERP

Raadsvoorstel benoeming raadsleden in diverse functies

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO HEEFT BESLOTEN

a. De heer I. Cetinkaya te benoemen als lid van het presidium en de werkgeverscommissie;
b. De heer M.A. van Rossum te benoemen als lid van de Rekenkamercommissie.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Om te voorzien in de vacatures in de commissies stelt de fractie van D66 voor namens deze fractie de heer I. Cetinkaya zitting te laten nemen in het Presidium en de werkgeverscommissie, de heer M.A. van Rossum in de Rekenkamercommissie (i.p.v. de heer Cetinkaya).

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1078413	Nijland, Leo	GRI	

ONDERWERP

Benoeming raadsleden in diverse functies

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

20 mei jl. heeft de raad de heer L. Schoonhoven van D66 benoemd als wethouder. In de ontstane vacature is voorzien met de toelating van de heer M.J.Ten Barge als nieuw raadslid (zie raadsvoorstel A05). Door het vertrek van de heer Schoonhoven zijn ook vacatures ontstaan in diverse commissies. De fractie van D66 heeft met de benoeming van Mevrouw K. Veneberg als fractievoorzitter voorzien in deze vacature.

Om te voorzien in de vacatures in de commissies stelt de fractie van D66 voor namens deze fractie de heer I. Cetinkaya zitting te laten nemen in het Presidium en de werkgeverscommissie, de heer M.A. van Rossum in de Rekenkamercommissie (i.p.v. de heer Cetinkaya).

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Sinds het dualisme is de raad in gezamenlijkheid verantwoordelijk voor een aantal werkzaamheden, die nodig zijn om de eigen huishouding van de raad en het raadswerk ordentelijk te laten verlopen. Zo snel mogelijk na de gemeentelijke raadsverkiezingen worden alle fracties ook uitgenodigd kandidaten voor te dragen om zitting te nemen in de diverse commissies.

Bij het ontstaan van tussentijdse vacatures is het zaak zo snel mogelijk hierin te voorzien en is het aan de betrokken fractie nieuwe kandidaten voor te dragen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Te stemmen over de voordrachten van D66 tot benoeming van:

a. De heer I. Cetinkaya als lid van het presidium en de werkgeverscommissie;
b. De heer M. A. van Rossum als lid van de Rekenkamercommissie.

FINANCIËLE ASPECTEN

n.v.t.

BIJLAGE(N)

--

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Spreidingsplan speciaal onderwijs 2013**		
Zaaknummer	1010704	**Portefeuillehouder**	Erik Lievers
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De doorbetaling van huisvestingsmiddelen voor speciaal onderwijs aan de gemeente Enschede vast te stellen op € 2.350.000,- , en dit op de voorgestelde wijze uit te keren en te dekken.		
Historie	De gemeente Hengelo heeft voor de jaren 2005-2013 geld ontvangen voor de bekostiging van vestigingen speciaal onderwijs die in Enschede staan. Dit komt omdat de “Enschedese” nevenvestigingen nog niet formeel waren opgenomen in het spreidingsplan Scholen en heeft de hoofdvestiging in Hengelo (lees de Gemeente Hengelo) de middelen uit het gemeentefonds ontvangen. V.a. 2014 zijn de nevenvestigingen officieel erkend via het spreidingsplan en daarmee ontvangt de Gemeente Enschede (de gemeente waar de leerlingen wonen) ook zelf de middelen. Voor de voorgaande jaren dient er een verrekening van de middelen plaats te vinden. Hierover is zowel ambtelijk als bestuurlijk tussen Hengelo en Enschede overeenstemming bereikt.		

Politieke Markt	**N.v.T**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
Doel van de sessie				
Behandeladvies				
Spreekrecht publiek	ja ☐ nee ☐		duur:	

Raad	**Datum 10 juni 2015**	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Conform de voorschriften rond de gemeentefondsuitkering, waarin wordt gesteld dat de gemeenten geacht worden tot een onderling vergelijk te komen over de verrekening van de door de gemeente Hengelo ontvangen middelen, is er door de gemeenten Hengelo en Enschede overleg gevoerd. Voorliggend voorstel is de uitkomst van dit overleg en is in afstemming met de gemeente Enschede tot stand gekomen. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichting tot financiële herverdeling tussen beide gemeenten. De financiële gevolgen van dit voorstel zijn verwerkt in bijgevoegde begrotingswijziging. De lasten worden gedekt uit de reserve onderwijshuisvesting. Het presidium wordt geadviseerd om dit voorstel als direct hamerstuk voor de raad te agenderen.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1010704	Hidders, Marieke	SAM-MO	Erik Lievers

ONDERWERP

Spreidingsplan speciaal onderwijs 2013

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De raad der gemeente Hengelo besluit;

1. De doorbetaling van huisvestingsmiddelen voor speciaal onderwijs aan de gemeente Enschede vast te stellen en voor de bekostiging hiervan € 2.350.000,- ter beschikking stellen.
2. Het bedrag in jaarlijkse termijnen aan de gemeente Enschede uit te keren.
3. In 2015 een bedrag van € 180.000,- uit te keren en het resterende bedrag van € 2.170.000,- vanaf 2016 in 7 jaarlijkse termijnen uit te keren.
4. De lasten te dekken door een bijdrage uit de reserve onderwijshuisvesting.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Het schoolbestuur Stichting Attendiz, bestaat onder meer uit een aantal cluster 4 scholen in deze regio. Cluster 4 scholen zijn bedoeld voor kinderen met psychiatrische of gedragsstoornissen. Attendiz heeft, naast de hoofdvestigig Onder de Kap in Hengelo, in de loop der jaren een aantal nevenvestigingen gesticht in Enschede. Deze scholen waren niet erkend door het ministerie van OC en W. Hierdoorontving de gemeente Hengelo de uitkering in het gemeentefonds voor de huisvesting van deze vestigingen. De raad van de gemeente Enschede heeft in september 2012 en in maart 2013 een verklaring van geen bezwaar afgegeven. Met de erkenning van het spreidingsplan door het ministerie van OC en W is de wettelijk vereiste formalisering afgewikkeld. De huisvestingsmiddelen van de vestigingen SO 't Mozaïek, VSO 't Mozaïek, de Panta Rhei en het Sloepje gaan nu rechtstreeks naar de gemeente Enschede.
Op grond hiervan claimt de gemeente Enschede het deel van de uitkering in het gemeentefonds over de periode van 2006 tot en met 2013.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1010704	Hidders, Marieke	SAM-MO	Erik Lievers

ONDERWERP

Spreidingsplan speciaal onderwijs 2013

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Het bestuur Attendiz, voorheen Stichting Scholengroep Speciaal (SSTS), bestaat onder meer uit een aantal cluster 4 scholen in deze regio. Cluster 4 scholen zijn bedoeld voor kinderen met psychiatrische of gedragsstoornissen. Deze organisatie heeft, naast de hoofdvestiging Onder de Kap in Hengelo, in de loop der jaren een viertal nevenvestigingen gesticht in Enschede. Het betreft scholen die in de afgelopen jaren vanwege snelle groei van het leerlingenaantal zijn gesticht, maar die niet formeel zijn erkend. Tot het moment van de erkenning door het ministerie van OC en W had alleen de hoofdvestiging in Hengelo een eigen BRIN nummer. Hierdoor heeft de gemeente Hengelo de uitkering in het gemeentefonds voor de huisvesting van alle vestigingen ontvangen.

De raad van de gemeente Enschede heeft op 24 september 2012 en op 5 maart 2013 een verklaring van geen bezwaar afgegeven. Met de erkenning van het spreidingsplan door het ministerie van OC en W is de wettelijk vereiste formalisering afgewikkeld. De bekostiging gaat sinds 2014 rechtstreeks naar de gemeente waar de leerlingen zijn gehuisvest.

Aangezien de gemeente Hengelo over de periode van 2005 tot en met 2013 de bekostiging van de huisvestingsmiddelen van de vestigingen in de gemeente Enschede heeft ontvangen dient een verrekening van deze middelen plaats te vinden. Deze verrekening met de gemeente Enschede wordt middels dit raadsvoorstel voorgelegd.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Attendiz bestaat uit een aantal cluster 4 scholen in deze regio. Deze organisatie heeft naast de vestigingen in Hengelo ook een viertal nevenvestigingen in Enschede met tot voor kort hetzelfde BRIN-nummer, dit zijn vestigingen voor speciaal onderwijs (SO) 't Mozaïek en het Sloepje en vestigingen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) 't Mozaïek en de Panta Rhei.

Aangezien de hoofdvestiging zich in Hengelo bevindt, ontvangt de gemeente sinds de stichting van deze scholen de uitkering in het gemeentefonds voor de huisvesting van deze scholen op basis van het totaal aantal ingeschreven leerlingen op de diverse locaties. Op grond hiervan heeft de gemeente Enschede het deel van de uitkering in het gemeentefonds geclaimd, dat bestemd is voor de huisvesting van de scholen SO en VSO 't Mozaiek, de Panta Rhei en het Sloepje in Enschede.

In september 2012 en in maart 2013 heeft de gemeente Enschede het spreidingsplan vastgesteld en vanaf 2014, op grond van de teldatum 1 oktober 2013, gaat de financiering voor de huisvesting van de genoemde locaties rechtstreeks van het Rijk naar de gemeente Enschede.

Na de vaststelling van het spreidingsplan heeft de gemeente Enschede per brief d.d. 25-7-2013 laten weten, dat de gemeenten conform het gestelde in de voorschriften rond de gemeentefondsuitkering geacht worden tot een onderling vergelijk te komen over de verrekening van de door de gemeente Hengelo ontvangen middelen. In augustus 2013 was er overleg en op 24 september 2013 deed de gemeente Enschede een voorstel en voegde een overzicht van de investeringen in gebouwen bij. Uit het overzicht met investeringen in gebouwen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs bleek dat de gemeente Enschede in de periode 2006-2013 € 2.800.000,- heeft geïnvesteerd in huisvesting van de betreffende schoollocaties.

Echter, een volledige vergoeding van de investeringskosten in de betreffende schoolgebouwen, dat door de gemeente Enschede was aangeleverd, is niet terecht. Aangezien deze investeringen voor een langere periode dan 2005-2013 zijn gerealiseerd. De kapitaallasten, die bestaan uit rente en afschrijvingen van de investeringen, zijn over de periode 2005-2013 aanmerkelijk lager dan het totale investeringsbedrag. Zou men de kapitaallasten als basis nemen voor de doorbetaling van de middelen voor onderwijshuisvesting, dan zou het te claimen bedrag aanzienlijk lager uitvallen.

Op dat moment was bovendien nog onduidelijk over welke periode het deel van de gemeentefondsuitkering zou worden geclaimd. De gemeentefondsuitkering was namelijk nog niet aangepast, naar aanleiding van de vaststelling van het spreidingsplan. Bovendien was niet duidelijk of de leerlingenaantallen correct waren en of de berekening correct was.

Per mail van 13 maart 2014 liet de gemeente Enschede weten opnieuw in overleg te willen gaan. Op grond van de berekening van de PO-raad zou de gemeente Hengelo als gemeentefondsuitkering een bedrag van € 1.573,54 per ingeschreven leerling per jaar voor SO- en VSO-leerlingen ontvangen. In de memo van 7 oktober 2014 wordt het geclaimde bedrag op grond hiervan gesteld op ruim € 4.000.000,-.

Voor de bepaling van het te claimen bedrag is de gemeente Enschede uitgegaan van de berekening van de PO-raad. De PO-Raad is de sectororganisatie voor het primair onderwijs. Deze vereniging behartigt de gemeenschappelijke belangen van de besturen in het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. De PO-Raad is als belangenbehartiger niet verantwoordelijk voor de berekening van de Gemeentefondsuitkering. Men heeft gebruik gemaakt van de rekenmethode uit een rapport dat door het ministerie van BZK in 2005 uitsluitend heeft opgesteld, om een herverdeling van middelen in het Gemeentefonds tot stand te brengen. Deze rekenmethode is echter niet geschikt voor de berekening van de inkomsten onderwijshuisvesting uit het Gemeentefonds.

De door het ministerie van BZK geaccordeerde berekening van de waarde van het landelijke bedrag in het Gemeentefonds voor onderwijshuisvesting, is door te kijken naar het bedrag dat in 1997 bij de decentralisatie van de onderwijshuisvesting van het Rijk naar de gemeenten in het Gemeentefonds is gestort en dit bedrag jaarlijks te actualiseren. Hierbij wordt rekening gehouden met de toevoegingen voor klassenverkleining en onderwijskundige vernieuwingen en de onttrekking in verband met een gewijzigde bekostiging van het voortgezet onderwijs.

Voor de bepaling van het aantal leerlingen wordt uitgegaan van het aantal leerlingen, dat herleidbaar is uit de gemeentefondsuitkering over de betreffende periode. Het totaalbedrag ad € 2.272.521,24 wordt als volgt berekend:

Jaar	Aantal leerlingen	Tarief	Bedrag	Cummulatief Bedrag
2006	87	€ 1.002,44	€ 87.212,28	€ 87.212,28
2007	171	€ 1.004,16	€ 171.711,36	€ 258.923,64
2008	232	€ 1.004,16	€ 232.965,12	€ 491.888,76
2009	290	€ 1.004,16	€ 291.206,40	€ 783.095,16
2010	312	€ 1.069,99	€ 333.836,88	€ 1.116.932,04
2011	374	€ 1.069,99	€ 400.176,26	€ 1.517.108,30
2012	347	€ 1.069,99	€ 371.286,53	€ 1.888.394,83
2013	359	€ 1.069,99	€ 384.126,41	**€ 2.272.521,24**

Op grond hiervan is overleg geweest op bestuurlijk niveau. Tijdens het overleg is besproken om uit te gaan van enerzijds de werkelijke kosten die de gemeente Enschede heeft gemaakt voor de huisvesting van deze leerlingen. Anderzijds moet er rekening mee worden gehouden dat de investeringen voor deze onderwijsgebouwen voor een langere periode zijn gedaan. Bovendien is de berekening die herleidbaar is uit de gemeentefondsuitkering over de betreffende periode leidend. Ten slotte wordt er rekening gehouden met het feit dat de bedragen, weliswaar eerder door de gemeente Hengelo zijn ontvangen, maar niet in één keer kunnen worden afgedragen. Op grond hiervan wordt 1% rentederving per jaar over de periode 2006 tot en met 2013 berekend en wordt het bedrag eenmalig verhoogd met € 84.160,76. Het totaalbedrag komt dan uit op € 2.356.682,-. Op grond hiervan is besproken dat het totaal te claimen bedrag wordt vastgesteld op € 2.350.000,-.

Aangezien het bedrag niet in één keer kan worden afgedragen was eerder afgesproken, dat dit bedrag in acht jaarlijkse termijnen aan de gemeente Enschede worden uitgekeerd. Voor de eerste termijn in 2015 is dat het bedrag waar de gemeente Hengelo in het meerjarenoverzicht al rekening mee heeft gehouden, namelijk € 180.000,- wordt afgedragen. Het resterende bedrag van € 2.170.000,- zal gelijk verdeeld over de zeven kalenderjaren 2016 t/m 2022 worden afgedragen aan de gemeente Enschede.

Op grond hiervan wordt een bedrag van € 2.350.000,- beschikbaar gesteld. Het beschikbaar gestelde bedrag wordt gedekt door aanwending van de middelen voor onderwijshuisvesting.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Op grond van voorgaande wordt aan uw raad voorgesteld:

1. De doorbetaling van huisvestingsmiddelen voor speciaal onderwijs aan de gemeente Enschede vast te stellen en voor de bekostiging hiervan € 2.350.000,- ter beschikking stellen.
2. Het bedrag in jaarlijkse termijnen aan de gemeente Enschede uit te keren.
3. In 2015 een bedrag van € 180.000,- uit te keren en het resterende bedrag van € 2.170.000,- vanaf 2016 in 7 jaarlijkse termijnen uit te keren.
4. De lasten te dekken door een bijdrage uit de reserve onderwijshuisvesting.

FINANCIËLE ASPECTEN

De middelen voor onderwijshuisvesting zijn onderdeel van het Gemeentefonds en zijn algemene middelen, waarvan de gemeenteraad budgetbevoegdheid heeft. Het is dus geen geoormerkt bestemmingsbedrag. Het is een algemene geldstroom waaraan geen bestedingsvoorwaarden zijn gesteld. In de bijlage bij de memo ontwikkeling reserve onderwijshuisvesting (10044570) is aangegeven wat de doorbetaling aan Enschede voor gevolgen heeft voor de reserve onderwijshuisvesting.

De doorbetaling van de middelen onderwijshuisvesting voor speciaal onderwijs aan de gemeente Enschede Het bedrag ad € 2.350.000,- wordt gedekt door aanwending van de middelen voor onderwijshuisvesting. De eerste termijn € 180.000,- wordt in 2015 betaalbaar gesteld. Het restantbedrag zal vanaf 2016 gelijk verdeeld over de zeven kalenderjaren 2016 t/m 2022 worden overgemaakt aan de gemeente Enschede. Voor de financiële afwikkeling is een begrotingswijziging bijgevoegd.

BIJLAGE(N)

1. Spreidingsplan speciaal onderwijs
2. Begrotingswijziging
3. Antwoordbrief aan de gemeente Enschede

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

BEGROTINGSWIJZIGING MJB INVOEREN

A.u.b., vul, cel, L10

29-apr-15

CATEGORISCH 6.0 SLUIT NIET

Beste GEBRUIKER: wij verzoeken u om in de onderstaande kolommen B, D en F de invoer te laten plaatsvinden van Kostenplaats, Hoofd- en Subrekening. Daardoor wordt automatisch, en in het juiste formaat, het gele veld gevuld t.b.v. het uploaden van de BW in Enterprise 1.

▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼

	▼ *svp datum vullen* ▼	Ledger-type►	BA	Sector►	SAM
Besluit Dir/Sect.►		Document-type►	IB	Afd.►	MO
Besluit b&w►	28-4-2015			Zaaknummer►	1004585
Besluit raad►		Bedrijf (nr.)►	1		(max. 30 posities) Toelichting :
				Omschrijving ►	Spreidingspl.spec.onderwijs'13
Boekingsdatum►					deze tekst ▲▲ geldt voor ELKE boekingsregel)

CONTROLECEL▼ 30

	A.u.b.	vul	cel	L10
Nummer begrotingswijziging►	2015250	2016193	2017185	2018169
Batchnummer►				

Kostenplaats	Hoofd-rekening	Sub-rekening	Hoofd-stuk	Product	Boekingscombinatie (Kostenpl.hoofdrek.subrek) (dit▼ is een automatisch	Adres-/Werk-ordernr	A of W	Eenh.	Bedrag Jaar N (inclusief +/-)	Bedrag Jaar N + 1 (inclusief +/-)	Bedrag Jaar N + 2 (inclusief +/-)	Bedrag Jaar N + 3 (inclusief +/-)	Omschrijving (max 30 posities) (deze tekst ▼▼ geldt PER boekingsregel)	CONTROLE CELLEN ▼	Aantal tekens omschrijving. (Max30)
					▼ ▼										25
6980100	860013	1367	2	P421.2	6980100.860013.1367				-180.000	-310.000	-310.000	-310.000	Doorbetaling aan Enschede	370	25
6433201	442400		2	P421.2	6433201.442400				180.000	310.000	310.000	310.000	Doorbetaling aan Enschede	424	25
									0	0	0	0			0,00

	1e adviseur	2e adviseur
Voorletter & Achternaam:	AltunL	
Paraaf:		
Datum:		

svp de begrotingswijziging opslaan in "**I:_pf-fb\begroting\begr[jaar]\oneworld** ", met bestandsnaam van veld omschrijving ►►

Spreidingspl.spec.onderwijs'13.xls

BEGROTINGSWIJZIGING MJB INVOEREN vul blad 'BW MJB'

29-apr-15

▼Ledger-type

	BA	Jr. begrotingswijziging►	2015250
Besluit sector►		IB Batchnr►	
Besluit b&w►	28-4-2015	▲Doc.-type Zaaknr►	1004585
Besluit raad►			(max. 30 posities) Toelichting :
	1	◄BedrijfOmschrijving ►	Spreidingspl.spec.onderwijs'13
Boekingsdatum►		Sector: SAM, Afd.: MO	(deze tekst ▲▲ geldt voor ELKE boekingsregel)

Hoofd-stuk	Product	Boekingscombinatie	Adres-/Werk-ordernr	A of W	Eenh.	Bedrag Jaar N (inclusief + / -)	Omschrijving (max 30 posities) (deze tekst ▼▼ geldt PER boekingsregel)
2	P421.2	6980100.860013.1367				-180.000	Doorbetaling aan Enschede
2	P421.2	6433201.442400				180.000	Doorbetaling aan Enschede
						0	

	1e adviseur	2e adviseur
Voorletter & Achternaam:	AltunL	
Paraaf:		
Datum:		

BEGROTINGSWIJZIGING MJB INVOEREN vul blad 'BW MJB'

29-apr-15

▼Ledger-type

BA — Jr. begrotingswijziging► 2016193

BP — Batchnr►

Besluit sector►

Besluit b&w► 28-4-2015 — ▲Doc.-type — Zaaknr► 1004585

Besluit raad►

(max. 30 posities) Toelichting :

1 — ◄BedrijfOmschrijving ► Spreidingspl.spec.onderwijs'13

(deze tekst ▲▲ geldt voor ELKE boekingsregel)

Boekingsdatum►

Sector: SAM, Afd.: MO

Hoofd-stuk	Product	Boekingscombinatie	Adres-/Werk-ordernr	A of W	Eenh.	Bedrag Jaar N + 1 (inclusief +/-)	Omschrijving (max 30 posities) (deze tekst ▼▼ geldt PER boekingsregel)
2	P421.2	6980100.860013.1367				-310.000	Doorbetaling aan Enschede
2	P421.2	6433201.442400				310.000	Doorbetaling aan Enschede
						0	

	1e adviseur	2e adviseur
Voorletter & Achternaam:	AltunL	
Paraaf:		
Datum:		

BEGROTINGSWIJZIGING MJB INVOEREN vul blad 'BW MJB'

29-apr-15

▼Ledger-type

BA

BP

Besluit sector►

Besluit b&w► 28-4-2015

Besluit raad►

Boekingsdatum►

Jr. begrotingswijziging► 2017185

Batchnr►

Zaaknr► 1004585

▲Doc.-type

1 ◄BedrijfOmschrijving ► Spreidingspl.spec.onderwijs'13

(max. 30 posities) Toelichting :

(deze tekst ▲▲ geldt voor ELKE boekingsregel)

Sector: SAM, Afd.: MO

Hoofd-stuk	Product	Boekingscombinatie	Adres-/Werk-ordernr	A of W	Eenh.	Bedrag Jaar N + 2 (inclusief + / -)	Omschrijving (max 30 posities) (deze tekst ▼▼ geldt PER boekingsregel)
2	P421.2	6980100.860013.1367				-310.000	Doorbetaling aan Enschede
2	P421.2	6433201.442400				310.000	Doorbetaling aan Enschede
						0	

	1e adviseur	2e adviseur
Voorletter & Achternaam:	AltunL	
Paraaf:		
Datum:		

BEGROTINGSWIJZIGING MJB INVOEREN vul blad 'BW MJB'

29-apr-15

▼Ledger-type

BA

BP

Besluit sector►

Besluit b&w► 28-4-2015

Besluit raad►

Boekingsdatum►

Jr. begrotingswijziging► 2018169

Batchnr►

Zaaknr► 1004585

▲Doc.-type

1

◄BedrijfOmschrijving ► Spreidingspl.spec.onderwijs'13

(max. 30 posities) Toelichting :

(deze tekst ▲▲ geldt voor ELKE boekingsregel)

Sector: SAM, Afd.: MO

Hoofd-stuk	Product	Boekingscombinatie	Adres-/Werk-ordernr	A of W	Eenh.	Bedrag Jaar N + 3 (inclusief + / -)	Omschrijving (max 30 posities) (deze tekst ▼▼ geldt PER boekingsregel)
2	P421.2	6980100.860013.1367				-310.000	Doorbetaling aan Enschede
2	P421.2	6433201.442400				310.000	Doorbetaling aan Enschede

Gemeente Enschede

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Hengelosestraat 51

TELEFOON
14 0 53

ONTVANGEN 26 JULI 2013

S003860

Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA HENGELO

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
25 juli 2013	1300173967	L. Brands
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		(053) 481 77 85

ONDERWERP
spreidingsplan speciaal onderwijs

Geachte heer, mevrouw,

Als bijlage treft u aan een brief van de dienst Uitvoering Onderwijs betreffende het spreidingsplan 2013. Met de verbrede toelating zijn de in de brief genoemde nevenvestigingen en daarmee ook de gehuisveste leerlingen van Attendiz in alle gemeenten goed geregistreerd en verlopen ook de geldstromen beschikbaar voor onderwijshuisvesting via de juiste gemeente.

Voor de genoemde ingangsdatum 1 augustus 2013 waren leerlingen van de betrokken nevenvestigingen geregistreerd op één brinnummer 00KM in de gemeente Hengelo en werden ook de huisvestingsgelden ontvangen door de gemeente Hengelo.

Wij hebben voor de vaststelling van het spreidingsplan door de gemeente Enschede in 2012 een overleg gevoerd met vertegenwoordigers van uw Gemeente (mevr. Hiddink en dhr. Seep) over dit onderwerp. Destijds is afgesproken het definitieve besluit van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap af te wachten. Onze gezamenlijke conclusie destijds was dat de gemeenten conform het gestelde in de voorschriften rond de gemeentefonds uitkering geacht worden tot een onderling vergelijk te komen over de verrekening van de door u gemeente ontvangen middelen.

Wij stellen u voor om dit overleg op te starten en zullen u daarvoor in week 34 benaderen.

G.J. Gjaltema
afdelingshoofd O&O-acc.

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Bestuur REC Oost- Nederland (REC 4-3)
t.a.v. de heer J.J.T. Fleskes
Postbus 88
7400 AB DEVENTER

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.duo.nl

Doorkiesnummer
079-323 23 33

Onze referentie
OND/ODS-2013/26473 U

Uw brief van
27-06-2013

Uw referentie

Bijlagen
2x set Brinmutatieformulieren

Datum
Betreft spreidingsplan 2013

Geachte heer Fleskes,

Bij uw brief van 27 juni 2013 heb ik van u voor REC Oost-Nederland (REC 4-3) het spreidingsplan ontvangen met betrekking tot de nevenvestiging(en) en verbrede toelating als bedoeld in artikel 76a van de WEC.
Het betreft hier nevenvestigingen en verbrede toelating (MGF) voor de school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs "Attendiz" (brinnr. 00KM) en nevenvestigingen voor de school voor voortgezet speciaal onderwijs "Het Schip" (brinnr. 23 KF).

Aangezien dit verzoek voldoet aan alle voorwaarden keur ik deze nevenvestigingen goed met ingang van 1 augustus 2013.
Met ingang van deze datum heb ik de onderstaande nevenvestigingen geregistreerd:
- Anna Reynvaanweg 50 te Hengelo (00KM-32)
- Onyxstraat 6 te Hengelo (00KM-33)
- Deldenerstraat 59 te Hengelo (00KM-34)
- Olde Meulenweg 2 te Hengelo (00KM-35)
- Tuindorpstraat 132 te Hengelo (00KM-36)
- De Gieterij 200 te Hengelo (00KM-37)
- Industriestraat 17 te Hengelo (00KM-38)
- Hassinkweg 3a te Hengelo (00KM-39)
- Hassinkweg 3 te Hengelo (00KM-40)
- Coornhertstraat 3 te Hengelo (00KM-41)
- J. Perkstraat 5-7 te Hengelo (00KM-42)
- Sportlaan Driene 8 te Hengelo (00KM-43)
- Weustinkstraat 23 te Hengelo (00KM-44)
- Krabbenbosweg 91 te Hengelo (00KM-45)
- J. Perkstraat 9-11 te Hengelo (00KM-46)
- Textielstraat 25 te Oldenzaal (00KM-47)

1503 002

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODS-2013/26473 U

Uw brief van
27-06-2013

Uw referentie

- Welmersweg 5 te Markelo (00KM-48)
- Marssteden 63 te Enschede (00KM-49)
- Mekkelholtspad 4 te Enschede (00KM-50)
- Troelstrastraat 9 te Enschede (00KM-51)
- Madoerastraat 4 te Enschede (00KM-52)
- Het Bijvank 250 te Enschede (00KM-53)
- Keppelerdijk 2 te Enschede (00KM-54)
- van Deinselaan 32 te Enschede (23FK-05)
- Grootbruninkstraat 9 te Enschede (23FK-06)

Conform de mail van 10 juli van de heer R. Zeeuwen (bestuurder Attendiz) zijn de nevenvestigingen in de gemeente Almelo niet verder in behandeling genomen.

Met ingang van 1 augustus 2013 heb ik bij de hoofdvestiging en de nevenvestigingen van "Attendiz" verbrede toelating MGF geregistreerd.

Ik doe u hierbij de Brinmutatieformulieren toekomen voor de nevenvestigingen. Mochten er in de registratie onjuistheden voorkomen dan verzoek ik u dit door inzending van deze formulieren aan mij door te geven.

Voorts wijs ik u nog op het volgende.
Als op de hierboven goedgekeurde nevenvestigingen onderwijs wordt gegeven aan leerlingen afkomstig uit een residentiële instelling dan ontvang ik gaarne van u de hierop betrekking hebbende samenwerkingsovereenkomst met de vermelding of het hier SO en of VSO leerlingen betreft.

Deze brief zal in afschrift worden gestuurd naar:
- Burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo
- Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldenzaal
- Burgemeester en wethouders van de gemeente Markelo
- Burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede
- het bestuur van Attendiz

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODS-2013/26473 U

Uw brief van
27-06-2013

Uw referentie

Heeft u vragen? Op www.duo.nl vindt u onder 'Zakelijk' informatie over actuele ontwikkelingen in uw onderwijssector. Onder 'Instellingsinformatie' vindt u voorlichting over onder meer regelgeving, crebo en bekostigingsinformatie over de onderwijsinstellingen. U kunt natuurlijk ook telefonisch contact opnemen met het Informatiecentrum onderwijs of mailen naar ico@duo.nl. Het informatiecentrum is op werkdagen van 08.30 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur te bereiken via telefoonnummer: 079 - 323 2333.

Hoogachtend,
De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
clustermanager OND/ODS

Rob Binda

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

1503 002

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Gemeente Enschede
Postbus 20
7500 AA Enschede

Onderwerp	**Zaaknummer**	**Uw kenmerk**	**Datum**
Doorbetalen huisvestingsmiddelen ten behoeve van speciaal onderwijs	1010704		

Geachte heer/mevrouw,

U heeft per brief d.d. 25 juli 2013 laten weten overleg te willen voeren over de doorbetaling van huisvestingsmiddelen speciaal onderwijs. Dit is conform de voorschriften rond de gemeentefondsuitkering, waarin wordt gesteld dat de gemeenten geacht worden tot een onderling vergelijk te komen over de verrekening van de door de gemeente Hengelo ontvangen middelen.

Na overleg op zowel ambtelijk als op bestuurlijk niveau kunnen wij u het volgende meedelen.

Door de raad van de gemeente Hengelo is vastgesteld dat bij de bepaling van het door te betalen bedrag wordt uitgegaan van:

1. Het aantal leerlingen dat herleidbaar is uit de gemeentefondsuitkering.
2. De door het ministerie van BZK geaccordeerde berekening van de waarde van het landelijke bedrag in het Gemeentefonds voor onderwijshuisvesting. Dit wordt als volgt berekend. Het bedrag dat in 1997 bij de decentralisatie van de onderwijshuisvesting van het Rijk naar de gemeenten in het Gemeentefonds is gestort wordt, zo nodig, jaarlijks geactualiseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de toevoegingen voor klassenverkleining en onderwijskundige vernieuwingen en de onttrekking in verband met een gewijzigde bekostiging van het voortgezet onderwijs.
3. Er wordt eenmalig 1% rentederving per jaar vergoed over de berekende bedragen in de periode 2006 tot en met 2013.

Op grond hiervan wordt de volgende berekening gehanteerd:

Jaar	Aantal leerlingen	Tarief	Bedrag	Cumulatief Bedrag
2006	87	€ 1.002,44	€ 87.212,28	€ 87.212,28
2007	171	€ 1.004,16	€ 171.711,36	€ 258.923,64
2008	232	€ 1.004,16	€ 232.965,12	€ 491.888,76
2009	290	€ 1.004,16	€ 291.206,40	€ 783.095,16
2010	312	€ 1.069,99	€ 333.836,88	€ 1.116.932,04
2011	374	€ 1.069,99	€ 400.176,26	€ 1.517.108,30
2012	347	€ 1.069,99	€ 371.286,53	€ 1.888.394,83
2013	359	€ 1.069,99	€ 384.126,41	€ 2.272.521,24

Ten behoeve van de rentederving wordt 1% over het cumulatieve bedrag over de periode 2006 tot en met 2013 berekend, dit is in totaal € 84.160,76.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester Jansenplein 1
Bezoekadres stadskantoor
Hazenweg 121

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Het bedrag van € 2.272.521,24 vermeerderd met € 84.160,76 bedraagt in totaal € 2.356.682,-. Op grond hiervan wordt het overeengekomen bedrag van € 2.350.000,- beschikbaar gesteld ten behoeve van doorbetaling aan de gemeente Enschede.

Het af te dragen bedrag ad € 2.350.000,- wordt in acht jaarlijkse termijnen aan de gemeente Enschede uitgekeerd. Voor de eerste termijn in 2015 wordt € 180.000,- afgedragen. Het resterende bedrag van € 2.170.000,- zal gelijk verdeeld over de zeven kalenderjaren 2016 t/m 2022 worden afgedragen aan de gemeente Enschede.

Wij gaan er van uit dat deze zaak met de toekenning van bovengenoemd overeengekomen bedrag volledig is afgehandeld en dat er geen enkele vordering met betrekking tot de gemeentefondsuitkering ten behoeve van vestigingen voor speciaal onderwijs in de gemeente Enschede meer zal worden volgen.

Met vriendelijke groet,
De gemeenteraad van Hengelo,
de griffier, de voorzitter,

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Ontwerpbegroting 2016 OLCT**		
Zaaknummer	1074720	**Portefeuillehouder**	Jan Bron
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	Instemmen met de begroting 2016 van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT).		
Historie			

Politieke Markt	**Datum**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
				min
Doel van de sessie				
Behandeladvies				
Spreekrecht publiek	ja ☐ nee ☐		duur:	

Raad	**Datum 10 juni 2015**	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het DB biedt op grond van de GR OLCT art. 19, de ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aan. Gemeenteraden hebben de gelegenheid om DB hun gevoelens over de begroting kenbaar te maken. Het DB verzoekt om een reactie voor 17 juni 2015, aangezien het AB de begroting op 17 juni ter vaststelling krijgt aangeboden. De begroting 2016 van het OLCT levert geen vragen op. Om deze redenen adviseert het presidium dit voorstel te agenderen als rechtstreeks hamerstuk in de raad van 10 juni 2015.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1074720	Kistemaker, Pieter	PF-FIN	Bron

ONDERWERP

Ontwerpbegroting 2016 OLCT

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

In te stemmen met de begroting 2016 van het OLCT

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De begroting 2016 van het OLCT levert geen vragen op. Het is een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam) wiens enige taak het is om Crematoria Twente BV te besturen.

Afgesproken is dat er in 2016 geen dividend zal worden uitgekeerd, om zo CT BV mogelijk te maken een goedkopere financiering van de geplande verbouwingen en de nieuwbouw aan te kunnen trekken. Bijgaande begroting houdt hiermee rekening.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1074720	Bree, Edo van	PF-FIN	Bron

ONDERWERP

Ontwerpbegroting 2016 OLCT

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Voorgelegd aan de raad uit hoofde van de toezichthoudende taak op verbonden partijen

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De begroting 2016 van het OLCT levert geen vragen op. Het OLCT is een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam) wiens enige taak het is om de BV te besturen.

Afgesproken is dat er in 2016 geen dividend zal worden uitgekeerd, om zo Crematoria Twente BV in staat te stellen een goedkopere financiering van de geplande verbouwingen en de nieuwbouw aan te kunnen trekken. Bijgaande begroting houdt hiermee rekening.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Instemmen met de begroting 2016 van OLCT

FINANCIËLE ASPECTEN

Financieel:
In de begroting 2016 is rekening gehouden dat er geen dividend wordt uitgekeerd.

BIJLAGE(N)

Ontwerpbegroting 2016 OLCT

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

CREMATORIA TWENTE
OOST NEDERLAND

Aan de Raden van de deelnemende gemeenten aan de
Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

betreft:	ons kenmerk:	datum:
ontwerpbegroting 2016	2015-041	22 april 2015

Geachte leden van de raad,

Namens het dagelijks bestuur bieden wij u op grond van de gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente, artikel 19 lid 2 de ontwerpbegroting voor het jaar 2016 aan van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

De begroting 2016 zal op 17 juni 2015 aan het algemeen bestuur ter vaststelling worden aangeboden. Op grond van artikel 19 lid 3 van de gemeenschappelijke regeling wordt u in de gelegenheid gesteld om het dagelijks bestuur van uw gevoelens inzake deze begroting te doen blijken. De eventueel door u ingezonden commentaren zullen eveneens aan het algemeen bestuur worden aangeboden.

Indien u op bijgaande ontwerpbegroting wilt reageren verzoeken wij u om uw reactie voor 17 juni 2015 bij ons in te dienen.

Namens het dagelijks bestuur,

P. Vermeulen-Borsje
secretaris

i.a.a.: de contactambtenaren van de deelnemende gemeenten.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente
Bestuur en secretariaat: Usselerrietweg 40, 7546 PE Enschede
Telefoon: 053-4756060 Telefax: 053-4756069

22 april 2015

OPENBAAR LICHAAM CREMATORIA TWENTE

ONTWERPBEGROTING 2016

Inhoudsopgave **Bladz.**

1. Aanbieding begroting 2016 1

2. Beleidsbegroting 2016 3

2.1 Programma
2.2 Paragrafen

3. Financiële begroting 2016 5

3.1 Overzicht van begrote baten en lasten 2016
3.2 Toelichting op het overzicht van begrote baten en lasten 2016 7
3.3 Meerjarenraming 2016 - 2019 9

4. Financiële positie 10

4.1 Geprognosticeerde balans per 31/12/16
4.2 Toelichting op de geprognosticeerde balans per 31/12/16 12
4.3 Staat van reserves en voorzieningen

Enschede, 22 april 2015.

Aan het algemeen bestuur
van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente
Usselerrietweg 40
7546 PE Enschede

Betreft: Aanbieding begroting 2016

Geacht bestuur,

Voor u ligt de begroting 2016.
De begroting is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

De programmabegroting
Deze begroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.
Het beleidsdeel van de begroting bestaat uit een programmaplan met een beschrijving van het te realiseren programma en de paragrafen.

T.a.v het programma dient een drietal vragen te worden beantwoord:
1. Wat wil het OLCT bereiken?
2. Wat gaat het OLCT daarvoor doen?
3. Wat mag dat kosten?

Op grond van het BBV dienen in de begroting en de rekening een aantal verplichte paragrafen te worden opgenomen. Dit betreft:
1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

De verplichte paragrafen onder 1, 3 en 7 zijn op het OLCT niet van toepassing.
In de beleidsbegroting wordt ingegaan op de resterende verplichte paragrafen.

Uitgangspunten
De volgende uitgangspunten zijn bij de samenstelling van deze begroting in aanmerking genomen:

- Prijsstijgingen voor door derden te leveren goederen en/of diensten van 0,5%;
- Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben;
- Resultaten uit deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt;
- De begroting van de Crematoria Twente BV over 2015 (deze vormt de basis voor het in 2016 geraamde resultaat uit deelnemingen);
- De besluitvorming inzake het dividendbeleid van Crematoria Twente BV dd. 27-2-14.

Begrotingsuitkomst

Primitieve begroting

De begroting 2016 sluit met een nadelig saldo van baten en lasten van € 15.985- .
In vergelijking met de begroting 2015 betekent dit een toename van het saldo van baten en lasten met € 190 .

Deze toename is als volgt samen te vatten:

		Begroot 2016	Begroot 2015	Afwijking
Lasten				
3.0	Personeel van derden	16.010	15.900	(110)
3.4	Overige goederen en diensten	475	475	0
Totaal lasten		16.485	16.375	(110)
Baten				
2.0	Rente	500	200	300
	Resultaat uit deelnemingen	0	0	0
Totaal baten		500	200	300
Saldo van baten en lasten		(15.985)	(16.175)	190

Meerjarenbegroting

De meerjarenramingen laten voor de komende jaren het volgende beeld zien:

	Lasten	Baten	Saldo
2016	16.485	500	(15.985)
2017	16.567	375.000	358.433
2018	16.650	375.000	358.350
2019	16.734	375.000	358.266

Voor een specificatie wordt verwezen naar paragraaf 3.3.

Bestemming begroot saldo van baten en lasten 2016

Voorgesteld wordt het begrote saldo van baten en lasten als volgt te bestemmen:

In mindering te brengen op de algemene reserve	€ (15.985)
	€ (15.985)

Bij de bestemming van het gerealiseerde saldo baten en lasten van de jaren 2013 en 2014 wordt voorgesteld om een bedrag aan de de algemene reserve toe te voegen. Het geprognosticeerde negatieve saldo van baten en lasten in de jaren 2015 en 2016 kan dan op de algemene reserve in mindering worden gebracht.

Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij de begroting.

2. Beleidsbegroting 2016

2.1 Programma

Het OLCT kent slechts één programma: het algemeen bestuur.
Hoofdkenmerken van dit programma zijn de volgende bestuursproducten:
bestuursorganen en bestuursondersteuning.

Wat wil het OLCT bereiken?
Het zorgdragen voor de continuïteit van een crematoriumvoorziening ten behoeve van het verzorgingsgebied. Het handhaven van de kwaliteit van deze crematoriumvoorziening op minimaal het huidige niveau.

Wat gaat het OLCT daarvoor doen?
Het OLCT wil de doelstelling bereiken door het houden van de aandelen van Crematoria Twente B.V.

Wat mag dat kosten?
De kosten van de exploitatie van de crematoria komen ten laste van de B.V.
De kosten die ten laste van het OLCT komen zijn kosten die samenhangen met het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
Samengevat:

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Kosten programma algemeen bestuur	16.029	16.375	16.485

2.2 Paragrafen

2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van het OLCT. Met het begrip weerstandsvermogen wordt bedoeld: het vermogen om niet-structurele financiële risico's te kunnen opvangen.
Het weerstandsvermogen bestaat uit de weerstandscapaciteit versus de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. De berekening van de weerstandscapaciteit is hierna opgenomen. Verder zijn ook de risico's opgenomen.

Reserves en voorzieningen
De cijfermatige onderbouwing van de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen is opgenomen in de staat reserves en voorzieningen.
Uit dit overzicht blijkt dat de per 1 januari 2016 geraamde totale reserves € 1.596.662 bedragen. Er zijn geen voorzieningen. De algemene reserve per 1 januari 2016 wordt geraamd op € 21.727 .

Weerstandscapaciteit
Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit 2016 is het vrij aanwendbaar gedeelte binnen de algemene reserve van belang. Voor 2016 betekent dit een weerstandscapaciteit van € 21.727 .

Risico's
Hieronder worden de risico's vermeld waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De bedrijfsrisico's van CT BV en de dochter van CT BV vormen indirect een risico voor het OLCT omdat deze consequenties kunnen hebben voor de hoogte van het dividend dat het OLCT ontvangt.

De meeste bedrijfsrisico's van CT BV zijn afgedekt door middel van procedures en verzekeringen. Te denken valt aan het risico van schadeclaims. Dit risico is dmv. ISO-gecertificeerde procedures tot een minimum gereduceerd. Tevens is voorzien in een aansprakelijkheidsverzekering.
Een ander risico betreft het risico van inkomstenderving in geval van brand. Voor dit risico is een bedrijfsschadeverzekering afgesloten.

Onder bedrijfsrisico's wordt ook verstaan de ontwikkelingen van de markt.
Hier tekent zich een risico af in de vorm van vestiging van een concurrent binnen het verzorgingsgebied. In 2012 is daarom door de aandeelhouder ingestemd met een spreidingsstrategie van CT BV.
Door de benodigde investeringen zal het geprosnosticeerde resultaat uit deelneming weliswaar afnemen, maar na enkele jaren weer toenemen tot het oude niveau.
Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder besloten tot een gewijzigd dividendbeleid, naar aanleiding van de strategische plannen van CT BV.

2.2.2 Financiering
Toezicht Provincie
De provincie heeft beleidskaders vastgesteld voor het houden van toezicht op de financiën van de gemeenschappelijke regelingen. Er is een wettelijke inzendplicht voor onder meer de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarrekening.

Kasgeldlimiet
Op basis van de voorliggende begroting is er voor 2016 een kasgeldlimiet van € 0,-- toegestaan. Bij het samenstellen van de begroting is er sprake van een overschot aan vlottende middelen, waardoor de ruimte dus groter is dan de genoemde limiet.

Kasgeldstroom
Er is geen sprake van een kasgeldstroom.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar
Uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar vinden niet plaats.

Langlopend vreemd vermogen
Er is geen sprake van langlopend vreemd vermogen, noch van een behoefte hieraan. Derhalve zijn er met betrekking tot de langlopende schulden geen problemen te verwachten in het kader van de wet Fido.

2.2.3 Bedrijfsvoering
Bij het overdragen van de bedrijfsvoering van de crematoria aan Crematoria Twente B.V. per 1 januari 2000 zijn ook de meeste functies van een normale bedrijfsvoering bij het OLCT verdwenen. Wat overblijft is de bestuurlijke organisatie en de (financieel) administratieve organisatie. Deze laatste functie is uitbesteed, daar het OLCT geen eigen personeel (meer) in dienst heeft.
In het jaar 2004 is door het algemeen bestuur de financiële en de controleverordening vastgesteld. Deze verordeningen zijn begin 2011 opnieuw door de accountant beoordeeld. De verordeningen bleken nog te voldoen.

2.2.4 Verbonden partijen
Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's is het van belang aandacht te schenken aan rechtspersonen waarmee het OLCT een bestuurlijke en financiële band heeft.

Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente is een gemeenschappelijke regeling waaraan 12 gemeenten in Twente en de Achterhoek deelnemen. De gemeenschappelijke regeling is laatstelijk in 2006 gewijzigd.
Het OLCT is voor haar deelnemende gemeenten een verbonden partij.

De partijen waaraan het OLCT is verbonden:

Gemeente Almelo	Gemeente Losser
Gemeente Berkelland	Gemeente Oldenzaal
Gemeente Borne	Gemeente Tubbergen
Gemeente Dinkelland	Gemeente Wierden
Gemeente Enschede	Crematoria Twente BV
Gemeente Haaksbergen	Crematoria Twente Crematieruimte Oldenzaal BV
Gemeente Hengelo	Crematoria Twente Crematieruimte Oldenzaal VOF
Gemeente Hof van Twente	

3. Financiële begroting 2016

3.1 Overzicht van begrote

Cate-gorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2014	Geraamde uitgaven 2015	Geraamde uitgaven 2016
3.0	Personeel van derden	18.829	15.900	16.010
3.4	Overige goederen en diensten	(2.800)	475	475
6.0	Exploitatiesaldo	908.983	(16.175)	(15.985)
Totaal		925.012	200	500

baten en lasten 2016

Cate-gorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2014	Geraamde inkomsten 2015	Geraamde inkomsten 2016
2.0	Rente	181	200	500
	Resultaat uit deelnemingen	924.831	0	0
Totaal		925.012	200	500

3.2 Toelichting op het overzicht van begrote baten en lasten 2016

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2014	Geraamde uitgaven 2015	Geraamde uitgaven 2016
3.0	Personeel van derden	18.829	15.900	16.010
	Betreft:			
	Secretariaatskosten	11.752	9.550	9.600
	Accountantskosten	3.932	3.900	3.950
	Advieskosten	1.361	PM	PM
	Administratieve dienstverlening	1.784	2.450	2.460
	Totaal	18.829	15.900	16.010

De tekst van de gemeenschappelijke regeling dient mogelijk te worden geactualiseerd. Wanneer dit het geval is zal dit advieskosten met zich meebrengen.

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2014	Geraamde uitgaven 2015	Geraamde uitgaven 2016
3.4	Overige goederen en diensten	(2.800)	475	475
	Betreft:			
	Bankkosten	0	475	475
	Overige kosten	(2.800)	0	0
	Totaal	(2.800)	475	475

De extra bankkosten ontstaan door de invoering van het schatkistbankieren.

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2014	Geraamde uitgaven 2015	Geraamde uitgaven 2016
6.0				
	Saldo van baten en lasten	908.983	(16.175)	(15.985)
	Dit bedrag is als volgt samen te vatten:			
	Totale lasten	16.029	16.375	16.485
	Baten	925.012	200	500
	Saldo van baten en lasten	908.983	(16.175)	(15.985)
	Bestemming saldo:			
	Uitkering aan deelnemende gemeenten	893.983		
	Mutatie van de algemene reserve	15.000	(16.175)	(15.985)
		908.983	(16.175)	(15.985)

Categorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2014	Geraamde inkomsten 2015	Geraamde inkomsten 2016
2.0	Rente	181	200	500

Categorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2014	Geraamde inkomsten 2015	Geraamde inkomsten 2016
	Resultaat uit deelnemingen	924.831	0	0

Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder van CT, met instemming van het algemeen bestuur van het OLCT, onder meer besloten om de winst van CT over de jaren 2013 (voor zover hoger dan begroot), 2014 en 2015 vooralsnog niet uit te keren teneinde de toekomstige financieringslasten van CT te kunnen beperken.
Dit besluit beïnvloedt het resultaat uit deelnemingen van het OLCT in de jaren 2014, 2015 en 2016. Omdat de begrote winst over 2013 wel wordt uitgekeerd heeft het besluit geen consequenties voor het resultaat uit deelnemingen in 2014. Het resultaat uit deelnemingen in 2015 en 2016 is ten gevolge van dit besluit nihil.

3.3 Meerjarenraming 2016 - 2019

	2016	2017	2018	2019
Lasten				
Personeel van derden	16.010	16.090	16.171	16.251
Overige goederen en diensten	475	477	480	482
	16.485	16.567	16.650	16.734
Baten				
Rente	500	0	0	0
Resultaat uit deelnemingen	0	375.000	375.000	375.000
	500	375.000	375.000	375.000
Saldo	(15.985)	358.433	358.350	358.266

Bij deze meerjarenraming is uitgegaan van een gemiddelde prijsstijging van 0,5% per jaar.
Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder van CT, met instemming van het algemeen bestuur van het OLCT, onder meer besloten om de winst van CT over de jaren 2013 (voor zover hoger dan begroot), 2014 en 2015 vooralsnog niet uit te keren teneinde de toekomstige financieringslasten van CT te kunnen beperken.
Dit besluit beïnvloedt het resultaat uit deelnemingen van het OLCT in de jaren 2014, 2015 en 2016. Omdat de begrote winst over 2013 wel wordt uitgekeerd heeft het besluit geen consequenties voor het resultaat uit deelnemingen in 2014. Het resultaat uit deelnemingen in 2015 en 2016 is ten gevolge van dit besluit nihil.
Tevens heeft de aandeelhouder besloten om vanaf 2016 jaarlijks een basisdividend van minimaal € 375.000 uit te keren aan de aandeelhouder(s) voor zover de solvabiliteit en de uitkeringstoets dit toelaten, eea. ongeacht het resultaat van CT.
Dit besluit leidt vanaf 2017 tot een resultaat uit deelnemingen van € 375.000.
Doordat in 2015 en 2016 geen resultaat uit deelnemingen wordt ontvangen zal het saldo van baten en lasten van het OLCT in deze jaren negatief zijn. Om te voorkomen dat de deelnemende gemeenten een bijdrage verschuldigd zijn ter dekking van dit negatieve saldo is bij de vaststelling van de jaarrekeningen over 2013 een gedeelte van het gerealiseerde positieve saldo van baten en lasten toegevoegd aan de algemene reserve van het OLCT. Ook bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 wordt voorgesteld om een gedeelte van het geraamde positieve saldo van baten en lasten aan de algemene reserve toe te voegen. Het begrote negatieve saldo van baten en lasten in de jaren 2015 en 2016 kan dan binnen de begroting worden opgevangen.

4. Financiële positie

4.1 Geprognosticeerde Balans

Volgnr.	Activa	31-12-2015	31-12-2016
1.	Vaste activa		
	Financiële vaste activa	1.574.935	1.574.935
	Vlottende activa		
9.	Liquide middelen	21.727	4.902
Totaal		1.596.662	1.579.837

per 31 december 2016

Volgnr.	Passiva	31-12-2015	31-12-2016
2.	Reserves en voorzieningen.		
	Reserve deelneming	1.574.935	1.574.935
	Overige reserves	21.727	4.902
Totaal		1.596.662	1.579.837

4.2 Toelichting geprognosticeerde balans per 31 december 2016

Activa

Vaste activa

Het betreft de aandelen van Crematoria Twente/Oost Nederland B.V.

Vlottende activa

De liquide middelen zijn berekend als het saldo van de passiva-posten minus de vaste activa.

Passiva

Overige reserves

De reserves bestaan uit de reserve deelneming (de 100% deelneming in Crematoria Twente / Oost Nederland B.V.) en de algemene reserve.

4.3 Staat van reserves en voorzieningen

Naam reserve/voorziening	Saldo 31-12-2015	Vermeer-deringen 2016	Vermin-deringen 2016	Saldo 31-12-2016
1	5	7	8	9
Reserves				
Reserve deelneming	1.574.935	0	0	1.574.935
Algemene reserve	21.727		15.985	5.742
Totaal	1.596.662	0	15.985	1.580.677

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur

van het

OPENBAAR LICHAAM CREMATORIA TWENTE

Enschede, 17 juni 2015.

De voorzitter,

T.P. de Putter

De secretaris,

P. Vermeulen-Borsje

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Concept begroting 2016 - Meerjarenperspectief 2017-2019 en jaarstukken 2014 Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)**		
Zaaknummer	1073505	**Portefeuillehouder**	Mariska ten Heuw
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	In te stemmen met de begroting 2016 en de meerjarenbegroting 2017-2019 van het GBT In te stemmen met het jaarverslag 2014 van het GBT		
Historie			

Politieke Markt	**Datum**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
				min
Doel van de sessie				
Behandeladvies				
Spreekrecht publiek	ja ☐ nee ☐		duur:	

Raad	**Datum**	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Op grond van artikel 25 van de Gemeenschappelijke Regeling van het GBT kan de gemeenteraad van Hengelo zijn zienswijze naar voren brengen over de begroting van het GBT 2015-2018. Het Algemeen bestuur van het GBT stelt vervolgens voor 1 juli de begroting vast. De raden worden verzocht hun eventuele zienswijzen schriftelijk vóór donderdag 11 juni a.s. kenbaar te maken aan het dagelijks bestuur van het GBT. De begroting 2016 laat een lagere bijdrage aan het GBT ten opzichte van de begroting 2015. Daarnaast een klein éénmalig voordeel in 2015. Over 2014 ontvangt de gemeente Hengelo een terugbetaling. Daarom adviseert het presidium dit voorstel te agenderen als rechtstreeks hamerstuk in de raad van 10 juni 2015.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1073505	Kistemaker, Pieter	PF-FIN	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Concept begroting 2016 - Meerjarenperspectief 2017-2019 en jaarstukken 2014 GBT

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

In te stemmen met de begroting 2016 en de meerjarenbegroting 2017-2019 van het GBT
In te stemmen met het jaarverslag 2014 van het GBT

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Zowel het jaarverslag 2004 als de meerjarenbegroting 2016-2019 van het GBT (Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente) laten zien dat het een goed presterende organisatie is, die onder meer door bezuinigingen en door efficiencymaatregelen ervoor zorgt dat de jaarlijkse bijdrage van de gemeente Hengelo voor de uitvoering van de gemeentelijke belastingen en leges geleidelijk aan daalt.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1073505	Bree, Edo van	PF-FIN	Ten Heuw

ONDERWERP

Concept begroting 2016 - Meerjarenperspectief 2017-2019 en jaarstukken 2014 GBT

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Waarom dit voorstel aan de raad?
Uit hoofde van de toezichthoudende functie worden de jaarstukken van het GBT aan de raad voorgelegd. Het college is vertegenwoordigd is AB en DB en daarmee ook beslissingsbevoegd. Wel wordt de mening van de raad gepeild.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Jaarstukken 2014 GBT

2014 laat een positief exploitatieresultaat zien van € 546.000,-. Oorzaak: € 317.000 lagere kosten eigen personeel en personeel van derden, € 80.000,- lagere kosten voor dienstverleningsovereenkomsten, en daarnaast lagere kosten voor onderhoud software en meer inkomsten uit vergoedingen voor personeel.

Met het positieve saldo wordt de bestemmingsreserve jaarresultaten aangevuld tot 5% van het begrotingstotaal. Daartoe heeft het AB in een eerder jaar (2009!) besloten. De rest, € 356.000,-, wordt terugbetaald aan de gemeenten, naar rato van de gemeentelijke bijdrage. Dat betekent dat Hengelo éénmalig € 76.000,- mag terugzien.

De totale risico's zijn becijferd op € 601.000,-. De bestemmingsreserve jaarresultaten is na aanvulling ruim vol doende om dit risicoprofiel te dekken.

Begroting 2016 GBT en meerjarenperspectief

De begroting 2016 is opgesteld met inachtneming van een bezuiniging van € 327.500,-. Deze bezuiniging is eerder aan het GBT opgelegd.

Wel wordt rekening gehouden met een loonstijging gelijk aan het CBS-percentage. Er is geen sprake van een compensatie voor gestegen prijzen. Deze richtlijnen zijn nog iets strenger dan de richtlijnen zoals deze door de hoofden financiën zijn uitgevaardigd.

Er wordt nog niet uitgegaan van toetreders per 2016, wel één toetreder per jaar in de daarop volgende jaren. Dit zou een efficiencybesparing van 80 mille per jaar moeten opleveren, althans daar is in de begroting rekening mee gehouden

De bijdrage per inwoner ziet er als volgt uit in 2015 t/m 2019

2015:	19,13	bijdrage Hengelo 1.765.000,- volgens GBT, € 1.716.000,- volgens eigen begroting
2016	18,60	bijdrage Hengelo € 1.643.000,-
2017	17,98	bijdrage Hengelo € 1.590.000,-
2018	18,06	bijdrage Hengelo € 1.597.000,-
2019	18,21	bijdrage Hengelo € 1.610.000,-

Op basis van de begroting 2016 en de verwachte diensten die door de gemeente Hengelo worden afgenomen wordt voor 2016 een bijdrage geraamd van € 1.643.000,- (inclusief bijdrage diftar). In 2015 stond nog een bijdrage geraamd van € 1.716.300,-. Toch een aanmerkelijke besparing, die structureel kan worden ingeboekt.

De lagere bijdrage van de gemeente Hengelo wordt maar voor een deel veroorzaakt door de bezuinigingen. Het grootste deel komt voor rekening van een afname van het aantal (dure!) ad hoc aanslagregels.

Akkoord met begroting 2016

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Instemmen met de begroting 2016 en de meerjarenbegroting 2017-2019 van het GBT
Instemmen met het jaarverslag 2014 van het GBT

FINANCIËLE ASPECTEN

Financieel:
Een lagere bijdrage aan het GBT ten opzichte van de begroting 2015. Dit wordt verwerkt in het meerjarenperspectief. Daarnaast een klein éénmalig voordeel in 2015.

BIJLAGE(N)

Begroting 2016 en meerjarenbegroting 2017-2019
Jaarverslag 2014

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Van: raadsgriffie@hengelo.nl
Ontvangen: 16-4-2015 12:03
Aan: gemeente@hengelo.nl
Onderwerp: FW: toezending concept begroting 2016, MJP 2017-2019 en jaarstukken 2014 GBT

Dag collega; svp registreren tbv LIS raad. Bvd Leo

Van: Ent, K. van der [mailto:k.vanderent@gbtwente.nl]
Verzonden: woensdag 15 april 2015 21:54
Aan: Hassink, J.F.; 'j.vanmarle@almelo.nl'; 't.vloothuis@oldenzaal.nl'; 'E. Eerenberg'; 'E.Y. Prent'; 'H. Mulder'; Heuw, Mariska ten; 'mr. drs. R.G. Welten'
CC: 'raadsgriffie@enschede.nl'; raadsgriffie; Griffie; 's.morsink@borne.nl'; 'collegewerk@enschede.nl'; 'g.raaben@haaksbergen.nl'; 'Benno Reimerink'; 'Gerwin Nijhof'; 'Jan van 't Ende'; Kistemaker, Pieter; 'Rene van Kuilenburg'; 'Vries, A.J. de (CS-CS)'; Tijink, R.; 'Bert Faber'; Toet, R.; 'Broeke, Jeroen ten'; 'd.bosveld@almelo.nl'; 'raadsgriffie@almelo.nl'; Bakker, Marianne; 'Ansjelien Aarnink'; 'Lageweg, Albert (A)'; 'h.klunder@oldenzaal.nl'; 'griffie@oldenzaal.nl'
Onderwerp: toezending concept begroting 2016, MJP 2017-2019 en jaarstukken 2014 GBT

Geachte algemeen bestuursleden,

U ontvangt namens de secretaris, in opdracht van het dagelijks bestuur conform haar genomen besluiten van 15 april jl., de volgende stukken van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente:

- Concept begroting 2016;
- Meerjarenperspectief 2017-2019;
- Jaarstukken 2014.
- Concept accountantsverslag

Uit oogpunt van maatschappelijk verantwoord ondernemen worden bovengenoemde stukken ***niet*** eveneens per post verstuurd!

De raden worden verzocht hun eventuele zienswijzen schriftelijk **vóór donderdag 11 juni** a.s. kenbaar te maken aan het dagelijks bestuur. Binnengekomen zienswijzen zullen z.s.m. door het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur worden verzonden.

Mochten er nog vragen zijn dan kunt u mij telefonisch bereiken op nummer 053-481 8730.

Met vriendelijke groet,

mr. K. (Katinka) van der Ent
Stafadviseur

image001.jpg

053-481 8730
k.vanderent@gbtwente.nl

www.gbtwente.nl
Hazenweg 121 Hengelo
Postbus 845, 7550 AV Hengelo

DB2015005

BEGROTING GBT

2016

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 3
1 Hoofdlijnen Financiële begroting 2016 4
2 Toelichting op de hoofdlijnen van financiële begroting 2016 6
2.1 Uitgangspunten bij deze begroting 6
2.2 Loon- en prijsontwikkelingen 7
2.3 Perspectief 8
3 Programmaplan 8
4 Paragrafen 9
4.1 Lokale heffingen 9
4.2 Weerstandsvermogen 9
4.2.1 Geraamde toevoegingen en onttrekkingen reserves 10
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen 10
4.4 Financiering 11
4.5 Bedrijfsvoering 11
4.5.1 Organisatie 11
4.5.2 Personeel en bijbehorende kosten 12
4.5.3 Kwaliteitszorg 12
4.6 Verbonden partijen 13
4.7 Grondbeleid 13
5 Detailoverzicht financiële begroting 2016 14
5.1 Algemene dekkingsmiddelen 15
5.1.1 Onvoorzien 15
5.1.2 Gemeentelijke bijdrage deelnemende gemeenten 15
5.2 Staf en Algemeen 15
5.3 Vastgoed en Belastingen 16
5.4 Diftar Hengelo 19
6 Bijlage 19
6.1 Gemeente Enschede 19
6.2 Gemeente Hengelo 19
6.3 Gemeente Borne 20
6.4 Gemeente Losser 20
6.5 Gemeente Haaksbergen 20
6.6 Gemeente Almelo 20
6.7 Gemeente Oldenzaal 21

Inleiding

Hierbij presenteren wij u de begroting 2016. De begroting is samengesteld op basis van de door het GBT opgestelde uitgangspunten. In totaal is in de begroting een kostenreductie van € 187.500 verwerkt.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken wordt achtereenvolgens ingegaan op:

1. de hoofdlijnen van de begroting bestaande uit de realisatie 2014, begroting 2015 en begroting 2016;
2. een toelichting op de gehanteerde kostenverdeling en uitgangspunten voor deze begroting;
3. het programmaplan. In dit hoofdstuk worden de doelen voor 2016 kort toegelicht;
4. de paragrafen. In dit hoofdstuk worden de verplichte paragrafen conform Besluit Begroting en Verantwoording nader toegelicht;
5. het detailoverzicht van de begroting. In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de in de financiële begroting opgenomen lasten en baten;
6. een bijlage met per gemeente een specificatie van het aantal producten per kostprijs.

1 Hoofdlijnen Financiële begroting 2016

De bedragen in de tabellen in dit hoofdstuk en de detailtabellen bij de organisatie-eenheden moeten met € 1.000 vermenigvuldigd worden.

In december 2013 is de bezuinigingsstrategie 2015-2017 vastgesteld en in december 2014 is de strategie geëvalueerd en bijgesteld. Jaarschijf 2016 uit de bijgestelde bezuinigings-strategie is in deze begroting verwerkt. De totale besparing bedraagt € 327.500. Daar tegenover staat dat de tegemoetkoming van de gemeente Oldenzaal in personele kosten, conform afspraak, met € 25.000 afneemt en dat de loonkosten met € 115.000 geïndexeerd worden, waardoor ook de netto besparing met deze bedragen afneemt.

De totale productbegroting bedraagt € 8.791.800. Hiervan wordt € 7.707.100 gedekt door de gemeentelijke bijdragen van de deelnemende gemeenten.

x € 1.000		REALISATIE 2014		BEGROTING 2015		BEGROTING 2016	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
STAF EN ALGEMEEN		**2.651**	**58**	**1.738**	**25**	**1.814**	**0**
1	**Salarissen en sociale lasten**	**859**	**68**	**784**	**25**	**865**	
2	**Rente, winstuitkeringen en afschrijvingen**	**-31**		**0**		**0**	
3	**Goederen en diensten**	**1.562**		**954**		**949**	
3.0	*Personeel van derden*	*119*		*40*		*40*	
3.1	*Energie*	*1*		*2*		*2*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*1.442*	*-10*	*912*		*907*	
6	**Verrekeningen**	**261**		**0**		**0**	**0**
6.1	*Kapitaallasten*	*261*		*0*		*0*	
VASTGOED EN BELASTINGEN		**6.665**	**1.563**	**7.129**	**1.036**	**6.890**	**1.085**
1	**Salarissen en sociale lasten**	**3.787**	**248**	**3.882**	**8**	**3.709**	**25**
3	**Goederen en diensten**	**1.350**		**1.708**		**1.754**	
3.0	*Personeel van derden*	*328*		*247*		*247*	
3.1	*Energie*	*4*		*4*		*6*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*1.017*		*1.457*		*1.501*	
6	**Verrekeningen**			**242**		**242**	
6.1	*Kapitaallasten*			*242*		*242*	
	WAARDEBEPALING						
3	**Goederen en diensten**	***759***		**536**		**532**	
3.0	*Personeel van derden*	*413*		*267*		*230*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*345*		*269*		*302*	
6	**Verrekeningen**	**17**		**0**		**0**	
6.1	*Kapitaallasten*	*17*		*0*		0	
	COMBI-AANSLAGEN						
3	**Goederen en diensten**	***122***		***130***		***75***	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*122*		*130*		*75*	
	AD HOC AANSLAGEN (op basis van handmatige verwerking)						
3	**Goederen en diensten**	***95***		***47***		***80***	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*95*		*47*		*80*	
	AD HOC AANSLAGEN (via gestandaardiseerde verwerking)						
3	**Goederen en diensten**					***8***	
3.4	*Overige goederen en diensten*					*8*	
	HONDENBELASTING						
3	**Goederen en diensten**	***55***		***63***		***55***	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*55*		*63*		*55*	
	KWIJTSCHELDING						
3	**Goederen en diensten**	***94***		***90***		***87***	
3.0	*Personeel van derden*	*41*		*0*		*31*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*53*		*90*		*56*	
	DEBITEURENBEHEER						
3	**Goederen en diensten**	***129***		***125***		***117***	
3.0	*Personeel van derden*	*0*		*5*		*0*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*129*		*120*		*117*	
	DWANGINVORDERING						
3	**Goederen en diensten**	***257***	**1.315**	***307***	**1.028**	***230***	**1.060**
3.0	*Personeel van derden*	*4*		*46*		*34*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*253*	*1.315*	*261*	*1.028*	*196*	*1.060*
	HAVENGELDEN						
3	**Goederen en diensten**					**2**	
3.4	*Overige goederen en diensten*					*2*	
	HEFFINGEN / DIFTAR HENGELO	**29**	**0**	**47**	**0**	**47**	**0**
4	**DIFTAR**	**29**		**47**		**47**	
	ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	**5**	**8.276**	**42**	**7.895**	**42**	**7.707**
	Onvoorzien / afronding	**0**		**42**		**42**	
	Gemeentelijke bijdragen		**8.266**		**7.895**		**7.707**
	Gemeente Enschede		*3.304*		*3.155*		*3.102*
	Gemeente Hengelo (reguliere bijdrage)		*1.772*		*1.718*		*1.597*
	Gemeente Hengelo (inzake Diftar)		*29*		*47*		*47*
	Gemeente Borne		*347*		*344*		*336*
	Gemeente Losser		*354*		*346*		*338*
	Gemeente Haaksbergen		*381*		*386*		*377*
	Gemeente Almelo		*1.467*		*1.325*		*1.325*
	Gemeente Oldenzaal		*612*		*573*		*552*
	Verrekeningen inzake havengelden						*33*
	Financieringsfunctie	**5**	**10**				
	TOTALE BATEN		**9.897**		**8.955**		**8.792**
	TOTALE LASTEN	**9.351**		**8.955**		**8.792**	

2 Toelichting op de hoofdlijnen van financiële begroting 2016

Het GBT werkt met ingang van april 2014 volgens een nieuwe organisatiestructuur. Binnen de uitvoerende organisatie-eenheid 'Vastgoed en belastingen' zijn een aantal procesteams ingericht. Alle procesteams werken aan één of meerdere eindproducten van het GBT. Daarnaast is een organisatie-eenheid 'Diftar Hengelo', waarop alle kosten en de bijdrage van de gemeente Hengelo met betrekking tot de afvalstoffenheffing op basis van Diftar worden verzameld.

Binnen de organisatie-eenheid 'Vastgoed en belastingen' is voor elke vorm van dienstverlening van het GBT een apart 'product' benoemd. Op zo'n product komen alle specifieke, direct aan het product toe te wijzen kosten voor die dienstverlening terecht. De kosten, die niet direct aan een product toe te wijzen zijn, worden aan de hand van verdeelsleutels over de producten verdeeld. Op deze wijze is er een heldere en logische methode van de kostenopbouw van de diverse producten ofwel dienstverlening van het GBT toegepast.
De gemeentelijke bijdragen (inkomsten) zijn over de producten (dienstverlening) verdeeld, op basis van het tarief per eenheid product en vermenigvuldigd met het aantal afgenomen eenheden per gemeente. Zo ontstaat er een overzichtelijk totaalbeeld van lasten en baten per product.

De producten ofwel dienstverlening, bestaat uit:

1. Waardebepaling op basis van het aantal objecten;
2. Combi aanslagen op basis van het aantal aanslagregels afvalstoffenheffing, rioolheffing, onroerende zaakbelastingen, marktgelden en baatbelasting;
3. Ad hoc aanslagen, welke handmatig worden verwerkt op basis van het aantal aanslagregels naheffingsaanslagen parkeerbelastingen, BIZ-bijdrage, precariobelasting, havengelden, toeristenbelasting, forensenbelasting, reclamebelasting en rioolheffing grootverbruik;
4. Ad hoc aanslagen, waarvan de aanslagregels op basis van standaard formats worden verwerkt, te weten begraafrechten, bouwleges en overige leges;
5. Hondenbelasting op basis van het aantal aanslagregels hondenbelasting;
6. Kwijtschelding op basis van het aantal kwijtscheldingsverzoeken;
7. Debiteurenbeheer op basis van het aantal aanslagbiljetten;
8. Dwanginvordering op basis van het aantal dwangbevelen;
9. Havengelden op basis van het aantal aanslagregels.

In onderstaande paragrafen worden uitgangspunten van de begroting toegelicht.

2.1 Uitgangspunten bij deze begroting

Voor deze begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

1. De begroting is in evenwicht. Taakstellingen worden op het niveau van programma en hoofdkostensoort verwerkt, zodat algemene taakstellingen (stelposten) worden vermeden.
2. De budgetten binnen de programma's van het GBT worden gebaseerd op de jaarschijf 2016 van de in december 2014 bijgestelde bezuinigingsstrategie. Op basis van de evaluatie van de in 2013 vastgestelde bezuinigingsstrategie zijn de uitgangspunten op het gebied van indexering personeelskosten bijgesteld. Deze wijzigingen zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur en vormen de basis voor de begroting 2016. Concreto betekent dit dat de lonen geïndexeerd worden conform de uitkomsten van de CAO-onderhandelingen. De prijsindex blijft wel op de nullijn. Op de volgende materiële budgetten wordt bezuinigd:
   - € 30.000 op budget uitbestede werkzaamheden deurwaarderswerkzaamheden;
   - € 85.000 portikosten en kosten drukwerk als gevolg van MijnOverheid en uitkomst van

de aanbesteding print- en drukwerk;
- € 12.500 inhuurbudget dwanginvordering vanwege optimalisatie van processen.

Door de uitgezette lijn betreffende de bezuinigingsstrategie vast te houden, wordt afgeweken van de (soepelere) richtlijnen, welke de portefeuillehouders financiën van onze deelnemers, hebben opgesteld.

3. Er wordt vooralsnog van uitgegaan dat er geen nieuwe toetreders zijn per 1 januari 2016.
4. In het meerjarenperspectief 2016-2018 is er voor 2016 een efficiencytaakstelling van € 80.000 opgenomen op basis van één nieuwe toetreder. Daarnaast is op basis van voorgenoemde bezuinigingsstrategie voor jaarschijf 2016 een bezuinigingsmaatregel van € 327.500 (€ 200.000 vanwege achterwege laten van indexeringen en € 127.500 op materiële budgetten) voorgesteld. Bij het opstellen van de uitgangspunten voor de begroting 2016 zijn er nog geen concrete uitzichten op een nieuwe toetreder per 01-01-2016. Het GBT mist dit rendement. Ook is de bezuinigingsmaatregel voor jaarschijf 2016 in de bijgestelde strategie aangepast naar € 212.500 (de budgetten voor lonen en salarissen worden op basis van de uitkomst van de CAO-onderhandelingen met €115.000 geïndexeerd. Daarnaast worden dit budget met € 200.000 verminderd op basis van de voorgestelde formatiereductie in de bezuinigingsstrategie (per saldo € 85.000 vermindering op lonen en salarissen) en € 127.500 op materiële budgetten).
   Voorstel: nu € 212.500 aan bezuinigingsmaatregelen in de begroting verwerken en € 80.000 bij een nieuwe toetreder per 01-01-2016.
5. De formatie moet met € 200.000 gereduceerd worden. Voorgesteld wordt om dit op de volgende wijze in te vullen:
   - 0,66 fte op aansturende functie (vacatureruimte coördinatoren)
   - 1,34 fte medewerker 2
   - 1 fte medewerker 3
6. De tarieven voor de deelnemende gemeenten worden vastgesteld op basis van tariefdifferentiatie. De tarieven voor 2016 worden bepaald aan de hand van de budgetomvang van 2016 gebaseerd op de bezuinigingsstrategie, de aantallen van 2014 en capaciteitsplanning van 2015. Daarnaast wordt gekeken naar mogelijkheden om het tarief voor de Ad hoc aanslagen te splitsen in een tarief voor verwerking op basis van het stuf-vordering format en een tarief op basis van handmatige verwerking.
7. DIFTAR-uitvoering voor Hengelo wordt in de begroting verwerkt. Dit betreft een aanvullende dienstverlening, waarvan de vergoeding ad € 46.500 wordt toegevoegd aan de financiële bijdragen van de gemeente Hengelo.
8. Aanvullende taken t.o.v. de huidige worden in principe doorberekend op basis van de tarieven conform de tariefdifferentiatie.

2.2 Loon- en prijsontwikkelingen

Door middel van een gezamenlijk, informeel, schrijven van de portefeuillehouders financiën van alle Twentse gemeenten zijn aan alle verbonden partijen, waaronder het GBT, uniforme richtlijnen verstrekt voor de begroting 2016. Hierin stond aangegeven dat de prijzen voor geleverde goederen en/of diensten met 0,5% geïndexeerd mogen worden en de lonen met 1,75%.

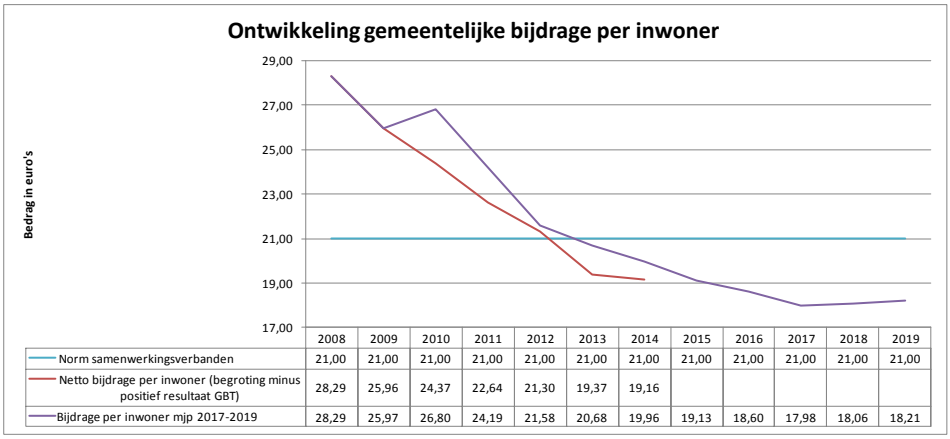
Eén van de voorgestelde maatregelen in de door het bestuur vastgestelde bezuinigingsstrategie, is het achterwege laten van indexering van de budgetten. Deze richtlijnen zijn dus strenger dan de voorgestelde richtlijnen. Tijdens de evaluatie van de bezuinigingsstrategie is gebleken dat het achterwege laten van de indexeringen voor de jaarschijf 2016 niet houdbaar bleek vanwege de uitkomst van de CAO-onderhandelingen. Daarom is door het bestuur ingestemd tot éénmalige indexering van de lonen op basis van de

uitkomst van de CAO-onderhandelingen voor de jaarschijf 2016. Alle overige indexeringen worden achterwege gelaten.

2.3 Perspectief

Het meerjarenperspectief 2017 - 2019 van het GBT en de daarbij gehanteerde uitgangspunten worden in een separaat document gepresenteerd.

Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling zien van het kostenniveau per inwoner over de periode 2009 – 2019.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Norm samenwerkingsverbanden	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00
Netto bijdrage per inwoner (begroting minus positief resultaat GBT)	28,29	25,96	24,37	22,64	21,30	19,37	19,16					
Bijdrage per inwoner mjp 2017-2019	28,29	25,97	26,80	24,19	21,58	20,68	19,96	19,13	18,60	17,98	18,06	18,21

3 Programmaplan

Het GBT heeft de focus liggen op een tweetal pijlers uit het organisatieontwikkelproces, te weten ‘excellente bedrijfsvoering’ en ‘klant centraal’. Vanuit deze twee pijlers wordt verder gewerkt aan de missie en visie van het GBT.

Missie
Het GBT staat landelijk bekend als een innovatief Twentse overheidsorganisatie. Het GBT staat borg voor kwaliteit en realiseert in haar dienstverlening efficiencyvoordelen voor haar partners. Dit doet zij door een continue focus op digitalisering, kennisvergroting en procesverbetering bij zichzelf en bij de partnerorganisaties.

Visie
Als modern Twentse overheidsorganisatie voeren we voor overheden taken uit op het gebied van vastgoed, financiën en belastingen. We ontzorgen onze partners door deskundigheid in te brengen en beheertaken over te nemen. Op deze manier worden overheden in de gelegenheid gesteld om zich te richten op de ontwikkelingen van de Twentse samenleving.

Dit wordt GBT-breed opgepakt en in het jaarplan worden deze pijlers nader uitgewerkt en in concrete speerpunten/doelstellingen omgezet. Dit alles om de huidige taken van het GBT: de heffing en inning van gemeentelijke belastingen alsmede de uitvoering van de wet WOZ zo optimaal mogelijk uit te voeren.

4 Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) stelt eisen aan de begroting van het GBT. Een onderdeel daarvan zijn de verplichte paragrafen. Hieronder worden deze paragrafen nader toegelicht.

4.1 Lokale heffingen

De ramingen van de belastingopbrengsten en paragrafen lokale heffingen maken geen onderdeel uit van de begroting van het GBT. Hiervoor wordt verwezen naar de jaarverslagen van de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser en Oldenzaal.

4.2 Weerstandsvermogen

Het GBT voert drie keer per jaar een risicoinventarisatie uit, waarbij alle risico's worden benoemd. De kans hoe vaak dit risico zich voordoet wordt bepaald en de financiële impact per risico wordt geschat. Het risicoprofiel wordt dan zichtbaar. Dit risicoprofiel wordt afgezet tegen de weerstandscapaciteit om te bepalen in hoeverre deze capaciteit voldoende is om de risico's op te kunnen vangen zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen in gevaar komen. De weerstandscapaciteit is de financiële buffer om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen.

In 2014 is aan de deelnemers de vraag gesteld of het GBT een eigen weerstandscapaciteit moet hebben of dat de deelnemers samen garant moeten staan om eventuele tegenvallers te dekken. Het dagelijks bestuur van het GBT is van mening dat een gemeenschappelijke regeling als het GBT geen eigen weerstandscapaciteit van voldoende omvang hoeft te hebben om het eigen risicoprofiel op te kunnen vangen. Wanneer iedere gemeenschappelijke regeling voor zichzelf een eigen weerstandscapaciteit van voldoende omvang zou opbouwen, zou er teveel 'stilstaand' geld bij de gemeenschappelijke regelingen worden ondergebracht. De deelnemers willen zelf een weerstandcapaciteit opbouwen die voldoende is om eventuele tegenvallers van al hun verbonden partijen op te vangen. De kans dat alle verbonden partijen op exact hetzelfde moment aanspraak maken op de weerstandscapaciteit is zodanig gering volgens onze deelnemers, dat de weerstandscapaciteit die de deelnemer moet vormen lager kan zijn dan de afzonderlijke weerstandscapaciteiten van de verbonden partijen.

Hierna wordt ingezoomd op een aantal belangrijke aspecten van risicobeheer:

- Het GBT beschikt over een bestemmingsreserve jaarresultaten die ultimo 2014 gevuld is met € 484.000. Deze reserve dient als buffer om risico's en knelpunten te kunnen opvangen alsmede voor innovatie van de dienstverlening.
- Het GBT loopt geen bijzonder renterisico omdat geen sprake is van een behoefte aan 'lang geld'. Er kan slechts enig effect optreden voor de rentekosten als de korte rente die de bank in rekening brengt wijzigingen ondergaat. De rentevoorwaarden zijn gelijk aan die van de opdrachtgevende gemeenten.
- Het GBT heeft geen langlopende leningen afgesloten. Wel zijn er langlopende verplichtingen. Dit zijn:
    - DVO met de gemeente Hengelo (huisvesting, facilitair en financiën). De DVO huisvesting en facilitaire zaken is verlengd tot en met 2016. De DVO financiën loopt tot en met 2014, met jaarlijks stilzwijgende verlenging.
    - DVO met de gemeente Enschede (HRM en ICT). De DVO HRM loopt tot en met 2014 en wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd. De DVO ICT heeft een looptijd van 2014 tot en met 2017.
    - Contracten met de softwareleveranciers Gouw-IT en Ortec. Het contract met Ortec liep tot en met 2011, met jaarlijks stilzwijgende verlenging. Het contract met Gouw-IT liep tot 8 december 2013, ook met jaarlijks stilzwijgende verlenging.
    - Raamovereenkomsten met SMQ, Thorbecke, Involon, Cannock Chase en ANG in verband met inhuur gespecialiseerd personeel en uitbesteding van

kwijtscheldingswerkzaamheden en WOZ-bezwaren, welke loopt tot en met begin 2015. In het eerste kwartaal van 2015 worden de raamovereenkomsten in verband met inhuur van gespecialiseerd personeel opnieuw aanbesteed. In 2015 wordt ook de uitbesteding van heffingsbezwaren aanbesteed;
    - Contract met Invoned voor de uitbesteding van deurwaarderswerkzaamheden vanaf hernieuwd bevel. Het contract gaat in op 1 januari 2015 en heeft een looptijd van maximaal zes jaar.
    - Leaseovereenkomst met Autolease Twente voor één leaseauto buitendienstmedewerker. Dit contract loopt tot 2017.
    - Leaseovereenkomst met Munsterhuis Lease voor twee leaseauto's, één voor algemeen gebruik en één voor de taxateurs.
- In de exploitatie van het GBT is een opbrengst voor vervolgingskosten opgenomen. Deze opbrengst kan sterk fluctueren omdat deze afhankelijk is van de invorderingswerkzaamheden waaronder het versturen van aanmaningen en dwangbevelen. Door de directe relatie tussen kosten en opbrengsten is het financieel risico op deze begrotingspost beperkt.

4.2.1 Geraamde toevoegingen en onttrekkingen reserves

Het GBT heeft één reserve, de bestemmingsreserve "Jaarresultaten", welke ultimo 2014 € 484.015 bevat. Op basis van de huidige beleidsregels mag de bestemmingsreserve 'jaarresultaten' tot 5% van het begrotingstotaal gevuld worden, mits de exploitatieresultaten van het GBT dit per einde van het boekjaar toelaten en uitsluitend na een besluit van het Algemeen Bestuur. Bij het schrijven van deze begroting is € 179.154 van de bestemmingsreserve geoormerkt om de wettelijke verplichting tot BAG-WOZ gegevenssynchronisatie te dekken.

Jaar	Beginsaldo	Geraamde toevoegingen	Geraamde onttrekkingen	Eindsaldo
2015	484.015	10.280	179.154	315.141
2016	315.141	132.619	0	447.760
2017	447.760	4.110	0	451.870
2018	451.870	25.395	0	477.265
2019	477.265	25.625	0	502.890

In 2015 wordt naar aanleiding van de resultaatbestemming 2014 € 10.280 gedoteerd aan de reserve en zal het geoormerkte bedrag voor de BAG-WOZ gegevenssynchronisatie onttrokken worden om de in 2015 te maken kosten te dekken.

Over de periode 2016 tot en met 2019 zal, als de jaarresultaten dit toelaten, de reserve tot 5% van het begrotingstotaal aangevuld worden. Bij het schrijven van deze begroting heeft het Algemeen Bestuur de overige middelen niet geoormerkt voor een specifiek doel, waardoor er voor deze periode geen onttrekkingen geraamd zijn.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Het GBT bezit geen kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, water, groen of gebouwen welke onderhouden dienen te worden. Daarom wordt er in deze begroting ook geen toelichting gegeven op het onderhoud van kapitaalgoederen.

4.4 Financiering

De treasuryfunctie voor het Gemeenschappelijke Belastingkantoor Twente wordt uitgevoerd door de treasurer van de gemeente Hengelo. Belangrijke zaken die betrekking hebben op het GBT worden besproken met alle betrokken treasurers van de deelnemers. Dit gebeurt incidenteel.

De treasuryfunctie beperkt zich feitelijk tot het saldobeheer van de diverse rekeningen. Van het aantrekken en uitzetten van leningen is geen sprake.

Het GBT profiteert van dezelfde faciliteiten, die in 2009 door de Netwerkstadgemeenten zijn overeengekomen met de Bank Nederlandse Gemeenten, na een Europese aanbestedingsprocedure. Na saldiverrekening wordt het totale saldo automatisch uitgezet op Euribor[1] met een opslag van 25 basispunten (0,25% bij 'rood staan') of op Eonia[2] met een afslag van 15 basispunten (bij een positief saldo). Met de invoering van het verplicht schatkistbankieren, dat ook voor het GBT geldt, is van het laatste nauwelijks nog sprake. Ook voor de kosten van betalingsverkeer wordt aangesloten bij de (relatief lage) tarieven, zoals die door de BNG aan de Netwerkstadgemeenten in rekening worden gebracht.

In 2015 zal een nieuwe aanbestedingsprocedure plaatsvinden, in gezamenlijkheid met de overige netwerkstadgemeenten en de gemeente Losser.

Ook voor 2016 wordt een zeer lage korte rente verwacht. Deze zal pas weer stijgen bij het aantrekken van de economische groei en een oplopende inflatie.

Het GBT heeft, doordat er een klein tijdsverschil zit tussen belastingontvangsten en het afstorten van de gelden naar de gemeenten, vrijwel steeds een positief saldo op de lopende rekeningen. Dit wordt door het verplicht schatkistbankieren dagelijks afgeroomd.
Dit wordt zoveel mogelijk ondervangen door de ontvangen inkomsten uit belastingen en leges bij voorschot aan de gemeenten af te dragen.

Het begrotingstotaal van het GBT bedraagt in 2016 € 8.791.800. De kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) bedraagt € 747.000. Aangezien ontvangen belastinggelden en retributies achteraf worden afgerekend, verwachten wij dat de kasgeldlimiet hooguit incidenteel zal worden overschreden. Dit valt allemaal ruimschoots binnen de kaders van de Wet Fido.

De renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal) zal nooit in beeld komen omdat het GBT geen gelden aantrekt of uitzet. Het GBT heeft ook geen langlopende leningen opgenomen en uitstaan.

4.5 Bedrijfsvoering

4.5.1 Organisatie

Het GBT heeft de ambitie om als modern Twentse overheidsorganisatie de taken uit te voeren voor overheden op het gebied van vastgoed, financiën en belastingen. Hiermee geven we invulling aan de visie van het GBT. In 2015 is bijvoorbeeld een pilot opgestart, waarin het GBT voor de gemeente Enschede controles uitvoert op het gebied van de Basisregistratie Personen (leegstand en niet bestaande adressen). Maar ook andere administratieve- en

[1] **Euribor** staat voor Euro Interbank Offered Rate. Euribor is het rente tarief waartegen een groot aantal Europese banken elkaar leningen in euro's verstrekken. Iedere werkdag om 11:00 Central European Time wordt het Euribor rente tarief vastgesteld en doorgegeven aan alle deelnemende partijen en aan de pers.

[2] **Eonia** is de afkorting van Euro OverNight Index Average. Eonia is het eendaags interbancaire rentetarief voor het eurogebied. Eonia wordt berekend aan de hand van de tarieven waartegen 57 europese banken elkaar ongedekte leningen verstrekken met een looptijd van slechts 1 dag.

beheertaken kunnen worden opgepakt. Het GBT voert met diverse potentiële partners gesprekken hierover.

De begroting is hierop aangepast. Zo kunnen bijvoorbeeld nieuwe organisatie-eenheden aan de organisatie worden toegevoegd of van samenstelling veranderd worden evenals nieuwe producten en diensten, waarbij het goed inzichtelijk blijft wat hiervan de gevolgen zijn voor bijvoorbeeld de tarieven en de opbouw hiervan.

Het GBT wil nog verder inzetten op digitalisering. Het zaakgericht werken wordt verder vorm gegeven, evenals zaakuitwisseling met de opdrachtgevers. Dit alles met het doel om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Ook zal dit efficiencyvoordelen met zich mee brengen. Het aantal aanslagbiljetten, dat digitaal via de berichtenbox van MijnOverheid wordt bezorgd neemt toe. De verwachting is dat, wanneer de Rijksbelastingdienst dit platform breder in gaat zetten, dat dit ook grote voordelen oplevert voor het GBT. De digitalisering van de fysieke post wordt nader uitgewerkt. Er is onderzoek gedaan naar de mogelijkheid tot het nemen van een Substitutiebesluit. Het optimaliseren van het gebruik van landelijke voorzieningen voor het verkrijgen en verstrekken van gegevens voor de basisregistraties (WOZ, BAG, Kadaster, Kamer van koophandel) blijft een aandachtspunt.

De komende periode zal ook in het teken staan van het versterken van de kwaliteit van gegevens. Doordat inzichten veranderen, zowel intern als bij toezichthouders, wil het GBT blijven investeren in kwalitatief hoogwaardige gegevens. Een voorbeeld hiervan is een veranderende focus van de Waarderingskamer bij de controle van de objectgegevens. Het GBT heeft de afgelopen jaren het predicaat ‘Goed’ ontvangen van de Waarderingskamer en wil dit ook in de toekomst blijven behouden. Daarom beweegt het GBT mee met deze nieuwe inzichten en past het processen daar op aan.

4.5.2 Personeel en bijbehorende kosten

Het GBT heeft zich aangesloten bij het regionale platform Werken voor de Twentse Overheid. Dit platform bevordert met haar producten en diensten de regionale samenwerking op het gebied van mobiliteit, duurzame en flexibele inzetbaarheid en ontwikkeling van de huidige en toekomstige Twentse ambtenaar. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor het opzetten van een Twentse Arbeidvoorwaarden Regeling (TAR). Duurzame en flexibele inzet van medewerkers is belangrijk om de ambities van het GBT waar te maken. Dit sluit ook goed aan bij de het Levensfasebewuste Personeelsbeleid, dat het GBT heeft vastgesteld. Hiermee wordt invulling gegeven aan modern werkgeverschap.

In de bezuinigingsstrategie is voorgesteld om over de periode 2015 tot en met 2017 9 fte aan formatie te reduceren. In de begroting 2015 is de formatie met 3,34 fte gereduceerd en in deze begroting wordt de formatie met 3 fte teruggedrongen. Dit is tot nu toe mogelijk geweest op basis van het terugdringen van de vacatureruimte en natuurlijk verloop.

In de begroting wordt 2% van het budget lonen en salarissen gereserveerd voor opleiding van medewerkers.

4.5.3 Kwaliteitszorg

ISO-9001:2008
Met ingang van 1 juni 2012 is het GBT ISO-gecertificeerd. Met dit onafhankelijke kwaliteitskeurmerk maken we zichtbaar borg te staan voor kwaliteit en continue procesbeheersing en -verbetering. Dit certificaat heeft een geldigheidsduur van drie jaar. In de twee jaar na certificatie vindt (tenminste) jaarlijks een externe vervolg-audit plaats, waarin de functionaliteit, effectiviteit en prestatie van de bedrijfsprocessen worden onderzocht. Naast deze externe audits worden intern alle processen in de loop van de drie jaar tenminste één keer geaudit en daar waar nodig verbeterd. Ook worden één keer per jaar alle processen door de proceseigenaar beoordeeld en actueel verklaard. Ruim voor het vervallen van het

certificaat wordt een externe hercertificatie audit uitgevoerd, waarna we weer voor drie jaar gecertificeerd worden. Dit zal in 2015 plaats vinden.

Interne controle
Het interne controleplan is de leidraad voor het GBT om te waarborgen dat handelingen voortvloeiend uit de processen juist en door de daartoe bevoegde personen worden uitgevoerd. De interne controle richt zich voornamelijk op de rechtmatigheid, juistheid en volledigheid en is gericht op de belangrijkste processen en risico's. In de reguliere processen zijn interne controles ingebed en door de geautomatiseerde systemen is een betrouwbare verwerking gewaarborgd. De verbijzonderde interne controle sluit aan bij de door de afdelingen zelf uitgevoerde controles. Team Kwaliteit voert de verbijzonderde interne controles. De medewerkers binnen dit team controleren of de interne controles adequaat worden uitgevoerd en rapporteren daarover in de RICK[3]-rapportage. Aan de deelnemende gemeenten is de mogelijkheid geboden om de uitgevoerde IC te reviewen.

Het GBT laat door een externe accountant een controleverklaring opmaken van de gerealiseerde belastingopbrengsten. Met deze gewaarmerkte verklaring toont het GBT aan dat de belastingopbrengsten juist en volledig zijn verantwoord.

Klachten
Het GBT heeft een klachtenprocedure vastgesteld. Elke klacht wordt individueel beoordeeld en geanalyseerd. Waar mogelijk worden verbetervoorstellen gedaan om vergelijkbare klachten in de toekomst te voorkomen.

4.6 Verbonden partijen

Het GBT heeft geen verbonden partijen.

4.7 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing op het GBT.

[3] RICK staat voor Rechtmatigheid, Interne Controle en Kwaliteit

5 Detailoverzicht financiële begroting 2016

Op het begrotingstotaal van de begroting 2016 is een besparing van € 187.500 verwerkt. Dit bedrag is het resultaat van een kostenreductie van € 327.500 op basis van de bezuinigingsstrategie 2015-2017, de indexatie van de lonen en salarissen met € 115.000 als gevolg van de CAO-uitkomst en een afname van € 25.000 van de tegemoetkoming van de gemeente Oldenzaal in de personeelskosten.

In de begroting 2016 zijn uitsluitend structurele baten en lasten opgenomen. Bij het schrijven van deze begroting zijn er geen besluiten genomen of contracten afgesloten, waaruit incidentele baten of lasten voortvloeien.

Op basis van kostprijsberekening zijn de tarieven per product voor 2016:

	Tarief 2015	Tarief 2016
Waardebepaling	€ 20,37	€ 19,43
Combi-aanslagen	€ 1,15	€ 1,16
Ad hoc-aanslagen (op basis van handmatige verwerking)	€ 18,16	€ 22,23
Ad hoc-aanslagen (via gestandaardiseerde verwerking)		€ 9,95
Aanslagen Hondenbelasting	€ 5,64	€ 5,22
Kwijtscheldingverzoeken	€ 19,90	€ 19,65
Debiteurenbeheer	€ 3,23	€ 3,22
Dwanginvordering	€ 34,57	€ 34,15

De wijziging in kostprijs per eenheid product wordt enerzijds veroorzaakt door een wijziging in de doorbelasting van indirecte kosten vanuit de organisatie-eenheden of door mutaties in de directe kosten, die aan een product zijn toegerekend. De indirecte kosten worden op basis van capaciteitsplanning 2015 toegerekend aan het product. De mutatie in directe kosten komt enerzijds door aanpassing van budgetten conform bezuinigingsstrategie en anderzijds door aanpassing van de budgetten naar aanleiding van realisaties in 2014. Bovendien heeft het totaal aantal afgenomen producten een invloed op het tarief per eenheid product, aangezien de totale lasten binnen een product worden gedeeld door het aantal afgenomen producten om het tarief per eenheid product te bepalen. Het aantal afgenomen producten in 2014 is gewijzigd ten opzichte van de aantallen over 2013.

Al deze factoren zorgen bij de producten waardebepaling, aanslagen hondenbelasting, kwijtscheldingsverzoeken, debiteurenbeheer en dwanginvordering voor een lagere kostprijs en bij het product combi-aanslagen voor een hogere kostprijs.

Het product ad hoc aanslagen is gesplitst in een tarief voor de verwerking op basis van gestandaardiseerde excelformats, welke het GBT geautomatiseerd in de belastingapplicatie in kan lezen en een tarief voor de aanslagregels, die handmatig verwerkt moeten worden of voor belastingsoorten, waarvoor het GBT diverse controles uitvoert. De belastingsoorten leges omgevingsvergunning, overige leges en legen begraafrechten worden op dit moment via het standaard format verwerkt.

5.1 Algemene dekkingsmiddelen

5.1.1 Onvoorzien

In de begroting 2016 is € 42.000 begroot aan onvoorziene kosten.

5.1.2 Gemeentelijke bijdrage deelnemende gemeenten

De totale gemeentelijke bijdrage van de deelnemende gemeenten in 2016 bedraagt € 7.660.600, exclusief de vergoeding Diftar van de gemeente Hengelo. De gemeentelijke bijdrage 2016 wordt bepaald aan de hand van het aantal afgenomen producten door de desbetreffende gemeente vermenigvuldigd met de kostprijs per product.

De gemeentelijke bijdragen voor de deelnemende gemeenten zijn voor 2016:

x € 1.000	**Begroting 2016**	
Gemeentelijke bijdrage		
Inkomensoverdracht van Enschede		3.102
Bijdrage aan producten	1.597	
Diftar Hengelo	47	
Inkomensoverdracht van Hengelo		1.643
Inkomensoverdracht van Borne		336
Inkomensoverdracht van Losser		338
Inkomensoverdracht van Haaksbergen		377
Inkomensoverdracht van Almelo		1.325
Inkomensoverdracht van Oldenzaal		552
Verrekeningen Havengelden		33
TOTAAL		**7.707**

De bijdrage van de gemeenten Almelo is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2015. De bijdragen van de overige gemeenten dalen ten opzichte van 2015.

Het gelijk blijven van de bijdrage van de gemeente Almelo wordt onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal combi-aanslagregels op basis van een beleidswijziging. Met ingang van 2014 is de gemeente Almelo over gegaan van uitsluitend een eigenarenheffing betreffende de rioolheffing, naar zowel een eigenarenheffing als een gebruikersheffing. Dit heeft tot een wezenlijke toename van het aantal regels geleid.

De grote afname van de bijdrage van de gemeente Hengelo wordt veroorzaakt door de afname in het aantal ad hoc aanslagregels in combinatie met de tariefsdifferentiatie die in de ad hoc aanslagen is aangebracht.

In de bijlage wordt per gemeente de bijdrage gespecificeerd per eindproduct.

De verrekeningen havengelden worden bij het product havengelden nader toegelicht.

5.2 Staf en Algemeen

Binnen de organisatie-eenheid Staf en Algemeen is het budget salarissen en sociale lasten verhoogd op basis van de uitkomst van de CAO-onderhandelingen en het organisatieontwikkeltraject. Diverse budgetten zijn aangepast naar aanleiding van de realisaties 2014 en prijsontwikkelingen met de leveranciers, wat resulteert in een afname van € 11.900. Deze afname is gebruikt om verhogingen van budgetten bij de organisatie-eenheid 'Vastgoed en belastingen' te dekken. De vergoeding, die wordt ontvangen vanuit de gemeente Oldenzaal is afgenomen naar € 25.000.

x € 1.000		BEGROTING 2016	
		Lasten	Baten
	STAF EN ALGEMEEN	**1.814**	**0**
1	**Salarissen en sociale lasten**	**865**	**0**
3	**Goederen en diensten**	**949**	
3.0	*Personeel van derden*	*40*	
3.1	*Energie*	*2*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*907*	
	Facilitaire zaken Hengelo	*36*	
	Financiële administratie Hengelo	*108*	
	Huisvestingskosten Hengelo	*300*	
	ICT Enschede	*83*	
	Opleidingskosten	*17*	
	P&O Enschede	*178*	
	Overige goederen en diensten	*185*	

5.3 Vastgoed en Belastingen

Bij deze organisatie-eenheid zijn alle indirecte kosten betreffende de voormalige afdelingen Gegevensbeheer, Waardebepaling, Heffingen en Invordering ondergebracht. Dit als een gevolg van het organisatieontwikkeltraject dat het GBT doorloopt. Ook de huidige eindproducten van het GBT zijn een voortvloeisel van de werkzaamheden op het gebied van heffen en innen van gemeentelijke belastingen en uitvoering van de wet WOZ en daarom binnen deze organisatie-eenheid onder gebracht.

Het budget voor salarissen en sociale lasten is naar aanleiding van de uitkomst van de CAO-onderhandelingen verhoogd, maar ook met 3 fte gereduceerd. Het budget aan portikosten is verlaagd. De budgetten voor ICT en Facilitaire zaken zijn verhoogd. Een aantal andere budgetten zijn marginaal aangepast op basis van realisaties 2014.

In de bezuinigingsstrategie is bepaald dat het budget aan onderhoud hard- en software verlaagd zou worden met € 30.000. Aangezien digitalisering een centrale peiler van het GBT is, is besloten de bezuiniging niet op dit budget door te voeren maar binnen het product dwanginvordering.

De wijzigingen in budgetten van de eindproducten worden onder de tabel nader toegelicht.

x € 1.000		BEGROTING 2016	
		Lasten	Baten
	VASTGOED EN BELASTINGEN	**6.890**	**1.085**
1	**Salarissen en sociale lasten**	**3.709**	**25**
3	**Goederen en diensten**	**1.754**	
3.0	*Personeel van derden*	*247*	
3.1	*Energie*	*6*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*1.501*	
	Drukwerk en portikosten	*106*	
	Facilitaire zaken Hengelo	*242*	
	ICT Enschede	*450*	
	Onderhoud hard- en software	*518*	
	Opleidingskosten	*77*	
	Overige kosten diensten derden	*108*	
6	**Verrekeningen**	**242**	
6.1	*Kapitaallasten*	*242*	
	WAARDEBEPALING		
3	**Goederen en diensten**	**532**	
3.0	*Personeel van derden*	*230*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*302*	
	Contributies en lidmaatschappen	*13*	
	Uitbestede werkzaamheden	*37*	
	Kosten beroepszaken	*110*	
	Onderhoud hard- en software	*128*	
	Overige kosten diensten derden	*14*	
	COMBI-AANSLAGEN		
3	**Goederen en diensten**	**75**	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*75*	
	Drukwerk en portikosten	*75*	
	AD HOC AANSLAGEN (op basis van handmatige verwerking)		
3	**Goederen en diensten**	**80**	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*80*	
	Drukwerk en portikosten	*9*	
	Uitbestede werkzaamheden	*40*	
	Kosten beroepszaken	*2*	
	Overige kosten diensten derden	*29*	
	AD HOC AANSLAGEN (via gestandaardiseerde verwerking)		
3	**Goederen en diensten**	**8**	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*8*	
	Drukwerk en portikosten	*1*	
	Uitbestede werkzaamheden	*5*	
	Kosten beroepszaken	*2*	
	HONDENBELASTING		
3	**Goederen en diensten**	**55**	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*55*	
	Controle hondenbelasting	*55*	
	KWIJTSCHELDING		
3	**Goederen en diensten**	**87**	
3.0	*Personeel van derden*	*31*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*56*	
	Drukwerk	*8*	
	Uitbestede werkzaamheden	*48*	
	DEBITEURENBEHEER		
3	**Goederen en diensten**	**117**	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*117*	
	Bankkosten	*117*	
	DWANGINVORDERING		
3	**Goederen en diensten**	**230**	**1.060**
3.0	*Personeel van derden*	*34*	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*196*	*1.060*
	Drukwerk en portikosten	*28*	
	Uitbesteding deurwaarderswerkzaamheden	*163*	
	Overige kosten diensten derden	*5*	
	HAVENGELDEN		
3	**Goederen en diensten**	**2**	
3.4	*Overige goederen en diensten*	*2*	
	Drukwerk en portikosten	*2*	

Waarbepaling
Het budget ‘Personeel van derden’ is met € 37.000 verlaagd om het budget voor ‘Uitbestede werkzaamheden’ op het gebied van bezwaarafhandeling te dekken. De budgetten voor ‘Drukwerk’ en ‘Portikosten’ zijn komen te vervallen. De overige budgetten zijn marginaal aangepast op basis van realisaties van voorgaande jaren.

Combi-aanslagen
Op basis van de bezuinigingsstategie zijn de budgetten voor ‘Drukwerk’ en ‘Portikosten’ verlaagd met € 85.000. De verwachting was dat het aantal digitale aanslagen in 2014 en 2015 een zodanige vlucht zou nemen, dat deze besparing te realiseren was. Nu blijkt echter dat deze toename achter blijft bij de verwachting. Pas wanneer de Rijksbelastingdienst de berichtenbox van MijnOverheid massaal gaat gebruiken, zal dit ook effect hebben voor het GBT. Daarom schatten wij in de voorgestelde bezuinigingsmaatregel voor 2016 niet haalbaar is en worden deze budgetten met € 30.000 verhoogd om de te verwachten kosten op te kunnen vangen. De verhoging is mogelijk door binnen de begroting van het GBT te besparen op andere budgetten.

Ad hoc aanslagen op basis van handmatige verwerking
De budgetten ‘Drukwerk’, ‘Portikosten’ en ‘Proceskostenvergoedingen’ zijn verlaagd omdat een deel van deze budgetten is overgeheveld naar het product Ad Hoc aanslagen op basis van gestandaardiseerde verwerking en Havengelden. Er is een budget voor ‘Uitbestede werkzaamheden’ begroot voor externe bezwaarafhandeling.

Ad hoc aanslagen op basis van gestandaardiseerde verwerking
Binnen dit product zin budgetten voor ‘Drukwerk’, ‘Proceskostenvergoedingen’ en ‘Uitbestede werkzaamheden’ voor bezwaarafhandeling begroot.

Hondenbelasting
Het budget aan controle hondenbelasting is verlaagd op basis van realisaties van voorgaande jaren.

Kwijtschelding
Het budget ‘Uitbestede werkzaamheden’ is met € 31.000 verlaagd om een budget voor ‘Personeel van derden’ te creëren. Het budget ‘Portikosten’ is komen te vervallen.

Debiteurenbeheer
De budgetten voor ‘Drukwerk’ en ‘Personeel van derden’ is komen te vervallen

Dwanginvordering
De voorgestelde maatregelen uit de bezuinigingsstrategie betreffende dit product zijn haalbaar op basis van realisaties in voorgaande jaren of op basis van de huidige tarieven. Het budget ‘Uitbesteding deurwaarderswerkzaamheden’ is in totaal met € 50.000 gereduceerd, waarvan € 30.000 onderdeel uitmaakt van de bezuinigingsstrategie. Het budget ‘Personeel van derden’ is met € 12.500 gereduceerd conform bezuinigingsstrategie. Het budget voor te vergoeden invorderingsrente is komen te vervallen en het budget ‘Drukwerk’ is verlaagd op basis van realisaties van voorgaand jaar. De opbrengsten uit dwanginvordering zijn verhoogd.

Havengelden
Binnen dit product zijn budgetten voor ‘Drukwerk’ en ‘Portikosten’ begroot. Op basis van de ontvangen aantallen aanslagregels havengelden in 2014 (voor Almelo, Enschede en Hengelo) of via het Gemeentelijk Havenbeheer Twentekanalen ontvangen aantallen (voor Hof van Twente en Lochem) wordt in onderstaande tabel de verwachte opbrengsten vanuit de gemeenten weergegeven.

x € 1.000 Verrekeningen Havengelden	Geschat aantal	Bedrag 2016
Gemeente Almelo	465	5
Gemeente Enschede	220	2
Gemeente Hengelo	1.140	11
Gemeente Hof van Twente	400	4
Gemeente Lochtem	1.100	11
TOTAAL	**3.325**	**33**

5.4 Diftar Hengelo

Binnen deze organisatie-eenheid worden de kosten en de bijdrage van de gemeente Hengelo geraamd, welke met de afvalstoffenheffing op basis van tariefdifferentiatie gepaard gaan.

x € 1.000		BEGROTING 2016	
		Lasten	Baten
	DIFTAR HENGELO	**47**	**0**
3	**Goederen en diensten**	**47**	
	Diftar	*47*	

6 Bijlage

Op verzoek van de deelnemers wordt in dit onderdeel van de begroting inzicht verschaft in de opbouw van de gemeentelijke bijdrage op basis van het aantal afgenomen producten en het tarief per eenheid product.

6.1 Gemeente Enschede

Product	Aantal	Tarief	Bijdrage
Waardebepaling	80.887	€ 19,43	€ 1.571.912
Combi aanslagen	236.589	€ 1,16	€ 274.942
Ad hoc aanslagen (handmatige verwerking)	14.468	€ 22,23	€ 321.615
Ad hoc aanslagen (obv stufvordering)	3.464	€ 9,95	€ 34.450
Hondenbelasting	10.941	€ 5,22	€ 57.078
Kwijtschelding	13.281	€ 19,65	€ 260.929
Debiteurenbeheer	97.762	€ 3,22	€ 314.940
Dwanginvordering	7.791	€ 34,15	€ 266.037
Totaal			**€ 3.101.901**

6.2 Gemeente Hengelo

Product	Aantal	Tarief	Bijdrage
Waardebepaling	44.277	€ 19,43	€ 860.454
Combi aanslagen	129.214	€ 1,16	€ 150.161
Ad hoc aanslagen (handmatige verwerking)	5.646	€ 22,23	€ 125.507
Ad hoc aanslagen (obv stufvordering)	2.189	€ 9,95	€ 21.770
Hondenbelasting	6.187	€ 5,22	€ 32.277
Kwijtschelding	5.080	€ 19,65	€ 99.806
Debiteurenbeheer	57.398	€ 3,22	€ 184.907
Dwanginvordering	3.570	€ 34,15	€ 121.904
Totaal			**€ 1.596.785**

NB: dit betreft de bijdrage exclusief de bijdrage voor Diftar

6.3 Gemeente Borne

Product	Aantal	Tarief	Bijdrage
Waardebepaling	10.319	€ 19,43	€ 200.534
Combi aanslagen	30.366	€ 1,16	€ 35.289
Ad hoc aanslagen (handmatige verwerking)	956	€ 22,23	€ 21.251
Ad hoc aanslagen (obv stufvordering)	592	€ 9,95	€ 5.888
Hondenbelasting	1.772	€ 5,22	€ 9.244
Kwijtschelding	548	€ 19,65	€ 10.766
Debiteurenbeheer	11.916	€ 3,22	€ 38.387
Dwanginvordering	430	€ 34,15	€ 14.683
Totaal			**€ 336.042**

6.4 Gemeente Losser

Product	Aantal	Tarief	Bijdrage
Waardebepaling	10.775	€ 19,43	€ 209.395
Combi aanslagen	31.212	€ 1,16	€ 36.272
Ad hoc aanslagen (handmatige verwerking)	407	€ 22,23	€ 9.047
Ad hoc aanslagen (obv stufvordering)	603	€ 9,95	€ 5.997
Hondenbelasting	2.164	€ 5,22	€ 11.289
Kwijtschelding	500	€ 19,65	€ 9.823
Debiteurenbeheer	12.263	€ 3,22	€ 39.505
Dwanginvordering	502	€ 34,15	€ 17.142
Totaal			**€ 338.471**

6.5 Gemeente Haaksbergen

Product	Aantal	Tarief	Bijdrage
Waardebepaling	11.621	€ 19,43	€ 225.836
Combi aanslagen	33.382	€ 1,16	€ 38.793
Ad hoc aanslagen (handmatige verwerking)	765	€ 22,23	€ 17.005
Ad hoc aanslagen (obv stufvordering)	965	€ 9,95	€ 9.597
Hondenbelasting	2.105	€ 5,22	€ 10.981
Kwijtschelding	584	€ 19,65	€ 11.474
Debiteurenbeheer	13.852	€ 3,22	€ 44.624
Dwanginvordering	557	€ 34,15	€ 19.020
Totaal			**€ 377.331**

6.6 Gemeente Almelo

Product	Aantal	Tarief	Bijdrage
Waardebepaling	37.378	€ 19,43	€ 726.383
Combi aanslagen	145.635	€ 1,16	€ 169.244
Ad hoc aanslagen (handmatige verwerking)	2.938	€ 22,23	€ 65.310
Ad hoc aanslagen (obv stufvordering)	1.281	€ 9,95	€ 12.740
Hondenbelasting	6.386	€ 5,22	€ 33.315
Kwijtschelding	4.416	€ 19,65	€ 86.760
Debiteurenbeheer	42.495	€ 3,22	€ 136.897
Dwanginvordering	2.774	€ 34,15	€ 94.723
Totaal			**€ 1.325.371**

6.7 Gemeente Oldenzaal

Product	Aantal	Tarief	Bijdrage
Waardebepaling	16.294	€ 19,43	€ 316.648
Combi aanslagen	62.581	€ 1,16	€ 72.726
Ad hoc aanslagen (handmatige verwerking)	1.223	€ 22,23	€ 27.187
Ad hoc aanslagen (obv stufvordering)	1.377	€ 9,95	€ 13.694
Hondenbelasting	2.161	€ 5,22	€ 11.274
Kwijtschelding	911	€ 19,65	€ 17.898
Debiteurenbeheer	19.366	€ 3,22	€ 62.387
Dwanginvordering	887	€ 34,15	€ 30.288
Totaal			**€ 552.102**

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente stemt in met de begroting 2016.

Hengelo, 15 april 2015

De secretaris, de voorzitter,

…… ……

dr. R. Toet mr. drs. R.G. Welten

MEERJAREN PERSPECTIEF 2017 - 2019

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

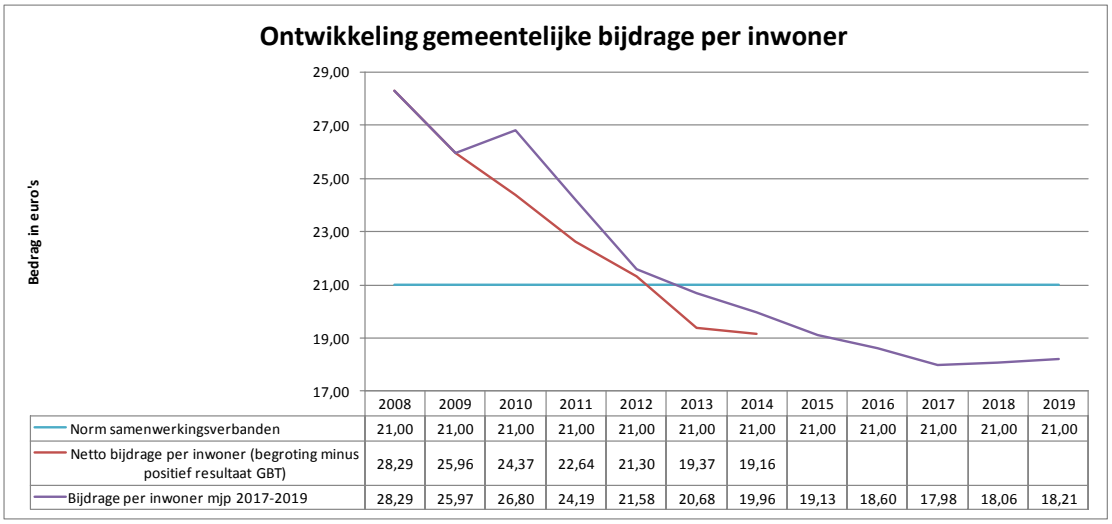
INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 3
1 MEERJARENRAMING 2017 - 2019 4
2 BIJDRAGEN GEMEENTEN 5

INLEIDING

In dit meerjarenperspectief wordt de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage van de deelnemende gemeenten uitgewerkt. Daarbij wordt vanaf 2017 rekening gehouden met toetreding van één nieuwe gemeente van gemiddelde omvang per jaar. In dit meerjarenperspectief gaan we van een bedrag van € 17,44 per inwoner naar een bedrag van € 18,21 per inwoner in 2019.

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van het kostenniveau weergegeven:

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Norm samenwerkingsverbanden	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00
Netto bijdrage per inwoner (begroting minus positief resultaat GBT)	28,29	25,96	24,37	22,64	21,30	19,37	19,16					
Bijdrage per inwoner mjp 2017-2019	28,29	25,97	26,80	24,19	21,58	20,68	19,96	19,13	18,60	17,98	18,06	18,21

In de begroting 2016 is de tweede jaarschijf van de bezuinigingsstrategie verwerkt en in dit perspectief is de laatste jaarschijf van de kostenreductie conform bezuinigingsstrategie verwerkt. Er is een kostenreductie van € 961.500 ingeboekt over de jaren 2015 tot en met 2017. Daar tegen over staat dat de budgetten voor lonen en salarissen in 2016 is verhoogd om de uitkomst van de CAO-onderhandelingen op te vangen.

Het GBT heeft de ambitie om als moderne Twentse overheidsorganisatie de taken uit te voeren voor overheden op het gebied van vastgoed, financiën en belastingen. We willen onze partners ontzorgen door deskundigheid in te brengen en beheertaken over te nemen. Op deze manier worden overheden in de gelegenheid gesteld om zich te richten op de ontwikkelingen van de Twentse samenleving. De kernwaarden hierbij zijn deskundig, ondernemend en slagvaardig.

Inhoudelijk zetten we in op de twee peilers uit het organisatieontwikkeltraject, te weten excellente bedrijfsvoering en klant centraal. Ook blijven we inzetten op verdere digitalisering, zoals zaakgericht werken, en blijven we oog houden voor de kwaliteit van onze gegevens.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

1 MEERJARENRAMING 2017 - 2019

Uitgangspunten bij de meerjarenraming

- De begroting is in evenwicht.
- De verdeelsleutels en aantallen, zoals gebruikt in de begroting 2016, zijn ook in dit meerjarenperspectief toegepast.
- In het MJP worden voor jaarschijf 2017 de lonen en salarissen met 1% geïndexeerd. De prijzen worden op de nullijn gehouden, conform bezuinigingsstrategie. Voor jaarschijf 2018 en 2019 zijn de budgetten geïndexeerd met 1%.
- In jaarschijf 2017 worden de kostenreducties uit de bezuinigingsstrategie toegepast, te weten € 200.000 op lonen en salarissen als gevolg van formatiereductie en € 20.000 op onderhoud hard- en software. In de jaarschijven 2018 en 2019 worden vooralsnog geen kostenreducties doorgevoerd vanwege afvlakking van besparingsmogelijkheden. Over de periode 2015 tot en met 2017 is reeds voor een bedrag van € 961.500 aan kostenreducties doorgevoerd.
- Voor de jaarschijven 2017 - 2019 wordt de efficiencytaakstelling van € 80.000 verwerkt (rendement aanvullende dienstverlening);

In onderstaande tabel is de meerjarenraming voor de jaren 2017 t/m 2019:

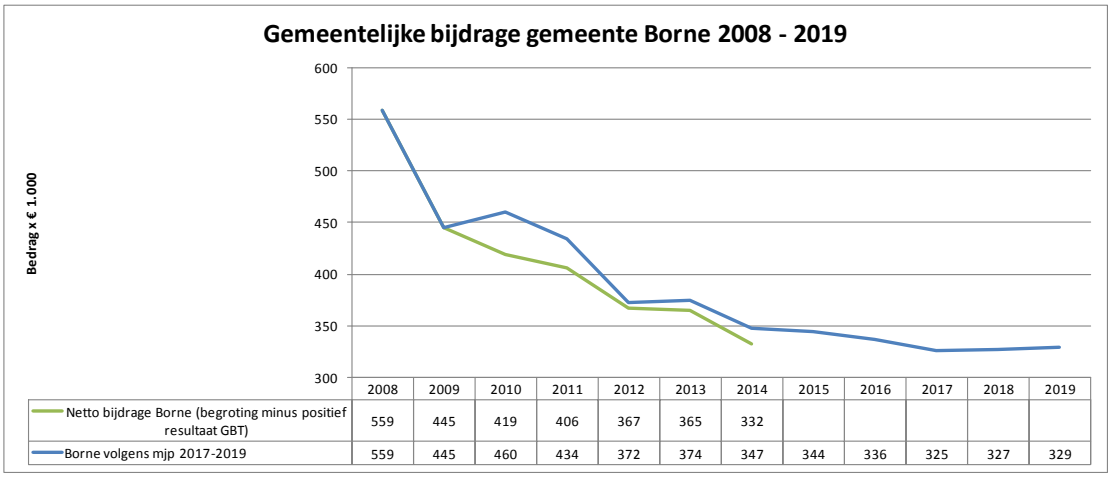
x € 1.000		2017		2018		2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	Staf en Algemeen	**1.822**	**0**	**1.841**	**0**	**1.859**	**0**
1	Salarissen en sociale lasten	874		882		891	
3	Goederen en diensten	949		958		968	
	Vastgoed en Belastingen	**6.707**	**1.085**	**6.772**	**1.085**	**6.837**	**1.085**
1	Salarissen en sociale lasten	3.546	25	3.582	25	3.617	25
3	Goederen en diensten	1.734		1.752		1.769	
6	Kapitaallasten	242		242		242	
	Waardebepaling						
3	Goederen en diensten	532		537		542	
	Combi-aanslagen						
3	Goederen en diensten	75		76		77	
	Ad hoc aanslagen (op basis van handmatige verwerking)						
3	Goederen en diensten	80		80		81	
	Ad hoc aanslagen (via gestandaardiseerd format)						
3	Goederen en diensten	8		8		8	
	Hondenbelasting						
3	Goederen en diensten	55		56		56	
	Kwijtschelding						
3	Goederen en diensten	87		88		89	
	Debiteurenbeheer						
3	Goederen en diensten	117		118		119	
	Dwanginvordering						
3	Goederen en diensten	230	1.060	232	1.060	234	1.060
	Havengelden						
3	Goederen en diensten	2		2		2	
	Organisatie-eenheid Diftar Hengelo	**47**	**0**	**47**	**0**	**47**	**0**
3	Goederen en diensten	47		47		47	
	Aanvullende dienstverlening	**420**	**0**	**844**	**0**	**1.273**	**0**
3	Goederen en diensten	420		844		1.273	
	Algemene Dekkingsmiddelen	**42**	**7.953**	**42**	**8.461**	**43**	**8.973**
	Onvoorzien	42		42		43	
	Gemeentelijke bijdrage						
	Inkomensoverdracht van Enschede		2.997		3.010		3.036
	Inkomensoverdracht van Hengelo (excl. Diftar)		1.543		1.550		1.563
	Inkomensoverdracht van Borne		325		327		329
	Inkomensoverdracht van Losser		328		329		332
	Inkomensoverdracht van Haaksbergen		365		367		370
	Inkomensoverdracht van Oldenzaal		534		536		541
	Inkomensoverdracht van Almelo		1.281		1.287		1.298
	Inkomensoverdracht van Hengelo inzake Diftar		47		47		47
	Verrekeningen Havengelden		33		33		33
	Inkomensoverdrachten aanvullende dienstverlening		500		975		1425
	Totaal	**9.037**	**9.037**	**9.545**	**9.545**	**10.058**	**10.058**

2 BIJDRAGEN GEMEENTEN

Het verloop van de bijdragen in de jaren 2009 - 2019 is in onderstaande grafieken voor alle gemeenten weergegeven. Vanaf 2015 heft en int het GBT de havengelden voor de gemeenten die deelnemen aan het Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen. In onderstaande tabel is het verloop van de bijdrage voor deze gemeenten weergegeven.

De ‘dip’ die de gemeentelijke bijdragen in 2012 vertonen, wordt veroorzaakt door de besparing die in de gewijzigde begroting 2012 is opgenomen in verband met tariefdifferentiatie.

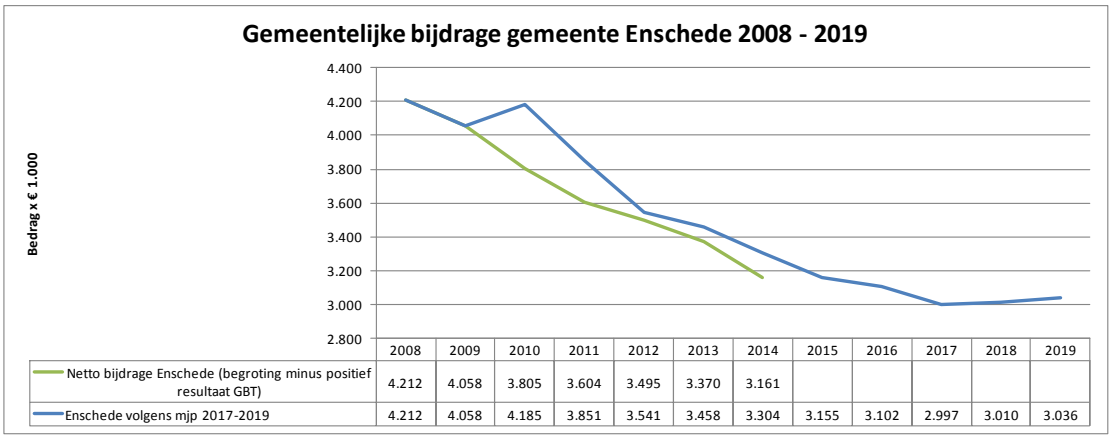
Gemeente Borne

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Netto bijdrage Borne (begroting minus positief resultaat GBT)	559	445	419	406	367	365	332					
Borne volgens mjp 2017-2019	559	445	460	434	372	374	347	344	336	325	327	329

De toename van de gemeentelijke bijdrage van Borne in 2013 wordt veroorzaakt door een hoger aantal kwijtscheldingsverzoeken en dwangbevelen dan in 2012.

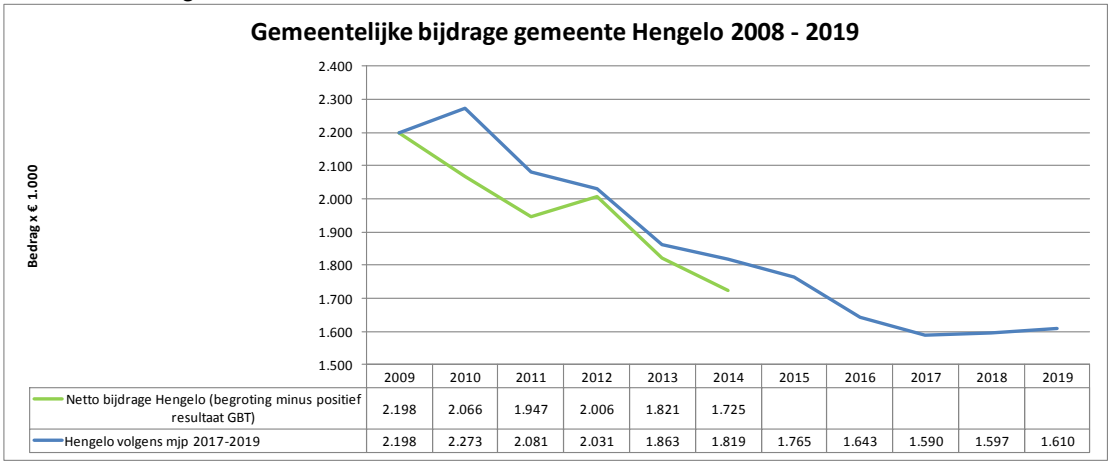
Gemeente Enschede

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Netto bijdrage Enschede (begroting minus positief resultaat GBT)	4.212	4.058	3.805	3.604	3.495	3.370	3.161					
Enschede volgens mjp 2017-2019	4.212	4.058	4.185	3.851	3.541	3.458	3.304	3.155	3.102	2.997	3.010	3.036

De lijn van de gemeente Enschede vertoont geen noemenswaardige toe- of afnames.

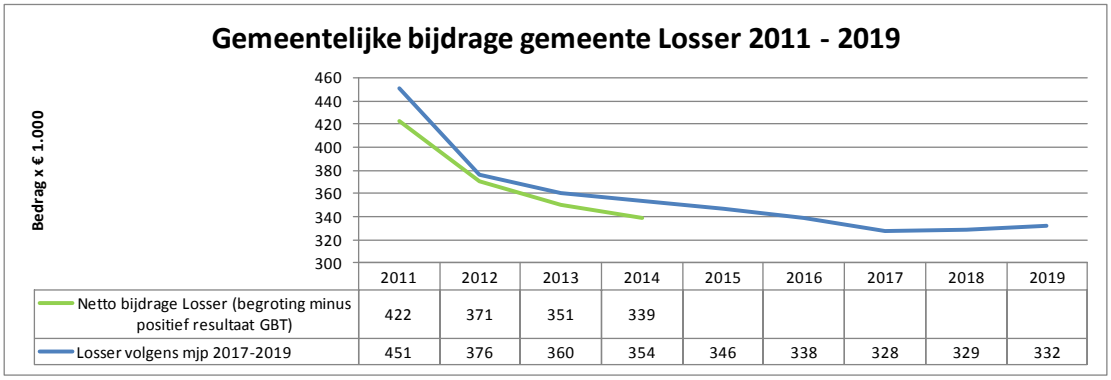
Gemeente Hengelo

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Netto bijdrage Hengelo (begroting minus positief resultaat GBT)	2.198	2.066	1.947	2.006	1.821	1.725					
Hengelo volgens mjp 2017-2019	2.198	2.273	2.081	2.031	1.863	1.819	1.765	1.643	1.590	1.597	1.610

De gemeentelijke bijdrage van de gemeente Hengelo steeg in 2012 als gevolg van de invoering van Diftar voor het opleggen van de aanslagen afvalstoffenheffing. In de gewijzigde begroting 2012 was een bedrag ad € 125.000 opgenomen voor de geraamde kosten in het eerste jaar waarin de aanslagen op basis van Diftar worden verstuurd. Vanaf 2013 wordt een structurele bijdrage van € 46.500 geraamd voor deze kosten.
De relatief sterke afname van de bijdrage in 2016 wordt veroorzaakt door een afname van het aantal ad hoc aanslagregels, in combinatie met de tariefsdifferentiatie die in de ad hoc aanslagen is aangebracht.

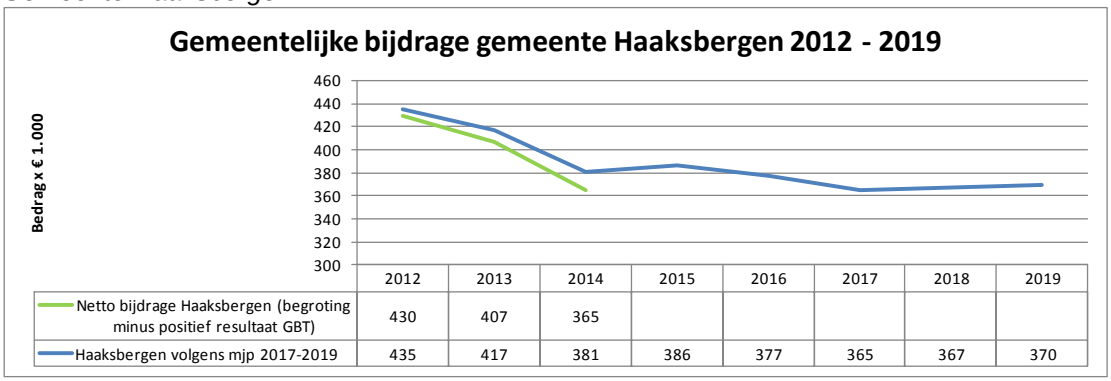
Gemeente Losser

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Netto bijdrage Losser (begroting minus positief resultaat GBT)	422	371	351	339					
Losser volgens mjp 2017-2019	451	376	360	354	346	338	328	329	332

De lijn van de gemeente Losser vertoont geen noemenswaardige toe- of afnames.

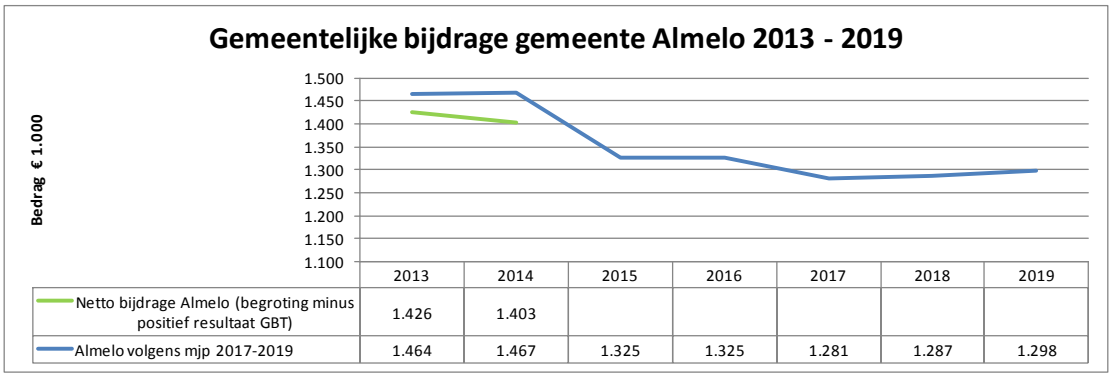
Gemeente Haaksbergen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Netto bijdrage Haaksbergen (begroting minus positief resultaat GBT)	430	407	365					
Haaksbergen volgens mjp 2017-2019	435	417	381	386	377	365	367	370

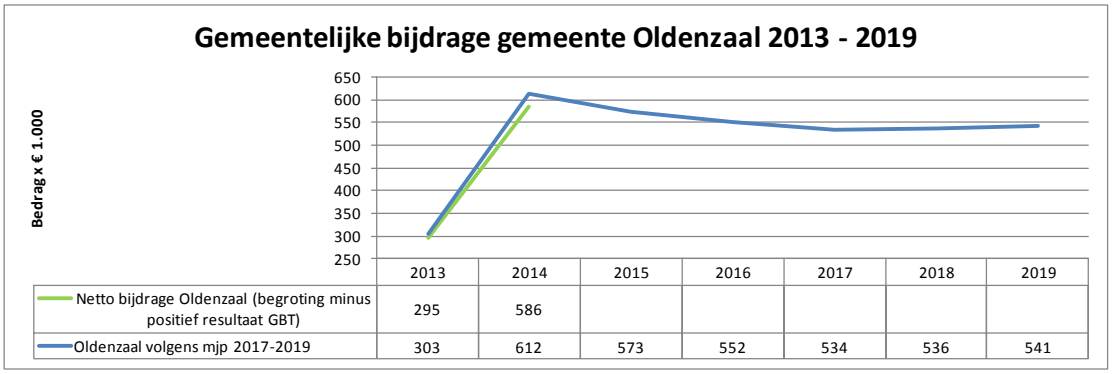
De stijging in 2015 wordt veroorzaakt doordat bij de producten waardebepaling en combi aanslagregels het aantal afgenomen eenheden is gestegen.

Gemeente Almelo

Het gelijk blijven van de bijdrage van de gemeente Almelo in 2016 wordt onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal combi-aanslagregels op basis van een beleidswijziging. Met ingang van 2014 is de gemeente Almelo over gegaan van uitsluitend een eigenarenheffing betreffende de rioolheffing, naar zowel een eigenarenheffing als een gebruikersheffing. Dit heeft tot een wezenlijke toename van het aantal regels geleid.

Gemeente Oldenzaal

Het verschil tussen 2013 en 2014 wordt veroorzaakt door het feit dat de gemeente Oldenzaal per 1 juli 2013 is toegetreden en de bijdrage 2013 dus voor een half jaar is berekend. De overige jaarlijkse bijdragen worden op jaarbasis getoond.

Verrekeningen Havengelden

Verrekeningen Havengelden (*€ 1.000)	2017	2018	2019
Aandeel gemeente Almelo	5	5	5
Aandeel gemeente Enschede	2	2	2
Aandeel gemeente Hengelo	11	11	11
Aandeel gemeente Hof van Twente	4	4	4
Aandeel gemeente Lochem	11	11	11

Recapitulatie doorgevoerde besparingen
De volgende recapitulatie laat de besparingen voor het GBT vanaf 2010 zien.

Jaar	Bedrag	Toelichting
2010	€ 125.000	Structurele besparing 2010
2011	€ 598.000	€ 500.000 structureel vanaf 2011 (bron: begroting 2011) en € 98.000 als gevolg van de toetreding van de gemeente Losser
2012	€ 740.000	€ 170.000 efficiencybesparing van 2,5%, besloten bij de oprichting van het GBT, € 180.000 structurele besparing o.b.v. meerjarenperspectief 2012, € 200.000 aanvullende besparing opgenomen in begroting 2012, inclusief de toetreding van de gemeente Haaksbergen en € 190.000 structureel als gevolg van tariefdifferentiatie
2013	€ 393.000	€ 110.000 structureel, € 240.000 als gevolg van de toetreding van de gemeente Almelo en € 43.000 als gevolg van toetreding van de gemeente Oldenzaal per 01-07-2013.
2014	€ 170.000	Lagere toegekende besparing van in meerjarenperspectief aangegeven, geen definitieve besluitvorming over nieuw toe te treden gemeente
2015	€ 389.000	€ 414.000 extra structurele besparing op basis van de bezuinigingsstrategie gecorrigeerd met de afname van de bijdrage van de gemeente Oldenzaal ad € 25.000.
2016	€ 187.500	€ 327.500 extra structurele besparing o.b.v. de bezuinigingsstrategie en € 115.000 indexatie van budget lonen en salarissen o.b.v. uitkomst CAO onderhandelingen, gecorrigeerd met de afname van de bijdrage van de gemeente Oldenzaal ad € 25.000.
2017	€ 300.000	€ 220.000 extra structurele besparing o.b.v. de bezuinigingsstrategie en € 80.000 efficiencybesparing als gevolg van rendement aanvullende dienstverlening
2018	€ 80.000	Efficiencybesparing als gevolg van rendement aanvullende dienstverlening
2019	€ 80.000	Efficiencybesparing als gevolg van rendement aanvullende dienstverlening
Totaal	**€ 3.062.500**	

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente stemt in met het meerjarenperspectief 2017 – 2019.

Hengelo, 15 april 2015

De secretaris, de voorzitter,

…….. ……

dr. R. Toet mr. drs. R.G. Welten

DB2015003

Jaarstukken GBT 2014

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

www.gbtwente.nl

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD 3
SAMENVATTING 4
1 INLEIDING 6
2 JAARVERSLAG 7
2.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING 7
2.1.1 Organisatie-eenheid Staf en Algemeen 8
2.1.2 Organisatie-eenheid Gegevensbeheer 9
2.1.3 Organisatie-eenheid Waardebepaling 10
2.1.4 Organisatie-eenheid Heffingen 11
2.1.5 Organisatie-eenheid Invordering 12
2.1.6 Algemene dekkingsmiddelen 13
2.1.7 Personeel 14
2.1.8 Toelichting op vervolgingskosten op de balans 15
2.2 PARAGRAFEN 16
2.2.1 Lokale heffingen 16
2.2.2 Weerstandsvermogen 16
2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen 17
2.2.4 Financiering 18
2.2.5 Bedrijfsvoering 18
2.2.6 Verbonden partijen 24
2.2.7 Grondbeleid 24
2.2.8 Rechtmatigheid 24
3 JAARREKENING 25
3.1 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 25
3.2 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING 27
3.3.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 30
3.3 BALANS 37
3.3.1 Balans 37
3.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2014 39
3.4 OVERIGE GEGEVENS 43

VOORWOORD

Het jaar 2014 is voor het GBT een bewogen jaar geweest. Intern is de transitie gemaakt van een traditioneel bureaucratische organisatie naar een platte organisatie waarbinnen zelfregulerende teams verantwoordelijk zijn voor de resultaten. Dit binnen kaders die door het strategisch management zijn vastgesteld. Vanuit de gedachte om optimaal gebruik te maken van de talenten van onze medewerkers, hebben we een flexibele organisatie weten te creëren. Een organisatie waarmee we snel kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen die steeds sneller op ons afkomen.

De komende tijd zal met name aandacht worden besteed aan onze interne bedrijfscultuur. Hoe kunnen we onze klanten het beste bedienen, hoe kan onze bedrijfsvoering excellent worden ingericht en hoe kunnen we blijven voldoen aan de verwachtingen van onze opdrachtgevers. Deze strategische pijlers zullen ook in 2015 een belangrijke plaats krijgen in de ontwikkeling van onze organisatie.

Het GBT heeft in 2014 haar rol binnen de regio verder kunnen uitbreiden. Het GBT heeft aan de wieg gestaan van de totstandkoming van een Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen (GHT). Het GBT gaat de heffing en inning van havengelden verzorgen voor de gemeenten die deelnemen aan het GHT. Hiermee is een langgekoesterde wens van bestuurders in Twente mede mogelijk gemaakt. Door middel van een dienstverleningsovereenkomst gaan we diensten verlenen aan twee nieuwe gemeenten, de gemeente Lochem en de gemeente Hof van Twente. In het kader van de basisregistraties hebben we geconstateerd dat controlewerkzaamheden 'in het veld' van cruciaal belang zijn om de gegevens op orde te houden. Een taak waar wij als organisatie van toegevoegde waarde kunnen zijn. Op dit moment lopen er pilots waarmee wordt bekeken of en hoe we deze vorm van dienstverlening voor alle deelnemende gemeenten kunnen aanbieden.

Ook dit jaar is het gelukt om een positief jaarresultaat te behalen. Dit laat zien dat samenwerking op de langere termijn grote efficiencyvoordelen oplevert. De komende jaren staan we voor de uitdaging om aan de ene kant invulling te geven aan onze bezuinigingsstrategie en aan de andere kant ons niveau van dienstverlening op peil te houden. Dit begint al in 2015. Het jaar waarin we met minder formatie ons werk moeten doen. We gaan dit realiseren door de toepassing van heldere stuurinstrumenten en het verder stroomlijnen van onze bedrijfsprocessen. Onze teams krijgen hier een belangrijke stem in.

De afgelopen jaren zijn diverse samenwerkingsinitiatieven opgestart. Het GBT zal ook in 2015 bij deze ontwikkelingen aanhaken. Waar mogelijk zal het GBT trachten de deelnemende gemeenten verder te ontzorgen, in lijn met de visie zoals die in 2012 is vastgesteld.

We zijn onze partners dankbaar voor de constructieve samenwerking en het in ons gestelde vertrouwen.

Hengelo, april 2015

Directeur	Voorzitter
R. Toet	R.G. Welten

SAMENVATTING

Deze samenvatting geeft de belangrijkste resultaten over 2014 weer.

Hoofdlijnen financieel
In de begroting 2014 heeft het GBT in totaliteit een besparing van € 170.000 verwerkt. Deze besparing is het gevolg van:

- efficiënte bedrijfsvoering;
- verder vormgeven aan digitalisering en automatisering.

Ten opzichte van de begroting 2009 heeft het GBT tot en met 2014 een besparing van € 2.026.000 ingeboekt.

Naast bovengenoemde besparingen laten 2014 een positief exploitatieresultaat zien van € 546.000. In onderstaande tabel staat op hoofdlijnen weergegeven hoe dit resultaat tot stand is gekomen (bedragen in euro's):

Specificatie positief resultaat 2014	
Omschrijving	**Bedrag**
Lonen en salarissen	-193.541
Personeel van derden	-113.758
Dienstverleningsovereenkomsten	-79.408
Vergoedingen voor personeel	-38.490
Onderhoud hard- en software	-36.518
Werving en selectie	-17.250
Opbrengsten uit kapitaallasten	-39.385
Diverse overschrijdingen/onderschrijdingen, netto:	-27.777
Totaal	**-546.127**

NB: een "-" staat voor een voordelig verschil.

In onderstaande tabel is het resultaat van het gehele GBT weergegeven:

GBT (bedrag in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**
Baten	-9.896.942	-9.885.900	-9.369.200
Lasten	9.350.815	9.885.900	9.369.200
Resultaat uit bedrijfsvoering	**-546.127**	**0**	**0**
Onttrekking bestemmingsreserve	0		
Te bestemmen resultaat	**-546.127**	**0**	

Hoofdlijnen organisatie en bedrijfsvoering

A) In april 2014 is de nieuwe organisatiestructuur ingevoerd;
B) Het GBT is ISO-gecertificeerd. April 2014 is de tweede externe vervolg-audit gehouden die met succes doorlopen is;
C) Er heeft een klanttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden onder bestuurders, accounthouders en afdelingshoofden van frontoffices. Hieruit blijkt dat onze deelnemers tevreden zijn over de dienstverlening van het GBT;
D) Er zijn aan diverse potentiële partners prijsstellingen uitgebracht. Per 1 januari 2015 gaat het GBT de heffing en inning van havengelden uitvoeren voor de gemeenten die deelnemen aan het Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen;
E) Het GBT heeft in 2013 een bezuinigingsstrategie opgesteld ter ondersteuning van de besparingen die op de gemeenten afkomen. Ultimo 2014 is deze strategie geëvalueerd;
F) De invoering van de werkkostenregeling per 1 januari 2015 is voorbereid;
G) Veel medewerkers hebben een Talenten Motivatie Analyse uitgevoerd. Dat is een instrument om de talenten van medewerkers zichtbaar te maken, zodat ze deze talenten zo optimaal mogelijk kunnen benutten.

Hoofdlijnen primair proces

H) De werkzaamheden zijn conform dienstverleningsovereenkomst uitgevoerd;
I) De herwaardering is goed verlopen. Het toezicht vanuit de Waarderingskamer is afgerond met wederom het eindoordeel 'goed';
J) De bezwaren zijn binnen de wettelijke termijnen afgehandeld;
K) Het kenbaar maken van de voorlopige WOZ-waarde is voor alle opdrachtgevers beschikbaar gesteld. Doel is de transparantie in de dienstverlening te verbeteren en de processen te optimaliseren;
L) De invordering is conform planning uitgevoerd. Het GBT heeft meer moeite om de openstaande posten in te vorderen. Op basis van de primaire begroting heeft het GBT een incidentele bate ad € 280.000 gerealiseerd aan opbrengsten dwanginvordering. Daar staan echter ook extra kosten tegenover. Onderstaande tabel toont het verloop van de debiteurenstand over de afgelopen 6 jaar. In onderdeel 2.1.8 wordt dit nader toegelicht.

Verloopoverzicht openstaande belastingdebiteuren per gemeente (bedragen in euro's)

	Borne	Enschede	Hengelo	Losser	Haaksbergen	Almelo	Oldenzaal
Stand per 31-12-2009	221.331	9.822.052	4.562.488				
Stand per 31-12-2010	299.895	7.988.469	2.144.801	0			
Stand per 31-12-2011	209.360	8.000.817	1.675.621	298.402	0		
Stand per 31-12-2012	255.001	4.781.699	1.652.925	343.320	421.798	0	
Stand per 31-12-2013	316.275	4.444.259	2.694.469	355.841	429.994	4.105.624	0
Stand per 31-12-2014	250.819	4.858.286	2.198.074	397.118	447.125	1.413.000	301.664

Het jaarplan 2014 is opgesteld volgens de A3-methodiek, een *one paper strategy* gebaseerd op het INK-model. In dit jaarplan zijn de volgende succesbepalende factoren geformuleerd:
1) Gezonde organisatie en Trotse deelnemers;
2) Lerende medewerker en Modern werkgeverschap;
3) Optimale dienstverlening;
4) Maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Het GBT heeft inspanning geleverd om bovengenoemde succesbepalende factoren te verwezenlijken. De volgende hoofdstukken bevatten meer gedetailleerde informatie die bovenstaande analyses op hoofdlijnen onderbouwen.

1 INLEIDING

Voor u liggen de jaarstukken 2014 van het Gemeentelijke Belastingkantoor Twente (GBT).

De digitalisering is doorontwikkeld. Het GBT is als eerste gemeentelijke organisatie aangesloten op de berichtenbox van MijnOverheid, waarmee in 2014 ongeveer 18.000 aanslagbiljetten digitaal zijn bezorgd.

Het organisatieontwikkeltraject heeft zijn beslag gekregen. Vanaf april 2014 wordt gewerkt in de nieuwe organisatiestructuur. Deze structuur kenmerkt zich onder andere door de aanwezigheid van zelfregulerende teams waardoor de organisatie snel kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

De uitvoeringstaken van het GBT met betrekking tot de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen is conform planning uitgevoerd. Er vindt periodiek afstemming plaats met de deelnemende gemeenten.

Alle werkzaamheden zijn binnen de vastgestelde financiële kaders uitgevoerd. Het GBT laat voor het zesde jaar op rij een positief resultaat zien. Dit alles resulteert erin dat wij dit jaarverslag en programmaverantwoording met vertrouwen presenteren.

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.
Wij vertrouwen erop met dit jaarverslag een getrouw beeld te geven van de stand van zaken van het GBT.

Leeswijzer
In paragraaf 2.1 vindt u informatie over de programmaverantwoording;
In paragraaf 2.2 worden de verplichte paragrafen behandeld;
In paragraaf 3.1 worden de grondslagen voor waardering resultaatbepaling behandeld;
In paragraaf 3.2 vindt u het overzicht van baten en lasten en wordt een toelichting gegeven;
In paragraaf 3.3 wordt de balans toegelicht.

2 JAARVERSLAG

2.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING

In dit onderdeel worden de vijf organisatie-eenheden van het GBT toegelicht:
2.1.1 organisatie-eenheid Staf en Algemeen;
2.1.2 organisatie-eenheid Gegevensbeheer;
2.1.3 organisatie-eenheid Waardebepaling;
2.1.4 organisatie-eenheid Heffingen;
2.1.5 organisatie-eenheid Invordering.

Met ingang van 2013 wordt het jaarplan opgesteld volgens de A3 methodiek. Het jaarplan is een *one paper strategy* gebaseerd op het INK-model en kent vier resultaatgebieden. De missie en visie van het GBT zijn leidend in het jaarplan. Per resultaatgebied zijn succesbepalende factoren benoemd. Succesbepalende factoren zijn aspecten waarvan het management vindt dat deze in belangrijke mate bijdragen aan het bereiken van de missie en visie.

Hieronder worden de missie, visie en de GBT-brede speerpunten van het jaarplan besproken. Vervolgens wordt per resultaatgebied de succesbepalende factoren (SBF-en) benoemd en toegelicht. Met de SBF-en (de doelstellingen van 2014) komt de focus te liggen op de pijlers uit het organisatieontwikkeltraject: 'excellente bedrijfsvoering' en 'de klant centraal' (zie ook paragraaf 2.2.5.1). Alle organisatie-eenheden hebben bijgedragen aan de realisatie van deze doelen. In de onderdelen 2.1.1 tot en met 2.1.5 worden per organisatie-eenheid specifieke punten besproken en enkele kengetallen weergegeven.

Missie
Het GBT staat landelijk bekend als een innovatief Twentse overheidsorganisatie. Het GBT staat borg voor kwaliteit en realiseert in haar dienstverlening efficiencyvoordelen voor haar partners. Dit doet zij door een continue focus op digitalisering, kennisvergroting en procesverbetering bij zichzelf en bij de partnerorganisaties te leggen.

Visie
Als moderne Twentse overheidsorganisatie voeren we voor overheden taken uit op het gebied van vastgoed, financiën en belastingen. We ontzorgen onze partners door deskundigheid in te brengen en beheertaken over te nemen. Op deze manier worden overheden in de gelegenheid gesteld om zich te richten op de ontwikkeling van de Twentse samenleving.

Succesbepalende factoren
Binnen het resultaatgebied 'bestuur' zijn de volgende twee SBF-en benoemd:

- gezonde organisatie;
- trotse deelnemers.

2014 heeft in het teken gestaan van het organisatieontwikkeltraject. Vanaf april wordt gewerkt in de nieuwe organisatiestructuur, waarbij er een platte organisatie is gevormd en teams verantwoordelijk zijn voor de eigen (team)resultaten. De verantwoordelijkheden liggen laag in de organisatie en er is ruimte voor persoonlijke groei en mobiliteit. Hiermee is het GBT in staat om de voorgenomen maatregelen uit de bezuinigingsstrategie op te kunnen vangen. De eerste jaarschijf van de in december 2013 vastgestelde bezuinigingsstrategie is verwerkt in de begroting 2015. Hiermee is een eerste stap gezet in een structurele kostenbesparing. Naast een voorgenomen reductie van het aantal FTE's aan personeel wordt dit onder andere gerealiseerd door procesinnovatie, zoals bijvoorbeeld de aansluiting op de berichtenbox van MijnOverheid.
Er is een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bestuurders, accounthouders en afdelingshoofden van de frontoffices van de deelnemers. Hieruit blijkt dat de deelnemers tevreden zijn over de dienstverlening van het GBT. De verbeterpunten die uit het onderzoek naar voren zijn komen, worden opgepakt.

Binnen het resultaatgebied 'medewerkers' zijn de volgende twee SBF-en benoemd:

- lerende medewerker;
- modern werkgeverschap.

In 2014 hebben 34 medewerkers een Talenten Motivatie Analyse uitgevoerd. De resultaten zijn besproken waarbij medewerkers inzicht hebben verkregen in waar hun talenten liggen en wat gedaan moet worden om deze talenten zo optimaal mogelijk te benutten. Dit draagt bij aan de lerende medewerker. De teams hebben een *Balanced Scorecard* (BSC) ontworpen en per team Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) benoemt. Hiermee kunnen de teamresultaten optimaal gemonitord worden.
Er zijn, met instemming van de OR, stappen gezet om de beoordelingssystematiek met ingang van 2015 aan te passen. De medewerker gaat dan eerst zichzelf beoordelen en aansluitend wordt de medewerker door de manager beoordeeld. Het GBT is één van de eerste overheidsorganisaties die deze beoordelingssystematiek toepast.

Binnen het resultaatgebied 'klanten en partners is de volgende SBF benoemd:

- optimale dienstverlening.

Het GBT wil haar dienstverlening verbeteren door gebruik te maken van innovatieve oplossingen. Een verbeterd Klant Contact Systeem (KCS) met bijbehorende loketten, waardoor in 2015 zaakuitwisseling met de deelnemers mogelijk wordt, is hiervan een voorbeeld. Ook de uitwisseling van documenten tussen de belastingapplicatie en het KCS zal in 2015 operationeel zijn. Hierdoor kunnen wij samen met onze deelnemers de belastingplichtigen beter van dienst zijn. Er is een eerstelijns team opgericht dat klanten snel, deskundig en op een eenduidige manier te woord staat.

Binnen het resultaatgebied 'maatschappij' is de volgende SBF benoemd:

- maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Het GBT is een erkend leerbedrijf en in 2014 hebben diverse stagiaires hun stages afgerond op zowel op MBO- als HBO-niveau. Ook zijn er door het GBT twee personen ingehuurd die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Bij het GBT kunnen zij werkervaring opdoen en hun kansen op een plaats in het reguliere arbeidsproces toenemen. Ook in aanbestedingstrajecten staat maatschappelijk verantwoord ondernemen centraal. Daarnaast draagt onder andere de aansluiting op de berichtenbox van MijnOverheid bij aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. In 2014 zijn ongeveer 18.000 aanslagen digitaal bezorgd, waarmee we het milieu ontlasten door de papierstroom te beperken.

2.1.1 Organisatie-eenheid Staf en Algemeen

De grondgedachte achter de visie van het GBT is dat we als bestaande organisatie nieuwe processen op efficiënte wijze kunnen oppakken. We zijn ervan overtuigd dat we een alternatief kunnen zijn voor nieuwe samenwerkingsinitiatieven. Daarnaast zien we mogelijkheden om bestaande organisaties en samenwerkingsinitiatieven verder te brengen.
In 2014 zijn de volgende trajecten opgestart die verband houden met onze ambitie:

- Momenteel vervullen we een rol in de totstandkoming van het Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen (GHT, huidige werktitel). Omdat de hoogte van de perceptiekosten een belangrijke succesfactor is, hebben we gezocht naar mogelijkheden om deze zo laag mogelijk te houden. We hebben de oplossing gevonden in een vergaande digitalisering van het proces dat daardoor arbeidsextensief uitgevoerd kan worden. In oktober/november 2014 heeft het bestuurlijke besluitvormingsproces plaats gevonden en met ingang van 2015 zal het GBT de havengelden gaan heffen voor de gemeenten die deelnemen aan het GHT (Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem);
- Het GBT staat open voor nieuwe Twentse toetreders, maar kijkt daarnaast ook naar mogelijkheden om haar diensten te verlenen aan andere gemeenten in Oost-Nederland. De huidige schaalgrootte van het GBT maakt dat de dienstverlening ook door middel van een dienstverleningsovereenkomst aangeboden kan worden. Momenteel hebben de gemeente Hof van Twente (mogelijk toetreding tot de GR), de gemeente Berkelland, de

gemeente Bronckhorst en de bestuursdienst Ommen-Hardenberg aangegeven interesse te hebben in onze dienstverlening. Deze organisaties hebben van ons een indicatieve prijsstelling ontvangen. Aan de hand van dit document kunnen zij bepalen of zij de intentie willen uitspreken voor samenwerking met het GBT.

Wat heeft het gekost?

Organisatie-eenheid Staf en Algemeen (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**
Baten	-58.402	-67.000	-50.000
Lasten	2.651.989	2.755.400	2.495.900
Saldo van baten en lasten	**2.593.587**	**2.688.400**	**2.445.900**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	
Resultaat	**2.593.587**	**2.688.400**	

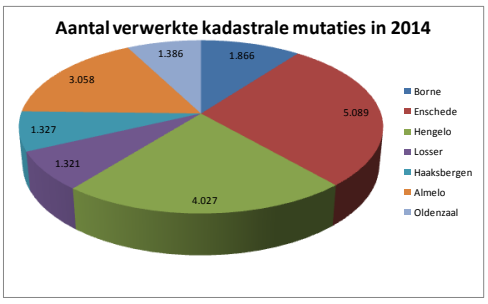
In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen en de incidentele baten en lasten toegelicht.

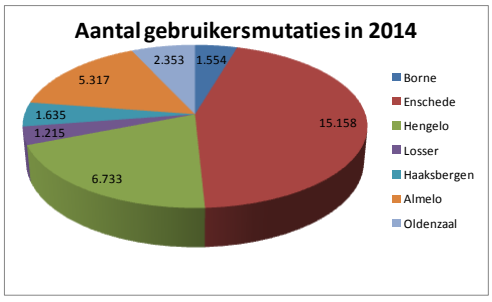
Evaluatie rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid
Er zijn diverse procescontroles en autonome steekproeven uitgevoerd op het taakveld van de staf (waaronder personeel, aanbesteding, en financiën). Bij deze controles zijn er geen bijzonderheden geconstateerd.

2.1.2 Organisatie-eenheid Gegevensbeheer

De doelstelling van de organisatie-eenheid gegevensbeheer is het beheren, leveren en waarborgen van gegevens van hoogwaardige kwaliteit. Hierdoor zal het aantal bezwaren of klachten verminderen. In 2014 heeft onder andere een optimalisatie plaatsgevonden van het subjectenbestand. Aan alle niet-natuurlijke personen is het RSIN[1]-nummer toegevoegd, waardoor in de toekomst aangesloten kan worden op de basisregistratie van het handelsregister.

Om een indruk te geven van de uitgevoerde reguliere werkzaamheden worden hieronder enkele kengetallen gepresenteerd:

[1] RSIN staat voor Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Informatie Nummer

Wat heeft het gekost?

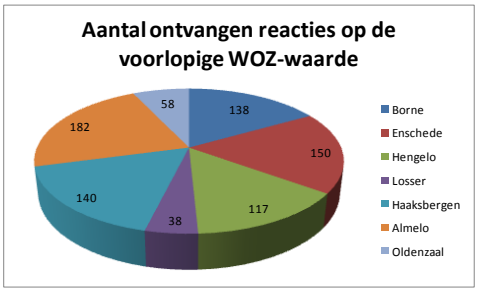
Organisatie-eenheid Gegevensbeheer (bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging
Baten	-20.389	-20.300	0
Lasten	1.843.586	1.964.300	1.739.800
Saldo van baten en lasten	**1.823.197**	**1.944.000**	**1.739.800**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	
Resultaat	**1.823.197**	**1.944.000**	

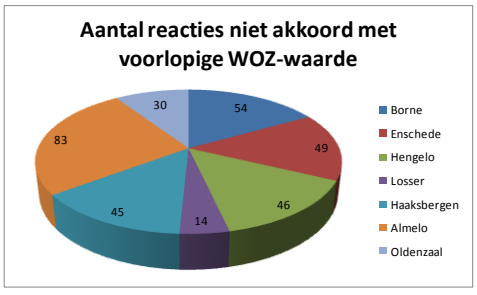
In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen en de incidentele baten en lasten toegelicht.

Evaluatie rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid
Er zijn diverse procescontroles uitgevoerd op het gebied van gegevensbeheer, onder andere op vrijstellingen, kadastrale mutaties, mutaties Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en mutaties in het kader van bouwvergunningen. Door bevindingen bij de controles op de bouwvergunning zijn aanvullende controles uitgevoerd op de juistheid van de verwerking van bouwvergunningen. Op basis hiervan is geconcludeerd dat de verwerking over het gehele jaar juist is. Er zijn in 2014 geen onrechtmatigheden geconstateerd.

2.1.3 Organisatie-eenheid Waardebepaling

De doelstelling van de organisatie-eenheid waardebepaling is het waarderen van de woningen en niet-woningen in het verzorgingsgebied conform de voorschriften van de Waarderingskamer. Hierdoor wordt de juiste waarde in het economische verkeer bepaald en het aantal bezwaren geminimaliseerd. Om deze effecten te bevorderen wordt daarnaast gebruikt gemaakt van het kenbaar maken van de voorlopige WOZ-waarde. Eind 2014 was het voor alle woningbezitters van alle deelnemende gemeenten mogelijk om, gedurende een periode van vier weken, de voorlopige WOZ-waarde in te zien en hierop te reageren. Dit is via advertenties in de lokale weerbladen aangekondigd. In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn geen specifieke doelgroepen aangeschreven. In deze periode hebben 823 woningbezitters gereageerd. 502 respondenten waren het eens met de voorlopige WOZ-waarde. 321 respondenten hadden opmerkingen over één of meerdere onderdelen van de opbouw van de WOZ-waarde. Hieronder wordt de verdeling per gemeente weergegeven:

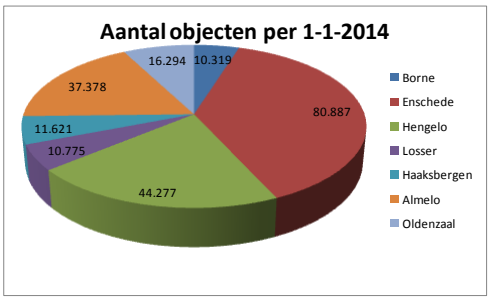

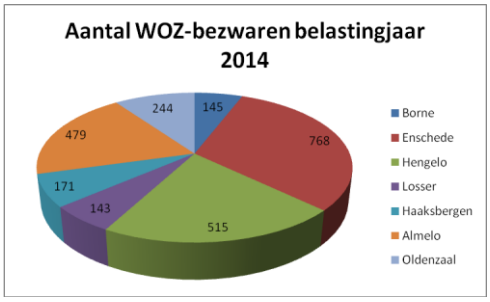

De woningen van de respondenten die hebben aangegeven niet akkoord te zijn met één of meerdere onderdelen van de WOZ-waarde (opbouw) zijn allemaal onderzocht. Aan de eindverwerking van de resultaten wordt momenteel de laatste hand gelegd.

De herwaardering voor alle opdrachtgevers is goed en conform planning verlopen. De Waarderingskamer heeft in januari 2015 het toezicht afgerond met het oordeel 'goed', wat het best haalbare resultaat is. Alle waardebezwaren zijn ultimo 2014 afgerond.

Om een indruk te geven van de uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot het aantal objecten dat is gewaardeerd en de bezwaarafhandeling WOZ-bezwaren, worden hieronder enkele kengetallen gepresenteerd:

Wat heeft het gekost?

Organisatie-eenheid Waardebepaling (bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging
Baten	-76.712	-71.000	-7.600
Lasten	1.878.397	1.982.900	1.933.900
Saldo van baten en lasten	**1.801.685**	**1.911.900**	**1.926.300**
Onttrekking bestemmingsreserve	**0**	**0**	
Resultaat	**1.801.685**	**1.911.900**	

In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen en de incidentele baten en lasten toegelicht.

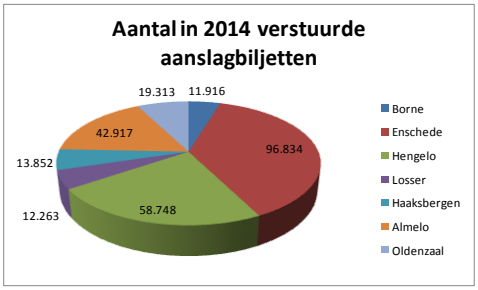
Evaluatie rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid

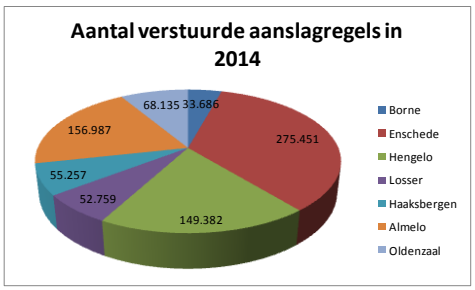
Er zijn diverse procescontroles uitgevoerd op het gebied van waardebepaling, onder andere op waardevaststelling en de bezwaarafhandeling. Bij de uitgevoerde controles zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

2.1.4 Organisatie-eenheid Heffingen

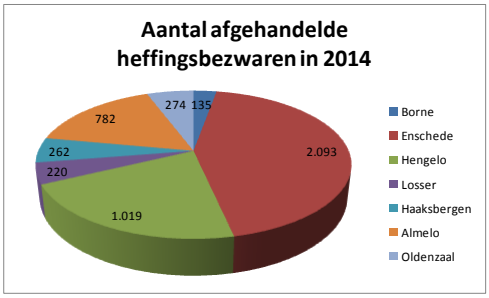
De doelstelling van de organisatie-eenheid heffingen is volledige aanslagoplegging en het juist en tijdig beslissen op kwijtscheldingverzoeken. De beoogde effecten zijn een volledige opbrengstverantwoording voor de deelnemende gemeenten en het minimaliseren van het aantal bezwaarschriften alsmede om inwoners die voor kwijtschelding in aanmerking komen tijdig en conform wetgeving kwijtschelding te verlenen.

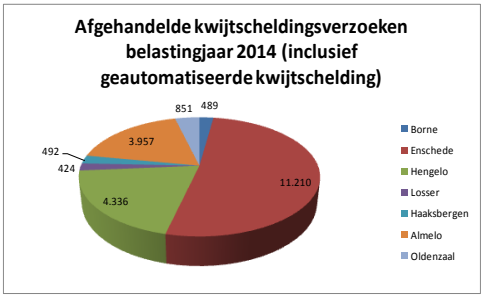
Om een indruk te geven van de uitgevoerde werkzaamheden worden hieronder enkele kengetallen gepresenteerd:

NB: in de grafiek m.b.t. het aantal verstuurde aanslagregels is bij de gemeente Hengelo geen rekening gehouden met de aanslagregels welke verband houden met de voorlopige aanslag 2014 voor wat betreft de containerledigingen en de definitieve afrekening 2013 voor wat betreft de afvalstoffenheffing, die in 2014 heeft plaatsgevonden. Hierdoor is een betere vergelijking tussen deelnemers mogelijk.

Wat heeft het gekost?

Organisatie-eenheid Heffingen (bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging
Baten	-101.715	-76.000	0
Lasten	1.560.721	1.697.600	1.546.300
Saldo van baten en lasten	**1.459.006**	**1.621.600**	**1.546.300**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	
Gerealiseerd resultaat	**1.459.006**	**1.621.600**	

In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen en de incidentele baten en lasten toegelicht.

Evaluatie rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid

Er zijn diverse procescontroles uitgevoerd op het gebied van heffingen. Dit waren onder andere controles op het draaien van kohieren, tariefcontroles, controles op bezwaarafhandeling, ontheffingen en kwijtschelding. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de betrouwbaarheid en juistheid (net als in voorgaande jaren) gewaarborgd is.

2.1.5 Organisatie-eenheid Invordering

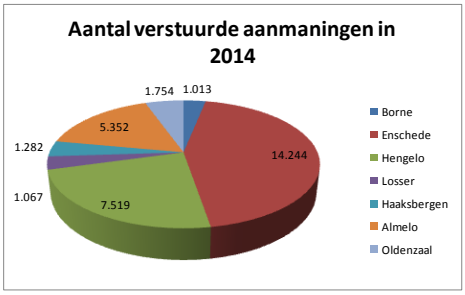
De doelstelling van organisatie-eenheid invordering is het zo snel en adequaat mogelijk invorderen van de openstaande posten. Hierdoor zal er op den duur een zo minimaal mogelijk aantal aanslagen oninbaar worden verklaard.

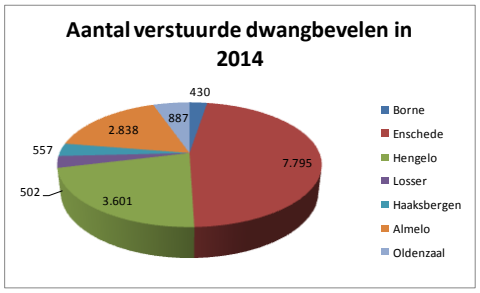
In 2014 zijn de eerste incassobestanden conform de nieuwe SEPA[2]-wetgeving aangeleverd en verwerkt. Als gevolg van het uitgebreide testtraject in 2013 is de feitelijke invoering in 2014 probleemloos verlopen.

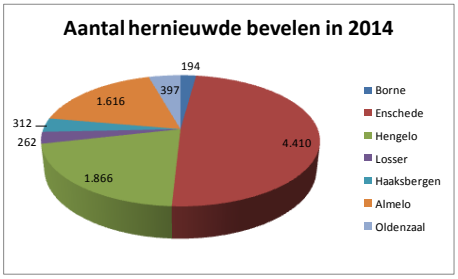
Door strak, tijdig en slagvaardig het invorderingsproces uit te voeren, zijn de afgesproken termijnen uit de planning 2014 gehaald. De gemiddelde doorlooptijd voor de aanmaningen betreffende belastingjaar 2014 was 41 dagen en van de dwangbevelen was dat 32 dagen. Dit is ruim binnen de in de dienstverleningsovereenkomst vastgelegde normen.

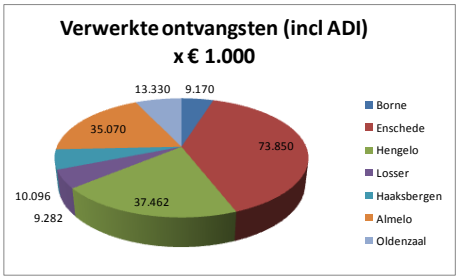
Om een indruk te geven van de uitgevoerde werkzaamheden, worden hieronder enkele kengetallen gepresenteerd:

[2] SEPA staat voor Single Euro Payments Area

Wat heeft het gekost?

Organisatie-eenheid Invordering (bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging
Baten	-1.363.820	-1.368.000	-1.028.000
Lasten	1.410.738	1.485.700	1.611.300
Saldo van baten en lasten	**46.918**	**117.700**	**583.300**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	
Resultaat	**46.918**	**117.700**	

In het overzicht van baten en lasten worden de verschillen en de incidentele baten en lasten toegelicht.

Evaluatie rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid

Er zijn diverse procescontroles uitgevoerd op het gebied van de invordering. Dit waren onder andere controles op oninbaar verklaringen, automatische incasso, afboeken betalingen, restituties en invorderingstarieven. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de betrouwbaarheid en juistheid (net als in voorgaande jaren) gewaarborgd is.

2.1.6 Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging
Baten	-8.275.904	-8.283.600	-8.283.600
Lasten	5.384	0	42.000
Saldo	**-8.270.520**	**-8.283.600**	**-8.241.600**

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de volgende componenten:

- Bijdrage per gemeente:
  - Borne € 347.054;
  - Enschede € 3.303.650;
  - Hengelo (reguliere dienstverlening) € 1.772.302;
  - Hengelo (inzake Diftar) € 29.168;
  - Losser € 353.899;
  - Haaksbergen € 381.282;
  - Almelo € 1.466.627;
  - Oldenzaal € 612.285;
- Saldo financieringsfunctie € 4.253.

2.1.7 Personeel

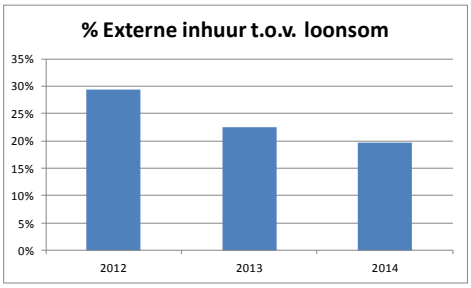
Formatie

De toegestane en ingevulde formatie bedraagt in 2014:

Afdeling	Vastgestelde formatie (fte)	Ingevulde formatie (fte)
Staf en algemeen	8,50	9,36
Gegevensbeheer	18,80	16,86
Waardebepaling	15,91	14,93
Heffingen	16,93	17,00
Invordering	17,73	14,17
Totaal	**77,87**	**72,32**

Externe inhuur in relatie tot eigen personeel

In 2014 zijn de werkzaamheden uitgevoerd door zowel eigen personeel als door personeel van derden. In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de externe inhuur ten opzichte van de ambtelijke loonsom weergegeven. In vergelijking met 2012 en 2013 is er een daling te zien van het aandeel van personeel van derden van 29 naar 20 procent.

Instroom en uitstroom van personeel

In 2014 heeft er geen instroom van nieuwe medewerkers plaatsgevonden.

Afgelopen jaar hebben zes medewerkers het GBT verlaten. Drie medewerkers hebben gebruik gemaakt van de gelegenheid om (vervroegd) met pensioen te gaan, één medewerker is voor 100% afgekeurd, één medewerker heeft een andere baan geaccepteerd en van één medewerker liep op 31 december 2014 het tijdelijke contract af. Wij danken hen voor hun inzet bij het GBT en wensen hen het allerbeste voor de toekomst.

2.1.8 Toelichting op vervolgingskosten op de balans

Afrekening vervolgingskosten
De deelnemende gemeenten treffen voorzieningen voor oninbare debiteuren. Deze voorzieningen gelden zowel voor het nominale bedrag als voor de ADI-kosten[3]. Het GBT adviseert de deelnemende gemeenten in de hoogte van de op te nemen voorziening. Wanneer blijkt dat aanslagen niet ingevorderd kunnen worden, wordt er een voorstel oninbaar naar de gemeente gestuurd. De gemeente geeft akkoord op dit voorstel, waarna het GBT de desbetreffende aanslagen oninbaar verklaart. Het nominale gedeelte van de aanslag wordt via rekening courant met de gemeente verrekend. De oninbaar verklaarde ADI-kosten worden op de maandelijkse afdracht van belastingontvangsten in mindering gebracht.

Verloopoverzicht belastingdebiteuren
In onderstaande tabel is een overzicht van de openstaande belastingdebiteuren per gemeente weergegeven.

Verloopoverzicht openstaande belastingdebiteuren per gemeente (bedragen in euro's)

Belastingjaar	Borne Per 31-12-2014	Enschede Per 31-12-2014	Hengelo Per 31-12-2014	Losser Per 31-12-2014	Haaksbergen Per 31-12-2014	Almelo Per 31-12-2014	Oldenzaal Per 31-12-2014
2003							
2004			603				
2005			1.253				
2006			760				
2007		1.395	1.223				
2008		2.054	6.811				
2009	569	85.311	15.181		780	682	
2010	468	66.872	8.402		2.352	3.927	
2011	5.319	185.084	29.719	6.492	8.476	7.429	4.401
2012	13.157	333.052	299.648	41.786	20.067	83.812	10.709
2013	39.475	1.406.353	704.470	48.796	87.105	328.606	44.176
2014	191.833	2.778.164	1.130.003	300.044	328.346	988.543	242.379
Totaal	**250.821**	**4.858.285**	**2.198.073**	**397.118**	**447.126**	**1.412.999**	**301.665**
Stand per 31-12-2013	**316.275**	**4.444.258**	**2.694.470**	**355.840**	**429.995**	**4.105.625**	

De afname van de eindstand van Hengelo is verklaarbaar doordat er eind 2013 voor een hoog bedrag leges omgevingsvergunning was geheven. Eind 2014 waren is er voor een lager bedrag aan leges omgevingsvergunning geheven.
De afname van de eindstand van Almelo is verklaarbaar doordat er eind 2013 nog geen definitief standpunt door de gemeente was ingenomen over de aanslagen rioolheffing eigenarengedeelte betreffende twee woningstichtingen. In 2014 is dit standpunt duidelijk geworden en zijn de vorderingen afgewikkeld.
De toename van de gemeente Enschede is verklaarbaar doordat er in boekjaar 2014 netto meer opbrengsten zijn gerealiseerd dan in boekjaar 2013. Dit heeft, in combinatie met de (nasleep van de) crisis ook hogere openstaande debiteuren per ultimo 2014 opgeleverd.

Verloopoverzicht vervolgingskosten
In onderstaande tabel is een overzicht van de openstaande vervolgingskosten per gemeente weergegeven.

Saldo openstaande vervolgingskosten (bedragen in euro's)

	Per 31-12-2013	Per 31-12-2014
Borne	13.831	17.678
Enschede	359.775	407.636
Hengelo	131.837	165.056
Losser	18.938	21.951
Haaksbergen	22.174	27.366
Almelo	94.699	131.630
Oldenzaal	0	26.979
Totaal	**641.254**	**798.296**

[3] ADI-kosten zijn invorderingskosten (aanmaning, dwangbevel en overige invorderingskosten)

De toename van de openstaande vervolgingskosten per 31-12-2014 is toe te schrijven aan de (nasleep van de) crisis. In vergelijking met 2012 hebben er in 2013 en 2014 meer invorderingsacties plaatsgevonden en blijkt ook dat het invorderingsproces moeizamer verloopt.

2.2 PARAGRAFEN

2.2.1 Lokale heffingen

De verslaglegging over de belastingopbrengsten en paragrafen lokale heffingen maken geen onderdeel uit van het jaarverslag van het GBT. Hiervoor wordt verwezen naar de jaarverslagen van de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser en Oldenzaal.

2.2.2 Weerstandsvermogen

2.2.2.1 Capaciteit en beleid

Het GBT loopt bij de realisatie van de beleidsdoelstellingen en de bedrijfsvoering risico's. Eind 2013 is een inventarisatie gemaakt van deze risico's. Ze zijn ze benoemd, is de kans bepaald hoe vaak dit risico zich zou kunnen voordoen en is de financiële impact per risico geschat.

In deze paragraaf weerstandsvermogen wordt dit risicoprofiel afgezet tegen de weerstandscapaciteit om te bepalen in hoeverre deze capaciteit voldoende is om de risico's op te kunnen vangen zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen in gevaar komen. Deze verhouding wordt het weerstandsvermogen genoemd en wordt bepaald door twee aspecten:

1. Weerstandscapaciteit: de financiële buffer om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen;
2. Risicoprofiel: de kans op het optreden van ongewenste gebeurtenissen met een nadelig financieel gevolg van materieel belang die niet is voorzien in de begroting.

Gebruikelijk uitgangspunt bij non-profit organisaties in de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's is een getal > 1.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit omvat 'het geheel van middelen en mogelijkheden binnen de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling dat zij als *vrij aanwendbaar* kan aanmerken'. Het gaat dus om vrij aanwendbare middelen waar geen enkele verplichting tegenover mag staan.

De vrij aanwendbare middelen bestaan uit het eigen vermogen en stille reserves. Van het eigen vermogen mag daarbij alleen dat deel worden meegeteld voor zover deze vrij besteedbaar is of waarvan de bestemming zonder financieel gevolg kan worden gewijzigd. De stille reserves kunnen pas worden meegeteld als ze op korte termijn gekapitaliseerd (verkocht) kunnen worden, zonder dat de uitoefening van taken en activiteiten daar hinder van ondervindt. In de huidige situatie bezit het GBT geen stille reserves.

Het GBT is een gemeenschappelijke regeling. Dat wil zeggen dat de deelnemers overheidsinstellingen zijn en dat zij een bestuurlijk én een financieel belang hebben in de uitvoering van de betreffende organisatie. Een bestuurlijk belang is aanwezig indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld

bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel dat er een financiële aansprakelijkheid bestaat indien de gemeenschappelijke regeling haar verplichtingen niet nakomt.
Op basis van de huidige beleidsregels is besloten (AB van 28 oktober 2009) dat het eigen vermogen van het GBT maximaal 5% mag zijn van het begrotingstotaal. De omvang van het benodigde eigen vermogen als onderdeel van de weerstandscapaciteit is dus niet afgezet tegen het risicoprofiel. Zie verder paragraaf 2.2.2.2.

Voor de dekking van de kosten van bedrijfsvoering wordt een bijdrage van de deelnemende gemeenten ontvangen. Deze bijdrage is maximaal kostendekkend. De begroting van het GBT is materieel in evenwicht, zowel voor dit boekjaar als ook voor de jaren 2015 tot en met 2017. Dit biedt het GBT meerjarige financiële zekerheid, zeker ook gelet op het karakter van de dienstverlening: de uitvoering van wettelijke taken.

2.2.2.2 Risico's en Weerstandsvermogen

In 2013 heeft een initiële inventarisatie van risico's plaatsgevonden, welke in 2014 is geactualiseerd. Met toepassing van de kansberekening en geschatte financiële impact per risico is het totale risicoprofiel gecalculeerd op € 601.390. Dit risicoprofiel kan als volgt worden weergegeven:

Oorzaak risico	Verwachte financiële impact in €
Eigen beleid	447.240
Beleid andere overheden	7.000
Autonome ontwikkelingen	61.000
Doen/nalaten derden	86.150
TOTAAL	**601.390**

In 2014 is aan de deelnemers de vraag gesteld of het GBT een eigen weerstandscapaciteit moet hebben of dat de deelnemers samen garant moeten staan om eventuele tegenvallers te dekken. Het dagelijks bestuur van het GBT is van mening dat een gemeenschappelijke regeling als het GBT geen eigen weerstandscapaciteit van voldoende omvang hoeft te hebben om het eigen risicoprofiel op te kunnen vangen. Wanneer iedere gemeenschappelijke regeling voor zichzelf een eigen weerstandscapaciteit van voldoende omvang zou opbouwen, zou er teveel 'stilstaand' geld bij de gemeenschappelijke regelingen worden ondergebracht. De deelnemers willen zelf een weerstandcapaciteit opbouwen die voldoende is om eventuele tegenvallers van al hun verbonden partijen op te vangen. De kans dat alle verbonden partijen op exact hetzelfde moment aanspraak maken op de weerstandscapaciteit is zodanig gering volgens onze deelnemers, dat de weerstandscapaciteit die de deelnemer moet vormen lager kan zijn dan de afzonderlijke weerstandscapaciteiten van de verbonden partijen.

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Het GBT bezit geen kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, water, groen of gebouwen welke onderhouden dienen te worden. Daarom is er in de begroting ook geen toelichting gegeven op het onderhoud van kapitaalgoederen.

Wel heeft het GBT de meerjarige licentiekosten voor de belastingapplicatie en waarderingsapplicatie geactiveerd op de balans.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1. en paragraaf 3.3.2 (onderdeel materiële vast activa).

2.2.4 Financiering

De treasuryfunctie voor het Gemeenschappelijke Belastingkantoor Twente wordt uitgevoerd door de treasurer van de gemeente Hengelo. Belangrijke zaken die betrekking hebben op het GBT worden besproken met alle betrokken treasurers van de deelnemers. Dit gebeurt incidenteel.

De treasuryfunctie beperkt zich feitelijk tot het saldobeheer van de diverse rekeningen. Van het aantrekken en uitzetten van leningen is geen sprake.

Het GBT profiteert van dezelfde faciliteiten, die in 2009 door de Netwerkstad-gemeenten zijn overeengekomen met de Bank Nederlandse Gemeenten na een Europese aanbestedingsprocedure. Na saldiverrekening worden de totale saldi automatisch uitgezet op Euribor[4] met een opslag van 25 basispunten (0,25% bij 'rood staan') of op Eonia[5] met een afslag van 15 basispunten (bij een positief saldo). Met de invoering van het verplicht schatkistbankieren, dat ook voor het GBT geldt, is van het laatste nauwelijks nog sprake. Ook voor de kosten van betalingsverkeer wordt aangesloten bij de (relatief lage) tarieven, zoals die door de BNG aan de Netwerkstad-gemeenten in rekening worden gebracht.

In 2015 zal een nieuwe aanbestedingsprocedure moeten plaatsvinden.

2014 kenmerkte zich door dalende rente voor leningen, met zowel kortere als langere looptijden. Dat is het gevolg van een uitblijvend economische herstel en een vrijwel geheel wegvallende inflatie.

Het verplicht schatkistbankieren bij het ministerie van Financiën is ook voor het GBT met succes uitgevoerd. Dankzij een nauwgezette bewaking van de saldi op de verschillende rekeningen konden de rentekosten zo laag mogelijk worden gehouden.

Het begrotingstotaal van het GBT bedroeg in 2014 € 9.885.900. De kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) bedraagt ruim € 840.000. Aangezien ontvangen belastinggelden en retributies achteraf worden afgerekend, is de kasgeldlimiet slechts incidenteel in totaal enkele dagen overschreden. Dit valt allemaal ruimschoots binnen de kaders van de Wet Fido[6].

De renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal) zal nooit in beeld komen omdat het GBT geen gelden aantrekt of uitzet. Het GBT heeft geen langlopende leningen opgenomen en uitstaan.

2.2.5 Bedrijfsvoering

2.2.5.1 Organisatie en medewerkers

Organisatieontwikkeltraject

In 2013 is het organisatieontwikkeltraject ingezet. Vanaf 1 april 2014 is de nieuwe organisatiestructuur operationeel. De nieuwe structuur kent de volgende kenmerken:

- De aanwezigheid van zelfregulerende teams waardoor de organisatie snel kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen;

[4] Euribor staat voor Euro Interbank Offered Rate. Euribor is het rente tarief waartegen een groot aantal Europese banken elkaar leningen in euro's verstrekken. Iedere werkdag om 11:00 Central European Time wordt het Euribor rente tarief vastgesteld en doorgegeven aan alle deelnemende partijen en aan de pers.
[5] Eonia is de afkorting van Euro OverNight Index Average. Eonia is het eendaags interbancaire rentetarief voor het eurogebied. Eonia wordt berekend aan de hand van de tarieven waartegen 57 Europese banken elkaar ongedekte leningen verstrekken met een looptijd van slechts 1 dag.
[6] Fido staat voor Financiering decentrale overheden

- Een platte organisatie waarbij medewerkers zelf verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de (team)resultaten (volgens de filosofie van het Rijnlands model);
- Een beperkt aantal managers. Iedere manager is verantwoordelijk voor een strategisch aspect van de organisatie;
- Een lerende organisatie waarin ruimte is voor persoonlijke groei en mobiliteit.

De nieuwe organisatiestructuur en bijbehorende werkwijzen doen recht aan een moderne organisatie. Het feit dat de medewerkers zeggenschap hebben gehad over de inrichting van de organisatie, zien we als een groot succes. Toch is er meer voor nodig om het concept te laten slagen. Medewerkers moeten wennen aan het feit dat ze zelf invloed hebben op de randvoorwaarden die nodig zijn om de resultaatafspraken te halen. Het definiëren van een hulpvraag richting het management is bijvoorbeeld een aspect waar de medewerker nog verder bedreven in moet raken. Daarom heeft het GBT vanaf september 2014 ingestoken op een meerjarig cultuurtraject.

Doorontwikkeling HRM-beleid
In 2014 is gewerkt aan een aantal items:
- Werkkostenregeling: In 2014 is de implementatie van de werkkostenregeling per 1 januari 2015 voorbereid. Alle vergoedingen en verstrekkingen welke gerelateerd zijn aan de werkkostenregeling, zijn geïnventariseerd en gecategoriseerd. Op basis van de vergoedingen en verstrekkingen in 2013 zijn er voorstellen gedaan om de werkkostenregeling voor 2015 vorm te geven. De voorstellen zijn met de OR besproken;
- In november 2014 hebben alle medewerkers van het GBT de Eed of Belofte afgelegd aan de voorzitter van het bestuur Rob Welten;
- Talenten Motivatie Analyse: voor verdere toelichting, zie het resultaatgebied medewerkers in paragraaf 2.1;
- Trakstar: dit betreft de invoering van een andere beoordelingssystematiek, waarbij de medewerker ook zichzelf gaat beoordelen, zie ook resultaatgebied medewerkers in paragraaf 2.1;
- Werken voor de Twentse Overheid: het GBT neemt deel aan het Platform Werken voor de Twentse Overheid inclusief deelname aan de Twentse School. Dit platform heeft als doel de samenhangende producten en diensten ten behoeve van de regionale samenwerking op het gebied van mobiliteit, duurzame en flexibele inzetbaarheid en ontwikkeling van de huidige en toekomstige Twentse ambtenaar te stimuleren.

CAO
In 2014 is de uitkomst van de CAO-onderhandelingen bekend geworden. Met ingang van 1 oktober 2014 zijn de brutosalarissen met 1% verhoogd en is er eenmalige uitkering van € 350 (naar rato per FTE) uitbetaald aan de medewerkers. Per 1 april 2015 zullen de salarissen met nog een € 50 (naar rato per FTE) worden verhoogd.

Georganiseerd Overleg / Sociaal Statuut
In 2012 zijn er stappen gezet voor de vorming van een eigen Georganiseerd Overleg (GO). In 2013 is deze vorming opgeschort. Er wordt een beleidsstuk opgesteld waarin de vraag wordt behandeld of het GO van Enschede niet afdoende is voor het GBT, of dat aangesloten kan worden bij het sociaal statuut van een andere deelnemende gemeente. Dit traject loopt nog steeds in afwachting van de Twentse Arbeidsvoorwaarden Regeling (TAR). In 2015 pakt de OR dit punt verder op.

Samen bewegen
Een belangrijk onderdeel van het cultuurtraject is dat medewerkers lekker in hun vel zitten. Dit heeft niet alleen te maken met tevredenheid over de eigen positie en invloed binnen de organisatie, maar ook met het fysieke element. Vandaar dat diverse trajecten worden opgestart rondom het thema 'Samen bewegen'. Deze trajecten hebben als doel om de levensstijl van medewerkers te verbeteren.

Personeelsvereniging
In het afgelopen jaar zijn er twee geslaagde activiteiten georganiseerd. In het najaar is er een Amsterdamse avond georganiseerd met live-muziek van een lokaal bekende volkszanger. Als afsluiter was er afgelopen jaar het Sinterklaasfeest voor de kinderen. Beide activiteiten zijn goed bezocht.
In 2014 telt de personeelsvereniging GéBéTéPéVé 72 leden. Dit is een percentage van maar liefst 88% van het aantal vaste medewerkers van het GBT. Komend jaar wordt er vanuit het bestuur van de PV nagedacht over mogelijkheden om een diverser scala aan activiteiten aan te bieden aan haar leden. Mogelijk wordt de samenwerking gezocht met personeelsverenigingen van de deelnemende gemeenten.

Klanttevredenheidsonderzoek
In 2014 is een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bestuurders, accounthouders en afdelingshoofden van de frontoffices van de deelnemers. De conclusie is dat onze deelnemende gemeenten tevreden zijn met onze dienstverlening. Ten aanzien van een groot aantal onderdelen leven er nog uiteenlopende vraagpunten en wensen. We zullen de hoofdlijnen uit het onderzoek destilleren en kijken in hoeverre wij hierop in kunnen gaan. Het klanttevredenheidsonderzoek onder onze deelnemers levert goede input op voor het opstellen van een dienstverleningsconcept. Een traject dat ondertussen is opgestart. Ook is het een goede opmaat voor het houden van een klanttevredenheidsonderzoek onder burgers en bedrijven.

Toetreders
In 2014 zijn er geen nieuwe partners toegetreden tot het GBT.

In 2014 zijn meerdere prijsstellingen verstuurd en gesprekken gevoerd met potentiële partners, te weten gemeenten Hof van Twente, Berkelland, Bronckhorst en Ommen-Hardenberg en het Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen (GHT, een samenwerking van de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem). Vanaf 1 januari 2015 gaat het GBT de heffing en invordering van Havengelden uitvoeren voor de gemeenten die deelnemen aan het GHT. Bij het schrijven van dit jaarverslag zijn er nog geen intentieverklaringen door de overige potentiële partners uitgesproken.

Ondernemingsraad
Het afgelopen jaar is het organisatieontwikkeltraject gestart. De OR heeft geadviseerd te zorgen voor een goede professionele begeleiding en communicatie tijdens dit traject. Ook heeft zij aangegeven dat duidelijk moet zijn hoe, door wie en op welke wijze de zelfregulerende teams worden aangestuurd. Tenslotte is het voor de OR van belang hoe de invulling en de positie van de medewerkers in het, nieuw gevormde, 1^{e} lijns team is gewaarborgd.
De OR heeft ingestemd met het voorstel de personele jaarplan cyclus (PJC) met ingang van 1 januari 2015 geautomatiseerd te laten plaatsvinden. Daarbij is de voorwaarde gesteld dat de medewerkers vooraf voldoende uitleg en inzicht krijgen over de werking van het softwarepakket Trakstar.. De medewerker kan namelijk op ieder gewenst moment zelf aantekeningen over het eigen functioneren in deze software vastleggen. Daarbij kan de medewerker zelf bepalen of de aantekeningen ook voor de leidinggevende zichtbaar zijn. Ook zal de medewerker een eigen beoordeling maken. Deze wordt samen met de beoordeling door de leidinggevende besproken.
De OR heeft ingestemd met de zogenaamde maatwerkregeling. Dat houdt in dat het GBT alleen die Arbodiensten afneemt die ook contractueel zijn vastgelegd. Arbozorg op maat dus. Het alternatief was de vangnetregeling. Daarbij zou je ook voor diensten die niet worden afgenomen betalen.
Voor 2015 staan in ieder geval op de agenda: de gevolgen van het organisatieontwikkeltraject, de invoering van de werkkostenregeling, de ervaringen met de gewijzigde PJC, de voorbereiding en totstandkoming van de Twentse Arbeidsvoorwaarden Regeling (TAR) en de gevolgen hiervan voor de GBT medewerkers en tot slot de regionale ontwikkelingen die van invloed zijn op het GBT.

Ziekteverzuim
Het GBT hanteert voor 2014 als doelstelling een verzuimpercentage van maximaal 3%. Over heel 2014 was het verzuimpercentage 4,21%, dus hoger dan de doelstelling. Het verzuimpercentage is uit te splitsen naar 0,71% kort verzuim (kleiner dan 8 dagen), 0,40% middellang verzuim (tussen de 8 en 42 dagen) en 3,10% langdurig verzuim (vanaf 43 dagen).

2.2.5.2 Ondersteunende processen

P&C-cyclus
De jaarrekening 2013 is tijdig gereed gekomen. Er zijn met peildata 30 april 2014 en 30 september 2014 managementrapportages gemaakt. De Begroting 2015 en Gewijzigde Begroting 2014 zijn aangeboden aan het bestuur en er wordt voldaan aan de informatiebehoefte van de opdrachtgevers. Op 11 oktober 2014 heeft Gedeputeerde Staten de jaarrekening 2013 en de begroting 2015 voor kennisgeving aangenomen.

Interne Controle
Het interne controleplan is de leidraad voor het GBT om te waarborgen dat handelingen voortvloeiend uit de processen juist en door de daartoe bevoegde personen worden uitgevoerd. De interne controle richt zich voornamelijk op de rechtmatigheid, juistheid en volledigheid. In de reguliere processen zijn interne controles ingebouwd en door de geautomatiseerde systemen is een betrouwbare verwerking gewaarborgd. De verbijzonderde interne controle sluit aan bij de door de afdelingen zelf uitgevoerde controles, de interne controles die zijn ingebed in de processen. Vanaf 1 april heeft het GBT een team Kwaliteit dat de verbijzonderde interne controles uitvoert. De medewerkers binnen dit team controleren of de interne controles adequaat worden uitgevoerd en rapporteren daarover in de RICK[7]-rapportage. Aan de deelnemende gemeenten is de mogelijkheid geboden om de uitgevoerde IC te reviewen.
Met ingang van 2014 laat het GBT een controleverklaring opmaken van de gerealiseerde belastingopbrengsten. Met deze gewaarmerkte verklaring toont het GBT aan dat de belastingopbrengsten juist en volledig zijn verantwoord.

Procesbeschrijvingen
In 2014 zijn alle processen actueel verklaard. Dit is een jaarlijks terugkerend onderdeel van het ISO-kwaliteitssysteem. Alle processen liggen vast in BPM-one.

Accountmanagement
Voorafgaand aan de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur worden de stukken voor deze vergaderingen met de accounthouders besproken. Daarnaast wordt er periodiek met de deelnemende gemeenten gesproken over de dienstverlening van het GBT.

Fiscaal-juridische aspecten
Bij een aantal gemeentelijke heffingen mag de opbrengst niet hoger zijn dan de kosten. Een goed inzicht in de geraamde lasten-baten per heffing is noodzakelijk gelet op de gewezen jurisprudentie. Het GBT is betrokken bij een aantal bezwaar- en beroepsprocedures waarbij de kostenonderbouwing in twijfel wordt getrokken. In gesprekken met medewerkers van de deelnemers blijft het GBT aandringen op het verkrijgen van inzicht in de lasten-baten van belastingen/retributies van de deelnemende gemeenten op het moment van tariefvaststelling.

De objectafbakening van bedrijfsverzamelgebouwen is problematisch. De VNG-notitie om dit op te lossen, wordt in een pilot van 20 geselecteerde gebouwen getoetst, waarna beslissingen over vervolgstappen genomen kunnen worden. Ook is een pilot gaande om de gevolgen in beeld te brengen als gevolg van in 2014 gewezen jurisprudentie met betrekking tot de toepassing van de woondelenvrijstelling in bejaarden- en verzorgingstehuizen.

[7] RICK staat voor Rechtmatigheid, Interne Controle en Kwaliteit

De vergoeding van de proceskosten is enigszins aangescherpt, maar zet naar verwachting onvoldoende zoden aan de dijk om paal en perk te stellen aan de te vergoeden proceskosten..

De vijf gemeenten met een haven aan de Twentekanalen gaan intensiever met elkaar samenwerken. Hoewel de juridische structuur hetzelfde blijft, zijn de verordeningen Haven- en kadegeld van de vijf gemeenten nagenoeg identiek vastgesteld.

Inkoop
Het GBT heeft in 2014 een Europese aanbesteding doorlopen voor 'Print- en drukwerk en aanverwante diensten'. Met ingang van 1 oktober 2014 is een nieuw contract gesloten met DataB. De bestaande raamovereenkomsten met de huidige preferred suppliers waren eind 2013 al verlengd. Begin 2015 zal hiervoor een nieuwe Europese aanbestedingprocedure worden opgestart. Als onderdeel van de bestaande raamovereenkomsten zijn er, na een separate offerteaanvraag (mini competitie) bij de twee preferred suppliers, twee Nadere Overeenkomsten gesloten met twee preferred suppliers. Eén voor de (juridische) afhandeling van WOZ-bezwaren en één voor de afhandeling van Kwijtscheldingsverzoeken. Ook is er in 2014 een Europese aanbesteding opgestart voor 'Dwanginvorderingswerkzaamheden vanaf hernieuwd bevel'. De ingangsdatum van dat contract is 01-01-2015.

Communicatie
In het afgelopen jaar lag de nadruk op interne communicatie. In diverse teams en werkgroepen is gekeken naar hoe het GBT haar interne communicatie kan verbeteren. Een van de gerealiseerde verbeterpunten is een informatiever en dynamischer intranet. Daarnaast heeft het GBT een ervaren communicatieadviseur aangetrokken om de interne en externe communicatie professioneler in te richten en uit te voeren. Het gehouden klanttevredenheidsonderzoek geeft input voor verbeteringen van onze externe communicatie.

2.2.5.3 Front- en backoffice

De gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo en Losser hebben ieder hun eigen centrale telefoonnummer voor de frontoffice, waar zoveel mogelijk belastingvragen worden opgevangen. Voor specialistische vragen wordt doorverbonden naar het 1e-lijnsteam van het GBT. Dit team is begin 2014 opgericht om de dienstverlening naar een hoger platvorm te brengen, waarmee invulling wordt gegeven aan de één van de pijlers van het organisatieontwikkeltraject 'de klant centraal'. Voor de gemeenten Oldenzaal en Haaksbergen heeft het GBT zelf de volledige telefonische opvang van vragen verzorgd na de bezorging van de aanslagen gemeentelijke belastingen eind februari 2014.

Er vindt regelmatig afstemming plaats van de frontoffice van de deelnemende gemeenten om de samenwerking zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

2.2.5.4 Kwaliteitszorg

In deze paragraaf wordt ingezoomd op een aantal aspecten van kwaliteit:
- ISO-9001:2008;
- klachtenbehandeling.

De activiteiten in het kader van interne controle zijn per programma beschreven in het hoofdstuk ‘jaarverslag’.

ISO-9001:2008
Met ingang van 1 juni 2012 is het GBT ISO-gecertificeerd. Met dit onafhankelijke kwaliteitskeurmerk maken we zichtbaar borg te staan voor kwaliteit en continue procesbeheersing en -verbetering. Dit certificaat heeft een geldigheidsduur van drie jaar. Tijdens de looptijd van drie jaar van het certificaat moeten wij twee externe - laten houden.

April 2014 is de tweede externe vervolg-audit gehouden en het GBT heeft deze wederom met succes doorlopen. Naast deze externe audit zijn 34 processen in 2014 aan een interne audit onderworpen. Tijdens de looptijd van het certificaat moeten alle processen eenmaal intern geaudit worden. Het kwaliteitsbeleid van het GBT houdt in dat proceseigenaren in het kader van de procesverbetering jaarlijks verklaren dat de processen actueel zijn, dan wel aangepast dienen te worden. In 2014 heeft deze beoordeling weer plaatsgevonden. In 2015 is de eerste periode van drie jaar voorbij en zal het GBT weer uitgebreid geaudit worden.

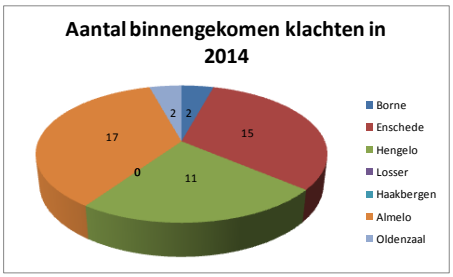
Klachten

Voor de behandeling van klachten is door het Algemeen Bestuur de 'regeling interne klachtenprocedure' vastgesteld.
In 2014 zijn er 47 klachten door het GBT ontvangen en in behandeling genomen, zie onderstaande tabel:

Klachtenregistratie 2014

Totaal binnengekomen klachten	Gegrond	Deels gegrond	Ongegrond	Geen echte klacht	Ingetrokken	In behandeling
47	22	0	21	3	1	0

Het aantal klachten is als volgt verdeeld over de gemeenten:

De gegronde klachten zijn nader geanalyseerd. Uit de analyse is gebleken dat de reden waarom burgers klagen divers is. Er zijn vijf gegronde klachten ingediend die procesgerelateerd zijn in combinatie met menselijk handelen, twee gegronde klachten naar aanleiding van een technisch probleem met de BAG-koppeling en één gegronde klacht naar aanleiding van een foutieve aanslag op basis van onjuiste gegevensaanlevering vanuit de vakafdeling bij een opdrachtgever. Alle overige gegronde klachten vloeien voort uit miscommunicatie, dan wel uit menselijk handelen.

Ook heeft het GBT verbetermaatregelen doorgevoerd naar aanleiding van binnengekomen klachten, te weten:

- Naar aanleiding van een klacht over de website van het GBT, is de website aangepast;
- Naar aanleiding van een klacht over het niet functioneren van de finbox[8], zijn alle gebruikers van de finbox aangeschreven om hier meer informatie over te geven;
- De tekst op de achterkant van de gecombineerde aanslag gemeentelijke belastingen 2015 wordt aangepast op basis van input vanuit een klacht;
- Het GBT heeft een verbetertraject opgestart m.b.t. het inlezen van de BAG-extracten.

In het jaarplan 2014 is de volgende KPI opgenomen: maximaal vijf gegronde klachten die procesgerelateerd zijn en maximaal twintig overige gegronde klachten. Er zijn vijf procesgerelateerde gegronde klachten. De norm is dus niet overschreden. Het aantal overige gegronde klachten is binnen de norm van twintig stuks gebleven.

[8] Finbox is de digitale brievenbus binnen de beveiligde bankomgeving, waarin financiële post bezorgd kan worden.

In 2014 heeft de Nationale Ombudsman negen verzoekschriften betreffende het GBT in behandeling gehad. Zes hiervan zijn afgedaan door de Nationale Ombudsman zonder dat er nader onderzoek is gedaan. Twee zijn in onderzoek genomen en tussentijd is dit onderzoek beëindigd. Eén verzoekschrift is ultimo 2014 nog in behandeling.

2.2.6 Verbonden partijen

Het GBT heeft geen verbonden partijen.

2.2.7 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing op het GBT.

2.2.8 Rechtmatigheid

De activiteiten op het gebied van rechtmatigheid worden uitgevoerd door team Kwaliteit. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in het onderdeel 2.1 'programmaverantwoording'. De rechtmatigheid is getoetst aan de hand van het normenkader dat onderdeel uitmaakt van het op 12 december 2013 vastgestelde Controleprotocol van de Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente voor 2013 en volgende jaren. Het normenkader is in december 2014 geactualiseerd.

3 JAARREKENING

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

3.1 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Inleiding
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Resultaatbepalingsgrondslagen
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en lasten worden als incidenteel aangemerkt, indien zij zich maximaal drie jaar achtereen voordoen.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten als ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.
De accountantskosten worden toegerekend aan het jaar, waarin de diensten zijn verricht.

Balans

Materiële vaste activa met economisch nut
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs is gedefinieerd als de inkoopprijs inclusief de bijkomende kosten. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden medio het boekjaar waarin het gereed komt, lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.
Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft de afwaardering plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen voor de investeringen gedaan bij de oprichting van het GBT bedragen in jaren:

GouwBelastingen	7 jaren
Projectkosten	5 jaren (van toepassing op de waarderingsapplicatie)
Meubilair	10 jaren

Op 13 december 2012 heeft het algemeen bestuur de beleidsregels inzake afschrijving en waardering van activa herzien.

GouwBelastingen	4 jaren betreffende investeringen m.b.t. toetreding gemeente Almelo 3 jaren betreffende investeringen m.b.t. toetreding gemeente Oldenzaal
Projectkosten	2 jaren (van toepassing op de waarderingsapplicatie) betreffende investeringen m.b.t. toetreding gemeente Almelo 1 jaar (van toepassing op de waarderingsapplicatie) betreffende investeringen m.b.t. toetreding gemeente Oldenzaal

De afschrijvingstermijnen worden gelijk gesteld met de resterende duur van de lopende contracten met Gouw en Ortax zodat we, bij een eventuele (verplichte) aanbesteding met mogelijk een andere leverancier, niet blijven zitten met financieringskosten van de oude leverancier.

In 2014 is hardware betreffende de belastingapplicatie geactiveerd. De afschrijvingstermijn is bepaald op basis van de verwachte levensduur van de hardware, te weten 3 jaar.

Financiële vaste activa
Leningen u/g[9] zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid van vorderingen zijn met de boekwaarde van de vorderingen verrekend.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.
Op deze post zijn de saldi van de eigen drie betaalrekeningen van het GBT verantwoord. Met de gemeenten zijn in de Dienstverleningsovereenkomst afspraken gemaakt over de afstorting van de ontvangsten naar de hoofdrekeningen van de gemeenten.

Eigen vermogen
- De algemene reserve / reserve jaarresultaten dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers en incidentele knelpunten in de bedrijfsvoering te kunnen opvangen en om innovatieve ontwikkelingen te kunnen bekostigen. De maximum hoogte van deze reserve is bepaald op 5% van het begrotingstotaal (besluit AB d.d. 28 oktober 2009);
- Het resultaat na bestemming is het nog resterende resultaat na reeds in de jaarrekening verwerkte mutaties in de reserves. Het nog te bestemmen resultaat 2014 wordt via een separaat bestuursvoorstel bij deze jaarrekening ter besluitvorming aan het Bestuur voorgelegd.

[9] u/g staat voor uitgeleend geld

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Single Information Single Audit (SiSa)
Omdat het GBT geen specifieke uitkeringen van het Rijk ontvangt, is geen SISA-specificatie opgenomen.

3.2 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

Binnen de begroting van 2014 zijn de volgende organisatie-eenheden en producten aanwezig:

- organisatie-eenheid Staf en Algemeen;
- organisatie-eenheid Gegevensbeheer;
- organisatie-eenheid Waardebepaling;
- organisatie-eenheid Heffingen;
- organisatie-eenheid Invordering.

Tevens worden de dekkingsmiddelen nader toegelicht.

In de primitieve begroting is de tabel op de volgende pagina weergegeven. Om tot een juiste presentatie voor de jaarrekening te komen, zijn alle doorbelastingen tussen de organisatie-eenheden en de eindproducten uit de begroting gehaald en zijn de materiële kosten van de producten onder de organisatie-eenheden geplaatst. Het product Hondenbelasting is bij de organisatie-eenheid Gegevensbeheer ondergebracht, het product waardebepaling is bij de organisatie-eenheid Waardebepaling ondergebracht, de producten combi-aanslagen, ad hoc aanslagen en kwijtschelding zijn bij de organisatie-eenheid Heffingen ondergebracht en de producten debiteurenbeheer en dwanginvordering zijn bij de organisatie-eenheid Invordering onder gebracht. Hierdoor zijn de werkelijke (materiële) baten en lasten zichtbaar geworden, waarover marges van 1% en 3%, genoemd in het controleprotocol berekend worden, evenals de dotatie aan de reserve op basis van 5% van de begrote lasten.

	Presentatie in begroting: Begroting 2014 voor wijziging		Vertaling			Presentatie in jaarrekening: Begroting 2014 voor wijziging	
	Lasten	Baten		Lasten	Baten	Lasten	Baten
Organisatie-eenheid Staf en algemeen	**2.537.900**	**2.537.900**		**-42.000**	**-2.487.900**	**2.495.900**	**50.000**
Materieel	2.537.900	50.000	Onvoorzien naar dekkingsmiddelen	-42.000		2.495.900	50.000
Doorbelastingen		2.487.900	Vervalt		-2.487.900	0	0
Organisatie-eenheid Gegevensbeheer	**2.502.666**	**2.502.666**		**-762.866**	**-2.502.666**	**1.739.800**	**0**
Materieel	1.676.800			63.000		1.739.800	0
Doorbelastingen	825.866	2.502.666	Vervalt	-825.866	-2.502.666	0	0
Organisatie-eenheid Waardebepaling	**1.898.313**	**1.898.313**		**35.587**	**-1.890.713**	**1.933.900**	**7.600**
Materieel	1.304.200	7.600		629.700		1.933.900	7.600
Doorbelastingen	594.113	1.890.713	Vervalt	-594.113	-1.890.713	0	0
Organisatie-eenheid Heffingen	**2.114.998**	**2.114.998**		**-568.698**	**-2.114.998**	**1.546.300**	**0**
Materieel	1.279.600			266.700		1.546.300	0
Gemeentelijke bijdrage		46.500	Naar dekkingsmiddelen		-46.500	0	0
Doorbelastingen	835.398	2.068.498	Vervalt	-835.398	-2.068.498	0	0
Organisatie-eenheid Invordering	**1.981.757**	**1.981.757**		**-370.457**	**-953.757**	**1.611.300**	**1.028.000**
Materieel	1.192.800			418.500	1.028.000	1.611.300	1.028.000
Doorbelastingen	788.957	1.981.757	Vervalt	-788.957	-1.981.757	0	0
Product Waardebepaling	**4.283.041**	**4.283.041**		**-4.283.041**	**-4.283.041**	**0**	**0**
Materieel	629.700		Naar organisatie-eenheid waardebepaling	-629.700		0	0
Gemeentelijke bijdrage		4.283.041	Naar dekkingsmiddelen		-4.283.041	0	0
Doorbelastingen	3.653.341		Vervalt	-3.653.341		0	0
Product combi aanslagen	**503.081**	**503.081**		**-503.081**	**-503.081**	**0**	**0**
Materieel	130.000		Naar organisatie-eenheid heffingen	-130.000		0	0
Gemeentelijke bijdrage		503.081	Naar dekkingsmiddelen		-503.081	0	0
Doorbelastingen	373.081		Vervalt	-373.081		0	0
Product ad hoc aanslagen	**1.172.244**	**1.172.244**		**-1.172.244**	**-1.172.244**	**0**	**0**
Materieel	46.600		Naar organisatie-eenheid heffingen	-46.600		0	0
Gemeentelijke bijdrage		1.172.244	Naar dekkingsmiddelen		-1.172.244	0	0
Doorbelastingen	1.125.644		Vervalt	-1.125.644		0	0
Product Hondenbelasting	**198.723**	**198.723**		**-198.723**	**-198.723**	**0**	**0**
Materieel	63.000		Naar organisatie-eenheid gegevensbeheer	-63.000		0	0
Gemeentelijke bijdrage		198.723	Naar dekkingsmiddelen		-198.723	0	0
Doorbelastingen	135.723		Vervalt	-135.723		0	0
Product Kwijtschelding	**680.656**	**680.656**		**-680.656**	**-680.656**	**0**	**0**
Materieel	90.100		Naar organisatie-eenheid heffingen	-90.100		0	0
Gemeentelijke bijdrage		680.656	Naar dekkingsmiddelen		-680.656	0	0
Doorbelastingen	590.556		Vervalt	-590.556		0	0
Product Debiteurenbeheer	**865.443**	**865.443**		**-865.443**	**-865.443**	**0**	**0**
Materieel	120.500		Naar organisatie-eenheid invordering	-120.500		0	0
Gemeentelijke bijdrage		865.443	Naar dekkingsmiddelen		-865.443	0	0
Doorbelastingen	744.943		Vervalt	-744.943		0	0
Product Dwanginvordering	**1.561.912**	**1.561.912**		**-1.561.912**	**-1.561.912**	**0**	**0**
Materieel	298.000	1.028.000	Naar organisatie-eenheid invordering	-298.000	-1.028.000	0	0
Gemeentelijke bijdrage		533.912	Naar dekkingsmiddelen		-533.912	0	0
Doorbelastingen	1.263.912		Vervalt	-1.263.912		0	0
Dekkingsmiddelen	**0**	**0**		**42.000**	**8.283.600**	**42.000**	**8.283.600**
Gemeentelijke bijdrage					8.283.600	0	8.283.600
Onvoorzien				42.000		42.000	0
Totaal	**20.300.734**	**20.300.734**		**-10.931.534**	**-10.931.534**	**9.369.200**	**9.369.200**

Deze organisatie-eenheden zijn weergegeven in het overzicht van baten en lasten op de volgende pagina.

PROGRAMMAREKENING OVER BEGROTINGSJAAR

(bedragen in euro's)	Begroting 2014 voor wijziging			Begroting 2014 na wijziging			Realisatie 2014			Realisatie 2013		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Salo	Baten	Lasten	Saldo
Organisatie-eenheden												
Organisatie-eenheid Staf en algemeen	-50.000	2.495.900	2.445.900	-67.000	2.755.400	2.688.400	-58.402	2.651.989	2.593.587	-150.986	2.526.736	2.375.750
Organisatie-eenheid Gegevensbeheer	0	1.739.800	1.739.800	-20.300	1.964.300	1.944.000	-20.389	1.843.586	1.823.197	-47.284	1.792.278	1.744.994
Organisatie-eenheid Waardebepaling	-7.600	1.933.900	1.926.300	-71.000	1.982.900	1.911.900	-76.712	1.878.397	1.801.685	-37.681	1.922.372	1.884.691
Organisatie-eenheid Heffingen	0	1.546.300	1.546.300	-76.000	1.697.600	1.621.600	-101.715	1.560.721	1.459.006	-75.245	1.512.368	1.437.123
Organisatie-eenehid Invordering	-1.028.000	1.611.300	583.300	-1.368.000	1.485.700	117.700	-1.363.820	1.410.738	46.918	-1.246.826	1.713.702	466.876
Subtotaal organisatie-eenheden	**-1.085.600**	**9.327.200**	**8.241.600**	**-1.602.300**	**9.885.900**	**8.283.600**	**-1.621.038**	**9.345.431**	**7.724.393**	**-1.558.022**	**9.467.456**	**7.909.434**
Inkomensoverdrachten gemeenten												
Inkomensoverdracht Borne	-347.054	0	-347.054	-347.054	0	-347.054	-347.054	0	-347.054	-374.341	0	-374.341
Inkomensoverdracht Enschede	-3.303.650	0	-3.303.650	-3.303.650	0	-3.303.650	-3.303.650	0	-3.303.650	-3.457.959	0	-3.457.959
Inkomensoverdracht Hengelo	-1.772.302	0	-1.772.302	-1.772.302	0	-1.772.302	-1.772.302	0	-1.772.302	-1.816.655	0	-1.816.655
Inkomensoverdracht Hengelo diftar	-46.500	0	-46.500	-46.500	0	-46.500	-29.168	0	-29.168	-50.973	0	-50.973
Inkomensoverdracht Losser	-353.899	0	-353.899	-353.899	0	-353.899	-353.899	0	-353.899	-359.692	0	-359.692
Inkomensoverdracht Haaksbergen	-381.282	0	-381.282	-381.282	0	-381.282	-381.282	0	-381.282	-417.267	0	-417.267
Inkomensoverdracht Almelo	-1.466.627	0	-1.466.627	-1.466.627	0	-1.466.627	-1.466.627	0	-1.466.627	-1.463.786	0	-1.463.786
Inkomensoverdracht Oldenzaal	-612.285	0	-612.285	-612.285	0	-612.285	-612.285	0	-612.285	-303.000	0	-303.000
Saldo financieringsfunctie							-9.637	5.384	-4.253			
Onvoorzien	0	42.000	42.000	0	0	0	0	0	0			
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**-8.283.600**	**42.000**	**-8.241.600**	**-8.283.600**	**0**	**-8.283.600**	**-8.275.904**	**5.384**	**-8.270.520**	**-8.243.673**	**0**	**-8.243.673**
Saldo van baten en lasten	**-9.369.200**	**9.369.200**	**0**	**-9.885.900**	**9.885.900**	**0**	**-9.896.942**	**9.350.815**	**-546.127**	**-9.801.695**	**9.467.456**	**-334.239**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Subtotaal	**-9.369.200**	**9.369.200**		**-9.885.900**	**9.885.900**		**-9.896.942**	**9.350.815**		**-9.801.695**	**9.467.456**	
Resultaat			**0**			**0**			**-546.127**			**-334.239**

3.3.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Organisatie-eenheid Staf en Algemeen

Organisatie-eenheid Staf en Algemeen (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Verschil begroting-realisatie**
Totaal lasten	2.651.989	2.755.400	-103.411
Totaal baten	-58.402	-67.000	8.598
Saldo van baten en lasten	**2.593.587**	**2.688.400**	**-94.813**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	
Resultaat	**2.593.587**	**2.688.400**	

De organisatie-eenheid Staf en Algemeen heeft een positief resultaat van € 94.800.

De belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie worden hieronder toegelicht.

(bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**	**Verschil begroting - realisatie**
A) Accountantskosten	12.580	47.500	26.000	-34.920
B) Advieskosten	160.044	138.000	77.000	22.044
C) Werving en selectie	2.750	20.000	0	-17.250
D) DVO P&O	168.387	186.000	186.000	-17.614
E) Uitkeringslasten ABP	15.390	29.000	29.000	-13.610
F) Opbrengst uit kapitaallasten	-30.879	0	0	-30.879

Nb. Een "-" staat voor een voordelig verschil.

A) De accountantskosten zijn lager dan begroot. Het GBT had rekening gehouden met kosten voor het verkrijgen van een verklaring op de belastingopbrengsten. Doordat het offertetraject langer heeft geduurd dan voorzien, kon een groot deel van de geraamde controles niet in 2014 plaatsvinden;
B) De advieskosten zijn hoger dan begroot. Er zijn kosten gemaakt voor begeleiding van het organisatieontwikkeltraject en een klanttevredenheidsonderzoek, kosten voor begeleiding in het kader van de ISO-certificering en kosten voor een onderzoek naar de voor- en nadelen van de diverse mogelijkheden om een opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie aan te gaan;
C) De kosten voor werving en selectie zijn lager dan begroot. Vanwege het vertrek van een collega is er intern geworven voor een stafadviseur met het aandachtgebied ICT. Uit deze werving zijn geen geschikte kandidaten naar voren gekomen. Vervolgens is de vacature extern uitgezet via een gespecialiseerd wervings- en selectiebureau. Dit was echter pas in december mogelijk, waardoor niet alle kosten in boekjaar 2014 zijn verantwoord;
D) De kosten voor de DVO P&O zijn lager dan begroot. Voor 2014 zijn er nieuwe prijsafspraken gemaakt, waardoor de kosten lager zijn dan begroot;
E) Dit betreft de uitkeringslasten ABP in het kader van de F.P.U.-regeling. Deze regeling heeft een aflopend karakter. In de loop van 2014 hebben alle oud-medewerkers, die aanspraak maakten op deze regeling, de 65-jarige leeftijd bereikt en zijn de lasten komen te vervallen;
F) Het resultaat uit kapitaallasten betreft het verschil tussen berekende rente op de kapitaallasten en de werkelijk betaalde rente over de financiering van de kapitaallasten.

De kapitaallasten van de belastingapplicatie bedroegen in 2014:

(in €)	**Realisatie 2014**
Rente	30.461
Afschrijving	230.149

Incidentele baten
Binnen de organisatie-eenheid Staf en Algemeen zijn incidentele baten verantwoord. Deze incidentele baten worden hieronder nader toegelicht.

Incidentele baten (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**
1) Vergoedingen voor personeel	-17.039	-16.000	0

1) Een medewerker van het GBT is gedetacheerd bij de gemeente Enschede.

Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen
De wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) publieke en semipublieke sector trad per 1 januari 2013 in werking. In onderstaande tabel worden de gegevens weergegeven betreffende de Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen, welke openbaar gemaakt moeten worden:

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termin	Beëindigings-uitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
R.G. Welten	Lid AB en DB	Geen dienstverband GBT gehele jaar bestuurder	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
M. van Hees	Lid AB en DB	Geen dienstverband GBT tot juni 2014	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
W. Mulder	Lid AB en DB	Geen dienstverband GBT tot juni 2014	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
J. van Marle	Lid AB en DB	Geen dienstverband GBT gehele jaar AB, vanaf juni DB	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
M. ten Heuw	Lid AB en DB	Geen dienstverband GBT gehele jaar AB, vanaf juni DB	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
H. Mulder	Lid AB	Geen dienstverband GBT gehele jaar bestuurder	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
E. Eerenberg	Lid AB	Geen dienstverband GBT vanaf juni 2014	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
E. Prent	Lid AB	Geen dienstverband GBT vanaf juni 2014	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
J.M. van Rees	Lid AB	Geen dienstverband GBT tot juni 2014	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
J.F. Hassink	Lid AB	Geen dienstverband GBT gehele jaar bestuurder	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
T. Vloothuis	Lid AB	Geen dienstverband GBT gehele jaar bestuurder	n.v.t.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	n.v.t.	n.v.t.
R. Toet	Directeur	Vaste aanstelling	fulltime	84.954,14	6.889,32	314,13	14.245,92	0,00	n.v.t.	n.v.t.

Op grond van de WNT dient de publieke en semipublieke sector ook de bezoldiging van ingehuurde derden openbaar te maken in het jaarstukken als deze aan bepaalde voorwaarden heeft voldaan. In 2014 was van en dergelijke inhuur geen sprake.

Organisatie-eenheid Gegevensbeheer

Organisatie-eenheid Gegevensbeheer (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Verschil begroting-realisatie**
Totaal lasten	1.843.586	1.964.300	-120.714
Totaal baten	-20.389	-20.300	-89
Saldo van baten en lasten	**1.823.197**	**1.944.000**	**-120.803**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	0
Resultaat	**1.823.197**	**1.944.000**	**-120.803**

De organisatie-eenheid Gegevensbeheer heeft een positief resultaat van € 120.800.

De belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie worden hieronder toegelicht.

(bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**	**Verschil begroting - realisatie**
A) Lonen en salarissen	1.002.650	1.040.000	977.000	-37.350
B) Personeel van derden	277.230	292.000	162.000	-14.771
C) Onderhoud hard- en software	237.482	274.000	274.000	-36.518
D) Drukwerk	0	6.500	6.500	-6.500
E) Portikosten	0	6.100	6.100	-6.100
F) Controle hondenbelasting	54.654	63.000	63.000	-8.346

Nb. Een "-" staat voor een voordelig verschil.

A) De kosten voor lonen en salarissen zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door vacatureruimte;
B) De kosten voor personeel van derden zijn lager dan begroot. Er is minder ingehuurd dan bij de managementrapportage van september ingeschat is;
C) De kosten voor onderhoud van hard- en software zijn lager dan begroot. Deze ruimte wordt volgend jaar ingezet om een gedeelte van de bezuinigingsstrategie in te vullen
D) De kosten voor drukwerk zijn lager dan begroot. Er zijn geen specifieke mailingen op het gebied van gegevensbeheer via het druk- en printbureau verstuurd. Alle verstuurde mailingen zijn intern gemaakt en de bijbehorende kosten voor drukwerk en porti zijn bij de staf verantwoord;
E) De portikosten zijn lager dan begroot. Hiervoor geldt dezelfde toelichting als bij D);
F) De kosten voor controle hondenbelasting zijn lager dan begroot. Vanwege het grote aantal te controleren adressen konden gunstige prijsafspraken gemaakt worden.

Incidentele baten
Binnen de organisatie-eenheid Gegevensbeheer zijn incidentele baten verantwoord. Deze incidentele baten worden hieronder nader toegelicht.

Incidentele baten (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**
1) Vergoedingen voor personeel	-9.028	-9.000	0

1) Een medewerkster van het GBT is gedetacheerd bij de gemeente Hof van Twente.

Organisatie-eenheid Waardebepaling

Organisatie-eenheid Waardebepaling (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Verschil begroting-realisatie**
Totaal lasten	1.878.397	1.982.900	-104.503
Totaal baten	-76.712	-71.000	-5.712
Saldo van baten en lasten	**1.801.685**	**1.911.900**	**-110.215**
Onttrekking bestemmingsreserve	0		
Resultaat	**1.801.685**		

De organisatie-eenheid Waardebepaling heeft een positief resultaat van € 110.200.

De belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie worden hieronder toegelicht.

(bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**	**Verschil begroting - realisatie**
A) Lonen en salarissen	914.095	990.000	1.053.000	-75.905
B) Personeel van derden	421.077	493.000	401.000	-71.923
C) DVO facilitaire zaken	55.131	69.000	69.000	-13.869
D) DVO ICT	93.596	109.000	109.000	-15.404
E) Proceskostenvergoeding	159.634	65.000	65.000	94.634
F) Rente en afschrijving Ortax	17.100	32.700	32.700	-15.600
G) Vergoedingen voor personeel	-76.712	-71.000	-7.600	-5.712

Nb. Een "-" staat voor een voordelig verschil.

A) De salariskosten zijn lager dan begroot vanwege de aanwezigheid van vacatureruimte;
B) De kosten voor personeel van derden zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat een deel van dit budget is gebruikt als dekking voor de uitbesteding van WOZ-bezwaren;

C) De kosten voor de DVO facilitaire zaken zijn te hoog begroot. In 2013 zijn voor de periode 2013 tot en met 2016 nieuwe prijsafspraken gemaakt, waardoor deze kosten lager zijn dan begroot;
D) De kosten voor DVO ICT zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat binnen de begroting van deze organisatie-eenheid met een hoger aantal werkplekken rekening is gehouden, dan in 2014 werkelijk aanwezig waren;
E) De proceskosten zijn te laag begroot. De realisatie ligt ruim € 25.000 onder het niveau van vorig jaar;
F) 2014 was het laatste jaar van afschrijving voor de waarderingsapplicatie. Op 1 juli 2014 was de boekwaarde € 0,00.
G) Er zijn vergoedingen ontvangen voor personeel. Een medewerkster van het GBT is gedetacheerd bij de gemeente Enschede. Daarnaast heeft het GBT voor een medewerkster een vergoeding ontvangen in verband met zwangerschapsverlof en zijn er vanuit Losser en Almelo baten ontvangen voor personeel van toetreders conform de gemaakte afspraken bij toetreding.

De kapitaallasten voor de waarderingsapplicatie bedroegen in 2014:

(in €)	**Realisatie 2014**
Rente	417
Afschrijving	16.682

Incidentele baten
Binnen de organisatie-eenheid Waardebepaling zijn incidentele baten verantwoord. Deze incidentele baten worden hieronder nader toegelicht.

Incidentele baten (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**
1) Vergoedingen voor personeel	-55.916	-54.000	0

1) Een medewerkster van het GBT is gedetacheerd bij de gemeente Enschede. Daarnaast heeft het GBT voor een medewerkster een vergoeding ontvangen in verband met zwangerschapsverlof.

Organisatie-eenheid Heffingen

Organisatie-eenheid Heffingen (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Verschil begroting-realisatie**
Totaal lasten	1.560.721	1.697.600	-136.879
Totaal baten	-101.715	-76.000	-25.715
Saldo van baten en lasten	**1.459.006**	**1.621.600**	**-162.594**
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	
Resultaat	**1.459.006**	**1.621.600**	

De organisatie-eenheid Heffingen heeft een positief resultaat van € 162.600.

De gemeentelijke bijdrage met betrekking tot de Diftar van Hengelo is voor een bedrag van € 28.720 op de balans geplaatst als vooruit ontvangen bijdrage. Het bedrag dat in 2013 als vooruit ontvangen is geboekt, is vrijgevallen in de exploitatie 2014 ter dekking van de kosten van de definitieve aanslag Diftar 2013 (zie ook de toelichting op de gemeentelijke bijdrage aan het einde van deze paragraaf).

De belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie worden hierna toegelicht.

(bedragen in euro's)		Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging	Verschil begroting - realisatie
A)	Lonen en salarissen	1.012.455	1.035.000	975.000	-22.545
B)	Personeel van derden	84.429	105.000	141.000	-20.571
C)	Overige kosten diensten derden	29.033	45.000	29.000	-15.967
D)	DVO facilitaire zaken	52.374	63.000	63.000	-10.626
E)	DVO ICT	88.974	100.000	100.000	-11.026
F)	Drukwerk	66.637	79.300	70.000	-12.663
G)	Portikosten	78.390	85.700	85.700	-7.310
H)	Vergoedingen voor personeel	-79.278	-46.500	0	-32.778

Nb. Een "-" staat voor een voordelig verschil.

A) De kosten voor lonen en salarissen zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door vacatureruimte;
B) De kosten voor personeel van derden zijn lager dan begroot. Er is ingehuurd om het vormen van een 1e-lijns team te begeleiden. Via dit team vindt de afhandeling van 1e-lijns klantcontact plaats wat bijdraagt aan een betere dienstverlening;
C) De realisatie overige kosten diensten derden zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat een factuur gunstiger uitviel dan in de prognoses rekening mee was gehouden;
D) De kosten voor de DVO facilitaire zaken zijn te hoog begroot. In 2013 zijn voor de periode 2013 tot en met 2016 nieuwe prijsafspraken gemaakt waardoor deze kosten lager zijn dan begroot;
E) De kosten voor DVO ICT zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat binnen de begroting van deze organisatie-eenheid met een hoger aantal werkplekken rekening was gehouden dan in 2014 werkelijk aanwezig waren;
F) In 2014 is het print- en drukwerk aanbesteed. Hierdoor kan het GBT deze diensten tegen een gunstiger tarief inkopen. Tevens zijn er in 2014 ongeveer 18.000 aanslagen digitaal via de berichtenbox van MijnOverheid bezorgd, wat ook een besparing op de kosten oplevert;
G) Zie F);
H) De vergoedingen voor personeel zijn hoger dan begroot. Er is één medewerker gedetacheerd bij de gemeente Enschede, een medewerker is gedetacheerd bij de gemeente Hof van Twente en er is voor twee medewerksters een zwangerschapsvergoeding ontvangen, waardoor de opbrengsten hoger zijn dan begroot.

Incidentele baten
Binnen de organisatie-eenheid Heffingen zijn incidentele baten verantwoord. Deze incidentele baten worden hieronder nader toegelicht.

Incidentele baten (bedragen in euro's)		Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging
1)	Vergoedingen voor personeel	-79.278	-46.500	0

1) Zie toelichting H) hierboven.

Organisatie-eenheid Invordering

Organisatie-eenheid Invordering (bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Verschil begroting-realisatie
Totaal lasten	1.410.738	1.485.700	-74.962
Totaal baten	-1.363.820	-1.368.000	4.180
Saldo van baten en lasten	**46.918**	**117.700**	**-70.782**
Onttrekking bestemmingsreserve	0		
Resultaat	**46.918**	**117.700**	

De organisatie-eenheid Invordering heeft een positief resultaat van € 70.800.

De belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie worden hieronder toegelicht.

(bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging	Verschil begroting - realisatie
A) Lonen en salarissen	857.659	915.400	989.000	-57.741
B) DVO facilitaire zaken	55.131	66.000	66.000	-10.869
C) Personeel van derden	3.507	10.000	51.000	-6.493
D) Vergoede invorderingsrente	931	5.000	5.000	-4.069
E) Opbrengsten uit dwanginvordering	-1.314.631	-1.320.000	-1.028.000	5.369

Nb. Een "-" staat voor een voordelig verschil.

A) De lonen en salarissen zijn lager dan begroot. Dit komt doordat eind 2013 en in de loop van 2014 een tweetal medewerkers met pensioen is gegaan. De daardoor ontstane vacatureruimte is niet volledig opgevuld, zodat deze ruimte in 2015 gebruikt kan worden om invulling te geven aan de bezuinigingsstrategie;
B) De kosten voor de DVO facilitaire zaken zijn te hoog begroot. In 2013 zijn voor de periode 2013 tot en met 2016 nieuwe prijsafspraken gemaakt waardoor deze kosten lager zijn dan begroot;
C) De kosten van personeel van derden is lager dan begroot. Er is slechts minimaal personeel van derden ingehuurd. Door verdere optimalisatie van processen zijn alle werkzaamheden met eigen personeel uitgevoerd;
D) Op basis van een wetswijziging wordt nog slechts minimaal invorderingsrente vergoed. De in 2014 vergoede invorderingsrente betrof een nog lopend dossier van voor de wetswijziging;
E) De opbrengsten uit dwanginvordering zijn lager dan begroot. De werkelijke aantallen aanmaningen en dwangbevelen lagen iets lager dan bij de begrotingswijziging ingeschat.

Incidentele baten
Binnen de organisatie-eenheid Invordering zijn incidentele baten verantwoord. Deze incidentele lasten worden nader toegelicht.

Incidentele baten (bedragen in euro's)	Realisatie 2014	Begroting 2014 na wijziging	Begroting 2014 voor wijziging
1) Vergoedingen voor personeel	-48.675	-48.000	0
2) Opbrengsten uit dwanginvordering	-1.314.631	-1.320.000	-1.028.000

1) Een medewerkster van het GBT is gedetacheerd bij de gemeente Enschede;
2) De opbrengsten uit dwanginvordering zijn € 280.000 hoger dan primitief begroot. Dit wordt veroorzaakt door de financiële crisis in Nederland. Het GBT verwacht dat, wanneer de financiële situatie in Nederland stabiliseert en weer aantrekt, de opbrengsten significant zullen dalen.

<u>Dekkingsmiddelen</u>
De dekkingsmiddelen van het GBT bestaan uit drie componenten:
- onvoorzien;
- financiering;
- gemeentelijke bijdrage.

Bij de primitieve begroting was € 42.000 geraamd voor onvoorziene kosten. Dit budget is bij de gewijzigde begroting gebruikt als dekking voor overschrijdingen van andere budgetten.

Het saldo uit de financiering betreft het verschil tussen de werkelijk betaalde en ontvangen rente. Het GBT heeft in de aanschaf van de software gefinancierd door 'rood' te staan op de bankrekening. In 2014 was het saldo € 4.200 positief.

De gemeentelijke bijdragen zijn in onderstaande tabel weergegeven. Met uitzondering van de gemeente Hengelo zijn er geen afwijkingen t.o.v. de begroting. De uitsplitsing per gemeente is als volgt:

Inkomensoverdracht gemeenten (bedragen in euro's)	**Realisatie 2014**	**Begroting 2014 na wijziging**	**Begroting 2014 voor wijziging**
Inkomensoverdracht van Enschede	-3.303.650	-3.303.650	-3.303.650
Inkomensoverdracht van Hengelo	-1.772.302	-1.772.302	-1.772.302
Ink.overdracht Hengelo ivm Diftar	-29.168	-46.500	-46.500
Inkomensoverdracht van Borne	-347.054	-347.054	-347.054
Inkomensoverdracht van Losser	-353.899	-353.899	-353.899
Inkomensoverdracht van Haaksbergen	-381.282	-381.282	-381.282
Inkomensoverdracht van Almelo	-1.466.627	-1.466.627	-1.466.627
Inkomensoverdracht van Oldenzaal	-612.285	-612.285	-612.285

In 2014 is € 46.500 ontvangen van de gemeente Hengelo voor de uitvoering Diftar. In onderstaand verloopoverzicht worden de kosten Diftar weergegeven.

Diftar gemeente Hengelo	**Bedrag**
Vooruitontvangen deel bijdrage 2013	11.505,55
Werkelijke materiele kosten definitieve aanslag 2013	2.419,24
Werkelijke personele kosten definitieve aanslag 2013	8.970,03
terug te betalen aan de gemeente Hengelo	116,28
Gemeentelijke bijdrage 2014	46.500,00
Werkelijke materiele kosten voorlopige aanslag 2014	5.061,98
Werkelijke personele kosten voorlopige aanslag 2014	12.718,37

3.3 BALANS

3.3.1 Balans

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	Balans 31-12-2014		Balans 31-12-2013	
Vaste activa				
Overige materiële vaste activa		**394**		**611**
Investeringen met een economisch nut	394		611	
Financiële vaste activa		**0**		**0**
Verstrekte leningen	0		0	
Totaal vaste activa		**394**		**611**
Vlottende activa				
Uitzettingen korter dan één jaar		**4.057**		**965**
Vorderingen op openbare lichamen	432		324	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	2.827		0	
Overige vorderingen GBT	798		641	
Liquide middelen		**98**		**2.245**
Banksaldi	98		2.245	
Overlopende activa		**74**		**74**
Nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	74		74	
Totaal vlottende activa		**4.229**		**3.284**
Totaal generaal		**4.624**		**3.895**

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	Balans 31-12-2014		Balans 31-12-2013	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**1.030**		**693**
Bestemmingsreserves:				
Overige bestemmingsreserves	484		359	
Resultaat na bestemming	0		334	
Nog te bestemmen resultaat	546		0	
Voorzieningen		**14**		**17**
Voorziening ILB	14		17	
Totaal vaste passiva		**1.044**		**710**
Vlottende passiva				
Kortlopende schulden < 1 jaar		**3.462**		**3.116**
Banksaldi	0		0	
Overige schulden GBT	645		476	
RC-verhouding opdrachtgevers	2.817		2.640	
Overlopende passiva		**118**		**69**
Vooruitontvangen en nog te betalen bedragen	118		69	
Totaal vlottende passiva		**3.580**		**3.185**
Totaal generaal		**4.624**		**3.895**

3.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2014

Alle bedragen in de tabel en toelichting in deze paragraaf moeten worden vermenigvuldigd met € 1.000.

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Er zijn geen activa gedurende het boekjaar of per balansdatum in erfpacht uitgegeven.

Overige materiële vaste activa
De overige materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2014	Boekwaarde per 31-12-2013
Investeringen met een economisch nut	394	611
Totaal	**394**	**611**

Het GBT werkt niet met investeringskredieten. Daarom is er bij de materiële vaste activa geen kredietstaat toegevoegd en is er ook geen sprake van overschrijding van de kredietlimiet.

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2013	Investerin-gen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2014
Software Gouwlt	550	0	0	220	0	0	330
Hardware GouwIT	0	30	0	5	0	0	25
Software Ortax	17	0	0	17	0	0	0
Meubilair	44	0	0	5	0	0	39
Totaal	**611**	**30**	**0**	**247**	**0**	**0**	**394**

Financiële vaste activa

In 2014 had het GBT geen leningen uitstaan.

VLOTTENDE ACTIVA

Uitzettingen korter dan één jaar
De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2014	Balanswaarde per 31-12-2013
Vorderingen op openbare lichamen	432	0	432	324
Uitzettingen in 's Rijk schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	2.827	0	2.827	0
Overige vorderingen GBT	798	0	798	641
Totaal	**4.057**	**0**	**4.057**	**965**

Op balansdatum bestaat geen noodzaak tot het treffen van voorzieningen voor oninbaarheid. Per post kan de volgende toelichting worden gegeven:

- De vorderingen op openbare lichamen bestaan o.a. uit facturen gericht aan gemeenten, uit vorderingen op het BCF[10] en uit nog te verrekening oninbaar verklaarde vervolgingskosten;
- De uitzettingen in ’s Rijk schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar betreft de vordering die het GBT heeft op de Staat. Dit zijn de overtollige liquide middelen, die het GBT in het kader van het schatkistbankieren bij de Staat moet 'parkeren';
- De overige vorderingen GBT betreffen de nog te ontvangen vervolgingskosten. Het GBT loopt geen risico over deze vorderingen. Wanneer betaling door de belastingplichtige achterwege blijft, worden deze kosten meegenomen in het voorstel oninbaar. Zie onderdeel 2.1.8.

In onderstaande tabel wordt de benutting van de drempelbedragen in het kader van het schatkistbankieren weergegeven:

Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)				
Verslagjaar	2014			
Drempelbedrag	250			
	kwartaal 1	**kwartaal 2**	**kwartaal 3**	**kwartaal 4**
Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden	552	1.345	146	81
Ruimte onder het drempelbedrag			104	169
Overschrijding van het dremeplbedrag	302	1.095		

Vanaf 14 februari 2014 was het technisch mogelijk om positieve saldi af te romen naar ’s Rijks schatkist. In eerste instantie hebben de afromingen handmatig plaats gevonden wat met de nodige kinderziektes gepaard ging. Met ingang van het derde kwartaal werden positieve saldi geautomatiseerd afgeroomd naar de schatkist. Inmiddels is het proces goed op gang gekomen.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

x € 1.000	**Boekwaarde per 31-12-2014**	**Boekwaarde per 31-12-2013**
Kassaldi	0	0
Banksaldi	98	2.245
Totaal	**98**	**2.245**

Het banksaldi is opgebouwd uit de afzonderlijke saldo’s van de hoofdrekening, de belastingrekening, de exploitatierekening en de werkrekening Schatkistbankieren van het GBT. Eind december is een voorschot van de belastingontvangsten in december afgestort aan de deelnemende gemeenten. De sterke afname van het saldo wordt veroorzaakt door de wettelijke verplichting tot schatkistbankieren.

De verantwoording van de middelen Schatkistbankieren vindt plaats onder de uitzettingen korten dan één jaar (uitzettingen in ’s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar).

Het GBT heeft bij de Bank Nederlandse Gemeenten een rekening courant faciliteit met een limiet van € 630.000 met een looptijd tot en met 31 december 2015. In 2014 is de limiet enkele dagen overschreden.

[10] BCF staat voor BTW Compensatie Fonds

Overlopende activa
De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

x € 1.000	Boekwaarde per 31 -12-2014	Boekwaarde per 31-12-2013
Vooruitbetaalde bedragen	62	55
Nog te ontvangen bedragen	12	19
Totaal	**74**	**74**

Het saldo vooruitbetaalde bedragen bestaat uit facturen die ontvangen zijn in 2014, maar betrekking hebben op 2015, en uit vorderingen in het kader van het Fietsplan GBT.

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2014	Boekwaarde per 31-12-2013
Algemene reserve	0	0
Bestemmingsreserve jaarresultaten	484	359
Resultaat 2013 na bestemming	0	334
Nog te bestemmen resultaat 2014	546	0
Totaal	**1.030**	**693**

Het verloop in 2014 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2013	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2014
Bestemmingsreserve 5% begrotingstotaal	359	125	0	0	0	484
Nog te bestemmen resultaat 2013	334	-334	0	0	0	0
Uitgekeerd aan deelnemende gemeenten		209				
Nog te bestemmen resultaat 2014			546		0	546
Totaal	**693**	**0**	**546**	**0**	**0**	**1.030**

Het voordelige resultaat na bestemming 2013 is conform het voorstel resultaatbestemming 2013 deels aan de bestemmingsreserve gedoteerd en het overige deel is teruggestort naar de deelnemende gemeenten (zie ook onderdeel 3.1 onder Eigen Vermogen). Van de bestemmingsreserve is in 2012 € 202.000 beschikbaar gesteld als dekking voor de wettelijke verplichting tot synchronisatie van BAG-WOZ-gegevens. Tot op heden is € 22.846,25 onttrokken uit de reserve voor deze wettelijke verplichting.

VOORZIENINGEN

Onder de voorzieningen is het individuele loopbaanbudget opgenomen:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2014	Boekwaarde per 31-12-2013
Individueel loopbaanbudget	14	17
Totaal	**14**	**17**

Naar aanleiding van de uitkomst van de CAO-onderhandelingen kan iedere medewerker van het GBT aanspraak maken op het individueel opleidingsbudget ad € 500 per jaar gedurende de periode 2013 tot en met 2015. In 2014 hebben elf medewerkers het in de voorziening geplaatste budget gebruikt voor een opleiding en hebben drie medewerkers aanspraak gemaakt op de regeling en het budget van 2014 meegenomen naar 2015.

Het verloop in 2014 wordt in het nu volgende overzicht weergegeven:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2013	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde per 31-12-
Individueel loopbaanbudget	17	2	5	14

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2014	Boekwaarde per 31-12-2013
Schulden < 1 jaar	3.462	3.116
Overlopende passiva	118	69
Totaal	**3.580**	**3.185**

Kortlopende schulden
De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2014	Boekwaarde per 31-12-2013
Bank- en girosaldi	0	0
Overige schulden	645	476
Rekeningcourant verhouding opdrachtgevers	2.817	2.640
Totaal	**3.462**	**3.116**

Per post kan de volgende toelichting worden gegeven:

- Het GBT had ultimo december 2014 gemiddeld een positief saldo op de bankrekeningen. Dit positieve saldo wordt met name veroorzaakt door het saldo op de belastingrekening;
- De overige schulden betreffen ontvangen facturen van leveranciers;
- De post 'rekening-courant verhouding opdrachtgevers' heeft betrekking op het saldo van de rekening-courant verhouding met de deelnemende gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser en Oldenzaal en de openstaande belastingdebiteuren per gemeente.

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

x € 1.000	Boekwaarde per 31-12-2014	Boekwaarde per 31-12-2013
Vooruitontvangen	29	12
Nog te betalen	89	57
Totaal	**118**	**69**

Het vooruit ontvangen bedrag per 31-12-2013 betreft de bijdrage voor de afrekening Diftar 2014 in 2015.
De nog te betalen bedragen bestaan met name uit opgenomen verplichtingen, verrekeningen met de Rijksbelastingdienst en af te dragen BTW.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties
Er zijn ultimo 2014 geen waarborgen dan wel garanties verstrekt aan natuurlijke- en rechtspersonen.

Langlopende financiële verplichtingen
Het GBT is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

a. DVO met gemeente Hengelo (huisvesting, facilitair en financiën);
b. DVO met gemeente Enschede (HRM en ICT);
c. Contracten met de softwareleveranciers Gouw-IT en Ortec Finance;
d. Contract met deurwaarderskantoor Cannock Chase (tot en met 31-12-2014) en deurwaarderskantoor Invoned (vanaf 1-1-2015);
e. Raamovereenkomsten met SMQ, Thorbecke, Involon, Cannock Chase en ANG in verband met inhuur gespecialiseerd personeel en uitbesteding van kwijtscheldingswerkzaamheden en WOZ-bezwaren. In het eerste kwartaal van 2015 worden de raamovereenkomsten in verband met inhuur van gespecialiseerd personeel opnieuw aanbesteed. In 2015 wordt ook de uitbesteding van heffingsbezwaren aanbesteed;
f. Leaseovereenkomst Autolease Twente voor één leaseauto buitendienstmedewerker;
g. Leaseovereenkomst met Munsterhuis Lease voor één leaseauto voor algemeen gebruik.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks gelijke omvang
De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor vakantiegeld en verlofdagen zijn overeenkomstig het BBV niet in de balans verwerkt. De openstaande verplichting voor vakantiegeld inclusief een opslag voor sociale lasten bedraagt € 282.000. De nogniet opgenomen verlofuren per 31 december 2014 zijn vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief inclusief een opslag voor sociale premies. Deze openstaande verplichting bedraagt € 105.000.

3.4 OVERIGE GEGEVENS

Gebeurtenissen na balansdatum
Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum, is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Voorstel tot resultaatbestemming
Het voorstel tot resultaatbestemming wordt als separaat document bij de jaarstukken 2014 aangeboden aan het Bestuur.

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente stemt in met de jaarstukken 2014.

Hengelo, 15 april 2015

De secretaris,	De voorzitter,
……	……
dr. R. Toet	mr. drs. R.G. Welten

DB2015005 V

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Aan	Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Van	dr. R. Toet, secretaris
Onderwerp	Ontwerp-begroting 2016 en Meerjarenperspectief 2017 – 2019 (MJP)
d.d.	15 april 2015

Voorstel:

a) In te stemmen met de ontwerp-begroting 2016 en het Meerjarenperspectief 2017-2019;
b) De raden van de deelnemende gemeenten te verzoeken hierover hun zienswijzen naar voren te brengen;
c) De ontwerp-begroting ter kennisgeving toe te zenden aan de raden van de deelnemende gemeenten en het Algemeen Bestuur.

Toelichting

a) In de ontwerp-begroting van 2016 is conform bezuinigingsstrategie een kostenreductie van € 327.500 opgenomen. Daar tegenover staat een indexering van de lonen en salarissen met € 115.000 als gevolg van de uitkomst van de CAO-onderhandelingen en het vervallen van de tegemoetkoming ad € 25.000 van de gemeente Oldenzaal in de personeelskosten. De netto besparing bedraagt € 187.500.
b) Ten opzichte van de begroting 2015 veranderen de gemeentelijke bijdragen in 2016 als volgt:
   - Enschede - € 53.246
   - Hengelo - € 121.348 (op basis van de reguliere bijdrage excl. Diftar)
   - Borne - € 7.935
   - Losser - € 7.915
   - Haaksbergen - € 8.768
   - Almelo + € 362
   - Oldenzaal - € 21.247

   De bijdrage van de gemeente Almelo neemt als enige niet af. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het aantal combi-aanslagregels op basis van een beleidswijziging. Met ingang van 2014 is de gemeente Almelo over gegaan van uitsluitend een eigenarenheffing betreffende de rioolheffing naar zowel een eigenarenheffing als een gebruikersheffing. Dit heeft voor een wezenlijke toename van het aantal regels geleid.
   De grote afname van de bijdrage van de gemeente Hengelo wordt veroorzaakt door de afname in het aantal ad hoc aanslagregels in combinatie met de tariefsdifferentiatie die in de ad hoc aanslagen is aangebracht.
c) Voor de meerjarenontwikkeling van de gemeentelijke bijdragen wordt verwezen naar het MJP 2017-2019.
d) Conform artikel 24 lid 1 Gemeenschappelijke Regeling ligt de bevoegdheid tot vaststelling van de begroting bij het Algemeen Bestuur.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Vervolg
Na behandeling van de ontwerp-begroting en MJP in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van 15 april 2015 worden beide stukken toegezonden aan het Algemeen Bestuur en de gemeenteraden van de deelnemers. De gemeenteraden kunnen over deze stukken aan het Dagelijks Bestuur hun zienswijze naar voren brengen. De zienswijzen worden toegevoegd aan de ontwerp-begroting 2016 en MJP en vervolgens aangeboden aan het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur stelt in haar vergadering van 18 juni a.s. de stukken vast waarna deze naar Gedeputeerde Staten worden verzonden.

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gemeentelijk Belastingkantoor Twente stemt in met de ontwerp-begroting 2016 en het meerjarenperspectief 2017-2019.

Hengelo, 15 april 2015

De secretaris,	de voorzitter,
……	……..
dr. R. Toet	mr. drs. R.G. Welten

GBT – Gemeentelijk Belastingkantoor Twente Accountantsverslag 2014

Rapportage aan directie en Algemeen Bestuur

Dit betreft een CONCEPT-versie

Het definitief exemplaar volgt met vaststellen van de jaarrekening 2014

NB. naar verwachting zal de finale versie niet afwijken van het huidige exemplaar.

EY

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem
Postbus 30116
6803 AC ARNHEM

Tel: +31 (0) 88 - 407 1000
Fax: +31 (0)88 - 4076005
www.ey.com

De directie en het algemeen bestuur
van Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Postbus 845
7550 AV HENGELO

Arnhem, 24 maart 2015

Kenmerk CONCEPT

Geachte directie en bestuur,

In aansluiting op onze controle van de jaarrekening over 2014 van Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) hebben wij het genoegen u hierbij de resultaten van onze controle te presenteren.

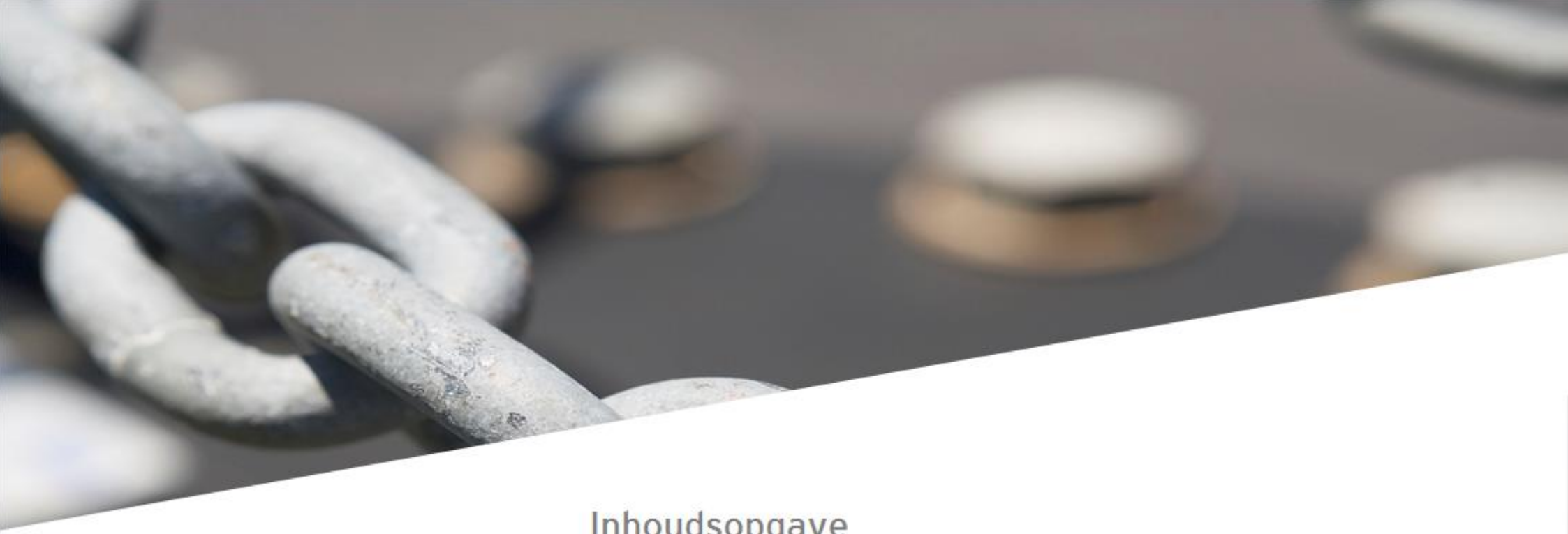
Dit accountantsverslag gaat in op onze controle, de reikwijdte van onze opdracht, onze controleverklaring en onze belangrijkste controlebevindingen. Het bevat tevens onze mededelingen uit hoofde van onze functie als externe accountant aan de directie en het algemeen bestuur, voor zover noodzakelijk geacht. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor gebruik door u en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

De onderwerpen die in dit accountantsverslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening. De in dit accountantsverslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de jaarrekening 2014.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J. Schuurkamp RA
Externe accountant

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Inhoudsopgave

Onze controle 3
Verantwoordelijkheid/Onafhankelijkheid 4
Goedkeurings- en rapporteringstoleranties/ aandachtspunten controle/uitvoering van werkzaamheden 5

Uitkomsten jaarrekeningcontrole 6
Conclusie van de controle 7
Financiële positie 8
Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle 9

Kwaliteit beheersorganisatie 12
Interne beheersing en rechtmatigheid 13
Corporate governance 14
Interne beheersing en geautomatiseerde gegevensverwerking 15

Onze controle

Onze controle

Verantwoordelijkheid/Onafhankelijkheid

Verantwoordelijkheid

Conform de door u aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 van Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) gecontroleerd. Deze jaarrekening is, onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van GBT, opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen, zoals opgenomen in de Gemeentewet en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT). Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Onze controleaanpak is onder andere gericht op het inventariseren en beoordelen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's.

Wij hebben onze controleplanning in overleg met de directie opgesteld. Gedurende de controle van de jaarrekening 2014 is de aandacht met name gericht op:

- het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van GBT;
- de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2014 als opgenomen in de jaarrekening van GBT;
- het geven van feedback aan de directie en het bestuur naar aanleiding van onze bevindingen ten aanzien van de administratieve organisatie en interne beheersing van de significante bedrijfsprocessen in het kader van de jaarrekeningcontrole en rechtmatigheid;
- het afgeven van een controleverklaring bij de afrekeningen belastingopbrengsten van GBT;
- het uitbrengen van een accountantsverslag.

Onafhankelijkheid

Wij hebben alle zaken geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd.

Onze controle

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties/ aandachtspunten controle/uitvoering van werkzaamheden

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van de Gemeentewet stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. Het normenkader en de goedkeurings- en rapporteringstoleranties zijn vastgesteld door het algemeen bestuur.

U heeft ons voor het boekjaar 2014 opgedragen om bij onze oordeelsvorming uit te gaan van de hierna vermelde goedkeuringstolerantie:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% en < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% en < 10%	≥ 10%	-

Op grond van de jaarrekening 2014 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond €92.800 (1%) en voor onzekerheden afgerond € 278.600 (3%). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. Hierbij merken wij op dat controleverschillen in het kader van getrouwheid tegelijkertijd controleverschillen zijn in het kader van rechtmatigheid.

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden in dit verslag, is door het algemeen bestuur bepaald op 5% van desbetreffende hoofdkostensoorten.

Aandachtspunten controle

In het verslagjaar 2014 heeft GBT een norm- en toetsingskader opgesteld ten aanzien van de administratieve organisatie en interne beheersing in het kader van rechtmatigheid. Hierbij is specifiek aandacht besteed aan de risico's binnen GBT en daaruit voortvloeiend welke maatregelen intern zijn getroffen om deze risico's te mitigeren. Op basis van deze evaluatie zijn naast onze reguliere controle werkzaamheden, bij het nader uitwerken van onze controleaanpak extra aandacht besteed aan:

- de interne beheersing omtrent de processen belastingen, inkopen en aanbesteding, personeel;
- de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties in 2014.

Uitvoering van werkzaamheden

In het kader van de reguliere jaarrekeningcontrole hebben wij de interim-controle uitgevoerd in januari 2015 en de jaarrekeningcontrole in februari 2015. Ten aanzien van de jaarafsluiting kunnen wij opmerken dat de oplevering en de afsluiting goed zijn verlopen. De kwaliteit van de opgeleverde financiële informatie voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Hiernaast hebben wij op aanvullende werkzaamheden ten aanzien van de belastingopbrengsten uitgevoerd. Voor zover er sprake is van belangrijke bevindingen worden deze opgenomen in dit verslag.

In dit accountantsverslag geven wij, naast de aandachtspunten in het kader van de jaarrekening 2014, een uiteenzetting van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze toetsingswerkzaamheden in het kader van rechtmatigheid.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Controleverklaring

Wij zijn voornemens om na afronding van onze laatste werkzaamheden een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van GBT over het boekjaar geëindigd op 31 december 2014 te verstrekken.

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de onderneming heeft opgenomen en gerapporteerd en zoals die naar onze mening in overeenstemming met de bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dienen te worden opgenomen of gerapporteerd.

Wij hebben geen materiële verschillen geconstateerd tijdens onze controle.

Financiële positie

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Het resultaat is als volgt samengesteld:

Bedragen (x € 1.000)	2014 Saldo	Bijgestelde begroting Saldo	2013 Saldo	Verschil t.o.v. begroting	Verschil t.o.v. 2013
Organisatie-eenheden	7.724	8.284	7.909	-560	-185
Algemene dekkingsmiddelen	8.271	8.284	8.244	-13	26
Saldo van baten en lasten	547	0	334	-547	213

Financiële positie

We kunnen op basis van bovenstaand overzicht opmerken dat het saldo in 2014 €547.00 positief bedraagt. Dit is een verbetering ten opzichte van het saldo van vorig jaar van €213.000 en een verbetering van €547.000 ten opzichte van het saldo van de begroting 2014. De verbetering ten opzichte van vorig jaar wordt met name veroorzaakt door de lagere lasten van organisatie-eenheid Invordering. De verbetering ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt door de lagere lasten van organisatie-eenheid Heffingen. In de jaarrekening is een nadere toelichting van de verschillen opgenomen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u derhalve naar de jaarrekening op pagina 29 e.v.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door de directie gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Belangrijke aandachtsgebieden in de controle

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Aan de volgende punten werd met name aandacht besteed bij het nader uitwerken van onze controleaanpak:

- Volledigheid belastingopbrengsten;
- Afrekeningen belastingopbrengsten;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT);
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Volledigheid belastingopbrengsten

Wij hebben ten tijde van de controle op de belastingafrekeningen vastgesteld dat we geen gebruik konden maken van de geautomatiseerde controls binnen de belastingapplicatie GouwBelastingen. Voor een nadere omschrijving van de controls verwijzen wij u naar hoofdstuk ´Interne beheersing en geautomatiseerde gegevensverwerking´.

Deze controls zouden ertoe moeten leiden in het geven van een oordeel over de volledigheid van de primaire belastinggegevens.
Door het ontbreken van toereikende geautomatiseerde controls hebben wij de volledigheid van de belastinggegevens vastgesteld aan de hand van aanvullende systeem- en gegevensgerichte controlewerkzaamheden.

Naar wij hebben begrepen is uw organisatie momenteel bezig om een normenkader voor de betrouwbaarheid van het GouwBelastingen systeem op te richten. Wij onderschrijven het belang van het normenkader inzake GouwBelastingen, waarbij wij willen u adviseren om de geautomatiseerde controls van de belastingapplicatie hier nadrukkelijk onderdeel van te laten maken.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Afrekeningen belastingopbrengsten

Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente heeft voor de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser en Oldenzaal heffingen opgelegd en is daarnaast belast met de invordering.

Processen

In het kader van de afrekeningen voor deelnemende gemeenten voeren wij werkzaamheden uit om de effectieve werking van de processen ten grondslag aan de totstandkoming van de afrekeningen vast te stellen. Onze controlewerkzaamheden hebben als doel het vaststellen van de volledigheid van de belastingopbrengsten. Daarnaast voeren wij aanvullende deelwaarnemingen uit om de effectieve werking van het belastingproces vast te stellen.

Tevens zijn specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de juiste en volledige registratie van de door externen aangeleverde brongegevens die ten grondslag liggen aan de gemeentelijke belastingen:

- tarieven;
- GBA-mutaties;
- WOZ-waarden;
- aantallen particuliere en bedrijfssubjecten;

Een punt van aandacht blijft de bewaking van juiste en volledige registratie van door externen aangeleverde gegevensbronnen die ten grondslag liggen aan de heffingen. Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden kunnen wij vaststellen dat voldoende werkzaamheden verricht zijn om de juistheid en volledigheid van de registratie van brongegevens te waarborgen en de controle van de juistheid en volledigheid van de afrekeningen over de kohierjaren te kunnen uitvoeren.

Belasting begrotingen gemeenten en tussentijdse begrotingswijzigingen

Wij hebben vastgesteld dat het GBT de primaire begrotingen en de tussentijdse begrotingswijzigingen niet structureel beheerd. Hierdoor was het niet mogelijk om de kolom begroting betrouwbaar vast te stellen en op te nemen in de verantwoordingen richting deelnemende gemeenten. Daarbij ligt overigens primair de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de begroting bij de deelnemende gemeenten.

Controleverklaring belastingafrekeningen inzake deelnemende gemeenten

Naast de systeemgerichte werkzaamheden, hebben wij aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd tijdens de controle van de afrekeningen in februari 2015. Hierbij hebben wij voldoende zekerheid inzake de belastingopbrengsten verkregen en hebben wij de belastingafrekeningen per 31 december 2014 voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd. Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden. In het kader van de jaarrekening 2014 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld dat er geen functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd.

Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in februari 2015 een organisatiegerichte controle uitgevoerd op de bedrijfsprocessen. Deze controle was primair gericht op het vaststellen van de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen informatie.
Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde organisatiegerichte controle hebben wij de ten aanzien van het inkoop- en aanbestedingsbeleid de volgende aanbevelingen:

Per 1 april 2013 is de nieuwe Aanbestedingswet in werking getreden. De Aanbestedingswet vervangt het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (Bao), het Besluit aanbestedingsregels speciale sectoren (Bass) en de Wet implementatie rechtsbeschermingsrichtlijnen aanbesteden (Wira). De Aanbestedingswet is naast de Europese aanbestedingen het normenkader voor aanbestedingen. Voor het doen van aanbestedingen zijn in de Aanbestedingswet twee richtsnoeren opgesteld.

Het eerste richtsnoer regelt dat eisen, voorwaarden en criteria die aan inschrijvers en inschrijvingen worden gesteld in redelijke verhouding moeten staan tot de opdracht. In de Gids Proportionaliteit zijn de voorschriften hiervoor uitgewerkt. Hierin zijn ook drempelwaarden opgenomen voor aanbestedingsvormen onder de Europese richtlijn voor diensten en leveringen van € 207.000.

Ten opzichte van het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (Bao) is de strekking van veel aspecten ongewijzigd. De volgorde is wel sterk gewijzigd: in de wet zijn de procedures stap voor stap uitgeschreven.
Andere belangrijke wijzigingen zijn:

- ▸ Motivatieplicht: De aanbestedende dienst dient de keuze voor de wijze waarop de overeenkomst tot stand wordt gebracht en de keuze voor de ondernemers die worden toegelaten te motiveren. Ondernemers mogen deze motivatie opvragen.
- ▸ Clusterverbod: Het onnodig samenvoegen van opdrachten wordt tegengegaan. Samenvoegen mag alleen als de noodzaak daartoe wordt gemotiveerd.
- ▸ Naast de bekende beginselen 'transparantie', 'objectiviteit' en 'non-discriminatie' is 'proportionaliteit' duidelijker uitgewerkt waarbij afwijkingen gemotiveerd moeten worden.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

U dient deze voorschriften toe te passen of een afwijking in de Aanbestedingsstukken te motiveren. Binnen uw organisatie is een inkoopbeleid vastgesteld, waarin deze wet nader is uitgewerkt. Onderdeel van de controle op rechtmatige aanbestedingen vormt het uitvoeren van een crediteurenscan.

Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole de crediteurenscan doorgenomen waarbij we hebben vastgesteld dat uw huidige inkoopbeleid nog niet geconfronteerd is met de nieuwe aanbestedingswet. Zo werkt u met leveranciers waar bij sprake is van langdurige contracten. Bij het aangaan van deze contracten is het van belang om deze conform de Europese aanbestedingsregels aan te gaan. Daarnaast hebben we vastgesteld dat een aantal opdrachten met betrekking tot inhuur van personeel de Europese aanbestedingsdrempels overschrijden. Het inhuren van personeel kwalificeert als een zogeheten 2B-dienst. Deze diensten vallen onder een lichter aanbestedingsregime. Openbare Europese aanbesteding is dan niet noodzakelijk, wel moet na gunning van de opdracht melding worden gedaan van de gunning. Uit de geleverde stukken blijkt dat er achteraf melding is gedaan van de gunning.

Wij adviseren u om het inkoopbeleid af te stemmen met de nieuwe aanbestedingswet en om maatregelen te treffen in de organisatie (zoals standaard motivatie maken voor aanbestedingen) en overwegingen te maken waarom er sprake is van een 2B dienst en/of grensoverschrijdend belang en dit duidelijk en volledig in het aanbestedingsdossier vast te leggen om tenminste de naleving van de nieuwe aanbestedingswet te waarborgen bij het aangaan van (langdurige) contracten.

Kwaliteit beheersorganisatie

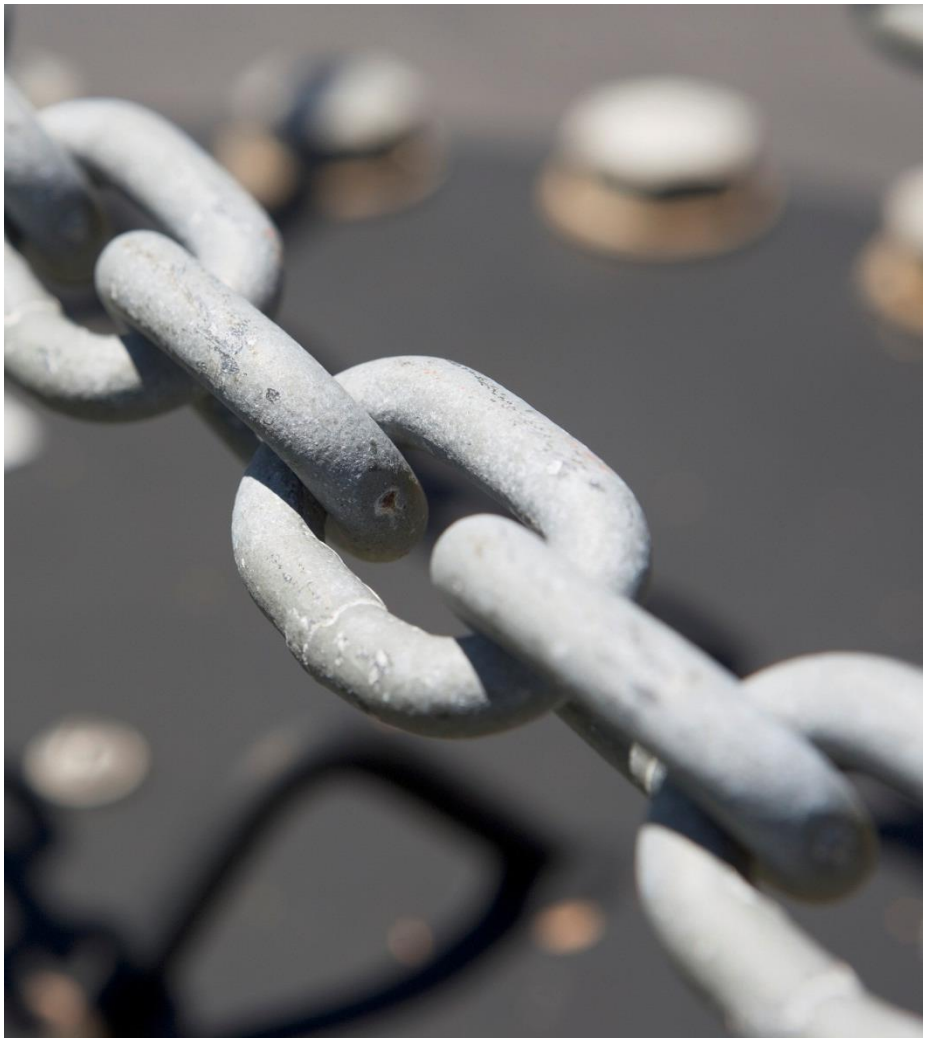
Corporate governance

Kwaliteit beheersorganisatie

Corporate governance en risico management vormen belangrijke onderdelen van het besturings- en beheersingssysteem van organisaties. Corporate governance regelt de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, het management en andere belanghebbenden. Belangrijke elementen van corporate governance zijn een actieve opstelling van de organen belast met corporate governance en een duidelijke afbakening van bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Transparante verslaggeving is eveneens een belangrijk element.

Weinig aspecten van corporate governance zijn vandaag de dag zo belangrijk voor het succes van een organisatie als haar vermogen om risico's te onderkennen en te beheersen vanuit een organisatiebreed en geïntegreerd perspectief (integraal risicomanagement). Dit gaat breder dan de financiële verslaggeving en betreft ook strategische en operationele doelstellingen alsmede het voldoen aan wet- en regelgeving. Het is van belang om tijdig risico's te identificeren, te prioritiseren, en te beheersen om te komen tot een effectieve en efficiënte uitvoering van uw kernactiviteiten.

Wij adviseren u om de uitgevoerde risicoanalyse jaarlijks te blijven actualiseren, om zo tijdig mogelijke wijzigingen in de risico's te identificeren en hier, indien gewenst, mitigerende maatregelen voor te treffen. Daarbij benadrukken we het belang om naast procesgerichte risicoanalyses ook een jaarlijkse integrale risicoanalyse uit te voeren teneinde een betere informatie-asymmetrie te bewerkstelligen. Voorgaande kan worden gerealiseerd middels een risicoraamwerk.

Interne beheersing en rechtmatigheid

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersorganisatie

GBT dient te voldoen aan de Gemeentewet en zichtbaar aan te tonen dat de interne beheersorganisatie zodanig is ingericht dat beheersingsmaatregelen zijn geïmplementeerd in de bedrijfsprocessen, die de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties waarborgen.

Daarbij is GBT verantwoordelijk voor het opstellen van een juist en volledig normen- en toetsingskader alsmede het uitvoeren van toetsingswerkzaamheden in het kader van rechtmatigheid.

Wij hebben de beheersorganisatie met betrekking tot de significante bedrijfsprocessen in het kader van de controle van de jaarrekening beoordeeld.

Toetsingswerkzaamheden zijn uitgevoerd om de effectieve werking van de beheersingsmaatregelen voor de volgende significante processen vast te stellen:

- Inkopen en aanbestedingen;
- Betalingen;
- Personeel;
- Belastingopbrengsten.

Op basis van onze toetsingswerkzaamheden kunnen wij concluderen dat de interne beheersorganisatie in algemene zin toereikend is en voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Volledigheidshalve verwijzen wij u naar hoofdstuk ‘Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle’ ten aanzien van de aanbevelingen voor de inkopen en aanbestedingen.

In 2014 is een verbetering ingezet door het GBT om te komen tot een effectievere interne beheersing van de significante processen. Als basis is hiervoor is het interne controleplan alsmede het normenkader gebruikt.

Voor 2015 is het uitgangspunt de IT-omgeving nog meer te betrekken in het interne controleplan. Wij zullen hiervoor in gezamenlijk overleg de logische vervolgstappen met elkaar bepalen.

Teneinde de IT-omgeving nog meer te kunnen betrekken in het interne controleplan zullen wij de belangrijkste interne beheersmaatregelen in de systemen, die zowel intern bij GBT als voor de jaarrekeningcontrole relevant zijn hierna nader toelichten. Daarbij worden de minimale randvoorwaarden nader toegelicht en hebben wij op onderdelen aanbevelingen opgenomen.

Interne beheersing en geautomatiseerde gegevensverwerking

Kwaliteit beheersorganisatie

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Voor zover mogelijk en efficiënt maken wij in onze jaarrekeningcontrole gebruik van de interne beheersmaatregelen rondom de (administratieve) geautomatiseerde gegevensverwerking. De processen binnen GBT worden voornamelijk ondersteund door het belastingpakket GouwBelastingen en de waarderingsapplicatie Ortax. Een beoordeling van de interne beheersing (AO/IC) binnen de organisatie is hierdoor van belang, met name de vertaling hiervan in de geautomatiseerde systemen.

De belangrijkste interne beheersmaatregelen in de systemen, die zowel intern bij GBT als voor de jaarrekeningcontrole relevant zijn, betreffen:

- **softwarewijzigingenbeheer**: dit zijn algemene ICT-beheersmaatregelen die, mits goed ingericht, waarborgen dat wijzigingen in applicaties op een beheerste wijze beoordeeld, getest en verwerkt worden;
- **logische toegangsbeveiliging**: dit zijn algemene ICT-beheersmaatregelen die waarborgen dat gebruikers de juiste toegang en bevoegdheden in systemen hebben;
- **continuïteitsbeheer**: dit zijn algemene ICT-beheersmaatregelen die de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking binnen de organisatie waarborgen;
- **applicatiecontroles**: dit betreffen specifieke geautomatiseerde beheersmaatregelen op transactieniveau binnen applicaties zoals koppelingen tussen applicaties, rekenregels, afdwingen van autorisatieregels en andere geprogrammeerde controlemaatregelen; de bevindingen hangen nauw samen met de reguliere AO/IC rondom de betreffende processen.

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij bovengenoemde beheersmaatregelen, voor zover van belang voor de jaarrekeningcontrole, beoordeeld. De werkzaamheden zijn uitgevoerd door onze IT-auditors. De belangrijkste bevindingen zijn door ons hieronder samengevat.

Softwarewijzigingenbeheer

Voor het proces rondom softwarewijzigingenbeheer hebben wij begrepen dat in oktober 2014 een nieuwe procedure in werking is getreden. Wij hebben deze procedure in opzet beoordeeld en hebben geen tekortkomingen geconstateerd. Aan de hand van ontvangen documentatie hebben wij vastgesteld dat standaard testplannen of testverslagen nog niet in gebruik zijn. Wel is aan de hand van e-mail contact te zien dat er getest is. Het risico van het ontbreken van vastgestelde testplannen is dat bepaalde functionaliteit niet of niet voldoende getest wordt.

Aanbeveling

Wij bevelen u aan de softwarewijzigingenbeheerprocedure verder binnen de organisatie in te bedden met consequente aandacht voor en vastlegging van ten minste de volgende stappen:

- Een uitgevoerde impactanalyse voorafgaand aan de wijziging;
- Autorisatie van een bevoegd medewerker voor de desbetreffende wijziging;
- Uitgebreide testwerkzaamheden van minimaal vereiste basisfunctionaliteiten door sleutelgebruikers aan de hand van vastgestelde testplannen;
- Een formeel akkoord door betrokken medewerkers en applicatie eigenaar na succesvol testen voor in productie name.

De mate van diepgang van deze stappen hangt af van de impact van de softwarewijziging. Zo kunnen bij een update of patch bovengenoemde stappen met minder diepgang worden doorlopen dan bij de implementatie van nieuwe functionaliteit. Het doel van de vastlegging van de uitgevoerde softwarewijzigingen is dat periodiek verantwoording kan worden afgelegd over de mate van beheersing van het proces.

Interne beheersing en geautomatiseerde gegevensverwerking

Kwaliteit beheersorganisatie

Logische Toegangsbeveiliging

Ten aanzien van het proces rondom logische toegangsbeveiliging hebben wij nog enkele aandachtspunten geïdentificeerd, namelijk:

- Accounts van medewerkers die uit dienst treden, worden niet altijd tijdig verwijderd en/of geblokkeerd binnen de applicaties. Het risico bestaat dat dergelijke accounts worden misbruikt en ongeautoriseerde mutaties worden doorgevoerd;
- Periodieke controles op juistheid en volledigheid van gebruikers en autorisaties vinden niet of niet op een formele wijze plaats. Gebruikers hebben hierdoor mogelijk te ruime rechten of met accounts van medewerkers die al uit dienst zijn kan mogelijk nog toegang tot applicaties worden verkregen;
- Op applicatieniveau worden onvoldoende eisen gesteld aan het wachtwoord van gebruikers (onder andere geen complexiteitseisen). Het risico bestaat dat gebruikers wachtwoorden hanteren die eenvoudig te achterhalen zijn;
- Er is één account waarmee toegang tot de database verkregen kan worden. Dit is een algemeen, niet-persoonsgebonden account. Tevens hebben wij vernomen dat er geen complexiteitseisen aan het wachtwoord voor dit account worden gesteld en dat deze ook niet periodiek gewijzigd dient te worden. Wij wijzen u erop dat dat dit account toegang heeft tot alle bron data op database niveau.

Wij bevelen u aan genoemde verbeterpunten op te volgen. Hierbij is het van belang dat het proces rondom de logische toegangsbeveiliging tot informatiesystemen op periodieke basis binnen de eigen organisatie wordt beoordeeld.

Daarbij hebben wij begrepen dat momenteel nader onderzocht wordt in hoeverre functiescheiding tussen de verschillende organisatie-eenheden kan worden doorgevoerd. Hierbij adviseren wij u de mutatierechten te beperken tot de organisatie-eenheid welke daadwerkelijk belast is met het doorvoeren van mutaties.

Interne beheersing en geautomatiseerde gegevensverwerking

Kwaliteit beheersorganisatie

Uitbesteding van beheerprocessen

GBT heeft ervoor gekozen om de hosting en het technisch beheer van de omgeving uit te besteden aan de gemeente Enschede. Het beheer van de financiële applicatie Enterprise One is uitbesteed aan de gemeente Hengelo.

Uitbesteding van IT-beheer betekent echter niet dat ook de verantwoordelijkheid voor de betrouwbare werking van de applicatie en de beveiliging van onderliggende informatie niet meer bij GBT ligt. GBT blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de data en informatiebeveiliging. Wij hebben geconstateerd dat GBT nog onvoldoende zicht heeft op de kwaliteit van de externe dienstverlening en het niveau van informatiebeveiliging bij de leverancier. Een DVO is weliswaar afgesloten met beide gemeentes en er worden periodieke rapportages ontvangen, maar een onafhankelijke toetsing van de interne beheersing bij de leveranciers vindt niet plaats.

Indien de IT-dienstverlener haar zaken onvoldoende op orde heeft kan dit leiden tot gegevensverlies, ongewenste mutaties en/of ongewenste openbaring van vertrouwelijke gegevens.

Aanbeveling
Wij bevelen u aan op basis van de vereisten van de organisatie concrete afspraken te maken met de leverancier en deze contractueel vast te leggen. Deze dienen voldoende meetbaar en realistisch te zijn beschreven, zodat objectief de kwaliteit van de dienstverlening kan worden getoetst.

Om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de extern belegde IT-beheerprocessen en het niveau van informatiebeveiliging bevelen wij u aan met de gemeentes afspraken te maken over aantoonbare zekerheid ten aanzien van de interne beheersing. Hierbij kunt u contractuele afspraken maken over:
Een periodieke toetsing op de afgenomen diensten door een externe auditor, bijvoorbeeld resulterend in een ISAE3402-verklaring;
Het zogenoemde ‘right-to-audit’ waardoor de mogelijkheid bestaat om zelf een audit te laten uitvoeren op de beheeromgeving van de leverancier.

Continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van de directie ontvangen.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Voordracht E.W. de Groot als lid Raad van Toezicht van Stichting OSG**		
Zaaknummer	1072647	**Portefeuillehouder**	Erik Lievers
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	Mevrouw Ellen W. de Groot te benoemen tot lid van de Raad van Toezicht van de OSG Hengelo.		
Historie	In oktober 2014 heeft u als raad kennis genomen van het vertrek van mevrouw Bosch uit de Raad van Toezicht van de OSG. Op 14 januari 2015 heeft u een positief advies uitgebracht over de profielschets voor het nieuwe lid van de Raad van Toezicht van de OSG (zaaknr 1043766).		

Politieke Markt	**Datum**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
				min
Doel van de sessie				
Behandeladvies				
Spreekrecht publiek	ja ☐ nee ☐		duur:	

Raad	**Datum 10 juni 2015**	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het nieuwe lid van de Raad van Toezicht betreft een voor te dragen kandidaat van de oudergeleding van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van de OSG. Op grond van artikel 5.5 van het convenant draagt de GMR, in samenspraak met de Raad van Toezicht, mevrouw Ellen W. de Groot voor. Op grond van artikel 13 van de statuten is het aan de raad van de gemeente, om mevrouw Ellen W, de Groot te benoemen tot lid van de Raad van Toezicht. Het presidium adviseert dit voorstel te agenderen als rechtstreeks hamerstuk in de raad van 10 juni. Dit gezien het positieve advies dat de raad over de profielschets in januari heeft uitgebracht. De CV van mevrouw Ellen W. de Groot ligt ter inzage bij de griffier.	
Spreekrecht publiek	Nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1072647	Reek, Yvonne van den	SAM-MO	Erik Lievers

ONDERWERP

Voordracht E.W. de Groot als lid Raad van Toezicht van Stichting OSG

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De raad besluit om mevrouw Ellen W de Groot te benoemen tot lid van de Raad van Toezicht van de OSG Hengelo

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De raad heeft op voordracht van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van de OSG, mevrouw Ellen W de Groot benoemt tot lid van de Raad van Toezicht van de OSG Hengelo

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1072647	Reek, Yvonne van den	SAM-MO	Erik Lievers

ONDERWERP

Voordracht E.W. de Groot als lid Raad van Toezicht van Stichting OSG

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

In oktober 2014 heeft u als raad kennis genomen van het vertrek van mevrouw Bosch uit de Raad van Toezicht van de OSG. Daarop is de Raad van Toezicht van start gegaan met allereerst het opstellen van een profiel voor een nieuw lid van de Raad van Toezicht. Op grond van artikel 5.2c van het convenant is dit profiel voor advies voorgelegd aan uw raad.
In januari jl heeft de raad een positief advies uitgebracht over de profielschets voor het nieuwe lid van de Raad van Toezicht van de OSG. Hierbij werd aangegeven dat de Raad van Toezicht op zoek zou gaan naar een lid voor de Raad van Toezicht met kennis van juridische zaken. Daarna heeft de Raad van Toezicht de procedure gevolgd zoals verder opgenomen in hoofdstuk 5 van het convenant omtrent de werving- en selectieprocedure.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Het nieuwe lid van de Raad van Toezicht betreft een voor te dragen kandidaat van de oudergeleding van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van de OSG. Op grond van artikel 5.5 van het convenant draagt dan nu ook de GMR, in samenspraak met de Raad van Toezicht, mevrouw Ellen W de Groot voor.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Op grond van artikel 13 van de statuten is het aan u, raad van de gemeente, om mevrouw Ellen W de Groot te benoemen tot lid van de Raad van Toezicht.

FINANCIËLE ASPECTEN

NvT

BIJLAGE(N)

Brief aan de Raad van Toezicht OSG
Brief aan de GMR van de OSG

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Bezoekadres
Hazenweg 88
7556 BM Hengelo

Postadres
Postbus 188
7550 AD Hengelo

T (074) 291 98 60
F (074) 291 72 65

W www.osghengelo.nl
E cedi@osghengelo.nl

Gemeente Hengelo
t.a.v. de Gemeenteraad
Postbus 18
7550 AA HENGELO

Ons kenmerk 2015.210.JP.ek
Datum 18 maart 2015
Onderwerp Benoeming lid Raad van Toezicht

Bestuursbureau Stichting OSG Hengelo

Geachte raadsleden,

In het convenant van de Stichting OSG Hengelo is opgenomen dat de gemeenteraad advies geeft over de, in de profielschets, op te nemen competenties en deskundigheden van een lid Raad van Toezicht. Een en ander conform artikel 5.3 lid c.
In uw brief van 21 januari jl. heeft u een positief advies uitgebracht over bovenstaande profielschets.

In deze profielschets waren de onderstaande eisen geformuleerd:
- affiniteit met de doelstelling en onderwijskundig profiel van de Stichting
- algemene bestuurlijke kwaliteiten en ervaring;
- een juist evenwicht in betrokkenheid en bestuurlijke afstand;
- het vermogen en de attitude om het College van Bestuur met raad en als klankbord terzijde te staan;
- het vermogen om het beleid van de stichting en het functioneren van het College van Bestuur te toetsen;
- het vermogen om advies en toezicht in teamverband uit te kunnen oefenen;
- integriteit, verantwoordelijkheidsgevoel en een onafhankelijke opstelling;
- inzicht in de eisen die kwaliteit, doelmatigheid en continuïteit aan een organisatie als de stichting stellen;
- het vermogen om zich op hoofdlijnen een oordeel te vormen over door het College van Bestuur voorgelegde aangelegenheden;
- academisch werk en denkniveau;
- Een relevant netwerk en woonachtig in Twente;
- voldoende beschikbaarheid;
- algemene juridische achtergrond en kennis.

Procedure:
De procedure is doorlopen conform artikel 5 van het convenant.
Naar aanleiding van deze profielschets is er een benoemingsadviescommissie samengesteld en is de werving- en selectie procedure van start gegaan. Het betreft hier een door de oudergeleding van de GMR voor te dragen kandidaat.
De Raad van Toezicht heeft in samenspraak met het College van Bestuur en de GMR het bureau Segerink Search verzocht om de werving en selectie op zich te nemen. Na een eerste selectie door de

OSG Hengelo

benoemingsadviescommissie zijn er 2 kandidaten op gesprek geweest. Hieruit is een positief advies voor mevrouw Ellen de Groot gekomen.

Op grond van artikel 5.6 van het convenant draagt de GMR in samenspraak met de Raad van Toezicht mede namens de BAC aan u voor, mevrouw Ellen W. de Groot. Bij uw positief besluit zal zij de plaats innemen van mevrouw E.M. Bosch. Hierbij is dan de tussentijdse vacature voor een lid Raad van Toezicht vervuld.

Met vriendelijke groet,

J.I. Prakken
Secretaris GMR
Stichting OSG Hengelo

Bijlagen:
- CV E.W. de Groot
- Rooster van aftreden

OSG Hengelo

Rooster van aftreden RvT OSG Hengelo			
Functie	**Naam**	**Begin datum**	**Eind datum**
Voorzitter	J.G. Mengerink	augustus 2013	juli 2017
Lid	F.H. Frantzen	augustus 2013	juli 2019
Lid	E.W. de Groot		juli 2019
Lid	N. Lindenberg	augustus 2013	juli 2021

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Jaarstukken 2014 begroting 2015 / 2016 en grondexploitatie Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)**		
Zaaknummer	1074347	**Portefeuillehouder**	Mariska ten Heuw
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	1. Het AB van het RBT schriftelijk melden dat de raad van de gemeente Hengelo geen bezwaar aantekent tegen de door het DB ter vaststelling ingebrachte jaarstukken 2. Het AB van het RBT schriftelijk te berichten dat de raad van de gemeente Hengelo zich kan vinden in de herziene grondexploitatie en risicoanalyse per 1-1-2015, de (herziene) begroting 2015, de (voorlopige) begroting 2016 en de meerjarenraming 2017 - 2019. 3. Kennis te nemen van het rapport van bevindingen van de accountant. De accountant geeft een goedkeurende verklaring met beperking af. Dit houdt in dat men de jaarrekening goedkeurt, uitgezonderd het gevolg van onzekerheid over het uitgiftetempo. 4. Kennis te nemen van de Intentieverklaring verkenning overname belang Regionaal Bedrijventerrein Twente. Waarbij overname van de belangen van de gemeenten in het RBT door de provincie een van de opties is.		
Historie	In artikel 20 en 21 van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente wordt verwoord dat het dagelijks bestuur jaarlijks de jaarstukken, de grondexploitatie en de begroting toezendt aan provinciale staten van Overijssel en aan de raden van de deelnemende gemeenten. Deze kunnen ten aanzien van de jaarstukken, binnen acht weken na ontvangst schriftelijk bezwaren kenbaar maken aan het algemeen bestuur. Daarnaast dienen zij binnen acht weken na ontvangst van de begroting en de grondexploitatie, schriftelijk hun gevoelen daarover kenbaar te maken. Op 7 mei 2015 is de definitieve accountantsverklaring geplaatst bij de vergaderstukken. Ten opzichte van de eerder geplaatste concept versie zijn de tekstgedeeltes rondom het uitgiftetempo veranderd. Dit heeft tekstwijzigingen tot gevolg o.a. op blz. 7, 9, 12, 13 en 14. Het oordeel van de accountant over de jaarstukken van het RBT (een goedkeurende verklaring met beperking) is in essentie niet veranderd.		

Politieke Markt	**Datum 21 mei 2015**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
Onno Fiechter	Josien van den Berg	Raadzaal	Bestuur	60 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming			
Behandeladvies	Gezamenlijke behandeling met de Herzieningen Grondexploitaties per 1-1-2015, aangezien de herziene grondexploitatie RBT per 1-1-2015 sluit op een tekort van € 19,3 miljoen. De gemeente Hengelo staat borg voor een aandeel van 23% van het tekort. Ten behoeve van het tekort heeft de gemeente Hengelo een voorziening getroffen van € 4,4 miljoen. Deze voorziening is meegenomen in de door de raad vast te stellen Herzieningen Grondexploitaties per 1-1-2015. Technisch beraad op 11 mei, van 19.00-20.30 in de Leeskamer.			
Spreekrecht publiek	ja ☒ nee ☐		Maximaal 5 minuten per inspreker, de voorzitter bewaakt de tijd en orde van de vergadering.	

Raad	Datum 10 juni 2015	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Na aanleiding van de bespreking op de Politieke Markt is dit onderwerp aangemerkt als hamerstuk voor de raad van 10 juni 2015.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1074347	Vranken, Harrie	RU-REO	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Jaarstukken 2014 begroting 2015 / 2016 en grondexploitatie Regionaal Bedrijventerrein Twente

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1.Het Algemeen Bestuur van het Openbaar Lichaam RBT schriftelijk te melden dat de raad van de gemeente Hengelo geen bezwaar aantekent tegen de door het Dagelijks Bestuur ter vaststelling ingebrachte jaarstukken
2.Het Algemeen Bestuur van het Openbaar Lichaam RBT schriftelijk te berichten dat de raad van de gemeente Hengelo zich kan vinden in de herziene grondexploitatie en risicoanalyse per 1-1-2015, de (herziene) begroting 2015, de (voorlopige) begroting 2016 en de meerjarenraming 2017 - 2019.
3.Kennis te nemen van het rapport van bevindingen van de accountant.
4.Kennis te nemen van de Intentieverklaring verkenning overname belang Regionaal Bedrijventerrein Twente.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De gemeente Hengelo is deelnemer in het XL Businesspark Twente. Vanuit die deelneming neemt de gemeenteraad een standpunt in over de (financiële) jaarstukken over 2014 en de vooruitzichten voor de komende jaren. De raad heeft besloten hiermee in te stemmen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1074347	Vranken, Harrie Steenwijk, Christiaan	RU-REO	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Jaarstukken 2014 begroting 2015 / 2016 en grondexploitatie Regionaal Bedrijventerrein Twente

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

01 - Werk verbindt

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Het Dagelijks Bestuur van het RBT heeft ons college de volgende stukken aangeboden:

- Jaarstukken 2014
- Rapport van bevindingen van de accountant
- Herziening begroting 2015, begroting 2016 en meerjarenraming 2017 - 2019
- Grondexploitatie per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse
- Aanbiedingsbrief aan de gemeenteraad
- Intentieverklaring verkenning overname belang Regionaal Bedrijventerrein Twente

Conform de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente dient de raad in de gelegenheid te worden gesteld hier haar gevoelen over kenbaar te maken.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

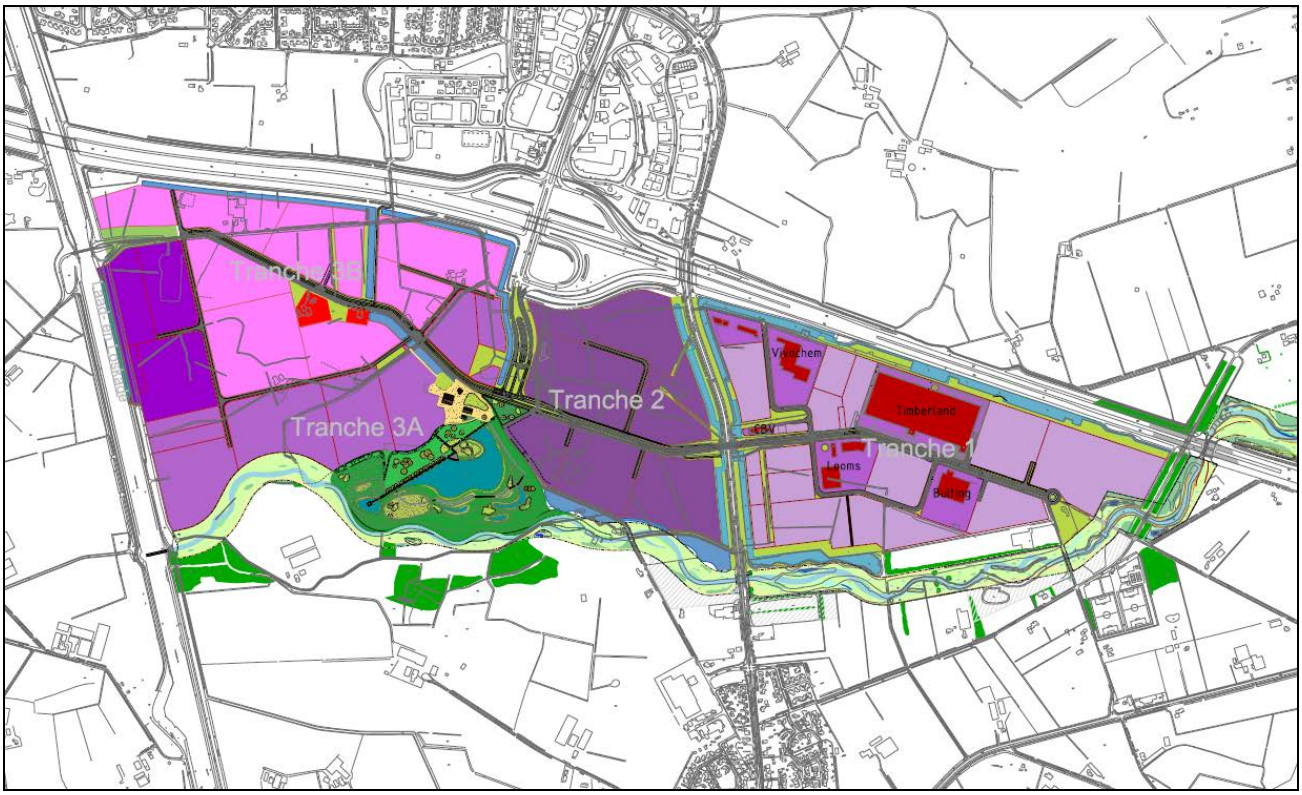
Aan de raad wordt voorgesteld:

1. Het Algemeen Bestuur van het Openbaar Lichaam RBT schriftelijk te melden dat de raad van de gemeente Hengelo geen bezwaar aantekent tegen de door het Dagelijks Bestuur ter vaststelling ingebrachte jaarstukken
2. Het Algemeen Bestuur van het Openbaar Lichaam RBT schriftelijk te berichten dat de raad van de gemeente Hengelo zich kan vinden in de herziene grondexploitatie en risicoanalyse per 1-1-2015, de (herziene) begroting 2015, de (voorlopige) begroting 2016 en de meerjarenraming 2017 - 2019.
3. Kennis te nemen van het rapport van bevindingen van de accountant.
4. Kennis te nemen van de Intentieverklaring verkenning overname belang Regionaal Bedrijventerrein Twente.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

XL Businesspark Twente: korte schets

Het regionale bedrijventerrein XL Businesspark Twente ligt in de gemeente Almelo en wordt begrensd door de A35, het Twentekanaal en de “natte doorbraak”.

Het XL Businesspark Twente is op initiatief van de gemeenten Almelo, Borne, Enschede en Hengelo en de provincie Overijssel tot stand gekomen. Xl-park is een duurzaam bedrijventerrein, in hoofdzaak bedoeld voor bedrijven uit de sectoren industrie, transport en distributie met 20 tot 50 arbeidsplaatsen per hectare en een terreinbehoefte vanaf 2 hectare. Het terrein is bruto 182 hectare groot waarvan bijna 122 hectare uitgeefbaar. XL-park, dat direct ontsloten is via de A35, biedt de mogelijkheid om grote ruimtevragers in Twente te houden of naar deze omgeving te halen.

Voor de totstandkoming van het XL-park is op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) een Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) opgericht met als deelnemers de vier gemeenten en de provincie. Het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur van het RBT zijn conform de Gemeenschappelijke Regeling samengesteld uit leden van de colleges van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten en Gedeputeerde Staten. De provincie en de steden nemen ieder voor 23% deel in de exploitatie van het RBT en de gemeente Borne voor 8%.

Behandeling jaarstukken, grondexploitatie en begroting XL Business Park in gemeenteraden en provinciale staten

In artikel 20 en 21 van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente wordt verwoord dat het dagelijks bestuur jaarlijks de jaarstukken, de grondexploitatie en de begroting toezendt aan provinciale staten van Overijssel en aan de raden van de deelnemende gemeenten, die ten aanzien van de jaarstukken, binnen acht weken na ontvangst schriftelijk bezwaren kenbaar kunnen maken aan het algemeen bestuur. Daarnaast dienen zij binnen acht weken na ontvangst van de begroting en de grondexploitatie, schriftelijk hun gevoelen daarover kenbaar te maken.

Via de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af over de realisatie van de (vorig jaar) vastgestelde beleidsvoornemens (begroting). Hierdoor kan het Algemeen Bestuur beoordelen of het Dagelijks Bestuur in overeenstemming met de in de begroting gestelde kaders heeft geopereerd.

Door middel van de grondexploitatie wordt een beeld gegeven van het (begrote) eindresultaat van het XL Businesspark Twente (de terugverdiencapaciteit van de gerealiseerde investeringen). De grondexploitatiebegroting bevat onder andere een raming van nog te realiseren grondaankopen, civieltechnische investeringen, plankosten en rentekosten evenals een begroting van nog te realiseren grondopbrengsten. Het eindresultaat van de grondexploitatie wordt na afsluiting, in overeenstemming met artikel 22 van de gemeenschappelijke regeling, via de daartoe vastgestelde verdeelsleutel over de deelnemende gemeenten en de provincie verdeeld.

De begroting wordt grotendeels afgeleid van de grondexploitatie, maar dient niet ter bepaling van het resultaat. De begroting fungeert als financieel en inhoudelijk kader waarbinnen het Dagelijks Bestuur opereert. Daarmee vormt de begroting 2015, de basis voor de jaarverslaglegging over het lopende jaar. Via de meerjarenraming tenslotte, wordt inzage gegeven in lasten en baten op langere termijn.

Jaarstukken 2014
De jaarstukken zijn qua opbouw gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording en de Financiële Verordening Regionaal Bedrijventerrein Twente, vastgesteld door het Algemeen Bestuur in augustus 2005. Rapportage vindt plaats op basis van de vier activiteiten (programma's) waar het RBT zich mee bezig houdt. Het betreft hier bouwgrondproductie (1), parkmanagement investeringen (2), erfpachtexploitatie (3), de aanleg van de laad- en loskade (4), onderhoud en beheer parkmanagementvoorzieningen (5), onderhoud en beheer openbare ruimte (6) erfpachtbedrijf (7). Programma 4 is specifiek ingesteld ten behoeve van de verantwoording jegens de subsidieverstrekker.

Het in de grondexploitatie geïnvesteerd vermogen loopt met € 7,5 miljoen op. Bij de behandeling van de begroting 2014 werd verwacht dat het geïnvesteerd vermogen zou oplopen met € 1,9 miljoen. De begroting is overschreden met €5,6 miljoen.
De voornaamste reden voor de overschrijding is dat de levering van zeven hectare bouwgrond waarvoor overeenkomsten zijn gesloten in 2014 niet kon plaatsvinden (€ 7,9 miljoen minder inkomsten dan begroot). De levering kon niet plaatsvinden doordat geen omgevingsvergunning kon worden afgeven als gevolg van bezwaren uit de omgeving. Hierdoor is ook de investering in het containeroverslagterrein nog niet ingebracht in het erfpachtbedrijf (€ 1,6 miljoen meer kosten dan begroot). De totale investeringen zijn achtergebleven op de planning (€ 3,9 miljoen minder kosten dan begroot). Er zijn geringere kosten voor bouw- en woonrijpmaken gemaakt, geen uitgaven gedaan voor de centrale blusvoorziening, en er heeft geen afdracht in het fonds bovenwijks plaatsgevonden.

In de jaarrekening wordt aandacht besteed aan de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Deze wet is met ingang van 1 januari 2013 van toepassing en stelt normen aan de hoogte van de bezoldigingen in de (semi)publieke sector. In de jaarrekening 2013 is gemeld dat 2 functionarissen (waaronder de directeur) meer ontvangen dan de norm, bij omrekening naar een (theoretische) full time betrekking. In zijn brief aan het Algemeen Bestuur van het openbaar lichaam RBT d.d. 24 juni 2014 heeft de gemeenteraad van Hengelo aangedrongen op spoedige herziening van de bezoldiging van medewerkers van het projectbureau, in casu de directeur en de casemanager, en deze in overeenstemming te brengen met de WNT.

De vergoeding van de projectdirecteur is in overeenstemming gebracht met de WNT-norm en in onderling overleg is overeengekomen dat de met hem gesloten dienstverlenings- overeenkomst per 1 januari 2015 is geëindigd. De vergoeding voor de casemanager heeft het Bestuur verlaagd naar € 110, = per uur (exclusief btw). De casemanager kan zich niet vinden in het op hem van toepassing zijn van de WNT en de verlaging van de vergoeding. Met de casemanager is daarom een vaststellingsovereenkomst gesloten waarin op basis van artikel 96 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan de kantonrechter in Amsterdam een voor beide partijen bindend oordeel wordt gevraagd over het van toepassing zijn van de WNT en de door het Bestuur eenzijdig verlaagde vergoeding.

De jaarrekening is gecontroleerd door Ernst & Young. De accountant geeft een goedkeurende verklaring met beperking af. Dit houdt in dat men de jaarrekening goedkeurt, uitgezonderd het gevolg van onzekerheid over het uitgiftetempo. Dit komt tot uiting in hun rapportage (bijgevoegd). Bij het onderdeel "risicoanalyse" in dit advies wordt hierop nader ingegaan.

Grondexploitatie en bijbehorende risicoanalyse
De grondexploitatie per 1 januari 2014 sloot op een tekort van € 15 miljoen (netto contant per 1 januari 2014). Op prijspeil 1 januari 2015 (verhoogd met rente) is dat € 15,5 miljoen. De grondexploitatie per 1 januari 2015 sluit op een tekort van € 19,3 miljoen en verslechtert daardoor met € 3,8 miljoen.

In de vorig jaar vastgestelde grondexploitatie werd verondersteld dat de grondprijs (van gemiddeld € 125, - per m2) in 2014 zou worden verhoogd (0,5 % prijsverhoging en 2 % inflatiecorrectie). Het Dagelijks Bestuur stelt nu voor deze verhoging niet door te voeren gegeven de op dit moment historisch lage inflatiecijfers en de huidige marktontwikkelingen. Dit resulteert in een negatief effect van € 2 miljoen, netto contant per 1-1-2015.

Vorig jaar heeft het Dagelijks Bestuur de raad geïnformeerd over het feit dat de plankostenraming niet langer voldoende is en dat er gedetailleerd onderzoek naar zou worden gedaan. Het onderzoek is uitgevoerd door Oosterveld Grondbedrijf Advisering. Het adviesbureau raamt de nog te verwachten kosten, op basis van een inventarisatie van alle nog te verrichten werkzaamheden en marktconforme tarieven op € 11,3 miljoen (2014 t/m 2031). In de laatst vastgestelde grondexploitatie was € 7,3 miljoen begroot voor plankosten. Uit het onderzoek komt naar voren dat het mogelijk is om € 2 miljoen op overheadkosten te besparen. In dat geval is niet € 11,3 miljoen maar circa € 9,3 miljoen benodigd.
Het Dagelijks Bestuur stelt voor om het plankostenonderzoek in de grondexploitatie te verwerken en de hierin opgenomen bezuinigingsmogelijkheden (taakstellend) te betrekken bij uitwerking van de toekomstige organisatiestructuur. Op basis hiervan worden de plankosten verhoogd met (nominaal) € 2 miljoen (in plaats van met € 4 miljoen). Op netto contante waarde per 1-1-2015 resulteert dit in een verslechtering van de grondexploitatie van € 1,8 miljoen.

De rekenparameters zijn bijgesteld. Er wordt niet langer uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van de grondprijs, maar slechts met inflatiecorrectie (2% vanaf 2017). Dit heeft een negatief effect van € 4,5 miljoen, netto contant per 1-1-2015. Tegelijkertijd is ook de begroting van rentekosten naar beneden bijgesteld. Daarmee wordt het financieel effect van bijstelling van de opbrengststijging grotendeels teniet gedaan.

De omgevingsvergunning voor C.T.T. en Eurol kon nog niet worden afgegeven (als gevolg van bezwaren van omwonenden). Hierdoor worden deze opbrengsten later gerealiseerd (naar verwachting in 2015).

Op korte termijn lijken de vooruitzichten, ondanks de moeilijke marktomstandigheden, goed. Toch maakt het Dagelijks Bestuur zich zorgen over het afzettempo. Mede als gevolg van de economische recessie, is het geprognosticeerde uitgiftetempo tot op heden niet gehaald (uitzondering hierop vormt het jaar 2011, waarin Timberland zich vestigde). Om die reden wil het bestuur de gronduitgifte nauwgezet monitoren en de acquisitie-inspanningen intensiveren.

De grondexploitatie is qua uitgiftetempo gebaseerd op onderzoek van Ecorys (2012). Hieruit bleek dat het reëel is dat na aanleg van een laad- en loskade en bij vestiging van een containerterminal, jaarlijks 6 hectare bedrijventerrein wordt uitgegeven. Ook uit het onderzoek dat ten grondslag heeft gelegen aan de Visie Bedrijventerreinen Netwerkstad (2013) komt deze verwachting naar voren. De afgelopen jaren zijn de acquisitie-inspanningen met de oprichting van de Port of Twente (speciaal gericht op de logistieke sector) fors verhoogd.

De provincie Overijssel neemt ten aanzien van de grondexploitatie een minderheidsstandpunt in. Gezien de ontwikkeling van de grondexploitatie de afgelopen jaren en onzekerheid met betrekking tot het uitgiftetempo, neemt de provincie het standpunt in om behoudendheid te betrachten ten aanzien van de grondexploitatie. De provincie acht het bovendien niet opportuun om uit te gaan van mogelijkheden tot besparing, die ingegeven zijn met onzekerheden. Daarom is de provincie van mening dat een grondexploitatie met een tekort van € 32 miljoen toekomstbestendig is. Dit bedrag is opgebouwd uit het tekort van de basisgrondexploitatie op prijspeil 1 januari 2015 (€ 15,5 miljoen) vermeerderd met extra plankosten exclusief bezuinigingstaakstelling (€ 3,6 miljoen), het niet verhogen van de grondprijs over 2014 (€ 2 miljoen), bijstelling van de rekenparameters bij gelijkblijvende rentepercentages (€ 4,5 miljoen) en een bijstelling van de grondprijs t.b.v. 15 ha logistieke bedrijvigheid (€ 6,4 miljoen).

Ernst & Young geeft aan gerede twijfel te hebben ten aanzien van het afzettempo van 6 hectare per jaar waarmee in de grondexploitatie rekening wordt gehouden. De accountant geeft aan dat de toekomstige afzet waarschijnlijk lager zal zijn dan geraamd. De inschatting is gebaseerd op een scenarioanalyse, die is opgesteld door vastgoedspecialisten van Ernst & Young aan de hand van de historische gegevens, de aanwezige kennis van de marksituatie en de ontwikkelingen binnen het RBT. Om inzicht te krijgen in het financieel effect van een langzamere uitgifte heeft het Dagelijks Bestuur op verzoek van de accountant een berekening laten maken op basis van 4 hectare uitgifte jaarlijks in plaats van 6 hectare. In dat geval sluiten de grondexploitatiebegroting en de parkmanagementbegroting op een tekort van (in totaal) € 29,6 miljoen (op netto contante waarde per 1-1-2015). Omdat het uitgiftetempo onzeker is, heeft de accountant een goedkeurende verklaring ‘met beperking’ afgegeven. Dit houdt in dat de jaarrekening is goedgekeurd, echter uitgezonderd het gevolg van de aanwezige onzekerheid met betrekking tot het gecalculeerde afzettempo. Dit binnen een bandbreedte van € 19,4 miljoen en € 29,6 miljoen (uitgaande van resp. 6 en 4 hectare).

Herziening begroting 2015, begroting 2016 en meerjarenraming 2017 – 2019
De (programma) begroting vormt het financieel en inhoudelijk kader waarbinnen het Dagelijks Bestuur kan opereren. Daarmee is de nu voorliggende begroting over 2015, de basis voor jaarverslaglegging over het lopende kalenderjaar (2015). De begroting is, evenals de jaarrekening, opgebouwd uit de zeven activiteiten (programma's), waar het RBT zich mee bezig houdt. Het betreft hier bouwgrondproductie (1), parkmanagement investeringen (2), erfpachtexploitatie (3), de aanleg van de laad- en loskade (4), onderhoud en beheer parkmanagementvoorzieningen (5), onderhoud en beheer openbare ruimte (6) erfpachtbedrijf (7).

De grondexploitatiebegroting (met op dit moment een looptijd tot en met 2032) biedt een weergave van het eindresultaat van het XL Businesspark (programma 1, bouwgrondproductie). De nu voorliggende begroting, die hieruit grotendeels wordt afgeleid, dient niet ter bepaling van het resultaat, maar fungeert als budgetkader waarbinnen het Dagelijks Bestuur kan opereren. De begroting voor 2016 komt gelijktijdig aan bod. Deze begroting geldt als voorlopig financieel kader. Bij actualisatie van de grondexploitatie (per 1-1-2016) wordt de begroting 2016 op basis van voortschrijdend inzicht herzien en nader uitgewerkt. Hetzelfde geldt voor de meerjarenraming (2017 - 2019), die jaarlijks ter vaststelling wordt aangeboden aan het Algemeen Bestuur.

Het afgelopen jaar was er sprake van een toename in belangstelling voor vestiging op het XL Businesspark. Ondernemers wijzen op een voorzichtig economisch herstel en oriënteren zich op de mogelijkheden. Daarbij gaat het om zowel logistieke als industriële bedrijven. De aanwezigheid van een laad- en loskade en de geplande opening van de Combiterminal Twente (C.T.T.) speelt daarbij een belangrijke rol. De gesprekken met bedrijven hebben momenteel betrekking op een groot deel van de kavels in tranche 1 en tranche 3a. Verwachting is dat, naast de uitgiften aan C.T.T. en Eurol (in totaal circa 7 hectare), in 2015 zes hectare bouwgrond wordt uitgegeven. Dat lijkt realistisch op basis van gesprekken met diverse gegadigden. Verwachting is daarom dat de prognose die naar voren kwam uit het onderzoek van Ecorys, in 2015 wordt gehaald.

Intentieverklaring verkenning overname belang RBT
Om het XL Businesspark aantrekkelijk en concurrerend in de markt te zetten, is financiële slagkracht en een daarbij passend sturingsmodel van belang. Het Dagelijks Bestuur wil daartoe alle opties onderzoeken inclusief overname van de belangen van de gemeenten in het RBT door de provincie. In de intentieverklaring zijn de uitgangspunten voor deze verkenning weergegeven. Over de vast te stellen grondexploitatie als uitgangspunt verschillen de Provincie en de deelnemende gemeenten van mening. Voor de provincie geldt als uitgangspunt dat een grondexploitatie met een tekort van € 32 miljoen toekomstbestendig is.

De gemeenteraad wordt gevraagd zijn mening kenbaar te maken over de door het Dagelijks Bestuur van het Openbaar Lichaam RBT vastgestelde jaarstukken 2014. Eveneens wordt de gemeenteraad gevraagd aan het Algemeen Bestuur van het RBT (schriftelijk) zijn gevoelen kenbaar te maken ten aanzien van de (meerjaren)begroting, grondexploitatie en bijbehorende risicoanalyse.

Het college nu stelt voor om:

1. Het Algemeen Bestuur van het Openbaar Lichaam RBT schriftelijk te melden dat de raad van de gemeente Hengelo geen bezwaar aantekent tegen de door het Dagelijks Bestuur ter vaststelling ingebrachte jaarstukken
2 Het Algemeen Bestuur van het Openbaar Lichaam RBT schriftelijk te berichten dat de raad van de gemeente Hengelo zich kan vinden in de herziene grondexploitatie en risicoanalyse per 1-1-2015, de (herziene) begroting 2015, de (voorlopige) begroting 2016 en de meerjarenraming 2017 - 2019.
3. Kennis te nemen van het rapport van bevindingen van de accountant.
4. Kennis te nemen van de Intentieverklaring verkenning overname belang Regionaal Bedrijventerrein Twente.

FINANCIËLE ASPECTEN

De herziene grondexploitatie sluit per 1-1-2015 op een tekort van € 19,3 miljoen. Ten opzichte van de grondexploitatie per 1-1-2013 is de grondexploitatie verslechterd met € 3,8 miljoen.

De gemeente Hengelo staat borg voor een aandeel van 23% van het tekort. Ten behoeve van het tekort

heeft de gemeente Hengelo een voorziening getroffen van € 4,4 miljoen. Deze voorziening is meegenomen in de door de raad vast te stellen herzieningen 2015.

Voorts is van belang dat in het weerstandsvermogen van de gemeente Hengelo risico's zijn opgenomen voor de te onderscheiden exploitaties. Voor het RBT is het risico geschat op 1,9 miljoen.

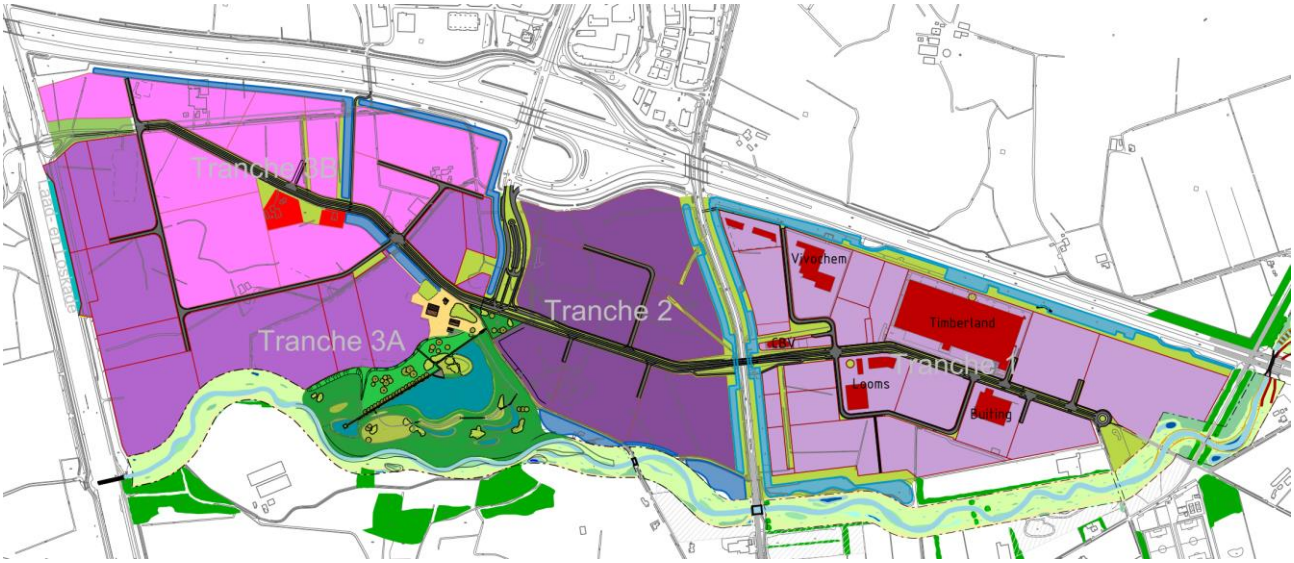
BIJLAGE(N)

- Jaarstukken 2014
- Rapport van bevindingen van de accountant
- Herziening begroting 2015, begroting 2016 en meerjarenraming 2017 - 2019
- Grondexploitatie per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse
- Intentieverklaring verkenning overname belang Regionaal Bedrijventerrein Twente
- Aanbiedingsbrief aan de gemeenteraad

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

XL Businesspark Twente

Herziening begroting 2015,
begroting 2016 en Meerjarenraming 2017 - 2019

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

8 april 2015

Inhoudsopgave **pagina**

1. Inleiding 3

2. Voorstel aan het Algemeen Bestuur en Ontwerp Besluit 4

3. Beleidsbegroting 2015 6

3.1 Bouwgrondproductie 6
3.2 Parkmanagement 6
3.3 Erfpacht 7
3.4 Onderhoud en beheer van parkmanagement voorzieningen 7
3.5 Onderhoud en beheer van de openbare ruimte 7

4. De paragrafen 9

4.1 lokale heffingen 9
4.2 weerstandsvermogen 9
4.3 onderhoud kapitaalgoederen 9
4.4 financiering 9
4.5 bedrijfsvoering 10
4.6 verbonden partijen 11
4.7 grondbeleid 11

5. De financiële begroting 13

5.1 Bouwgrondproductie 13
5.1.1 Overzicht van baten en lasten in 2015 13
5.1.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 14
5.2 Parkmanagement investeringen 14
5.2.1 Overzicht van baten en lasten in 2015 14
5.2.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten 15
5.3 Onderhoud en beheer van parkmanagementvoorzieningen 15
5.3.1 Overzicht van baten en lasten in 2015 15
5.3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 15
5.4 Erfpachtbedrijf 16
5.4.1 Overzicht van baten en lasten in 2015 16
5.3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 16
5.5 Erfpachtexploitatie 16
5.5.1 Overzicht van baten en lasten in 2015 16
5.5.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 17
5.6 Onderhoud en beheer van de openbare ruimte 17
5.6.1 Overzicht van baten en lasten in 2015 17
5.6.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 17
5.7 de financiële positie van het RBT 17

6. Begroting 2016 en Meerjarenraming 2016 – 2018 18

6.1 Investeringsbegrotingen 18
6.2 Jaarbegrotingen 19

Bijlagen

Gedetailleerde meerjarenbegroting per programma

1. Inleiding

Voor u ligt de begroting van het Regionaal Bedrijventerrein Twente voor 2015, de (voorlopige) begroting voor 2016 en de meerjarenbegroting 2017 – 2019. De (herziene) begroting voor 2015 fungeert als (beleidsmatig en financieel) kader waarbinnen het Dagelijks Bestuur kan opereren. De begroting van 2016 geldt als voorlopig financieel kader en via de meerjarenbegroting wordt een doorkijk gegeven naar de daarop volgende begrotingsjaren.

Deze notitie wordt op 8 april 2015 behandeld door het Dagelijks Bestuur en vervolgens aangeboden aan Provinciale Staten van Overijssel en aan de Raden van de deelnemende gemeenten. De raden en de staten worden op deze manier in de gelegenheid gesteld hun 'gevoelen' kenbaar te maken over de begroting. De begroting wordt, voorzien van de gevoelen van raden en staten, in juni 2015 ter vaststelling aangeboden aan het Algemeen Bestuur en voor 1 augustus 2015 toegezonden aan het ministerie van Binnenlandse zaken (financieel toezicht).

De begroting is opgebouwd uit de activiteiten (programma's), waar het RBT zich mee bezig houdt. Het betreft bouwgrondproductie, parkmanagement, openbare ruimte en erfpacht.
De productie van bouwrijpe grond is de hoofdactiviteit van het RBT. Derhalve is de programmabegroting voor een belangrijk deel gebaseerd op de grondexploitatiebegroting. De grondexploitatiebegroting (met een looptijd van 18 jaar) geeft inzicht in de terugverdiencapaciteit van de gerealiseerde investeringen (economische waarde) en daarmee het resultaat van het project. De begroting, die hieruit grotendeels wordt afgeleid, dient niet ter bepaling van het resultaat, maar vormt het financieel en inhoudelijk kader (budgetrecht) waarbinnen het Dagelijks Bestuur kan opereren. Daarmee vormt de nu voorliggende begroting over 2015, de basis voor de jaarverslaglegging over het lopende jaar.

2. Voorstel aan het Algemeen Bestuur en Ontwerp Besluit

Almelo, 8 april 2015

Vergadering Algemeen Bestuur d.d. 8 juli 2015

Onderwerp: **Herziene begroting 2015 en begroting 2016**

Overwegingen

Hierbij bieden wij u aan ter besluitvorming de (herziene) begroting voor 2015 en de (voorlopige) begroting voor 2016. Deze (programma) begroting vormt het financieel en inhoudelijk kader waarbinnen ons bestuur kan opereren. Daarmee vormt de nu voorliggende begroting over 2015, de basis voor de jaarverslaglegging over het lopende jaar (2015). Tevens bieden wij u de meerjarenbegroting aan, waarin een doorkijk wordt gegeven naar de komende begrotingsjaren.

Wij stellen u hierbij voor:

1. De herziene begroting 2015 vast te stellen overeenkomstig het ontwerp;
2. De begroting 2016 en de meerjarenraming 2017 – 2019 vast te stellen overeenkomstig het ontwerp;
3. Het programma als beleidsinhoudelijk kader vast te stellen;
4. Het Dagelijks Bestuur voor de begrotingsjaren 2015 en 2016 te machtigen tot uitvoering van het programma, als opgenomen in dit voorstel;
5. Voor de jaren 2015 en 2016 de lasten en baten van het programma – en daarbinnen de geraamde bedragen voor investeringen – als financieel kader vast te stellen;
6. Aan het Dagelijks Bestuur de aankoop en uitgifte van gronden, binnen de kaders van deze begroting, te delegeren;

Het Dagelijks Bestuur,

De secretaris De voorzitter

Het Algemeen bestuur van het Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente

Gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 8 april 2015

Gelet op artikel 58, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

B E S L U I T

1. De herziene begroting 2015 vast te stellen overeenkomstig het ontwerp;
2. De begroting 2016 en de meerjarenraming 2017 – 2019 vast te stellen overeenkomstig het ontwerp;
3. Het programma als beleidsinhoudelijk kader vast te stellen;
4. Het Dagelijks Bestuur voor de begrotingsjaren 2015 en 2016 te machtigen tot uitvoering van het programma, als opgenomen in dit voorstel;
5. Voor de jaren 2015 en 2016 de lasten en baten van het programma – en daarbinnen de geraamde bedragen voor investeringen – als financieel kader vast te stellen;
6. Aan het Dagelijks Bestuur de aankoop van grond en de uitgifte van grond binnen de kaders van deze begroting te delegeren;

Aldus gedaan door het Algemeen Bestuur van het RBT in zijn openbare vergadering van 8 juli 2015.

Almelo,

Secretaris Voorzitter

3. Beleidsbegroting 2015

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de programma's. Per programma wordt een toelichting gegeven op de doelstelling en de wijze waarop ernaar gestreefd wordt om het doel te bereiken.

3.1 Bouwgrondproductie

Hoofddoel van het Openbaar Lichaam RBT is het voorzien in de behoefte aan bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming, toegespitst op grote ruimtevragers. Dit omwille van het behoud en de uitbreiding van werkgelegenheid in Twente. De behoefte aan bouwgrond blijkt uit onderzoek van Ecorys (2012) en komt naar voren in de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad (2013).

Om te voorzien in de behoefte, wordt bouwgrond geproduceerd. Het gaat hierbij om de transformatie van agrarische gronden naar bedrijfskavels en openbare ruimte, waartoe de volgende activiteiten worden verricht:

- het verwerven van ruwe bouwgrond
- het slopen van opstallen en het saneren van de ondergrond
- bouw- en woonrijp maken (aanleg van civieltechnische voorzieningen)
- planontwikkeling
- het tijdelijk beheer van agrarische gronden, opstallen en bouwrijp opgeleverde bouwterreinen
- verkoop van bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming

Om de transformatie tot stand te brengen voert het RBT een actief grondbeleid. Hierop wordt een toelichting gegeven in paragraaf 4.7.1.

3.2 Parkmanagement

In de gemeenschappelijke regeling is verwoord dat voor wat betreft het beheer en onderhoud van het regionale bedrijventerrein wordt toegewerkt naar invoering van een zogenaamd 'bedrijventerreinmanagement' (artikel 4.20). Op 23 oktober 2008 heeft het Dagelijks Bestuur besloten tot oprichting van het 'Coöperatief parkmanagement XL Businesspark' en daarbij de statuten van deze vereniging goedgekeurd. In de statuten van de coöperatie en de sindsdien gesloten erfpachtovereenkomsten is verwoord dat de vereniging (o.a.) de volgende diensten c.q. voorzieningen zal aanbieden.

- de beveiliging van het XL Businesspark Twente
- een bewegwijzeringsysteem
- een centrale bluswatervoorziening
- een glasvezelnet

De voorzieningen worden door het Regionaal Bedrijventerrein Twente aangebracht. Bedrijven betalen een eenmalige vaste bijdrage (deelcanon A), ter dekking van investeringskosten.

3.3 Erfpacht

Alle kavels op het XL Businesspark worden in erfpacht (landlease) uitgegeven. Daarmee wordt op lange termijn de deelname aan de “Coöperatieve Vereniging Parkmanagement” gegarandeerd. Ondernemers kunnen er voor kiezen om de erfpachtcanon in één keer af kopen of een jaarlijkse canon te betalen. In dat geval verzorgt het RBT de financiering van de grond. In overeenstemming met de in 2008 vastgestelde Algemene Erfpachtvoorwaarden, geldt daarbij een opslag voor risico en administratie van 1,50%.

3.4 Onderhoud en beheer van parkmanagement voorzieningen

In tranche één is een centrale bluswatervoorziening gerealiseerd en zijn camera’s (terreinbeveiliging) en bewegwijzering aangebracht. De aangebrachte voorzieningen worden door het RBT onderhouden, totdat de verantwoordelijkheid voor het onderhoud wordt overgedragen aan de Coöperatieve Vereniging Parkmanagement.

Ondernemers betalen een jaarlijkse bijdrage ter dekking van onderhoudskosten. Deze bijdrage is vast totdat de begroting van de coöperatieve vereniging parkmanagement is vastgesteld. Met bedrijven is afgesproken dat de begroting per tranche wordt vastgesteld, voor het eerst na uitgifte van 50% van de betreffende tranche. Dan gaat ook de verantwoordelijkheid voor onderhoud en beheer over naar de bedrijven. Per 1-1-2015 is 35% van tranche 1 uitgegeven.

3.5 Onderhoud en beheer van de openbare ruimte

In de gemeenschappelijke regeling RBT is vastgelegd dat het Regionaal Bedrijventerrein Twente zich, naast het ontwikkelen van het bedrijvenpark, moet bezighouden met het “exploiteren en beheren” van het bedrijventerrein. In artikel 3.1 van de regeling wordt toegelicht dat onder deze taak alles is begrepen, “wat in de ruimste zin des woords met de exploitatie en het beheer van het terrein samenhangt”. Het gaat (volgens artikel 3.8) in ieder geval om de feitelijke uitvoering van allerhande beheersmaatregelen in de openbare ruimte, waartoe behoren: de wegen en trottoirs, de groenvoorzieningen en de (ondergrondse) infrastructuur. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd (in artikel 4.21) dat het (reguliere) onderhoud van de openbare ruimte wordt gedekt door de Gemeente Almelo. Dit gebaseerd op (instandhouding van) het stedenbouwkundig plan en het nader op te stellen beeldkwaliteit plan. De additionele kosten, die voortvloeien uit ‘extra’ wensen van ondernemers, worden gedekt vanuit de ‘contributie’ aan de Coöperatieve Vereniging Parkmanagement (deelcanon B).

Afgesproken is dat jaarlijks een overzicht wordt uitgewerkt van de te verwachten kosten voor onderhoud en beheer. Dit overzicht is in de begroting geïntegreerd. Ook is afgesproken dat de gemeente jaarlijks inzage geeft in de OZB inkomsten, welke dienen als referentiekader. Het overzicht aan OZB inkomsten in 2014 is in de jaarstukken opgenomen.

4. De paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd (artikel 9 BBV). In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de voor het RBT relevante paragrafen: het weerstandsvermogen, de financiering, onderhoud, bedrijfsvoering en het grondbeleid.

4.1 lokale heffingen

Van lokale heffingen is geen sprake.

4.2 weerstandsvermogen

Het RBT beschikt niet over reserves of voorzieningen. Zowel het verlies als eventuele (nu nog niet voorziene) tegenvallers worden gedekt door de deelnemende gemeenten en de provincie. Dit in overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling van het RBT.
Om inzicht te krijgen in financiële risico's voert het RBT jaarlijks een risicoanalyse uit. Hierop wordt een toelichting gegeven in de notitie 'grondexploitatie per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse'.

4.3 onderhoud kapitaalgoederen

De bestaande (agrarische) openbare wegen, riolering, water en groen zijn door de Gemeente Almelo aan het RBT overgedragen ten behoeve van de transformatie tot bedrijventerrein. Deze openbare ruimte is daarom voor het RBT (nog) geen kapitaalgoed.

4.4 financiering

De beleidsvoornemens van het treasurybeleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut, welke door het Algemeen bestuur is vastgesteld op 27 september 2005. Conform artikel 2 van het treasurystatuut worden de limieten voor geldleningen vastgelegd in de begroting (zie tabel 1).

Leningen	bedrag	looptijd	van	tot	percentage
BNG	32.000.000	15	1-11-2005	2-11-2020	3,595%
BNG	6.500.000	4	3-1-2011	5-1-2015	2,750%
BNG	10.000.000	5	28-7-2011	28-7-2016	2,900%
BNG	8.500.000	10	10-7-2014	10-7-2024	2,010%
BNG	10.000.000	12	5-11-2014	5-11-2026	1,700%
BNG	6.500.000	10	23-12-2014	23-12-2024	1,320%
RABO	18.000.000	10	1-2-2007	1-1-2017	3,79 % - 5,54 %
	91.500.000				
Kredietfaciliteiten (limiet zoals opgenomen in de overeenkomst)					
BNG	35.000.000		1-10-2009	1-1-2024	maand euribor + 0,4%
RABO	5.000.000		1-4-2009	1-1-2017	maand euribor + 1,29%
	40.000.000	(hiervan is per 31-12-2014 in totaal 886.943 opgenomen)			

Tabel 1: limieten voor geldleningen

Om het renterisico te beheersen, is spreiding aangebracht in de looptijden in de lening portefeuille. Daarnaast is een zogenaamd collar contract afgesloten. Dit contract loopt af op 1 januari 2017, met een basisbedrag van € 18 miljoen. Over dit bedrag wordt een minimale rente (floor) en een maximale rente (cap) berekend van respectievelijk 3,0% en 4,75%. Als het rentepercentage in rekening courant (het gemiddelde maand euribor) tussen voornoemde floor en cap in zit, dan geldt dat tarief voor de rekening courant schuld. Wanneer de schuld binnen dit collar contract lager (en dus minder) is dan € 18 mln., dan is boeterente verschuldigd. Volgens het verwachte kasverloop zal de schuld tot 1 januari 2017 niet dalen beneden deze grens. Indien dit onverhoopt wel het geval blijkt (door extra gronduitgifte) kan ervoor worden gekozen om niet tot herfinanciering over te gaan van andere leningen die de komende jaren aflopen. Het Dagelijks Bestuur kan hierop sturen en derhalve is er geen sprake van speculatierisico. Er is immers geen sprake van een ongedekte positie.

4.5 bedrijfsvoering

In de gemeenschappelijke regeling wordt (in hoofdstuk 2 en 3) een uitgebreide beschrijving gegeven van de organisatie van het RBT en de taken en verantwoordelijkheden van het personeel. In aanvulling daarop wordt de administratieve en financiële organisatie beschreven in de zogenaamde financiële verordening, welke is vastgesteld door het Algemeen Bestuur (augustus 2005).

Het RBT heeft geen personeel in dienst: werkzaamheden worden verricht door ambtenaren van de deelnemende gemeenten. Het RBT huurt kantoorruimte in de Javatoren te Almelo (Stationsstraat 11). Het huurcontract loopt tot 31 mei 2016. De bezetting van het Projectbureau bestaat per 1-1-2015 uit:

- projectdirecteur, gedetacheerd door de Gemeente Enschede (interim, t/m 1-7-2015)
- casemanager, Europees aanbesteed (t/m 31-12-2015)
- planeconoom, gedetacheerd door de Gemeente Almelo
- administrateur, gedetacheerd door de Gemeente Almelo
- secretaresse, gedetacheerd door de Gemeente Almelo

In de financiële verordening van het RBT wordt verwoord dat het Dagelijks Bestuur zorg draagt voor de interne toetsing op juistheid, volledigheid en tijdigheid van bestuurlijke informatievoorziening, de rechtmatigheid van beheershandelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen van het RBT. Gezien de omvang van de organisatie (een klein projectbureau) heeft de accountant vastgesteld (zie paragraaf 3.5.4 van de notitie “uitkomsten controle jaarrekening 2010”) dat het niet noodzakelijk is om een invulling te geven aan interne toetsing. Wel adviseert de accountant om alle processen binnen de organisatie verder te beschrijven en te documenteren (managementletter naar aanleiding

van de tussentijdse controle 2014). Dit in relatie tot inkoop en aanbesteding en de verantwoordelijkheden van het personeel. Besloten is om deze aanbevelingen te betrekken bij de toekomstige organisatiestructuur. Dit omdat de verdere uitwerking van deze procesomschrijvingen afhankelijk is van de hierbij te maken keuzes.

Het Algemeen Bestuur van het RBT heeft, overeenkomstig de financiële verordening, een nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik vastgesteld, waarin het beleid ter voorkoming van het oneigenlijk gebruik van eigendommen van het RBT wordt geformuleerd.

4.6 verbonden partijen

Volgens het Besluit begroting en verantwoording, is een verbonden partij een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie waarin het overheidslichaam bestuurlijk én een financieel belang heeft. Het Regionaal Bedrijventerrein Twente heeft stemrecht en zeggenschap in de coöperatie ‘Coöperatief Parkmanagement XL Businesspark Twente u.a.” en daarmee een bestuurlijk belang in de coöperatie. Van een financieel belang is echter geen sprake. Het RBT is namelijk niet aansprakelijk als de coöperatie haar verplichtingen niet nakomt (deze verantwoordelijkheid ligt bij de leden). Ook zijn er geen ‘niet verhaalbare bedragen’ beschikbaar gesteld. Daarmee is de coöperatie geen verbonden partij als bedoeld in het BBV.

4.7 grondbeleid

Grondbeleid is geen doel maar een middel dat wordt ingezet als instrument om andere beleidsdoelen te realiseren. Hoofddoel van het RBT is het voorzien in behoefte aan bedrijvigheid voor grote ruimtevragers. Om dit doel te bereiken worden in beginsel twee richtingen onderscheiden:

1. Een actief grondbeleid (het verwerven en bouwrijp maken van grond, waarbij kostenverhaal plaatsvindt door middel van gronduitgifte)
2. Een faciliterend grondbeleid (waarbij kostenverhaal plaatsvindt d.m.v. het sluiten van exploitatieovereenkomsten).

De vraag met welk grondbeleid het doel (voorzien in behoefte aan bedrijfsruimte) het beste gerealiseerd kan worden (actief of faciliteren beleid) is in het verleden (al) beantwoord. Inmiddels is circa 80% van de gronden in bezit van het RBT, waardoor het feitelijk alleen mogelijk is om het eerder ingezette beleid te continueren.

T/m 31-12-2014 is circa € 88,4 miljoen geïnvesteerd in het kader van de grondexploitatie. De investeringen vonden plaats op basis van vreemd vermogen (geleend geld). De grondexploitatiebegroting (zie tabel 2 voor een vereenvoudigde weergave) wordt jaarlijks

opgesteld en geactualiseerd, om inzicht te verkrijgen in de economische waarde c.q. de ‘terugverdiencapaciteit’ van deze investeringen.

GREX-begroting			Op Ew	**Op NCW**
	Boekwaarde per 31-12-2014		88.391.951	**88.391.951**
	Kosten nominaal	56.263.874		51.992.317
2,00%	Kostenstijging	5.711.295		
	Nog te maken kosten (K)		61.975.169	**51.992.317**
	Opbrengsten nominaal	138.429.163		121.047.572
2,00%	Opbrengstenstijging	19.083.470		
	Nog te realiseren opbrengsten (O)		157.512.634	**121.047.572**
3,48%	Rente (nog te maken)		41.760.750	
Economische waarde (O-K)				69.055.255
2031	Resultaat op Ew per 31-12-2031		**34.615.237**	
2015	Resultaat op NCW per 1-1-2015			**19.336.696**

Tabel 2: Resultaat van de grondexploitatie per 1-1-2015

Naar de huidige inzichten resulteert het project in een tekort van € 19,3 miljoen, netto contant per 1-1-2015. Dit op basis van een berekening van (op netto contante waarde) € 52 miljoen aan nog te maken kosten en € 121 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten. Uitgangspunt in de berekening is een jaarlijkse uitgifte van zes hectare per jaar (dertien hectare in 2015[1]), 2 % kostenstijging (1% in 2015 en 2016), 1% opbrengstenstijging (0% in 2015 en 2016) en gemiddeld 3,5% rente (3% t/m 2016, 3,25% t/m 2025 en daarna 4,0%). De uitgifteprijs is vastgesteld op gemiddeld € 125,- per m2 uitgeefbaar terrein (prijspeil 1-1-2015).

Voor een uitgebreide toelichting op de grondexploitatie en de gehanteerde uitgangspunten wordt verwezen naar de notitie “grondexploitatie per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse”. Uit de risicoanalyse komt naar voren dat de behoefte aan bouwgrond en daarmee het uitgiftetempo, het belangrijkste risico vormt voor het resultaat.

[1] Hiervan betreft zeven hectare de uitgifte aan C.T.T. en Eurol, welke (omdat nog geen omgevingsvergunning is afgegeven) is doorgeschoven vanuit 2014.

5. De financiële begroting

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de te realiseren doelen in 2015 en de daarmee samenhangende baten en lasten.

5.1 Bouwgrondproductie

5.1.1 Overzicht van baten en lasten in 2015

In tabel 2 wordt een weergave gegeven van de gerealiseerde baten en lasten (boekwaarde) en de verwachting voor 2015. Dit op basis van de grondexploitatiebegroting.

	jaarrekening	herziening
Omschrijving **UITGAVEN**	Boekwaarde 01-jan-15	2015
Verwerving	52.490.513	8.961.651
Sloopkosten	1.456.727	37.775
Milieuonderzoek en sanering	449.460	92.139
Ophogen kavels	-	189.636
Bouw- en woonrijp maken	19.838.361	3.622.604
Activeren overslagterrein in erfpachtbedrijf		- 1.622.007
Plankosten en VTU	13.076.930	780.490
Afdracht aan complex BOVO	796.650	786.193
Overige uitgaven (incl. ringleiding blusvoorziening)	3.540.194	203.717
Boekwaarde rente	22.451.680	-
Niet verrekenbare BTW	169.924	-
Totaal	114.270.439	13.052.198
Omschrijving **INKOMSTEN**	Boekwaarde 01-jan-15	2015
Bedrijventerrein	12.856.262	11.593.333
Containerterminal	-	2.888.015
Subsidie EFRO en TIPP	5.964.635	-
Subsidie Quick wins	4.647.543	-
Subsidie Ontwikkelagenda van Twente	700.000	900.000
Subsidie Agenda van Twente		150.000
Overige opbrengsten	1.710.048	423.160
Bestaande objecten	-	-
Totaal	25.878.488	15.954.508
INFLATIECORRECTIE EN BEPALING KASSTROOM		
Uitgavenstijging		73.189
Inkomstenstijging		-
Kasstroom		2.829.123
Rentetoerekening		2.609.635
SALDO INV PER ULTIMO	88.391.951	88.172.464

Tabel 2: Baten en lasten bouwgrondproductie, afgezet tegen de gerealiseerde investeringen (boekwaarde)

5.1.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

De begroting voorziet in de aankoop van een aantal agrarische bedrijven. Dit omdat er voortdurend naar wordt gestreefd om (minnelijk) overeenstemming te bereiken over aankoop van gronden binnen het bestemmingsplan RBT. In 2015 wordt de toegangsweg naar de laad- en loskade gerealiseerd, waarmee de laad- en loskade wordt ontsloten op de A35. Hiervoor is een subsidie ter beschikking gesteld vanuit de Ontwikkelagenda van Twente. Overige civieltechnische investeringen worden zoveel mogelijk uitgesteld en afgestemd op het uitgiftetempo.

Met Eurol en C.T.T. zijn overeenkomsten gesloten over in totaal zeven hectare. Levering van deze percelen vond niet plaats in 2014, omdat omwonenden gebruik maakten van hun mogelijkheden tot rechtsbescherming. De levering van de betreffende gronden (en de inbreng van de investering in het containeroverslagterrein in het erfpachtbedrijf) is daarom doorgeschoven. Verwachting is dat beide bedrijven eind 2015 kunnen starten met de bouwwerkzaamheden.

Het afgelopen jaar was er sprake van een toename in belangstelling voor vestiging op het XL Businesspark. Ondernemers wijzen op een voorzichtig economisch herstel en oriënteren zich op de mogelijkheden. Daarbij gaat het om zowel logistieke als industriële bedrijven. De gesprekken met gegadigden hebben momenteel betrekking op kavels in tranche 1 en tranche 3a. Op basis hiervan wordt verwacht dat in 2015 in totaal zes hectare wordt uitgegeven en de prognose van Ecorys (gemiddeld zes hectare per jaar) derhalve wordt waargemaakt.

5.2 Parkmanagement investeringen

5.2.1 Overzicht van baten en lasten in 2015

In tabel 2 wordt een weergave gegeven van de gerealiseerde baten en lasten (boekwaarde) en de verwachting voor 2015. Dit op basis van de parkmanagementbegroting.

	jaarrekening	herziening
OMSCHRIJVING	Boekwaarde	2015
Uitgaven	01-jan-15	
CBV	3.907.582	-
Beveiliging	657.792	-
Bewegwijzering	10.016	11.041
Oprichting cooperatie	609.994	57.573
Boekwaarde rente	153.104	
Totale uitgaven	5.338.488	68.614

	jaarrekening	herziening
OMSCHRIJVING	Boekwaarde	2015
Inkomsten	01-jan-15	
Bijdragen van bedrijven	799.095	555.000
Totale inkomsten	799.095	555.000
INFLATIECORRECTIE EN BEPALING KASSTROOM		
Uitgavenstijging		342
Inkomstenstijging		-
Kasstroom		486.044
Rentetoerekening		128.945
SALDO INV PER ULTIMO	4.539.393	4.182.294

Tabel 3: Baten en lasten parkmanagement, afgezet tegen de gerealiseerde investeringen (boekwaarde)

5.2.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

De begrote inkomsten hebben betrekking op de door bedrijven te vergoeden eenmalige bijdrage in de investeringskosten (deelcanon A). In 2015 wordt terughoudendheid betracht voor wat betreft de aanleg van voorzieningen.

5.3 Onderhoud en beheer van parkmanagementvoorzieningen

5.3.1 Overzicht van baten en lasten in 2015

	jaarrekening	herziening
OMSCHRIJVING	Boekwaarde	
Uitgaven	01-jan-15	2015
Baten		
Bijdrage ondernemers	-	130.892
Lasten		
Blusvoorziening	-	75.000
Camera's	-	50.000
Onvoorzien en rente	-	12.500
Saldo (baten minus lasten)		- 6.608

Tabel 6: Baten en lasten in 2015, afgezet tegen de boekwaarde

5.3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Voor 2015 wordt een verlieslatend exploitatiesaldo begroot. De begrote uitgaven zien toe op het beheer en de exploitatie van de blusvoorziening en de beveiliging in tranche 1. De

inkomsten betreffen de jaarlijks door bedrijven te vergoeden bijdrage aan onderhoud en beheer (deelcanon B).
Voor tranche 3 is nog geen begroting opgesteld, omdat hier nog geen voorzieningen zijn gerealiseerd.

In de begroting is nog geen rekening gehouden met de overdracht van voorzieningen aan de coöperatieve vereniging parkmanagement, omdat dit op dit moment niet aan de orde is. De overdracht vindt plaats nadat het bestuur van de coöperatie een begroting heeft vastgesteld. In contracten met al (in tranche 1) gevestigde bedrijven is opgenomen dat dit het geval is nadat 50% van het terrein is uitgegeven. Daarbij is afgesproken dat – om te voorkomen dat bedrijven worden geconfronteerd met aanloopverliezen, het RBT zal bijdragen aan het exploitatiesaldo. Dit naar rato en voor zover het terrein nog niet is uitgegeven.

5.4 Erfpachtbedrijf

5.4.1 Overzicht van baten en lasten in 2015

	jaarrekening	herziening
Omschrijving	Boekwaarde	
UITGAVEN	01-jan-15	2015
Oprichting erfpachtbedrijf	94.806	10.000
Inbreng containeroverslagterrein		1.622.007
Inbreng percelen	-	7.155.000
	94.806	8.787.007

Tabel 4: inbreng in erfpachtbedrijf

5.3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Eurol is het eerste bedrijf op het XL Park dat opteert voor betaling van een jaarlijkse canon. Het bedrijf zal (naar verwachting) eind 2015 vier hectare bedrijventerrein afnemen nabij de laad- en loskade. Daarnaast is met C.T.T. een huurovereenkomst gesloten, voor de verhuur van het containeroverslagterrein. De grondkosten en investering in het overslagterrein worden, na vestiging van genoemde bedrijven (na verwachting eind 2015), in het erfpachtbedrijf ingebracht.

5.5 Erfpachtexploitatie

5.5.1 Overzicht van baten en lasten in 2015

	jaarrekening	herziening
Erfpachtbedrijf	boekwaarde	
BATEN EN LASTEN	01-jan-15	2014
Huren en pachten	-	302.626
Aflossing en rente	-	302.626
Saldo (baten minus lasten)	-	-

Tabel 5: Baten en lasten 2015, afgezet tegen de boekwaarde

5.5.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

De huur- en erfpachtbetalingen vangen aan vanaf de datum waarop de betreffende bedrijven zich vestigen. Dit is het geval nadat sprake is van een bruikbare vergunning (planning: in het laatste kwartaal van 2015). De daarna te verrichten jaarlijkse betalingen dienen ter dekking van de rente over de grondwaarde. In de canon resp. huur is een risicovergoeding verdisconteerd van (minimaal) 1,5% (in overeenstemming met de algemene erfpacht-voorwaarden). Bij berekening van de annuïteit wordt uitgegaan van aflossing in vijftig jaar.

5.6 Onderhoud en beheer van de openbare ruimte

5.6.1 Overzicht van baten en lasten in 2015

	jaarrekening	herziening
Inkomstenstijging	Boekwaarde	
Kasstroom	01-jan-15	2015
Baten		
Bijdrage gemeente Almelo	-	103.664
Lasten		
Technisch onderhoud		90.096
Verzorgingsonderhoud	-	13.568
Saldo (baten minus lasten)		-

Tabel 7: baten en lasten in 2015, afgezet tegen de boekwaarde

5.6.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

In het kader van de gemeenschappelijke regeling is afgesproken dat het Dagelijks Bestuur jaarlijks en in overleg met de Gemeente Almelo een overzicht vaststelt van onderhoudskosten. De onderhoudskosten worden (door de gemeente Almelo) begroot op circa € 105.000,- per jaar. Dit uitgaande van het huidige areaal en uitgaande van een vergelijkbaar onderhoudsniveau als van toepassing op overige bedrijventerreinen in Almelo. Daarbij is alleen rekening gehouden met technisch onderhoud en verzorgingsonderhoud en niet met (reserveringen voor) vervangingsinvesteringen. Dit omdat de openbare ruimte nog niet gebruiksrijp (‘woonrijp’) is opgeleverd.

5.7 de financiële positie van het RBT

Het resultaat van het project wordt genomen als het project is afgewikkeld. In de gemeenschappelijke regeling hebben de deelnemers van het openbaar lichaam vastgelegd hoe het resultaat wordt verdeeld (artikel 22 en artikel 27). Conform de hierbij vastgestelde verdeelsleutel (de steden en de provincie voor ieders 23% en Borne voor 8%), staan deelnemers garant voor het eindresultaat. Het RBT heeft zelf geen reserves of voorzieningen.

6. Begroting 2016 en Meerjarenraming 2016 – 2018

De begroting over 2016 wordt gelijktijdig met de begroting 2015 (herziening) ter vaststelling aangeboden aan het Algemeen Bestuur. Dit omdat de begroting in juli wordt behandeld en anders de (theoretische) situatie ontstaat dat er gedurende een half jaar geen financieel kader is waarbinnen het Dagelijks Bestuur kan opereren. De begroting over 2015 fungeert als *voorlopig financieel kader*. Bij herziening van de grondexploitatie (per 1-1-2016) wordt ook de begroting over 2015 (op basis van voortschrijdend inzicht) herzien (en uitgebreider toegelicht). Ook is, in overeenstemming met artikel 20 van de gemeenschappelijke regeling RBT, een meerjarenbegroting opgesteld voor drie jaren. Door middel van de (voorlopige) begroting voor 2015 en de meerjarenraming, wordt een doorkijk gegeven naar de komende begrotingsjaren.

Het RBT kent een onderscheid tussen investeringsbegrotingen en jaarbegrotingen. Baten en lasten met betrekking tot de investeringsbegrotingen worden jaarlijks ten gunste c.q. ten laste van het onderhanden werk geboekt. De jaarbegrotingen kennen (jaarlijks) een resultaat.

6.1 Investeringsbegrotingen

In onderstaande tabel worden de investeringsbegrotingen voor 2016 en de meerjarenraming 2017 – 2019 weergegeven en afgezet tegen de begroting voor 2015.

	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Grondexploitatie	2015	2016	2017	2018	2019
Baten	15.954.508	7.771.015	7.395.082	7.480.303	8.915.051
Lasten	15.735.022	10.196.555	7.993.106	10.977.711	4.127.076
Saldo (baten minus lasten)	219.486	- 2.425.540	- 598.024	- 3.497.408	4.787.975
	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Parkmanagement (investeringen)	2015	2016	2017	2018	2019
Baten	555.000	343.365	360.552	346.957	375.199
Lasten	197.901	214.280	217.116	214.497	211.599
Saldo (baten minus lasten)	357.099	129.085	143.436	132.460	163.600
	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Erfpacht	2015	2016	2017	2018	2019
Baten	-	-	-	-	-
Lasten	8.787.007	-	-	-	-
Saldo (baten minus lasten)	- 8.787.007	-	-	-	-

Tabel 7: investeringsbegrotingen voor 2015 en de meerjarenbegroting 2016 – 2018

Uit de tabel blijkt de boekwaarde van de grondexploitatie de komende jaren oploopt (met uitzondering van 2015). Het geïnvesteerd vermogen in parkmanagementvoorzieningen loopt geleidelijk af.

6.2 Jaarbegrotingen

In onderstaande tabel worden de jaarbegrotingen voor 2016 en de meerjarenraming 2017 – 2019 weergegeven en afgezet tegen de begroting voor 2015.

	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Parkmanagement (exploitatie)	2015	2016	2017	2018	2019
Baten	130.892	157.592	184.292	210.992	237.692
Lasten	137.500	137.500	137.500	137.500	137.500
Saldo (baten minus baten)	- 6.608	20.092	46.792	73.492	100.192
	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Openbare ruimte	2015	2016	2017	2018	2019
Baten	103.664	103.664	103.664	103.664	103.664
Lasten	103.664	103.664	103.664	103.664	103.664
Saldo (baten minus baten)	-	-	-	-	-
	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Erfpacht (exploitatie)	2015	2016	2017	2018	2019
Baten	302.626	460.210	460.210	460.210	460.210
Lasten	302.626	460.210	460.210	460.210	460.210
Saldo (baten minus baten)	-	-	-	-	-

Tabel 8: begroting 2015 en meerjarenraming 2016 - 2018

Naar verwachting is het beheer van parkmanagementvoorzieningen in 2015 (beperkt) verlieslatend. Omdat het terrein geleidelijk volloopt, wordt vanaf 2016 een positief exploitatiesaldo verwacht. Het beheer van de openbare ruimte en de erfpachtexploitatie verloopt per saldo neutraal.

In de (meerjaren)begroting is nog geen rekening gehouden met de overdracht van voorzieningen aan de coöperatieve vereniging parkmanagement. De overdracht van genoemde voorzieningen zal resulteren in negatieve exploitatiesaldi, omdat met bedrijven is afgesproken dat het RBT zal bijdragen aan het resultaat, voor zover het terrein nog niet is uitgegeven. Dit om te voorkomen dat bedrijven worden geconfronteerd met aanloopverliezen.

In de bijlagen is een uitgebreidere weergave opgenomen van de begrotingen.

Bijlage: gedetailleerde begrotingen

Grondexploitatie (investeringen)

	jaarrekening	herziening	begroting		Meerjarenbegroting	
Omschrijving	Boekwaarde	2015	2016	2017	2018	2019
UITGAVEN	01-jan-15					
Verwerving	52.490.513	8.961.651	-	-	4.937.421	-
Sloopkosten	1.456.727	37.775	178.275	40.275	80.275	-
Milieuonderzoek en sanering	449.460	92.139	22.550	22.550	174.763	-
Ophogen kavels	-	189.636	189.636	189.636	189.636	
Bouw- en woonrijp maken	19.838.361	3.622.604	2.440.844	3.595.626	1.164.825	10.043
Activeren overslagterrein in erfpachtbedrijf		- 1.622.007				
Plankosten en VTU	13.076.930	780.490	630.345	630.345	630.345	645.345
Afdracht aan complex BOVO	796.650	786.193	360.001	360.001	360.001	360.001
Overige uitgaven (incl. ringleiding blusvoorziening)	3.540.194	203.717	3.621.033	98.129	79.742	79.742
Boekwaarde rente	22.451.680	-	-	-	-	-
Niet verrekenbare BTW	169.924	-	-	-	-	-
Totaal	114.270.439	13.052.198	7.442.684	4.936.562	7.617.008	1.095.131
Omschrijving	Boekwaarde	2015	2016	2017	2018	2019
INKOMSTEN	01-jan-15					
Bedrijventerrein	12.856.262	11.593.333	7.009.904	7.433.333	7.344.709	8.540.000
Containerterminal	-	2.888.015	- 138.889	- 111.111	- 83.333	- 55.556
Subsidie EFRO en TIPP	5.964.635	-	-	-	-	-
Subsidie Quick wins	4.647.543	-	-	-	-	-
Subsidie Ontwikkelagenda van Twente	700.000	900.000	900.000			
Subsidie Agenda van Twente		150.000	-	-	-	-
Overige opbrengsten	1.710.048	423.160	-	-	-	-
Bestaande objecten	-	-	-	-	-	-
Totaal	25.878.488	15.954.508	7.771.015	7.322.222	7.261.376	8.484.444
INFLATIECORRECTIE EN BEPALING KASSTROOM						
Uitgavenstijging		73.189	111.919	149.333	388.130	78.710
Inkomstenstijging		-	-	72.860	218.927	430.607
Kasstroom		2.829.123	216.412	2.309.186	- 539.834	7.741.211
Rentetoerekening		2.609.635	2.641.952	2.907.211	2.972.573	2.953.235
SALDO INV PER ULTIMO	88.391.951	88.172.464	90.598.004	91.196.029	94.708.437	89.920.461

Inbreng percelen in het erfpachtbedrijf (investeringen)

	jaarrekening	herziening
Omschrijving	Boekwaarde	
UITGAVEN	01-jan-15	2015
Oprichting erfpachtbedrijf	94.806	10.000
Inbreng containeroverslagterrein		1.622.007
Inbreng percelen	-	7.155.000
	94.806	8.787.007

Parkmanagement (investeringen)

	jaarrekening	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
OMSCHRIJVING	Boekwaarde	2015	2016	2017	2018	2019
Uitgaven	01-jan-15					
CBV	3.907.582	-	-	-	-	-
Beveiliging	657.792	-	80.134	80.134	80.134	80.134
Bewegwijzering	10.016	11.041	11.041	6.983	6.983	6.983
Oprichting cooperatie	609.994	57.573	-	-	-	-
Boekwaarde rente	153.104					
Totale uitgaven	5.338.488	68.614	91.175	87.117	87.117	87.117

	jaarrekening	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
OMSCHRIJVING	Boekwaarde	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomsten	01-jan-15					
Bijdragen van bedrijven	799.095	555.000	343.365	357.000	336.803	357.000
Totale inkomsten	799.095	555.000	343.365	357.000	336.803	357.000
INFLATIECORRECTIE EN BEPALING KASSTROOM						
Uitgavenstijging		342	1.371	2.635	4.430	6.261
Inkomstenstijging		-	-	3.552	10.154	18.199
Kasstroom		486.044	250.819	270.801	255.411	281.741
Rentetoerekening		128.945	121.734	127.364	122.950	118.221
SALDO INV PER ULTIMO	4.539.393	4.182.294	4.053.209	3.909.772	3.777.311	3.613.791

Parkmanagement (jaarbegroting)

	jaarrekening	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
OMSCHRIJVING	Boekwaarde					
Uitgaven	01-jan-15	2015	2016	2017	2018	2019
Baten						
Bijdrage ondernemers	-	130.892	157.592	184.292	210.992	237.692
Lasten						
Blusvoorziening	-	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Camera's	-	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Onvoorzien en rente	-	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Saldo (baten minus lasten)		- 6.608	20.092	46.792	73.492	100.192

Erfpacht (jaarbegroting – indicatieve weergave na vestiging van bedrijven)

	jaarrekening	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Erfpachtbedrijf	boekwaarde					
BATEN EN LASTEN	01-jan-15	2014	2015	2016	2017	2018
Huren en pachten	-	302.626	460.210	460.210	460.210	460.210
Aflossing en rente	-	302.626	460.210	460.210	460.210	460.210
Saldo (baten minus lasten)	-	-	-	-	-	-

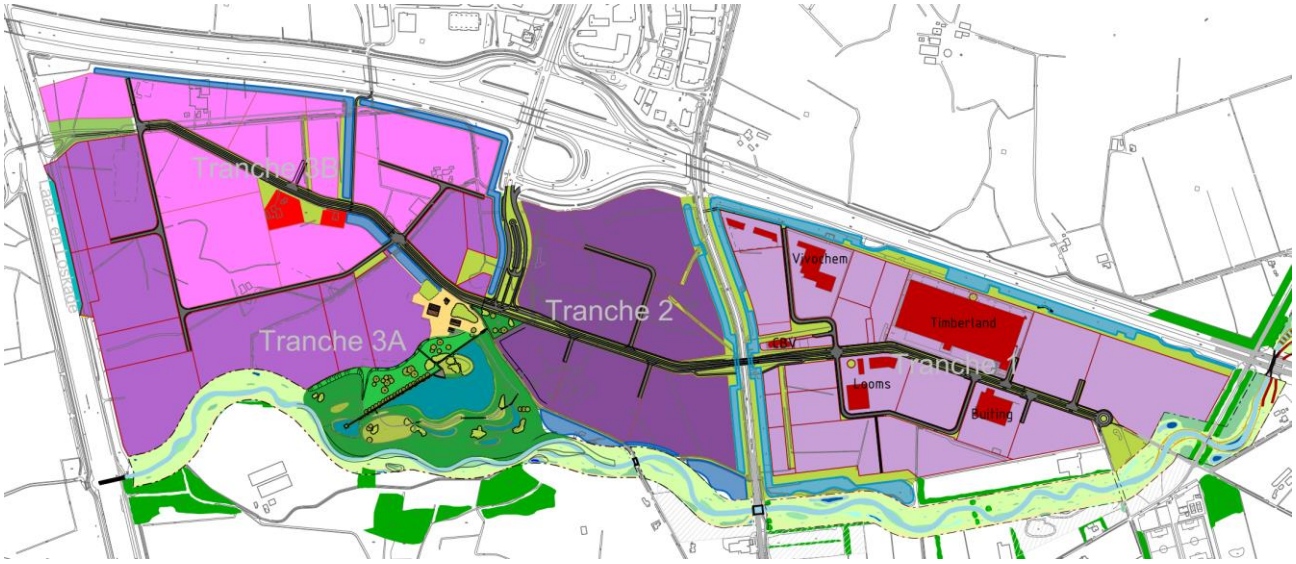
Openbare ruimte (jaarbegroting)

	jaarrekening	herziening	begroting	Meerjarenbegroting		
Inkomstenstijging	Boekwaarde					
Kasstroom	01-jan-15	2015	2016	2017	2018	2019
Baten						
Bijdrage gemeente Almelo	-	103.664	103.664	103.664	103.664	103.664
Lasten						
Technisch onderhoud		90.096	90.096	90.096	90.096	90.096
Verzorgingsonderhoud	-	13.568	13.568	13.568	13.568	13.568
Saldo (baten minus lasten)		-	-	-	-	-

XL Businesspark Twente

Jaarstukken 2014

- **jaarverslag**
- **jaarrekening**

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

28 april 2015

Voorwoord van de directie

Het afgelopen jaar was er sprake van een toename in belangstelling voor vestiging op het XL Businesspark. Desondanks heeft dat in 2014 niet geresulteerd in transacties. Ondernemers wijzen op een voorzichtig economisch herstel en oriënteren zich op de mogelijkheden. Daarbij gaat het om zowel logistieke als industriële bedrijven. De aanwezigheid van een laad- en loskade en de geplande opening van de Combiterminal Twente (C.T.T.) speelt daarbij een belangrijke rol. De gesprekken met gegadigden hebben momenteel betrekking op kavels in tranche 1 en tranche 3a. Gelet hierop en de naar verwachting steeds grotere logistieke ruimtevraag, wordt het uitwerkingsplan voor tranche 2 binnenkort in procedure gebracht.

Uit een grootschalig landelijk onderzoek van de Stec Groep (februari 2015) komt naar voren dat 55% van de grote logistieke bedrijven in Nederland de komende vier jaar voor een locatiebeslissing en/of een huisvestingsvraagstuk staat. Een opvallend groot deel hiervan (40%) overweegt een uitbreiding of verplaatsing *buiten* de bestaande vestigingsregio('s). Dit biedt kansen voor Twente en in het bijzonder voor het XL Businesspark. Zeker ook omdat de ruimtevraag van distributiecentra steeds groter wordt. Het profiel van het XL Businesspark sluit hier bij uitstek op aan.

Jan Geerdink

Inhoudsopgave **pagina**

Jaarverslag

1. Inleiding 4

2. Voorstel aan het Algemeen Bestuur en Ontwerp Besluit 5

3. Programmaverantwoording 7
3.1 Grondexploitatie 7
3.1.1 Baten en lasten 7
3.1.2 Toelichting 8
3.2 Parkmanagement 9
3.2.1 Baten en lasten 9
3.2.2 Toelichting 10
3.3 Erfpacht 10
3.3.1 Baten en lasten 10
3.3.2 Toelichting 11
3.4 Openbare ruimte 11
3.4.1 Baten en lasten 12
3.4.2 Toelichting 12

4. De paragrafen 13
4.1 Lokale heffingen 13
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 13
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen 13
4.4 Financiering 13
4.4.1 Risicobeheer 14
4.4.2 Renterisico 14
4.4.3 Kasbeheer 15
4.5 Bedrijfsvoering 16
4.6 Verbonden partijen 17
4.7 Grondbeleid 18
4.7.1 Het gevoerde grondbeleid 18
4.7.2 Parkmanagement 19
4.7.3 Reserves en voorzieningen 21

Jaarrekening

5. Overzicht baten en lasten en de toelichting 23

6. De balans en de toelichting 27
6.1 De balans per 31 december 27
6.2 Toelichting op de balans 28
6.3 Passiva 32
6.3.1 Langlopende schulden 32
6.3.2 Kort lopende schulden 33
6.4 Niet uit de balans blijkende verplichtingen 34

Sisa bijlage

1. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken van het Regionaal Bedrijventerrein Twente, waarin wordt teruggeblikt op het jaar 2014. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening en zijn gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording en de Financiële Verordening Regionaal Bedrijventerrein Twente. De jaarstukken worden, na behandeling door het Dagelijks Bestuur, aangeboden aan Provinciale Staten van Overijssel en aan de Raden van de deelnemende gemeenten, die vervolgens (binnen acht weken) hun bezwaren schriftelijk kenbaar kunnen maken bij het Algemeen Bestuur.

Via de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af over de realisatie van de (vorig jaar) vastgestelde beleidsvoornemens (de herziene begroting 2014). Op basis hiervan kan het Algemeen Bestuur beoordelen of het Dagelijks Bestuur in overeenstemming met de in de begroting gestelde kaders heeft geopereerd. De jaarrekening wordt ter controle voorgelegd aan de accountant.

Het Algemeen Bestuur stelt de jaarstukken vast en neemt daarbij de bezwaren van raden en staten in acht. Hierna zendt het Dagelijks Bestuur de jaarstukken aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (voor 15 juli 2015).

De jaarstukken zijn, evenals de begroting, gebaseerd op de activiteiten (programma's) waar het RBT zich mee bezig houdt. Het betreft hier bouwgrondproductie, laad- en loskade, parkmanagement investeringen, parkmanagement exploitatie, erfpacht investeringen, erfpacht exploitatie en onderhoud van de openbare ruimte (6). Het eindresultaat van alle programma's wordt, na afwikkeling van het project, verdeeld over de deelnemende gemeenten en de provincie. In paragraaf 4.7.3 van het jaarverslag wordt (per programma) het resultaat per deelnemer weergegeven.

2. Voorstel aan het Algemeen Bestuur en Ontwerp Besluit

Almelo, 28 april 2015

Vergadering Algemeen Bestuur d.d. 8 juli 2015

Onderwerp: Jaarstukken 2014

Wij stellen u hierbij voor:

1. Kennis te nemen van de accountantsverklaring;
2. De jaarstukken 2014 vast te stellen overeenkomstig het ontwerp;
3. Het exploitatieresultaat over 2014 ten laste van het eigen vermogen te brengen
4. Het Dagelijks Bestuur voor het dienstjaar 2014, voor zover het de daarin opgenomen baten en lasten betreft, décharge te verlenen, behoudens later in rechte gebleken onregelmatigheden;

Overwegingen

Hierbij bieden wij u de jaarstukken over 2014 aan, ter besluitvorming. De accountant heeft de jaarrekening gecontroleerd. Zijn verklaring treft u bijgaand aan.

Met de vaststelling van de jaarstukken 2014 verleent u ons décharge voor het dienstjaar 2014, voor zover het de in het jaarstukken opgenomen baten en lasten betreft.

De opzet van het jaarstukken is gebaseerd op de Financiële Verordening van het RBT en het daarin aangegeven Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (B.B.V.). In de verschillenanalyse wordt een vergelijking gemaakt tussen enerzijds de "Jaarstukken 2014" en anderzijds de herziene begroting 2014. Daarmee wordt duidelijk in hoeverre ons bestuur binnen de vastgestelde kaders heeft geopereerd.

Het Dagelijks Bestuur,

Secretaris Voorzitter

Het Algemeen bestuur van het RBT

Gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 8 april 2015

Gelet op artikel 58, lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

B E S L U I T

1. Kennis te nemen van de accountantsverklaring;

2. Het Jaarstukken 2014 vast te stellen overeenkomstig het ontwerp;

3. Het exploitatieresultaat over 2014 ten laste van het eigen vermogen te brengen;

4. Het Dagelijks Bestuur voor het dienstjaar 2014, voor zover het de daarin opgenomen baten en lasten betreft, décharge te verlenen, behoudens later in rechte gebleken onregelmatigheden;

Aldus gedaan door het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering van 8 juli 2015

Secretaris Voorzitter

3. Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de activiteiten van het RBT (de programma's). Per programma wordt een toelichting gegeven op de doelstelling zoals verwoord in de (herziene) begroting voor 2014 en de wijze waarop er naar gestreefd is om het doel te bereiken.

3.1 Grondexploitatie

Hoofddoel van het Openbaar Lichaam RBT is het voorzien in de behoefte aan bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming, toegespitst op grote ruimtevragers. Dit omwille van het behoud en de uitbreiding van werkgelegenheid in Twente. De behoefte aan bouwgrond blijkt uit onderzoek van Ecorys (2012) en komt naar voren in de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad (2013).

Om te voorzien in de behoefte, wordt bouwgrond geproduceerd. Het gaat hierbij om de transformatie van agrarische gronden naar bedrijfskavels en openbare ruimte, waartoe de volgende activiteiten worden verricht:

- het verwerven van ruwe bouwgrond
- het slopen van opstallen en het saneren van de ondergrond
- bouw- en woonrijp maken (aanleg van civieltechnische voorzieningen)
- planontwikkeling
- het tijdelijk beheer van agrarische gronden, opstallen en bouwrijp opgeleverde bouwterreinen
- verkoop van bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming

Om de transformatie tot stand te brengen voert (en voerde) het RBT een actief grondbeleid. Hierop wordt een toelichting gegeven in paragraaf 4.7.1.

3.1.1 Baten en lasten

In de tabel op de volgende pagina (tabel 1) wordt een overzicht gegeven van de baten- en lasten die in het kader van de grondexploitatie zijn gerealiseerd en de verschillen ten opzichte van de begroting.

In het jaar 2014	programma 1 en 4		
Grondexploitatie	Begroting	Gerealiseerd	Verschil
Opbrengsten			
Opbrengst bedrijventerrein	-4.093.333	-	-4.093.333
Opbrengst containerterminal	-2.828.333	-	-2.828.333
Subsidies	-3.620.968	-2.786.719	-834.249
Inkomsten overig	-5.000	57.381	-62.381
Inkomsten verhoging inflatie	-42.809	-	-42.809
Totaal inkomsten	**-10.590.443**	-2.729.338	-7.861.105
Uitgaven			
Verwerving	245.462	456.240	-210.778
Sloop	337.429	477.373	-139.944
Milieuonderzoek & Sanering	13.074	16.650	-3.576
Bouw en woonrijp maken	2.016.900	374.062	1.642.838
Laad en Loskade	3.747.630	3.560.991	186.639
Containeroverslagterrein		1.622.007	-1.622.007
Plankosten en VTU	1.000.000	913.294	86.706
Fonds bovenwijks	426.193	520	425.673
Overige kosten	392.100	81.250	310.850
Ringleiding blusvoorziening	1.331.848	-	1.331.848
Rente leningen o/g	2.878.840	2.727.637	151.203
Kosten verhoging inflatie	118.146	-	118.146
Totaal uitgaven	**12.507.622**	10.230.024	2.277.598
Saldo	1.917.179	7.500.686	-5.583.507

Tabel 1: overzicht van baten en lasten (opbrengsten negatief; investeringen positief)

3.1.2 Toelichting

Het in de grondexploitatie geïnvesteerd vermogen loopt met € 7,5 miljoen op, terwijl verwacht werd dat de boekwaarde met slechts € 1,9 miljoen zou oplopen. Dit wordt, ondanks forse inspanningen in dit kader, grotendeels veroorzaakt door een tegenvallende gronduitgifte. Levering aan C.T.T. en Eurol (in totaal zeven hectare) vond bijvoorbeeld nog niet plaats, omdat de omgevingsvergunning nog niet kon worden afgegeven (als gevolg van bezwaren vanuit de omgeving). Als gevolg hiervan is ook de investering in het container-overslagterrein nog niet ingebracht in het erfpachtbedrijf.

Niet alleen de grondverkopen, maar ook investeringen bleven achter op de planning. Dit ook omdat in het kader van de gemeenschappelijke regeling is afgesproken dat het bouw- en woonrijp maken wordt afgestemd op het uitgiftetempo. Om die reden is de investering in de blusleiding en de aanleg van infrastructuur uitgesteld. Aan verwerving en sloop is meer uitgegeven dan begroot. Dit hangt samen met een brand (voorafgaand aan sloop) en een vonnis van de rechtbank inzake een ontpachtingsprocedure.

3.2 Parkmanagement

In de gemeenschappelijke regeling is verwoord dat voor wat betreft het beheer en onderhoud van het regionale bedrijventerrein wordt toegewerkt naar invoering van een zogenaamd 'bedrijventerreinmanagement' (artikel 4.20). Op 23 oktober 2008 heeft het Dagelijks Bestuur besloten tot oprichting van het 'Coöperatief parkmanagement XL Businesspark' en daarbij de statuten van deze vereniging goedgekeurd. In de statuten van de coöperatie en de sindsdien gesloten erfpachtovereenkomsten is verwoord dat de vereniging de volgende diensten c.q. voorzieningen zal aanbieden.

- de beveiliging van het XL Businesspark Twente
- een bewegwijzeringsysteem
- een gezamenlijk afvalmanagement
- een centrale bluswatervoorziening
- een glasvezelnet

De voorzieningen worden door het Regionaal Bedrijventerrein Twente aangebracht. Bedrijven betalen een eenmalige vaste bijdrage (deelcanon A), ter dekking van investeringskosten. Daarnaast betalen bedrijven jaarlijks een bijdrage voor de terugkomende kosten (deelcanon B). Deze bijdrage is vast totdat de begroting van de coöperatieve vereniging parkmanagement is vastgesteld. Met bedrijven is afgesproken dat de begroting per tranche wordt vastgesteld, voor het eerst na uitgifte van 50% van de betreffende tranche. Dan gaat ook de verantwoordelijkheid voor onderhoud en beheer over naar de bedrijven. Per 31-12-2014 is 35% van tranche 1 uitgegeven. Een overdracht aan de coöperatieve vereniging parkmanagement is derhalve nog niet aan de orde.

3.2.1 Baten en lasten

In onderstaande tabel (Tabel 2) wordt een overzicht gegeven van de voor 2014 begrote baten en lasten en de daadwerkelijk gerealiseerde baten en lasten. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen investeringen en jaarlijks terugkerende baten en lasten.

In het jaar 2014	programma 2 en 5		
Parkmanagement	Begroting	Gerealiseerd	Verschil
Investering (deelcanon A / parkmanagementbegroting)			
Opbrengsten	-171.048	-97.039	-74.009
Uitgaven	228.813	271.671	-42.858
Saldo	57.765	174.632	-116.867
Exploitatie (deelcanon B / jaarlijkse lasten en baten)			
Opbrengsten	-117.542	-115.436	-2.106
Uitgaven	151.800	121.941	29.859
Saldo	34.258	6.505	27.753

Tabel 2: overzicht van baten en lasten (opbrengsten negatief; investeringen positief)

3.2.2 Toelichting

Investeringen

In 2014 zijn camera's aangebracht ter plaatse van de vestiging van Looms. Met deze investering is de cameranet voor wat betreft tranche 1 afgerond. De afronding van het cameranet vergde een hogere investering dan begroot, vanwege een niet voorziene kabelverlegging. Daarnaast zijn minder opbrengsten gerealiseerd dan verwacht. Dit omdat de uitgifte achter bleef op de prognose.

Exploitatie

Het RBT is, totdat de voorzieningen worden overgedragen aan de coöperatieve vereniging, verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen (de blusvoorziening en de camera's). Tot die tijd ontvangt het RBT ook de jaarlijkse bijdrage in de onderhoudskosten (deelcanon B). Dit resulteerde in een negatief resultaat van € 6.505,-.

3.3 Erfpacht

Alle kavels op het XL Businesspark worden in erfpacht (landlease) uitgegeven. Daarmee wordt op lange termijn de deelname aan de "Coöperatieve Vereniging Parkmanagement" gegarandeerd. Ondernemers kunnen er voor kiezen om de erfpachtcanon in één keer af kopen of een jaarlijkse canon te betalen. In dat geval verzorgt het RBT de financiering van de grond. In overeenstemming met de in 2008 vastgestelde Algemene Erfpachtvoorwaarden, geldt daarbij een opslag voor risico en administratie van 1,50%.

3.3.1 Baten en lasten

In onderstaande tabel (tabel 3) wordt een overzicht gegeven van de voor 2014 begrote baten en lasten en de daadwerkelijk gerealiseerde baten en lasten.

In het jaar 2014	programma 3 en 7		
Erfpacht	Begroting	Gerealiseerd	Verschil
Investering			
Opbrengsten	-	-	-
Uitgaven (inbreng percelen)	7.165.000	-	7.165.000
Saldo	7.165.000	-	7.165.000
Exploitatie			
Opbrengsten (canon/huur)	-302.626		-302.626
Uitgaven (rente en risico)	302.626	3.285	299.341
Saldo	-	3.285	-3.285

Tabel 3: overzicht van baten en lasten

3.3.2 Toelichting

Verwacht werd dat de investering in het containeroverslagterrein en het perceel van Eurol en C.T.T. wordt ingebracht in het erfpachtbedrijf. De erfpacht (c.q. huur) is echter nog niet ingegaan, omdat nog geen sprake is van een bruikbare omgevingsvergunning. Om die reden zijn de investeringen nog niet ingebracht in het erfpachtbedrijf en is nog geen sprake van jaarlijkse baten (canonbetalingen) en lasten (rente en risico).

3.4 Openbare ruimte

In de gemeenschappelijke regeling RBT is vastgelegd dat het Regionaal Bedrijventerrein Twente zich, naast het ontwikkelen van het bedrijvenpark, moet bezighouden met het "exploiteren en beheren" van het bedrijventerrein. In artikel 3.1 van de regeling wordt toegelicht dat onder deze taak alles is begrepen, "wat in de ruimste zin des woords met de exploitatie en het beheer van het terrein samenhangt". Het gaat (volgens artikel 3.8) in ieder geval om de feitelijke uitvoering van allerhande beheersmaatregelen in de openbare ruimte, waartoe behoren: de wegen en trottoirs, de groenvoorzieningen en de (ondergrondse) infrastructuur. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd (in artikel 4.21) dat het (reguliere) onderhoud van de openbare ruimte wordt gedekt door de Gemeente Almelo. De additionele kosten, die voortvloeien uit 'extra wensen' van ondernemers, worden gedekt vanuit de 'contributie' aan de Coöperatieve Vereniging Parkmanagement (deelcanon B).

In de gemeenschappelijke regeling is toegelicht dat:

- Het onderhoudsniveau wordt gebaseerd op (instandhouding van) het stedenbouwkundig plan en het nader op te stellen beeldkwaliteit plan / inrichtingsplan;

- Het Dagelijks Bestuur jaarlijks, in overleg met de gemeente Almelo, een 'overzicht opstelt van de te verwachten kosten voor onderhoud en beheer';
- De (reguliere) onderhoudskosten worden gedekt door de gemeente Almelo;
- De Gemeente Almelo jaarlijks inzage geeft in de OZB inkomsten (onroerende zaak belasting (als referentiekader);

Met ingang van 1-1-2014 is een apart programma ingesteld binnen de jaarrekening van het RBT, waarbinnen de uitgaven en de door de gemeente Almelo te verrichten betalingen worden geadministreerd.

3.4.1 Baten en lasten

In onderstaande tabel (tabel 4) wordt een overzicht gegeven van de voor 2014 begrote lasten en de daadwerkelijk gerealiseerde lasten.

In het jaar 2014	**programma 7**		
Openbare ruimte	Begroting	Gerealiseerd	Verschil
Opbrengsten	-100.000	-130.913	30.913
Uitgaven	100.000	130.913	-30.913
Saldo	-	-	-

Tabel 4: overzicht van baten en lasten (opbrengsten negatief; investeringen positief)

3.4.2 Toelichting

In de begroting voor 2014 was een stelpost opgenomen voor onderhoud en beheer. In 2014 is in totaal € 130.000,- uitgegeven. Daarvan heeft circa € 55.000,- betrekking op nagekomen facturen uit 2013 (van de gemeente Almelo). De gerealiseerde uitgaven zijn aan de gemeente Almelo gefactureerd.

Overzicht OZB Inkomsten

De gemeente Almelo heeft ons bericht dat men (in 2014) in totaal circa € 175.000,- aan OZB is ontvangen. Dit is inclusief de aanslag die is opgelegd aan het RBT i.v.m. de vervaardigde bouwterreinen en de blusvoorziening (in totaal circa € 50.000,-).
Er bestaat geen relatie tussen de OZB inkomsten en het RBT. De OZB inkomsten gelden slechts als referentiekader.

4. De paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat in het jaarverslag in afzonderlijke paragrafen wordt toegelicht in hoeverre is gehandeld in overeenstemming met de beleidslijnen die zijn vastgelegd in de begroting.

4.1 Lokale heffingen

Van lokale heffingen is geen sprake.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het RBT beschikt niet over reserves of voorzieningen. Zowel het verlies als eventuele (nu nog niet voorziene) tegenvallers worden gedekt door de deelnemende gemeenten en de provincie. Dit in overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling van het RBT. Om inzicht te krijgen in financiële risico's voert het RBT jaarlijks een risicoanalyse uit. Hierop wordt een toelichting gegeven in paragraaf 4.7 van deze jaarstukken.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De bestaande (agrarische) openbare wegen, riolering, water en groen zijn door de Gemeente Almelo aan het RBT overgedragen ten behoeve van de transformatie tot bedrijventerrein. Deze openbare ruimte is daarom voor het RBT (nog) geen kapitaalgoed.

4.4 Financiering

Het beleid op het gebied van treasury is vastgelegd in het treasurystatuut, welke door het Algemeen bestuur is vastgesteld op 27 september 2005. Er is een werkgroep ingesteld, bestaande uit deskundigen op het gebied van Treasury van de deelnemende gemeenten en de provincie. Deze werkgroep adviseert over de aan te trekken leningen en de renterisico's. Per 31-12-2014 heeft het RBT voor € 91,5 miljoen aan vaste schuld. Daarnaast zijn er twee kredietfaciliteiten. Het RBT betaalde in 2014 gemiddeld 3,47% rente.

Leningen	bedrag	looptijd	van	tot	percentage
BNG	32.000.000	15	1-11-2005	2-11-2020	3,595%
BNG	6.500.000	4	3-1-2011	5-1-2015	2,750%
BNG	10.000.000	5	28-7-2011	28-7-2016	2,900%
BNG	8.500.000	10	10-7-2014	10-7-2024	2,010%
BNG	10.000.000	12	5-11-2014	5-11-2026	1,700%
BNG	6.500.000	10	23-12-2014	23-12-2024	1,320%
RABO	18.000.000	10	1-2-2007	1-1-2017	3,79 % - 5,54 %
	91.500.000				
Kredietfaciliteiten (limiet zoals opgenomen in de overeenkomst)					
BNG	35.000.000		1-10-2009	1-1-2024	maand euribor + 0,4%
RABO	5.000.000		1-4-2009	1-1-2017	maand euribor + 1,29%
	40.000.000	(hiervan is per 31-12-2014 in totaal 886.943 opgenomen)			

Tabel 5: geldleningen en kredietfaciliteiten (limiet)

In paragraaf 4.4.2 wordt ingegaan op de langlopende schulden. De kredietfaciliteiten komen in paragraaf 4.4.3 aan de orde.

4.4.1 Risicobeheer

Het RBT verleent geen krediet. Derhalve beperkt het risico zich tot het renterisico.

4.4.2 Renterisico

In onderstaande tabel (tabel 5) wordt toegelicht in welke mate het RBT voldoet aan de bij ministeriële regeling vastgestelde risiconorm van 20%. Deze norm schrijft voor welk renterisico decentrale overheden mogen aangaan, voor een periode langer dan 1 jaar. Uit de tabel blijkt dat het RBT voldoet aan de wettelijk voorgeschreven norm, omdat het renterisico is afgedekt.

Renterisico	werkelijk 2014	
Nieuw aangetrokken vaste schuld	25.000.000	
Betaalde aflossingen	10.000.000	
Renterisico op vaste schuld	0	
Renterisiconorm	**Ultimo 2014**	**Ultimo 2013**
Stand vaste schuld	91.500.000	76.500.000
Ministerieel vastgesteld %	20%	20%
Renterisiconorm	18.300.000	15.300.000
Toets Renterisiconorm		
Rentesisiconorm	18.300.000	15.300.000
Renterisico op vaste schuld	0	0
Ruimte + Overschreiding -	18.300.000	15.300.000

Tabel 6: toets aan de renterisiconorm

Om het renterisico te beheersen, is spreiding aangebracht in de looptijden in de lening portefeuille. Daarnaast is een zogenaamd collar contract afgesloten. Dit contract loopt af op 1 januari 2017, met een basisbedrag van € 18 miljoen. Over dit bedrag wordt een minimale rente (floor) en een maximale rente (cap) berekend van respectievelijk 3,0% en 4,75%. Als het rentepercentage in rekening courant (het gemiddelde maand euribor) tussen voornoemde floor en cap in zit, dan geldt dat tarief voor de rekening courant schuld. Wanneer de schuld binnen dit collar contract lager (en dus minder) is dan € 18 mln., dan is boeterente verschuldigd. Volgens het verwachte kasverloop zal de schuld tot 1 januari 2017 niet dalen beneden deze grens. Indien dit onverhoopt wel het geval blijkt (door extra gronduitgifte) kan ervoor worden gekozen om niet tot herfinanciering over te gaan van andere leningen die de komende jaren aflopen. Het Dagelijks Bestuur kan hierop sturen en derhalve is er geen sprake van speculatierisico. Er is immers geen sprake van een ongedekte positie.

4.4.3 Kasbeheer

De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel geld decentrale overheden mogen lenen voor een periode van maximaal 1 jaar. De norm is voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2% van het begrotingstotaal en heeft als doel de renterisico's te beperken. Per 31-12-2014 bedraagt het kasgeldlimiet € 1.677.381. In onderstaande tabel (tabel 6) wordt de gemiddelde korte financiering getoetst aan het kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet	bedragen per kwartaal			
	KW. 1	KW. 2	KW. 3	KW. 4
Vlottende activa	609.486	901.161	545.336	1.899.666
Vlottende passiva	9.156.766	9.941.942	8.705.530	2.629.413
Totaal netto vlottende middelen	-8.547.280	-9.040.781	-8.160.194	-729.747
Kasgeldlimiet	1.677.381	1.677.381	1.677.381	1.677.381
Ruimte	-6.869.899	-7.363.400	-6.482.813	947.634

Tabel 7: kasgeldlimiet per kwartaal

Conform de wet Fido mag de kasgeldlimiet maximaal gedurende drie achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Eind 2014 vond, in overleg met de werkgroep Treasury, een gedeeltelijk consolidatie plaats. Daarbij is een deel van de korte financiering omgezet in langlopende leningen. Hierdoor wordt het kasgeldlimiet (met ingang van het vierde kwartaal) niet langer overschreden.

In de volgende tabel wordt de korte financiering afgezet tegen de lange financiering. Hieruit blijkt dat een relatief groot aandeel van de aangetrokken leningen langjarig is gefinancierd. Als gevolg van de consolidatie is per 31-12-2014 in totaal 98% langjarig gefinancierd, ten opzichte van 94% ultimo 2013.

	ultimo 2014			ultimo 2013	
Lening O/G lang	91.500.000	98%		76.500.000	94%
Lening O/G kort	1.795.106	2%		4.831.262	6%
	93.295.106	100%		81.331.262	100%

Tabel 8: verhouding financiering kort ten opzichte van lang

4.5 Bedrijfsvoering

In de gemeenschappelijke regeling wordt (in hoofdstuk 2 en 3) een uitgebreide beschrijving gegeven van de organisatie van het RBT en de taken en verantwoordelijkheden van het personeel. In aanvulling daarop wordt de administratieve en financiële organisatie beschreven in de financiële verordening, welke is vastgesteld door het Algemeen Bestuur (augustus 2005).

Het RBT heeft geen personeel in dienst: werkzaamheden worden verricht door contractanten en ambtenaren van de deelnemende gemeenten. Het RBT huurt kantoorruimte in de Javatoren te Almelo (Stationsstraat 11). Het huurcontract loopt tot 31 mei 2016.

De bezetting van het Projectbureau bestond in 2014 uit:

- projectdirecteur, Europees aanbesteed
- casemanager, Europees aanbesteed
- planeconoom, gedetacheerd door de Gemeente Almelo
- administrateur, gedetacheerd door de Gemeente Almelo
- secretaresse, gedetacheerd door de Gemeente Almelo
- Ingenieursbureau, “in house opdracht” aan de Gemeente Almelo

Met ingang van 1-1-2015 is het contract met de door middel van een Europese aanbestedingsprocedure aangetrokken projectdirecteur vervangen op basis van inleen vanuit de gemeente Enschede (op interim basis voor een periode van zes maanden).

In de financiële verordening van het RBT wordt verwoord dat het Dagelijks Bestuur zorg draagt voor de interne toetsing op juistheid, volledigheid en tijdigheid van bestuurlijke informatievoorziening, de rechtmatigheid van beheershandelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen van het RBT. Gezien de omvang van de organisatie (een klein projectbureau) heeft de accountant vastgesteld (zie paragraaf 3.5.4 van de notitie "uitkomsten controle jaarrekening 2010") dat het niet noodzakelijk is om een invulling te geven aan interne toetsing. Wel adviseert de accountant om alle processen binnen de organisatie verder te beschrijven en te documenteren (managementletter naar aanleiding van de tussentijdse controle 2014). Dit in relatie tot inkoop en aanbesteding en de verantwoordelijkheden van het personeel. Het Dagelijks Bestuur heeft besloten om deze aanbevelingen te betrekken bij de toekomstige organisatiestructuur. Dit omdat de verdere uitwerking van deze procesomschrijvingen afhankelijk is van de hierbij te maken keuzes.

Het Algemeen Bestuur van het RBT heeft, overeenkomstig de financiële verordening, een nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik vastgesteld, waarin het beleid ter voorkoming van het oneigenlijk gebruik van eigendommen van het RBT wordt geformuleerd.

4.6 Verbonden partijen

Het Regionaal Bedrijventerrein Twente heeft stemrecht en zeggenschap in het 'Coöperatief Parkmanagement XL Businesspark Twente u.a." en daarmee een bestuurlijk belang in deze organisatie. De coöperatie zetelt in Almelo en is op 23 oktober 2008 opgericht om parkmanagement te voeren op het XL Businesspark. Dit om 'op een creatieve en innovatieve wijze vorm te geven aan de wens om de kwaliteit van het XL Businesspark Twente duurzaam te bevorderen en daarmede een courante vestigingsplaats in stand te houden'. Vanuit deze doelstelling zal de coöperatie zich gaan bezig houden met (bijvoorbeeld) het beheer van camera's en de blusvoorziening. Door uitgifte in erfpacht (landlease) is het lidmaatschap van bedrijven op lange termijn gewaarborgd.

Tot op heden is het RBT verantwoordelijk voor het beheer van de gerealiseerde voorzieningen (zie ook paragraaf 3.2) en kent de coöperatieve vereniging feitelijk een slapend bestaan (onder voorzitterschap van het RBT). Dit totdat de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen aan de coöperatie wordt overgedragen. Het RBT heeft (per 31-12-2014) een beperkt financieel belang in de coöperatie (€ 3.632,-, zijnde een rekening courant verhouding). Dit belang wordt in

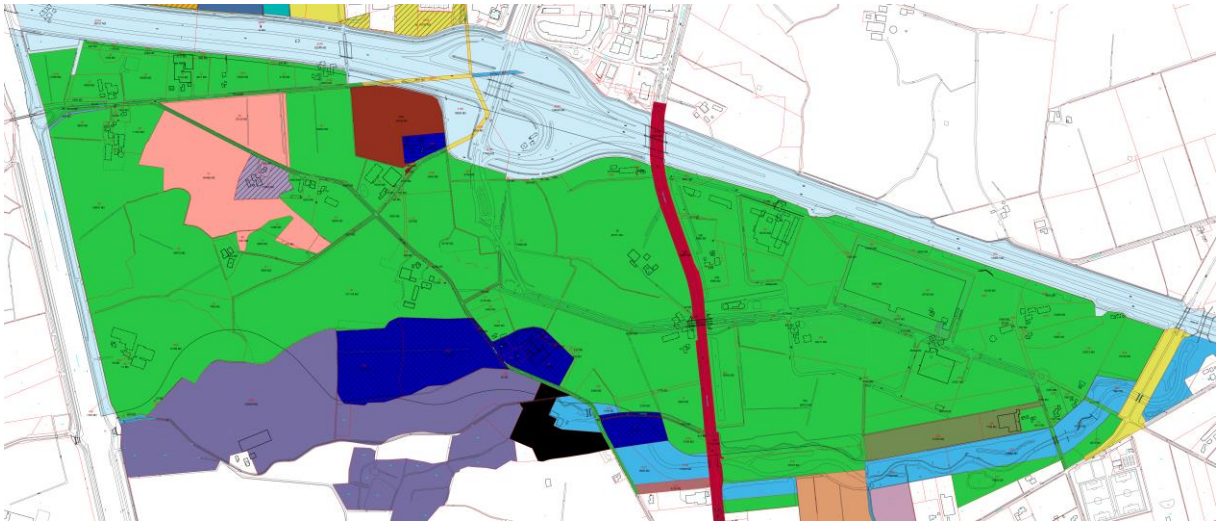
2015 afgebouwd. De coöperatie heeft geen eigen of vreemd vermogen. Het verwachte resultaat voor wat betreft 2015 is nul.

4.7 Grondbeleid

Grondbeleid is geen doel maar een middel dat wordt ingezet als instrument om andere beleidsdoelen te realiseren.

4.7.1 Het gevoerde grondbeleid

Doel van het RBT is het voorzien in behoefte aan bedrijvigheid voor grote ruimtevragers. Deze behoefte blijkt uit onderzoek van Ecorys (2012) en de Herijking Visie Bedrijventerreinen (2013). Het RBT voert (en voerde), om te voorzien in deze behoefte, een actief grondbeleid. Dit houdt in dat agrarische gronden worden aangekocht en bouw- en woonrijp gemaakt, om vervolgens uit te geven aan eindgebruikers. Dankzij dit actieve grondbeleid is per 31-12-2014 circa 80% van de gronden binnen het projectgebied in bezit van het RBT, zoals wordt geïllustreerd in figuur 1.

Figuur 1: eigendomspositie RBT per 31-12-2014 (de gronden met een groene arcering zijn in eigendom van het RBT)

T/m 31-12-2014 is circa € 88,4 miljoen geïnvesteerd in het kader van de grondexploitatie (inclusief laad- en loskade). De investeringen vonden plaats op basis van vreemd vermogen (geleend geld). De grondexploitatiebegroting (zie tabel 8 voor een vereenvoudigde weergave) wordt jaarlijks opgesteld en geactualiseerd, om inzicht te verkrijgen in de economische waarde c.q. de 'terugverdiencapaciteit' van deze investeringen.

GREX-begroting			Op Ew	Op NCW
	Boekwaarde per 31-12-2014		88.391.951	**88.391.951**
	Kosten nominaal	56.263.874		51.992.317
2,00%	Kostenstijging	5.711.295		
	Nog te maken kosten (K)		61.975.169	**51.992.317**
	Opbrengsten nominaal	138.429.163		121.047.572
2,00%	Opbrengstenstijging	19.083.470		
	Nog te realiseren opbrengsten (O)		157.512.634	**121.047.572**
3,48%	Rente (nog te maken)		41.760.750	
Economische waarde (O-K)				69.055.255
2031	Resultaat op Ew per 31-12-2031		**34.615.237**	
2015	Resultaat op NCW per 1-1-2015			**19.336.696**

Tabel 9: Resultaat van de grondexploitatie per 1-1-2015

Naar de huidige inzichten resulteert het project in een tekort van € 19,3 miljoen, netto contant per 1-1-2015. Dit op basis van een berekening van (op netto contante waarde) € 52 miljoen aan nog te maken kosten en € 121 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten. Uitgangspunt in de berekening is een jaarlijkse uitgifte van zes hectare per jaar (dertien hectare in 2015[1]), 2 % kostenstijging (1% in 2015 en 2016), 1% opbrengstenstijging (0% in 2015 en 2016) en gemiddeld 3,5% rente (3% t/m 2016, 3,25% t/m 2025 en daarna 4,0%). De uitgifteprijs is vastgesteld op gemiddeld € 125,- per m2 uitgeefbaar terrein (prijspeil 1-1-2015).

Voor een uitgebreide toelichting op de grondexploitatie en de gehanteerde uitgangspunten wordt verwezen naar de notitie “grondexploitatie per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse”. Uit de risicoanalyse komt naar voren dat de behoefte aan bouwgrond en daarmee het uitgiftetempo, het belangrijkste risico vormt voor het resultaat.

4.7.2 Parkmanagement

Doel van het RBT is het voorzien in behoefte aan bouwgrond voor bedrijven met een grote ruimtebehoefte. Dit ten behoeve van het behoud en de uitbreiding van

[1] Hiervan betreft zeven hectare de uitgifte aan C.T.T. en Eurol, welke (omdat nog geen omgevingsvergunning is afgegeven) is doorgeschoven vanuit 2014.

werkgelegenheid in Twente. Om te voorzien in deze behoefte produceert het RBT naast bouwgrond ook voorzieningen voor ondernemers. Het gaat bijvoorbeeld om een centrale bluswaterinstallatie, bewegwijzering en camera's. Deze voorzieningen maken geen deel uit van de grondexploitatie.

Investeringen

In tranche één is een centrale blusvoorziening gerealiseerd en zijn camera's (terrein-beveiliging) en bewegwijzering aangebracht. Het RBT heeft hierin per 31-12-2014 (per saldo) € 4,5 miljoen geïnvesteerd (op basis van vreemd vermogen). De parkmanagementbegroting (zie tabel 8 voor een vereenvoudigde weergave) wordt jaarlijks opgesteld en geactualiseerd, om inzicht te verkrijgen in de economische waarde c.q. de 'terugverdiencapaciteit' van deze investeringen.

Parkmanagement begroting			Op Ew	**Op NCW**
	Boekwaarde per 31-12-2014		4.539.393	**4.539.393**
	Kosten nominaal	1.083.969		987.955
2,0%	Kostenstijging	129.633		
	Nog te maken kosten (K)		1.213.602	**987.955**
	Opbrengsten nominaal	6.215.716		5.419.785
2,0%	Opbrengstenstijging	873.768		
	Nog te realiseren opbrengsten (O)		7.089.485	**5.419.785**
3,5%	Rente (nog te maken)		1.529.042	
Economische waarde (O-K)				4.431.830
2031	Resultaat op Ew per 31-12-2031		**192.552**	
2015	Resultaat op NCW per 1-1-2015			**107.563**

Tabel 10: Resultaat van de parkmanagementbegroting per 1-1-2015

Naar de huidige inzichten resulteert het project in een tekort van € 0,1 miljoen, netto contant per 1-1-2015. Dit op basis van een berekening van (op netto contante waarde) € 1 miljoen aan nog te maken kosten en € 5,4 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten. Uitgangspunt in de berekening is een uitgiftetempo van zes hectare per jaar, 2 % kosten- en opbrengsten-stijging (0% in 2014 en 2015) en gemiddeld 3,5% rente (3% t/m 2016, 3,25% t/m 2025 en daarna 4,0%). Bij berekening van het resultaat zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De parkmanagementbijdrage is vastgesteld op € 5,95 per m2 uitgeefbaar terrein

- Plankosten die samenhangen met de realisatie van parkmanagementvoorzieningen, komen ten laste van de grondexploitatie. Hiermee is rekening gehouden bij uitwerking van het plankostenonderzoek.
- De aanleg van de ringleiding komt ten laste van de grondexploitatie. Hiertoe is in december 2013 besloten. Dit omdat de investeringskosten in deze blusleiding dermate excessief zijn, dat deze kosten niet marktconform kunnen worden ondergebracht in de reguliere parkmanagementbijdrage die aan bedrijven in rekening wordt gebracht.
- De bijdrage in de aanleg van het glasvezelnet komt (evenals overige nutsvoorzieningen), ten laste van de grondexploitatie.
- De Algemene voorwaarden worden zodanig aangepast, dat de aansluiting op de blusvoorziening door bedrijven wordt bekostigd. Hiertoe is in december 2013 besloten, echter dit besluit moet nog worden geeffectueerd.

4.7.3 Reserves en voorzieningen

Het resultaat van de grondexploitatie en de parkmanagementexploitatie wordt genomen als het project is afgewikkeld. In de gemeenschappelijke regeling hebben de deelnemers van het openbaar lichaam vastgelegd hoe het resultaat wordt verdeeld (artikel 22 en artikel 27). Conform de hierbij vastgestelde verdeelsleutel (de steden en de provincie voor ieders 23% en Borne voor 8%), staan deelnemers garant voor het eindresultaat. Het RBT heeft zelf geen reserves of voorzieningen. Het resultaat wordt genomen, na liquidatie van de gemeenschappelijke regeling.

Grondexploitatie

In onderstaande tabel wordt, per deelnemer, het per 1-1-2015 begrote tekort van de grondexploitatie weergegeven.

Resultaat per deelnemer		NCW 1-1-2015	Eindwaarde 31-12-2031
Provincie Overijssel	23%	€ 4.447.440	€ 7.961.504
Gemeente Almelo	23%	€ 4.447.440	€ 7.961.504
Gemeente Hengelo	23%	€ 4.447.440	€ 7.961.504
Gemeente Enschede	23%	€ 4.447.440	€ 7.961.504
Gemeente Borne	8%	€ 1.546.936	€ 2.769.219
Totaal	100%	€ 19.336.696	€ 34.615.237

Tabel 11: begroot resultaat per deelnemer (programma 1 en 4)

Parkmanagementbegroting

In de volgende tabel wordt per deelnemer het per 1-1-2015 begrote resultaat van de parkmanagementbegroting (programma 3) weergegeven.

Resultaat per deelnemer		NCW 1-1-2015	Eindwaarde 31-12-2031
Provincie Overijssel	23%	€ 24.740	€ 44.287
Gemeente Almelo	23%	€ 24.740	€ 44.287
Gemeente Hengelo	23%	€ 24.740	€ 44.287
Gemeente Enschede	23%	€ 24.740	€ 44.287
Gemeente Borne	8%	€ 8.605	€ 15.404
Totaal	100%	€ 107.563	€ 192.552

Tabel 12: begroot resultaat per deelnemer (programma 3)

Parkmanagement: jaarlijkse exploitatie

De exploitatie van parkmanagementvoorzieningen resulteerde voor wat betreft 2014 in een negatief resultaat van € 6.505. Verwachting is dat dit resultaat kan worden opgevangen vanuit de exploitatieresultaten van komende jaren. Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om het exploitatieresultaat over 2014 ten laste van het eigen vermogen te brengen (dat daardoor negatief is, omdat het RBT niet beschikt over reserves of voorzieningen).

Openbare ruimte: jaarlijkse exploitatie

Het beheer van de openbare ruimte verliep neutraal voor het RBT (€ 186,- verlies). Dit omdat deze uitgaven worden gedekt door de gemeente Almelo (conform artikel 4.21 van de gemeenschappelijke regeling.

Jaarrekening

5. Overzicht baten en lasten en de toelichting

In onderstaande tabel wordt (per programma) een weergave gegeven van de in 2014 gerealiseerde baten en lasten. Daarbij wordt (per programma) het saldo van baten en lasten vergeleken met de herziene begroting (saldo). Alle (incidentele) lasten en baten met betrekking tot het onderhanden werk worden ten gunste / ten laste gebracht van de post voorraad onderhanden werk. De programma's met jaarlijks terugkerende (structurele) baten en lasten (5 en 6) kennen een resultaat.

	Realisatie jaar 2014			Begroting na wijziging			afwijking jaar 2014		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
	in euro's	in euro's	in euro's	in euro's	in euro's	in euro's	in euro's	in euro's	in euro's
Programma 1 / Bouwgrondproductie	57.381	4.574.844	4.632.225	-7.858.432	7.027.096	-831.336	7.915.813	-2.452.252	5.463.561
mutatie OHW	-4.632.225		-4.632.225	831.336		831.336	-5.463.561	0	-5.463.561
	-4.574.844	4.574.844	0	-7.027.096	7.027.096	0	2.452.252	-2.452.252	0
Programma 2 / Parkmanagement inv	-97.039	271.671	174.632	-171.048	228.813	57.765	74.009	42.858	116.867
mutatie OHW	-174.632		-174.632	-57.765		-57.765	-116.867	0	-116.867
	-271.671	271.671	0	-228.813	228.813	0	-42.858	42.858	0
Programma 3 / Erfpacht expl	0	3.285	3.285	-302.626	302.626	0	302.626	-299.341	3.285
mutatie OHW	-3.285		-3.285	0		0	-3.285	0	-3.285
	-3.285	3.285	0	-302.626	302.626	0	299.341	-299.341	0
Programma 4 / Laad- & loskade	-2.786.719	5.655.181	2.868.462	-2.732.011	5.480.526	2.748.515	-54.708	174.655	119.947
mutatie OHW	-2.868.462		-2.868.462	-2.748.515		-2.748.515	-119.947	0	-119.947
	-5.655.181	5.655.181	0	-5.480.526	5.480.526	0	-174.655	174.655	0
Programma 5 / Parkmanagement expl	-115.436	121.941	6.505	-117.542	151.800	34.258	2.106	-29.859	-27.753
Resultaat	0		0	0			0	0	0
	-115.436	121.941	6.505	-117.542	151.800	34.258	2.106	-29.859	-27.753
Programma 6 / Openbare ruimte	-130.727	130.913	186	-100.000	100.000	0	-30.727	30.913	186
Resultaat	0		0	0		0	0	0	0
	-130.727	130.913	186	-100.000	100.000	0	-30.727	30.913	186
Programma 7 / Erfpacht inv	0	0	0	0	7.165.000	7.165.000	0	-7.165.000	-7.165.000
mutatie OHW	0		0	0		-7.165.000	0	0	7.165.000
	0	0	0	0	7.165.000	0	0	-7.165.000	0
Totaal RBT	**-10.751.144**	**10.757.835**	**6.691**	**-13.256.603**	**20.455.861**	**34.258**	**2.505.459**	**-9.698.026**	**-27.567**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten			6.691,00						
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			0,00						
Gerealiseerd resultaat			0,00						

Tabel 13: gerealiseerd saldo van baten en lasten over 2014

Grondexploitatiebegroting (incl. laad- en loskade)

Het in de grondexploitatie geïnvesteerd vermogen (programma 1 en 4) loopt op met € 7,5 miljoen, terwijl verwacht werd dat de boekwaarde met slechts € 1,9 miljoen zou oplopen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een tegenvallende gronduitgifte. Levering aan C.T.T. en Eurol (in totaal zeven hectare) vond bijvoorbeeld nog niet plaats, omdat de omgevingsvergunning nog niet kon worden uitgegeven (als gevolg van

bezwaren vanuit de omgeving). Als gevolg hiervan is ook de investering in het containeroverslagterrein nog niet ingebracht in het erfpachtbedrijf (programma 7).

Parkmanagementbegroting
Het in parkmanagement geïnvesteerd vermogen (programma 2) loopt op met € 174.632,-, terwijl verwacht werd dat het geïnvesteerd vermogen zou oplopen met € 57.765,-. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een tegenvallende gronduitgifte. Daarnaast bleek de verlegging van een kabel duurder dan begroot.

Onderhoud en beheer van parkmanagementvoorzieningen
Het RBT is, totdat de parkmanagementvoorzieningen worden overgedragen aan de coöperatieve vereniging, verantwoordelijk voor het beheer van de gerealiseerde voorzieningen (programma 5). Dit resulteerde in een verlies van € 6.505,-, omdat de eerste tranche nog niet volledig is uitgegeven, terwijl de voorzieningen al wel operationeel zijn. Het exploitatieresultaat past binnen de vastgestelde begroting, waarin werd uitgegaan van een verlies van € 34.258,-. Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om het resultaat ten laste van het eigen vermogen te brengen, dat daardoor negatief is. Op basis van de begroting wordt verwacht dat het resultaat kan worden gedekt vanuit (positieve) exploitatieresultaten in de komende jaren.

Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
Het beheer van de openbare ruimte (programma 6) verliep neutraal voor het RBT (€ 186,- verlies). Dit omdat deze uitgaven worden gedekt door de gemeente Almelo (conform artikel 4.21 van de GR). De begroting is met circa 30.000 overschreden, in verband met nagekomen facturen uit 2013 (van de gemeente Almelo).

<u>Wet Normering Topinkomens (WNT)</u>
Het normenkader rondom de ''Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna: WNT) is bekrachtigd in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 23 december 2014, nr. 2014-0000645180, houdende vaststelling van beleidsregels inzake de toepassing van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector met ingang van 1 januari 2015 (Beleidsregels toepassing WNT 2015). Op basis hiervan wordt in onderstaande tabel een overzicht gegeven van (gewezen) topfunctionarissen.

Functie(s)	Beloning	Belastbare	Werkgeversdeel	Datum aanvang	Datum einde	Omvang	Interim	Motivering
	in euro's	onkosten-	van voorzieningen	dienstverband	dienstverband	dienstverband		overschrijding
		vergoeding	ten behoeve van	in het boekjaar	in het boekjaar	(in FTE)		norm
			beloning betaalbaar	(indien van	(indien van			(indien van
			op termijn	toepassing)	toepassing)			toepassing)
Topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen en toezichthouders								
Projectdirecteur	106.395	0	0	n.v.t.	31-12-2014	0,5	ja	n.v.t.
L. Hoogenberg	(betreft een all-in						>6	
	vergoeding aan						maand	
	uitlenende BV)							

Tabel 14: overzicht van (gewezen) topfunctionarissen

De projectdirecteur werd ingehuurd op basis van een Europese aanbestedingsprocedure. Het contract met Hoogenberg Advies B.V. is per 31-12-2014 beëindigd. Tevens is de in deze overeenkomst opgenomen vergoeding voor wat betreft 2014 onder het WNT maximum gebracht. Met ingang van 1-1-2015 is de heer J.M. Geerdink aangesteld als interim directeur (voor een periode van zes maanden). De heer Geerdink is voor deze functie gedetacheerd vanuit de gemeente Enschede.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de leden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, per 31-12-2014. Zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur wordt gevormd door politieke ambtsdragers, vanuit de deelnemende gemeenten en de provincie. Deze vervullen hun functie onbezoldigd en hebben geen dienstbetrekking bij het RBT.

Bestuurslid	**Deelnemer**	**Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur**	**Bezoldiging**
mevr. I. Bakker	Provincie Overijssel	Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur	€ -
de heer dr. Y.J. van Hijum	Provincie Overijssel	Algemeen Bestuur	€ -
de heer E.J. van Marle RA	Gemeente Almelo	Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur	€ -
de heer C. Bruggink	Gemeente Almelo	Algemeen Bestuur	€ -
de heer M.J.R. Kotteman	Gemeente Borne	Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur	€ -
de heer P.G. Welman	Gemeente Enschede	Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur	€ -
de heer J. Hatenboer	Gemeente Enschede	Algemeen Bestuur	€ -
mevr. M. ten Heuw	Gemeente Hengelo	Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur	€ -
de heer J.H. Elferink	Gemeente Hengelo	Algemeen Bestuur	€ -

Tabel 15: leden Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

De heer H.M. Bolhaar was per 31-12-2014 secretaris van het bestuur en werd voor deze functie gedetacheerd door de Regio Twente.

6. De balans en de toelichting

6.1 De balans per 31 december

	2014	2013
Debet		
Immateriële vaste activa		
Vooruitbetaalde financieringskosten	75.437	113.129
Langlopende vorderingen		
Voorschot Coöperatie Parkmanagement	5.930	27.298
Totaal vaste activa	***81.367***	***140.427***
Vlottende activa		
Onderhanden werk	93.029.434	85.350.830
sub-totaal onderhanden werken	***93.029.434***	***85.350.830***
Te vorderen omzetbelasting	203.372	683.538
Debiteuren	447.724	306.175
Kortlopende vorderingen	1.248.570	87.139
Vooruit gefactureerd Gemeente Almelo		
Liquide middelen	-	1
Totaal vlottende activa	***94.929.100***	***86.427.683***
Totaal generaal	**95.010.467**	**86.568.110**
Credit		
Eigen vermogen		
Resultaat lopend jaar	**-6.691**	**-**
Vaste passiva		
Langlopende schulden	91.500.000	75.905.552
Overlopende passiva > 1 jaar	800	351.750
Totaal vaste passiva	***91.500.800***	***76.257.302***
Vlottende passiva		
Crediteuren	697.427	2.786.354
Bankschuld kort	1.795.106	5.425.710
Te betalen rente	712.225	652.357
Overlopende passiva kort	311.600	337.511
Ontvangen voorschotten subsidies		1.108.876
Totaal vlottende passiva	***3.516.358***	***10.310.808***
Totaal generaal	**95.010.467**	**86.568.110**

Tabel 16: balans

6.2 Toelichting op de balans

Grondslagen voor de waardering

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Alle vermelde bedragen zijn nominaal.

De als onderhanden werk opgenomen voorraden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Deze vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de plankosten. De verkregen opbrengsten worden volledig op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Het resultaat wordt genomen nadat het project is afgewikkeld. De uiteindelijke resultaten komen ten gunste c.q. ten laste van de deelnemende partijen, naar verhouding van hun deelnemingspercentage (conform artikel 22 en artikel 27 van de gemeenschappelijke regeling). Het RBT heeft om die reden geen reserves dan wel voorzieningen.

Van de langlopende schulden is de oorspronkelijke looptijd een jaar of langer. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De onder de noemer vlottende passiva gepresenteerde schulden en vooruit ontvangen bedragen hebben betrekking op een resterende looptijd van minder dan een jaar.

Immateriële vaste activa

Bij de vooruitbetaalde financieringskosten gaat het om de eenmalige kosten voor de cap/Floor overeenkomst met de Rabobank voor de periode 1-1-2007 t/m 1-1-2017. Vanaf 1 april 2007 (start gebruik kredietruimte) wordt maandelijks € 3.141,- onttrokken, ten laste van de rentekosten. Ter afdekking van een deel van het renterisico is een collar contract afgesloten. Dit contract loopt af op 1 januari 2017 met een basisbedrag van € 18 miljoen. Over dit bedrag wordt een minimale rente (Floor) en een maximale rente (cap) berekend van respectievelijk 3,0% en 4,75%. Als het rentepercentage in rekening courant (het gemiddelde maand euribor) tussen voornoemde Floor en cap in zit, dan geldt dat tarief voor de rekening courant schuld. Zolang de schuld in rekening courant niet lager is dan € 18 miljoen, dan is er geen ongedekte positie en geen speculatierisico.

Volgens het verwachte kasverloop zal de korte schuld tot 1 januari 2017 niet dalen beneden deze grens.

Voorraden onderhanden werk

Alle lasten en baten met betrekking tot het onderhanden werk worden ten gunste / ten laste geboekt van de post voorraad onderhanden werk. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van het onderhanden werk. De investering in de laad- en loskade maakt deel uit van de grondexploitatie. De uitgaven aan dit deelproject zijn verbijzonderd vanwege de subsidieverantwoording.

Onderhanden werk	**2014**	**2013**
Bouwgrondproductie	82.950.977	78.318.752
Laad- en loskade	5.440.973	2.572.512
sub-totaal grondexploitatie	88.391.950	80.891.264
Parkmanagement (investeringen)	4.539.393	4.364.760
Erfpacht (investeringen)	98.091	94.806
sub-totaal onderhanden werken	***93.029.434***	***85.350.830***

Tabel 17: voorraden onderhanden werk

Grondexploitatie

T/m 31-12-2014 is circa € 88,4 miljoen geïnvesteerd in het kader van de grondexploitatie (inclusief laad- en loskade). Naar de huidige inzichten wordt op deze investering € 69,1 miljoen terugverdient en resulteert het project derhalve in een tekort van € 19,3 miljoen, netto contant per 1-1-2015. Dit op basis van een berekening van (op netto contante waarde) € 52 miljoen aan nog te maken kosten en € 121 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten. Uitgangspunt in de berekening is een jaarlijkse uitgifte van zes hectare per jaar (dertien hectare in 2015[2]), 2% kostenstijging (1% in 2015 en 2016), 2% opbrengstenstijging (0% in 2015 en 2016) en gemiddeld 3,5% rente (3,25% t/m 2016, 3,25% t/m 2025 en daarna 4,0%). De uitgifteprijs is vastgesteld op gemiddeld € 125,- per m2 uitgeefbaar terrein (prijspeil 1-1-2015).

Laad- en loskade

De minister van verkeer en waterstaat heeft op 12 juli 2010 een subsidie verstrekt in het kader van de tijdelijke regeling quick wins binnenvaart (beschikking 5000001360). Daarnaast heeft de regio Twente op 22 januari 2014 een subsidie verstrekt voor het voor containeroverslag dimensioneren van deze laad- en loskade (beschikking

[2] Hiervan betreft zeven hectare de uitgifte aan C.T.T. en Eurol, welke (als gevolg van zienswijzen vanuit de omgeving) is doorgeschoven vanuit 2014.

14000564). De toegekende subsidies zijn als opbrengst verwerkt, omdat het project is opgeleverd. Voor het restant saldo van de subsidiebeschikkingen is een vordering opgenomen. In onderstaande tabel wordt een specificatie gegeven van de subsidiabele uitgaven.

	Omschrijving:	Jaar:						
		2010	2011	2012	2013	2014	t/m 2014	
a	Studies voor het betrokken project	42.233	19.609	71.972	76.501	0	210.315	
b	Verwerving van onroerende zaken	341.835	0	0	885.220	0	1.227.055	
c	Vergunningen en leges	0	0	0	55.220	0	55.220	
d	Bouwrente (grondrente)	173.614	362.370	375.343	654.414	472.183	2.037.924	
e	Verbruikte materialen	0	0	0	0	0	0	
f	Werkzaamheden bouw	0	0	0	1.683.800	4.941.657	6.625.457	
g	Bijkomende voorzieningen	0	0	0	0	0	0	
h	Schadevergoedingen	0	0	0	0	0	0	
i	Voorlichting gedurende de bouw	0	0	0	105.701	10.098	115.799	
j	Voorbereiding, administratie en toezicht	0	0	0	297.194	231.243	528.437	8%
	Totaal	557.682	381.979	447.315	3.758.050	5.655.181	10.800.207	
	Bijdrage Regio Twente i.v.m. dimensionering voor containeroverslag (Agenda van Twente)					-700.000	-700.000	
	Totaal subsidiabel in het kader van Quick Wins					4.955.181	10.100.207	
	Ten laste van rijksmiddelen					2.086.721	4.659.233	
	Ten laste van overige middelen					2.868.460	5.440.973	
						4.955.181	10.100.207	

Tabel 18: specificatie uitgaven aan de laad- en loskade (programma 4)

In de volgende tabel wordt een specificatie gegeven van de verstrekte voorschotten en de openstaande saldi, die als vordering zijn opgenomen op de balans.

Quick Wins Binnenvaart	
Totaal beschikt o.b.v. 5000001360	4.500.000
Indexering (IBOI) t/m 2015	159.233
Totaal beschikt incl. IBOI	4.659.233
Verstrekt voorschot 2012	1.840.695
Verstrekt voorschot 2013	1.840.695
Restant saldo	977.843
Agenda van Twente	
Totaal beschikt o.b.v. 14000564	700.000
Verstrekt voorschot 2014	560.000
Restant saldo	140.000

Tabel 19: nog openstaande saldi op basis van de subsidiebeschikking

Parkmanagement

T/m 31-12-2014 is circa € 4,5 miljoen geïnvesteerd in de realisatie van parkmanagementvoorzieningen. Naar de huidige inzichten wordt op deze investering € 4,4 miljoen terugverdient en resulteert het project derhalve in een tekort van € 0,1 miljoen. Dit op basis van een berekening van (op netto contante waarde) € 1 miljoen aan nog te maken kosten en € 5,4 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten. Uitgangspunt

in de berekening is een jaarlijkse uitgifte van zes hectare per jaar, 2% kostenstijging (1% in 2015 en 2016), 2% opbrengstenstijging (0% in 2015 en 2016) en gemiddeld 3,5% rente (3,25% t/m 2016, 3,25% t/m 2025 en daarna 4,0%). De door bedrijven te betalen investeringsbijdrage is vastgesteld op € 5,95 per m2 uitgeefbaar terrein (prijspeil 1-1-2015).

Resumé
De grondexploitatiebegroting resulteert in een tekort van € 19,3 miljoen. De parkmanagementbegroting sluit op een tekort van € 0,1 miljoen. In totaal wordt derhalve een tekort begroot van € 19,4 (netto contant per 1-1-2015). Voor dit tekort is geen voorziening getroffen. Dit omdat de deelnemers garant staan voor het resultaat (en daarmee er feitelijk geen sprake is van een tekort).

Benadrukking onzekerheid waardering van het onderhanden werk
Het begrote resultaat van de grondexploitatiebegroting en de parkmanagementbegroting betreft een inschatting, op basis van de op dit moment (april 2015) beschikbare informatie. Jaarlijks wordt het verwachte exploitatietekort positief of negatief bijgesteld. Het in de berekening gehanteerde uitgiftetempo (jaarlijks 6 hectare) en uitgifteprijs (gemiddeld € 125,- per m2) is gezien de economische omstandigheden en demografische ontwikkelingen onzeker, maar past binnen de door deskundigen aangegeven bandbreedte.

Tot op heden is het in de berekening gehanteerde uitgiftetempo niet gerealiseerd. Gemiddeld is 2,2 hectare per jaar uitgegeven (2008 t/m 2014, in een periode van laag conjunctuur). Om die reden is er een rekenkundig scenario uitgewerkt, dat uitgaat van een langzamer uitgiftetempo. Deze berekening gaat uit van de verkoop van zeven hectare in 2015, vijf hectare in 2016 en vanaf dan jaarlijks vier hectare. In dat geval sluiten de grondexploitatiebegroting en de parkmanagementbegroting op een tekort van (in totaal) € 29,6 miljoen (op netto contante waarde per 1-1-2015).

<u>Benutting drempelbedrag schatkistbankieren</u>
Gemeenschappelijke Regelingen zijn, net als Gemeenten en Provincies, verplicht om overtollige middelen aan te houden in ’s Rijks schatkist. Ingevolge artikel 52c van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt in de toelichting op de balans gerapporteerd over de benutting van het drempelbedrag. Het RBT kent geen overtollige middelen en

derhalve wordt het drempelbedrag (dat wettelijk is vastgesteld op minimaal € 250.000,) niet overschreden. Dit komt naar voren in de volgende tabel.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten 's Rijks schatkist aangehouden	-	-	-	-
Ruimte onder het drempelbedrag	250.000	250.000	250.000	250.000
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Tabel 20 benutting drempelbedrag schatkistbankieren (per kwartaal, op dag basis)

6.3 Passiva

6.3.1 Langlopende schulden

Leningen o/g >1 jaar.					
		jaar		**ult 2014**	**ult 2013**
BNG	1 nov 2005 - 1 nov 2020	15	3,5950%	32.000.000	32.000.000
BNG	5 nov 2009 - 5 nov 2014	5	3,4100%		10.000.000
BNG	3 jan 2011 - 3 jan 2015	4	2,7500%	6.500.000	6.500.000
BNG	28 juli 2011 - 28 juli 2016	5	2,9000%	10.000.000	10.000.000
BNG	10 juli 2014 - 10 juli 2024	10	2,0100%	8.500.000	
BNG	5 nov 2014 - 5 nov 2026	12	1,7000%	10.000.000	
BNG	23 dec 2014 - 23 dec 2024	10	1,3200%	6.500.000	
RABO	t/m 1 januari 2017		3,0% - 4,75%	18.000.000	17.405.552
				91.500.000	75.905.552
				ult. 2014	**ult. 2013**
Ingehouden garanties verwervingen					
	Past. Ossestraat 51				
	Workerlanden 22				75.950
	Hoeselderdijk Timmerhuis				
	Wolbeslanden 9/9a pachtvrij				200.000
	Wolbeslanden 9/9a			800	800
	Wolbeslanden 11				75.000
	Totaal garanties			**800**	**351.750**
Totaal overlopende passiva >1 jaar				***91.500.800***	***76.257.302***

Tabel 21: langlopende schulden

6.3.2 Kort lopende schulden

		ult. 2014	*ult. 2013*
Bankschulden kort:			
Rabo rekening courant (deel boven de € 18 mln.)		886.943	
BNG rekening courant		908.163	5.425.710
Rest Cap/Floor			
Bankschulden kort		***1.795.106***	***5.425.710***
Vooruit ontv reserveringsverg Eurol		249.600	
Planeconoom 2e halfjaar			15.000
Administratie			6.000
Ernst & Young		16.500	20.000
Keijzer			5.000
Kantoorkosten			700
Gem Almelo Civ. Techn. 2e halfjaar 2012			7.000
Gem Almelo Bestemmingsplan 2e halfjaar 2012		7.500	15.000
Gem Almelo Groenvoorz. 2e halfjaar 2012		12.000	55.000
Gemeente Almelo programma 4			80.000
Gemeente Almelo huur Javatoren		7.000	
Bovo Looms			125.000
Juridisch advies		19.000	2.500
Alarmering			1.000
pacht			5.311
Overlopende passiva kort		***311.600***	***337.511***
BNG 32.0000.000,- 15 jaar	1 nov 2005 3,595 %	191.700	191.700
BNG 10.000.000,- 5 jaar	5 nov 2009 3,41 %		120.835
BNG 6.500.000,- 4 jaar	3 jan 2011 2,75 %	178.750	178.750
BNG 10.000.000,- 5 jaar	28 juli 2011 2,9%	120.835	56.800
BNG 8.500.000,- 10 jaar	10 juli 2014 2,010 %	81.446	
BNG 10.000.000,- 12 jaar	5 nov 2014 1,7 %	26.082	
BNG 6.500.000,- 10 jaar	23 dec 2014 1,32 %	1.881	
Rabo	rente Q 4 2012	111.531	104.272
Te betalen rente		***712.225***	***652.357***
Crediteuren			
	Gemeente Almelo	244.442	
	Langezaal	191.912	
	NTP Infra	53.728	2.316.824
	TWW		70.115
	Overigen	207.343	399.412
Crediteuren		**697.425**	***2.786.351***
Vooruit ontvangen subsidie Laad- & loskade		0	1.108.876
Voorschot subsidies		***0***	***1.108.876***
Totaal		**3.516.356**	**10.310.805**

Tabel 22: kort lopende schulden

6.4 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Onderstaande tabel omvat de per 31-12-2014 nog maximaal openstaande contract-verplichtingen. Het gaat daarbij om het (restant van de) overeenkomsten en (het restant van de) opdrachten die op basis van aanbesteding zijn verleend.

	Ultimo 2014	Ultimo 2013
NTP persleiding, gemalen fase 2 en 3 en wrm deel tranche 1	56.000	
NTP de Klerck		2.948.320
Negam grondwerk de doorbraak in 2014 1e termijn rest	16.888	
Leemans gladheidsbestrijding in 2014 1e termijn rest	500	
S.T. & D Apeldoorn bv schade Bollard opdracht 2014	2.250	
Lansink Rotgerink mollenbestrijding opdracht 2014	240	
Gemeente Almelo huurcontract Javatoren 1850,68 * 14	25.910	
Huurcontract projectburo Wierdensestraat		56.875
Consultancy Check bv t/m 31 dec 2015	70.000	203.520
Hoogenberg Advies bv		333.900
TWW		36.835
Langezaal sloopwerkzaamheden		145.500
	171.787	**3.724.950**

Tabel 23: niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bijlage: Sisa verantwoording

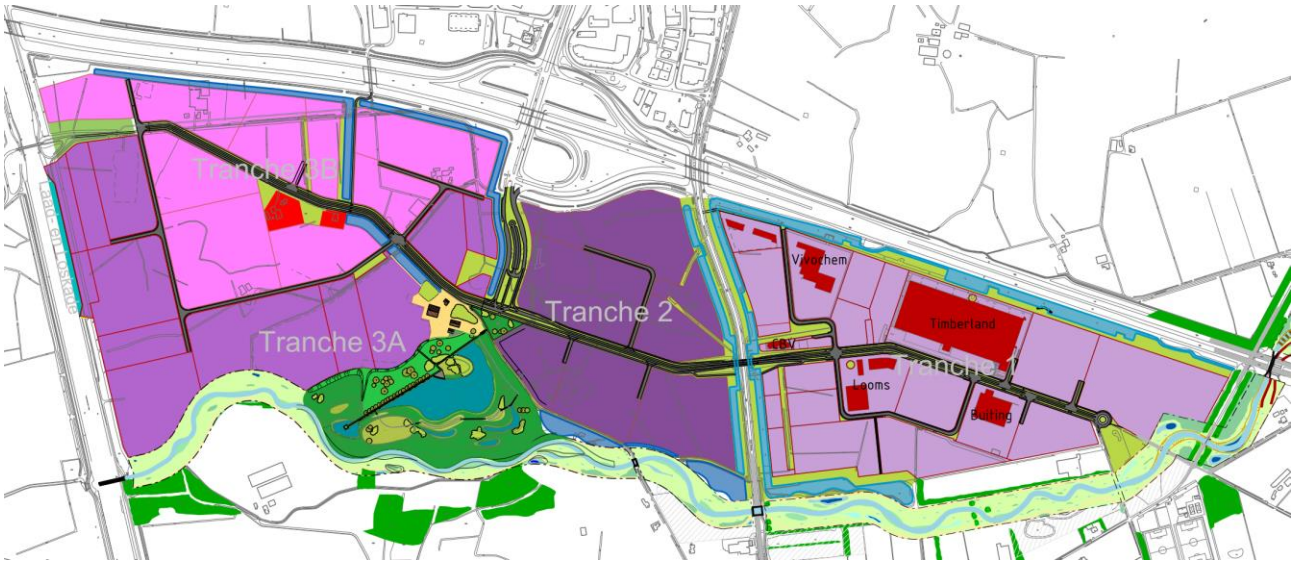
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 2 januari 2015

I&M	**E30**	**Quick wins binnenhavens** **Tijdelijke regeling Quick Wins Binnenvaart** **Provincies en gemeenten**		Hieronder per regel één projectaanduiding en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E30 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 03*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 04*
			1	Openbare kade XL Businesspark (beschikking 5000001360)	€ 2.086.721	€ 2.868.460	Ja
			2				
			3				
			4				
			5				
			6				
			7				
			8				
			9				
			10				

XL Businesspark Twente

Grondexploitatie per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

8 april 2015

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Inleiding	3
2. Voorstel aan het Algemeen Bestuur	4
3. Grondexploitatie per 1-1-2015	7
3.1 Begroot resultaat per 1-1-2015	7
3.2 Verschillen ten opzichte van de grondexploitatiebegroting per 1-1-2014	8
4. Toelichting op de grondexploitatiebegroting	10
4.1 Ruimtegebruik	10
4.2 Rekenparameters	10
4.3 Begroting van kosten	11
4.3 Begroting van opbrengsten	12
4.4 Fasering van kosten- en opbrengsten	12
5. Gevoeligheidsanalyse	14
5.1 Gevoeligheidsanalyse	14
5.2 Analyse uitgiftetempo	15
6. Risicoanalyse	16
6.1 Risicobandbreedtes	16
6.2 Risicosimulatie en risicoprofiel	17

Bijlage

Overzicht van geraadpleegde bronnen

1. Inleiding

Voor u ligt de toelichting op de grondexploitatie per 1 januari 2015. De grondexploitatie-begroting vormt de waardering van de in het kader van programma 1 (bouwgrondproductie) en programma 4 (laad- en loskade) van de jaarrekening geadministreerde investeringen (het ‘onderhanden werk’).

De nu voorliggende rapportage wordt op 8 april behandeld door het Dagelijks Bestuur, als onderdeel van de jaarstukken over 2014. Vervolgens wordt de notitie aangeboden aan raden en staten van de deelnemende gemeenten en de provincie. Deze kunnen daarover hun ‘gevoelen’ kenbaar maken aan het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur stelt vervolgens de grondexploitatie, horende de gevoelen van raden en staten, op 8 juli 2015 vast.

Hoofdstuk 2 van deze notitie bevat het voorstel aan het Algemeen Bestuur. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste wijzigingen (op hoofdlijnen) beschreven. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens een toelichting gegeven op het resultaat. Daarbij komen de belangrijkste verschillen ten opzichte van de grondexploitatie per 1 januari 2014 aan bod. Hoofdstuk 4 gaat in op de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de grondexploitatiebegroting. In hoofdstuk 5 en 6 komen de resultaten van de uitgevoerde gevoeligheidsanalyse en risicoanalyse aan de orde, waarmee de grondexploitatie in een breder perspectief wordt geplaatst.

2. Voorstel aan het Algemeen Bestuur

Het afgelopen jaar is de laad- en loskade en het containeroverslagterrein opgeleverd. Tevens zijn overeenkomsten gesloten met Combiterminal Twente (C.T.T.) en Eurol, voor in totaal zeven hectare. Omdat omwonenden gebruik hebben gemaakt van hun rechtsbeschermingsmogelijkheden, kon de levering van deze gronden nog niet plaatsvinden. Daarnaast zijn het afgelopen jaar gesprekken gevoerd met verschillende gegadigden. Het gaat daarbij om zowel logistieke dienstverleners als industriële bedrijven. De gesprekken beslaan een groot deel van tranche 1 en tranche 3a.

Op korte termijn lijken de vooruitzichten, ondanks de moeilijke marktomstandigheden, goed. Desalniettemin maken wij ons zorgen over het afzettempo. Mede als gevolg van de economische recessie, is het uitgiftetempo tot op heden niet gehaald (uitzondering hierop vormt het jaar 2011, waarin Timberland zich vestigde). Wij blijven de gronduitgifte om die reden nauwgezet monitoren.

Plankostenonderzoek

Voorgaande jaren hebben wij u geïnformeerd dat het in het verleden vastgestelde plankostenbudget niet langer toereikend is. Sindsdien zijn maatregelen genomen om de kosten te beheersen, echter deze zullen naar verwachting pas vanaf volgend jaar effect sorteren. Op langere termijn zijn aanvullende maatregelen nodig. Om die reden hebben wij een plankostenonderzoek laten uitvoeren. Dit om inzicht te krijgen in het reëel benodigde budget en de bezuinigingsmogelijkheden.

Het onderzoek is uitgevoerd door Oosterveld Grondbedrijf Advisering. Het adviesbureau raamt de nog te verwachten kosten, op basis van een inventarisatie van alle nog te verrichten werkzaamheden en marktconforme tarieven op € 11,3 miljoen (2014 t/m 2031[1]).
In de laatst vastgestelde grondexploitatie was € 7,3 miljoen begroot voor plankosten.
Uit het onderzoek komt naar voren dat het mogelijk is om € 2 miljoen op overheadkosten te besparen. In dat geval is niet € 11,3 miljoen maar circa € 9,3 miljoen benodigd.

Wij stellen u voor om het plankostenonderzoek in de grondexploitatie te verwerken en de hierin opgenomen bezuinigingsmogelijkheden (taakstellend) te betrekken bij uitwerking van de toekomstige organisatiestructuur. De begroting dient op basis hiervan te worden verhoogd met (nominaal) € 2 miljoen (in plaats van met € 4 miljoen). Op netto contante

[1] De eerste jaren is naar verwachting circa € 0,8 miljoen benodigd, daarna aflopend naar uiteindelijk circa € 0,4 miljoen per jaar.

waarde per 1-1-2015 resulteert dit in een verslechtering van de grondexploitatie van € 1,8 miljoen.

Grondprijs op het XL Businesspark

De Stec Groep heeft in september 2009 een marktscan uitgevoerd in opdracht van Netwerkstad Twente. Het adviesbureau concludeerde dat op verschillende terreinen in de Netwerkstad ruimte is voor prijsverhoging. Voor wat betreft het XL Businesspark werd een adviesprijs genoemd van € 160,- tot € 180,- per m2 uitgeefbaar terrein (prijspeil 1-1-2010). De marktonderzoeker adviseerde de regio om de grondprijzen *gefaseerd* te verhogen. Om die reden hebben wij in 2011 besloten om de uitgifteprijs met ingang van 1 januari 2013 bij te stellen naar gemiddeld € 125,- per m2 en de grondprijs vanaf dan jaarlijks met 2,5% te verhogen (0,5% prijsverhoging en 2% inflatiecorrectie). Deze prijsverhoging achten wij, vanwege de op dit moment historisch lage inflatie en de huidige marktontwikkelingen, op dit moment niet opportuun. Om die reden stellen wij u voor om de grondprijs een jaar te bevriezen op het huidige niveau. De grondexploitatie verslechtert hierdoor met circa € 2 miljoen op netto contante waarde per 1-1-2015.

Daarnaast hebben wij Buck Consultants gevraagd om onderzoek te doen naar grondprijzen in het logistieke segment. Uit dit onderzoek komt naar voren dat de op het XL Businesspark gehanteerde grondprijs in lijn is met wat op concurrerende (logistieke) locaties wordt gevraagd. De marktonderzoeker acht de grondprijs marktconform en verwacht bovendien dat een verlaging van de uitgifteprijs nauwelijks effect heeft op het uitgiftetempo. Dit omdat de grondprijs slechts een beperkt deel uit maakt van de totale stichtingskosten en de (jaarlijkse) operationele kosten van bedrijven. Andere factoren, zoals ligging (aan de snelweg), voorzieningen (laad- en loskade) en personeelskosten (beschikbaarheid personeel), blijken in de praktijk belangrijker.

Buck Consultants constateert wel dat er een onderscheid is tussen (logistieke) bedrijven die verhuizen binnen de regio en (grote) bovenregionale verhuizers. Laatst genoemde (vaak internationale) bedrijven hebben geen binding met welke regio dan ook en kunnen kiezen uit vergelijkbare locaties. Om dergelijke bedrijven aan te trekken, acht Buck Consultants financiële tegemoetkomingen (incentives) noodzakelijk. Dit omdat Twente een minder goede vertrekpositie heeft (qua ligging, imago als logistieke locatie en klantbenadering) en op concurrerende locaties lagere verkoopprijzen worden geaccepteerd. Buck Consultants adviseert om niet sec te kijken naar (korting op) de grondprijs, maar naar de totale propositie. Dit omdat de impact van bijvoorbeeld arbeidsmarktregelingen, loonkostensubsidies, ondersteuning met jobcoaches, werving & selectie e.d. vele malen groter kan zijn. Hetzelfde geldt voor investeringen in acquisitie (‘rode loper’). Buck Consultants adviseert om hiervan

meer werk te maken, door een krachtig regionaal samenwerkingsmodel te kiezen. Dat blijkt in de praktijk effectiever, dan een bijstelling van de grondprijs.

Wij hebben de interim-directeur opdracht gegeven om een voorstel op te stellen voor de inrichting van de acquisitie. Dit zullen wij bij uitwerking van de organisatiestructuur betrekken. Daarnaast hebben wij opdracht gegeven om voor één concrete casus te onderzoeken welke tegemoetkomingen noodzakelijk zijn.

Voorstel aan het Algemeen Bestuur

Wij stellen u voor om:

1. Kennis te nemen van de uitkomst van het plankostenonderzoek en het onderzoek naar grondprijzen in het logistieke segment.
2. De grondexploitatie per 1-1-2015 vast te stellen, inclusief het bijbehorende risicoprofiel.

Besluit:

Almelo, 8 juli 2015

Secretaris Voorzitter

3. Grondexploitatie per 1-1-2015

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het resultaat van de geactualiseerde grondexploitatie.

3.1 Begroot resultaat per 1-1-2015

Per 1-1-2014 werd een tekort begroot van € 15 miljoen (netto contant per 1-1-2014). Op prijspeil 1-1-2015 (verhoogd met rente) is dit € 15,5 miljoen. De geactualiseerde grondexploitatie sluit op een tekort van € 19,3 miljoen en verslechtert derhalve met € 3,8 miljoen. In onderstaande tabel wordt het resultaat per deelnemer weergegeven.

			A	B	A-B
Resultaat per deelnemer		**Grex 2014 prijspeil 2014**	**Grex 2014 prijspeil 2015**	**Grex 2015 prijspeil 2015**	**Verschil prijspeil 2015**
Provincie Overijssel	23%	€ 3.444.602	€ 3.567.919	€ 4.447.440	-€ 879.521
Gemeente Almelo	23%	€ 3.444.602	€ 3.567.919	€ 4.447.440	-€ 879.521
Gemeente Hengelo	23%	€ 3.444.602	€ 3.567.919	€ 4.447.440	-€ 879.521
Gemeente Enschede	23%	€ 3.444.602	€ 3.567.919	€ 4.447.440	-€ 879.521
Gemeente Borne	8%	€ 1.198.122	€ 1.241.015	€ 1.546.936	-€ 305.920
Totaal	100%	€ 14.976.531	€ 15.512.691	€ 19.336.696	€ 3.824.005

Tabel 1: resultaat per deelnemer

T/m 31-12-2014 is (op basis van vreemd vermogen) circa 88,4 miljoen geïnvesteerd in het kader van de grondexploitatie (= boekwaarde). De jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatie dient om inzicht te krijgen in de actuele ‘terugverdiencapaciteit’ van deze investeringen (= economische waarde). In onderstaande tabel wordt de grondexploitatiebegroting vereenvoudigd weergegeven.

GREX-begroting			Op Ew	**Op NCW**
	Boekwaarde per 31-12-2014		88.391.951	**88.391.951**
	Kosten nominaal	56.263.874		51.992.317
2,00%	Kostenstijging	5.711.295		
	Nog te maken kosten (K)		61.975.169	**51.992.317**
	Opbrengsten nominaal	138.429.163		121.047.572
2,00%	Opbrengstenstijging	19.083.470		
	Nog te realiseren opbrengsten (O)		157.512.634	**121.047.572**
3,48%	Rente (nog te maken)		41.760.750	
Economische waarde (O-K)				69.055.255
2031	Resultaat op Ew per 31-12-2031		**34.615.237**	
2015	Resultaat op NCW per 1-1-2015			**19.336.696**

Tabel 2: gecomprimeerde weergave van de grondexploitatiebegroting

Naar de huidige inzichten wordt op het geïnvesteerd vermogen van € 88,4 miljoen circa € 69,1 terug verdiend en resteert derhalve een tekort van € 19,3 miljoen (netto contant per 1-1-2015). Dit op basis van een begroting van (op netto contante waarde) € 52 miljoen aan nog te maken kosten en € 121 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten.

3.2 Verschillen ten opzichte van de grondexploitatiebegroting per 1-1-2014

De grondexploitatie per 1-1-2015 verslechtert met € 3,8 miljoen (op netto contante waarde per 1-1-2015). De belangrijkste wijzigingen zijn als volgt:

- In de vorig jaar vastgestelde grondexploitatie werd verondersteld dat de grondprijs van gemiddeld € 125,- per m2 in 2014 wordt opgehoogd. Omdat de inflatiecijfers op dit moment historisch laag zijn en ingegeven door de huidige marktontwikkelingen, wordt voorgesteld om deze prijsverhoging niet door te voeren. Dat heeft een negatief effect van € 2 miljoen, netto contant per 1-1-2015.
- De begroting van plankosten is bijgesteld. Dit naar aanleiding van het plankostenonderzoek. Daarbij is rekening gehouden met een taakstellende bezuiniging van € 2 miljoen, die wordt ingevuld bij uitwerking van de organisatiestructuur. De bijstelling van de plankostenbegroting heeft een negatief effect van € 1,8 miljoen, netto contant per 1-1-2015.
- De rekenparameters zijn bijgesteld. Vanaf heden wordt niet langer uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van de grondprijs, maar slechts met inflatiecorrectie (2% vanaf 2017). Dit heeft een negatief effect van € 4,5 miljoen, netto contant per 1-1-2015. Tegelijkertijd is ook de begroting van rentekosten naar beneden bijgesteld. Daarmee wordt het financieel effect van bijstelling van de opbrengststijging grotendeels teniet gedaan.
- De verwachte aankoopprijs van een aantal percelen is bijgesteld, op basis van herziene taxaties.
- Het bouwrijp maken in tranche 3a is goedkoper uitgevoerd dan begroot (aanbestedingsvoordelen). Tegelijkertijd deed zich bij uitvoering van de sloopwerkzaamheden een tegenvaller voor, als gevolg van brand voorafgaand aan de sloop.
- Rentekosten vallen lager uit dan oorspronkelijk geraamd, als gevolg van een gedaalde rente.
- De omgevingsvergunning voor C.T.T. en Eurol kon nog niet worden afgegeven (als gevolg van bezwaren van omwonenden). Hierdoor worden deze opbrengsten later gerealiseerd (naar verwachting in 2015).

De verschillen per begrotingspost worden in onderstaande tabel cijfermatig weergegeven.

Verschillenanalyse grondexploitatie per 1-1-2015 ten opzichte van de grondexploitatie per 1-1-2014				
	Grex 1-1-2015	**Grex 1-1-2014**	**Verschil**	**Verklaring**
	2015	2014		
Eindjaar ----->	2031	2031	0	
Verwerving	66.389.585	65.664.653	724.932	Hertaxatie van percelen
Sloopkosten	1.793.328	1.638.798	154.530	T.g.v. brand voorafgaand aan de sloop
Milieuonderzoek en sanering	761.462	763.844	- 2.382	Aanbestedingsvoordelen
Ophogen kavels	758.543	758.543	0	
Bouw- en woonrijp maken	35.729.922	35.955.969	- 226.047	Aanbestedingsvoordelen
Laad- en loskade	4.799.264	4.986.904	- 187.640	Aanbestedingsvoordelen
	-	-	-	
Plankosten en VTU	21.575.567	19.413.637	2.161.930	Plankostenonderzoek
Afdracht aan complex BOVO	7.325.244	7.325.244	-	
Overige uitgaven	8.779.794	8.996.835	- 217.041	Aanbestedingsvoordelen / bijdrage gemeente Almelo
Boekwaarde rente + rente 2014	22.451.680	22.640.632	- 188.952	Gedaalde rente
Niet verrekenbare BTW	169.924	169.924	-	
Totaal	**170.534.313**	**168.314.983**	**2.219.330**	
		-		
	-	-	-	
Uitgifte bedrijventerrein (totaal)	144.410.917	144.410.917	- 0	
Containerterminal	2.471.349	2.411.667	59.682	Aanbestedingsvoordeel huurexploitatie
		-		
Subsidie EFRO en TIPP	5.964.635	5.964.635	-	
Subsidie Quick wins	4.647.543	4.593.482	54.061	Indexering subsidie
Overige subsidies	850.000	850.000	-	
Ontwikkelagenda Netwerkstad	1.800.000	1.800.000	-	
Overige opbrengsten	2.133.208	2.162.817	- 29.609	Hertaxatie percelen
Bestaande objecten	2.030.000	2.030.000	-	
Totaal	**164.307.651**	**-**	**84.133**	
		-		
Uitgavenstijging	5.711.295	9.616.610	- 3.905.315	Bijstellen parameters
Inkomstenstijging	19.083.470	34.244.533	- 15.161.063	Bijstellen parameters
		-		
Rente toerekening	41.760.750	54.689.619	- 12.928.869	Bijstellen parameters
		-		
Saldo Investeringen op eindwaarde	**34.615.237**	**31.273.758**	**462.076**	**per 31-12- 2031**
op NCW 1-1-2015	**19.336.696**	**15.512.691**	**3.824.005**	**negatief**

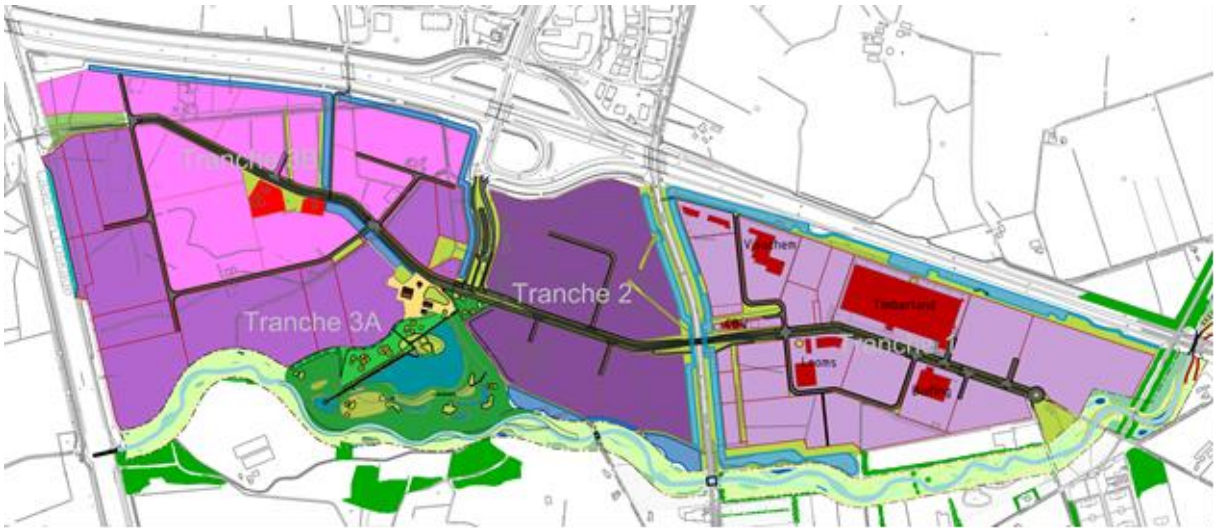
Tabel 3: overzicht van verschillen ten opzichte van de grondexploitatie per 1-1-2014

4. Toelichting op de grondexploitatiebegroting

In dit hoofdstuk wordt een beknopte toelichting gegeven op de uitgangspunten die in de grondexploitatiebegroting worden gehanteerd. In bijlage 1 is een lijst opgenomen met geraadpleegde bronnen.

4.1 Ruimtegebruik

Het XL Businesspark heeft een oppervlak van bruto circa 180 hectare. Daarvan is circa 67% uitgeefbaar aan bedrijven (123 hectare).

Figuur 1: ruimtegebruik kaart XL Businesspark en indeling in tranches

Van het uitgeefbare oppervlak is op dit moment circa 55 hectare ‘uit voorraad leverbaar’. Voor deze kavels is het bestemmingsplan uitgewerkt en is (of wordt zeer binnenkort) infrastructuur aangelegd, waardoor direct tot bouw kan worden overgegaan (na afgifte van de omgevingsvergunning), wanneer bedrijven daarom vragen.

4.2 Rekenparameters

In onderstaande tabel worden de in de grondexploitatie gehanteerde rekenparameters schematisch weergegeven.

Rekenparameters	2015-2016	2017-2025	2026-2031
Kostenstijging	1%	2%	2%
Opbrengstenstijging	0%	2%	2%
Rente	3%	3,25%	4%

Tabel 4: overzicht van in de grondexploitatie gehanteerde rekenparameters

Voor de begroting van kosten- en opbrengstenstijging (inflatie) is aangesloten bij het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) en gemiddelde inflatiecijfers over de afgelopen twintig jaar. Op basis hiervan wordt uitgegaan van 2% inflatie. Omdat de inflatie op dit moment (historisch) laag is, is voor wat betreft 2015 en 2016 geen rekening gehouden met een bijstelling van grondopbrengsten. Tegelijkertijd is ook de begrote kostenstijging naar beneden bijgesteld (1%).

De begroting van rentekosten is gebaseerd op een advies van de werkgroep Treasury, bestaande uit de financieringsdeskundigen van de deelnemende gemeenten en de provincie Overijssel. De werkgroep adviseert om:
- de rente in 2015 en 2016 te begroten op 3,0%. Dit omdat in 2014 en begin 2015 een aantal goedkope langlopende leningen zijn aangetrokken, waardoor de gemiddelde omslagrente substantieel zal dalen.
- de rente in 2017 t/m 2025 te begroten op 3,25%. Dit omdat medio 2015 en eind 2016 opnieuw substantiële herfinancieringen plaatsvinden, resulterend in een naar verwachting lagere omslagrente.
- de rente vanaf 2026 te begroten op 4,0%. Dit uitgaande van de huidige rentevisie en met als vertrekpunt dat vanaf dan nog slechts beperkt (en kort) financiering nodig is (t/m 2031).

4.3 Begroting van kosten

Voor de begroting van de nog te realiseren kosten is advies ingewonnen bij diverse deskundigen.

- De verwervingskosten zijn begroot op basis van taxaties van Roes-Groenlo B.V. In de exploitatie is rekening gehouden met € 16,- als basisprijs voor ruwe bouwgrond.
- De sloopkosten zijn geraamd door het team Vastgoed van de Gemeente Almelo, op basis van een uitwendige opname, rekening houdend met een proportionele aanwezigheid van asbesthoudende materialen.
- De saneringskosten zijn geraamd door het team milieu van de Gemeente Almelo, op basis van archiefonderzoek en het kennisdocument dat is opgesteld door Buro Antares.
- De civieltechnische kosten (bouw- en gebruiksrijp maken) zijn geraamd door het Intergemeentelijk Ingenieursbureau (IIB). In de raming van het ingenieursbureau is rekening gehouden met onvoorziene kosten.
- De aanleg van de blusringleiding is begroot op basis van een raming van Deerns Raadgevende Ingenieurs.
- De planontwikkelingskosten zijn geraamd op basis van een plankostenonderzoek door Oosterveld Grondbedrijf Advisering.

- De afdracht aan het fonds Bovenwijkse voorzieningen (gemeente Almelo) is begroot op € 6,- per m2 uitgeefbaar terrein, conform de gemeenschappelijke regeling RBT.
- Voor het tijdelijk beheer van opstallen en onroerende zaakbelasting zijn (voor alsnog) stelposten opgenomen.
- De kosten die samenhangen met de (bijdrage in de voorfinancieringskosten van de) aanleg van het energienet zijn begroot op basis van offertes van Cogas en Enexis.

4.3 Begroting van opbrengsten

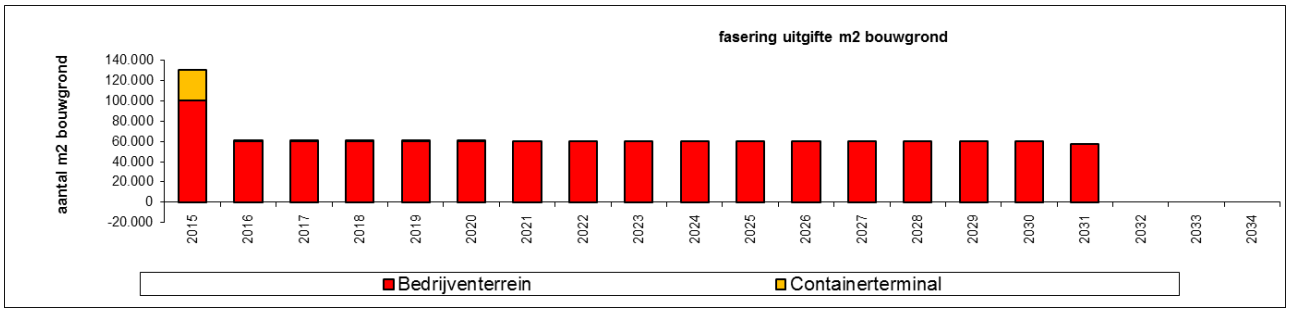
Voor de begroting van nog te realiseren opbrengsten is advies ingewonnen bij diverse deskundigen.

- De grondopbrengsten zijn begroot op gemiddeld € 125,- per m2. Dit gebaseerd op een comparatieve vergelijking van grondprijzen in de Netwerkstad, onderzoek van de Stec Groep (2009/2013) en onderzoek van Buck Consultants (2014). Dit laatste onderzoek is specifiek gericht op de grondprijzen in het logistieke segment.
- Voor aanleg van de ontsluitingsweg is rekening gehouden met een provinciale subsidie van € 1,8 miljoen, vanuit de Ontwikkelagenda Netwerkstad. Hiervoor is een subsidiebeschikking ontvangen.
- De opbrengsten uit verkoop (en/of verhuur) van te handhaven panden zijn getaxeerd door Roes-Groenlo B.V. Hetzelfde geldt voor gronden die zijn aangekocht buiten de grens van het bestemmingsplan en die op termijn worden afgestoten (bijvoorbeeld t.b.v. de doorbraak).

4.4 Fasering van kosten- en opbrengsten

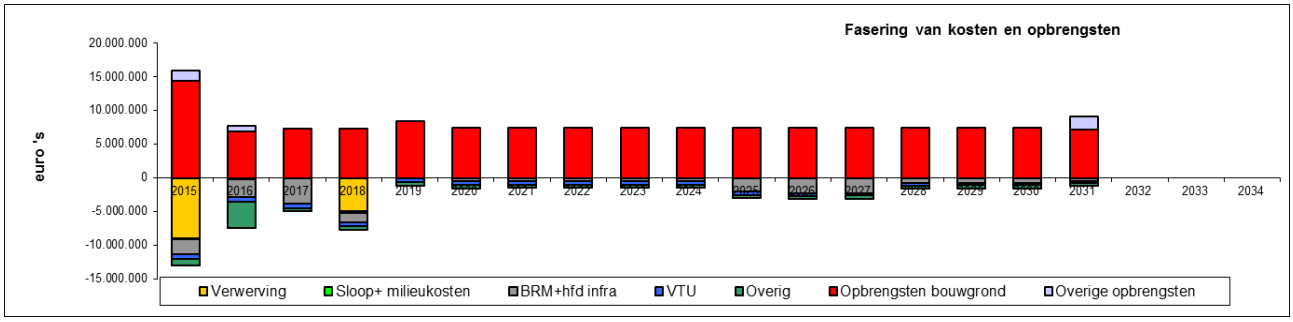
- Uitgangspunt is dat alle gronden voor 2018 worden aangekocht. Dit omdat het Dagelijks Bestuur bij het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan RBT heeft uitgesproken om zich in te spannen om alle gronden binnen tien jaar te verwerven.
- De toegangsweg naar de laad- en loskade wordt in 2015 gerealiseerd. De overige civieltechnische werkzaamheden worden afgestemd op het uitgiftetempo (conform artikel 14 van de gemeenschappelijke regeling) en zijn (pas) in een later stadium aan de orde.
- De grondexploitatiebegroting is gebaseerd op een uitgiftetempo van 6,0 hectare per jaar. Dit in overeenstemming met het advies van Ecorys (2012) en in lijn met de Herijking Visie Bedrijventerreinen Netwerkstad (2013).
- Voor wat betreft 2015 wordt uitgegaan van de verkoop van 13 hectare. Dit gebaseerd op de in 2013 gesloten overeenkomsten met Eurol (4 hectare) en C.T.T. (3 hectare), het advies van Ecorys en gesprekken met gegadigden.

In onderstaande grafiek wordt het geprognosticeerde uitgiftetempo grafisch weergegeven.

Figuur 2: uitgiftetempo (m2 bouwgrond per jaar)

In onderstaande grafiek wordt de geprognosticeerde omzet afgezet tegen de te realiseren kosten.

Figuur 3: fasering van kosten- en opbrengsten (€ per jaar)

5. Gevoeligheidsanalyse

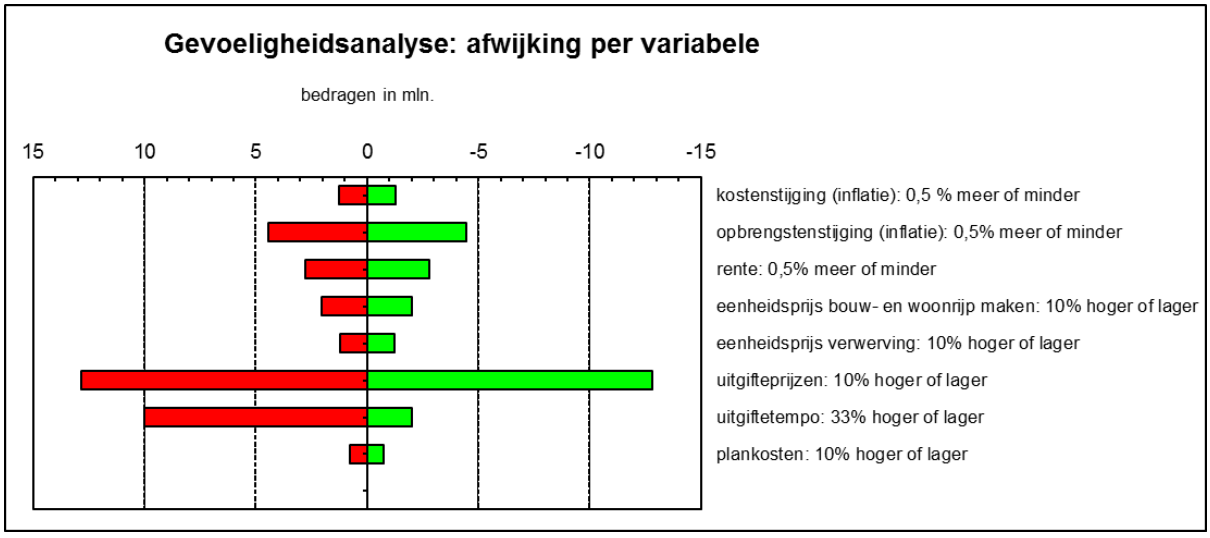
Het resultaat van de grondexploitatie wordt in belangrijke mate bepaald door de gehanteerde uitgangspunten. Bijvoorbeeld:

a. Parameter kosten- en opbrengstenstijging
b. Parameter rente
c. Eenheidsprijzen bouw- en woonrijp maken
d. Eenheidsprijzen grondverwerving
e. Uitgifteprijs

5.1 Gevoeligheidsanalyse

Een ‘gevoeligheidsanalyse’ geeft inzicht in het effect van bijstelling van de in de berekening gehanteerde uitgangspunten. De gevoeligheidsanalyse geeft geen inzicht in de *kans* op afwijking (hierop wordt ingegaan in de risicoanalyse), maar het financieel *gevolg* van bijstelling van één van de uitgangspunten. Zo wordt duidelijk welke uitgangspunten het grootste effect hebben op het resultaat.

In onderstaande grafiek wordt het effect weergegeven van een bijstelling van de diverse uitgangspunten.

Figuur 4: gevoeligheidsanalyse grondexploitatie

Uit de analyse blijkt dat vooral een bijstelling van de uitgifteprijs en een vertraging van gronduitgifte een groot effect heeft op het resultaat. Dit hangt samen met het feit dat veel kosten al zijn gemaakt (een geïnvesteerd vermogen van € 88,4 miljoen), terwijl de opbrengsten (gebaseerd op de verkoop van 1.088.100 m2 bouwgrond) grotendeels nog moeten worden gerealiseerd. Om die reden heeft een vertraging van uitgifte een groter financieel effect dan een versnelling.

5.2 Analyse uitgiftetempo

Het in de grondexploitatie opgenomen uitgiftetempo is gebaseerd op marktonderzoek van Ecorys. Dit bureau adviseerde (in 2012 en 2013) om in de grondexploitatie uit te gaan van een uitgiftetempo van jaarlijks zes hectare. Omdat de uitgifte tot op heden achter bleef bij de prognose, is besloten om de gronduitgifte nauwgezet te monitoren. Daarnaast worden de huidige acquisitie-inspanningen geïntensiveerd.

T/m 31-12-2014 is in totaal 13,5 hectare uitgegeven. Gemiddeld is circa 2,25 hectare per jaar uitgegeven (in tijden van crisis). Voor wat betreft 2014 zijn wel contracten gesloten (over een oppervlak van zeven hectare). Levering kon echter niet plaatsvinden, omdat omwonenden gebruik hebben gemaakt van hun mogelijkheden tot rechtsbescherming. Levering zal plaatsvinden nadat sprake is van een bruikbare omgevingsvergunning. Dit is naar verwachting eind 2015 het geval.

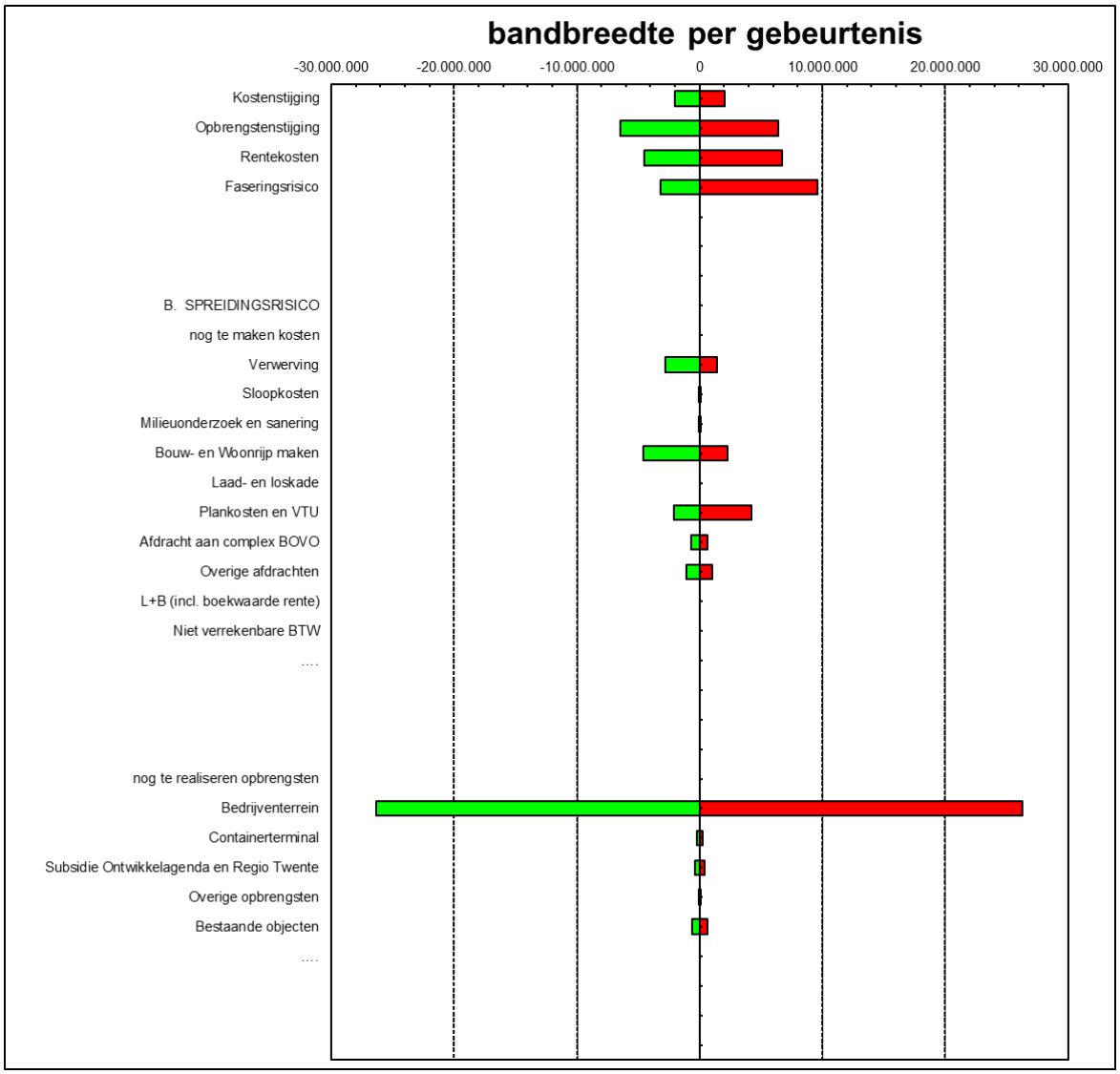
Een bijstelling van het uitgiftetempo heeft een substantieel effect heeft op het begrote resultaat. Dit omdat een langere looptijd leidt tot extra plankosten en omdat het dan langer duurt totdat de gerealiseerde investeringen worden terugverdient (extra rentekosten).

6. Risicoanalyse

Grootschalige gebiedsontwikkelingen (zoals de transformatie van 180 hectare agrarische gebied tot het XL Businesspark) kennen een lange looptijd. Om die reden hebben de in de grondexploitatie opgenomen ramingen (de nog te maken kosten en de nog te realiseren opbrengsten), in een bepaalde mate het karakter van een voorspelling. De boekwaarde (al gemaakte kosten en opbrengsten) ligt vast, terwijl de ramingen beter of slechter kunnen uitvallen dan vooraf begroot. Door middel van een (financiële) risicoanalyse wordt de grondexploitatiebegroting (en daarmee het begrote resultaat) in een breder perspectief geplaatst.

6.1 Risicobandbreedtes

Alle afzonderlijke begrotingsposten zijn tegen het licht gehouden, waarbij de kansen en bedreigingen zijn beoordeeld. Dit heeft geleid tot een bandbreedte per begrotingspost, met aan de ene kant de meest optimistische afwijking van de begroting en aan de andere kant de meest pessimistische afwijking van de begroting.

Figuur 5: bandbreedte per begrotingspost

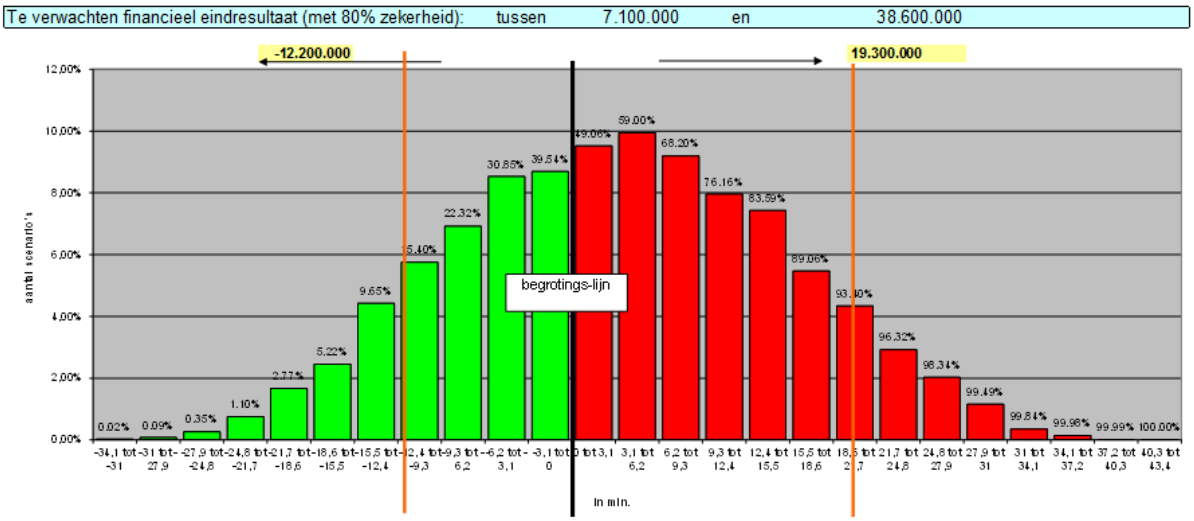
Uit de bandbreedtes kan het volgende worden geconcludeerd:

- De verwervingskosten zijn behoudend geraamd. Ruwe bouwgrond is voor € 16,- in de begroting opgenomen, terwijl binnen de huidige economische omstandigheden een verlaging voor de hand ligt. Om die reden wordt blijvend onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om een verlaging van verwervingskosten te effectueren.
- De civieltechnische investeringen (sloop, sanering en bouw- en woonrijp maken) zijn behoudend begroot. Uit onderzoek van het Intergemeentelijk Ingenieursbureau (op basis van een analyse van aanbestede werken) blijkt dat *op korte termijn* een aanbestedingsvoordeel van circa 20% kan worden gerealiseerd.
- De begroting van planontwikkelingskosten kan als optimistisch worden gekenschetst. Besloten is om een taakstellende bezuiniging van € 2 miljoen te betrekken bij uitwerking van de organisatiestructuur. Besluitvorming over de verdere uitwerking van de organisatiestructuur moet nog plaatsvinden.
- De rentelasten zijn realistisch begroot, in overeenstemming met het advies van de werkgroep Treasury. De rente op lange termijn lijkt (gerelateerd aan het historisch langjarig gemiddelde van 5%) optimistisch begroot.
- De grondopbrengsten zijn realistisch begroot. De gemiddeld gehanteerde grondprijs van € 125,- per m2 is in lijn met wat in de Netwerkstad gebruikelijk is en sluit aan op het onderzoek dat door Buck Consultants (gericht op de logistieke sector). Gerelateerd aan eerder onderzoek door de Stec Groep (2009/2013) zijn de grondopbrengsten behoudend begroot.
- Het uitgiftetempo (de fasering van grondopbrengsten) is gebaseerd op onderzoek van Ecorys (2012 en 2013). Gerelateerd aan de uitgifte t/m heden is het uitgiftetempo optimistisch.

Het uitgiftetempo vormt, in combinatie met de renteontwikkeling op lange termijn, het belangrijkste risico voor de grondexploitatie van het XL Businesspark.

6.2 Risicosimulatie en risicoprofiel

Het risicoprofiel van het project is, op basis van de hiervoor genoemde bandbreedtes, bepaald door middel van het uitvoeren van een risicosimulatie. Daarbij zijn 10.000 willekeurige scenario's bepaald m.b.v. de Monte Carlo techniek. Door vervolgens deze 10.000 scenario's te rangschikken van extreem gunstig tot extreem ongunstig, ontstaat er een 'risicoprofiel', dat weergegeven kan worden in een zogenaamde kansdichtheid grafiek.

Figuur 6: Kansdichtheidsgrafiek (risicoprofiel XL Businesspark)

Uit de simulatie kan het volgende worden geconcludeerd:

- Met 80% zekerheid kan worden gesteld dat het tekort in een bandbreedte ligt van (netto contant per 1-1-2015) een tekort van € 7,1 miljoen en een tekort van € 38,6 miljoen.
- Er is 10% kans op een negatiever resultaat dan € 38,6 miljoen
- Er is 10% kans op een positiever resultaat van € 7,1 miljoen
- Er is 40% kans op een gunstiger resultaat en 60% kans op een negatiever resultaat.

Statistisch en rekenkundig gezien zijn de uitkomsten van de risicosimulatie goed. Desondanks moet niet uit het oog verloren worden dat de betrouwbaarheid van de uitkomst bepaald wordt door de input (= de bandbreedtes). Deze input is en blijft altijd arbitrair, omdat hierover immers verschillend kan worden gedacht.

Bijlage 1: Overzicht van geraadpleegde bronnen

- Roes Groenlo B.V., raming verwervingskosten, 3 november 2010
- Roes Groenlo B.V., taxatie t.b.v. overdracht gronden, december 2014
- Kendes Rentmeesters en Taxateurs, herziene taxatie, november 2014
- Gemeente Almelo, team Vastgoed, raming van sloopkosten, 30 september 2010
- Gemeente Almelo, team BMCH, raming bodemonderzoek en saneringskosten XL Businesspark Twente, 26 september 2011
- Intergemeentelijk Ingenieursbureau (IIB), raming kosten civieltechnische werkzaamheden Tranche 1, bouwrijpfase, 26 september 2011
- Intergemeentelijk Ingenieursbureau (IIB), raming kosten civieltechnische werkzaamheden Tranche 1, woonrijpfase, 26 september 2011
- Intergemeentelijk Ingenieursbureau (IIB), raming kosten ophogen kavels, 18 januari 2012
- Intergemeentelijk Ingenieursbureau (IIB), raming kosten civieltechnische werkzaamheden tranche 2 en 3, per cluster, bouwrijpfase en woonrijpfase, 26 augustus 2011
- Intergemeentelijk Ingenieursbureau (IIB), raming kosten inrichting groenzone langs de Doorbraak, 11 april 2011
- Intergemeentelijk Ingenieursbureau (IIB), memo inzake aanbestedingsvoordelen ten opzichte van de ramingen, 8 november 2012 en update d.d. 30 januari 2015.
- Deerns Raadgevende Ingenieurs, kostenraming tranche 3, investering bluswatervoorziening, 5 juli 2013
- Enexis, concept offerte aanleg energievoorzieningen in tranche 3a en 3b, 17 oktober 2012
- Intergemeentelijk Ingenieursbureau, kaart oppervlakte verschillende tranches, 23 oktober 2013
- Ecorys, marktstudie XL Businesspark Twente, 21 november 2012
- Herijking Visie Bedrijventerreinen Netwerkstad, 8 november 2013
- Vestiging bedrijven op het XL Businesspark Twente, vertrouwelijke memo aan het Dagelijks Bestuur, d.d. 30 januari 2015
- Stec Groep, Marktscan bedrijventerreinen en grondprijzen netwerkstad, 22 september 2009
- Stec Groep, Email over actualiteit van eerdere adviezen, 7 februari 2013
- Roes Groenlo B.V, raming verkoopwaarde te handhaven cultuurhistorische panden, 22 december 2010
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (vh Verkeer en Waterstaat), subsidiebeschikking in het kader van de tijdelijke regeling Quick Wins binnenvaart, 13 juli 2010
- Regio Twente, voorstel aan het DB inzake besteding resterende middelen Agenda van Twente, 9 september 2013
- Subsidiebeschikking Ontwikkelagenda van Twente, 27 oktober 2014
- Buck Consultants, Quick Scan logistieke grondprijs, 6 oktober 2014
- Oosterveld Grondbedrijf Advisering, Plankostenonderzoek XL Businesspark, 9 oktober 2014

Intentieverklaring verkenning overname belang
Regionaal Bedrijventerrein Twente

Het Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) is een samenwerkingsverband (sinds 18 april 2005) van de gemeenten Enschede, Hengelo, Borne en Almelo en de Provincie Overijssel. De gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en de provincie hebben een financieel belang van 23% in het RBT. De gemeente Borne heeft een belang van 8%.

Doel is om samen het XL Businesspark Twente (= handelsnaam) te ontwikkelen, exploiteren en beheren. Het is een grootschalig terrein van ongeveer 120 tot 130 ha netto uitgeefbaar terrein in de buurt van Almelo. XL Businesspark Twente is bedoeld voor bedrijven in de logistiek, transport, distributie en industrie. Met dit terrein willen de gemeenten en de provincie een impuls geven aan de werkgelegenheid in Twente. Al deze bedrijven leveren ook indirecte werkgelegenheid op, zoals bij toeleveranciers elders in de regio. Het terrein biedt de mogelijkheid om grote ruimtevragers (> 2ha) in Twente te houden of naar deze omgeving te halen. Daarnaast versterkt het de concurrentiepositie van de regio.

Tot op heden blijft het tempo van gronduitgifte van XL Businesspark achter bij de verwachting. De grondexploitatie is hierdoor negatief en de deelnemers van het RBT hebben hiervoor een voorziening getroffen. Om het XL Businesspark aantrekkelijk en concurrerend in de markt te zetten, is financiële slagkracht en een daarbij passend sturingsmodel van belang. Om dit te bewerkstelligen is het goed om alle opties te onderzoeken. Overname van de belangen van de gemeenten in het RBT door de provincie is een van deze opties.

Als partners van het RBT spreken wij de intentie uit om te verkennen of deze overname een reële optie is om de besturing van het RBT te verbeteren. Hierbij wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd:

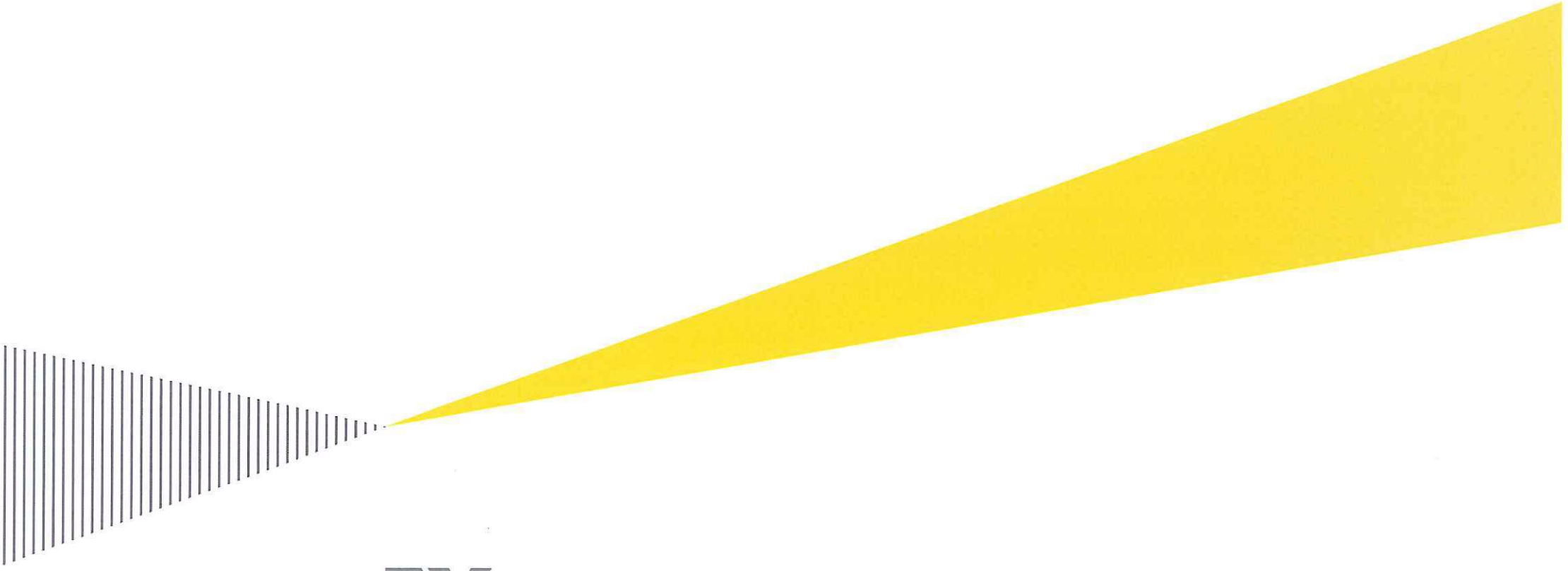
- De overname heeft een positief effect op de concurrentiepositie en de werkgelegenheid in Twente.
- De overname draagt bij aan een slagvaardiger besturingsmodel met als inzet een betere kostenbeheersing en aansturing plus prestatieafspraken met de directie.
- Er is overeenstemming over de definitie van een toekomstbestendige grondexploitatie voor de bepaling waarvan onafhankelijk advies wordt ingewonnen. Uitgangspunt voor een toekomstbestendige grondexploitatie is dat deze voorziet in financiële ruimte voor lopende acquisitietrajecten.
- Van de huidige "gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente" - in werking getreden d.d. 5 april 2005 en gepubliceerd in het Provinciaal Blad 2005/39 – blijven in elk geval van kracht:
    - de definities "het RBT-gebied"(artikel 2 lid 1 onderdeel i) en "het RBT-profiel" (artikel 2 lid 1 onderdeel j);
    - De taakomschrijving zoals opgenomen in artikel 3 lid 1;
    - Artikel 4 "Het afsprakenkader waarbinnen – de wijzen waarop – en de weg waarlangs de te bereiken doelen binnen het raam van de beoogde belangenbehartiging zullen worden gerealiseerd".
- De verkenning dient uiterlijk 3e kwartaal 2015 afgerond te worden.

Gemeente Almelo	Gemeente Borne	Gemeente Enschede	Gemeente Hengelo	Provincie Overijssel

Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)
Rapport van bevindingen
Controle jaarrekening 2014

Rapportage aan het algemeen bestuur

4 mei 2015

EY

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem, Netherlands
Postbus 30116
6803 AC Arnhem, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 60 05
ey.com

Het algemeen bestuur van
Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente
T.a.v. de heer E.J. van Marle RA
Stationsstraat 11
7607 GX ALMELO

Arnhem, 4 mei 2015

RREK-9W2T65/JD/bj

Uitkomsten controle en overige informatie 2014

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van het Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente. Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- Uitkomsten jaarrekeningcontrole.
- Kwaliteit beheersorganisatie.
- Wensen en aandachtspunten.
- Onafhankelijkheid en controleproces.

Wij hebben de kernpunten van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk Kernpunten.

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2014. Bij de uitvoering van onze controle ondervonden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van de het Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente.

Wij hebben bij de door ons gecontroleerde jaarrekening een controleverklaring met beperking afgegeven in verband met het niet kunnen verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie om de bij de schatting van het verwachte, in de jaarrekening verwerkte exploitatieresultaat gehanteerde uitgangspunten inzake de toekomstige gronduitgifte te kunnen verifiëren.

Hierbij wijzen wij erop dat, indien tot de vaststelling door het algemeen bestuur van de jaarrekening omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, waaronder wijzigingen als gevolg van het niet instemmen door één of meerdere deelnemers met de door het dagelijks bestuur opgestelde herziene grondexploitatie d.d. 19 februari 2015, een dergelijke aanpassing nog voor de vergadering van het algemeen bestuur moet worden gemaakt.

Partners in Sport

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Building a better working world

Wij zullen voorafgaand aan het afgeven van onze verklaring eventuele aanpassingen moeten controleren en daarnaast werkzaamheden uitvoeren waarbij wij de bevestiging verkrijgen dat er geen andere wijzigingen doorgevoerd zouden moeten worden.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van het algemeen bestuur te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance.
Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

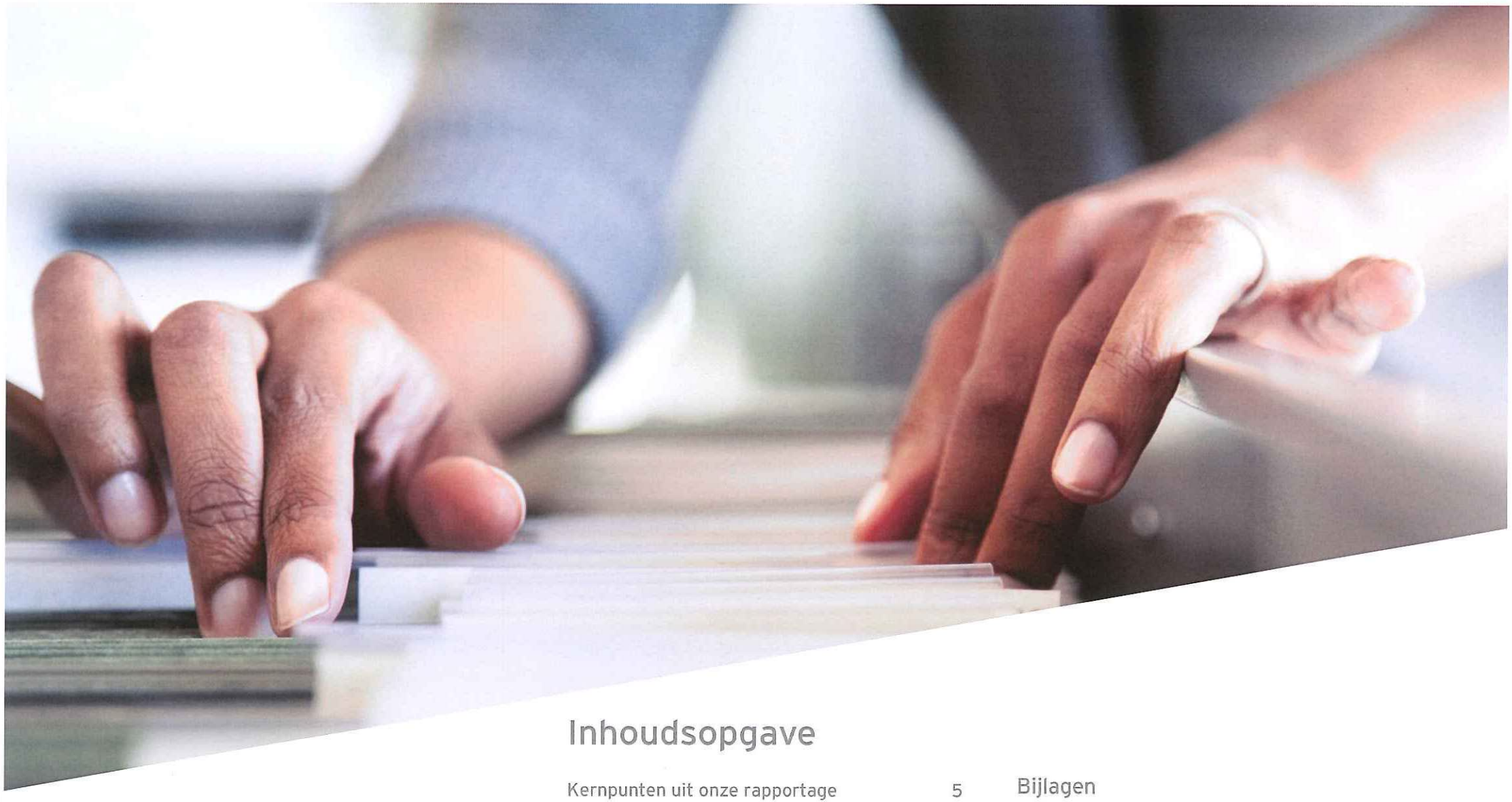
Onze bevindingen zijn op 14 april 2015 besproken met de projectdirecteur en de voorzitter van het dagelijks bestuur.

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het dagelijks bestuur van het Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente .

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage 5

Uitkomsten jaarrekeningcontrole 8

Kwaliteit beheersorganisatie 17

Rechtmatigheidsbeheer 19

Bijlagen

1 Onafhankelijkheid en controleproces

2 Verantwoordingstabel SiSa-bijlage

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 26

Kernpunten

Kernpunten uit onze rapportage

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	Er resteren ongecorrigeerde materiele controleverschillen voor de jaarrekening 2014. Derhalve hebben wij een controleverklaring met beperking verstrekt bij de jaarrekening 2014. Dit betekent dat uitgezonderd de mogelijke effecten van hetgeen in de paragraaf "onderbouwing van het oordeel met beperking" is opgenomen, het jaarverslag en de jaarrekening 2014 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van het Regionaal Bedrijventerrein Twente.
	Rechtmatigheid	Wij hebben bij de jaarrekening van het Regionaal Bedrijventerrein Twente een verklaring met beperking afgegeven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2014 uitgezonderd de mogelijke effecten van hetgeen in de paragraaf "onderbouwing van het oordeel met beperking" is opgenomen, in overeenstemming zijn met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.
	Benadrukkings-paragraaf	In deze paragraaf verwijzen wij naar de door de directie in de toelichting op de jaarrekening opgenomen uitgangspunten en toegelichte onzekerheden bij de waardering van het onderhanden werk. Deze in onze verklaring op te nemen toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel, maar vestigt de aandacht van de gebruiker op de onzekerheden waarmee de uitgangspunten zijn omgeven.
	Bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkering gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.
	Jaarverslag niet strijdig met de jaarrekening	De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Door ons is nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Kernpunten uit onze rapportage

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	Wij gaan er bij ons oordeel vanuit dat het algemeen bestuur de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen.
	Onze rapportering van fouten en onzekerheden	Wij hebben gedurende onze controle een onzekerheid aangetroffen die een significante invloed heeft op het beeld van de jaarrekening. Hiernaast hebben wij geen ongecorrigeerde fouten geconstateerd. Op basis daarvan zijn wij voornemens bij de jaarrekening 2014 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een verklaring met beperking te verstrekken.

Ongecorrigeerde verschillen		
Post/omschrijving van de toelichting	Bedrag in €	Referentie in dit verslag
Waardering van het onderhanden werk		
Recente marktanalyse gericht op de toekomstige uitgifte van de gronden ontbreekt. Op grond hiervan zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om de bij de schatting van het verwachte, in de jaarrekening verwerkte exploitatieresultaat gehanteerde uitgangspunten inzake de toekomstige gronduitgifte te kunnen verifiëren. Vanwege het ontbreken van deze controle informatie zijn wij mening dat wij de bandbreedte van € 10,2 miljoen tussen het scenario waarmee de jaarrekening is opgemaakt en het alternatieve scenario zoals is weergegeven op pagina 31 van de jaarrekening als onzekerheid in de controle moeten aanmerken voor zowel ons oordeel inzake de getrouwheid als de rechtmatigheid.	*€ 10.200.000 (onzekerheid)*	

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Controleverklaring

Wij zijn voornemens een controleverklaring met beperking bij de jaarrekening van het Regionaal Bedrijventerrein Twente over het boekjaar geëindigd op 31 december 2014 af te geven. In deze verklaring bevestigen wij dat uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf "Onderbouwing van het oordeel met beperking" de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten*.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2014 uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf "Onderbouwing van het oordeel met beperking", in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Onderbouwing van het oordeel met beperking

Bij de waardering van het onderhanden werk zoals opgenomen in de jaarrekening 2014 van het Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente wordt uitgegaan van een verwacht negatief exploitatieresultaat van € 19,4 miljoen. De bijdrage van de deelnemers is ingecalculeerd gelijk aan het verwachte verlies.

In de toelichting in de jaarrekening is daarnaast een scenario geschetst waarbij wordt uitgegaan van een langzamer uitgiftetempo, hetgeen resulteert in een verwacht negatief exploitatieresultaat van € 29,6 miljoen. Wij hebben geconstateerd dat recente marktanalyse gericht op de toekomstige uitgifte van de gronden ontbreekt.

Vanwege het ontbreken hiervan zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om de bij de schatting van het verwachte, in de jaarrekening verwerkte exploitatieresultaat gehanteerde uitgangspunten inzake de toekomstige gronduitgifte te kunnen verifiëren.

Vanwege het ontbreken van deze controle informatie zijn wij van mening dat wij de bandbreedte van € 10,2 miljoen tussen het scenario waarmee de jaarrekening is opgemaakt en het alternatieve scenario zoals is weergegeven op pagina 31 van de jaarrekening als onzekerheid in de controle moeten aanmerken voor zowel ons oordeel inzake de getrouwheid als de rechtmatigheid. De nog te maken kosten binnen de grondexploitatie zijn ingeschat op € 52 miljoen (netto contante waarde) en de nog te verwachten opbrengsten op € 121 miljoen (netto contante waarde).

Aangezien deze onzekerheid de door ons gehanteerde controletolerantie overstijgen, heeft dit invloed op ons oordeel en verstrekken wij een oordeel met beperking voor zowel de getrouwheid als rechtmatigheid.

Benadrukkingsparagraaf

De onzekerheid in de inschatting van de verkoopprijzen en het uitgiftetempo en de impact hiervan op het verwachte verlies van de grondexploitatie zullen wij evenals voorgaande jaren tot uitdrukking brengen in onze controleverklaring in een onverplicht toelichtende paragraaf. In deze paragraaf verwijzen wij naar de door de directie in de toelichting op de jaarrekening opgenomen uitgangspunten en toegelichte onzekerheden bij de waardering van het onderhanden werk. Deze in onze verklaring op te nemen toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel, maar vestigt de aandacht van de gebruiker op de onzekerheden waarmee de uitgangspunten zijn omgeven.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Overig

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkering gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Deze zijn opgenomen in de bijlage bij dit verslag.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2014 van uw gemeenschappelijke regeling uitgezonderd de mogelijke gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf "Onderbouwing van het oordeel met beperking" geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV.

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die het RBT heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten dienen te worden opgenomen of gerapporteerd.

Wij hebben bij onze controle een materiele onzekerheid geconstateerd. Deze onzekerheid heeft niet geleidt tot aanpassing van de jaarrekening wat vervolgens leidt tot een aanpassing van de strekking van de controleverklaring.

Vaststelling door het algemeen bestuur

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat het algemeen bestuur de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Wij wijzen u erop dat, indien tot de vaststelling door het algemeen bestuur van de jaarrekening omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, waaronder wijzigingen als gevolg van het niet instemmen door één of meerdere deelnemers met de door het dagelijks bestuur opgestelde herziene grondexploitatie d.d. 19 februari 2015, een dergelijke aanpassing nog voor de vergadering van het algemeen bestuur moet worden gemaakt. Wij zullen voorafgaand aan het afgeven van onze verklaring eventuele aanpassingen moeten controleren en daarnaast werkzaamheden uitvoeren waarbij wij de bevestiging verkrijgen dat er geen andere wijzigingen doorgevoerd zouden moeten worden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2014

Resultaat nader besproken

Het gerealiseerd saldo van baten en lasten over het jaar 2014 bedraagt € 6.000 nadelig ten opzichte van een begroot negatief saldo van € 34.000. Het resultaat wordt beïnvloed door de parkmanagementexploitatie lasten. De toename van het tekort op het onderhanden werk wordt conform de gemeenschappelijke regeling gedekt door de deelnemers en is derhalve neutraal in de jaarrekening verwerkt.

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2014	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	20.456	10.758	9.698
Totale baten	20.422	10.751	9.671
Totaal saldo van baten en lasten	(34)	(7)	27
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserve	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	(34)	(7)	27

Uw begrotingsbeheer op orde echter wel een aantal bijzonderheden

De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden toereikend in de jaarrekening toegelicht. De gemaakte analyses en toelichtingen zijn van een toereikend niveau.

Geprognosticeerde resultaat van de grondexploitatie

Het verwachte tekort bedraagt circa € 19,4 miljoen op netto contante waarde per 31 december 2014 ten opzichte van een verwacht tekort van € 15 miljoen ultimo vorig jaar (dit is € 15,5 miljoen op netto contante waarde per 31 december 2014). Het verwachte verlies is niet als verliesvoorziening verwerkt in de jaarrekening 2014 van het Regionaal Bedrijventerrein Twente (hierna: RBT) evenals voorgaande jaren. De reden hiervoor is dat de deelnemende gemeenten Hengelo, Enschede, Borne en Almelo en de provincie Overijssel op basis van de gemeenschappelijke regeling borg staan voor de tekorten van de grondexploitatie en door middel van de GR garant staan voor alle eventuele resultaten van de gemeenschappelijke regeling. De borgstelling die bij de oprichting was overeengekomen wordt jaarlijks herzien door (unanieme) vaststelling van de geactualiseerde grondexploitatie en het geactualiseerde risicoprofiel (door het algemeen bestuur). Het dagelijks bestuur heeft in februari 2014 ingestemd met een bijstelling en herijking van de concept grondexploitatie waarna deze op prijspeil 1-1-2015 sloot met een tekort van € 19,3 miljoen negatief. Inclusief het verwachte negatieve resultaat uit de parkmanagementexploitatie is dit samen € 19,4 miljoen negatief.

Wij merken op dat er een belangrijke wijziging wordt voorgesteld ten aanzien van het plankostenraming. De grondexploitatie en de hierin opgenomen wijzigingen zijn nog niet vastgesteld door het algemeen bestuur. Dit staat gepland op 8 juli aanstaande.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2014

Verklaring wijziging verwacht resultaat

Ten opzichte van 2014 is de verwachte uitkomst van de grondexploitatie € 4,4 miljoen verslechterd. Deze verslechtering wordt met name veroorzaakt door de hieronder beschreven aanpassingen.

Bijstelling plankostenraming

In het voorgaande boekjaar was reeds aan de hand van de inschatting van het management een extra bedrag van € 2 miljoen geraamd voor de plankosten. Aangegeven werd dat in 2014 nader onderzoek zou plaatsvinden om te komen tot een meer gedetailleerde plankostenraming. Dit onderzoek heeft inmiddels plaatsgevonden en heeft er toe geleidt dat de het plankostenraming verder is opgehoogd met een bedrag van € 1,8 miljoen. Hierbij dient de kanttekening worden gemaakt dat hierbij uitgegaan wordt van een taakstellende bezuiniging van € 2 miljoen die in de nog te bepalen nieuwe organisatiestructuur een plek zal moeten krijgen.

Niet verhogen van grondprijzen

Besloten is om de voorheen geraamde grondprijzenstijging niet in de huidige grondexploitatie door te voeren. Deze bijstelling heeft een effect van € 2 miljoen op de uitkomsten van de grondexploitatie in negatieve zin.

Verdeling tekort

Het tekort zal op basis van de bij oprichting overeengekomen verdeelsleutel (gebaseerd op het aandeel in het Openbaar Lichaam) worden verdeeld over de deelnemende gemeenten en de provincie. Het is dan ook van belang dat de deelnemende gemeenten en de provincie in hun jaarrekening een voorziening opnemen gebaseerd op het verwachte daadwerkelijke verlies.

Ondanks een verdere verslechtering van het verwachte verlies ziet de directie en het dagelijks bestuur de ontwikkeling binnen de grondexploitatie nog positief tegemoet.

Dit heeft onder andere te maken met de positieve tendens die zij ziet in de verwachte verkopen als gevolg van de realisatie van de laad- en loskade en de ontwikkelingen met betrekking tot de Container Terminal Twente en de uitdieping van het Twentekanaal. Daarnaast bieden de nog altijd specifiek positief onderscheidende factoren van het RBT, zoals veiligheid door het centrale blussysteem, beperktere regelgeving omtrent geluidsoverlast als gevolg van de ligging, de ruimte, goede perspectieven volgens het dagelijks bestuur. Hiernaast is een voorstel in voorbereiding om nog meer acquisitieactiviteiten op te starten.

De economische ontwikkelingen hebben op dit moment een positief (drukkend) effect op de rentestanden en de kosten (met name bestaande uit aanbestedingsvoordelen). Echter gezien het feit dat de economie in 2014 niet verder aangetrokken is, zijn ook de onzekerheden en risico's ten aanzien van de realisatie van het uitgiftetempo en verkoopprijzen die bestonden niet verbeterd.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2014

Conclusie EY ten aanzien van de grondexploitatie

Wij hebben geconstateerd dat recente marktanalyse gericht op de toekomstige uitgifte van de gronden ontbreekt. Wij merken derhalve op dat wij onvoldoende en geschikte controle-informatie hebben kunnen verkrijgen om de bij de schatting van het verwachte, in de jaarrekening verwerkte exploitatieresultaat gehanteerde uitgangspunten inzake de toekomstige gronduitgifte (van 6 hectare per jaar) te kunnen verifiëren. Op basis van een analyse aan de hand van de historische gegevens, de marktsituatie en de ontwikkelingen binnen het RBT is een alternatief scenario berekend waarbij het tempo van uitgifte op 4 hectare per jaar op de langere termijn wordt gesteld. Dit scenario is toegelicht in de jaarrekening.

Vanwege het ontbreken van deze controle informatie zijn wij van mening dat wij de bandbreedte van € 10,2 miljoen tussen het scenario waarmee de jaarrekening is opgemaakt en het alternatieve scenario zoals is weergegeven op pagina 31 van de jaarrekening als onzekerheid in de controle moeten aanmerken voor zowel ons oordeel inzake de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Onze analyse van de financiële positie

Risicoanalyse en het weerstandsvermogen

In het jaarverslag wordt in de paragraaf weerstandsvermogen een beknopte weergave gegeven van de stand van zaken.
RBT beschikt zelf niet over reserves. Dit is inherent aan het feit dat de deelnemende partijen in RBT naar verhouding van deelname bijdragen in een eventueel verlies van de grondexploitatie.

In de paragraaf weerstandsvermogen is een verwijzing opgenomen naar de risicoanalyse omtrent de grondexploitatie.
Jaarlijks wordt een risicoanalyse opgesteld. In deze risicoanalyse is per begrotingspost een inschatting gemaakt van het risico. Eén van de conclusies die getrokken wordt in de risicoanalyse is dat met 80% zekerheid kan worden gesteld dat het verwachte resultaat in een bandbreedte ligt van € 7,1 miljoen negatief en € 38,6 miljoen negatief (netto contante waarde per 1 januari 2015). Deze bandbreedte werd in 2014 vastgesteld op € 4,4 miljoen positief en € 31,8 miljoen negatief (netto contante waarde per 1 januari 2014).

Ten opzichte van de analyse van vorig jaar betekent dit dat het meest gunstige scenario € 11,5 miljoen negatiever geworden is en het meest negatieve scenario € 6,8 positiever uitkomt.

Uit de risicoanalyse blijkt dat het afzettempo het belangrijkste risico vormt.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Bijzonderheden, aandachtsgebieden en analyse van de waarderingsgrondslagen

Uitgangspunten grondexploitaties

Indexatie opbrengstenstijging

Gezien het feit dat RBT momenteel contracten sluit alsmede gesprekken voert met organisaties inzake vestiging op het bedrijventerrein waarbij een minimaal prijsniveau van € 125 (gelijk aan de prijs waarmee in de grex wordt gerekend) of hoger wordt vastgelegd, achten wij de opbrengstenindexatie van 0% tot en met 2016 en 2% vanaf 2017 op dit moment een aanname welke niet significant afwijkt van de marktbandbreedte.
De vraag blijft of dit hogere prijsniveau gehandhaafd kan blijven en of een opbrengstenindexatie van 2% voor de gehele looptijd een realistische aanname is. De gerealiseerde verkoopprijs voor de grond op XL Businesspark Twente dient daarom constant gemonitord te worden om te bezien of de prijzen in lijn blijven met deze verwachting en al dan niet bijgesteld zouden moeten worden.

Indexatie kostenstijging

Wij hebben vastgesteld dat de kostenstijging aangepast is ten opzichte van de grondexploitatiecalculatie van vorig jaar, maar achten de vastgestelde kostenstijging van 2% vanaf 2017 acceptabel.

Afzettempo

De vertragende binnenlandse economie heeft invloed op de Nederlandse alsook de regionale industriële markt en hiermee de uitgifte op het Regionaal Bedrijventerrein Twente. De verwachting is nog steeds dat organisaties een efficiencyslag zullen maken met betrekking tot hun bedrijfsruimte door minder metrages te gaan gebruiken. De vraag naar bedrijfsruimte zal hiermee verder verminderen. De verwachting is tevens dat overtollige bedrijfsruimte wordt afgestoten en hiermee het aanbod aan bedrijfsruimte ook vanuit de bestaande bouw wordt verhoogd.

De focus voor uitgifte van het bedrijventerrein ligt in 2015 op 13,0 hectare (inclusief 7 ha aan CTT (huurovereenkomst) en Eurol(ontwikkelovereenkomst). Het uitgiftetempo voor de jaren vanaf 2016 is gehandhaafd op 6,0 hectare per jaar. De geprognosticeerde uitgifte ligt boven het gerealiseerde gemiddelde van de afgelopen jaren op 2,2 hectare.

Vanuit de diverse actuele leads en acquisitie gesprekken, in combinatie met de opgedane ervaring in de afgelopen jaren waaronder de gerealiseerde afzet, maar ook rekening houdend met de niet recente marktanalyses die de 6,0 hectare onderbouwen, merken wij de schatting van de verwachte gronduitgiften als onzeker aan. Wij hebben derhalve verzocht een alternatief scenario te laten doorrekenen. Dit scenario wat neerkomt op een uitgifte van 4,0 hectare per jaar is toegelicht in de jaarrekening. Hierbij vermelden wij dat vorenstaande een inschatting blijft waarbij wijzigingen van deze inschatting een grote impact hebben op het verwachte resultaat van de grondexploitatie.

Verkoopprijzen

De verwachte verkoopprijzen vanaf 2014 bedragen € 125/m2. De directie geeft aan dat met name de unieke kenmerken van het bedrijventerrein en de ontwikkeling en stimulering door de omliggende gemeenten de gehanteerde verkoopprijzen in de berekening rechtvaardigen.
De onzekerheid die de hoogte van de verkoopprijzen kenmerkt komt tot uitdrukking in de ruime bandbreedte zoals is aangegeven door de deskundigen die u in het verleden heeft ingezet ter bepaling ervan. Wij zijn van mening dat gezien recente verkoopresultaten de prijs wordt gerechtvaardigd doch zich wel bevindt aan de bovenkant van de marktconforme bandbreedte. De gerealiseerde verkoopprijs voor de grond op XL Businesspark Twente dient daarom constant gemonitord te worden om te bezien of de prijzen in lijn blijven met deze verwachten en al dan niet bijgesteld zouden moeten worden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Bijzonderheden, aandachtsgebieden en analyse van de waarderingsgrondslagen

Uitgangspunten grondexploitaties

Onzekerheid

De onzekerheid in de inschatting van de verkoopprijzen en het afgiftetempo en de impact hiervan op het verwachte verlies van de grondexploitatie hebben wij ook tot uitdrukking gebracht in onze controleverklaring in een respectievelijk onverplicht toelichtende paragraaf en een paragraaf waarin de onderbouwing van ons oordeel met beperking wordt toegelicht.

In deze paragraaf verwijzen wij naar de door de directie in de toelichting op de jaarrekening opgenomen uitgangspunten en toegelichte onzekerheden bij de waardering van het onderhanden werk.

Investeringen parkmanagementexploitatie

Ten aanzien van de investeringen in de voorzieningen van het bedrijventerrein is er een parkmanagementexploitatie ingericht.
Deze investeringen gaan op het moment van uitgifte van de laatste kavel (wat in feite gelijk is aan de datum van liquidatie van de gemeenschappelijke regeling) om niet over naar de opgerichte coöperatie waarin alle bedrijven die zich hebben gevestigd op het park verplicht deel van uit maken. Iedere deelnemer betaald een eenmalige canon (canon B) ten behoeve van de te verrichten en reeds verrichte investeringen. De parkmanagementexploitatie ging uit van een sluitende begroting waarbij de reeds ontvangen bijdragen en de nog te ontvangen bijdragen gelijk zijn aan het uiteindelijk totale investeringsniveau. Echter gezien de vertraging in de uitgifte van de terreinen laat de huidige calculatie een tekort van € 0,1 miljoen zien.
In principe hadden de investeringen onderdeel kunnen zijn van de grondexploitatie. Er is echter bewust voor gekozen om de grondexploitatie (bouwrijp maken en uitgifte gronden) en de parkmanagementexploitatie te scheiden om daarmee het inzicht te behouden in de kostprijs van de componenten.

Gezien vorenstaande kunnen wij ons verenigen met de verwerkingswijze als onderhanden werk op de balans van het RBT.

Parkmanagementbegroting (onderhoudslasten)

Naast de parkmanagementexploitatie is er een parkmanagementbegroting opgesteld. De exploitatie bevat namelijk naast de te verrichten investeringen ook jaarlijkse onderhoudslasten. Voor deze onderhoudslasten wordt een jaarlijkse bijdrage ontvangen van de erfpachters. Gezien de voortgang van de uitgifte van de kavels is deze bate momenteel nog niet gelijk (lager) aan de jaarlijkse last. Bij realisatie van 50% uitgifte van het terrein gaat de begroting van de parkmanagementbegroting over naar de coöperatie en wordt het hun verantwoordelijkheid. RBT zal in de eerste jaren dan nog bij moeten dragen bij tekorten in deze parkmanagementbegroting.

De toekomstige lasten en baten (gericht op de "exploitatie" van de voorzieningen) inzake het onderhoud zijn niet meegenomen in de waardering van het onderhanden werk en daarmee niet betrokken in de bepaling van het resultaat van de grondexploitatie. Deze lasten zullen direct in het jaarlijkse exploitatieresultaat van het RBT vallen. Met ingang van 1 januari 2014 is er een nieuw programma ingesteld, waarbinnen de jaarlijkse terugkerende baten en lasten worden geadministreerd. Voor 2014 werd een verlieslatend exploitatiesaldo voorzien. De realisatie bedraagt een negatief saldo van € 6.000. De komende jaren zal het tekort naar verwachting wat toenemen. De directie heeft aangegeven dat jaarlijks bij vaststelling van de jaarrekening een besluit wordt genomen over de verrekening van het exploitatiesaldo over het afgelopen jaar en dat in geval van een negatief exploitatiesaldo hiervoor (dan) in dekking wordt voorzien. Hierover zal het algemeen bestuur nog een besluit moeten nemen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Bijzonderheden, aandachtsgebieden en analyse van de waarderingsgrondslagen

Schatkistbankieren

Vanaf 2014 dient In de toelichting op de balans ten aanzien van schatkistbankieren het volgende te worden vermeld:

- Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording afgelegd wordt.
- Voor ieder kwartaal van het jaar dient het bedrag aan middelen toegelicht te worden dat "buiten de schatkist" is gehouden.

Wij hebben vastgesteld dat bovenstaande adequaat is toegelicht in de jaarrekening.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het dagelijks bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Europese aanbestedingen

Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de inkopen om vast te stellen of daar waar noodzakelijk conform Europese wetgeving ook voldaan wordt aan deze wetgeving. Wij hebben geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2014 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2014 van het RBT hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van het RBT, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. Wij hebben hiertoe in december 2014 een managementletter uitgebracht aan het dagelijks bestuur.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.

De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Rechtmatigheidsbeheer

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2014 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2014 van het RBT. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- Het rechtmatigheidsbeheer;
- De naleving van het voorwaardencriterium.
- De begrotingsrechtmatigheid.
- De kredieten.
- Mutaties in de reserves.
- Het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium.
- De niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van het algemeen bestuur is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Het algemeen bestuur autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan het algemeen bestuur. Door een goede inrichting van de planning & controlcyclus zorgt het dagelijks bestuur er voor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan het algemeen bestuur, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid.

Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door het algemeen bestuur worden geautoriseerd.

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting. Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting:

Lastenoverschrijding programma (x € 1.000)	Begrotingsafwijking	Onrecht-matig, telt niet mee	Onrecht-matig, telt wel mee
2. Parkmanagement investeringen (€ 43.000)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid.	V	
4. Laad en Loskade (€174.000)	Kostenoverschrijdingen zijn passend binnen het bestaand beleid.	V	
6. Openbare ruimte (€31.000)	Kostenoverschrijdingen zijn passend binnen het bestaand beleid.	V	

Rechtmatigheidsbeheer

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het dagelijks bestuur een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het dagelijks bestuur stelt het algemeen bestuur voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2014. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Er zijn geen bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen. Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing".

Kasgeldlimiet

Er zijn in de wet Fido regels vastgelegd hoe gemeenten, provincies en ook gemeenschappelijke regelingen hun geld en kapitaal moeten beheren. Afhankelijk van de begroting zijn hieromtrent ook regels gesteld aan hoeveel geld een gemeenschappelijke regeling mag lenen voor een periode van maximaal 1 jaar, de zogenaamde kasgeldlimiet. Op basis van de regelgeving wordt een overschrijding van twee kwartalen achtereenvolgens geaccepteerd en bent u bij drie kwartalen achtereen in overtreding.
Wij hebben geconstateerd dat u de laatste twee kwartalen van 2012, geheel 2013 en de eerste 3 kwartalen van 2014 de voor u geldende kasgeldlimiet hebt overschreden. De overtredingen van deze wet- en regelgeving leiden tot onrechtmatigheden. Aangezien aan deze overtreding van de wet geen (direct) financiële gevolgen zijn verbonden hoeft deze overtreding niet mee te wegen in ons accountantsoordeel. Wel zijn wij verplicht hiervan melding te maken in dit verslag.

Inmiddels zijn door uw organisatie maatregelen getroffen waardoor de kasgeldlimiet vanaf het vierde kwartaal 2014 niet langer wordt overschreden.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO die we hieronder hebben opgenomen, betreffen:

- Langdurige betrokkenheid
- Samenloop van dienstverlening
- Geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2013 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 van het RBT gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in Artikel 213, tweede lid, van de *Gemeentewet*.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Controleaanpak en -uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem-en gegevensgerichte werkzaamheden. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze control.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2014 onderkend:

- Schattingen en toelichtingen in de jaarrekening.
- Opbrengsten

Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De goedkeuringstolerantie in vastgesteld door het algemeen bestuur. Het normenkader is bijgesteld, ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2014 en het door het algemeen bestuur vastgestelde percentage bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 107.500 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 321.500 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Derhalve zijn wij van mening dat de onzekerheid zoals deze nu tot uitdrukking wordt gebracht in onze verklaring niet getoetst zou moeten worden aan de norm van 1% van de lasten, maar aan een meer realistischer norm rekening houdend met het specifieke karakter van deze gemeenschappelijke regeling. Wij zijn derhalve van mening dat rekening houdend met de kwalitatieve afweging, hetgeen recht doet aan de situatie, dat de onzekerheid zoals eerder beschreven zou moeten leiden tot een beperking in plaats van een oordeelonthouding.

Wij zijn van mening dat het afgeven van een verklaring met beperking voor de gebruiker van de jaarrekening beter de omstandigheden verwoord ten aanzien van de onzekerheden die spelen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door het algemeen bestuur bepaald op € 5.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

SiSa-bijlage

Bijlage 2

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2014	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E30	Quick wins binnenhavens	-	0	n.v.t.

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Projectbureau
BEZOEKADRES Wierdensestraat 25B
POSTADRES Postbus 67
7600 AB Almelo
TELEFOON 0546 85 18 88
FAX 0546 85 19 12
EMAIL info@xlpark.nl
INTERNET www.xlpark.nl

DATUM 28-04-2015
BETREFT Jaarstukken, begroting en grondexploitatie

KENMERK UIT14.00063
UW KENMERK

Geachte raad,

Overeenkomstig de artikelen 20 en 21 van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente ontvangt u hierbij:

1. De jaarstukken van het RBT over 2014
2. De grondexploitatie van het XL Businesspark per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse
3. De (herziene) begroting voor 2015 en 2016 en de meerjarenraming 2017-2019
4. Een intentieverklaring inzake een bestuurlijke verkenning naar overname van het belang van de gemeenten door de provincie.

De accountant heeft de jaarrekening over 2014 gecontroleerd. Het verslag van bevindingen van de accountant en de controleverklaring zijn bijgevoegd.

Doel van de documenten
Via de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, legt ons bestuur verantwoording af over de realisatie van de (vorig jaar) vastgestelde beleidsvoornemens (begroting 2014). Hierdoor kan het Algemeen Bestuur beoordelen of ons bestuur in overeenstemming met de in de begroting gestelde kaders heeft geopereerd.

Door middel van de grondexploitatie wordt een beeld gegeven van het (begrote) eindresultaat van het XL Businesspark Twente. De begroting dient niet ter bepaling van het resultaat, maar fungeert als financieel en beleidsmatig kader waarbinnen ons bestuur kan opereren. Daarmee vormt de begroting de basis voor de jaarverslaglegging over het lopende jaar.

Hierna wordt, per document, ingegaan op de belangrijkste conclusies en een aantal relevante ontwikkelingen.

Jaarstukken 2014
Bij behandeling van de begroting 2014 werd verwacht dat het in de grondexploitatie geïnvesteerd vermogen zou oplopen met € 1,9 miljoen. In werkelijkheid is de boekwaarde opgelopen met € 7,5 miljoen. Reden hiervoor is dat de levering van zeven hectare bouwgrond, waarover overeenkomsten zijn gesloten met C.T.T. en Eurol, in 2014 niet kon plaatsvinden. Dit omdat omwonenden gebruik hebben gemaakt van hun rechtsbeschermingsmogelijkheden, waardoor de omgevingsvergunning nog niet kon worden afgegeven. Daardoor liep ook het in parkmanagement geïnvesteerd vermogen verder op dan begroot en vond de inbreng van percelen in het erfpachtbedrijf niet plaats.

De jaarrekening is gecontroleerd door Ernst & Young. De accountant geeft een goedkeurende verklaring met beperking af. Dit houdt in dat men de jaarrekening goedkeurt, echter uitgezonderd het gevolg van onzekerheid over het uitgiftetempo. Dit komt tot uiting in hun rapportage (bijgevoegd). Bij het onderdeel "risicoanalyse" in deze brief wordt hierop nader ingegaan.

In de jaarrekening wordt aandacht besteed aan de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Deze wet is met ingang van 1 januari 2013 van toepassing en stelt normen aan de hoogte van de bezoldigingen in de (semi)publieke sector. In onze brief van 5 september 2014 hebben wij de deelnemers geïnformeerd over de stand van zaken m.b.t. de toepassing van de WNT. De vergoeding van de projectdirecteur hebben wij in overeenstemming gebracht met de WNT-norm en in onderling overleg is overeengekomen dat de met hem gesloten dienstverlenings-overeenkomst per 1 januari 2015 tussentijds is beëindigd. De vergoeding voor de casemanager hebben

wij verlaagd naar € 110,- per uur (exclusief btw). De casemanager kan zich niet vinden in het op hem van toepassing zijn van de WNT en de verlaging van de vergoeding. Overleg hiervoor heeft erin geresulteerd dat met hem een vaststellingsovereenkomst is gesloten waarin op basis van artikel 96 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan de kantonrechter in Amsterdam een voor beide partijen bindend oordeel wordt gevraagd over het van toepassing zijn van de WNT en de door ons eenzijdig verlaagde vergoeding. Zodra de beslissing van genoemde kantonrechter bekend is zullen wij u daarover informeren.

Begroting
Het afgelopen jaar was (hoewel dit nog niet tot transacties heeft geleid) er sprake van een toename in belangstelling voor vestiging op het XL Businesspark. Ondernemers wijzen op een voorzichtig economisch herstel en oriënteren zich op de mogelijkheden. Daarbij gaat het om zowel logistieke als industriële bedrijven. De aanwezigheid van een laad- en loskade en de geplande opening van de Combiterminal Twente (C.T.T.) speelt daarbij een belangrijke rol. De gesprekken met bedrijven hebben momenteel betrekking op een groot deel van de kavels in tranche 1 en tranche 3a. Verwachting is dat, naast de uitgiften aan C.T.T. en Eurol (in totaal circa 7 hectare), in 2015 zes hectare bouwgrond wordt uitgegeven. Dat lijkt realistisch op basis van gesprekken met diverse gegadigden. Verwachting is derhalve dat de prognose die naar voren kwam uit het onderzoek van Ecorys, in 2015 wordt gehaald.

Grondexploitatie
T/m 31-12-2014 is (op basis van vreemd vermogen) € 88,4 miljoen geïnvesteerd in de productie van bouwgrond. De grondexploitatiebegroting wordt jaarlijks geactualiseerd, om inzicht te krijgen in de terugverdiencapaciteit van deze investeringen.

Per 1-1-2014 werd een tekort begroot van € 15 miljoen (netto contant per 1-1-2014). Op prijspeil 1-1-2015 (verhoogd met rente) is dit € 15,5 miljoen. De geactualiseerde grondexploitatie sluit op een tekort van € 19,3 miljoen en verslechtert derhalve met € 3,8 miljoen. De verslechtering wordt (op hoofdlijnen) als volgt verklaard:

- In de vorig jaar vastgestelde grondexploitatie werd verondersteld dat de grondprijs (van gemiddeld € 125,- per m2) in 2014 wordt verhoogd. Voorgesteld wordt om de grondprijs niet te verhogen. Dit ingegeven door de op dit moment historisch lage inflatiecijfers en de huidige marktontwikkelingen. Dat heeft een negatief effect van € 2 miljoen, netto contant per 1-1-2015.
- Voorgesteld wordt om de begroting van plankosten bij te stellen. Dit naar aanleiding van een plankostenonderzoek, waarmee inzicht is verkregen in de nog te verrichten werkzaamheden en nog te maken kosten. Bijstelling van de plankostenbegroting heeft een negatief effect van € 1,8 miljoen, netto contant per 1-1-2015. Daarbij is rekening gehouden met een taakstellende bezuiniging van € 2 miljoen op overheadkosten, die bij de verdere uitwerking van de organisatiestructuur wordt ingevuld.

Minderheidsstandpunt provincie Overijssel
Gezien de ontwikkeling van de grondexploitatie de afgelopen jaren en onzekerheid met betrekking tot het uitgiftetempo, neemt de provincie het standpunt in om behoudendheid te betrachten ten aanzien van de grondexploitatie. De provincie acht het bovendien niet opportuun om uit te gaan van mogelijkheden tot besparing, die ingegeven zijn met onzekerheden. Daarom is de provincie van mening dat een grondexploitatie met een tekort van € 32 miljoen toekomstbestendig is.

Parkmanagement
T/m 31-12-2014 is (op basis van vreemd vermogen) € 4,5 miljoen geïnvesteerd in de totstandkoming van parkmanagementvoorzieningen (camera's en blusvoorziening). De parkmanagementbegroting wordt jaarlijks geactualiseerd, om inzicht te krijgen in de terugverdiencapaciteit van deze investeringen. Per 1-1-2014 werd verwacht dat de verrichte investeringen volledig worden terugverdiend. Dit op basis van een door bedrijven te betalen (kostendekkende) investeringsbijdrage van € 5,95 per m2 uitgeefbaar terrein. Naar de huidige inzichten resulteert de parkmanagementbegroting in een tekort van € 0,1 miljoen. De verslechtering van het resultaat hangt grotendeels samen met het doorschuiven van de contractueel gronduitgiften aan Eurol en C.T.T. Dit kan niet (marktconform) aan ondernemers worden doorberekend.

Risicoanalyse
De grondexploitatie- en parkmanagementbegroting zijn qua uitgiftetempo gebaseerd op onderzoek van Ecorys (2012). Hieruit bleek dat het reëel is dat, na aanleg van een laad- en loskade en bij vestiging van

een containerterminal, jaarlijks 6 hectare bedrijventerrein wordt uitgegeven. Ook uit het onderzoek dat ten grondslag heeft gelegen aan de Visie Bedrijventerreinen Netwerkstad (2013), komt deze verwachting naar voren.

Op korte termijn lijken de vooruitzichten, ondanks de moeilijke marktomstandigheden, goed. Desalniettemin maken wij ons zorgen over het afzettempo. Mede als gevolg van de economische recessie, is het uitgiftetempo tot op heden niet gehaald (uitzondering hierop vormt het jaar 2011, waarin Timberland zich vestigde). Om die reden zullen wij de gronduitgifte nauwgezet monitoren en zullen wij onze acquisitie-inspanningen intensiveren. Dit ook omdat een vertraging in gronduitgifte een substantieel effect heeft op het resultaat.

Om inzicht te krijgen in het financieel effect van een langzamere uitgifte hebben wij een rekenkundig scenario uitgewerkt. Deze rekenkundige exercitie gaat uit van verkoop van jaarlijks vier hectare (in plaats van zes). In dat geval sluiten de grondexploitatiebegroting en de parkmanagementbegroting op een tekort van (in totaal) € 29,6 miljoen (op netto contante waarde per 1-1-2015). Omdat het uitgiftetempo onzeker is, heeft de accountant een goedkeurende verklaring 'met beperking' afgegeven. Dit houdt in dat de jaarrekening is goedgekeurd, echter uitgezonderd het gevolg van de aanwezige onzekerheid met betrekking tot het gecalculeerde afzettempo. Dit binnen een bandbreedte van € 19,4 miljoen en € 29,6 miljoen (uitgaande van resp. 6 en 4 hectare).

Intentieverklaring
Het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) - samenwerkingsverband van de gemeenten Enschede, Hengelo, Borne en Almelo en de Provincie Overijssel - heeft als doel samen het XL Businesspark Twente te ontwikkelen, exploiteren en beheren. Tot op heden blijft het tempo van gronduitgifte van XL Businesspark achter bij de verwachting. De grondexploitatie is hierdoor negatief en de deelnemers van het RBT hebben hiervoor een voorziening getroffen.

Om het XL Businesspark aantrekkelijk en concurrerend in de markt te zetten, is financiële slagkracht en een daarbij passend sturingsmodel van belang. Om dit te bewerkstelligen is het goed om alle opties te onderzoeken. Overname van de belangen van de gemeenten in het RBT door de provincie is een van deze opties. Ambtelijk heeft hierop een verkennend gesprek plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van de gemeenten, die een belang hebben in het RBT, en de provincie. Unaniem is positief gereageerd om dit bestuurlijk verder te verkennen. Op uitnodiging van het College van Gedeputeerde Staten is dit door ons voorgezet in het Dagelijks Bestuur (DB) van het RBT. De verkenning hebben wij omarmd en verlenen onze medewerking hieraan. De bijgevoegde intentieverklaring hebben wij opgesteld om u te informeren vooruitlopend op de besluitvorming door het Algemeen Bestuur van het RBT begin juli. In de intentieverklaring wordt uitgegaan van een (mogelijke) overdracht op basis van een 'toekomstbestendige' grondexploitatie. Voor de provincie geldt als uitgangspunt dat een grondexploitatie met een tekort van € 32 miljoen toekomstbestendig is.

Voorstel aan het Algemeen Bestuur
Wij stellen het Algemeen Bestuur voor om in haar vergadering van 8 juli 2015, bijgevoegde jaarstukken, grondexploitatie en begroting vast te stellen. Wij stellen u door middel van deze brief in de gelegenheid om (binnen acht weken) uw bezwaren met betrekking tot de jaarstukken in te dienen bij het Algemeen Bestuur (artikel 21 gemeenschappelijke regeling). Daarnaast vragen wij u, overeenkomstig artikel 20 van de gemeenschappelijke regeling, uw 'gevoelen' met betrekking tot de begroting bij ons bestuur kenbaar te maken.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Dagelijks Bestuur van het Regionaal Bedrijventerrein Twente,

voorzitter,

E.J. van Marle

Bijlagen

1. De jaarstukken 2014 en de rapportage van de accountant
2. De grondexploitatie per 1-1-2015 en bijbehorende risicoanalyse
3. De herziene begroting voor 2015, de begroting voor 2016 en de meerjarenbegroting 2017-2019
4. Intentieverklaring

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Herzieningen Grondexploitaties per 1-1-2015**		
Zaaknummer	1064387	**Portefeuillehouder**	Ten Heuw
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	Jaarlijks worden op peildatum 1 januari de grondexploitaties en de daarmee samenhangende reserves en voorzieningen herzien. Het doel hiervan is om de financiële situatie van het grondbedrijf weer te geven. Het is aan de raad om te beoordelen of een realistisch beeld wordt geschetst en of de voorgestelde besluiten bijdragen tot continuering danwel verbetering van de financiële situatie van het grondbedrijf.		
Historie	1047300 Parameters herzieningen per 1 januari 2015, raadsbesluit 14 januari 2015		

Politieke Markt	**Datum 21 mei 2015**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
Onno Fiechter	Josien van den Berg	Raadzaal	Bestuur	60 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming			
Behandeladvies	Gezamenlijke behandeling met het voorstel m.b.t. Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT). Dit omdat de herziene grondexploitatie RBT per 1-1-2015 sluit op een tekort van € 19,3 miljoen. De gemeente Hengelo staat borg voor een aandeel van 23% van het tekort. Ten behoeve van het tekort heeft de gemeente Hengelo een voorziening getroffen van € 4,4 miljoen. Deze voorziening is meegenomen in de Herzieningen Grondexploitaties per 1-1-2015. Bij het verschijnen van de Herzieningen Grondexploitaties was er nog geen verklaring van de accountant van het Regionaal Bedrijventerrein Twente binnen (zie de annotatie van 2 april in de vergaderstukken). Inmiddels is deze wel binnen, zie daarvoor de stukken bij het voorstel m.b.t. het Regionaal Bedrijventerrein Twente. Technisch beraad op 11 mei, 19.00-20.30 in de Leeskamer			
Spreekrecht publiek	ja x nee ☐		Maximaal 5 minuten per inspreker, de voorzitter bewaakt de tijd en orde van de vergadering.	

Raad	**Datum 10 juni 2015**	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Na aanleiding van de bespreking op de Politieke Markt is dit onderwerp aangemerkt als hamerstuk voor de raad van 10 juni 2015.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1064387	Kosters, Frank	PF-GZ	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Herzieningen grondexploitaties per 1-1-2015

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. De boekwaarde-overzichten van de "nog niet in exploitatie genomen gronden" vast te stellen.
2. De per 1 januari 2015 herziene grondexploitaties en de daarmee samenhangende herziening van de reserve van de grondexploitaties vast te stellen.
3. Het project Hart van Zuid in de voorzieningen te benaderen als één project.
4. Ten laste van de reserve van de grondexploitaties een voorziening te treffen van € 47.901.621 om de tekorten van de exploitaties af te dekken.
5. Ten laste van de reserve van de grondexploitaties een voorziening te treffen van € 14.269.594 om de tekorten van de "nog niet in exploitatie genomen gronden" af te dekken.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De woningmarkt in Nederland heeft in 2014 een mooi herstel laten zien. Het was één van de betere jaren sinds de crisis. Het grondbedrijf van Hengelo heeft het afgelopen jaar wel de verkoopdoelstelling gehaald, maar heeft nog geen extra stap kunnen zetten. Het komende jaar wordt wederom een spannend jaar voor de woningmarkt, omdat beleidsmaatregelen van het rijk (bijvoorbeeld geen verruimde schenkingsvrijstelling) worden afgebouwd. Daar tegen over staat het groeiende consumentenvertrouwen, de stijgende huren en de historisch lage hypotheekrente.
De orderportefeuille van het grondbedrijf ziet er goed uit voor het komende jaar, want er zijn in februari meer opties dan de verwachte prognose voor het hele jaar. Maar die opties moeten het komende jaar dan wel worden omgezet in verkopen. Het is belangrijk om meer verkopen te realiseren dan de prognoses, omdat daarmee de financiële positie van het grondbedrijf verbetert.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1064387	Kosters, Frank	PF-GZ	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Herzieningen grondexploitaties per 1-1-2015

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Jaarlijks worden op peildatum 1 januari de grondexploitaties en de daarmee samenhangende reserves en voorzieningen herzien. Het gaat daarbij om het opstellen van herziene grondexploitaties, waarin verwerkt zijn:

- De rekeningcijfers over 2014.
- Nieuwe prognoses voor alle na 1 januari 2015 te verwachten bijdragen, verkoopopbrengsten en kosten.
- Voor zover van toepassing is er aansluiting met de staat van kredieten.

Het doel van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties is om de financiële situatie van het grondbedrijf weer te geven.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De woningmarkt heeft in 2014 een mooi herstel laten zien. Het was een van de betere jaren sinds de crisis. Het grondbedrijf heeft wel haar doelstelling aan verkopen gerealiseerd, maar heeft helaas nog geen een extra stap kunnen doen qua verkopen. Op de zakelijke markt (bedrijventerreinen, kantoren en overige verkopen) heeft het grondbedrijf haar doelstelling ook gerealiseerd.
Het wordt in 2015 een spannend jaar voor de woningmarkt. Beleidsmaatregelen worden afgebouwd (geen verruimde schenkingsvrijstelling, geen extra geld voor startersleningen). Daarnaast gaat het reguliere beleid door. Het maximaal te lenen bedrag loopt met een procentpunt terug (tot 103% van de waarde van de woning) en de af te trekken hypotheekrente loop met een half procent terug. Daar tegenover staat dat het consumentenvertrouwen aan het groeien is, de hypotheekrente laag is, de concurrentie op de hypotheekmarkt lijkt toe te nemen en de huren weer verhoogd zijn. De opties voor het grondbedrijf voor uit te geven kavels voor woningbouw overstijgen begin 2015 al de verwachte verkopen. Dus als de opties worden gerealiseerd dan ziet het er voor het grondbedrijf goed uit. Op de zakelijke markt zijn de mogelijkheden voor afzet goed te noemen, want in dit segment overstijgen de opties ook de verwachte verkopen.
Ondanks dat de markt aantrekt en daarmee de mogelijkheden voor het grondbedrijf toenemen, is het grondbedrijf er nog lang niet. Eén zwaluw maakt natuurlijk nog geen zomer. Er zijn nog een aantal dossiers met de nodige zorgen (zoals bijvoorbeeld Hart van Zuid*[1]) en er zijn een aantal projecten die een heel hoge boekwaarde hebben (zoals bijvoorbeeld BXL, de Veldkamp). Maar als de economie blijft doorgroeien, zoals nu door experts verwacht wordt, dan verbetert de financiële positie van het grondbedrijf.
*[1] Het resultaat van de grondexploitaties van Hart van Zuid komt, op basis van de samenwerkingsovereenkomst zoals gesloten met Van Wijnen, voor rekening van Van Wijnen en de gemeente. De gemeente en Van Wijnen zijn in 2014 in overleg geweest over de herijking van de samenwerking. Er is nog geen overeenstemming bereikt over de herijking van de samenwerking. Van Wijnen heeft in samenhang hiermee aangegeven de herziening van de grondexploitaties 2015 niet te willen vaststellen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

1. De boekwaarde-overzichten van de "nog niet in exploitatie genomen gronden" vast te stellen.
2. De per 1 januari 2015 herziene grondexploitaties en de daarmee samenhangende herziening van de reserve van de grondexploitaties vast te stellen.
3. Ten laste van de reserve van de grondexploitaties een voorziening te treffen van € 47.901.621 om de tekorten van de exploitaties af te dekken.
4. Ten laste van de reserve van de grondexploitaties een voorziening te treffen van € 14.269.594 om de tekorten van de "nog niet in exploitatie genomen gronden" af te dekken.
5. Het project Hart van Zuid in de voorzieningen te benaderen als één project.

FINANCIËLE ASPECTEN

De belangrijkste financiële bevindingen uit de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2015 zijn de volgende.

Voorziening tekortexploitaties
Conform de “gedragslijn BBV en grondbedrijf” (raadsbesluit 20.03.2007) dient ten laste van de reserve een voorziening getroffen te worden om de contante waarde van de tekortexploitaties af te dekken. Per 01.01.2015 is er een voorziening getroffen van afgerond € 47,9 miljoen. De voorziening was vorig jaar vastgesteld op € 45,2 miljoen. Deze toename ligt in de lijn der verwachtingen, omdat een voorziening elk jaar naar verwachting met de rente toeneemt.
Het project Hart van Zuid was in de voorzieningen in twee delen opgedeeld. Voor deze indeling was gekozen, omdat het project in twee fasen opgestart was. Het handelt zich hier echter om één project en daarom wordt voorgesteld om dit project, net als alle andere projecten, in de voorzieningensfeer als één project te benaderen.

Voorzieningen nog niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)
Als de verkeerswaarde lager is dan de boekwaarde, dan dient voor het verschil een voorziening te worden getroffen (BBV artikel 70). Dit jaar wordt een voorziening getroffen (€ 14,3 miljoen) voor de nog niet in exploitatie genomen gronden, waarvan de boekwaarde hoger is dan de verkeerswaarde. Vorig jaar was de voorziening vastgesteld op € 12,5 miljoen

Vrij besteedbaar deel reserve grondbedrijf
Naar huidige inzichten zal de doelstelling om een vrij besteedbare deel van de reserve van € 3,0 miljoen in 2016 gehaald worden.

Risico
Het risico van het grondbedrijf is per saldo toegenomen met € 3,1 miljoen. Die toename is toe te schrijven aan de wijziging van specifieke risico’s in projecten.

Personeelslasten
In de begroting wordt ervan uitgegaan dat jaarlijks € 1,8 miljoen van de personeelslasten ten laste van de grondexploitaties kan worden gebracht. De dekking van het onderdeel plan- en beheerskosten binnen grondexploitaties neemt vanaf 2016 af waardoor er naar huidige inzichten dekkingsproblemen kunnen ontstaan op dat onderdeel in de begroting. In de begroting van 2016-2019 wordt dit eventuele probleem gekwantificeerd en worden er maatregelen genomen.

BIJLAGE(N)

(Ia) Algemene toelichting
(1b) Reserves en voorzieningen
(II) Woningbouw, bedrijventerreinen en niet in exploitatie genomen gronden
Annotatie BXL

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Herziening grondexploitaties per 1 januari 2015

Deel Ia: Algemene toelichting

24 maart 2015
Sector Personeel en Financiën
Afdeling Grondzaken

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Samenvatting 3
1. Inleiding 5
2. Reserve grondexploitatie 6
3. Risico's 8
Inleiding 8
3.1. Risico's grondbedrijf 8
Algemeen 8
3.2. Scenario's 9
4. Verkoopopbrengsten en programma 11
4.1. In 2014 gerealiseerde verkoopopbrengsten en programma 11
4.2. Nog te realiseren verkoopopbrengsten en programma 13
5. Onderhanden werk met betrekking tot de grondexploitaties 17
6. Dekking personeelslasten 20
Bijlagen 24
Bijlage 1. Begrippen 25
Bijlage 2.1. Voorziening per grondexploitatie 27
Bijlage 2.2. Voorziening van de nog niet in exploitatie genomen gronden 28
Bijlage 2.3. Meerjarenraming reserve grondexploitaties 29
Bijlage 4.1. Gerealiseerde verkopen in 2014 31

Samenvatting

De woningmarkt in Nederland heeft in 2014 een herstel laten zien. Het was één van de betere jaren sinds de crisis. Het grondbedrijf heeft wel haar doelstelling aan verkopen gerealiseerd, maar heeft helaas niet een extra stap kunnen doen qua verkopen. Op de zakelijke markt (bedrijventerreinen, kantoren en overige verkopen) heeft het grondbedrijf haar doelstelling ook gerealiseerd.

Het wordt in 2015 een spannend jaar voor de woningmarkt. Beleidsmaatregelen worden afgebouwd (geen verruimde schenkingsvrijstelling, geen extra geld voor startersleningen). Daarnaast gaat het reguliere beleid door. Het maximaal te lenen bedrag loopt met een procentpunt terug (tot 103% van de waarde van de woning) en de af te trekken hypotheekrente loop met een half procent terug. Daar tegenover staat dat het consumentenvertrouwen aan het groeien is, de hypotheekrente laag is, de concurrentie op de hypotheekmarkt lijkt toe te nemen en de huren weer verhoogd zijn. De opties voor het grondbedrijf voor uit te geven kavels voor woningbouw overstijgen begin 2015 al de verwachte verkopen. Dus als de opties worden gerealiseerd dan ziet het er voor het grondbedrijf goed uit. Op de zakelijke markt zijn de mogelijkheden voor afzet goed te noemen, want in dit segment overstijgen de opties ook de verwachte verkopen.

Ondanks dat de markt aantrekt en daarmee de mogelijkheden voor het grondbedrijf toenemen, is het grondbedrijf er nog lang niet. Eén zwaluw maakt natuurlijk nog geen zomer. Er zijn nog een aantal dossiers met de nodige zorgen (Hart van Zuid) en er zijn een aantal die een heel hoge boekwaarde hebben (BXL, de Veldkamp). Maar als de economie blijft doorgroeien, zoals nu door experts verwacht wordt, dan verbetert de financiële positie van het grondbedrijf.

Op grond van het voorgaande lijken de in exploitatie genomen gronden redelijk onder controle. Er zijn nog wel enkele zaken die de nodige aandacht vragen.

Reserve grondexploitatie
De doelstelling om een vrij besteedbaar deel van € 3,0 miljoen te hebben wordt niet gerealiseerd. Naar huidige inzichten zal deze doelstelling in 2016 gerealiseerd worden.

Verkopen
In de komende vijftien jaar heeft de gemeente voldoende voorraad in haar grondexploitaties om nieuwbouw van bedrijven en woningen mogelijk te maken. De aandacht dient de komende jaren niet gericht te zijn op planinitiatieven maar op het zorgvuldig doorlopen van bestemmingsplan- procedures, de realisatie van bouwrijpe grond en vooral op de verkoop van de grond.

Risico's
Het risico van het grondbedrijf is per saldo toegenomen met € 3,1 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door gevoerde gesprekken met betrokken partijen (Hart van Zuid/Broek Noord) en toevoegingen/wijzigingen in de wensen (Hart van Zuid/Lange Wemen).

Onderhanden werk (boekwaarde)
Om de toename van de boekwaarde en de verliesvoorzieningen verder te beperken en zo een gezonde ontwikkeling van de onderhandenwerk positie in de komende jaren te bevorderen, zal er aanhoudende nadruk moeten worden gelegd op de realisatie van grondverkopen en op beheersing van de kosten.

Personeelslasten

In de begroting wordt ervan uitgegaan dat jaarlijks € 1,8 miljoen van de personeelslasten ten laste van de grondexploitaties kan worden gebracht. De dekking van het onderdeel plan- en beheerskosten binnen grondexploitaties neemt vanaf 2016 af waardoor er naar huidige inzichten dekkingsproblemen kunnen ontstaan op dat onderdeel in de begroting. In de begroting van 2016-2019 wordt dit eventuele probleem gekwantificeerd en worden er maatregelen genomen.

1. Inleiding

In deze inleiding wordt kort beschreven wat de aanleiding is van de algemene toelichting van de herziening van de grondexploitaties. Vervolgens wordt het doel van deel Ia van de herziening van de grondexploitaties geformuleerd. Dan wordt uiteengezet hoe het onderliggende rapport is opgebouwd.

Aanleiding

In de deel II worden de afzonderlijke grondexploitaties weergegeven en toegelicht. Per grondexploitatie worden de financiële gevolgen van een ruimtelijke ontwikkeling weergegeven. Om een totaalbeeld te geven van de financiële situatie van het grondbedrijf wordt dit samenvattende deel geschreven. De herziening van de grondexploitaties per 01-01-2015 bestaat uit de volgende delen:

(Ia) Algemene toelichting;
(Ib) Reserves en voorzieningen;
(II) Woningbouw, bedrijventerreinen en niet in exploitatie genomen gronden.

De voorgaande herzieningen zijn er vijf boeken aan de Raad aangeboden. Er worden nu drie boeken aangeboden, omdat de projecten anders gepresenteerd worden. De projecten komen nu in een standaard format. Door te kiezen voor dit format worden er maximaal 3 pagina's per project gepresenteerd. Dat leidt ertoe dat er minder dan de helft aan pagina's nodig is. Dit format wordt ook gebruikt door de projectleiders bij projectrapportages. Er is hiervoor gekozen, omdat dit naar verwachting de herkenbaarheid en de leesbaarheid van de herzieningen vergroot.

Doelstelling

Het doel van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties is vooral om de financiële situatie van het totale grondbedrijf weer te geven. De volgende aspecten spelen hierbij een rol:

(a) Vaststelling van het geactualiseerd voor gecalculeerde resultaat van iedere grondexploitatie na verwerking van de meest recente rekeningcijfers en de geactualiseerde - zowel qua omvang als fasering - nog te realiseren kosten, opbrengsten en bijdragen;
(b) Het kunnen opstellen van de geactualiseerde prognose voor de ontwikkeling van de reserve grondexploitatie en de aan de grondexploitaties gelieerde reserves en voorzieningen;
(c) Het verkrijgen van een permanent geactualiseerd toetsingskader ter vaststelling van de financiële gevolgen van onder meer aankopen, verkopen, aanpassingen grondprijzen, plan uitwerking, kredietaanvragen, aanbesteding resultaten en exploitatie overeenkomsten;
(d) Het kunnen vaststellen van de structurele dekkingsmiddelen voor personeelslasten en diensten en leveranties derden op basis van de in de grondexploitaties opgenomen voorbereidings- en uitvoeringskosten.

De opbouw van het verslag

Na de inleiding worden in de hoofdstukken twee tot en met zes de financiële positie van het grondbedrijf beschreven. De reserve grondexploitatie wordt in hoofdstuk 2 gepresenteerd. In hoofdstuk 3 worden de risico's van het grondbedrijf in beeld gebracht en worden een aantal scenario's doorberekend. De ontwikkeling van de grondverkopen en het programma dat daar bij hoort wordt daarna gepresenteerd (hoofdstuk 4). Tevens wordt aandacht besteed aan de gerealiseerde verkopen in 2014. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de ontwikkeling van het onderhanden werk (de boekwaarde van het grondbedrijf) gepresenteerd. In hoofdstuk 6 wordt onderzocht of er de komende jaren voldoende dekking binnen de grondexploitaties is om de personeelslasten te dekken.

2. Reserve grondexploitatie

Algemeen
De reserve grondexploitatie is de belangrijkste gemeentelijke reserve in relatie tot het grondbeleid. Met een aparte reserve voor het grondbedrijf worden de financiële resultaten en risico's van het grondbedrijf gescheiden van de financiële huishouding voor de overige gemeentelijke taken.
Als een gemeentelijke grondexploitatie positief wordt afgesloten, wordt de winst toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd die van de reserve grondexploitatie wordt afgeschreven. De hoogte van de voorzieningen per project (€ 47,9 miljoen) zijn te vinden in bijlage 2.1 voorziening per grondexploitatie.
Om de gevolgen van risico's te kunnen opvangen, zou binnen de reserve grondexploitatie minimaal € 3,0 miljoen vrij besteedbaar budget beschikbaar moeten zijn. Als een gemeente meer winstgevende dan verlieslatende grondexploitaties heeft, kan het vrij besteedbare budget van de reserve grondexploitatie sterk stijgen. In dat geval kan het college voorstellen om jaarlijks een bedrag van de reserve grondexploitatie af te romen en toe te voegen aan de algemene middelen. Dit kan zowel incidenteel als jaarlijks door middel van een taakstelling plaatsvinden. Het is ook mogelijk dat een gemeente meer verliesgevende exploitaties dan positieve exploitaties heeft. In dat geval kan het saldo van de reserve grondexploitatie onder druk komen te staan en het weerstandsvermogen in het geding komen. Het grondbedrijf kan dan financieel ondersteund worden, bijvoorbeeld door subsidies voor verliesgevende projecten of speciale gemeentelijke bijdragen uit de algemene middelen.

Naast een voorziening voor verwachte tekorten op grondexploitaties dient eveneens een voorziening te worden gecreëerd voor nog niet in exploitatie genomen gronden, waarvan de huidige verkeerswaarde lager is dan de boekwaarde (vooral verwervingskosten en bijkomende kosten waaronder rente). Deze voorziening wordt ook van de reserve grondexploitatie afgeschreven. De onderbouwing van de voorziening van de nog niet in exploitatie genomen gronden (€ 14,3 miljoen) is te vinden in bijlage 2.2 voorziening van de nog niet in exploitatie genomen gronden.

Ontwikkeling reserve in 2014
Er waren in 2014 een aantal ontwikkelingen die een positief effect hebben gehad op het financieel resultaat. Ten eerste is de boekwaarde minder hard gestegen dan vooraf was geschat (de verkoopdoelstellingen zijn gerealiseerd en de werkelijke kosten zijn lager uitgevallen). Ten tweede hebben we een kleine winst kunnen realiseren door het afsluiten van de grondexploitatie Eeckendiekske. En de winst in het erfpachtcomplex is hoger uitgevallen dan eerder was aangenomen.

Daar tegenover staan een aantal ontwikkelingen die een negatief effect hebben gehad op het financieel resultaat. Ten eerste zijn de parameters bijgesteld (kosten- en opbrengstenstijgingen). Ten tweede zijn de verkoopprijzen van de woningbouw getoetst door een extern bureau. Die externe toetsing heeft geleid tot een kleine correctie in het financieel resultaat. Daarnaast hebben we een extra voorziening moeten treffen voor de grondexploitatie BXL.

Per saldo is het vrij besteedbare deel van de reserve € 1,3 miljoen, terwijl het de prognose was dat het vrij besteedbare deel van de reserve grondexploitaties € 0,4 miljoen zou bedragen.

Verwachte ontwikkeling reserve
In bijlage 2.3 staat de meerjarenraming van de reserve grondexploitatie weergegeven. De stand van de reserve is per 01 januari 2015, zonder aanvullende maatregelen, € 1,3 miljoen. Verder blijkt uit de bijlage dat het vrij besteedbare deel van de reserve naar huidige inzichten op de korte termijn (t/m 2016) op het gewenste niveau van € 3,0 miljoen ligt. Op de middellange termijn (2017- 2020) is het beeld aanzienlijk positiever en is het de verwachting dat de reserve boven het gewenste niveau van het weerstandsvermogen komt te liggen.

Conclusies:

- De reserve is per 01-01-2015 € 63,5 miljoen
  Hiervan is aangewend voor een voorziening voor tekortexploitaties € 47,9 miljoen
  Hiervan is aangewend voor een voorziening voor NIEGG € 14,3 miljoen
  Er resteert als vrij besteedbaar deel € 1,3 miljoen
- De doelstelling om minimaal een vrij besteedbaar deel van € 3,0 miljoen te hebben wordt niet gehaald. De verwachting is dat deze doelstelling in 2016 gerealiseerd kan worden.

3. Risico's

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de risico's die van invloed zijn op het weerstandsvermogen, zoals bedoeld in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). Tevens wordt aandacht besteed aan scenarioberekeningen. De scenarioberekeningen worden sinds 2009 mede naar aanleiding van vragen vanuit de raad, gemaakt. In deze scenario's worden de financiële gevolgen van verschillende aannames berekend.

3.1. Risico's grondbedrijf

Algemeen

De gemeente Hengelo hecht veel waarde aan het bewust omgaan met risico's. Dat is eveneens een wettelijke verplichting die voortkomt uit het BBV. De wetgever heeft in het BBV bepaald dat de gemeente moet aangeven wat haar financiële mogelijkheden zijn om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. De financiële mogelijkheden om tegenvallers op te vangen, zijn beschreven in de jaarrekening van 2014. Het totale risico van het grondbedrijf bedraagt € 10,3 miljoen.

Hieronder staan de tien grootste risico's vermeld (tussen haakjes staat vermeld welke invloed het betreffende risico heeft).

1. Algemeen risico; uitgifteprijzen: De markt voor de grondverkopen verslechtert, waardoor de uitgifteprijzen onder druk komen te staan (27%);
2. Algemeen risico; realisatie afzet: De markt voor de grondverkopen verslechtert, waardoor de verwachte afzet niet gerealiseerd kan worden (11%);
3. Algemeen risico; marktontwikkelingen leiden tot onrealistische verkoopprognoses (7%);
4. Broek Noord; In het stedenbouwkundig ontwerp van de noordrand blijken minder m² uitgeefbaar te kunnen worden gerealiseerd, dan in de grondexploitatie is aangenomen (6%);
5. Algemeen risico; dalende verkeerswaarde: de verkeerswaarde van percelen in het complex niet in exploitatie genomen gronden daalt, waardoor er meer voorziening voor de niet in exploitatiegenomen gronden getroffen moet worden (5%);
6. Bedrijventerrein De Veldkamp: verliezen van gerechtelijke procedures, waardoor partijen moeten worden uitgekocht (4%);
7. Algemeen risico; vastgoed markt verslechtert: de markt voor vastgoed verslechtert, waardoor er op bezittingen (panden) in de grondexploitaties afgeschreven moet worden (4%);
8. Woonstad Noord (Fase 2b Hart van Zuid): de huuropbrengsten van de grond leveren minder op dan geraamd (3%);
9. Innovatieve brug (Fase 2b Hart van Zuid): de kosten zijn hoger dan € 7,1 miljoen en worden niet gedekt door een bijdrage van het Rijk (3%);
10. Lange Wemen: de private partners in het project gaan schade claimen (3%).

De tien grootste risico's bepalen daarmee 73% van de benodigde weerstandscapaciteit.

<u>Wijzigingen in de risicosimulatie in 2014:</u>
In de herzieningen van 2014 werden de financiële gevolgen van de risico's geschat op € 7,2 miljoen. Dit jaar zijn de financiële gevolgen van de risico's toegenomen naar € 10,3 miljoen. De risico's van het grondbedrijf hebben betrekking op de vastgestelde grondexploitaties. Bij de risico's voor grondexploitaties geldt dat er een wisselwerking is tussen de herziening van de grondexploitaties en de risico's. Indien een risico (financieel) wordt opgenomen in de grondexploitatie vervalt daarmee dan dat specifieke risico voor de grondexploitatie. De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een viertal factoren:

- In Hart van Zuid is het afgelopen jaar gesproken over ontvlechting/herijking van het project waardoor de kans dat er meer risico's bij de gemeente terecht komen, is toegenomen;
- In de subsidiebeschikking voor de brug in de Laan Hart van Zuid worden voorwaarden gesteld aan de innovatieve vormgeving van de brug en het proces waarmee deze innovatieve brug tot stand komt. Deze voorwaarden brengen extra risico's met zich mee in de vorm van kosten en tijd. Als maatregel kan het project in 2015 turn-key aanbesteed worden;
- In Broek Noord zijn de risico's aangescherpt door de gesprekken die gevoerd zijn met de ontwikkelaar. Voor dit deelgebied is namelijk nog geen overeenstemming tussen de partijen bereikt;
- Door het onderzoek alternatieve huisvesting is er in het project Lange Wemen onduidelijkheid over de locatie van het nieuwe stadskantoor. Hierdoor nemen de risico's op schadeclaims met de andere partijen toe. In het onderzoek alternatieve huisvesting is als maatregel al rekening gehouden met de verwachte schadeclaim. Het hier benoemde risico is het risico dat de claim hoger uitvalt.

Conclusie:

Het risico van het grondbedrijf is per saldo toegenomen met € 3,1 miljoen, wat te verklaren valt uit onder andere:

- Veranderingen die voorvloeien uit gevoerde gesprekken met marktpartijen;
- De consequenties van de subsidiebeschikking voor de realisatie van de innovatieve brug in de Laan Hart van Zuid;
- Het onderzoek naar alternatieve huisvesting en het vervolgonderzoek voor Lange Wemen.

3.2. Scenario's

Algemeen
Het is de bedoeling om met de scenario's de raad te informeren over de mogelijke gevolgen van veranderende economische omstandigheden. Hierbij is rekening gehouden met de wijziging van twee variabelen, namelijk de verwachte prijsstijgingen en de verwachte rente.

Werkwijze
Er zijn twee scenario's uitgewerkt (een gunstig en een ongunstig scenario) en de indexering behorende bij het scenario is per project doorgerekend. De resultaten per project zijn verwerkt in de reserve van het grondbedrijf. Wanneer contractuele afspraken gemaakt zijn met derden over de indexering, dan wordt die afspraak gerespecteerd en wordt de indexering niet aangepast.

Gunstig scenario
In het gunstige scenario is er voor gekozen om de rente voor de gemeentelijke projecten op 3% te zetten (exclusief Hart van Zuid). In dit scenario is niet uitgegaan van een herstel van de markt op middellange termijn, maar van de mogelijkheid om goedkoper geld te lenen.

Ongunstig scenario
In het ongunstige scenario is gerekend met een eenmalige prijsdaling van de opbrengsten op de middellange termijn, omdat op korte termijn verwacht wordt dat de markt zich herstelt. Voor de woningbouwkavels, de bedrijvenkavels, de kantorenkavels en de overige kavels worden de prijzen met 5% gecorrigeerd in 2020.

Uitkomst gunstig scenario
In dit gunstige scenario verbeteren de grondexploitaties met € 13 miljoen (prijspeil 01-01-2015) ten opzichte van de onderliggende herziening van 2015. Deze verbetering komt niet geheel per direct ten gunste van de reserve grondexploitaties, omdat alleen de verbeterde verliesexploitaties, waarvoor een voorziening gevormd moet worden, direct ten gunste komen van de reserve. Het vrij besteedbaar saldo van de reserve grondexploitaties is per 01-01-2015 € 1,3 miljoen. In dit positieve scenario berekening loopt dit vrij besteedbaar saldo per 01-01-2015 op naar € 5,2 miljoen. Het saldo is dus met € 3,9 miljoen verbeterd.

Uitkomst ongunstig scenario
In het ongunstige scenario verslechteren de grondexploitaties met € 5,5 miljoen (prijspeil 01-01-2015) ten opzichte van de onderliggende herziening van 2015.
Het vrij besteedbaar saldo van de reserve grondexploitaties per 01-01-2015 is bij de herziening van 2015 € 1,3 miljoen. In dit negatieve scenario berekening loopt dit vrij besteedbaar saldo per 01.01.2015 terug naar € 2,0 miljoen negatief. Het saldo is dus met € 3,3 miljoen verslechterd en komt ten laste van de reserve grondexploitaties. Als het ongunstige scenario zich voordoet heeft het grondbedrijf per 01-01-2015 onvoldoende middelen om de verslechtering in de reserve op te vangen. In dit ongunstige scenario moet het grondbedrijf een beroep doen op de algemene dienst.

Conclusies:

- Het is van groot belang om de indexering op voorhand zo reëel mogelijk in te schatten, maar tegelijkertijd kunnen we pas achteraf concluderen of de inschatting reëel was;
- Een te positieve of te negatieve inschatting van de indexering kan grote gevolgen hebben voor de financiën van de gemeente c.q. het grondbedrijf;
- De werkelijke indexering is niet te beïnvloeden;
- Prijsverlagingen hebben grote gevolgen voor de reserves grondexploitaties en waar niet toereikend ook voor de algemene dienst.

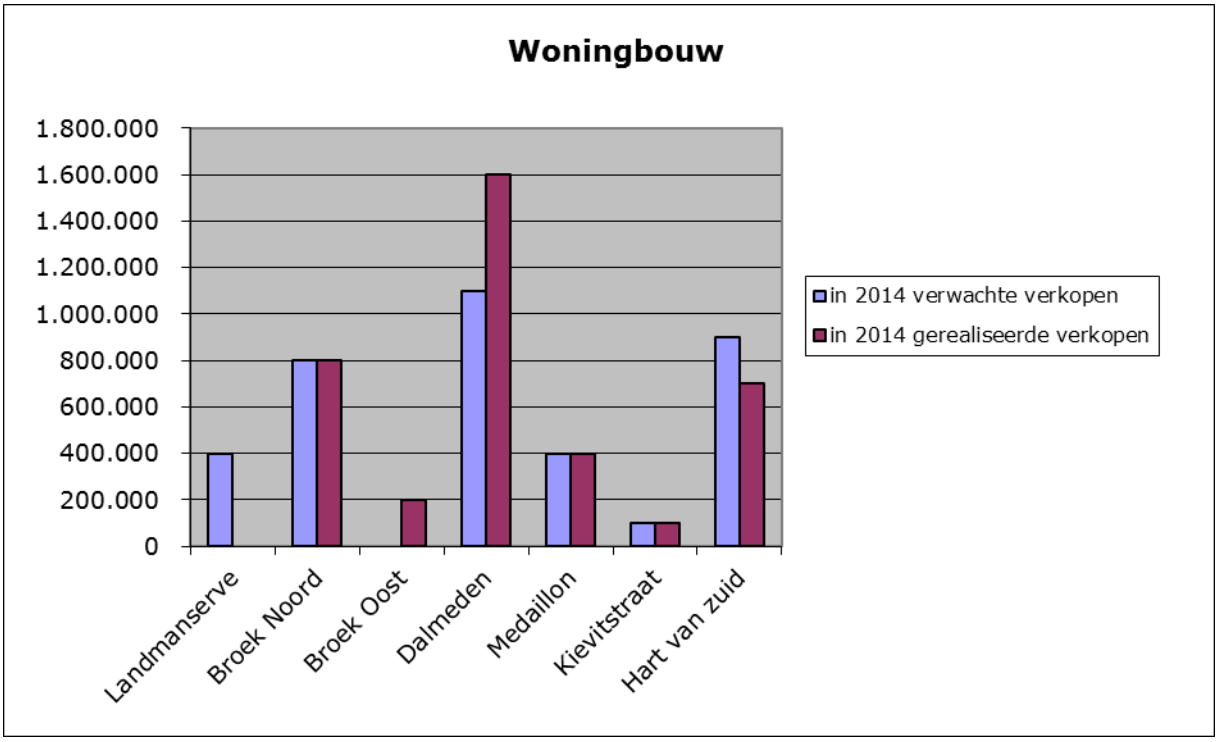
4. Verkoopopbrengsten en programma

De wijze waarop het te realiseren programma in de grondexploitaties is opgenomen, is van groot belang voor de resultaten en voor de haalbaarheid van de grondexploitaties. In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan het gerealiseerde (paragraaf 4.1) en het te realiseren (paragraaf 4.2) programma en de verkoopopbrengsten.

4.1. In 2014 gerealiseerde verkoopopbrengsten en programma

Opbrengsten woningbouw
In 2014 is € 3,8 miljoen aan grondopbrengsten uit de verkoop van kavels voor woningen gerealiseerd. Er was gerekend op een grondopbrengst van € 3,7 miljoen.

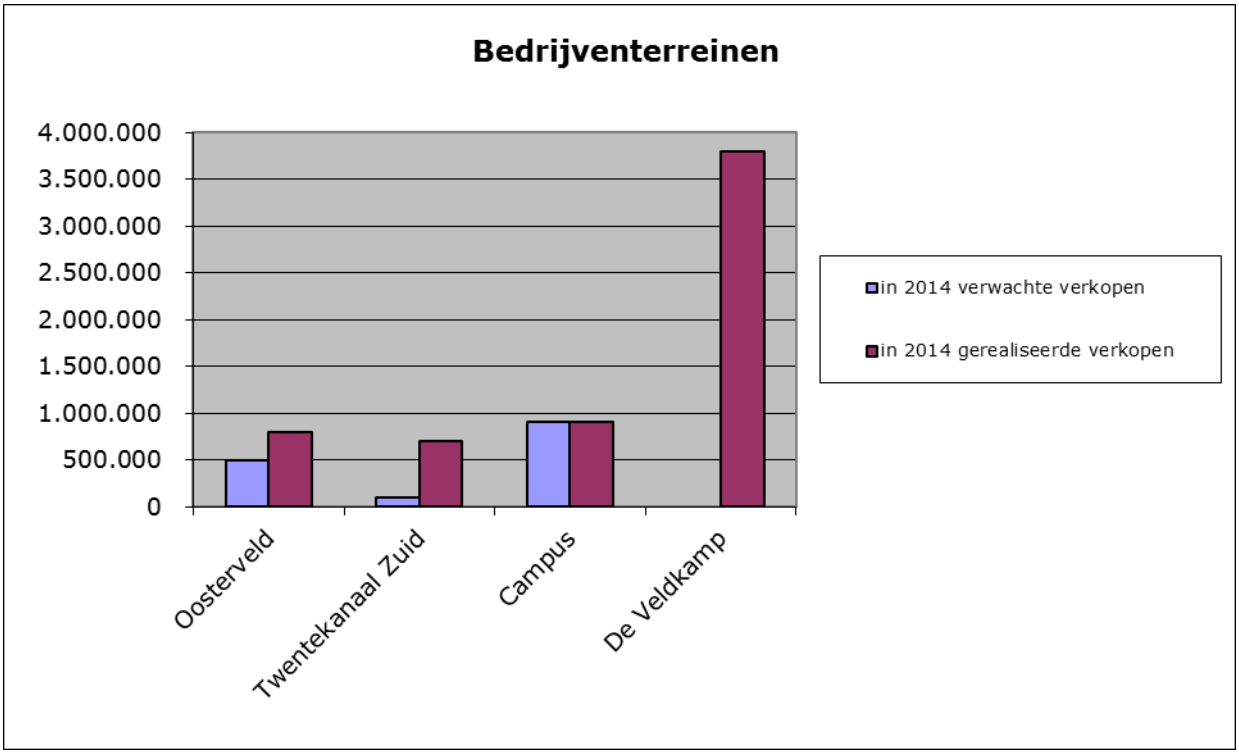
In een groot deel van de projecten is verkocht conform verwachting. In onderstaande grafiek wordt de in 2014 verwachte verkoop versus de gerealiseerde verkoop weergegeven. Voor een uitgebreide toelichting per project wordt verwezen naar deel II van de herzieningen.

Er zijn in 2014 37 kavels verkocht voor (grondgebonden) woningbouw. In de prognose was rekening gehouden met de realisatie van 32 (grondgebonden) woningen. Er is in 2014 grond verkocht voor de bouw van appartementen in Hart van Zuid.

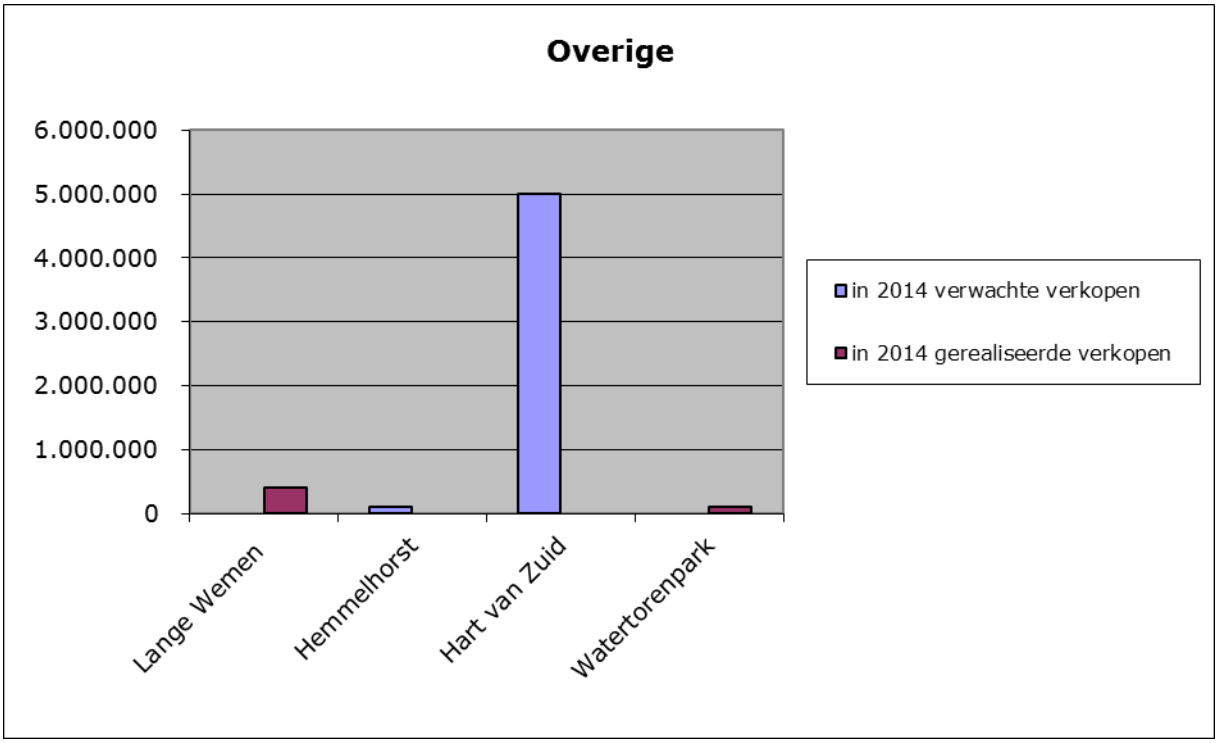
Opbrengsten bedrijventerreinen

In 2014 is (exclusief Businesspark XL) € 6,2 miljoen aan grondopbrengsten uit de verkoop van kavels (7) voor bedrijventerreinen gerealiseerd. Er was gerekend op een grondopbrengst van € 1,5 miljoen uit de verkoop van kavels (4). Op Campus is conform verwachting verkocht. Op Oosterveld, Twentekanaal Zuid en De Veldkamp is meer verkocht dan verwacht. In onderstaande grafiek wordt de in 2014 verwachte verkoop versus de gerealiseerde verkoop weergegeven. Voor een uitgebreide toelichting per project wordt verwezen naar deel II van de herzieningen.

In het bedrijvenpark XL zijn geen verkopen gerealiseerd. In 2014 werd gerekend op een verkoopopbrengst van € 4,1 miljoen.

Overige opbrengsten
Binnen de gemeentelijke grondexploitaties is naast de verkoop van grond voor woningen en bedrijven, gerekend op de verkoop van grond voor overige functies zoals kantoren, winkels, horeca, leisure, scholen en (andere) maatschappelijke voorzieningen. In 2014 zou, naar verwachting, voor € 5,1 miljoen verkocht worden. Dit gaat hoofdzakelijk om de opbrengst uit de verkoop van grond ten behoeve van een winkelcentrum in Hart van Zuid. De verkoop in Hart van Zuid is in 2014 gerealiseerd maar de betaling vindt plaats in 2015. In de volgende grafiek worden de in 2014 verwachte verkopen versus de gerealiseerde verkopen (€ 0,5 miljoen exclusief bedrijvenpark XL) weergegeven. Voor een uitgebreide toelichting per project wordt verwezen naar deel II van de herzieningen.

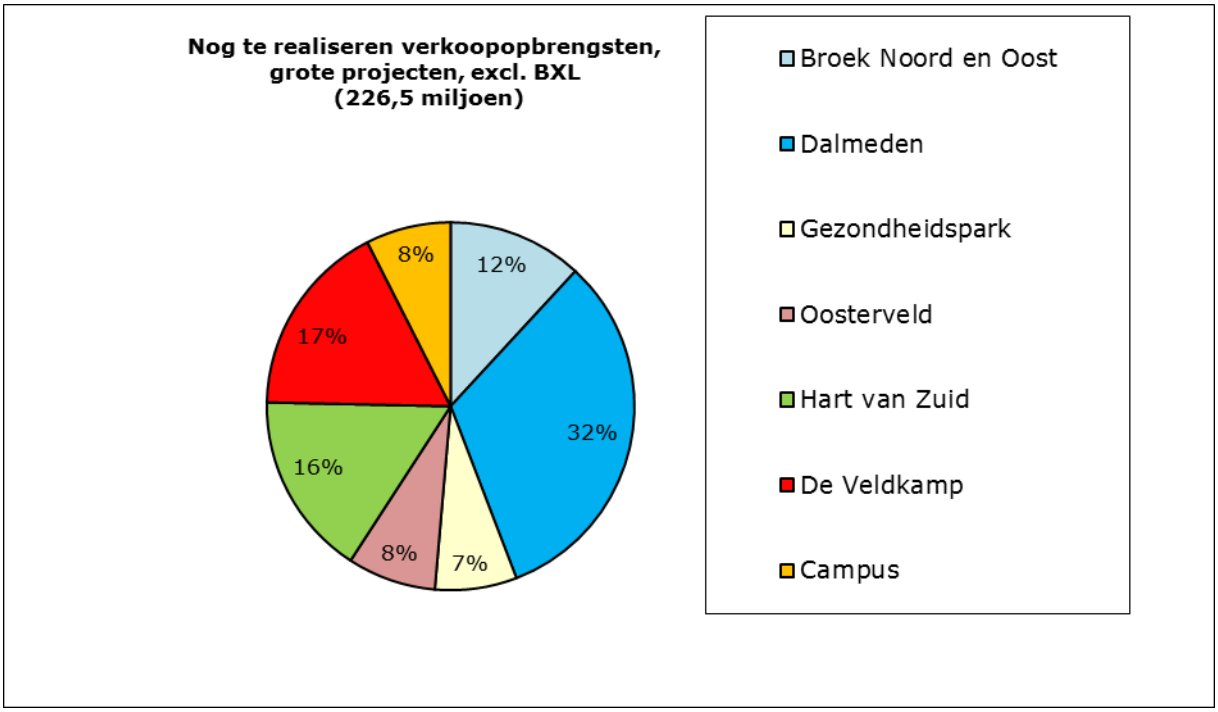
In 2014 is er meer sprake van spreiding van de verkopen naar functies en zijn er meer kavels verkocht dan in 2013. Financieel is de gerealiseerde opbrengst conform verwachting maar nog altijd relatief laag. De gerealiseerde verkoopopbrengst past in de trend die het afgelopen jaar geconstateerd is. Naar verwachting zet deze trend zich door.

Voor een specificatie van de verschillen in grondopbrengsten per project in vergelijking met de verwachting conform de herziening 2014, wordt verwezen naar bijlage 4.1.

4.2. Nog te realiseren verkoopopbrengsten en programma

Opbrengsten
In cirkeldiagram op de volgende pagina is weergegeven welke grondopbrengsten de komende jaren zijn geraamd. BXL heeft een bijzondere positie in Netwerkstad Twente en is daarom niet opgenomen in de grafiek.

De voorraad woningbouwkavels ligt grotendeels in de noordelijke uitbreidingswijken Dalmeden en Broek (44% van de totale verkoopopbrengst). Een groot deel van de voorraad kavels voor bedrijven ligt in De Veldkamp (16% van de totale verkoopopbrengst).

In de fasering van de grondopbrengsten is de trend van de afgelopen 5 jaar, langjarig als leidraad gebruikt. In de afgelopen 5 jaar is voor gemiddeld € 15,4 miljoen per jaar grond verkocht voor de realisatie van woningen (circa 40%), bedrijven (circa 35%) en overige functies (circa 25%).
Voor de komende 15 jaar wordt gerekend op een gemiddelde grondverkoopopbrengst van afgerond € 15,1 miljoen. Hiervan zal circa 50% verdiend moeten worden door de verkoop van grond voor woningen, circa 40% door verkoop van grond aan bedrijven en 10% door de verkoop van grond voor overige functies.

Hiervoor is aangegeven met welke omzet rekening gehouden is in de herziening 2015. Hierna zal worden toegelicht welk programma daarbij hoort.

Programma
In deze paragraaf wordt beschreven welke verkopen nog worden verwacht in termen van aantallen en oppervlaktes voor woningbouw, bedrijvigheid en overige functies.

Woningbouwprogramma
Binnen de gemeentelijke grondexploitaties is gerekend op de verkoop van grond voor circa 1.100 woningen in de periode 2015-2029. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat 380 projectmatig grondgebonden woningen, 290 gestapelde woningen en 430 particulier te bouwen, grondgebonden woningen gerealiseerd worden.

Op basis van de Woonvisie Hengelo 2012-2022 is de onderstaande vergelijking gemaakt van het aanbod binnen de grondexploitaties en de verwachte vraag voor de komende 5 jaar. Hierbij is er vanuit gegaan dat de vraag per jaar in de periode 2015-2019 gelijk is aan de verwachte vraag voor de periode 2010-2015.

tabel: vergelijking met Woonvisie Hengelo 2012-2022						
gronduitgifte	Totaal	2015	2016	2017	2018	2019
oplevering woning	Totaal	2016	2017	2018	2019	2020
grondexploitaties (aanbod)	433	47	84	72	151	79
Woonvisie (vraag)	900	180	180	180	180	180
	48%	26%	47%	40%	84%	44%

Op basis van de tabel valt te concluderen dat het aanbod in de grondexploitaties (433) de komende jaren ruimschoots past binnen de verwachte vraag om toevoeging (900).Hierbij moet opgemerkt worden dat de gemeente niet de enige partij is die grond geschikt maakt voor de nieuwbouw van woningen.

In de Woonvisie is een behoudende aanname gedaan ten aanzien van de verwachte vraag naar nieuwbouwwoningen. De verwachte vraag is gecorrigeerd naar aanleiding van de economische situatie. Hieraan ligt een woningmarktanalyse ten grondslag van Companen: Woningbehoefte en woningbouwprogramma 2010-2015-2020.

Bij het Strategisch Programmeren (Ontwikkelagenda) is de verwachte vraag tot 2020 geschat op 250 woningen per jaar in Hengelo. Dit bevestigt dat de fasering voor wat betreft de geraamde opbrengsten uit verkoop van grond voor woningbouw, behoudend is.

Programma bedrijventerreinen

In de gemeentelijke grondexploitaties is in de periode 2015 tot en met 2029 45,9 hectare te verkopen bedrijventerrein (exclusief BXL) opgenomen. In opdracht van de netwerkstad is de in maart 2011 opgestelde bedrijventerreinenvisie (rapport Ecorys; maart 2011) herijkt. Op basis van deze herijking werd verwacht dat er tussen 2014 en 2021 vraag is naar 32 hectare (exclusief BXL). Na de verkoop van 3,6 hectare in 2014 wordt gerekend op een vraag naar 28,4 hectare tot en met 2020. Binnen de grondexploitaties wordt gerekend op de verkoop van afgerond 28,2 hectare in dezelfde periode.
Op basis van de herijking wordt verwacht dat er na 2020 behoefte bestaat aan 18 hectare bedrijventerrein. Binnen Campus, Kanaalzone Hart van Zuid, Oosterveld en De Veldkamp dient na 2020 nog 17,7 hectare grond verkocht te worden.

		2015-2020	2020 e.v.
grondexploitaties (aanbod)	45,9	28,2	17,7
Herijkte bedrijventerreinenvisie (vraag)	46,4	28,4	18,0
	99%	99%	98%

tabel: herijking bedrijventerreinenvisie Netwerkstad (Ecorys)

Op basis van de bovenstaande tabel moet geconcludeerd worden dat de verwachte vraag langjarig en volledig geaccommodeerd kan worden binnen onze in exploitatie genomen bedrijventerreinen: Campus, Kanaalzone Hart van Zuid, Oosterveld en De Veldkamp.

Programma overige functies

Binnen de gemeentelijke grondexploitaties is naast de verkoop van grond voor woningen, en bedrijven, gerekend op de verkoop van grond voor kantoren en voor overige functies zoals winkels, horeca, leisure, scholen en andere (maatschappelijke) voorzieningen. 86% van dit programma is gefaseerd in de periode tot en met 2020. In deze periode gaat het gemiddeld om circa 4.500 m² bruto vloer oppervlak (b.v.o.) kantoren en 7.600 m² b.v.o voor overige functies per jaar. De afgelopen 5 jaar is grond verkocht voor de realisatie van gemiddeld 3.700 m² b.v.o. kantoor per jaar. Voor de realisatie van overige functies is grond verkocht voor de realisatie van gemiddeld 4.400 m² b.v.o. per jaar.

Conclusies:

- De voor 2014 geprognosticeerde verkoopopbrengst is gerealiseerd;
- De omzet per jaar is voor de komende 15 jaar gemiddeld vrijwel gelijk aan de omzet die de afgelopen 5 jaar gemiddeld per jaar gerealiseerd is;
- Het aanbod aan kavels voor woningen in de grondexploitaties is behoudend;
- Het gemeentelijke programma van de bedrijventerreinen past per saldo binnen de kaders van de herijkte bedrijventerreinenvisie van Ecorys;
- Er is nauwelijks tot geen ruimte voor aanvullende toevoeging van bedrijventerreinen.

5. Onderhanden werk met betrekking tot de grondexploitaties

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de hoogte van het onderhanden werk in de grondexploitaties waarbij de gemeente betrokken is. Het onderhanden werk is de totale boekwaarde van deze grondexploitaties, dat wil zeggen de gerealiseerde kosten en opbrengsten, minus de getroffen voorzieningen voor verwachte negatieve eindresultaten. Dit onderhanden werk moet worden terugverdiend met nog te realiseren grondverkopen, subsidies en aandelen van derden in gezamenlijke grondexploitaties.

Het onderhanden werk is het resultaat van twee componenten: de boekwaarde en de getroffen voorziening voor verwacht verlies. De boekwaarde geeft aan hoeveel vermogen is geïnvesteerd. De voorziening geeft aan hoeveel van het geïnvesteerd vermogen naar verwachting niet wordt terugverdiend, doordat op grondexploitaties verlies wordt geleden. Verwachte winsten mogen niet in het onderhanden werk worden verwerkt, in verband met regelgeving in het Besluit Begroten en Verantwoorden en het boekhoudkundige voorzichtigheidsprincipe, op grond waarvan winsten pas mogen worden verwerkt op het moment dat ze zijn gerealiseerd. De inschatting van de terugverdiencapaciteit van de grondexploitaties wordt in de positie van het onderhanden werk dus altijd voorzichtig geschat.

Ontwikkeling onderhanden werk in de gemeentelijke administratie in 2014

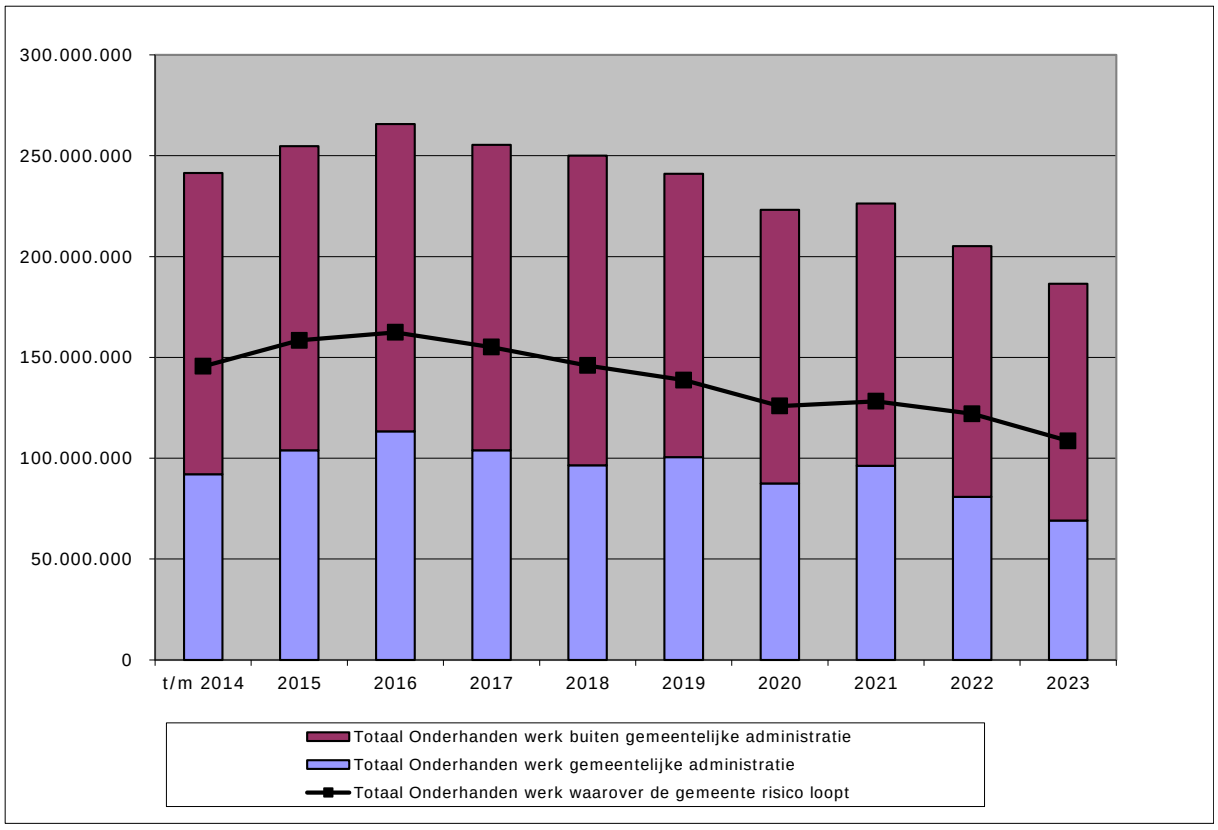
In 2014 is het onderhanden werk met € 8,7 miljoen minder gestegen dan in de vorige herzieningen nog aangenomen. Hieronder staat een overzicht waarin deze ontwikkeling globaal wordt weergegeven:

Omschrijving	**Prognose**	**Werkelijk**	**Verschil**
Boekwaarde 1 januari 2014	142.600.000	142.600.000	
Verkopen 2014	10.200.000	7.900.000	-2.300.000
Kosten	38.100.000	24.900.000	-13.200.000
Bijdragen	10.100.000	5.700.000	-4.400.000
Kosten minus bijdragen 2014	28.000.000	19.200.000	-8.800.000
Boekwaarde 1 januari 2015	**160.400.000**	**153.900.000**	**-6.500.000**
Voorziening in 2014	60.000.000	62.200.000	2.200.000
Onderhanden werk 1 januari 2015	**100.400.000**	**91.700.000**	**-8.700.000**

Ontwikkeling van het onderhanden werk na 2014

In onderstaande grafiek wordt een beeld geschetst van de verwachte ontwikkeling van de het onderhanden werk in de grondexploitaties die de gemeente Hengelo voor eigen rekening en risico voert en het totaal van gemeentelijke aandelen in de grondexploitaties waarin de gemeente Hengelo risicodragend participeert. Per jaarschijf geeft de onderste balk het onderhanden werk weer binnen de gemeentelijke administratie. De bovenste balk geeft het onderhanden werk weer in grondexploitaties buiten de gemeentelijke administratie waarin de gemeente risicodragend deelneemt. De lijn geeft de boekwaarde aan waarover de gemeente feitelijk risico loopt.

Geraamd verloop van het onderhanden werk (risicodeel gemeente):

De grafiek laat zien dat wordt geraamd dat het onderhanden werk tot en met 2016 nog zal stijgen, doordat meer kosten zullen worden gemaakt dan opbrengsten en bijdragen. Na 2015 wordt geraamd dat de het onderhanden werk zal afnemen, doordat meer opbrengsten en bijdragen worden gerealiseerd dan kosten. De resultaten van de grondexploitaties zullen worden verrekend met de reserve grondexploitaties. In de loop van de tijd zijn of worden de in exploitatie genomen gronden bouwrijp gemaakt en de kavels worden verkocht. Hierdoor neemt het aandeel van deze gronden in het onderhanden werk af.

Vastgesteld moet worden dat de post onderhanden werk in de grondexploitaties nog steeds zeer hoog is en dat nog steeds de nadruk moet liggen op het verkopen van de bouwrijpe gronden. Om het oplopen van het onderhanden werk te beperken is het ook nodig de kosten goed in de hand te houden.

De grafiek laat ook zien dat de gemeente Hengelo participeert in een aantal grondexploitaties waarvan de administratie buiten de gemeente wordt gevoerd. Het onderhanden werk van deze grondexploitaties is hoger dan het onderhanden werk dat bij de gemeente Hengelo is verantwoord. Het risico over deze grondexploitaties wordt met anderen gedeeld, maar daartegenover staat dat de zeggenschap over de grondexploitaties met anderen moet worden gedeeld. Om het risico over deze grondexploitaties te beperken, moet de gemeente Hengelo zich inspannen om haar invloed op de besluitvorming over deze grondexploitaties te maximaliseren.

Conclusies:

- Om de toename van de boekwaarde en de verliesvoorzieningen verder te beperken en zo een gezonde ontwikkeling van de onderhandenwerk positie in de komende jaren te bevorderen, zal er aanhoudende nadruk moeten worden gelegd op de realisatie van grondverkopen en op beheersing van de kosten;
- Om het risico over de onderhandenwerk positie buiten de gemeentelijke administratie te beperken, moeten maatregelen worden genomen om zo veel mogelijk invloed op deze grondexploitaties te krijgen.

6. Dekking personeelslasten

Aanleiding
Niet alle personeelslasten van de gemeente Hengelo zijn gedekt binnen de Algemene Dienst. Een deel van de inzet van ambtelijk personeel en inhuur van personeel van derden komt ten laste van de grondexploitaties. De mate waarin binnen de grondexploitaties kan worden voorzien in de dekking van deze personeelslasten is voortdurend een punt van zorg. In de grondexploitaties worden structurele lasten (personeel) gedekt door niet-structurele baten (grondverkopen). Periodiek wordt op basis van de meest recente herzieningen van de grondexploitaties en de meest recent vastgestelde begroting van de gemeente, bepaald in hoeverre deze dekking in de grondexploitaties aanwezig is.

Beschikbare dekking personeelslasten
Binnen de grondexploitaties zijn budgeten opgenomen voor de inzet van het ambtelijke personeel. Deze budgetten zijn ondergebracht in een drietal kostenposten, te weten: algemene plankosten (bestemmingsplannen, stedenbouwkundige plannen, projectleiding en dergelijke), beheerskosten (aan- en verkoop van grond) en civiele kosten (bestek voorbereiding, landmeten, toezicht en dergelijke).

Gerealiseerde personeelslasten 2015
In de begroting voor 2014 werd er vanuit gegaan dat circa € 2,03 miljoen van de personeelslasten gedekt zou worden binnen het grondbedrijf. In werkelijkheid zijn € 1,83 miljoen personeelslasten ten laste van de grondexploitaties gebracht. De gemaakte personeelskosten in 2014 zijn verantwoord conform onderstaande tabel.

	Begroot 2014	Gerealiseerd 2014
Algemene plankosten	€ 0,76 miljoen (37,5%)	€ 0,98 miljoen (53,5%)
Beheerskosten	€ 0,18 miljoen (53,5%)	€ 0,43 miljoen (23,5%)
Civiele kosten	€ 1,09 miljoen (53,5%)	€ 0,42 miljoen (23,0%)
Totaal	€ 2,03 miljoen (100,0%)	€ 1,83 miljoen (100,0%)

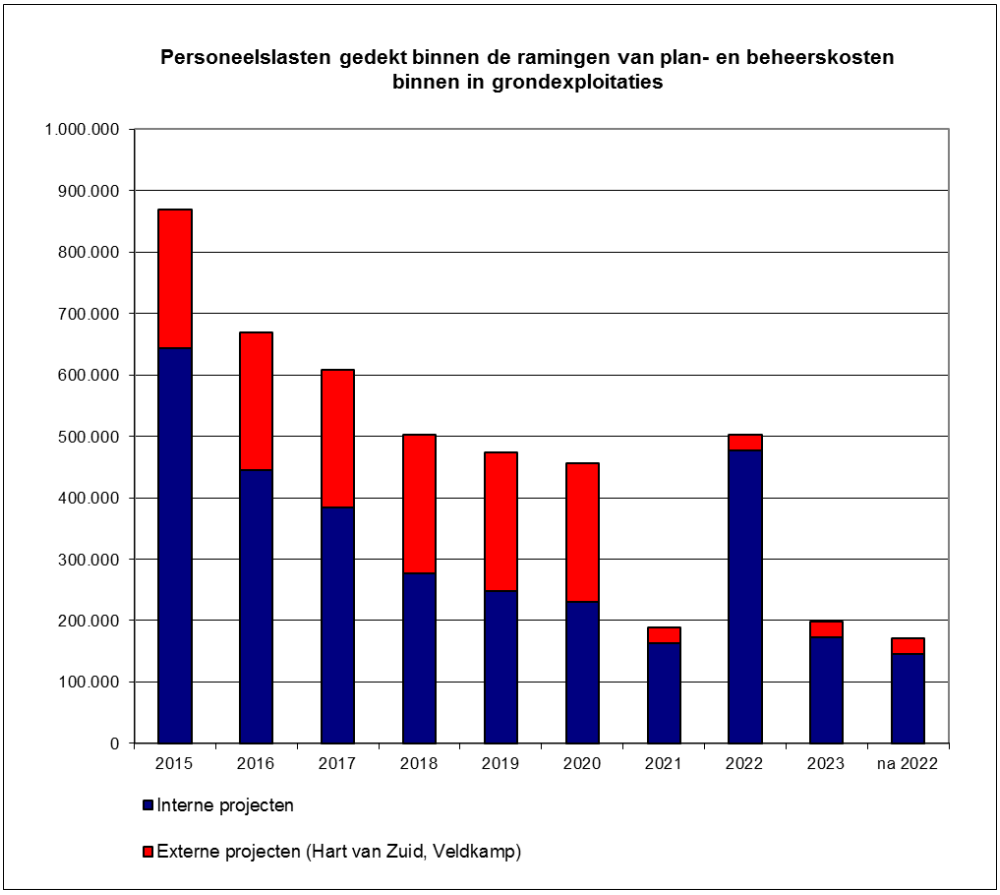
Tabel: begrote dekking personeelslasten versus gerealiseerde personeelslasten

Begrote personeelslasten 2015
In de gemeentelijke begroting voor 2015 wordt ervan uitgegaan dat € 1,84 miljoen personeelskosten gedekt dient te worden binnen de grondexploitaties. Op basis van de begroting worden deze personeelslasten als volgt verdeeld zullen worden over de verschillende kostenposten:

- Algemene plankosten en beheerskosten € 0,71 miljoen (39%)
- Civiele kosten € 1,13 miljoen (61%)

Zoals bovenstaand staat aangegeven zal € 0,71 miljoen van de personeelslasten moeten worden gedekt uit algemene plankosten en beheerskosten binnen de grondexploitaties.

De onderstaande grafiek geeft aan wat er daadwerkelijk binnen grondexploitaties is opgenomen aan budgetten voor personeelslasten. De komende twee jaar is het opgenomen budget in de grondexploitaties op de kostenplaatsen beheerskosten en algemene plankosten toereikend. Vanaf 2017 neemt het budget in de grondexploitaties aanzienlijk af, terwijl er in de begroting er vanuit wordt gegaan dat de bedragen nog doorbelast kunnen worden aan het grondbedrijf. De begroting wordt taakstellend aangepast op dit onderdeel. In de maatschappelijke takenverkenning wordt er al ingespeeld op deze kwestie, maar zijn er nog geen bedragen toegekend. Wat nadrukkelijk naar voren komt is dat het project Hart van Zuid aan groot aandeel van de dekking van personeelslasten voor haar rekening neemt.

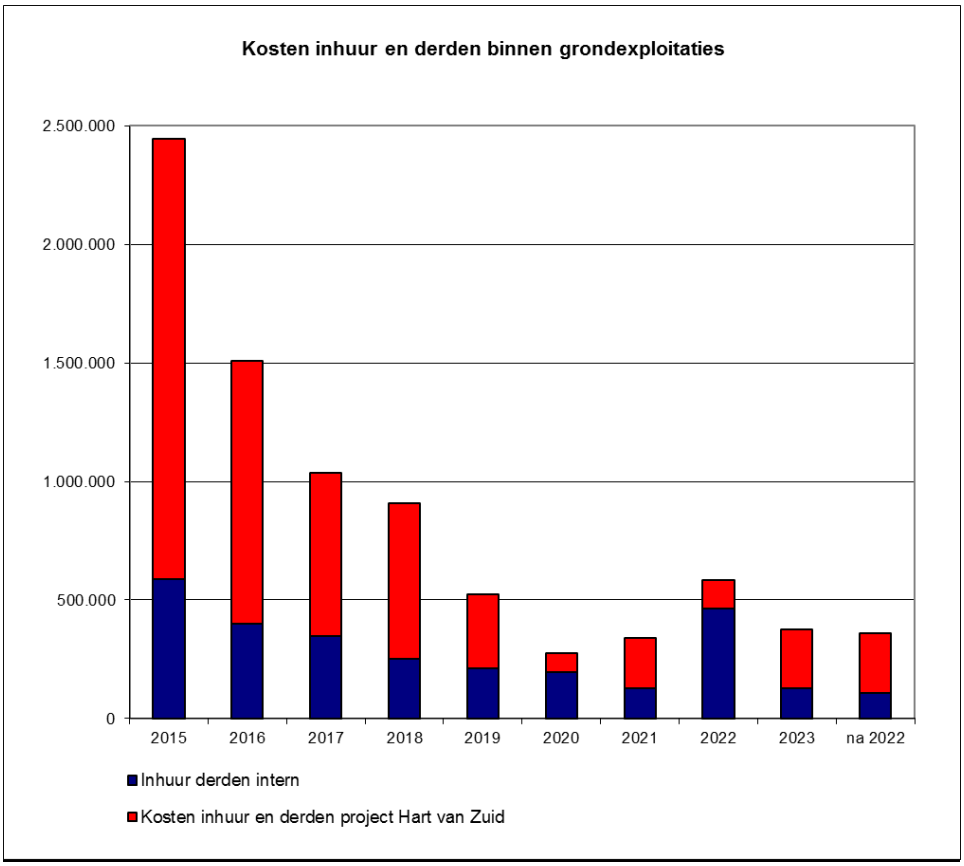
De personeelskosten á € 1,13 miljoen die ten laste van de civiele kosten zullen worden gebracht zijn opgenomen binnen de in de grondexploitatie opgenomen ramingen voor het bouw- en woonrijp maken. Het uitgangspunt bij de ramingen voor het civiel technisch werk is dat 16% van de civiele kosten ter dekking is van de personeelslasten. Onderstaande tabel geeft aan dat gesteld kan worden dat er voldoende budget beschikbaar is voor de civiele personeelskosten.

	Civieltechnische kosten	16% personeelskosten
2015	€ 15.933.082	€ 2.389.962
2016	€ 11.449.206	€ 1.717.381
2017	€ 13.716.935	€ 2.057.540
2018	€ 14.189.236	€ 2.128.385
2019	€ 8.661.920	€ 1.299.288
2020	€ 2.339.976	€ 350.996

Tabel: Indicatie aandeel personeelslasten binnen civieltechnische kosten

Beschikbare dekking inhuur en kosten derden

Naast de inzet van het eigen personeel wordt jaarlijks personeel en advies van derden ingehuurd. Een deel van deze inhuur wordt ten laste van de grondexploitaties gebracht. De kosten worden voor inhuur worden vooral binnen het project Hart van Zuid gemaakt. Hiervan is de helft voor rekening van de gemeente. In de onderstaande grafiek worden de budgetten voor de inhuur en de kosten van derden weergegeven die in de grondexploitaties zijn opgenomen.

Gezien de wijze van samenwerking en de complexiteit van Hart van Zuid zal het niet eenvoudig zijn een vergaande terugdringing van kosten derden te realiseren.

Potentiële dekking inhuur en kosten derden externe projecten

Vanuit de extern aangestuurde projecten Bedrijvenpark XL, De Veldkamp, en Hemmelhorst wordt weinig tot geen personeel vanuit Hengelo ingehuurd. In deze projecten zijn echter wel budgetten voor beheer- en plankosten en voor voorbereiding en begeleiding van civiel werk opgenomen in de komende jaren. Eventueel kunnen meer werkzaamheden door personeel uit Hengelo worden uitgevoerd. Hieraan wordt bijvoorbeeld op de Veldkamp al uitvoering gegeven. Ook voor het gedeeltelijk extern aangestuurde project Hart van Zuid geldt dat vanuit het project meer dekking zou kunnen opleveren voor personeelslasten van de gemeente Hengelo.

Conclusies:

- In 2015 is binnen de grondexploitaties voldoende budget opgenomen om de begrote personeelslasten te dekken; hiervan is het overgrote deel beschikbaar voor de voorbereiding en de begeleiding van civiele werkzaamheden;
- De dekking van plan- en beheerskosten binnen grondexploitaties neemt vanaf 2016 af waardoor dekkingsproblemen kunnen ontstaan. De begroting en de grondexploitatie worden op elkaar afgestemd;
- De dekking van kosten inhuur derden neemt in 2016 sterk af. Deze afname vindt vooral plaats binnen het project Hart van Zuid en niet zozeer bij overige grondexploitaties.

Bijlagen

Bijlage 1. Begrippen

Boekwaarde
Het saldo van gerealiseerde uitgaven onder aftrek van gerealiseerde bijdragen en opbrengsten. De boekwaarde geeft enige indicatie van het risico en bepaalt de omvang van de financieringslasten voor het komende jaar en is van invloed op de financieringslasten voor komende jaren. In de grondexploitaties sluit de gemeentelijke boekwaarde per 31-12-2014 exact 100% aan bij de jaarrekening 2014. Dit impliceert, dat de tot die datum gerealiseerde inkomsten en uitgaven in elke grondexploitatie juist zijn weergegeven en tevens dat de rente voor 2015 niet zal afwijken van de in de herziening opgenomen bedragen. Omdat het eindresultaat een resultante is van boekwaarde en nog te realiseren inkomsten en uitgaven is het voor de bepaling van het eindresultaat van eminent belang, dat de basis van de berekeningen juist is.

Onderhanden werk
De boekwaarde minus de getroffen voorzieningen.

Exploitatieresultaat
Het voor gecalculeerde totale resultaat van een grondexploitatie op basis van zowel gerealiseerde als nog te realiseren inkomsten en uitgaven. Dit is gelijk aan de som van de gerealiseerde en nog te realiseren verrekeningen tussen iedere zelfstandige grondexploitatie met de reserve van het grondbedrijf. De tot en met 2014 gerealiseerde verrekeningen maken onderdeel uit van het saldo van de reserve van het grondbedrijf per 01-01-2015 en zijn tevens verdisconteerd in de boekwaarde per 31-12-2014 van de betreffende grondexploitatie.

Eindresultaat
Het op basis van voorcalculatie aan het einde van de looptijd vanuit iedere afzonderlijke grondexploitatie nog te verrekenen bedrag met de reserve van het grondbedrijf. Het eindresultaat is gelijk aan de boekwaarde verhoogd met na 01-01-2015 nog te realiseren uitgaven en verminderd met na 01-01-2015 nog te realiseren bijdragen en opbrengsten. Tussentijdse afdrachten aan of onttrekkingen van de reserve van het grondbedrijf maken in dit geval onderdeel uit van de in de grondexploitatie opgenomen na 01-01-2015 nog te realiseren uitgaven respectievelijk bijdragen.

Tussentijdse verrekeningen
Indien het totale exploitatieresultaat van een langlopende grondexploitatie daartoe aanleiding geeft kunnen tussentijds (tussen start en einde van de grondexploitatie) vanuit de grondexploitatie afdrachten aan de reserve van het grondbedrijf worden gedaan. Ook het omgekeerde komt voor. De tussentijdse verrekeningen tot en met 31-12-2014 komen zowel in de boekwaarde van de grondexploitatie als in het saldo van de reserve van het grondbedrijf tot uitdrukking. Na 01-01-2015 aan de reserve af te dragen bedragen komen in de grondexploitatie tot uitdrukking in de nog te realiseren uitgaven. In de reserve komen dezelfde bedragen in dezelfde jaarschijf voor bij de "stortingen" vanuit de exploitaties. Ter zake wordt opgemerkt dat de tussentijdse verrekeningen in overeenstemming dienen te zijn met de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen spelregels.

Reserve grondexploitatie
Met uitzondering van de complexen in deel II wordt het exploitatieresultaat verrekend met de reserve grondexploitatie. Op deze wijze worden tekorten van de ene exploitatie afgedekt middels overschotten van de andere exploitatie. Via het eindsaldo van de meerjarenraming van de reserve kan dus in één oogopslag worden vastgesteld hoe het totaal van de resultaten van de grondexploitaties zich vermoedelijk zal ontwikkelen.

Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)
Niet in exploitatie genomen (bouw)grond (NIEGG) is meestal anticiperend of strategisch aangekocht. Er is dan nog geen grondexploitatiebegroting, maar de grond past wel in gedachten (verwachtingen) over gemeentelijke bebouwingsuitbreiding. Voor deze grond kan een reëel en stellig voornemen bestaan dat deze in de nabije toekomst zal worden bebouwd. Deze verwachting kan zijn gebaseerd op interne besluitvorming of al op de bestaande structuurvisie die aan een bestemmingsplan voorafgaat.

Verkeerswaarde
De grond onder bijvoorbeeld woningen, winkels, kantoren of bedrijven heeft een uiteenlopende verwachte verkeerswaarde. Zolang de bestemming echter nog niet voldoende bekend is, ligt het in de rede om uit te gaan van de verkeerswaarde in de NIEGG-bestemming, bijvoorbeeld de agrarische waarde. Pas als de toekomstige bouwbestemming is vastgelegd kan voor de “relevante verkeerswaarde” worden uitgegaan van de laagst denkbare verwachtingswaarde in de toekomstige bouwbestemming, uiteraard vermindert met eventueel nog te maken kosten. Bij de bepaling van de verwachte verkeerswaarde kan rekening gehouden met het vermoedelijke moment van uitgifte van de grond. Verwachte prijsstijgingen vanwege de veranderende (bouw)bestemming kunnen dus worden meegenomen.

De bepaling van de verkeerswaarde is op verschillende manieren mogelijk. Er kan bijvoorbeeld uitgegaan worden van op dat moment gehanteerde prijzen en indexatie of taxaties. Voor alle methoden geldt echter dat het aanbeveling verdient de waarderingsmethode die is gehanteerd bij de toelichting van de waarderingsgrondslagen uiteengezet worden. Overigens schrijft het BBV in artikel 70 ook voor dat voor de NIEGG de gemiddelde boekwaarde per vierkante meter wordt vermeld.

Bijlage 2.1. Voorziening per grondexploitatie

Project	2015	
Woningbouw:		
Lange Wemen	€ 1,4	miljoen
't Rot	€ 2,6	miljoen
"Exploitatieovereenkomsten"	€ 0,3	miljoen
Broek Noord	€ 1,1	miljoen
M-kwadraat	€ 0,9	miljoen
Kristenbos	€ 0,4	miljoen
Kievitstraat	€ 0,1	miljoen
Hart van Zuid	€ 13,1	miljoen
Overig	€ 0,1	miljoen
	€ 19,9	miljoen
Bedrijventerreinen:		
Gezondheidspark	€ 3,5	miljoen
Oosterveld	€ 1,4	miljoen
De Veldkamp	€ 15,0	miljoen
Campus	€ 3,7	miljoen
Businesspark XL (o.b.v. laatste informatie)	€ 4,4	miljoen
	€ 28,0	miljoen
	€ 47,9	**miljoen**

Bijlage 2.2. Voorziening van de nog niet in exploitatie genomen gronden

Omschrijving	Boekwaarde / verplichting per m2	Verkeerswaarde per m2	Voorziening per m2	Totale voorziening
Complex				
009. Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	30,0	26,1	3,9	0,7
022. Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	10,5	8,5	2,1	1,2
062. Schalmeden	27,2	10,2	16,9	6,8
066 Herontwikkeling Groot Driene	50,7	9,5	41,3	1,9
068 Stadspark Weusthag	10,9	8,4	2,5	0,5
081. Boeldershoek Oost	27,3	22,9	4,4	0,5
090. Westermaat Veld	32,7	1,4	31,3	1,5
790. Hart van Zuid: Verspreide gronden	359,1	146,9	212,2	1,0
Totaal complexen				14,1
Nog aan te kopen gronden t.b.v. schoollokatie Paul Kruger straat	136,1	125,0	11,1	0,1
Totalen per 01.01.2015				**14,3**

Bijlage 2.3. Meerjarenraming reserve grondexploitaties

Reserve grondexploitatie

Omschrijving	Deel gemeente	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reserve per 1 januari		**57.716.392**	**63.440.697**	**66.509.114**	**69.645.200**	**73.304.138**	**77.758.720**	**81.304.406**
Rente / rentecompensatie (2111000)		4.141.268	2.854.831	3.992.910	4.134.034	4.298.686	4.499.142	3.658.698
Mutaties in complexen:								
- Nog niet in exploitatie genomen gronden								
- Grondexploitaties met een positief eindresultaat		234.972	47.234	15.775	1.115.246	55.897	1	1.816.525
- Grondexploitaties met een negatief eindresultaat		0	-63.499	-810	-1.643.469	0	-1.102.362	0
Subtotaal mutaties in complexen		234.972	-16.265	14.965	-528.223	55.897	-1.102.361	1.816.525
Reserve per 31 december na mutaties in complexen		**62.092.632**	**66.279.264**	**70.516.989**	**73.251.010**	**77.658.720**	**81.155.502**	**86.779.629**
Specifieke stortingen:								
- Erfpachtresultaat		462.679	600.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
- Bijdrage Algemene Dienst		1.000.000						
- Winstneming complex 21,22,9		245.349	315.755	122.639				
Subtotaal stortingen		**1.708.028**	**915.755**	**322.639**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**
Reguliere onttrekkingen:								
- Stimulering grondverkopen		-8.739	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000		
- Personeelslasten Grondzaken		-25.536	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000		
Afdrachten aan de Algemene Dienst:								
- Bezuinigingen (besparing op civiele kosten Dalmeden)								
- Bezuinigingen (Lange Wemen)		-280.000	-160.000					
- Bezuinigingen blz. 231 beleidsbegroting 2013-2016			-360.000	-360.000				
- Bezuinigingen in projecten		100.000	360.000	360.000				
Reeds bestemd:								
- Veldwijk Zuid: ontsluitingsweg								
- Bestemmingsreserve BXL								
- Nakomende kosten reeds afgesloten complexen (best r		-210.688	-155.979	-443.962				
Risicovoorzieningen:								
Verliesneming complex 21		0	-253.981	-116.185				
Reserve bovenwijks:								
- Saldo uit reserve bovenwijks		65.000						
- Verplichtingen (uit complexen na winstneming)			-15.945	-534.281	-46.873	0	-51.096	0
- Inkomsten uit complexen								
Subtotaal specifieke onttrekkingen		**-359.963**	**-685.905**	**-1.194.428**	**-146.873**	**-100.000**	**-51.096**	**0**
Mutatie saldo		1.348.065	229.850	-871.789	53.127	100.000	148.904	200.000
Reserve per 31 december na specifieke mutaties		**63.440.697**	**66.509.114**	**69.645.200**	**73.304.138**	**77.758.720**	**81.304.406**	**86.979.629**
Voorziening tekortexploitaties		47.901.621	49.123.428	51.084.970	51.671.363	53.925.026	55.175.058	57.580.917
Voorziening NIEGG		14.269.594	14.353.342	14.440.859	14.532.314	14.627.885	14.727.757	14.832.123
Reserve na aftrek voorziening tekortexploitaties		**1.269.483**	**3.032.344**	**4.119.370**	**7.100.461**	**9.205.809**	**11.401.591**	**14.566.590**

Bedragen x € 1.000

Reserve grondexploitatie

Omschrijving	Deel gemeente	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Reserve per 1 januari		**86.979.629**	**74.911.234**	**69.570.771**	**68.052.538**	**71.314.902**	**70.133.256**	**72.063.735**
Rente / rentecompensatie (2111000)		3.914.083	3.371.006	3.130.685	3.062.364	3.209.171	3.155.997	3.242.868
Mutaties in complexen:								
- Nog niet in exploitatie genomen gronden								
- Grondexploitaties met een positief eindresultaat		0	70.700	0	0	0	378.468	1.279.027
- Grondexploitaties met een negatief eindresultaat		-16.182.478	-8.864.968	-4.848.918	0	-4.228.417	-1.803.985	3.274
Subtotaal mutaties in complexen		-16.182.478	-8.794.269	-4.848.918	0	-4.228.417	-1.425.517	1.282.300
Reserve per 31 december na mutaties in complexen		**74.711.234**	**69.487.971**	**67.852.538**	**71.114.902**	**70.295.656**	**71.863.735**	**76.588.904**
Specifieke stortingen:								
- Erfpachtresultaat		200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
- Bijdrage Algemene Dienst								
- Winstneming complex 21,22,9								
Subtotaal stortingen		**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**
Reguliere onttrekkingen:								
- Stimulering grondverkopen								
- Personeelslasten Grondzaken								
Afdrachten aan de Algemene Dienst:								
- Bezuinigingen (besparing op civiele kosten Dalmeden)								
- Bezuinigingen (Lange Wemen)								
- Bezuinigingen blz. 231 beleidsbegroting 2013-2016								
- Bezuinigingen in projecten								
Reeds bestemd:								
- Veldwijk Zuid: ontsluitingsweg								
- Bestemmingsreserve BXL								
- Nakomende kosten reeds afgesloten complexen (best res)								
Risicovoorzieningen:								
Verliesneming complex 21								
Reserve bovenwijks:								
- Saldo uit reserve bovenwijks								
- Verplichtingen (uit complexen na winstneming)		0	-117.200	0	0	-362.400	0	-1.452.095
- Inkomsten uit complexen								
Subtotaal specifieke onttrekkingen		**0**	**-117.200**	**0**	**0**	**-362.400**	**0**	**-1.452.095**
Mutatie saldo		200.000	82.800	200.000	200.000	-162.400	200.000	-1.252.095
Reserve per 31 december na specifieke mutaties		**74.911.234**	**69.570.771**	**68.052.538**	**71.314.902**	**70.133.256**	**72.063.735**	**75.336.809**
Voorziening tekortexploitaties		43.909.669	37.008.423	33.738.855	35.167.839	32.429.354	31.988.583	33.355.010
Voorziening NIEGG		14.941.185	15.055.155	15.174.253	15.298.711	15.428.770	15.564.682	15.706.709
Reserve na aftrek voorziening tekortexploitaties		**16.060.381**	**17.507.194**	**19.139.430**	**20.848.351**	**22.275.132**	**24.510.471**	**26.275.090**

Bedragen x € 1.000

Bijlage 4.1. Gerealiseerde verkopen in 2014

In de jaarschijf 2014 van de grondexploitaties per 01-01-2014 zijn te realiseren verkoopopbrengsten geraamd tot een bedrag van € 10,3 miljoen. Dit is exclusief XL Businesspark Twente, omdat dit project niet direct concurrerend is met de Hengelose bedrijventerreinen. Hieronder staat weergegeven in welke projecten deze opbrengsten verwacht werden en wat er in 2014 gerealiseerd is.

Woningbouw	**gerealiseerd**	**verwacht**	**verschil**
Eekendiekse			
Broek Noord	800.000	800.000	
Broek Oost	200.000		200.000
Dalmeden	1.600.000	1.100.000	500.000
Medaillon	400.000	400.000	
Kievitstraat	100.000	100.000	
Hemmelhorst			
Overig			
Hart van zuid	700.000	900.000	-200.000
Totaal	**3.800.000**	**3.700.000**	**100.000**

Bedrijventerreinen	**gerealiseerd**	**verwacht**	**verschil**
Gezondheidspark			
t Oosterveld	800.000	500.000	300.000
Twentekanaal Zuid	700.000	100.000	600.000
Campus	900.000	900.000	
Hart van Zuid			
Exploitaties buiten gemeentelijke administratie:			
De Veldkamp	3.800.000		3.800.000
Businesspark XL		4.100.000	-4.100.000
Totaal	6.200.000	5.600.000	600.000
exclusief BXL	**6.200.000**	**1.500.000**	**4.700.000**

Overige functies	**gerealiseerd**	**verwacht**	**verschil**
Lange Wemen	400.000		400.000
Hemmelhorst		100.000	-100.000
Hart van Zuid		5.000.000	-5.000.000
Watertorenpark	100.000		100.000
Exploitaties buiten gemeentelijke administratie:			
Businesspark XL			
Totaal	500.000	5.100.000	-4.600.000
exclusief BXL	**500.000**	**5.100.000**	**-4.600.000**

Totaal (inclusief BXL)	10.500.000	14.400.000	-3.900.000
Totaal (exclusief BXL)	**10.500.000**	**10.300.000**	**200.000**

Herziening grondexploitaties per 1 januari 2015

Deel Ib: Reserves en voorzieningen

24 maart 2015
Sector Personeel en Financiën
Afdeling Grondzaken

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Inleiding 3
Toelichting 1.: Reserve bodemsanering 4
Toelichting 2.: Reserve Duurzaam Veilig 5
Toelichting 3.: Reserve Volkshuisvesting 7
Toelichting 4.: Voorziening Riolering 8
Toelichting 5.: Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing 11
Toelichting 6.: bijdragen herstructurering Berflo Es Zuid & Veldwijk Zuid 12

Inleiding

Net als vorig jaar worden de reserves en voorzieningen apart gepresenteerd. In deel 1b worden een tweetal bestemmingsreserves, een voorziening, een dekkingsplan voor Berflo Es Zuid, Veldwijk Zuid en het verloop van de vooruit ontvangen ISV bijdragen in de periode 2005-2009 gepresenteerd.

De direct aan het grondbedrijf gelieerde bijdragen zijn de bijdragen aan de Berflo-Es en Veldwijk Zuid. De overige reserves en voorzieningen hebben raakvlakken met het grondbedrijf en worden ter informatie aangeboden.

Naast de verwerking van de rekeningcijfers van 2014 wordt per reserve en voorziening een meerjarenraming gepresenteerd, om de verwachte ontwikkeling in beeld te brengen.

Toelichting 1.: Reserve bodemsanering

De gemeente heeft een bestemmingsreserve Bodemsanering. Deze reserve wordt gevoed met een bijdrage van de Algemene Dienst. Vanaf 2015 wordt nog gerekend met een bedrag van € 110.2700 per jaar. Daarnaast worden middelen in de reserve gestort die zijn ontvangen vanuit Dub-gelden en ISV-3. Per 01 01 2015 is nog een saldo aanwezig in deze reserve van € 1.765.987.

Het verloop van het saldo wordt als volgt geraamd:

Meerjarenraming reserve Bodemsanering 2015

Ontwikkeling van de reserve (t/m 2014 rekeningcijfers, daarna prognoses)

Omschrijving	2.014 gerealiseerd	2.015	2.016	2.017	2.018
Saldo op begin periode	2.623.080	1.765.987	1.211.487	828.312	585.751
A. Stortingen					
Rente 2% vanaf 1997; 0% vanaf 2000					
Bijdrage algemene middelen	272.270	272.270	272.270	272.270	272.270
Bezuinigingsvoorstel mei 2009	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Bezuinigingsvoorstel juli 2009					
Bezuininging op basis van verdeelbesluit 2010/2014	-87.000	-87.000	-87.000	-87.000	-87.000
Voorstel bezuinigingen juli 2014		-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Gemeentelijke gemeentelijke middelen structureel	**135.270**	**110.270**	**110.270**	**110.270**	**110.270**
Overige stortingen					
Restbudget WBB 2005-2009					
Subtotaal gemeentelijke middelen	**135.270**	**110.270**	**110.270**	**110.270**	**110.270**
Dubgelden en ISV-3	**396.676**	**0**			
Dubgelden	*190.376*				
Bodembudget is ISV-3	*164.000*				
Extra storting	*42.300*				
Totale stortingen	**531.946**	**110.270**	**110.270**	**110.270**	**110.270**
B. Onttrekkingen					
B1. Subtotaal projecten tlv gemeentelijke middelen	1.118.799	45.188	45.188	45.188	256.022
B2. Onttrekkingen DUB, ISV-3 en onrechtmatige verrijking					
Onttrekkingen wegens projecten uit Dub-gelden	17.240	321.082	321.082	307.644	298.571
Onttrekkingen wegens ISV 3 2010-2014	253.000	298.500	127.176	0	0
Subtotaal onttrekkingen tlv DUB, ISV-3 en onrechtmatige verrijking	**270.240**	**619.582**	**448.257**	**307.644**	**298.571**
B3. Subtotaal overige uitgaven					
Totale inkomsten (inclusief rente)	531.946	110.270	110.270	110.270	110.270
Totale uitgaven	1.389.039	664.769	493.445	352.831	554.592
Saldo op eind periode	**1.765.987**	**1.211.487**	**828.312**	**585.751**	**141.428**

Toelichting 2.: Reserve Duurzaam Veilig

In deze reserve zijn de uitgaven verantwoord die samenhangen met verkeersmaatregelen. De maatregelen kunnen worden onderscheiden naar:

- Verkeersveiligheid;
- Aanpak van Ongevallen en Concentratiepunten (AVOC);
- Uitvoeringsnota fietsen.

Tot en met 2009 werden deze verkeersmaatregelen verantwoord in de 'grondexploitatie' Verkeersmaatregelen (complex 42). Echter, omdat dit geen grondbedrijf activiteiten betreffen is het complex per 31-12-2009 afgesloten. Om de gemeenteraad te blijven informeren over de financiële stand van zaken omtrent deze maatregelen, is de bestemmingsreserve opgenomen in dit deel van de herzieningen van de grondexploitaties.

In 2014 is circa € 87.000 voor verkeersmaatregelen aan de Mozartlaan/Haydenlaan en € 8.000 voor een fietspad in Broek Oost. Daarnaast is € 17.000 afgeroomd ter dekking van het beleidsplan 2014-2017. Verder zijn de budgeten niet gewijzigd.

Tenslotte wordt opgemerkt dat de reserve in de financiële administratie is terug te vinden als 'reserve fietspadenplan'.

Meerjarenraming reserve Duurzaam Veilig

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo per 01 januari	**1.388.630**	**1.388.630**	**1.378.410**	**1.052.410**	**939.218**
Dotaties					
- Correcties boekwaarde complex 42					
Subtotaal dotaties	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen					
- Correcties boekwaarde complex 42					
Verkeersveiligheid:					
- Evaluatie Afrikaanderbuurt					
- Beckum: 60 km					25.000
- 30 km. Sterrenbuurt / 't Rot		10.220			
- 30 km. Evaluatie Groot Driene, Zwavertsweg **					56.250
- DSI matrixen			10.000		
- Haaksbergerstraat Beckum					
- Veilige schoolomgeving: Don Boscoschool, Laurastraat					75.000
- Veilige schoolomgeving: Anninkschool, Bergweg					30.000
	0	10.220	10.000	0	186.250
AVOC:					
- Mozartlaan / Haydenlaan *				87.868	
- Deurningerstraat / Ma Ruyterlaan *					30.000
- Anninksweg / Kievitstraat / Bergweg *					
- Geerdinksweg / Krabbenbosweg *					25.000
- Boerhaavelaan / Geerdinksweg *					0
- Hasselerbaan / Westelijke Esweg *					25.000
- Bornsestraat Dennebosweg *					20.000
- Rotonde Sloetsweg *					75.000
- Fietsvoc Weusthag/Castorweg					25.000
	0	0	0	87.868	200.000
Uitvoeringsnota Fietsen:					
- Stadsfietsroute Driene inc M14					
- Fietspad Broek Noord/Oost				8.324	11.676
- Fietspadenplan F35					165.000
- F35 Enschede			200.000		
- F35 Borne ***					275.000
- Fietsprojecten divers 2003 - 2011, c.q. flankerende maatregelen					75.000
- Fietsparkeren Binnenstad afgeroomd ikv dekkingsplan 2014-2017				17.000	
- afroming in het kader van "Tot op het Bot"			116.000		
	0	0	316.000	25.324	526.676
Subtotaal onttrekkingen	**0**	**10.220**	**326.000**	**113.192**	**912.926**
Saldo per 31 december	**1.388.630**	**1.378.410**	**1.052.410**	**939.218**	**26.292**

Toelichting 3.: Reserve Volkshuisvesting

In 2013 is de reserve bekeken in het kader van het traject “Tot op het Bot”. Er is geconcludeerd dat binnen de reserve een bedrag van € 13.000 zou kunnen worden bezuinigd. Het saldo per 01-01-2014 bedroeg € 83.311. In 2014 is niets meer aan de reserve toegevoegd. Voorgesteld wordt nu om de reserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de Reserve van het Grondbedrijf.

Meerjarenraming Reserve Volkshuisvesting

Tot en met 2014 rekeningcijfers

Omschrijving	2011	2012	2013	2014
Saldo per 1 januari	281.136	71.191	20.760	83.311
Stortingen				
Inflatiecorrectie 1996 en volgende jaren	7.465	1.780	520	
Reguliere begrotingspost ouderenhuisvesting	75.090	75.090	75.090	
Totale stortingen	**82.555**	**76.870**	**75.610**	**0**
Onttrekkingen				
Bijdrage inductiekoken Berflo_Es (vervalt)		27.300		
Bijdrage aan duurzaamheidsfonds	67.500	100.000		
Veldwijk Noord bijdrage ROK	225.000			
Aframing ivm "Tot op het bot"			13.060	
Totale onttrekkingen	**292.500**	**127.300**	**13.060**	**0**
Saldo op 31 december	**71.191**	**20.760**	**83.311**	**83.311**

Toelichting 4.: Voorziening Riolering

De gemeente is wettelijk verplicht te zorgen voor een goede afvoer van het afvalwater binnen haar gemeentegrenzen. De gemeente mag daarvoor een heffing aan haar burgers in rekening brengen. Met de opbrengsten van deze heffing mag de gemeente uitgaven dekken voor maatregelen ten aanzien van het rioolstelsel en voor bredere zorgtaken voor beheer van zowel de waterkwaliteit als voorkoming van wateroverlast. Naast uitgaven mag de gemeente ook sparen voor investeringen voor het vervangen van delen van het rioolstelsel. Hiervoor mag de gemeente een voorziening in het leven roepen: de Voorziening Riolering.

Vervangingsinvesteringen en de voorziening rioolvervanging
Omdat de werkzaamheden voor onderhoud rechtstreeks ten laste van de exploitatie worden gebracht, wordt de voorziening Rioolvervanging geacht te zijn gevormd om enkel en alleen rioolvervanging te dekken en dient ertoe om als egalisatievoorziening te dienen om fluctuaties in de vervangingsinvesteringen op te vangen en zo het tarief van het rioolrecht door de jaren heen te egaliseren.

Uitbreidingsinvesteringen
De uitbreidingsinvesteringen worden geactiveerd en afgeschreven en komen niet ten laste van de Voorziening Rioolvervanging. De kapitaallast die voorvloeit uit het activeren en afschrijven komen rechtstreeks ten laste van de Rioolheffing. In het GRP wordt rekening gehouden met de volgende uitbreidingsinvesteringen:

- Grondwaterplan;
- Beekherstel;
- Drainage;
- Afkoppelingmaatregelen;
- Rioolaanpassingen;
- Klimaatmaatregelen.

In 2014 zijn een aantal kredieten voor rioolvervanging afgesloten. Bij afsluiting van het krediet worden de investeringen direct ten laste van de voorziening gebracht.

Dekking boekwaarde onderhanden werk rioolvervangingen
Een rioolvervangingsproject wordt pas ten laste van de voorziening gebracht, als de werkzaamheden volledig zijn afgrond. Een rioolvervanging kan over het einde van het jaar doorlopen. Dit wordt administratief verantwoord met een boekwaarde in de post ‘Onderhandenwerk’ die debet op de balans staat. Om weer te geven dat voor de dekking van deze boekwaarde uiteindelijk ten laste komt van de voorziening, wordt het saldo van de voorziening verlaagd met het bedrag dat aan boekwaarde voor onderhanden werk op de balans is verantwoord.

In 2014 is het onderhandenwerk ten laste van de voorziening riolering als volgt verlopen:

Verloop boekwaarde onderhanden werk rioolvervanging in 2014

Rioolvervangingsproject	Boekwaarde cf administratie per 1-1-2014	Investering in 2014	Bijdragen derden	Afschrijving	Boekwaarde eind 2014
Elsbeek	781.875	14.049			795.924
Div Onderzoeken ikv GRP	110.740			110.740	0
Mozartlaan Haydenlaan	319.868		209.868		110.000
Klein Driene: Haverweg	119.359			119.359	0
Rioolverbetering/ asfalt ged Twekkelerweg	322.847			322.847	0
Gemeentelijk Grondwaterplan	25.598			25.598	0
Bijdrage Boortorenweg	0	1.230.000			1.230.000
Uitvoering Westtangent fase 2	398.431	784.134	29.652		1.152.913
Rioovervanging Twekkelerweg/Ketelsstaat Meeuwstraat	118.798	29.763			148.561
Castorweg nazorg	737				737
Rioolvervanging Johannaweg/Tuindorpstraat	623.093	27.359	37.294		613.158
Rioolvervanging Spreeuwenstraat	156.036			156.036	0
Rioolvervanging Meeuwenweg	146.304	4.290			150.593
Rioolvervanging Stroweg eo	56.317			56.317	0
Rioolvervanging Lo-/Ottoweg	49.205			49.205	0
Uitvoering Westtangent fase 1	977.750	198.651			1.176.401
Rioovervanging ged/ Wooldersweg	57.771			57.772	-1
Rioolvervanging Kotm.weg. Zw. Nazorg	534			534	0
Rioolvervanging Van Lennepstraat nazorg	1.864			1.864	0
Rioolvervanging Parallelweg eo uitvoering	207.347	399.901			607.247
Rioolvervanging Loweg/Ottoweg uitv.	292.753	258.060			550.813
Rioolvervanging Wooldersesweg	92.412	255.617			348.028
Rioolrenovatie Slachthuisweg relinen	0	56.205			56.205
Voorbereiding Enschedesestraat	0	243.010			243.010
Totalen	**4.859.638**	**3.501.038**	**276.814**	**900.272**	**7.183.591**

<u>Vaststelling van het GRP 2013-2017 en overige besluitvorming</u>
In 2013 is het GRP voor de periode 2013-2017 vastgesteld. In dit nieuwe GRP zijn lastenverzwaringen tot een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar verwerkt door gewijzigde toerekening van kosten. Kosten die eerst aan andere functies zijn toegerekend, zijn opnieuw bekeken en nu worden deze kosten aan de rioleringen toegerekend. Dekking voor deze kostentoerekening wordt gevonden door verlenging van afschrijvingstermijn van de investeringen, verlaging van het investeringsprogramma en verhoging van het tarief voor rioolheffing.

In 2013 is ook besloten anders om te gaan met rentetoerekening voor het onderhanden werk. Voor 2013 werd aan kredieten die op het einde van het jaar openstonden geen rente toegerekend. Met ingang van 2013 gaat dit wel gebeuren. Een inschatting van het gevolg is in onderstaand overzicht weergegeven. Uitgaande van een bedrag van € 6.400.000 aan onderhanden werk en 4,5% rente per jaar, is geraamd dat een bedrag van € 288.000 jaarlijks extra ten laste van de voorziening moet worden gebracht. In bijgaande berekening is dit bedrag verwerkt in een lagere storting in de voorziening. Bij de vaststelling van het nieuwe GRP zal deze extra onttrekking ook in de tariefstelling moeten worden verwerkt.

Voorziening Riolering

Jaar	2.014	2.015	2.016	2.017	2.018
Saldo per 1 januari	**15.755.944**	**12.243.969**	**14.823.355**	**12.906.478**	**12.437.769**
Vrijval dekking onderhanden werk per 1 januari	**3.483.457**	**7.183.591**	**0**	**0**	**0**
Saldo per 1 januari na vrijval dekking onderhanden werk	**19.239.401**	**19.427.560**	**14.823.355**	**12.906.478**	**12.437.769**
Storting uit spaarbedragen Rioolvervanging	1.102.431	1.215.186	1.023.165	1.204.108	1.507.848
Onttrekkingen					
Herstel foute rioolaansluitingen Groot Driene		35.310			
Rioolvervanging Troelstrastraat		77.882			
Onttrekking Baggeren Houtmaatvijver					
Bijdrage AD Baggeren Houtmaatvijver	-63.000	-63.000	-63.000	-29.542	
Rioolvervanging Johannaweg					
Elsbeek terug in Driene		800.000			
Rioolvervanging 't Wilbert					
Rioolvervanging Kotm.weg,ZW, Kw	534				
Rioolvervanging v. Lennepstraat	1.864				
Div. onderzoeken GRP	110.740				
Riolering Mozart Haydenlaan		110.000			
Rioolvervanging Langerlermaatweg					
Rioovervanging Haverweg	119.359				
Rioolverbetering Twekkelerweg	322.847				
Gemeentelijk Grondwaterplan	25.598				
Spreeuwenstraat voorb. Rioolvervanging					
Rioolverv. Twekkelerweg, Ketelstraat, meeuwenstraat		130.000			
Castorweg nazorg		20.000			
Boortorenweg		1.230.000			
Uitvoering Westtangent					8.692.000
Rioolverv Loweg Ottoweg	49.205				
Rioolverv Ged. Wooldersweg	57.772				
Rioolverv Stroweg en voorbereiding	56.317				
Spreeuwenstraat en Meeuwenstraat	156.036		485.964		
Klein Driene		25.000			
Enschedesestraat		1.806.000			
Veldwijk Zuid 2e fase		475.767			
Johannaweg/Tuindorpstraat		1.172.432			
Pilot niet Chemische onkruidbestrijding	77.000				
Totaal onttrekkingen obv kredieten	**914.272**	**5.819.391**	**422.964**	**-29.542**	**8.692.000**
Overige vervangingen/te vragen kredieten		**0**	**2.517.078**	**1.702.359**	**1.702.359**
Totaal onttrekkingen	**914.272**	**5.819.391**	**2.940.042**	**1.672.817**	**10.394.359**
Mutatie saldo	**188.159**	**-4.604.205**	**-1.916.877**	**-468.709**	**-8.886.511**
Saldo per 31 december	**19.427.560**	**14.823.355**	**12.906.478**	**12.437.769**	**3.551.259**
Dekking onderhanden werk per 31 december	**-7.183.591**				
Saldo per 31 december na dekking onderhanden werk	**12.243.969**	**14.823.355**	**12.906.478**	**12.437.769**	**3.551.259**

Toelichting 5.: Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing

De gemeente Hengelo komt in aanmerking voor subsidie in het kader van GSB en ISV. De subsidies komen van het Rijk van de ministeries VROM en Economische Zaken en de Provincie Overijssel heeft ook subsidie verleend als cofinanciering. De verschillende subsidiestromen worden verantwoord als Balansposten 'Vooruit ontvangen bedragen' die worden vermeerderd met de ontvangen voorschotten en die worden verminderd met de onttrekkingen die worden gedaan ter dekking van uitgaven. In onderhavig overzicht is weergegeven wat nog resteert uit de ISV subsidies voor ISV 1 en 2. Dit zijn de bijdragen die tot en met 2009 van het Rijk zijn ontvangen.

In voorgaande jaren zijn bedragen op de balanspost geboekt die bedoeld zijn voor de GSB periode 2010-2015. Deze bedragen worden vanaf 2011 apart verwerkt en gevolgd. In 2011 zijn deze bedragen weer van deze balanspost afgehaald. Wat per 01-01-2015 resteert is een saldo van € 2,22 miljoen ter dekking van kosten voor bodemsanering.

Balanspost "Vooruit ontvangen bedragen BDU fysiek van Rijksbijdragen uit de periode 2000-2009"

Omschrijving	2013	2014	2015
1. Saldo per 1 januari	2.436.087	2.279.507	2.224.346
Correcties saldo			
Saldo na correcties	2.436.087	2.279.507	2.224.346
2. Bijdragen			
BDU fysiek			
BDU fysiek ISV 3			
Bijdrage uit fonds Bosa wegens Heertbaart		223.075	
Totaal bijdragen	**0**	**223.075**	**0**
3. Onttrekkingen			
3.1 Ontrekkingen BDU fysiek:			
Onttrekkingen tbf GSB III 2010-2014			
Overhead (9)			
Vitaliteitsfonds naar BD			
Wonen Boven Winkels (5)			
Binnenstad(9)			
Binnenstad(9)			
Planvorming/herstruct. Berflo Es (9) raadsbesl. 1-2-2005			
Geluid (7)			
Bodem (7)	156.580	278.236	2.224.346
Bodem(7) aansluiting			
Hart van Zuid naar FGI			
tlv andere kostendragers			
Onttrekkingen BDU fysiek	**156.580**	**278.236**	**2.224.346**
Totaal onttrekkingen	**156.580**	**278.236**	**2.224.346**
Saldo per 31 december	**2.279.507**	**2.224.346**	**0**
Correcties saldo			
Saldo per 31 december na correcties	**2.279.507**	**2.224.346**	**0**

Toelichting 6.: bijdragen herstructurering Berflo Es Zuid & Veldwijk Zuid

In 2005 heeft de gemeente met Welbions een Samenwerkingsovereenkomst afgesloten over de herstructurering in Berflo Es en Veldwijk. In 2007 en 2009 zijn realisatieovereenkomsten afgesloten over de herstructurering van Berflo Es en de eerste fase van Veldwijk Zuid. In het kader daarvan zijn gemeentelijke bijdragen overeengekomen in de tekorten van de exploitaties. In bijgaande overzichten zijn dekkingsplannen weergegeven voor deze bijdragen.

De bijdragen voor beide herstructureringsprojecten worden gedekt uit bijdragen van de Algemene Dienst, bijdragen uit de voorziening rioolvervanging en bijdragen voor afkoppelsubsidies ten laste van de functie rioleringen.

Het verloop van de ontvangsten en betalingen wordt in de administratie vastgelegd in complex 21.

Specificatie Berflo Es Zuid

A. Ruimtegebruik	In m²	In %
Bruto oppervlak		%
Openbaar oppervlak		%
Netto oppervlak		%

B. Programma	In m²	Aantal
Nog uit te geven: woningen	0	0
Nog uit te geven: bedrijven		

Opdrachtgever	
Projectleider	
Planeconoom	: G. Knegt
Prijspeil	: 01.01.2015
Startdatum	:
Einddatum	:
Renteperc.	: 4,5%
Mutatiedatum	: 12.02.2015

Omschrijving	Gerealiseerd t/m 2013	Gerealiseerd in 2014	Na 31.12.2014 te realiseren	Resultaat per 01.01.2015
C. Kosten				
1. Verwervingskosten				0
2. Bouw- en woonrijp maken	3.258.283			3.258.283
3. Voorbereiding en toezicht				0
4. Algemene plankosten				0
5. Beheerskosten				0
6. Reserve bovenwijkse voorzieningen	259.066			259.066
7. Reserve Grondbedrijf	424.187			424.187
8. Afdracht overige Fondsen				0
9. Overige kosten	3.797.510	312.013		4.109.523
Totaal kosten (I)	7.739.046	312.013	0	8.051.059
D. Bijdragen				
- Rijk / provincie	300.000			300.000
- Algemene dienst	2.184.477		236.165	2.420.642
- Reserve Grondbedrijf	272.424			272.424
- Overige reserves en Voorzieningen	1.274.491			1.274.491
- Huren en pachten				0
- Bijdragen uit andere grondexploitaties				0
- Exploitatiebijdragen	3.646.882			3.646.882
-				0
- Overige bijdragen				0
Totaal bijdragen (II)	7.678.274	0	236.165	7.914.439
Netto kosten (I-II = III)	60.772	312.013	-236.165	136.620
E. Opbrengsten				
- Wonen				0
- Bedrijvigheid				0
- Rente	414.749			414.749
- Overige opbrengsten				0
Totaal opbrengsten (IV)	414.749	0	0	414.749
Eindwaarde 31.12.2015	**353.977**	**-312.013**	**236.165**	**278.129**
Contante waarde 01.01.2015				**266.152**
Boekwaarde 31.12.2014		**-41.964**		

Specificatie Veldwijk Zuid

A. Ruimtegebruik	In m²	In %
Bruto oppervlak		%
Openbaar oppervlak		%
Netto oppervlak		%

B. Programma	In m²	Aantal
Nog uit te geven: woningen	0	0
Nog uit te geven: bedrijven		

Opdrachtgever	:
Projectleider	:
Planeconoom	: G. Knegt
Prijspeil	: 01.01.2015
Startdatum	:
Einddatum	:
Renteperc.	: 4,5%
Mutatiedatum	: 12.02.2015

Omschrijving	Gerealiseerd t/m 2013	Gerealiseerd in 2014	Na 31.12.2014 te realiseren	Resultaat per 01.01.2015
C. Kosten				
1. Verwervingskosten				0
2. Bouw- en woonrijp maken	1.591.940			1.591.940
3. Voorbereiding en toezicht				0
4. Algemene plankosten				0
5. Beheerskosten				0
6. Reserve bovenwijkse voorzieningen	86.478		43.239	129.717
7. Reserve Grondbedrijf				0
8. Afdracht overige Fondsen				0
9. Overige kosten		955.804		955.804
Totaal kosten (I)	1.678.418	955.804	43.239	2.677.461
D. Bijdragen				
- Rijk / provincie				0
- Algemene dienst	361.476		189.146	550.622
- Reserve Grondbedrijf				0
- Overige Reserves en Voorzieningen	237.883			237.883
- Huren en pachten				0
- Bijdragen uit andere grondexploitaties				0
- Exploitatiebijdragen	1.678.418		43.239	1.721.657
-				0
- Overige bijdragen				0
Totaal bijdragen (II)	2.277.777	0	232.385	2.510.162
Netto kosten (I-II = III)	-599.359	955.804	-189.146	167.299
E. Opbrengsten				
- Wonen				0
- Bedrijvigheid				0
- Rente		60.483	5.516	65.999
- Overige opbrengsten				0
Totaal opbrengsten (IV)	0	60.483	5.516	65.999
Eindwaarde 31.12.2015	**599.359**	**-895.321**	**194.662**	**-101.300**
Contante waarde 01.01.2015				**-92.763**
Boekwaarde 31.12.2014		**295.962**		

Herziening grondexploitaties per 1 januari 2015

Deel II: Woningbouw, bedrijventerreinen en niet in exploitatie genomen gronden

24 maart 2015
Sector Personeel en Financiën
Afdeling Grondzaken

Inhoudsopgave

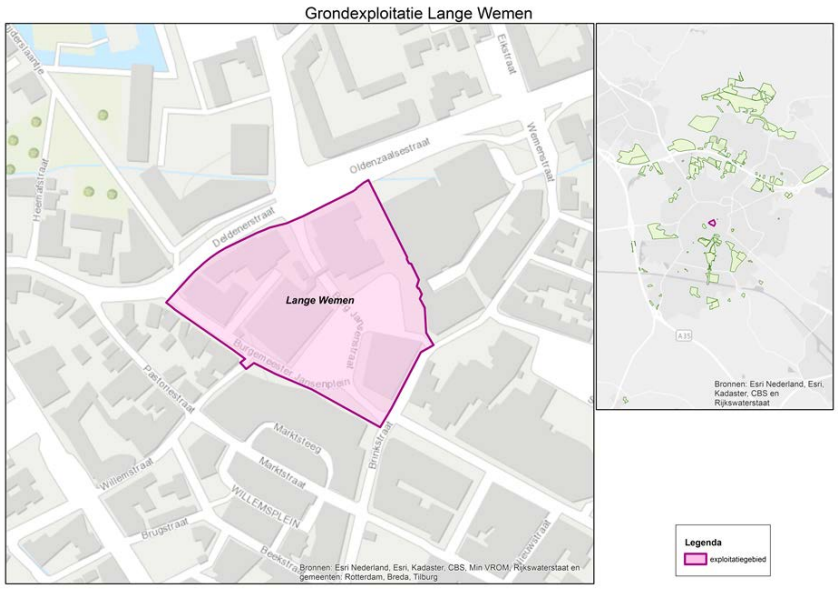
Inleiding 3
Complex 4 & 104: Lange Wemen 4
Complex 6: Landmanserve ('t Rot en omgeving) 7
Complex 12: Eeckendiekske 9
Complex 21: A) Exploitatieovereenkomsten 11
Complex 21: B) Snippergroen 13
Complex 27: M-Kwadraat 15
Complex 36: Kristenbos 17
Complex 44: Veldwijk Noord 19
Complex 52: Dalmeden 21
Complex 54: Medaillon 23
Complex 69: Brouwerijterrein 26
Complex 79: Ziekenhuisstraat-Kievitstraat 28
Complex 101: Broek Noord 30
Complex 102: Broek Oost 33
Complex 70: Hart van Zuid, 'gemeentelijk' 37
Complex 701: Hart van Zuid, 1e fase Lansinkveld Noord 39
Complex 702, 703 & 704: Hart van Zuid, Langeler Erve, EMGA & hoofdinfra 1e fase 42
Complex 711 & 712: Hart van Zuid, WTC businessdistrict, Verenigingsgebouw 45
Complex 713 & 715: Hart van Zuid, Laan Hart van Zuid Noord & -Zuid 48
Complex 714: Hart van Zuid, 2e fase Woonstad Noord 51
Complex 716: Hart van Zuid, 2e fase – Kanaalzone 53
Complex 16: Gezondheidspark 55
Complex 35: 't Oosterveld 57
Complex 84: Zuidelijke Havenweg 59
Complex 92: Veldkamptunnel 61
Complex 96: Westermaat Campus 62
Complex 103: Watertorenpark Veldwijk Noord 64
Westermaat De Veldkamp 66
Niet in exploitatie genomen gronden 69
Verspreide gronden binnen Hart van Zuid 71

Inleiding

In dit deel van de herzieningen zijn de financiële overzichten opgenomen van de woningbouwlocaties, bedrijventerreinen en niet in exploitatie genomen gronden.

Voorgaande jaren werd een toelichting, een samenvattend overzicht en een overzicht van de verschillen met de herziening van het voorgaande jaar gepresenteerd. Dit jaar is gekozen voor een andere opzet. De projectformats die worden gebruikt voor onder andere de managementrapportage en de jaarrekening zijn hierbij als uitgangspunt gehanteerd. Hiermee wordt beoogd uniform inzicht te bieden in de belangrijkste onderdelen van de (ontwikkeling van de) grondexploitaties.

Complex 4 & 104: Lange Wemen

Lange Wemen **Projectnummer: 104**	
	
Ruimtegebruik	Niet van toepassing.
Doel	Het doel van het project Lange Wemen is het aantrekkelijker maken van de binnenstad door middel van extra voorzieningen in de vorm van horeca, boodschappencentrum en overdekte parkeermogelijkheden. Tevens dient het project te zorgen voor meer levendigheid in en bezoek aan de binnenstad, door de gemeentelijke diensten te concentreren rond het stadhuis.
Projectresultaat	Het projectresultaat bestaat uit verschillende onderdelen: ▪ Nieuwbouw stadskantoor ten behoeve van de huisvesting van het volledige ambtelijk apparaat; ▪ Circa 900 m2 nieuwe horeca; ▪ Aanleg Horecaplein; ▪ Uitbreiding van winkelcentrum Thiemsbrug met circa 8.000 m² winkels/ voorzieningen; ▪ Uitbreiding parkeergarage Thiemsbrug met circa 200 plaatsen; ▪ Nieuwbouw 68 appartementen circa 50% sociale huur; ▪ Sloop van circa 5.000 m² winkels, horeca en 38 woningen.
Startdatum project	Het oorspronkelijke plan is in 2005 opgestart. In 2010 heeft een heroriëntatie plaatsgevonden. Dit heeft ertoe geleid dat er een herstart is gemaakt met een veranderd kader. Dit geldt vanaf 2011. Het project in z'n huidige vorm is daarmee gestart in 2011.
Oplevering / einddatum project	Het project kent verschillende deelprojecten die hun eigen planning hebben. Vooralsnog gelden hiervoor de volgende einddata: ▪ Nieuwbouw stadskantoor: 01-01-2017; ▪ Horeca inclusief bovenliggende woningen: medio 2016; ▪ Horecaplein: medio 2016; ▪ Uitbreiding Thiemsbrug eerste fase inclusief bovenliggende woningen: 01-01-2017.
Huidige fase project	Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase.
Investering/exploitatie	Het onderdeel stadskantoor/renovatie stadhuis is een investeringsproject van de gemeente. Het onderdeel commerciële ontwikkeling is een private opstalontwikkeling

	met een gemeentelijke grondexploitatie.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis (gebiedsontwikkeling)
Projectleider	Ellen Bijsterbosch (gebiedsontwikkeling)
Planeconoom	Frank Kosters
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/Retail	*m2*	5.200		8.200	
Horeca	*m2*	200		900	
Woningen	*aantal*	28		68	
Kantoor/maatsch.	*m2*	9.500	9.500	9.000	
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	12.993.939	9.955.767	3.206.392	13.162.160	-168.220
Subsidies en bijdragen	-5.080.526	-4.522.017	-770.537	-5.292.554	212.028
Opbrengsten	-8.798.360	-8.448.360		-8.448.360	-350.000
Tijdsinvloeden	2.200.646	2.106.523	115.701	2.222.224	-21.578
Eindresultaat	1.315.699			1.643.470	-327.770
CW eindresultaat	1.204.825			1.440.167	-235.342
Boekwaarde	-543.371	-908.087			364.715

Korte toelichting op grex

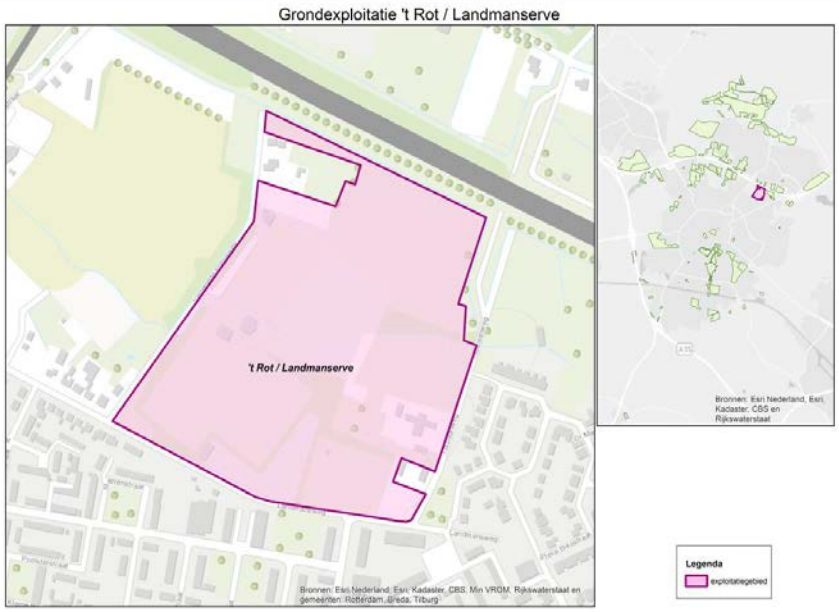
In 2013 zijn alle verkopen, sneller dan gepland, gerealiseerd. De kosten voor het bouwrijp maken zijn nog niet gemaakt, waardoor de boekwaarde op deze grondexploitatie negatief is (er is een “spaarsaldo”). In de grondexploitatie wordt er vanuit gegaan dat in 2015 wordt gestart met het bouwrijp maken van het terrein. Indien er vertraging ontstaat in het proces is dat, vanwege de negatieve rente, financieel gezien geen probleem. Daar tegenover staat dat de beheerlasten toenemen als de geplande sloop uitgesteld wordt. Er was vanuit gegaan dat in 2014 de panden al gesloopt waren en dat er gestart was met de uitvoering. Daardoor zijn de kosten in de herziende grondexploitatie toegenomen.

In 2014 is een pand met verlies verkocht die in de herziende plannen van 2011 niet meer voorkwam. Een deel van dat verlies is gecompenseerd door een extra bijdrage uit de reserve grondexploitaties.

Risico's

- Door het onderzoek naar alternatieven voor het stadskantoor ontstaat het risico dat de private partners hun afspraken ten aanzien van de ontwikkeling gaan herzien of schade gaan claimen. Dit moet worden afgedekt door een mogelijke besparing die met het alternatief kan worden bereikt;
- De grondprijzen zijn destijds vastgelegd en inmiddels afgerekend met de ontwikkelaar. Deze zijn echter nu niet meer marktconform. Het risico bestaat dat de ontwikkelaar, zeker bij aanpassing van programma, de vraag bij de gemeente neerlegt om met terugwerkende kracht een meer realistische grondprijs te berekenen;
- Tijdens de sloop van de panden aan de Deldenerstraat en/of het bouwrijp maken wordt meer overlast veroorzaakt dan verwacht;
- De sloop van het pand aan de Deldenerstraat leidt tot schade aan de omliggende gebouwen;
- De gemeente heeft het voortgezet gebruik van de gronden van de ontwikkelaar bedongen (de gronden zijn verkocht aan de ontwikkelaar). De eis van de ontwikkelaars is dat ze geen last mogen hebben van het voortgezet gebruik in de bouwstroom. Als er wel een vertraging ontstaat door de gemeente kan de ontwikkelaar schade claimen.

Complex 6: Landmanserve ('t Rot en omgeving)

't Rot en omgeving Projectnummer: 06	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied 4,4 hectare Substructuur 1,4 hectare Netto uitgeefbaar 3,0 hectare
Doel	't Rot is een grondexploitatie waarmee in totaal 130 woningen moeten worden ontwikkeld en een sportterrein moet worden heringericht.
Projectresultaat	Tot op heden zijn nog geen kavels verkocht. Het sportterrein is deels heringericht met een kunstgrasveld en een nieuwe accommodatie voor de voetbalvereniging.
Startdatum project	Het project is op 1 januari 2004 gestart.
Oplevering / einddatum project	De verwachte einddatum van het project is 31 december 2025.
Huidige fase project	De fase waarin het project zich nu bevindt is de uitvoeringsfase. De planvorming is afgerond en het bouwrijp maken van de eerste fase van het woningbouwgebied moet beginnen.
Investering/exploitatie	Het project 't Rot is een grondexploitatie, waarin twee ontwikkelaars een bouwclaim hebben.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink (woningbouw, openbare ruimte) Erik Lievers (Sport)
Ambtelijk OG	Harrie Huitema
Projectleider	Paula Hester
Planeconoom	Gerrit Knegt
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			130	
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	7.488.000	4.552.000	2.990.000	7.542.000	-54.000
Subsidies en bijdragen	-2.000	-12.000		-12.000	10.000
Opbrengsten	-7.985.000		-7.335.000	-7.335.000	-650.000
Tijdsinvloeden	3.640.000	1.258.000	2.775.000	4.033.000	-393.000
Eindresultaat	3.141.000	5.798.000	-1.570.000	4.228.000	-1.087.000
CW eindresultaat	1.936.000			2.606.000	-670.000
Boekwaarde	4.808.000	5.798.000			-990.000

Korte toelichting op grex

De kosten zijn toegenomen door een herziening van WGW voor de raming van bouwrijp maken (€ 20.000) en door een herziening voor de raming van verwerving naar aanleiding van de realisering van de grondwal langs de A1 (€ 33.000). In de vorige herziening is nog aangenomen dat de geluidswal ten oosten van de IJsbaanweg geheel op grond van Rijkswaterstaat kon worden aangelegd. Nu is gebleken dat voor de geluidswal aldaar toch grond van de gemeente nodig is.

De bijdragen zijn toegenomen met € 10.000. Dit komt door een bijdrage uit de Reserve Bodemsanering, wegens de sanering van een asbestvervuiling op het sportpark.

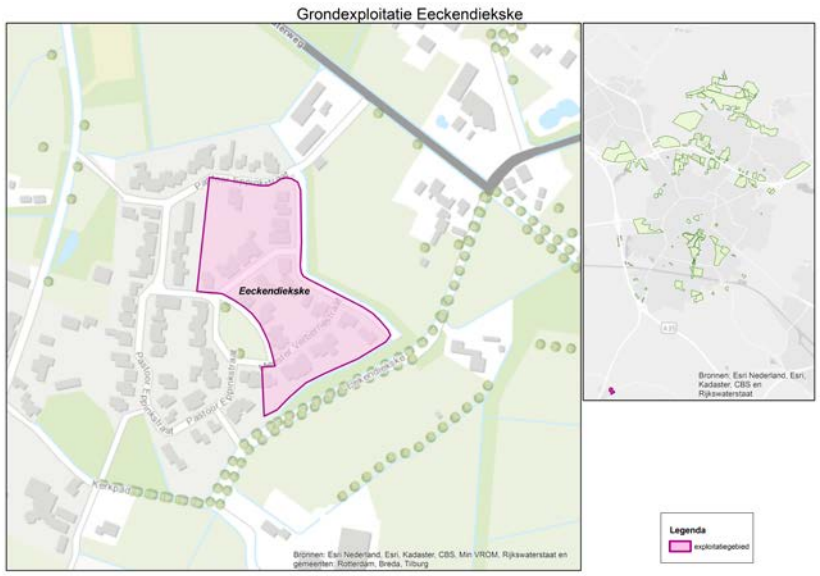
De raming van de opbrengsten is € 650.000 lager dan in de herziening van vorig jaar. Dit komt door de verwerking van het grondprijsonderzoek van Stec. Ook de tijdsinvloeden worden € 400.000 hoger geraamd dan vorig jaar. Ook dit is een gevolg van de lagere grondopbrengsten. Door de lagere grondopbrengsten, worden minder rentebaten gerealiseerd.

In totaal neemt het tekort op eindwaarde met € 1,1 miljoen toe. Hierdoor moet een kleine € 7 ton extra aan voorziening worden getroffen.

Risico's

Een risico is dat de grondprijs voor fase 2 en 3 lager wordt dan nu nog in de grondexploitatie aangenomen is. Voor de fasen 2 en 3 is een markttoets afgesproken met de ontwikkelaars voor de hoogte van de grondprijs. Deze kan lager uitvallen dan in de herziening is aangenomen.

Complex 12: Eeckendiekske

Eeckendiekske Projectnummer: 12	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied 2,6 hectare Substructuur 1,0 hectare Netto uitgeefbaar 1,6 hectare
Doel	Het doel van het project Eeckendiekske is extra woningbouw mogelijk te maken in Beckum. Het betreft hier 29 kavels waarop twee onder één kapwoningen en vrijstaande woningen ontwikkeld kunnen worden. In 2000 is gestart met het bouwrijp maken waarna gestart is met de bouw van de eerste woningen.
Projectresultaat	Inmiddels zijn 27 kavels verkocht en bebouwd en is de openbare ruimte reeds woonrijpgemaakt.
Startdatum project	Het project is gestart in 2000.
Oplevering/ einddatum project	De einddatum voor dit project was oorspronkelijk 2005. Omdat deze einddatum al lang gepasseerd is en er nog steeds 2 kavels niet verkocht zijn, zijn de gronden overgedragen aan complex 9 (verspreide gronden binnen de bebouwde kom). Hierdoor is het project op 31 december 2014 afgesloten.
Huidige fase project	Project is in de nazorgfase omdat alle werkzaamheden hier verder zijn afgerond. Alles is woonrijp gemaakt en overgedragen aan Wijkbeheer.
Investering/exploitatie	Exploitatie is op 31-12-2014 afgesloten.
Bestuurlijk OG	Mariska Ten Heuw
Ambtelijk OG	Roy Knobben
Projectleider	Frank Kosters
Planeconoom	Christel zûm Grotenhoff
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			29	27
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	2.326.000	2.551.000		2.551.000	-225.000
Subsidies en bijdragen	-5.000	-5.000		-5.000	0
Opbrengsten	-2.494.000	-2.410.000		-2.410.000	-84.000
Tijdsinvloeden	-134.000	-136.000		-136.000	2.000
Eindresultaat	-308.000				-308.000
CW eindresultaat	-308.000				-308.000
Boekwaarde	-46.000				-46.000

Korte toelichting op grex

Omdat het complex dit jaar is afgesloten zijn de afwijkingen ten opzichte van de laatste actualisatie relatief hoog. De kosten zijn verhoogt doordat de winst uit dit project is afgedragen aan de reserves van het grondbedrijf. De gerealiseerde opbrengsten zijn minder, omdat de overgebleven gronden bij de afsluiting van het complex tegen een lagere verkeerswaarde zijn overgedragen aan complex 9.

Er is sprake van een kleine verslechtering ten opzichte van de vorige herziening, € 94.000.

Risico's

Er zijn geen risico's omdat dit complex op 31-12-2014 is afgesloten.

Complex 21: A) Exploitatieovereenkomsten

A) Exploitatieovereenkomsten Projectnummer: 21	
	
Doel	Exploitatie om per project de gemaakte kosten voor publiekrechtelijke werkzaamheden te kunnen verhalen op de betreffende private partij.
Projectresultaat	Het gewenste resultaat is bereikt als alle publiekrechtelijke werkzaamheden zijn afgerond zodat private partijen gewenste ontwikkelingen kunnen gaan uitvoeren.
Startdatum project	Diverse projecten met elk een eigen startdatum, doorlooptijd en einddatum.
Oplevering / einddatum project	Diverse projecten met elk een eigen doorlooptijd en einddatum.
Huidige fase project	Doordat elk project een andere starttijd, doorlooptijd en einddatum heeft, bevind ook elk project zich in een andere project fase. Ook de omvang van de projecten kan sterk van elkaar verschillen.
Investering/exploitatie	Diverse investeringen waarvan de exploitatiegebieden geen eigendom zijn van de Gemeente Hengelo.
Bestuurlijk OG	Diverse
Ambtelijk OG	Diverse
Projectleider	Diverse
Planeconoom	Diverse
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	19.012.000	18.875.000	281.000	19.156.000	-144.000
Subsidies en bijdragen	-14.936.000	-14.138.000	-998.000	-15.136.000	200.000
Opbrengsten	-4.041.000	-4.082.000	-6.000	-4.088.000	47.000
Tijdsinvloeden	-59.000	-32.000		-32.000	-27.000
Eindresultaat	-24.000			-68.000	44.000
CW eindresultaat	-12.000			-65.000	53.000
Boekwaarde	-695.000	622.000			1.349.000

Korte toelichting op grex

De toename van de boekwaarde kan worden verklaard door betalingen van € 1,3 miljoen voor de gemeentelijke bijdragen aan de herstructurering van de Berflo Es en Veldwijk Zuid (1e fase). Hiervoor zijn in het verleden realisatieovereenkomsten gesloten met Welbions.

Risico's

Risico's zijn betrekkelijk klein, omdat de publiekrechtelijke taken die uitgevoerd moeten worden óf goed in te schatten zijn óf op basis van nacalculatie worden uitgevoerd. Voor alle uit te voeren werkzaamheden geldt dat zij kostendekkend moeten zijn.

Complex 21: B) Snippergroen

B) Snippergroen Projectnummer: 21	
	
Doel	Gemeentelijk groen (snippergroen) te verkopen met als doel verzoeken van burgers in te willigen, extra inkomsten te genereren, de incidentele herinrichtingskosten na terugname terug te dringen en door de arealen te verkleinen verminderen de onderhoudskosten. Onder snippergroen wordt verstaan 'kleine' versnipperde groenstroken (gemiddelde grootte is 25 tot 50 m²) in de woon- en werkomgeving die eigendom zijn van de gemeente en die direct grenzen aan particulier eigendom. Deze groenstroken zijn niet beeldbepalend, maken geen essentieel deel uit van het straatprofiel en maken geen deel uit van de hoofdgroenstructuur. Snippergroen kan worden verkocht, zonder dat er afbreuk wordt gedaan aan de kwaliteit van de leefomgeving en openbare ruimte.
Projectresultaat	Tevreden burgers en verder extra inkomsten. Tevens kosten besparing door verkleining van de gemeentelijke arealen die niet meer onderhouden dienen te worden. Ook incidentele herinrichtingskosten na terugname worden teruggedrongen.
Startdatum project	De startdatum voor dit project is 01-01-2005. De aanpak vindt buurt voor buurt plaats.
Oplevering / einddatum project	In wijkgedeelte Woolde en de Hasseler Es is het project Verkoop Snippergroen opgestart en (deels) uitgevoerd. In 2010 zou het project afgerond zijn. Door diverse wijzigingen in het beleid en de wensen van burgers is er enige vertraging ontstaan. Om toch op een effectieve manier te kunnen blijven werken, worden aanvragen voor verkoop van snippergroen beoordeeld op basis van binnengekomen verzoeken. Dit betekent dat de verkoop van snippergroen niet meer wordt geconcentreerd op één wijk of buurt. Momenteel wordt een nieuwe nota snippergroen voorbereid waarover het college een voorlopig besluit heeft genomen en 6 weken ter inzage wordt gelegd.
Huidige fase project	Het project bevindt zich in de realisatiefase.
Investering/exploitatie	Het volledige exploitatiegebied is eigendom van de Gemeente Hengelo.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink
Ambtelijk OG	Martin van 't Veen
Projectleider	Ralf ter Beek
Planeconoom	Roy Knobben
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Grondexploitatie complex 21 (totaal)	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	1.425.000	1.526.000		1.526.000	-101.000
Subsidies en bijdragen					
Opbrengsten	-1.596.000	-1.596.000		-1.596.000	
Tijdsinvloeden					
Eindresultaat	-171.000			-102.000	-69.000
CW eindresultaat				65.000	
Boekwaarde	-175.000	-70.000			73.000

Korte toelichting op grex

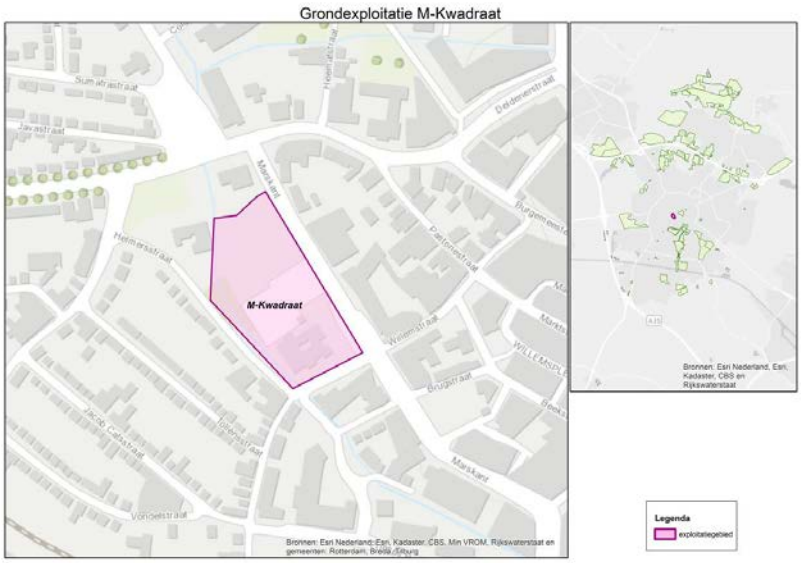
De kosten zijn hoger uitgevallen door langlopende verjaringszaken en door hogere personele lasten in de voorbereiding van de verkoop en veranderen van het snippergroenbeleid.

Risico's

De risico's in dit project zijn redelijk aanwezig. Hierbij moet je denken aan boze burgers als wensen anders zijn dan in het gemeentelijk beleid. Dit spanningsveld wordt echter goed in de gaten gehouden en worden ondervangen door de nieuwe beleidsstukken die in voorbereiding zijn. Hiermee proberen we meer tegemoet te komen aan de wens van de burger maar tevens onze bezuinigingstaken op het gebied van snippergroen (herinrichtingskosten terugdringen & onderhoudskosten verminderen door verkleinen arealen) niet uit het oog te verliezen.

Het nog verder uitlopen van het project in de tijd zou ook een risico kunnen zijn, maar omdat het hier een meer dynamisch traject betreft, wordt deze buiten beschouwing gelaten.

Complex 27: M-Kwadraat

M-Kwadraat **Projectnummer: 27**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: circa 1,1 hectare (excl. berflobeek)
Doel	Het project M-kwadraat heeft betrekking op het plangebied gelegen tussen de Marskant, de Helmerstraat, de Willemstraat en het gebouw Markant. In 2011 is de overeenkomst met Domijn daterend uit 2007, ontbonden. Met Welbions is in 2011 een overeenkomst op hoofdlijnen aangegaan. De financiële randvoorwaarden zijn geregeld, doch er is nog geen stedenbouwkundig plan en het programma is nog globaal aangegeven.
Projectresultaat	Uitgangspunt is, dat er een nieuwe school komt, enige commerciële voorzieningen en 110 woningen, welk aantal maximaal mag oplopen naar 125 woningen. De planontwikkeling geschiedt in onderling overleg. Welbions kan en wil vanwege de huidige marktsituatie zich niet binden aan een startjaar van de realisatie. Vast staat, dat realisatie op korte termijn niet wenselijk is. Overeengekomen is om als richtjaar uit te gaan van start realisatie in 2017. Om de school duidelijkheid te geven zal in 2014 op basis van een plan bezien worden wanneer de nieuwe school gerealiseerd kan worden en op welke locatie.
Startdatum project	Het oorspronkelijke plan dateert uit 2007
Oplevering / einddatum project	31-12-2019
Huidige fase project	Het project bevindt zich in de planfase
Investering/exploitatie	Voor het project M-kwadraat is een exploitatieovereenkomst gesloten met ene private partij.
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis
Projectleider	Joop Nijenhuis
Planeconoom	Christiaan van Steenwijk
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*			Onbekend	
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			110/Max.125	
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*			School	

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	4.808.085	2.033.751	2.770.544	4.804.295	3.790
Subsidies en bijdragen	-2.932.000	-2.332.000	-600.000	-2.932.000	0
Opbrengsten	-2.002.400	-925.750	-1.077.000	-2.002.750	350
Tijdsinvloeden	1.236.963	1.153.202	79.615	1.232.817	4.146
Eindresultaat	-1.110.648	70.797	-1.173.159	-1.102.362	-8.286
CW eindresultaat	931.000			885.000	46.000
Boekwaarde	-76.000	-70.797			-5.204

Korte toelichting op grex

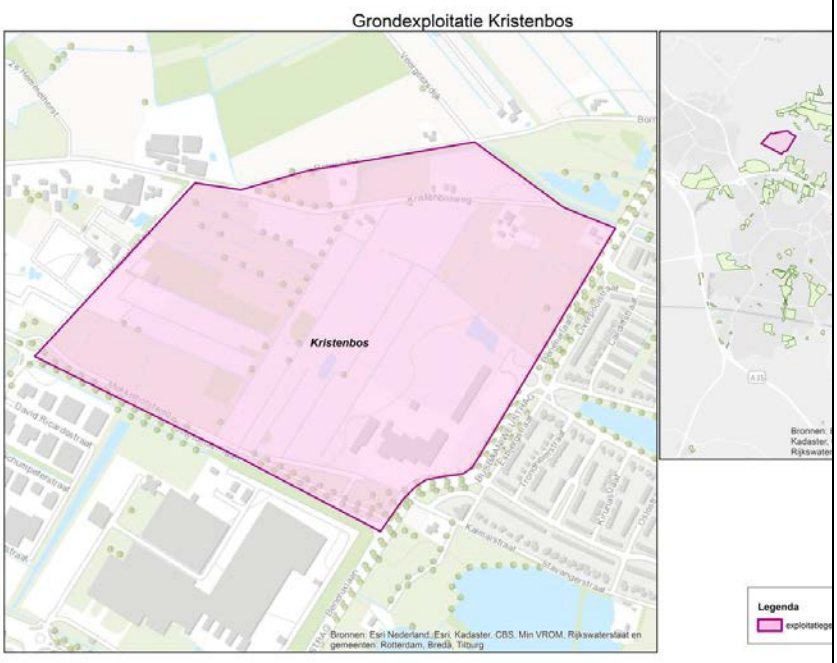
Op 31-12-2014 heeft het complex M-Kwadraat een negatieve boekwaarde van € 70.797,-. Er is meer ontvangen dan er is geïnvesteerd. Het eindresultaat op contante waarde is per 01-01-2015 € 885.000,- negatief waarvoor een voorziening is getroffen.

Over de tijdelijke inrichting van het huidige gebied dient nog nader overleg plaats te vinden. Overeengekomen is dat de gemeente vooralsnog het recht behoudt op de exploitatie van de huidige parkeervoorzieningen totdat in overleg een nieuwe functie aan het gebied wordt gegeven. De verdere voortzetting als parkeerterrein wordt in overleg jaarlijks bezien.

Risico's

Niet van toepassing.

Complex 36: Kristenbos

Kristenbos **Projectnummer: 36**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 41,7 hectare
Doel	Het nakomen van de overeenkomst waarin is afgesproken dat de ontwikkelaar het gebied ontwikkelt voor woningbouw, bedrijventerreinen, etc.
Projectresultaat	De ontwikkeling van het project is stil komen te liggen vanwege de veranderende markt en vanwege het feit dat de ontwikkelaar niet alle gronden heeft verworven. Met de ontwikkelaar is in de afgelopen jaren overleg gevoerd over de ontbinding van de overeenkomst. Afgesproken is om de mogelijkheid tot voortzetting van het project te beoordelen in 2017 en 2020. Indien in 2020 nog geen basis bestaat voor de realisatie wordt de overeenkomst ontbonden.
Startdatum project	In 2006
Oplevering / einddatum project	In 2020
Huidige fase project	Niet van toepassing
Investering/exploitatie	Grondexploitatie
Bestuurlijk OG	-
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis
Projectleider	Sam Landman
Planeconoom	Frank Kosters
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	14.004.180	409.591	13.594.588	14.004.180	0
Subsidies en bijdragen	-2.877.878	-678.706	-2.199.172	-2.877.878	0
Opbrengsten	-11.917.162		-11.917.162	-11.917.162	0
Tijdsinvloeden	1.267.938	607.639	681.285	1.288.925	-20.987
Eindresultaat	477.077			498.064	-20.987
CW eindresultaat	350.570			350.231	339
Boekwaarde	321.890	338.524			-16.634

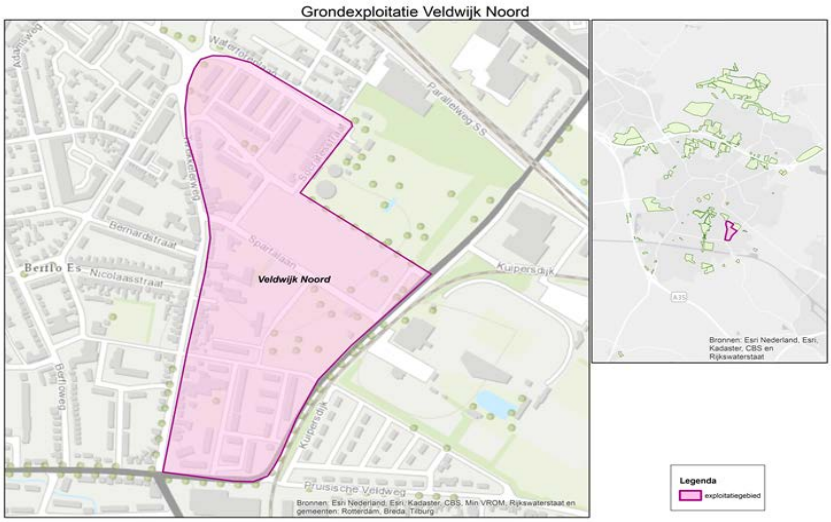
Korte toelichting op grex

De grondexploitatie is bijgewerkt met de boekwaardes. Het gaat dan voornamelijk om het bijwerken van de rentekosten, want er wordt door de organisatie niet gewerkt aan dit project.

Risico's

De boekwaarde is afgedekt met de voorziening die voor het project is getroffen. Indien het project niet doorgaat is er daarmee financieel geen probleem. Daarnaast is afgesproken dat in 2017 bij de evaluatie van het project € 142.500 door de ontwikkelaar wordt vergoed.

Complex 44: Veldwijk Noord

Veldwijk Noord Projectnummer: 44	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 15,3 hectare Verharding: 4,2 hectare Water/groen: 1,8 hectare Uitgeefbaar gemeente: 1,4 hectare Uitgeefbaar overig: 7,9 hectare
Doel	Herstructureren van een oude volkswijk met voornamelijk sociale woningbouw naar een aantrekkelijke, veilige en levensloopbestendige woon- en leefomgeving.
Projectresultaat	Opbouw van een woonwijk met een evenwichtige verhouding tussen koop en (sociale) huur. Gepland staat voor fase 1: ▪ de bouw van een winkelcentrum met een woontoren met 42 huurappartementen en een woontoren met 56 koopappartementen; ▪ circa 100 grondgebonden woningen grotendeels vrije sector; ▪ circa 30 zorgwoningen.
Startdatum project	Het oorspronkelijke plan is in 2005 opgestart. In 2009 heeft een heroriëntatie plaatsgevonden. Dit heeft ertoe geleid dat er een herstart is gemaakt met een veranderd kader.
Oplevering / einddatum project	Het project is opgedeeld in drie fases. De eerste fase loopt tot en met 2022. De bouw van het winkelcentrum met de woontoren met huurappartementen is gestart en deze wordt naar verwachting in 2015 opgeleverd. Het is de verwachting dat de grondgebonden woningen en zorgwoningen gefaseerd tussen 2015 en 2022 worden uitgegeven. Vanaf 2022 is het de verwachting dat begonnen word met fase 2 en 3.
Huidige fase project	Het project bevindt zich, voor fase 1, in de uitvoeringsfase.
Investering/exploitatie	Het project wordt tezamen met de woningcorporatie uitgevoerd, met als uitgangspunt “de kosten in beeld, de kosten verdeeld”. Dit is een afsprakenkader, opgesteld door het Ministerie van VROM, Aedes (vereniging van woningcorporaties) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) voor kostenverdeling bij herstructureringsopgaven.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis (gebiedsontwikkeling)
Projectleider	Hans Lubbers (gebiedsontwikkeling)
Planeconoom	Frank Kosters

Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*	1.200	1.200	3.000	
Horeca	*m2*				
Woningen	*Aantal*	738	310	536	
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	21.925.557	8.529.741	13.517.929	22.047.671	-122.114
Subsidies en bijdragen	-15.737.642	-11.860.346	-2.434.730	-15.766.128	28.486
Opbrengsten	-4.320.000		-4.320.000	-4.320.000	0
Tijdsinvloeden	-2.506.887	-2.683.416	-533.761	-3.217.177	710.290
Eindresultaat	-638.972	-6.014.021	6.229.439	-1.255.634	616.662
CW eindresultaat	376.779			708.519	-331.740
Boekwaarde	-11.269.587	-7.485.073			-3.784.514

Korte toelichting op grex

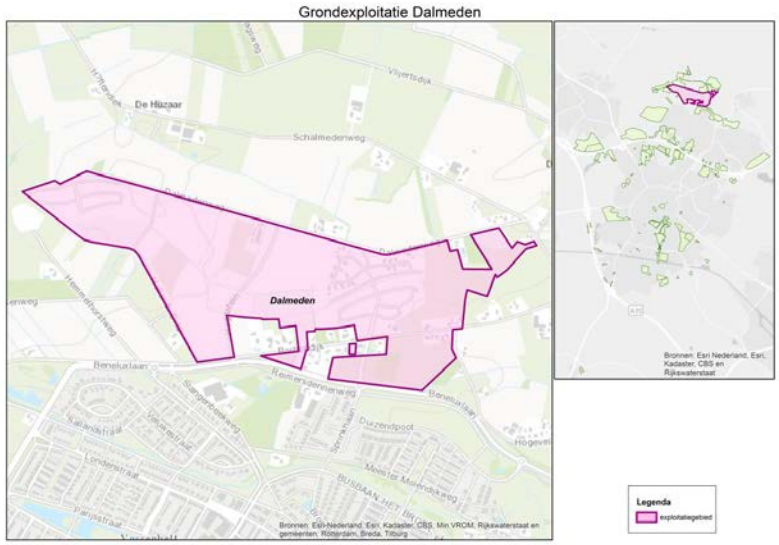
De grondexploitatie heeft een zogenaamde negatieve boekwaarde (een spaarsaldo). De opbrengsten en bijdragen zijn eerder binnen gehaald dan dat er kosten gemaakt zijn. Als het project minder snel kosten maakt dan verwacht ontstaat er een rentevoordeel. In 2014 is dat gebeurd en daardoor is er een rentevoordeel ontstaan.

Risico's

Door de negatieve boekwaarde is het risicoprofiel aan de lage kant. Uiteraard moet er nog wel voor ruim € 4 miljoen aan verkopen gerealiseerd worden.

Door de lange looptijd lopen we het risico op kostenverhoging in de planontwikkelingskosten en extra kosten met betrekking tot de openbare ruimte.

Complex 52: Dalmeden

Dalmeden **Projectnummer: 52**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 42,3 hectare Substructuur: 9,2 hectare Netto uitgeefbaar: 33,1 hectare
Doel	Dalmeden is een grondexploitatie waarmee in totaal 520 woningen aan de woningvoorraad worden toegevoegd.
Projectresultaat	Tot op heden zijn er 88 kavels (88 woningen) verkocht.
Startdatum project	Het project is op 1 januari 2003 gestart.
Oplevering / einddatum project	De verwachte einddatum van het project is 31 december 2031.
Huidige fase project	Het project is verdeeld in deelplannen. Een aantal deelplannen zijn in uitvoering en een aantal deelplannen zijn in de planvoorbereidingsfase.
Investering/exploitatie	Het project Dalmeden is een grondexploitatie.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink
Ambtelijk OG	Harrie Huitema
Projectleider	Sam Landman
Planeconoom	Gerrit Knegt
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			520	88
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	49.585.000	36.714.000	13.521.000	50.235.000	-650.000
Subsidies en bijdragen	-799.000	-868.000		-868.000	69.000
Opbrengsten	-86.545.000	-14.693.000	-73.189.000	-87.882.000	1.337.000
Tijdsinvloeden	34.987.000	20.447.000	14.587.000	35.034.000	-47.000
Eindresultaat	-2.772.000	41.600.000	-45.081.000	-3.481.000	709.000
CW eindresultaat	-1.312.000			-1.647.000	335.000
Boekwaarde	40.785.000	41.600.000			-815.000

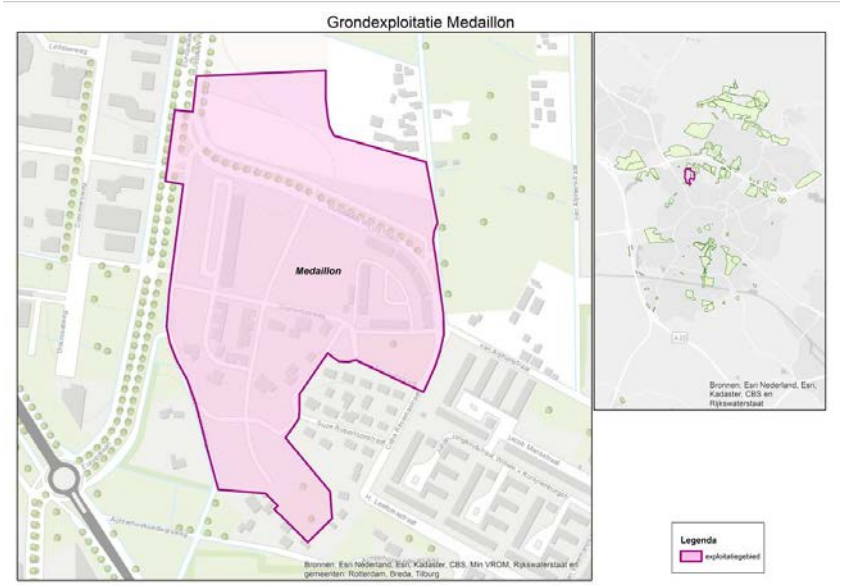
Korte toelichting op grex

De kosten zijn toegenomen door de toegepaste prijsindexering en raming van extra kosten voor OZB en uren beheerskosten. De bijdragen zijn toegenomen door de realisatie van een bijdrage voor een fietspad door Dalmeden en Schalmeden. De opbrengsten zijn toegenomen naar aanleiding van het grondprijsonderzoek van Stec. Hierdoor zijn met name aan middelgrote kavels hogere grondprijzen toegerekend dan in de vorige herziening nog aangenomen. Per saldo is de grondexploitatie op contante waarde met € 335.000 verbeterd.

Risico's

Het belangrijkste risico is dat er 9 kavels niet uitgeven kunnen worden door de uitspraak van de Raad van State. Op dit moment is het de verwachting dat er gerepareerd kan worden en de kavels in een later stadium alsnog uitgegeven kunnen worden. Het risico bestaat echter dat deze kavels alsnog nooit uitgegeven kunnen worden.

Complex 54: Medaillon

Medaillon **Projectnummer: 54**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 10,9 hectare Substructuur: 5,1 hectare Netto uitgeefbaar: 5,8 hectare
Doel	Het doel van het project Medaillon is een nieuwe woonwijk te realiseren (oorspronkelijk samen met Dura Vermeer Bouw Hengelo B.V.) in het gebied tussen de Dijksweg, de Europalaan en de A1. In deze wijk worden diverse woningentypen ontwikkeld: van rijwoningen, twee onder één kapwoningen, vrijstaande woningen tot vrijstaande woningen op ruime tot zeer ruime kavels met zowel koop- als huurwoningen. In 2008 is gestart met het bouwrijp maken waarna in 2009 is gestart met de bouw van de eerste woningen.
Projectresultaat	Bij de start van het project in 2008 was er sprake van een PPS-constructie met Dura Vermeer Bouw Hengelo B.V.. Het projectresultaat bestond op dat moment uit het realiseren van 220 woningen in verschillende woningtypen van rijwoningen, twee onder één kap woningen, vrijstaande woningen en ruime villa's. In 2012 is deze samenwerking beëindigd. Het nu te behalen projectresultaat is de realisatie van in totaal 21 (ruime) vrijstaande woningen. Daarnaast dienen een aantal straten woonrijp te worden gemaakt zodra de bouwactiviteiten zijn beëindigd.
Startdatum project	Het oorspronkelijke plan is in 2008 gestart in een PPS-constructie met Dura Vermeer Bouw Hengelo B.V.. Deze samenwerking is in gezamenlijk overleg beëindigd in 2012. De grote kavels in het zuidelijk deel van het plan zijn daarbij overgedragen aan de gemeente (totaal 21 kavels, waarvan 7 woningen inmiddels gerealiseerd zijn).
Oplevering / einddatum project	Het project kent verschillende deelgebieden wat betreft de realisatie van de bouw. In de oorspronkelijke planopzet zouden de laatste deelgebieden worden gerealiseerd in de periode 2009-2012. Door de crisis in de bouw is dit niet gelukt. Verwachting is dat de komende jaren de kavels worden gebouwd. Planning loopt nu door tot 2020.
Huidige fase project	Het plangebied van Medaillon bevindt zich in de realisatiefase met uitzondering van een gebied gelegen ten zuiden van de busbaan. Dit betreffen de woningen aan de Karel

	Appelstraat en de Klaas Berninkstraat. Omdat alle werkzaamheden hier zijn afgerond is dit woonrijp gemaakt en overgedragen aan Wijkbeheer. Hier is sprake van de nazorgfase.
Investering/exploitatie	Oorspronkelijk is het plan opgezet als een gezamenlijke ontwikkeling van Gemeente Hengelo en Dura Vermeer Bouw Hengelo B.V.. Deze samenwerking is beëindigd in 2012 waarbij Dura Vermeer alle gronden ten behoeve van de projectbouw heeft overgenomen. De gronden voor particulier opdrachtgeversschap (in totaal 21 kavels) zijn gemeentelijke eigendom.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink
Ambtelijk OG	Harrie Huitema
Projectleider	Ellen Bijsterbosch
Planeconoom	Christel zûm Grotenhoff
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			220	140 (50)
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

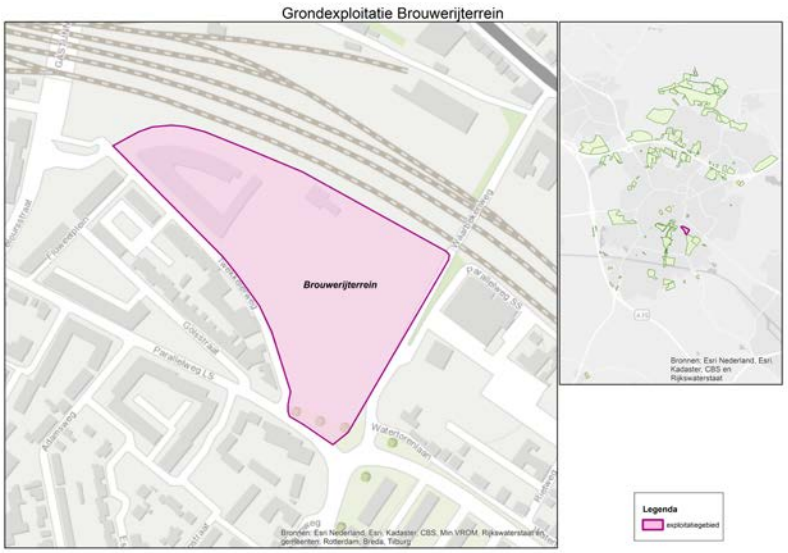
Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	14.449.000	12.447.000	1.680.000	14.127.000	322.000
Subsidies en bijdragen	-1.608.000	-1.608.000		-1.608.000	0
Opbrengsten	-15.402.000	-12.658.000	-2.789.000	-15.447.000	45.000
Tijdsinvloeden	1.217.000	1.375.000	-265.000	1.110.000	107.000
Eindresultaat	-1.344.000			-1.817.000	473.000
CW eindresultaat	-987.000			-1.395.000	408.000
Boekwaarde	-253.000	-443.000			190.000

Korte toelichting op grex

Het verschil in de kosten is ontstaan door nog eens kritisch naar de reeds bekende verplichtingen en de nog te verwachte kosten te kijken. Dit levert een positief resultaat op voor het project. Ook bij de opbrengsten levert het een positief verschil op. Dit verschil wordt veroorzaakt door het her berekenen van de kavelprijzen en het schrappen van de financiële voordelen voor kopers van het CPO-kavel op de kavels 13 tot en met 15.
Verder is de Boekwaarde in het project negatief (er is sprake van een “spaarsaldo”), omdat de verkoopopbrengsten hoger zijn dan de tot op heden gemaakte kosten. Dat heeft tot gevolg dat er rentevoordelen ontstaan. De verwachte einddatum is nu vastgesteld op 31 december 2020. Mocht er, door nu nog niet te voorziene omstandigheden, in het project vertraging ontstaan dan heeft dat financieel gezien geen direct gevolgen, vanwege de negatieve rente.

In het project worden momenteel geen risico's ervaren. De vertraging die dit project heeft opgelopen wat betreft de uitgifte van kavels en de bouw van woningen heeft het bouw- en woonrijp maken van deze wijk wel vertraagd, maar deze kosten zijn opgevangen in de grex. Het project zal nog geruime tijd doorlopen, een voorzichtige schatting is tot 2020. Deze langere doorlooptijd brengt met zich mee dat extra kosten worden gemaakt in de vorm van herstel van bouwwegen en onderhoud, maar ook met deze kosten is reeds rekening gehouden. Een nog verdere uitfasering tot na 2020 kan opgevangen worden door de negatieve boekwaarde die extra rente oplevert. Verder is Deelgebied 11 anders ingedeeld: de kavels zijn verkleind. De benodigde bestemminsplan wijziging is inmiddels volledig doorlopen en onherroepelijk verklaard. De verkleining van de kavels zal de verkoopbaarheid van de kavels vergroten. De verkaveling brengt echter wel extra kosten met zich mee omdat de reeds geplande weg verlengt zal moeten worden evenals de algemene voorzieningen (water, riool en dergelijke). Deze kosten worden echter opgevangen in de post onvoorzien.

Complex 69: Brouwerijterrein

Brouwerijterrein Projectnummer: 69	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 5,8 hectare
Doel	Het Brouwerijterrein is in het bezit van een ontwikkelaar. De gemeente past kostenverhaal toe om een vergoeding voor de kosten te krijgen.
Projectresultaat	De eerste fase van het project is afgerond.
Startdatum project	Het project is op 1 januari 1998 gestart.
Oplevering / einddatum project	De verwachte einddatum van het project is 31 december 2017.
Huidige fase project	De fase waarin het project zich nu bevind is de uitvoeringsfase. De planvorming is afgerond en de kavels worden in fases bouwrijpgemaakt. De eerste fase is afgerond. De uitvoering van de tweede fase is opgeschort en hangt samen met de ontwikkelingen in Veldwijk Noord.
Investering/exploitatie	Het Brouwerijterrein is een grondexploitatie die door de grondeigenaar wordt uitgevoerd.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink.
Ambtelijk OG	Harrie Huitema.
Projectleider	Hans Lubbers
Planeconoom	Gerrit Knegt
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			307	97
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	874.000	857.000	19.000	876.000	-2.000
Subsidies en bijdragen	-1.033.000	-661.000	-372.000	-1.033.000	0
Opbrengsten					
Tijdsinvloeden	88.000	58.000	43.000	101.000	-13.000
Eindresultaat	-71.000	254.000	-310.000	-56.000	-15.000
CW eindresultaat	-62.000			-47.000	-15.000
Boekwaarde	-254.000	-254.000			0

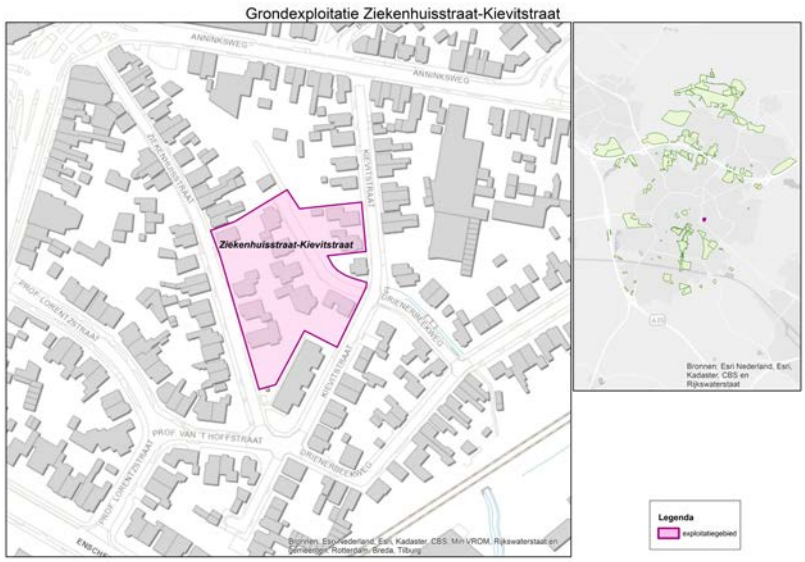
Korte toelichting op grex

De grondexploitatie betreft de verantwoording van de voortgang van een exploitatieovereenkomst met een ontwikkelaar. In de grondexploitatie worden de gemeentelijke kosten verantwoord die met betrekking tot de exploitatieovereenkomst worden gemaakt. Deze worden vergeleken met de exploitatiebijdrage die door de ontwikkelaar moet worden voldaan en de gemeentelijke bijdragen die zijn gerealiseerd. De ontwikkeling is in 3 fasen geknipt. De eerste fase is inmiddels gerealiseerd. Er zijn 97 woningen gebouwd. Fasen 2 en 3 worden nog niet ontwikkeld. Hiermee wordt gewacht tot de ontwikkeling van de woningen in Veldwijk Noord is voltooid. De kosten voor de planontwikkeling van de fasen 2 en 3 zijn gedeeltelijk wel gemaakt. Vandaar dat de gerealiseerde kosten hoger zijn dan de gerealiseerde bijdragen. De bijdrage voor fase 2 en 3 van de ontwikkelaar komt als met de ontwikkeling van de fasen 2 en 3 wordt begonnen.

Risico's

Niet van toepassing.

Complex 79: Ziekenhuisstraat-Kievitstraat

Ziekenhuisstraat-Kievitstraat Projectnummer: 79	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 0,6 hectare Substructuur: 0,1 hectare Netto uitgeefbaar: 0,5 hectare
Doel	Het doel van het project Ziekenhuisstraat-Kievitstraat is een binnenstedelijke herontwikkeling die een kleinschalig woningbouwproject mogelijk maakt. Hiervoor is sloop noodzakelijk van het voormalige P.C. Borsthuis met bijbehorende parkeergelegenheid. Het exploitatiegebied ligt ingeklemd tussen de Ziekenhuisstraat en de Kievitstraat en geeft ruimte aan 13 vrije bouwkavels. Het project is gestart in 2006 met de sloop en in 2010 zijn de eerste kavels verkocht en bebouwd.
Projectresultaat	Het te behalen projectresultaat is het realiseren van 13 vrijstaande woningen. Verder zal de Drienerbeek weer verder worden opengelegd. Door gewijzigde inzichten is er inmiddels voor gekozen om de Drienerbeek niet open te leggen, maar overkluist te laten.
Startdatum project	De startdatum voor dit project is 01-01-2006. Door gevolgen van de sloop, waardoor schade is ontstaan aan de omliggende woningen, is pas in 2010 gestart met de verkoop van de 13 kavels.
Oplevering / einddatum project	Inmiddels zijn 12 kavels verkocht, bebouwd en bewoond. De laatste kavel zal in 2015 worden verkocht en bebouwd. De planning is dat dit project eind 2015 wordt afgerond en afgesloten.
Huidige fase project	Het project bevindt zich in de realisatiefase. Het gedeelte aan de Drienerbeekweg is volledig afgerond inclusief het woonrijp maken. De openbare ruimte is hier reeds overgedragen aan Wijkbeheer. Hier is sprake van de nazorgfase.
Investering/exploitatie	Het volledige exploitatiegebied is eigendom van de Gemeente Hengelo.
Bestuurlijk OG	Mariska Ten Heuw
Ambtelijk OG	Henk Jan Tromp
Projectleider	Roy Knobben
Planeconoom	Christel zûm Grotenhoff

Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			13	12
Kantoor/maatsch.	*m2*	1536	1536		
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	1.685.000	1.556.000	68.000	1.624.000	61.000
Subsidies en bijdragen					
Opbrengsten	-1.735.000	-1.636.000	-104.000	-1.739.000	4.000
Tijdsinvloeden	190.000	179.000		179.000	11.000
Eindresultaat	140.000			63.000	77.000
CW eindresultaat	134.000			61.000	73.000
Boekwaarde	157.000	99.000			58.000

Korte toelichting op grex

De kosten vallen gunstiger uit ten opzichte van de laatste actualisatie in verband met lager uitvallende kosten in het woonrijp maken. Het verschil in de opbrengsten is te verklaren vanuit een verkoop van een extra strook grond. Deze opbrengsten moeten echter na verkoop weer worden overgedragen aan het vastgoedbedrijf die deze grond in zijn arealen heeft. Door de wijzigingen van de rente toerekening in het project is er ook hier een klein voordeel. Alle voordelen bij elkaar zorgt er voor dat het negatieve resultaat van dit project verder worden teruggedrongen.

Risico's

In het project worden momenteel geen risico's ervaren.

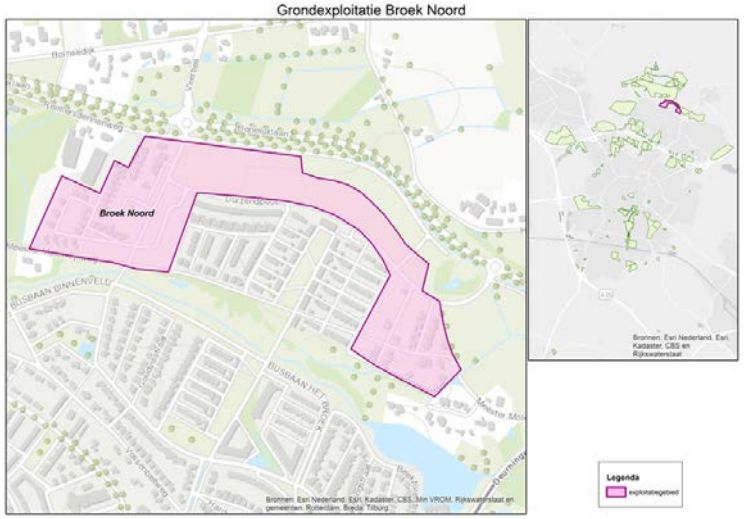
Voor de laatste kavel is een koopovereenkomst gesloten en voor de bouw van de woning is door de kopers reeds een omgevingsvergunning aangevraagd. Planning is dat deze verleend wordt in maart 2015, waarna de grond wordt afgenomen en gestart met de bouw.

Voor het woonrijp maken is nog een krediet beschikbaar, die volgens opgave ruim toereikend moet zijn.

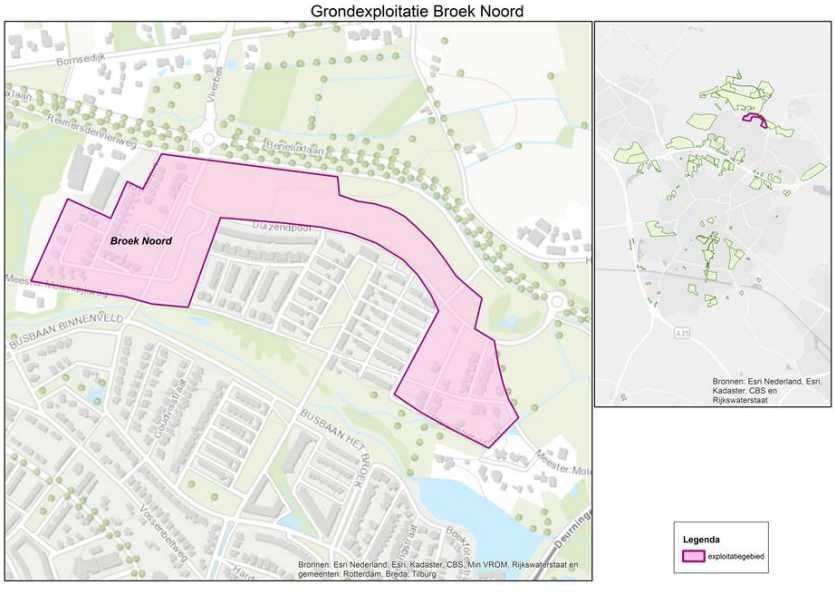
Complex 101: Broek Noord

Broek Noord
Projectnummer: 101

Grondexploitatie Broek Noord

Grondexploitatie Broek Noord

Ruimtegebruik	Bruto oppervlak:	29,8 hectare
	Te handhaven bebouwing:	3,0 hectare
	Te handhaven oppervlak wegen:	1,7 hectare
	Openbaar oppervlak:	8,3 hectare

	Netto oppervlak: 16,8 hectare
Doel	Een kwalitatief hoogwaardige wijkontwikkeling in combinatie met de verkoop van kavels voor grondgebonden woningen te realiseren in de gebieden: ▪ Silverveld ▪ Slingerveld ▪ 'De Noordrand' ▪ Broek Noord-West
Projectresultaat	Verkochte kavels voor woningbouw en een woonrijp gebied dat kan worden overgedragen aan beheer nadat alle bouwactiviteiten zijn afgerond.
Startdatum project	In 1992
Oplevering / einddatum project	In 2026
Huidige fase project	(gedeeltelijk) planvoorbereiding en realisatiefase.
Investering/exploitatie	Grondexploitatie en investering.
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Harrie Huitema
Projectleider	Hans Lubbers
Planeconoom	Marcel van der Meer
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			203	37
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	-20.724.000	-20.976.000	-1.672.000	-22.649.000	1.925.000
Subsidies en bijdragen	-273.000	-273.000		-273.000	0
Opbrengsten	-28.219.000	-14.623.000	-16.333.000	-30.956.000	2.737.000
Tijdsinvloeden	9.276.000	7.318.951	3.066.000	10.385.000	-1.109.000
Eindresultaat	1.508.000			1.804.000	-296.000
CW eindresultaat	971.000			1.064.000	-93.000
Boekwaarde	11.559.000	13.399.000			1.840.000

Korte toelichting op grex

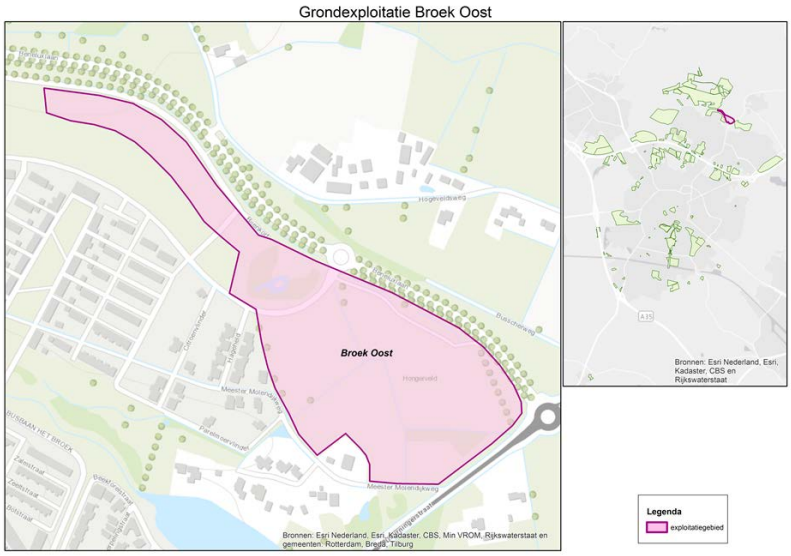
Het verschil in de kosten is te verklaren door de verwerving van de voormalige gronden van MEGA in Broek Noordwest. Dat is ook de reden voor het verschil in de opbrengsten. Deze gronden zijn als (extra) opbrengst in de grondexploitatie verantwoord. Het gaat om een toevoeging van 45 extra te verkopen woningen.

In deze herziening zijn de grondprijzen voor een groot aantal kavels aangepast op basis van een actueel marktonderzoek naar grondprijzen. Daarnaast is de prijs van één (moeilijk te verkopen) kavel afgewaardeerd.

Risico's

Een risico is dat in het stedenbouwkundig ontwerp van de noordrand minder m2 uitgeefbaar gerealiseerd kan worden, dan in de grondexploitatie is aangenomen. Daarnaast is een risico dat er met de bouwclaimhouder geen overeenstemming bereikt kan worden over afname en prijs.

Complex 102: Broek Oost

Broek Oost Projectnummer: 102	
	
Ruimtegebruik	Bruto oppervlak: 13,3 hectare Groen en water: 5,4 hectare Verharding: 2,4 hectare Netto uitgeefbaar: 5,5 hectare
Doel	De grondexploitatie van Broek Oost is gebaseerd op een programma met ruim 90 woningen, een verzorgingshuis en een appartementencomplex met sociale huurwoningen.
Projectresultaat	Verkochte kavels voor woningbouw en maatschappelijke voorzieningen.
Startdatum project	In 2000
Oplevering / einddatum project	In 2032
Huidige fase project	(gedeeltelijk) planvoorbereiding.
Investering/exploitatie	Grondexploitatie.
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Harrie Huitema
Projectleider	Hans Lubbers
Planeconoom	Marcel van der Meer
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			33.891 (110)	5.682 (10)
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*			15.815	

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	-12.649.000	-9.058.000	-3.611.000	-12.669.000	20.000
Subsidies en bijdragen	-5.284.000	-5.292.000	-11.676	-5.304.000	20.000
Opbrengsten	-12.456.000	-1.350.000	-10.552.505	-11.903.000	-553.000
Tijdsinvloeden	2.845.000	1.128.000	1.204.636	2.332.000	513.000
Eindresultaat	-2.245.000			-2.206.000	-39.000
CW eindresultaat	-1.017.000			-999.000	-18.000
Boekwaarde	3.504.000	3.543.000			39.000

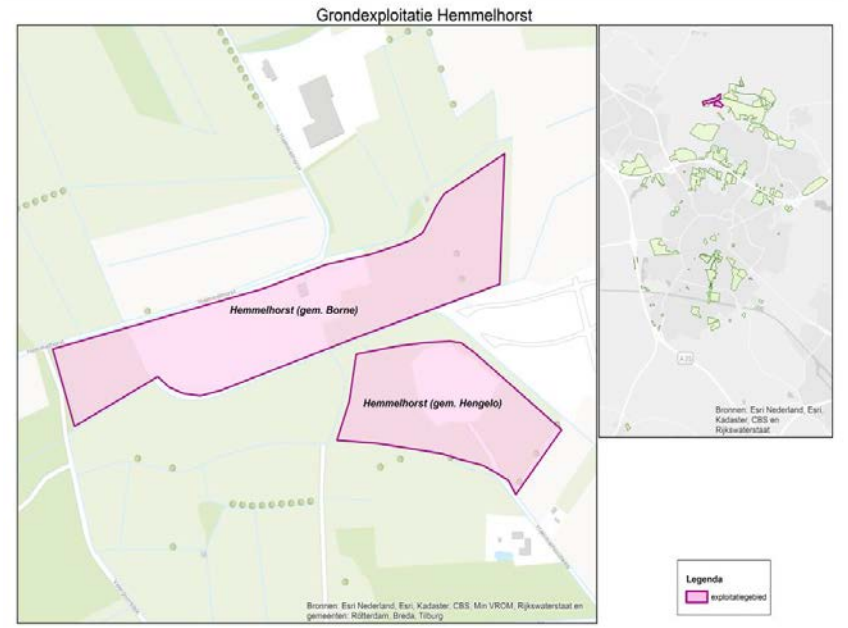
Korte toelichting op grex

In deze herziening zijn de grondprijzen voor de kavels voor woningbouw aangepast op basis van een actueel marktonderzoek naar grondprijzen. De komende jaren wordt, met uitzondering van de resterende kavels aansluitend aan de Noordrand in Broek Noord, geen ontwikkeling verwacht. Hierdoor is de fasering van de verkoop van kavels in de grondexploitatie in de vorige herziening al aangepast (> 2028).

Risico's

Een risico is dat met de houder van de bouwclaim geen akkoord kan worden bereikt binnen de kaders van de grondexploitatie.

Wijkerslocatie Hemmelhorst

Hemmelhorst **Projectnummer: -**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 12,5 hectare Substructuur: 2,9 hectare Netto uitgeefbaar: 9,6 hectare
Doel	De Hemmelhorst is een grondexploitatie die gezamenlijk met de gemeente Borne wordt gevoerd. De bedoeling is 16 woningbouwkavels te ontwikkelen voor gegadigden die uit andere ruimtelijke ontwikkelingen worden uitgekocht.
Projectresultaat	Tot op heden zijn 3 kavels verkocht.
Startdatum project	Het project is op 1 januari 2008 gestart.
Oplevering / einddatum project	De verwachte einddatum van het project is 31 december 2025.
Huidige fase project	De fase waarin het project zich nu bevind is de uitvoeringsfase. De planvorming is afgerond en de kavels worden in fases bouwrijpgemaakt.
Investering/exploitatie	De Hemmelhorst is een grondexploitatie, die gezamenlijk met de gemeente Borne wordt gevoerd.
Bestuurlijk OG	Niet van toepassing
Ambtelijk OG	Niet van toepassing
Projectleider	Theo Kupper
Planeconoom	Gerrit Knegt
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			16	3
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	4.971.000	4.265.000	952.000	5.217.000	-246.000
Subsidies en bijdragen	-63.000	-33.000	-30.000	-63.000	0
Opbrengsten	-7.032.000	-1.472.000	-6.500.000	-7.972.000	940.000
Tijdsinvloeden	2.342.000	1.359.000	703.000	2.062.000	280.000
Eindresultaat	218.000	4.119.000	-4.875.000	-756.000	974.000
CW eindresultaat	132.000			-466.000	598.000
Boekwaarde	3.807.000	4.119.000			-312.000

Korte toelichting op grex

De geraamde kosten zijn toegenomen met € 248.000. Er is een stelpost opgenomen voor de sanering van asbestvervuiling die wordt verwacht op één kavel die aan de gemeente Hengelo moet worden overgedragen. De precieze kosten van de sanering moeten nog worden bepaald. Daarnaast zijn de budgetten voor plankosten verhoogd.
De raming voor de opbrengsten zijn verhoogd naar aanleiding van onderzoek naar de hoogte van de grondprijzen. De geraamde rentelasten zijn afgenomen. Dit komt deels door de hogere grondopbrengsten die meer rente generen. Daarnaast speelt ook een effect van renteverlaging in Borne. De grondexploitatie wordt door Borne gevoerd. De rente die aan de grondexploitatie wordt toegerekend, is gebaseerd op het rentebeleid van Borne. Borne verlaagd in de jaren 2016-2018 de rente naar 3,75%. Hierdoor zijn de geraamde rentekosten lager dan in de vorige herziening nog aangenomen.
Per saldo neemt de eindwaarde van de grondexploitatie met € 598.000 toe van € 132.000 negatief naar € 466.000 positief. Het aandeel van deze verbetering voor de gemeente Hengelo is 50%. Voor Hengelo wordt de grondexploitatie dus circa € 300.000 beter. Hierdoor kan € 66.000 aan voorziening vrijvallen.

Risico's

Niet van toepassing.

Complex 70: Hart van Zuid, 'gemeentelijk'

Hart van Zuid, 'gemeentelijk' Projectnummer: 70	
Ruimtegebruik	Niet van toepassing
Doel	Met het plan Hart van Zuid beoogt de gemeente het verouderd en gesloten industrieel gebied te transformeren tot een nieuw en vitaal stadsdeel, met een aantrekkelijk stedelijk milieu waar mensen prettig kunnen wonen, werken en recreëren. Stedelijkheid, functiemenging, behoud van industrieel erfgoed en versterking van de ruimtelijke kwaliteit zijn daarbij de kernbegrippen. Structuurdrager van het plan Hart van Zuid is de Laan Hart van Zuid. Deze laan is in meerdere opzichten van wezenlijke betekenis voor het plan. De laan verbindt als verkeersader de Rijksweg A35 aan de zuidzijde van de stad met het Centraal Station Twente in het centrum van de stad. Daarmee is de laan tevens de centrale ontsluitingsas van het totale plangebied, waarmee de diverse deelgebieden worden ontsloten. Er zijn drie hoofddoelstellingen te benoemen: ▪ het versterken van de economische structuur; ▪ het verbeteren van de bereikbaarheid; ▪ het versterken van het leefmilieu.
Projectresultaat	~~Ondersteuning van de doelstelling~~Zie hierboven
Startdatum project	In 1998
Oplevering / einddatum project	In 2021
Huidige fase project	Uitvoeringsfase.
Investering/exploitatie	Grondexploitatie.
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer
Projectleider	Leonie de Vries
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	22.876.000	16.274.000	6.602.000	22.876.000	
Subsidies en bijdragen	-15.700.000	-15.700.000		-15.700.000	
Opbrengsten					
Tijdsinvloeden	4.518.000	-1.052.000	5.325.000	4.273.000	245.000
Eindresultaat	11.693.000			11.448.000	245.000
CW eindresultaat	8.593.000			8.413.000	180.000
Boekwaarde	-873.000	-478.000			-395.000

Korte toelichting op grex
▪ In 2014 zijn € 302.000 gemeentelijke plankosten verantwoord. De plankosten waren daarmee in 2014 aanzienlijk hoger dan in de voorgaande jaren. De inzet en inhuur die nodig was voor de herijking van de samenwerking met Van Wijnen verklaren met name de relatief hoge kosten. Door middel van bevoorschotting van de plankosten van de 1e fase is in 2014 € 25.400 van de toegezegde € 17.750.000 gemeentelijke bijdrage betaald. Tot 2015 is per saldo € 13.286.500 gemeentelijke bijdrage betaald. In 2014 is € 100.000 afgedragen aan de reserve grondbedrijf als bijdrage in de bezuinigingstaakstelling die in 2012 aan het grondbedrijf is opgelegd. ▪ Voor 2015 wordt gerekend met € 250.000 gemeentelijke plankosten en de betaling van € 50.000 voorschot op de gezamenlijke plankosten (=gemeentelijke bijdrage). ▪ De kosten van tijdsinvloeden zijn per 1 januari 2015 € 245.000 lager doordat de fasering van de kosten herzien is. Het saldo op contante waarde verbetert met € 180.000.

Tabel met opmaak

Risico's
Niet van toepassing.

Complex 701: Hart van Zuid, 1e fase Lansinkveld Noord

Hart van Zuid, 1e fase Lansinkveld Noord Projectnummer: 701	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 5,2 hectare Substructuur: 1,2 hectare Netto uitgeefbaar: 4,0 hectare
Doel	De ambitie is om in het deelgebied Lansinkveld Noord een binnenstedelijke techniek- en onderwijscampus te realiseren en een broedplaats voor vakmanschap te ontwikkelen om op deze wijze het bedrijfsleven en het onderwijs te verbinden. Binnen het deelgebied is een grote menging van, en variëteit in, functies mogelijk.
Projectresultaat	Zie voorgaand. Het ROC van Twente is in 2009 in gebruik genomen.
Startdatum project	In 2002
Oplevering / einddatum project	In 2022
Huidige fase project	Het project verkeert in een uitvoerend stadium. De ontwikkeling van het deelgebied is vertraagd. Onderdelen van dit deelgebied zijn de ontwikkeling van het Hijschgebouw en het woonwerkblok. De locatie rondom het Hijschgebouw is, in afwachting van een definitieve ontwikkeling, reeds een aantal jaren tijdelijk verhuurd aan het ROC ten behoeve van parkeren. Het ROC heeft in 2014 verzocht om het terrein van het voormalig kantoor van Siemens bij te huren. Hiervoor is in 2014 een huurcontract gesloten voor een periode van 5 jaar. Het terrein is ingericht met 216 parkeerplaatsen. ~~Er wordt al enige tijd gesproken over nieuwbouw van SMEOT in Hart van Zuid. SMEOT (Stichting Metaal en Electro Onderwijs Twente) is gevestigd in een eigen gebouw aan de Sportlaan Driene in Hengelo. SMEOT heeft in 2012 haar belangstelling kenbaar gemaakt voor vestiging in het plan Hart van Zuid. Samenwerkende partijen in Hart van Zuid (gemeente en Van Wijnen Groep N.V.) en SMEOT hebben afgelopen twee jaar onderzoek verricht naar mogelijke locaties voor nieuwbouw in Hart van Zuid. Het ROC zet zich ook in voor de realisatie van nieuwbouw van SMEOT in Lansinkveld Noord. Er wordt~~

Met opmaak: Spatiëring tussen Aziatische en Latijnse tekst niet aanpassen, Spatiëring tussen Aziatische tekst en nummers niet

	~~getracht andere (vak-)opleidingen hierbij te laten aansluiten.~~
Investering/exploitatie	Gezamenlijke grondexploitatie met Van Wijnen Groep NV
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer
Projectleider	Sanne Elferdink, Jan Nieuwenhuizen (projectbureau Hart van Zuid)
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*			1.800	
Horeca	*m2*			2.025	
Woningen	*aantal*			45	
Kantoor/maatsch.	*m2*	4.000	4.000	26.460	
Overig	*m2*	10.000	10.000	66.545	53.000

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	32.307.000	28.627.000	3.651.000	32.278.000	29.000
Subsidies en bijdragen	-13.750.000	-13.430.000	-347.000	-13.778.000	28.000
Opbrengsten	-15.667.000	-5.234.000	-10.433.000	-15.667.000	0
Tijdsinvloeden	8.009.000	3.827.000	4.259.000	8.086.000	-77.000
Eindresultaat	10.899.000			10.919.000	-20.000
CW eindresultaat	7.664.000			7.678.000	-14.000
Boekwaarde	13.210.000	13.790.000			-580.000

Korte toelichting op grex

In 2014 zijn de gebruiksmogelijkheden van de gronden in Lansinkveld Noord vergroot door de aanleg van een parkeerterrein. Het parkeerterrein wordt verhuurd aan het ROC. De investering, circa € 260.000, zal in circa 4 jaar terugverdiend worden. Hiernaast is in 2014 circa € 40.000 besteed aan beheerkosten en monitoring van de verontreiniging van het grondwater. In 2014 is een bijdrage van € 160.000 ~~van de bijdrage~~ ontvangen die in het kader van het 'Besluit Investering Ruimtelijke Kwaliteit' beschikbaar gesteld is. De gemeente heeft in de vorm van voorschotten op de plankosten een bijdrage gedaan van € 25.400. Verhuur van gebouwen en terreinen heeft in 2014 € 200.000 opgeleverd. De financieringskosten bedroegen € 670.000. De hiervoor beschreven betalingen en ontvangsten hebben geleid tot een stijging van de boekwaarde met € 580.000.

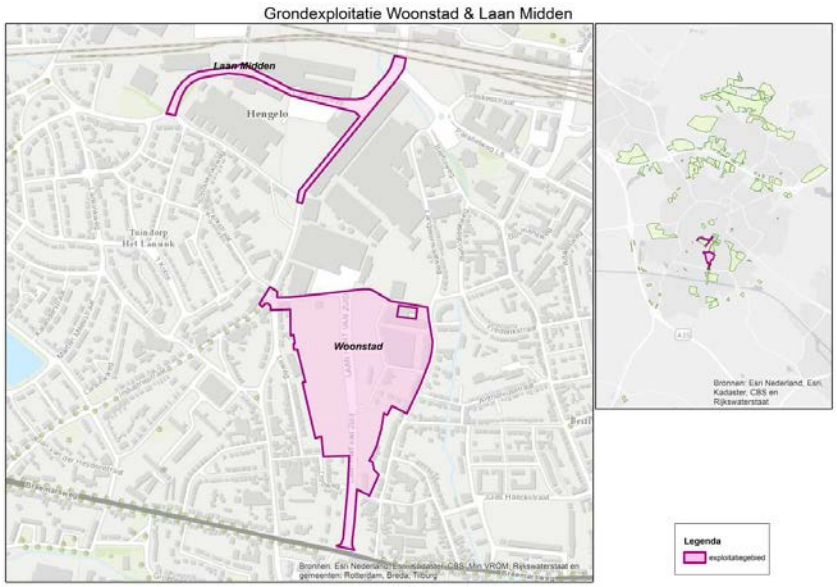
- De aanleg van het hierboven aangehaalde parkeerterrein was begroot op € 300.000. Het werk is uitgevoerd voor € 262.000. Er valt € 38.000 vrij. Voor beheer is in 2014 € 6.000 meer uitgegeven dan geraamd. Voor beheer in 2015 is € 22.000 budget opgenomen. Het budget onvoorzien is verlaagd met € 30.000. De opbrengst vanuit de algemene dienst is herzien omdat er, met het oog op een langere looptijd, een andere toedeling en fasering nodig is. Voor dit deelplan is de opbrengst hierdoor € 75.400 hoger dan in 2014 geraamd. In de opbrengsten van derden is rekening gehouden met een afdracht van BTW op de parkeeropbrengsten.De systematiek van berekening is aangepast. Dit is de belangrijkste reden waardoor de kosten van tijdsinvloeden € 77.000 hoger zijn dan per 01-01-2014 gepresenteerd.

Per saldo verslechtert het resultaat met € 20.000 op eindwaarde en met € 14.000 contant per 01-01-2015

Tabel met opmaak

Risico's
In de grondexploitatie is ervan uitgegaan dat binnen Lansinkveld Noord een gebouwde parkeervoorziening gerealiseerd wordt, die zonder grondwaarde rendabel, is. De rentabiliteit is sterk afhankelijk van de hoeveelheid potentiële gebruikers en de bereidheid om te betalen voor parkeren. Door het afnemende programma wordt de kans kleiner dat een rendabele (gebouwde) voorziening gebouwd kan worden.
Het programma dat nog gerealiseerd moet worden, is omvangrijk. Het risico bestaat dat er onvoldoende programma gevonden wordt of dat het langer duurt om te ontwikkelen.
In de grondexploitatie wordt gerekend op een ISV bijdrage voor de bodemsanering onder het toekomstig woonwerk blok. Doordat deze ontwikkeling later gerealiseerd wordt, bestaat het risico dat de ISV middelen besteed zijn voordat een aanvraag gedaan kan worden.
Van Wijnen heeft een bijdrage van € 250.000 toegezegd in samenhang met de ontwikkeling van het ROC in de gieterij. Nu de opbrengstpotentie van Lansinkveld Noord afneemt, bestaat het risico dat deze bijdrage niet meer geïnd kan worden.
Voor het ROC zijn tijdelijke parkeerterreinen aangelegd. Deze parkeerterreinen zijn verhuurd aan het ROC. Het risico bestaat dat de fiscale kosten over de aanleg niet afgetrokken hadden mogen worden omdat de verhuur ook niet belast wordt. In overleg met ROC wordt gezocht naar andere oplossingen.

Complex 702, 703 & 704: Hart van Zuid, Langeler Erve, EMGA & hoofdinfra 1e fase

Hart van Zuid, Langeler Erve, EMGA, hoofdinfra 1e fase Projectnummer: 702, 704 & 703	
Afbeelding	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 11,4 hectare Hoofdstructuur: 4,6 hectare Substructuur: 3,0 hectare Netto uitgeefbaar: 3,8 hectare
Doel	De deelgebieden EMGA Zuid en Langeler Erve vormen de verbindende schakel tussen de twee woonwijken van het zuidelijk stadsdeel. Tussen deze twee woongebieden wordt door het realiseren van woningbouw en wijkvoorzieningen, evenals door het aanbrengen van fysieke verbindingen, de samenhang verbeterd. Met deze programmatische invulling en met de verbeterde ontsluiting door de aanleg van de Laan Hart van Zuid (1e fase) vervullen deze deelplannen een cruciale rol in het versterken van het leefmilieu van het gehele zuidelijke stadsdeel.
Projectresultaat	De laan is grotendeels aangelegd tussen de Breemarsweg en Esrein. De Lansinkesweg is heringericht tot aan tussen de Julianalaan en de Emmaweg. In langeler Erve zijn 158 woningen gebouwd. Het winkelcentrum wordt momenteel gebouwd. De Lansinkesweg (tussen Emmaweg en Europatunnel) en de Industriestaat worden heringericht. In het gebied worden nog 152 woningen, circa 600 m^2 bruto vloer oppervlak commercieel en 9.000 m^2 bruto vloer oppervlak voorzieningen gerealiseerd.
Startdatum project	In 2002
Oplevering/ einddatum project	In 2023
Huidige fase	Uitvoerend stadium.
Grondexploitatie of investering	Gezamenlijke grondexploitatie met Van Wijnen Groep NV
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer

Projectleider	Sanne Elferdink Jan Nieuwenhuizen (projectbureau Hart van Zuid)
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerde nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*			5.307	4.707
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			310	158
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*	30.000	30.000	9.000	

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	52.358.000	39.776.000	11.897.000	51.673.000	685.000
Subsidies en bijdragen	-37.431.000	-29.438.000	-11.885.000	-41.323.000	3.892.000
Opbrengsten	-19.367.000	-5.725.000	-10.807.000	-16.532.000	-2.835.000
Tijdsinvloeden	4.940.000	3.960.000	3.267.000	7.226.000	-2.286.000
Eindresultaat	500.000			1.042.000	-542.000
CW eindresultaat	352.000			440.000	-88.000
Boekwaarde	9.239.000	8.571.000			668.000

Korte toelichting op grex

In 2014 is de grond voor het winkelcentrum met daarboven 22 appartementen verkocht. Door marktomstandigheden was het niet mogelijk om de geraamde grondopbrengst te realiseren. Door middel van bezuinigingen binnen de diverse grondexploitaties van Hart van Zuid konden de gevolgen van de lagere opbrengst (= een groter tekort) wel opgevangen worden. Binnen de grondexploitaties van Hoofdinfra 1e fase en EMGA is circa € 609.000 bezuinigd op de kosten van het bouw- en woonrijp maken. Tevens is er per saldo circa € 76.000 budget onvoorzien vrijgevallen. Een bijdrage van € 2.047.000 (van de algemene dienst) die in 2014 ontvangen is in het deelplan Kanaalzone, wordt naar aanleiding van bezuinigingsmogelijkheden binnen het deelplan Kanaalzone in 2015 verrekend met het deelplan EMGA.

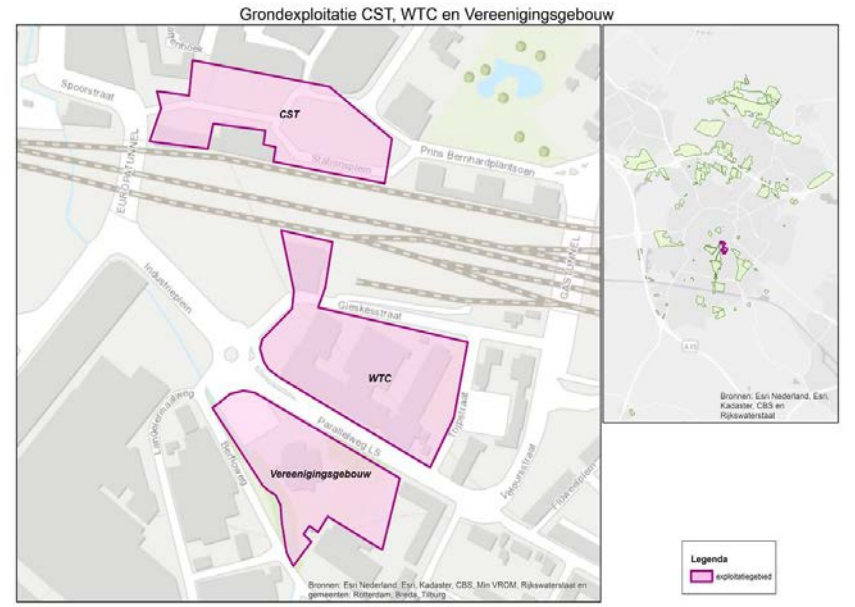
De geraamde (nominale) gemeentelijke bijdrage voor Hart van Zuid stijgt doordat er vanuit gegaan is dat deze bijdrage op z'n vroegst in 2021, als afronding van de 1e fase nadert, uitbetaald kan worden. In 2014 was de uitbetaling nog gepland in 2016. De financieringsopbrengst van complex 703 wordt door deze verschuiving lager; dit zijn communicerende vaten.

De kosten van de tijdsinvloeden zijn met name toegenomen binnen het deelplan EMGA door de lagere grondopbrengst van het winkelcentrum en doordat verwacht wordt dat het gebied ten zuiden van het winkelcentrum later ontwikkeld zal worden.

Per saldo verslechtert het eindresultaat met € 542.000. Contant bedraagt de verwachte verslechtering van het resultaat per 1 januari 2015 € 88.000.

Risico's
Binnen het deelplan EMGA dient, ten zuiden van het winkelcentrum, nog een aanzienlijke bodemverontreiniging opgeruimd te worden. De kosten kunnen tegenvallen. Hetzelfde geldt voor de kosten van de monitoring van het grondwater. Het grondwater dient in samenhang met de sanering van de bodem onder en rondom het winkelcentrum gemonitord te worden. Wanneer de monitoring niet de verwachte en gewenste resultaten oplevert, kan het zijn dat er maatregelen getroffen moeten worden. Met kosten van eventuele maatregelen is geen rekening gehouden in de grondexploitatie. In de grondexploitatie is ervan uitgegaan dat op de hoek van Esrein en de Laan Hart van Zuid, in deelplan EMGA, een appartementengebouw gerealiseerd wordt. De grondwaarde van deze ontwikkeling kan door de ruimtelijke mogelijkheden van de kavel en door de matige markt voor appartementen onder druk komen te staan. In het gebied ten zuiden van het winkelcentrum kunnen ongeveer 40 grondgebonden woningen gerealiseerd worden. De grondwaarde van deze woningen komt onder druk te staan wanneer, in verband met de slappe markt, andersoortig (semi commercieel) programma wordt toegelaten in het gebied.

Complex 711 & 712: Hart van Zuid, WTC businessdistrict, Verenigingsgebouw

Hart van Zuid, WTC Businessdistrict, Vereenigingsgebouw **Projectnummer: 711& 712**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 3,8 hectare Substructuur: 1,8 hectare Netto uitgeefbaar: 2,0 hectare
Doel	Hart van Zuid levert zowel op (eu)regionaal niveau als op nationaal niveau een belangrijke bijdrage aan een duurzame versterking van de economische structuur. Daarvoor wordt in de Stationsomgeving een internationaal vestigingsmilieu gecreëerd voor bedrijven en instellingen gebaseerd op de aanwezige kennisintensieve bedrijven. Hiernaast worden kennisinstituten toegevoegd, worden de voorwaarden geschapen voor de vestiging van het WTC Twente en wordt de bereikbaarheid verbeterd. Eén van de hoofddoelstellingen is om een regionaal knooppunt te ontwikkelen waar een internationaal vestigingsklimaat ontstaat voor internationale en bovenregionale bedrijven en instellingen. Daarvoor vindt een ingrijpende herontwikkeling van de stationsomgeving plaats tot Centraal Station Twente. Essentieel voor het creëren van een internationale dimensie is de ontwikkeling van het WTC Twente. Het ruimtelijke plan voor het gebied gaat uit van de volgende benadering: ▪ een knooppunt van infrastructuur en bereikbaarheid; ▪ een knooppunt van economische activiteit. De functionele ontwikkeling van het WTC Twente wordt in nauwe samenhang met het Vereenigingsgebouw vormgegeven. In de spin off van het WTC Twente wordt het Vereenigingsgebouw ontwikkeld als business centrum van Twente met als functies congres- & vergaderfaciliteiten en horeca.
Projectresultaat	Poppodium Metropool, afgerond 10.000 m² kantoren voor Siemens en de P&R garage met circa 275 parkeerplaatsen zijn gerealiseerd. De voormalige MTS wordt gedeeltelijk geschikt gemaakt voor de huisvesting van de WTC organisatie en de vestiging van aan het WTC Twente gelieerde bedrijven en instellingen. Hiermee wordt de eerste opstap voor de ontwikkeling van het WTC Businessdistrict

	gezet, waardoor het WTC Twente ook in fysieke zin nadrukkelijk zichtbaar wordt op een betekenisvolle plek in de stationsomgeving van het Centraal Station van Twente. In de komen 20 jaar worden in het WTC Business district 25.000 m^2 kantoren en 50 woningen gerealiseerd. Het Vereenigingsgebouw wordt getransformeerd tot "business" centrum met congres, vergader- en horecafaciliteiten.
Startdatum project	In 2006
Oplevering / einddatum project	Het project kent verschillende deelprojecten die hun eigen planning hebben. Vooralsnog gelden hiervoor de volgende einddata: ▪ Vereenigingsgebouw: 2017 ▪ WTC business district: 2034
Huidige fase project	Uitvoeringsfase
Investering/exploitatie	Gezamenlijke grondexploitatie (711 & 712) met Van Wijnen Groep NV Investering in Stationsplein en fietsenstalling (7210038 & 7212106)
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer
Projectleider	Sanne Elferdink Jan Nieuwenhuizen (projectbureau Hart van Zuid)
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

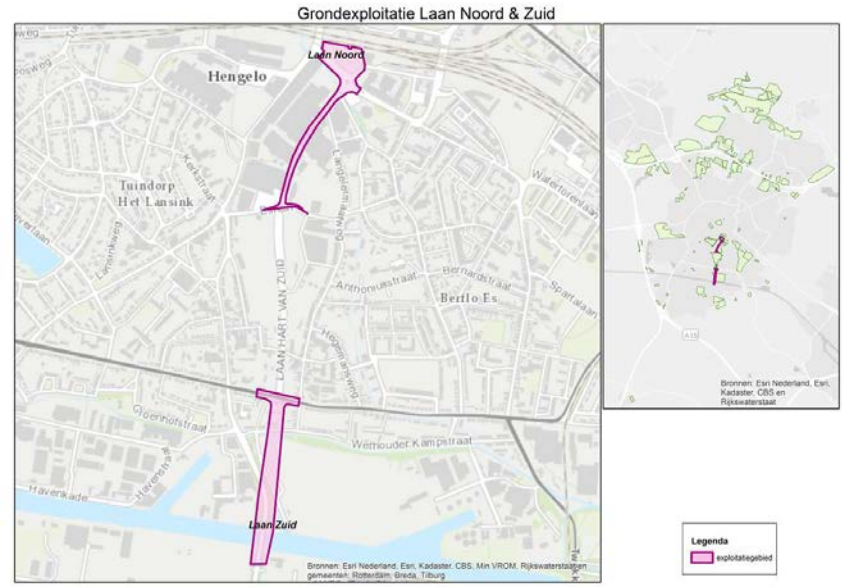
Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerde nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*			50	
Kantoor/maatsch.	*m2*	6.000	6.000	34.700	9.700
Overig	*m2*	15.000	2.000	4.760	3.000

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	25.211.000	18.736.000	8.662.000	27.398.000	-2.187.000
Subsidies en bijdragen	-16.364.000	-11.742.000	-6.362.000	-18.104.000	1.740.000
Opbrengsten	-8.890.000	-1.741.000	-9.349.000	-11.090.000	2.200.000
Tijdsinvloeden	4.559.000	10.000	2.279.000	2.289.000	2.270.000
Eindresultaat	4.515.000			492.000	4.023.000
CW eindresultaat	1.617.000			204.000	1.413.000
Boekwaarde	4.834.000	5.263.000			-429.000

Korte toelichting op grex
In 2014 is de verbouw van bouwdeel 5 en een deel van bouwdeel 6 van de voormalige MTS voorbereid en is er een marktverkenning uitgevoerd voor het Vereenigingsgebouw. De gerealiseerde kosten zijn plankosten, beheerkosten en financieringskosten. De residuele grondwaarde van het Vereenigingsgebouw is gesplitst in (verbouw)kosten en verkoopopbrengst. De kosten en de opbrengsten zijn hierdoor gestegen met € 2.200.000. Om de exploitaties financieel beter te kunnen beheren is een herverdeling van het budget Nota Ruimte verwerkt in de exploitaties van de 2e fase. Met deze herverdeling zijn de deelplannen ieder zo goed als sluitend. Voor het WTC Businessdistrict en het Vereenigingsgebouw is hiervoor € 1.740.000 extra nodig uit het budget Nota Ruimte. De tijdsinvloeden dalen door de toedeling van de subsidies aan deze deelplannen met circa € 2.270.000. Per saldo verbetert het eindresultaat met € 4.023.000 naar € 492.000 negatief op eindwaarde. De contante waarde bedraagt € 204.000 negatief per 01-01-2015 en is daarmee met € 1.413.000 verbeterd.

Risico's
De omvang van het programma is groot. Het risico bestaat dat onvoldoende invulling voor de m^2's kantoren en appartementen gevonden wordt en dat hierdoor een gedeelte van het programma niet of voor een lagere prijs gerealiseerd wordt . Hiernaast kan vertraging in de uitgifte leiden tot hogere financieringskosten. In 2014 heeft de gemeenteraad gevraagd om een onderzoek naar de mogelijkheden tot (tijdelijk) behoud van bouwdeel 1 van de MTS. In de PPS is echter vastgesteld dat (tijdelijk) behoud verliesgevend is en is besloten tot sloop. De kosten van onderzoek en tijdelijk beheer zijn beperkt begroot. De kans is redelijk groot dat deze kosten overschreden worden. De Provincie heeft een subsidie verleend voor het creëren van de mogelijkheden voor de nieuwbouw van Siemens. Met het oog op de voorwaarden bestaat het risico dat de subsidie niet (volledig) wordt vastgesteld. Het Vereenigingsgebouw is een bijzonder object dat zowel in verbouw als in verkoop een bijzondere aanpak vraagt. De aanpak van het Vereenigingsgebouw kan meer kosten dan geraamd, de verkoop kan minder opleveren dan geraamd en de termijn waarop de verkoop gerealiseerd wordt, kan langer zijn dan geraamd. Voor het WTC Businessdistrict/Vereenigingsgebouw heeft de regio Twente een subsidie gereserveerd in het kader van de Agenda van Twente. Door verschuivende focus en politieke & ambtelijke wisselingen bestaat het risico dat de subsidie niet geheel verzilverd kan worden.

Complex 713 & 715: Hart van Zuid, Laan Hart van Zuid Noord & -Zuid

Hart van Zuid, Laan Hart van Zuid Noord & -Zuid Projectnummer: 713 & 715	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 2,12 hectare Hoofdstructuur: 2,07 hectare Netto uitgeefbaar: 0,05 hectare
Doel	Verbeteren van de (eu)regionale bereikbaarheid en de economische structuur. De Laan Hart van Zuid is de drager van het plan Hart van Zuid. Met de uitvoering van de 1e fase Hart van Zuid, waarmee medio 2005 is gestart, is het centrale deel van de Laan aangelegd. Voor de 2e fase resteren het noordelijk en zuidelijk deel van de Laan. Het noordelijk deel betreft het deel tussen Esrein en het Industrieplein, ter hoogte van het Centraal Station Twente. Dit deel doorsnijdt het fabriekscomplex van Stork Thermeq. Om dit wegvak te kunnen aanleggen is dit bedrijf verplaatst naar de Kanaalzone. Het zuidelijk deel van de Laan Hart van Zuid vormt de verbinding tussen de Breemarsweg en de Boekeloseweg en kruist daarbij het Twentekanaal. Voor dit deel van de verbinding is de aanleg van een nieuwe brug over het Twentekanaal noodzakelijk. Door de aanleg van de Laan Hart van Zuid ontstaat er rond het Centraal Station Twente een internationaal vervoersknooppunt met een uitstekend vestigingsklimaat voor internationale bedrijven en instellingen. Tevens wordt voor de Kanaalzone de aansluiting op het rijkswegenstelsel aanzienlijk verbeterd en ook de mogelijkheden van transport over water uitgebreid. Daarnaast verbindt de Laan Hart van Zuid de diverse deelgebieden van het plan Hart van Zuid met elkaar.
Projectresultaat	▪ De noordelijke Laan Hart van Zuid (tussen Esrein en Industrieplein) inclusief aangepaste kruispunten met het Esrein en het Industrieplein. De herinrichting van het Industrieplein. ▪ De zuidelijke Laan Hart van Zuid (tussen de Breemarsweg en de Boortorenweg) inclusief aangepaste kruispunten met de Breemarsweg, de ontsluitingsweg van de Kanaalzone, de Wethouder Kampstraat, de Boekeloseweg en de Boortorenweg.

	Onderdeel van dit wegvak vormt ook de kruising met de Omloopleiding. ▪ De aanleg van een nieuwe brug over het Twentekanaal.
Startdatum project	In 2010
Oplevering / einddatum project	In 2019
Huidige fase project	Planvormingsfase
Investering / exploitatie	Gezamenlijke grondexploitatie met Van Wijnen Groep NV
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer
Projectleider	Sanne Elferdink Jan Nieuwenhuizen (projectbureau Hart van Zuid)
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerde nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*	24		1	
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*	10.000			

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	43.414.000	11.207.000	32.126.000	43.334.000	80.000
Subsidies en bijdragen	-44.257.000	-17.660.000	-24.560.000	-42.220.000	-2.037.000
Opbrengsten	-133.000		-133.000	-133.000	0
Tijdsinvloeden	-994.000	-206.000	113.000	-1.039.000	45.000
Eindresultaat	-1.969.000			-58.000	-1.911.000
CW eindresultaat	-1.111.000			-32.000	-1.079.000
Boekwaarde	-9.608.000	-7.606.000			-2.002.000

Korte toelichting op grex

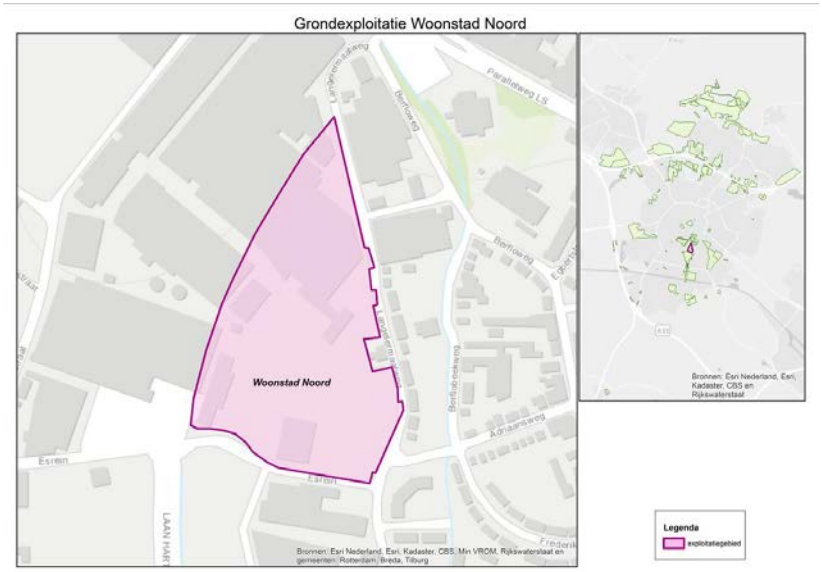
In 2014 is de nieuwe fabriek van Stork Thermeq in de Kanaalzone opgeleverd. In relatie hiermee is

€ 1.850.000 verplaatsingsbijdrage die in de vorm van een subsidie beschikbaar gesteld is aan Stork, betaald. De subsidie is in 2014 vastgesteld op het beschikte bedrag. Ten behoeve van de zuidelijke Laan zijn in 2014 3 percelen geleverd en betaald voor circa € 630.000. De Provincie heeft in 2014 een beschikking afgegeven voor € 7.100.000 subsidie voor de realisatie van een nieuwe brug over het Twentekanaal. In 2014 is € 500.000 voorschot ontvangen. De geraamde kosten zijn verlaagd met € 80.000. Deze verlaging kan met name verklaard worden doordat het budget onvoorzien verlaagd is in verband met de stand van zaken van de verwerving. De gemeentelijke bijdrage (€ 3.000.000, ARI) is volledig ingezet op de Laan. In de herziening 2014 was nog € 1.270.000 ingezet in de Kanaalzone. Om de exploitaties financieel beter te kunnen beheren is een herverdeling van het budget Nota Ruimte verwerkt in de exploitaties van de 2e fase. Met deze herverdeling zijn de deelplannen ieder zo goed als sluitend. Voor de deelplannen van de Laan betekent dit dat € 3.410.000 minder uit het budget Nota Ruimte verkregen wordt. De tijdsinvloeden leveren € 45.000 meer op door een gewijzigde fasering. Per saldo verslechtert het eindresultaat met € 1.911.000 naar € 58.000 positief op eindwaarde. De contante waarde bedraagt € 32.000 positief per 01-01-2015 en is daarmee met € 1.079.000 verslechterd.

Risico's

Aan de doorsnijding van de fabrieken van Stork zijn risico's verbonden. De kosten van het aanhelen kunnen hoger zijn dan geraamd doordat Stork en Siemens wensen hebben en doordat de werkzaamheden niet in concurrentie uitgevoerd worden. De kabels en leidingen die ondergronds lopen zijn zo goed mogelijk in beeld gebracht maar het risico bestaat dat tijdens de werkzaamheden extra kabels en leidingen afgesloten, opgeruimd of omgelegd moeten worden. De kosten van bodemsanering zijn geraamd op basis van de aanname dat de grond onder de bebouwing evenveel verontreinigd is als de grond die niet bebouwd is. De grond onder de bebouwing kan meer verontreinigd zijn. Van EMGA moet nog een deelperceel aangekocht worden. Op het gehele perceel moet een beschikking afgegeven worden in verband met bodemverontreiniging. Met EMGA moeten goede afspraken gemaakt worden over de verdeling van de verantwoordelijkheid ten aanzien van de bodemverontreiniging. Het risico bestaat dat dit niet / onvoldoende lukt. Voor de Laan zijn subsidies verstrekt op basis waarvan de werkzaamheden binnen een bepaalde termijn gerealiseerd moeten worden. Wanneer deze termijn niet gehaald wordt, kunnen subsidies lager vastgesteld worden. Voor de kosten van een innovatieve brug is € 7,1 miljoen subsidie beschikbaar gesteld. De kosten van de innovatieve brug kunnen hoger uitvallen dan geraamd.

Complex 714: Hart van Zuid, 2e fase Woonstad Noord

Hart van Zuid, 2e Woonstad Noord **Projectnummer: 714**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 3,7 hectare Substructuur: 1,1 hectare Netto uitgeefbaar: 2,6 hectare
Doel	Ten aanzien van Woonstad Noord is de ambitie om op termijn op deze locatie een woonmilieu toe te voegen met langs de Laan een wand van afschermende functies voor het industrielawaai, waarbij het terrein daarachter kan worden ingevuld met een woonmilieu aansluitend op de bestaande woonbebouwing. De inschatting is dat circa 40 woningen per hectare bruto woongebied, kunnen worden gerealiseerd in dit gebied. Op 3,7 hectare zouden dus circa 150 woningen gerealiseerd kunnen worden. De ontwikkeling van het gebied tussen de Langelermaatweg, Esrein en de noordelijke Laan Hart van Zuid wordt niet voorzien vóór 2025.
Projectresultaat	▪ Op basis van de ambitie 150 woningen; ▪ Op basis van de grondexploitatie herstructurering van 2,6 hectare bedrijventerrein.
Startdatum project	In 2010
Oplevering / einddatum project	In 2027
Huidige fase project	Met een stagnerende woningmarkt, is er een zodanige vertraging ontstaan in de ontwikkeling van het plan Hart van Zuid dat de ontwikkeling van Woonstad Noord op korte termijn niet realistisch is. Daarom is in de grondexploitatie uitgegaan van bedrijventerrein. Gestreefd wordt het terrein tijdelijk te verhuren.
Investering/exploitatie	Gezamenlijke grondexploitatie met Van Wijnen Groep NV
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer
Projectleider	Sanne Elferdink Jan Nieuwenhuizen (projectbureau Hart van Zuid)
Planeconoom	Gineke Witvoet

Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerde nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*				
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*	14.000		26.181	

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	13.277.000	4.374.000	8.897.000	13.271.000	6.000
Subsidies en bijdragen	-8.510.000	-5.510.000	-4.670.000	-10.180.000	1.670.000
Opbrengsten	-3.118.000		-3.122.000	-3.122.000	4.000
Tijdsinvloeden	459.000	-503.000	539.000	36.000	423.000
Eindresultaat	2.108.000			5.000	2.103.000
CW eindresultaat	1.190.000			3.000	1.187.000
Boekwaarde	-1.612.000	-1.639.000			27.000

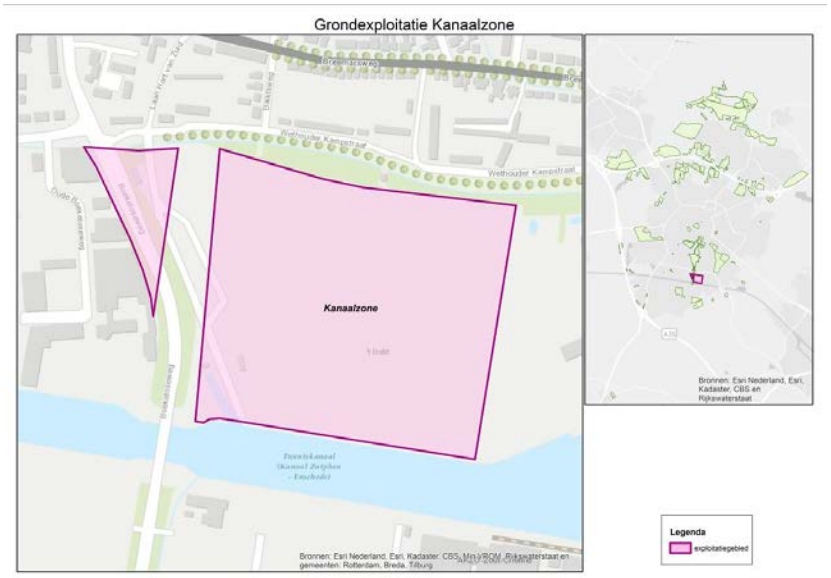
Korte toelichting op grex

In 2014 is circa € 45.000 van de algemene plankosten ten laste van dit project geboekt. De boekwaarde is afgenomen doordat € 72.000 rente ontvangen is op de boekwaarde. Om de exploitaties financieel beter te kunnen beheren is een herverdeling van het budget Nota Ruimte verwerkt in de exploitaties van de 2e fase. Met deze herverdeling zijn de deelplannen ieder zo goed als sluitend. Voor Woonstad Noord is hiervoor € 1.670.000 extra nodig uit het budget Nota Ruimte. De tijdsinvloeden dalen door de toedeling van de subsidies aan deze deelplannen met circa € 423.000. Per saldo verbetert het eindresultaat met € 2.103.000 naar € 5.000 negatief op eindwaarde. De contante waarde bedraagt € 3.000 negatief per 01-01-2015 en is daarmee met € 1.187.000 verbeterd.

Risico's

In de grondexploitatie is ervan uitgegaan dat de Woonstad Noord 10 jaar lang voor circa € 300.000 per jaar verhuurd wordt. Siemens was voorheen geïnteresseerd in de huur van het terrein maar is dat op dit moment niet. Het risico bestaat dat geen of minder huuropbrengsten gerealiseerd kunnen worden of dat er meer geïnvesteerd moet worden om de huuropbrengsten te realiseren.

Complex 716: Hart van Zuid, 2e fase – Kanaalzone

Hart van Zuid, 2e fase - Kanaalzone **Projectnummer: 716**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 9,6 hectare Substructuur: 2,9 hectare Netto uitgeefbaar: 6,7 hectare
Doel	Revitalisering van een bedrijventerrein aan het Twentekanaal voor watergebonden bedrijvigheid, waarbij onder andere een kwaliteitsverbetering van de openbare laad- en loskade plaatsvindt. Ook de interne en externe ontsluiting van het terrein wordt verbeterd.
Projectresultaat	Een gerevitaliseerd bedrijventerrein voor onder andere watergebonden bedrijvigheid.
Startdatum project	In 2010
Oplevering / einddatum project	In 2022
Huidige fase project	Uitvoeringsfase
Investering/exploitatie	Gezamenlijke grondexploitatie met Van Wijnen Groep NV
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer
Projectleider	Sanne Elferdink Jan Nieuwenhuizen (projectbureau Hart van Zuid)
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerde nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*				
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*			66.595	43.000

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	15.301.000	10.200.000	2.981.000	13.181.000	2.120.000
Subsidies en bijdragen	-8.665.000	-5.812.000	229.000	-5.583.000	-3.082.000
Opbrengsten	-7.458.000	-5.246.000	-2.776.000	-8.022.000	564.000
Tijdsinvloeden	305.000	66.000	216.000	283.000	22.000
Eindresultaat	-516.000			-141.000	-375.000
CW eindresultaat	-363.000			-99.000	-264.000
Boekwaarde	-440.000	-792.000			352.000

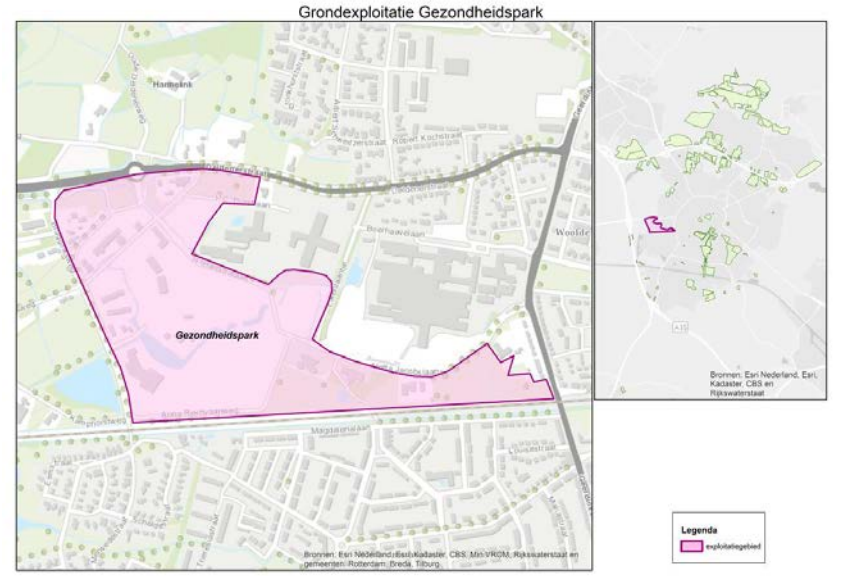
Korte toelichting op grex

In 2014 is het bouwrijp maken afgerond en zijn de laatste werkzaamheden aan de kade gerealiseerd. Ook is gestart met het woonrijp maken. Per saldo is circa € 1.110.000 uitgegeven aan het bouw- en woonrijp maken. Aan de sanering van de Kanaalzone is € 480.000 besteed in 2014. Uitgangspunt van de kostenraming van de sanering was een gesloten grondbalans. In 2014 is gebleken dat niet alle verontreinigde grond onder de nieuwbouw Stork Thermeq terecht kon. De overgebleven partijen grond liggen momenteel op locatie in depot en zullen in de loop van 2015 verplaatst worden naar het toekomstig talud van de zuidelijke Laan. In 2014 is een gemeentelijke bijdrage gerealiseerd van € 2.047.000. De kosten van verwerving zijn gedaald met circa € 140.000 omdat een voorziening voor fiscale kosten vrijgevallen is. De kosten van bouwrijp maken, woonrijp maken en saneren zijn herzien en konden naar aanleiding daarvan verlaagd worden met € 1.980.000. De gemeentelijke bijdrage (€ 3.000.000, ARI) is volledig ingezet op de Laan. In de herziening 2014 was nog € 1.270.000 ingezet in de Kanaalzone. De bijdrage van € 2.047.000 (door de algemene dienst) die in 2014 ontvangen is, wordt naar aanleiding van de lagere kosten binnen het deelplan Kanaalzone in 2015 verrekend met het deelplan EMGA. Voor de herziening van de grondexploitatie in 2014 werd ervan uitgegaan dat maximaal € 2.000.000 Quick Win subsidie verkregen zou kunnen worden. In de loop van 2014 is gebleken dat gerekend kan worden op circa € 2.210.000 subsidie. Binnen de Kanaalzone konden circa 4.500 m^2 meer uitgeefbare meters gerealiseerd worden. De raming van de opbrengsten is hierdoor gestegen met ruim € 560.000. De tijdsinvloeden zijn gedaald met € 22.000 door de daling van de kosten. Per saldo verslechtert het eindresultaat met € 375.000 naar € 141.000 positief op eindwaarde. De contante waarde bedraagt € 99.000 positief per 01-01-2015 en is daarmee met € 264.000 verslechterd.

Risico's

Omdat niet aan alle voorwaarden voldaan kan worden, bestaat het risico dat de subsidies niet volledig geïnd kunnen worden.

Complex 16: Gezondheidspark

Gezondheidspark **Projectnummer: 016**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 25,6 hectare Hoofdstructuur: 11,7 hectare Netto oppervlak: 13,9 hectare
Doel	Het creëren van een omgeving waar zorg gerelateerde woonfuncties, zorginstellingen en zorg gerelateerde bedrijvigheid kunnen komen tot ketenzorg, versterking en samenwerking.
Projectresultaat	Verkochte kavels voor zorg gerelateerde woningen, instanties, bedrijvigheid en reguliere woningen voor specifieke doelgroepen. Een woonrijp gebied dat kan worden overgedragen aan beheer nadat alle bouwactiviteiten zijn afgerond.
Startdatum project	In 1994 is er een Masterplan Gezondheidspark gemaakt, waarmee de start van het Gezondheidspark een feit was.
Oplevering / einddatum project	De verkoop van de laatste kavel is gepland in 2021.
Huidige fase project	Realisatiefase
Investering/exploitatie	Grondexploitatie en investering
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis
Projectleider	Sam Landman
Planeconoom	Marcel van der Meer
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*			5.136	
Woningen	*aantal*			153	1
Kantoor/maatsch.	*m2*			48.055	39.689
Overig	*m2*				4.134

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	-22.854.000	-20.975.000	-910.000	-21.885.000	-969.000
Subsidies en bijdragen	-2.935.000	-3.232.000		-3.232.000	297.000
Opbrengsten	-23.777.000	-6.978.000	-16.311.000	-23.289.000	-488.000
Tijdsinvloeden	8.464.000	6.542.620	2.827.000	9.369.000	-905.000
Eindresultaat	4.606.000			4.734.000	-128.000
CW eindresultaat	3.385.000			3.479.000	-94.000
Boekwaarde	16.693.000	17.308.000			-615.000

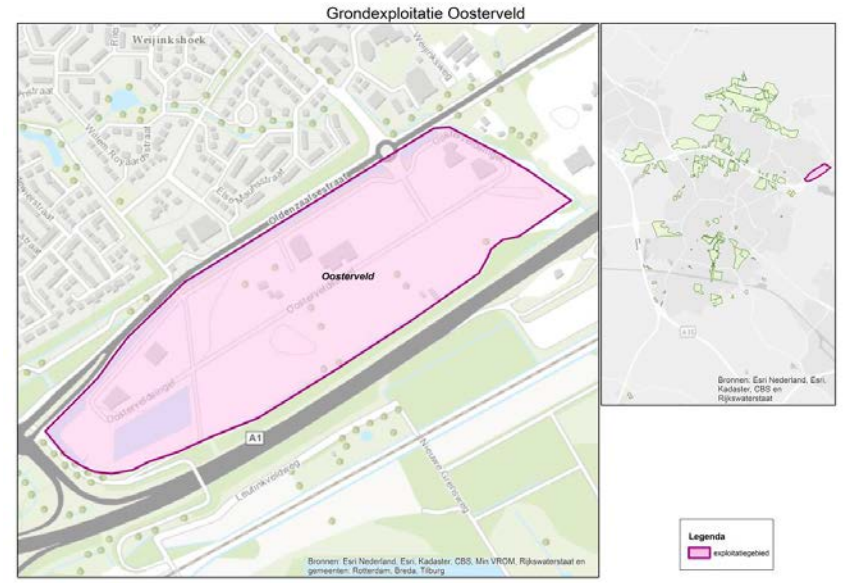
Korte toelichting op grex

De meeste kosten zijn inmiddels gemaakt. Het bestemmingsplan is onherroepelijk. Het gehele gebied is bouwrijp gemaakt en gedeeltelijk woonrijp. De werkzaamheden die nog uitgevoerd moeten worden hebben met name te maken met de definitieve afronding (het woonrijp maken) van het gebied. Er is sprake van een rest budget op de civiele kosten. Deze meevaller is echter binnen het project noodzakelijk om de tegenvallers (waaronder het achterblijven van de verkopen bij de planning met als gevolg langere doorlooptijd project en hogere rentekosten) op te kunnen vangen. In deze herziening is de fasering derhalve aangepast. De verkoop van de laatste kavel is nu in 2021 gefaseerd (twee jaar later). Daarnaast is de prijs van een kavel naar beneden bijgesteld (op basis van een recente taxatie). Er is sprake van een kleine verslechtering ten opzichte van de vorige herziening, € 94.000.

Risico's

Het risico zit met name in de ambitieuze planning; nog ruim 7 hectare door de gemeente te verkopen grond met een totale opbrengst waarde van € 13.485.653 (exclusief het bestaande vastgoed) in de komende 6 jaar.

Complex 35: 't Oosterveld

Oosterveld **Projectnummer: 35**	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 22,1 hectare Substructuur: 7,1 hectare Netto uitgeefbaar: 15,1 hectare
Doel	Oosterveld is een grondexploitatie waarmee in totaal 15 hectare bedrijventerrein moet worden ontwikkeld.
Projectresultaat	Tot op heden zijn kavels voor 14 bedrijven verkocht.
Startdatum project	Het project is op 1 januari 2001 gestart.
Oplevering / einddatum project	De verwachte einddatum van het project is 31 december 2022.
Huidige fase project	De fase waarin het project zich nu bevind is de uitvoeringsfase. Het hele terrein is bouwrijpgemaakt. Het gaat er nu om de kavels zo snel mogelijk te verkopen.
Investering/exploitatie	Het project Oosterveld is een grondexploitatie.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink
Ambtelijk OG	Harrie Huitema
Projectleider	Sam Landman
Planeconoom	Gerrit Knegt
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*				
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*			150.000	30.000

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	15.905.000	15.041.000	864.000	15.905.000	0
Subsidies en bijdragen	-762.000	-763.000		-763.000	1.000
Opbrengsten	-22.132.000	-4.647.000	-17.657.000	-22.304.000	172.000
Tijdsinvloeden	8.785.000	6.553.000	2.613.000	9.166.000	-381.000
Eindresultaat	1.796.000	16.184.000	-14.180.000	2.004.000	-208.000
CW eindresultaat	1.262.000			1.409.000	-147.000
Boekwaarde	16.228.000	16.184.000			44.000

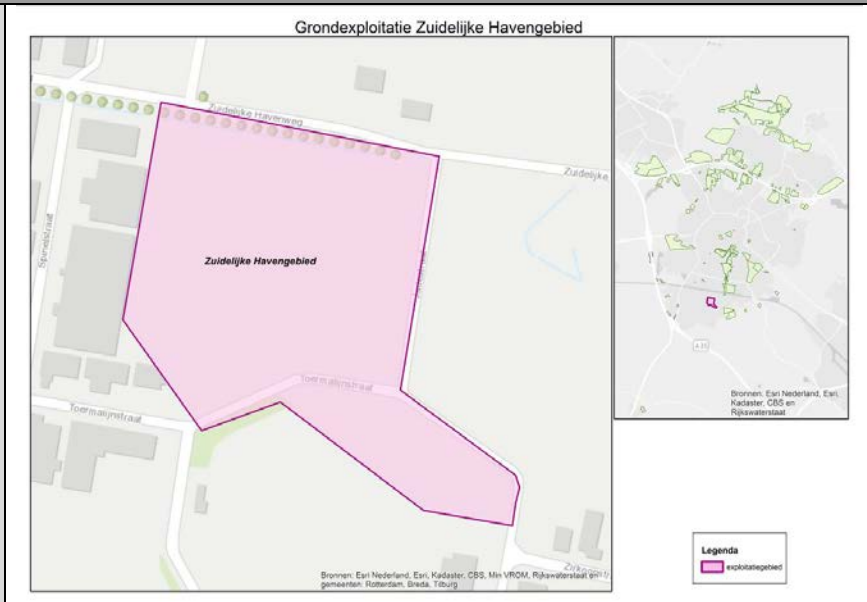
Korte toelichting op grex

De raming van de opbrengsten is toegenomen door de per 1 januari 2015 toegepaste grondprijsverhoging voor bedrijventerreinen. De afname van de tijdsinvloeden is een gevolg van een gewijzigde toerekening van de opbrengstindex. Hierdoor wordt de verwachte grondprijsstijging lager dan in de vorige herziening aangenomen.

Risico's

Het grootste risico is dat niet alle kavels voor 2023 zijn verkocht. Hiervoor is een bedrag in de risico's opgenomen.

Complex 84: Zuidelijke Havenweg

Zuidelijke Havenweg Projectnummer: 84	
	
Ruimtegebruik	Uitgeefbaar terrein: 5,7 hectare
Doel	Realisatie van bedrijventerrein.
Projectresultaat	Het doel van het project is het voorzien in de behoefte aan bedrijfskavels in de gemeenten Hengelo.
Startdatum project	Het oorspronkelijke plan dateert uit 2004.
Oplevering / einddatum project	31-12-2017
Huidige fase project	Het project bevindt zich in de uitvoeringsfase.
Investering/exploitatie	Voor het project Zuidelijke Havengebied is een grondexploitatie vastgesteld.
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis
Projectleider	Gerwin Koekoek
Planeconoom	Christiaan van Steenwijk
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*				
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*			56.576	51.159

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	5.223.278	4.983.920	221.128	5.205.048	18.230
Subsidies en bijdragen	-1.618.792	-1.618.792		-1.618.792	0
Opbrengsten	-3.784.149	-3.895.260	-400.000	-4.295.260	511.111
Tijdsinvloeden	-310.382	-289.722	-116.520	-406.242	95.860
Eindresultaat	490.045	819.854	295.392	1.115.246	-625.201
CW eindresultaat	449.000			977.000	-528.000
Boekwaarde	121.000	819.854			121.000

Korte toelichting op grex

Het resultaat op eindwaarde (31-12-2017) bedraagt € 1.115.246. De contante waarde per 01-01-2015 bedraagt € 429.000 (positief). Ten opzichte van 2014 is het resultaat verbeterd met € 528.000. In 2014 is voor het terrein ten behoeve van de vrachtwagenparkeerplaats (12.612 m²) een verhuurovereenkomst gesloten. De realisatie daarvan zorgt voor de verbetering van het resultaat. De waarde van de verhuurovereenkomst lag hoger dan waarvan uit werd gegaan binnen de grondexploitatie. Binnen het complex Zuidelijke Havenweg is nog één kavel beschikbaar. Wanneer deze kavel is uitgegeven kan het complex worden afgesloten.

Risico's

Gezien de saneringsproblematiek van de afgelopen jaren blijft de bodemgesteldheid van de nog te verkopen kavel een risico.

Complex 92: Veldkamptunnel

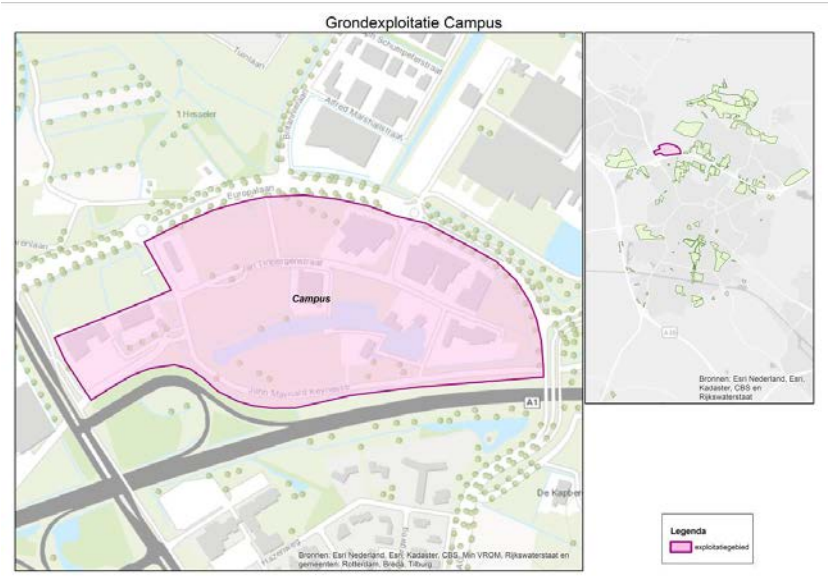
Veldkamptunnel Projectnummer: 92	
Ruimtegebruik	Niet van toepassing.
Doel	In de samenwerkingsovereenkomst Borne-Hengelo d.d. 19-12-2001 is besloten 115 hectare bedrijventerrein te ontwikkelen (100 hectare op grondgebied gemeente Borne en 15 hectare grondgebied gemeente Hengelo). De gezamenlijke ontwikkeling wordt benoemd als Buren waarbij het bedrijventerrein de Veldkamp de eerste fase is.
Projectresultaat	Niet van toepassing.
Startdatum project	Het project is gestart in 2002.
Oplevering / einddatum project	Gelijk aan het project Westermaat De Veldkamp geldt een looptijd t/m 2028.
Huidige fase project	Het project bevindt zich in de uitvoeringsfase.
Investering/exploitatie	De financiële administratie van de ontwikkeling Buren vindt plaats binnen de gemeente Borne. Alle kosten verantwoord binnen complex 92 zullen conform de samenwerkingsovereenkomst Buren worden ingebracht in de gezamenlijke grondexploitatie. Dit houdt in dat de kosten vanuit de gemeente Hengelo worden doorbelast aan de gemeente Borne waar de financiële administratie van de grondexploitatie plaatsvindt.
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis
Projectleider	Bernd van den Dolder
Planeconoom	Christiaan van Steenwijk
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	7.331.297	7.375.466		7.375.466	-44.169
Subsidies en bijdragen	-885.519	-931.073	67.057	-864.016	-21.504
Opbrengsten	-7.836.757	-7.791.204		-7.791.204	-45.553
Tijdsinvloeden	1.365.792	1.366.632		1.366.632	-840
Eindresultaat	25.187	19.822	67.057	86.879	-61.692
CW eindresultaat	-24.000			-45.000	21.000
Boekwaarde	20.000	19.822			178

Korte toelichting op grex
De boekwaarde van complex 92 bedraagt per 31-12-2014 € 19.822. Enkel nog de kosten die betrekking hebben op medewerkers binnen de gemeente Hengelo die meewerken aan de ontwikkeling Buren, zijn verantwoord binnen complex 92. Uiteindelijk zal na realisatie van de ontwikkeling Buren het saldo van complex 92 € 0 bedragen.

Risico's
Niet van toepassing.

Complex 96: Westermaat Campus

Campus Projectnummer: 96	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 24,5 hectare Substructuur: 8,6 hectare Netto uitgeefbaar: 15,9 hectare
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk en goed bereikbaar bedrijventerrein voor vernieuwende en innovatieve bedrijvigheid om zodoende werkgelegenheid in Hengelo te vergroten.
Projectresultaat	Een aantrekkelijk, zich onderscheidend en goed bereikbaar bedrijventerrein.
Startdatum project	In 2002
Oplevering / einddatum project	In 2022
Huidige fase project	Uitvoeringsfase
Investering/exploitatie	Grondexploitatie
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis
Projectleider	Marco Lode
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*				
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*			159.000 (42 kavels)	83.300 (23 kavels)

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	22.569.000	21.910.000	651.000	22.561.000	8.000
Subsidies en bijdragen	-2.486.000	-1.730.000	-793.000	-2.523.000	37.000
Opbrengsten	-31.474.000	-14.528.000	-16.962.000	-31.489.000	15.000
Tijdsinvloeden	16.226.000	13.392.000	3.291.000	16.683.000	-457.000
Eindresultaat	4.835.000			5.232.000	-397.000
CW eindresultaat	3.400.000			3.679.000	-279.000
Boekwaarde	19.156.000	19.044.000			112.000

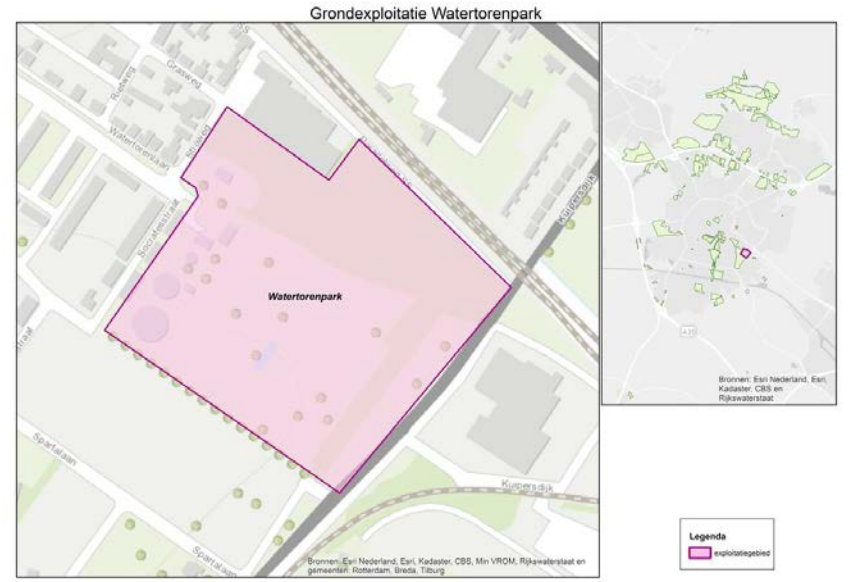
Korte toelichting op grex

In 2014 is € 94.000 uitgegeven aan beheer- en plankosten. AM heeft € 153.000 betaald van de overeengekomen uitstapvergoeding. In 2014 zijn 2 kavels verkocht waarvoor een grondopbrengst van € 879.000 gerealiseerd is.
De toename van de subsidies en bijdragen is ontstaan doordat een schikking is getroffen met één van de afnemers van grond die meer grond in gebruik had genomen dan betaald. Er is geschikt voor een lager bedrag dan geraamd. De bijdragen zijn toegenomen omdat AM in verband met de schikking voor een lager dan geraamd bedrag, een aanvullende uitstapvergoeding betaald heeft. De toename van de bijdragen is hiernaast veroorzaakt door de rente die berekend wordt over de jaarlijkse uitstapvergoeding. De toename van de opbrengsten ontstaat door de toepassing van hogere grondprijzen per 1 januari 2015. Deze toename is echter gedempt doordat het grondgebruik tegen het licht gehouden is. De te verkopen meters grond zijn met circa 800 m^2 verlaagd waardoor minder opbrengst gerealiseerd kan worden. De tijdsinvloeden kosten meer doordat de indexering van de grondopbrengsten verwerkt is in de grondprijzen per 1 januari 2015. Dit zijn communicerende vaten. De resterende meerkosten van de tijdsinvloeden zijn met name veroorzaakt door de actualisatie van de verkoopplanning. Per saldo verslechtert het eindresultaat met € 397.000. Contant bedraagt de verwachte verslechtering van het resultaat per 1 januari 2015 € 279.000. Hiervoor zal een aanvullende voorziening getroffen moeten worden.

Risico's

Het risico bestaat dat bepaalde locaties door locatie-specifieke kenmerken minder grondopbrengst opleveren dan geraamd. Het risico bestaat dat de verkoop van de grond, door marktomstandigheden, meer tijd in beslag neemt dan geraamd. Op Campus is bodemvreemd materiaal (vuil) aangetroffen in de voorbereidingen of tijdens de bouw. Het risico bestaat dat dit weer gebeurt. Voor beheer van de openbare ruimte en de onverkochte kavels wordt een financiële bijdrage gevraagd. Het risico bestaat dat een hogere bijdrage gevraagd gaat worden aan de gemeente.

Complex 103: Watertorenpark Veldwijk Noord

Watertorenpark Veldwijk Noord Projectnummer: 103	
	
Ruimtegebruik	Exploitatiegebied: 6,4 hectare Verharding: 0,5 hectare Groen en water: 4,5 hectare Netto uitgeefbaar: 1,3 hectare
Doel	Het verbeteren van de leefbaarheid en sociale structuur van de wijk door te zorgen voor een groene ontmoetingsplek in de wijk.
Projectresultaat	De fysieke realisatie van het watertorenpark in de Berflo-Es waar uit de buitenruimtes van de brede school en de multifunctionele accommodatie (MFA) deel maken. In dit park wordt een speel- en ontmoetingsplek gerealiseerd voor alle leeftijdsgroepen en er wordt een deel van het F35 trace in dit park gerealiseerd.
Startdatum project	In 2009
Oplevering / einddatum project	In 2016
Huidige fase project	Uitvoeringsfase.
Investering/exploitatie	Samen met Welbions wordt deze grondexploitatie (en daarmee het park) gerealiseerd.
Bestuurlijk OG	Marcel Elferink
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis
Projectleider	Hans Lubbers
Planeconoom	Frank Kosters
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*				
Kantoor/maatsch.	*m2*			6.500	6.500
Overig	*m2*				

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	6.281.914	3.463.481	3.543.200	7.006.681	-724.767
Subsidies en bijdragen	-5.056.389	-2.350.951	-3.307.848	-5.658.799	602.410
Opbrengsten	-1.420.000	-1.312.000	-250.000	-1.562.000	142.000
Tijdsinvloeden	192.540	165.755	16.813	182.567	9.973
Eindresultaat	-1.935			-31.550	29.615
CW eindresultaat	1.851			28.891	-27.040
Boekwaarde	-425.760	-33.715			-392.045

Korte toelichting op grex

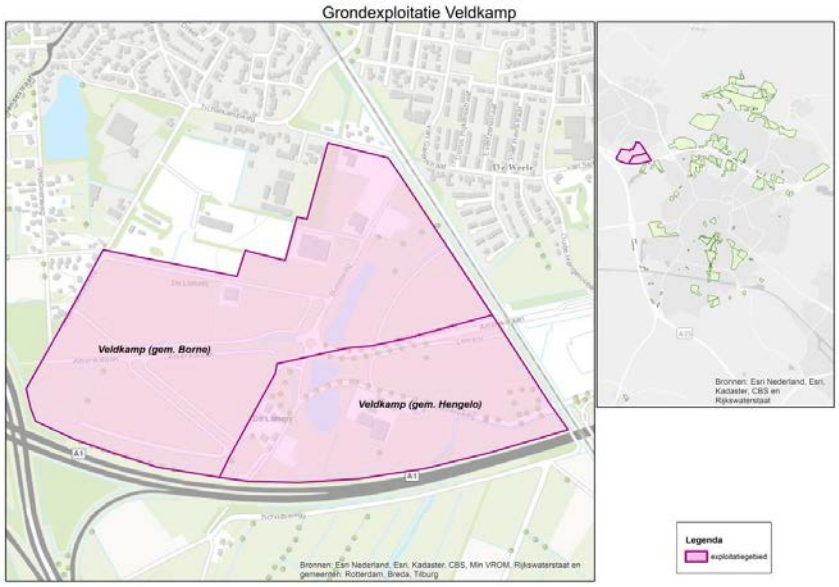
In de uitvoering van het watertorenpark zaten twee elementen (parkeerterrein en schoolplein) die kostentechnisch verantwoord werden op andere projecten. Omdat het praktischer is om alles bij 1 project te verantwoorden zijn de kosten en de bijdragen/opbrengsten opgenomen in het watertorenpark. Per saldo wijzigt de grondexploitatie daarmee niet of nauwelijks.

Risico's

De risico's zijn beperkt. Er zijn risico's met betrekking tot kostenverhogingen doordat we nog niet alle gronden verworven hebben. Hierdoor kan een langere looptijd ontstaan en extra kosten ontstaan door een gefaseerde aanleg. Daarnaast is er een tegenvaller doorgevoerd in de grondexploitatie voor de bodemsanering. Er bestaat nog steeds het risico dat de bodemsanering niet gerealiseerd kan worden binnen de begrote kaders.

In de grondexploitatie wordt er vanuit gegaan dat de gronden bij de watertoren nog verworven moeten worden. Maar er wordt gewerkt aan een optie waarbij we de gronden niet hoeven te verwerven en er dus door de gemeente geen kosten hoeven worden gemaakt.

Westermaat De Veldkamp

Westermaat De Veldkamp **Projectnummer: -**	
	
Ruimtegebruik	Plangebied: 56 hectare Uitgeefbaar terrein: 27 hectare Openbare ruimte: 26 hectare
Doel	Het doel van het project Westermaat De Veldkamp is het voorzien in de behoefte aan bedrijfskavels in de gemeenten Borne en Hengelo (in het bijzonder) en de Regio Twente (in het algemeen).
Projectresultaat	Het projectresultaat omvat de realisatie van bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp. Het bedrijventerrein heeft een omvang van circa 56 hectare. Hiervan wordt 29 hectare uitgegeven als bedrijfskavel.
Startdatum project	Het project is gestart in 2002.
Oplevering / einddatum project	Het project kent een looptijd t/m 2028.
Huidige fase project	Het project bevindt zich voor het grootste deel in de realisatiefase. Het zuidoostelijk deel van het plangebied bevindt zich nog in de voorbereidingsfase.
Investering/exploitatie	Het betreft een gezamenlijke grondexploitatie met de gemeente Borne. De gemeente Hengelo is voor 80/115^{e} deel “aandeelhouder” in de grondexploitatie.
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw Michel Kotteman (gemeente Borne)
Ambtelijk OG	Joop Nijenhuis Marcel Wielinga (gemeente Borne)
Projectleider	Bernd van den Dolder
Planeconoom	Christiaan van Steenwijk
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Programma	*Eenheid*	Geplande sloop	Gerealiseerde sloop	Geplande nieuwbouw	Gerealiseerd nieuwbouw
Winkels/retail	*m2*				
Horeca	*m2*				
Woningen	*aantal*				
Kantoor/maatsch.	*m2*				
Overig	*m2*			292.011	50.195

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	48.537.627	42.159.639	6.531.018	48.690.657	-153.030
Subsidies en bijdragen	-970.808	-396.568	-213.480	-610.048	-360.760
Opbrengsten	-46.796.214	-7.446.626	-38.907.433	-46.354.059	-442.154
Tijdsinvloeden	41.209.970	15.497.833	22.132.998	37.630.831	3.579.139
Eindresultaat	-41.980.576	-49.814.278	10.456.897	-39.357.381	-2.623.195
CW eindresultaat	21.614.000			21.613.000	1.000
Boekwaarde	-50.944.000	-49.814.278			-1.129.722

Korte toelichting op grex

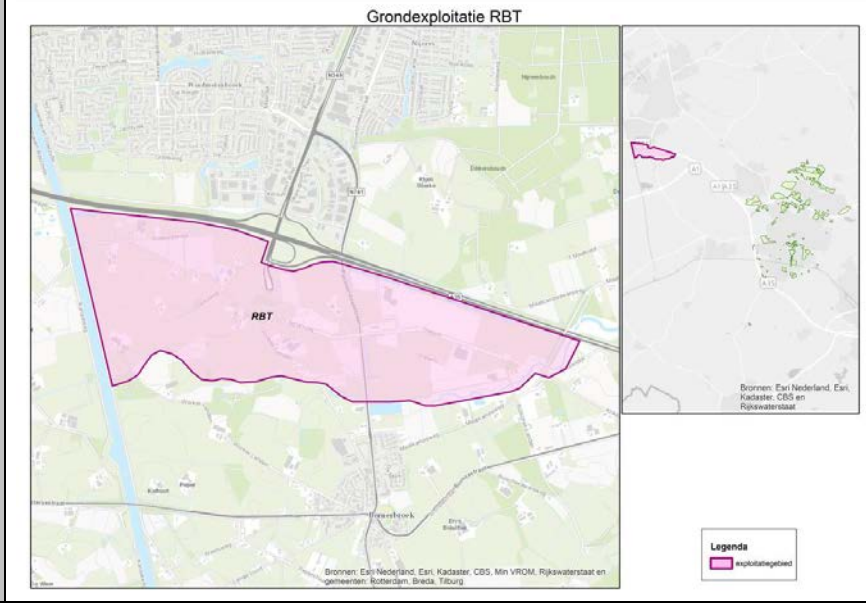
De totale boekwaarde is per 31-12-2014 € 49.814.278. In 2014 is de boekwaarde afgenomen met € 1.129.722. Het resultaat van de herziene grondexploitatie 2015 is € 39.357.381 negatief (op eindwaarde 31-12-2028). De contante waarde van het voorzienbare tekort bedraagt € 21.613.000 per 01-01-2015. Het resultaat op contante waarde is daarmee € 1.000 verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Conform de samenwerkingsovereenkomst Buren komt 80/115 ^{e} deel (70%) van het tekort voor rekening van de gemeente Hengelo. Ten laste van de reserve van het grondbedrijf is binnen de gemeente Hengelo een voorziening van € 15.035.288 getroffen (80/115 ^{e} deel).De belangrijkste wijziging in de grondexploitatie is de toegepaste rente gedurende de looptijd van het project. De rente is naar beneden bijgesteld en het voordeel dat daarmee ontstaat is ingezet om het risico's van de nog te realiseren opbrengsten te verkleinen. De boekwaarde van het project is afgenomen. Deze afname wordt veroorzaakt door de uitgifte aan Nijwa (26.070 m²) afgelopen jaar.

Risico's

Ondanks het feit dat op korte termijn rekening wordt gehouden met een laag uitgifteniveau en is gestart met een nieuwe marketingstrategie, vormt het uitgiftetempo, in combinatie met de gehanteerde grondprijzen, een risico binnen de grondexploitatie.

Businesspark XL

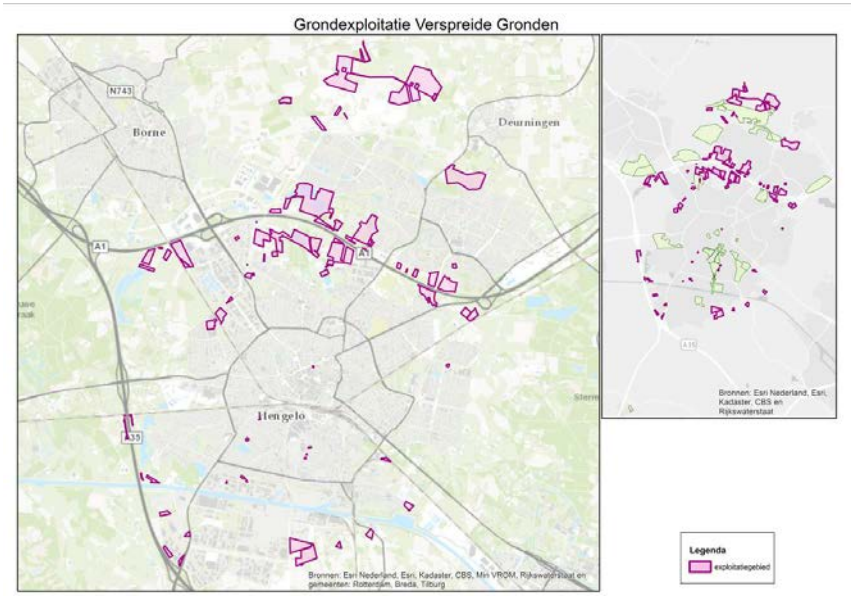
Businesspark XL **Projectnummer: -**	

Korte toelichting
De gemeentelijke planning ten behoeve van de vaststelling van de jaarrekening - en daarmee de herzieningen van de grondexploitaties - lopen niet synchroon met herziening van het Businesspark XL. Op het moment van dit schrijven is de concept grondexploitatie gereed. De vastgestelde grondexploitatie per 1 januari 2014 sloot op een tekort van € 15,0 miljoen (netto contant per 1 januari 2014). Op prijspeil 1 januari 2015 is dit € 15,5 miljoen. De concept grondexploitatie per 01-01-2015 laat een verslechtering zien ten opzichte van het in 2014 begrote resultaat en bedraagt € 17,9 miljoen. Conform de gemeenschappelijke regeling komt 23% van het tekort voor rekening van de gemeente Hengelo. De jaarstukken zullen in juni 2015 ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur (AB) worden aangeboden. Via de jaarstukken legt het Dagelijks Bestuur (DB) verantwoording af over de realisatie van de vastgestelde beleidsvoornemens. Op basis hiervan kan het AB beoordelen of het DB in overeenstemming met de in begroting gestelde kaders heeft geopereerd. De jaarrekening wordt jaarlijks ter goedkeuring voorgelegd aan de accountant. De volgende stukken worden vastgesteld: • Jaarstukken 2014 (waaronder ook grondexploitatie, risicoanalyse) ▪ Verlenen decharge aan DB ▪ Kennis te nemen van accountantsverklaring

Risico's
De risico's worden beschreven in de risicoanalyse die deel uitmaakt van de jaarstukken 2014.

Niet in exploitatie genomen gronden

Niet in exploitatie genomen gronden **Projectnummer: -**	
	
Ruimtegebruik	Niet van toepassing.
Doel	Het doel is om een reëel beeld van de waarde van deze gronden te geven. De gronden worden intern getaxeerd. Het is de bedoeling om jaarlijks een aantal gronden opnieuw te taxeren.
Projectresultaat	Deze gronden vormen niet een project. De gronden worden wel beheerd en als het kan worden gronden geruild of verkocht. Sinds 2008 heeft de afdeling Grondzaken het beleid gevoerd dat er geen nieuwe gronden worden aangekocht.
Startdatum project	Niet van toepassing.
Oplevering / einddatum project	Niet van toepassing.
Huidige fase project	Niet van toepassing.
Investering/exploitatie	De niet in exploitatie genomen gronden vormen een boekwaarde overzicht.
Bestuurlijk OG	Mariska ten Heuw
Ambtelijk OG	Niet van toepassing
Projectleider	Niet van toepassing
Planeconoom	Frank Kosters
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	48.672.383	60.090.859			
Subsidies en bijdragen	-16.242.392	-16.311.653			
Opbrengsten	-22.186.857	-33.808.660			
Tijdsinvloeden	20.585.972	21.964.305			
Eindresultaat					
CW eindresultaat					
Boekwaarde	30.829.105	31.934.852			

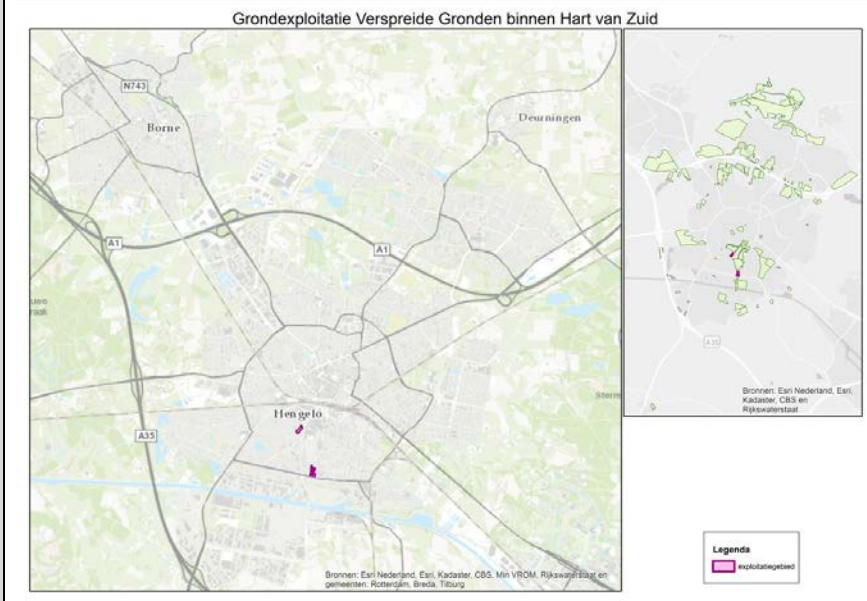
Korte toelichting op grex

In 2014 zijn de gronden met de Dienst Landelijk Gebied geruild in Schalmeden, waardoor het lijkt alsof de kosten en opbrengsten met ongeveer € 10 miljoen toenemen. Per saldo zijn de kosten voornamelijk toegenomen met de rentelasten en daar tegenover staat de verhoging van de voorziening.

Risico's

De verkeerswaarde van de gronden kan dalen, omdat er minder vraag is uit de markt. De waardedaling moet conform het besluit 'begroten en verantwoorden' direct worden opgevangen. Omdat er een aanzienlijke boekwaarde op deze gronden zit, kan het al snel over miljoenen euro's gaan.

Verspreide gronden binnen Hart van Zuid

Verspreide gronden binnen Hart van Zuid Projectnummer: 790	
	
Ruimtegebruik	Niet van toepassing.
Doel	Het doel is om een reëel beeld te geven van de waarde van deze gronden. De gronden worden intern getaxeerd.
Projectresultaat	Deze gronden en opstallen zijn geen onderdeel van een project. De gronden en opstallen worden beheerd en als het kan verkocht.
Startdatum project	Niet van toepassing.
Oplevering / einddatum project	Niet van toepassing.
Huidige fase project	Niet van toepassing.
Investering/exploitatie	Boekwaarde is een gezamenlijke verantwoordelijkheid met Van Wijnen Groep NV.
Bestuurlijk OG	Jan Bron
Ambtelijk OG	Gert Jan Meijer
Projectleider	Sanne Elferdink Jan Nieuwenhuizen (projectbureau Hart van Zuid)
Planeconoom	Gineke Witvoet
Rapportageperiode	01-01-2014 t/m 31-12-2014

Grondexploitatie	Laatste actualisatie grex (A)	Gerealiseerd per 31/12/2014	Te realiseren per 1/1/2015	Prognose tot einde project (B)	Afwijking A-B
Kosten	2.584.000	2.622.000			
Subsidies en bijdragen	-58.000	-58.000			
Opbrengsten		-158.000			
Tijdsinvloeden	913.000	1.064.000			
Eindresultaat	3.439.000				
CW eindresultaat					
Boekwaarde	3.439.000	3.470.000			

Korte toelichting op grex
In 2014 zijn € 38.000 beheerskosten gemaakt en is een pand verkocht voor € 158.000.

Risico's
De verkeerswaarde van de gebouwen en percelen kan mede met het oog op de ' kopers'-markt lager uitvallen. Doordat het meer tijd kost om panden en percelen te verkopen, moeten meer beheerkosten gemaakt worden.

Annotatie: Goedkeurende verklaring BXL
Datum: 2 april 2015

Aanleiding: Op het moment van het maken van de stukken voor de herzieningen (en de jaarrekening) is er geen akkoord van de accountant van BXL over de te treffen voorziening voor BXL. De accountant van BXL vindt het uitgiftetempo van de grondexploitatie te rooskleurig, maar heeft daarvoor nog geen nadere onderbouwing aangeleverd.

Proces: Dit proces met REAS heeft de gemeente Hengelo intern ook doorlopen. De gemeente Hengelo heeft heel veel moeite gedaan om de gesprekken met REAS naar voren te halen om te voorkomen dat het proces voor de jaarrekening en herzieningen hierop vast zou lopen.
Het is te verwachten dat dit proces voor BXL nog doorlopen moet worden en daarmee het proces van de herzieningen en de jaarrekening verstoort. In deze annotatie doen we een voorstel hoe we in het proces van de herzieningen met deze materie moeten omgaan.

Stand van zaken BXL: De accountant aangegeven het uitgiftetempo van de grondexploitatie te rooskleurig te vinden. Op 2 april jl. heeft de accountant de directeur van Het RBT het volgende gemaild over de uitgangspunten gehanteerd binnen de grondexploitatiecalculatie en de gevolgen daarvan:
“Wij hebben een plausibiliteitstoets in samenwerking met onze Vastgoed specialisten uitgevoerd op de economische inputparameters alsmede de opbrengsten- en kostenaannames zoals in de geactualiseerde grondexploitatie zijn gehanteerd.
Op basis van deze analyse (daarbij in overweging nemende o.a. de historische uitgiftes, de marktanalyse, de onderhanden contracten en daarmee een prognose) komen wij tot de conclusie dat het huidige uitgiftescenario van 6 hectare per jaar niet realistisch is. Wij achten een scenario waarbij uitgegaan wordt van een afzet van 7 hectare in 2015, 5 hectare in 2016 en 4 hectare in de periode 2017 tot 2039 het meest realistische scenario. Op basis van door jullie opgestelde calculaties verslechtert de NCW dan met € 10,2 miljoen tot een NCW van € 29,6 miljoen per 1-1-2015.
Dit betekent dat de jaarrekening en de achterliggende calculatie wat ons betreft op dit punt materieel tekortschiet en dat wij gezien het materiele bedrag op dit moment niet zouden kunnen komen tot een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Wij verzoeken u dan ook tot aanpassing van de jaarstukken.”
De genoemde analyse is opgesteld door het aan EY gelieerde bureau REAS. Het projectbureau heeft recent op verzoek van REAS een tweetal door REAS aangedragen scenario’s m.b.t. gronduitgifte doorgerekend. Uit de reactie van EY valt af te leiden dat zij uitgaan van het meest negatieve scenario. Het RBT is tot op heden niet bekend met de inhoud van het advies van REAS en heeft de accountant aangegeven nog vóór 8 april aanstaande inzicht te willen krijgen in de onderliggende stukken van de plausibiliteitstoets en de argumenten om vanaf 2017 een afzet van 4 hectare per jaar aan te nemen tot einde looptijd van de grondexploitatie.
Indien het advies van REAS aan EY inderdaad een gedegen onderbouwing geeft van de neerwaartse bijstelling van het uitgiftetempo, dan is herziening/bijstelling van de grondexploitatie naar onze mening onvermijdelijk. Hierbij moeten we ons niet zonder meer conformeren aan de herziening/bijstelling zoals die die door REAS wordt voorgesteld. Ook de door het projectbureau opgestelde grondexploitatie kent een gedegen onderbouwing. Het is aannemelijk te veronderstellen dat het uiteindelijk resultaat zal liggen tussen beide varianten (€ 19,3 miljoen en 29,6 miljoen).

Voorstel: Zonder deugdelijke onderbouwing van REAS moet de grondexploitatie voor BXL niet aangepast worden. Dus in het traject voor de jaarrekening en herziening houden we vast aan de uitkomsten zoals deze zijn voorgesteld door BXL. Mocht REAS een deugdelijke onderbouwing hebben voor de aanpassing dan gaan we er vanuit dat dit moet passen binnen het vrij besteedbare resultaat van de reserve grondexploitaties. Daarom stellen we voor om het vrij besteedbare deel te reserveren voor een mogelijke verslechtering van de grondexploitatie van BXL. De eventuele wijziging van het resultaat van BXL wordt dan meegenomen in de eerste BERAP van het jaar.

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Maatschappelijke Takenverkenning**		
Zaaknummer	1070834	**Portefeuillehouder**	Allen
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De raad wordt gevraagd om in te stemmen met: - het financieel perspectief inclusief rente- en uitzettingspercentages begroting 2016-2019; - de voorgestelde keuzes voor nieuw beleid; - de voorgestelde keuzes voor bezuinigingen; - de voorgestelde maatregelen belastingen en tarieven en gevolgen voor de lokale lastendruk.		
Historie	- Raadsbesluit Procesvoorstel bezuinigingstraject 2016 en verder (1033051) d.d. 22 oktober 2014 - Brief Peiling gemeenteraad maatschappelijke takenverkenning (1045961) d.d. 25 november 2014 - Brief Voortgang bezuinigingsproces 2016 e.v. (1051588) besproken in de Politieke Markt van 13 januari 2015 - Voortgangsbrief bezuinigingen 2016 e.v. (1061465) d.d. 17 februari 2015 - Brief Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019 (1066128) maart 2015 - Brief Aanvulling op voorgenomen collegebesluit Maatschappelijke takenverkenning (1074019) 28 april 2015		

Politieke Markt	**Datum 19 mei 2015**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
				19.00-20.30 uur
Doel van de sessie	In gesprek met instellingen, verenigingen en bewoners			
Behandeladvies	In gesprek met betrokken inwoners, instellingen en verenigingen horen, wat zij van het voorgenomen besluit vinden. Inwoners, instellingen en verenigingen kunnen een tafel reserveren, u kunt langs de tafels lopen om met de aanwezigen in gesprek te gaan.			
Spreekrecht publiek	Bedoeld als inspraak voor de oordeelsvormende sessie vanaf 20.30uur.			

Politieke Markt	**Datum 19 mei**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
Onno Fiechter	Josien van den Berg	Raadzaal	Bestuur	20.30-23.30 uur
Doel van de sessie	Oordeelsvorming			
Behandeladvies	Het college zal deze sessie beginnen met het aanbieden van het voorstel aan de raad (5 min). Voor het vervolg van deze avond geldt de volgende spreektijd: 1e termijn: - maximaal 10 minuten per fractie (excl. interrupties, alleen in de vorm van verduidelijkende vragen); - maximaal twee sprekers per fractie; - aansluitend 30 minuten voor het college (excl. interrupties). 2e termijn: - maximaal 5 minuten per fractie, in debat met elkaar/reactie op elkaar. Technisch beraad op 11 mei, 19.00-20.30 in de Leeskamer.			

Spreekrecht publiek	nee	Aan de inspraak is vormgegeven tijdens de politieke markt tussen 19.00 en 20.30 uur.

Raad	**Datum 10 juni 2015**	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies		
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1070834	Tiebot, Gijs	PF-FIN	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019/kadernota

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

In te stemmen met:
- het financieel perspectief inclusief rente- en uitzettingspercentages begroting 2016-2019;
- de voorgestelde keuzes nieuw beleid;
- de voorgestelde keuzes bezuinigingen;
- de voorgestelde maatregelen belastingen en tarieven en gevolgen voor de lokale lastendruk.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1070834	Tiebot, Gijs	PF-FIN	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019 / kadernota

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op 22 oktober jl. heeft u ingestemd met het procesvoorstel bezuinigingstraject 2016 en verder. Daarmee is besloten om met een uitgebreide maatschappelijke takenverkenning invulling te geven aan het sluitend maken van het meerjarenperspectief 2016-2019. Het traject is opgeknipt in vier fasen: analyseren, koers bepalen, concretiseren en implementeren. De fasen analyseren en koers bepalen zijn reeds afgerond.

Concretiseren
De afgelopen tijd heeft de ambtelijke voorbereiding van de maatschappelijke takenverkenning plaatsgevonden. Het ambtelijk apparaat heeft de opdracht gekregen om een maatschappelijke takenverkenning voor te bereiden door alle mogelijke bezuinigingsopties uit te werken. Uitgangspunten hierbij waren:

- Alle opties worden uitgewerkt, zonder taboes;
- Er wordt nadrukkelijk méér aan voorstellen voorbereid dan financieel is vereist, zodat u ook echt iets te kiezen heeft;
- Middelen volgen taken. Eerst wordt naar taken gekeken, die worden vertaald in middelen die vervolgens bezuinigd kunnen worden.

Deze ambtelijke voorbereiding heeft geresulteerd in bezuinigingsvoorstellen die in maart aan u zijn gepresenteerd (1064658). Dit waren ambtelijke voorstellen waaraan ons college geen politieke duiding had gegeven en waar ons college ook geen invloed op had uitgeoefend.

Op 24 en 26 maart hebben ruim 50 inwoners, instellingen en verenigingen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om te reageren op de voorstellen. Ook het Hengelo Panel heeft in een eerder stadium alle gemeentelijke taken kunnen waarderen. Daarnaast heeft uw raad op 30 maart zijn eerste gevoelens over de bezuinigingsvoorstellen kunnen uiten. Ons college heeft deze reacties gebruikt om op 21 april een voorgenomen collegebesluit te nemen over de maatschappelijke takenverkenning. Dit collegebesluit is vertaald naar een raadsadvies waarin de keuzes worden toegelicht. In bijlage 5 wordt ook in beeld gebracht hoe de inspreekreacties van inwoners, instellingen en verenigingen zijn meegenomen in het voorgenomen collegebesluit.

Integrale afweging
Door middel van deze maatschappelijke takenverkenning willen wij de integrale afweging 2016-2019 faciliteren. Met integrale afweging wordt bedoeld, dat keuzes (kunnen) worden gemaakt vanuit het zicht op het geheel. De mogelijkheden die voorliggen kunnen met elkaar worden vergeleken en onderling worden gewogen. Voor de gemeenteraad is de kadernota c.q. begroting immers hét instrument voor het maken van een integrale afweging. Met het vaststellen van de begroting bepaalt hij immers voor álle taken en activiteiten de bedragen die hij daarvoor beschikbaar stelt en de financiële middelen die hij daarvoor naar verwachting kan aanwenden (Gemeentewet, artikel 189, lid 1). Op deze manier kan de raad zijn kaderstellende rol goed invullen.

Status voorstel
In dit raadsadvies is het voorgenomen besluit van ons college over de maatschappelijke takenverkenning 2016 en verder vertaald. Onderdelen van dit besluit moeten ter advies worden voorgelegd aan de ondernemingsraad, daar waar de voorstellen een belangrijke inkrimping of andere wijziging van de werkzaamheden van onze organisatie betreffen. Pas nadat de ondernemingsraad advies heeft uitgebracht kan ons college een definitief besluit nemen. Uiteindelijk beslist de gemeenteraad tijdens de raadsvergadering op 10 juni aanstaande over het resultaat van de maatschappelijke takenverkenning/kadernota.

De ondernemingsraad heeft voorafgaand aan de adviesaanvraag kaders en aandachtspunten geformuleerd die zij van belang acht bij de uitwerking van de bezuinigingsvoorstellen binnen de ambtelijke organisatie. Een voorbeeld van een aandachtspunt is dat de ondernemingsraad op veel plekken in de organisatie een verhoogde werkdruk signaleert. Zij spreekt daarom haar zorg uit voor de effecten van maatregelen waarbij

geen taken maar wel formatie wordt geschrapt.

Zodra de ondernemingsraad haar advies heeft uitgebracht neemt ons college haar definitieve besluit. U wordt hierover per brief geïnformeerd.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Totaal verwacht tekort 2016-2019 bestaand beleid (exclusief nieuw beleid)
Op basis van de huidige inzichten wordt voor 2016 een structureel tekort van € 3,8 miljoen verwacht oplopend tot € 6,3 miljoen in 2019. Op dit moment bestaat er nog geen zicht op de definitieve financiële consequenties die voortvloeien uit de meicirculaire 2015 van het gemeentefonds (o.a. groot onderhoud gemeentefonds, de nieuwe verdeelmodellen voor de WMO & Jeugdzorg en de bijbehorende overgangsregeling). Daarnaast zijn o.a. de (financiële) ontwikkelingen in de sfeer van de transities, bijstand en vennootschapsbelasting behoorlijk aan schommelingen onderhevig. Door de grilligheid van het rijksbeleid gaan we nog steeds uit van een dynamisch financieel perspectief. Tevens zijn er geen nieuwe definitieve inzichten ten opzichte van de raadsbrief van 11 maart jl. voorhanden wat betreft de grondexploitaties, Warmtenet, meer dan trendmatige stijging van de energiebelasting, de Veiligheidsregio Twente en de renteontwikkeling.

Op basis van het provinciaal toezicht dient de begroting materieel en reëel in evenwicht te zijn, hetgeen inhoudt dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dit betekent, dat om een structureel evenwicht te bereiken de te nemen bezuinigingsmaatregelen 2016-2019 van structurele aard dienen te zijn.

De uitgebreide toelichting van het geactualiseerde financieel perspectief 2016-2019 vindt u in de raadsbrieven van 6 januari (zaaknummer 1051588) en 11 maart (zaaknummer 1064658). In bijlage 2 vindt u een beknopte samenvatting. Daarnaast treft u in deze bijlage de uitgangspunten van de begroting (rente uitzettingspercentage begroting 2016-2019).

Bedrijfsvoering
Ook de bedrijfsvoering is meegenomen in de maatschappelijke takenverkenning. De bedrijfsvoering bestaat uit verschillende componenten. Hierbij is onderscheid te maken in:

1. *Het gedeelte bedrijfsvoering dat meebeweegt met de (mogelijke) krimp van de directe formatie.*
   Voor dit deel van de bedrijfsvoering is een bijdrage van circa € 5.500 per fte gerekend. Dit is financieel verwerkt in de verschillende bezuinigingsvoorstellen. In dit bedrag zijn bijvoorbeeld de ICT kosten per werkplek opgenomen.

2. *De bedrijfsvoering die samenhangt met nog te maken keuzes door het bestuur en daarmee direct integraal onderdeel uitmaken van de feitenkaarten.*
   In de verschillende bezuinigingsvoorstellen zijn ook bezuinigingsmogelijkheden meegenomen die onder de bedrijfsvoering vallen. Deze zijn expliciet in beeld gebracht omdat deze maatregelen veelal gevolgen hebben voor het uitvoeringsniveau van onze taken of waarvoor expliciete (beleids)keuzes gemaakt moeten worden. Hierbij valt o.a. te denken aan communicatie, bestuursondersteuning, de taakstelling op Samen Verder (SWB-gemeente Hengelo), niet langer inhuren van de Veiligheidsregio Twente voor bepaalde taken, de besparing als gevolg van nieuwbouw van het stadskantoor en het verhogen van de caseload van de klantmanagers binnen sociale zaken. Per saldo kan dit afhankelijk van de te maken keuzes oplopen tot ruim € 1,5 miljoen.

3. *De bedrijfsvoering in de zelfstandige bedrijfsvoeringaspecten*.
   Bij deze laatste component valt te denken aan bijvoorbeeld personeelsaangelegenheden waaronder het opleidingsbudget of keuzes die gemaakt kunnen worden in ICT faciliteiten. De directie neemt voor deze component een taakstelling van € 200.000 op zich. Dit bedrag wordt gecorrigeerd op het financieel perspectief en verlaagt daarmee de financiële opgave.
   Na aftrek van de taakstelling bedrijfsvoering (in de zelfstandige bedrijfsvoeringsaspecten) behelst de nog in te vullen ombuigingstaakstelling (exclusief nieuw beleid) ruim € 3,6 miljoen in 2016 oplopend tot € 6,1 miljoen in 2019.

Financieel perspectief				
Omschrijving	**2016:**	**2017:**	**2018:**	**2019:**
Financieel perspectief (maart 2015)	-3.829	-5.531	-6.352	-6.307
Taakstelling bedrijfsvoering (zelfstandige bedrijfsvoeringsaspecten)	200	200	200	200
Bezuinigingsopgave (excl. nieuw beleid)	**-3.629**	**-5.331**	**-6.152**	**-6.107**

Uitgangspunten bij de maatschappelijke takenverkenning 2016-2019

Inleiding
De eerste opmerking die ons college wil maken, als we dit proces tot nu toe nog eens de revue laten passeren, is het uiten van waardering voor alle partijen die hebben bijgedragen aan dat, wat nu voor u ligt. Dat zijn in de eerste plaats de inwoners, instellingen en bedrijven in de stad. Via het Hengelo panel, via de vele inspraakreacties tijdens de politieke markten en op andere manieren heeft de stad van zich laten horen en daarmee het proces verrijkt. In de tweede plaats wil ons college uw raad bedanken. Het vullen van de waarderingsmatrices om een eerste beeld te krijgen, uw inbreng tijdens de politieke markten, uw onderlinge dialoog en die met ons college over het proces, alles heeft bijgedragen en zijn waarde gehad bij de totstandkoming van dit product. En in de laatste, maar zeker niet minste plaats, onze gezamenlijke ambtelijke organisatie. Want in dit traject kunnen we toch wel stellen dat zij, weliswaar formeel in dienst van het college, vooral ook voor de gemeenteraad hebben gewerkt aan het faciliteren van een integrale afweging tussen bestaande taken, gewenste en/of noodzakelijke beleidsintensiveringen en een forse bezuinigingsopgave.
Dat alles heeft geleid tot een pakket aan informatie, inhoudelijk en financieel, dat een grote mate van volledigheid, transparantie en gebruiksgemak kent:

- De Hengelo app. (www.watdoethengelo.nl) met een schat aan gemakkelijk te ontsluiten informatie over alle taakvelden (feitenkaarten) met bijbehorende middeleninzet;
- Een door het Hengelopanel en fracties in de gemeenteraad ingevulde enquête met een waardering van al die taakvelden;
- Een lijst met ambtelijk geïnventariseerde bezuinigingsopties waarin geduid wordt wat er, vanuit de vraag wat wettelijk is en wat niet, maximaal geschrapt zou kunnen worden, met als resultaat een theoretisch bezuinigingspotentieel van € 60 miljoen.
- Een lijst met ambtelijk geïnventariseerde bezuinigingsopties die als haalbaar worden ingeschat. Opbrengst hiervan is zo'n € 12 miljoen. Daarmee is reële keuzeruimte gecreëerd ten opzichte van de benodigde maatregelen om het meerjarenperspectief structureel te laten sluiten.

Over de wijze waarop wij als bestuur van de gemeente Hengelo met deze schat aan informatie omgaan heeft uw raad vervolgens een discussie gehad, onderling en met ons college. Conform het proces dat we met u hebben afgesproken presenteert ons college nu eind april een integraal pakket aan bezuinigingsmaatregelen en beleidsintensiveringen aan uw raad voor. Hieronder willen wij u onze overwegingen geven, op basis waarvan wij tot de samenstelling van dit maatregelenpakket zijn gekomen.

Overwegingen
Maar hoe hebben wij de koers bepaald, hoe hebben wij nu die enorme hoeveelheid informatie van dat hele brede taakveld van de gemeente getrechterd, zodat wij voldoen aan de meerjarige bezuinigingsopgave. En hoe waarborgen we tegelijkertijd die aangename en sociale stad die we met z'n allen willen blijven.
Onder verwijzing naar het coalitieakkoord en de meest recente beleidsbegroting zijn door ons de volgende uitgangspunten (in willekeurige volgorde) bij de integrale afweging gehanteerd:

- Sociaal versus fysiek

Bij de keuze tussen sociale en fysieke voorstellen heeft ons college een voorkeur voor sociaal. Dit houdt in, dat wij meer op fysiek en minder op sociaal wensen te bezuinigen. Gelet op de omvang van de taakstelling is ons college zich echter bewust van het gegeven dat het sociale domein niet in zijn geheel ontzien kan worden en ook hier keuzes nodig zijn die bijdragen aan de invulling van de taakstelling. Zo kiezen we voor een nieuwe manier van werken bij uitvoering van de participatiewet, waardoor we een bezuiniging behalen.
In het fysieke domein geven wij meer ruimte aan inwoners: zij geven de plannen en de uitvoering ervan meer en meer zelf vorm. Daar waar inwoners van de stad zelf draagvlak creëren, ondersteunen wij de initiatieven.
In het sociale domein hebben inwoners en partners in de stad hun eigen rol en bijbehorende verantwoordelijkheid. De inzet en eigen initiatieven van inwoners vormen daartoe de basis. Daar waar tekortkomingen zichtbaar worden en het eigen sociale netwerk niet voorziet, nemen wij nadrukkelijk onze verantwoordelijkheid door zorg te dragen voor aanvullende maatregelen.

- Preventie

Ons college zet bij haar keuzes in op preventie. Binnen het sociale domein komt dit onder meer tot uiting door te kiezen voor korte intensieve schulddienstverleningstrajecten en door in te zetten algemene collectieve voorzieningen (zoals de wijkteams en het wijkwelzijnswerk) i.p.v. op grotere schaal individueel maatwerk en "duurdere" zorgtrajecten.

- Zelfredzaamheid

Bij haar keuzes gaat ons college daar waar mogelijk uit van een groter accent op zelfredzaamheid. Vertrekpunt vormt altijd het zelforganiserend vermogen van de inwoners, verenigingen en instellingen. Ons college is zich echter bewust van de grenzen, die verbonden zijn aan de zelfredzaamheid enerzijds en de ruimte die er voor de overheid moet zijn om (nieuwe) initiatieven te ondersteunen.

- Participatie

In het verlengde van het voorgaande uitgangspunt hecht ons college aan (maatschappelijke) participatie van zoveel mogelijk inwoners. Enerzijds willen wij daarbij instellingen en organisaties ontzien, waarbij sprake is van een relatief gering te bezuinigen bedrag qua omvang in relatie tot de omvang van de groep, die het treft. Anderzijds willen wij ook maatregelen treffen, die participatie van specifieke doelgroepen mogelijk maken dan wel bevorderen (bijv. invoering van een kindpakket).

- Voorzieningen dicht bij de mensen (laagdrempelig en toegankelijk)

Indien mogelijk zet ons college in op het aanbieden van voorzieningen en/of activiteiten dicht bij inwoners. In dat kader zien wij waar mogelijk toe op een goede spreiding van voorzieningen over de stad. Anderzijds door te stimuleren dat sportaanbod, muziek- en cultuureducatie, de bibliotheek en het techniekonderwijs zoveel mogelijk op de scholen (specifiek voor de doelgroep jeugd) en/of in de wijkwelzijnsvoorzieningen (voor de doelgroep burgers) aan te bieden.
Wij zijn ons daarbij bewust van het feit, dat geen Hengelose buurt of wijk hetzelfde is. En dat is mooi! Wij koesteren de verschillen in onze stad. Dat betekent dat er geen blauwdruk is vanuit het stadhuis: burgerkracht en plannen vanuit de buurt maken dat de oplossing aansluit bij de behoeften en leefbaarheid van de wijk.

- Samenwerking

Ons college zet in op samenwerking op vele beleidsterreinen. Zo wensen we te investeren in Twentse samenwerking, o.a. op economisch gebied en willen we toewerken naar één regionale arbeidsmarkt. Ook wensen wij de samenwerking tussen de sector Stedelijk Beheer en de SWB te realiseren. Daarnaast streven wij naar een verdergaande samenwerking tussen Hengelose culturele instellingen na en gaan we samen met de partners actief in de binnenstad aan de slag met het doel te werken aan de fysieke conditie van de binnenstad en aan het verbeteren van de identiteit en het imago.
Daarnaast staan wij voor een ontspannen samenwerking met alle partijen in de gemeenteraad voor. Een breed draagvlak voor onze plannen vinden wij ook in de gemeenteraad belangrijk, los van de partijpolitieke verhoudingen. Daartoe komen wij met voorstellen naar de gemeenteraad die ook ruimte laten voor verdere inkleuring.

- Realisatie concrete speerpunten uit het coalitieakkoord

Ons college kiest tenslotte voor voorstellen die bijdragen aan de realisatie van concrete speerpunten uit ons coalitieakkoord. Hierbij kunt u denken aan het actieplan voor de fiets en het kindpakket en de renovatie van het Twentebad.

- Kostenafweging bij grote projecten

De grote projecten (zoals Hart van Zuid, Lange Wemen en Warmtenet) worden overwegend negatief gescoord door het Hengelo Panel. Ons college heeft daarom kritisch naar de grote projecten gekeken. Dat resulteert in dat de grote projecten worden doorgezet, omdat stoppen voor meer kosten en minder (maatschappelijke) opbrengsten zorgt. Wel wordt waar mogelijk een minimale uitvoering van projecten gerealiseerd (zoals Sports Center Hengelo).

- Geen uitbreiding van personele capaciteit

Tot slot hanteert ons college rekening houdend met de benchmark (van Berenschot) het uitgangspunt, dat er in principe geen sprake kan zijn van uitbreiding van personele capaciteit. Oplossingen voor de invulling van nieuwe taken (m.u.v. de taken, die direct samenhangen met de Transities en waarvoor ook extra middelen worden ontvangen) dienen met name gevonden te worden door medewerkers flexibeler en breder in te zetten (generalisten i.p.v. specialisten) en door herprioritering binnen het bestaande takenpakket.

Alvorens op de keuzes per begrotingshoofdstuk in te gaan is het goed even stil te staan bij twee centrale thema's: focus op de binnenstad en de transities. Bij beide thema's is sprake van een belangrijke transformatie. Daarnaast komen bij beide thema's veel ontwikkelingen samen. Door ons college is in deze maatschappelijke takenverkenning daarom een brede en integrale afweging gemaakt voor welke (nieuwe) beleidsintensiveringen we door willen voeren en waar bezuinigen mogelijk is.

Focus op de Binnenstad
Het coalitieakkoord 2014-2018 beschrijft de binnenstad als de huiskamer van onze stad. De aanpak van de Hengelose binnenstad is een programma/begrotingshoofdstuk-overstijgend, centraal thema. In de binnenstad komen veel ontwikkelingen samen. Er zijn veel dwarsverbanden en de urgentie om te handelen is hoog. Dat vraagt om een gecoördineerde en samenhangende aanpak. In de gekozen (nieuwe) beleidsintensiveringen komen diverse onderwerpen terug die bijdragen aan de versterking van de (positie van de) binnenstad. Denk aan de fysieke conditie van de binnenstad, met zaken als de puienregelingen en het schoonmaken. Andere voorstellen betreffen bijvoorbeeld het verevenigingsfonds en compactere binnenstad, waarbij middelen worden gevraagd voor het stimuleren van creatieve omvorming van bestemmingen die behulpzaam zijn bij ons streven naar verbetering van het winkellandschap, het horecalandschap, het culturele landschap en verruiming van de functies wonen en werken. De mogelijkheden voor het opzetten van een vereveningsfonds kunnen hierbij betrokken worden. Een concrete maatregel is dat de gemeente organisatoren van evenementen gaat faciliteren door hand- en spandiensten te verlenen, die niet in rekening worden gebracht. Verder is ook een voorstel bijgevoegd voor vrij parkeren op koopzondagen. Ook heeft ons college voor een aantal ambtelijke bezuinigingsvoorstellen niet gekozen gezien ons speerpunt voor de binnenstad. Zo houden we de regeling Wonen boven Winkels in stand en behouden we het straatmeubilair en de openbare toiletten. Toch ontkwamen we er ook binnen dit thema niet aan om keuzes te maken. De op de versterking van de binnenstad betrekking hebbende voorstellen zijn aangeduid met een '*'.

Transities
Per 1 januari 2015 zijn de transities een feit. In oktober 2014 heeft de gemeenteraad het beleidsplan en de daarbij behorende begroting vastgesteld. Besloten is dat de transities budgettair neutraal moeten worden uitgevoerd. De begroting is vastgesteld op basis van de informatie die in de zomer 2014 beschikbaar was. We hebben ons daarbij gerealiseerd dat er de komende periode wijzigingen noodzakelijk zijn. Dat hebben we de afgelopen maanden ook geconstateerd. Zo zijn de kosten voor Veilig Thuis hoger dan onze inschatting. Dit hebben we kunnen oplossen door te schuiven binnen de totale middelen voor de Wmo. In de loop van 2015 zullen we ervaren of de inschattingen juist zijn of dat er nog meer verschuivingen nodig zijn. Daarom willen we al onze nieuwe taken na één jaar evalueren, om te verbeteren in kwaliteit en om eventueel de budgetten bij te stellen.

In 2015 zullen we verder vorm moeten geven aan de transformatie. De nieuwe wijze van werken, het verschuiven van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen, inzet op preventie etc. Dit zal financiële effecten hebben. Vernieuwing binnen de transitietaken financieren we vanuit het innovatiebudget. In 2015 en 2016 is dat 2,5%, daarna 5%. Een tweetal projecten (pilot huisartsen, pilot sociaal werk mbo Samensterk) worden vanuit het innovatiebudget uitgevoerd.
Vanwege de opdracht de transities budgettair neutraal in te voeren en het beschikbaar hebben van een innovatiebudget wordt geen beroep gedaan op de algemene middelen. De voorstellen die betrekking hebben op de transities zijn aangeduid met een '**'.

Overzicht maatschappelijke takenverkenning
Hieronder wordt per begrotingshoofdstuk begonnen met een korte, algemene inleiding, waarna de verschillende nieuw beleid- en bezuinigingsvoorstellen van ons college volgen inclusief een korte toelichting. De voorstellen met een 'N' voor het nummer zijn nieuw beleid voorstellen, de voorstellen met een 'O' voor het nummer zijn ombuigingsmaatregelen. De alternatieve nieuw beleid- en bezuinigingsvoorstellen, waarvoor binnen ons college op dit moment geen draagvlak is, worden in bijlage 3 toegelicht.
In de bezuinigingsvoorstellen is uitgegaan van de ambtelijk haalbare variant. Alle ambtelijke voorstellen die op € 0 staan zijn meegenomen in de bijlage alternatieve bezuinigingsvoorstellen, tenzij ons college ervoor heeft gekozen hier wel op te bezuinigen.
Een aantal bezuinigingsmaatregelen zijn van invloed op de gemeentelijke belastingen en tarieven. In de volgende paragraaf van dit raadsadvies wordt een totaaloverzicht weergegeven van de belastingen en tarieven. De maatregelen die van invloed zijn op de belastingen en tarieven worden aangeduid met een '***'.

De ambtelijke nieuw beleid en bezuinigingen formats treft u aan op internet (www.hengelo.nl, 'bestuur en organisatie' → bezuinigingen).

Een totaaloverzicht van de maatschappelijke takenverkenning vindt u in bijlage 1. Deze bijlage bestaat uit vier onderdelen:

1. Het financieel perspectief
2. Nieuw beleid
3. Bezuinigingsmaatregelen
4. Maatregelen tarieven en belastingen

In de onderdelen nieuw beleid en bezuinigingsmaatregelen wordt in de kolom 'College akkoord?' aangeven of ons college voor de betreffende maatregel kiest. 'Ja' betekent dat de bezuiniging wordt voorgesteld, 'nee' betekent dat de bezuiniging niet wordt voorgesteld. Verder ziet u in deze twee onderdelen een aantal blauwe en gele maatregelen. Wanneer een maatregel blauw is heeft ons college gekozen voor een andere variant dan het ambtelijke voorstel. Wanneer een maatregel geel is, is het bedrag aangepast omdat er een fout in de oorspronkelijke formats stond.

Begrotingshoofdstuk 1 Economie, werk en inkomen
De gemeente werkt aan een energiek Hengelo waar je goed kunt werken en ondernemen.
De gemeente stimuleert en faciliteert de lokale economie met een actieve en betrokken houding.
In een tijd waarin het economisch minder voorspoedig gaat, komt samenwerking op de terreinen economische zaken en arbeidsmarkt binnen de Regio Twente steeds meer centraal te staan. Daarom kiezen we ervoor ons beleid op samenwerking in Twente te intensiveren.
De gemeente wil, dat zoveel mogelijk inwoners een betaalde baan hebben. Voor degenen, die hierin zelf niet slagen, bieden we individuele begeleiding via trajecten richting werk. Toch zijn we gedwongen om ook hier keuzes te maken. We zetten daarom in op een andere, meer integrale manier van werken. Bij de transformatie van de organisatie in het kader van de invoering van de Transities staat de integrale probleemaanpak rondom een gezin of persoon centraal. Deze transformatie maakt deel uit van de veranderde aanpak: "één gezin – één aanpak – één hulpverlener" en draagt bij aan zowel het vergroten van de kwaliteit van de integrale hulpverlening als de taakstellende bezuiniging op de totale uitvoering Participatiewet.
Tot slot ondersteunen we mensen, die in armoede leven, want armoede belemmert deelname aan de maatschappij. Daarom kiezen we ervoor het armoedebeleid zoveel mogelijk te ontzien. In dat kader proberen we te voorkomen dat mensen in de schulden komen door schuldbemiddeling aan te bieden in een zo vroeg mogelijk stadium. Ook kiezen we ervoor het armoedebeleid voor kinderen te intensiveren door het kindpakket in te stellen.

N1.2 Samenwerking economie en arbeidsmarkt in Twente (€ 100.000)
Dit voorstel is gebaseerd op de veranderende taken, die op de gemeente Hengelo afkomen als gevolg van de wens om tot een versterking van de samenwerking economie en arbeidsmarkt in Twente (Twente Werkt!) te komen. Er ligt een enorme opgave om de werkgelegenheid in Twente te versterken zodat een antwoord gegeven kan worden op de hoge werkloosheid. Daarvoor heeft de Twenteboard een 5-tal actielijnen uitgezet waarop ook vanuit de gemeenten inzet nodig is op Twentse schaal.
Ambtelijk (beleidsmatig, sectorale aanpak) is meer inzet nodig op de bovenlokale vraagstukken ten aanzien van economische ontwikkeling en arbeidsmarktproblematiek. Rekening houdend met eerdere en actuele (in dit raadsadvies verwerkte) bezuinigingsvoorstellen op het beleidsterreinen van economische zaken en arbeidsmarktbeleid acht ons college een budget voor nieuwe taken van € 100.000 gerechtvaardigd in plaats van het ambtelijke voorstel van € 150.000. Dit wordt ingezet op formatie en op projecten en/of activiteiten.

N1.3 Vereveningsfonds en compactere binnenstad (€ 400.000 in 2016)*
Er is een horecavisie in voorbereiding. Belangrijk onderdeel in deze visie is de binnenstad van Hengelo. De binnenstad van Hengelo staat onder druk. In de westflank van het centrum moet in de toekomst nog meer het cluster ontstaan voor de avond- en nachthoreca. Om de kwaliteit van dit gebied verder te versterken is de wens horeca 2 functies van elders proberen te verleiden naar dit horecacluster. Dergelijke ontwikkelingen hebben ook financiële consequenties. De uitvoering van deze plannen is meer reëel als er vanuit de gemeente budget beschikbaar is om bijv. verplaatsingen te faciliteren en planschadeclaims te kunnen betalen als de horecabestemming van panden wordt verwijderd. Inzet van deze gelden zou dan moeten gebeuren in gebieden waar transformatie naar bijvoorbeeld wonen plaats kan vinden (bijv. omgeving Marktstraat /Beekstraat) en de afwaardering van de zwaardere horecafuncties in het kernwinkelgebied en in de omgeving van het Stationsplein. Ook kunnen deze middelen ingezet worden als stimuleringsgeld richting ondernemers (b.v. detailhandel) om zich te vestigen in het juiste (meer compactere) deel van de binnenstad. Ons voorstel behelst een bedrag van 4 ton in 2016 in plaats van het ambtelijke voorstel van 4 ton verspreid over de jaren 2016 en 2017.

*N1.5 Invulling geven aan nieuw beschut werken** (Budgettair neutraal)*
De sociale werkvoorziening in haar huidige vorm houdt op te bestaan. Dit betekent dat er vanaf 1 januari 2015 geen nieuwe instroom meer plaatsvindt in de WSW. Via natuurlijke uitstroom wordt het zittende bestand van de SW langzaam afgebouwd tot nul. Gemeenten blijven in tussentijd verantwoordelijk voor de doelgroep. Dit betekent dat er een groep mensen zal blijven, die een beroep zal doen op de gemeente voor ondersteuning op het terrein van werk en inkomen. Naar verwachting komt de groep nieuwe instroom op twee plekken terecht: ongeveer een derde in de nieuwe voorziening beschut werk en ongeveer twee derde moet aan het werk geholpen worden bij een reguliere werkgever met ondersteuning (al dan niet met toepassing van een loonkostensubsidie).
De transities moeten in principe budgettair neutraal uitgevoerd worden. In de loop van dit jaar wordt gekeken in hoeverre dit te realiseren is.

N1.6 Instellen kindpakket binnen armoedebeleid (€ 25.000)
In het coalitieakkoord is opgenomen dat er een voorstel voor een kindpakket wordt gedaan aan de raad. Onlangs is een concept besproken in een politieke markt. Het voorstel, dat naar schatting € 40.000 extra kost, kon in grote lijnen rekenen op enthousiasme bij een groot deel van de raad. Dat gold niet voor de herschikking van het bestaande armoedebeleid om het kindpakket mogelijk te maken. Een herschikking tot een bedrag van € 15.000 lijkt haalbaar. Dat betekent dat de overige € 25.000 nieuw beleid is.

*N1.7 Kwetsbare jongeren toeleiden naar de arbeidsmarkt** (Budgettair neutraal)*
Door de invoering van het actieplan Focus op vakmanschap is de verwachting dat een groep kwetsbare jongeren tussen wal en schip valt. Daarnaast vervalt met de Participatiewet de mogelijkheid om kwetsbare jongeren met een Wajong-uitkering op de arbeidsmarkt te plaatsen. Ook zijn de middelen waarover het UWV beschikte voor re-integratie van deze groep jongeren vervallen.
Met het actieprogramma "Sterk Profiel III, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt voor kwetsbare jongeren" wordt ingezet op deze groep jongeren.
De transities moeten in principe budgettair neutraal uitgevoerd worden. Binnen de transitie-middelen is een innovatiebudget beschikbaar. In eerste instantie wordt gekeken of binnen dit budget een pilot/experiment tot stand kan worden gebracht.

N1.8 Optimaliseren kade Twentekanaal (€ 62.000)
De gemeentelijke havens moeten gaan voldoen aan de eisen voor klasse Va schepen. Twente heeft immers een succesvolle lobby gevoerd voor de verbreding en verdieping van het kanaal. Hier zijn geen kosten voor geraamd. Daarnaast is er een nieuwe visie op onderhoud van de haven. Voorheen werd gedacht dat alleen het baggeren van de haven voldoende was, maar dat is niet zo. De damwand is op sommige plekken kapot en moet vervangen worden. Hiervoor is op dit moment geen budget. De gemeente Hengelo is onderhoudsplichtige van dergelijke voorzieningen.
De totale investering bedraagt plusminus € 1,25 miljoen. Voorstel is het Havenfonds aan te wenden: € 1,25 miljoen investering -/- € 300.000 = € 950.000 investering. Met een rentepercentage van 4,5% en afschrijving over 50 jaar geeft een jaarlijkse last van € 62.000 vanaf 2017.

O 1.1.1 Subsidiëren van Bureau Hengelo voor stadspromotie, toerisme en evenementen (€ 144.000)*
Bureau Hengelo ontvangt een subsidie à € 429.500 voor het bevorderen van evenementen, toerisme en stadspromotie. Dit is geen wettelijke taak, daarom kan gestopt worden met dit product.
Voor de jaren 2015 t/m 2017 heeft de gemeenteraad reeds besloten de subsidierelatie met Bureau Hengelo in stand te laten. We houden ons aan die afspraken. Het voorstel is om vanaf 2018 € 144.000 te bezuinigen. Bureau Hengelo krijgt zo de tijd om zelf eventueel andere inkomsten te generen. Als Bureau Hengelo hier niet in slaagt wordt de taak teruggehaald naar de gemeente. Daarmee wordt de activiteit 'het verzorgen van een aantrekkelijk, goed over het jaar verspreid, evenementenaanbod, passend binnen de gewenste profilering van Hengelo' behouden. Mogelijk resteert minimale ruimte om op een minimale wijze invulling te geven aan het bevorderen en stimuleren van de positionering en profilering van Hengelo als toeristische verblijfplaats.

O 1.1.2 Beleid maken voor de haven, toezicht en handhaving hierop (€ 17.000)
Per 01-01-2015 is het gemeenschappelijke havenbeheer Twentekanalen een feit. Sinds 1 mei 2014 voert Stadstoezicht (havenmeester) tijdelijk de toezichttaken voor de haven van de gemeente Enschede uit. Het gaat hierbij om 20 uur per maand. Opbrengst per jaar € 17.000. De inverdieneffecten, kunnen in de loop der jaren nog toenemen.

O 1.1.3 Organiseren en aansturen van de warenmarkt (B.N.)*
De uitgaven die gepaard gaan met de organisatie van de markt zitten in het schoonhouden en onderhoud van het marktplein. Dit is verdisconteerd in het markttarief. Het budget 'schoonhouden markt e.d.' wordt verminderd met € 30.000. Concreet betekent dit dat het marktterrein één keer in de vier weken wordt

schoongespoten in plaats van elke week. Dit bedrag is verdisconteerd in het markttarief. In het bezuinigingsformat 8.2.3 Leges en tarieven worden voorstellen gedaan om extra kosten toe te rekenen aan de markt(tarieven), zoals 0,3 fte marktmeester (ruim € 32.000).

O 1.1.4. Organiseren en aansturen van de Lambertuskermis (€ 60.000)*
Dit voorstel behelst enerzijds de uitgaven die gepaard gaan met de organisatie van de Lambertuskermis, de kosten elektra en water, anderzijds de inkomsten zoals de staangelden kermis en reclame-inkomsten. De standplaatsen worden ingedeeld door het uitschrijven van een openbare inschrijving. Exploitanten kunnen voor een plek op de kermis een bedrag bieden. In principe gaat de plaats naar de hoogste inschrijver. Afhankelijk van de bekendheid en grootte van de kermis en ervaring van de exploitant zal de inschrijving hoger of lager zijn. De kermis van Hengelo staat nu landelijk op de 9e plaats. Streven is hoger te komen, omdat dan ook de inschrijvingen naar verwachting hoger uitvallen, waardoor de inkomsten toenemen.

De begroting kent qua baten als lasten momenteel een omvang van +/- € 130.000. Binnen de budgetten samenhangend met de kermis worden de volgende bezuinigingsvoorstellen gedaan: de kosten opgenomen inhuur van derden verlagen (€ 10.000) en de baten (stagelden) verhogen (€ 50.000).

O 1.1.5. Beleid maken over de economische structuur in Hengelo (€ 32.000)*
De BI-zone is een verplichting in het kader van het ondernemersfonds voor de binnenstad. Gegeven het feit dat de lasten gelijk zijn aan de baten levert dit onderdeel geen structurele bezuinigingsmogelijkheid op. Er wordt niet op het deelproduct WTC bezuinigd, omdat de financiële risico's voor het deelproject WTC Businessdistrict/Hart van Zuid te groot zijn. Het WTC is boegbeeld c.q. subsidieverschaffer van dit deelproject.
Voor de overige taken is, afgezien van de wettelijke verplichtingen, het voorstel om € 32.000 te bezuinigen. De werkzaamheden rondom Netwerkstad en de centrummonitor worden teruggebracht.
Dit voorstel heeft een relatie met de formats nieuw beleid sectorale aanpak in economische samenwerking in Twente en verevenigingsfonds en compactere binnenstad (N1.2 en N1.3).

O 1.1.6. Relaties onderhouden met bestaande en nieuwe bedrijven via accountmanagers (€ 25.825)
Dit product bestaat uit de deelproducten bedrijfscontacten, ontwikkeling bedrijventerreinen en uitgifte bedrijventerreinen. De begrote kosten van de deelproducten bedrijfscontacten en uitgifte bestaan volledig uit formatiekosten. Gezien het belang en de indirecte baten van de accountmanagers wordt voorgesteld om een groot deel van deze formatie te behouden. Er kan € 25.825 bezuinigd worden door te bezuinigen op bedrijfs-/secretariële ondersteuning en een actievere houding op bedrijfscontacten.

O 1.1.7. Subsidiëren van recreatieparken in regionaal verband (PM)
De bijdrage die de gemeente Hengelo levert aan het in stand houden van de recreatieparken in Twente (€ 203.000) maakt onderdeel uit van de totale bijdrage van de gemeente aan de Regio Twente. Het betreft het beheer en onderhoud van de vier Twentse recreatievoorzieningen (het Rutbeek, het Hulsbeek, het Lageveld en het Arboretum). Het is voor de gemeente Hengelo niet zelfstandig mogelijk om te bezuinigen op deze bijdrage. Besluitvorming hierover dient te gebeuren via gezamenlijke besluitvorming in de Regioraad.
Het concrete voorstel is om aan de regioraad voor te stellen scherper te zoeken naar mogelijkheden om opbrengsten uit de commerciële exploitatie van de recreatieparken te vergroten waarmee de gemeentelijke bijdragen aan het in stand houden van de parken verder verlaagd kan worden. Deze lijn is in overeenstemming met de wensen van andere regiogemeenten, daarom is bezuiniging vooralsnog PM.

*O 1.2.1 Bijstand verstrekken** (€ 519.000)*
Binnen de activiteit bijstand verstrekken worden twee bezuinigingen voorgesteld:

1. De Participatiewet wordt anders uitgevoerd, waarbij ons college ervoor kiest een grotere bezuiniging door te voeren dan ambtelijk voorgesteld (€ 269.000 in plaats van € 168.462).
   Bij de transformatie van de organisatie in het kader van de invoering van de Transities staat de integrale probleemaanpak rondom een gezin of persoon centraal. Dit houdt voor klantmanagers in dat daar waar zij nu alleen verantwoordelijk zijn voor het te doorlopen traject door een klant vanuit het oogpunt van de uitkering; zij in de toekomst veel vaker te maken krijgen met situaties, waarin zij deel uitmaken van een team van specialisten, dat zich bezig houdt met bieden van een oplossing voor de integrale aanpak rondom een gezin of persoon met meervoudige problematiek. Deze transformatie maakt deel uit van de veranderde aanpak: "één gezin – één aanpak – één hulpverlener" en draagt bij aan zowel het vergroten van de kwaliteit van de integrale hulpverlening als de taakstellende bezuiniging op de totale uitvoering Participatiewet.
2. Na aansluiting van het ROZ bij het Twente Bedrijf diensten anders inkopen. In 2016 valt hier een extra opbrengst op te halen van € 225.000. Vanaf 2017 is er een taakstellende extra opbrengst te behalen van € 250.000.

Ons college wijkt af van het ambtelijk haalbare advies door niet te bezuinigen op het budget sociale economie en de huisvestingskosten Cliëntenraad WWB. We vinden het belangrijk om met het budget voor sociale economie in te zetten op participatie. We willen niet op de huisvestingskosten van het CWWB bezuinigen, omdat hierdoor het CWWB minder onafhankelijk van de gemeente lijkt.

O 1.3.1. Beleid voor terugkeer naar arbeidsmarkt en starters adviseren (€ 108.000)
Deze bezuiniging betreft de budgetten voor Sociale economie (Soceco), Sub verrekening Berflo en het budget voor vernieuwende arbeidsmarkt. Het budget voor Soceco wordt gebruikt om initiatieven als SROI en Pact MVO te ontwikkelen. Ons college wil dit meer overlaten aan de markt. Het budget Sub verrekening Berflo werd gebruikt voor buurtgerichte sociale activering vanuit het wijkcentrum in de Berflo Es. Met deze activiteit is al gestopt, waardoor dit budget over is.
We willen niet bezuinigen op de stadsbanen en formatie werk en arbeidsmarktbeleid.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid kwetsbare jongeren toeleiden naar de arbeidsmarkt (N1.7).

*O 1.3.2 Workshops en trajecten voor bijstandsgerechtigden inkopen en uitvoeren** (€ 230.123)*
De voorgestelde bezuiniging is om bijzondere trajecten, waarin de SWB niet kan voorzien, niet meer in te kopen (€ 200.000) op de markt. Voorbeelden zijn trajecten voor dove en/of blinde mensen.
Om dit onderdeel budgettair neutraal te laten verlopen zal via aanpassingen een groter deel van de formatie van sociale zaken aan de integratie-uitkering sociaal domein (voorheen P-budget) kunnen worden toegerekend ad € 200.000. Gelet op de verantwoording van de besteding is dit niet onbeperkt mogelijk. Daarnaast staat deze activiteit in verbinding met de nieuwe taken in het sociale domein en maakt deze activiteit daarmee deel uit van de transformatie. Besparingen op deze activiteit en op het P-budget moeten in dat licht worden bezien. De inkoop van de eigen trajecten geschiedt door 0,4 fte (€ 30.123), die kan vervallen indien het budget van € 200.000 wordt geschrapt.

*O 1.3.3 Activiteiten onder inburgeraars organiseren** (€ 80.000)*
Het voorstel is om een bedrag te bezuinigen van € 80.000 op inburgeringstrajecten. Inburgeraars hebben een verplichting om hun inburgeringstraject te doorlopen. De begeleiding (die vanuit Menthol geboden wordt) aan inburgeraars/statushouders is een wettelijke verplichting, waarvoor ook nog een aparte bijdrage van het Ministerie van V&J ontvangen wordt van € 40.000. Momenteel wordt dit aangevuld met een bijdrage uit het Participatiebudget van € 160.000. Deze activiteit staat in verbinding met de nieuwe taken in het sociale domein en maakt deze activiteit daarmee deel uit van de transformatie. Besparingen op deze activiteit en op het P-budget moeten in dat licht worden bezien.

*O 1.3.4 Werkplekken bekostigen bij SW-bedrijven** (€ 275.767)*
Het is een wettelijke taak (Participatiewet) om het SW-dienstverband dat Hengelose burgers op 1 januari 2015 hadden te continueren. Naast de rijksmiddelen voor de Wsw draagt de gemeente uit eigen middelen € 236.000 bij aan SWB. Er wordt voorgesteld dit bedrag met ingang van 2017 te bezuinigen. Door het bedrag van € 236.000 te bezuinigingen bestaat de mogelijkheid dat de SWB eerder inteert op het eigen vermogen dat tot op heden nog ruim is. Verder kan de begeleiding van c.q. de beleidsvoorbereiding van de SWB worden verlaagd met 0,5 fte (€ 37.000). Dit betekent geen prestatiecontracten meer opstellen, geen voorbereiding bestuursvergaderingen, geen deelname beleidsregiegroep en begeleiding en controle minimaliseren.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid invulling geven aan nieuw beschut werken (N1.5).

Begrotingshoofdstuk 2 Onderwijs en jeugd
De gemeente streeft er naar om de ontwikkeling van jeugdigen (en volwassenen) te bevorderen en de jeugd te laten opgroeien tot inwoners die zichzelf kunnen redden. Vanaf 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle jeugdhulp voor jeugdigen tot 18 jaar.
De gemeente zet daarbij in op preventie, zowel binnen het onderwijs- als het jeugdbeleid. Dit komt onder meer tot uiting door in te zetten algemene collectieve voorzieningen i.p.v. op grote schaal individueel maatwerk en "duurdere" (jeugd)zorgtrajecten. Belangrijk daarbij is dat voorzieningen (financieel) toegankelijk zijn voor de jeugd.
Bij de keuzes wordt naast preventie (accentverschuiving richting algemene voorzieningen) met name ingezet op aanbod in de nabije omgeving van de doelgroep. Daarnaast speelt aandacht voor invoering van de Transities een belangrijke rol.

N2.1 Bestuurlijke opdracht huisvesting één locatie voor Voortgezet Speciaal Onderwijs (€ 180.000)
Het voorstel betreft de huisvesting van één locatie voor Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) in Hengelo. Attendiz is een schoolbestuur dat speciaal onderwijs aanbiedt voor leerlingen met gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek. Het schoolbestuur is al enkele jaren met de gemeente Hengelo op zoek naar mogelijkheden om het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) Hengelo te concentreren op één locatie. Zo kan

het onderwijs beter worden vormgegeven en er beter worden voldaan aan de hedendaagse eisen voor onderwijs. VSO Hengelo is de werktitel voor het samenvoegen van VSO Onder de Kap en VSO 't Mozaïek. Op grond van de bestuurlijke opdracht huisvesting VSO wordt een drietal mogelijkheden voor huisvesting onderzocht. Het betreft aanpassing van de bestaande locatie, aanpassing van een gemeentelijke accommodatie of nieuwbouw.
De middelen die nodig zijn voor de realisatie van de gezamenlijke huisvesting bedragen minimaal 3 miljoen. Dit bedrag is minder dan de opgenomen normbedragen binnen de onderwijshuisvestingsverordening. Deze middelen moeten uit de reserve onderwijshuisvesting komen, echter in het jaar 2022 is de reserve onderwijshuisvesting niet meer toereikend om aan alle onderwijshuisvestingsverplichtingen te voldoen. Vanaf dat jaar ontstaat er een tekort van € 283.000 oplopend tot € 517.000 in 2023. Door een dotatie aan de reserve onderwijshuisvesting vanuit de algemene middelen in 2017 van € 50.000 en € 180.000 vanaf 2018 t/m 2024 zal de investering in het voortgezet speciaal onderwijs binnen de reserve onderwijshuisvesting gedekt kunnen worden.

N2.2 Investering in de Bibliotheek op school (€ 55.000)
Bibliotheek Hengelo kiest in haar meerjarenbeleid nadrukkelijk voor leren en lezen. Daarom is onder meer geïnvesteerd in het aansluiten van inmiddels 22 basisscholen op de Bibliotheek op school. Daarmee is het streven van de bibliotheek om 50% van de basisscholen te bereiken al in 2014 gehaald. Hiervoor had de bibliotheek € 200.000 investeringsbudget gereserveerd, maar de implementatiekosten bleken hoger dan verwacht. De bibliotheek heeft de meerkosten voor eigen rekening kunnen nemen, maar heeft geen investeringsbudget om de resterende scholen aan te kunnen sluiten.
De begroting van de uitrol-investering bedraagt ruim € 340.000 voor 15 scholen. Van de gemeente wordt een investeringsbijdrage gevraagd van € 200.000 voor de kosten van collectie, meubilair en aansluiting op digitaal portaal. De bijdrage maakt het mogelijk om de 15 scholen voor primair onderwijs die nog niet zijn aangesloten op de Bibliotheek op school, ook deel te laten nemen. Het gaat om 10 schoollocaties van Primato, 4 van MarCanT en 1 school voor speciaal onderwijs (de Mozaïek).

Voorgesteld wordt om aan Bibliotheek Hengelo een eenmalige investeringsbijdrage te verstrekken van € 200.000. Hierbij is uitgegaan van een afschrijvingstermijn van 4 jaar en een rente van 4,5%, waardoor de kapitaallasten in 2017 € 59.000 zijn aflopend tot € 55.000 in 2019.

Het voorstel hangt samen met het voorstel om te bezuinigen op de structurele subsidie van Bibliotheek Hengelo (4.2.1).

O 2.1.2. Programma onderwijshuisvesting (€ 30.000)
Er is sprake van een wettelijke verplichting. De gemeente is verplicht om te voorzien in adequate huisvesting voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs. De reserve onderwijshuisvesting kent een meerjarenbegroting gebaseerd op investeringen in nieuwbouw en onderhoud. Hierover bestaat overeenstemming met de schoolbesturen, zodat er weinig ruimte overblijft voor aanpassingen en nieuwbouw in de toekomst.
Toch worden twee bezuinigingsvoorstellen gedaan: verhoging van het eigen risico bij de aanbesteding van de verzekering van de opstal van schoolgebouwen (€ 10.000) en het afstoten van een tweetal noodgebouwen (€ 20.000).
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid bestuurlijke opdracht huisvesting één locatie voor voortgezet speciaal onderwijs (N2.1).

O 2.1.3. Beleid maken voorschoolse periode en primair onderwijs (€ 88.090)
Het wordt mogelijk geacht te kunnen bezuinigen op de volgende onderdelen:
- de bijdrage aan de schoolkrant verminderen en koppelen aan de minimaal noodzakelijk te verstrekken informatie van gemeentezijde (besparing € 5.000);
- de verantwoordelijkheid voor de verdere vorming van de Integrale Kind Centra (IKC), na een jarenlange impuls van gemeentezijde, bij de betrokken partijen zelf leggen (besparing € 70.000);
- de specifieke behoefte aan extra schoolgym laten verzorgen door Hengelo Sport (besparing € 13.090 vanaf 2017).

O 2.1.4. Onderwijsbegeleiding (€ 100.000)
Er wordt voorgesteld om de middelen voor onderwijsbegeleiding met € 100.000 te korten. Dit is meer dan de ambtelijk haalbare variant. Ons college is van mening dat de inzet van de resterende middelen (€ 115.000) met name dient te worden ingezet op de doorgaande leerlijn (€ 40.000), ouderbetrokkenheid (€ 10.000) en weerbaarheid/sociaal emotioneel/gedragsaanpak (€ 65.000).

O 2.1.6. Leerlingenvervoer (€ 50.000)
Het leerlingenvervoer is geregeld in een gemeentelijke verordening.
De volgende bezuinigingen worden haalbaar geacht:
- alternatieven uitbreiden ter vervanging van het aangepast vervoer;
- gaan werken met centrale opstapplaatsen i.p.v. iedere leerling bij huis ophalen;
- WMO vervoer en leerlingenvervoer koppelen (gezamenlijke aanbesteding).
Dit levert een bezuiniging op van € 50.000.

*O 2.1.7. Volwasseneneducatie** (€ 79.000)*
Het wordt haalbaar geacht het budget voor volwasseneducatie niet meer op de specifieke doelgroepen in te zetten en dit gedeelte geheel te bezuinigen (€ 65.800). Ons college kiest ervoor niet op het Nivon te bezuinigen aangezien hier sprake is van een grote en zelfstandig draaiende vrijwilligersorganisatie met een breed bereik, met name bij oudere mensen en er voor het Nivon mogelijk een rol is weggelegd binnen de Transities. Met bijbehorende formatie kan een bezuiniging van € 79.000 worden gerealiseerd.

O 2.1.8. Peuterspeelzaalwerk (€ 250.000)
Peuterspeelzaalwerk is geen wettelijke taak. De gemeente is echter wel verantwoordelijk voor voorschoolse educatie (VVE) en de doorgaande lijn naar de basisschool; dit is wel een wettelijke taak. In Hengelo zijn er 200 VVE plekken. VVE wordt uitgevoerd door de peuterspeelzaal.
Vanaf 2017 is op het peuterspeelzaalwerk is een bezuiniging te realiseren door het peuterspeelzaalwerk onder de Wet kinderopvang (WKO) te brengen met als gevolg dat tweeverdieners gebruik kunnen maken van kinderopvangtoeslag. Dit betekent dat een deel van de huidige subsidie hierdoor gefinancierd kan worden (€ 235.000). Voor de speel-o-theek is een bedrag van € 29.290 begroot. Daarop wordt vanaf 2016 € 15.000 bespaard.

O 2.1.9. Kinderopvang (€ 30.000)
De wettelijke toezichtstaken handhaving kinderopvang worden uitgevoerd door de GGD. Voor deze wettelijke toezichtstaken krijgen we van het Rijk een vergoeding in de algemene uitkering. Alle kinderopvangorganisaties en peuterspeelzalen moeten één keer per jaar gecontroleerd worden. Indien er aanleiding toe is, gebeurt dit vaker. Van de gastouderbureaus moet jaarlijks tussen de 5% en 30% gecontroleerd worden. In Hengelo zitten wij al aan de ondergrens van 5%. Op deze taken kan niet worden bezuinigd. Daarnaast moet bij elke nieuwe aanvraag van een opvangorganisatie de GGD de locatie controleren. Dit kost geld, dat we niet in rekening brengen. Voorstel is om dat wel te gaan doen. Ook kunnen de uren van de gemeente in rekening worden gebracht. De totale kosten voor een aanvraag KDV/BSO bedragen dan € 884 en voor een gastouder € 741. In totaal levert dit € 30.000 op.

*O 2.1.10. Jeugd- en jongerenwerk** (€ 249.000)*
Gezien de transities is het niet wenselijk op algemeen beschikbare jeugdvoorzieningen volledig te bezuinigen. Als algemeen beschikbare voorzieningen voor de jeugd kunnen deze voorzieningen een belangrijke rol spelen in de ombuiging van maatwerk naar algemene voorzieningen. Hiermee rekening houdend worden de volgende bezuinigingsvoorstellen gedaan:
- de inzet van het professioneel jeugd- jongerenwerk terugbrengen naar ambulant jongerenwerk en een stedelijke voorziening (resterend budget € 100.000). Ons college kiest ervoor deze subsidie met € 200.000 te verlagen in plaats van het ambtelijk haalbare voorstel van € 300.000. Dit omdat wij willen inzetten op preventie, om (dure) individuele maatwerktrajecten te voorkomen.
- voor het vrijwillig jeugdwerk kan het subsidieplafond met € 35.000 worden verlaagd. Deze subsidie wordt met name ingezet op de scouting. Deze subsidie is in vergelijking met andere jeugdsubsidies erg hoog en wordt door deze bezuinigingsmaatregel meer gelijk getrokken;
- de subsidie voor Innocent in de huisvestingslasten volledig stoppen (€ 7.700). Totale subsidie is € 26.700, waarvan € 19.000 al is opgenomen als taakstelling in een eerdere bezuiniging. Vandaar dat de bezuiniging in deze bezuinigingsronde € 7.700 is;
- het activiteitenbudget jeugd kan verminderd worden (€ 6.300).

Gevolg is dat de algemene voorzieningen voor jeugdigen in Hengelo beperkter worden in een tijd waarin we willen transformeren van hoge inzet op gespecialiseerde zorg voor jeugdigen naar meer algemene voorzieningen waarin lichtere en goedkopere ondersteuning geboden kan worden.

Begrotingshoofdstuk 3 Welzijn en Zorg

De basis voor de maatschappelijke ondersteuning wordt gevormd door betrokken inwoners, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals, die er samen voor zorgen dat (kwetsbare) mensen voor wie het even tegen zit ondersteuning krijgen. Ondersteuning op maat, passend bij wat ze zelf kunnen. We kiezen voor een programmatische aanpak, een manier van werken die helpt om samenhang te bereiken en prioriteiten te stellen. Daarnaast kiezen we voor inzet op collectieve voorzieningen, dichtbij inwoners. We denken zo bij te dragen aan de zelfredzaamheid van inwoners. Daarnaast denken we op deze manier de zorgkosten te kunnen drukken. We bezuinigen daarom bijvoorbeeld weinig op bewonersorganisaties en wijkgericht werken.
Ook spelen de transities bij dit hoofdstuk weer een belangrijke rol, o.a. door de nieuwe Wmo taken die we sinds 2015 uitvoeren. Uitgangspunt bij de nieuwe taken is budget neutraliteit. Na een jaar onderzoeken we of de budgetten passend zijn of dat deze moeten worden bijgesteld.

*N3.1 Programmering in maatschappelijk vastgoed ** (Budgettair neutraal)*
Als gevolg van rijksbezuinigingen zetten we meer in op algemene collectieve voorzieningen in plaats van op grote schaal individueel maatwerk. Daarmee willen wij o.a. de kosten in de zorg drukken. We zetten daarom tevens in op kwaliteit in de collectieve voorzieningen. Dat willen wij bereiken door samenhang in programmering in deze voorzieningen en het samenbrengen van door de gemeente gesubsidieerde activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van de transities, zo veel mogelijk in de wijkwelzijnsaccommodaties (gemeentelijk vastgoed).
Nu meer ingezet wordt op door de gemeente gesubsidieerde activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van de transities, wordt daarmee de ruimte voor "eigen programmering ten behoeve van de exploitatie" voor de wijkwelzijnsbesturen beperkt. Voor een deel wordt dat gecompenseerd doordat de activiteiten ook inkomsten mee brengen. Dat geldt echter niet voor alle activiteiten. Als gevolg daarvan ontstaat een gat in de exploitatie van de wijkwelzijnsaccommodaties. Dit voorstel is bedoeld om dat gat te overbruggen, daar waar nodig, om de beweging van individueel maatwerk naar meer gebruik van collectieve voorzieningen goed te kunnen faciliteren.
Op dit moment is nog niet in de volle omvang te overzien welke activiteiten in de accommodaties uitgevoerd zullen worden. Op basis van de eerste inzichten wordt rekening gehouden met een voorlopige raming van circa € 132.000. In het kader van de transities wordt uitgegaan van budgettaire neutraliteit. Hierdoor is verschuiving van middelen binnen de voor de transities beschikbare middelen noodzakelijk. Het bedrag '0' voor de jaren 2016 – 2019 betekent dus een BN post.

*O 3.1.2. Vervoersvoorzieningen** (€ 100.000)*
De vervoersvoorzieningen maken deel uit van de voorzieningen, die een gemeente mogelijk moet treffen op grond van de nieuwe WMO. Vervoersvoorzieningen betreffen:
- het individuele vervoer
- de inzet van de Regiotaxi (het collectief vraag afhankelijk vervoer) en
- scootmobielen.

Het is haalbaar om de volgende bezuinigingen door te voeren:
- het vervoer is recentelijk opnieuw aanbesteed; dit scheelt ongeveer 10% en levert een bezuiniging op van € 100.000.

*O 3.1.3. Hulpmiddelen verstrekken aan mensen met Wmo indicatie** (PM)*
Ook de hulpmiddelen maken deel uit van de voorzieningen, die een gemeente mogelijk moet treffen op grond van de nieuwe WMO. Bij hulpmiddelen moet gedacht worden aan:
- rolstoelen
- roerende woonvoorzieningen en
- thuisbegeleiding.

Als het gaat om hulpmiddelen geldt dat met de ingang van de nieuwe Wmo maatwerk de 'norm' is en er niet meer gewerkt wordt met een limitatieve lijst van hulpmiddelen. Vanaf 2015 wordt mogelijk een eigen bijdrage gevraagd, het is nog niet duidelijk of een en ander ook tot het verhogen van de inkomsten gaat leiden. De haalbare variant gaat daarom vooralsnog uit van PM.

*O 3.1.4. Aanpassingen aan woningen financieren voor mensen met Wmo-indicatie** (PM)*
De (roerende) woningaanpassingen maken ook deel uit van de voorzieningen, die een gemeente mogelijk moet treffen op grond van de nieuwe WMO. Een woningaanpassing is een maatwerkvoorziening afgestemd op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden. Het voorstel staat op PM omdat de inkomsten mogelijk verhoogd kunnen worden door een eigen bijdrage te vragen voor de maatwerkvoorzieningen. Het is nog niet duidelijk of dit inderdaad voor extra inkomsten zorgt.

O 3.1.5.Beleid maken voor individuele WMO voorzieningen (€ 74.000)
Voorgesteld wordt om te bezuinigen op de producten:
- de subsidie Geluksbudget kan geschrapt worden (€ 6.000);
- de waarderingssubsidie ten laste van het flankerend gehandicaptenbeleid laten vervallen (€ 8.000);
- de kostendekkendheid van de invalidenparkeerkaart vergroten door de huidige leges te verhogen, de cliënt zelf het medisch onderzoek laten betalen en een jaarlijkse bijdrage voor parkeerkosten in rekening te brengen (in totaal € 60.000).

*O 3.1.6. Maatwerkvoorzieningen WMO – nieuwe taken** (€ 169.000)*
Deze activiteit betreft nieuwe Wmo-taken en de 'oude subsidiepot Wmo'. De nieuwe Wmo-taken zijn ingezet met een flinke bezuinigingstaakstelling (zowel op uitvoering en inkoop). Het rijk heeft een korting van 20% op het budget doorgevoerd. Er is nog geen zicht op de effecten van de 20% korting op het voormalige rijksbeleid. Uitgangspunt bij de transities is budget neutraal en daarom wordt hierop nu niet bezuinigd.
Op de subsidiepot Wmo wordt voorgesteld de volgende budgetten volledig te schrappen: diensten derden, activiteitenbudget verstandelijk gehandicapten, adviesraadsenioren platform en WMO-subsidies. Ons college kiest ervoor de subsidies aan het seniorenplatform, de klankbordgroep mantelzorg en de gehandicaptenraad te schrappen. Zij kunnen een beroep doen op het budget van de WMO-cliëntenraad. We kiezen ervoor de subsidies aan het KBO en PCOB niet te bezuinigen, zij houden een zelfstandige subsidie.

O 3.2.2. Subsidiëren preventieve activiteiten rond verslavingen, overgewicht en eenzaamheid (€ 3.590)
Dit betreft de volgende producten: Collectieve preventie en EHBO cursus. Voorgesteld wordt om het gehele bedrag voor deze producten te bezuinigen (€ 3.590).

*O 3.2.4. Maatschappelijke opvang** (€ 20.000)*
Dit betreft de producten:
- Subsidie bemoeizorg en begeleiding
- Subsidie maatschappelijke opvang
- Subsidie preventie.

Ons college wil gezien de doelgroep en de inzet op collectieve voorzieningen niet bezuinigen op deze producten. Voorgesteld wordt om alleen te bezuinigen op de verwachte kostenuitzetting bij nieuwe huisvesting van AC Bij de Toren, door deze naar beneden bij te stellen (€ 20.000).

*O 3.3.1. Subsidiëring wijkwelzijnsvoorzieningen** (€ 67.308)*
Ons college wil weinig op deze activiteit bezuinigen, omdat we willen inzetten op algemene voorzieningen die (dure) individuele maatwerktrajecten voorkomen. We stellen voor € 20.000 op de subsidie voor de Tempel te bezuinigen. Door haar manier van werken genereert de Tempel zelf voldoende verdiencapaciteit om een korting van € 20.000 op de subsidie te kunnen dragen. Dit is door de Tempel zelf bevestigd. Daarnaast willen we stoppen met de detachering van een medewerker bij de Breemars en de Sterrentuin (€ 47.308). Gezien de wijzigende rol van de overheid en de noodzaak om de overheidsuitgaven terug te dringen is het niet meer gewenst om als gemeente een medewerker voor vrijwilligersorganisaties te blijven financieren, zeker als er geen relatie is met de gemeentelijke taken/beleid.
Dit voorstel heeft een relatie met het format nieuw beleid programmering in maatschappelijk vastgoed (N3.1).

*O 3.3.2. Inzet stadsdeelregie en wijkgericht werken** (€ 43.500)*
Ons college wil met stadsdeelregie en wijkgericht werken inzetten op participatie. Daarom willen we niet op deze middelen bezuinigen. Wel zijn we van mening, dat ook vanuit de budgetten voor wijkbewoners een bijdrage kan worden geleverd aan de bezuinigingen. Daarom stellen wij voor het budget voor buurtbonnen terug te brengen tot € 50.000, hetgeen een bezuiniging betekent van € 32.500. Daarnaast is gekeken naar het budget voor onvoorziene kosten binnen de subsidiemiddelen voor bewonersparticipatie (€ 11.000). Ervan uitgaande dat met de invulling van de 'witte vlekken' in Groot Driene en de Sterrenbuurt inmiddels een dekkend netwerk is ontstaan, is dit niet langer noodzakelijk.

O 3.3.3. Ouderenbeleid (€ 12.000)
Er wordt voorgesteld het budget externe advisering (€ 9.820) te schrappen en de subsidie voor de Open Eettafel stop te zetten (€ 2.200), omdat dit kostendekkend te maken valt. In het ambtelijk haalbare voorstel stond ook nog stoppen met subsidie voor het seniorenplatform (€ 1.750), maar deze is ook meegenomen in format 3.1.6. Vandaar dat deze hier niet wordt opgenomen.

O 3.3.4. Subsidiëren anti-discriminatie en allochtonenorganisaties (€ 5.000)
Het voorstel is het stoppen met alle subsidies in het kader van antidiscriminatie en allochtonenbeleid (€ 5.000), met uitzondering van de wettelijke taak betreffende het antidiscriminatiebureau (€ 23.450) en het actieplan LHBT (€ 20.000), omdat dit externe middelen betreft die niet bezuinigd kunnen worden.

*O 3.3.5. Subsidiëren Samenlevingsopbouw en Servicepunt vrijwilligers** (€ 26.784)*
De werkzaamheden in het kader van de samenlevingsopbouw betreffen de inzet van de sociale wijkteams, die een voorliggende voorziening in relatie tot de transities vormen, en waarop bezuinigen niet gewenst is. Ook het vrijwilligerswerk vormt een pijler binnen de transities; echter dit budget kent ook nog een huisvestingscomponent (ad € 26.784), die niet langer nodig is i.v.m. huisvesting binnen het stadhuis. Dit kan bezuinigd worden.

O 3.3.7 Subsidiëren adviesraden (€ 11.870)
Het voorstel omvat het stoppen met alle subsidies, m.u.v. de bekostiging van zwemlessen voor gehandicapten.
Dit houdt in het stopzetten van subsidie aan de gehandicaptenraad (€ 1.750) i.v.m. een overlap met de WMO-cliëntenraad, het terugbrengen van de subsidie voor toegankelijkheid tot die aan de VAC (besparing € 750), stoppen met subsidie aan Leendert Vriel (€ 1.990) i.v.m. opzeggen huurcontract, subsidie in de huisvestingskosten van HGOV de Samenloop (€ 4.320 vanaf 2019) stoppen en ze onderbrengen in een wijkwelzijnsvoorziening en tot slot de extra subsidie aan SIZT stoppen (€ 3.020) i.v.m. overlap met de reguliere subsidie.
In totaal derhalve € 7.510 tot 2018 en € 11.870 vanaf 2019. Bezuinigingen op dit budget kan veroorzaken dat er bij problematiek bij gehandicapten meer, eerder of veel maatwerkvoorzieningen ingezet moeten worden. Deze zijn vaak duurder. En daarmee mogelijk niet (meer) toereikend.

*O 3.3.8. Subsidiëring activiteiten laagopgeleide allochtone vrouwen** (€ 16.000)*
Het voorstel is om te stoppen met subsidiëring van koffie-thee-ochtenden (€ 15.490). Ons college wijkt hierbij af van het ambtelijk advies om het restant ROZA (€ 14.000) te bezuinigen. Dit budget werd de afgelopen twee jaar gebruikt om taalcafé's in wijkwelzijnsvoorzieningen te financieren. Taalcafé's zijn belangrijk voor maatschappelijke participatie en daarom wensen we hier niet op te bezuinigen.

Begrotingshoofdstuk 4 Sport en Cultuur
De gemeente wil dat sport toegankelijk, veilig en laagdrempelig is. Inwoners zijn er vooral zelf verantwoordelijk voor of ze sporten en bewegen. We kiezen er daarom bijvoorbeeld voor om de subsidie sportstimulering te stoppen. Ook gaan we uit van de eigen kracht van de sportaanbieders. Echter, we vinden het belangrijk dat Hengelo een rijk sportverenigingsleven blijft kennen. Daarom kiezen we bijvoorbeeld niet voor een huurverhoging van de sporthallen en –velden.
Op het gebied van cultuur streeft de gemeente naar een kwalitatief sterke, duurzame en diverse culturele infrastructuur. We willen dat de inwoners weten wat hun stad aan kunst en cultuur te bieden heeft. Maar ook dat ze geschoold kunnen worden in kunst en cultuur en dat ze er volop aan deel kunnen nemen. We willen dat onze gemeente een faciliterende rol heeft bij initiatieven op het gebied van kunst en cultuur. Daarom kiezen we er bijvoorbeeld voor om de incidentele subsidie amateurkunst in stand te houden. Wel gaan we ook hier weer uit van de eigen kracht van cultuurorganisaties, daarom korten we op subsidies van organisaties waarvan wij denken dat ze zelf voldoende inkomsten kunnen genereren.
De gemeente wil participatie door middel van zowel sport als cultuur voor alle doelgroepen mogelijk maken. We zien duidelijk dat zowel het sport- als cultuurbeleid niet op zichzelf staat, maar nauw verweven is met vele andere beleidsterreinen.
Participatie, zelfredzaamheid en samenwerking zijn de criteria die met name voor de keuzes binnen de sport en cultuur bepalend zijn geweest.

N4.1 BO Crea / Heim (€ 49.000)
Met ingang van 2014 hebben CREA en HEIM een gezamenlijke directeur. De samenwerking is verder verstevigd met het voornemen om te fuseren. Ons college heeft ingestemd met een (juridische en fiscale) fusie van CREA en HEIM. Deze is met ingang van 1 januari 2015 een feit. Hiermee is nog niet het huisvestingsvraagstuk van CREA opgelost. Dit vergt nog aparte besluitvorming, waarvoor een bestuurlijke opdracht is geformuleerd.
Volgens ons college is het goed om ook de situatie betreffende de muziekschool bij deze BO te betrekken. Ons college streeft naar één instelling voor muziek- en cultuureducatie in Hengelo en wenst daarom een nieuwe BO geformuleerd te zien, waarin ook de muziekschool is meegenomen.
Om de instellingen een goede start te geven in hun gefuseerde toekomst zijn er een aantal stappen te zetten. Gezien de financiële positie van de gefuseerde instelling is herhuisvesting niet mogelijk zonder extra financiële impuls.

N4.2 Toekomst Twentebad (€ 276.000)
Uit de Bestuurlijke Opdracht "Onderzoek de mogelijkheden om het Twentebad zo optimaal en duurzaam mogelijk te renoveren" komt geleidelijk een steeds duidelijker beeld naar voren. De gefaseerde duurzame renovatie moet het sluitstuk zijn van recente ontwikkelingen en renovaties. Het 43 jaar oude bad ontving in 2014 ongeveer 420.000 bezoekers. Regelmatig is er meer vraag dan aanbod. Bouwkundige knelpunten maken dat de hoeveelheid beschikbaar badwater niet optimaal kan worden benut en niet door alle doelgroepen. Met name niet door Hengeloërs met lichamelijke beperkingen.
Daarnaast valt op gebied van innovatie voor het Twentebad nog veel te halen op onderdelen die ruimte bieden voor:
- kansen voor een echt prominente zorgfunctie (hydrotherapie, integrale toegankelijkheid)
- groei van de (regionale) breedtesport en topsport
- zwemonderwijs 2.0 aan basisscholen (ook speciaal onderwijs)
- optimaliseren energievoorziening en –verbruik (o.a. zonne-energie)
- efficiënter en goedkoper meerjarig onderhoud (duurzaam materiaalgebruik)

O 4.1.2. Beheer en onderhoud zwembaden en exploitatie Twentebad (€ 20.000)
Deze format betreft enerzijds het Tuindorpbad en anderzijds het Twentebad.
Bezuinigingsvoorstellen op het Twentebad moeten worden bezien in het licht van de hiervoor beschreven BO Toekomst Twentebad (nieuw beleid voorstel N4.2). Ondanks het feit, dat het rapport vanuit de BO moet worden afgewacht, is er nog beperkte ruimte om extra buurtsportcoaches aan te stellen. 1,0 fte bestaande zwemonderwijzer kan worden omgevormd tot een buurtsportcoach zwemmen waarbij deze functionaris, naast een aantal bestaande zwemactiviteiten, een aantal nieuwe zwemactiviteiten uitvoert, specifiek gericht op bepaalde doelgroepen zoals ouderen, mensen met een beperking e.d. Deze variant levert een besparing op van € 20.000.

O 4.1.3. Beheer en onderhoud sportparken en FBK-stadion (€ 35.000 + eenmalig € 400.000)
Het beheer en onderhoud van sportparken en FBK-stadion zit op een minimaal niveau. Toch worden nog een aantal bezuinigingsmogelijkheden gezien.
- Minimale uitvoering van het Sport- en leercentrum (eenmalig € 300.000). Hier wijkt ons college af van het ambtelijk haalbare voorstel dat stoppen met de ontwikkeling van het sport- en leercentrum inhield (€ 700.000). Er zijn echter al kosten gemaakt en er moeten nog kosten worden gemaakt voor het achterstallige onderhoud van het gebouw, zodat slechts voor een deel kan worden bijgedragen aan de bezuinigingen;
- Belijningskalk in rekening brengen bij de sportverenigingen (€ 15.000);
- Huur natuurgrasvelden ophogen met 15% (€ 15.000) en
- Huur kunstgrasvelden ophogen (€ 5.000).

Gevolg van deze voorstellen is dat de lasten voor sportverenigingen hoger worden. Daarbij dient opgemerkt te worden dat Hengelo vrij lage tarieven hanteert vergeleken met haar buurgemeenten.

O 4.1.4. Sportactiviteiten organiseren (Hengelo Sport) (€ 20.000)
Sportactiviteiten organiseren betreft alle vanuit Hengelo Sport georganiseerde activiteiten. Hengelo Sport wordt voor 40% structureel gefinancierd door het Rijk. Hierdoor kan met 60% eigen bijdrage 100% output worden gerealiseerd. Binnen de Impuls combinatiefuncties/buurtsportcoachregeling (rijksmiddelen) is nog beperkte ruimte om extra buurtsportcoaches aan te stellen. Het voorstel betreft het uitbreiden van beweegactiviteiten gerelateerd aan zorg/gezondheid/WMO/re-integratie door een zwemonderwijzer om te vormen tot een buurtsportcoach zwemmen (€ 20.000).

O 4.1.5. Ondersteuning uitvoering sportactiviteiten (€ 44.000)
Dit betreft de volgende posten: jachthaven, evenementen, speel-o-theek, werkzaamheden schoolsportactiviteiten, bijdrage ijsbaan Enschede, eenmalige evenementen, sportstimulering en ambtelijke ondersteuning. Aan de activiteiten en werkzaamheden onder deze noemer hangt geen (wettelijke) verplichting, behalve de post 'bijdrage ijsbaan Enschede' (€ 63.250) die bestaat uit kapitaallasten.
De volgende bezuinigingen worden voorgesteld:
- het schrappen van de subsidie sportstimulering (€ 12.000)
- het schrappen van het budget 'werkzaamheden schoolsportactiviteiten' (€ 5.490)
- het schrappen van de subsidie sporttechnisch kader (€ 6.420)
- het schrappen van de post diensten van derden voor eenmalige evenementen (€5.290)
- het verminderen van de post diensten van derden bij sportstimulering (€ 9.970)
- het gedeeltelijk doorbelasten van de erfpacht m.b.t. de jachthaven aan de Twentse Watersportvereniging (€ 5.000).

O 4.2.1. Subsidiëren Bibliotheek Hengelo (€ 200.000)
Voorstel is om de subsidie aan de Bibliotheek Hengelo oplopend tot € 200.000 te korten d.m.v. het (verder) flexibiliseren van de personele inzet, het multifunctioneler maken van de m2 en/of het uitbreiden van de dienstverlening (tegen vergoeding).
Dit voorstel heeft een relatie met het nieuw beleid investering in de bibliotheek op school (N2.2).

O 4.2.4. Subsidiëren Rabotheater (€ 50.000)
Voorgesteld wordt om de subsidie aan het Rabotheater (nu 41% van de exploitatie) verder te korten met € 50.000. In de afgelopen 4 jaar heeft het Rabotheater, ondanks de gevolgen van de recessie, de jaarrekeningen afgesloten met positieve resultaten. Op grond daarvan wordt verwacht dat de schouwburg een bezuiniging van € 50.000 kan opvangen door verbetering van het resultaat op de voorstellingen.

O 4.2.6. Subsidiëren kunst- en cultuureducatie op scholen (€ 6.500)
Voor deze activiteit staat een budget van € 51.000. Voorgesteld wordt om hierop deels te bezuinigen. Voor deelname aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit is een minimale gemeentelijke matchingsbijdrage nodig van € 44.500; dit houdt in, dat € 6.500 weg te bezuinigen is. Dit bedrag wordt op dit moment gebruikt om het vierjarenprogramma vorm te geven en te begroten. Dit moet op een andere manier worden vormgegeven. Met deze bezuiniging blijft gewaarborgd dat cultuureducatie een vast onderdeel blijft van het schoolcurriculum en dat de scholen voldoen aan de kerndoelen en tussendoelen voor dit onderwerp.

O 4.2.7. Beheer en onderhoud gemeentelijk kunstbezit (€ 5.440)
De gemeentelijke kunstcollectie telt ruim 2.000 schilderijen, tekeningen, sculpturen, reliëfs, objecten van toegepaste kunst en circa tachtig grote kunstwerken in de openbare ruimte.
De kunstwerken zijn grotendeels verkregen door aankopen, opdrachten in het kader van de voormalige Beeldende Kunstenaars Regeling (BKR), schenkingen en door de 1%-regeling voor kunst bij gemeentelijke gebouwen. Voorgesteld wordt de kunstcollectie (deels) te verkopen (PM).
Los van bovenvermelde keuze wordt voorgesteld om de verzekering van kunstwerken stop te zetten (€ 5.440). Op dit moment hebben we voor € 2.160.697 aan kunst verzekerd. Daarin zitten onder andere de beren op de markt en de stedelijke collecties. De verzekering dekt uitgebreide gevaren, dat wil zeggen: diefstal, brand en storm. De meeste schade ontstaat door vandalisme en dat wordt niet gedekt. Daarom wordt voorgesteld de verzekering stop te zetten.

O 4.2.8. Subsidiëren ateliers en beeldende kunstorganisaties (€ 65.000)
Gekozen wordt om de volgende subsidies van beeldende kunst op te heffen: aankoopbudget, Biennale, Lambooijhuis en St. Ag (€ 65.000).
Ons college wijkt daarbij af van de ambtelijk haalbare variant omdat we willen inzetten op een faciliterende rol t.a.v. beeldende kunst. Daarom bezuinigen we niet op:
- Programmeringsbudget beeldende kunst (€ 50.000);
- Presentiegelden adviescommissie (€ 3.000)
- Subsidie beeldende kunst: Ateliers 93, SWWK en MHHK (€ 18.000).

Ook bezuinigen we niet op Heartpool (€ 12.000), rekening houdend met de onlangs door de raad aangenomen motie.

O 4.2.11. Subsidiëren diverse culturele activiteiten (€ 9.710)
Ons college wijkt af van de ambtelijk haalbare variant. Per voorziening komt het voorstel op het volgende neer:
- St. Jazzplatform Hengelo: stopzetten subsidie; bezuiniging € 1.800; restant subsidie € 1.000 toevoegen aan subsidieregeling Culturele Initiatieven;
- St. Kamermuziek Hengelo: stopzetten subsidie; bezuiniging € 2.700; restant subsidie € 2.340 toevoegen aan subsidieregeling Culturele Initiatieven;
- Stadsbeiaardier: niet op bezuinigen;
- Stadsdichter: bezuiniging € 5.210; evt. per opdracht inhuren.

Het voorstel is om op subsidies materieel erfgoed niet te bezuinigen (Historisch museum, Historisch Archief Beckum, Historie Brandweer Hengelo, depotvoorziening erfgoed en aankoopbudget erfgoed).
Het voorstel is om op subsidies immaterieel erfgoed niet te bezuinigen (Hengelose Oranjevereniging en Werkgroep 4-mei)
Het voorstel is om op incidentele subsidies amateurkunst niet te bezuinigen (subsidieregeling Culturele Initiatieven en subsidieregeling Podiumbudget).

Begrotingshoofdstuk 5 Ruimtelijke Ontwikkeling en Mobiliteit

De gemeente wenst een duurzaam, leefbaar, veilig en aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat in Hengelo. De binnenstad vervult daarbinnen een cruciale rol. Steeds vaker wordt in dat kader samengewerkt met (georganiseerde) burgers, bedrijven en maatschappelijk organisaties.
Meer specifiek maken wij het mogelijk dat er woningen, kantoren, winkels en bedrijfsruimtes in Hengelo gebouwd en gebruikt kunnen worden. Maar ook dat de infrastructuur aangelegd wordt. Dit kunnen we niet alleen en doen we in nauwe samenwerking met andere gemeenten, de woningcorporatie Welbions, ondernemers en andere (onderwijs)organisaties in Twente, zodat niet Hengelo alleen, maar Twente als geheel daarvan profiteert.
Extra aandacht voor de Binnenstad en een andere wijze van werken (flexibeler, minder specialisten) bepalen hier in belangrijke mate de keuzes.

N5.1 Actieplan voor de fiets (€ 75.000)*
In het collegeakkoord is opgenomen dat een Actieplan Fietsen wordt opgesteld. Hierin wordt aandacht besteed aan:
- Tracévoorstel Fietssnelweg F35 door het centrum;
- Verkenning mogelijkheden fietsparkeren in de binnenstad;
- Verkenning opgave fietsveiligheid.

Het actieplan wordt opgesteld in overleg met belanghebbenden. Voor de uitvoering van de actiepunten die benoemd gaan worden is geen budget beschikbaar. Er zijn weliswaar subsidies beschikbaar (o.a. 50-75% voor de F35) maar daarvoor is cofinanciering nodig. De budgetten die beschikbaar waren voor fietsprojecten zijn uitgegeven, dan wel geoormerkt voor projecten in voorbereiding (o.a. F35 Watertorenpark).

Om uitvoering te kunnen geven aan het nog op te stellen Actieplan Fietsen is nieuw budget nodig. Met name de realisatie van de F35 door het centrum vergt veel budget. Het optionele structurele bedrag van circa € 78.000 per jaar vanaf 2017, vormen de exploitatielasten van een investering van € 1 miljoen.

N5.3 Puienregeling (€ 100.000)*
Doelstelling van de puienregeling (ook wel Gevelfonds genoemd) is het herstel van de winkelgevels op de begane grond in de binnenstad. Het is gestart in 2009 en de middelen zijn bijeen gebracht met subsidies en (beperkt) gemeentelijke budgetten tot een totaalbedrag van circa € 700.000. Dit zijn de overheidsbijdragen. De private investeringen zijn daarmee nog niet berekend.
Het budget is nu uitgeput en er is geen structurele jaarlijkse financiering. Het instrument heeft zijn nut bewezen en is succesvol gebleken en daarom wenst ons college de inzet van dit instrument voort te zetten en stellen we voor hier € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen.

N5.5 Parkeerbeleid (€ 50.000)*
Het voorstel is het betaald parkeren op koopzondagen af te schaffen. Een ander onderdeel van het ambtelijk nieuw beleid voorstel was om het betaald parkeren tussen 18.00-19.00u af te schaffen. Hier kiest ons college niet voor.

O 5.1.1 Structuurvisie opstellen (€ 43.000)
Voorgesteld wordt om de inzet op regionale samenwerking (Netwerkstad en Regio Twente) terug te brengen, te stoppen met de ambtelijke inzet Wij-landen en de ambtelijke inzet bij initiatieven in de stad terug te brengen. Dit levert een bedrag van € 43.000 op. Ons college wijkt af van het ambtelijk haalbare voorstel omdat we de formatie voor landelijk gebied willen behouden, opdat minimale inzet mogelijk blijft.

O 5.1.2 Ruimtelijke visies (€ 159.233)
Dit bezuinigingsvoorstel bestaat uit twee duidelijk van elkaar verschillende activiteiten.
- Voorbereiding plannen en projecten met de volgende werkzaamheden: externe subsidieverwerving, Infocentrum Projecten en Subsidies en Voorbereiding en uitvoering Projecten. Met de constatering, dat het aantal projecten binnen de gemeente daalt, kan ook de formatie beschikbaar voor ondersteuning vanuit het infocentrum worden teruggebracht (€ 112.694).
- Adviezen ruimtelijke ordening, die betrekking hebben op ruimtelijke inpassing van nieuwbouwlocaties voor wonen en werken, het maken van gebiedsstudies en het samenbrengen van partijen en investeringen en de beantwoording van vragen over ruimtelijke vraagstukken. Gelet op de deels wettelijke verplichting en rekening houdend met de afname van taken door de economische crisis is binnen dit cluster nog een bezuiniging van € 46.539 mogelijk.

O 5.1.3 Bestemmingsplannen maken (€ 45.000)
Het voorstel is om te bezuinigen op informatieavonden, door deze soberder op te zetten en per bestemmingsplan kritisch te kijken of er een avond nodig is. Dit levert € 35.000 op. Indien een klant (burgers/bedrijven) een verzoek tot wijziging van een bestemmingsplan wil bespreken kan hiervoor € 500 per klant worden gevraagd, conform de legesverordening (in totaal € 10.000).

O 5.1.4 Wonen (€ 47.320)*
Voorgesteld wordt om alle financiële regelingen om initiatieven in de stad te ondersteunen te beëindigen. Daarnaast worden initiatieven niet meer actief uitgelokt. Dit levert een bezuiniging van € 47.320 op. Ons college wijkt hierbij af van het ambtelijk haalbare voorstel om ook de regeling 'wonen boven winkels' stop te zetten. Dit omdat we de regeling belangrijk vinden voor de transformatie van de binnenstad.
Dit voorstel heeft een relatie met de formats nieuw beleid startersregelingen en puienregeling (N5.2 en N5.3).

O 5.2.1. Omgevingsvergunning e.a. (€ 134.600)
De bezuinigingsmogelijkheden bij de omgevingsvergunning zijn beperkt vanwege de 100% kostendekkendheid van de leges. Rekening houdend met dit gegeven, worden de volgende bezuinigen voorgesteld:
- Deregulering betreffende de kapvergunning in de bomenverordening, de uitwegvergunningen en de APV en Bijzondere wetten (€ 14.556). Deregulering betekent niet per definitie dat er altijd zonder vergunning kan worden gekapt. De raad kan samen met haar partners (o.a. Natuur en Milieuraad) invulling geven aan de nieuwe bomenverordening.
- Een lager aantal complexe meervoudige omgevingsvergunningen dan begroot en de forse investering in digitaliseren, standaardiseren en optimaliseren van de werkprocessen maakt dat 1,0 fte procesmanager (€ 41.859) en 1 fte juridisch adviseur vergunningen (€ 78.185) niet langer nodig zijn. Deze bezuiniging kan worden gerealiseerd vanaf 2019, omdat in de voorgaande jaren eerst gewerkt moet worden aan het digitaliseren, standaardiseren en optimaliseren van werkprocessen.

Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid capaciteit voor aanpassingen openbare ruimte en gebruik van gemeentelijke voorzieningen bij evenementen (N6.1).

O 5.2.2. Toezicht en handhaving (€ 312.000)
De volgende mogelijkheden tot bezuinigen worden voorgesteld:
- Toezicht brandveiligheid zelf uitvoeren en niet langer inkopen bij Brandweer (€ 333.000);
- Besparing geluidmetingen door inhuur te vervangen door zelf uit te voeren (€ 10.000);
- Verhogen post dwangsommen op basis van ervaringsgegevens (€ 19.000);
- Inhuur advisering BWT (-20.000);
- Inhuur advisering milieu (-30.000).

O 5.3.1 Verkeer (€ 66.372 en p.m.)
Het voorstel is om minder capaciteit beschikbaar te stellen voor interne en externe dienstverlening, dit levert € 66.372 op. Daarnaast wordt voorgesteld om de externe inhuur binnen verkeer om te zetten naar een intern dienstverband. Dit levert een besparing op die op dit moment nog niet in geld is uit te drukken, daarom p.m. In de ambtelijk haalbare variant stond een besparing van € 82.000 opgenomen. Ons college wijkt hierin af omdat in de ambtelijk haalbare variant een fout stond. De inzet op TEN-T die in de ambtelijke variant was meegenomen liep sowieso al af per 1 maart 2015 en is daarom geen bezuiniging.

Begrotingshoofdstuk 6 Beheer openbare ruimte en duurzaamheid
De gemeente streeft naar gezonde, veilige en leefbare wijken; kortom naar een aantrekkelijke leefomgeving van de Hengelose inwoner. Het is de taak van de gemeente om een wijk leefbaar te maken én te houden. Daarbij zal enerzijds een steeds groter beroep op de burger zelf worden gedaan en anderzijds steeds meer ruimte worden ingebouwd voor maatwerk.
In het kader van duurzaamheid past Hengelo het principe van de circulaire economie toe in zoveel mogelijk van haar eigen activiteiten. De gemeente stimuleert en ondersteunt duurzame (maatschappelijke) initiatieven. Centraal in dat kader staat de aanleg van een warmtenet, waarmee onbenutte restwarmte en andere hernieuwbare energie worden omgezet om fossiele brandstoffen te vervangen en hiermee wordt een belangrijk deel van de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen verwezenlijkt.
Accent op de Binnenstad en sociaal versus fysiek vormen de belangrijkste criteria waarop de keuzes binnen dit begrotingshoofdstuk zijn gebaseerd.

N6.1 Capaciteit voor aanpassingen openbare ruimte en gebruik van gemeentelijke voorzieningen bij evenementen (€ 30.000)*
De gemeente Hengelo vindt het belangrijk dat evenementen in de (binnen)stad worden georganiseerd. Een ontwikkeling hierin is het initiatiefvoorstel 'Evenementen en Vergunningen' van Groen Links waarmee de raad op 10 december 2013 heeft ingestemd, dat erop gericht is meer "reuring" in de stad te krijgen.
Het hebben van een evenement in de stad brengt voor de gemeente Hengelo ook kosten met zich mee. In een tijd van financiële krapte is het des te belangrijker een goede afweging te maken welke diensten en middelen de gemeente Hengelo kan en wil leveren aan organisatoren van evenementen. Uit het oogpunt van transparantie zou het consequent in rekening brengen van kosten wellicht de voorkeur kunnen hebben. Het is echter niet de bedoeling dat grotere niet commerciële evenementen die vaak met beperkte middelen worden georganiseerd, daardoor onbetaalbaar worden.
Om het organiseren van evenementen mogelijk te blijven maken kiest ons college er voor om als gemeente Hengelo een faciliterende rol te vervullen door minder kosten door te berekenen aan organisatoren van evenementen (€ 30.000).

N6.2 Schoonmaken Binnenstad (€ 40.000)*
Voor een bedrag van € 40.000 per jaar wordt voorgesteld om de binnenstad elke zondagochtend schoon te maken. Dit is in aanvulling op het schoonmaken van de binnenstad alleen voor de koopzondag. Dit was oorspronkelijk een bezuiniging maar is in 2014 weer teruggedraaid. Daarnaast wordt extra aandacht besteed aan het verwijderen van graffiti en wildplakken.
Het (zwerf)vuil van de uitgaansavond blijft nu de hele zondag liggen en wordt pas maandag opgeruimd. Met dit voorstel wordt o.a. tegemoet gekomen aan de wens van bezoekers en inwoners van de binnenstad.

N6.3 Spelen (€ 53.000)
Het speelbudget voor de komende jaren is niet toereikend om alle 420 formele (met één of meer toestellen ingerichte) speelplekken in Hengelo te onderhouden. Binnen het budget is na de vastgestelde bezuinigingen ruimte voor 235 speelplekken. Dit betekent een structurele vermindering van 185 speelplekken ten opzichte van nu (44%).
Ons college vindt dit te ingrijpend en daarom wordt een nieuw voorstel gedaan, waarin het mogelijk is om 80% van de formele speelplekken voor de toekomst te behouden. In het voorstel wordt ingezet op een langere levensduur van speelplekken door gebruik van kwalitatief hoogwaardige materialen, gecombineerd met samenvoeging en concentratie van speelvoorzieningen. De kwaliteitsslag leidt tot structurele besparingen op onderhoud en vervanging.
De raad wordt verzocht een jaarlijks krediet 'Duurzaam spelen' beschikbaar te stellen, om van daaruit duurzame vervangingen te kunnen doen. De extra lasten die hieruit voortvloeien (na aftrek van de oplopende besparingen in onderhoud) zijn € 36.000 in 2016 oplopend tot € 53.000 in 2019 (en in het 10^{e} jaar € 108.000).

O 6.1.1 Onderhoud (€ 30.000)
Voorgesteld wordt om te bezuinigen door niet of minder preventief te herstraten (€ 25.000), totdat het straatwerk onder een bepaald minimum niveau komt en minder weginspecties uit te voeren (€ 5.000). Hierdoor kunnen er gevaarlijke situaties optreden, doordat de wegen niet meer veilig zijn. Ons college wijkt hierbij af van het ambtelijk haalbare voorstel.

O 6.1.3 Verlichting (€ 13.605)
Door het duurzaam vervangen van de openbare verlichting te temporiseren, kan het jaarlijkse investeringskrediet dat hiervoor beschikbaar is, verlaagd worden. Dit levert een besparing op van € 4.250 per jaar. Verdere bezuiniging is niet mogelijk, omdat energiebesparende maatregelen investeringskosten met zich meebrengen. In eerdere bezuinigingsvoorstellen is aangegeven dat er bezuinigd kan gaan worden op energie door afgeschreven openbare verlichting te vervangen door duurzamere openbare verlichting. Deze doelstellingen moeten negatief worden bijgesteld wanneer er minder budget beschikbaar is voor de vervangingen.

O 6.1.4 Groen (€ 10.000)
Voorgesteld wordt om te bezuinigen door het gazon om te vormen naar extensief gras door snippergroen op bedrijventerreinen weg te geven/te verkopen, waardoor structureel onderhoud bij hen ligt. Dit levert een bezuiniging op van € 10.000.
Ons college wijkt daarbij af van het ambtelijk haalbare voorstel, waarin ook werd voorgesteld om heesters en hagen te verwijderen van industrieterreinen en langs de busbaan, dat vinden we kapitaalvernietiging. Daarnaast vinden we de verkoop van het Prins Bernhard Plantsoen niet realistisch. Ook willen we niet teruggaan naar één bladronde per jaar, omdat we denken dat inwoners hier veel hinder van ondervinden. Tot slot willen we geen vormbomen verwijderen, omdat we dat kapitaalvernietiging vinden en willen we kerstbomen blijven plaatsen op de markt en in het stadhuis gezien ons speerpunt van de binnenstad.

O 6.1.5 Kinderboerderij (PM)
Ons college wil de kinderboerderij behouden voor Hengelo. De enige mogelijke besparing die we zien is om de kinderboerderij op te nemen in het nieuwe bedrijf 'samen verder'. Op die manier kan een overheadvoordeel worden behaald op het personeel van de kinderboerderij. Dit laat zich op dit moment nog niet uitdrukken in een concrete besparing, dus PM.

O 6.1.6 Begraafplaatsen (zie 8.2.3)
Het sluiten van één of beide begraafplaats(en) is geen optie, door wetgeving. Ook aan het onderhoudsniveau kan na een eerdere bezuinigingsronde niet meer worden gesleuteld. De kosten die in rekening worden gebracht voor begraven zijn op dit moment nog niet kostendekkend. Door deze kostendekkend te maken kan een bezuiniging worden gerealiseerd. Dit wordt uitgewerkt in zoekrichting 8.2.3.

O 6.1.9 Onderhoud SB/SWB (€ 250.000)
De bezuiniging bestaat uit een taakstelling bij de BO om de huidige organisatorische uitvoeringseenheden beheer en onderhoud te bundelen in één integrale publiekrechtelijke organisatie. Door de invoering van een nieuwe organisatie(eenheid) zijn twee bedrijfsvoeringsvoordelen te behalen:
- Vermindering van directe personeelskosten voor natuurlijk verloop (4,5 fte, € 205.000);
- Efficiencyvoordelen door de integratie van de uitvoeringsafdelingen (€ 70.000).

*O 6.2.1 Ophalen afval*** (€ 410.000)*
Binnen deze taak worden twee bezuinigingen voorgesteld. De eerste betreft een verandering van de inzamelstructuur van afval. Dit is de gedeeltelijke beëindiging van de huis-aan-huis-inzameling. Hiermee wordt een bezuiniging van € 300.000 gerealiseerd. De kosten van de afvalinzameling worden gefinancierd uit de afvalstoffenheffing. Het is (wettelijk) niet toegestaan om de afvalstoffenheffing voor andere doeleinden te gebruiken dan voor het inzamelen en verwerken van grondstoffen/afvalstoffen. Dit maakt onderdeel uit van de gemeentelijke belastingen en tarieven. In de volgende paragraaf van dit raadsadvies wordt daar uitgebreider op ingegaan.
De tweede bezuiniging wordt behaald door het beëindigen van de bijdrage aan de Kringloop. Dit past in de landelijke trend waarbij kringloopbedrijven steeds meer *selfsupporting* worden.

*O 6.2.3 Kwijtschelding afvalstoffenheffing*** (€ 200.000)*
Voorgesteld wordt om de afvalstoffenheffing gedeeltelijk kwijt te schelden. Daarbij worden alleen de vaste kosten van de afvalstoffenheffing kwijtgescholden en het aantal aanbiedingen wel in rekening gebracht. Het is waarschijnlijk dat hierdoor meer afval naast de containers wordt gezet, waardoor de kosten voor opruimen, communicatie, toezicht en handhaving toenemen. De netto besparing is circa € 200.000. De kwijtschelding maakt deel uit van de (gesloten) afvalstoffenbegroting. De afvalstoffenverwijdering/grondstoffeninzameling wordt bekostigd vanuit de afvalstoffenheffing. Het is niet toegestaan om de afvalstoffenheffing voor andere doeleinden dan afvalstoffenverwijdering te gebruiken. Een besparing die behaald wordt op de kwijtschelding van afval is daardoor een indirecte bezuiniging. De besparing kan een bezuiniging opleveren door de afvalstoffenheffing te verlagen en de OZB daarbij te verhogen. Dit is meegenomen in de tarievenafweging, in de volgende paragraaf van dit raadsadvies.

O 6.2.7a Duurzaamheid (€ 193.503)
Het voorstel is om de duurzaamheidstaken anders te organiseren, door een coördinator duurzaamheid aan te stellen die de rest van de organisatie aanzet om duurzaam te werken. Dit levert een bezuiniging van bijna € 194.000 op. Dit vraagt een grotere belasting van de rest van de organisatie. In tegenstelling tot het ambtelijke advies acht ons college het niet mogelijk om de coördinatorstructuur in te voeren per 1-1-2016, omdat dan nog gewerkt wordt aan het opstellen van het Energie Actieplan. Dat is begin 2016 voor besluitvorming gereed en daarna moeten de acties uit dit plan tot uitvoer worden gebracht. Dit vraagt intensieve begeleiding en coördinatie vanuit duurzaamheid. Daarom wordt de coördinatorstructuur pas per 1-1-2017 ingevoerd.
In 2016 valt echter ook al een bezuiniging te realiseren doordat er binnen het huidige team duurzaamheid vacatureruimte is (0,46 fte). Daarnaast kan de formatie van de beheerder bezoekerscentrum ook direct worden bezuinigd (1 fte). Dit levert in 2016 een bezuiniging op van € 94.000.
Daarnaast kan het Milleniumbudget worden geschrapt. Met dit budget worden duurzaamheidsinitiatieven in de stad ondersteund.

O 6.2.7b Bodem (€ 20.000)
Het voorstel bestaat uit het beëindigen van de subsidieregeling bodemsanering per 1 januari 2016, wat € 20.000 oplevert. Met de regeling wordt tot 25% van de saneringskosten subsidie verstrekt. Met de regeling werd beoogd partijen te stimuleren saneringen aan te pakken. In de praktijk worden echter vrijwel

alleen projecten gesubsidieerd die ook zonder subsidie zouden worden uitgevoerd. Verdere bezuiniging is niet mogelijk, omdat de huidige dotatie uit de algemene middelen nodig is om de wettelijke taken uit te voeren.

O 6.2.7c Milieu en geluid (€ 42.530)
Het voorstel is de niet-wettelijke taken en uitbestedingen van onderzoek tot een minimum te beperken, dit levert € 42.530 op.

*6.3.1 Riool*** (€ 315.000)*
In het Financieel Perspectief is in totaal voor € 315.000 aan riolering gerelateerde nadelen opgenomen. Deze dienen binnen de voorziening riolering te worden gedekt, omdat deze voorziening een gesloten circuit is. Het bezuinigingsvoorstel bestaat uit kostenbesparende voorstellen en voorstellen die zorgen voor extra inkomsten. De kostenbesparende maatregelen zijn het temporiseren van maatregelen uit het grondwaterplan, het afschaffen van de afkoppelsubsidie en een levensduurverlenging van 10 jaar voor PVC riolen.

Begrotingshoofdstuk 7 – Bestuur, veiligheid en openbare orde
Dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente. Wij willen dan ook dat inwoners, bedrijven en instellingen tevreden zijn over de gemeentelijke dienstverlening. Zij moeten via elk kanaal (balie, telefoon, website, e-mail, post, sociale media) snel een begrijpelijk en betrouwbaar antwoord krijgen op hun vragen. De gemeente is verantwoordelijk voor het borgen van de leefbaarheid, veiligheid, openbare orde en crisisbeheersing. Deze beleidsterreinen zijn aan vele veranderingen onderhevig met als gevolg dat de gemeente steeds weer met nieuwe taken wordt geconfronteerd en dient in te bedden.
Dit trachten we te doen zonder dat de burger het merkt.

O 7.1.1 Veiligheidsregio (€ 90.693)
Er kan een bezuiniging van € 90.693 worden gerealiseerd. Deze komt voort uit een mogelijke wijziging in de verdeelsystematiek. De keuze voor de verdeelsystematiek wordt gemaakt door de Veiligheidsregio, daardoor is het nog onzeker of deze bezuiniging kan worden behaald. Daarnaast kunnen keuzes gemaakt worden in de niet-wettelijke dienstverlening van de Veiligheidsregio. Dit wordt uitgewerkt in voorstel 5.2.2.

O 7.1.4 Noodopvang dieren (€ 15.000)
Het voorstel is om Borne een evenredig deel van de huur van het pand te laten betalen en de huur van het hondenveldje te stoppen. Dit levert € 15.000 op. Verdere bezuiniging is niet mogelijk, omdat het een wettelijke taak betreft.

O 7.2.1a BRP (€ 4.500)
Het voorstel bestaat uit het verhogen van enkele tarieven, wat € 4.500 aan extra opbrengsten genereerd. De gemeente is wettelijk verplicht om gegevens over zijn inwoners in de Basisregistratie Personen (BRP) vast te leggen, bij te houden en (onder voorwaarden) te verstrekken. De enige mogelijkheid om hierop te besparen is het verhogen van enkele tarieven. Het uittreksel BRP wordt in dit voorstel verhoogd met €2 (naar € 14,70). Daarnaast wordt het onderzoekstarief voor gegevens die niet simpel verstrekt kunnen worden verdubbeld (naar € 20 per kwartier).

O 7.2.1c Naturalisatie (€ 1.500)
Het voorstel bestaat uit het versoberen op de catering bij de landelijke naturalisatiedag, wat € 1.500 oplevert. Verder bezuinigen op dit budget is niet mogelijk, aangezien de gemeente wettelijk verplicht is naturalisatieceremonies te organiseren en naturalisatiebesluiten en optiebevestigingen uit te reiken.

O 7.2.3 Huwelijk (€ 9.720)
Het voorstel bestaat uit het apart in rekening brengen van een leren trouwboekje, een pen en een geluidsopname. Voorheen werden deze producten standaard verstrekt, zonder daarvoor extra kosten in rekening te brengen. Daarnaast worden in dit voorstel de huwelijkstarieven verlaagd. De aanname daarbij is dat door een verlaging van de tarieven er meer getrouwd gaat worden in Hengelo.

O 7.2.5 Verkiezingen (€ 18.900)
Het voorstel betreft een vermindering van het aantal stembureaus. Meer is niet mogelijk omdat het organiseren van verkiezingen een wettelijke taak betreft. Dit levert in 2019 € 18.900 op.

O 7.2.7 Communicatie (€ 19.700)
Het voorstel betreft een bezuiniging op het afdelingsbudget communicatie. Concreet wordt bezuinigd op de onderdelen burgerparticipatie, interne communicatie, Kick-In van de UT en opkomstbevordering verkiezingen. Dit levert samen een bedrag van € 19.700 op.

O 7.3.1. Bestuursondersteuning (€ 184.960)
Dit voorstel omvat twee onderdelen:

A. de taken van de directie en staf

Dit onderdeel betreft het ondersteunen/adviseren van het college van B&W en directie. Voorgesteld wordt de directieformatie terug te brengen naar één directielid (€ 125.533). Bij deze besparing is het uitgangspunt niet het schrappen van taken van "de directie". De directiefunctie blijft volledig in tact, zij het dat de beschikbare formatie voor het takenpakket wordt teruggebracht van 2 naar 1 fte. Haalbaarheid van een dergelijke besparing hangt daarmee af van de mogelijkheden voor de resterende directeur om taken te delegeren/weg te zetten. In dat licht is de noodzaak genoemd van een sterk MT en een sterke staf. Hierop wordt dan ook niet bezuinigd.

B. de strategische lobby

Deze taakstelling betreft het initiëren en ondersteunen van bestuurders en ambtelijke organisatie bij de voorbereiding en uitvoering van strategische lobby-trajecten t.b.v. positionering Hengelo in de regio/provincie/EU (besparing € 59.427).

O 7.3.2. B&W (€ 11.000)
Het voorstel is om geen burgerjaarverslag meer uit te brengen (€ 9.090) en het budget voor telex/fax/semaf te laten vervallen (€ 2.210).
Daarmee wijkt ons college af van het ambtelijk haalbare advies om vier parttime wethouders aan te stellen. Wij achten dit niet realistisch.

O 7.3.3. Gemeenteraad (€ 12.500)
De gemeenteraad heeft een beperkt aantal beïnvloedbare posten; het aantal raadsleden hangt samen met de gemeentegrootte en ligt vast. De beïnvloedbare posten zijn langsgelopen en dit resulteert in het voorstel om de het budget voor fractieondersteuning met € 12.500 te verlagen.

O 7.3.4. Griffie en Rekenkamer (PM)
Dit product betreft het ondersteunen/adviseren van de gemeenteraad door griffie en rekenkamer. Voorgesteld wordt om niet op de omvang van de griffie te bezuinigen, omdat dit gelet op het takenpakket noodzakelijk wordt geacht. Vanaf 2017 wordt onderzocht of meer samenwerking met andere rekenkamers van Twentse gemeenten om gezamenlijk onderzoeken te gaan uitvoeren tot efficiency-voordelen kan leiden (PM).

Begrotingshoofdstuk 8 – Financiën
Om het gemeentelijk beleid uit voorgaande begrotingshoofdstukken uit te voeren, hebben we middelen nodig: mensen, geld en grond. We willen deze middelen uiteraard zo efficiënt en effectief mogelijk inzetten.

O 8.1.2 Vastgoedbedrijf (€ 150.000)
De bezuinigingsbedragen 2014 tot 2017 op het vastgoedbedrijf behelzen respectievelijk € 685.000, € 835.000, € 835.000 en € 435.000. Dat wordt waarschijnlijk behaald door een pilot te starten om gemeentelijke panden te verduurzamen, meer te werken aan energiemanagement, de huurcontracten met Stichting Woon Werk Kunstenaars en overige kunstenaren te herzien waardoor meer huur ontvangen wordt en waar mogelijk het huren van panden van derden te stoppen en gebruik te maken van gemeentelijke huisvesting. Voorstel is om de bestaande taakstelling te verhogen met € 50.000 voor 2016. Vanaf 2017 taakstellend de bezuiniging verhogen met € 150.000.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid programmering maatschappelijk vastgoed (N3.1).

O 8.1.3 Erfpacht (PM)
Uitgifte van woningbouwkavels in erfpacht is in de gemeente Hengelo een novum. De fiscale en financiële gevolgen van uitgifte van woningbouwkavel worden op dit moment nader in beeld gebracht.
Erfpacht kan onder de huidige fiscale wetgeving voor de koper een wezenlijk fiscaal voordeel opleveren. Daarnaast is een bezuinigingsoptie om te onderzoeken of lopende erfpachten kunnen worden omgezet in verkopen. Opbrengsten daarvan komen ten goede van het grondbedrijf.

*O 8.2.1b Verhogen OZB met cumulatief 0,6% per jaar*** (€ 480.000)*
De gemeentelijke woonlasten zijn in Hengelo niet extreem hoog. Ten opzichte van de andere regiogemeenten nemen we een plaats in de middenmoot in. Uitgangspunt is dat we de tarieven jaarlijks in ieder geval corrigeren voor nominale ontwikkelingen (inflatie). In het kader van de ombuigingsmaatregelen bestaat de mogelijkheid om een extra verhoging door te voeren. Het ambtelijke voorstel was om een OZB-verhoging van cumulatief 1% per jaar door te voeren. Als college stellen wij een gematigde variant voor om een OZB-verhoging van cumulatief 0,6% per jaar door te voeren. Dit levert extra inkomsten op van € 120.000 in 2016 oplopend tot € 480.000 in 2019. Deze verhoging komt bovenop de 1% verhoging in 2016 die al is begroot op basis van het Dekkingsplan 2013-2016.

*8.2.3 Kostendekkendheid leges en tarieven*** (€ 886.000)*
De Gemeentewet schrijft in artikel 229b voor dat de geraamde baten van de rechten de geraamde lasten niet te boven mogen gaan. De leges en tarieven mogen dus niet meer dan kostendekkend zijn. De raad heeft als uitgangspunt genomen dat leges die worden geheven kostendekkend moeten zijn, tenzij er maatschappelijke argumenten zijn dit niet te doen. Onderliggende uitgangspunten hierbij zijn: de gebruiker betaalt, rechtmatigheid en transparantie. Kostendekkendheid wordt niet gezien als middel ter verhoging van inkomsten, maar als uitvoering van het uitgangspunt dat de 'gebruiker betaalt'. Anders wordt de rekening immers bij alle burgers neergelegd. Uiteraard kan er niet alleen vanuit kostenoogpunt gekeken worden naar de leges en tarieven; verhoging van de tarieven heeft immers een maatschappelijk effect. Het hanteren van de haalbare variant van de kostendekkende tarieven is in dit voorstel uitgewerkt. Het gaat hierbij om het toerekenen van alle verhaalbare kosten opgenomen in de begroting 2015, perceptiekosten, compensabele BTW etc. (€ 886.000). De bezuiniging is opgenomen in de tarievenafweging in de volgende paragraaf van dit raadsvoorstel.
Als onderlegger is een uitgebreid rapport betreffende de "Onderzoek kostendekkendheid van leges & tarieven" beschikbaar. Dit rapport laat ook zien hoe de tarifering van de gemeente Hengelo zich verhoudt ten opzichte van andere gemeenten (benchmarkgegevens).

O 8.2.4 Onderzoek invoeren precarioheffing voor kabels en leidingen (PM)
De precariobelasting op grond van artikel 228 Gemeentewet is een belasting voor het hebben van voorwerpen in, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. In de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond liggen vele meters kabels en leidingen van nutsbedrijven en in het verleden hebben slechts enkele gemeenten daarvoor precariobelasting ingevoerd. '
Het kabinet is echter ook al enige jaren van plan dit wettelijk onmogelijk te maken, maar er ligt nog steeds geen wet(svoorstel). Daarom gaan steeds meer gemeenten over alsnog een precariobelasting voor kabels en leidingen in te voeren. In het verleden zijn echter door nutsbedrijven (toenmalige gasbedrijf en waterleidingbedrijf) veel kabels en leidingen aangelegd onder de voorwaarde dat de gemeente daarvoor geen precarioheffing in zou voeren.
De inkomsten kunnen niet structureel ingeboekt worden gezien de onzekerheid rondom de wetgeving. Wel kunnen er incidenteel inkomsten gegenereerd worden om de algemene reserve te versterken. Op dit moment wordt een quick-scan uitgevoerd naar de resterende potentiële opbrengst en de eventuele juridische belemmeringen.

Financieel overzicht nieuw beleid en bezuinigingsmaatregelen
Het totaaloverzicht nieuw beleid, bezuinigingsmaatregelen en maatregelen belastingen en tarieven vindt u in bijlage 1 'Maatschappelijke takenverkenning'.

Financieel perspectief inclusief nieuw beleid en maatregelen belastingen en tarieven

- = nadeel

Financieel perspectief				
Omschrijving	**2016:**	**2017:**	**2018:**	**2019:**
Financieel perspectief (maart 2015)	-3.829	-5.531	-6.352	-6.307
Taakstelling bedrijfsvoering (zelfstandige bedrijfsvoeringsaspecten)	200	200	200	200
Nieuw beleid o.b.v. collegestandpunt	-1.167	-803	-1.066	-1.095
Bezuinigingsopgave (incl. nieuw beleid)	**-4.796**	**-6.134**	**-7.218**	**-7.202**
Totaal bezuinigingsmaatregelen	**4.006**	**4.821**	**5.474**	**5.708**
Totaal maatregelen belastingen en tarieven	1.206	1.326	1.746	1.866
Financieel perspectief na maatregelen	**416**	**13**	**2**	**372**

Ontwikkeling lokale lasten
Overeenkomstig het coalitieakkoord hanteert ons college bij ombuigingen en het opvangen van tegenvallers de volgorde: eerst kijken naar kostenbesparing en opbrengstverhoging alsmede naar rollen en taken. In het uiterste geval wordt bijstelling van tarieven, belastingen en heffingen overwogen. De

maatregelen belastingen en tarieven zijn dus gebruikt als sluitstuk.
De inhoudelijke weergave van de maatregelen belastingen en tarieven zijn gepresenteerd in bovenstaande begrotingshoofdstukken. Hieronder ziet u ze nog een keer kort weergegeven:

- *O 6.2.1 Ophalen afval en bijdrage kringloop (€ 410.000)*
- *O 6.2.3 Kwijtschelding afvalstoffenheffing (€ 200.000)*
- *O 6.3.1 Riool (€ 315.000)*
- *O 8.2.1b Verhogen OZB met cumulatief 0,6% er jaar (€ 480.000)*
- *O 8.2.3 Kostendekkendheid leges en tarieven (€ 886.000)*

De totale doorwerking van de nieuwe en reeds eerder genomen maatregelen wordt in bijlage 4 – Overzicht ontwikkeling lokale lasten (OZB/afvalstoffenheffing/rioolheffing) - gepresenteerd. In het onderstaand overzicht kunt u zien wat de ontwikkeling van de lokale lastendruk procentueel betekent.

Procentuele ontwikkeling lokale lastendruk
De index per tarief ziet er inclusief de maatregelen voor de komende jaren als volgt uit:

index	OZB	Afval	Riool	Totaal
2015	100,00	100,00	100,00	100,00
2016	104,93	97,73	106,15	102,70
2017	105,53	97,73	109,85	103,96
2018	108,18	88,96	113,64	102,85
2019	108,78	88,96	117,55	104,17

Per saldo neemt de lokale belastingdruk voor een eigenaar van een woning toe met 2,7% in 2016 ten opzichte van 2015. Deze verhoging was al voorzien op basis van het bestaand beleid (exclusief bezuinigingen). Zie het indicatieve overzicht voor de tariefsontwikkeling n.a.v. de bezuinigingsmaatregelen in bijlage 4. Daarna is de stijging in 2019 t.o.v. 2016 slechts 1,47%, of te wel circa
€ 10 in 3 jaar tijd. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de autonome toenamen van de rioolheffing conform het verbreed GRP, zoals eerder door uw raad is vastgesteld.

Indicatieve belastingtarieven 2016
Onderstaande tabel laat de indicatieve tarieven voor 2015 en de effecten van de voorgestelde belastingtarieven 2016 (na alle eerder vastgestelde en nieuwe maatregelen) zien bij een gemiddelde WOZ-waarde, een gemiddeld tarief afvalstoffenheffing en het tarief voor rioolheffing:

	2015:	*2016:*
OZB (o.b.v. gemiddelde woningwaarde) :	245,90	258,02
Afvalstoffenheffing	244,94	239,38
Rioolheffing	193,80	205,71
Totale woonlasten:	*684,64*	*703,11*

Voor 2016 gaat het, voor een eigenaar van een woning, in totaliteit om een indicatieve stijging van 2,7%, dat voor een deel wordt veroorzaakt door de eerder genomen besluitvorming in het kader van Dekkingsplan 2013-2016 omtrent de 1% OZB-verhoging in 2016 en de jaarlijkse stijging van de rioolheffing met 3,5 % (op basis van het eerder vastgesteld verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan door uw raad).

Conclusie en vervolg
In bijlage 1 vindt u het totaaloverzicht van alles wat hierboven is geschetst. Dit vormt het voorgenomen besluit van ons college. Op 19 mei is hiervoor een oordeelsvormende Politieke Markt gepland. Ook inwoners, instellingen en verenigingen krijgen dan weer de kans om in te spreken op dit voorgenomen besluit.

Op 26 mei neemt ons college vervolgens het definitieve collegebesluit, nadat ook de ondernemingsraad haar advies heeft gegeven.

Vervolgens beslist uiteindelijk de gemeenteraad op 10 juni aanstaande over de maatschappelijke takenverkenning 2016-2019/kadernota.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

In te stemmen met:
- het financieel perspectief inclusief rente- en uitzettingspercentages begroting 2016-2019.
- de voorgestelde keuzes nieuw beleid
- de voorgestelde keuzes bezuinigingen
- de voorgestelde maatregelen belastingen en tarieven en gevolgen voor de lokale lastendruk

FINANCIËLE ASPECTEN

Met de voorgestelde maatregelen wordt een sluitende meerjarenbegroting gerealiseerd voor de jaren 2016 tot en met 2019.

BIJLAGE(N)

1. Totaaloverzicht Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019

2. Samenvatting financieel perspectief 2016-2019 en rente- en uitzettingspercentages begroting 2016-2019

3. Samenvattingen alternatieve opties nieuw beleid en bezuinigingen
    a. Formats opties nieuw beleid en bezuinigingen (internet)

4. Overzicht ontwikkeling lokale lastendruk (OZB/afvalstoffenheffing /rioolheffing)

5. Weergave gevolgen inspreekreacties

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

AANBIEDINGSBRIEF

College van B&W realiseert ambities met sluitende begroting

Het college van burgemeester en wethouders van Hengelo heeft op 21 april een samenhangend pakket van investeringen in de stad en bezuinigingsmaatregelen vastgesteld, waarmee het de ambities realiseert en tegelijk de begroting meerjarig op orde brengt. Dat is het resultaat van de 'maatschappelijke takenverkenning', waarbij alle taken van de gemeente open op tafel kwamen en alle mogelijkheden om daarop te bezuinigen zijn onderzocht. De stad en de gemeenteraad zijn daarbij betrokken. Het college komt met een evenwichtig plan met impulsen in de stad (voor een bedrag van omstreeks 1 miljoen euro) en bezuinigingsmaatregelen (oplopend tot ruim 5,7 miljoen in 2019). Dit alles met het doel om, ook in deze financieel moeilijke tijden, een aangename en sociale stad blijven.

Het pakket gaat nu als voorstel naar de gemeenteraad. Die houdt er op 19 mei een politieke markt over, waarbij er ook opnieuw inspreekmogelijkheden voor de stad zijn. De gemeenteraad neemt er uiteindelijk op 10 juni een besluit over. Vervolgens worden de maatregelen in de meerjarenbegroting 2016 - 2019 verwerkt.

Financieel perspectief
Al in de vorige raadsperiode werd duidelijk dat de gemeente Hengelo de komende jaren opnieuw voor een flinke bezuinigingsopgave staat. Vooral door bezuinigingen van het Rijk en de economische crisis is het financieel perspectief verslechterd tot een situatie waarbij de tekorten op de begroting volgens de huidige inzichten oplopen van 3,8 miljoen euro in 2016 tot 6,3 miljoen in 2019. En de onzekerheid duurt voort, in het bijzonder door de grilligheid van het financiële Rijksbeleid. In de loop van dit jaar wordt mogelijk meer duidelijk over bijvoorbeeld verdere veranderingen in het Gemeentefonds en eventuele verdere verslechteringen van de budgetten voor de gedecentraliseerde zorgtaken.
Tegelijk constateerde de nieuwe coalitie na de verkiezingen van vorig jaar dat voor het realiseren van de ambitie om een aangename en sociale stad te blijven, er ook geïnvesteerd moet worden. Juist een stad die wil koesteren wat het heeft, moet bouwen aan de toekomst.
Al met al een forse financiële opgave die alleen duurzaam aan te pakken is als er goed zicht is op het geheel van taken, ambities en beschikbare middelen.

Proces
De gemeenteraad heeft daarom besloten tot een 'maatschappelijke takenverkenning' met als resultaat een schat aan informatie:

- De Hengelo app - www.watdoethengelo.nl - met een veelheid aan informatie over alle taakvelden (feitenkaarten) met bijbehorende middeleninzet;
- Een door het Hengelo Panel en fracties in de gemeenteraad ingevulde enquête met een waardering van al die taakvelden;
- Een lijst met alle bezuinigingsopties waarin geduid wordt wat er, vanuit de vraag wat wettelijk is en wat niet, maximaal geschrapt zou kunnen worden, met als resultaat een theoretisch bezuinigingspotentieel van € 68 miljoen.
- Een lijst met haalbaar geachte bezuinigingsopties van in totaal zo'n € 12 miljoen. Daarmee is reële keuzeruimte gecreëerd ten opzichte van de benodigde maatregelen om het meerjarenperspectief structureel te laten sluiten.

Over hoe het gemeentebestuur met deze schat aan informatie om zou moeten gaan heeft de gemeenteraad vervolgens een discussie gehad, onderling en met het college. Volgens het proces dat is afgesproken presenteert het college nu een integraal pakket aan bezuinigingsmaatregelen en beleidsintensiveringen aan de gemeenteraad.

Inspraak
Tijdens de door de gemeenteraad georganiseerde politieke markten en op andere manieren heeft de stad van zich laten horen en daarmee de maatschappelijke takenverkenning mede vormgegeven. De inbreng van inwoners, instellingen, clubs en bedrijven heeft ook daadwerkelijk invloed gehad. Het inzicht in de mogelijke effecten van de diverse bezuinigingsopties is vergroot. Mede op basis van inspraakreacties heeft het college nadrukkelijk voor een aantal aangedragen opties niet gekozen of maatregelen verzacht.

AANBIEDINGSBRIEF

Burgemeester Sander Schelberg: *"We hebben goed geluisterd naar de vele inspraakreacties en hebben die serieus meegewogen bij het maken van onze keuzes".*

Het college wil nadrukkelijk zijn waardering uitspreken voor iedereen die heeft bijgedragen aan wat nu voorligt: De inwoners, instellingen en bedrijven in de stad, de gemeenteraad en de gemeentelijke organisatie. Al deze partijen hebben met hun waardevolle inbreng het proces en de opbrengst verrijkt.

Ambities, noodzakelijke impulsen en bezuinigingsmaatregelen in balans
Hoe waarborgen we die aangename en sociale stad die we met z'n allen willen blijven? Dat is de hoofdvraag die het college voor ogen stond bij het maken van het plan en dat was de afweging bij iedere bezuinigingsmaatregel en iedere investeringsimpuls. Dat hoofddoel heeft het college uitgewerkt in een aantal concrete uitgangspunten, die zijn ontleend aan het coalitieakkoord uit mei 2014.

"De mens" staat voorop
Het college heeft in het pakket bezuinigingsmaatregelen meer voorstellen in het fysieke domein opgenomen dan in het sociale domein. Maar wel in het besef dat, gezien de omvang van de financiële opgave het sociale domein niet helemaal ontzien kan worden. Zo kiest het college voor een nieuwe manier van werken bij uitvoering van de participatiewet, waardoor een bezuiniging wordt gerealiseerd.
Wethouder Mariska ten Heuw: *"Tegelijk hebben we er voor gekozen om juist niet te bezuinigen op allerlei regelingen die mensen met lage inkomens ondersteuning geven. Bovendien acht het college een aantal extra impulsen in het sociale domein van de Hengelose samenleving noodzakelijk. Een stevig kindpakket om armoede onder kinderen te bestrijden hoort daar bijvoorbeeld bij".*

Focus op de transformatie in de 'binnenstad' en bij 'transities in het sociaal domein'
Beide thema's, die van essentieel belang zijn voor het waarborgen van de aangename en sociale stad, kregen 'focus' in het coalitieakkoord en ook nu in het plan van het college.
Wethouder Marcel Elferink: *"Het college presenteert een stevig impulspakket voor de binnenstad. Zoals vrij parkeren op koopzondagen, extra inzet op netheid, de vorming van een fonds compacte binnenstad, het faciliteren bij evenementen zonder kosten door te berekenen en een structureel budget voor de puienregeling."*
Tegelijkertijd heeft het college expliciet niet gekozen voor een aantal bezuinigingsopties op de binnenstad, zoals "Wonen boven winkels".
Ook bij de transities in het sociaal domein heeft het college een zorgvuldige weging gemaakt.
Wethouder Jan Bron: *"De transformatie die is ingezet moet zonder belemmeringen kunnen worden voortgezet. Vol overtuiging hebben we er als college voor gekozen de taken die onderdeel zijn van de transities, niet te raken bij de bezuinigingen".*

Voorkomen is beter dan genezen
Door zoveel mogelijk de voorzieningen te ontzien die preventief werken en deze waar mogelijk zelfs te intensiveren, wil het college "erger voorkomen" in de samenleving en daarmee uiteindelijk ook kostenefficiënter zijn voor de samenleving. Binnen het sociale domein komt dit onder meer tot uiting door te kiezen voor korte intensieve schulddienstverleningstrajecten en door in te zetten op algemene collectieve voorzieningen (zoals de wijkteams en het wijkwelzijnswerk) i.p.v. meer individueel maatwerk en duurdere zorgtrajecten.

Publieke voorzieningen dicht bij de mensen, laagdrempelig en aansluitend op behoeften
Laagdrempelige publieke voorzieningen dragen in belangrijke mate bij aan het karakter van Hengelo als aangename en sociale stad. Het college heeft die voorzieningen zoveel mogelijk ontzien en heeft ook nog eens ruimte gevonden voor extra investeringen.
Wethouder Erik Lievers: "*Het college maakt een flinke renovatie van het zwembad mogelijk, geeft een huisvestingsimpuls aan de fusie-organisatie Crea/Heim en investeert extra in het speciaal onderwijs. Ook stimuleert het college dat sportaanbod, muziek- en cultuureducatie, de bibliotheek en het techniekonderwijs, verspreid over de stad, zoveel mogelijk aangeboden wordt in de wijkwelzijnsvoorzieningen en, specifiek voor de jeugd, op de scholen".*

Hengelo heeft de kracht van iedereen in de stad nodig
Hengeloërs maken hun samenleving zelf en die kracht heeft de stad ook nodig. Op die kracht wordt in het plan ook een flink beroep gedaan. Wij zijn ons zich echter bewust van het fragiele evenwicht tussen zelfredzaamheid enerzijds en de ruimte die er voor de overheid moet zijn om (nieuwe) initiatieven en activiteiten in de stad te ondersteunen.

AANBIEDINGSBRIEF

Het college wil instellingen en organisaties ontzien, waarbij sprake is van een relatief gering te bezuinigen bedrag, in relatie tot de omvang van de groep Hengeloërs die het treft. Zo kiest het college niet voor een huurverhoging van de sporthallen en –velden en evenmin voor het verlagen van de subsidie op amateurkunstverenigingen.

De grote projecten (zoals Hart van Zuid, Lange Wemen en Warmtenet) zijn overwegend negatief beoordeeld door het Hengelo Panel. Het college heeft daarom kritisch naar de grote projecten gekeken en is tot het inzicht gekomen dat het stopzetten van die projecten juist voor meer kosten en minder (maatschappelijke) opbrengsten zorgt. Hoewel we mede om die reden dus toch doorgaan met die projecten wordt, waar mogelijk, een minimale uitvoering gerealiseerd (zoals Sports Centre Hengelo).

Samenwerken uit overtuiging; voor meer kwaliteit en lagere kosten
Een flink aantal maatregelen en impulsen komen voort uit deze overtuiging, waarbij zowel de kwaliteitsverhoging als bezuinigingsdimensie aan de orde is. Zo wil het college investeren in Twentse samenwerking, o.a. op economisch gebied en toewerken naar één regionale arbeidsmarkt. Ook realiseert het college de samenwerking tussen de sector Stedelijk Beheer en de SWB. Een verdergaande samenwerking tussen Hengelose culturele instellingen past ook in dit streven. En uiteraard is ook de samenwerking met de partners in de binnenstad een voorbeeld met als doel een betere fysieke conditie van de binnenstad en een sterkere identiteit en uitstraling.

Lastendruk
Zoals in het coalitieakkoord afgesproken is voor ons college een lastenverzwaring alleen aan de orde nadat alle bezuinigingsmogelijkheden zijn afgewogen. Met het voorliggende pakket aan ambities en bezuinigingsmaatregelen vinden wij een lichte lastenverzwaring verdedigbaar. De stijging voor een woningeigenaar met 2,7% in 2016 was al voorzien vóór dit plan en daarna blijft de verhoging gemiddeld beperkt tot nog geen 0,5% per jaar, ongeveer € 10 in drie jaar tijd. Het college kiest daarmee in dit plan voor een zeer gematigde ontwikkeling van de lastendruk.

Het volledige plan van het college met alle bijlagen is te vinden op onze website http://www.hengelo.nl, onder de kop "Bezuinigingen 2016 – 2019".

Bijlage 1 Totaaloverzicht Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019

Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019

- = nadeel

Financieel perspectief

Omschrijving	**2016:**	**2017:**	**2018:**	**2019:**
Financieel perspectief (maart 2015)	-3.829	-5.531	-6.352	-6.307
Taakstelling bedrijfsvoering (zelfstandige bedrijfsvoeringsaspecten)	200	200	200	200
Nieuw beleid o.b.v. collegestandpunt	-1.167	-803	-1.066	-1.095
Bezuinigingsopgave (incl. nieuw beleid)	**-4.796**	**-6.134**	**-7.218**	**-7.202**
Totaal bezuinigingsmaatregelen	**4.006**	**4.821**	**5.474**	**5.708**
Totaal maatregelen belastingen en tarieven	1.206	1.326	1.746	1.866
Financieel perspectief na maatregelen	**416**	**13**	**2**	**372**

1. MAATSCHAPPELIJKE TAKENVERKENNING - NIEUW BELEID

code	Omschrijving	2016:	2017:	2018:	2019:	Score raad	Score Hengelo Panel	College akkoord? Ja/Nee
N 1.1	Motie onderzoek indexering verordeningen m.b.t. Armoedebeleid	-21	-42	-42	-63	8,2	7,5	NEE
N 1.2	Samenwerking economie en arbeidsmarkt in Twente	-100	-100	-100	-100	6,6	7,7	JA
N 1.2	Samenwerking economie en arbeidsmarkt in Twente	-50	-50	-50	-50	6,6	7,7	NEE
N 1.3	Vereveningsfonds en compactere binnenstad	-200	-200	0	0	6,6	7,7	NEE
N 1.3b	Vereveningsfonds en compactere binnenstad	-400	0	0	0	6,6	7,7	JA
N 1.4	Revitalisering bedrijventerreinen	-200	-200	-150	-100	7,1	6,1	NEE
N 1.5	Invulling geven aan nieuw beschut werken	BN	BN	BN	BN	8,4	7,6	JA
N 1.6	Instellen kindpakket binnen armoedebeleid	-25	-25	-25	-25	8,1	6,8	JA
N 1.7	Kwetsbare jongeren toeleiden naar arbeidsmarkt	BN	BN	BN	BN	6,8	7,5	JA
N 1.8	Optimaliseren kade Twentekanaal	0	-62	-62	-62	8,6	6,6	JA
N 2.1	Bestuurlijke opdracht huisvesting één locatie voor Voortgezet Speciaal Onderwijs	0	-50	-180	-180	8,0	7,1	JA
N 2.2	Investering in de Bibliotheek op school	-5	-59	-57	-55	7,9	7,5	JA
N 3.1	Programmering in maatschappelijk vastgoed	BN	BN	BN	BN	8,9	6,8	JA
N 3.2	Regenboogpad	-12	-1	-1	-1	5,3	4,8	NEE
N 4.1	BO Crea / Heim	-14	-51	-50	-49	7,4	5,9	JA
N 4.2	Toekomst Twentebad	-345	-115	-247	-276	8,4	7,4	JA
N 5.1	Actieplan voor de fiets: inclusief afronden F35, oplaadpunten, verwijderen obstakels etc.	-23	-78	-77	-75	6,6	6,6	JA
N 5.2	Startersleningen	-53	-88	-88	-88	7,1	6,5	NEE
N 5.3	Puienregeling	-100	-100	-100	-100	7,1	6,5	JA
N 5.4	Uitbreiding subsidies monumentenzorg	-53	-53	-53	-53	6,8	6,1	NEE
N 5.5	Parkeerbeleid	-145	-145	-145	-145	4,6	5,5	NEE
N 5.5b	Parkeerbeleid	-50	-50	-50	-50	4,6	5,5	JA
N 6.1	Capaciteit voor aanpassingen openbare ruimte en gebruik van gemeentelijke voorzieningen bij evenementen	-30	-30	-30	-30	6,3	6,3	JA
N 6.2	Schoonmaken Binnenstad	-40	-40	-40	-40	9,0	8,3	JA
N 6.3	Spelen	-36	-42	-48	-53	8,0	7,5	JA
N 7.1	Uitbreiding juridische capaciteit voor veiligheid en openbare orde	-48	-48	-48	-48	7,0	6,7	NEE
N 7.2	Promotiefim Hengelo	-20	0	0	0	6,1	5,9	NEE
Totaal		-1.969	-1.629	-1.642	-1.643			

Totaal 'JA' COLLEGE	-1.167	-803	-1.066	-1.095
Totaal 'NEE' COLLEGE	-802	-827	-577	-548

Kleur blauw = college heeft gekozen voor een andere variant dan de ambtelijk haalbare variant.

2. MAATSCHAPPELIJKE TAKENVERKENNING - BEZUINIGINGSVOORSTELLEN

code	Omschrijving maatregelen	2016:	2017:	2018:	2019:	Maxi-maal	Score raad	Score Hengelo Panel	College akkoord? Ja/Nee
O 1.1.1	Bureau Hengelo	0	0	144	144	430	6,5	5,9	JA
O 1.1.2	Haven	17	17	17	17	17	8,6	6,6	JA
O 1.1.3	Warenmarkt	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	7,3	6,4	JA
O 1.1.4	Kermis	10	60	60	60	60	5,9	5,4	JA
O 1.1.5	Beleid over economische structuur	32	32	32	32	157	6,6	7,7	JA
O 1.1.6	Accountmanagers	26	26	26	26	148	7,1		JA
O 1.1.7	Recreatieparken	PM	PM	PM	PM	203	4,0	5,4	JA
O 1.1.8	Project Businesspark XL	0	0	0	0	n.v.t	4,5	3,5	JA
O 1.1.9	Project nieuwbouw stadskantoor	0	0	258	536	n.v.t			NEE
O 1.1.10	Project lange wemen	0	0	0	0	0	6,5	4,4	JA
O 1.1.11	Project hart van zuid	0	0	0	0	0	6,7	5,3	JA
O 1.2.1	Bijstand verstrekken: anders uitvoeren participatiewet	168	168	168	168		7,9	8,0	JA
O 1.2.1a	Bijstand verstrekken: anders uitvoeren participatiewet	101	101	101	101		7,9	8,0	JA
O1.2.1b1	Verhogen omzet ROZ	225	250	250	250		7,9	8,0	JA
O1.2.1b2	Afbouw kosten sociale economie	208	208	208	208		7,9	8,0	NEE
O 1.2.1c	Besparing huisvestingskosten CWWB	5	5	5	5	942	7,9	8,0	NEE
O 1.2.2	Schuldbemiddeling	89	131	131	131	447	9,0	6,9	NEE
O 1.2.3	Bijzondere bijstand	115	190	190	190	290	8,2	7,5	NEE
O 1.2.4	Langdurigheidstoeslagen	203	203	203	203	524	7,9	6,9	NEE
O 1.2.5	Bevorderen maatschap. Participatie	120	120	120	120	669	8,1	6,8	NEE
O 1.3.1	Budget sociale economie en vernieuwende arbeidsmarktbeleid	108	108	108	108		6,8	7,5	JA
O 1.3.1a	Stadsbanen	113	143	170	205		6,8	7,5	NEE
O 1.3.1b	Formatie werk en arbeidsmarktbeleid	0	45	45	45	651	6,8	7,5	NEE
O 1.3.2	Inkoop en uitvoeren reïntegratietrajecten	230	230	230	230	1.182	6,9	6,5	JA
O 1.3.3	Activiteiten inburgeraars	80	80	80	80	160	6,4	5,8	JA
O 1.3.4	Wsw-werkplekken bekostigen	40	276	276	276	276	8,4	7,6	JA
O 2.1.1	Openbaar onderwijs	0	0	0	0	0	8,1	7,2	JA
O 2.1.2	Programma onderwijshuisvesting	0	10	30	30	70	8,0	7,1	JA
O 2.1.3	Beleid tegen onderwijsachterstanden	75	88	88	88	628	7,7	6,9	JA
O 2.1.4	Inkoop van onderwijsbegeleiding	8	15	15	15		7,0	6,9	JA
O 2.1.4a	Inkoop van onderwijsbegeleiding vergrote bezuiniging	17	85	85	85	215	7,0	6,9	JA
O 2.1.5	Leerplicht	0	0	0	0	0	7,7	7,4	JA
O 2.1.6	Beleid leerlingenvervoer en inkoop	0	50	50	50	69	6,9	6,5	JA
O 2.1.6a	Afstandscriterium leerlingenvervoer	0	19	19	19		6,9	6,5	NEE
O 2.1.7	Volwassenenonderwijs	79	79	79	79		4,3	5,7	JA
O 2.1.7a	Subsidie Nivon	12	12	12	12	91	4,3	5,7	NEE
O 2.1.8	Bekostiging peuterspeelzaakwerk	15	250	250	250	870	6,4	6,1	JA
O 2.1.9	Toezicht kinderopvang en peuterspz	30	30	30	30	30	8,4	6,7	JA
O 2.1.10a	Subsidie prof. Jongerenwerk verlagen	100	150	200	200		7,6	7,0	JA
O 2.1.10a	Subsidie prof. Jongerenwerk verlagen	0	50	100	100		7,6	7,0	NEE
O 2.1.10b	Subsidieplafond vrijwillig jeugdwerk verlagen	35	35	35	35		7,6	7,0	JA
O 2.1.10b	Subsidieplafond vrijwillig jeugdwerk verlagen	15	15	15	15		7,6	7,0	NEE
O 2.1.10c	Subsidie JC Innocent	8	8	8	8		7,6	7,0	JA
O 2.1.10d	Activiteitenbudget jeugd	6	6	6	6	900	7,6	7,0	JA
O 2.1.11	Nieuwbouw VMBO	0	0	0	0	0	5,7	4,5	JA
O 2.2.1	Opvoeden en zorg	0	0	0	0	1.391	7,6	5,8	JA
O 2.2.2	GGD basispakket jeugdgezondheid	0	0	0	0	1.723	7,4	7,3	JA
O 2.2.3	Jeugd & jongerenwerk	0	0	0	0	17.722	8,1	7,7	JA
O 2.2.4	Jeugdhulp	0	0	0	0	3.408	8,1	7,2	JA
O 3.1.1	Huishoudelijke hulp wmo	0	0	0	0	825	8,2	7,8	JA
O 3.1.2	Vervoersvoorzieningen	100	100	100	100		7,4	7,4	JA

2. MAATSCHAPPELIJKE TAKENVERKENNING - BEZUINIGINGSVOORSTELLEN

code	Omschrijving maatregelen	2016:	2017:	2018:	2019:	Maxi-maal	Score raad	Score Hengelo Panel	College akkoord? Ja/Nee
O 3.1.2b	Vervoersvoorzieningen - 6e en 7e zone schrappen	5	5	5	5	1.057	7,4	7,4	NEE
O 3.1.3	Hulpmiddelen wmo	PM	PM	PM	PM	1.935	7,0	6,8	JA
O 3.1.4	Aanpassingen in woningen	PM	PM	PM	PM	725	7,8	7,4	JA
O 3.1.5	Beleid WMO	74	74	74	74	1.294	7,0	7,0	JA
O 3.1.6	Maatwerkvoorzieningen WMO – nieuwe taken: schrappen subsidiepot oude WMO, act.budget verst. Gehandicapten en WMO-subsidies	165	165	165	165		8,0	7,4	JA
O 3.1.6a	Bezuiniging subsidie WMO adviesraden: KBO en PCOB	3	3	3	3		8,0	7,4	NEE
O 3.1.6b	Bezuiniging subsidie WMO adviesraden: klankbordgroep mantelzorg en sen.platform	4	4	4	4	1.433	8,0	7,4	JA
O 3.1.7	Medische advisering	0	0	0	0	100	7,9	7,3	JA
O 3.1.8	Project gezondheidspark	0	0	0	0	0	5,3	6,6	JA
O 3.2.1	GGD financieren	0	0	0	0	581	6,3	7,1	JA
O 3.2.2	Subsidie preventie verslavingen, overgewicht, eenzaamheid	4	4	4	4	4	6,5	6,2	JA
O 3.2.3	Algemeen maatsch. Werk	0	0	0	0	1.091	7,8	6,9	JA
O 3.2.4	Maatsch. Opvang	20	20	20	20		8,2	6,9	JA
O 3.2.4a	Maatsch. Opvang subsidie innovatie inloop	27	27	27	27		8,2	6,9	NEE
O 3.2.4b	Maatsch. Opvang korten subsidie AC bij de Toren	70	70	70	70	307	8,2	6,9	NEE
O 3.3.1	Wijkwelzijnswerk	102	102	102	102		8,9	6,8	NEE
O 3.3.1a	Subsidie de Tempel + detachering Breemars/Sterrentuin	67	67	67	67	966	8,9	6,8	JA
O 3.3.2	Onvoorziene kosten bewonersorganisaties	11	11	11	11		7,1	5,3	JA
O 3.3.2a	Werkbudget stadsdeelregisseurs	6	6	6	6		7,1	5,3	NEE
O 3.3.2b	Subsidiemiddelen bewonersparticipatie	50	50	50	50		7,1	5,3	NEE
O 3.3.2c	Beëindigen subsidie De Schole	8	8	8	8		7,1	5,3	NEE
O 3.3.2d	Verminderen buurtbonnen	0	32	32	32	459	7,1	5,3	JA
O 3.3.3	Subsidie ouderenbonden	12	12	12	12		7,6	6,3	JA
O 3.3.3a	Seniorenplatform (dubbeltelling met O 3.1.6b)	0	0	0	0	707	7,6	6,3	JA
O 3.3.4	Subsidiëren antidiscriminatiebureau	5	5	5	5	5	5,3	4,8	JA
O 3.3.5	Subsidieren servicepunt vrijwilligers	0	13	27	27	330	8,1	6,3	JA
O 3.3.6	Subsidiëren van SIZT	0	0	0	0	462	8,1	7,1	JA
O 3.3.7	Subsidiëren gehandicaptenorganisaties	8	8	8	12	36	7,6	6,7	JA
O 3.3.8	Subsidiëren emancipatie vrouwen	16	16	16	16		6,7	5,3	JA
O 3.3.8b	Subsidiëren taalcafé's	14	14	14	14	29	6,7	5,3	NEE
O 4.1.1	Sporthallen	90	90	90	90	90	8,1	7,1	NEE
O 4.1.2	Twentebad	20	20	20	20	59	8,4	7,4	JA
O 4.1.3	Sportparken en FBK	435	35	35	35	35	6,0	6,4	JA
O 4.1.3	Stoppen ontwikkeling Sport- en leercentrum	300				700			NEE
O 4.1.4	Sportactiviteiten organiseren	20	20	20	20	51	5,9	6,7	JA
O 4.1.5	Sportactiviteten en evenementen	39	44	44	44	155	5,6	6,5	JA
O 4.1.6	Subsidiëren sport voor jeugd & gehandicap	64	64	64	64	64	6,5	7,5	NEE
O 4.1.7	Ondersteunen sportverenigingen	0	0	0	0	104	7,5	6,5	JA
O 4.1.8	Sport centre hengelo	0	0	0	0	0	5,6	6,5	JA
O 4.2.1	Subsidie bibliotheek	0	25	25	100		7,9	7,5	NEE
O 4.2.1b	Subsidie bibliotheek	75	125	200	200	2.298	7,9	7,5	JA
O 4.2.2	Subsidiëring muziekschool	0	0	0	0	1.116	7,4	6,9	JA
O 4.2.3	Subsidie Crea & Heim	0	0	0	0	726	7,4	5,9	JA
O 4.2.4	Subsidie rabotheater	50	50	50	50		6,3/6,8	5,4/5,6	JA

2. MAATSCHAPPELIJKE TAKENVERKENNING - BEZUINIGINGSVOORSTELLEN

code	Omschrijving maatregelen	2016:	2017:	2018:	2019:	Maxi-maal	Score raad	Score Hengelo Panel	College akkoord? Ja/Nee
O 4.2.4a	Subsidie Metropool	40	40	40	40	2.203	6,3/6,8	5,4/5,6	NEE
O 4.2.5	Subsidie amateurvereniging	57	57	57	57	114	7,1	6,0	NEE
O 4.2.6	Kunst en cultuur educatie	0	7	7	7	51	7,4	5,6	JA
O 4.2.7	Kunstbezit	0	0	5	5	42	7,3	5,1	JA
O 4.2.8	Subsidie beeldende kunst: Aankoopbudget, Biennale, Lambooijhuis en St. AG	65	65	65	65		6,6	4,3	JA
O 4.2.8a	Programmeringsbudget beeldende kunst + Heartpool	62	62	62	62		6,6	4,3	NEE
O 4.2.8b	Presentiegelden adviescommissie	3	3	3	3		6,6	4,3	NEE
O 4.2.8c	Subsidie beeldende kunst: Ateliers 93,SWWK en MHHK	18	18	18	18	150	6,6	4,3	NEE
O 4.2.9	Musea en monumenten	0	0	0	0	18	7,8	6,2	JA
O 4.2.10	Lokale omroep	0	0	0	0	0	6,7	4,5	JA
O 4.2.11	Subsidie culturele activiteiten: st. Kamermuziek en jazzclub (deels) en stadsdichter	10	10	10	10		7,6	6,2	JA
O 4.2.11b	Stadsbeiaardier	25	25	25	25		7,6	6,2	NEE
O 4.2.11c	Incidentele subsidies amateurkunst	31	31	31	31	126	7,6	6,2	NEE
O 5.1.1	Structuurvisie	0	43	43	43		4,2	5,8	JA
O 5.1.1a	Formatie landelijk gebied	0	8	8	8	160	4,2	5,8	NEE
O 5.1.2	Ruimtelijke visievorming	145	159	159	159	881	5,1	5,7	JA
O 5.1.3	Bestemmingsplannen	45	45	45	45	70	6,8	6,0	JA
O 5.1.4	Wonen	47	47	47	47	81	7,1	6,5	JA
O 5.1.4b	Wonen: beeindigen NV Wonen Boven Winkels	400	0	0	0	400	7,1	6,5	NEE
O 5.1.5	Monumenten	20	20	20	20	45	6,8	6,1	NEE
O 5.1.6.	BAG	0	0	0	0	339	7,3	6,1	JA
O 5.2.1	Omgevingsvergunning	26	26	26	135	146	6,3	6,3	JA
O 5.2.2	Toezicht & handhaving	212	262	312	312	312	5,9	6,6	JA
O 5.3.1	Verkeer	66	66	66	66	328	6,6	6,6	JA
O 5.3.2	Bebordingen	0	0	0	0	62	6,2	6,5	JA
O 5.3.3	OV	58	58	58	58	58	6,5	6,8	NEE
O 5.3.4	Parkeren	188	217	265	253	571	4,6	5,5	NEE
O 6.1.1	Onderhoud	30	30	30	30		7,5	7,9	JA
O 6.1.1a	Minder preventief asfalteren	25	25	25	25		7,5	7,9	NEE
6.1.1b	Verwijderen straatmeubilair	50	50	50	50	105	7,5	7,9	NEE
O 6.1.3	Verlichting	1	5	10	14	14	7,8	7,6	JA
O 6.1.4	Groen voorstellen 1 en 3	10	10	10	10		7,7	7,4	JA
O 6.1.4a	Groen voorstellen 2, 4, 5, 6, 7 en 8	129	129	129	129	139	7,7	7,4	NEE
O 6.1.5	Kinderboerderij samen verder	PM	PM	PM	PM		6,7	6,9	JA
O 6.1.5a	Sluiten kinderboerderij	223	223	223	223	223	6,7	6,9	NEE
O 6.1.6	Begraafplaatsen	pm	pm	pm	pm	pm	7,0	6,9	JA
O 6.1.7	Speelvoorzieningen	0	50	150	250	250	8,0	7,5	NEE
O 6.1.8	Openbare toiletten	98	98	98	98	98	8,2	6,9	NEE
O 6.1.9	Onderhoud SB/SWB	0	50	161	275	275			JA
O 6.2.1	Ophalen afval kringloop *	0	0	110	110	1.610	7,7	8,3	JA
O 6.2.2	Verwerken afval	0	0	0	0	0	8,0	8,1	JA
O 6.2.4	Milieupark	0	0	0	0	0	7,4	7,0	JA
O 6.2.5	Afvalinspectie	0	0	0	0	0	7,9	6,9	JA
O 6.2.6	Afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	nvt	nvt	JA
O 6.2.7a	Duurzaamheid	94	194	194	194	247	6,6	6,3	JA
O 6.2.7b	Bodem	20	20	20	20	20	6,6	6,3	JA
O 6.2.7c	Milieubeleid	0	0	43	43	77	6,6	6,3	JA
O 6.2.8	Milieutoezicht	0	0	0	0	0	7,0	6,9	JA
O 6.2.9	Warmtenet	0	0	0	0	0	4,6	5,7	JA
O 6.3.1	Riool*	315	315	315	315	315	7,7	8,0	JA
O 6.3.2	Vijvers	0	0	0	0	15	7,5	7,6	JA
O 7.1.1	Veiligheidsregio	91	91	91	91	91	6,9	7,9	JA

2. MAATSCHAPPELIJKE TAKENVERKENNING - BEZUINIGINGSVOORSTELLEN

code	Omschrijving maatregelen	2016:	2017:	2018:	2019:	Maxi-maal	Score raad	Score Hengelo Panel	College akkoord? Ja/Nee
O 7.1.2	Openbare orde	0	0	0	0	53	7,0	6,7	JA
O 7.1.3	Beleid toezicht handhaving	36	36	36	36	47	7,3	7,1	NEE
O 7.1.4	Noodopvang dieren	0	0	15	15	58	6,8	6,8	JA
O 7.1.5	Bommenregeling	0	0	0	0	0	7,6	7,1	JA
O 7.2.1a	Inwonersgegevens, kcc, naturalisatie	5	5	5	5		6,9	7,1	JA
O 7.2.1b	KCC	0	0	0	0	2.411	7,2	6,6	JA
O 7.2.1c	Naturalisatie	2	2	2	2	7	7,3	6,0	JA
O 7.2.2	Burgerlijke stand	0	0	0	0	0	7,6	7,0	JA
O 7.2.3	Huwelijken	10	10	10	10	106	7,2	6,7	JA
O 7.2.4	ID-bewijs	0	0	0	0	0	7,4	7,4	JA
O 7.2.5	Verkiezingen	0	3	7	19	19	7,8	6,1	JA
O 7.2.6	Lijkbezorging	0	0	0	0	0	7,8	7,2	JA
O 7.2.7	Communicatie	20	20	28	20	756	6,1	5,9	JA
O 7.3.1	Bestuursondersteuning	185	185	185	185	895	7,1	5,8	JA
O 7.3.2	B&W	11	11	11	11	11	6,9	5,6	JA
O 7.3.2a	Deeltijd wethouders	84	84	84	84	84	6,9	5,6	NEE
O 7.3.3	Gemeenteraad	13	13	13	13	13	7,5	5,6	JA
O 7.3.4	Griffie	PM	PM	PM	PM	250	7,5	6,0	JA
O 7.3.5	Samenwerking	39	39	39	39	240	6,6	5,7	NEE
O 7.3.6	Personele aangelegenheden	nvt	nvt	nvt	nvt	0	6,6	5,4	JA
O 8.1.1	Onroerende zaken	0	0	0	0	0	6,2	5,4	JA
O 8.1.2	Vastgoedbedrijf	50	150	150	150	150	6,5	5,9	JA
O 8.1.3	Grond in erfpacht	PM	PM	PM	PM	0	7,7	6,1	JA
O 8.1.4	Project Veldwijk Noord	0	0	0	0	0	7,1	6,8	JA
O 8.2.4	Onderzoek invoeren precarioheffing voor kabels en leidingen	PM	PM	0	0	0	nvt	nvt	JA
		7.210	7.698	8.834	9.544	65.749			

Totaal 'JA' COLLEGE	4.006	4.821	5.474	5.708
Totaal 'NEE' COLLEGE	3.204	2.877	3.360	3.836

Kleur blauw = college heeft gekozen voor een andere variant dan de ambtelijk haalbare variant.
Kleur: geel = bedragen in format gecorrigeerd n.a.v. fout in format

3. MAATSCHAPPELIJKE TAKENVERKENNING - MAATREGELEN BELASTINGEN EN TARIEVEN

code	Maatregelen belastingen en tarieven	2016:	2017:	2018:	2019:	College akkoord?
O 6.1.2	Afval	50	50	50	50	NEE
O 6.2.1	Ophalen afval* Verandering inzamelstructuur	0	0	300	300	JA
O 6.2.3	Kwijtschelding afval*	200	200	200	200	JA
O 6.3.3	Kwijtschelding riool*	100	100	100	100	NEE
O 8.2.1	Verhogen OZB met cumulatief 1% per jaar	200	400	600	800	NEE
O 8.2.1b	Verhogen OZB met cumulatief 0,6% per jaar	120	240	360	480	JA
O 8.2.2	Verhogen overige belastingen met 10%	90	90	90	90	NEE
O 8.2.3	Kostendekkendheid leges en tarieven*	886	886	886	886	JA
	Totaal maatregelen belastingen en tarieven	**1.646**	**1.966**	**2.586**	**2.906**	

* De bedragen met een * zijn indirecte bezuinigingen. Deze hebben betrekking op de lokale woonlastendruk.

Totaal 'JA' COLLEGE	1.206	1.326	1.746	1.866
Totaal 'NEE' COLLEGE	440	640	840	1.040

Kleur blauw = college heeft gekozen voor een andere variant dan de ambtelijk haalbare variant.

Kleur: geel = bedragen in format gecorrigeerd n.a.v. fout in format

Bijlage 2 – Samenvatting financieel perspectief 2016-2019 en rente- en uitzettingspercentages begroting 2016-2019

2.1 Financieel perspectief 2016-2019

Hieronder volgt een beknopte, met name schematische, opsomming van de ontwikkeling van het financieel perspectief 2016-2019, zoals is verwoord in de raadsbrieven van 6 januari en 11 maart 2015. Op dit moment bestaat er nog geen zicht op de definitieve financiële consequenties die voortvloeien uit de meicirculaire 2015 van het gemeentefonds (o.a. groot onderhoud gemeentefonds, de nieuwe verdeelmodellen voor de WMO & Jeugdzorg en de bijbehorende overgangsregeling). Daarnaast zijn o.a. de (financiële) ontwikkelingen in de sfeer van de transities, bijstand en vennootschapsbelasting behoorlijk aan schommelingen onderhevig. Door de grilligheid van het rijksbeleid gaan we nog steeds uit van een dynamisch financieel perspectief. Tevens zijn er geen nieuwe definitieve inzichten ten opzichte van de raadsbrief van 11 maart jl. voorhanden wat betreft de grondexploitaties, Warmtenet, meer dan trendmatige stijging van de energiebelasting, de Veiligheidsregio Twente en de renteontwikkeling.

2.1.1 Financieel perspectief na decembercirculaire 2014 van het gemeentefonds

Het vertrekpunt voor het financieel perspectief is de primitieve Beleidsbegroting 2015-2018, zoals die door ons college eind september 2014 aan de gemeenteraad is aangeboden. De septembercirculaire 2014 van het gemeentefonds kon niet meer in deze begroting worden verwerkt. In de raadsbrief van 13 oktober jl. (zaaknummer 1006983) bent u uitgebreid geïnformeerd over de meerjarige financiële effecten, die uit deze circulaire voortvloeien. Voornamelijk de ontwikkeling van het landelijk aantal bijstandsontvangers veroorzaakt het positieve effect. In de decembercirculaire 2014 wordt dit effect nagenoeg teniet gedaan door met name de lagere geprognosticeerde gemeentelijke aantallen bijstandsontvangers, zoals in onderstaande tabel is te zien.

In de begrotingsraad van 5 november 2014 zijn een aantal moties en een amendement aangenomen die hebben geleid tot een bijgesteld financieel perspectief.

(bedragen * € 1.000)

				- = *nadeel*	
		2016:	**2017:**	**2018:**	**2019:**
	Saldo Beleidsbegroting 2015-2018:	**-1.467**	**-3.145**	**-4.084**	**-4.084**
	Financieel effect septembercirculaire 2014 van het gemeentefonds incl. aanpassing (landelijke) bijstandsontvangers:	498	1.110	1.593	1.593
	Tekort na septembercirculaire 2014:	**-969**	**-2.035**	**-2.491**	**-2.491**
	Moties en amendementen begrotingsraad 5 november 2014:				
	* diversiteit	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	* vrijwilligersverzekering	-13	-13	-13	-13
	* uitvoeringsregeling Emsdetten	-2	-2	-2	-2
	Financieel effect decembercirculaire 2014 gemeentefonds (zie bijlage 1b) en aanpassing meerjarige aantallen m.n. (gemeentelijke) bijstandsontvangers	-644	-1.257	-1.647	-1.454
	Stand na de decembercirculaire 2014 gemeentefonds:	**-1.628**	**-3.307**	**-4.153**	**-3.960**

2.1.2 Het verwachte globale financieel perspectief (indicatief) o.b.v. de raadsbrief van 6 januari 2015 "Voortgang bezuinigingen 2016 e.v." (zaaknummer 1051588)

Hieronder treft u de gepresenteerde tabel aan in de betreffende raadsbrief:

		2016:	2017:	2018:	2019:
	Stand na de decembercirculaire 2014 gemeentefonds:	**-1.628**	**-3.307**	**-4.153**	**-3.960**
A	**Ontwikkelingen gemeentefonds:**				
	Transities		*budgettair neutraal*		
	Groot onderhoud gemeentefonds	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Accres/prijs- en loonontwikkeling/ areaaluitbreiding	-259	-259	-259	-259
B	**Niet gerealiseerde oude taakstellingen:**				
	Evenementen	-25	-25	-25	-25
	Kinderopvang	-170	-170	-170	-170
	Subsidietrajecten	-300	-400	-400	-400
	Verlichting exploitatie door fondsen	-360	-360	-360	-360
	Extra inkomsten uit verhuur landbouwgronden	-25	-25	-25	-25
	Idem -> toevoegen aan taakstelling vastgoed	25	25	25	25
	Stedelijke ontwikkeling plannen maken	-77	-77	-77	-77
C	**Structurele effecten jaarrekening 2014:**	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
D	**Overige autonome ontwikkelingen/ risico's/problematiek:**				
	Bijstandsontwikkeling (incl. I-deel)	460	537	562	488
	Uitvoeringskosten Participatiewet	-278	-278	-278	-278
	Grondexploitaties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Warmtenet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Onderuitputting kapitaallasten				-100
	Rente-ontwikkeling	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Vennootschapsbelasting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Energie- en zakelijke lasten (OZB, wegenbelasting en overige lasten)	-280	-280	-280	-280
	Meer dan trendmatige stijging energiebelasting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Crow indexering derdengelden Stedelijk Beheer	-65	-65	-65	-65
	Andere bestrijdingsmethode dan glyfosaat	-50	-50	-50	-50
	Veiligheidsregio Twente	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Reclamegelden	-50	-50	-50	-50
	Begrafenisrechten	-20	-20	-20	-20
	Rioolheffing:				
	Rioolheffing eigenaren	-105	-105	-105	-105
	Minder opbrengst rioolheffing bedrijven	-80	-80	-80	-80
	Afschrijvingstermijn pompgemalen	-130	-130	-130	-130
	Dekking binnen totale rioolheffing	*315*	*315*	*315*	*315*
E.	**Onvoorziene tegenvallers:**	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
F.	**Totaal verwacht tekort 2016-2019 (exclusief nieuw beleid):**	**-3.102**	**-4.804**	**-5.625**	**-5.606**

2.1.3 Actualisatie financieel perspectief bestaand beleid op basis van de raadsbrief van 11 maart 2015 (zaaknummer 1064658)

Na 6 januari 2015 hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die noopten tot bijstelling van dit financieel perspectief, met name door de structurele effecten, die in beeld kwamen bij het opstellen van de concept-jaarrekening 2014. In het onderstaand overzicht is het vertrekpunt het verwachte globale financieel perspectief (indicatief), zoals is gepresenteerd in de brief van 6 januari 2015:

- = nadeel

	2016:	***2017:***	***2018:***	***2019:***
Totaal verwacht tekort 2016-2019 (exclusief nieuw beleid) raadsbrief 6 januari 2015:	**-3.102**	**-4.804**	**-5.625**	**-5.606**
Bijstellingen na raadsbrief 6 januari 2015:				
Structurele effecten concept-jaarrekening 2014:				
Schoonhouden evenementen	-19	-19	-19	-19
Schadeherstel schoolgebouwen	-100	-100	-100	-100
Jeugd- en jongerenwerk	-75	-75	-75	-75
Parkeerinkomsten	-243	-243	-243	-243
Bijzondere bijstand/minimabeleid	-290	-290	-290	-290
Overige autonome ontwikkelingen/ risico's/problematiek:				
Transities	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
Reisdocumenten				26
Groot onderhoud gemeentefonds	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Grondexploitaties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Warmtenet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Renteontwikkeling	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Vennootschapsbelasting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Meer dan trendmatige stijging energiebelasting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Veiligheidsregio Twente	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Evaluatie reserves/versterking algemene reserve:	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Onvoorziene tegenvallers:	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal verwacht tekort 2016-2019 (exclusief nieuw beleid) 11 maart 2015:	**-3.829**	**-5.531**	**-6.352**	**-6.307**
Taakstelling bedrijfsvoering (zelfstandige bedrijfsvoeringsaspecten)	**200**	**200**	**200**	**200**
Nog om te buigen:	**-3.629**	**-5.331**	**-6.152**	**-6.107**

Totaal verwacht tekort 2016-2019 bestaand beleid (exclusief nieuw beleid)
Op basis van de huidige inzichten wordt voor 2016 een structureel tekort van € 3,8 miljoen verwacht oplopend tot € 6,3 miljoen in 2019. Op basis van het provinciaal toezicht dient de begroting materieel en reëel in evenwicht te zijn, hetgeen inhoudt dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dit betekent dat, om een structureel evenwicht te bereiken, de te nemen bezuinigingsmaatregelen 2016-2019 van structurele aard dienen te zijn.
Zoals in de raadsbrief van 11 maart is beschreven bestaat de bedrijfsvoering uit 3 verschillende componenten. Bij de zelfstandige bedrijfsvoeringaspecten (3e component) valt te denken aan bijvoorbeeld personeelsaangelegenheden of ICT. De directie neemt voor deze component een taakstelling van € 200.000 op zich. Dit bedrag wordt gecorrigeerd op het financieel perspectief en verlaagt daarmee de financiële opgave. Na aftrek van deze taakstelling bedrijfsvoering in de zelfstandige bedrijfsvoeringsaspecten behelst de nog in te vullen ombuigingstaakstelling ruim € 3,6 miljoen in 2016 oplopend tot € 6,1 miljoen in 2019.

Evaluatie reserves/versterking algemene reserve
Nu de jaarrekening 2014 bijna gereed is vinden wij het noodzakelijk om de bestemmingsreserves door te lichten om mogelijk incidentele middelen vrij te spelen ter versterking van de algemene reserve. De eerder in gang gezette lijn door de vaststelling van de "Notitie gewenste hoogte algemene reserve" zal worden voortgezet. De stand van de algemene reserve, voor resultaatbestemming op basis van de concept-jaarrekening 2014, is per 31-12-2014 € 9,7 miljoen.

Transities
Op dit moment is nog niet volledig helder hoe de nieuwe rijksbudgetten, op basis van de nieuwe verdeelmodellen, vanaf 2016 precies uitpakken en hoe de ingroeiregeling er vanaf 2016 uit zal zien. Indien er geen sprake zou zijn van een ingroeipad zal Hengelo maar liefst € 3,2 miljoen minder middelen uit het gemeentefonds ontvangen in 2016 voor de WMO. De inspraakprocedure voor het objectieve verdeelmodel voor de Jeugdzorg tussen het rijk en de VNG en de Raad voor de Financiële Verhoudingen is nog steeds niet afgerond.
De compensatie voor inflatie en het definitieve verdeelmodel voor de Jeugdzorg zal naar verwachting in de meicirculaire 2015 van het gemeentefonds bekend worden gemaakt.

In dit financieel perspectief gaan we uit van de voortzetting van het beleidsuitgangspunt dat de uitvoering van de decentralisaties moet passen binnen de overgedragen rijksmiddelen (budgettair neutraal), zoals ook verwoord in het coalitieakkoord. *Alleen de gekorte integratie-uitkering sociaal domein is beschikbaar om in te zetten voor de (nieuwe) transitietaken. Dit geldt zowel voor het bestaand beleid dan wel het nieuw beleid, maar ook in het kader van de bezuinigingen hebben we bewust deze taken buiten beschouwing gelaten.* Met de invoering van de nieuwe verdeelmodellen per 2016 krijgen we waarschijnlijk aanzienlijk minder rijksbudget om deze taken te kunnen uitvoeren. Dit houdt in dat we binnen de transitiebudgetten nog de nodige ombuigingsmaatregelen moeten treffen indien er tekorten ontstaan binnen de (nieuwe) transitietaken. Deels zal de transformatie hieraan moeten bijdragen.

2.2 Rente- en uitzettingspercentages begroting 2016-2019
Op 22 oktober 2014 heeft de gemeenteraad de nieuwe "Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo" vastgesteld, kortom genaamd "Financiële Verordening gemeente Hengelo". In artikel 2 van deze Verordening wordt ingegaan op de Kadernota of Kaderbrief. Het artikel luidt: "*Jaarlijks wordt in het voorjaar door het college een Kadernota of Kaderbrief aangeboden aan de raad. De belangrijkste elementen erin zijn een actueel financieel meerjarenbeeld, voorstellen voor nieuw beleid en voorstellen voor bezuinigingen. Het college doet in de Kadernota tevens voorstellen aan de raad over de in acht te nemen financieel beleidsmatige kaders bij de voorbereiding van de beleidsbegroting. Daarbij wordt in ieder geval ingegaan op de systematiek ter bepaling van uitzettings- en rentepercentages.*"

Hieronder wordt ingegaan op het laatste onderdeel uit dit artikel: de uitzettings- en rente-percentages. Voorgesteld wordt bij het opstellen van de Beleidsbegroting 2016-2019 de volgende grondslagen voor de ramingen bestaand beleid te hanteren:

Prijscompensatie
Voor de begrotingsjaren 2011 tot en met 2015 hebben we de nullijn gehanteerd voor prijsstijgingen. Impliciet betekende dit jaarlijks een 'kleine kaasschaaf' over alle budgetten.
We merken nu door deze maatregelen dat de huidige budgetten flink onder druk komen te staan en in een aantal gevallen zelfs het budget in werkelijk wordt overschreden, zoals energie- en

zakelijke lasten (zie de raadsbrief voortgang bezuinigingsproces 2016 e.v. d.d. 6 januari 2015 bijlage 1a / zaaknummer 1051588)

Aangezien het Centraal Economisch Plan 2015 (CEP2015) van het Centraal Planbureau jaarlijks in maart wordt gepubliceerd, hadden we in de raadsbrief van 11 maart 2015 nog geen nieuw percentage voor de netto materiële overheidsconsumptie voor het begrotingsjaar 2016 voorhanden. Vooralsnog gingen we voor de begroting 2016 bij de prijscompensatie uit van een percentage 0,75%. Dit is het percentage voor 2016 van het bruto binnenlands product, zoals het ministerie van Binnenlandse Zaken die ook voor de gemeentefondsuitkering 2016 hanteert. Inmiddels is het CEP2015 gepubliceerd, waarin een percentage van 1 % voor 2016 wordt genoemd. Gelet op de geringe aanpassing blijven we uitgaan van het percentage van 0,75%.

Looncompensatie
De looptijd van de huidige CAO-gemeenten loopt tot en met 31 december 2015. Vanaf 2016 zijn nog geen nieuwe CAO-afspraken gemaakt. Vooralsnog hebben we in de raadsbrief van maart jl. voorgesteld om vanaf 2016 een structurele looncompensatie te hanteren van 1,5%. Inmiddels wordt in het CEP2015 een looncompensatie geprognosticeerd van 2%, maar wij blijven uitgaan van een de eerder verwachte looncompensatie van 1,5 % als realistische inschatting.
In afwachting van een nieuwe CAO zullen de middelen op de algemene stelpost looncompensatie worden geraamd.

Subsidies
Voor de subsidies geldt de gebruikelijke weging van 2/3^{e} looncompensatie en 1/3^{e} prijs-compensatie. Op basis van de bovengenoemde percentages komt de uiteindelijke stijging voor subsidies uit op 1,25%, mits ze geen onderdeel uitmaken van de bezuinigingsmaatregelen 2016 e.v. Dit gewogen inflatiepercentage wordt niet meer aangepast na de publicatie van het CEP2015.

Huren
Navenant zullen de ontvangen huurbedragen in 2016 stijgen met de inflatiecorrectie van 0,75%. Wel kunnen er andere afspraken met verenigingen, instellingen etc. zijn gemaakt over huurverhogingen buiten de prijscompensatie om.

Dit inflatiepercentage wordt niet meer aangepast na de publicatie van het CEP2015.

Belastingen, heffingen en tarieven
Voor tarieven geldt in principe volledige kostendekkendheid. Bij belastingen, heffingen en tarieven wordt voor de begroting 2016 vooralsnog uitgegaan van een inflatiecorrectie van 0,75%, waarbij geen sprake is van kostendekkendheid. Kostendekkende heffingen zijn bijvoorbeeld de afvalstoffen- en rioolheffing.

Bij de gemeentelijke woonlasten (OZB, riool- en afvalstoffenheffing) wordt gestreefd naar een gematigde ontwikkeling van de totale reële lokale lastendruk. Er wordt vastgehouden aan het principe dat in ieder geval wordt gecorrigeerd voor nominale ontwikkelingen (inflatie 0,75%). Dit percentage wordt na de publicatie van de CEP2015 niet meer aangepast.
Daarnaast is er op basis van het Dekkingsplan 2013-2016 al een extra OZB-verhoging doorgevoerd van 1%.

In het raadsadvies en in bijlage 4 "Overzicht ontwikkeling lokale lasten (OZB/Afval/Riool) is het totaalpakket aan belastingmaatregelen belicht.

Constante lonen en prijzen
In de meerjarenramingen 2017-2019 wordt, zoals gebruikelijk, uitgegaan van constante lonen en prijzen.

Omslagrente
In de brief van de provincie voor de toetsing van de begroting 2016 wordt specifiek ingegaan op het te hanteren rentepercentage voor de grondexploitaties. Het citaat uit de begrotingsbrief luidt:
"Grondexploitaties (toegerekende rente)
De reële (langlopende) rente is al een aantal jaren zeer laag. Een reëel door te berekenen rente aan de grondexploitaties stellen wij dan ook op maximaal 4%. Indien de werkelijke toegerekende rente hoger is, dan is dat een keuze van de raad. Echter, de realiteit van de meerjarenbegroting komt dan in het geding. De toezichthouder kan een correctie aanbrengen voor het verschil tussen de reële (langlopende) rente en de werkelijk toegerekende rente. Immers als de toegerekende

rente hoger ligt wordt de algemene dienst bevoordeeld ten nadele van de grondexploitatie. Dit geeft geen reëel beeld van de meerjarenbegroting.

Dit geeft voor ons mede aanleiding om het percentage voor de omslagrente voor alle onderdelen waar we de renteomslag hanteren, in de begroting neerwaarts bij te stellen van 4,5% in 2015 naar 3,75% vanaf 2016. De effecten binnen de producten waarbij sprake is van een "gesloten circuit", zoals grondexploitaties, onderwijshuisvesting, riolering dienen binnen deze onderdelen te worden opgevangen. Deze nadere uitwerkingen zullen in ieder geval budgettair neutraal plaatsvinden en worden betrokken bij het opstellen van de begroting 2016-2019.

Investeringen
Op investeringen is de nota Activabeleid van toepassing, die begin 2012 is vastgesteld in de raad. De afschrijving start op 1 januari van het jaar ná ingebruikname van een goed c.q. na afronding van een investering. Dit betekent dat er niet wordt afgeschreven en in het jaar van afronding c.q. ingebruikname van een investering.

Op basis van de nota "Spelregels voor investeringen" gemeente Hengelo (zie ook de raadsbrief van 4 februari 2014) worden de rentelasten, vanaf de start van een investering, in werkelijkheid op maandelijkse basis toegerekend. Op begrotingsbasis wordt vanaf 2015 voor de geraamde investeringen in de eerste jaarschijf een half jaar rente als exploitatielast meegenomen. Daarna wordt telkens over het gehele jaar rente toegerekend.

De vervangingsinvesteringen maken onderdeel uit van het bestaand beleid. In de Beleidsbegroting zal een meerjarig investeringsplan worden opgenomen, waarin ook alle vervangingsinvesteringen worden benoemd.

Gemeentefondsuitkering
De gemeentefondsuitkering wordt in principe gebaseerd op de meicirculaire 2015 van het gemeentefonds. In het huidige perspectief is de decembercirculaire 2014 verwerkt.

Onvoorzien
In de begroting 2016-2019 wordt een jaarlijks bedrag van € 166.000 geraamd voor de post onvoorzien.

Arealen/autonome ontwikkelingen
De onderhoudsbudgetten voor wegen, groen en riolering worden aangepast voor volumemutaties conform de Areaalnota. De kostenuitzetting voor rioleringen verloopt budgettair neutraal voor de begroting. Uitgangspunt bij rioleringen is 100% kostendekkendheid.

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die door ons niet te sturen of te beïnvloeden omstandigheden zijn en zullen leiden tot onvermijdbare uitgaven of inkomsten-verminderingen in de begroting. Deze ontwikkelingen zullen expliciet in beeld worden gebracht in de Beleidsbegroting 2016-2019.

In het voorlopig financieel perspectief van 6 januari 2015 hebben we al een aantal autonome ontwikkelingen benoemd:

- energie- en zakelijke lasten (OZB, wegenbelasting en overige lasten), met name de energietarieven voor het zwembad, openbare verlichting, de gebouwen aan de Asveldweg, het Beukert, stadhuis, stadskantoor en de begraafplaatsen lopen uit de pas;
- meer dan trendmatige stijging van de energiebelasting vanaf 2015;
- Crow indexering derden gelden Stedelijk Beheer.

Bijlage 3 – Samenvattingen alternatieve nieuw beleid- en bezuinigingsvoorstellen

De door ons voorgestelde nieuw beleid en bezuinigingsmaatregelen zijn verwerkt in het voorliggend raadsadvies (deze zijn groen gearceerd in bijlage 1 Totaaloverzicht Maatschappelijke takenverkenning 2016-2019. Hieronder staan de samenvattingen van de alternatieve opties voor nieuw beleid en bezuinigingen (die zijn rood gearceerd in het betreffend overzicht), maar daarvoor bestaat binnen ons college geen draagvlak.
De op de versterking van de binnenstad betrekking hebbende alternatieve opties voorstellen voor nieuw beleid zijn aangeduid met een ''. De voorstellen die betrekking hebben op de transities zijn aangeduid met een '**'. De voorstellen die betrekking hebben op de gemeentelijke belastingen en tarieven zijn aangeduid met een '***'.*

Begrotingshoofdstuk 1 Economie, werk en inkomen

N1.1 Motie onderzoek indexering verordeningen m.b.t. Armoedebeleid
Dit voorstel is een uitwerking van de Motie onderzoek indexering verordeningen m.b.t. Armoedebeleid (raadsvergadering 17 december 2014). Er is inzichtelijk gemaakt wat de (financiële) gevolgen zijn van indexering. Het betreft de verordening maatschappelijke participatie 2015, de verordening individuele inkomenstoeslag 2015 en de verstrekkingen bijzondere bijstand. In de begroting 2015 en verder is voor alle verordeningen (armoedebeleid volgens begroting) samen circa € 2 miljoen aan uitgaven opgenomen. Uitgaande van 1% in 2016, nog een procent in 2017 en een procent in 2019, zijn de financiële gevolgen van indexering € 21.000 in 2016, € 42.000 in 2017 en 2018 en € 63.000 in 2019.

N1.2 Samenwerking economie en arbeidsmarkt in Twente (€ 50.000)
Rekening houdend met eerdere en actuele (in dit raadsadvies verwerkte) bezuinigingsvoorstellen op het beleidsterreinen van economische zaken en arbeidsmarktbeleid acht ons college een budget voor nieuwe taken van € 100.000 gerechtvaardigd in plaats van het ambtelijke voorstel van € 150.000. Dit wordt ingezet op formatie en op projecten en/of activiteiten.

N1.4 Revitalisering bedrijventerreinen
In de afgelopen jaren zijn veel bedrijventerreinen gerevitaliseerd: Timmersveld, Twentekanaal, deelgebieden rondom Post NL/Opaalstraat, Binnenhavenstraat en Parelstraat. De aanpassing van de Haaksbergerstraat aansluitend op de herontwikkeling van de Thaleslocatie en de revitalisering van het onderdeel Vosboerweg/Wegtersweg van Westermaat worden op dit moment voorbereid.

Enkele deelgebieden van Twentekanaal en Westermaat blijven nog achter, bijvoorbeeld de gebieden Westermaat rondom Vosboerweg/Hassinkweg en Slachthuisweg, Twentekanaal Zuid tussen Fabelenweg en Haaksbergerstraat en tussen Diamanstraat/Thales. De herontwikkeling van het laatste gebied is mogelijk goed te combineren met de ontwikkeling van de HTSP-campus. Op de langere termijn staat er nog een herontwikkelingsopgave voor Twentekanaal-Noord, deelgebied HKS (Oude Boekeloseweg).

Voor de genoemde deelgebieden zijn geen middelen beschikbaar. Revitalisering is alleen mogelijk als er vanuit onderhoud en beheer van de openbare ruimte, bijvoorbeeld de rioleringsopgave, een aanleiding is in combinatie met subsidies. Andere eigen (co-financierings)middelen zijn niet beschikbaar. Dit heeft het risico dat (in het geval er vanuit riolering geen investering is) er geen co-financiering is om daarmee subsidies aan te vragen. Als optie wordt een bedrag van € 200.000 in 2016 en 2017 aflopend tot € 150.000 in 2018 en € 100.000 in 2019 opgevoerd.

O 1.1.8. Businesspark XL (€ 0)
De gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo en de provincie Overijssel participeren ieder voor 23% in XL park en de gemeente Borne voor 8%. De begroting geeft een tekort van € 15 miljoen. Dit op basis van een begroting van (op netto contante waarde) € 56,5 miljoen aan nog te maken kosten en € 122,4 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten.
Bezuinigen op nog te maken kosten is in principe mogelijk, maar daar staat dan tegenover dat er minder grond uitgeefbaar is en dus de te realiseren opbrengsten beduidend lager zullen zijn. Niet uit te sluiten is dat bezuinigingen per saldo resulteren in hogere kosten.

O 1.1.9. Nieuwbouw stadskantoor (€ 535.965)

Als gekozen wordt voor de nieuwbouw van het stadskantoor dan is een bezuiniging van € 535.965 mogelijk; dit betreft enerzijds een exploitatievoordeel a.g.v. centrale huisvesting (vanaf 2018) en anderzijds een efficiencyvoordeel (vanaf 2019).

O 1.1.10. Lange Wemen (€ 0)
Indien het project Lange Wemen nu wordt beëindigd, betekent dit niet dat de verplichtingen vervallen. Deze zijn verbonden aan overeenkomsten en aan de grondverkopen. Als besloten wordt de ontwikkelingen stop te zetten, dan moet alsnog de openbare ruimte worden aangelegd. De externe partijen zullen dan eisen dat de gemeente de grond terugkoopt voor de destijds betaalde verkoopprijs inclusief rente en de door hen gemaakte kosten (onderzoeken, architecten etc. (naar schatting € 8 tot € 10 miljoen)). De enige bezuinigingsmogelijkheid in dit kader betreft het materiaalgebruik (gebruik betonstraatstenen of hergebruik vrijkomend straatmateriaal i.p.v. gebakken klinkers). Dit levert een eenmalige bezuiniging op van ongeveer € 200.000. De levensduur van betonstraatstenen is korter en daarnaast geeft het een risico dat de aantrekkelijkheid van de binnenstad achteruit gaat en daarom is het voorstel om hier niet op te bezuinigen.

O 1.1.11. Hart van Zuid (€ 0)
Voor stoppen met Hart van Zuid is € 35,6 miljoen nodig (boekwaarde, kosten verplichtingen en opbrengsten verkoop panden en gronden). Hier staat een reeds getroffen voorziening van € 16,7 miljoen tegenover, zodat er dus nog € 18,9 miljoen nodig is om de consequenties van stoppen te kunnen betalen en dit is geen optie.
Er zijn binnen het project nog een aantal bezuinigingsmogelijkheden; deze zijn echter hard nodig om de tekorten binnen het project (met name veroorzaakt door de stagnerende woningbouw en verdere planontwikkeling) op te kunnen vangen. Een bijdrage vanuit dit project aan de bezuinigingen wordt dan ook niet realistisch geacht.

*O 1.2.1 Bijstand verstrekken** (€ 213.000)*
Ons college wijkt af van het ambtelijk haalbare advies door niet te bezuinigen op het budget sociale economie (€ 208.000) en de huisvestingskosten CWWB (€ 5.000). We vinden het belangrijk om met het budget voor sociale economie in te zetten op participatie. We willen niet op de huisvestingskosten van het CWWB bezuinigen, omdat het CWWB hierdoor minder onafhankelijk lijkt.

O 1.2.2 Schuldbemiddeling (€ 131.257)
Het voorstel bestaat uit een aantal componenten die samen € 131.257 opleveren. Deze componenten zijn dat bij schuldhulpverlening strenger geselecteerd wordt aan de poort, dat budgetbeheer slechts één jaar vergoed wordt en dat Budget Alert wordt opgeheven. Gevolgen van strengere selectie aan de poort is dat minder mensen kunnen instromen in de schuldhulpverlening, dit kan grote risico's opleveren in het gezin en de samenleving. Daarnaast kan dit effect hebben op andere hulpverlening. Aan het slechts één jaar vergoeden van budgetbeheer zitten nagenoeg geen risico's als de scholing en begeleiding goed worden geregeld.

O 1.2.3 Bijzondere bijstand (€ 189.900)
Het op aanvraag verstrekken van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten welke niet uit het reguliere inkomen betaald kunnen worden is een wettelijke taak. Beïnvloedbaar is het verstrekken van geldleningen voor de aanschaf en producten (wasmachine, koelkast en fornuis) in plaats van nu goederenbonnen, dit levert € 95.800 op. Daarnaast kunnen de uitvoeringsregels strenger worden toegepast. Dit levert een besparing maar geen bezuiniging op. Het budget wordt op dit moment namelijk overschreden. Door de besparing wordt de overschrijding gereduceerd. Tot slot kan de inkomensgrens verlaagd worden naar 110% of 100% van het wettelijk minimumloon. Dit levert € 35.000 of € 135.000 op en € 53.644 aan formatiebesparing.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid motie onderzoek indexering verordeningen m.b.t. armoedebeleid (N1.1).

*O 1.2.4 Langdurigheidstoeslag** (€ 202.625)*
De Langdurigheidstoeslag heet vanaf 1-1-2015 de Individuele Inkomenstoeslag (invoering Participatiewet). Het is geregeld in artikel 36 Participatiewet. Het is een 'kan' bepaling, echter er is slechts beleidsvrijheid op de voorwaarden. Helemaal niets verstrekken behoort niet tot de mogelijkheden, maar een minimaal bedrag uitkeren aan een minimale doelgroep mag wel.
Binnen deze taak zijn verschillende bezuinigingsopties uitgewerkt. Het ambtelijk haalbare voorstel is een korting van de toeslag van 25% en het verlengen van de referteperiode van 3 naar 5 jaar. Dit levert een bezuiniging op van € 202.625. Het verlagen van de toeslag heeft als risico dat huishoudens in de schulden komen, omdat zij leningen moeten afsluiten. Deze bedragen zijn

inclusief het schrappen van 0,7 fte.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid motie onderzoek indexering verordeningen m.b.t. armoedebeleid (N1.1).

O 1.2.5 Maatschappelijke participatie (€ 120.000 + p.m.)
Het haalbare voorstel levert een bezuiniging op van € 120.000 en bestaat uit het afschaffen van de bijdrage van het lidmaatschap van de bibliotheek. Daarnaast wordt voorgesteld om onderzoek te doen naar een eventueel stapelingseffect van verschillende minimaregelingen (PM). Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid motie onderzoek indexering verordeningen m.b.t. armoedebeleid (N1.1).

*O 1.3.1. Beleid voor terugkeer naar arbeidsmarkt en starters adviseren** (€ 249.800)*
Door ons college is gekozen om twee onderdelen van de ambtelijk haalbare variant niet te bezuinigen. Dat zijn stadsbanen en het budget voor de formatie voor werk en arbeidsmarktbeleid. Via het werkgeversinstituut dat is ondergebracht bij de SWB werken 42 personen in de zogenaamde stadsbanen. Voorgesteld werd om banen die door natuurlijk verloop openvallen niet meer in te vullen.

Begrotingshoofdstuk 2 Onderwijs en jeugd

O 2.1.1. Uitvoeren van wettelijke taken rond openbaar onderwijs (€ 0)
De activiteit betreft het uitvoeren van het onderhoud voor het openbaar primair onderwijs. Het stopzetten levert niets op, omdat hier een kostendekkende vergoeding tegenover staat. Daarnaast betreft dit het uitvoeren van de wettelijke taken richting het openbaar primair en openbaar voortgezet onderwijs door de gemeente: invullen accounthouderschap OSG en Primato; inzet rond begroting en jaarverslag/jaarrekening.

O 2.1.5. Leerplicht (€ 0)
De werkzaamheden bestaan uit:
- uitvoering leerplicht voor Hengelo en Borne
- uitvoering RMC voor Hengelo, Borne en Hof van Twente
Bureau leerlingenzaken is net toegevoegd aan de toegang en werkt sterk samen met de sociale wijkteams. Qua omvang zit bureau leerlingenzaken onder de landelijke (Ingrado) norm.
Voor het RMC krijgt Hengelo van het rijk via de contactgemeente Enschede een jaarlijkse uitkering voor de uitvoering van het RMC. Deze geoormerkte middelen worden besteed aan de RMC trajectbegeleiders en de inkoop van begeleidingstrajecten. Een bezuiniging is voor dit taakveld niet mogelijk.

O 2.1.6. Leerlingenvervoer (€ 19.000)
Door ons college is gekozen om het afstandscriterium voor leerlingenvervoer voor sbo/so niet te vergroten van 4 naar 6 km. De overige onderdelen van het ambtelijke bezuinigingsvoorstel zijn wel opgenomen als bezuiniging.

*O 2.1.7. Volwasseneneducatie** (€ 12.000)*
Ons college kiest ervoor niet op het Nivon te bezuinigen aangezien hier sprake is van een grote en zelfstandig draaiende vrijwilligersorganisatie met een breed bereik, met name bij oudere mensen en er voor het Nivon mogelijk een rol is weggelegd binnen de Transities.

*O 2.1.10. Jeugd- en jongerenwerk** (€ 115.000)*
Ons college kiest ervoor om de inzet van het professioneel jeugd- jongerenwerk met € 200.000 te korten in plaats van de ambtelijk voorgestelde € 300.000. Dit omdat we willen inzetten op preventie en collectieve voorzieningen in plaats van individueel maatwerk. Daarnaast verlagen we het subsidieplafond voor vrijwillig jeugdwerk met € 35.000 in plaats van € 50.000.

O 2.1.11. Nieuwbouw VMBO (€ 0)
De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor adequate huisvesting. In september 2011 heeft de raad, na een meer dan 10 jaar durend traject van planvorming, ingestemd met de nieuwbouw van een gezamenlijk vmbo voor Stichting OSG en Stichting Carmel. Naast het raadsbesluit is er ook nog een realisatieovereenkomst tussen beide schoolbesturen en gemeentebestuur, waarin partijen zich verplichten de nieuwe voorziening te realiseren. De aanbesteding zal in 2015 plaatsvinden, waarna er volgens planning in 2016 gebouwd zal worden. Er is daarom geen bezuiniging mogelijk.

*O 2.2.1. Organiseren van informatie rond opvoeden en zorg** (€ 0)*

Deze activiteit betreft onder andere LOES, de jongerenwebsite Ondertussen074.nl, diverse vormen van opvoedondersteuning en inzet van (school)maatschappelijk werk en jeugdgezondheidszorg in onder andere de zorgadviesteams op scholen. Tot 2015 was dit een wettelijke verplichting vanuit de WMO (prestatieveld 2). Vanaf 1 januari 2015 is informatie, advies en preventie een wettelijke taak binnen de nieuwe Jeugdwet en verloopt de financiering via het gemeentefonds. Dit gaat gepaard met een korting van € 74.000 in 2015 oplopend naar € 127.000 in 2018 door herverdelingseffect. Uitgangspunt is dat de korting binnen het huidige CJG budget wordt opgevangen (budgettair neutraal). Het voorstel is dan ook hier niet op te bezuinigen. In de format wordt een extra bezuinigingsvariant opgenomen waarbij € 50.000 wordt bezuinigd op dit budget door minder activiteiten voor het verstrekken van informatie te organiseren en een eigen bijdrage te gaan vragen voor activiteiten.

*O 2.2.2. GGD financieren voor basispakket jeugdgezondheidszorg** (€ 0)*
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Daar staat een budget van € 1.722.924 voor. Het basispakket van de JGZ is een wettelijke taak binnen de Wet Publieke Gezondheid.
De JGZ signaleert en geeft voorlichting, advies, instructie en begeleiding Dit gebeurt vooral binnen de contactmomenten op het consultatiebureau (0-4 jarigen) en op de scholen voor primair en voortgezet onderwijs (4 tot 18 jaar). Na signaleren van een (risico)situatie of probleem vindt zo nodig ondersteuning plaats vanuit de preventieve activiteiten of jeugdhulp op grond van de Jeugdwet.
Binnen de GGD (Regio Twente) moet al een bezuinigstaakstelling (€ 1.100.000) worden opgebracht voor de periode 2016-2017. Het is moeilijk om deze bezuinigstaakstelling te effectueren, dus een extra bezuiniging is niet reëel omdat de wettelijke taak al op waakvlam-niveau wordt uitgevoerd.

*O 2.2.3. Inkopen van jeugdhulp** (€ 0)*
Met de nieuwe jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk voor het beschikbaar hebben en inzetten van jeugdhulp. Tot jeugdhulp in dit format wordt gerekend:
- begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf (inkoop maatwerkvoorzieningen);
- basis geestelijke gezondheidszorg (ggz), specialistische-ggz en dyslexiezorg (inkoop jeugd-ggz);
- intramurale opvang en behandeling voor verstandelijk beperkte kinderen/jeugdigen en persoonlijke verzorging (inkoop voormalig jeugd-Awbz);
- specialistische jeugd- en opvoedhulp en pleegzorg (inkoop voormalige provinciale jeugdhulp).
Met ingang van 1 januari 2015 zijn de rijksmiddelen overgedragen aan de gemeente, maar met een bezuiniging oplopend tot 15% in 2017. Uitgangspunt in Hengelo is dat de uitvoering van de transities moet passen binnen de overgedragen rijksmiddelen (budgettair neutraal). Hier staat een bedrag van € 17.722.346 voor.

*O 2.2.4. Inkopen van beschermingsmaatregelen en jeugdreclassering** (€ 0)*
Met de nieuwe jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk voor het beschikbaar hebben van maatregelen/hulp in het gedwongen kader. Met jeugdhulp in dit format bedoelen we:
- jeugdbescherming (voogdij, onder toezichtstelling);
- jeugdreclassering;
- jeugdzorgplus (gesloten jeugdzorg.
Ook hier geldt het uitgangspunt, dat de uitvoering van deze taken in het kader van de transities moet passen binnen de overgedragen rijksmiddelen (budgettair neutraal). Hier staat een bedrag van € 3.408.230 voor.

Begrotingshoofdstuk 3 Welzijn en Zorg

N3.2 Regenboogpad (eenmalig € 12.000 + structureel € 1.000)
Tijdens de raadsvergadering van 28 januari 2015 is de motie Regenboogpad aangenomen. Ons college heeft via deze motie de opdracht gekregen een onderzoek te starten naar een geschikte plaats voor de realisatie van een permanent regenboogpad in het centrum van Hengelo.
Daarbij moeten de Hengelose Kunstenaars, Artikel 1, vertegenwoordigers van de doelgroep alsmede Hengelose scholieren betrokken worden. Op korte termijn moeten de resultaten van het onderzoek, inclusief de daarbij horende kosten aan de gemeenteraad worden voorgelegd.
De dag van realisatie moet er een bewustwordingscampagne voor Hengelose scholieren worden gestart die zich richt op scholen, sportverenigingen en jeugdzorginstellingen.
Naast onderzoek (capaciteit) en uitvoering (uitvoeringskosten) moet er ook rekening gehouden worden met onderhoud. Deze optie behelst de financiële consequenties van het uitvoeren van de motie. In 2016 is dat € 12.000 (eenmalig), voor 2017 e.v. € 1.000 structureel.

*O 3.1.1. Huishoudelijke hulp financieren voor Wmo** (€ 0)*

De nieuwe Wmo stelt dat gemeenten voorzieningen moeten treffen om de burger te ondersteunen in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Gemeenten moeten zorgen voor beschermd wonen en opvang. Dit kan in de vorm van een algemene voorziening (= een aanbod van diensten en activiteiten dat zonder uitgebreid voorafgaand onderzoek toegankelijk is) en met een maatwerkvoorziening. Een maatwerkvoorziening is een op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen. Het bieden van huishoudelijke verzorging maakt hier deel van uit. Het Rijk heeft gelijktijdig met de invoering van de nieuwe Wmo een bezuiniging van 40% op het budget voor de HH doorgevoerd. Ook hier geldt het uitgangspunt, dat de uitvoering van deze taken in het kader van de transities moet passen binnen de overgedragen rijksmiddelen (budgettair neutraal). Er wordt voorgesteld om hier niet op te bezuinigen; de effecten van de huidige bezuiniging van 40% zijn nog niet inzichtelijk evenals de jurisprudentie rondom de mogelijkheid om van HH een algemene voorziening te maken.

O 3.1.2 Vervoersvoorzieningen (€ 5.000)
Ons college kiest ervoor niet te bezuinigen op het schrappen van de 6e en 7e vervoerszone met als gevolg, dat mensen vanaf de 6e zone het volle tarief betalen. Dit is lokaal beleid en zou € 5.000 opleveren.

*O 3.1.6. Maatwerkvoorzieningen WMO – nieuwe taken** (€ 3.000)*
Ons college kiest ervoor de subsidies voor de adviesraden KBO en PCOB niet te schrappen.

*O 3.1.7. Medische advisering ten behoeve van Wmo-indicatie inkopen** (€ 0)*
Medische advisering betreft een wettelijke verplichting. Hier is een bedrag van € 100.000 mee gemoeid.Er zal naar verwachting vaker een beroep worden gedaan op de medische advisering als gevolg van de uitbreiding van taken, het aantal klanten en de aard van de problematiek. Medische advisering wordt alleen ingezet bij eventueel te verwachten afwijzing en bij zeer complexe medische problematiek. In 2015 wordt de medische advisering opnieuw aanbesteed, mogelijk kan hier nog een voordeel uit voortvloeien. Er wordt voorgesteld om hier vooralsnog niet te bezuinigen.

O 3.1.8. Gezondheidspark (€ 0)
Een bezuiniging op het Gezondheidspark is niet meer mogelijk omdat de meeste plankosten zijn gemaakt en het civiele werk is nagenoeg afgerond. Het bestemmingsplan is onherroepelijk. Het gehele gebied is bouwrijp gemaakt en gedeeltelijk woonrijp. De werkzaamheden die nog uitgevoerd moeten worden hebben met name te maken met de definitieve afronding (het woonrijp maken) van het gebied. Er zijn geen zaken gepland die wegbezuinigd kunnen worden.

O 3.2.1. GGD financieren voor publieke gezondheidszorg (€ 0)
Het basistakenpakket is een wettelijke taak binnen de Wet publieke gezondheid, hier staat een bedrag van € 581.000 voor. Binnen de GGD moet al een bezuinigstaakstelling worden opgebracht voor de periode 2016-2017. Hiervoor is regionaal een plan gemaakt. De GGD heeft moeite om deze bezuinigstaakstelling te effectueren, dus een extra bezuiniging is niet reëel, omdat de wettelijke taak al op minimumniveau wordt uitgevoerd. Complicerende factor is bovendien, dat het in verband met de gemeenschappelijke regeling, niet mogelijk om als individuele gemeente een bezuiniging door te voeren.

O 3.2.3. Maatschappelijk Dienstverlening (€ 0)
Maatschappelijke dienstverlening betreft geen wettelijke taak.. . Het betreffen echter activiteiten, die deel uitmaken van het algemeen voorzieningenaanbod (AMW, huiselijk geweld, Hulpdienst Hengelo) en daarmee belangrijke voorliggende voorzieningen vormen voor de (vaak duurdere) maatwerkvoorzieningen. Voorgesteld wordt vooralsnog niet op dit budget te bezuinigen. Geadviseerd wordt om de inzet op algemene en maatwerkvoorzieningen in 2015 en 2016 goed te monitoren en te kijken of de middelen vanaf 2017 of 2018 omgebogen kunnen worden.

*O 3.2.4. Maatschappelijke opvang** (€ 101.900)*
Ons college wil gezien de doelgroep en de inzet op collectieve voorzieningen niet bezuinigen op deze activiteit. We bezuinigen alleen op de verwachte kostenuitzetting bij nieuwe huisvesting van AC bij de Toren. Daardoor blijven de volgende alternatieve bezuinigingsvoorstellen over:

- de subsidie voor innovatie inloop beëindigen (€ 26.534);
- de subsidie voor AC Bij de Toren met 25% korten (€ 70.000).

*O 3.3.1. Subsidiëring wijkwelzijnsvoorzieningen** (€ 101.900)*
Ons college kiest ervoor niet te bezuinigen op de subsidies wijkwelzijnsvoorzieningen, met uitzondering van een bezuiniging op de Tempel van € 20.000. De Tempel gaf tijdens de

beeldvormende Politieke Markt in maart aan een korting van € 20.000 op de subsidie te kunnen dragen. Verder wil ons college niet bezuinigen, omdat we willen inzetten op algemene voorzieningen in plaats van individueel maatwerk. Overige bezuinigingsmogelijkheden zijn de subsidiëring van de overige wijkwelzijnsvoorzieningen: de Tempel (€ 60.580), de Breemars (€ 7.740), 't Geerdink (€ 9.130) en de Jeugd (€ 24.450); in totaal € 101.900.

*O 3.3.2. Inzet stadsdeelregie en wijkgericht werken** (€ 64.000)*
Ons college kiest ervoor niet te bezuinigen op de inzet stadsdeelregie en wijkgericht werken. De enige bezuiniging die we doorvoeren is het budget voor onvoorziene kosten binnen de subsidiemiddelen voor bewonersparticipatie. Ervan uitgaande dat met de invulling van de 'witte vlekken' in Groot Driene en de Sterrenbuurt inmiddels een dekkend netwerk is ontstaan.
Overige bezuinigingsmogelijkheden die ambtelijk haalbaar worden geacht zijn het ondersteunen van bewonersorganisaties anders vormgeven door te werken met alleen digitale wijkkranten en de subsidie de Schole te beëindigen.
Andere varianten zijn nog het resterende budget van de buurtbonnen te schrappen (€ 50.000), stoppen met stadsdeelregie (€ 254.994) of het beperken van stadsdeelregie tot de binnenstad (€ 143.830). Als met alle ondersteuning van bewonersorganisaties wordt gestopt kan bijbehorende formatie vervallen (€ 46.576).

*O 3.3.6. Mantelzorgbeleid** (0)*
Dit is nieuw geld dat per 1 januari 2015 is overgekomen van het Rijk naar gemeenten. Hengelo wil deze middelen inzetten voor maatwerkvoorzieningen ter ontlasting van de mantelzorger. Ook zullen via een actieplan vormen van ondersteuning voor mantelzorgers ontwikkeld, aangepast en/of uitgebreid of ontwikkeld worden. De rijksmiddelen zullen we inzetten voor de uitvoering van het actieplan, en kennen een korting van 25%. Het is op dit moment lastig inschatten of we daarvoor het hele bedrag nodig hebben. Daarom kijken we na een jaar of hier een bezuiniging te realiseren valt.

*O 3.3.8. Subsidiëring activiteiten laagopgeleide allochtone vrouwen** (€ 14.000)*
Ons college kiest ervoor het budget restant ROZA (€ 14.000) niet te bezuinigen. Dit budget werd de afgelopen twee jaar gebruikt om taalcafé's in wijkwelzijnsvoorzieningen te financieren. Het budget wordt dus gebruikt voor maatschappelijke participatie van een specifieke doelgroep, hier willen we niet op bezuinigen.

Begrotingshoofdstuk 4 Sport en Cultuur

O 4.1.1. Beheer en onderhoud sporthallen en sportzalen (€ 90.000)
Het beheer en onderhoud van sporthallen en sportzalen zit op een minimaal niveau. Verdere bezuinigingen hierop leiden tot achterstanden en kapitaalvernietiging. De bezuinigingsvoorstellen richten zich derhalve op het verhogen van de inkomsten:
- het tarief voor het huren van sporthallen wordt met € 15 per uur verhoogd (€ 50.000);
- de tarieven voor het huren van gymlokalen wordt met € 20 per wekelijks uur/per maand verhoogd (€ 40.000);
- de oude sporthal Weusthag wordt gesloten en gesloopt. De opbrengsten hiervan komen ten goede van de vastgoedtaakstelling.

O 4.1.3. Beheer en onderhoud sportparken en FBK-stadion (eenmalig € 300.000)
Ons college kiest ervoor niet te stoppen met de ontwikkeling van het Sport- en leercentrum (eenmalig € 700.000), maar een minimale uitvoering te realiseren van het sport- en leercentrum. De kosten hiervan bedragen € 400.000. Waardoor een alternatieve bezuinigingsoptie overblijft van € 300.000 als de gehele ontwikkeling van het Sport- en leercentrum zou worden gestopt.

O 4.1.6 Sport voor jeugd en gehandicapten (€ 63.710)
Dit voorstel omvat jeugdsportsubsidie en subsidie voor mindervaliden. Het betreft geen wettelijke verplichting, dus in principe kan de gehele subsidie bezuinigd worden.

O 4.1.7. Ondersteuning sportverenigingen (€ 0)
Dit budget betreft drie posten:
- een subsidie van aan TVO (sportvereniging Beckum) als bijdrage om hun velden zelf te onderhouden en beheren (€ 17.400);
- een subsidie voor TVO als compensatie/ tegemoetkoming voor een lening die zij hebben afgesloten m.b.t. hun accommodatie (€ 5.000);
- ondersteuning en facilitering van verenigingen, bijvoorbeeld door themabijeenkomsten en gerichte verenigingsondersteuning (€ 82.277).

Er is sprake van langlopende verplichtingen, waardoor dit de komende jaren financieel niets oplevert.

O 4.1.8. Project Sportcentre Hengelo (€ 0)
Het project bestaat in hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:
- Herinrichting voorterrein stadion
- Aanleggen parkeerplaatsen op plek voormalige tennisvelden
- Verplaatsen/ nieuwbouw gebouwen sportservices
- Aanleg deel Veldbeek
- Realiseren (langzaam) verkeerroute Veldwijk-Noord naar Veldwijk-Zuid

Indien het project wordt gestopt betekent dit dat er geen subsidiebijdrage meer kan worden verkregen en alle gemaakte kosten en aangegane verplichtingen ten laste komen van de gemeentelijke bijdrage. Nu stoppen met het project zou daarmee incidenteel zo'n € 300.000 tot € 450.000 vrijspelen. Omdat de prestatie niet geleverd wordt, vervalt namelijk de subsidie en blijft alleen het gemeentelijk deel van de investeringssom over.
Stoppen leidt dus niet tot een gewenste structurele bezuiniging. Daarom is onderzocht of het mogelijk is om het project voor minder geld uit te voeren. Op dit moment wordt reeds binnen de subsidiekaders en andere afspraken gezocht naar mogelijkheden om het project binnen het budget uit te voeren. Dit blijkt vooralsnog al een zeer moeilijke opdracht, daardoor zijn er geen mogelijkheden om verdergaand te bezuinigen.

O 4.2.1 Bibliotheek (€ 100.000)
Ons college kiest ervoor € 200.000 op de bibliotheek te bezuinigen in plaats van het ambtelijk voorgestelde bedrag van € 300.000. Daardoor blijft er nog een € 100.000 aan alternatieve bezuinigingsmogelijkheid over.

O 4.2.2. Subsidiëren Muziekschool Hengelo (€ 0)
Het subsidiëren van muziekeducatie is geen wettelijke taak. Dus kan er op deze functie bezuinigd worden. Per 2014 is de Muziekschool al een bezuiniging opgelegd van €550.000. Dit zorgt ervoor dat de Muziekschool moet reorganiseren. Nog verder korten zorgt ervoor dat de Muziekschool haar financiële verplichtingen niet meer kan betalen, dat ze in een negatief eigen vermogen terecht komen en/of failliet gaan. De personeelslasten komen dan voor rekening van de gemeente, omdat de Muziekschool een B3 organisatie is. Er wordt dan ook voorgesteld niet verder te bezuinigen en de subsidie handhaven op subsidieniveau 2016. Met deze optie krijgt de muziekschool de kans om de reorganisatie op een deugdelijke manier uit te voeren. Na de reorganisatie van de Muziekschool kan vervolgens gekeken worden of alsnog een extra korting van 17% wordt doorgevoerd. Deze bezuiniging is naar verwachting pas na 2019 mogelijk.

O 4.2.3. Subsidiëren CREA/HEIM (€ 0)
Er wordt voorgesteld niet verder te bezuinigen en de subsidie handhaven op subsidieniveau 2015. Met deze optie krijgt CREA/HEIM de kans om een instelling neer te zetten met een innovatief karakter en landelijke uitstraling, die Hengelo op de kaart zet.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid BO CREA/HEIM (N4.1).

O 4.2.4. Subsidiëren Metropool (€ 40.000)
Het voorstel is de subsidie (nu 42% van de exploitatie) verder te korten met
€ 40.000 (evenredig aan voorstel 4.2.4b); dit betekent dat het poppodium dit moet compenseren met andere inkomsten (sponsoring, entreegelden, programmering, etc.).

O 4.2.5. Subsidiëren amateurkunstverenigingen (€ 57.120)
Het voorstel is de subsidies te korten met 50% (€ 57.120). Bij deels stopzetten van de subsidie zullen de verenigingen het nog moeilijker gaan krijgen dan ze het nu al hebben. Een aantal zal verdwijnen, omdat ze het niet meer kunnen bolwerken. Meer eigen inkomsten verwerven is een lastige opgave voor de verenigingen. Bovendien zal een drietal verenigingen niet meer aan de lening-afbetalingsverplichting aan de gemeente kunnen voldoen.

O 4.2.8. Subsidiëren ateliers en beeldende kunstorganisaties (€ 83.500)
Ons college wijkt binnen deze taak af van de ambtelijk haalbare variant omdat we willen inzetten op een facilitaire rol t.a.v. beeldende kunst. Daarom bezuinigen we niet op:
- Programmeringsbudget beeldende kunst (€ 50.000)
- Presentiegelden adviescommissie (€ 3.000)
- Subsidie beeldende kunst: Ateliers 93, SWWK en MHHK (€ 18.000).
- Subsidie HeArtpool € 12.500.

O 4.2.9. Musea en monumenten (n.v.t.)
Zie voor 541.1 HEIM bezuinigingsformat 4.2.3 CREA
Zie voor 541.1 Div Musea bezuinigingsformat 4.2.11 Culturele activiteiten
Zie voor 541.2 Waterstaatskerk bezuinigingsformat 4.2.2 muziekschool

O 4.2.10. Subsidiëren lokale omroep (€ 0)
In de Mediawet 2008 staat dat de gemeente een zorgplicht heeft voor de bekostiging van de lokale omroep. Als richtsnoer wordt hierbij € 1,30 per woonruimte gehanteerd (niveau 2012), het bedrag dat voor de lokale omroep in het gemeentefonds wordt gestart plus de index. Stopzetting van de subsidie aan de lokale omroep is geen optie. Hengelo verstrekt reeds de minimale bijdrage met als gevolg dat er geen bezuiniging meer mogelijk is.

O 4.2.11. Subsidiëren diverse culturele activiteiten (€ 56.083)
Ons college wijkt af van de ambtelijk haalbare variant. We kiezen ervoor optie 2c (€ 31.470) niet door te voeren, daarnaast wijken we op de volgende punten af van het ambtelijk advies bij optie 2a:

- De subsidies Stichting Jazzplatform Hengelo en Stichting Kamermuziek Hengelo worden deels gekort (€ 3.340 minder dan ambtelijk advies). Het resterende budget wordt onderdeel van de subsidieregeling Culturele Initiatieven.
- Het budget stadsbeiaardier blijft instant (€ 21.273).

Begrotingshoofdstuk 5 Ruimtelijke Ontwikkeling en Mobiliteit

N5.2 Startersleningen (€ 88.000)
Sinds 2007 verstrekt de gemeente Hengelo startersleningen. De starterslening voorziet er in dat inwoners die voor het eerst een woning kopen daarvoor via de gemeente een lening kunnen aantrekken (max. € 35.000 per lening) waarover de eerste 3 jaren geen aflossing en rente betaald hoeft te worden. De kosten voor de gemeente bedragen de rente voor 5 jaar en de beheerskosten omdat de regeling wordt uitgevoerd door SVn. Jaarlijks worden circa 40 leningen verstrekt.

Het Rijk zal met ingang van 2015 stoppen met de startersregeling, op grond daarvan zal de Provincie naar verwachting de bijdrage voor 2015 verhogen naar 50%. De gemeente zal dan ook 50% moeten bijdragen. Na de provinciale verkiezingen wordt duidelijk of de provincie voor 2016 en verder doorgaat met de starterslening op basis van cofinanciering.

Er vanuit gaande dat dit ook zo zal zijn wordt voorgesteld de starterslening door te laten lopen tot en met 2017. De verwachting is dat in april 2015 het budget is uitgeput. Om de regeling in 2015 voort te zetten is eenmalig een budget van circa € 20.000 nodig. Voortzetting van de regeling vanaf 2016 vergt aanvullend structureel budget, omdat het huidige startersfonds op dit moment nog onvoldoende revolveert. Het gaat om een structurele last van € 87.500 per jaar. Deze optie is alleen haalbaar als de provincie haar bijdrage verhoogt van 25% naar 50%, zonder cofinanciering van de provincie wordt het instrument te duur voor de gemeente.

N5.4 Uitbreiding subsidies monumentenzorg (€ 53.000)
In de raadsvergadering van 28 mei 2014 is een motie aanvaard (ingediend door ProHengelo en VVD) om te kijken naar de mogelijkheden om de inkomsten uit de WOZ –waarde van monumenten in een apart fonds te stoppen. Een voorzichtige schatting van de financiële impact van de motie levert een bedrag op tussen de € 150.000 - € 200.000.

In het kader van het nieuw beleid is geopteerd om jaarlijks € 50.000 in een apart "fonds" te stoppen. Jaarlijks is op dit moment € 45.000 beschikbaar voor onderhoud/restauratie aan monumenten. Op basis van het Subsidieprogramma 2012-2014 kunnen hier minimaal 6 panden worden gerestaureerd. Met de extra financiële impuls kunnen meer aanvragen worden gehonoreerd of kan een herbestemming van een leegstaand monument een extra impuls krijgen.

Ook kan een jaarlijks bedrag van € 3.000 beschikbaar worden gesteld voor onderhoud aan graven en gedenkmonumenten van cultuurhistorische waarde.

N5.5 Parkeerbeleid (€ 145.000)*
De binnenstad en daarmee de exploitatie van betaald parkeren in Hengelo staat onder druk.
De verhoging van de parkeertarieven compenseerde de afgelopen jaren de achteruitgang van het aantal parkeeruren/bezoekers aan de binnenstad. Het aantal parkeeruren is gedaald van 1.060.000 in 2002 naar 619.000 in 2013.

Op basis van de huidige informatie over onder andere de toename van internet verkoop, faillissementen en de reorganisatie van vele detailhandel winkels is het advies rekening te houden met een afname van het aantal parkeeruren. Daarnaast staat een verhoging van het parkeertarief steeds minder of niet meer in verhouding tot de aantrekkelijkheid van de Hengelose binnenstad. De optie is het betaald parkeren tussen 18.00 en 19.00 af te schaffen, dit heeft een vermindering van inkomsten tot gevolg van € 145.000 (parkeerautomaten en fiscale naheffingsaanslagen).
Het is niet zeker welk effect deze optie heeft op de bezoekersaantallen aan de binnenstad. Aan deze maatregel wordt tegemoet gekomen aan de wens van het Centrum Management Hengelo. Kanttekening hierbij is dat als betaald parkeren op de koopzondagen wordt afgeschaft er geen directe koppeling meer is gelegd met het investeringsfonds binnenstad. Deze beschikbare middelen willen we als impuls aan de binnenstad in tact laten (totaal aan investeringskrediet € 1 miljoen in de periode 2015-2018).

O 5.1.1 Structuurvisie opstellen (€ 8.000)
Ons college kiest ervoor de formatie voor landelijk gebied te behouden, zodat nog minimale inzet kan worden gepleegd op landelijk gebied.

O 5.1.4 Wonen (eenmalig € 400.000)
Ons college kiest ervoor de regeling 'Wonen boven winkels' in stand te houden. Dit levert een eenmalige besparing van € 400.000 op als hiermee zou worden gestopt.

O 5.1.5 Monumenten (€ 20.000)
Het voorstel is het verlagen van de subsidie cultureel erfgoed met € 20.000, zodat nog spaarzaam een bijdrage kan worden geleverd aan restauraties en onderhoud.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid uitbreiding subsidies monumentenzorg via OZB (N5.4).

O 5.1.6 BAG (€ 0)
Dit product bedient interne klanten met GEO-informatie. Een groot gedeelte van de taken zijn wettelijk verplicht, deze worden uitgevoegd met minimale budgetten. Hierop kan niet bezuinigd worden. De niet-wettelijke taken zijn klant gedreven. Advies is daarom om een eventuele bezuiniging binnen dit product te bezien als afgeleide van de keuzes bij bijvoorbeeld Grondzaken, Vergunningen en Wijkbeheer. Daarom wordt op dit moment geen bezuinigingsoptie aangedragen bij de BAG.

O 5.3.2 Bebordingen (€ 0)
Op deze activiteit kan niet worden bezuinigd. Een groot deel van de bebording is aan vervanging toe. Mede door de schades rondom de jaarwisseling en diverse niet verhaalbare schades en vandalisme is het budget niet toereikend. Dit ook zeker gezien het onderhoud dat jaren niet gepleegd is. Verder bezuinigen op bebordingen is daarom niet mogelijk.

O 5.3.3 Openbaar vervoer (€ 57.553)
Dit voorstel houdt in dat het gratis openbaar vervoer voor ouderen wordt beëindigd, dit levert € 57.553 op. De overige taken binnen openbaar vervoer zijn wettelijke taken, waaronder het realiseren en op orde houden van een infrastructuur voor openbaar vervoer. Hierop kan niet worden bezuinigd.

*O 5.3.4 Parkeren (€ 253.250)**
Het voorstel bestaat uit een aantal componenten: verbeteren van de kostendekking blauwe zones/ omzetting blauwe zone in betaald parkeren, digitalisering parkeren, tarief straat parkeren verhogen, verhogen tarieven parkeervergunningen, verhogen tarieven De Beurs en invoeren avond parkeren, dit levert samen € 253.250 op.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid parkeerbeleid (N5.5).

Begrotingshoofdstuk 6 Beheer openbare ruimte en duurzaamheid

*O 6.1.1 Onderhoud (€ 75.000)**
Ons college kiest ervoor niet te bezuinigen op niet of minder preventief asfalteren (€ 25.000), omdat dit tot kapitaalvernietiging leidt. Daarnaast willen we het straatmeubilair niet verwijderen (€ 50.000), gezien ons speerpunt van de binnenstad.

*O 6.1.2 Afval (€ 50.000)****
Door op een lager niveau schoon te houden, hoeft er minder geveegd te worden. Dit zorgt ervoor dat er één veegmachine minder nodig is, wat structureel € 50.000 oplevert. Daarnaast kunnen

meer kosten voor het schoonhouden van de stad worden ondergebracht bij de afvalstoffenheffing. Dit wordt uitgewerkt in zoekrichting 8.2.3. Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid schoonmaken binnenstad (N6.2).

O 6.1.4 Groen (€ 129.000)
Overige bezuinigingsopties zijn:

a. De hagen te verwijderen van industrieterreinen en langs de busbaan (€ 20.000).
b. Verkoop prins Bernhard plantsoen (€ 20.000).
c. Teruggaan van twee naar één bladronde per jaar (€ 50.000)
d. Vormbomen verwijderen (€ 5.000)
e. Heesters weghalen (€ 30.000)
f. Kerstbomen plaatsen op de markt en in het stadhuis (€ 4.000)

O 6.1.5 Kinderboerderij (€ 222.781)
Deze bezuiniging betreft het sluiten van de kinderboerderij. Dit levert €222.781 op. Sleutelen aan de bezetting of openingstijden van de kinderboerderij kan niet. De bezetting van de kinderboerderij is al zo minimaal dat bijvoorbeeld beperken van de openingstijden geen besparing op de formatie oplevert. Het onderhoud van de gebouwen en het terrein blijft immers dan nog nodig. Daarnaast moeten de dieren ook 365 dagen per jaar gevoerd worden.

O 6.1.7 Spelen (€ 250.000)
Het voorstel levert €250.000 op in 2019. In het voorstel wordt teruggegaan in het aantal en soort speelplekken, waardoor onderhouds- en vervangingsgelden worden verminderd. Dit bezuinigingsvoorstel is tegenstrijdig met een nieuw beleidsvoorstel (N6.3) om een jaarlijks krediet duurzaam spelen beschikbaar te stellen. Er kan dus alleen voor dit voorstel gekozen worden als niet voor het nieuwe beleidsvoorstel wordt gekozen.

*O 6.1.8 Openbaar toiletten (€ 98.000)**
Het voorstel houdt in dat de urinoirs en het invalidentoilet worden weggehaald en dat de toiletten op de Markt sluiten. Dit levert € 98.000. Een ander voorstel is om te onderzoeken of marktpartijen interesse hebben om toiletten te exploiteren, waarbij zij reclame kunnen maken. Hier is op dit moment geen bedrag aan te koppelen.

O 6.2.2 Verwerken afval (n.v.t.)
Dit is verwerkt in voorstel 6.2.1.

O 6.2.4 Milieupark (n.v.t.)
Dit is verwerkt in voorstel 6.2.1.

O 6.2.5 Afvalinspectie (€ 0)
Het uitvoeren van afvalinspecties is een wettelijke taak en kan daardoor niet worden wegbezuinigd. Bezuinigen op afvalinspecties is niet wenselijk omdat er dan waarschijnlijk meer afval naast containers wordt geplaatst, waardoor de kosten voor het verwijderen/opruimen zullen toenemen. De kosten komen dan elders in de organisatie terug.

O 6.2.6 Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing mag alleen worden ingezet voor werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het ophalen en verwerken van grondstoffen en afvalstoffen.
Extra opbrengsten die gegenereerd zouden kunnen worden door het verhogen van de afvalstoffenheffing mogen zoals gezegd alleen worden ingezet voor het ophalen en verwerken van afvalstoffen. Dit hangt nauw samen met het gesprek dat momenteel wordt gevoerd met de raad voer de inzamelstructuur in Hengelo. In zoekrichting 6.2.1 (Ophalen afval) wordt hier verder op ingegaan.

O 6.2.8 Milieutoezicht (n.v.t.)
Deze taak is uitgewerkt in zoekrichting 5.2.2.

O 6.2.9 Warmtenet (€ 0)
Door ons college is opdracht gegeven voor een onderzoek naar de risico's van de huidige bedrijfsvoering van Warmtenet. Het onderzoeksbureau dat dit onderzoek heeft uitgevoerd komt tot de conclusie dat in de huidige situatie, het produceren van warmte met behulp van aardgas, niet rendabel is en ook niet zal worden. Stoppen met warmtenet kan niet zomaar, want er is sprake van een leveringsplicht. Indien besloten wordt om te stoppen dienen alle investeringen die tot op heden zijn gedaan (ruim € 10 miljoen) te worden afgeboekt en dienen in het uiterste geval alle klanten

schadeloos te worden gesteld om tot een ander systeem van warmtelevering te kunnen overgaan. Binnen deze zoekrichting kan dan ook geen bezuinigingsvoorstel worden gedaan.

O 6.3.2 Vijvers (€ 0)
Het is niet wenselijk omdat dan in de zomermaanden geen beluchting van het water plaatsvindt en er dode vissen in de vijver komen. Tevens vergroot dit het risico op blauwalg. Daarom wordt geadviseerd om niet op vijvers te bezuinigen.

*O 6.3.3 Kwijtschelding rioolheffing*** (€ 100.000)*
Voorgesteld wordt de kwijtschelding van rioolheffing terug te brengen naar de wettelijke ondergrens van 90% van de bijstandsnorm. Hierdoor kan volgens ruwe schatting de kwijtschelding met 20% (nl. 300 echtparen met kinderen) worden teruggebracht, zodat de bezuiniging maximaal slechts € 100.000 bedraagt en dit tot een lastenverzwaring van € 180 per gezin per jaar leidt. In het oorspronkelijke ambtelijke voorstel was de inschatting dat de kwijtschelding met 50% kon worden teruggebracht. Na een nadere analyse bleek dit niet te kloppen. Gezien de resultaten van de nadere analyse (sterke lastenverzwaring van een kleine groep inwoners) heeft ons college besloten hier niet op te bezuinigen.

Begrotingshoofdstuk 7 Bestuur, veiligheid en openbare orde

*N7.1 Uitbreiding juridische capaciteit voor veiligheid en openbare orde * en ** (€ 48.000)*
Op het terrein van veiligheid en openbare orde doen zich diverse ontwikkelingen voor. Enerzijds is er sprake van nieuwe taken of bevoegdheden (met name van de burgemeester) en anderzijds worden door het Openbaar Ministerie (OM) en de politie prioriteiten gesteld waar wij als gemeente bij aan moeten of willen sluiten.
Dit geldt voor de volgende terreinen in het bijzonder:
- Damoclesbeleid (hennepteelt, drugshandel): bestuurlijk juridische uitvoering voor de uitvoering van zowel college- als burgemeestersbevoegdheden;
- Woonoverlast: een item wat steeds nadrukkelijker aan de orde komt en waarbij verstoringen van de openbare orde spelen. Met de komst van de transities wordt de rol van de gemeente groter;
- Heling: hangt samen met de collegeprioriteit aanpak woninginbraken, is een nieuwe taak voor de gemeente;
- Mensenhandel: is een nieuw speerpunt van het Ministerie van V&J waar politie en justitie op worden gestuurd. Door extra inzet daar is ook inzet op bestuursrechtelijk gebied te voorzien, bijvoorbeeld op het gebied van inzet van burgemeestersbevoegdheden.

Er wordt een budget gevraagd van € 48.000 voor toevoeging van 0,7 fte juridische capaciteit aan de bestaande formatie.
In ons college is kennisgenomen van de nieuwe taken. Ons college wenst op dit moment echter geen formatie uitbereiding. Derhalve dient er prioriteitstelling binnen het takenpakket plaatst te vinden. We kiezen ervoor om in een later stadium de discussie over veiligheid in een breder perspectief opnieuw te voeren (inclusief de transities).

N7.2 Promotie film Hengelo (eenmalig € 20.000)
De gemeente Hengelo probeert op velerlei manieren onze stad positief voor het voetlicht te brengen van de Hengelose inwoners, de bedrijven en bezoekers. In de middelenmix die we daarbij inzetten, ontbreekt een stadspromotiefilm.
Doel van zo'n film is om alle aspecten van Hengelo als fijne woonstad, met een goed en prettig ondernemersklimaat, in beeld te laten zien. Daarmee willen we (nieuwe) inwoners, ondernemers en bezoekers van de stad enthousiasmeren over Hengelo. Want beelden zeggen, zeker in de huidige tijd, immers meer dan duizend woorden. Om een dergelijke film te maken wordt een bedrag van € 20.000 gevraagd in 2016.

O 7.1.2 Openbare orde (€ 0)
Het voorstel is geen bezuiniging op het budget integrale veiligheid, omdat het budget geen ruimte geeft om de nieuwe taken (zoals aanpak mensenhandel, jihadisme en de decentralisaties) op te vangen.
Dit voorstel heeft een relatie met de format nieuw beleid uitbreiding juridische capaciteit voor veiligheid en openbare orde (N7.1).

O 7.1.3 Toezicht en handhaving openbare ruimte (€ 36.000)*
Het voorstel is om de bewaakte fietsenstalling kostendekkend te maken, wat € 36.000 oplevert. Dit wordt bereikt door € 0,50 per gestalde fiets in rekening te brengen en binnenstadondernemers mee te laten betalen aan het beheer van de bewaakte fietsenstalling.

O 7.1.5 Bommenregeling (€ 0)
De bommenregeling bestaat als niet meer, vandaar dat er geen bezuinigingsvoorstel wordt gedaan.

O 7.2.1b KCC (€ 0)
Geadviseerd wordt om niet te bezuinigen op het KCC. Stoppen met het KCC leidt tot slechtere dienstverlening, doordat burgers vaker van het kastje naar de muur worden gestuurd, burgers vaker geen of een onjuist antwoord zullen krijgen, informatie op de website zal verouderen en er wordt geen klantbeeld opgebouwd. Door registratie van vragen en telefoonverkeer kunnen we inspelen op de vragen van inwoners. Tot slot zorgt afschaffen van het KCC voor extra werk elders in de organisatie en komt de bezuiniging die wordt ingeboekt op het KCC elders in de organisatie terug als extra kosten.

O 7.2.2 Burgerlijke stand (€ 0)
Bij deze activiteit is geen bezuiniging mogelijk, omdat de gemeente wettelijk verplicht is om akten van de burgerlijke stand op te maken en afdrukken daarvan te verstrekken. De tarieven hiervoor worden landelijk vastgesteld.

O 7.2.4 ID-bewijs (€ 0)
Bij deze activiteit is geen bezuiniging mogelijk, omdat de gemeente wettelijk verplicht is om ID-bewijzen te verstrekken. Het maximum tarief is daarbij vastgesteld door het Rijk. Hengelo hanteert op dit moment al het maximumtarief.

O 7.2.6 Lijkbezorging (€ 0)
Bij deze activiteit is geen bezuiniging mogelijk, omdat het een wettelijke taak betreft en de kosten niet kunnen worden verhaald op de nabestaanden.

7.3.2. B&W (€ 84.800)
In 2018 zijn er weer verkiezingen en is het dus mogelijk naar het aantal wethouders te kijken. In dat kader is een bezuinigingsoptie om wethouders een parttime aanstelling te geven (4 x 0,8 fte; besparing € 84.800).

O 7.3.5. Samenwerking (€ 39.089 en PM)
Voor een aantal samenwerkingsvormen kan eigenstandig worden besloten tot opzeggen van het lidmaatschap. Deze zijn allen langsgelopen en dit leidt tot het volgende haalbare voorstel:

- Stopzetten lidmaatschap VNG Overijssel € 7.691, -
- Stopzetten lidmaatschap G32 € 20.874
- Stopzetten Platorm31 € 10.524, -
- Euregio (in de verdere toekomst)

O 7.3.6 Personele aangelegenheden (onderdeel vd bedrijfsvoering)
Deze activiteit maakt deel uit van de bedrijfsvoering waarop een taakstelling van € 200.000 is geboekt.

Begrotingshoofdstuk 8 Financiën

O 8.1.1. Aan- en verkoop onroerende zaken (€ 0)
Het grondbedrijf staat los van de gemeentelijke financiële huishouding. Het heeft een eigen reserve, waarmee voor- en nadelen worden verrekend. Voor grondexploitaties met een verwacht tekort moet een voorziening worden getroffen, ten laste van deze reserve. Op basis van de laatst vastgestelde grondexploitaties, bedraagt deze voorziening bijna € 58 miljoen en is het vrij besteedbare deel van de reserve € 0.
Binnen de (grote) projecten dient reeds structureel € 500.000 te worden bezuinigd. Hiervan is 140.000 gerealiseerd. Eind 2014 is aan de raad gerapporteerd dat de overige € 360.000 niet haalbaar is.

O 8.1.4 Project Veldwijk Noord (€ 0)
Indien het project stilgelegd wordt ontstaat een negatieve boekwaarde (geschat op € 6,5 miljoen), maar omdat we contracten hebben afgesloten met de ontwikkelaars zijn we daarmee nog niet ontslaan van de verplichtingen. Indien we onze verplichtingen niet nakomen is het de verwachting dat er een grotere schade ontstaat dan de negatieve boekwaarde en daarmee is het de verwachting dat dit geen bijdrage levert aan de bezuinigingen.
Indien het project deels wordt stilgelegd, wordt het programma geschrapt en is er bijvoorbeeld minder concurrentie voor Hart van Zuid. Dit leidt echter niet tot een voordeel voor de algemene

dienst. Zie hiervoor ook het bezuinigingsvoorstel Hart van Zuid (zoekrichting 1.1.11).
Maar er is nog een andere optie: voor de fasen 2 en 3 hebben de partijen de mogelijkheid nog om te sturen en daarmee de schade beperkt te houden. Een ruwe inschatting (zonder rekening te houden met schades) kan dan, pas in 2021, een eenmalig voordeel opleveren van € 0,7 miljoen.

*O 8.2.1 Verhogen OZB met cumulatief 1% per jaar (€ 800.000)****
De gemeentelijke woonlasten zijn in Hengelo niet extreem hoog. Ten opzichte van de andere regiogemeenten nemen we een plaats in de middenmoot in. Uitgangspunt is dat we de tarieven jaarlijks in ieder geval corrigeren voor nominale ontwikkelingen (inflatie van lonen en prijzen). In het kader van de ombuigingsmaatregelen bestaat de mogelijkheid om een extra verhoging door te voeren. Het ambtelijke voorstel was om een OZB-verhoging van cumulatief 1% per jaar door te voeren. Dit levert extra inkomsten op van € 200.000 in 2016 oplopend tot € 800.000 in 2019. Deze verhoging komt bovenop de 1% verhoging in 2016 die al is begroot op basis van het Dekkingsplan 2013-2016.

*O 8.2.2 Verhogen overige belastingen met 10% (toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting) (€ 90.000)****
Het voorstel is de toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting te verhogen met 10%. Daarnaast kan er bekeken worden of er ook precario geheven kan worden op andere zaken. Te denken valt aan het in rekening brengen van precariobelasting voor evenemententerrassen en extra tappunten.
De mogelijkheden bij andere in te voeren genoemde belastingen in de Gemeentewet zijn zeer beperkt (roerende ruimte belasting, baatbelasting, forensenbelasting en reclamebelasting).

Bijlage 4 - Overzicht ontwikkeling lokale lasten (OZB/afvalstoffen-heffing/rioolheffing)

Uitgangspunt voor het overzicht zijn de vastgestelde tarieven 2015, waarbij voor de OZB is uitgegaan van een aanslag op basis van de gemiddelde woningwaarde (€ 168.000).

De volgende maatregelen (bestaand dan wel uit de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen) zijn daar voor de komende jaren op van invloed:
2016:

- de laatste tranche van de verhoging OZB (1%) uit het Dekkingsplan 2013-2016;
- de geprognosticeerde inflatiecorrectie moet via de begrotingsuitgangspunten nog bestuurlijk worden vastgesteld;
- de in het vGRP vastgestelde autonome stijging van de rioolheffing van 3,5%, ook voor de volgende jaren);
- in het financieel perspectief zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de hoogte van de rioolheffing. Deze ontwikkelingen zijn per onderdeel vertaald naar het effect op het tarief. Onder O.6.3.1. is het effect van de maatregelen waarmee dit wordt opgevangen, vertaald in een verlaging van de rioolheffing en een daarmee vermand houdende verhoging van de OZB.
- aan de relevante kosten voor de berekening van het tarief afval en riool kunnen op grond van eerder onderzoek meer kosten worden toegerekend. De meerkosten voor afval worden de eerste jaren bestreden uit de egalisatiereserve en leiden dus niet tot tariefsverhoging. Daarna worden ze gedekt uit de vrijval van het dividend Twence (beëindiging van de financiering van de Agenda van Twente);
- als sluitstuk een cumulatieve OZB-verhoging van 0,6%.

De index per tarief ziet er inclusief de maatregelen voor de komende jaren als volgt uit:

index	OZB	Afval	Riool	Totaal
2015	100,00	100,00	100,00	100,00
2016	104,93	97,73	106,15	102,70
2017	105,53	97,73	109,85	103,96
2018	108,18	88,96	113,64	102,85
2019	108,78	88,96	117,55	104,17

Per saldo neemt de lokale belastingdruk voor een eigenaar van een woning toe met 2,7% in 2016 ten opzichte van 2015. Deze verhoging was al voorzien op basis van het bestaande beleid (exclusief bezuinigingen). Zie het volgend indicatieve overzicht voor de tariefsontwikkeling n.a.v. de bezuinigingsmaatregelen.
Daarna is de stijging in 2019 t.o.v. 2016 slechts 1,47%, of te wel circa € 10 in 3 jaar tijd. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de autonome toenamen van de rioolheffing conform het verbreed GRP, zoals eerder door uw raad is vastgesteld.

	Indicatie tariefsontwikkeling n.a.v. bezuinigingsmaatregelen					
		OZB	Afval	Riool	Totaal	index 2015=100
	tarief 2015	**245,90**	**244,94**	**193,80**	**684,64**	***100,00***
	OZB bestaand beleid 2016 1% laatste	2,46				
	inflatiecorrectie 0,75%	1,84				
	tariefsstijging volgens vGRP 3,5%			6,78		
	effecten fin perspectief riool:					
	*vervallen rioolheffing eigenaren			1,57		
	*minder opbrengst rioolheffing bedrijven			2,22		
	*afschrijvingstermijn pompgemalen			3,61		
	tarief 2016 bestaand beleid (excl. bezuinigingen)	**250,20**	**244,94**	**207,98**	**703,12**	***102,70***
O.8.2.1b	OZB cumulatief 0,6 %	1,48				
O.6.2.3	kwijtschelding afvalstoffenheffing	2,46	-5,56			
O.8.2.3	kostendekkendheid leges en tarieven		17,30	4,95		
	reserve afval		-17,30			
O.6.3.1	riool	3,88		-7,22		
	tarief 2016	**258,02**	**239,38**	**205,71**	**703,11**	***102,70***
	inflatiecorrectie	p.m.				
O.8.2.1b	OZB cumulatief 0,6 %	1,48				
	tariefsstijging volgens vGRP 3,5%			7,17		
O.8.2.3	kostendekkendheid leges en tarieven		17,30			
	reserve afval		-17,30			
	tarief 2017	**259,50**	**239,38**	**212,88**	**711,76**	***103,96***
	inflatiecorrectie	p.m.				
O.8.2.1b	OZB cumulatief 0,6 %	1,48				
O.6.2.1	ophalen afval (inzamelstructuur)	3,69	-8,33			
	tariefsstijging volgens vGRP 3,5%			7,36		
O.8.2.3	kostendekkendheid leges en tarieven		17,30			
	Vrijval dividend Twence		-27,40			
O.6.2.1	ophalen afval kringloop	1,35	-3,06			
	tarief 2018	**266,02**	**217,89**	**220,24**	**704,15**	***102,85***
	inflatiecorrectie	p.m.				
O.8.2.1b	OZB cumulatief 0,6 %	1,48				
	tariefsstijging volgens vGRP 3,5%			7,56		
	tarief 2019	**267,50**	**217,89**	**227,80**	**713,19**	***104,17***

Bijlage 5 weergave gevolgen inspreekreacties

In deze bijlage worden alle reacties weergegeven van inwoners, instellingen en verenigingen die zij hebben gegeven voorafgaand of tijdens de Politieke Markten van 24 en 26 maart 2015. In de kolom 'Opmerking' leest u de kern van de reactie van de betreffende inspreker. In de kolom 'Meegenomen?' wordt aangegeven of de reactie van de inspreker gevolgd is (groen), gedeeltelijk gevolgd is (geel) of niet gevolgd is (rood).

Overzicht insprekers

Nr.	Instelling	Pagina	Voorstel	Opmerking	Meegenomen?
1	Het Geerdink	1	3.3.1	Niet bezuinigen op het Geerdink	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
2	Theater KamaK	2	4.2.11	Niet bezuinigen op subsidieregeling culturele initiatieven	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op subsidieregeling culturele initiatieven
3	Kunstsociëteit het Lambooijhuis	3	4.2.8	Niet bezuinigen op het Lambooijhuis	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
4	Bibliotheek Hengelo	4	N 2.2 en 4.2.1	Niet bezuinigen op de bibliotheek	Gedeeltelijk: nieuw beleid doorgevoerd en minder bezuinigd dan ambtelijk haalbaar,
5	FNV Lokaal Hengelo	22	1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.3.1, 1.3.4	Niet bezuinigen op Budget Alert, niet de inkomensgrens verlagen, niets doen met de langdurigheidstoeslag, niet bezuinigen arbeidsmarktbeleid en stadsbanen, niet bezuinigen op werkplekken bij SWB	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd, behalve op N 1.3.4.
6	Heartpool	24	4.2.8	Niet bezuinigen op HeArtpool	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
6	Cliëntenraad Minima Hengelo	27	o.a. 1.2.3, 1.2.5, 6.2.3 en 6.3.3	Niet bezuinigen op minima	De meeste voorstellen zijn niet doorgevoerd. Er zijn geen bezuinigingen doorgevoerd op minimavoorzieningen behalve op
7	Scala welzijn	29	2.1.10	Niet bezuinigen op Scala	Gedeeltelijk: € 200.000 ipv € 300.000, daarnaast wordt scala door sommige
8	Schoolbesturen en voorschoolse instanties	34	2.1.3 & 2.1.4	Ga voor de haalbare voorstellen, niet voor de maximale voorstellen.	Gedeeltelijk: extra bezuiniging doorgevoerd in 2.1.4. Inkoop onderwijsbegeleiding.
9	Welbions	35	3.3.2, 3.2.4, 1.2.2, 5.1.1 t/m 5.1.4,	Blijven investeren in de stad	Gedeeltelijk, wel bezuinigd op 3.3.2, 5.1.1 t/m 5.1.4 en 6.3.1.
10	Humanitas Onder Dak	37	3.2.4	Niet schrappen op de huisvestingslasten AC bij de Toren,, niet schrappen innovatie subsidie, niet schrappen op de subsidie AC bij de Toren	Gedeeltelijk, wel bezuinigd op huisvestingssubsidie AC bij de Toren
11	Karavaan der Vertellers	40	4.2.11	Niet bezuinigen op subsidieregeling culturele initiatieven	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op subsidieregeling culturele initiatieven
12	St. wijkvertegenwoordiging Groot Driene	44	3.3.1 en 3.3.2	Niet bezuinigen op De Tempel, stadsdeelregie en bewonersorganisaties.	Gedeeltelijk: niet bezuinigd op stadsdeelregie en wijkgericht werken en bijna niet bezuinigd
13	Stichting de Tempel	46	3.3.1	Niet bezuinigen op De Tempel.	Gedeeltelijk: 20.000 bezuinigd op de Tempel
14	Monumentencommissie	48	5.1.5	Niet bezuinigen op monumenten	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
15	Stichting Erfgoed Hengelo	50/51	8.1.2	Inzetten op ontwikkeling van panden in de stad	Algemene opmerking, kan worden
16	Stichting Jazz Platform Hengelo	52	4.2.11	Niet bezuinigen op SJPH	Gedeeltelijk doorgevoerd. De subsidie wordt beëindigd, maar een deel van de subsidie wordt toegevoegd aan de subsidieregeling Culturele Initiatieven waarop ook het SJPH een
17	Bureau Hengelo	53/54	1.1.1	Niet bezuinigen op Bureau Hengelo	Niet meegenomen, bezuiniging doorgevoerd vanaf 2018. Voor de jaren 2015 t/m 2017 blijft de subsidierelatie met Bureau Hengelo in
18	Atletiekvereniging Hengelo	55/56	4.1.3	Budget behouden voor achterstallig onderhoud FBK-stadion	Meegenomen, minimale uitvoering Sport- en Leercentrum
19	Skillz jongerenwerk	57/58	2.1.10	Niet bezuinigen op jongerenwerk	Gedeeltelijk: minder bezuinigd dan ambtelijk haalbaar (€ 200.000 ipv € 300.000)
20	Pier van Dijk	59/64	42 (cultuur breed)	Niet bezuinigen op kunst.	Gedeeltelijk: sommige bezuinigingen op kunst- en cultuur zijn doorgevoerd, sommige niet. In ieder geval zijn de atliers '93 en swwk niet
21	Stichting Centrummanagement Hengelo	65/66	Binnenstad breed	Investeer in de binnenstad.	Er wordt aandacht besteed aan binnenstad o.a. door nieuw beleid, het besluitvormingsproces m.b.t. Lange Wemen
22	Huiskes Vastgoed B.V.	67	6.3.1	Geen eigenarenheffing en rioolheffing invoeren	Gedeeltelijk: geen invoering eigenarenheffing, maar wel verhoging rioolheffing.
23	Levenslust Beckum	68	4.2.5	Niet bezuinigen op subsidie amateurverenigingen	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
24	Wijkrecreatie Sportvereniging Hasseler Es	69	4.1.1	Geen huurverhoging sporthallen	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd en dus geen huurverhoging.
25	Hengelosche gymnastiek vereniging	71	4.1.1, 4.1.6, 4.1.5	Geen huurverhoging sporthallen, niet schrappen subsidie sport voor jeugd en gehandicapten en subsidie sporttechnisch kader	Gedeeltelijk, geen huurverhoging en niet bezuinigen op subsidie sport jeugd en gehandicapten, maar wel op de subsidie
26	Petitie zaalsportverenigingen	73	4.1.1, 4.1.6, 4.1.5	Geen huurverhoging sporthallen, niet schrappen subsidie sport voor jeugd en gehandicapten en subsidie sporttechnisch kader	Gedeeltelijk, geen huurverhoging en niet bezuinigen op subsidie sport jeugd en gehandicapten, maar wel op de subsidie
27	Ateliers '93	75	4.2.8	Niet stopzetten subsidie Ateliers '93	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op Ateliers
28	Jongerencentrum Cerberus	77	2.1.10	Niet bezuinigen op subsidie Cerberus	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op Cerberus
29	Nivon	83	2.1.7	Niet bezuinigen op sbusidie Nivon	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op Nivon
30	Innocent	84	2.1.10	Niet bezuinigen op Innocent	Nee, de huisvestingssubsidie wordt stopgezet.
31	Scouting Bataven Ludger	99	2.1.10	Niet bezuinigen op de scouting	Gedeeltelijk: wel een bezuiniging doorgevoerd op vrijwillig jeugdwerk (waaronder scouting), maar minder dan ambtelijk haalbaar.
32	Lowie Gilissen	102	42 (cultuur breed)	Niet bezuinigen op cultuur	Gedeeltelijk: sommige bezuinigingen op kunst- en cultuur zijn doorgevoerd, sommige niet.
33	Rob Bloemendaal	104	6.1.1	Bezuinigen op onderhoudsbestrijding	Nee, niet doorgevoerd.
34	Dorpsraad Beckum	106	3.3.2, 4.1.1, 4.2.5, 6.1.3, 4.2.11	Niet bezuinigen op stadsdeelregisseurs, bewonersorganisaties, beheer en onderhoud sportzalen, amateurverenigingen, verlichting en subsidies erfgoed	Gedeeltelijk, bezuiniging op verlichting vindt wel plaats, maar niet per definitie op straatverlichting Beckum/Oele/buitengebied. Wordt in overleg bekeken, er moet draagvlak
35	Natuur- en Milieuraad	110	6.1.4	Niet bezuinigen op punt 2, 4, 6, 7	Geen bezuiniging doorgevoerd op 2, 4, 6 en 7.
36	Volleybalvereniging Webton Hengelo	112	41	Niet bezuinigen op sport	Gedeeltelijk: er wordt wel bezuinigd op sport, maar niet alle bezuinigingen worden
37	Hengelo helemaal stil	114	Sociale voorzieningen breed	Niet bezuinigen op sociale voorzieningen voor jongeren	Gedeeltelijk: er wordt wel bezuinigd op sociale voorzieningen voor jongeren, maar niet alle bezuinigingen worden doorgevoerd.
38	De Schole	118	3.3.2	Niet schrappen subsidie de Schole	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op de
39	Protestants Christelijke Ouderen Bond	120	3.1.6	Niet schrappen subsidie PCOB	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op PCOB.
40	De Jeugd	121	3.3.1	Niet schrappen subsidie de Jeugd	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd op De
41	RSV Renata	123	4.1.1, 4.1.6	Geen verhoging huurtarieven sporthallen en gymlokalen en behouden subsidie sport jeugd en gehandicapten	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
42	Spring!	125	2.1.8	Niet het peuterspeelzaalwerk in zijn geheel wegbezuinigen, maar gaan voor gelijktrekken met kinderopvang.	Ja, peuterspeelzaalwerk blijft en wordt gelijk getrokken met kinderopvang.
43	Kamermuziek Hengelo	126	4.2.11	Niet bezuinigen op kamermuziek	Gedeeltelijk doorgevoerd. De subsidie wordt beëindigd, maar een deel van de subsidie wordt toegevoegd aan de subsidieregeling Culturele Initiatieven waarop ook St.

44	SWB	129	o.a. 1.3.2	Zorgvuldig bezuinigen op SWB, oppassen voor cumulatie effect	Gedeeltelijk: bezuiniging is doorgevoerd bij 1.3.4.
45	T.V.O. Omni	130	4.1.1, 4.1.6	Geen verhoging huurtarieven sporthallen en gymlokalen en behouden subsidie sport jeugd en gehandicapten	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
46	Het Goed	133	6.2.1	Niet bezuinigen op het kringloopbedrijf	Nee, bezuiniging wordt doorgevoerd
47	Stichting Jazz Platform Hengelo	135	4.2.11	Niet bezuinigen op SJPH	Gedeeltelijk bezuinigd
48	Roel Smit, stadsbeiaardier	136	4.2.11	Niet bezuinigen op stadsbeiaardier	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd
49	Gehandicaptenraad Hengelo	138	3.3.7	Niet bezuinigen op gehandicaptenraad Hengelo	Gedeeltelijk, de subsidies aan de gehandicaptenraad vervalt, maar voor activiteiten kan een beroep worden gedaan op
50	Oald Hengel	140	4.2.11	Niet bezuinigen op Museum Hengelo	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
51	Stichting Werkgroep Oele	143	3.3.2	Niet bezuinigen op bewonersorganisaties	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
52	Stichting Werkgroep Oele	145	6.1.3	Niet bezuinigen op verlichting	Gedeeltelijk, bezuiniging op verlichting vindt wel plaats, maar niet per definitie op straatverlichting Beckum/Oele/buitengebied.
53	Stichting Werkgroep Oele	147	3.3.2	Niet bezuinigen op stadsdeelregisseurs	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
54	Speel-o-theek Hengelo	149	2.1.8	Subsidie speel-o-theek met een kwart korten	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd (wel op budget gemeente, maar niet op subsidie)
55	Metropool	150	4.2.4a	Niet bezuinigen op de subsidie Metropool	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
56	Stuurgroep Werk aan de Winkel	151	3.3.2	Niet bezuinigen op stadsdeelregisseurs en bevordering bewonersparticipatie	Gedeeltelijk. Wel bezuinigd op buurtbonnen.
57	Amateurkunstkoepels	153	4.2.5	Niet bezuinigen op amateurkunst	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
58	Adviescommissie Beeldende Kunst Hengelo	155	4.2.8	Niet bezuinigen op adviescommissie beeldende kunst Hengelo	Ja, geen bezuiniging doorgevoerd.
	Rabotheater		4.2.4b	Niet bezuinigen op Rabotheater	Nee, bezuiniging wordt doorgevoerd

Rood = Inspreekreactie is niet gevolgd, de bezuiniging is doorgevoerd.
Geel = Inspreekreactie is gedeeltelijk gevolgd. Er is bezuinigd, maar niet de volledig ambtelijk haalbar bezuiniging is doorgevoerc
Groen = Inspreekreactie is gevolgd.

MEMO

Van Projectgroep bezuinigingen
Onderwerp Invloed van bezuinigingsvoorstellen op resultaten benchmark Berenschot
Sector/afdeling PF-Financiën/Staf
Datum 7 mei 2015
Zaaknummer
Aan College

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Beste collegeleden,

Als achtergrondinformatie voor de Politieke Markt van 19 mei a.s. hebben wij op uw verzoek inzichtelijk gemaakt wat de invloed is van de door het voorgenomen bezuinigingsvoorstellen op de resultaten van de Benchmark van Berenschot. Het is belangrijk om te noemen dat de benchmark geen 'finaal oordeel' geeft over Hengelo, maar objectief vergelijkingsmateriaal biedt dat veronderstellingen kan bevestigen of verwonderpunten kan opleveren.
Aangezien wij niet de beschikking hebben over het door Beerenschot toegepaste rekenkundig model, moet worden opgemerkt, dat alleen de effecten (qua richting) per taakveld kunnen worden aangegeven en dat helaas geen nieuwe score van de resultaten van de benchmark kan worden gegeven.

Totaaloverzicht gevolgen bezuinigingsvoorstellen op resultaten Benchmark

Benchmark gemeentelijke organisatie voor en na de bezuinigingen							
Taakvelden	Resultaten Benchmark			Gevolgen bezuinigingsvoorstellen			Gevolgen nieuw beleid
	Score Hengelo benchmark	*Gemiddelde score benchmark*	*Afwijking in fte's per 1000 inwoners*	*Formatie voor*	*Bezuinigingen*	*Formatie na*	*Formatie*
	% van het bruto ambtelijk apparaat						
Raadsgriffie	0,04	0,06	-1,2	3,5		3,5	
Overhead	28,20%	31,00%	-21,2	214,78	0,8	213,98	
(incl extra agv doorbelasting)					*4*	*209,98*	
Hoofdtaken							
	Fte per 1.000 inwoners						
0 Algemeen Bestuur	0,37	0,29	6,9	30,06	0,8	29,26	
1 Openbare orde en veiligheid	0,1	0,1	-0,7	7,73	0,5	7,23	
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	0,11	0,21	-7,7	8,93	0,8	8,13	
3 Economische zaken	0,12	0,08	3,2	9,42	0,73	8,69	
4 Onderwijs	0,15	0,13	1	11,92	0,15	11,77	
5 Cultuur en Recreatie	0,15	0,23	-6,9	11,74	0	11,74	
6 Soc. Voorzien. En maatsch. dienstverl.	0,3	0,28	2	24,27	5,9	18,37	
7 Volksgezondheid en milieu	0,27	0,17	8,1	21,96	3,65	18,31	
8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	0,78	0,78	2,1	62,86	10,15	52,71	
Totaal			-14,4	407,17	27,48	379,69	

In bovenstaande tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van de resultaten van de Benchmark per taakveld en de gevolgen van de bezuinigingsvoorstellen op de formatie per taakveld. Het benchmarkrapport geeft aan dat de bruto formatie (inclusief uitvoerende werkzaamheden) geen goede maatstaf is, aangezien deze sterk wordt vertekend door verschillen in het uitbestedingspatroon van gemeenten. Daarom laten we de uitvoerende werkzaamheden in dit memo buiten beschouwing en kijken we alleen naar de gevolgen van de bezuinigingsvoorstellen op de netto formatie (totale formatie min de formatie voor uitvoerende werkzaamheden). De netto formatie van de gemeente Hengelo is volgens de benchmark gelijk aan het gemiddelde voor gemeenten van vergelijkbare grootte.

Hieronder wordt dit per taakveld kort nader toegelicht. Bij de taakvelden is uitgegaan van de indeling in taakvelden, die de benchmark gebruikt. In de bijlage 'Vragenlijst en toelichting' van de Benchmark wordt deze indeling gespecificeerd.

Algemeen
De netto formatie van de gemeente Hengelo is vergelijkbaar met gemeenten van vergelijkbare grootte. Met het totaal aan ambtelijk haalbare bezuinigingsvoorstellen kan 27.48 fte worden ingeleverd op de netto formatie. Dit betekent dat de netto formatie kleiner zal worden dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte.

Raadsgriffie
De raadsgriffie van de gemeente Hengelo is iets kleiner dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. Er worden geen bezuinigingsvoorstellen gedaan die van invloed zijn op de formatie, dus hier wijzigt niets.

Overhead
De overhead is in de benchmark berekend als percentage van het bruto ambtelijk formaat. De overhead van onze organisatie is kleiner dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. De bezuinigingsvoorstellen zorgen voor een verdere teruggang van 4,8 fte, waardoor de overhead sterker af gaat wijken van de gemiddelde overhead van gemeenten van een vergelijkbare grootte.

Algemeen bestuur
De formatie voor het algemeen bestuur is groter dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. Er wordt 0,8 fte bezuinigd, met als gevolg dat de formatie meer richting het gemiddelde gaat.

Openbare orde en veiligheid
De formatie voor openbare orde en veiligheid is nagenoeg gelijk aan de gemiddelde formatie voor gemeenten van vergelijkbare grootte. Voor openbare orde en veiligheid wordt een bezuinigings-voorstel gedaan van 0,5 fte. Dit betekent dat de afwijking van de gemiddelde formatie voor gemeenten nog kleiner wordt.

Verkeer, vervoer en waterstaat
De formatie voor verkeer, vervoer en waterstaat is kleiner dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. De bezuinigingsvoorstellen zorgen voor een teruggang in formatie van 0,8 fte, waardoor de formatie sterker gaat afwijken van het gemiddelde.

Economische zaken
De formatie voor economische zaken is groter dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. De bezuinigingsvoorstellen geven een teruggang in formatie van 0,73 fte. Hierdoor wordt de afwijking van het gemiddelde wat kleiner.

Onderwijs
Onderwijs heeft een iets grotere formatie dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. De bezuinigingsvoorstellen geven een teruggang in formatie van 0,15 fte. Hierdoor wordt de afwijking van het gemiddelde wat kleiner.

Cultuur en recreatie
De formatie voor cultuur en recreatie van de gemeente Hengelo is kleiner dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. De bezuinigingsvoorstellen hebben geen formatieve gevolgen op het gebied van cultuur en recreatie, waardoor de formatie gelijk blijft afwijken van het gemiddelde.

Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening
De formatie voor sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening is groter dan gemiddeld. Voor sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening zijn bezuinigingsvoorstellen gedaan, waarbij 5.9 fte wordt ingeleverd. Deze keuze heeft een positieve uitwerking op de benchmark, doordat de afwijking van het gemiddelde kleiner wordt.

Volksgezondheid en milieu
De formatie voor volksgezondheid en milieu is groter dan gemiddeld voor gemeenten van vergelijkbare grootte. Met de bezuinigingsvoorstellen wordt 3,65 fte ingeleverd en wordt de afwijking ten opzichte van het gemiddelde verkleind.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
De formatie voor ruimtelijke ordening en volkshuisvesting is groter dan gemiddeld. Met de bezuinigingsvoorstellen wordt 10.15 fte ingeleverd en wordt de afwijking dus verkleind.

Conclusie
Op basis van bovenstaande toelichting kan worden geconcludeerd, dat door de voorgestelde bezuinigingen de formatie van de gemeente Hengelo iets kleiner of gelijk aan het gemiddelde voor gemeenten van vergelijkbare omvang wordt.

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Besteding resterende middelen F35 tussen Grobbentunnel en grens met Borne**		
Zaaknummer	1070228	**Portefeuillehouder**	Jan Bron
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De gemeente Hengelo heeft twee opties om de resterende middelen in te zetten in de fietssnelweg Borne Hengelo. In het raadsadvies wordt voorgesteld om te kiezen voor optie 2, het uitvoeren van een deel van de F35 Borne Hengelo, tussen het gerealiseerde deel tot aan de Grobbentunnel en het Centrum (Europatunnel) en niet voor optie 1 (de kruising fietssnelweg F35 en rijksweg A1). De regio Twente zal positief reageren op een verzoek om de middelen te besteden aan optie 2. Maar aangezien het bedrag voor 80 % een subsidie van de provincie betreft, zal er ook een verzoek aan de provincie moeten worden gedaan om het bedrag op deze wijze te mogen besteden. Voorgesteld wordt om bij de uitvoering van optie 2 een ander tracé (Slachthuisweg- Bankastraat) te kiezen dan oorspronkelijk was aangewezen. Uit recent onderzoek is gebleken dat dit nieuwe tracé beter zichtbaar is en makkelijker in fases uitgevoerd kan worden.		
Historie	Voor het deel van de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo is door de gemeenteraad op 26 juni 2012een krediet verstrekt van € 2.472.00 (12G200560). Hiervan resteert nog ca. € 1.026.000 (80% is subsidie van de Provincie Overijssel en 20 % is eigen geld van de gemeente Hengelo) die de gemeente Hengelo kan inzetten voor de realisatie van de F35 tussen Grobbentunnel en de gemeentegrens.		

Politieke Markt	**Datum 21 mei 2015**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
M.J. Luttikholt	L. Nijland	Burgerzaal	fysiek	60 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming ter voorbereiding op besluitvorming in de raad.			
Behandeladvies	De deelnemers aan de sessie wordt om een oordeel gevraagd en daarbij kunnen zij afwegen om: a. de resterende middelen voor de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo niet in te zetten en terug te laten vloeien naar de subsidiegevers (80%) en de algemene dienst van de gemeente Hengelo (20%) b. de resterende middelen voor de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo in te zetten voor de kruising met de A1, c. de resterende middelen voor de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo in te zetten voor een deel van de fietssnelweg F35 binnen de gemeente Hengelo tussen de Grobbentunnel en het centrum, zoals in het raadsadvies is voorgesteld.			
Spreekrecht publiek	ja ☐		duur: max 5 minuten	

Raad	**Datum 10 juni 2015**	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Gezien de behandeling in de Politieke markt op 21 mei jl. ter bespreking voorleggen aan de raad	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1070228	Dragt, Dick	RU-PS	Jan Bron

ONDERWERP

Besteding resterende middelen F35 tussen Grobbentunnel en grens met Borne

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. De provincie Overijssel middels bijgaande brief te verzoeken de subsidie voor de fietssnelweg F35 tussen Grobbentunnel en de gemeentegrens met Borne in te mogen zetten voor de voorbereiding en realisatie van een stuk fietssnelweg tussen de Grobbentunnel en het centrum.
2. Het restant van het krediet voor de fietssnelweg F35 tussen Grobbentunnel en de gemeentegrens met Borne in te zetten voor de voorbereiding en realisatie van een stuk fietssnelweg F35 tussen de Grobbentunnel en het centrum, mits de provincie Overijssel positief op het verzoek onder 1 hebben besloten.
3. Bijgaande begrotingswijziging vast te stellen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

In 2013 is de fietssnelweg aangelegd tussen de Grobbentunnel en de Amerikalaan. Binnen het project is nog geld over. Er is overleg gevoerd met de Regio Twente/Provincie Overijssel. De regio/provincie en het Rijk subsidiëren het project voor 80%. Zowel de Regio Twente/Provincie Overijssel als de gemeenteraad van Hengelo zijn het er over eens dat het overgebleven geld het beste kan worden besteed aan een ander deel van de fietssnelweg F35 tussen Hengelo en Borne. Daarom zal het geld worden ingezet om een stuk van de F35 vanaf de Grobbentunnenl in de richting van het centrum aan te leggen. Er is gekozen om dat via de Slachthuisweg te doen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1070228	Dragt, Dick	RU-PS	Jan Bron

ONDERWERP

Besteding resterende middelen F35 tussen Grobbentunnel en grens met Borne

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

05 - Toekomstbestendige stad met focus op Zuid

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Vooraf
De mobiliteitstaken zijn per 1 januari 2015 overgegaan van de Regio Twente naar de Provincie Overijssel. Om het stuk niet nodeloos ingewikkeld te maken wordt hier gesproken over de Regio Twente maar moet hiervoor soms de Provincie Overijssel gelezen worden.

Aanleiding
De Regio Twente heeft een initiatief genomen voor een Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT). Drager van dit fietsnetwerk is de realisatie van een fietssnelweg F35 van Enschede tot Nijverdal met aftakkingen naar Oldenzaal en Vriezenveen, totale lengte 62 km. Het tracé van deze fietssnelweg loopt voornamelijk langs de spoorlijn van Enschede naar Nijverdal. De gemeente Hengelo en Borne hebben, samen met de Regio Twente, de intentie uitgesproken de fietssnelweg F35 aan te leggen tussen Borne en Hengelo (zie bijlage). Daarbij verleent de Regio Twente subsidie voor de aanleg.

Beoogd doel
Het deel van de F35 tussen Hengelo en Borne is multifunctioneel en dient meerdere doelen:
- Verminderen aantal sterk vertraagde ritten op de autoroutes naar de binnensteden van Hengelo en Borne, de stations, kantoor- en bedrijvenlocatie Westermaat en het aansluitpunt Bornsestraat – A1 (mobiliteit);
- Verbeteren van de verbinding tussen woongebieden in Borne met bestemmingen in Hengelo;
- Verbeteren verbinding in de recreatieve routes rond Borne en Hengelo;
- Vermindering van broeikasgas (CO2) en geluid (milieu);
- Stimuleren van beweging per fiets (volksgezondheid);
- Verlagen van het aantal verkeersslachtoffers (verkeersveiligheid).

Masterplan
Er is een masterplan fietssnelweg F35 opgesteld. Hierin zijn de kwaliteitseisen beschreven waar de fietssnelweg aan moet voldoen.

Aanleg deel F35 tussen Grobbentunnel en gemeentegrens
Voor het deel van de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo is een krediet gevraagd aan de raad. Dit krediet, een bedrag van € 2.472.000, is verleend op 26 juni 2012 bij registratienummer 12G200560. Inmiddels is het deel waar dit krediet voor bedoeld is, de fietssnelweg F35 tussen de Grobbentunnel en de grens met Borne, aangelegd en in gebruik genomen. In dit krediet is de oversteek over de A1 niet meegenomen. Deze oversteek omvat een nieuwe aparte brug over de A1. Nu houdt de fietssnelweg op vóór de A1 en na de A1 gaat deze verder. De verbinding tussen deze twee delen van de fietssnelweg loopt op dit moment via het bestaande fietspad over het viaduct waar ook de bus gebruik van maakt. Bij de subsidieverlening en de kredietaanvraag is er vanuit gegaan dat deze schakel in de fietssnelweg in een later stadium zal worden aangelegd.
De gemeente Borne bereidt momenteel het aansluitende deel tussen de gemeentegrens en station Borne voor en zal eind 2015 starten met de realisatie. Binnen dat project wordt ook de laatste 30 meter fietssnelweg aangelegd tussen de Amerikalaan en de gemeentegrens Borne - Hengelo.

Voordelige werkwijze bij de uitvoering
Door de ligging van het tracé op een iets andere wijze te kiezen dan bij de subsidie-aanvraag is aangegeven, heeft de gemeente Hengelo de fietssnelweg tussen de Grobbentunnel en de grens met Borne,

op een voordelige manier aan kunnen leggen.

- Met het waterschap is overeengekomen dat geen grond aangekocht zal worden maar deze grond in gebruik genomen mag worden. Daartegenover staat dat het waterschap bij beekherstel geen grond van de gemeente Hengelo aankoopt maar deze ook in gebruik neemt.
- Werkzaamheden zijn gecombineerd met die van het waterschap.
- Het tracé is aan de andere zijde van de busbaan gelegd zodat nu nog gebruik kan worden gemaakt van het huidige fietspad over de A1 en gebruik kon worden gemaakt van een bestaande duiker over de Woolderbinnenbeek.
- De aanbesteding van het fietspad is voordelig uitgepakt en meerwerk is zoveel mogelijk voorkomen door een goede voorbereiding en goed toezicht.

Financiële middelen
De totale kosten voor het gerealiseerde deel van de F35 Hengelo Borne, waren als volgt geraamd.

Onderdelen	**Kosten excl. BTW**
Civiel werk	€ 1.733.100
Verwerving	€ 133.900
VAT	€ 193.000
Totaal	**€ 2.060.000**

De wijze van financiering van het gerealiseerde deel van de F35 Hengelo Borne is aangegeven in onderstaande tabel.

Financiering door:	**Bedrag**
Quick win subsidie	€ 847.292
Subsidie Regio Twente	€ 800.708
Gemeente Hengelo	€ 412.000
Totaal	**€ 2.060.000**

Het restant van de middelen bedraagt nog ca. € 1.026.000. Zodra Borne de fietssnelweg aanlegt, moet de gemeente Hengelo nog ruim 30 meter F35 aanleggen tussen het fietspad langs de Amerikalaan en de gemeentegrens van Borne. Afgesproken is dat de gemeente Borne dit deel meeneemt bij het ontwerp en de kosten declareert bij de gemeente Hengelo. Hiervoor moet een bedrag van € 20.000 gereserveerd worden.

Het resterende bedrag van € 1.006.000,- bestaat voor 80% uit subsidie, verleend voor de realisatie van de F35 Hengelo - Borne, tussen Grobbentunnel en gemeentegrens met Borne. Als het bedrag daar niet voor gebruikt wordt, vervalt de subsidie en resteert er voor de gemeente niet meer dan 20% eigen geld (€ 201.200).

Besteding resterend krediet
Het is voor de gemeente Hengelo financieel aantrekkelijker om het nog niet bestede bedrag van het krediet uit te geven aan delen van de fietssnelweg F35 die binnen de gemeente Hengelo nog niet gerealiseerd zijn. Het subsidiepercentage van 80% is een erg hoog percentage. Daarom stellen we voor het niet gebruikte deel van het krediet in te zetten voor:

- de ontbrekende schakel over de A1 of
- realisatie van een stukje F35 tussen de Grobbentunnel en het centrum

Dit is in lijn met de beleidsbegroting 2015-2018 waarin onder bereikbaarheid, onder het "actieplan voor de fiets", de afronding van de F35 wordt aangegeven. Het voorstel voor deze besteding is door middel van de tweede Beleidsrapportage (Berap) van 2014 met de gemeenteraad gecommuniceerd. De nog resterende middelen lijken voldoende te zijn om de ontbrekende schakel over de A1 volledig uit te voeren. Voor de realisatie van de F35 tussen Grobbentunnel en het centrum zijn de nog beschikbare middelen slechts voldoende voor een deel van dit traject.

Overleg Regio
Overleg met de Regio Twente heeft duidelijk gemaakt dat de Regio positief zal reageren op een verzoek om de nog niet bestede middelen binnen het krediet voor de F35 tussen Grobbentunnel en Borne, te besteden aan een ander deel van de fietssnelweg F35 tussen Hengelo en Borne.

Afweging twee opties
Er zijn twee opties om de resterende middelen in te zetten in de fietssnelweg Borne Hengelo.
1. de kruising fietssnelweg F35 – rijksweg A1.

Deze kruising bestaat op dit moment uit een deel van een viaduct over de A1, parallel aan de spoorlijn. Dit viaduct wordt enerzijds gebruikt als busbaan voor hoogwaardig busvervoer. Naast en afgescheiden van de busstrook ligt een in twee richtingen bereden fietspad van slechts 2 meter breed, waar de F35 aan beide zijden op aansluit. Regio Twente beschouwt de oversteek niet als een deel van de F35. De oversteek voldoet in geen enkel opzicht aan de eisen van de fietssnelweg. Deze (ongewenste) situatie is alleen op te lossen door een aparte, geheel nieuwe fietsbrug over de A1 aan te leggen. Een eerste technische en financiële verkenning hebben laten zien dat dat binnen het nog beschikbare budget mogelijk is en dat er in beginsel medewerking van Rijkswaterstaat is.

2. het uitvoeren van een deel van de F35 Borne Hengelo, tussen het gerealiseerde deel tot aan de Grobbentunnel en het centrum (Europatunnel).

Het beschikbare budget is bij lange na niet voldoende voor de aanleg van het gehele tracé tussen Grobbentunnel en Europatunnel (Spoorstraat). Maar er kan wel een deel van worden aangelegd. Daarvoor is het noodzakelijk dat bekend is welk tracé er vanaf de Grobbentunnel gevolgd moet worden. Vanuit de uitgangspunten van het nieuwe Masterplan Fietssnelweg F35 van de Regio Twente is het tracé steeds parallel langs de spoorlijn gelegd. Dat tracé kent op dit specifieke gedeelte veel nadelen.
Het kostenaspect en de sociale onveiligheid zijn de belangrijkste items. Er zijn ook voordelen voor dit tracé te noemen. Het ongelijkvloers kruisen van drukke wegen is eenvoudig vanwege verhoogde ligging F35 langs het spoor en komt overeen met de uitgangspunten vanuit het Masterplan van de F35.
De afdeling REO team verkeer, heeft studie gedaan naar het meest geschikte tracé. De conclusie is dat het tracé het beste via de Slachthuisweg richting Bankastraat en de Marskant – Spoorstraat gelegd kan worden. In dat tracé blijven twee belangrijke op te lossen barrière's over. De oversteek van de wijkring Weideweg en de oversteek van het kruispunt met de Deldenerstraat (Mitchamplein). We gaan er vanuit dat voor beide barrière's een ongelijkvloerse oplossing gevonden moet worden om aan de uitgangspunten van de F35 te voldoen. De resterende middelen van het eerst gerealiseerde deel Hengelo- Borne kunnen dan ingezet worden voor het aanleggen van (een deel van) de fietssnelweg F35 vanaf Grobbentunnel richting centrum.

Keuze
Het voorstel is om voor optie 2 te kiezen. Met de nog beschikbare middelen is dan een zo groot mogelijk effect te verkrijgen en zo mogelijk te kunnen voldoen aan de realisatie van alle geplande prioritaire delen van de F35 uiterlijk eind 2020. Dit betekent concreet dat de F35 tracé Borne-Hengelo-Enschede dan geheel opgeleverd dient te zijn zonder ontbrekende schakels.
Optie 2 met het tracé Slachthuisweg-Bankastraat biedt de beste mogelijkheid voor fasering en een meer flexibele realisatie van onderdelen van die F35 in vergelijking met het parallel gelegen spoorse tracé. Het laatste tracé is niet geschikt voor gefaseerde aanleg. Qua gebruik en zichtbaarheid van de fietssnelweg is het tracé Slachthuisweg-Bankastraat de beste optie.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

We stellen voor
1. De provincie Overijssel middels bijgaande brief te verzoeken de subsidie voor de fietssnelweg F35 tussen Grobbentunnel en de gemeentegrens met Borne in te mogen zetten voor de voorbereiding en realisatie van een stuk fietssnelweg tussen de Grobbentunnel en het centrum.
2. Het restant van het krediet voor de fietssnelweg F35 tussen Grobbentunnel en de gemeentegrens met Borne in te zetten voor de voorbereiding en realisatie van een stuk fietssnelweg F35 tussen de Grobbentunnel en het centrum, mits de provincie Overijssel positief op het verzoek onder 1 heeft besloten.
3. Bijgaande begrotingswijziging vast te stellen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De raad moet bij dit voorstel afwegen
- of de resterende middelen voor de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo terug moeten vloeien naar de subsidiegevers (80%) en de algemene dienst van de gemeente Hengelo (20%)
- of de resterende middelen voor de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo ingezet moeten worden voor de kruising met de A1, in het deel van de fietssnelweg F35 tussen de Grobbentunnel en de grens met Borne.
- of de resterende middelen voor de fietssnelweg F35 tussen Borne en Hengelo overeenkomstig het voorstel ingezet moet worden voor een deel van de fietssnelweg F35 binnen de gemeente Hengelo tussen de Grobbentunnel en het centrum

FINANCIËLE ASPECTEN

Er zijn geen directe personele gevolgen. Indirect vindt dekking plaats van een aantal personeelsleden waarbij de dekking voor 80% gesubsidieerd wordt.
De besteding van het restant van het krediet is in lijn met de beleidsbegroting 2015-2018 waarin binnen het "actieplan voor de fiets" onder meer de afronding van de F35 wordt aangegeven en is door middel van de tweede Berap van 2014 met de gemeenteraad gecommuniceerd.
Er zijn geen directe financiële gevolgen. De gemeente Hengelo kan door de gekozen werkwijze wel een investering die op termijn toch gedaan moet worden nu uitvoeren met 80% subsidie.
Er moet een begrotingswijziging vastgesteld worden waardoor de overgebleven middelen op een heldere manier te verantwoorden zijn. De begrotingswijziging is bijgevoegd. De beschikbare middelen (€ 1.006.000) worden niet eerder besteed dan na goedkeuring van de Provincie over de gewijzigde inzet van de door haar beschikte subsidie.

BIJLAGE(N)

20150121 Ligging F35 Borne Hengelo dl2 (is ook bijlage bij brief aan Provincie Overijssel)
20101019 Intentieverklaring F35 Borne Hengelo
Brief aan de provincie Overijssel, t.a.v. de heer P. Zoontjes
Bijlage bij brief aan provincie Overijssel (Voorstel inzet resterende middelen F35 Hengelo-Borne)
Begrotingswijziging

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

BEGROTINGSWIJZIGING MJB INVOEREN 2015

24-apr-15

Beste GEBRUIKER: wij verzoeken u om in de onderstaande kolommen B, D en F de invoer te laten plaatsvinden van Kostenplaats, Hoofd- en Subrekening. Daardoor wordt automatisch, en in het juiste formaat, het gele veld gevuld t.b.v. het uploaden van de BW in Enterprise 1.

▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼ ▼▼

▼ *svp datum vullen* ▼

Besluit Dir/Sect.►
Besluit b&w►
Besluit raad►

Boekingsdatum► 1-5-2015

CATEGORISCH 622 SLUIT NIET

Ledger-type► JA
Document-type► IB
Bedrijf (nr.)► 1

Sector► Ruimte
Afd.► P&S
Zaaknummer► 1070228

(max. 30 posities) Toelichting :
Omschrijving ► 2015247 F35 Borne Heng 2
(deze tekst ▲▲ geldt voor ELKE boekingsregel)

CONTROLECEL▼ 24

2015

Nummer begrotingswijziging► 2015248
Batchnummer►

Kostenplaats	Hoofd-rekening	Sub-rekening	Hoofd-stuk	Product	Boekingscombinatie (Kostenpl.hoofdrek.subrek) (dit▼ is een automatisch ▼ ▼	Adres-/Werk-ordernr	A of W	Eenh.	Bedrag Jaar 2015 (inclusief +/-)	Omschrijving (max 30 posities) (deze tekst ▼▼ geldt PER boekingsregel)	CONTROLE CELLEN ▼	Aantal tekens omschrijving. (Max30)
												24
72110175	430000				72110175.430000				6.000	2015247 F35 Borne Heng 2	300	24
72110175	433100				72110175.433100				3.500	2015247 F35 Borne Heng 2	331	24
72110175	433200				72110175.433200				100.000	2015247 F35 Borne Heng 2	332	24
72110175	433300				72110175.433300				6.500	2015247 F35 Borne Heng 2	333	24
72110175	433341				72110175.433341				750.000	2015247 F35 Borne Heng 2	333	24
72110175	433351				72110175.433351				5.000	2015247 F35 Borne Heng 2	333	24
72110175	434389				72110175.434389				8.000	2015247 F35 Borne Heng 2	343	24
72110175	462220				72110175.462220			1,0	11.000	2015247 F35 Borne Heng 2	622	24
72110175	462225				72110175.462225			1,0	13.000	2015247 F35 Borne Heng 2	622	24
72110175	462250				72110175.462250			1,0	70.000	2015247 F35 Borne Heng 2	622	24
72110175	462275				72110175.462275			1,0	30.000	2015247 F35 Borne Heng 2	622	24
72110175	462280				72110175.462280			1,0	3.000	2015247 F35 Borne Heng 2	622	24
72110175	862200				72110175.862200			1,0	-1.006.000	2015247 van 7211068	622	19
									0			0,00

	1e adviseur	2e adviseur
Voorletter & Achternaam:	HorstA	
Paraaf:		
Datum:	7-apr-15	

svp de begrotingswijziging opslaan in "**I:_pf-fb\begroting\begr[jaar]\oneworld** ", met bestandsnaam van veld o 2015247 F35 Borne Heng 2.xls

Archief

GEMEENTE BORNE

regio twente

Stuknummer: 391030
Registratiedatum: 03/11/2010

INTENTIEVERKLARING

realisatie fietssnelweg F35 tussen Hengelo en Borne

19 oktober 2010

Partijen:

- Gemeente Borne
- Gemeente Hengelo
- Stadsregio Regio Twente

Overwegende:

- dat de fietssnelweg F35 een regionaal project is dat een bijdrage levert aan kwalitatief hoogwaardige fietsverbindingen in de regio;
- dat de verbinding tussen Hengelo en Borne een wezenlijke schakel in het regionale en lokale fietsnetwerk is;
- dat stimulering van fietsgebruik ten behoeve van woon-werkverkeer een positieve bijdrage levert aan bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid.

Partijen spreken uit:

gezamenlijk zich te zullen inspannen om de fietssnelweg F35 tussen Hengelo en Borne te realiseren ter bevordering van het fietsgebruik op zowel lange als korte afstanden.

En nemen daartoe de volgende stappen:

- het indienen van een subsidieaanvraag bij het Rijk in het kader van de subsidieregeling Snelfietsroutes;
- het uitwerken van de beoogde route in een definitief ontwerp voor deze fietsverbinding;
- het leveren van een optimale inspanning om de beoogde fietsverbinding tussen Hengelo en Borne te realiseren, met inachtneming van aspecten als comfort en veiligheid;
- invulling geven aan een communicatietraject gericht op het stimuleren van fietsgebruik in woon-werkverkeer.

getekend, namens de samenwerkende partijen,

gemeente Borne	gemeente Hengelo	stadsregio Regio Twente
H.W. Mulder,	drs. J. Bron,	drs. T.J. Schouten,
wethouder Verkeer en vervoer	wethouder Verkeer en vervoer	portefeuillehouder Mobiliteit

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Provincie Overijssel
T.a.v. de heer P. Zoontjes
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Onderwerp	**Zaaknummer**	**Uw kenmerk**	**Datum**
Besteding resterend krediet F35 Hengelo Borne	1070228		

Geachte heer Zoontjes,

Bij beschikking van 18 juni 2013 met kenmerk BDU/13004952 heeft de Regio Twente een bijdrage van maximaal € 1.648.000 beschikbaar gesteld voor het project ‘F35 Hengelo, gedeelte Grobbentunnel-gemeentegrens’.

Projectverloop
De fietssnelweg tussen de Grobbentunnel en de gemeentegrens is vrijwel geheel aangelegd. De projectkosten zijn aanzienlijk lager uitgevallen. Dit is voornamelijk veroorzaakt door het kiezen van een iets ander tracé waardoor gebruik kon worden gemaakt van een bestaand kunstwerk over de Woolderbinnenbeek en er niet apart een nieuwe brug moest worden aangelegd.

Er is sprake van onderbenutting en aan de Regio Twente is gevraagd om deze subsidie in te mogen zetten voor een vervolg op dit tracé van de F35. De Regio Twente heeft aangegeven in te kunnen stemmen met dit voorstel indien het wordt ingezet voor een ander gedeelte van de F35 tussen Borne en Hengelo.

Nieuw voorstel
De gemeente heeft een tracéstudie uitgevoerd. Het tracé via Slachthuisweg richting Bankastraat en de Marskant-Spoorstraat komt hier als beste optie uit. Met de nog beschikbare middelen kan dan het grootst mogelijke effect worden bereikt. Het nog beschikbare budget (subsidie en eigen bijdrage) ad. € 1.006.000 is niet voldoende om dit gehele tracé aan te leggen. Dit trace leent zich wel het beste om gefaseerd te worden aangelegd. De uitwerking van het definitief aan te leggen tracé, rekening houdend met de beschikbare financiën, zal nog nader plaatsvinden binnen dit project.
In de bijlage treft u een nadere uitwerking aan van dit nieuwe voorstel.

Toestemming
Wij vragen de Provincie Overijssel toestemming om de niet benutte subsidie voor het project 'F35 Hengelo, gedeelte Grobbentunnel-gemeentegrens' in te mogen zetten voor een aansluitend stuk van de F35. Het betreft een stuk van het tracédeel 'F35 Grobbentunnel – centrum'.

Vragen
Mocht u inhoudelijke vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de heer Dick Dragt (projectleider) op telefoonnummer 074- 245 9667 of email naar d.dragt@hengelo.nl. Voor subsidie technische vragen kunt u contact opnemen met mevrouw Z. Bouhbous (subsidieadviseur) op telefoonnummer 074 -245 8933 of email naar z.bouhbous@hengelo.nl.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende ingelicht te hebben en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
De gemeenteraad van Hengelo,
de griffier, de voorzitter,

Bijlagen:
1. Voorstel inzet subsidie F35 Hengelo.
2. Ligging F35 Borne Hengelo dl2

Voorstel inzet resterende middelen F35 Hengelo-Borne

Aanleiding
De gemeenten Hengelo en Borne hebben zich, samen met de Regio Twente, verbonden om de fietssnelweg F35 aan te leggen tussen Hengelo en Borne. Dit vormt een onderdeel van het gezamenlijke meerjarige Twentse fietsproject de F35 van Enschede tot Nijverdal met aftakkingen naar Oldenzaal en Vriezenveen. De F35 is drager van het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT).

Beoogd doel
Het deel van de F35 tussen Hengelo en Borne is multifunctioneel en dient meerdere doelen:
- Verminderen aantal sterk vertraagde ritten op de autoroutes naar de binnensteden van Hengelo en Borne, de stations, kantoor- en bedrijvenlocatie Westermaat en het aansluitpunt Bornsestraat – A1 (mobiliteit);
- Verbeteren van de verbinding tussen woongebieden in Borne met bestemmingen in Hengelo;
- Verbeteren verbinding in de recreatieve routes rond Borne en Hengelo;
- Vermindering van broeikasgas (CO2) en geluid (milieu);
- Stimuleren van beweging per fiets (volksgezondheid);
- Verlagen van het aantal verkeersslachtoffers (verkeersveiligheid).

Masterplan
Er is een masterplan fietssnelweg F35 opgesteld. Hierin zijn de kwaliteitseisen beschreven waar de fietssnelweg aan moet voldoen.

Aanleg deel F35 tussen Grobbentunnel en gemeentegrens
De fietssnelweg F35 tussen de Grobbentunnel en de grens met Borne is grotendeels aangelegd en in gebruik genomen. De oversteek over de A1 is niet meegenomen. Deze oversteek houdt een nieuwe aparte brug in over de A1. Nu houdt de fietssnelweg op vóór de A1 en na de A1 gaat deze verder. De verbinding tussen deze twee delen van de fietssnelweg loopt op dit moment via het bestaande fietspad over het viaduct waar ook de bus gebruik van maakt. Bij de subsidieverlening en de kredietaanvraag is uitgegaan dat deze schakel in de fietssnelweg in een later stadium zal worden aangelegd.
De gemeente Borne is het aansluitende deel tussen de gemeentegrens en station Borne aan het voorbereiden en zal eind 2015 starten met de realisatie. Binnen dat project wordt ook de laatste 30 meter fietssnelweg aangelegd tussen de Amerikalaan en de gemeentegrens.

Voordelige werkwijze bij de uitvoering
Door de ligging van het tracé op een iets andere wijze te kiezen dan bij de subsidie-aanvraag heeft de gemeente Hengelo de fietssnelweg tussen de Grobbentunnel en de grens met Borne, op een voordelige manier aan kunnen leggen.
- Met het waterschap is overeengekomen dat geen grond aangekocht zal worden maar deze grond in gebruik genomen mag worden. Daartegenover staat dat het waterschap bij beekherstel geen grond van de gemeente Hengelo aankoopt maar deze ook in gebruik neemt.
- Werkzaamheden zijn gecombineerd met die van het waterschap.
- Het tracé is aan de andere zijde van de busbaan gelegd zodat nu nog gebruik kan worden gemaakt van het huidige fietspad over de A1 en gebruik kon worden gemaakt van een bestaande duiker over de Woolderbinnenbeek.
- De aanbesteding van het fietspad is voordelig uitgepakt en meerwerk is zoveel mogelijk voorkomen door goed toezicht.

Financiële middelen
Het restant van de middelen (subsidie en eigen bijdrage) bedraagt nog ca. € 1.026.000. Zodra Borne de fietssnelweg aanlegt, moet de gemeente Hengelo nog ruim 30 meter F35 aanleggen tussen het fietspad langs de Amerikalaan en de gemeentegrens van Borne. Afgesproken is dat de gemeente Borne dit deel meeneemt bij het ontwerp en de kosten declareert bij de gemeente Hengelo. Hiervoor moet een bedrag van € 20.000 gereserveerd worden. Het restant bedraagt dan € 1.006.000.

Besteding resterend krediet
Met de Regio Twente is overleg geweest over de onderbenutting van deze subsidie. De gemeente Hengelo heeft aangegeven deze graag te willen inzetten voor nog niet aangelegde onderdelen van de F35 in Hengelo. De Regio Twente heeft aangegeven in te kunnen stemmen met dit voorstel indien het wordt ingezet voor een logisch aansluitend gedeelte van de F35 tussen Borne en Hengelo.

Voor dit tracé zijn er 2 opties:
- de ontbrekende schakel over de A1 of
- realisatie van een stukje F35 tussen de Grobbentunnel en het centrum

De nog resterende middelen lijken voldoende te zijn om de ontbrekende schakel over de A1 volledig uit te voeren. Voor de realisatie van de F35 tussen Grobbentunnel en het centrum zijn de nog beschikbare middelen slechts voldoende voor een deel van dit traject.

Afweging twee opties
Er zijn twee opties om de resterende middelen in te zetten voor de F35 tussen Borne en Hengelo.
1. de kruising fietssnelweg F35 – rijksweg A1.

Deze kruising bestaat op dit moment uit een deel van een viaduct over de A1, parallel aan de spoorlijn. Dit viaduct wordt enerzijds gebruikt als busbaan voor hoogwaardig busvervoer. Er ligt een busstrook op, die afwisselend in beide richtingen bereden kan worden. Een verkeersregelautomaat voorkomt dat deze busstrook in twee richtingen tegelijk bereden wordt. Naast en afgescheiden van de busstrook ligt een fietspad van 2 meter, waar de F35 aan beide zijden op aansluit. Regio Twente beschouwt de oversteek niet als een deel van de F35. De F35 eindigt vóór de A1 en gaat ná de A1 verder. De oversteek voldoet niet aan de eisen van de fietssnelweg. Deze (ongewenste) situatie is op te lossen door een aparte, nieuwe fietsbrug over de A1 aan te leggen. Een eerste technische en financiële verkenning hebben laten zien dat dat binnen het nog beschikbare budget mogelijk is en dat er in beginsel medewerking van Rijkswaterstaat is.

2. het uitvoeren van een deel van de F35 Borne Hengelo, tussen het gerealiseerde deel vanaf de Grobbentunnel en het centrum (Europatunnel).

Het beschikbare budget is bij lange na niet voldoende voor de aanleg van het gehele tracé tussen Grobbentunnel en Europatunnel (Spoorstraat). Maar er kan wel een deel van worden aangelegd. Daarvoor is het noodzakelijk dat bekend is welk tracé er vanaf de Grobbentunnel gevolgd moet worden. Vanuit de uitgangspunten van het nieuwe Masterplan Fietssnelweg F35 van de Regio Twente is het tracé steeds parallel langs de spoorlijn gelegd. Dat tracé kent op dit specifieke gedeelte veel nadelen.
Het kostenaspect en de sociale onveiligheid zijn de belangrijkste items. Er zijn ook voordelen voor dit tracé te noemen. Het ongelijkvloers kruisen van drukke wegen is eenvoudig vanwege verhoogde ligging F35 langs het spoor en komt overeen met de uitgangspunten vanuit het Masterplan van de F35.
De afdeling REO team verkeer, heeft studie gedaan naar het meest geschikte tracé. De conclusie is dat het tracé het beste via de Slachthuisweg richting Bankastraat en de Marskant – Spoorstraat gelegd kan worden. In dat tracé blijven twee belangrijke op te lossen barrières over. De oversteek van de wijkring Weideweg en de oversteek van het kruispunt met de Deldenerstraat (Mitchamplein). We gaan er vanuit dat voor beide barrières een ongelijkvloerse oplossing gevonden moet worden om aan de uitgangspunten van de F35 te voldoen. De resterende middelen van het eerst gerealiseerde deel Hengelo- Borne kunnen dan ingezet worden voor het aanleggen van (een deel van) de fietssnelweg F35 vanaf Grobbentunnel richting centrum.

Keuze
Het voorstel is om voor optie 2 te kiezen. Met de nog beschikbare middelen is dan een zo groot mogelijk effect te verkrijgen en zo mogelijk te kunnen voldoen aan de realisatie van alle geplande prioritaire delen van de F35 uiterlijk eind 2020. Dit betekent concreet dat de F35, tracé Borne-Hengelo-Enschede dan geheel opgeleverd dient te zijn zonder ontbrekende schakels.
Optie 2 met het tracé Slachthuisweg-Bankastraat biedt de beste mogelijkheid voor fasering en een meer flexibele realisatie van onderdelen van die F35 in vergelijking met het parallel gelegen spoorse tracé. Het laatste tracé is niet geschikt voor gefaseerde aanleg. Qua gebruik en zichtbaarheid van de fietssnelweg heeft het tracé Slachthuis-Bankastraat ook de beste papieren.

Voorstel
Het voorstel is om vanaf de Grobbentunnel een fietssnelweg richting Europatunnel aan te leggen via de Slachthuisweg richting Bankastraat. Waar dat precies zal zijn en hoe dat gerealiseerd moet worden, moet nog nader worden uitgewerkt. De opgave maakt onderdeel uit van de meer gedetailleerde tracé- en ontwerpstudie en hierin een keus maken, maakt onderdeel uit van het project.

Wij vragen de Regio Twente cq. Provincie Overijssel om toestemming voor het inzetten van de niet benutte subsidie voor het hierboven genoemde tracé.

Gerealiseerde effecten
Het reeds aangelegde deel van de F35 Hengelo - Borne heeft een groot positief effect. De fietssnelweg wordt sinds de opening in augustus 2013 intensief gebruikt. Voor veel mensen uit Borne is het een kortere conflictvrije route naar Hengelo en vooral een route zonder verkeerslichten en het daaruit voortvloeiende oponthoud. Een belangrijke gebruikersgroep zijn de scholieren van scholengemeenschap Twickel (en in de toekomst de VMBO leerlingen). Het reeds aangelegde tracédeel heeft dan ook een positieve invloed op de verkeersveiligheid.

Verwachte effecten
Ook het tweede deel van de fietssnelweg zal naar verwachting een positief effect hebben. Vooral als het hele aansluitende tracé tussen Amerikalaan – centrum Borne en Grobbentunnel richting Europatunnel gereed zal zijn. Dan zal de fietssnelweg een uitstekend alternatief zijn voor het verkeer op de Bornsestraat, zowel voor de fietser als voor de automobilist en komt het gewenste effect en beoogde doelen het best tot zijn recht.

Globale planning

Onderzoek naar de definitieve ligging F35 tussen Grobbentunnel en Weideweg (ergens via de Slachthuisweg en verder naar de Bankastraat)	voorjaar 2015
Ontwerp F35 tussen Grobbentunnel en Weideweg/Bankastraat	najaar 2015
Bestek maken F35 tussen Grobbentunnel en Weideweg/Bankastraat	1e kwartaal 2016
Aanbesteding en gunning	2e kwartaal 2016
Realisatie	tweede helft 2016
Nazorg	eerste helft 2017
Afrekening subsidie	november 2017

Renvooi

Fietssnelweg F35 (gereed)

Fietssnelweg F35 (globaal gepland)

Gemeente Hengelo
21 jan. 2015

Behandelvoorstel

Onderwerp	**Jaarverslag en Jaarrekening 2014**		
Zaaknummer	1067307	**Portefeuillehouder**	Mariska ten Heuw
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	Bij de begroting bepaalt de raad wat de gemeente uitgeeft en wat zij daarmee precies wil bereiken. Aan de hand van het jaarverslag en de jaarrekening controleert de raad of het college van B&W gehandeld heeft conform afspraken gemaakt bij de begroting. Conform art. 197 tot en met art. 201 van de gemeentewet dient de raad de jaarstukken voor 15 juli vast te stellen. De jaarstukken 2014 bestaan uit de programmaverantwoording en de jaarrekening. Met de programmaverantwoording wordt in de hoofdfuncties ingegaan op de belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen in 2014. De jaarrekening bestaande uit de balans per 31-12-2014, het overzicht van baten en lasten en de toelichtingen daarop, geeft inzicht in de financiële ontwikkeling in het verslagjaar. De jaarstukken 2014 kennen een voordelig saldo van € 1.291.842. Voorgesteld wordt om hiervan een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve “projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid” en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve. De belangrijke financiële afwijkingen worden in hoofdstuk vier vermeld en in de toelichting op het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 7.4) per product nader geanalyseerd. Het batig saldo draagt bij aan de beoogde versterking van het gemeentelijk weerstandsvermogen. De accountant is voornemens een goedkeurende verklaring op de jaarrekening af te geven. Het verslag van de accountant is aan de stukken toegevoegd. Net als de reactie van het college op het verslag van de accountant. In deze collegereactie worden de belangrijkste controleverschillen benoemd.		
Historie			

Politieke Markt	**Datum 21 mei 2015**			
Voorzitter	**Griffiemedewerker**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
Onno Fiechter	Josien van den Berg	Raadzaal	Bestuur	75 min
Doel van de sessie	Oordeelsvormend			
Behandeladvies	De accountant, mevr. Schuurkamp en dhr. Schrooten van Ernst & Young, zullen bij de Politieke Markt aanwezig zijn om een toelichting te geven. Fracties worden gevraagd een oordeel te geven over het voorstel. Aangezien het Jaarverslag en de Jaarrekening over het gehele gemeentelijke werkveld gaat, heeft het presidium bepaald dat bij deze sessie **twee woordvoerders per fractie** mogen aanschuiven. Technisch beraad op 11 mei, 19.00-20.30 in de Leeskamer			
Spreekrecht publiek	ja x nee ☐		duur: maximaal 5 minuten per inspreker, de voorzitter bewaakt de tijd en orde van de vergadering.	

Raad	Datum 10 juni 2015	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Na aanleiding van de bespreking op de Politieke Markt is dit onderwerp aangemerkt als bespreekstuk voor de raad van 10 juni 2015.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Bosveld, Dolf	PF-FIN	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Jaarverslag en jaarrekening gemeente Hengelo 2014

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.829.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve “projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid” en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Het college van B&W heeft het jaarverslag en de jaarrekening over 2014 opgesteld en biedt deze stukken ter vaststelling aan aan de gemeenteraad. In de programmarealisatie van het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de inhoud van het gevoerde beleid en beheer. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de financiën, die daarmee gemoeid waren. Financieel wordt het jaar afgesloten met een batig saldo van ruim € 1.290.000.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Bosveld, Dolf	PF-FIN	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Jaarverslag en jaarrekening gemeente Hengelo 2014

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op grond van art 197 van de Gemeentewet legt het college jaarlijks verantwoording af over het gevoerde bestuur d.m.v. het jaarverslag en de jaarrekening (samen de jaarstukken). Hierbij bieden wij u de jaarrekening en het jaarverslag over het dienstjaar 2014 aan.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De jaarstukken 2014 bestaan uit de programmaverantwoording en de jaarrekening. Met de programmaverantwoording wordt in de hoofdfuncties ingegaan op de belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen in 2014. De jaarrekening bestaande uit de balans per 31-12-2014, het overzicht van baten en lasten en de toelichtingen daarop, geeft inzicht in de financiële ontwikkeling in het verslagjaar. Het batig saldo (€ 1.291.842) wijkt ruim € 1.250.000 af van het geraamde saldo (batig € 40.000). De belangrijke financiële afwijkingen worden in hoofdstuk vier vermeld en in de toelichting op het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 7.4) per product nader geanalyseerd. Het batig saldo draagt bij aan de beoogde versterking van het gemeentelijk weerstandsvermogen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.829.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve “projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid” en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

FINANCIËLE ASPECTEN

Het batig saldo voor een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve “projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid” en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve.

BIJLAGE(N)
Raadsvoorstel en –besluit Jaarverslag en jaarrekening 2014

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Jaarstukken 2014

Inhoudsopgave Jaarstukken

1. Inleiding 4
2. Leeswijzer 5
3. Raadsvoorstel en ontwerp-raadsbesluit 6
4. De financiën van de gemeente Hengelo 9
   4.1. Saldo jaarrekening 9
   4.2. Structurele effecten 12
   4.3. Bestemmingsvoorstel 12
   4.4. Gemeentefonds 12
   4.5. Ontwikkeling algemene reserve 13
   4.6. Voortgang bezuinigingen 14

Jaarverslag 2014

5. De programmarealisatie
   5.1. Hoofdfuncties
      5.1.1. H0: Algemeen Bestuur 17
      5.1.2. H1: Openbare orde & veiligheid 29
      5.1.3. H2: Verkeer, vervoer en waterstaat 34
      5.1.4. H3: Economische Zaken 40
      5.1.5. H4: Onderwijs 46
      5.1.6. H5: Cultuur en Recreatie 53
      5.1.7. H6: Sociale Voorzieningen & maatschappelijke Dienstverlening 70
      5.1.8. H7: Volksgezondheid & Milieu 82
      5.1.9. H8: Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting 92
      5.1.10. H9: Financiering & Algemene dekkingsmiddelen 99

6. De Paragrafen
   6.1. Lokale heffingen 104
   6.2. Weerstandsvermogen & risico's 110
   6.3. Onderhoud aan de kapitaalgoederen 116
   6.4. Grondbeleid 123
   6.5. Financiering 128
   6.6. Verbonden partijen 131
   6.7. De bedrijfsvoering 151
      6.7.1. Personeel & Organisatie 151
      6.7.2. Huisvesting gemeentelijke organisatie 153
      6.7.3. Informatie- en communicatietechnologie (ICT) 154
      6.7.4. Control en auditing 155
      6.7.5. Inkoop en aanbesteden 156
   6.8. Investeringen 157

Jaarrekening 2014

7. De balans & overzicht van baten en lasten
   - 7.1. De balans 162
   - 7.2. De Toelichting op de balans 168
   - 7.3. Het overzicht van baten en lasten 188
   - 7.4. Toelichting op het overzicht van baten en lasten 190
   - 7.5. Controleverklaring van onafhankelijke accountant 215

8. Bijlagen en Overzichten
   - 8.1. Mutaties reserves & voorzieningen
     - 8.1.1. De mutaties in de reserve 217
     - 8.1.2. Toelichting op mutaties in de reserve 217
     - 8.1.3. De mutaties in de voorzieningen 221
     - 8.1.4. Toelichting op mutaties in de voorzieningen 221
   - 8.2. Staat activa onderhanden complexen *(paragraaf 6.4)*
     - 8.2.1. Verrekeningen met reserve grondbedrijf 223
     - 8.2.2. Onderhanden complexen 224
     - 8.2.3. Voorziening grondexploitatie 228
     - 8.2.4. Meerjarenraming reserve grondbedrijf 230
     - 8.2.5. Risico's grondbedrijf 234
   - 8.3. Aanwending onvoorzien 235
   - 8.4. SiSa 236
   - 8.5. Overzicht van verbonden partijen *(paragraaf 6.6)* 239
   - 8.6. Overzichten
     - 8.6.1. Incidentele baten en lasten 243
     - 8.6.2. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 245
   - 8.7. Begrotingsrechtmatigheid 246
   - 8.8. Overzicht investeringsprojecten
     - 8.8.1 Afgesloten investeringsprojecten 247
     - 8.8.2 Lopende investeringsprojecten 248
   - 8.9. Investeren met Gemeenten (IMG) 251
   - 8.10 Declaratiegedrag college (motie raad) 253
   - 8.11 Overzicht subsidies (motie raad) 254
   - 8.12 Stand van zaken bezuinigingen 261

1: Inleiding

Het jaar 2014 valt voor het grootste deel in een nieuwe bestuursperiode 2014-2018. Het college legt voor het eerst verantwoording af over het in het afgelopen jaar gevoerde beleid en beheer. Waarbij opgemerkt dat de oorspronkelijke beleidsbegroting 2014-2017 horende bij dit jaar is vastgesteld in de vorige bestuursperiode 2010-2014.

In 2014 is opnieuw gewerkt aan de in de beleidsbegroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen. Ook zijn de bezuinigingsmaatregelen welke nog niet waren ingevuld, vanuit voorgaande jaren meegenomen. De in de beleidsbegroting 2014-2017 opgenomen bezuiniging voor het jaar 2014, betrof ongeveer € 2,5 miljoen.

In twee beleidsrapportages bent u tussentijds geïnformeerd over de uitvoering van deze bezuinigingsmaatregelen en de overige ontwikkelingen, zowel inhoudelijk als financieel. Met de 2^{e} beleidsrapportage werd een klein overschot gemeld. Door diverse voornamelijk (nagekomen) meevallers is het overschot hoger geworden dan eerder bij de 2^{e} beleidsrapportage verwacht.

Op moment van schrijven van deze inleiding is de raad volop bezig de volgende bezuinigingsronde welke wordt verwerkt in de beleidsbegroting 2016 e.v., gezamenlijk in te vullen. Het blijven voor de gemeenten krappe tijden.

Hengelo, april 2015

Burgemeester en wethouders van Hengelo

2: Leeswijzer, de opbouw van dit jaarverslag

Het jaarverslag is het sluitstuk van de planning & controlcyclus. Het college legt er – na in de beleidsrapportages twee keer tussentijds te hebben gerapporteerd – verantwoording mee af over de afspraken tussen college en raad, die in de beleidsbegroting zijn vastgelegd.

Die verantwoording is tweeledig: inhoudelijk en financieel.

- De inhoudelijke verantwoording vindt u in het onderdeel jaarverslag, waarbij opgemerkt dat er uitsluitend op hoofdfunctie verantwoording wordt afgelegd (hoofdstuk 5 en delen van hoofdstuk 6).
- De financiële verantwoording in hoofdstuk 4 (hoofdlijnen) en in het onderdeel jaarrekening (hoofdstuk 7).

In hoofdstuk 5 – Hoofdfuncties – wordt ingegaan op de ontwikkelingen en afwijkingen t.o.v. de begroting in het bestaand beleid. Elke hoofdfunctie wordt afgesloten met het financiële overzicht waarin de werkelijke baten en lasten geconfronteerd met de begroting voor die hoofdfunctie. De totalen per hoofdfunctie zijn tevens het niveau waarop de raad het college heeft geautoriseerd voor de uitvoering van het beleid.

Hoofdstuk 6 bevat de wettelijk voorgeschreven paragrafen, waarin als een dwarsdoorsnede van de totale verantwoording een aantal beheersmatige aspecten wordt toegelicht.

Hoofdstuk 7 bevat de formele jaarrekening, bestaande uit balans, exploitatierekening en de toelichtingen daarop (o.a. de analyse van de financiële afwijkingen t.o.v. de begroting) en de controleverklaring van de door de raad aangestelde externe accountant.

Een aantal toelichtende bijlagen completeren het geheel. Twee bijlagen vinden hun oorsprong in raadsbreed aanvaarde moties n.a.v. het jaarverslag 2010. Dit betreft de motie “Subsidiebeleid in Jaarverslag” en de motie “Declaratie in Jaarverslag”, beiden aanvaard in de raadsvergadering van 19 juli 2011. Daarnaast zijn wettelijk voorgeschreven bijlagen opgenomen.

3: Raadsvoorstel en Raadsbesluit

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Uland, Guido	PF-FB	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Jaarverslag en Jaarrekening 2014

PROGRAMMA/FACET-AGENDA

Alle

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op grond van art 197 van de Gemeentewet legt het college jaarlijks verantwoording af over het gevoerde bestuur d.m.v. het jaarverslag en de jaarrekening (samen de jaarstukken). Hierbij bieden wij u de jaarrekening en het jaarverslag over het dienstjaar 2014 aan.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De jaarstukken 2014 bestaan uit de programmaverantwoording en de jaarrekening. Met de programmaverantwoording wordt in de hoofdfuncties ingegaan op de belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen in 2014. De jaarrekening bestaande uit de balans per 31-12-2014, het overzicht van baten en lasten en de toelichtingen daarop, geeft inzicht in de financiële ontwikkeling in het verslagjaar. Het batig saldo (€ 1.291.842) wijkt ruim € 1.250.000 af van het geraamde saldo (batig € 40.000). De belangrijke financiële afwijkingen worden in hoofdstuk vier vermeld en in de toelichting op het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 7.4) per product nader geanalyseerd. Het batig saldo draagt bij aan de beoogde versterking van het gemeentelijk weerstandsvermogen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.829.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

FINANCIËLE ASPECTEN

Het batig saldo voor een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve.

BIJLAGE(N)

Raadsvoorstel en –besluit
Jaarverslag en jaarrekening 2014

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HENGELO,

De secretaris

De burgemeester

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Uland, Guido	PF-FB	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

Jaarverslag en Jaarrekening 2014

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.892.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM 10 JUNI 2015**

De griffier

De voorzitter

4: De financiën van de gemeente Hengelo

4.1 Saldo jaarrekening

De jaarrekening, zoals deze in hoofdstuk 7 van dit jaarverslag is opgenomen, sluit met een totaal van saldo van baten en lasten van € 1.291.842. Na de verwerking in de 2e beleidsrapportage 2014 van de maatregelen in de begroting was sprake van een verwacht batig saldo van ruim € 40.000. Een te verklaren afwijking daarom van afgerond € 1.250.000. Geen klein verschil, maar wel opgebouwd uit een aantal vooral incidentele positieve en negatieve afwijkingen. Hieronder wordt ingegaan op de meest opvallende afwijkingen. Een meer uitgebreide toelichting vindt u in hoofdstuk 7.4 - Toelichting op het overzicht van baten en lasten - .

Meest opvallende afwijkingen:

*Bedragen * € 1.000. V = Voordeel en N = Nadeel*

002 Algemene personele aangelegenheden Een aantal mee- en tegenvallers bepalen dit resultaat. Door opleidingen in eigen beheer (Hengelo Academie) werd bespaard op de externe opleidingskosten. De kosten van werving en selectie bleven achter bij de raming o.a. verhoogde interne mobiliteit en besparing op de advertentiekosten. Het opnieuw aanbesteden van de brandverzekering heeft geleid tot een forse besparing.	443 V
120 Brandweer & Rampenbestrijding In 2014 is een terugbetaling ontvangen over het jaar 2013 van de Veiligheidsregio, deze incidentele meevaller was niet begroot.	386 V
212 Openbaar vervoer Het grootste deel van dit resultaat wordt behaald door lagere afschrijving en rente kosten i.v.m. nog niet gerealiseerde investeringen.	264 V
214 Parkeren Nadelig effect door kosten m.b.t. de parkeergarage Hofstedestraat die niet in de begroting waren opgenomen en een lagere opbrengst dan eerder geraamd ondanks een tariefsverhoging. Daarnaast vindt er een afrekening plaats over 2012 t/m 2014 met Welbions met betrekking tot een parkeerplaats die in eigendom is van Welbions en beheerd wordt door de gemeente.	227 N
420 Openbaar basisonderwijs In 2011 zijn wij aansprakelijk gesteld voor een naheffingsaanslag van de belastingdienst van het Openbaar Onderwijs. In 2014 heeft het gerechtshof bepaald dat er ten onrechte een te hoog bedrag is uitbetaald aan de gemeente Hengelo. Deze kosten waren tot op heden verantwoord op de balanspost vooruitbetaalde bedragen. Ze zijn nu definitief, wat leidt tot een nadeel van € 130.500. Daarnaast zijn er kosten gemaakt in verband met procedures rondom de Openbare Scholen Gemeenschap Hengelo.	142 N
421 Huisvesting onderwijs Voornamelijk door (vandalisme) schade herstel, wijken de kosten af van de eerdere raming.	205 N
530 Sport Lagere kosten voor energie bij het zwembad, daarnaast financiering van sportactiviteiten met middelen van de Provincie. Dit samen leidt tot een incidenteel voordeel.	149 V

610 Bijstandsverlening Evenals voorgaand jaar is over de hele linie sprake van minder nadelige resultaten. Onder andere door positieve resultaten bij de beperking van de instroom in de WWB en meevallende lasten bij de uitkeringen levensonderhoud starters BBZ.	329 V
614 Minimabeleid De overschrijding wordt vooral veroorzaakt door het grote aantal computerverstrekkingen en de kosten van bijzondere bijstand.	264 N
620 WMO-subsidieregelingen Een groot aantal subsidies zijn lager uitgevallen of niet uitgevoerd in verband met de voorbereidende werkzaamheden van de drie decentralisaties. Ook is er minder subsidie verstrekt in het kader van gehandicaptenbeleid en Thuis in de buurt.	247 V
622 Huishoudelijke verzorging In de 2e helft van 2014 is gestart met de herindicatie van alle HH-cliënten. Hiervoor is een extern bureau ingeschakeld. De kosten hiervan waren niet begroot, nadeel € 135.000. Gesaldeerd laat de Huishoudelijke Hulp (Zorg In Natura en PGB) een voordeel zien van € 360.000. Daarnaast is er een voordeel op de eigen bijdrage. Een vrijval van niet bestede middelen CER (Compensatie eigen risico) leidt tot een voordeel van € 160.000.	425 V
623 Participatiewet Het batig saldo op het P-budget is voor een bedrag van € 189.000 het gevolg van de subsidievaststelling door de Regio Twente voor de uitvoering van het Actieplan Jeugdwerkloosheid in 2011 en 2012. Deze middelen zijn bedoeld voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Twente. Het is de bedoeling bij de vaststelling jaarrekening de raad voor te stellen via de resultaatbestemming dit bedrag te reserveren voor de re-integratiemiddelen 2015.	251 V
652 WMO voorzieningen Door diverse oorzaken is het budget negatief beïnvloed. Onder andere het niet indexeren, stijging van aantal uitstaande hulpmiddelen en een verhoging van de lasten met betrekking tot vervoer.	295 N
716 Centra voor Jeugd en Gezin In 2014 zijn incidenteel middelen ter beschikking gesteld voor de invoering van transities. Niet alle werkzaamheden zijn al uitgevoerd. Een aantal werkzaamheden zal worden uitgevoerd in 2015, dit leidt in dat jaar mogelijk tot een incidentele overschrijding.	174 V
810 Bestemmingsplannen In verband met de nieuwe systematiek met betrekking tot de Startersleningen en uitgezette gelden bij het SvN (de zgn. "afkoopmethodiek"), is er een correctie op voorgaande jaren doorgevoerd, die per saldo leidt tot een voordeel van € 130.000. Daarnaast is er minder tijd besteed dit leidt tot het overige voordeel.	229 V
830.6 Bouwgrondexploitatie In de beleidsbegroting was oorspronkelijk een bezuiniging op grote projecten opgenomen van € 500.000. Daarvan is toen direct een deel gerealiseerd middels een kostenbesparing in de grondexploitatie van Veldwijk Noord ad € 140.000. Per saldo een bezuiniging van € 360.000 die (nog) niet kon worden gerealiseerd.	360 N
830.7 Accommodaties In 2014 hebben we ingezet op het centraliseren van het vastgoed. Hiervoor is extra personele inzet gepleegd door de betreffende afdelingen. Door overdracht van voormalige schoolgebouwen, sloop en leegstand van accommodaties hebben wij te maken gehad met lagere huuropbrengsten en hogere lasten. Per saldo heeft dit geleid tot een nadeel van € 360.000 ten opzichte van de begroting. De taakstellende bezuiniging van € 492.000 is niet geëffectueerd. Voor € 100.000 is de taakstelling neergelegd in de vorm van het sluiten van een wijkwelzijnsgebouw. Dit is in 2014 nog niet geëffectueerd.	974 N

911 Geldleningen Het wordt voor een aantal instellingen met een gemeentelijke geldlening steeds moeilijker om aan de betalingsverplichting te voldoen. De hele portefeuille is daarom evenals vorig jaar weer gescreend. Van een aantal instellingen is het risicoprofiel in negatieve zin bijgesteld, daarom moet er een aanvullende voorziening worden getroffen.	567 N
914 Renteresultaat Dit voordeel is ontstaan door een voordelige rentebijschrijving op lopende projecten en door bespaarde rente op kortlopende en langlopende geldleningen. Door de rentebijschrijving op nog lopende investeringen kon een aanmerkelijk hoger bedrag, ongeveer € 950.000, aan de diverse producten worden toegeschreven. Deze rente wordt toegerekend aan de diverse producten in de jaarrekening. Daar bovenop kon optimaal worden geprofiteerd van de lagere rente bij zowel langlopende geldleningen als kasgeldleningen. Daardoor kon per saldo € 630.000 worden bespaard op rentekosten.	1.580 V
921 Algemene uitkering De decembercirculaire geeft duidelijkheid over de algemene uitkering over 2014. Zie de uitgebreide toelichting in onderdeel 4.5	243 V
931 Onroerende zaak belasting Opbrengst areaal is incidenteel hoger dan geraamd, vooral door nagekomen baten uit voorgaande jaren.	282 V
960 Saldo kostenplaatsen (sectorkosten) Afwijkingen in de sectorkosten kunnen voornamelijk worden geconstateerd in de personeelslasten: gevolgen van de nieuwe cao, boventalligheid, vacatures en de bestaande ramingsmethodiek. Daarnaast zijn lagere kapitaallasten en dekkingsverschillen de oorzaak van het tekort.	210 N
Per saldo niet verklaard verschil Diverse kleine voor- en nadelen	508 N
Totaal afwijkingen	**1.250 V**

4.2 Structurele effecten

Veel van de hiervoor genoemde afwijkingen hebben slechts een incidenteel karakter en zijn dus niet van invloed op het financieel meerjarenperspectief. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die wel structureel zijn, maar al zijn verwerkt in de lopende begroting of het meerjarenperspectief. De overige structurele afwijkingen zullen bij de eerste beleidsrapportage in de begroting 2015 en/of het meerjarenperspectief worden aangepast. Het nadelig saldo op onderwijs huisvesting is een voorbeeld van een structureel terugkerende post. Daarnaast zijn de structurele effecten ook opgenomen in de bezuinigingsoperatie waarvan de resultaten separaat aan u zijn gepresenteerd.

4.3 Bestemmingsvoorstel

Wij stellen voor het batig saldo van € 1.291.842 toe te voegen aan de algemene reserve, na bestemming van het volgende resultaat:

Voorgesteld wordt om het voordeel vanuit P623 participatiewet voor een bedrag van € 189.000 te bestemmen voor projecten in de exploitatie m.b.t. de bestrijding van jeugdwerkloosheid in 2015. Deze gelden, komen ook voort uit de door het Rijk beschikbare gestelde middelen en de bestrijding van de Jeugdwerkloosheid is een speerpunt vanuit het coalitieakkoord. Het college stelt dan ook voor alle beschikbare middelen hiervoor in te zetten;

Het resterende saldo na bestemming van € 1.102.842 toe te voegen aan de algemene reserve. Dit in overeenstemming met de afspraken die wij met uw raad maakten over de gewenste hoogte van deze reserve. In ons voorstel aan de raad van 26 juni 2012 hebben wij dat als volgt verwoord:

Streefwaarde omvang van de algemene reserve op termijn
Om bestemmingsreserves aan te wenden dient eerst expliciete besluitvorming door de raad plaats te vinden. Mede daardoor ligt het voor de hand om een groter deel, dat direct beschikbaar is, als algemene reserve voorhanden te hebben, in geval zich calamiteiten voordoen. Om het direct beschikbaar weerstandsvermogen te vergroten zal de algemene reserve extra moeten worden gevoed. Voorgesteld wordt naast de genoemde streefwaarde nog een nieuwe dimensie toe te voegen aan het beschikbare weerstandsvermogen, namelijk dat 50% van het benodigd weerstandsvermogen op termijn dient te worden afgedekt met de algemene reserve. Dit kan door toevoegingen aan de algemene reserve van incidentele meevallers (overschot op de jaarrekening, grote eenmalige extra dividendopbrengsten, etc.).

Wat de toevoeging van het batig saldo betekent voor de omvang daarvan is toegelicht in hoofdstuk 4.5.

4.4 Gemeentefonds

Financiële toelichting

In de begrotingswijziging van de 2e Beleidsrapportage 2014 zijn de mutaties naar aanleiding van de septembercirculaire 2014 van het gemeentefonds verwerkt. In december 2014 is er nog een nieuwe gemeentefondscirculaire ontvangen van het ministerie, die in 2014 niet meer begrotingstechnisch kon worden verwerkt.

In de raadsbrief "Voortgang bezuinigingsproces 2016 e.v." van 6 januari 2015 is in bijlage 1b uitgebreid ingegaan op de effecten van de decembercirculaire 2014. Zoals in de raadsbrief is aangegeven wordt het financieel effect van de decembercirculaire 2014 verwerkt in de jaarrekening 2014. Hierbij was uitgegaan van een positief effect van € 266.000. De ontwikkeling van de landelijke en de gemeentelijke aantallen met betrekking tot de verschillende verdeelmaatstaven hebben geleid tot deze positieve bijstelling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Vooral de verwachte ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers, lage inkomens en leerlingen.
Naderhand hebben zich diverse kleine mutaties voorgedaan, waardoor het uiteindelijk voordeel uitkomt op € 243.000.

Risico's en ontwikkelingen

Transities
In de raadsbrief van 6 januari jl. gingen we in het financieel perspectief vooralsnog uit van de voortzetting van het beleidsuitgangspunt dat de uitvoering van de decentralisaties moet passen binnen de overgedragen rijksmiddelen (budgettair neutraal), zoals ook verwoord in het coalitieakkoord. Alleen de gekorte integratie uitkering sociaal domein is beschikbaar om in te zetten voor de transities. Medio

januari 2015 is nog niet helder hoe de nieuwe rijksbudgetten vanaf 2016 precies uitpakken en hoe de ingroeiregeling er vanaf 2016 uit zal zien.

a. Objectief verdeelmodel Jeugdzorg m.i.v. 2016
Eerder is aangekondigd dat in de decembercirculaire 2014 de uitkomsten bekend zouden worden gemaakt ten aanzien van het objectief verdeelmodel voor de Jeugdzorg. De cijfers zouden dan met een invoerregeling moet gaan gelden met ingang van 2016. Deze zijn door het rijk nog niet verwerkt in de decembercirculaire 2014. De inspraakprocedure met de VNG en de Raad voor de Financiële Verhoudingen was toen niet afgerond.

b. Objectief verdeelmodel WMO m.i.v. 2016
In de raadsbrief m.b.t. de septembercirculaire 2014 bent u geïnformeerd over de financiële consequenties bij de invoering van dit model per 1 januari 2016 voor de gemeente Hengelo. Indien er geen sprake zou zijn van een ingroeipad zal Hengelo maar liefst € 3,2 miljoen minder middelen uit het gemeentefonds ontvangen in 2016.

c. Invoerregeling 3 D's en tempo daarvan
Over de invoerregeling en het tempo daarvan van de integratie-uitkering sociaal domein (dus alle 3D's samen) wordt nog overleg gevoerd tussen het rijk en de VNG.

d*. Compensatie voor inflatie*
De compensatie voor inflatie zit nu nog niet opgenomen in de ontwikkeling van de macrobudgetten. In de decembercirculaire 2014 is aangegeven dat dit besproken wordt bij de voorstellen over de rijksbegroting 2016.

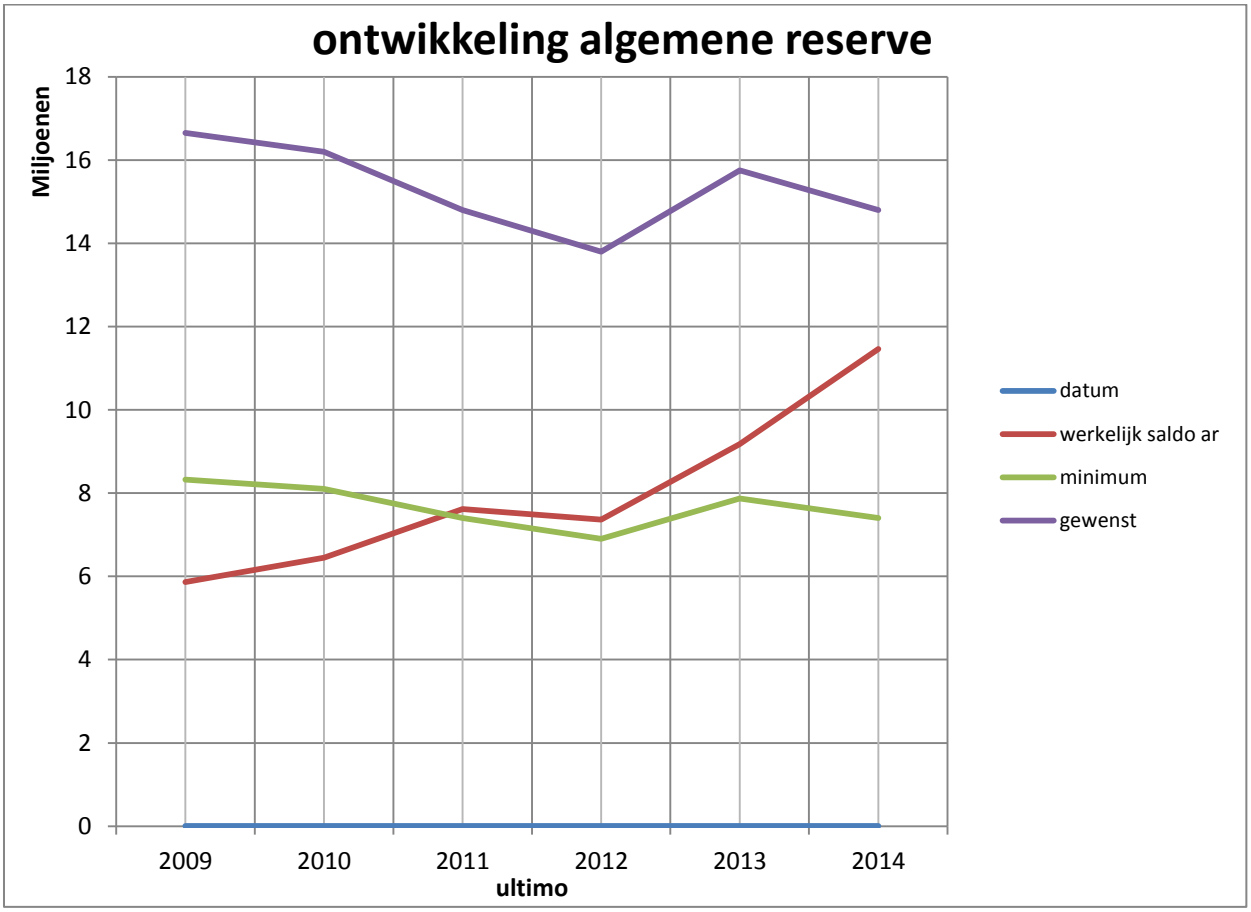
Groot onderhoud gemeentefonds
De eerste fase was verwerkt in de meicirculaire 2014 en gaat in met het uitkeringsjaar 2015. Deze effecten zijn toegelicht in bijlage 1 van de Kaderbrief 2015-2018.
De tweede fase van het groot onderhoud heeft betrekking op een viertal taakvelden, te weten Werk & Inkomen, Brandweer & rampenbestrijding, Onderwijshuisvesting en Volkshuisvesting. De effecten worden uiteindelijk gecommuniceerd in de meicirculaire 2015. Ook voor deze fase geldt een maximaal herverdeeleffect van € 15 per inwoner per jaar. Daaronder wordt begrepen dat geen stapeling plaatsvindt van de eerste en tweede fase. Daarmee wordt bedoeld dat de bedragen van € 15 niet bij elkaar opgeteld gaan worden om de suppletieregeling te bepalen.
De herverdeling van het gemeentefonds naar aanleiding van de tweede fase van het groot onderhoud zal met ingang van 2016 worden geëffectueerd.

4.5 Ontwikkeling algemene reserve

"Sinds de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (2004) wordt in de gemeentelijke beleidsinstrumenten aandacht gevraagd voor het weerstandsvermogen. In Hengelo is het weerstandsvermogen steeds beoordeeld vanuit de confrontatie tussen de kwantificeerbare risico's en de reservepositie in zijn geheel (algemene reserves en niet beklemde bestemmingsreserves). In de paragraaf Weerstandsvermogen (hoofdstuk 6.2) wordt daar uitvoerig op in gegaan.
De laatste tijd ligt de focus vanwege conjuncturele ontwikkelingen meer op de wenselijke hoogte van de algemene reserve als direct beschikbare weerstandscapaciteit (de bufferfunctie van het eigen vermogen)."

Met die overwegingen besloot uw raad op 26 juni 2012 afspraken te maken over de minimale en gewenste hoogte van de algemene reserve. De algemene reserve dient te allen tijde minimaal 25% van de benodigde weerstandscapaciteit te bedragen en op termijn toe te groeien naar de helft daarvan.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling sinds 2009 zichtbaar gemaakt.

De omvang van de algemene reserve laat ook in 2014 weer een stijgende lijn zien. (In de grafiek is het rekeningsaldo 2014 voorlopig verwerkt.) De stijging is verder in overeenstemming met de door de raad vastgestelde mutaties.
De benodigde weerstandscapaciteit laat een dalende trend zien. Het toenemend risicobewustzijn door de (half)jaarlijkse inventarisatie is hier de aanleiding voor. Zicht op risico's maakt het mogelijk maatregelen te treffen om de risico's te verkleinen.

4.6 Voortgang bezuinigingen

De actuele taakstellingen in 2014 stammen uit een viertal grote ombuigingsoperaties:

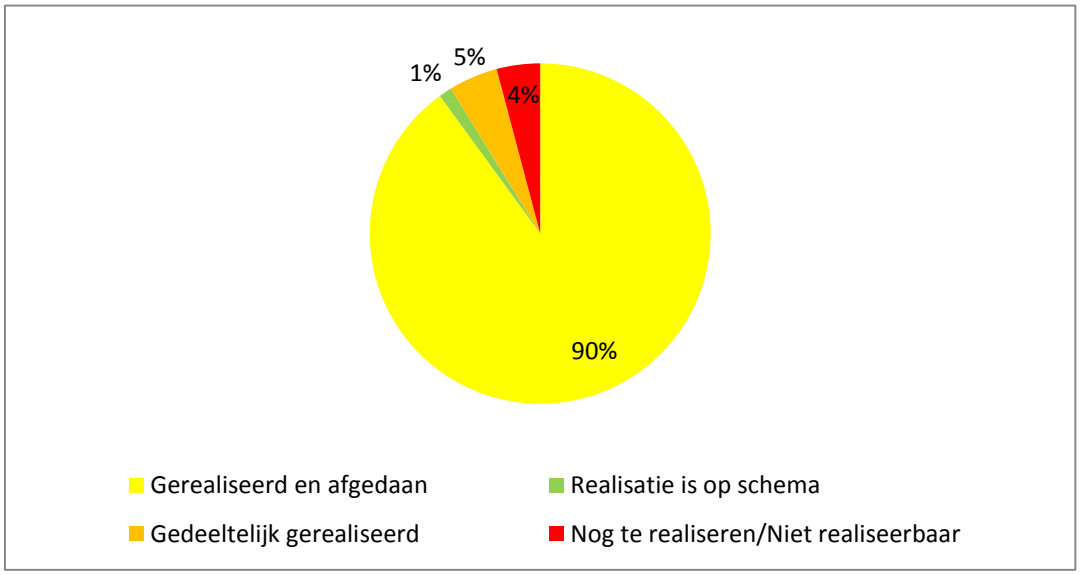
- Herontwerp (2011)
- Vernieuwen en bezuinigen (2012)
- Koersvast in krappe tijden (2013)
- Het eerste spoor, jaren 2014-2015 (2014)

Het totaal van deze taakstellingen bedroeg in 2014 ruim € 7 miljoen. In de 2e beleidsrapportage werd de laatste actualisering van deze taakstellingen gegeven. Voor een aantal (nog) niet te realiseren werd de begroting 2014 aangepast. Het gaat daarbij om de taakstelling m.b.t. bestuurlijke samenwerking (nadeel € 82.000) en de bezuinigen op de bijdragen aan bibliotheek en muziekschool (nadeel € 65.000). Ook werd de begroting op het punt controle Kinderopvang aangepast (nadeel € 130.000).

Niet gerealiseerd werden een aantal taakstellingen, o.a. Verlichting exploitatie door fondsen, Subsidietrajecten en Stedelijke ontwikkeling plannen maken. In januari 2015 bent u middels een raadsbrief met zaaknummer 1051588 geïnformeerd over de voortgang van de bezuinigingen, in de brief is aangegeven dat de taakstellingen zoals hiervoor aangegeven moeilijk of niet realiseerbaar zijn. In de begroting 2016 worden andere voorstellen gedaan en deze bezuinigingen teruggedraaid. In de 1e beleidsrapportage van 2015 zal ingegaan worden hoe we met deze taakstellingen in 2015 omgaan.

In bijlage 8.12 is een gedetailleerd overzicht van de voortgang van de bezuinigingen opgenomen. In aanvulling op de eerder voltooid gemelde bezuinigingen in de berap 1 en 2 van 2014 (€ 4,4 miljoen) worden hier nog 8 taakstellingen met een totaalbedrag van bijna € 1,5 miljoen voltooid gemeld. In volgende rapportages wordt op deze (met 'V' gemarkeerde) bezuinigingen niet meer teruggekomen.

Grafisch ziet de realisatie er als volgt uit:

5. Programmarealisatie

5.1: Hoofdfuncties

Hoofdfunctie 0	Algemeen bestuur
Commissie(s)	Bestuur, Sociaal, Fysiek
Sector	Ruimte, Personeel en Financiën, Publieksdiensten en Sociale Zaken, Informatie en Faciliteiten, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Stedelijk Beheer

De gemeente Hengelo wil dat inwoners, bedrijven, organisaties en overige partners de gemeente ervaren als:

- betrouwbaar, transparant en helder;
- makkelijk te benaderen en responsief;
- relatief veilig;
- uitnodigend en op participatie gericht;
- dienstverlenend en burgergericht.

PARTICIPATIE
Participatie is een belangrijk speerpunt van ons coalitieakkoord. Wij vinden het belangrijk om burgers en instellingen zo vroeg mogelijk te betrekken bij publieke opgaven en het opstellen, uitvoeren en evalueren van projecten en beleid. Daarnaast willen wij meer ruimte bieden voor burgerinitiatieven; ideeën vanuit de samenleving. In de gemaakte afweging rond nieuw te vormen programma's en agenda's heeft uw raad inmiddels bepaald dat participatie als facetagenda wordt ingevuld.

COMMUNICATIE
Gemeenteraad en college hebben het goed communiceren met en het goed betrekken van de inwoners van Hengelo bij het gemeentelijk beleid hoge prioriteit gegeven. Gemeentelijke communicatie heeft zich ontwikkeld tot een beleidsinstrument om houding en gedrag te beïnvloeden en tot een instrument dat bestuurders en ambtenaren inzetten om samen met partijen te werken aan de toekomst van de stad Hengelo.

De moderne samenleving met haar mondige en kritische burgers vraagt om een communicatieve opstelling van bestuur en ambtenaren. Communicatie komt daarmee in het hart van het beleidsproces. Het is onze ambitie om partijen en inwoners in de stad eerder te betrekken in het beleidsproces. Randvoorwaarde hierbij is een goed communicatiebewustzijn in onze organisatie. Onze organisatie communiceert op tal van manieren met haar doelgroepen. Elementen als betrouwbaarheid, duidelijkheid, daadkracht, aandacht voor wat de mensen vinden en zeggen bepalen mede het beeld van en over onze organisatie.

PROFILERING HENGELO
We willen Hengelo eenduidig, herkenbaar en onderscheidend op de kaart zetten richting bewoners, bedrijven en bezoekers. Doel is een economisch krachtige stad te blijven met voldoende voorzieningen voor onze bewoners. De kernwaarden van Hengelo zijn daarvoor de basis: trots maar ook nuchter, innovatief, verbindend.

'Hengelo beter op de kaart zetten', dat is het doel van het college. Niet zozeer bij toeristen en bezoekers, maar vooral bij onze eigen inwoners. Want hoewel de meeste Hengeloërs met veel plezier hier wonen, mag de trots op de stad nog wel wat meer uitgedragen worden. Eén van de dingen die we moeten doen, is de Hengeloër beter laten weten en ervaren wat onze stad te bieden heeft. Die opdracht heeft Bureau Hengelo van het college meegekregen.

DIENSTVERLENING
De kwaliteit van onze dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen staat al geruime tijd hoog in ons vaandel. Via elk kanaal (balie, telefoon, website, e-mail, post) moeten onze klanten op een eenvoudige manier een begrijpelijk en betrouwbaar antwoord krijgen op hun vragen.

Het digitale kanaal is 24 uur per dag beschikbaar en bovendien het meest kostenefficiënte kanaal. Daarom proberen we onze klanten, waar mogelijk, te stimuleren om gebruik te maken van dit kanaal. Voorwaarde is dat de informatie op www.hengelo.nl steeds actueel, beschikbaar, begrijpelijk en vindbaar is. Om de informatie op de website actueel te houden is er, mede vanwege de transities, veel overleg geweest met de vakafdelingen.
Er zijn nieuwe producten toegevoegd aan de Gemeentebalie en onze digitale dienstverlening is verder uitgebreid. Zo is het nu bijvoorbeeld mogelijk om parkeervergunningen en –ontheffingen digitaal aan te vragen.

BESTUUR
Hengelo houdt als ambitie een gemeente te zijn met een grote bestuurskracht. Daarvoor is het onder meer zaak de verschillende rollen van de bestuursorganen (gemeenteraad, college van B&W en burgemeester) in samenhang vorm te geven. Ook vraagt een goed functioneren als gemeente om interactie met de omgeving (burgers, bedrijven,

instellingen, Netwerkstad/Regio Twente, provincie, Rijk, Euregio, EU, etc.). Daarom is het van belang om te blijven investeren in interactie en netwerken. We zetten onverkort in op de samenwerking in (eu)regionaal en internationaal verband en een gecoördineerde lobby (onder meer voor externe subsidieverwerving).

Hoofdfunctie	P-0	Algemeen Bestuur		
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-11.282		2.277	-9.006	

Relevante beleidsnota's
• Verordening op de ambtelijke bijstand (2006)
• Notitie actieve (en passieve) informatieplicht (2005)
• Nota "Geboeid door verbonden partijen" (2007)
• Burgerjaarverslag 2012
• Coalitieakkoord 2014-2018 "Samen aan de slag voor een energiek en aangenaam Hengelo"

P-001 Bestuursorganen		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-2.262	6	-2.256

Bestuursorganen (P-001)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.		
■	Samen met uw raad hebben we in 2011 een traject doorlopen om te komen tot een programma/ beleidsbegroting die meer recht doet aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. Een belangrijke notie daarbij is het onderscheid tussen ontwikkeldoelen aan de ene kant, geduid in échte politieke beleidsprogramma's, en aan de andere kant de meer op uitvoering en beheer gerichte 'going-concern' taken. Deze taken komen tot uitdrukking in de functionele beleidsbegroting.	In 2014 is in samenspraak met de gemeenteraad de opzet van de gemeentebegroting aangepast. In plaats van de hoofdfuncties en programma's kent de begroting vanaf 2015 acht begrotingshoofdstukken.
■	In 2013 is een nieuw format voor de raadsvoorstellen geïntroduceerd.	Met het nieuwe format wordt inmiddels gewerkt. Met de invoering van de politieke markt is de wens en de noodzaak om in het raadsadvies precies te formuleren waarover de raad een besluit wordt gevraagd te nemen; wat de eerder besluitvorming over dit onderwerp is geweest; waarom de raad over het besluit gaat alleen maar belangrijker geworden.
Een bestuurskrachtige gemeente.		
■	Om de bestuurskracht in Twente te behouden is samenwerking, ook voor Hengelo, noodzakelijk. Wat Hengelo betreft is, als het gaat om de vormgeving van samenwerking, een bestuurlijke samenvoeging (zoals Twentestad) als stip aan de horizon niet aan de orde.	In 2014 heeft Hengelo, op allerlei schaalniveaus en inhoudelijke thema's, stevig aan de weg getimmerd als het gaat om samenwerking. Of het nu gaat om bilaterale initiatieven met buurgemeente Borne (sociale zaken en mogelijk vergunning, toezicht en handhaving) of Oldenzaal (ICT), of om meerdere partners op het gebied van bijvoorbeeld gezamenlijk havenbeheer: overal waar de inhoud het nodig of wenselijk maakt, komt de samenwerking van de grond.
■	Onze samenwerkingsplaat, die de huidige stand van de dialoog verbeeldt, maakt duidelijk wat onze houding t.a.v. samenwerking is: Hengelo is, qua fysieke ligging en zeker ook cultureel/mentaal, de centrale plaats in het daily-urban-system Twente. Daarin ligt de kiem van onze genuanceerde kijk op samenwerking: een ontspannen kijk met de blik op	De samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten op het gebied van de transities onder de vlag van "Samen14" is een voorbeeld hoe in 2014 op een vernieuwende manier is gewerkt aan de regionale samenwerking. We doen 't met z'n allen en toch blijft de besluitvorming grotendeels lokaal. In die lijn is in 2014 ook gewerkt aan de heroriëntatie van de gemeentelijke samenwerking, nu de Wgr+ is afgeschaft (1e Kamerbesluit d.d. 16/12/14). Een stuurgroep waarin ook burgemeester Schelberg is vertegenwoordigd heeft hierover eind

	heel Twente, modulair, nieuwsgierig, vanuit de inhoud redenerend, verbindend en balans zoekend tussen de kracht van de samenwerkende steden en de onlosmakelijke band met de omliggende plattelandsgemeenten. Vanuit deze houding werken we continue aan de samenwerking in Twente ter vergroting van de bestuurskracht.	2014 een rapport uitgebracht onder de naam: "Samenwerken doen we zelf". Samen met alle 14 gemeenten en de organisatie van Regio Twente zal in 2015 op basis van het rapport een vernieuwde vorm van regionale samenwerking worden ontwikkeld.
Burgers en bestuur dichter bij elkaar brengen.		
■	Het organiseren van bijvoorbeeld werkbezoeken van het college en het ondersteunen van trefpuntbijeenkomsten. Zie verder facetagenda participatie.	In 2014 heeft het college als geheel, maar hebben uiteraard ook individuele wethouders, diverse werkbezoeken gebracht. Trefpuntbijeenkomsten maken geen onderdeel meer uit van de werkwijze van de gemeenteraad. De facetagenda participatie is geen onderdeel meer van de opzet van de gemeentelijke begroting, sinds de in 2014 doorgevoerde wijziging.
Nieuwe bestuursperiode.		
■	Ter voorbereiding op de nieuwe bestuursperiode wordt een ambtelijk memorandum en een overdrachtsdocument van het college voorbereid.	Gerealiseerd. In 2014 is een beknopt ambtelijk memorandum gemaakt t.b.v. de collegevorming. De opgestelde overdrachtsdossiers zijn in een digitale informatiebank op intranet en extranet geplaatst.
■	Na de verkiezingen van 19 maart 2014 werken we aan de vorming van een nieuw college en een nieuw collegeprogramma. Uw raad heeft op voorstel van het college in het kader van het bezuinigingspakket 'Koersvast in krappe tijden' besloten tot het uitgangspunt van compact bestuur, waarbij sprake is van maximaal vier fte wethouders in de collegeperiode 2014-2018.	Gerealiseerd. Het in april 2014 aangetreden nieuwe college kent vier wethouders. Aan het nieuwe college ligt ten grondslag het coalitieakkoord "Samen aan de slag voor een energiek en aangenaam Hengelo".

P-002 Bestuursondersteuning B & W		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-4.041	**846**	**-3.195**

Bestuursondersteuning B & W (P-002)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Kernwaarden Hengelo staan lokaal en regionaal op de kaart.		
■	Er is een notitie over de kernwaarden. Deze is referentie voor onze citymarketing. Deze wordt heel concreet gevormd door het overzicht van evenementen en flankerende activiteiten van Bureau	Bureau Hengelo is ook in 2014 het informatiekantoor van Hengelo voor evenementen, toerisme en stadspromotie geweest. Bureau Hengelo heeft de Hengeloërs o.a. via facebook, app, website en eigen magazine geïnformeerd over wat Hengelo te bieden heeft. Dat dit naar tevredenheid is, blijkt o.a. uit het

	Hengelo.	feit dat in maart 2014 de raad heeft besloten om opnieuw met Bureau Hengelo een driejarige subsidie overeenkomst aan te gaan onder dezelfde voorwaarden.
Gemeentelijke beleidsdoelen realiseren met externe subsidies.		
■	Op basis van de nieuwe subsidienota zijn de gemiddelde jaarresultaten vastgesteld. Deze resultaten worden in 2014 gehaald.	In oktober 2014 heeft het college ingestemd met de in de nota "Het vernieuwde vizier op externe subsidies" aangekondigde nieuwe werkwijze rond het verwerven, beheren en besteden van externe subsidies. In 2015 wordt een start gemaakt met implementatie van de nota. De gemeente heeft in 2014 € 10.235.936 aan externe subsidies aangevraagd. Hiervan is reeds € 10.185.936 toegekend (in 2014). Dit bedrag is hoger dan het in de nota genoemde gemiddelde jaarresultaat van 5 miljoen per jaar. Dit komt vooral door de subsidie van ruim 7 miljoen die de gemeente voor de nieuwe brug over het Twentekanaal heeft ontvangen. Tevens is door externe subsidiegevers in 2014 voor € 1.225.144 aan externe subsidies toegekend die in 2012 en 2013 waren aangevraagd. Gezamenlijk met de 14 Twentse gemeenten is in het kader van de zorgtransities en ESF voor € 5.481.974 aangevraagd en in 2014 reeds voor € 2.465.324 beschikt. Voor een deel valt het beschikte bedrag terug naar Hengelo. In vergelijking met voorgaande jaren is de terugverdienopdracht beter gerealiseerd (voor 2012 € 403.168, voor 2013 € 505.400 en voor 2014 € 771.512). Hierdoor is de taakstelling voor 2014 ruimschoots gerealiseerd.

P-003 Burgerzaken		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-3.642	1.424	-2.217

Burgerzaken (P-003)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Deregulering.		
■	Uitvoering geven aan het actieprogramma deregulering.	De projecten uit het actieplan deregulering zijn allemaal afgerond. Daarnaast zijn alle algemeen verbindende voorschriften van de gemeente digitaal bereikbaar en wordt bij het vaststellen van nieuwe verordeningen zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de modelverordeningen van de VNG (die op haar beurt in haar verordeningen zoveel mogelijk dereguleert).
Vermindering van de administratieve lasten voor burgers en bedrijven.		
■	Het doorlichten en saneren van gemeentelijke regelgeving.	Deregulering of ontregeling is de afgelopen jaren een voortdurend punt van aandacht geweest. Doel was (en is) om onze dienstverlening zo in te richten dat deze dienstbaar is aan de dienstverlening waar we voor staan. Dat heeft er o.a. toe geleid dat de bewijsstukken en gegevens die we vragen aan inwoners, ondernemers en vrijwilligers bij het aanvragen van producten en diensten inmiddels sterk zijn gereduceerd. Ook lopen processen meer digitaal. Door betere en tijdige voorlichting wordt steeds vaker voorkomen dat er onnodig formulieren worden ingevuld. Waar mogelijk is de geldigheidsduur van vergunningen langer of zelfs op onbepaalde termijn gesteld. Óf de vergunningplicht is vervangen door een melding of door algemene regels. Bovendien is er in 2014 veel overleg geweest met evenementenorganisatoren over de vraag hoe de dienstverlening makkelijker en eenvoudiger kan.
■	Kritisch beoordelen van processen, procedures en nieuw op te stellen regelgeving.	
■	Digitalisering dienstverlening.	
Verbeteren dienstverlening bij vergunningverlening.		
■	Digitalisering dienstverlening.	In 2014 is de vergunningverlening APV en bijzondere wetten volledig gedigitaliseerd. Er is een nieuw digitaal aanvraagformulier voor evenementen ontworpen en in uitvoering genomen. Functioneert nog niet optimaal en zal in 2015 verbeterd moeten worden.
■	Naleving actieplan normenkader.	Is standaard verwerkt in het werkproces.
Uitvoeren van gecoördineerd toezicht en handhaving.		
■	Inspectie planningen op elkaar afstemmen.	Gerealiseerd, inspecties worden gecoördineerd gepland en uitgevoerd.
■	Uitvoeren van multidisciplinaire projecten.	Gerealiseerd. Een voorbeeld hiervan is kamerverhuur, een multidisciplinair project met Handhaving, Burgerzaken, sociale recherche en politie. Gericht op brand- en bouwveiligheid, uitkeringsfraude en strafrechtelijke overtredingen.
■	Daar waar mogelijk taken van elkaar overnemen.	Gerealiseerd, waar mogelijk worden binnen inspecties aspecten van andere disciplines

		meegenomen. Voorbeeld: brandveiligheidsaspecten tijdens milieucontroles en toezicht op de bouw.
■	Oog –en oorfunctie voor elkaar.	Is een vast onderdeel van alle werkprocessen.
■	Digitalisering toezicht.	Controles worden uitgevoerd met behulp van Ipads. Constructieve toetsing tijdens de toezichtsfase vindt plaats met behulp van docstream, een uitwisselings-platform. Constructief toezicht op de bouw vindt plaats met behulp van een speciale applicatie op de Ipad, die rechtstreeks communiceert met docstream.
■	Uitvoering steeds meer in regionaal verband en regionale afstemming (RUD).	Hengelo heeft in 2014 volop deelgenomen in de regionale uitvoeringsdienst en is trekker van het kennispunt bodem. Per 1 januari 2014 heeft de provincie een aantal taken overgedragen naar de gemeenten.
Gemeente als dienstverlener.		
■	Verhogen kwaliteit KCC en verbeteren afstemming met vakafdelingen.	Met de integratie van het klantcontactsysteem (KCS) in Iris is de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd. Klantcontacten worden, indien noodzakelijk, rechtstreeks gekoppeld aan de uitvoering in de backoffice. De telefoontjes van Sociale Zaken worden in het KCC beantwoord. De medewerkers van het KCC zijn hiervoor opgeleid. De afstemming met de vakafdelingen is verbeterd. Er wordt volgens een vast schema met de vakafdelingen overleg gevoerd.
■	Promoten, verbeteren en uitbreiden digitale kanaal.	Hier is ook in 2014 voortdurend aandacht aan besteed. Producten in de digitale Gemeentebalie zijn geactualiseerd en nieuwe producten zijn toegevoegd. Bovendien is veel aandacht besteed aan het verbeteren van de samenwerking met de vakafdelingen. Verder is o.a. de mogelijkheid ingevoerd om parkeervergunningen en –ontheffingen digitaal aan te vragen. De cursus "Werken met de e-overheid" is in 2014 opnieuw aangeboden.
■	Verhogen risicobewustzijn en bestrijden fraude.	Door ondertekening van het Convenant "Samen tegen identiteitsfraude" heeft de gemeente Hengelo te kennen gegeven intensief te willen samenwerken in de strijd tegen identiteitsfraude en documentenfraude. Aan het convenant nemen meerdere partijen deel: de gemeenten in Overijssel en Gelderland, politie, Openbaar Ministerie, IND, RDW en marechaussee. Er zijn o.a. afspraken gemaakt over uitwisseling van informatie en expertise en het scholen van baliemedewerkers. Met het ondertekenen van dit convenant is een belangrijke stap gezet in het beter onderkennen en terugdringen van identiteitsfraude.

P-005 Bestuurlijke samenwerking		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-918	0	-918

Bestuurlijke samenwerking (P-005)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Hengelo/ Netwerkstad Twente internationaal positioneren als toonaangevende kennisregio.		
■	Samen met de EUREGIO, de Regio Twente en Netwerkstand Twente werken we aan de uitvoering van de International Agenda van Twente. Namens de Netwerkstad participeert Hengelo in het Social Affairs Forum, het Economic Development Forum en het Mobility Forum van Eurocities, het Europese netwerk van grote steden. Via deze kanalen lobbyen we o.a. voor de bereikbaarheid van Twente (zie hierna) en voor de bevordering van onze – creatieve-economie.	Met de Regio en Netwerkstad is een regulier bestuurlijk en ambtelijk overleg ingesteld om internationale zaken op elkaar af te stemmen en zaken voor de internationale agenda van Twente niet dubbel te doen. Samen met EUREGIO, Regio Twente en Netwerkstad Twente is een bezoek aan de Open Days in Brussel georganiseerd om Twente en de EUREGIO te profileren. Via de Eurocities fora en voorzitterschappen van diverse werkgroepen hebben we de kans gegrepen ons te profileren door het geven van presentaties van onze projecten, werkwijzen en problematiek. Dankzij deze profilering hebben wij met onze projecten deelgenomen aan startups van Europese sociale projecten voor de nieuwe subsidieperiode 2014-2020. De subsidie en beleidsinformatie van de Europese commissie is via de lobby van Eurocities direct terecht gekomen bij betrokkenen en projecten binnen NT onder andere projecten rondom jeugdwerkloosheid, creatieve economie, duurzaamheid, infrastructuur, mobiliteit en bugerparticipatie. Wethouders Bron en Lievers zijn voor de onderwerpen Mobiliteit en Social Affairs de trekker binnen Netwerkstad Twente voor deze fora.
■	Met Duitse, Finse, Baltische en andere Europese partners versterken we de positie van de North Sea Baltic Corridor, onderdeel van het Transeuropese Netwerk voor Transport TEN-T. Deze corridor loopt van Helsinki/Baltische Staten via Warschau en Berlijn via Twente naar de Noordzee havens. In 2014 leiden de inspanningen tot een omvangrijke EU-subsidieaanvraag, bedoeld om de Euregionale knelpunten in de corridor op te lossen. Voor Twente ligt daarbij de nadruk bij de Twentekanalen, verbreding A1 (hoewel daarvoor geen EU-middelen beschikbaar zijn), en mitigerende maatregelen voor de spoorlijn. Deze en andere elementen dienen opgenomen te worden in het corridor-programma, dat in 2014 o.l.v. een hoge EU-coördinator wordt opgesteld. Onze lobby is daarop gericht.	In 2014 is deelgenomen aan de TEN-T fora waarbij de input uit de regio en Euregio in deelrapportages over de corridor opgenomen is via het consortium Proximare en DG Move van de Europese Commissie. Op rijksniveau is de gemeente Hengelo vertegenwoordigd in het dossier team TEN-T zodat input uit de regio Twente en Euregio op dezelfde wijze voor het voetlicht komt. De fora hebben per corridor een werkplan opgeleverd die begin 2015 zowel door de lidstaten als de Europese Commissie vastgesteld worden. Het werkplan voor de North Sea Baltic corridor bevat de elementen uit de regio (o.a. Twentekanaal) en Euregio en stelt de Euregio als benchmark voor de gehele corridor voor de manier waarop samengewerkt wordt en projecten ontwikkeld worden. Onder regie en proces van de gemeente Hengelo wordt door een projectgroep gewerkt aan projecten die binnen het TEN-T programma en het werkplan van belang zijn.

■	Op het terrein van participatie is Hengelo partner geworden in het programma "Citizens for Europe", waarin 14 Europese steden samenwerken. Het doel van dit tweejarig programma is het vergroten van de actieve participatie en co-creatie van burgers bij stedelijke ontwikkelingen.	In 2014 zijn twee bijeenkomsten in Poznan geweest waarbij vanuit Hengelo presentaties zijn gegeven op welke manier burgers betrokken worden bij besluitvorming en initiatieven voor en door burgers. Na de laatste bijeenkomst in 2015 zal aan de Europese Commissie een werkdocument worden aangeboden over de resultaten van het project. Mogelijkerwijs zal een vervolgproject uitgewerkt gaan worden. Belangrijkste leerpunt is in dit project dat burgerparticipatie geen kwestie van het opleggen van beleid is (top down) maar actief inspelen op wensen en deskundigheid vanuit de maatschappij en het faciliteren van initiatieven.
■	Daarnaast participeert Hengelo/Twente actief in netwerken m.b.t. de creatieve economie. Doel in 2014 is creatieve hotspots zoals de Creatieve Fabriek (Hengelo Hazemeijer) en CeeCee in Enschede te koppelen aan andere creatieve locaties in Europa. Het gaat om programma- en kennisuitwisseling en het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid.	Hengelo/Twente heeft actief deelgenomen aan het netwerk Eurocities/werkgroep Creatieve Industrie waarbij uitwisseling van projecten en methodieken voorop staan. Er is actief in dit netwerk informatie gedeeld over nieuwe (financierings)trajecten en beleidsbeïnvloeding richting Europees beleid en regelgeving. De gemeente Hengelo is daarnaast actief geweest in het opzetten van een platform voor creatieve industrie op regionaal niveau. Met deze kennis en acties is b.v. het concept binnen Hazemeijer Hengelo verder uitgebouwd en liggen er kansen om aan te sluiten bij andere initiatieven/steden en projecten.
■	Via het WTC verkennen we in 2014 de mogelijkheden tot intensievere economische samenwerking met bestaande stedenrelaties Plzeň (CZ) en Ogre (LV). Het WTC heeft een trekkersrol bij het creëren van een gunstig klimaat voor expats, als onderdeel van de Twentse Human Capital Agenda. In de jaren '90 onderhielden we contacten met de Chinese stad Kaifeng. Deze stad heeft zich opnieuw gemeld; met het WTC en het Twentse bedrijfsleven onderzoeken we in 2014, of er voldoende animo is voor economische samenwerking.	Het bezoek aan het WTC Plzeň in 2013 heeft nog niet geleid tot een verdere samenwerking, aangezien de organisatie in Plzeň een reorganisatie heeft ondergaan. Samen met WTC wordt een bezoek van de stad Kaifeng in het voorjaar van 2015 voorbereid. Hieruit zal een mogelijke samenwerking gaan ontstaan op sociaaleconomisch gebied.
■	In 2014 zetten we de pogingen voort om het initiatief van de Yozgatse gemeenschap in Hengelo voor een drinkfontein (Cesme) in de binnenstad naar Turks voorbeeld, te helpen realiseren.	Er is inmiddels een bouwaanvraag voor de drinkfontein (Cesme) verleend. In samenspraak met de initiatiefnemers is een plek op het Stationsplein gevonden. Met de stichting wordt samen gekeken hoe de communicatie met de omgeving vorm kan worden gegeven.
■	In 2014 intensiveren we samen met de EUREGIO de samenwerking met Münster en Osnabrück (MONT), o.a. op milieu- en energiegebied. Ook besteden we op gepaste wijze aandacht aan het 25-jarig bestaan van deze informele samenwerking.	Reguliere afstemming met gemeenschappelijke thema's als arbeidsmarkt, innovatie, mobiliteit, ICT oplossingen en klimaat en energie hebben plaatsgevonden met de EUREGIO en de steden Münster en Osnabrück. Naast uitwisseling van ervaring bood dit ook de kans om aandacht te vragen voor vraagstukken bij de nationale regering over en weer de grens en in Brussel op de thema's. Op milieu- en energiegebied zijn experts uit de MONT steden regulier bijeen gekomen om informatie uit te wisselen en gezamenlijke problematiek aan te pakken. Op het gebied van duurzame mobiliteit zijn

		aanknopingspunten gevonden. In januari 2015 zal het 25-jarig bestaan van het stedennetwerk MONT worden gevierd. De kosten hiervoor worden deels gedekt vanuit subsidie bij de EUREGIO.
Regionale samenwerking		
■	Ook in 2014 werken we verder aan samenwerking. Daarbij hebben we onze Samenwerkingskoers Hengelo: coalitions of the willing 2.0 als leidraad (zie de passages bij 'Bestuursorganen' P-001 'een bestuurskrachtige gemeente'). Ontwikkelingen binnen Shared Service Netwerk Twente en de Netwerkstad zullen ook in 2014 aandacht vragen.	In aanvulling op wat is verantwoord bij p-001 (bestuursorganen), over regionale samenwerking, kan hier worden gemeld dat de 14 gemeentesecretarissen in 2014 verder hebben gewerkt aan de vormgeving van een zogeheten "Twentebedrijf". Het Twentebedrijf is een onderdeel van de plannen voor de heroriëntatie van de Twentse samenleving en zou het uitvoeringsbedrijf van veel Twentse samenwerkingsinitiatieven kunnen worden.
■	Bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen - zoals de Regio Twente - en aan samenwerkingsverbanden - zoals de Netwerkstad Twente – staan in tijden van teruglopende budgetten bij de gemeentelijke overheid onder druk. Wij zijn van mening dat begrotingen van gemeenschappelijke regelingen mee bewegen met gemeentelijke begrotingen (samen-trap-op-trap-af systematiek). We hebben op diverse samenwerkingsverbanden een behoorlijke bezuinigingsopdracht in onze begroting opgenomen. Om deze te realiseren zijn we in overleg met de Regio, de Netewerkstad en de Veiligheidsregio en de dertien (of vier) andere deelnemende gemeenten.	De taakstellingen op gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden zijn deels gerealiseerd. Dit is via de p&c instrumenten verantwoord en verwerkt in het financieel perspectief voor de komende jaren
■	Voor wat betreft de samenwerking binnen Netwerkstad zijn wij inhoudelijk zeer positief, maar zijn wij terughoudend op het bestuurlijke concept dat in de loop der jaren gegroeid is. In plaats van een jaarlijkse structurele bijdrage willen wij toe naar een financiering op projectmatige basis.	De inhoudelijke samenwerking binnen Netwerkstad Twente heeft focus gekregen door het vaststellen van de Ontwikkelagenda NT en de bijbehorende governance. De budgetten zijn ook grotendeels gekoppeld aan deze inhoudelijke agenda.

P-006 Bestuursonderst. Raad & Rekenkamer					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-420		0		-420	

Bestuursondersteuning raad en rekenkamer (P-006)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Functioneren raad		
■	In februari 2013 heeft de raad besloten tot het doorvoeren van niet majeure aanpassingen in de werkwijze van de raad.	Die aanpassingen betroffen enige kleine wijzigingen en deze zijn in 2013 daadwerkelijk doorgevoerd.
■	Eind 2013/ begin 2014 volgt een deeladvies over de wenselijkheid tot het al dan niet aanpassen van de vergaderstructuur van de raad (de raadscommissies). Dit met het oog op de aankomende nieuwe raad, na de verkiezingen van maart 2014.	Inmiddels is de nieuwe raadsperiode begonnen met een nieuwe vergaderstructuur voor de raad. Daartoe is een nieuw reglement van orden vastgesteld, en met de nieuwe structuur (politieke markt) wordt gewerkt.
■	Het digitaliseringsprogramma van de raad wordt verder uitgevoerd, waardoor het raadswerk steeds minder papier zal vergen. Het kost meer tijd om de noodzakelijke digitale oplossingen te bedenken om documenten vanuit het gemeentelijke zaaksysteem eenvoudig en klantvriendelijk te publiceren op internet en extranet via een passend Raads Informatie Systeem (RIS). Daardoor duurt het langer voordat de griffie kan besparen op de capaciteit die gevraagd wordt van de afdeling secretariaat en flexpool.	Inmiddels is het digitaliseringsprogramma uitgevoerd en is de besparing op de capaciteit van de afdeling secretariaat en flexpool doorgevoerd.
■	De rekenkamercommissie heeft in 2012 een herstart gemaakt. In 2013 heeft de rekenkamercommissie diverse onderzoeken op gedegen wijze afgerond die ook ter besluitvorming aan de raad zijn voorgelegd.	Bij de begrotingsbehandeling van november 2013 is besloten op de budgetten van de raad een bedrag van € 30.000 te besparen, waarvan € 5.000 is gekort op het budget van de Rekenkamercommissie.

hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur				26-3-2015
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-11.770**	**-11.027**	**-11.025**	**-11.282**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**1.892**	**1.707**	**1.688**	**2.277**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-9.877**	**-9.321**	**-9.337**	**-9.006**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur				
Gerealiseerde resultaat	**-9.877**	**-9.321**	**-9.337**	**-9.006**

Hoofdfunctie 1	Openbare orde en veiligheid
Commissie(s)	Bestuur, Sociaal, Fysiek
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Personeel en Financiën

Missie

INTEGRALE VEILIGHEID
De centrale doelstelling is het bevorderen van de samenwerking met interne en externe partners m.b.t. de uitvoering van het veiligheidsbeleid in de gemeente Hengelo. Door het verankeren van bestaande processen en nieuwe ontwikkelingen zoals het Veiligheidshuis wordt gepoogd om Hengelo als een van de veiligste en meest leefbare grotere steden van Nederland te behouden waarin burgers het prettig vinden te wonen, werken en recreëren en waar ondernemers zich graag willen vestigen en gevestigd willen blijven vanwege het veilige ondernemersklimaat.

BRANDWEERZORG/ Veiligheidsregio Twente
(On)veiligheid heeft niet alleen betrekking op wat er werkelijk mis gaat, maar evenzeer op wat er mis kan gaan (risico's) en op wat mensen als veilig of onveilig ervaren. Hoewel de brandweer een partner is voor bijna alle aspecten en dimensies van 'veiligheid', richt de brandweer zich vooral op fysieke veiligheid en hulpverlening. De bijdrage vanuit de brandweer aan de 'veiligheid' is dan ook: Zorg dragen voor de fysieke veiligheid van de Hengelose samenleving en zorg dragen voor toereikende en tijdige hulpverlening aan deze samenleving.

Sinds 1 januari 2013 maakt de brandweer onderdeel uit van de verbonden partij Veiligheidsregio Twente. De wetgever heeft bepaald dat de burgemeesters van de aangesloten gemeenten zitting hebben in het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Twente. Het algemeen bestuur is, vanuit de wet en de daarbij behorende gemeenschappelijke regeling, verantwoordelijk voor de begroting, jaarrekening en jaarbericht. De gemeenteraad stelt jaarlijks de begroting vast, waarna het Algemeen Bestuur deze vaststelt. T.b.v. van het jaarbericht wordt de gemeenteraad geconsulteerd. De jaarrekening wordt ter kennisgeving aan de gemeenteraad aangeboden.

Hoofdfunctie P-1	Openbare orde & veiligheid			
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-7.911		**129**	**-7.782**	

Relevante beleidsnota's	
•	Integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2013 – 2016
•	Raadsbesluit "Principebesluit Eén Brandweer Twente" (April 2012)
•	Ter kennisname aangeboden aan college en raad (in juni en juli 2011): - Procesnotitie om te komen tot één regionale brandweer Twente (april 2011) - Projectplan "Eén brandweer Twente" (mei 2011) - Regionaal Beleidsplan 2013-2015 (december 2012)

P-120 Brandweer & Rampenbestrijding					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-5.596		4		-5.592	

Brandweer en rampenbestrijding (P-120)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Voor de activiteiten van de brandweer wordt verwezen naar de programmabegroting van de Veiligheidsregio Twente 2014. Deze programmabegroting is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van juli 2013.		
■	Geen begrotingsdoelen gesteld.	

P-140 Openbare Orde en Veiligheid					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-2.306		125		-2.181	

Openbare orde en veiligheid (P-140)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Hengelo top 3 veiligste stad in 2014.		
■	Uitvoering geven aan het nieuwe veiligheidsbeleid 2013-2016. Hierin zijn de volgende speerpunten benoemd:	Er is in brede zin uitvoering gegeven aan het beleid. Naast de speerpunten is er bijzondere aandacht en inzet gepleegd op: Intensiveringsprogramma Inbraak preventie gefinancierd door het Min van V&J, zoals ook opgenomen in het collegeprogramma. Project is opgezet en uitvoering is gestart met de eerste bewonersbijeenkomst in de Klokstee. Er is vanuit de gemeente inzet gepleegd in de acute fase en de nafase van het Monstertruckdrama in Haaksbergen Tevens zijn er meerdere bestuurlijke oefeningen gehouden. De decentralisaties hebben ook een uitwerking op het veiligheidsdomein. Niet in de eerste plaats voor de jeugdbescherming en jeugdreclassering, maar er zijn ook, vanuit de nieuwe bestuurlijke verantwoordelijkheid, voorbereidingen getroffen op calamiteiten in het zorgdomein
1	Doorontwikkeling van het veiligheidshuis en daarmee inzet op de aanpak van veelplegers, huiselijk geweld, aanpak jeugdcriminelen, nazorg voor ex-gedetineerden, multi-probleemgezinnen en gebiedsgerichte aanpak.	Er is ingezet op borging van het veiligheidshuis Twente en aansluiting bij het gemeentelijk procesmanagement. Er wordt toegewerkt naar een gemeentelijke Top – X van complexe casuïstiek. Er is deelname vanuit Hengelo met de regionale pilot "aanpak woonoverlast door psychisch kwetsbaren" Gestart is tevens met het ontwikkelen van een casustafel radicalisering Er is onder regie van de gemeente, maar in samenwerking met het veiligheidshuis, een plan van aanpak opgesteld voor een criminele jeugdgroep.
2	Veilige wijken: door opgave gericht te werken, wordt focus	Duidelijke verbinding met de inzet op inbraakpreventie. Op basis van actuele

	aangebracht en inzet gepleegd daar waar dat nodig is. Er is bijzondere aandacht voor de binnenstad met inzet voor veilig uitgaan en cameratoezicht, veilig ondernemen en vermindering aantal diefstallen.	politiegegevens worden informatiebijeenkomsten ingepland. Een bewonersinitiatief voor burgerwacht is gefaciliteerd Binnen het keurmerk veilig ondernemen is winkelcentrum Hasseler Es gecertificeerd en is bedrijventerrein Westermaat opnieuw gecertificeerd In de binnenstad zijn meerdere ME oefeningen gehouden Voor de herstructurering van de Hengelose Es Noord is een veiligheidsanalyse uitgevoerd
3	Integraal toezicht en handhaving; het samen met partners scherp toezien op gevaarlijke en onwenselijke situaties. Echter ook het goed borgen van nieuwe toezicht- en handhaving taken en bevoegdheden Stadstoezicht.	Alle toezichthouders/boa's domein 1 hebben nu dezelfde functie en zijn integraal ingezet, 7 dagen per week. Er is een begin gemaakt met de nieuwe DHW taken. Er zijn meerdere HTV studenten begeleid bij stadstoezicht . In 2014 zijn er tussen de 2.000 en 2.500 meldingen overlast openbare ruimte op tijd afgehandeld. Hiervan zijn er 1.856 geregistreerde meldingen (via meldingssysteem). De overige meldingen gaan via mails, verzoeken van de politie en eigen waarnemingen van de toezichthouders. De meldingen betreffen illegale dump tot en met jeugdoverlast en van parkeerproblemen tot en met illegaal grond gebruik. Er zijn maar liefst 1.856 meldingen overlast openbare ruimte afgehandeld door Stadstoezicht, 100 meer dan in 2013. In 2014 is er een start gemaakt met het beheer en exploitatie van parkeergarage de Beurs.
4	Bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit; overlast en onveilige situaties zijn vaak effecten van zware criminaliteit zoals illegale hennepteelt en witwaspraktijken. Inzet is om de problemen bij de wortel aan pakken.	In opdracht van de lokale driehoek is een gebiedsscan uitgevoerd. De opvolging wordt nog vormgegeven en gerapporteerd. Het BIBOB-beleid is geëvalueerd, de nieuwe beleidslijn volgt. Tevens er is een BIBOB-training gegeven aan collega's van de gemeente. Vanuit het bestuurlijk trekkerschap van de burgemeester van Hengelo is een nieuw convenant Hennep opgesteld voor heel eenheid Oost
■	Medio 2014 worden de uitkomsten van de veiligheidsmonitor 2013 en de wijkscans van de politie bekend. Samen met de resultaten van de inspanningen van de eerste twee jaar, wordt een voortgangsbericht opgesteld. De speerpunten worden in deze rapportage getoetst. Indien nodig worden voorstellen gedaan voor bijstelling.	Door een vertraagde oplevering van de wijkscans van de politie heeft deze herijking nog niet plaatsgevonden. Is thans in voorbereiding. Naast deze twee onderzoeken heeft Hengelo geparticipeerd in de benchmark veiligheid van Berenschot. Deze uitkomsten worden in de nog op te stellen tussenrapportage meegenomen. Dit rapport wordt op 12 maart 2015 tijdens een werkbezoek aan brandweer en politie samen met het veiligheidsbeeld aan de raad gepresenteerd.
Doorontwikkeling veiligheidshuis.		
■	Stadstoezicht gaat effectief inspringen op de dagelijkse ontwikkelingen in de openbare ruimte, zoals op de geconstateerde toename overlast meldingen openbare ruimte.	Alle meldingen overlast openbare ruimte 2014 zijn binnen de norm afgehandeld. Afhandeltermijn is vastgesteld op 14 dagen. Stadstoezicht heeft slimmere en snellere pda's waardoor de meldingen binnen 2 uur afgehandeld hadden kunnen worden. Het aantal afgehandelde meldingen is 1.856, 100 meer dan in 2013.
■	Implementeren en uitvoeren van nieuwe taken zoals DHW (landelijke ontwikkeling), aanpak jeugdoverlast, illegale dumpingen,	Er is een start gemaakt met de nieuwe taken rondom de DHW. Zo zijn de eerste processen verbaal van bevindingen opgemaakt. 2014 is gebruikt om informatief onderzoek te doen. Er zijn

	toezicht & handhaving m.b.t. APV overtredingen, Wet Mulder en Fiscaal.	nog eens 2 extra boa's opgeleid voor de DHW. M.b.t. jeugdoverlast stemmen wij af met de politie. Stadstoezicht is deelnemer aan het SJB, acties en ontwikkelingen rondom jeugd (groepen) zijn hier integraal besproken/afgestemd. De boa's hebben een cursus levensreddend handelen gevolgd. De aangeleerde technieken zijn al meerdere keren succesvol toegepast. Voorbereidingen voor het nieuwe landelijke uniform zijn in gang gezet. Van het samenwerkingsconvenant T&HOR Twente is meerdere malen gebruik gemaakt.
■	Start van het biketeam Stadstoezicht.	Stadstoezicht heeft met name tijdens de koopzondagen, koopavonden en tijdens evenementen gebruikt gemaakt van het biketeam. Hiermee waren de boa's beter zichtbaar aanwezig en konden de boa's sneller anticiperen op incidenten. Er zijn 2 extra bikers opgeleid en 2 extra bikes aangeschaft.
■	Er gaat op meer onregelmatige tijden worden gewerkt ('s nachts en in het weekend).	In het weekend is er volop gewerkt. Op alle zaterdagen is er gewerkt en tijdens alle koopzondagen. Geconstateerd is dat er in de weekenden veel overlast is (overlastovertredingen) waarvan men verwacht dat Stadstoezicht handhavend optreedt. Geconstateerd is dat de politie dit soort taken, overlast overtredingen/meldingen niet meer oppakt. Ook hebben de boa's gemerkt dat hen veel wordt gevraagd door bezoekers van de binnenstad en door toeristen. De boa's zijn zichtbaar aanwezig en staan voor leefbaarheid en veiligheid van onze stad. Het lijkt er op dat de burger nu weet wat Stadstoezicht doet en wat de politie doet.
■	Voor de samenwerking met politie en justitie worden afspraken gemaakt binnen de lokale driehoek.	De boa's zijn nu ook bevoegd om door te kunnen verwijzen naar Halt. Dit is afgestemd in de driehoek.

P-160	Opsporing & ruiming conventionele explosieven (bommenregeling)	
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-9	0	-9

Opsporing en ruiming conventionele explosieven (bommenregeling) (P-160)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Opsporing en ruiming conventionele explosieven (P-160).		
■	Geen begrotingsdoelen gesteld.	Er zijn binnen het aangemerkte verdachte gebied 34 onderzoeken uitgevoerd i.v.m. grond- en bouwwerkzaamheden. Hiervan waren 4 onderzoeken waarbij een directe benadering onderdeel uitmaakte van het plan. Deze 4 projecten waren allen gesitueerd in het stationsgebied.

hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-8.378**	**-8.313**	**-8.296**	**-7.911**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**97**	**120**	**115**	**129**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-8.281**	**-8.192**	**-8.181**	**-7.782**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
Gerealiseerde resultaat	**-8.281**	**-8.192**	**-8.181**	**-7.782**

Hoofdfunctie 2	Verkeer, vervoer en waterstaat
Commissie(s)	Fysiek
Sector	Stedelijk Beheer, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Ruimte

Missie
Het in stand houden en waar mogelijk verbeteren van de toegankelijkheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Hengelo, alsmede de verkeersituatie voor fiets, auto en openbaar vervoer en daarmee tevens een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

Speerpunten 2014
- Verdere inzet op toename fietsgebruik en gebruik openbaar vervoer
- Verbetering en verfijning van het fietsnetwerk met als belangrijk project de F35
- Kritisch volgen en inspelen op ontwikkelingen PHS
- Regionale bereikbaarheid van Hengelo in relatie tot Innovatiedriehoek
- Actualiseren van het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

Hoofdfunctie P-2	Verkeer, vervoer en waterstaat				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-11.516		**3.285**	**-8.232**	

Relevante beleidsnota's
• Structuurvisie Hengelo 2030
• Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP, 2003)
• Evaluatie Parkeernota 2010
• Waterplan (2006)
• Actualisatie Nota autoparkeren binnenstad Hengelo 2008
• Uitvoeringsnota Fietsen 2003-2006 (2003)
• Nota Duurzaam Veilig (2001- verkeersveilige infra en educatie en voorlichting)

P-210 Wegen, straten & pleinen		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-7.345	1.000	-6.345

Wegen, straten en pleinen (P-210)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Heel en veilig houden van infrastructuur, straatmeubilair en verlichting.		
■	Opstellen van het Meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) 2015-2018.	Er wordt gewerkt op basis van het MJOP 2013-2016. In de loop van 2014 is gestart met het opstellen van nieuw MJOP 2015-2018. Vanwege problemen met het beheerpakket (Xeiz) kon dit in 2014 niet worden afgerond.
■	Uitvoeren van het Meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) 2014-2017, en onderliggende onderhoudsprogramma's.	Conform MJOP 2014-2017 zijn onderhoudswerken uitgevoerd. In het kader van het MJOP zijn onder andere de volgende wegen herstraat: trottoirs van gedeelte industriestraat, gedeelte van Groot Driene waaronder Camphuysenstraat, Lucas Rotganstraat, Bilderdijkstraat, Spinnersweg In het kader van het MJOP zijn ook de volgende wegen geasfalteerd: Noordelijke Esweg, Oostelijke Esweg, gedeelte Hasselerbaan en Klaas de Rookstraat, Camphuysenstraat, Lucas Rotgansstraat, gedeelte Boekeloseweg, Bruninksweg, Parallelweg LS en Veloursstraat Op gebied van openbare verlichting zijn in de volgende projecten nieuwe masten met armaturen geplaatst: Colensostraat, Paul Krugerstraat, Bornsestraat, Weideweg, Anthoniusstraat, Johannaweg, Tuindorpstraat.
■	Het schoonhouden van de stad door vegen, ledigen van prullenbakken, ruimen van zwerfvuil.	De openbare ruimte is zoveel mogelijk schoongehouden volgens de vastgestelde IBOR normen. Gezien de bezuinigingen is het moeilijk het niveau te handhaven.
■	Onkruidbestrijding op verharding.	In 2016 mag geen Glyfosaat meer gebruikt worden. Ter voorbereiding daarop zijn er in 2014 drie pilots gehouden met alternatieve methoden. Deze gebieden zijn gemonitord en de rapportage daarvan is eind 2014 gereed gekomen. De resultaten van de pilot worden gebruikt om in 2015 de keuze te maken voor de meest geschikte alternatieve methode in Hengelo. De niet Pilotgebieden zijn op IBOR niveau gehouden door de bestrijding met Glyfosaat.
■	Onderhouden van hondenvoorzieningen.	Hondenvoorzieningen zijn onderhouden volgens de vastgestelde IBOR normen.
■	Verhelpen van kleine schades aan straten en trottoirs en afdoen van meldingen hierover.	We zijn in 2014 gestart als leerwerkbedrijf voor stratenmakers. Dit biedt kansen voor de overdracht van kennis vooral voor de wat oudere stratenmakers en kunnen ook wat grotere klussen opgepakt worden, die te klein zijn voor het herstraatprogramma. Meldingen zijn binnen de daarvoor vastgestelde termijnen afgedaan.

P-211 Verkeersmaatregelen		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-1.463	160	-1.303

Verkeersmaatregelen te land (P-211)

Doel	Doen	Gedaan
Door het opstellen van beleid en ontwerpen zorg dragen voor een verkeerssituatie waarin de verschillende verkeersmodaliteiten voldoende kunnen doorstromen, het parkeren van de auto's en fietsen ruimtelijk is ingepast en voldoende is gereguleerd, en de verkeersveiligheid voldoende gewaarborgd is.		
■	Aandacht blijft ook in 2014 noodzakelijk voor de bereikbaarheid van Hengelo. Om een duurzame ontwikkeling verder door te voeren is het waarborgen en waar nodig verbeteren van bereikbaarheid, een essentiële randvoorwaarde voor bijvoorbeeld economische en sociale ontwikkeling. Lokaal, maar ook regionaal en landelijk, goed bereikbaar en verbonden blijven.	Uitvoering reconstructie Westtangent is gestart.
■	Zo wordt de bereikbaarheid en verkeersveiligheid aan de westkant van de stad verbeterd door de reconstructie van de Westtangent, bestaande uit de Weideweg, Oelerweg en Geerdinksweg.	Uitvoering reconstructie Westtangent is gestart.
■	Aan de zuidzijde van het station (bij de oude MTS locatie) wordt een parkeergarage gerealiseerd.	Parkeergarage is gebouwd.
■	Intern moet er aandacht zijn voor de bereikbaarheid van de centrumring met grote projecten als Lange Wemen, stationsomgeving en Hart van Zuid. Een belangrijke opgave hierin is het maken van een gemeentelijk mobiliteitsplan ter actualisatie en vervanging van het huidige gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP).	GVVP is niet vernieuwd, wel op onderdelen. Zo is er gestart met het maken van een Actieplan voor de Fiets.
■	Aan de oostkant wordt de bereikbaarheid en veiligheid verbeterd met een verbeterde ontsluiting van het FBK gebied en Veldwijk Zuid en zal het kruispunt Enschedestraat – Kuipersdijk worden aangepast en verbeterd.	Planvorming en ontwerpfase van het FBK zijn gestart. Diverse grondaankopen zijn gedaan t.b.v.realisatie kruising Kuipersdijk – Enschedesestraat.
■	In de regionale bereikbaarheid heeft Hengelo een multimodale positie met een strategische ligging aan de rijkswegen A1 en A35, een belangrijke binnenhaven (één van de grootste van Nederland) en een spoorwegknooppunt. Strategische	Programma's en ontwerpen zijn gestart, subsidies zijn aangevraagd en beschikt (wo Boekelosebrug). Er vindt een actieve lobby plaatst in het PHS dossier en eveneens in het TENT-T dossier voor een bredere vaarweg in het Twentekanaal om Hengelo toegankelijker te maken voor grotere schepen.

	projecten ter verbetering en versterking van onze positie zijn Hart van Zuid, Innovatiedriehoek, verbreding en verdieping Twentekanaal, 2e Boekelosebrug en het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS).	
■	Voor de fiets verder inzetten op aanpak van knelpunten en verbetering en verfijning van het fietsnetwerk. Belangrijk project hierin is de doortrekking van de F35 Enschede – Hengelo door het Watertorenpark. Punt van aandacht blijft de investering in educatieve verkeersveiligheid.	F35 Hengelo – Borne gerealiseerd. Planvorming, ontwerp en subsidies deel Kuipersdijk – Centrum deels afgerond en bestekklaar. Planvorming deel centrum is opgestart. Diverse educatie en voorlichtingsprojecten uitgevoerd.

P-212 Openbaar vervoer		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-271	80	-192

Openbaar vervoer (P-212)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Beperking van de groei van de automobiliteit door verhoging van het gebruik van openbaar vervoer.		
■	Verbeteren toegankelijkheid resterende haltes waaronder zo veel mogelijk haltes van blindegeleidelijnen voorzien.	Diverse haltes aangepast op o.a. toegankelijkheid en voor verbeterde lijnvoering buslijn 14.

P-214 Parkeren		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-2.047	1.738	-308

Parkeren (P-214)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Een gezonde verhouding tussen parkeer vraag en aanbod. Parkeeroverlast in de binnenstad en schilgebieden beperken.		
■	Met ingang van 2013 is uitvoering gegeven aan de maatregelen voor een betere kosten-baten verhouding, zoals door tijden, aantallen en tarieven aan te passen.	Uitgevoerd. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de financiële analyse.
■	Het parkeerbeleid wordt voordurend herzien t.a.v. het van toepassing zijnde regime.	Er ligt een verzoek voor een parkeernotitie.

P-221 Binnenhavens en waterwegen		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-390	307	-84

Binnenhavens en waterwegen (P-221)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Vergroten van de binnenvaart en inzetten op goed functionerende binnenhavens.		
■	Momenteel vindt er op verzoek van de Regio Twente een onderzoek plaats om infrastructurele knelpunten weg te werken en regionale faciliteiten voor op- en overslag van goederen in de Twentse havens te ontwikkelen. Bedrijfsleven en overheden hebben gezamenlijk een binnenhavenvisie opgesteld waarin uitvoeringsprojecten zijn genoemd die moeten leiden tot het optimaliseren van het gebruik van het vervoer over water. Onder regie van de regio Twente en in samenwerking met Buck Consultants International wordt de mogelijkheid tot professionalisering verkend.	Rijkswaterstaat gaat over tot verruiming van de Twentekanalen zodat deze geschikt worden voor schepen van klasse Va. Aanbesteding vindt plaats in 2016, uitvoering vanaf 2017. Deze verruiming heeft gevolgen en biedt kansen voor de aan de kanalen gelegen binnenhavens en gaat zowel de (haven)gemeenten als het bedrijfsleven aan. Om inzicht te krijgen in welke werken aan de havens noodzakelijk zijn ten gevolge van de verruiming van de Twentekanalen is Haskoning gevraagd om een Meerjaren investeringsprogramma en een Meerjaren onderhoudsprogramma op te stellen. Begin 2015 worden de rapporten opgeleverd.
■	Er is een werkgroep benoemd om te kijken naar de mogelijkheden om een regionaal havenbedrijf te realiseren.	Dit is zeer succesvol verlopen. Vanaf 01-01-2015 gaat het gemeenschappelijk havenbeheer Twentekanalen van start. De gemeenten Enschede, Hof van Twente, Almelo en Lochem werken hierin samen.
■	De havenkade wordt uitgebreid met 300 strekkende meters. Dit i.v.m. de ontwikkeling van o.a. Stork Thermeq.	De havenkade is gerealiseerd.

hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer & waterstaat				
exploitatie bedragen x € 1.000	**Rekening 2013**	**Begroting 01-01-2014**	**Gewijzigde Begroting 2014**	**Rekening 2014**
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-10.479**	**-11.245**	**-11.528**	**-11.491**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**3.420**	**3.124**	**3.306**	**3.285**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-7.059**	**-8.122**	**-8.222**	**-8.207**
Toevoegingen aan de reserves	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**
Onttrekkingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
mutaties reserves	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**
hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer & waterstaat				
Gerealiseerde resultaat	**-7.084**	**-8.146**	**-8.247**	**-8.232**

Hoofdfunctie 3	Economische zaken
Commissie(s)	Fysiek, Sociaal
Sector	Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Publieksdiensten en Sociale Zaken, Ruimte, Stedelijk Beheer

Missie

Het realiseren van een flexibele en gevarieerde economische structuur die leidt tot duurzaam werk voor alle lagen van de bevolking van Hengelo (en de regio);

Speerpunten 2013

- Uitwerken van de kantorenvisie Netwerkstad Twente door middel van een uitvoeringsprogramma op stedelijk niveau met bijzondere aandacht voor het terugdringen van leegstand.
- Herstructurering bedrijventerreinen incl. actualisatie economische profielen
- Versterken van de kracht van de binnenstad als economisch gebied, onder meer door samenwerking met partners om een actieplan voor de binnenstad op te stellen.
- Opstellen en uitvoeren actieplan horecavisie.
- Promotie Hengelo (bedrijven, winkels, onderwijs, vestigingslocaties)
- Nadere uitwerking van de Economische Motor Twente (acquisitie en accountmanagement, innovatieagenda, human capital agenda, regiobranding).
- Uitwerken en uitvoeren speerpunten ontwikkelagenda (strategisch programmeren bedrijven- en kantoorlocaties, versterken economische klimaat, verbeteren stedelijke kwaliteit, binden van talent excellente overheid)

Hoofdfunctie P-3 Economische Zaken				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-5.314		**2.862**	**-2.452**	

Relevante beleidsnota's
• Structuurvisie Hengelo 2030
• Nota Economisch beleid (2004)
• Actualisatie masterplan 'Verbetering Bedrijventerrein Twentekanaal' (2010)
• Convenant 'Verbetering dienstverlening en vermindering regeldruk voor ondernemers (2009) ondertekend met het ministerie van Economische Zaken en MKB Nederland.
• Horecavisie (2013)
• Detailhandelsvisie (2012)
• Evaluatie Bedrijventerreinenvisie (2013)
• Kantorenvisie (2012)
• Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (2013)
• Economische Motor Twente (2012)
• Economische agenda Regio Twente (2014)
• Bedrijfsplan Warmtenet Hengelo 2012-2041

P-310 Handel en ambacht					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-2.490		384		-2.105	

Handel en ambacht (P-310)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het vernieuwen en versterken van de stedelijke economie.		
■	Programmering van kantoren- en bedrijvenlocaties, waaronder het uitfaseren van de planvoorraad kantoren en aanpak leegstand.	Samen met de Herstructurerings Maatschappij Overijssel (HMO) is onderzoek verricht naar de transformatie van leegstaande kantoorpanden in de binnenstad en investeringen daarin vanuit het provinciale leegstandsfonds.
■	Herontwikkelen bedrijventerreinen Twentekanaal en Westermaat Expo waaronder de ontwikkeling van Thalesterrein tot High Tech Campus.	Herontwikkeling van Twentekanaal oostelijk deelgebied is nagenoeg afgerond. Op één kavel na is alle gemeentegrond uitgegeven. Herontwikkeling High Tech Campus ligt op schema: nieuwbouw Thalesgebouwen is in 2014 afgerond; start gemaakt met sloop van vrijkomende bedrijfsgebouwen. In aansluiting op HTSP is de voorbereiding van de reconstructie van de Haaksbergerstraat gestart (project Ontwikkelagenda Netwerkstad). Project Twentekanaal Noord, Binnenhavenstraat, in 2014 afgerond. Project Vosboerweg/Wegtersweg (Westermaat zuidwest) is in voorbereiding genomen.
■	Profilering binnenhaven Twentekanaal.	De havengelden/inkomsten zijn stabiel gebleven. In 2014 zijn er veel voorbereidingen getroffen om samen met de gemeenten Lochem, De Hof, Almelo en Enschede het gemeenschappelijk havenbeheer Twentekanalen te starten per 01-01-2015.
Het versterken van de voorwaarden voor bedrijvigheid.		
■	Ontwikkeling (ruimtelijke) randvoorwaarden wijkeconomie i.s.m. ROZ.	Wijkeconomie is vanuit ruimtelijke invalshoek geen prioritair beleidsthema. I.s.m. ROZ aandacht voor begeleiding van starters en ZZP'ers. In samenwerking met de Rabobank, ROZ en KvK is het initiatief Starterscafé uitgewerkt. De eerste bijeenkomst zal in oktober 2015 plaatsvinden.
■	Verbeteren dienstverlening aan ondernemers.	Dienstverlening aan ondernemers structureel aandachtspunt. Er zijn geen specifieke verbeterpunten geprioriteerd. Wel meer aandacht voor de veranderende rol van de overheid. Door actiever in de samenleving ideeën op te halen en deze vervolgens waar mogelijk stimuleren en faciliteren.
■	Verlaging regeldruk.	Permanent aandachtspunt.
De versterking van de binnenstad.		
■	Uitvoeren actieprogramma detailhandel.	Winkeltijdenverordening is wederom gewijzigd en aangepast naar de laatste wensen uit de stad. Daarnaast is er input geleverd in een aantal fysieke 'projecten' als Lange Wemen en Klein Driene. Het bestemmingsplan Centrum 2013 is vastgesteld door de gemeenteraad. Waar mogelijk is binnen dit plan ingespeeld op de veranderende binnenstad. Gestart is met een vijfhoeksoverleg voor de

		binnenstad. Vertegenwoordigers van de gemeente, marktbond, SCH, Koninklijke Horeca en Bureau Hengelo wisselen informatie kennis en kansen uit.
■	Opstellen en uitvoeren actieplan horecavisie.	Het jaar 2014 is gebruikt om de diverse aspecten die behoren tot de horeca in beeld te krijgen. Dit betreffen thema's als een goede openbare orde tot de economische structuur. Intersectoraal is gewerkt aan het in beeld brengen van de diverse dilemma's, het bestuurlijk voorrijden daarvan en het ophalen van kennis hierover bij onze binnenstad partners.
■	Faciliteren BIZ Binnenstad.	Het afgelopen jaar betrof het vierde jaar van de huidige BIZ in de binnenstad. Naast de gebruikelijke faciliterende activiteiten is gestart met de voorbereidingen voor het vervolg van dit ondernemersfonds, welke eind 2015 stopt. Dit traject wordt samen met de stichting Centrummanagement aangevlogen.
■	Ondersteunen van kansrijke initiatieven van ondernemers (bijvoorbeeld Drienerstraat en Marktstraat).	Via o.a. het traject Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo zijn we in gesprek over diverse ontwikkelingen in de diverse deelgebieden die onze binnenstad kent. Waar mogelijk worden nieuwe initiatieven opgepakt en verder gefaciliteerd. Hierbij wordt onder andere aansluiting gezocht bij de Ontwikkelagenda Twente en mogelijke andere bovenlokale (subsidie-)trajecten.
■	Bevorderen wonen boven winkels (stimuleringsfonds).	In 2014 is WbW van start gegaan en zijn er 28 projecten/objecten gemeld of aangemeld bij WbW. WbW ondersteunt eigenaren bij de transformatie van (winkel)panden naar wonen. WbW doet dat door advies en onderzoek (quick-scan, haalbaarheidsonderzoek) en door het verstrekken van een stimuleringsbijdrage. Voor 8 projecten is een bijdrage verstrekt voor advies en onderzoek. Voor 6 projecten is een stimuleringsbijdrage toegezegd en voor 6 projecten is een bijdrage toegezegd voor het verbeteren van de toegang/ontsluiting van woningen. Met behulp van de stimuleringsbijdragen worden 40 woningen aan de binnenstad van Hengelo toegevoegd. In 2014 zijn de eerste drie projecten in uitvoering gegaan.
■	Uitvoeren acties uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie.	Als gevolg van doorgevoerde bezuinigingen is deze taak komen te vervallen.
■	Toekomstbestendige binnenstad, onder meer onderzoeken van functieprofiel binnenstad.	Er is groen licht gegeven voor de nieuwe aanpak binnenstad (beschreven in de Notitie Aanpak Binnenstad d.d. 20 oktober jl.) waarin de binnenstad wordt benaderd als één geheel. Daarnaast zijn de uitkomsten van het project 'toekomstbestendige binnenstad' (kortweg visie TBH), gepresenteerd op de politieke markt van 4 november jl. Onze aanpak hangt samen met de mogelijkheden om aan te sluiten bij initiatieven uit de markt. In 2014 is veel tijd besteed aan de vraag hoe we de visie TBH op een positieve manier kunnen verbinden met het nieuwe programma voor de binnenstad. Onderwerpen waaraan gewerkt is vanuit de nieuwe aanpak zijn o.a. de Enschedesestraat en de oostelijke entree van de binnenstad, terrassen, leegstand, nieuwe kijk op het kernwinkelgebied, inrichting openbaar gebied, voortzetting BIZ,

		initiatief Pastoriestraat, parkeren, ruimte bieden aan particulier initiatief (Karavaan), pilot Spontane Binnensten Netwerkstad Twenten en schoonmaken in de binnenstad.

P-320 Industrie		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-386	40	-346

Industrie (P-320)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het bevorderen van het economisch vestigingsklimaat van Hengelo, resulterend in de vestiging van nieuwe bedrijven (acquisitie, starters), alsmede het behoud en verdere ontwikkeling van het al gevestigde bedrijfsleven.		
■	Onderhouden website Ondernemen in Hengelo, digitale nieuwsbrief en update brochure "Hengelo, helemaal iets voor u" in samenwerking met bedrijven.	De brochure "Hengelo, helemaal iets voor u" is geactualiseerd verschenen. Daarin stellen zich Hengelose bedrijven en instellingen zich voor. De brochure is mede mogelijk gemaakt met financiële bijdragen van deze partijen. De website en nieuwsbrief worden goed bekeken.
■	Intensiveren relatiemanagement (organiseren bedrijfsbezoeken/bijeenkomsten rondom thema' als innovatie, internationalisering, human capital) en acquisitie (in samenwerking met netwerkstadpartners).	In 2014 is de campagne "Hengelo goes Techno" opgeschaald naar regioniveau ("Twente goes Techno"). Rondom diverse thema's zijn succesvolle bijeenkomsten georganiseerd met partners van andere overheden, onderwijs en ondernemers (organisaties en bedrijvenverenigingen). Ook zijn hieruit interessante bedrijfscontacten ontstaan. Vanuit het cluster economische zaken wordt gaandeweg meer focus gelegd op de rol als verbinder tussen bedrijven onderling en tussen bedrijf en instellingen (WTC, Werkplein, Kennispark etc.). Binnen de regio is de samenwerking op economisch terrein geïntensiveerd. Iedere eerste donderdag van de maand zijn de EZ-collega's van alle Twentse gemeenten de hele dag bij elkaar voor overleg en informatie-uitwisseling.
■	Ontwikkeling en uitvoering deelplannen op bedrijventerrein Twentekanaal (Kanaalzone, Thales-locatie) en Westermaat-zuidwest.	Doorontwikkeling van het Expo Business Park is in voorbereiding. Ook is er aandacht voor doorontwikkeling HTSP op het Twentekanaal, inclusief de functionele invulling.
■	Focus op kantoorontwikkeling concentratiegebieden Hart van Zuid en Westermaat.	Met de voorgenomen vestiging van het WTC Twente in de voormalige MTS-locatie in Hart van Zuid wordt het startsein gegeven voor het aantrekken van kleine bedrijfjes in het kielzog van het WTC.

P-330 Nutsbedrijven		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-2.438	2.438	0

Nutsbedrijven (P-330)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het aanleggen van een warmtenet in Hengelo en daarbuiten, gevoed vanuit duurzame energiebronnen, voor de levering van warmte en koude aan woningen en niet-woningen, bestemd voor de verwarming of koeling van ruimtes en de verwarming van tapwater.		
■	Aanleg deel primair leidingnet tussen AkzoNobel door Hart van Zuid naar Stork/Siemens en mogelijk naar Thales.	Realisatiedoelstelling is met 1 jaar verschoven naar 2015/2016. Verwezen wordt naar de besluitvorming in de raad van 14-1-2015 en het te verwachten gevolg (update bedrijfsplan WNH en kredietaanvragen) in de raad van 10-6-2015.
■	Verduurzaming van bestaande aansluitingen door inzet restwarmte.	Contractbesprekingen met AkzoNobel afgerond. Op 19-2-2015 officiële ondertekening. Met dit contract is de levering van duurzame warmte veilig gesteld. Deze warmte zal via de 'backbone' beschikbaar komen voor een groot deel van het Hengelose warmtenet.
■	Verdere uitrol warmtenet in Hart van Zuid, Gezondheidspark en andere gebieden.	Contract met CTT rond Aansluiting 42 appartementen in Veldwijk in opdracht genomen Project Winkelcentrum in HvZ (20 aansluitingen) idem Project 2-loors in HvZ (16 aansluitingen) idem
■	Aansluiting Eaton en verdere verkenning haalbaarheid aansluiting Westermaat en Kanaalzone Zuid.	Verduurzaming Eaton met behulp van WNH door middel van houtketel en zonnepanelen gerealiseerd. SDE+ subsidie voor de hout stook en zonnepanelen aangevraagd en toegekend.
■	Na aansluiting houtketel bij Twentebad verdere realisering decentrale duurzame energievoorzieningen, waaronder een WKK in Hart van Zuid en een pyrolyse WKK op een nog nader te bepalen locatie.	Oprichten WKK's gaan deel uitmaken van de realisatie backbone in 2015/2016. Zie ook het eerste punt.
■	Ontwikkelen 'warmtestrategie' samen met Enschede en de provincie en verkenning mogelijkheid samenvoeging.	Verkenning loopt.
■	Verzelfstandiging tot BV na akkoord Brussel op staatsteunmelding.	Staatsteunprocedure is in positieve zin afgerond. De voorgenomen verzelfstandiging in BV vorm is thans voorzien per 1-1-2016.
■	Het vinden van meer participanten.	Er is interesse van meerdere kanten; er zijn gesprekken gaande met 3 concreet geïnteresseerde marktpartijen. Dit moet leiden tot intentieverklaringen in de 1e helft van 2015, gevolgd door daadwerkelijke toetreding tot de BV in de 2e helft van 2015.

hoofdfunctie 3 Economische zaken				26-3-2015
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-5.013**	**-5.770**	**-5.959**	**-5.314**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**2.141**	**2.302**	**2.332**	**1.717**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-2.872**	**-3.468**	**-3.627**	**-3.597**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**482**	**1.336**	**1.336**	**1.146**
mutaties reserves	**482**	**1.336**	**1.336**	**1.146**
hoofdfunctie 3 Economische zaken				
Gerealiseerde resultaat	**-2.390**	**-2.133**	**-2.292**	**-2.452**

Hoofdfunctie 4	Onderwijs
Commissie(s)	Sociaal
Sector	Samenleving

Missie

De jeugd in Hengelo groeit positief op. Het opvoeden van jeugdigen doen ouders op eigen kracht in een omgeving waar zij samen met professionele opvoeders optrekken.
Een situatie creëren waarbij volwassenen in staat worden gesteld zich te verbeteren in hun sociaaleconomische situatie (SES).

Speerpunten 2014

- Bewaken afspraken met Primato en de OSG en uitvoeren van het convenant met Primato;
- Realisatie MFA/Brede School in de Berflo Es;
- Realisatie nieuwbouw van het VMBO, een gezamenlijk initiatief van de Carmel en OSG;
- Uitvoering geven aan de nieuwe Jeugdnota/Jeugdprogramma 2014-2018;
- Uitvoering geven aan IKC 0-12 en bredere inzet jeugdprogrammering 12+;
- Inzet van combinatiefunctionarissen op samenhang sport, cultuur en onderwijs (zie ook
- hoofdfunctie 5).
- In nauwe relatie het met onderwijs, bijdragen aan de uitvoering van Passend Onderwijs (hoofdtaak onderwijs, zie ook hoofdfunctie 7)
- Resultaatafspraken VVE 2015 gerealiseerd en vervolgplan opgesteld

Hoofdfunctie P-4 Onderwijs				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-19.638		**9.645**	**-9.993**	

Relevante beleidsnota's
• Verordening onderwijshuisvesting,
• Integraal huisvestingplan primair onderwijs
• Nieuwe jeugdnota/jeugdprogramma 2014-2018
• Nota IKC (najaar 2013)
• Jeugdmonitor

P-420 Openbare Basisonderwijs		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-372	200	-172

Openbaar basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting (P-420)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Uitvoering geven aan de wettelijke taak, zoals omschreven in de Wet op het Primair Onderwijs en Wet op het Voortgezet Onderwijs. Aanbieden van begroting en jaarrekening aan de Raad.		
■	Het jaarlijks aanbieden van jaarrekening en begroting aan de Raad van de OSG en Primato.	In 2014 zijn de jaarstukken van de stichting OSG Hengelo, te weten de begroting en de jaarrekening aangeboden aan de gemeenteraad. In 2014 is gewerkt binnen het door de gemeenteraad vastgestelde convenant gemeente en de Stichting OSG Hengelo.
Uitvoering geven aan het convenant zoals dat is afgesproken met Primato.		
■	Bewaken afspraken met Primato en uitvoeren convenant.	De gewijzigde statuten en convenant zijn aangeboden aan de raad. Hier is een motie aangenomen voor wijzigingen. De gewijzigde statuten en convenant zullen in 2015 opnieuw aangeboden worden aan de raad.
■	In gezamenlijk overleg komen tot nieuwe bestuurlijke organisatie.	Gewijzigde statuten vorming RvT zullen in 2015 worden aangeboden aan de raad.

P-421 Huisvesting Onderwijs		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-14.897	7.872	-7.025

Onderwijshuisvesting (P-421)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Voorzien in adequate huisvesting voor alle onderwijsinstellingen voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs.		
■	In 2014 wordt de nieuwbouw voor de basisscholen Paus Johannes, Wingerd en Waarbeekschool opgeleverd in de vorm van een Multifunctionele Accommodatie (MFA) in de Berflo Es.	Gerealiseerd en in gebruik genomen met ingang van het schooljaar 2014-2015.
■	Er zal uitvoering worden gegeven aan het raadsbesluit van 2011 om een gezamenlijk VMBO te realiseren, met als doel de nieuwbouw in 2015 gerealiseerd te hebben.	In 2014 zijn verschillende opties onderzocht om na te gaan hoe de samenwerking tussen twee schoolbesturen in het gezamenlijke vmbo vormgegeven kan worden. Dit krijgt zijn beslag begin 2015.
■	Daarnaast zal een start worden gemaakt met de voorbereiding voor de bouw van een nieuw schoolgebouw voor havo/vwo voor scholengemeenschap Twickel,	Gerealiseerd en formeel bekrachtigd in een door het schoolbestuur en gemeente getekende realisatieovereenkomst.

	conform raadsbesluit 2011.	
■	Voor wat betreft het speciaal onderwijs (so) hebben t Mozaïek en de Stiepel in 2013 van schoolgebouw geruild. Door naast de leerlingen van 't Mozaïek ook de so-leerlingen van Onder de kap op deze locatie te huisvesten ontstaat er één locatie voor speciaal onderwijs van 't Mozaïek en Onder de Kap. Door de samenvoeging van deze leerlingen op één locatie kunnen leerlingenschommelingen goed worden opgevangen. Mocht het aantal leerlingen dalen in het kader van passend onderwijs, dan bestaat de mogelijkheid om ook leerlingen van de Zevensprong op deze locatie te huisvesten.	Dit is in 2013 gerealiseerd en beide gebouwen voldoen aan de vereisten.
■	De leerlingen voortgezet speciaal onderwijs (vso) van Onder de Kap blijven op de oude locatie achter. Er wordt onderzocht of dit geschikt te maken is als vso-locatie voor zowel vso Onder de Kap als vso 't Mozaïek. Door de realisering van één vso-locatie kunnen praktijklokalen efficiënter worden gebruikt. Op deze wijze komt bovendien de huur van onderwijsruimte voor vso 't Mozaïek te vervallen.	Inmiddels is duidelijk dat de kosten voor het geschikt maken van de huidige locatie als vso-locatie, vergelijkbaar zijn met de kosten voor nieuwbouw. Middels een bestuurlijke opdracht wordt in kaart gebracht of er geen goedkopere en/ of betere locaties zijn die geschikt te maken als vso-locatie.
■	In 2014 zullen voorbereidingen worden getroffen voor de overheveling van de onderhoudstaak naar het primair onderwijs.	Er is een werkgroep bezig geweest om deze overheveling voor te bereiden. Daarnaast is de verordening onderwijshuisvesting aangepast naar aanleiding van deze overheveling.
■	Er zal onderzocht worden of gezamenlijke huisvesting van het speciaal basisonderwijs haalbaar is.	Is tot nu toe niet haalbaar gebleken. Hierbij is gekeken naar de optie Bataafse Kamp.

P-432 Bijzonder Speciaal Onderwijs		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
0	0	0

Bijzonder speciaal onderwijs exclusief onderwijshuisvesting (P-432)

Geen begrotingsdoelen gesteld.

P-480 Gemeenschappelijke Baten & Lasten van het Onderwijs				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-4.295		1.573	-2.722	

Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs (P-480)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Een bijdrage leveren aan verandering/verbetering van voorschoolse voorzieningen het basisonderwijs/voortgezet onderwijs in al haar aspecten, zowel gericht op leerkrachten als kinderen/leerlingen.		
■	Schoolbegeleiding en middelen Brede School/IKC worden ingezet conform de programmalijnen van de Brede School/Jeugdprogramma. Daarnaast zal de jeugdmonitor bepalend zijn voor de specifieke inzet op de gebieden van taal en rekenen in het kader van opbrengst gericht werken.	Middelen zijn ingezet. Vanuit de monitor is besloten in 2014 de werkwijze van de Schakelklas te veranderen en projecten Verlengde leertijd zijn gestart. IKC middelen voor de vorming van IKC's worden voor het schooljaar 2014/2015 voor het laatst verstrekt. Aangekondigd is middelen Schoolbegeleiding en IKC middelen samen te voegen. Expertis Onderwijsadviseurs is op de hoogte gebracht dat langjarige subsidie-afspraken losgelaten worden. Gemeente en onderwijs zijn vanaf het schooljaar 2015/2016 vrij om de middelen bij Expertis of anderen in te zetten.
■	Vanuit het jeugdprogramma/de jeugdzorg draagt de gemeente bij aan een optimale verwevenheid van zorg in en zorg om de school. Medio 2014 start de uitvoering van Passend Onderwijs.	In de subregio Plein Midden Twente (Hengelo, Borne, Hof van Twente en Haaksbergen) wordt intensief samengewerkt in de verbinding van de toegang met het onderwijs en de vertaling van de 1 zorgroute naar voorschools. Plein Midden Twente is onderdeel van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs voor Primair onderwijs in onze regio (2302 PO). In 2014 zijn er twee goed bezochte studiemiddagen samen met het onderwijs en voorschools georganiseerd over Passend onderwijs/Transitie Jeugdzorg. In december is contact gelegd tussen de zorg coördinatoren VO/VSO, het ROC en de gemeentelijke toegang.
■	De resultaatafspraken VVE 2011-2015 met het rijk zijn eind 2014 gerealiseerd en een vervolgplan wordt opgesteld ten aanzien van opbrengstgericht werken en kwaliteitszorg VVE.	De periode is met een jaar verlengd door het rijk en loopt tot eind 2015. In 2014 is ingezet op het maken van resultaatafspraken met de voor- en vroegschool, een verbetering van de toeleiding naar VVE, scholing van leidsters voor 3F taalniveau en optimalisering van het opbrengstgericht werken en de kwaliteitszorg.
De bekostiging van het leerlingenvervoer.		
■	De minister van onderwijs wil het leerlingenvervoer voor het voortgezet speciaal onderwijs per 1 augustus 2014 gelijkstellen aan het regulier voortgezet onderwijs. Gemeenten hoeven dan alleen het vervoer te bekostigen als leerlingen door hun beperking niet	Deze wijziging in de Verordening is nog niet toegepast. Hierin hebben we als gemeente de vrijheid. We stemmen deze wijzigingen af binnen de regio. Reden waarom deze aanpassing nog niet is doorgevoerd is vooral omdat men verwacht dat door deze maatregel voor meer leerlingen aangepast vervoer zal worden geadviseerd.

	zelfstandig kunnen reizen met het openbaar vervoer. De maatregel is een onderdeel van de stelselwijziging Passend Onderwijs.	
■	Voor leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (vso), uitstroomprofiel arbeidsmarkt, wordt met ingang van 1 augustus 2013 een stage verplicht. Dit heeft een kostenhogend effect op het leerlingenvervoer.	Met de scholen is in het convenant opgenomen dat stages voor vso-leerlingen binnen de gemeente of in de naastgelegen gemeente wordt voltooid.
■	Met ingang van het schooljaar 2013-2014 zijn de afstandscriteria in de Verordening Leerlingenvervoer voor het speciaal en speciaal basisonderwijs verhoogd van 2 naar 4 kilometer. Daarnaast geldt nu voor leerlingen speciaal basisonderwijs dat alleen op grond van de beperking aangepast vervoer kan worden toegekend. Er is een overgangsregeling voor leerlingen die in schooljaar 2012-2013 aangepast vervoer toegekend hebben gekregen. Deze leerlingen kunnen maximaal nog één jaar aangepast vervoer op grond van de oude regeling krijgen.	Is gerealiseerd. Binnen Hengelo is het aantal vervoerde leerlingen van 186 naar 73 leerlingen gedaald. Naar Enschede is het aantal vervoerde leerlingen van 123 naar 106 leerlingen gedaald. Voor deze leerlingen is veelal in plaats hiervan een bedrag op grond van de kosten van openbaar vervoer en begeleiding of zelfs een fietsvergoeding onder begeleiding toegekend.
■	Met de scholen voor speciaal en speciaal basisonderwijs is een convenant leerlingenvervoer afgesloten met als doel het terugdringen van de overschrijding op het budget leerlingenvervoer.	Is gerealiseerd.
Schoolbesturen zijn de eerst verantwoordelijken voor het bieden van kwalitatief goed onderwijs aan leerlingen. De gemeente heeft een aantal faciliterende taken ten aanzien van onderwijs: de agenda die we samen voeren met onderwijs (PO, VO, ROC en SO) en aanverwante partners ons stedelijke Brede school programma De doelstellingen , die in het jeugdprogramma 'Zelf Doen!, positief opvoeden en opgroeien' onderscheiden worden uiterlijk 2014 gerealiseerd hebben.		
■	De stelselwijziging passend onderwijs start op 1 augustus 2014. Gemeenten voeren in 2014 lokaal en/of regionaal Overeenstemming Gericht Overleg Onderwijs hierover met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs in onze regio. Het onderwijs moet alle leerlingen passende onderwijszorgarrangementen kunnen bieden. De rol van het regulier onderwijs zal hierin groter moeten worden. Vanuit de overheid wordt de komende jaren ingestoken op een gelijke verdeling van onderwijszorgmiddelen over de regio's in het land. Voor Twente betekent dit een inkrimping van	Het OOGO Passend Onderwijs is begin 2014 gevoerd met de Samenwerkingsverbanden in de regio, 2302 PO en 2302 VO. De gemeente heeft kennisgenomen van het ondersteuningsplan en afspraken gemaakt over gezamenlijke thema's (leerlingenvervoer, huisvesting, thuiszitters, jeugdhulp). In het najaar van 2014 is het OOGO jeugdhulp gevoerd met de samenwerkingsverbanden, waarbij gezamenlijke thema's meer gericht op jeugdhulp besproken zijn (verbinding met de toegang, rol onderwijs in preventief jeugdbeleid).

	het huidige budget. Daarnaast heeft het onderwijs te maken met een afname van haar eigen budgetten. Ook is er sprake van dalende leerlingaantallen, wat nieuwe vraagstukken over financiering en huisvesting op tafel legt. Voor behoud van de kwaliteit van het onderwijs is het raadzaam in de faciliterende zin en vanuit het maatschappelijk belang van het onderwijs als gemeente het onderwijs te blijven ondersteunen.	
■	De komende jaren kunnen we het aantal combinatiefunctionarissen uitbreiden tot 16,8 fte in 2016. In 2014 wordt vanuit onderwijs, cultuur en sport samen met het veld uitgewerkt hoe de uitbreiding wordt weggezet. Het werkgeverschap en de cofinanciering (60%) van de combinatiefunctionarissen komt bij derden te liggen. De overige 40% financiering komt vanuit de Brede Impuls Combinatiefuncties van het Ministerie van VWS.	Eind 2014 waren er 15,21 fte combinatiefunctie ingevuld. Een aantal fte is niet structureel, maar projectmatig ingezet en zal t.z.t. weer vrijvallen, zodat er een andere invulling aan gegeven kan worden. Tot 2016 kan de resterende ruimte (tot 16,8 fte) nog worden ingevuld. Daarover zijn of worden al afspraken gemaakt.

P-482 Volwasseneneducatie				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-74		0	-74	

Volwasseneneducatie (P-482)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Volwasseneneducatie richt zich op burgers in een maatschappelijke achterstandspositie. Het doel is de persoonlijke ontplooiing en het maatschappelijk functioneren van volwassenen te bevorderen door de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en houding op een manier die aansluit bij hun behoeften en mogelijkheden en bij maatschappelijke behoeften.		
■	Het cursusaanbod wordt aangeboden door het ROC sector Educatie en het NIVON Hengelo. Voor wat betreft het cursusaanbod door het ROC geldt dat veel deelnemers een achtergrond in het voortgezet speciaal onderwijs hebben. Het reguliere cursus- en onderwijsaanbod is voor deze doelgroep niet of minder goed toegankelijk. Het niveau of het tempo liggen te hoog of de deelnemers hebben behoefte aan een veilige, meer beschermde leeromgeving dan in het reguliere cursusaanbod geboden kan	In 2014 is de cursus "muzikale vaardigheden" als aanbod in het kader van Volwasseneneducatie beëindigd. Het accent in deze cursus lag meer op 'vrijetijdbesteding' dan op 'volwasseneneducatie'. Er heeft een door het ROC begeleide overdracht van de cursisten naar de Muziekschool plaatsgevonden. Voor het nieuwe seizoen 2014-2015 zijn de volgende cursussen ingekocht: Nederlands Primaire Vaardigheden (pmv), Engels pmv, NT2 en informatica. Met het ROC vindt overleg plaats om de aan deze cursussen deelnemende leerlingen vanaf het seizoen 2015-2016 over te plaatsen naar de reguliere Educatiecursussen die met de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB)-rijksmiddelen bekostigd worden. De middelen die nu voor de hiervoor beschreven cursussen Volwasseneneducatie ingezet

	worden. In 2014 worden door het ROC cursussen Nederlands, Engels, rekenen en digitale vaardigheden aangeboden. Net als in voorgaande jaren wordt door het ROC eveneens gestart met de cursus muzikale vaardigheden, maar er wordt tijdens het seizoen een mogelijke overdracht van deze cursus naar de Muziekschool Hengelo onderzocht.	worden kunnen dan een nieuwe bestemming krijgen.

hoofdfunctie 4 Onderwijs				**26-3-2015**
exploitatie bedragen x € 1.000	**Rekening 2013**	**Begroting 01-01-2014**	**Gewijzigde Begroting 2014**	**Rekening 2014**
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-13.189**	**-11.587**	**-12.586**	**-13.216**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**1.996**	**2.368**	**2.211**	**2.224**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-11.193**	**-9.219**	**-10.375**	**-10.992**
Toevoegingen aan de reserves	**-7.246**	**-6.422**	**-6.422**	**-6.422**
Onttrekkingen aan de reserves	**7.473**	**6.110**	**7.225**	**7.420**
mutaties reserves	**227**	**-312**	**803**	**998**
hoofdfunctie 4 Onderwijs				
Gerealiseerde resultaat	**-10.966**	**-9.531**	**-9.572**	**-9.993**

Hoofdfunctie 5	Cultuur en recreatie
Commissie(s)	Sociaal, Fysiek
Sector	Samenleving, Ruimte, Stedelijk Beheer, Publieksdiensten en Sociale Zaken, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Missie
Hengelo streeft naar een sociaal-maatschappelijke structuur die voldoende waarborgen kent voor een volwaardige deelname van alle burgers aan de Hengelose samenleving.
Het in stand houden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte.
Voorwaarden scheppen om kunst en cultuur in de stad mogelijk te maken.

Speerpunten 2014

- Uitwerkingsprogramma nota kunst- en cultuurbeleid Hengelo 2014-2020
- Bezuinigingstaakstelling cultuur
- Invulling Cultuureducatie met Kwaliteit
- Inzet van combinatiefunctionarissen op samenhang sport, cultuur en onderwijs (zie ook hoofdfunctie 4)
- Extra aandacht gaat uit naar het stimuleren van sporten en bewegen onder de jeugd
- Invulling Sports Centre Hengelo
- Handhaven kwaliteit bomen in de openbare ruimte
- Opstellen van een Meerjaren Onderhoudsplan 2014 -2017

Hoofdfunctie P-5 Cultuur en Recreatie				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-24.372		**4.201**	**-20.171**	

Relevante beleidsnota's
• Kunst- en cultuurvisie Hengelo 2014-2020
• Erfgoednotitie Kwartier maken voor de Collectie Hengelo
• Programma Cultuureducatie met Kwaliteit (2013-2016)
• Programma Cultuur aan de basis, cultuureducatie (2014-2016)
• Nieuwe jeugdnota/jeugdprogramma 2014-2018
• Sociale Visie 2020
• Nota Vrijetijdseconomie Hengelo 2011 - 2021
• Plan van aanpak Eigen Kracht Hengelo (nog te ontwikkelen)
• Nota ruimte voor beweging en sport 2004-2010
• Notitie Stedelijk Niveau IBOR
• Uitvoeringsregelingen CultuurLokaal, Culturele Instellingen, Amateurkunst 2014
• Uitvoeringsregelingen Sport en Bewegen 2010-2014
• Nota lokaal gezondheidsbeleid 2009-2012 "Gezond leven in Hengelo"
• Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 (juni 2013)
• Groenplan Hengelo met Hoofdgroenstructuur (april 2013)
• Beleidsplan Openbare Verlichting
• Speelnota
• Notitie Hengelo verduur*samen*

P-510 Openbare bibliotheek		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-2.523	52	-2.471

Openbaar bibliotheekwerk (P-510)

Doel	Doen	Gedaan
Voor de Bibliotheek gelden de volgende specifieke doelen: • **het samenstellen van en zorg dragen voor een kwalitatief goede, actuele en brede mediacollectie ten behoeve van de uitleen** • **het bereikbaar en toegankelijk maken van de mediacollectie voor de Hengelose bevolking** • **het - zowel fysiek als digitaal - beschikbaar stellen van informatie op het gebied van cultuur, welzijn, educatie en recreatie** • **het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent op literatuur en leesbevordering**		
■	De subsidierelatie met de bibliotheek, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Bibliotheek Hengelo is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. Het subsidiebedrag is met ingang van 2014 structureel verlaagd met € 50.000 (uitvoering Kadernota 2012-2015). In 2014 is besloten om met ingang van 2015 nog een structurele bezuiniging van € 50.000 op te leggen aan de bibliotheek. Daarnaast wordt door het Rijk met ingang van 2015 een uitname uit het Gemeentefonds gedaan. De e-content voor bibliotheken zal op landelijk in plaats van lokaal niveau worden ingekocht. Besloten is om de uitname uit het Gemeentefonds te compenseren met een verlaging van de subsidie aan de bibliotheek. Begin 2014 heeft de gemeenteraad de kunst- en cultuurvisie Hengelo 2014-2020 vastgesteld. In het coalitieakkoord 2014-2018 staat dat deze visie de basis is voor het cultuurbeleid. Educatie speelt daarin een prominente rol en moet zoveel mogelijk naar de inwoners worden gebracht in scholen en wijken. Het gaat dan niet alleen om kunst-, cultuur- en muziekeducatie, maar ook om de bibliotheek in de school. In 2014 heeft de bibliotheek in samenwerking met het primair onderwijs 22 scholen aangesloten op de Bibliotheek *op school*. Daarmee is het streven van de bibliotheek om 50% van de basisscholen te bereiken al in 2014 gehaald. De bibliotheek heeft geïnvesteerd in scholing en deskundigheids-bevordering van de medewerkers. Er is binnen de beschikbare formatie meer ruimte vrijgemaakt voor educatie. De bibliotheek heeft de investeringen (collectie, meubilair, systeem) voor haar rekening genomen. Er is een 3-jarige overeenkomst met de deelnemende scholen afgesloten en de scholen dragen bij met een bedrag per leerling per jaar.

P-511 Vormings-en Ontwikkelingswerk					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-2.054		154		-1.900	

Vormings- en ontwikkelingswerk (P-511)

Doel	Doen	Gedaan
Voor de Muziekschool gelden de volgende specifieke doelen: • **programmering en marketing van cursusaanbod op het gebied van algemene muzikale vorming** • **het bevorderen van samenspel door de vorming van leerlingenensembles** • **het aanbieden van cursussen tegen gereduceerd tarief in het kader van de HaFa-regeling** • **het ondersteunen van Hengelose amateurkunstinitiatieven op het gebied van vocale en instrumentale muziek** • **het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent op klassieke en lichte muziek**		
■	De subsidierelatie met de muziekschool, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Bij de vaststelling van de kunst- en cultuurvisie heeft de raad een motie aangenomen over de muziekschool. Daarin heeft de raad het college onder meer opgedragen om uiterlijk in september 2014 een uitgewerkt plan voor de muziekschool voor te leggen. Het nieuwe bestuur van de muziekschool is in februari aangetreden en heeft in juli de toekomstvisie Muziekschool gepresenteerd. Hierin staat hoe de opgelegde bezuiniging wordt gehaald, welke inhoudelijke gevolgen dat voor de muziekschool heeft en hoe de reorganisatie vorm krijgt. Het college heeft ingestemd met de inhoudelijke lijn van de toekomstvisie en de raad hierover per brief geïnformeerd. De muziekschool heeft de termen 'eigentijds en toekomstbestendig' als uitgangspunt genomen. Bij de invulling van de opdracht is rekening gehouden met de gemeentelijke kunst- en cultuurvisie en met de aanvullende kaders daarop vanuit de motie van 21 januari 2014. De nieuwe interim-directeur heeft van het bestuur de opdracht gekregen om de toekomstvisie verder uit te werken, de organisatie daarop aan te passen en het samenwerkingsproces met CREA/HEIM in gang te zetten. Met als mogelijke uitkomst een fusie met deze instelling. Muziekschool Hengelo heeft toestemming gekregen om de Waterstaatskerk 'om niet' te gebruiken tot 31 december 2014, waarbij de afspraak is gemaakt dat inkomsten uit verhuur van de kerk wel aan de gemeente worden afgedragen. Voor 2015 zullen er nieuwe afspraken gemaakt worden. In verband met de veranderopgave voor de Muziekschool zijn de voorwaarden voor de subsidie 2014 niet aangepast. In het proces om tot een nieuwe organisatie te komen, zullen ook de

		subsidievoorwaarden opnieuw worden ingevuld, met nieuwe prestatieafspraken.
Voor CREA gelden de volgende specifieke doelen: • **programmering en marketing van cursusaanbod op het gebied van algemene kunstzinnige vorming, waaronder beeldende kunst en vormgeving, dans en toneel** • **het onderhouden van contacten met Hengelose amateurkunstinitiatieven op het gebied van beeldende kunst, dans en toneel** • **het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent beeldende kunst en vormgeving, dans en toneel** • **een kunsteducatie-programma dat zich richt op 'leren zien' en 'leren doen'**		
■	De subsidierelatie met CREA, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	CREA is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. Met ingang van 2014 hebben CREA en HEIM een gezamenlijke directeur. De samenwerking is verder verstevigd met het voornemen om te fuseren. Het college heeft ingestemd met een (juridische en fiscale) fusie van CREA en HEIM. Deze is met ingang van 1 januari 2015 een feit. Eind 2014 heeft het college de bestuurlijke opdracht "huisvesting CREA/HEIM" vastgesteld. CREA kampt al jaren met een huisvestingsprobleem, het pand waarin zij nu zitten voldoet in het geheel niet meer aan de (arbo-)eisen van deze tijd. Het samengaan van CREA met het HEIM zal bij de uitwerking van de bestuurlijke opdracht het uitgangspunt vormen. Het oplossen van de lening problematiek van het HEIM en de muziekschool is onderdeel van de bestuurlijke opdracht. De planning is dat het college halverwege 2015 een besluit neemt over de huisvesting van CREA/HEIM.
Laagdrempelige kennismaking met culturele activiteiten verhoogt de kans dat kinderen op latere leeftijd ook deel blijven nemen aan cultuur.		
■	Zo mogelijk uitbreiden van het aantal combinatiefuncties op het gebied van Cultuur en verstevigen van het cultuuraanbod binnen het Jeugdplein Hengelo.	De combinatiefuncties op het gebied van cultuur zijn voortgezet in 2014. De combifunctie cultuur op SG Twickel is niet verder ingevuld. Nieuw is de combinatiefunctie Jeugdplein Hengelo, die voor de periode 2014-2016 is ingezet bij CREA voor coördinatietaken. De website Jeugdplein Hengelo (JPH) is uitgebreid met een module voor de cultuur-educatieve (ICC) wijkprojecten, die onder schooltijd worden georganiseerd. Bovendien is het naschoolse activiteitenaanbod uitgebreid van 4-12 jaar naar 2,5-16 jaar. CREA voert de eindredactie op de activiteiten en social media.
■	De komende jaren kunnen we het aantal combinatiefunctionarissen uitbreiden naar 16,8 fte in 2016. In 2014 wordt vanuit onderwijs, cultuur en sport samen met het veld uitgewerkt hoe de uitbreiding wordt weggezet. Het werkgeverschap en de cofinanciering (60%) van de combinatiefunctionarissen komt bij derden te liggen. De overige 40% financiering komt vanuit de Brede	Eind 2014 waren er 15,21 fte combinatiefunctie ingevuld. Een aantal fte is niet structureel, maar projectmatig ingezet en zal t.z.t. weer vrijvallen, zodat er een andere invulling aan gegeven kan worden. Tot 2016 kan de resterende ruimte (tot 16,8 fte) nog worden ingevuld. Daarover zijn of worden al afspraken gemaakt.

	Impuls Combinatiefuncties van het Ministerie van VWS.	
Waarborgen dat iedere burger gelijke kansen krijgt zodat iedereen zijn of haar eigen emancipatie optimaal kan realiseren.		
■	Voortzetting van de uitvoeringsregeling op het terrein van minderhedenbeleid (ten behoeve van allochtonenorganisaties).	In 2014 is de uitvoeringsregeling diversiteit uitgevoerd. In 2014 is besloten de beschikbare middelen voor de regeling voor 2015 en volgende jaren met een derde te verminderen.
■	Uitvoering geven aan de afspraken met het Rijk om in de periode 2012 - 2014 minimaal 450 laagopgeleide Hengelose vrouwen zonder uitkering en werk (nuggers) te laten deelnemen aan het programma Eigen Kracht. Waar mogelijk in combinatie met activiteiten die resteren na prioritering bij en voortzetting van ROZA.	Eind 2014 is het project Eigen Kracht afgerond. In de periode 2012-2014 hebben we de doelstellingen deels wel en deels niet weten te realiseren. In deze periode zijn met het project ruim 450 vrouwen bereikt. Een gedeelte daarvan is toe geleid naar werk en opleiding. De doelgroep, laagopgeleide NU-vrouwen, hebben met het project niet of nauwelijks weten te bereiken. Een aantal vrouwen die voorheen ROZA bezochten hebben deelgenomen aan het project.

P-530 Sport					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-4.909		**2.298**		**-2.611**	

Sport (P-530)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het realiseren van een kwalitatief goed sportbeleid. Gezondheid en vrije tijd worden steeds belangrijker. Een goede sportinfrastructuur is essentieel om burgers aan te zetten tot een gezonde leefstijl. Om dit te bereiken ondersteunen we verenigingen en bieden we voldoende laagdrempelige voorzieningen en activiteiten. Extra aandacht gaat uit naar het stimuleren van sporten en bewegen onder de jeugd.		
■	In 2014 ligt er een geactualiseerde sportnota. Hierin wordt duidelijk een koppeling gemaakt met gezondheidsbeleid.	Er is een start gemaakt met de actualisatie, maar door beperkte beleidscapaciteit in 2014 is dit nog niet afgerond. Inmiddels is er een concept visiedocument met uitgangspunten. Dit document moet in 2015 verder worden besproken en uitgewerkt worden met betrokkenen.
■	Eind 2014 loopt de projectperiode van het 4-jarige Nationaal Actieplan Sport en Bewegen af. In dit kader zijn er waardevolle projecten en activiteiten geïnitieerd in samenwerking met Hengelo Sport. In 2014 gaan we de opgedane ervaringen evalueren en zo mogelijk borgen binnen bestaande werkzaamheden van onder andere Hengelo Sport.	De projecten binnen NASB (sportieve kinderopvang, smakelijk bewegen en Cool2Bfit) zijn geëvalueerd met betrokkenen. Sportieve kinderopvang en smakelijk bewegen zijn deels ondergebracht binnen het bestaande activiteitenaanbod van Hengelo sport. Het project Cool2Bfit wordt in 2015 voortgezet door een externe partij met een beperkte bijdrage vanuit de gemeente.
■	Hengelo Sport continueert haar werkzaamheden op de basisscholen met ondersteuning	Hengelo sport heeft haar werkzaamheden gecontinueerd in 2014. Voor het schooljaar 2014/2015 heeft zij ook een aanbod opgenomen

	van sportverenigingen. Daarbij zal er ook aandacht zijn voor de groepen 1 en 2.	voor de groepen 1 en 2.
■	Hengelo Sport gaat docenten in het basisonderwijs middels een nog aan te schaffen methode ondersteunen bij het geven van kwalitatief goede gymlessen.	Hengelo sport heeft voorbeeldlessen voor het geven van gym beschikbaar gesteld aan alle scholen. Daarnaast kunnen scholen kunnen zich inschrijven voor individuele ondersteuning.
■	De komende jaren kunnen we het aantal combinatie-functionarissen uitbreiden tot 16,8 fte in 2016. We zijn in gesprek met betrokken partijen – waaronder het voorgezet onderwijs - hoe de uitbreiding wordt weggezet. Eind 2016 moeten we 16,8 fte gerealiseerd hebben. Het werkgeverschap en de cofinanciering (60%) van de combinatiefunctionarissen/ buurtsportcoaches komt bij derden te liggen. De overige 40% financiering komt vanuit de Brede Impuls Combinatiefuncties van het Ministerie van VWS.	Eind 2014 waren er 15,21 fte combinatiefunctie ingevuld. Een aantal fte is niet structureel, maar projectmatig ingezet en zal t.z.t. weer vrijvallen, zodat er een andere invulling aan gegeven kan worden. Tot 2016 kan de resterende ruimte (tot 16,8 fte) nog worden ingevuld. Daarover zijn of worden al afspraken gemaakt.
■	Er worden themabijeenkomsten georganiseerd voor sportverenigingen in het kader van verenigingsondersteuning.	Er zijn twee themabijeenkomsten georganiseerd die goed bezocht zijn door verenigingen. Daarnaast heeft LOES een aantal voorlichtingsbijeenkomsten/lezingen georganiseerd over onderwerpen die (ook) voor sportverenigingen interessant waren.
■	In 2014 brengen we een structurele samenwerking tussen sport verenigingen en het voortgezet onderwijs tot stand (vanuit incidentele provinciale middelen).	Ondanks actieve gemeentelijke inzet richting scholen is het niet gelukt om een structurele samenwerking tot stand te brengen. Wel zijn er een aantal incidentele projecten tot stand gebracht, zoals de toekenning van een tweetal gezonde school aanvragen.
■	In 2014 ondersteunen we sportverenigingen, zodat zij extra breedtesportactiviteiten kunnen aanbieden (vanuit incidentele provinciale middelen).	Dat is gelukt. Door de uitvoeringsregeling breedtesport hebben 22 sportverenigingen in totaal 29 aanvragen gehonoreerd gekregen. Hierdoor zijn er in 2014 diverse extra breedtesportactiviteiten aangeboden.
■	In 2014 is de extra schoolgym beter afgestemd met andere projecten en initiatieven binnen het sportbeleid.	Er zijn inmiddels afspraken gemaakt, maar de afstemming kan nog beter. We zijn hierover nog in gesprek.
■	In 2014 wordt de eerder vastgestelde bezuiniging op het FBK-stadion gerealiseerd. Het realiseren van besparingen en/of extra inkomsten op de FBK-games/ het FBK stadion.	De gevraagde bezuiniging is in 2014 nog niet geheel gehaald. Vanaf 2015 zal de gevraagde bezuiniging wel volledig worden gehaald en blijven de exploitatielasten dalen ten opzichte van het voorstel zoals dat in november 2013 is gepresenteerd. De gemeenteraad is hier in november 2014 middels een brief over geïnformeerd.
Kwalitatief en kwantitatief hoogwaardige (multifunctionele) sportaccommodaties.		
■	Het onderhouden van vijf sporthallen.	Sporthal Veldwijk is voorzien van LED verlichting. Dit project is succesvol uitgevoerd en de sportverenigingen zijn enthousiast. Het is de bedoeling dat sporthal Weusthag opgeknapt wordt en verhuurd wordt aan Turncentrum Twente. De plannen hiervoor zijn verder uitgewerkt en kleine renovaties zijn reeds uitgevoerd.

■	Het beheren, onderhouden en exploiteren van het Twentebad voor nu en in de toekomst. Innovatief, duurzaam en klantgericht.	2014 was een top jaar voor het Twentebad. Nagenoeg alle inkomsten en bezoekcijfers (ook ledenaantallen) laten een mooie plus zien. Alleen de verhuur en het buitenbadbezoek zijn licht gedaald. Het buitenbadbezoek is een logisch gevolg van een slechte zomer, de verhuur ligt vooral aan de duiksport die onder druk staat. Abonnementen, zwemonderwijs en activiteiten (o.a. medische aquagroepen) zorgen voor de grootste plus. De samenwerking met Aksept (dagbesteding horeca en schoonmaak) heeft er voor gezorgd dat we de kosten voor personeel omlaag hebben kunnen brengen. De BO toekomst Twentebad is in uitvoering en wordt begin 2015 opgeleverd. Een grote plafondrenovatie op de recreatiezaal en het vervangen van de verlichting naar LED zijn grotendeels klaar. De klanttevredenheidsenquête 2014 liet een bijzonder goede waardering zien op alle terreinen. Openingstijden, tarieven en personeel sprongen eruit. De schatting is dat nu ongeveer 15% van de gebruikers van het Twentebad van buiten Hengelo komen. Hun "waarde" gaat dan richting de € 200.000.

P-531 Groene Sportvelden & terreinen					
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014	
-2.655		**507**	**-2.149**		

Groene sportvelden en terreinen (P-531)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Extra laagdrempelige mogelijkheden om sporten en bewegen te stimuleren.		
■	Voor 2014 staat op het programma: trimbaantje middelste eiland Vossenbelt, natuurlijk spelen Weusthagpark, plaatsen vaste doeltjes op 5 trapvelden en spelen en bewegen project Bornse Beek (i.s.m. het Waterschap)	Het trimbaantje op het middelste eiland is gerealiseerd. Er zijn nog vochtproblemen, waarop in 2015 actie zal worden ondernomen; Het natuurlijk spelen in het Weusthagpark is gedeeltelijk gerealiseerd. De doeltjes op de trapvelden zijn geplaatst; De speelvoorziening aan de Bornse Beek (Omloopleiding) is nagenoeg gerealiseerd.
De Berflo Es een sportieve wijk waar bewoners bewegen, recreëren en waar aandacht is voor een gezonde leefstijl.		
■	Uitvoering geven aan de maatregelen, die tot doel hebben de herkenbaarheid van Sports Centre Hengelo te verbeteren.	Een deel van de maatregelen hiervoor zoals het verfraaien van de sporthal Veldwijk is uitgevoerd.
■	Nadere invulling geven aan de 2e fase betreffende de (her)inrichting van Sports Centre Hengelo met o.m. bouw van het Sportleercentrum, herhuisvesting	Voor de uitvoering van het plan Sports Centre Hengelo is aansluiting gezocht bij de plannen van FC Twente. Deze plannen van FC Twente zijn uitgesteld. Daarom is de 2^{e} fase met spoed ter hand genomen genomen.

	van Sportservice en verbetering van de exploitatie van het FBK-stadion.	Het voorlopig ontwerp is gereed en in eerste concept besproken met belanghebbenden. De uitvoering staat gepland voor 2015.
Kwalitatief en kwantitatief hoogwaardige (multifunctionele) sportaccommodaties.		
■	Behoud van topsportaccommoda-ties, o.a. FBK stadion en trainings-accommodatie FC Twente. Mede in samenhang met herontwikkelingsplannen sportpark Veldwijk en omgeving.	Samen met vrijwilligers, de SWB, de atletiekverenigingen, de stichting FBK en de gemeente Hengelo, zijn de FBK games in 2014 weer succesvol georganiseerd. De toplaag van de atletiekbaan in het stadion is intensief gereinigd.
■	Onderhouden alle velden (kunstgras en natuurgras) van FC Twente op het trainingscomplex in Hengelo.	De kunstgrasvelden van FC Twente zijn, op advies van ISA sport, intensief behandeld waardoor ze weer aan de normen van NOC*NSF en de KNVB voldoen. Het natuurgras trainingsveld van FC Twente is voorzien van veldverwarming. Sneeuwschuiven op de kunstgrasvelden, tijdens winterse omstandigheden, is hierdoor niet meer nodig. Voor het dagelijks herstellen van speelschade wordt sinds september 2014 succesvol een ploeg van de SWB ingezet.
■	Het onderhouden en beheren van negen sportparken. Hierbinnen worden de minimale grenzen van de ISA normen opgezocht i.v.m. versoberen i.h.k.v. de bezuinigingen.	De velden zijn sober en doelmatig onderhouden. Er zijn relatief weinig afgelastingen geweest als gevolg van slechte velden.
■	Renoveren van natuurgrasvelden volgens ISA normering.	Het natuurgras bijveld van HVV Hengelo op sportpark De Waarbeek heeft een toplaagrenovatie gehad.
■	Vervanging beregeningsinstallaties en pompen op de sportparken.	De natuurgrasvelden op sportpark 't Wilbert (Achilles '12) zijn voorzien van automatische beregening.

P-540 Kunst		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-3.675	**717**	**-2.957**

Kunst (P-540)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Voor het Rabotheater gelden de volgende specifieke doelen: • **programmering en marketing van aanbod op het gebied van professionele podiumkunsten, waaronder toneel (klassiek en modern), dans (klassiek en modern), jeugdtheater, cabaret, musical, opera en klassieke muziek** • **programmering van schoolvoorstellingen** • **planning van amateurkunst-voorstellingen en verhuring tegen gereduceerde tarieven van zalen en bijbehorende faciliteiten aan Hengelose amateurkunstorganisaties en scholen** • **samenwerking met de Filmliga ten behoeve van de programmering en marketing van filmvoorstellingen en het beschikbaar stellen van de filmzaal ten behoeve van de Filmliga** • **samenwerking met derden ten behoeve van de programmering en marketing van kamermuziek- en jazzconcerten** • **het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent op theater**		

■	De subsidierelatie met de het Rabotheater, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Het Rabotheater is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. Op verzoek van het Rabotheater zijn in 2014 toetsingscriteria vastgesteld voor het verlenen van goedkeuring aan de benoeming van een voorzitter van de raad van toezicht/het bestuur van een culturele kernvoorziening. Dit, omdat in de statuten van het Rabotheater staat dat een voorzitter wordt benoemd door de raad van toezicht nadat hiervoor goedkeuring is verleend door het college van B en W. De toetsingscriteria zijn ontleend aan de Governance Code Cultuur. De code is een hulpmiddel voor goed en transparant bestuur en toezicht van culturele instellingen. Eind 2014 hebben de colleges van B en W van Enschede en Hengelo gezamenlijk ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'samenwerking podia Enschede-Hengelo'. Het Wilminktheater, het Rabotheater, Atak en Metropool voeren samen het onderzoek naar samenwerking uit. Het bestemmingsplan Centrum 2013 is door de raad vastgesteld. Het Rabotheater heeft de bestemming Cultuur en ontspanning gekregen, met de aanduiding theater. Hier mogen theater- en muziekactiviteiten, filmvertoningen, exposities en congressen plaatsvinden met de daarbij behorende voorzieningen. Daarnaast zijn de ruimtes die ten behoeve van de commerciële activiteiten verhuurd mogen worden nader aangeduid. Op deze manier is de bedrijfsvoering van het Rabotheater ook ruimtelijk, door het bestemmingsplan, mogelijk gemaakt. In het coalitieakkoord 2014-2018 staat dat de discussie rond paracommercie binnen culturele instellingen wordt afgerond in de horecavisie. Het college heeft de raad per brief geïnformeerd over de voortgang van het proces van de totstandkoming van de horecavisie.
Voor Metropool gelden de volgende specifieke doelen: • **programmering en marketing van aanbod op het gebied van hedendaagse muziek(vormen), waaronder pop, rock, dance, niet-westerse muziek en cross-overs** • **het verhuren van oefenruimten en het bieden van een podium aan amateur-musici, in samenwerking met de Vereniging Popbelang Hengelo** • **het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan kunst en cultuur, met het accent op hedendaagse muziek(vormen)**		
■	De subsidierelatie met Metropool, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Metropool is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. Begin 2014 hebben het bestuur en de directeur van Metropool besloten niet langer met elkaar verder te gaan. De voorzitter van het bestuur heeft een aantal maanden op vrijwillige basis directeurstaken waargenomen.

		Vanwege de onderzoeksopdracht 'samenwerking podia Enschede-Hengelo' is de vacature van directeur nog niet ingevuld. Aangezien Metropool niet voor langere tijd zonder directeur kan, heeft het bestuur eind 2014 besloten om de voorzitter te benoemen als interim directeur. Hij ontvangt daarvoor een bezoldiging en is teruggetreden uit het bestuur. In 2014 hebben de gemeente en Metropool vastgesteld welke aanpassingen aan het gebouw moeten worden gedaan om het energieverbruik te kunnen verminderen. De aanpassingen worden in 2015 uitgevoerd in opdracht van de gemeente, die eigenaar en verhuurder van het pand is. Eind 2014 hebben de colleges van B en W van Enschede en Hengelo gezamenlijk ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'samenwerking podia Enschede-Hengelo'. Het Wilminktheater, het Rabotheater, Atak en Metropool voeren samen het onderzoek naar samenwerking uit. In het coalitieakkoord 2014-2018 staat dat de discussie rond paracommercie binnen culturele instellingen wordt afgerond in de horecavisie. Het college heeft de raad per brief geïnformeerd over de voortgang van het proces van de totstandkoming van de horecavisie.
Voor de aanvullende culturele voorzieningen (muziekprogrammering) gelden de volgende specifieke doelen: • **Programmering en marketing van aanbod op het gebied van verschillende muziekstijlen**		
■	Subsidiëring van de aanvullende culturele voorzieningen op het gebied van muziekprogrammering is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.	Stichting Kamermuziek en Stichting Jazzplatform Hengelo zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.
Voor het culturele amateurveld gelden de volgende specifieke doelen: • **het bevorderen van een goed kwalitatief niveau van de amateurkunst** • **het bevorderen van een gevarieerd aanbod van de amateurkunst** • **het bereiken van een breed Hengelo's publiek**		
■	Subsidiëring van de culturele amateurkunstverenigingen is opgenomen in de uitvoeringsregeling Basissubsidie amateurkunst.	39 culturele amateurkunstverenigingen zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.
Voor de aanvullende culturele voorzieningen (beeldende kunstprogrammering) gelden de volgende specifieke doelen: • **Programmering en marketing van aanbod op het gebied van beeldende kunst en vormgeving**		
■	Subsidiëring van de aanvullende culturele voorzieningen op het gebied van beeldende kunstprogrammering is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende	Ateliers '93, Stichting Beeldende Kunst Ag, Stichting Woon en Werkruimtes Kunstenaars, Stichting HeArtpool, het Lambooijhuis en het (virtuele) Museum voor Hengelose Hedendaagse Kunst zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.

	culturele voorzieningen.	Met Ateliers '93 is afgesproken dat zij drie jaar lang de subsidie ook mogen inzetten voor huurverplichtingen (2014-2016). Daardoor is het voor de stichting mogelijk om het huurcontract op de huidige locatie met drie jaar te verlengen.
Voor AkkuH geldt het specifieke doel: • **het vinden van een goede invulling en voortzetting van de beeldende kunst activiteiten van AkkuH. In 2014 wordt de subsidie aan AkkuH stopgezet.**		
■	Er zal worden gewerkt aan het opzetten van een programmering van de Collectie Hengelo. Hieronder valt zowel het cultureel erfgoed als beeldende kunst en vormgeving.	De subsidierelatie aan AkkuH is in 2014 stopgezet. De stichting is op de kunstuitleencollectie na geheel ontmanteld. Het college heeft in 2014 het besluit herbevestigd om de collectie niet over te nemen. De stichting heeft laten weten dat ze gaat liquideren en de collectie wil veilen. Het nog beschikbare budget van € 50.000 voor beeldende kunst is ingezet als aanjaagbudget voor beeldende kunstprojecten. Met dit budget zijn drie projecten gehonoreerd, die in 2015 worden uitgevoerd.
Het realiseren van een samenhangend beleid op het gebied van cultuureducatie in het basisonderwijs.		
■	In samenwerking met het basisonderwijs en het culturele veld komen tot een doorgaande leerlijn cultuureducatie in de periode 2013-2016 (als uitvoering van het bestuurlijk kader Cultuureducatie met Kwaliteit en het provinciale programma Cultuur aan de Basis Cultuureducatie).	Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2013-2016 (CmK) omvat drie niveaus waarop scholen met cultuureducatie om kunnen gaan, van basisniveau tot verdiepingsniveau. In 2014 zijn drie pilotscholen de verdieping ingegaan, en hebben twee andere scholen aangegeven in te willen stappen. CmK omvat ook deskundigheidsbevordering voor educatief medewerkers van de culturele instellingen. In 2014 is de tweede groep gestart met de cursus. CmK is mogelijk door samenwerking met alle culturele partners, de schoolbesturen, Provincie Overijssel en het Fonds voor Cultuurparticipatie.

P-541 Oudheidkunde & Musea			
Lasten 2014		Baten	Saldo 2014
-501		3	-498

Oudheidkunde en musea (P-541)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Voor het HEIM gelden de volgende specifieke doelen: • **het conserveren en onderzoeken van de industriële cultuurhistorische geschiedenis van Hengelo** • **programmering en publiciteit van permanente, wisselende en tijdelijke exposities op het gebied van het industrieel cultureel erfgoed van Hengelo** • **het bij een breed publiek bewustmaken van de industriële en cultuurhistorische ontwikkeling van Hengelo, via daarop gerichte educatieve projecten** **Voor de aanvullende erfgoedvoorzieningen gelden de volgende specifieke doelen:** • **beheren, collectioneren, conserveren en onderzoeken van materiële en immateriële getuigenissen uit het verleden van Hengelo**		

■	De subsidierelatie met Techniekmuseum HEIM en van de aanvullende erfgoedvoorzieningen is opgenomen in de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. De subsidierelatie met het Techniekmuseum wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Het HEIM is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. De samenwerking is verder verstevigd met het voornemen om te fuseren. Het college heeft ingestemd met een (juridische en fiscale) fusie van CREA en HEIM, deze is met ingang van 1 januari 2015 een feit. Eind 2014 heeft het college de bestuurlijke opdracht 'huisvesting CREA/HEIM' vastgesteld. CREA kampt al jaren met een huisvestingsprobleem, het pand waarin zij nu zitten voldoet in het geheel niet meer aan de (arbo-)eisen van deze tijd. Het samengaan van CREA met het HEIM zal bij de uitwerking van de bestuurlijke opdracht het uitgangspunt vormen. Het oplossen van de lening problematiek van het HEIM is onderdeel van de bestuurlijke opdracht. De planning is dat het college halverwege 2015 een besluit neemt over de huisvesting van CREA/HEIM.
Voor de aanvullende culturele voorzieningen (cultureel erfgoed) gelden de volgende specifieke doelen: • **het conserveren, exposeren en onderzoeken van de (industriële) cultuurhistorische geschiedenis van Hengelo**		
Subsidiëring van de aanvullende culturele voorzieningen op het gebied van cultureel erfgoed is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.		Het Historisch Museum, het Historisch Archief Beckum en Historie Brandweer Hengelo zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.

P-550 Natuurbescherming					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-62		92		30	

Natuurbescherming (P-550)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Informeren en stimuleren van Hengelose burgers met als doel een basis te leggen voor duurzaam handelen en uitvoering geven aan de Duurzaamheidsagenda.		
■	Vanwege de bezuinigingen bij het Team Duurzaamheid zijn eerder geformuleerde acties en maatregelen (ambities?), met name op het gebied van educatie, niet in de voorgestelde wijze en mate mogelijk. Om deze ambities (deels) te kunnen realiseren wordt aansluiting gezocht bij inkooptrajecten en projecten en bij netwerken zoals Provincie en Waterschap.	**Kinderboerderij (P-560.9)** Het aantal bezoekers bedroeg in 2014 ruim 50.000 personen. De verkoop van regentonnen bleef wat achter bij voorgaande jaren door stagnatie in de aanvoer van tonnen (doelstelling bovengrond afkoppelen hemelwater en 3e wereld- waterproject ondersteunen). Verdiepen van de aandacht voor traditionele landbouwhuisdieren door deel te nemen aan een fokprogramma voor Twentse Grijze hoenders. De samenhang met de rest van het Weusthagpark is verstevigd door bij de nieuw geplaatste educatieve borden op het terrein uit te voeren in de huisstijl van het Weusthag.

		De nieuwe facebookpagina van de kinderboerderij wordt ook in deze huisstijl uitgevoerd. **Duurzaamheid (P-550.1)** *Educatie/ draagvlak* De deelname van scholen aan projecten en lesmaterialen is met ruim 50% terug gelopen (minimalisering aanbod). De Millenniumsubsidiepot bood ruimte om 12 subsidieaanvragen te honoreren. In samenwerking met WGW is de subsidieregeling voor groene daken "Groene Pet" opgezet. Er is een drinkwaterpaal in het centrum geplaatst met aandacht voor bereikbaarheid van schoon water hier en in de derde wereld. I.s.m. het COS is een educatief project op een VO school uitgevoerd wat aansloot bij het plaatsen van de drinkwaterpaal. Website "Duurzaam Hengelo" ontwikkelt samen met pakt MVO. *Energie* In het kader van het ontwikkelen van een energieactieplan is een aanvullend onderzoek uitgevoerd door studenten van de UT (Atlas). Het opzetten van een energieactieplan stagneert i.v.m. bezettingsproblemen maar wordt in 2015 opgepakt. De uitvoering van het energieloket (onderdeel van de woningbouwafspraken met provincie) verloopt naar wens. Dit jaar is 246 keer een Premie toegekend aan een inwoner van Hengelo en 51 keer een Duurzaamheidslening verstrekt (€ 338.735). De zonekaart is aan het energieloket toegevoegd. Er is een start gemaakt met de VNG ondersteuningsstructuur. Een subsidie traject wat valt binnen de SER afspraken. Het gaat om een regionale samenwerkingsverband met specifiek aandacht voor Energie-armoede, financieringsstructuren, verduurzaming van particuliere woningen en draagvlak creëren. Gestart met een regionaal traject om te komen tot het verduurzamen van het (eigen) maatschappelijk vastgoed. *Duurzame mobiliteit* Het ontwikkelen van een beleidskader voor elektrische mobiliteit wordt samen met de provincie en de regio opgepakt. *Ondersteunen burgerinitiatieven* De ondersteuning heeft zich dit jaar beperkt tot de ondersteuning van de Fair Trade werkgroep. Het initiatief met als doel kinderen te betrekken bij reparatie van duurzame goederen heeft vorm gekregen in een repair café en is wat ons betreft afgerond.

P-560 Openbaar Groen & Openluchtrecreatie		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-7.892	377	-7.515

Openbaar groen en openluchtrecreatie (P-560)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Duurzaam beheerde openbare groenvoorzieningen in de gemeente Hengelo.		
■	Uitvoeren beheer openbare ruimte volgens de IBOR systematiek (Instrument Beheer Openbare Ruimte).	De openbare ruimte is volgens de IBOR systematiek onderhouden. Hierbij hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.
■	BO gemeente - SWB gezamenlijk onderhoud openbare ruimte	De BO is vastgesteld. Dit heeft geleid tot een vervolgopdracht waarin een bedrijfsmodel uitgewerkt wordt en de gevolgen daarvan onderzocht worden. Bij deze opdracht heeft ook de gemeente "Hof van Twente" aangehaakt.
■	Uitvoeren wijkbestekken volgens IBOR systematiek	Wijkbestekken zijn conform de IBOR systematiek uitgevoerd. Er heeft geen nieuwe aanbestedingsprocedure plaats gevonden maar de huidige bestekken zijn met een jaar verlengd.
■	Uitvoeren bomenbeheerplan.	In 2014 zijn in 18 buurten alle bomen van 8 jaar en ouder gecontroleerd en indien nodig gesnoeid in 29 buurten alle bomen jonger dan 8 jaar.
■	Implementatie Groenplan	Het groenplan is in 2013 vastgesteld. Met de komst van het nieuwe college is er ook een heroverweging gekomen over hoe om te gaan met groen in de stad. In 2014 zijn we bezig geweest met deze evaluatie. Deze zal in 2015 worden vastgesteld.
■	Burgerinitiatief stedelijke skatevoorziening begeleiden.	Er is gestart met de voorbereiding voor een skatebordbaan op het Industrieplein. Hiervoor dient er eerst een pleinovereenkomst afgesloten te worden met NS. De onderhandelingen hiervoor bevinden zich in de afrondende fase.
■	Opstellen MeerJarenOnderhouds-Programma (MJOP) 2014-2017.	Er wordt gewerkt op basis van het MJOP 2013-2016. In de loop van 2014 is gestart met het opstellen van nieuw MJOP 2015-2018. Vanwege problemen met het beheerpakket (Xeiz) kon dit in 2014 niet worden afgerond.
■	Uitvoeren nota Snippergroen.	De herziende nota snipergroen is in 2013 vastgesteld. Met de komst van het nieuwe college is er ook een heroverweging gekomen over hoe om te gaan met groen in de stad. In 2014 zijn we bezig geweest met deze evaluatie. Deze zal in 2015 in procedure worden gebracht.
Schone straten, plantsoenen en waterlopen in de gemeente Hengelo.		
■	Het schoonhouden van de stad door te vegen en ledigen prullenbakken.	In 2014 is er machinaal geveegd en zijn de prullenbakken geleegd volgens de IBOR systematiek.
■	Terugdringen zwerfafval en illegale dumpingen.	Onlangs diverse pogingen is het niet gelukt om de hoeveelheid zwerfafval en illegale dumpingen terug te dringen. Met de invoering van diftar is het aantal illegale dumpingen toegenomen.
■	Uitvoeren bladcampagne.	Eind 2014 was 80% van het blad weg. De rest wordt verwijderd in januari.

■	Uitvoeren en ondersteunen diverse netheids- en opschoonacties, vaak geïnitieerd door bewoners en bedrijven zoals de zakgeldprojecten in Groot Driene, Hengelose Es en Hasseler Es, en BIT Twentekanaal.	Bestaande acties zijn in 2014 voortgezet. Daarnaast zijn er een aantal (kleinere) bewonersacties ondersteund.
■	Actualiseren nota hondenbeleid.	Nota is in concept gereed. Deze zal in 2015 in procedure worden gebracht.
■	Extra handhaven op afvaldump (zie hoofdfunctie 7/DIFTAR).	Er zijn diverse handhaving acties uitgevoerd. Er zijn maar liefst 70 processen verbaal uitgeschreven en 66 waarschuwing uitgedeeld.
■	Opstellen MeerJaren-OnderhoudsProgramma (MJOP) 2014-2017.	Er wordt gewerkt op basis van het MJOP 2013-2016. In de loop van 2014 is gestart met het opstellen van nieuw MJOP 2015-2018. Vanwege problemen met het beheerpakket (Xeiz) kon dit in 2014 niet worden afgerond.
Een gezond leefklimaat voor inwoners, bedrijven en bezoekers van de gemeente Hengelo.		
■	Versterking van voorlichting, regulering, toezicht houden op en handhaven van de juiste naleving van de regels op zaken als hondenpoep, loslopende honden, parkeeroverlast, zwerfvuil en afvaldump, veilige evenementen, terrassen en uitstallingen.	Hier is 7 dagen per week toezicht op gehouden en daar waar nodig is er effectief gehandhaafd. Ook tijdens de grotere evenementen en tijdens de koopzondagen.
■	Er wordt zoveel mogelijk projectmatig gehandhaafd. Stadstoezicht doet dit in samenwerking met interne en externe partners. Een positieve leefbaarheid zorgt voor een veilige Stad.	Er zijn diverse projecten gedraaid. Deze projecten zijn afgestemd o.a. met de politie. Hierbij kun je denken aan parkeeroverlast, DHW, hondenoverlast, snoeproute en slimme handhaving acties waarbij overtreders op heterdaad zijn betrapt op illegale dump.
■	Er wordt steeds meer een beroep gedaan op de burgers zelf, bijv. door eerst in gesprek te gaan met de buren of degene die de overlast veroorzaakt. Daarmee wordt de capaciteit van Stadstoezicht beter ingezet voor de zwaardere meldingen als illegale dumpingen, handhaven tijdens evenementen, en het innen van precario, haven en marktgelden.	In 2014 zijn er maar liefst 1.856 geregistreerde meldingen overlast meldingen openbare ruimte afgehandeld. Dit zijn er 100 meer dan in 2013. Nog niet overal spreken de burgers elkaar aan. In 2014 zijn er 14 agressieformulieren opgemaakt door de boa's van Stadstoezicht en is er in een aantal gevallen aangifte gedaan bij de politie.
■	De professionalisering van de afdeling Stadstoezicht door de verplichte her- en bijscholing en regionale samenwerking tussen Twentse gemeenten. De nadruk zal wederom o.a. liggen op het bestrijden van afvaldump bij de ondergrondse containers. Daarnaast de uitwisseling van personeel bij evenementen tussen de bij het regionale convenant aangesloten gemeenten. Zie ook hoofdfunctie 7.	In 2014 zijn er door de boa's diverse modules gevolgd van de verplichte her- en bijscholing. Daarnaast zijn er ook diverse specialistische opleidingen gevolgd zoals de DHW, bike en jeugdopleidingen. Deze zware opleidingen zijn met goed gevolg afgesloten. In 2014 zijn er m.b.t. illegale dump 70 boetes uitgeschreven en 66 waarschuwingen. Het convenant Toezicht & handhaving Openbare Ruimte Regio Twente is verder uitgebreid. Diverse keren is uitgewisseld. In 2014 is er een begin gemaakt met de voorbereiding om de RTGB N1 training te gaan volgen. Dit gebeurt ook op regionaal niveau. Met deze training worden de boa's beter uitgerust om met agressie en geweld om te gaan tijdens hun werk.

60% van de Hengelose bevolking is tevreden over de speelmogelijkheden in Hengelo.		
■	Herziening nota Spelen	In 2014 zijn in verband met bezuinigingen 5 financiële scenario's voorgelegd aan het college en in een politieke markt gepresenteerd aan de raad. De raad zal hier in 2015 een besluit over nemen waarna de Kadernota Spelen kan worden vastgesteld.
■	Beheer, onderhoud en vervanging speelvoorzieningen.	Speelvoorzieningen zijn geïnspecteerd, onderhouden en zoveel mogelijk vervangen volgens het huidige beleid, binnen de begroting.
■	Nader uitwerken inrichting stedelijke skatevoorziening na raadsbesluit d.d. 9 oktober 2012.	In het coalitieakkoord heeft het college het Industrieplein als beoogde locatie opgenomen. Daarmee is de locatie aan de Bataafsekamp niet langer in beeld. Het terrein ligt aan de zuidzijde van het station en is nu in gebruik als P+R locatie. De locatie is eigendom van de NS en komt na de oplevering van de P+R garage aan de Gieskesstraat vrij. De skatevoorziening maakt onderdeel uit van de herinrichting van het Industrieplein, waarvoor de randvoorwaarden in 2014 zoveel mogelijk in beeld zijn gebracht. NS heeft aangegeven te willen meewerken aan een skatevoorziening op deze plek. De skaters, vertegenwordigd in de Stichting Skatevoorzieningen Hengelo, werken aan een voorstel voor de inrichting van de skatevoorziening, daarbij vormt het Masterplan Hart van Zuid het vertrekpunt.

P-580 Overige recreatieve voorzieningen					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-100		0		-100	

Overige recreatieve voorzieningen (P-580)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Voor Stichting Lokale Omroep Hengelo geldende de volgende specifieke doelen: • **het zorgdragen voor lokale radio en televisie** • **het samenstellen en uitzenden van een omroepprogramma voor radio en televisie, dat bestemd is voor de gemeente Hengelo en dat representatief is voor de gehele Hengelose gemeenschap**		
■	Subsidiëring van de Stichting Lokale Omroep Hengelo is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.	Stichting Lokale Omroep Hengelo is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen. In 2014 heeft het Commissariaat voor de Media besloten, op advies van de gemeenteraad, om Stichting Lokale Omroep Hengelo aan te wijzen als "lokale publieke media-instelling voor de verzorging van de publieke mediadiensten in de gemeente Hengelo". Dit besluit is geldig van 25 mei 2014 tot 25 mei 2019. Een wettelijke eis is dat de lokale omroep een zogenoemd programmabeleidbepalend orgaan (pbo) heeft. Dat orgaan bepaalt het media-aanbod van de lokale omroep. Het moet representatief zijn voor de belangrijkste in de gemeente voorkomende

		maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen. De gemeenteraad heeft vastgesteld welke sectoren en stromingen dat zijn. Onder andere: zorg en welzijn, onderwijs en educatie en etnische en culturele minderheden. Voor een aantal sectoren moest de lokale omroep nog vertegenwoordigers vinden.
Voor de overige aanvullende culturele voorzieningen gelden de volgende specifieke doelen: • **viering Koningsdag en herdenking 4 mei**		
Subsidiëring van de aanvullende overige culturele voorzieningen is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.		De Hengelose Oranjevereniging en de Werkgroep 4 mei zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.

hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie

exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	26-3-2015 Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-24.914**	**-23.574**	**-24.156**	**-23.890**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**4.126**	**3.758**	**4.075**	**4.171**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-20.788**	**-19.816**	**-20.081**	**-19.719**
Toevoegingen aan de reserves	**-328**	**-328**	**-328**	**-482**
Onttrekkingen aan de reserves	**75**	**0**	**10**	**30**
mutaties reserves	**-253**	**-328**	**-318**	**-452**
hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie				
Gerealiseerde resultaat	**-21.041**	**-20.144**	**-20.398**	**-20.171**

Hoofdfunctie 6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening
Commissie(s)	Sociaal
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken, Ruimte, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Missie

Hoofddoelstelling van deze hoofdfunctie is zoveel mogelijk burgers werkgelegenheid te bieden door enerzijds het scheppen van voorwaarden voor de vestiging van bedrijven, anderzijds individuele begeleiding te bieden voor mensen bij de toeleiding naar werk en/of participatie.

Speerpunten 2014

- Implementeren conclusies evaluatie armoedebeleid
- Aandacht voor kinderarmoede
- Voorbereiden op inwerkingtreding Participatiewet
- Stroomlijnen en afstemmen met de andere transities
- Optimaliseren inzet huidige P-budget i.c.m. andere budgetten
- Doorontwikkeling Werkplein Twente locatie Gieterij
- Implementeren van het beleidsplan schuldhulpverlening
- Uitbreiding mogelijkheden voor maatschappelijke participatie
- Doorontwikkeling samenwerking WMO-WWB (o.a. wijkleerbedrijf)
- Verdere doorontwikkeling en versterking van dienstverlening aan starters, ondernemers en MKB, onder meer via inzet op wijkeconomie
- Samenwerking Sociale Zaken met Borne optimaliseren en waar mogelijk uitbreiden met andere gemeenten
- Aandacht voor jeugdwerkloosheid in regionaal Twents verband
- Beperking toename aantal WWB-klanten door o.m. continuering project controle aan de poort
- Samenwerking peuterspeelzalen kinderdagverblijven in licht van de gewijzigde regelgeving binnen de Rijksoverheid
- Investeren in de zelfredzaamheid en eigen kracht van burgers
- Voorbereiden op de transitie AWBZ-WMO en streven naar een integrale aanpak met de verandering op terrein van jeugdzorg en sociale zekerheid
- Inspelen op de impact van de transities op het vrijwilligerswerk en de mantelzorgondersteuning
- Opvangen gevolgen extramuralisering
- Realisatie van één centrale toegang voor huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, begeleiding, jeugdzorg en/of werk en inkomen
- Kanteling en het nieuwe welzijn krijgen vorm (in relatie tot transities)
- Vormgeven aan een doorontwikkeling van cliëntondersteuning en belangenbehartiging
- Handhaven van het preventiebeleid (en zo mogelijk versterken) en afspraken maken met partners in de zorg

Hoofdfunctie P-6	Sociale Voorzieningen & maat-schappelijke Dienstverlening	
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-97.016	**57.808**	**-39.208**

Relevante beleidsnota's
• Sociale Visie 2020 (2010) • Sterker aan het Werk, herijking re-integratiebeleid (november 2011) • Nota startersbeleid (2007) • Bestuursakkoord Rijk en Gemeenten (2007) • Nota armoedebeleid 2012 - 2015 • Beleidsplan schuldhulpverlening • Aanvalsplan Jeugdwerkloosheid (2009) • Nota wijkeconomie (2011) • Beleidsnota "Sterk Profiel, een goede start II" • Actieplan voorkomen voortijdig schoolverlaten 2010-2014 • Nota Vrijwilligersbeleid (2009) • Jeugdprogramma Zelf Doen! Positief opgroeien en opvoeden in Hengelo 2011- 2014 • Nota Integraal Kind Centrum (najaar 2013) • Jeugdmonitor • Notitie Vervolg Voor- en Vroegschoolse Educatie in Hengelo • Notitie professioneel jongerenwerk • Kadernota spelen 2008-2012 • Beleidsprogramma Thuis in de buurt (2012) • Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning (2012-2015)

P-610 Bijstandsverlening		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-44.354	35.080	-9.274

Bijstandsverlening (P-610)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
In het kader van inkomensondersteuning een nieuw dienstverleningsconcept verder uitbouwen d.m.v. verdere ontbureaucratisering en verbeterde klantgerichtheid.		
■	Uitbouwen sociaal partnerschap.	In het kader van de regionale aanpak en samenwerking is een regionale uitvraag gedaan inzake samenwerking bij de uitvoering Participatiewet. Daarbij hebben 59 regionale bedrijven aangegeven actief mee te willen werken aan de invoering van de participatiewet.
■	Implementeren van het verbeterplan naar aanleiding van de aanvraag MAU.	De verbetermaatregelen zoals neergelegd in het verbeterplan MAU zijn geïmplementeerd. De verbetermaatregelen worden, ook in het kader van de verantwoording naar het Ministerie SZW, gemonitord. Op basis van de monitorgegevens wordt indien nodig bijgestuurd. In 2014 is de verantwoording over het jaar 2013 goedgekeurd door het Ministerie SZW.
■	Klanten van Mediant en Avelijn gebruik laten maken van faciliteiten van de SWB.	Sinds 2014 maken cliënten van Interakt Contour, Aveleijn en Mediant gebruikmaken van de daar aanwezige infrastructuur.
■	Voorbereiden op Participatiewet.	De in- en uitvoering van de Participatiewet is regionaal aangepakt. Er zijn werkgroepen voor de diverse uitwerkingsaspecten gevormd. Raad en commissie zijn regelmatig op de hoogte gehouden. De noodzakelijke verordeningen zijn door de Raad op 16 december vastgesteld. Het regionaal Werkbedrijf is op 12 december geïnstalleerd.
■	Uitvoeren BO Maatschappelijke Participatie (obv. M26) binnen klantenbestand sociale zaken, inclusief het opstellen van prestatieafspraken.	Op 16 december 2014 is een verordening Tegenprestatie vastgesteld waarin de beleidslijn rond maatschappelijke participatie is beschreven. Mensen met een WWB-uitkering op de tredes 1 en 2 van de participatieladder worden benaderd met de vraag welke maatschappelijke participatie zij verrichten.
■	Pilots samenwerking tussen bijvoorbeeld arbeidsmatige dagbesteding, beschut werken en leerwerkomgevingen.	Een van de regionale werkgroepen in het kader van de Participatiewet, de werkgroep Beschut Werk ontwikkelt een regionale aanpak voor beschut werk-nieuwe stijl.
■	Uitbouwen en optimaliseren werkplein Twente locatie Gieterij; met aandacht voor werkgeversbenadering, professionalisering en samenwerking met anderen.	Er is een marktbewerkings- en werkplan opgesteld en vastgesteld. Er is een teamleider aangesteld en de formatie en werkwijze zijn op orde gebracht in relatie tot regionale afspraken. De gesprekken met de gemeente Haaksbergen in 2014 hebben ertoe geleid dat deze gemeente op 1 januari 2015 aansluit bij werkplein Twente locatie Gieterij.
■	Vanuit klantgericht dienstverleningsconcept waar mogelijk blijven uitgaan van een zo beperkt mogelijke uitvraag. Uitgangspunt blijft vertrouwen.	Een zo beperkt mogelijk uitvraag heeft voortdurend de aandacht. In 2014 is besloten voor schuldhulpverlening over te stappen naar GWS Key to schuldhulpverlening (SHV). De uitvraag voor klanten van de sociale dienst die ook gebruik maken van de diensten van Budget Alert is daarmee verder beperkt.

P-611 Werkgelegenheid		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-15.494	14.230	-1.263

Werkgelegenheid (P-611)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het realiseren van een flexibele en gevarieerde economische structuur die leidt tot behoud van bestaande en creatie van nieuwe werkgelegenheid in Hengelo (en de regio).		
■	Relatie onderwijs-arbeidsmarkt (promotie van techniek).	Er is met de betrokken instellingen en instanties een actieplan "Sterk Profiel III, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt voor kwetsbare jongeren" (2014-2018) opgesteld. In dit actieplan staan aanbevelingen en maatregelen die ertoe moeten leiden dat de groep kwetsbare jongeren niet tussen de wal en het schip gaan komen. Ook worden maatregelen genoemd die moeten voorkomen dat door het onderwijsbeleid van Rijkswege, het aantal voortijdig schoolverlaters gaat stijgen.
■	Inzet infrastructuur voor starters en ondernemersadvies .	De startersadvisering kende ook in 2014 een breed dienstverleningspakket, waaronder advisering en begeleiding voor en maximaal drie jaar na de start, assessments, bemiddeling bij financiering, trainingen, coaching en netwerken, aangeboden via en uitgevoerd door ROZ. In 2014 deden 246 personen uit Hengelo een beroep op het ROZ om zich te oriënteren op het starten van een eigen bedrijf. 65% hiervan betrof personen met een uitkering. 59 personen zijn daadwerkelijk gestart met hun eigen bedrijf in 2014. In 2014 deden 152 ondernemers/bestaande bedrijven in Hengelo een eerste beroep op het ROZ voor financiering, advies of schuldhulpverlening.
■	Stimuleren en faciliteren van wijkeconomie, onder meer via dienstverlening aan ZZP'ers.	Belangrijk onderdeel is het faciliteren van ZZP'ers. Zij vormen de grootste groep (potentiële) wijkondernemers. In 2014 heeft het ROZ wederom tweemaal een netwerkcafé georganiseerd, met ca. 190 bezoekende ZZP'ers, workshops, een ondernemersmarkt met partnerorganisaties als de Belastingdienst en volop gelegenheid om te netwerken. Ook is er betrokkenheid met het ondernemersnetwerk Small Business Hengelo, ontstaan vanuit deze netwerkavonden. In 2014 zijn verder weer diverse spreekuren van het ROZ in de wijk gehouden, zijn mailings verstuurd en is informatie gepubliceerd in wijkkranten om de dienstverlening onder de aandacht te brengen van (potentiële) ondernemers en hebben we een aantal informatie- en trainingsavonden georganiseerd c.q. bijgewoond. Daarnaast zijn we betrokken bij een aantal herstructureringen en de begeleiding van de betreffende ondernemers.

P-614 Minimabeleid					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-4.366		184		-4.181	

Gemeentelijk minimabeleid (P-614)

Doel	Doen	Gedaan
Armoedebeleid heeft een drieledige doelstelling: • **Het verbeteren van de financiële positie van mensen met een laag inkomen** • **Het bestrijden en voorkomen van maatschappelijk isolement** • **Het bestrijden van niet-gebruik van voorzieningen**		
■	Deelname collectieve zorgverzekering bevorderen.	De verzekering wordt op diverse manieren aan de mensen voorgelicht: via de algemene bijstand, minimaregelingen, Zorgloket, Stadsbank. De doelgroep wordt hiermee zo groot mogelijk. De inhoud wordt jaarlijks geoptimaliseerd, met als doel zoveel mogelijk ziektekosten te vergoeden en het aantal aanvragen bijzondere bijstand te verlagen. In de monitor van BS&F is een duidelijk dalende lijn zichtbaar.
■	Gebruik van regelingen stimuleren.	Er is een jaarlijkse cyclus ingesteld van drie voorlichtingsbijeenkomsten voor het brede maatschappelijke middenveld. Dit bevordert kennis over de regelingen en levert een platform voor ontmoeting.
■	Participatie bevorderen.	In 2014 is breed geïnventariseerd wat de wensen zijn voor een kindpakket. Alle wensen zijn gericht op het bevorderen van participatie. In het voorstel voor een kindpakket is ingezet op deelname aan sport- en school(activiteiten), computer thuis, fiets en zwemlessen. De raad beslist in 2015 hierover.
■	Schuldhulpverlening aanbieden.	Samenwerking tussen BudgetAlert en SON is verbeterd doordat het kantoor van de SON in Hengelo is verplaatst naar het Stadskantoor. De inzet van vrijwilligers is vergroot doordat een extra groep is gestart voor de begeleiding van mensen met schulden, met een accent op mensen die ook een licht verstandelijke beperking hebben.

P-620 Maatschappelijke begeleiding & advies					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-3.451		469		-2.982	

Maatschappelijke begeleiding en advies (P-620)

Doel	Doen	Gedaan
Hengelo wil een aantrekkelijke stad zijn voor de huidige en toekomstige inwoners. Hengelo wil een aantrekkelijk klimaat bieden, met vitale, gemêleerde wijken, een rijk cultureel en sportief aanbod, hoogwaardige werkgelegenheid en een actief verenigingsleven! (uit sociale visie). We doen een beroep op de kracht van de Hengelose samenleving. We willen een duurzaam leefbare stad, waar bewoners zich thuis voelen. De voorzieningen zijn afgestemd op de behoefte van de bewoners.		

■	Ook in 2014 zal het accent liggen op de voorbereiding op de transities in de jeugdzorg en de AWBZ-begeleiding en de daarmee gepaard gaande taakuitbreiding voor de gemeente. We gaan op dit moment uit van invoering per 1 januari 2015.	In het vierde kwartaal van 2014 zijn het beleidsplan "Met respect… op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning" en de daarop volgende verordeningen door de gemeenteraad vastgesteld. Tegelijkertijd is hard gewerkt aan de inkoop van zorg en ondersteuning en het neerzetten van een uitvoeringsorganisatie, met aandacht voor de noodzakelijke deskundigheid.
■	We gaan door met de ontwikkeling van één centrale toegang voor hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, begeleiding, jeugdzorg, werk en inkomen. Zie ook tekst programma 2.	We hebben per 1 januari 2015 één centrale toegang voor hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, begeleiding en jeugdzorg en werken intensief samen met werk en inkomen.
■	De vernieuwing van het welzijnswerk blijft noodzakelijk om aansluiting te vinden bij de ondersteuningsbehoefte van kwetsbare burgers.	We hebben samen met de partners Carint (inclusief SMOH), Scala en SIZT de totstandkoming van de wijkteams Samen Sterk gerealiseerd, die dicht bij de inwoners de licht (kortdurende) ondersteuning zullen oppakken. We zijn daarnaast in gesprek gegaan met onze partners in de wijken over de wijze waarop nieuwe of uit te breiden activiteiten op een goede wijze over de stad kunnen worden gespreid. En we hebben ingezet op gebruik door gesubsidieerde instellingen en verenigingen van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed (in het bijzonder de wijk welzijns-accommodaties).
■	We participeren in de regionale voorbereiding en visie-ontwikkelingen op de transities.	Naast gezamenlijk visievorming is in regionaal verband alle ondersteuning vanuit jeugdzorg en begeleiding ingekocht.
■	We maken een lokaal beleidsplan en verordening ter voorbereiding op de overgang van taken vanuit de AWBZ naar de Wmo (in aanvulling op het al bestaande MO-beleidsplan). Daarbij rekening houdend met regionale keuzes die gemaakt worden.	In het vierde kwartaal van 2014 zijn het beleidsplan "Met respect… op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning" en de daarop volgende verordeningen door de gemeenteraad vastgesteld.
■	Daarnaast zal in 2014 uitvoering gegeven worden aan het uitvoeringsprogramma van *Thuis in de buurt*. Waaronder:	Thuis in de Buurt is onderdeel geworden van het beleidsplan "Met respect…" Er is een uitvoeringsplan opgesteld met daarin de diverse projecten en activiteiten.
1	Zoals in programma 2 ook al aangegeven zullen we samen met Welbions, diverse zorgaanbieders en waar mogelijk ook cliënten een vervolg geven aan het in kaart brengen van de gevolgen van de veranderingen in de zorgzwaartepakketten (ZZP'ers).	Er is als vervolg op het opgeleverde regionale document een werkgroep gestart met de gemeenten Enschede en Oldenzaal om een plan van aanpak op te stellen voor de extramuralisering.
2	We stimuleren en financieren de inzet Eigenkracht methodiek bij ouderenadviseurs (door SWOH)	SWOH heeft in 2014 subsidie ontvangen voor een netwerkberaad ouderen. Hierin wordt de EK methodiek bij ouderen toegepast. Daarnaast is er scholing van ouderenadviseurs en werkers in de methodiek van vragen en toepassen in de gesprekken die zij voeren met ouderen.
3	We stimuleren collectieve GGZ-preventie. Preventieprogramma's omvatten een keten van activiteiten, van universeel tot en met geïndiceerde preventie.	We hebben in 2014 een aantal preventie-activiteiten voor de GGZ gefinancierd. Zoals bijeenkomsten KOPP (Kinderen van ouderen met psychische problemen), website Grip op je dip, depressiepreventie bij jongeren, preventie van

		gedragsstoornissen bij kinderen en voorlichting aan onderwijs, ouders en professionals (CJG).
4	Vanuit het project Samen werken door samenwerken van Carint, Scala en SIZT zal uitvoering gegeven worden aan integrale wijkgerichte samenwerking met aandacht voor afstemming van werkzaamheden van thuisbegeleiders, maatschappelijk werkers en sociaal cultureel werkers. Maar ook innovaties, toegang, vrijwilligers en mantelzorgers. Meer hierover bij P630 (sociaal cultureel werk).	Zoals hierboven als is aangegeven is er veel inzet geweest op de vorming van de wijkteams door de Samen Sterk partners. De teams zijn gevormd en gestart met ingang van 1-1-2015.

P-621 Vreemdelingen					
Lasten	2014		Baten	Saldo	2014
-90			0	-90	

Vreemdelingen (P-621)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Waarborgen dat iedere burger gelijke kansen krijgt zodat iedereen zijn of haar eigen emancipatie optimaal kan realiseren.		
■	Voortzetting van de uitvoeringsregeling op het terrein van minderhedenbeleid (ten behoeve van allochtonenorganisaties).	In 2014 is de uitvoeringsregeling Diversiteit uitgevoerd. In 2014 is er wel een bezuiniging doorgevoerd voor het jaar 2015 (budget is voor 2015 met een derde gekort).
■	Implementeren van keuzes rondom het takenpakket van voormalig Roza binnen de setting van een vrijwilligersorganisatie.	Het is ROZA in 2014 niet gelukt om een doorstart te maken richting een vrijwilligersorganisatie van en voor vrouwen.

P-622 Huishoudelijke verzorging					
Lasten	2014		Baten	Saldo	2014
-11.470			2.210	-9.260	

P-623 Participatiebudget		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-4.651	4.600	-52

Participatiebudget (P-623)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Inburgering: Eind 2014 hebben inwoners van Hengelo die hun beheersing van de Nederlandse taal willen verbeteren hiervoor hun weg kunnen vinden. Inburgeraars die bezig zijn met inburgeren kunnen waar nodig maatschappelijke begeleiding krijgen. De inburgeraars die gestart zijn met een inburgeringstraject hebben begeleiding en coaching gekregen. De verplichte inburgeraars die nog niet hebben voldaan aan hun inburgeringsplicht zijn gehandhaafd.		
■	Het optimaliseren van Taalpunt Menthol met een aanbod voor elke inwoner die zijn beheersing van de Nederlandse taal wil verbeteren.	De communicatie tussen Menthol en Taalpunt is geoptimaliseerd (via werken in de cloud). Voor "Taal in de wijk" is in 2014 een parttime taaldocente aangesteld. Per 01-01-2015 begint een tweede. De doorverwijzing naar "Taal in de wijk" verloopt nu ook beter. Het Taalpunt is inmiddels een begrip in de Hengelose samenleving geworden.
■	Het uitbouwen en coördineren van een vrijwilligersorganisatie die het Taalpunt Menthol en het Taalcafé bemensen.	In 2014 is samen met de Rotary stichting "Samen voor taal" opgericht. Hieraan is een uitstekend bezocht symposium vooraf gegaan. In deze stichting participeren de Rotary, Rabobank, Carint/Menthol en Bibliotheek. De st. Lezen en schrijven, het ROC van Twente en de gemeente treden op als adviseur. Doelstelling: activiteiten op taalgebied van verschillende organisaties op elkaar afstemmen.
■	Het implementeren van het eind 2012 vast te stellen herijkte inburgeringsbeleid.	Het herijkte beleid gaat uit van een terugtredende overheid. Vanaf 01-01-2013 zijn inburgeringsplichtigen zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Onze werkzaamheden 'beperken' zich sindsdien tot het handhaven van de inburgeringsplicht van de personen die dat reeds vóór 1-1-2013 waren.
■	Het afronden van het ex-AMV-project.	Het ex-AMV-project is per 1-11-2013 zowel inhoudelijk als financieel afgerond. Informeel begeleiden we in goed overleg met DT&V nog een aantal jongeren.
Educatie is gericht op de bevordering van de persoonlijke ontplooiing ten dienste van het maatschappelijk functioneren van volwassenen door de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen op een manier die aansluit bij hun behoeften, mogelijkheden en ervaringen, alsmede bij maatschappelijke behoeften.		
■	Educatie richt zich in 2014 specifiek op drie aandachtsvelden: VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs), NT2 (Nederlands als 2e Taal)) en Basiseducatie. Met de VAVO wordt actief bijgedragen aan het terugdringen van het aantal Hengelose schoolverlaters dat zonder startkwalificatie het voortgezet onderwijs verlaat. Met NT2 trajecten wordt de basis gelegd voor een goede integratie in	In 2014 is samen met de gemeenten Borne en Hof van Twente bij het ROC van Twente een divers Educatieaanbod ingekocht. Met de Hengelose WEB* middelen werden 4 cursussen Basiseducatie Taal en Rekenen ingekocht, 1 cursus Staatsexamen NT 2 en 2 cursussen NT2 die in de Hengelose wijken uitgevoerd werden. In totaal waren er voor de gemeente Hengelo 90 plaatsen beschikbaar. De financiering en uitvoering van de VAVO is niet langer een gemeentelijke aangelegenheid, maar valt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. In 2014 heeft het Rijk besloten dat de WEB

	de Hengelose samenleving. Basiseducatie richt zich met diverse programma's op laaggeletterden. In 2014 wordt verder gewerkt aan integraal beleid rond de inzet van het Participatiebudget, waar dit rijksbudget voor Educatie deel van uitmaakt.	middelen vanaf 2015 een zelfstandige doeluitkering worden die niet langer deel uitmaken van het Participatiebudget. *WEB = Wet Educatie Beroepsonderwijs *VAVO = Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs

P-630 Sociaal-cultureel werk		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-5.672	540	-5.132

Sociaal cultureel werk (P-630)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het bevorderen van de zelfredzaamheid en de zelfwerkzaamheid van vrijwilligers en wijkbewoners. Naast door en voor buurt- en wijkbewoners georganiseerde activiteiten wordt er een aanbod door professionele organisaties in de zorg en welzijn mogelijk gemaakt.		
■	In 2014 willen we vorm geven aan een nieuwe manier van programmeren waarbij vraag en aanbod op elkaar afgestemd wordt. Leidend zal de maatschappelijke vraag zijn. Sleutel ligt in het slim programmeren en integreren van diverse thema's binnen het sociale domein. Ook op het gebied van accommodaties kunnen slimmere combinaties gemaakt worden. Hierover is overleg met verschillende maatschappelijke partners.	In 2014 is verder gegaan met de uitwerking van de notitie "programmeren Welzijn en Zorg" . Hierover zijn gesprekken geweest met Welbions en onze maatschappelijke partners. In Berflo Es en de Hengelose Es draait een pilot om te komen tot concrete opgaven op basis van de maatschappelijke vraag. Het proces krijgt in 2015 een vervolg.
De jeugd in Hengelo groeit positief op. Het opvoeden van jeugdigen doen ouders op eigen kracht in een omgeving waar zij samen met professioneel opvoeders optrekken. Jaarlijks biedt het jeugd- en jongerenwerk een breed activiteitenaanbod aan kinderen en jongeren in de leeftijd van 6-23 jaar.		
■	Stimuleren van Eigen Kracht Conferenties. In de subsidieafspraken met partners wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de mogelijkheid gebruik te maken van Eigen Kracht Conferenties. Zo ook met moedercentrum Donna.	In 2014 was er de mogelijkheid Eigen Kracht Conferenties in te zetten voor Hengelose Burgers. Het aantal dat aangevraagd wordt neemt af in 2014. In het najaar waren er 19 aangevraagd en 7 doorgegaan. We merken dat de werkwijze meer geïntegreerd opgepakt wordt door organisaties. We willen een stimulans blijven geven aan de brede vertaling van Eigen Kracht in de ondersteuning voor burgers en minder nadruk op de conferenties gaan leggen.
■	Ten einde te komen tot een samenhangend programma voor jeugd- en jongerenwerk en de te behalen bezuiniging daarop, zal verdere uitwerking gegeven worden aan de invulling van het	In samenwerking met CREA is de stedelijke jongerenvoorziening SKILLZ geopend, waar jongeren de mogelijkheid geboden wordt te werken aan talentontwikkeling. SKILLZ stimuleert en ondersteunt jongeren en speelt een centrale rol in de aanpak van jeugdgroepen.

	professioneel jongerenwerk (doelstelling, rol, werkwijze). Centraal daarin staat de samenwerking met Carint, het onderwijs, de wijkwelzijns-voorzieningen (jongerensoos), Metropool en overige partners. Het gaat dan om inhoudelijke samenwerking als ook het gebruik maken van elkaars faciliteiten.	SKILLZ vervult een rol als vangnet voor jongeren en zijn daarmee preventief, om jeugdzorg te voorkomen. Dit doet zij samen met de Samen Sterk partners (Carint, SIZT), het onderwijs en Metropool.
Vrijwilligerswerk/Servicepunt Vrijwilligers: het werven en bemiddelen van vrijwilligers voor de uitvoering van vrijwilligerswerk; het ondersteunen van vrijwilligers en door vrijwilligers bestuurde organisaties bij de uitvoering van hun werkzaamheden; het verzorgen van cursorische activiteiten t.b.v. het vrijwilligerswerk.		
■	Vanuit het project Samen werken door samenwerken van Carint, Scala en SIZT zal uitvoering gegeven worden aan:	
1	Eén ingang, één proces en één plek voor vrijwilligers en mantelzorgers.	Het SVH (Servicepunt Vrijwilligers Hengelo) heeft in 2014 een plek gekregen in het stadhuis. Er is afstemming met het zorgloket.
2	Een duidelijk proces voor vraag en aanbod beschreven en gerealiseerd.	Via het SVH worden vraag en aanbod voor en van vrijwilligers bijeen gebracht. Voor mantelzorgers gebeurt dit via het SIZT (Stichting Informele Zorg Hengelo). Het blijft echter lastig om een totaal beeld te krijgen van vraag en aanbod van en voor vrijwilligers en mantelzorgers.
3	Beschreven werkprocessen (o.a. scholing en ondersteuning van vrijwilligers).	In de beleidsnota "Met respect…" is opgenomen dat we de behoefte van mantelzorgers en vrijwilligers gaan volgen en gekozen is voor een brede integrale inzet boven individuele standaard waardering.
4	Aanbevelingen/adviezen over vrijwilligers- en mantelzorgbeleid t.b.v. college en raad.	Met het vaststellen van het beleidsnota "Met respect…" zijn contouren bepaald voor vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. E.e.a. wordt uitgewerkt in een actieplan.
Het opbouwwerk verbindt de maatschappelijke wensen en vragen uit de wijk aan het zelfoplossend vermogen van de burger. Het opbouwwerk maakt deel uit van de wijkteams van Scala welzijn.		
■	Vanuit het project Samen werken door samenwerken van Carint, Scala en SIZT zal uitvoering gegeven worden aan integrale wijkgerichte samenwerking.	We hebben samen met de Samen Sterk partners de totstandkoming van de wijkteams gerealiseerd. De teams zijn gevormd en gestart met ingang van 1-1-2015.
■	Een implementatieplan voor een samenwerkingsvorm (procesbeschrijving) waarin beschreven: de juiste omgang met klantvragen voor- en nadelen kosten- en batenanalyse overige consequenties samenwerking met vrijwilligers/mantelzorgers rollen van de professionals verbinding tussen voorliggende voorzieningen (welzijn), maatschappelijke dienstverlening en zorg.	De implementatie heeft in 2014 gestalte gekregen en de SamenSterk partners hebben zich in november 2014 gepresenteerd aan gemeente(raad) en partners. Zij hebben laten zien hoe de wijkteams er uit gaan zien, wat de activiteiten zijn en wat de verbinding is met de toegang.

■	Integrale wijkteams met afstemming van werkzaamheden, waarin sociaal cultureel werkers, thuisbegeleiders, maatschappelijk werkers inhoudelijk samenwerken met één gezamenlijk aanbod en binnen één werkproces. Er wordt aanvullend gewerkt op het zorgloket van de gemeente Hengelo, deels vorm gegeven op basis van bovenstaand implementatieplan.	In 2014 zijn de wijkteams van Samen Sterk geformeerd. Medewerkers van de samenwerkingspartners Scala, SWOH, AMW en SIZT hebben hierin een plek gekregen. Er is aandacht geweest voor het proces van de Toegang. Er is een nauwe samenwerking met het zorgloket en de regisseurs van de gemeente.

P-650 Kinderopvang					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-1.721		20		-1.701	

Kinderdagopvang (P-650)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het creëren van optimale ontwikkelingskansen voor kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar door het aanbieden van veelzijdige en passende speelmogelijkheden. Dit door te werken aan ontwikkelingsstimulering, volgen en signaleren en vormgeven doorgaande ontwikkelingslijn.		
■	Na de scholing in de pedagogische programma's te hebben afgerond wordt in 2014 ingezet op het opbrengstgericht werken en zorg binnen de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk.	Binnen de peuterspeelzalen is ingezet op het optimaliseren van het opbrengst gericht werken en de kwaliteitszorg. Voor de kinderopvang is een intern begeleider aangesteld als aanspreekpunt en adviseur voor zorg binnen de kinderopvang.
■	Verder zullen er wederom 200 VVE plaatsen gerealiseerd worden en deze plaatsen kunnen ingevuld worden op elke peuterspeelzaal.	Er zijn 200 VVE plaatsen gerealiseerd. Op elke peuterspeelzaal kan een VVE programma worden gevolgd.
■	In 2014 zal verder invulling gegeven worden aan de Integrale Kindcentra.	Het onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk hebben dit verder ontwikkeld. Begin 2015 krijgt de gemeente de plannen van aanpak van de verschillende IKC's in Hengelo. Het komen tot een IKC stimuleren we nog in 2014/2015 en daarna niet meer. Wel willen we IKC's op inhoudelijke thema's kunnen blijven ondersteunen.

P-652 WMO - Voorzieningen					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-5.749		475		-5.274	

hoofdfunctie 6	Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.			
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-95.495**	**-95.533**	**-99.845**	**-97.291**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**57.642**	**57.706**	**59.409**	**57.630**
Gerealiseerde totaal van saldo van	**-37.853**	**-37.828**	**-40.436**	**-39.661**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**463**	**0**	**183**	**178**
mutaties reserves	**463**	**0**	**183**	**178**
hoofdfunctie 6 Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.				
Gerealiseerde resultaat	**-37.390**	**-37.828**	**-40.252**	**-39.483**

Hoofdfunctie 7	Volksgezondheid en milieu
Commissie(s)	Sociaal, Fysiek
Sector	Ruimte, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Stedelijk Beheer

Missie

Hengelo streeft naar volwaardig burgerschap voor al haar inwoners. Hengelo heeft daarbij oog voor de verscheidenheid van de samenleving. Hengelo brengt de sociaal economische gezondheidsverschillen terug door specifieke inzet bij groepen die in een achterstandssituatie verkeren. De stad versterkt de toegankelijkheid van het zorgaanbod om een volwaardige maatschappelijke participatie te waarborgen.
Bij het onderdeel milieu gaat het om het realiseren van een duurzaam evenwicht tussen milieubelastende activiteiten en milieugevoelige functies, zoals wonen, flora en fauna.

Speerpunten 2014

- Handhaven van het preventiebeleid (en zo mogelijk versterken) en afspraken maken met partners in de zorg
- Doorontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), zowel lokaal als regionaal in relatie tot de Transitie jeugdzorg en Passend Onderwijs
- Experimenteren in voorbereiding op de Transitie Jeugdzorg
- Organisatorisch voorbereidingen op de Transitie Jeugdzorg
- Adequate oplossingen zoeken binnen de WMO als gevolg van de wijzigingen in de AWBZ; het is nog steeds niet duidelijk wat de gevolgen van de wijzigingen zijn en wie buiten de boot valt of dreigt te vallen
- Uitwerken van de thema's benoemd in de regionale gezondheidsnotitie Vitale coalities
- Aandacht voor het veranderende zorglandschap, scheiden wonen met zorg en de transities
- Uitvoering gebiedsgericht grondwaterbeheer
- Ontwikkeling integraal beleid voor de ondergrond
- Starten met uitvoering grondstoffenprogramma 2012 – 2017
- Uitvoeringsprogramma duurzaamheid
- Gevolgen Programma Hoogfrequent Spoor
- Professionalisering Stadstoezicht door verplichte her- en bijscholing en regionale samenwerking in het convenant tussen Twentse gemeenten
- Vergroten van de afvoercapaciteit van het rioolstelsel (rioolverzwaringen Westtangent, Deurningerstraat en Mozartlaan)
- Realiseren tijdelijke waterberging in de openbare ruimte
- Inrichten van stuwgebieden
- Uitvoeren van diverse beekherstelprojecten Berflobeek 2e fase en Omloopleiding
- Voorbereiden invoering eigenarenheffing en aanpassen belastingverordening (rioolheffing)

Hoofdfunctie P-7 Volksgezondheid & Milieu				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-26.585		**20.873**	**-5.712**	

Relevante beleidsnota's	
•	Jeugdprogramma Zelf Doen! Positief opgroeien en opvoeden in Hengelo 2011- 2014
•	Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning Hengelo 2012-2015
•	Visienota: Transformatie Jeugdzorg Twente (januari 2013)
•	Notitie: Samenwerken aan Jeugdzorg in Twente (juni 2013)
•	Beleidsprogramma thuis in de buurt (2012)
•	Nota Gezond leven in Hengelo, lokaal gezondheidsbeleid 2009-2012
•	Regionale gezondheidsnotitie Vitale coalities (december 2012)
•	Landelijk Afvalbeheerplan 2 (2009 – 2021)
•	Grondstoffenprogramma 2012 - 2017
•	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017
•	Gemeentelijk Waterplan (2006)
•	Gemeentelijk Grondwaterplan (2013)
•	Grondwaterkwaliteitsplan (2007)
•	Gecoördineerd handhavingbeleid 2010/2011
•	Bodembeleidsplan (2003)
•	Nota bodembeheer gemeente Hengelo "Twents beleid veur oale groond" (2011)
•	Bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo (2011)
•	Visie op de grondwaterkwaliteit (2006)
•	Bodemsaneringsprogramma 2010 t/m 2014 (2010)
•	Verdeelbesluit bodemsaneringsmiddelen 2010 t/m 2014 (2010)
•	Beleidsplan Ondergrond (2012)
•	Beleidsplan Duurzame Ontwikkeling 2006-2010 (2006)
•	Beleid Externe Veiligheid gemeente Hengelo (2006)
•	Plan Uitvoeringsbeleid Bouwregelgeving (PUB) (integraal beleidsplan bouw, brandweer en
•	handhaving)
•	Nota geluid (2009)
•	Nota Duurzaam Bouwen
•	Beleidsplan Openbare Verlichting

P-714 Openbare gezondheidszorg		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-826	0	-826

Openbare gezondheidszorg (P-714)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Hengelo wil behoud van aanbod voor groepen die nergens anders terecht kunnen (rekening houdend met de effecten die keuzes kunnen hebben in de zorgstructuur), waarbij de voorzieningen voor jeugd zoveel mogelijk ontzien worden.		
■	Uitvoering geven aan de in 2012 vastgestelde uitvoeringsregelingen voor maatschappelijke opvang, bemoeizorg en begeleiding. Vanwege verschillende ontwikkelingen zal ook voor 2014 een afweging worden gemaakt worden van de beschikbare middelen binnen de uitvoeringsregelingen. De ontwikkelingen in de jeugdzorg en AWBZ-zorg zijn daarbij van groot belang.	In overleg met Mediant, Tactus, Humanitas Onder Dak en RIBW is in 2014 niet alleen invulling gegeven aan de vastgestelde uitvoeringsregelingen, maar is ook gekeken naar de overheveling van begeleiding. In 2014 is de overgang van beschermd wonen GGz naar de centrumgemeenten Maatschappelijke Opvang voorbereid. Ook is de overgang van de inloop-functie GGz naar de gemeente voorbereid.
■	Afhankelijk van de ontwikkelingen Lange Wemen kan (tijdelijke) herhuisvesting voor AC bij de Toren aan de orde zijn.	Herhuisvesting voor AC bij de Toren is niet aan de orde geweest omdat de ontwikkelingen Lange Wemen worden heroverwogen.
Het handhaven en/of bevorderen van een optimale gezondheid voor de inwoners van Hengelo. Binnen het gezondheidsbeleid wordt specifiek aandacht gegeven aan (groepen) mensen die zich in een sociaal zwakke positie bevinden.		
■	De regionale notitie Vitale coalities zal begin 2014 een lokale vertaling krijgen, met aandacht voor de thema's: bewegen en voeding, doegroen (inrichten openbare ruimte), collectieve preventie GGZ en verbinden 0e en 1e lijn. We vertalen dit in een lokaal plan.	De regionale notitie Vitale Coalities en de bijbehorende lokale oplegnotitie zijn in 2014 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is met name aandacht voor de verbinding van gezondheid met diverse andere beleidsterreinen. In 2014 hebben we ons aangemeld als GIDS-gemeente. Dit maakt dat we in 2015-2017 extra rijksmiddelen krijgen voor het bevorderen van gezondheid.
■	En we gaan door met de activiteiten die we daarin al doen (zoals Smaaklessen, Gezonde schoolkantine, Happy Fris e.a.), maar zullen ook kijken welke nieuwe of andere inzet nodig is. Daarin is de relatie met sport en bewegen en de ontwikkelingen in de gezondheidszorg breed (waaronder transities) van groot belang.	Waar mogelijk zijn de bestaande activiteiten gecontinueerd in 2014. Zo is er in 2014 vanuit Hengelo sport weer aandacht besteed aan het bevorderen van een gezonde leefstijl en heeft CarintReggeland op een aantal scholen het project gezonde schoolkantine uitgevoerd. Daarnaast hebben twee VO-scholen een landelijke aanvraag in het kader van de gezonde school gehonoreerd gekregen. Ook hebben in het voorjaar 132 teams (ruim 600 deelnemers) uit Hengelo meegedaan aan het wandelproject Hengelo Vitaal.

P-715 Jeugdgezondheidszorg (Uniform deel)					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-1.722		0		-1.722	

Jeugdgezondheidszorg (Uniform deel) (P-715)

Doel	Doen	Gedaan
De Jeugdgezondheidszorg (Jgz) draagt zorg voor het volgen en signaleren van en het adviseren over de fysieke, sociale, psychische en cognitieve ontwikkeling van alle kinderen en jeugdigen van -9 maanden naar 23 jaar in Twente, gericht op een gezonde en veilige ontwikkeling van deze kinderen en jeugdigen. Dit gebeurt door uitvoering van het basistakenpakket 0-19 door de GGD-JGZ.		
■	De GGD geeft uitvoering aan de JGZ. In 2014 wordt invulling gegeven aan het extra contactmoment adolescenten. Dit is een uitbreiding van het basistakenpakket. Hiervoor zijn extra middelen toegekend vanuit het Rijk.	In 2014 heeft op een deel van de VO scholen het adolescentencontactmoment plaatsgevonden. Afgesproken is de invoering van het contactmoment te zien als een 2-jarig traject waarbij eind 2015 het contactmoment adolescenten 2 maal volledig is uitgevoerd op alle VO scholen.
■	In 2013 is het rapport van commissie De Winter verschenen. Dit is een evaluatie van het basistakenpakket JGZ en er is tevens advies uitgebracht over een nieuw basistakenpakket. Dit advies is overgenomen door staatssecretaris Van Rijn. Vraagstuk voor 2014 is de positionering en het takenpakket van de JGZ (zoals belegd in de wet PG) in relatie tot de Transitie Jeugdzorg.	De staatssecretaris heeft in het voorjaar 2014 zijn voornemens vertaald in een ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit publieke gezondheid. De nieuwe bepalingen over de JGZ treden gelijktijdig met de Jeugdwet op 1 januari 2015 in werking. Het nieuwe basispakket JGZ heeft uiteraard ook gevolgen voor de werkwijze van de JGZ van GGD Twente. Vier interne werkgroepen werken aan voorstellen voor modernisering van de samenwerking met ouders, onderwijs, huisartsen en CJG en andere ketenpartners. Daarnaast is een vijfde werkgroep geformeerd die zich buigt over mogelijkheden om te komen tot een meer flexibele invulling van de contactmomenten die per 1 januari a.s. in aantal niet meer wettelijk zijn vastgelegd. Voorstellen voor besluitvorming zullen worden voorgelegd aan de Bestuurscommissie PG. Implementatie van voorstellen uit de werkgroepen zal vooral in 2015 plaatsvinden.

P-716 Jeugdgezondheidszorg (WMO deel)					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-2.667		847		-1.820	

Jeugdgezondheidzorg (WMO deel) (P-716)

Doel	Doen	Gedaan
In onze visie is het Centrum voor Jeugd en Gezin een goed bereikbare laagdrempelige voorziening van waaruit verschillende organisaties in onderlinge samenhang opvoedondersteuning en zorg aanbieden voor ouders en jeugd in Hengelo. O.b.v. het jeugdprogramma "Zelf Doen!, positief opvoeden en opgroeien" zullen de daarin geformuleerde doelstellingen voor 2014 worden nagestreefd.		

■	Eén van de uitgangspunten van de nieuwe (concept) Jeugdwet is preventie, uitgaan van eigen kracht van jeugdigen, ouders en het sociaal netwerk. Dit sluit naadloos aan bij onze lokale uitgangspunten met betrekking tot het CJG. Begin 2014 zullen we een nieuw jeugdprogramma/ beleidsplan vaststellen op grond waarvan vermoedelijk een verordening wordt geschreven en een aanbestedingsprocedure zal worden gestart.	In 2014 zijn de resultaten zoals beschreven in het uitvoeringsplan 2014 behaald met betrekking tot informatie & advies, preventie, zorgstructuur en de voorbereiding op de transitie jeugdzorg. Zo is in 2014 is het beleidsplan "Met respect…" door de raad vastgesteld en de verordening Jeugdhulp. Het college heeft daarnaast ook het "besluit jeugdhulp" vastgesteld. In april is het regionale Strategisch Inkoopdocument vastgesteld. Hieruit volgend zijn de inkooptrajecten gestart voor de jeugdhulp. Rond november waren alle contracten gesloten met de aanbieders voor de jeugdhulp.
■	In 2014 blijven we experimenteren met subsidie van de provincie in het kader van de Transitie Jeugdzorg.	Met extra middelen van de provincie zijn projecten voortgezet in 2014 ter voorbereiding op de transitie jeugdzorg: Loes op school, Ondertussen 074, Toegangsteam Jeugd, Doorontwikkeling GRIP, Samenwerking met huisartsen en Transitie Jeugdzorg/Passend onderwijs.

P-721 Afvalverwijdering & -verwerking		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-8.997	10.141	1.144

Afvalverwijdering en –verwerking (P-721)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Realiseren Twentse doelstelling 2030 (90% afvalscheiding).		
■	Bij het nieuwe milieupark enkele logistieke bewegingen verbeteren. Opstellen en uitvoering geven van beleidstuk "Afvalloos Hengelo 2030". Aanpassing diftartarieven in 2014. Verbetering/uitbreiding milieueilandjes. Start realisatie ondergrondse afvalcontainers voor alle huishoudens.	Hengelo heeft aanvang 2014 65% afvalscheiding gerealiseerd. Daarmee zijn de oorspronkelijke landelijke doelstellingen bereikt (158 kg restafval p.p.). Het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen gestart voor de keuze van de scenario's om de nieuwe landelijk doelstelling te bereiken (2025: nog 30 kg restafval p.p.). Ondergrondse milieupleintjes deels verbeterd. Nog 18 te gaan in 2015. Wederom restitutie van afvalstoffenheffing aan huishoudens wegens succes diftar.
Verkeerd aanbieden en dumpen van afval terugdringen.		
■	Handhaving op orde houden.	Er zijn veel bijplaatsingen, van volle vuilniszakken tot complete inboedels. Maar in totaalgewicht is de hoeveelheid aan bijplaatsingen niet toegenomen. Zeven dagen per week werd er door de boa's van Stadstoezicht gehandhaafd op illegale dump. Door de vele bijplaatsingen wordt hiervoor tijdelijk 1 extra fte boa vrijgemaakt (vanaf 1-1-2015)
■	Projectmatig handhaven op illegale dump en verkeerd aanbiedgedrag.	De boa's van Stadstoezicht werkten met zogenaamde "hot spots". Een zelf ontwikkelde methode die zeer effectief werkt. Regelmatig voerden de boa's handhaving acties uit waarbij de nadruk ligt op een heterdaad aanhouding.
■	Projecten gedragsbeïnvloeding uitvoeren.	Gestart met het project, resultaten worden in 2015 verwacht. Met externe subsidiemiddelen uit het verpakkingsakkoord schaft SWB Gluton elektrische

		straatstofzuiger aan. Het project voor een integrale campagne is met subsidie gehonoreerd.
Verlagen gemiddelde kosten per aansluiting.		
■	Blijvend monitoren aanbiedgedrag, kosten en baten. Wijzigen diftartarieven.	Het aanbiedgedrag is in vergelijking met 2013 ongeveer gelijk gebleven. Daarmee lijkt het effect van diftar te stagneren en is het maximaal haalbare effect bereikt. Voor doorstart zijn andere scenario's nodig. Dit komt in 2015 in de raad.

P-722 Riolering & Waterzuivering		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-6.837	7.450	612

Riolering & waterzuivering (P-722)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Voorkomen van wateroverlast.		
■	Afkoppelen van verhard oppervlak.	Er is circa 1 ha. afgekoppeld aan de Parallelweg en de Loweg.
■	Oplossen van structurele grondwateroverlast.	Het grondwater- en drainageonderzoek in de Nijverheid is afgerond. Er is opdracht verleend voor het grondwateronderzoek in de Berflo Es Er is begonnen met het grondwateronderzoek bij de Oude Postweg e.o.
■	Vergroten van de afvoercapaciteit van het rioolstelsel	Er is een begin gemaakt met de rioolverzwaring in de West Tangent. Het project is aanbesteed en het gedeelte Weideweg tussen Wegtersweg en Wooldersweg is in uitvoering. De rioolverzwaringen in de Deurningerstraat en de Mozartlaan worden voorbereid.
■	Realiseren tijdelijke waterberging in de openbare ruimte.	Er is een begin gemaakt met het inventariseren van risicovolle locaties en mogelijke oplossingen voor (tijdelijke) waterberging in de openbare ruimte.
■	Inrichten van stuwgebieden.	De voorbereiding van de resterende 17 stuwgebieden is in de afrondende fase.
Beperking van de milieubelasting.		
■	Afkoppelen van verhard oppervlak.	Er is circa 1 ha. afgekoppeld aan de Parallelweg en de Loweg.
■	Renovatie/vervanging van lekke rioolbuizen.	De riolering in Loweg/Ottoweg en in de Parrallelweg/Rietweg/Stroweg is vervangen. De riolering in de Oelerweg is gerelined. Bij al deze projecten is de openbare ruimte heringericht, zijn nieuwe bomen geplant en is Led-straatverlichting geplaatst. Het aanpassen van de openbare verlichting komt niet ten laste van de rioleringsvoorziening.
■	Inrichten van stuwgebieden.	De voorbereiding van de resterende 17 stuwgebieden is in de afrondende fase.
■	Opheffen van foutieve rioolaansluitingen.	In de wijk Roershoek, zijn circa 1.000 percelen gecontroleerd op foutieve aansluitingen. Gebleken is dat circa 3% het afvalwater loost op het hemelwaterriool. Deze foutieve aansluitingen zijn inmiddels hersteld.

Effectief beheren van het rioolstelsel.		
■	Reinigen en inspecteren van het rioolstelsel.	De riolen in de Deldenerstraat, Mozartlaan, delen van de Woolderes en heel Beckum zijn gereinigd en geïnspecteerd. De resultaten van de inspecties zijn verwerkt in het rioolbeheersysteem.
■	Reinigen van trottoirs- en straatkolken.	Jaarlijks worden de trottoir- en straatkolken 1 tot 2 keer gereinigd.
■	Reinigen en inspecteren van rioolgemalen en bergbezinkbassins.	Jaarlijks worden de gemalen en bergbezinkbassins geïnspecteerd. Tevens zijn de gemalen gereinigd.
■	Up to date houden van het geautomatiseerd rioolbeheersysteem.	Het rioolbeheersysteem is up to date. Realtime is te zien hoe de gemalen functioneren en bij storingen vindt er directe alarmering plaats. Diverse gemalen zijn uitgerust met de nieuwste hard- en software. Tevens worden overstorten vanuit het riool op het oppervlaktewater gemeten en gemonitord.
Zichtbaar maken en herinrichten van de beken.		
■	Uitvoeren van diverse beekherstelprojecten zoals benoemd in het vGRP 2013-2017.	In 2014 is begonnen met de herinrichting van de Omloopleiding, Koekoeksbeek en Berflobeek (tussen de Breemarsweg en de Rudolfstraat).

P-723 Milieubeheer		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-4.653	**1.968**	**-2.685**

Milieubeheer (P-723)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Vergunningverlening Naleving milieuregelgeving door bedrijven.		
■	Afhandeling vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen.	Gerealiseerd.
■	Kwalitatief goede vergunningen (conform landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria).	Gerealiseerd, echter er zijn geen landelijke kwaliteitseisen vastgesteld.
■	Invoeren vooroverleg en vergunningmanagement om bedrijven goed over regelgeving te informeren.	Dit is als standaard geïmplementeerd.
■	Doorontwikkeling regionale uitvoeringsdienst (RUD) waarbij infrastructuur voor een Wabobrede RUD gereed is in 2014.	Netwerk RUD functioneert voor basistaken. Uitwisseling werkzaamheden met RUD vrijwel nihil.
■	Maatwerkvoorschriften opgesteld voor alle horeca in de binnenstad van Hengelo.	Uitgevoerd. Ingediende bezwaarschriften en overleg met de horeca leidt tot aanpassingen.
Toezicht en handhaving Waarborgen van de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid in de leefomgeving.		
■	Uitvoeren van toezicht en handhaving middels inspecties.	Gerealiseerd, volgens een planning op basis van een risico analyse.
■	Uitvoeren van multidisciplinaire projecten gericht op beperking van risico's en knelpunten in de	Gerealiseerd. Een voorbeeld hiervan is kamerverhuur, een multidisciplinair project met Handhaving, Burgerzaken, sociale recherche en politie. Gericht op

	leefomgeving.	brand- en bouwveiligheid, uitkeringsfraude en strafrechtelijke overtredingen.
■	Geven van voorlichting en informatie aan burgers en bedrijven over het doel van regelgeving, wijzigende regelgeving en het belang van handhaving en toezicht.	Dit is gerealiseerd, maar blijft een voortdurend aandachtspunt. Voorlichting vindt plaats door middel van brieven en één op één aan burgers en bedrijven.
■	Tijdige en burgergerichte afhandeling van milieuklachten en handhaving verzoeken.	Gerealiseerd. Handhaving verzoeken worden geprioriteerd op basis van een matrix.
■	Jaarlijks vaststellen van een gecoördineerd handhavingsprogramma en handhavingsverslag.	In 2014 vervangen door een integraal uitvoeringsprogramma, in augustus vastgesteld door het college.
V.w.b. geluidhinder een zo goed mogelijk evenwicht tussen enerzijds woon- en leefklimaat en anderzijds nodige (geluid)ruimte voor sociale, culturele en economische activiteiten.		
■	Als gevolg van het actieplan omgevingslawaai 2013-2018 wordt de Westtangent voorzien van geluidreducerend asfalt. Gelijktijdig wordt onderzoek gestart naar resterende geluidbelasting en worden woningen zo nodig gesaneerd.	Op de Oelerweg is geluidreducerend asfalt aangebracht. Voor andere delen Westtangent is in geluidreducerend asfalt voorzien. Akoestisch onderzoek naar resterende geluidbelasting wordt uitgevoerd.
■	Bewaken wettelijke zones industrielawaai.	Bij vergunningaanvragen van bedrijven is getoetst of deze pasten binnen de wettelijke geluidszone.
■	Toetsen van ruimtelijke ontwikkelingen, vergunningen en ontheffingen aan wetgeving en gemeentelijk geluidbeleid.	Omgevingsvergunningaanvragen en ruimtelijke plannen zijn getoetst aan wetgeving en gemeentelijk geluidbeleid. Resultaten zijn vastgelegd in overwegingen en milieu-aspectenstudies..
■	Actualiseren verkeersmilieukaart.	Is geactualiseerd.
■	(Wettelijke) sanering hoog belaste woningen.	Subsidie aangevraagd en toegekend voor sanering woningen langs Deurningerstraat
■	Volgen ontwikkelingen hoogfrequent spoor.	De Staatsecretaris heeft in juli een voorkeursvariant gekozen (kopmaken Deventer), maar besloten de uitvoering uit te stellen tot 2020. Het project is daarmee voorlopig afgerond. Er is nog wel aandacht voor extra goederentreinen vanwege aanleg van een derde spoor in Duitsland in aansluiting op de Betuweroute.
Ter plaatse van gevoelige bestemmingen geen overschrijdingen van wettelijke luchtkwaliteitsnormen.		
■	Aanleveren data voor rapportage luchtkwaliteit in 2013.	Gerealiseerd.
■	Motiveren van effecten van en/of gevolgen voor de luchtkwaliteit in ruimtelijke plannen.	Resultaten van de toetsing zijn vastgelegd in milieu-aspectenstudies.
Het gebiedsgericht grondwaterbeheer uitvoeren.		
■	De verontreinigingen die, na afkoop, in het gebiedsgerichte grondwaterbeheer zijn opgenomen, worden volgens het Gebiedsbeheerplan voor het centrumgebied van Hengelo aangepakt.	In 2014 zijn vier locaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is in het gebiedsgericht grondwaterbeheer opgenomen. Tevens zijn de noodzakelijke peilbuizen geplaatst en is de eerste monitoringsronde uitgevoerd. Het gebiedsgericht grondwaterbeheer is derhalve in uitvoering.

Ontwikkelen beleid voor de ondergrond.		
■	Integrale benadering van ondergrond en ruimte vormgeven.	Er is nog geen beleid opgesteld. In de werkgroep ondergrond van Regio Twente, die in 2014 is opgestart, wordt samengewerkt aan een factsheet ondergrond. Deze factsheet geeft bouwstenen voor een visie op de ondergrond.
Het verder in beeld brengen van verspreidingsrisico's en ecologische risico's.		
■	Het uitvoeren van bodemonderzoeken op spoedlocaties tot aan het niveau dat beschikking ernst en spoedeisendheid verleend kan worden. Dit zal volgens het bodemconvenant voor 31-12-2015 moeten gebeuren.	Op één locatie is in 2014 een humaan risico geconstateerd. De sanering hiervan is inmiddels voorbereid en zal begin 2015 starten. Op vijf locaties wordt momenteel een sanering of beheersing uitgevoerd vanwege een verspreidingsrisico. Er moeten nog drie locaties die eigendom zijn van derden verder onderzocht worden voordat de beschikking in 2015 kan worden genomen. De doelstelling is haalbaar.
Het externe veiligheidsrisico (het groepsrisico) in woongebieden in Hengelo zo beperkt mogelijk houden.		
■	Vaststellen en uitvoeren van het geactualiseerd beleid externe veiligheid 2014.	Uitvoering vindt plaats. Vaststelling van actualisatie vanwege andere prioriteiten uitgesteld tot 2015.
■	Ruimtelijke plannen toetsen aan het externe veiligheidsbeleid.	Gerealiseerd.

P-724 Lijkbezorging		
Lasten 2014	**Baten**	**Saldo 2014**
-883	**467**	**-416**

Lijkbezorging (P-724)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Uitvoering geven aan de Wet op de lijkbezorging via een tweetal algemene begraafplaatsen.		
■	Binnen de gemeente Hengelo behoort het begraven worden, of het kiezen van een asbestemming tot de mogelijkheden op twee algemene begraafplaatsen. Daarnaast is het onderhoud van de begraafplaatsen een taak van de gemeente Hengelo.	In 2014 is de nieuwe urnenmuur in gebruik genomen op de begraafplaats aan de Oldenzaalsestraat. Hier zijn de eersten urnnissen al van uitgegeven. In 2014 zien we nog steeds een toename van het aantal crematies (ten opzichte van begraven).

hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-23.892**	**-24.422**	**-26.853**	**-26.096**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**18.845**	**19.004**	**19.382**	**19.290**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-5.047**	**-5.418**	**-7.472**	**-6.805**
Toevoegingen aan de reserves	**-750**	**-410**	**-574**	**-490**
Onttrekkingen aan de reserves	**826**	**739**	**2.205**	**1.582**
mutaties reserves	**76**	**329**	**1.631**	**1.093**
hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
Gerealiseerde resultaat	**-4.971**	**-5.089**	**-5.841**	**-5.712**

Hoofdfunctie 8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Commissie(s)	Fysiek
Sector	Ruimte, Personeel en Financiën, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Missie

Het realiseren van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van de stad en het buitengebied binnen de Netwerkstad Twente gezien vanuit (inter)nationaal perspectief. Binnen die opgave zorgen voor complete wijken met voldoende kwalitatief goede woningen in een ruime keuze voor de (toekomstige) bewoners van Hengelo.

Speerpunten 2014

- Actualisatie bestemmingsplan Centrum
- Actieplan binnenstad
- Uitvoering geven aan het nieuwe convenant en prestatieafspraken met Welbions
  - Uitvoering Pilot wonen boven winkels centrum
  - Uitvoering Pilot energieleverende nieuwbouw Medaillon
  - Planontwikkeling voor de herstructurering Hengelose Es Noord
  - Bevorderen van doorstroming tbv slaagkansen van actief woningzoekenden
- Uitvoering stimuleringsregeling woonservicegebieden (gericht op geschikt en verzorgd wonen)
- Realisatie woonservicegebied Klein Driene
- Het bevorderen van bovenlokale samenwerking en afstemming (Netwerkstad/Regio Twente) waaronder een gezamenlijke woningbouwprogrammering
- De transformatie van de wijk Berflo Es in combinatie met Hart van Zuid
- Experimenteren met flexibiliteit in planvoorschriften van nieuwe bestemmingsplannen
- Realiseren grondverkopen van de vastgestelde herzieningen voor 2013
- Een vrij besteedbaar deel van de algemene reserve grondexploitatie van minimaal € 3 miljoen realiseren
- Realiseer de reeds in gang gezette projecten. Voeg geen nieuw programma, nieuwe projecten toe
- De gemeentelijke boekwaarde van het grondbedrijf maximaal € 100 miljoen laten bedragen

Hoofdfunctie P-8	Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-52.923	**42.785**	**-10.138**

Relevante beleidsnota's
• Omgevingsvisie Overijssel (2009)
• Welstandnota (2013)
• Nota duurzaam bouwen/ duurzaamheidsagenda
• Ontheffingenbeleid artikel 3.23 WRO
• Structuurvisie Hengelo 2030 (2010)
• Woonvisie 2011-2016 (2011)
• Nota thuis in de buurt
• Notitie behorende bij de prioriteitenlijst voor woningbouwlocaties 2012-2016
• Herziening grondexploitaties per 1 januari 2014 (zoals vastgesteld per 11 juni 2014)
• Gedragslijn BBV en grondbedrijf (zoals vastgesteld per 20 maart 2007)
• Toe te passen grondslagen bij de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2014 (zoals vastgesteld per 20 januari 2014)
• Nota weerstandsvermogen (zoals vastgesteld in de Nota zicht op risico's per 16 december 2008)
• Grondprijsnotitie 2014 (zoals vastgesteld op 2 januari 2014)
• Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (2013)

P-810 Ruimtelijke ordening			
2014	Baten	Saldo	2014
-1.554	16	-1.538	

Ruimtelijke ordening (P-810)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Beïnvloeden, vormgeven en adviseren over alle ruimtelijke gevolgen van het grondgebruik via structuurplannen.		
■	Monitoren Structuurvisie Hengelo 2030.	Door programmaregie (met name programma 5) werd hier invulling gegeven aan het monitoren van de grote projecten uit de structuurvisie. Programmaregie is begin 2014 gestopt.
■	Samen met de netwerksteden uitvoering geven aan de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente en de daarin gemaakte samenwerkings- en uitvoeringsafspraken.	Met de uitvoering van de projecten uit de Ontwikkelagenda Netwerkstad is gestart. In Hengelo gaat het om de volgende investeringsprojecten: Ontsluiting High Tech System Park Twente Oostelijke stadsentree Enschedesestraat Expat Center Twente XL Businesspark: ontsluiting laad- en loskade Pilot 'Spontane (binnen)stad' Daarnaast is gewerkt aan de samenwerkingsafspraken o.a. strategisch programmeren.
■	Innovatiedriehoek, hart van zuid	De innovatiedriehoek draagt in hoge mate bij aan de versterking van de economische structuur van Twente. Voor Hengelo maakt Hart van Zuid onderdeel uit van de innovatiedriehoek. De bouw van de nieuwe fabriek van Stork aan de kanaalzone is gereed. De eerste fase van de voorbereiding van de Laan Hart van Zuid en de Boekelose brug is gereed. Met Welbions en enkele particulieren is overeenstemming bereikt over de aankoop van een aantal woningen en de grond die nodig is voor de aanleg van de weg. De stuurgroep Hart van Zuid heeft ingestemd met de verbouw van gebouwdeel 5 en 6 van de MTS voor de 1e fase WTC businessdistrict. Voor de herontwikkeling van het Vereenigingsgebouw is gekozen voor de commerciële variant. De voorbereidingen voor de bouw van de fietsenstalling als afronding van de herinrichting van het Stationsplein Noord zijn gestart. De bouw van de P&R garage is eveneens gestart en deze wordt eind 2014 opgeleverd. De bouw van het winkelcentrum Esrein is gestart.
■	Verbindingszone Enschede - Hengelo.	In 2014 heeft het plan voor het Sports Centre Hengelo opnieuw vorm gekregen.
Het juridisch vastleggen van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Hengelo in actuele bestemmingsplannen.		
■	Actualisatie van de bestemmingsplannen Centrum, Hengelo Zuid-Oost, Bedrijventerrein Twentekanaal, Wilderinkshoek, Woolder Es, Vooroorlogse Wijken, Tuindorp 't Lansink.	Bestemmingsplannen in procedure: - Deldenerstraat Noord - Oosterveld, zuidelijke percelen - Wilderinkshoek 2014 - Centrum 2013 - Woolder Es 2012 - Medaillon, deelgebieden 10 en 11

		- Ken Zuid (oeverwoningen) - Herziening Westermaat Plein, fase III - Herziening Strootbeekpark - Bedrijventerrein Twentekanaal Noordelijke kanaalzone - De Veldkamp Vigerend geworden bestemmingsplannen: - Bedrijventerrein Twentekanaal - Deldenerstraat Noord - Veldwijk Noord, Middengebied - Oosterveld, Zuidelijke percelen - Woolder Es 2012 - 't Weusthag, infrastructuur - Broek Noord, Noordelijke rand en Woonvelden - Kern Zuid, oeverwoningen - Bellersweg 13 e.o. - Bedrijventerrein Twentekanaal, herziening parkeerstrook Goudstraat - VMBO

P-820 Woningexploitatie / -bouw			
Lasten	2014	Baten	Saldo 2014
-169		1.172	1.003

Woningexploitatie/woningbouw (P-820)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het stimuleren van woningbouw en exploitatie d.m.v. subsidies in huur –en koopwoningen; meestal betreft dit sociale huurwoningen van corporaties.		
■	De regeling Woninggebonden subsidies is door het Rijk afgekocht en inmiddels gesloten.	Geen acties op uitgevoerd. Deze regeling is afgesloten, maar nog niet financieel. De Regioraad beslist of, wanneer en hoeveel gelden er vrijvallen in 2015.
■	De starterslening van SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) kan vanaf 2013 en in 2014 ook worden afgesloten voor goedkope nieuwbouwwoningen en CPO projecten (max. v.o.n. prijs van € 175.000).	In 2014 ca. 40 leningen verstrekt waarvan slechts 3 voor een nieuwbouwwoning. Er was nog geen cpo project in ontwikkeling in 2014.
Het stimuleren van particuliere initiatieven in de woningvoorraad of nieuwbouw die bijdragen aan kwaliteitsverbetering voor woonconsumenten en het wonen in Hengelo in brede zin.		
■	De starterslening van SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) is momenteel in uitvoering. Voor 2014 kunnen er ca. 40 leningen worden verstrekt voor woningen met een maximale verwervingssom van € 175.000. De provinciale subsidie voor het realiseren van	De ingezette startersleningen komen ten goede aan de woningvoorraad, omdat veel leningen benut worden om de woning te verbeteren. Bovendien draagt de starterslening, waarvan het merendeel is verstrekt voor de financiering van bestaande woningen, bij aan de doorstroming in de gehele woningmarkt. De conclusies uit het landelijke onderzoek van Kadaster over beperkte doorstromingseffecten van starterslening worden lokaal niet herkend.

	woonservicegebieden zal in 2013 en 2014 ingezet worden in concrete nieuwbouwprojecten gericht op verhogen van de toegankelijkheid voor het langer zelfstandig thuis wonen.	In 2014 is de provinciale subsidie voor woonservicegebieden ingezet op een drietal nieuwbouwprojecten (2 x 19 appartementen in klein Driene en 20 appartementen boven winkelcentrum in Veldwijk Noord). Verder is subsidie ingezet voor het opplussen van appartementen voor verzorgd wonen van Carint. Al deze appartementen hebben door de subsidie een hoger kwaliteitsniveau gekregen waardoor langer zelfstandig thuis wonen mogelijk wordt. Er is in totaal € 485.000 beschikt van een totale subsidie van € 1.123.000. De overige beschikkingen worden naar verwachting begin 2015 afgegeven.
■	De provinciale energiepremie regeling zal worden uitgevoerd voor het terugdringen van energieverbruik in bestaande particuliere woningen.	In 2014 zijn in totaal 304 premie aanvragen geweest waarvan er 246 zijn toegekend. Er zijn 51 duurzaamheidsleningen verstrekt ter waarde van totaal € 338.735. Ten opzichte van 2013 is er een stijgende lijn te zien in het aantal verstrekte leningen. Het aantal aangevraagde en dus toegekende premies is wel teruggelopen in 2014. Mogelijk komt dit door de versobering van de premieregeling in 2014 (o.a. lager premie bedrag en geen premie meer in een situatie waar men 'slechts' één maatregel uitvoert). Of beide regelingen na juli 2015 verder worden stopgezet is op dit moment nog onbekend.

P-821 Stads- & dorpsvernieuwing				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-339		64	-275	

Stads- en dorpsvernieuwing (P-821)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het waarborgen van een goed woon, werk en leefmilieu in de stad, onder meer door verbetering en behoud, alsmede, indien nodig, herindeling en sanering van de stad of delen van de stad.		
■	Voortgang Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV) monitoren.	De gelden die voor ISV zijn gereserveerd worden momenteel aan de daarvoor aangewezen doelen, w.o. Pact van Twickel, Wijlanden, puienverbetering besteed.
■	Uitvoering wordt gegeven aan de gemeentelijke Subsidieregeling cultuurhistorisch erfgoed, waaronder het zogenaamde "Gevelfonds".	Middels de Subsidieregeling Cultuurhistorisch Erfgoed 2012-2014 zijn diverse projecten mogelijk gemaakt. Het gaat om het subsidiëren van onderhoud aan monumentale panden, het beoordelen van het noodzakelijke archeologische onderzoek in ontwikkellocaties en het schrijven van cultuurhistorische paragrafen voor bestemmingsplannen. Wat betreft het puienbeleid zijn stappen gezet voor de aanpak van het Stationsplein. Een drietal projecten in de stad hebben een voorlopige toekenning gekregen voor de gevelaanpak. Voor de begraafplaatsen aan de Bornsestraat en Dennenbosweg is provinciaal geld ingezet. Het project Tuindorp 't Lansink is in 2014 afgerond.

P-822 Overige volkshuisvesting		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-2.832	1.058	-1.774

Overige volkshuisvesting (P-822)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Zorg dragen voor een eerlijke verdeling van schaarse sociale huurwoningen en het realiseren van een evenwichtige woningvoorraad.		
■	Over de systematiek van woonruimteverdeling zijn met Welbions en Carint afspraken gemaakt. De uitvoering is in handen van Welbions. In het kader van het convenant tussen Welbions en de gemeente is afgesproken dat de slaagkansen van actief woningzoekenden per segment jaarlijks worden gemonitord. Indien nodig worden maatregelen getroffen om deze positief te beïnvloeden.	De slaagkansen zijn gemonitord. Er is een doorstroompilot opgezet in Klein Driene om de slaagkansen positief te beïnvloeden. In het kader van de evaluatie van het convenant en de prestatieafspraken is geconcludeerd dat de pilot helaas niet het gewenste maatschappelijke effect heeft gehad en dat de slaagkansen (beschikbaarheid) voor bepaalde doelgroepen onder druk staan. In de nieuwe prestatieafspraken worden afspraken gemaakt over de gewenste beschikbaarheid en worden de slaagkansen opnieuw gedefinieerd.
Zorgen voor complete wijken met voldoende kwalitatief goede woningen en een ruime keuze voor iedereen die met betrokkenheid in Hengelo wil wonen.		
■	Met Welbions is in het kader van het convenant o.a. het volgende afgesproken:	
1	Een woningbouw-/renovatieprogramma voor de periode t/m 2017 vastgesteld met een projectenlijst voor 2013 en 2014.	Uitgevoerd en geëvalueerd.
2	Kwantitatieve ontwikkeling van de sociale woningvoorraad t/m 2020.	Deze afspraak wordt opnieuw gemaakt bij de nieuwe prestatieafspraken 2015-2016. Hierbij wordt gekeken naar de financiële reikwijdte van Welbions, de verwachte ontwikkeling van de doelgroep en de gewenste omvang van de kernvoorraad voor voldoende betaalbaarheid binnen de sociale huursector (voor deze doelgroep).
3	Concrete samenwerking opzetten met zorginstellingen voor de realisatie van woonservicegebieden.	In 2014 lag de focus op de uitvoering van de nieuwe sociale wijkteams en de gemeentelijke programmering van dagbesteding in wijken. Binnen dit verband kunnen in 2015 afspraken worden gemaakt over de afstemming in de programmering van wonen, zorg en welzijn.
■	Op Netwerkstadniveau wordt in het kader van de opgave strategisch programmeren gewerkt aan een gezamenlijk woningbouwprogramma voor de periode t/m 2020.	Met Netwerkstad en de provincie zijn op hoofdlijnen de uitgangspunten vastgesteld voor de woningbouwprogrammering o.a. in het kader van de regionale woonvisie die in 2014 is opgeleverd. Met Borne zullen we in 2015 toewerken naar een gezamenlijke woningbouwprogrammering in het kader van de gezamenlijke woonvisie.

P-830 Bouwgrondexploitatie					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-48.028		40.475		-7.553	

Bouwgrondexploitatie (P-830)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Het beheersen van financiële risico's op gebouw- en portefeuilleniveau en het doorberekenen van kosten aan de eindgebruiker.		
■	Het beheren van accommodaties, landbouwgronden en volkstuinen.	In 2014 is een start gemaakt met de voorbereiding voor de overdracht van de gemeentelijke vastgoedobjecten naar het vastgoedbedrijf. Een aantal objecten zijn al overgedragen en er is intensief overleg geweest met de sectoren voor de overdracht van hun accommodaties. Het uiteindelijke doel is om al het vastgoed vanuit één plaats binnen de organisatie op eenduidige wijze te beheren en door te belasten. Hierbij bereiken we kostenefficiëntie vanwege de schaalvoordelen en een doelmatige inrichting van de centrale vastgoedorganisatie. De verwachting was dat er in 2014 de eerste vastgoedobjecten vanuit de sectoren overgedragen zouden worden aan het vastgoedbedrijf. Dit is in 2014 niet gelukt door interne en externe factoren. Het streven is nu om in 2015 nagenoeg alle vastgoedobjecten van de gemeente centraal en dus binnen het vastgoedbedrijf te beheren.
Het gezond houden van het grondbedrijf.		
■	Boekwaarde van het grondbedrijf inclusief verrekening voorziening grondexploitaties op middellange termijn onder de € 100 miljoen krijgen.	De verkoopdoelstelling is zo goed als gerealiseerd. Zowel woningbouw als bedrijventerreinen hebben beter gepresteerd dan verwacht. De overige verkopen (winkelcentrum) zijn niet gerealiseerd, maar wel verzekerd in 2016. Er is gestuurd op de kosten, waardoor deze zich minder hard ontwikkeld hebben dan verwacht.
■	Voorkomen dat het vrij besteedbaar deel van de reserve grondexploitaties negatief wordt.	Met de huidige inzichten wordt de reserve niet negatief. De risico's zijn nog dusdanig groot dat de reserve op termijn nog negatief kan worden.
■	Op middellange termijn een vrij besteedbaar deel van de reserve grondexploitaties realiseren die hoger is dan € 3 miljoen.	In 2016 wordt naar verwacht het vrij besteedbare deel van de reserve groter dan € 3 miljoen.
■	Op lange termijn een vrij besteedbaar deel van de reserve realiseren die gelijk is aan de risico's die het grondbedrijf loopt.	Met de huidige inzichten is het mogelijk dat de reserve op middellange termijn al een vrij besteedbaar deel van de reserve laat zien.
■	Geen toevoeging van projecten.	N.v.t.
Het beheersen van financiële risico's.		
■	Risico's en kansen van de nog niet in exploitatie genomen gronden nader in beeld brengen.	De risico's en kansen voor de nog niet in exploitatie genomen gronden zijn niet nader in beeld gebracht.
■	Het bestuur inzicht geven in verschillende financiële scenario's.	In de politieke markt bij de herzieningen van 2014 zijn de verschillende scenario's berekend en

		toegelicht. Dit zal bij de herzieningen 2015 wederom worden gedaan.
Stimuleren grondverkopen.		
■	Nadere afstemming vraag en aanbod bouwgrond.	In 2014 is er samen met de sector Ruimte een verkenning gemaakt van alle woningbouwlocaties binnen de gemeente. In die verkenning is op basis van een SWOT analyse gekeken of het beoogde programma nog aansluit bij de verwachte behoefte. Op 11 november is hierover een themabijeenkomst geweest met B&W.
■	Stimuleren van verkopen.	De door de afdeling grondzaken georganiseerde kavelmarkten zijn succesvol geweest. De grondprijzen van kavels voor grondgebonden woningbouw zijn door een extern bureau geherwaardeerd. Tevens worden meer gedifferentieerde prijzen gehanteerd. Binnen Dalmeden is een pilot gestart om meer aan gebiedspromotie te doen. De website is vernieuwd en gaat voor dit project begin 2015 online.

hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting

exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-58.658**	**-35.216**	**-37.856**	**-51.276**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**47.306**	**34.590**	**34.621**	**42.411**
Gerealiseerde totaal van saldo van	**-11.351**	**-625**	**-3.235**	**-8.865**
Toevoegingen aan de reserves	**-1.814**	**-1.419**	**-1.559**	**-1.647**
Onttrekkingen aan de reserves	**231**	**309**	**309**	**374**
mutaties reserves	**-1.583**	**-1.110**	**-1.250**	**-1.273**
hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting				
Gerealiseerde resultaat	**-12.935**	**-1.736**	**-4.485**	**-10.138**

Hoofdfunctie 9	Financiering en algemene dekkingsmiddelen
Commissie(s)	Bestuur, Fysiek
Sector	Personeel en Financiën, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Algemeen

In de beleidsbegroting neemt hoofdfunctie 9 een bijzondere plaats in. Er is overlap met de paragrafen (belastingen met paragraaf 1 "Lokale heffingen"; rente met paragraaf 5 "Financiering") en anderzijds is er overlap met hoofdstuk 4 "De financiën van de gemeente Hengelo" (onderdeel gemeentefonds). Er kan nauwelijks in termen van prestatie-indicatoren worden gerapporteerd.

Hoofdfunctie P-9	Financiering & Algemene dekkingsmiddelen	
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-13.515	127.021	113.506

P-913 Overige Financiele middelen		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-35	1.399	1.364

P-914 Geldlening & uitzetting >=1jr		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-51	7.724	7.673

(P-901 t/m P-920)

In de begroting zijn geen speciale doelen geformuleerd.

P-921 Algemene uitkering Gemeentefonds		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
0	88.419	88.419

Algemene uitkering gemeentefonds (P-921)

Doel	Doen	Gedaan
Het tijdig inzicht bieden in de (meerjarige)ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering.		
■	Binnen 2 weken c.q. 4 weken, na het verschijnen van de mei- en septembercirculaire in het betreffende jaar, het college van B & W c.q. de gemeenteraad informeren over de belangrijkste ontwikkelingen in het gemeentefonds en de daaruit	Is gerealiseerd. Voor de beleidsinhoudelijke toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

	voortvloeiende financiële consequenties voor het budgettair financieel perspectief.	
■	Taakinkrimpingen (kortingen/efficiencytaakstellingen e.d.) worden in principe 1 op 1 doorgevoerd. Dit betekent dat de korting op de algemene uitkering als ombuigingstaakstelling wordt door vertaald op het programma/product waarop het betrekking heeft. Indien van gemeentewege eerder autonome taakstellingen zijn doorgevoerd op de betreffende taak dan dient er een heroverweging plaats te vinden om alsnog verder in te krimpen.	Is geëffectueerd. Voor de beleidsinhoudelijke toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.
■	Taakuitbreidingen (> € 10.000) waarvoor in de algemene uitkering extra middelen beschikbaar worden gesteld, worden in principe als stelpost in de begroting opgenomen. Indien van gemeentewege eerder autonome middelen beschikbaar zijn gesteld voor de taak dient een heroverweging plaats te vinden om alsnog extra middelen beschikbaar te stellen.	Is geëffectueerd. Voor de beleidsinhoudelijke toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

P-922 Algemene baten & lasten		
Lasten 2014	Baten	Saldo 2014
-35	1.017	982

Algemene baten en lasten (P-922)		
Doel	**Doen**	**Gedaan**
Algemene stelposten kunnen alleen worden aangewend met onderbouwd voorstel.		
■	Een algemene stelpost kan middels een onderbouwd voorstel worden aangewend voor de betreffende taak, mits er instemming is van de gemeenteraad (i.v.m. budgetrecht). In de bijbehorende begrotingswijziging wordt de stelpost afgeraamd en de last c.q. baat op het betreffende programma/product geraamd.	Zie bijlage 8.3 voor aanwending van de post "Onvoorzien".

P-930 Uitvoering Wet WOZ					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-880		0		-880	

P-931 Onroerende-zaakbelastingen					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-12		19.621		19.609	

P-936 Toeristenbelasting					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
0		107		107	

P-937 Hondenbelasting					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
0		468		468	

P-939 Precariobelasting					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
0		254		254	

P-940 Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-851		0		-851	

P-960 Saldo kostenplaatsen					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
14		-160		-146	

P-980 Reserves					
Lasten	2014	Baten		Saldo	2014
-10.375		8.173		-2.202	

(P-923 t/m 981)

In de begroting zijn geen speciale doelen geformuleerd. Beleidsmatige punten m.b.t. de gemeentelijke belastingen zijn opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen (hoofdstuk 6.1).

hoofdfunctie 9	Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen			
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-3.632**	**-1.440**	**-1.554**	**-2.386**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**120.444**	**112.764**	**116.287**	**118.849**
Gerealiseerde totaal van saldo van	**116.813**	**111.325**	**114.733**	**116.463**
Toevoegingen aan de reserves	**-14.124**	**-9.877**	**-9.877**	**-10.375**
Onttrekkingen aan de reserves	**12.672**	**852**	**3.784**	**8.173**
mutaties reserves	**-1.452**	**-9.025**	**-6.093**	**-2.202**
hoofdfunctie 9 Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen				
Gerealiseerde resultaat	**115.361**	**102.300**	**108.640**	**114.260**

6. Paragrafen

6.1: Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van Hengelo. Hieronder worden in hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen benoemd voor de ontwikkelingen op lokaal fiscaal gebied voor 2014 en de belastingdruk.

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vond plaats op 5 november 2013.

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op beide. Ongebonden lokale heffingen (OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Deze paragraaf geeft de hoofdlijnen weer van belangrijke ontwikkelingen voor de belastingdruk voor 2014 in Hengelo en is als volgt opgebouwd:
- Ontwikkelingen
- Tariefsaanpassingen
- Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten
- Woonlasten (lokale lastendruk),
- Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Ontwikkelingen

Macronorm OZB
Hiermee wordt de grens bedoeld van de jaarlijkse stijging van de totale OZB-opbrengst voor alle gemeenten bij elkaar. Ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk is een macronorm ingesteld. Het schrappen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Op basis van de macronorm moet een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk worden voorkomen en zo nodig gecorrigeerd.
De macronorm is een landelijke norm en niet een norm voor individuele gemeenten. Met de areaalontwikkeling wordt dan ook niet op individuele basis rekening gehouden. Deze wordt landelijk benaderd en wel doordat de economische groei wordt meegenomen in de macronorm.
De macronorm voor het jaar 2014 was 2,45%. De in het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen afgesproken evaluatie van de systematiek van de macronorm is nog niet afgerond. Ook voor 2015 wordt de macronorm nog gehandhaafd. Het kabinet is voornemens om te komen tot een woonlastennorm. Daartoe zal de variant van de woonlastennorm verder worden uitgewerkt ten behoeve van besluitvorming in 2015.

Bedrijfsinvesteringszone
De Experimentenwet Bl-zones (hierna BIZ) is per 1 januari 2009 in werking getreden en is een instrument op het stimuleren van het ondernemingsklimaat op bedrijventerreinen en in winkelgebieden. De wet bepaalt dat de bijdrage mag worden geheven voor activiteiten op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang bij de openbare ruimte. De BIZ kon tot 1 januari 2012 worden ingevoerd en heeft een tijdelijk karakter. In onze gemeente is een BIZ-heffing voor het centrum ingevoerd, die loopt tot en met 2015.

Inmiddels is de experimentenwet BIZ omgezet in definitieve wetgeving, die op 1 januari 2015 in werking is getreden. De BIZ maakt het mogelijk dat ondernemers gezamenlijk kunnen investeren in een veilige en aantrekkelijke bedrijfsomgeving, waarbij alle ondernemers meebetalen. Het instrument dat hiervoor wordt ingezet, is een gebiedsgerichte heffing die door de gemeente op verzoek van de ondernemers kan

worden ingesteld, indien bij hen aantoonbaar voldoende draagvlak aanwezig is. In de loop van 2015 zal de Stichting Centrummanagement moeten afwegen of er voldoende draagvlak is om een verzoek voor een nieuwe BIZ-heffing vanaf 2016 in te dienen.

Tariefsaanpassingen

Voor 2014 is bij de algemene dekkingsmiddelen (hondenbelasting, precariobelasting, OZB, parkeervergunningen) uitgegaan van een inflatiecorrectie (indexering) van 1,75%. Voor de toeristenbelasting zijn gedifferentieerde tarieven vastgesteld van € 0,70 per persoon per nacht op een camping tot € 1,00 in een hotel. De OZB-tarieven stegen reëel met 2,75%.
Het vaste tarief voor Diftar werd verlaagd onder gelijktijdige stijging van het variabel tarief voor restafval en daling van het GFT-tarief, terwijl de rioolheffing op hetzelfde niveau bleef als in 2013. Bij het opmaken van de jaarrekening bleek dat het overschot per perceel minder dan € 10 was, en daardoor is voor 2014 het vaste tarief niet met terugwerkende kracht verlaagd.

Ook de tarieven voor begraafrechten en haven-, kade- en opslaggeld werden niet aangepast. De meeste legestarieven stegen met 1,75%. Uitzondering daarop waren de door het rijk vastgestelde tarieven (paspoorten en met ingang van 2014 ook het rijbewijstarief), die zijn vastgesteld op de door het rijk bepaalde maximum.

Overzicht opbrengsten van de belangrijkste belastingen

	Begroting	**Realisatie**
Afvalstoffenheffing	8.076.100	8.117.487
Kwijtschelding	- 750.000	- 755.788
Netto	7.326.100	7.361.699
Rioolheffing	7.564.520	7.401.471
Kwijtschelding	- 575.000	- 652.155
Netto	6.989.520	6.749.316
OZB (won en niet-won):		
Gebruikers	4.165.000	4.512.985
Eigenaren	15.173.000	15.516.771
Toeristenbelasting	104.000	106.775
Hondenbelasting	473.790	467.964

Stand	
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	
Stand 1-1-2014	3.929.212
Onttrekking 2014	- 89.297
Toevoeging 2014	0
Stand per 1-1-2015	€ 3.844.915

Voorziening rioolrenovaties	
Stand 1-1-2014	15.755.944
Toevoeging 2014	1.088.431
onttrekking 2014	- 2.367.272
Stand per 31-12-2014	14.477.103

Kengetallen
Hieronder staat een overzicht van de tariefontwikkeling van de belangrijkste belastinginkomsten van de gemeente Hengelo.

	2012	2013	2014
OZB-woningen:	% van de waarde	% van de waarde	% van de waarde
Eigenaar	0,1174%	0,1296%	0,1428%
OZB-niet woningen:			
Eigenaar	0,2558%	0,2851%	0,3117%
Gebruiker	0,2047%	0,2282%	0,2495%
Afvalstoffenheffing			
Vast bedrag	€ 194,28	€ 158,04	€ 145,08
- Rest 240	€ 5,05	€ 7,50	€ 8,50
- Rest 140	€ 2,95	€ 4,40	€ 4,95
- GFT 240	€ 3,20	€ 2,50	€ 2,00
- GFT 140	€ 1,85	€ 1,45	€ 1,20
- Ondergrondse verzamelcontainers	€ 1,25	€ 1,50	€ 1,70
Rioolheffing	€ 187,20	€ 187,20	€ 187,20
Onderhoudsrechten graven	€ 33,05	€ 33,05	€ 33,05
Havengeld per m3 waterverplaatsing	€ 0,111	€ 0,111	€ 0,111
Hondenbelasting (1e hond)	€ 72,72	€ 72,72	€ 74,04
Parkeerbelastingen per uur	€ 1,60	€ 1,60	€ 1,60
Binnenstad	€ 1,90	€ 1,90	€ 1,90
Rand van het centrum	€ 1,30	€ 1,60	€ 1,60
Toeristenbelasting per overnachting in/op			
hotel	€ 0,61	€ 0,61	€ 1,00
camping	€ 0,61	€ 0,61	€ 0,70
overig	€ 0,61	€ 0,61	€ 0,85

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.
Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de *Atlas van lokale lasten*. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde.

Corrigeren voor extra geld van het Rijk ter compensatie van lage belastingcapaciteit?
De COELO-atlas maakt onderscheid tussen het perspectief van de belastingbetaler en dat van de gemeente(financiën). Bij het eerste perspectief gaat het erom hoeveel een huishouden in Hengelo moet betalen aan belasting. In het tweede perspectief worden de woonlasten gecorrigeerd voor het feit dat gemeenten extra geld uit het gemeentefonds krijgen als ze een relatief lage waarde aan onroerende zaken hebben waarover ze belasting kan heffen. Dat is bij Hengelo niet het geval.

Welke typen huishoudens?
Het COELO gaat in de belangrijkste vergelijkingen uit van meerpersoonshuishoudens. Bij gemeenten met tariefdifferentiatie tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens kan het beeld daardoor afwijken ten opzichte van gemeenten die dat niet hebben. Hengelo kent overigens geen specifiek tarief voor eenpersoonshuishoudens, wel is bij de afvalstoffenheffing het te betalen bedrag deels afhankelijk van het gebruik van de inzameldienst. Ook zijn er belangrijke verschillen, doordat er huishoudens zijn met een goedkope of dure eigen woning en huishoudens die hun woning huren. Die laatste betalen sinds 2006 geen OZB meer.

Woonlastenontwikkeling in Hengelo

Als gevolg van voorgaande uitgangspunten ontstonden de volgende gemeentelijke woonlasten bij een woning met een gemiddelde woningwaarde (exclusief garages en woningen in aanbouw) in 2014 van € 169.000.

	2011 Coelo	**2012 Coelo***	**2013 Coelo***	**2014 Coelo***
OZB eigenaar	€ 208,81	€ 219,15	€ 234,50	€ 241,15
Afvalstoffenheffing	€ 273,60	€ 274,65	€ 272,50	€ 270,91
Rioolheffing	€ 187,20	€ 187,20	€ 187,20	€ 187,20
Totaal	€ 669,61	€ 681,00	€ 694,00	€ 699,26

*Coelo gaat voor alle gemeenten met een diftarsysteem uit van dezelfde uitgangspunten. Deze zijn gebaseerd op de gemiddelde afvalproductie door huishoudens volgens het CBS en wetenschappelijk onderzoek naar de verminderde afvalproductie wanneer de afvalstoffenheffing afhankelijk is van de hoeveelheid afval.

Uitkomsten 2014 vergelijkingen

	bruto woonlasten				stijging in % tov 2013	
	eenpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2013	**2014**	**2013**	**2014**		
Almelo	698	712	698	712	2,0%	2,0%
Borne	745	762	745	762	2,3%	2,3%
Dinkelland	677	699	737	759	3,2%	3,0%
Enschede	707	725	741	758	2,5%	2,3%
Haaksbergen	681	715	730	764	5,0%	4,7%
Hellendoorn	635	652	742	758	2,7%	2,2%
Hengelo	617	615	694	699	-0,3%	0,7%
Hof van Twente	727	738	778	787	1,5%	1,2%
Losser	705	742	705	742	5,2%	5,2%
Oldenzaal	613	620	674	680	1,1%	0,9%
Rijssen-Holten	557	592	632	648	6,3%	2,5%
Tubbergen	649	669	693	713	3,1%	2,9%
Twenterand	588	601	689	687	2,2%	-0,3%
Wierden	672	680	725	733	1,2%	1,1%
Overijssel	643	653	700	710	1,6%	1,4%
Nederland	630	636	697	704	1,0%	1,0%

Hengelo onder landelijk gemiddelde

Uitgaande van *gemiddelde waarden van woningen* en van een meerpersoonshuishouden liggen de gemiddelde woonlasten landelijk op € 704 en in Hengelo op € 699. Hengelo zit zo iets onder het landelijke gemiddelde aan woonlasten.
Als rekening gehouden wordt met de compensatie van het Rijk voor de belastingcapaciteit, bedragen de gemiddelde woonlasten landelijk € 696 en in Hengelo op € 730. Hengelo zit op deze manier 4,9 % boven het landelijke gemiddelde aan woonlasten.

Rangordenummer

Het COELO heeft een rangorde gemaakt voor alle 417 gemeenten en deelgemeenten. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 417 de hoogste.

Vergelijking 1: Rangorde van Twentse gemeenten naar hoogte van de gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in 2014

	2013	**2014**
Almelo	192	200
Borne	285	296
Dinkelland	273	290
Enschede	278	289
Haaksbergen	266	302
Hellendoorn	281	287
Hengelo	183	169
Hof van Twente	335	330
Losser	204	263
Oldenzaal	144	130
Rijssen-Holten	72	87
Tubbergen	179	204
Twenterand	169	143
Wierden	250	241

Uitgaande van gemiddelde waarden van woningen en van een meerpersoonshuishouden heeft de gemeente Hengelo rangordecijfer 169 (was in 2013 nummer 183). Als rekening gehouden wordt met de compensatie van het Rijk voor de belastingcapaciteit is het rangordecijfer hoger: 228 (2013 = 234).

Vergelijkingen op basis van standaard huishoudtypen
In enkele eerdere publicaties van de gemeente Hengelo werden woonlastenvergelijkingen getoond aan de hand van standaard huishoudens. Daarom worden in onderstaande tabel de gemeentelijke woonlasten weergegeven voor de Twentse gemeenten voor de volgende zes *standaard huishoudtypen*:
meerpersoonshuishouden met een eigen woning van € 125.000
meerpersoonshuishouden met een eigen woning van € 250.000
eenpersoonshuishouden met een eigen woning € 125.000
eenpersoonshuishouden met een eigen woning € 250.000
meerpersoonshuishouden met een huurwoning
eenpersoonshuishouden met een huurwoning

Bij de typen 5 en 6 zijn de woonlasten niet afhankelijk van de waarde van de woning, omdat deze huishoudens geen onroerendezaakbelasting betalen.

Tabel 1: Gemeentelijke woonlasten van 14 Twentse gemeenten voor zes huishoudentypen, op basis van standaardwaarden

	huishoudtype					
	1	2	3	4	5	6
Almelo	€ 665	€ 861	€ 665	€ 861	€ 391	€ 391
Borne	€ 637	€ 827	€ 754	€ 827	€ 446	€ 446
Dinkelland	€ 591	€ 763	€ 531	€ 703	€ 419	€ 359
Enschede	€ 704	€ 911	€ 670	€ 877	€ 497	€ 463
Haaksbergen	€ 703	€ 852	€ 611	€ 760	€ 555	€ 463
Hellendoorn	€ 627	€ 791	€ 522	€ 685	€ 464	€ 358
Hengelo	€ 614	€ 792	€ 575	€ 753	€ 435	€ 396
Hof van Twente	€ 670	€ 810	€ 638	€ 777	€ 531	€ 498
Losser	€ 667	€ 869	€ 610	€ 813	€ 250	€ 194
Oldenzaal	€ 589	€ 736	€ 529	€ 676	€ 358	€ 299
Rijssen-Holten	€ 551	€ 679	€ 495	€ 623	€ 423	€ 367
Tubbergen	€ 509	€ 659	€ 509	€ 659	€ 187	€ 187
Twenterand	€ 572	€ 719	€ 532	€ 680	€ 424	€ 385
Wierden	€ 621	€ 749	€ 568	€ 697	€ 492	€ 440
Gemiddeld	€ 623	€ 787	€ 586	€ 742	€ 419	€ 375
Landelijk	€ 595	€ 743	€ 527	€ 675	€ 447	€ 379

Toelichting:
De landelijke woonlasten zijn gebaseerd op de volgende gemiddelde tarieven (Bron: Coelo atlas 2014): OZB 0,1184%, afvalstoffenheffing eenpersoonshuishoudens € 211, meerpersoonshuishoudens € 261 en voor rioolheffing eenpersoonshuishoudens € 168 en meerpersoonshuishoudens € 186.
De groene cellen geven de woonlasten aan van gemeenten die meer dan 10% goedkoper zijn dan het landelijk gemiddelde. Bij lichtoranje zijn de woonlasten van de gemeente 10 - 20% hoger. De donkeroranje cellen betreffen de duurste gemeenten, die meer dan 20% hogere woonlasten hebben dan het landelijk gemiddelde.

Ter vergelijking de uitkomsten van 6 andere Overijsselse gemeenten:

Dalfsen	€ 453	€ 586	€ 414	€ 547	€ 191	€ 152
Deventer	€ 644	€ 819	€ 598	€ 773	€ 469	€ 423
Hardenberg	€ 613	€ 735	€ 574	€ 695	€ 491	€ 452
Raalte	€ 498	€ 645	€ 459	€ 605	€ 352	€ 312
Zwartewaterland	€ 628	€ 760	€ 543	€ 675	€ 495	€ 410
Zwolle	€ 538	€ 703	€ 484	€ 649	€ 269	€ 215

Kwijtschelding

Elke gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels (Gemeentewet, Invorderingswet en Uitvoeringsregeling Invorderingswet) toepassen.
De gemeente Hengelo verleende in 2014 in voorkomende gevallen op verzoek kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, OZB, onderhoud begraafrechten en rioolheffing. Voor de berekening van de betalingscapaciteit wordt door alle gemeenten uitgegaan van kosten van bestaan die maximaal 100% van de bijstandsnorm bedragen.
In 2014 zijn de volgende belastingen kwijtgescholden:

	Begroot	**Werkelijk**
Afvalstoffenheffing	750.000	755.788
Onderhoud grafrechten	3.130	2.090
Hondenbelasting	0	176
OZB	2.000	11.507
Rioolheffing	575.000	652.155

6.2: Weerstandsvermogen & Risico's

De gemeente Hengelo hecht aan het bewust omgaan met risico's. Dat is ook een wettelijke verplichting die voortkomt uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Die wettelijke verplichting heeft als achtergrond dat de financiële positie van de gemeente voor het gemeentebestuur (en burgerij) inzichtelijk dient te zijn. De maatschappij verwacht van gemeenten dat bestuurders tijdig inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en dat zij de hiermee gepaard gaande risico's beheersen.
De gemeenteraad heeft tot taak om er op toe te zien dat deze verantwoordelijkheid in voldoende mate wordt ingevuld. De begroting en de jaarrekening dienen daarom een paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing te bevatten met daarin een overzicht van de aard en omvang van risico's die de gemeente loopt.

Daarnaast dient er een kwantitatief inzicht te zijn in de weerstandscapaciteit waarmee de risico's opgevangen kunnen worden. Tenslotte dient de gemeente een risicobeleid te formuleren en de normatieve criteria op te stellen voor de mate van interne beheersing die wordt nagestreefd. Dit risicobeleid strekt zich ook uit tot de maatschappelijke partners. Het uitgangspunt is om bepaalde kwaliteitseisen te verbinden aan rapportage over de risicoparagraaf bij de verbonden partijen

Voor goed risicomanagement is van belang dat er sprake is van een leercyclus in een open organisatiecultuur waarin de kritische dialoog normaal wordt gevonden. De bijdrage van goed risicomanagement is dat de organisatie op een effectieve en efficiënte wijze heeft leren omgaan met een onzekere toekomst.

BELEIDSNOTITIES

Titel	***Raadsbesluit***
De Raad heeft het risicobeleid van de gemeente Hengelo in het voorjaar van 2013 in de Nota "Scherper aan de wind", voor de periode 2013 – 2017 geactualiseerd en vastgesteld. De nota beschrijft zowel de wijze waarop de gemeente Hengelo het eigen DNA bewaakt en op koers blijft door de risico's te identificeren, in kaart te brengen en te beheersen, als de wijze waarop het bedrag wordt berekend dat de Gemeente Hengelo achter de hand wil houden om de gevolgen van financiële tegenvallers op te vangen die de potentie hebben om het beleid van de Gemeente Hengelo duurzaam te ontwrichten. Actieve bestuurlijke betrokkenheid bij risicomanagement is op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vanaf 2013 ook wettelijk de norm. De Raad heeft ingestemd met: 1) De vaststelling van de streefnorm voor voldoende weerstandsvermogen op de ratiowaarden tussen 1,0 en 1,4 met ratiowaarde 0,8 als ondergrens; 2) Een proces van automatische stabilisatie door eventuele batige saldi van het jaarresultaat verplicht te doteren aan de algemene reserve tot dat de minimaal gewenste streefwaarde van 1,0 bereikt is; 3) Informatieverstrekking bij begroting en jaarrekening over tenminste 60% van het totale risicoprofiel van zowel de beleidsvelden, de grote projecten als de grondexploitaties. De top 20 van de belangrijkste risico worden bovendien expliciet genoemd en maken onderdeel uit van de verplichte paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij begroting en jaarrekening; 4) Invulling van de actieve informatieplicht door de majeure risico's tijdig kenbaar te maken en door in de bestuurlijke rapportages en initiatiefstukken de Raad te informeren over de belangrijkste wijzigingen in het risicoprofiel; 5) Vertrouwelijke informatie aan de Raad bij publicaties van risico's waarbij gemeentelijke belangen een rol van betekenis spelen.	

DOELEN

Bereiken?	***Doen?***	***Bereikt 2014?***
Inzichtelijk maken van de financiële positie van de gemeente	In beleidsrapportages (Beraps) wordt het risicoprofiel geactualiseerd en wordt verslag gedaan van de uitgevoerde maatregelen voor risicobeheersing en -reductie. <u>Stand van zaken</u> Ook in het jaar 2014 is de organisatie actief in het risicomanagementproces betrokken en is de verankering van het proces in de planning en control cyclus verder verbeterd. Vrijwel alle afdelinghoofden en projectleiders zijn in 2014 tweemaal geïnterviewd waarbij alle risico's en de getroffen beheersmaatregelen zijn geëvalueerd. Het algemene beeld is dat het risicoprofiel van de meeste afdelingen in de loop der tijd is uitgekristalliseerd en door het management ook steeds beter beheerst wordt. Het risicobewustzijn van de organisatie is toegenomen. Risicovolle projecten worden vooraf zorgvuldig getoetst op haalbaarheid en het belang van goed risicomanagement wordt steeds breder erkend in de organisatie.. De interne beheersing is toegenomen waardoor de benodigde weerstandscapaciteit de afgelopen jaren dan ook een geleidelijk dalende tendens vertoonde. Deze tendens heeft zich in 2014 niet verder voorgezet vanwege de risicopercepties rondom de drie transities in het sociaal domein, de grondexploitaties Hart van Zuid, het project Lange Wemen en Warmtenet BV i.o. Risicomanagement is in 2014 nog meer dan voorheen gebruikt om managers, voorafgaand aan bestuurlijke besluitvorming, inzicht te geven in de financiële impact van belangrijke voorgenomen activiteiten en projecten. Extra aandacht is besteed aan de formulering van "worst case scenario's " bij de drie transities in het sociaal domein.	Gerealiseerd in het jaarverslag 2014 en de Beraps 2014.
Overzicht houden op de bekende risico's	Actueel houden van de database met onderkende risico's en bijbehorende beheersmaatregelen uit het NARIS pakket. Uitvoeren van simulaties om te bepalen welk buffervermogen nodig is bij de beleidsmatig bepaalde grens van 90%-zekerheid. <u>Stand van zaken</u> In 2014 zijn 373 risico's en 332 maatregelen geïnventariseerd in het NARIS pakket, waaronder de risico's van de grote projecten. De risicosimulatie, op basis van de beleidsmatig bepaalde grens van 90% zekerheid, berekent een benodigde gemeentelijke weerstandscapaciteit van € 34,3 miljoen voor het netto risicoprofiel, inclusief het project Lange Wemen en de grondexploitatierisico's. Het netto risicoprofiel is de uitkomst van de risicosimulatie met toepassing van de interne beheersmaatregelen. Conform het in de vorige beleidsbegroting vastgestelde beleid dienen risico's met een laag risicoprofiel (score van 7 of lager op een schaal van 25) binnen de huidige eigen budgetten van de afdelingen te worden opgevangen. De benodigde weerstandscapaciteit welke dient te worden gedekt door de algemene reserve en de bestemmingsreserves bedraagt vervolgens: Totale benodigde weerstandscapaciteit: € 34,3 miljoen (inclusief grondbedrijf) Ten laste van afdelingsbudgetten: <u>€ 4,7 miljoen</u> Benodigde weerstandscapaciteit: € 29,6 miljoen	Gerealiseerd in jaarverslag 2014.

	Dit is een fractie lager dan de € 30,0 miljoen zoals opgenomen in de beleidsbegroting 2015 – 2018. Er is meer zicht gekomen op omvang van de risico's in het sociaal domein. De noodzaak van een omvangrijke ombuigingsoperatie in de vorm van een kerntakendiscussie en andere interne beheersmaatregelen zoals tijdig vormen van voorzieningen worden breed gedragen en erkend.	
Inzichtelijk maken van risico's bij grote investeringen en grondexploitaties	Nieuwe investeringen en grondexploitaties gaan vergezeld van een risicoanalyse en worden getoetst aan het weerstandsvermogen. Stand van zaken De risicosimulatie van de risico's van het grondbedrijf geeft het volgende beeld van de benodigde weerstandscapaciteit: Totale benodigde weerstandcapaciteit: € 11,2 miljoen Ten laste van herziene grondexploitaties: € 0,9 miljoen Benodigde weerstandscapaciteit: € 10,3 miljoen De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Hengelo als geheel biedt voor deze € 10,3 miljoen voldoende compensatie. Bovendien heeft het grondbedrijf € 47,9 mln. en € 14,3 mln. voorzieningen gevormd voor respectievelijk tekortexploitaties en "nog niet in exploitatie genomen gronden". (NIEGG's)	Gerealiseerd in jaarverslag 2014. De belangrijkste projectleiders zijn geïnterviewd. Zie ook paragraaf grondbeleid en de herzieningen grondexploitaties per 1 januari 2015.

INDICATOREN

Indicator	***Waarde***
Begrotingssaldo	Tenminste een sluitende begroting. Stand van zaken De beleidsbegroting van 2015 – 2018 toont een positief begrotingssaldo van €50.000 in 2015. Voor de periode 2016-2019 zullen de tekorten zonder aanvullende maatregelen tot meer dan € 6 miljoen oplopen. Een nieuwe ronde bezuinigingen is in voorbereiding.
Vrij aanwendbare begrotingsruimte	Post onvoorzien is ongeveer €2,- per inwoner. Post kleine opties nieuw beleid tenminste € 25.000 per jaar, met een maximum van € 5000 per voorstel. Stand van zaken Uitgaande van een bevolking van 80.000 is de omvang van de post onvoorzien bepaald op afgerond €166.000. Jaarlijks werd nieuwe structurele ruimte aangeboden tot een bedrag van €25.000 voor kleine opties nieuw beleid, tot een maximum per voorstel van €5.000. In het kader van de bezuinigingen 2015 is deze post geschrapt.
Beschikbare belastingcapaciteit	Kostendekkendheid tarieven (zie ook paragraaf lokale heffingen). Stand van zaken Voor alle retributies en bestemmingsheffingen geldt het beleidsuitgangspunt van volledige kostendekkendheid, op basis van het principe dat de veroorzaker betaalt. Voor de overige belastingen, waaronder de OZB, geldt geen limiet. Deze kunnen dus in principe (mits er geen onredelijke / willekeurige belastingheffing plaatsvindt) onbeperkt worden verhoogd. In de nieuwe ronde bezuinigingen zullen de mogelijkheden nader worden onderzocht.

Stille reserves	P.M. Stand van zaken De relevantie van de raming van de stille reserves bij het grondbedrijf is een periode van dalende grondprijzen beperkt te noemen. Deze raming is daarom bij de herzieningen grondexploitaties van 01.01.2015 achterwege gebleven. De overige stille reserves van de gemeente zijn conform het vastgestelde risicomanagement beleid niet in beeld gebracht. Het beleid is om de stille reserves niet bij de weerstandscapaciteit te betrekken, omdat: - deze reserves meestal niet op korte termijn liquide kunnen worden gemaakt; - dit vanuit beleidsmatig oogpunt vaak ook niet gewenst is; - de weerstandscapaciteit wordt gedefinieerd als de middelen die op korte termijn kunnen worden ingezet om tegenvallers in de exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van andere taken.
Weerstandscapaciteit (de beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit	Streefcijfer is 1,0 (= voldoende). Het bureau NAR hanteert de volgende classificatie. *Klasse* *Ratio* *Betekenis* A > 2,0 Uitstekend B 1,4 – 2,0 Ruim voldoende C 1,0 – 1,4 Voldoende (1.0 – 1.4 = streefnorm) D 0,8 – 1,0 Matig (0,8 = ondergrens) E 0,6 – 0,8 Onvoldoende F < 0,6 Ruim onvoldoende Stand van zaken De beschikbare weerstandcapaciteit op basis van de gegevens van de jaarrekening 2014 kan als volgt worden bepaald. Algemene reserves : € 10,9 (voor verwerking resultaat 2014) Bestemming reserves : € 31,0 Totaal reserves : € 41,9 miljoen In mindering komen de volgende niet vrij aanwendbare reserves: Onderwijs huisvesting : € 7,3 Totaal niet vrij aanwendbaar : € 7,3 miljoen Minus 1 jaar rentelasten : € 1,9 miljoen (tegen 4,5% omslagrente) Netto weerstandscapaciteit : € 32,7 miljoen De benodigde weerstandscapaciteit is € 29,6 miljoen en de beschikbare weerstandscapaciteit is € 32,7 miljoen. Dit levert vervolgens een ratio op van 1,1 (= voldoende). De ratio in 2013 was 1,2. Deze geringe daling wordt veroorzaakt door de voorgeschreven (BBV) overheveling van de reserve afvalverwerking naar de voorzieningen. Het risicoprofiel van de gemeente is stabiel gebleven, doordat met name in de grondexploitaties extra voorzieningen zijn gevormd voor gebeurtenissen met zekere gevolgen, die voorheen als risico werden aangeduid.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen voor het jaar 2014 valt met een score van 1,1 binnen de marge van de streefwaarden van de nota "Zicht op Risico's". Zonder de werking van interne beheersmaatregelen, bijvoorbeeld bezittingen niet meer verzekeren, daalt de score naar 0,8 .
De huidige omvang van €10,9 mln. voor de algemene reserve wordt als ontoereikend ervaren. Tegenover een totaal netto risicoprofiel van € 29,6 mln. zou een algemene reserve van minimaal € 15 mln. moeten staan. In de geactualiseerde versie van de Nota "Scherper aan de wind" is dit uitgangspunt nader toegelicht.

	Weerstandsvermogen	Bruto Ratio	Netto Ratio	Classificatie
Totaal		**0,8**	**1,1**	**voldoende**

Bruto ratio = reserves ultimo 2014 minus 1 jaar rentelasten / bruto risicoprofiel
Netto ratio = reserves ultimo 2014 minus 1 jaar rentelasten / netto risicoprofiel

Overzicht van de belangrijkste risico's

Uitgedrukt als percentage van de benodigde weerstandscapaciteit zijn de belangrijkste risico's:

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Percentage
Warmtenet: Rendementsrisico's over de totale looptijd Warmtenet project	Structureel onrendabel project	11,1%
Exploitatie van multifunctionele ruimten en culturele kernvoorzieningen valt tegen door afnemende bezoekers en dalende sponsorbijdragen.	Tegenvallende opbrengsten	7,9%
Gronduitgifte prijzen komen onder druk te staan	Verliesvoorzieningen in de grondexploitaties	6,8%
De transities van de jeugdzorg en de AWBZ maken van Hengelo een gemeente waar de lasten hoger zijn dan de baten	Budgetoverschrijdingen in sociaal domein	4,7%
Klimaatverandering	Schade door wateroverlast	3,1%
Prestatieafspraken met samenwerkingspartners blijken moeilijk afdwingbaar	Gederfde inkomsten	3,1%
De bevoorschotting in de jeugdzorg 18+ leidt tot onvoorzien uitgaven	Begroting overschrijding	3,1%
Gebrek aan realisatiekracht bij samenwerkingpartners	Grex niet langer sluitend	2,7%
De markt voor grondverkopen verslechterd	Rendement grondexploitaties daalt	2,6%
Extreme klimaatverschijnselen zoals stormen.	Extra kosten voor het beheer van de openbare ruimte.	2,3%
Trajecten van uitkeringsgerechtigden leiden niet tot uitstroom uit de uitkering,	Hogere lasten dan voorzien.	2,3%
Kosten van verplichte woningaanpassingen in het kader van de WMO leiden tot onvoorziene uitgaven	Hogere lasten dan begroot	2,0%
Niet tijdig voldoen aan subsidievoorwaarden	Terugbetalen van subsidies	1,7%
Governance structuur en dalende leerlingen aantallen bij Primato en OSG leidt tot niet voorziene exploitatie verliezen	Begroting overschrijding	1,6%
Beoordeling van constructieve veiligheid van bouwwerken staat onder druk met onveilige situaties tot gevolg	Gemeente wordt gebrek aan handhaving verweten	1,6%
Minder uitgeefbare m2 bij grondverkoop Broek Noord	Gederfde inkomsten	1,5%
Problematiek AC bij de Toren	Niet voorziene kosten	1,5%
Vandalisme	Schade aan materieel, gebouwen en openbare ruimte	1,3%
Nieuwe regels voor asbest sanering	Niet begrote kosten	1,2%
Invoering Wet bijzondere Flora en Fauna	Hogere beheerskosten	1,2%
Eigen risicodragerschap gemeente bij de kosten van huishoudelijke hulp	Begroting overschrijding	1,1%
Subsidiegevers worden steeds strikter in het punctueel nakomen van de voorwaarden	Terugbetalingsverplichtingen	1,1%
Investeringsambities woning corpo's niet langer haalbaar	Financieringrisico gemeente neemt toe	1,1%
Verstrekte leningen worden niet terugbetaald	Maatschappelijk en financieel gevolg	1,1%
Verlaging grondprijs NIEGG's tot agrarische waarde	Afwaardering	1,1%
De gemeente wordt regionaal verantwoordelijk voor de inkoop van complexe zorgvragen	Begroting overschrijding	1,1%
Vervuilde grond in eigendom van gemeente en particulieren	Humaan risico en saneringskosten	1,1%
Onvoldoende handhaving capaciteit	Gevaarlijke situaties	1,1%
Verwachte toename aanvragen voor bijzondere bijstand	Begroting overschrijding	1,1%
Gevolgen van de gerechtelijke procedure in complex de Veldkamp	Onvoorziene kosten	1,1%
Eigen risicocapaciteit van de gemeente op het I deel wordt aangesproken	Begroting overschrijding	1.0%
Te weinig doorstroom / beschikbare arbeidsplaatsen bij SWB	Kosten verhaal op de gemeente	1,0%
Nieuwe bezuiniging taakstelling leiden op termijn tot een hoger WW risico voor de Gemeente Hengelo	Hogere lasten dan begroot	1,0%

6.3: Onderhoud kapitaalgoederen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in de kapitaalgoederen. Met het beheer en onderhoud van onze wegen, de riolering en het water, het openbaar groen en onze gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen - zowel personeel als financieel - gemoeid.

De kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeente, onder meer op het gebied van de leefbaarheid, veiligheid, verkeer en vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen en om de veiligheid te waarborgen. De lasten die verband houden met deze kapitaalgoederen zijn onderdeel van verschillende begrotingshoofdstukken. Om toch integraal inzicht te geven in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen heeft de wetgever een paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verplicht gesteld. Behalve het middelenbeslag gelden de volgende argumenten voor het verstrekken van specifieke informatie over de kapitaalgoederen:

De politieke betrokkenheid
De kwaliteit van het openbaar gebied wordt door de inwoners vaak het meest intensief beleefd. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden schoolgebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen in de directe omgeving raken de burgers direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over.

Het grote belang voor de realisatie van de programma's
De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de gemeentelijke programma's.

Volumes

Wegen
- Openverharding: 890.000 m1 2.600.000 m2
- Gesloten verharding: 450.000 m1 1.950.000 m2
- Half verharding: 40.000 m1 125.179 m2

Openbaar groen
- 3,50 ha wadi
- 160 ha gazons en trapvelden
- 175 ha overige grasvelden
- 80 ha bosplantsoen en houtwal
- 30 ha heesters, rozen en vaste planten
- 30 km haag
- 36000 (solitaire) bomen

Water en Riolering
- 600 kilometer rioolbuis
- 53 kilometer persleiding drukriolering
- 10 rioolgemalen
- 250 pompen drukriolering
- 5 bergbezinkbassins
- 19 rioolwateroverstorten

Vastgoed
- circa 290 objecten op adresniveau
- verzekerde waarde € 499 miljoen (herbouwwaarde).

Het gemeentelijk bezit aan gebouwen bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Als gevolg van deze diversiteit zijn de gemeentelijke gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's en sectoren. De objecten zijn onderverdeeld naar de volgende categorieën:
- Objecten wettelijke taak (onderwijs);
- Objecten gemeentelijk beleid (kunst & cultuur, sport, welzijn, parkeren, kinderboerderij);
- Objecten i.v.m. huisvesting eigen organisatie;
- Objecten i.v.m. herontwikkeling (grondexploitaties);
- Objecten overig die marktconform worden geëxploiteerd;
- Objecten overig waar kritisch naar wordt gekeken t.a.v. noodzaak om deze objecten in eigendom te hebben/te houden.

Relevant beleid

Wegen
- In het collegeakkoord is niet specifiek aandacht gevestigd op het onderhoud van wegen. Wel is in het collegeakkoord opgenomen dat de komende periode (2014-2018) de Westtangent (Weideweg-Geerdinksweg) en de Enschedesestraat gereconstrueerd gaan worden.
- Wegennota 2003
- Gemeentelijk verkeer en vervoersplan 2003
- Voor het beheer en onderhoud van wegen is geen kwaliteitsniveau gedefinieerd binnen de gemeente Hengelo. Hiervoor worden de landelijke richtlijnen van het CROW gehanteerd.

Openbaar groen
Volgens het collegeakkoord is groen een belangrijk voor de leefbaarheid van de stad. Nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte worden waar mogelijk benut om de groene functie te versterken. Daarbij wordt gekozen voor een slimme en flexibele benadering zonder het kader van de hoofdgroenstructuur los te laten. Waar mogelijk wordt meegewerkt aan zelfbeheer door bewoners. Bij illegaal grondgebruik is de grondhouding een oplossing vinden via bijvoorbeeld verkoop of verhuur.

Relevante beleidsnota's zijn:
- Beheercatalogus 2007
- Bomenverordening 2009
- Groenplan gemeente Hengelo
- Bomenbeheerplan 2010
- Nota snippergroen 2013

In de beheercatalogus 2007 is aangegeven hoe het groen beheerd moet worden. Er is bijvoorbeeld vermeld hoe lang het gras mag zijn, hoeveel onkruid aanwezig mag zijn, hoeveel overhang er mag zijn. Ook zijn hierin zaken vermeld zoals minimale vlakheid, minimale bedekking etc. De beheercatalogus maakt onderscheid in niveau "Hoog", niveau "Basis" en niveau "Laag". Bedrijventerreinen worden in principe beheerd op niveau "Laag". Het centrum en de wijkwinkelcentra worden beheerd op niveau "Hoog". De rest van Hengelo wordt beheerd op niveau "Basis".

Water en Riolering
In het collegeakkoord is aandacht voor het klimaatbestendig maken van de stad. Hierbij moet worden gedacht aan tijdelijke waterberging in de openbare ruimte en de inrichting van stuwgebieden die bij hevige neerslag het water bovenstrooms langer vasthouden. Verder is er aandacht voor beekherstel (Omloopleiding en Berflobeek).

Meest relevante beleidsnota's zijn:
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 (vastgesteld in 2013)
- Gemeentelijk Grondwaterplan (vastgesteld in 2013)
- Gemeentelijk Waterplan (vastgesteld in 2006)

Vastgoed
Vanuit het coalitieakkoord wordt ingezet op gebruik door gesubsidieerde instellingen en verenigingen van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed, in het bijzonder de wijkwelzijnsaccommodaties. Gezamenlijke huisvesting en het delen van accommodaties dragen bij aan de integrale manier van (samen)werken.

De eisen die gesteld worden aan de (onderhouds-)kwaliteit van een gebouw met de status van monument kunnen afwijken van de eisen die gelden voor bijvoorbeeld scholen en overige gebouwen. Richtlijnen hiervoor in de vorm van ambitieniveaus voor de kwaliteit van de verschillende gemeentelijke gebouwen zijn echter niet door de raad of het college vastgesteld.

In 2012 is het besluit tot het vormen van een vastgoedbedrijf genomen. Het voornaamste gevolg daarvan is dat al het vastgoed vanuit één plaats binnen de organisatie op eenduidige wijze wordt beheerd. Hierbij bereiken we kostenefficiëntie vanwege de schaalvoordelen en een doelmatige inrichting van de centrale vastgoedorganisatie. De verwachting was dat er in 2014 de eerste vastgoedobjecten vanuit de sectoren overgedragen zouden worden aan het vastgoedbedrijf. Dit is in 2014 niet gelukt door interne en externe factoren. Het streven is nu om in 2015 nagenoeg alle vastgoedobjecten van de gemeente centraal en dus binnen het vastgoedbedrijf te beheren.

Relevante (beleids)nota's:
- Nota accommodatiebeleid 1993
- Evaluatienota accommodatiebeleid 2001
- Businessplan vastgoedbedrijf 2012

Huidige staat van onderhoud

Wegen
Uit inspecties en de evaluatie over onderhoud openbare ruimte blijkt dat er sprake is van enige achterstand op het gebied van verharding en verlichting. Deze wordt onder andere veroorzaakt doordat in de jaren 70 en 80 veel infrastructurele voorzieningen zijn aangelegd, welke nu toe zijn aan vervanging. Daarnaast zijn de kosten voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aanzienlijk verhoogd.

Kort cyclisch onderhoud wordt uitgevoerd door eigen medewerkers van Wijkbeheer. Hierbij worden meldingen verholpen en kleine reparaties aan straatwerk uitgevoerd. Het grote onderhoud aan de wegen, trottoirs en andere verhardingen wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door aannemers. Opdrachten worden verstrekt als er niet meer voldaan wordt aan de landelijke richtlijnen voor wegen of wanneer er zulke schades geconstateerd zijn, dat onderhoud vereist is. Zodoende blijft de veiligheid gewaarborgd.

Gegeven deze waarborg gaat, over het geheel genomen desondanks de algehele staat van onderhoud langzaam achteruit ten opzichte van het gewenste niveau. Het is nodig kritisch te blijven nadenken over het gewenste beheerniveau.

Openbaar groen
Voor één derde van Hengelo zijn contracten afgesloten met aannemers om het kort cyclisch onderhoud op het vereiste peil te houden. De overige twee derde deel van Hengelo wordt beheerd door de sociale werkvoorziening SWB en de eigen dienst. Het niveau van het kort cyclisch onderhoud ligt binnen de marges van de beheercatalogus.

Voor het niet kort cyclisch onderhoud worden losse opdrachten aan derden gegeven. Zodra bedekking, vlakheid etc. niet meer aan het niveau van de beheercatalogus voldoet en er is budget, dan wordt opdracht gegeven tot renovatie van het betreffende perceel. Momenteel voldoet circa 85% van het areaal aan het niveau dat de beheercatalogus voor dit areaal voorschrijft. De inzet blijft, dit percentage te verhogen tot het volledige areaal.

Water en Riolering
De kwaliteit van de riolering wordt beoordeeld op basis van periodiek uitgevoerde camera inspecties. Op basis van deze resultaten is een rioolrenovatieplan opgesteld. Daarbij is onderscheid gemaakt naar urgenties. Sommige riolen moeten z.s.m. worden vervangen (binnen 1 jaar, urgent), andere riolen zijn minder urgent (2-5 jaar) en een deel is niet urgent (6-10 jaar). Deze laatste groep wordt later nogmaals geïnspecteerd. Voor alle overige riolen wordt een verwachte levensduur van 60 jaar aangehouden.
In het rioolrenovatieplan is als maatregel naast vervanging ook gekeken naar de toepasbaarheid van deelreparaties. De kosten van de benodigde vervangingen en renovaties en de exploitatielasten worden volledig gedekt middels de voorziening riolering.

Om grondwaterstanden goed en langdurig in beeld te krijgen is een grondwatermeetnet gerealiseerd. Dit net bestaat uit 104 peilbuizen voorzien van dataloggers. Het benodigde beheer en onderhoud van het meetnet wordt volledig gedekt middels de voorziening riolering.

Het beheer en onderhoud van de watervoerende en waterregulerende beken en bergingsvijvers berust bij het waterschap Vechtstromen. Het onderhoud waarvoor de gemeente zelf verantwoordelijk is, is uitgevoerd.

Vastgoed
Op basis van het huidig en toekomstig gebruik van de vastgoedobjecten op grond van de hiervoor vermelde categorieën wordt beoordeeld, aan de hand van inspecties, welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn. Hiervoor wordt een meerjarige onderhoudsplanning bijgehouden en geactualiseerd. Deze onderhoudsplanning bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Elke 4 jaar vindt een actualisatie plaats van de hoogte van de jaarlijkse dotatie voor het onderhoud.
Voor groot onderhoud van stadhuis/stadskantoor en buurt-wijkcentra zijn voorzieningen gevormd.
Voor de accommodaties is een egalisatiereserve gevormd ter dekking van groot onderhoud van gebouwen, welke niet direct meer in gemeentelijk gebruik zijn, maar nog wel in eigendom van de gemeente. Deze voorzieningen zijn voldoende om toekomst onderhoud uit te kunnen voeren.

Grote projecten, ontwikkelingen

Wegen
- Dalmeden en Medaillon

De komende jaren worden ingezette ontwikkelingen verder uitgevoerd. Er moeten nog delen openbare ruimte aangelegd worden in de uitbreidingsgebieden Medaillon en Dalmeden. Het areaal wegen en trottoirs zal hierdoor verder toenemen.

- Westtangent en Enschedesestraat

In de perioden 2014 - 2016 worden de Westtangent en de Enschedesestraat volledig heringericht. Als gevolg hiervan worden de wegen, fietspaden en trottoirs ook opnieuw aangelegd.
In 2014 is gestart met de werkzaamheden van de Westtangent.

- Laan "Hart van Zuid"

In 2015 worden de ontbrekende delen van de nieuwe ontsluitingsweg "Laan Hart van Zuid" aangelegd.

Openbaar groen

- Omloopleiding

In 2014 wordt de omloopleiding en omgeving heringericht. Het gaat hierbij om het deel vanaf de Aardoliestraat tot aan de bergingsvijver in 't Genseler. Doel van deze herinrichting is om het water meer ruimte te geven en een natuurlijker inrichting te realiseren. Dit project bestaat naast het ontgraven van grond t.b.v. de watergang voornamelijk herinrichting van het groen. In de groeiseizoenen 2015 en 2016 wordt het groen onderhouden vanuit het project. Vanaf 2017 wordt dit onderdeel van het reguliere beheer van de gemeente Hengelo.

- Dalmeden en Medaillon

De komende jaren wordt er steeds meer openbare ruimte aangelegd in de uitbreidingsgebieden Medallon en Dalmeden. Als gevolg hiervan neemt ook het areaal groen fors toe.

- Westtangent en Enschedesestraat

In de perioden 2014-2016 worden de Westtangent en de Enschedesestraat volledig heringericht.
Als gevolg hiervan wordt ook het openbaar groen opnieuw aangelegd. Vanaf 2017 komt dit groen in het reguliere beheer.

- Laan "Hart van Zuid"

In 2016/2017 worden de ontbrekende delen van de nieuwe ontsluitingsweg "Laan Hart van Zuid" aangelegd. Vanwege de belangrijkheid van deze weg zullen er ruime bermen langs deze weg komen. Vanaf 2018 komt dit groen in het reguliere beheer.

Water en Riolering

- Rioolverzwaring West Tangent in combinatie met een herprofilering van het wegprofiel;
- Rioolvervanging Enschedesestraat (Kuipersdijk-binnenstad) in combinatie met HOV Hengelo-Enschede;
- Realisatie stuwgebieden ter vermindering van wateroverlast en rioolwateroverstorten op de beken;
- Rioolverzwaring Mozartlaan;
- Rioolverzwaring/vervanging/renovatie Deurningerstraat;
- Rioolvervanging/renovatie Breemarsweg;
- Rioolvervanging/renovatie Deldenerstraat;
- Beekherstel Omloopleiding. De beek krijgt meer ruimte waardoor meer waterberging ontstaat. De oevers worden natuurvriendelijk ingericht en er worden wandelpaden en speelplekken langs de beek gerealiseerd.
- Beekherstel gedeelte Berflobeek. De beek krijgt meer ruimte waardoor meer waterberging ontstaat. De oevers worden natuurvriendelijk ingericht en er worden wandelpaden langs de beek gerealiseerd.

Vastgoed

De meeste schoolgebouwen zijn in juridisch eigendom van het betreffende schoolbestuur. Het schoolbestuur is ingaande 2015 in dat geval zelf verantwoordelijk voor onder andere de financiering van het onderhoud. Tot 2015 was de gemeente hiervoor verantwoordelijk. De bijbehorende vergoeding wordt door het rijk met ingang van 2015 rechtstreeks met de schoolbesturen afgerekend.
Een aantal schoolgebouwen is in eigendom van de gemeente. Voor deze schoolgebouwen is er een meerjarenonderhoudsplanning. De afdeling bouwservice en faciliteiten draagt zorg voor het (laten) uitvoeren van het onderhoud. Elk jaar is hiervoor een budget vanuit de reserve onderwijshuisvesting beschikbaar.

Sinds 1 juli 2014 is de Wet Markt en Overheid van kracht. Hierin is vastgelegd waar decentrale overheden zich aan moeten houden als ze de concurrentie aangaan met bedrijven. Volgens de wet moet rekening worden gehouden met kostendoorberekening en mag niets onder de kostprijs worden aangeboden. Verder mogen eigen overheidsbedrijven niet worden bevoordeeld ten opzichte van concurrenten en moet belangenverstrengeling worden voorkomen.

Relatie met centrale thema's

Transities
Zowel de transities in het sociale domein als bezuinigingen hebben mogelijk gevolgen voor (de exploitatie) van het gemeentelijk vastgoed. Organisaties en instellingen die thans huurder zijn van gemeentelijk vastgoed, kunnen zich genoodzaakt zien, het huurderschap te heroverwegen. Voor bestaande en nieuwe voorzieningen en instellingen zijn er wellicht kansen voor nieuwe verhuur van vastgoed. Te denken valt bijvoorbeeld aan meerdere wijkwelzijnsvoorzieningen " onder 'een dak '".

Binnenstad
Wegen
In de binnenstad wordt de leefbaarheid en aantrekkelijkheid vergroot. De gedachte is om 'warme' bestratingsmaterialen te gaan gebruiken zoals gebakken straatklinkers. Met name in het gebied Lange Wemen is dit nodig. Hier voldoet de huidige bestrating op bepaalde plaatsen niet meer aan de richtlijnen die gelden voor bestratingen.
De ontwikkelingen rond Lange Wemen is vertraagd. Hierdoor is nog niet gestart met de infrastructurele werkzaamheden.

Openbaar groen
Om de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad te vergroten is er de wens om de hoeveelheid groen in de binnenstad te laten toenemen. Omdat in de binnenstad ook andere functies aanwezig zijn kan hier vaak niet voor traditioneel groen gekozen worden maar moeten er bloembakken etc. geplaatst worden. Deze vormen van groen kennen, vanwege extra watergeven, vandalisme, verplaatsingen voor evenementen etc., veel extra beheerkosten.

Water en Riolering
Aan de orde is de Rioolvervanging Enschedesestraat, tussen de Kuipersdijk en de Drienerstraat in combinatie met HOV lijn.

Conclusies

Wegen
De middelen welke structureel in deze begroting zijn opgenomen zijn op dit moment nog voldoende om het kort cyclisch onderhoud en de meldingen zodanig uit te voeren dat de veiligheid is gewaarborgd.

Momenteel voldoen de ringwegen en de wijkverbindingswegen aan de richtlijnen. Er zijn ook veel woonstraten in asfalt die het nodige onderhoud behoeven. Met name woonstraten in de wijken Groot Driene en Hasseler Es. Echter, hier is nog geen direct gevaar voor de veiligheid.

Als gevolg van het niet tijdig herstraten van trottoirs en wegen of het tijdig asfalteren van wegen nemen de kosten voor kort cyclisch onderhoud toe. Wanneer er schades ontstaan aan de onderliggende lagen, nemen de kosten ook toe. Dit zal opgevangen moeten worden binnen de beschikbare onderhoudsbudgetten. Het is noodzakelijk om vanaf 2016 de budgetten te indexeren, daar waar dit de afgelopen jaren niet is gebeurd.

Openbaar groen
De middelen welke structureel in deze begroting zijn opgenomen zijn op dit moment nog voldoende om het kort cyclisch onderhoud naar behoren uit te voeren. Wel neemt het areaal groen dat aan de vastgestelde IBOR normen voldoet jaarlijks met 1 à 2% af. Als gevolg van het niet renoveren van groen nemen de kosten voor kort cyclisch onderhoud toe. Omdat er dan minder geld over blijft voor renovatie wordt er minder gerenoveerd. Er dient een discussie te worden gevoerd over het gewenste beheerniveau. Het is noodzakelijk om vanaf 2016 de budgetten te indexeren, daar waar dit de afgelopen jaren niet is gebeurd.

Water en Riolering
De beschikbare middelen zijn voldoende voor de uitvoering van een goed en verantwoord beheer van de riolering.

Vastgoed
Op dit moment is de inschatting dat de getroffen onderhoudsvoorzieningen en de bestemmingsreserve toereikend zijn om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen.

6.4: Grondbeleid

Doelstelling grondbedrijf

De centrale doelstelling van het grondbeleid zoals dat door de gemeente Hengelo wordt gevoerd is: het tijdig realiseren van gewenste veranderingen in het grondgebruik, zodanig dat dit past in de doelstellingen die de gemeente geformuleerd heeft in het kader van de ruimtelijke ordening. Grondbeleid is een voorwaarde voor het te voeren ruimtelijk beleid. Het geeft aan op welke wijze de instrumenten worden ingezet om doelstellingen met betrekking tot de ruimtelijke ordening, de volkshuisvesting en het economische beleid te realiseren. Het is hierbij een absolute noodzaak dat gewaarborgd wordt dat het totale grondbedrijf als financieel gezond kan worden aangemerkt.

Om uitvoering te geven aan het grondbeleid wordt de grondexploitatie als instrumentarium gebruikt. Onder het begrip grondexploitatie wordt verstaan de financiële vertaling van het productieproces dat (ruwe) grond omzet in grond voor een (andere) gewenste bestemming. Iedere exploitatieopzet wordt jaarlijks herzien en door de gemeenteraad vastgesteld. Dit gebeurt bij de *Herzieningen van de exploitatieopzetten.* De herziening van een exploitatieopzet houdt in dat het voorgecalculeerde resultaat van iedere exploitatieberekening – na verwerking van de meest recente rekeningcijfers en de herziening van de nog te realiseren kosten, bijdragen en opbrengsten – geactualiseerd wordt.

Relatie met doelstellingen binnen andere hoofdfuncties

Primair zijn de activiteiten van het grondbedrijf ondergebracht in hoofdfunctie 8. Echter ook andere hoofdfuncties kennen doelstellingen die een relatie hebben met het grondbeleid, zoals:

<u>Hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer en waterstaat</u>
Realisatie Laan Hart van Zuid (fase 2)

<u>Hoofdfunctie 3 Economische zaken:</u>
Aanbod kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen: de uitvoering van de bedrijventerreinen Campus, 't Oosterveld en de Veldkamp.
In stand houden en vernieuwen van bestaande bedrijventerreinen: revitalisering Twentekanaal Zuid

<u>Hoofdfunctie 7 Volksgezondheid en milieu:</u>
Milieubeheer: de opname van ramingen voor bodemsaneringen in diverse grondexploitaties.

Uitvoering van het grondbeleid

<u>Voortgang projecten</u>
De uitvoering van het grondbeleid komt het beste tot uitdrukking in de voortgang van de te onderscheiden projecten. Navolgend staat een korte omschrijving van de grootste wijzigingen in de vastgestelde grondexploitaties in 2014. Tussen haakjes staat de wijziging van het verwachte resultaat ten opzichte van vorig jaar (prijspeil 01.01.2015).

Lange Wemen (-/- € 0,2 miljoen)
In het project was al een pand verworven dat behoorde bij de plannen van vóór 2010. In de herziene plannen bleek dit pand niet meer nodig voor de ontwikkeling. Het pand is met verlies verkocht.

Landmanserve (-/- € 0,7 miljoen)
De raming van de opbrengsten is lager dan in de herziening van vorig jaar. Dit komt door de verwerking van de actuele marktconforme grondprijzen.

Eekendiekske (-/- € 0,3 miljoen)
Omdat het project in 2014 is afgesloten zijn de afwijkingen ten opzichte van de laatste actualisatie relatief hoog. De winst uit dit project is afgedragen aan de reserves van het grondbedrijf. De overgebleven gronden (2 kavels) zijn bij de afsluiting tegen een lagere verkeerswaarde overgedragen aan complex 9 (Verspreide gronden binnen de bebouwde kom).

Veldwijk Noord (+/+ € 0,3 miljoen)
Veldwijk Noord heeft een negatieve boekwaarde ("spaarsaldo"), waardoor er voordelen ontstaan als de ontwikkeling minder snel gerealiseerd wordt dan verwacht.

Dalmeden (+/+ € 0,3 miljoen)
De kosten zijn toegenomen door de toegepaste prijsindexering en doordat naar verwachting meer beheerkosten (OZB en uren) gemaakt moeten worden. De bijdragen zijn toegenomen door de realisatie van een bijdrage van de Regio voor een fietspad door Dalmeden en Schalmeden. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Medaillon (+/+ € 0,4 miljoen)
De nog te realiseren kosten zijn op basis van de actualisatie verlaagd. Dit levert een positief resultaat op voor het project. Ook bij de opbrengsten is door de actualisatie een positief verschil ontstaan. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat actuele, marktconforme grondprijzen verwerkt zijn en doordat de financiële voordelen voor kopers van het CPO-kavel op de kavel 13 tot en met 15 vervallen zijn. De kavels 13 t/m 15 zijn te groot voor een, uit de grondexploitatie gesubsidieerde CPO ontwikkeling. De boekwaarde van het project is negatief (er is een "spaarsaldo"), omdat de verkoopopbrengsten hoger zijn dan de tot op heden gemaakte kosten. Dat heeft tot gevolg dat er rentevoordelen ontstaan.

Wijkerslocatie Hemmelhorst (+/+ € 0,3 miljoen)
Er is een stelpost opgenomen voor de sanering van asbestvervuiling die wordt verwacht op één kavel die aan de gemeente Hengelo moet worden overgedragen. Daarnaast is het budget voor plankosten verhoogd. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Hart van Zuid fase 2 (+/+ € 1,2 miljoen)
Binnen de complexen van Hart van Zuid is in 2014 veel veranderd. Een groot deel van deze veranderingen heeft per saldo geen effect op het totaal resultaat gehad. Zo kon de verlaging van de grondwaarde van het winkelcentrum gedekt worden door de verlaging van kosten binnen enkele deelplannen. De verbetering die per 1.1.2015 geconstateerd wordt, is ontstaan doordat circa € 200.000 meer (quick win) subsidie gedeclareerd kan worden dan per 1.1.2014 geraamd.
De resterende verbetering van € 1.000.000 is met name te verklaren doordat de kosten lager zijn dan per 1.1.2014 geraamd. Dit komt onder andere doordat in 2014 is minder geïnvesteerd dan geraamd.

Zuidelijke Havenweg (+/+ € 0,5 miljoen)
Binnen Zuidelijke Havenweg is een meerjarige huurovereenkomst gesloten ten behoeve van een vrachtwagenparkeerplaats. De opbrengst daarvan ligt € 0,5 miljoen hoger dan was aangenomen in de grondexploitatie waardoor het resultaat is verbeterd.

Campus (-/- € 0,3 miljoen)
De verslechtering van het exploitatieresultaat wordt met name veroorzaakt doordat de waarde van circa 1.000 m^2 afgewaardeerd is vanwege ligging en beperkingen.

BXL (-/- € 0,9 miljoen)
Binnen de grondexploitatie zijn de parameters (rente, opbrengsten- en kostenstijging) aangepast. Het aanpassen van de opbrengsten- en kostenstijging heeft een negatief effect van € 4,5 miljoen, het aanpassen van de rente een positief effect van € 4,5 miljoen. Per saldo heeft het aanpassen van de parameters geen effect op het resultaat van de grondexploitatie.
Het actualiseren van de grondexploitatie heeft geleid tot mee- en tegenvallers op diverse begrotingsposten. Per saldo vallen de meevallers (€ 1,5 miljoen) weg tegen de tegenvallers (€ 1,5 miljoen).
De grondexploitatie van BXL op sluit echter op een tekort van € 19,3 miljoen per 01.01.2015. Het resultaat verslechtert met € 3,8 miljoen waarvan € 0,9 miljoen (23%) voor rekening van de gemeente Hengelo komt. De verslechtering van het resultaat wordt veroorzaakt door het feit dat de grondprijs dit jaar niet is verhoogd (€ 2,0 miljoen) en de plankosten zijn verhoogd (€ 1,8 miljoen).

Verrekeningen met de reserve grondbedrijf in 2014
Per 01.01.2014 was het vrij besteedbare deel van de reserve nihil. In 2014 is dit gestegen naar € 1,3 miljoen. De prognose was dat de reserve zou stijgen tot € 0,3 miljoen. Op hoofdlijnen hebben de volgende wijzigingen plaatsgevonden (in miljoenen euro's):

	Prognose	**Werkelijk**	**Verschillen**
Dotaties			
Rente	4,1	4,1	0,0
Verrekeningen	0,0	0,2	0,2
Overige dotaties	0,5	1,8	1,3
Subtotaal	4,6	6,1	1,5
Onttrekkingen			
Verrekeningen	-0,1	0,0	0,1
Tekortexploitaties	0,0	0,0	0,0
Afdrachten Algemene Dienst	-0,3	-0,3	0,0
Overige onttrekkingen	-1,6	-0,2	1,4
Subtotaal	-2,0	-0,5	1,5
Voorzieningen			
Tekortexploitaties	1,9	2,6	0,7
Niet In Exploitatie Genomen	0,4	1,8	1,4
Subtotaal	2,3	4,4	2,1
Totaal wijziging reserve	**0,3**	**1,3**	**1,0**

Een specificatie van de verrekeningen met de reserve in 2014 staat opgenomen in bijlage 8.2.1.

Eindresultaten grondexploitaties
Alle onderhanden grondexploitaties, met de verwachte eindresultaten, staan opgenomen in de bijlage 8.2.2. De eindresultaten van alle vastgestelde grondexploitaties worden verrekend met de meerjarenraming van de reserve grondexploitaties, zoals opgenomen in bijlage 8.2.4.

Risico's grondbedrijf
Voor de risico's van het grondbedrijf wordt verwezen naar paragraaf 6.2. In deze paragraaf staat het weerstandsvermogen van de gemeente beschreven. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.
De risico's van het grondbedrijf zijn hierin verdisconteerd. Hierbij wordt per project de specifieke risico's vermeld. De belangrijkste risico's inzake het grondbedrijf staan opgenomen in bijlage 8.2.5. In deel I van de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2015 staan de risico's (en mogelijke scenario's) van het grondbedrijf apart beschreven.

Doelen

De volgende doelen kunnen worden geformuleerd om een financieel gezond grondbedrijf te waarborgen.

Het waarborgen van een financieel gezond grondbedrijf	
Bereiken?	***Doen?***
Het treffen van een voorziening voor door de raad vastgestelde tekortexploitaties. *Conform Besluit Begroting en Verantwoording en "gedragslijn BBV en grondbedrijf", raadsbesluit d.d. 20.03.2007.*	Per 31.12.2014 is er een voorziening van € 47,9 miljoen getroffen voor de door de raad vastgestelde tekortexploitaties. Een specificatie van de voorziening is opgenomen in bijlage 8.2.3.
Het treffen van een voorziening voor nog niet in exploitatie genomen gronden waarvan de boekwaarde hoger is dan de verkeerswaarde. *Conform Besluit Begroting en Verantwoording, artikel 65.*	Per 31.12.2014 is er een voorziening van € 14,3 miljoen getroffen voor de nog niet in exploitatie genomen gronden waarvan de boekwaarde hoger is dan de verkeerswaarde. Een specificatie van de voorziening is opgenomen in bijlage 8.2.3.
Het vrij besteedbare deel van de reserve grondbedrijf dient minimaal € 3,0 miljoen te bedragen. *Conform raadsbesluit bij de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2008.*	Per 01.01.2015 is het vrij besteedbare deel van de reserve van het grondbedrijf € 1,3 miljoen. In bijlage 8.2.4 is de meerjarenraming van de reserve van het grondbedrijf opgenomen, waarin de huidige stand van de reserve staat gespecificeerd. Hieruit blijkt dat het vrij besteedbare deel van de reserve met ingang van 2016 meer dan € 3,0 miljoen zal bedragen. De doelstelling is eind 2014 niet gehaald. De komende jaren zal ervoor gezorgd moeten worden dat er grondverkopen gerealiseerd worden en dat er gestuurd gaat worden op de kosten, zodat het grondbedrijf deze doelstelling zoals deze nu wordt geraamd inderdaad realiseert.
De totale boekwaarde van het grondbedrijf mag maximaal € 100 miljoen bedragen. *Conform raadsbesluit bij de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2008.*	De boekwaarde van de binnen de gemeente geadministreerde projecten is in 2014 met € 12,5 miljoen toegenomen tot € 153,9 miljoen. Dit is exclusief de voorziening van € 62,2 miljoen. De doelstelling is nog niet gehaald. De komende jaren zal ervoor gezorgd moeten worden dat er grondverkopen gerealiseerd worden, om zodoende de boekwaarde naar een acceptabel niveau te brengen.

Beleidsnotities

Titel	Vastgesteld / streefdatum vaststelling
Nota grondbeleid	08.11.2011.
Gedragslijn BBV en grondbedrijf	20.03.2007.
Toe te passen grondslagen bij de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2015.	14.01.2015.
Herziening exploitatieopzetten	Jaarlijks; 24-06-2008 vastgesteld per 01.01.2008; 01-07-2009 vastgesteld per 01.01.2009; 01-06-2010 vastgesteld per 01.01.2010; 01-06-2011 vastgesteld per 01.01.2011; 22-05-2012 vastgesteld per 01.01.2012; 11-06-2013 vastgesteld per 01.01.2013; 11-06-2014 vastgesteld per 01.01.2014.

Kengetallen

Ontwikkeling reserve grondbedrijf
In bijlage 8.2.4 staat de meerjarenraming van de reserve van het grondbedrijf weergegeven. Hieruit blijkt dat het vrij besteedbare deel van de reserve met ingang van 2016 meer dan € 3,0 miljoen zal bedragen.

6.5: Financiering

De paragraaf financiering beschrijft de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Meer dan voor de andere paragrafen is op dit gebied het nodige wettelijk verankerd, met name in de Wet Fido en de Ruddo, de uitvoeringsregeling van de (aangescherpte) Wet Fido, laatstelijk aangepast in 2009. In 2011 is voorts de Handreiking Treasury van het ministerie van BZK verschenen, die ook weer nadere informatie geeft.

Wat willen we bereiken

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn vastgelegd in de verordening financieel beheer (Verordening ex artikel 213 GemeenteWet, artikel 11) en in het treasurybesluit.

Schatkistbankieren

Per 1 januari 2014 is het verplicht schatkistbankieren van lagere overheden bij het rijk definitief ingevoerd. Dit heeft gevolgen voor het treasurybeleid. Tegoeden boven een bepaald drempelbedrag, voor de gemeente Hengelo is dat 0,75% van het begrotingstotaal oftewel ongeveer 2 miljoen euro, worden dagelijks 'afgeroomd', op een aparte rekening bij huisbank BNG gestort en bij het rijk belegd. Op dit moment wordt hierover geen rente vergoed. Voor debetsaldi, "rood staan", verandert er weinig. Dit kan op de gebruikelijke wijze worden afgedekt door daggeld- of kasgeldleningen. In paragraaf 7.2 Toelichting op de balans wordt in een overzicht aangegeven hoe het drempelbedrag van de gemeente Hengelo tot stand komt. Het overzicht geeft aan hoeveel middelen buiten de schatkist van het Rijk worden aangehouden (zie pagina 177).

Schatkistbankieren leidt tot extra inspanningen op treasurygebied. De kasgeldstromen zullen nauwgezet moeten worden bewaakt. Onnodige creditstanden moeten worden voorkomen.
Na een korte gewenningsperiode kan worden geconstateerd dat het schatkistbankieren goed functioneert, zowel voor de gemeente zelf als voor het GBT, waarvoor de afdeling Financiën de administratie verzorgt.

Gemeentefinanciering

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden. Er wordt, conform het genomen raadsbesluit, vanaf 2014 gerekend met een omslagrente van 4,5%.

Door deze "totaalfinanciering" worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie en de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Twee keer per jaar wordt een rentevisie opgesteld ten behoeve van het college, als regel in december en in juni. Deze rentevisie is samengesteld op basis van rentevisies van de toonaangevende banken en financiële media in Nederland. De laatste rentevisie gaat uit van een stabiele tot licht stijgende korte rente en lange rente. Het verschil tussen korte en lange rente was ook in 2014 relatief groot. Daarmee was in de rentevisie 2014 ook rekening gehouden. De rentedaling heeft zich per saldo doorgezet. De rente voor kasgeldleningen is vrijwel 0, de lange rente is gedaald naar percentages lager dan 2%, over een lange periode gezien een extreem laag percentage.

Jaar	week	1 maandsrente	10 jaar fixe rente (Bron: BNG)
2014	1	0,25	2,86
2014	14	0,35	2,59
2014	27	0,20	2,18
2014	40	0,20	1,72
2015	1	0,00	1,27

In de afgelopen jaren is in sterke mate geprofiteerd van de lage korte en lange rente. Het begrote renteresultaat is echter gebaseerd op een (vrijwel) volledige uitvoering van de voorgenomen investeringen. In de praktijk blijkt echter dat deze investeringen niet volledig in het jaar worden gerealiseerd waardoor de toerekening van rente, op grond van de huidige systematiek, nog niet plaatsvindt. Hierdoor kunnen kredieten nog niet worden afgesloten, terwijl de financiering van een (groot) gedeelte van de investeringen reeds heeft plaatsgevonden. Dat betekent dat investeringen worden voorgefinancierd ten laste van het renteresultaat. En dat is ook de oorzaak dat het renteresultaat vaak lager uitvalt dan geraamd.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

In 2014 is de kasgeldlimiet slechts gedurende een korte periode eind april, begin mei 2014 overschreden, dit binnen het kader van de (herziene) Wet Fido. Daarbij moet worden opgemerkt dat overschrijding van de kasgeldlimiet gedurende een kortere tijd in afwachting van inkomsten en in het vooruitzicht van een lagere rente niet in strijd is met de wet Fido en het vigerende treasurybesluit, en bij een aanhoudend lage korte rente zelfs aanbevelenswaardig is. Het kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, ofwel ongeveer 22 miljoen euro. Samengevat is financiering met kort geld nog steeds zeer interessant, gelet op de zeer lage korte rente.
Om de kosten voor 'rood staan' zo laag mogelijk te houden is gedurende het gehele jaar gebruik gemaakt van kasgeldleningen. Deze zijn goedkoper dan gelden op daggeld zetten. Per 31 december 2014 stond een kasgeldlening open van 10 miljoen euro, met een rente van 0,03%.

De renterisiconorm bedroeg ongeveer € 50 miljoen (20% van het begrotingstotaal) en is in 2014 niet overschreden.

In 2014 zijn de volgende leningen aangetrokken en uitgezet:

Aangetrokken leningen

Hoofdsom	**rente%**	**looptijd**	
6 jan 2014	5.000.000	2,7%	10 jaar
24 apr 2014	5.000.000	0,3%	1 jaar 1 dag

(Er is vooral met 'kort geld' gefinancierd. Doordat de kasgeldlimiet slechts incidenteel werd overschreden bleek consolidatie maar beperkt nodig.)

Aangetrokken en door verstrekte leningen aan Welbions

	Hoofdsom	**rente%**	**looptijd**
23 december 2014	7.000.000	1,199%	10 jaar

Verstrekte overige leningen

-

De gemeente Hengelo is één van de weinige gemeenten die nog zelf leningen aantrekt en door verstrekt aan woningcorporaties werkzaam in Hengelo. Daarbij wordt nauwlettend gecontroleerd of het hier gaat om projecten voor sociale woningbouw, zodat geen sprake is van ontoelaatbare staatssteun. De voorkeur van het college gaat nog steeds uit naar deze vorm van leningverstrekking. De leningportefeuille wordt gedekt door een recht van eerste hypotheek, dat jaarlijks gecontroleerd wordt en nog steeds een aanzienlijke mate van overdekking kent. Daarnaast is sprake van een vergoeding voor kosten en risico's, die als dekkingsmiddel in de begroting wordt ingezet. Bovendien is zowel Welbions als de gemeente minder gevoelig voor de ontwikkelingen bij slecht draaiende en/of speculerende corporaties, omdat men niet is aangesloten bij de WSW.
Nu Welbions gefuseerd is met de Woningstichting Borne wordt opnieuw een discussie gevoerd of en in hoeverre de huidige beleidslijn nog kan worden voortgezet.

Per 31 december 2014 stonden de volgende leningbedragen open met een looptijd langer dan één jaar (afgerond op € 1.000):

Aangetrokken geldleningen:	€ 679.430.000
Verstrekte geldleningen aan woningstichting	€ 416.641.000
Verstrekte geldleningen aan derden	€ 64.650.000
Waarvan rente- en aflossingsvrij	€ 13.700.000

Verstrekking van geldleningen

Omdat de banken terughoudend zijn en blijven bij de verstrekking van geldleningen wordt steeds vaker gekeken naar de gemeente als "reddende engel". Uitgangspunt is en blijft dat de gemeente geen bankier is en dat ook niet moet worden om het bedrijfs- en verenigingsleven overeind te houden. De Wet Fido en de daaraan gekoppelde Ruddo dichten de gemeente slechts een bancaire rol toe wanneer sprake is van een 'maatschappelijk belang'. Datzelfde geldt voor het verlenen van gemeentegaranties. Het mag niet zo zijn dat een projectontwikkelaar het risico naar een gemeente afschuift en/of de gemeente verder laat financieren als hun geldbron is opgedroogd en/of de onderneming zijn vleugels wil uitslaan naar nieuwe projecten.

Daarenboven heeft de gemeente te maken met steeds verdergaande regelgeving in het kader van staatssteun. Verstrekking of garantie van een lening tegen een relatief lage rente aan een CV/BV zal al heel gauw worden gezien door de Europese Commissie als ontoelaatbare staatssteun. En de gemeente zal daarop worden aangesproken! Grote terughoudendheid is derhalve nog steeds het parool. Verdere aanscherping van het beleid is in voorbereiding.

6.6: Verbonden partijen

Voor de uitvoering van een aantal taken heeft de gemeente zich verbonden met andere partijen. Tot de verbonden partijen worden volgens het Besluit Begroting en Verantwoording die partijen gerekend, waarmee de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente in de derde partij een zetel in het bestuur heeft, dan wel stemrecht in besluitvormende vergaderingen kan uitoefenen. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente financieel risico loopt bij faillissement of liquidatie van de derde partij. De beleidskaders rondom verbonden partijen liggen vast in de nota "Geboeid door verbonden partijen", door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld op 2 oktober 2007. Op 23 april 2013 is een nieuwe Nota Verbonden Partijen vastgesteld, die het beleidskader nader aanscherpt.

Wat willen we bereiken?

Er zijn uiteenlopende redenen waarom een gemeentelijke taak niet door de gemeente zelf maar door een derde rechtspersoon wordt uitgevoerd. Veelal gaat het daarbij om schaalvoordelen, soms gaat het om de noodzaak slagvaardig te handelen. Ook de vorm waarin de samenwerking wordt gegoten – gemeenschappelijke regeling of publiek private samenwerking – is afhankelijk van de aard van de uitbestede taak. Het op afstand plaatsen van de uitvoering van deze taken brengt het risico met zich mee dat de democratische controle niet optimaal is.

Wij willen daarvoor een verbeterde standaardopzet hanteren, die meer dynamisch is en meer (stuur)informatie bevat zodat de raad beter op de hoogte kan blijven van de actuele ontwikkelingen bij een verbonden partij, waarbij het accent meer komt te liggen op informatie over de prestaties, kansen en risico's en voortgang van verbonden partijen. Het ontwikkelen van een dergelijke meer systematische informatievoorziening is een dynamisch proces waarbij de gemeente wel afhankelijk is van de kwaliteit van de planning en control producten van de verbonden partij.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, privaatrechtelijke rechtspersoon of anderszins
2. Doel	Doel van de samenwerking, statutaire doelstelling
3. Partijen	Wie zijn de deelnemende gemeenten, publieke of private partijen binnen de verbonden partij?
4. Bestuurlijk belang	Op welke wijze wordt deelgenomen (en wordt er zeggenschap uitgeoefend) in Algemeen bestuur, in Dagelijks bestuur, in Raad van Toezicht, in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, in directie, in Raad van Commissarissen?
5. Financieel belang	Wat is de bijdrage van de gemeente in de begroting van de verbonden partij, wat is de bijdrage aan het eigen vermogen/aandelenkapitaal, welke financiële afspraken gelden er?
6. Prestaties – effecten	Aanduiding prestaties. Inzicht in prestaties en effecten voor zover het nieuwe beleidsontwikkelingen betreft (domein raad, gemeentebegroting)
7. Voortgang	Realiseert de verbonden partij haar aandeel in het onderdeel uit de gemeentebegroting (voor zover dit van toepassing is)?. Doet zij dit binnen de financiële kaders?
8. Risico's en kansen	Welke risico's en kansen kunnen zich voordoen?
9. Ontwikkelingen	Welke majeure ontwikkelingen doen zich voor (nationaal, regionaal of lokaal)?

Vervolgens wordt de financiële positie beoordeeld aan de hand van de volgende kleuren:

Groen = gunstig
Geel = neutraal
Oranje = matig
Rood = slecht
Wit = niet van toepassing

De financiële cijfers komen uit vastgestelde jaarverslagen of begrotingen die bij ons bekend zijn. Daarom kan het zijn dat jaartallen van eerdere of latere jaren zijn opgenomen.

In de paragraaf Verbonden Partijen moeten wij rekening houden met de volgende wet- en regelgeving:

BBV:

Artikel 67:
2.De toelichting op de productenrealisatie bestaat ten minste uit:
b. een lijst van verbonden partijen;

Artikel 69:
In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie verstrekt over verbonden partijen:
a. de naam en de vestigingsplaats;
b. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
c. de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente onderscheidenlijk provincie in de verbonden partij heeft;
d. het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
e. het resultaat van de verbonden partij.

Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo

Artikel 11 Onderdeel F Verbonden Partijen
1. In de Beleidsbegroting en de jaarstukken wordt in de paragraaf verbonden partijen ingegaan op nieuwe participaties, het beëindigen van bestaande participaties, het wijzigen van bestaande belangen en het aanwezig zijn van problemen bij bestaande participaties. Van elk van de verbonden partijen wordt bij de beleidsbegroting en de jaarstukken een opgave verstrekt van: het openbaar belang, het eigen en vreemd vermogen, de omzet en het resultaat, het financieel belang en de zeggenschap.

A Verbonden partijen – Gemeenschappelijke Regelingen

De gemeente Hengelo neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

1a Regio Twente (gevestigd te Enschede)

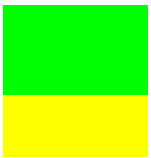
Aan deze regeling nemen 14 Twentse gemeenten deel. De taken liggen hoofdzakelijk op het terrein van gezondheid, mobiliteit, recreatie en veiligheid. Wethouder Bron is, naast AB-lid bovendien lid van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast is een raadslid AB-lid. Diverse wethouders participeren in afstemmingsberaden en portefeuillehouders overleggen binnen hun aandachtsgebied

Binnen de Regiogemeenten leeft breed de gedachte dat ook de Regio Twente haar evenredige deel zou moeten leveren aan de bezuinigingen die de lagere overheden hard hebben getroffen en nog zullen treffen. Helaas moet worden geconstateerd dat er nog maar weinig bezuinigingen zijn ingevuld en dat de Regio als gevolg van inflatie en loonkostenstijgingen de bijdrage blijft verhogen, terwijl er voor gemeenten daarvoor geen budgettaire ruimte aanwezig is. Ingeboekte bezuinigingen kunnen daardoor niet worden gerealiseerd.

Er lijkt zich een brede steun af te tekenen binnen de regiogemeenten om het Dagelijks Bestuur van de Regio op te dragen om een evenredig deel te leveren in de kortingen op het budget, die gemeenten zich moeten getroosten. Dat betekent dat een discussie zal ontstaan welke taken en in welke mate de Regio in de toekomst zal uitvoeren.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	(Verplichte) samenwerking op Twents niveau
3. Partijen	14 Twentse gemeenten
4. Bestuurlijk belang	Hengelo is via wethouder Bron vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur. Daarnaast zijn er raadsleden benoemd tot AB-lid.
5. Financieel belang	De Gemeente Hengelo heeft in 2014 € 3.107.352 bijgedragen, begroot was een bijdrage van € 2.995.810.
6. Prestaties – effecten	Over 2014 wordt een bedrag van € 895.000 terugbetaald aan de 14 gemeenten. Dit bedrag zal in de rekening 2015 worden verwerkt.
7. Voortgang	Geen aandachtspunten
8. Risico's en kansen	Regioraad besluit in meerderheid tot extra uitgaven waarmee de gemeente Hengelo niet akkoord is. Op grond van de gemeenschappelijke regeling moeten alle gemeenten meebetalen. Dus de kans bestaat dat Hengelo tekorten op de begroting moet incasseren voor extra bijdragen voor beleid waarmee de gemeente niet akkoord is.
9. Ontwikkelingen	Ombuigingstaakstellingen. Deze zijn grotendeels ingevuld. Ongeveer € 850.000 stond in 2014 nog open.

Regio Twente
Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

1b Bestuurscommissie Netwerkstad Twente (gevestigd te Enschede)

Dit is een regeling waarin de gemeenten Enschede, Hengelo, Almelo, Oldenzaal en Borne participeren. De Bestuurscommissie kent geen eigen begroting. Deze is opgenomen in de begroting van de Regio Twente. Wethouder Bron vertegenwoordigt de gemeente Hengelo. Daarnaast participeren diverse wethouders in afstemmingsberaden en portefeuillehouders overleggen binnen hun aandachtsgebied.

1c Veiligheidsregio Twente (gevestigd in Enschede)

In de Veiligheidsregio Twente (VRT) werken de brandweer, de geneeskundige hulpverlening (GHOR), de politie en de 14 Twentse gemeenten samen aan een veilige Regio Twente. De VRT zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT regelt de aanpak van grote ongelukken, rampen en crises zoals overstromingen, uitbraak van besmettelijke ziektes en terrorisme.

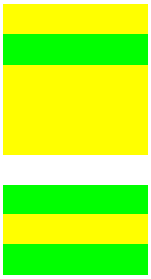
De gemeenten worden vertegenwoordigd door de burgemeester, vanwege diens specifieke taken op het gebied van openbare orde en veiligheid. De VRT heeft tegen boekwaarde alle activa overgenomen van de gemeenten die betrekking hebben op brandweerzaken, alsmede het personeel. De overheid die bij het personeel hoort blijft echter bij de gemeente achter. Dit zorgt voor frictiekosten, die langzaam zullen moeten worden afgebouwd.

De overname van de activa door de Veiligheidsregio is gefinancierd door het aantrekken van diverse geldleningen van de BNG en de NWB. De betaling van de overgenomen activa heeft op 2 januari 2013 plaatsgevonden.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
2. Doel	In de Veiligheidsregio Twente (VRT) werken de brandweer, de geneeskundige hulpverlening (GHOR), de politie en de 14 Twentse gemeenten samen aan een veilige regio Twente
3. Partijen	14 Twentse gemeenten
4. Bestuurlijk belang	De burgemeester heeft zitting in het Dagelijks Bestuur
5. Financieel belang	Geen direct gemeentelijk belang
6. Prestaties – effecten	Wettelijke eisen i.v.m. uitruktijden en dienstverlening.
7. Voortgang	Geen aandachtspunten
8. Risico's en kansen	AB besluit in meerderheid tot extra uitgaven waarmee de gemeente Hengelo niet akkoord is. Op grond van de gemeenschappelijke regeling moeten alle gemeenten meebetalen. Dus de kans bestaat dat Hengelo tekorten op de begroting moet incasseren voor extra bijdragen voor beleid waarmee de gemeente niet akkoord is
9. Ontwikkelingen	Er is een herijking op komst van de verdeelsystematiek van de bijdragen. Hierover wordt in het 2e kwartaal van 2015 besloten.

VRT

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

2. Euregio (gevestigd in Gronau)

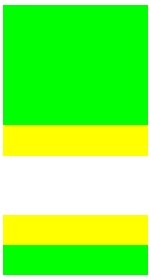
Een gemeenschappelijke regeling waarin gemeenten zowel aan de Duitse als aan de Nederlandse kant van de grens participeren. Doel is grensoverschrijdende samenwerking entameren en bevorderen en daarvoor de nodige subsidiegelden aantrekken. De bijdrage aan de Euregio bedraagt € 0,35 per inwoner. Plannen zijn geopperd om de bijdrage per inwoner gelijk te trekken met de bijdrage van onze oosterburen, namelijk 30 cent per inwoner. De Euregio is een financieel zeer gezond bestuursorgaan met een riante reservepositie.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	Doel is grensoverschrijdende samenwerking entameren en bevorderen en daarvoor de nodige subsidiegelden aantrekken.
3. Partijen	Nederlandse en Duitse gemeenten

4. Bestuurlijk belang	Twee raadsleden hebben zitting in het AB
5. Financieel belang	35 cent per inwoner bijdrage, deze wordt met ingang van 2015 verlaagd naar € 0,30.
6. Prestaties – effecten	Geen informatie
7. Voortgang	Geen informatie
8. Risico's en kansen	Kan effectieve lobby zijn om Europese gelden binnen te halen
9. Ontwikkelingen	Meer aandacht voor grensoverschrijdende acute zorg

Euregio

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

3. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (gevestigd in Hengelo)

Verzorgt de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening. De risico's van het WSW nemen toe als gevolg van steeds verdergaande bezuinigingen door het rijk en een lagere toegevoegde waarde als gevolg van verslechtering van de economie. Wel kan het versterken van de werkgeversbenadering leiden tot hogere marges.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Stichting
2. Doel	Verzorgt de uitvoering van de sociale werkvoorziening
3. Partijen	Gemeente Hengelo en sociale werkvoorziening
4. Bestuurlijk belang	Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt toegeleiden naar betaald werk
5. Financieel belang	Een jaarlijkse subsidiebijdrage van € 13.902.138
6. Prestaties – effecten	Geen
7. Voortgang	De crisis heeft impact op het aantal plaatsingen, en het aantal nieuwe cliënten
8. Risico's en kansen	De risico's van het WSW nemen toe als gevolg van steeds verdergaande bezuinigingen door het rijk en een lagere toegevoegde waarde als gevolg van verslechtering van de economie. Wel kan het versterken van de werkgeversbenadering leiden tot hogere marges
9. Ontwikkelingen	Rijksbezuinigingen

SWB Midden Twente

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2013

4. Stadsbank Oost Nederland (vestiging in Hengelo)

Taken van de Stadsbank Oost Nederland zijn kredietverstrekking, schuldsanering, uitvoering Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen, bevorderen van spaarzin en het geven van voorlichting en advies. Als gevolg van de economische situatie wordt steeds vaker een beroep gedaan door burgers op deze instelling. Dat leidt tot een hogere gemeentelijke bijdrage (gebaseerd op het aantal cliënten afkomstig van een gemeente). Wethouder Ten Heuw heeft zitting in het dagelijks bestuur.

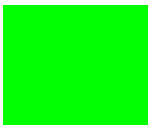
Vanwege het toenemende aantal cliënten met betalingsproblemen lijkt het erop dat de SON zich in een groeimarkt beweegt. Door bijstellingen van beleid van diverse gemeenten is toch het aantal aanvragen

iets gedaald. De SON kan zich verheugen op een goede reservepositie en weerstandsvermogen. De vestiging in Hengelo is in 2014 ondergebracht in het Stadskantoor.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, privaatrechtelijke rechtspersoon of anderszins
2. Doel	Doel van de samenwerking, statutaire doelstelling
3. Partijen	Gemeenten in Twente en de Achterhoek
4. Bestuurlijk belang	Wethouder Ten Heuw heeft zitting in het AB
5. Financieel belang	Bijdrage per afgenomen dienst.
6. Prestaties – effecten	Armoedebestrijding
7. Voortgang	Het aantal budgetbeheerovereenkomsten stijgt nog steeds. Er komen steeds meer mensen in problemen vanwege werkloosheid en schuldenproblematiek
8. Risico's en kansen	bijdrage kan hoger uitvallen doordat sprake is van een open einde regeling. Als extra klanten zich melden draait de gemeente ervoor op. Er geldt een tarief per cliënt
9. Ontwikkelingen	Landelijk lijkt het aantal cliënten af te gaan nemen

Stadsbank Oost Nederland

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

5. Openbaar Lichaam Crematoria Twente (vestigingen in Usselo en Almelo)

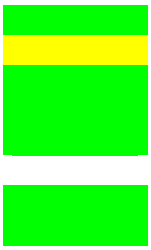
Taken: Het openbaar lichaam bezit de aandelen van Crematoria Twente/Oost Nederland B.V. De B.V. heeft tot taak het in stand houden en exploiteren van de crematoria in de regio. Gemeenten dragen niet bij in de exploitatie, ontvangen wel een dividend.

Het OLCT is enig aandeelhouder van Crematoria Twente BV. Jaarlijks keert Crematoria Twente BV de jaarwinst uit aan het OLCT. Deze doet vervolgens op basis van het aantal cliënten/crematies een voorschot aan de aangesloten gemeenten en een nabetaling in het jaar erop. Wethouder Bron vertegenwoordigt de gemeente Hengelo in het AB van dit openbaar lichaam.
De strategische beleidsplannen van Crematoria Twente BV voorzien in het opknappen van de vestigingen in Enschede en Almelo en het openen van nieuwe vestigingen in Borne en Oldenzaal. Deze worden gefinancierd door vreemd vermogen. Om dat goedkoop te kunnen aantrekken moet het eigen vermogen van de BV worden versterkt. Dat betekent dat het dividend voor 2015 en 2016 moet worden gepasseerd. Daarna kan weer een bescheiden dividend worden uitgekeerd.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	Exploiteren van crematoria in Twente
3. Partijen	Twentse en enkele Achterhoekse gemeenten
4. Bestuurlijk belang	Wethouder Jan Bron is DB-lid. De aandelen van Crematoria Twente zijn in handen van het Openbaar Lichaam
5. Financieel belang	In 2015 en 2016 zal naar verwachting geen dividend worden uitgekeerd. Over 2014 zal het geraamde dividend worden uitgekeerd.
6. Prestaties – effecten	Er staan vanaf 2016 grote investeringen op stapel in Borne en Oldenzaal (nieuwe crematoria) en in Enschede en Almelo (renovatie)
7. Voortgang	De BV bouwt eigen vermogen op om goedkoper vreemd vermogen aan te kunnen trekken voor de verwachte grote investeringen
8. Risico's en kansen	Toetreding van buiten kan betekenen dat de winstgevendheid, en daardoor het dividend, vermindert of zelfs wegvalt.
9. Ontwikkelingen	Het aantal crematies blijft stijgen.

OLCT

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

6. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (gevestigd in Almelo)

Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Almelo, Borne, Enschede en Hengelo (de partners van Netwerkstad Twente) en de provincie Overijssel met als doel samen het XL Businesspark te ontwikkelen, te exploiteren en te beheren. De laatst herziene exploitatieopzet blijft ruim binnen de vastgestelde marges. Alle partijen dragen voor 23% risico, met uitzondering van de gemeente Borne, die voor 8% deelneemt .

De herziene grondexploitatiebegroting sluit met een verwacht tekort (op basis van netto contante waarde) van bijna 15 miljoen euro. Voornaamste oorzaak: verkoop van percelen duurt langer dan verwacht en daardoor lopen de rentekosten op. Het DB van het OLRBT doet er alles aan om de vooruitzichten te verbeteren, onder meer door de aanleg van een haven en de verlaging van de omslagrente als gevolg van verbeterde omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt. Doch heeft dit niet geleid tot een verbetering van het financiële perspectief. Er zijn nog steeds aanmerkelijke risico's in de verdere ontwikkeling en exploitatie.

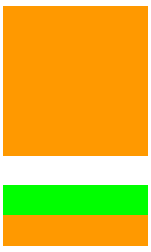
<u>Financiële situatie</u>
Netto contant gemaakt (teruggerekend tegen een rente van 4,13%) bedraagt het tekort ruim 25 miljoen euro. De gemeente Hengelo draait voor 23% van dit tekort op. Hiervoor is een voorziening getroffen.

De rekenrente bedraagt 3,25% voor 2014 en 2015 en 4,25% rente erna. Er loopt een discussie om de rekenrente aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden op de kapitaalmarkt.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	Ontwikkelen van het XL Businesspark in Bornebroek
3. Partijen	Gemeentes Hengelo, Enschede en Almelo en de provincie Overijssel nemen ieder voor 23% deel, de gemeente Borne voor 8%
4. Bestuurlijk belang	Wethouder ten Heuw heeft zitting in het AB en DB
5. Financieel belang	Voor het verwachte tekort is een voorziening getroffen
6. Prestaties – effecten	Zie 7
7. Voortgang	Verkoop van percelen verloopt moeizaam. De investeringen gaan door. De perspectieven zijn de afgelopen jaren behoorlijk verslechterd.
8. Risico's en kansen	De kans op een resultaat van tussen de 4 miljoen positief en 35 miljoen negatief bedraagt ongeveer 80%. Het geraamde tekort is ruim 25 miljoen euro
9. Ontwikkelingen	Een mogelijke heroriëntatie op de ontwikkeling van het RBT, waarbij de provincie een belangrijke rol zal spelen

RBT

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

7. Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente (gevestigd in Hengelo)

Gemeenschappelijke regeling, officieel van start gegaan op 1 januari 2009, die tot doel heeft de gemeentelijke belastingaanslagen, heffingen en retributies op te leggen en te innen voor diverse gemeenten. Het GBT is gevestigd op het Stadskantoor in Hengelo. Het GBT functioneert na een korte aanloopperiode naar wens. Aanloopproblemen zijn adequaat opgevangen.

De gemeente Losser is per 1 januari 2011 toegetreden, de gemeente Haaksbergen per 1 januari 2012, Almelo per 1 januari 2013, Oldenzaal per 1 juli 2013. Hierdoor is het ook noodzakelijk geworden om de gemeenschappelijke regeling aan te passen, met name op het gebied van zeggenschap. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden. Verdere uitbreidingen worden niet uitgesloten. De toetreding leidt tot efficiencyvoordelen, die op zich weer leiden tot lagere lasten voor de gemeenten.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	de gemeentelijke belastingaanslagen, heffingen en retributies op te leggen en te innen voor diverse gemeenten
3. Partijen	Gemeenten Hengelo, Enschede, Borne, Losser, Haaksbergen, Almelo en Oldenzaal
4. Bestuurlijk belang	Deelname in het AB en DB
5. Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage van de gemeente is gerelateerd aan het aantal opgelegde aanslagen
6. Prestaties – effecten	Door de samenwerking worden efficiencyvoordelen behaald, die weer terugvloeien naar gemeenten in de vorm van een lagere bijdrage
7. Voortgang	Zie 6
8. Risico's en kansen	Zie 9
9. Ontwikkelingen	Op termijn wellicht een verdere uitbreiding van het aantal deelnemende gemeenten

GBT

Weerstandsvermogen	
Schuldpositie	
Reservepositie	
Voorzieningen	
gespaard voor onderhoud	
Garantstellingen	
Rentelasten	
Jaarverslag 2014	
Financiële situatie	

8. Bestuursovereenkomst Samenwerking Handhaving Overijssel

Wethouder Lievers vertegenwoordigt de belangen van de gemeente Hengelo. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

B. Verbonden partijen – Verenigingen

1. Vereniging van Nederlandse Gemeenten

De begroting wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Vergadering. Bijdrage bestaat uit de jaarlijkse contributie (een bedrag per inwoner). Als gevolg van de aankomende bezuinigingen is de bijdrage van gemeenten aan de VNG bevroren op het huidige niveau. De VNG heeft de tering naar de nering gezet, maar kent nog steeds een gezonde reservepositie.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Vereniging
2. Doel	Belangenbehartiging van de bijna 400 NL gemeenten
3. Partijen	Alle NL gemeenten
4. Bestuurlijk belang	Hengelo is vertegenwoordigd in diverse commissie en regionale organen van de VNG Overijssel
5. Financieel belang	Jaarlijks moet een contributie van ruim € 90.000,- worden afgedragen
6. Prestaties – effecten	Geen
7. Voortgang	Geen
8. Risico's en kansen	Geen
9. Ontwikkelingen	Herijking rol rijks- en lokale overheid

VNG

Weerstandsvermogen	
Schuldpositie	
Reservepositie	
Voorzieningen	
Gespaard voor onderhoud	
Garantstellingen	
Rentelasten	
Jaarverslag 2014	
Financiële situatie	

2. VEGANN (Vereniging aandeelhouders Essent Noord Nederland)

De Vegann functioneert als vertegenwoordiger van de belangen van de aandeelhouders van onder meer Enexis NV. De Gemeente Hengelo is lid van deze vereniging. Géén vertegenwoordigers in het bestuur, géén contributieverplichtingen.

C. Publiek-private samenwerking

Zowel bij de realisatie en exploitatie van het bedrijventerrein Westermaat Campus als bij de planvoorbereiding van het Hart van Zuid, wordt intensief samengewerkt met private partijen. In dit kader zijn de volgende rechtspersonen opgericht:

1. Samenwerkingsovereenkomst Hart van Zuid

In de vergadering van 26 juni 2003 besloot de raad in te stemmen met de Samenwerkingsovereenkomst Hart van Zuid met Heijmans IBC Vastgoedontwikkeling B.V. en de Van Wijnen Groep N.V. Deze SOK regelt de randvoorwaarden, uitgangspunten en de besluitvormingsprocessen, waaronder een langjarige samenwerking, die aangegaan kan worden voor de locatieontwikkeling, de vastgoedontwikkeling en de vastgoedrealisatie van het exploitatiegebied Hart van Zuid. Kosten en baten zijn opgenomen in de grondexploitatie van de Gemeente Hengelo.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	CV-BV
2. Doel	Ontwikkeling Hart van Zuid
3. Partijen	Van Wijnen Groep NV en Gemeente Hengelo
4. Bestuurlijk belang	Het grondcomplex is ondergebracht bij de Gemeente Hengelo. Van Wijnen en de Gemeente Hengelo investeren beide in het complex. Eventuele winsten en verliezen worden gedeeld
5. Financieel belang	De Gemeente Hengelo heeft tot nu toe ongeveer 20 miljoen euro geïnvesteerd in het Hart van Zuid
6. Prestaties – effecten	Tot op heden is sprake van een negatief geraamde resultaat
7. Voortgang	Van Wijnen heeft de Gemeente Hengelo benaderd met het verzoek om de inbreng in het project terug te betalen
8. Risico's en kansen	Verslechterend financieel perspectief
9. Ontwikkelingen	Oriëntatie op de toekomst

2. Samenwerkingsovereenkomst Plan Buren

Hierover zijn in 2014 geen nieuwe ontwikkelingen en/of financiële gevolgen te melden.

3. Samenwerkingsovereenkomst Berflo Es

Hierover zijn in 2014 geen nieuwe ontwikkelingen en/of financiële gevolgen te melden.

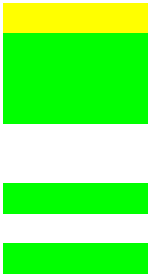
D. Verbonden partijen - Deelnemingen in vennootschappen

1. Bank Nederlandse Gemeenten (gevestigd in Den Haag)

Net als andere banken heeft de Bank Nederlandse Gemeenten te kampen gehad met de gevolgen van de kredietcrisis. Desondanks kan een redelijk stabiel dividend worden uitgekeerd.
De gemeente Hengelo bezit enkele tienden van procenten van de aandelen BNG. In 2012 hebben de aandeelhouders besloten om het dividend te maximeren op 25% van de nettowinst. Dit om het de BNG mogelijk te maken om te voldoen aan de strengere Basel 3-normen.
De vooruitzichten voor de winstmarges in de komende jaren zijn redelijk. De Basel 3 richtlijnen vereisen een eigen vermogen van minimaal 3% van het uitgezette leningbedrag. Indien het verminderen van de winstuitkering niet voldoende is om aan de richtlijnen te voldoen wordt overwogen om achtergesteld eigen vermogen uit te geven.
De komende jaren zal de BNG naar verwachting de gevolgen ondervinden van de invoering van de Bankenbelasting. Over 2012 moest die voor het eerst worden afgedragen aan de fiscus. Bovendien valt een deel van de markt weg door het verplichte schatkistbankieren, dat vanaf 1 januari 2014 aan de decentrale overheden en gemeenschappelijke regelingen is opgelegd.
De BNG is afgewaardeerd naar een AA+ rating. Maar dat geldt ook voor de Staat der Nederlanden. De BNG blijft derhalve een uiterst solide bank.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Behartiging van de bancaire zaken van onder meer de NL gemeenten
3. Partijen	De staat der Nederlanden bezit 50% van de aandelen
4. Bestuurlijk belang	De Gemeente Hengelo bezit ongeveer een half % van de aandelen
5. Financieel belang	Jaarlijks tot op heden goed voor een dividend van € 200.000, echter dividend over boekjaar 2014 gehalveerd.
6. Prestaties – effecten	De BNG heeft te lijden onder de lage rentetarieven. De bank blijft desalniettemin winst maken.
7. Voortgang	Voldoen aan Basel 3 normen.
8. Risico's en kansen	Verdere aanscherping van de wetgeving en invoering van het verplicht schatkistbankieren vormen een bedreiging voor de winstgevendheid van de BNG
9. Ontwikkelingen	Aanscherping regelgeving.

BNG
Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
gespaard voor onderhoud
garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
financiële situatie

2a Enexis NV (gevestigd in Rosmalen)

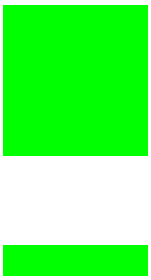
Enexis NV is in 2009 op grond van de Splitsingswet losgekoppeld van voormalig moederbedrijf Essent NV. Dat betekent ook dat Enexis NV separaat gefinancierd moest worden. Dit heeft, in overleg met en met toestemming van de aandeelhouders (waaronder de gemeente Hengelo) en het Ministerie van BZK in de vorm van een viertal geldleningen met een looptijd van 3 tot 10 jaar en een rente van gemiddeld 4,65%. Voor Hengelo gaat het om een bedrag van € 3,8 miljoen. Inmiddels heeft vervroegde aflossing van de eerste en de tweede geldlening plaatsgevonden. Daarnaast bezit Hengelo 0,216% van de aandelen Enexis NV.

De dividenduitkering in de komende jaren bedraagt 50% van de nettowinst. Dat betekent voor Hengelo een dividend van € 200.000. De Gemeente Hengelo loopt slechts risico voor het te ontvangen dividend. De aandelen hebben geen boekwaarde.

De jaarwinst over 2014 bedraagt € 265,5 miljoen, aanmerkelijk hoger dan in 2013. Het geïnvesteerde vermogen bedroeg per eind 2014 € 5.340,1 miljoen.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Netwerkbeheer
3. Partijen	Provincies en gemeenten bezitten de aandelen
4. Bestuurlijk belang	Zie 5.
5. Financieel belang	De gemeente bezit 0,216% van de aandelen
6. Prestaties – effecten	Enexis blijft een gezond bedrijf met een solvabiliteit van 50%
7. Voortgang	Ook over 2014 een gezonde nettowinst
8. Risico's en kansen	Worden deze aandelen vrij verhandelbaar? De discussie loopt
9. Ontwikkelingen	Zie 8.

Enexis
Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

2c CBL Vennootschap BV

Betreft de BV, die zich bezighoudt met het afwikkelen van de Cross Border Lease contracten, die als gevolg van de fusie en veranderde wetgeving moeten worden afgewikkeld. Er is sprake van een negatief resultaat, met name als gevolg van management en bedrijfskosten en een klein renteverschil. Het negatief resultaat kan ten laste van het eigen vermogen worden gebracht. Hiervoor kan het bij de overname gevormde escrow-fonds worden gebruikt. Liquidatie vindt naar verwachting in 2015 plaats. Over het bedrag dat daarmee gepaard gaat kan nog niets zinvols worden gezegd.

2d Verkoop Vennootschap BV

Op 31 maart 2011 is het eerste deel van de Escrow vrijgevallen. De komende jaren zal het restant fonds vrijvallen. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden, omdat het tijdstip nog niet kan worden aangegeven.

2e Claim Staat Vennootschap BV

Er zijn geen ontwikkelingen geweest in 2014. Het betreft hier een BV die bedoeld is om de claims naar aanleiding van de verkoop aan de Essent aandelen af te handelen. Het financiële belang is minimaal.

2g Vordering op Enexis BV

Betreft de BV, die de vorderingen heeft geregistreerd en toezicht houdt op rentebetaling en aflossing op de leningen die door de aandeelhouders zijn verstrekt aan Enexis NV.

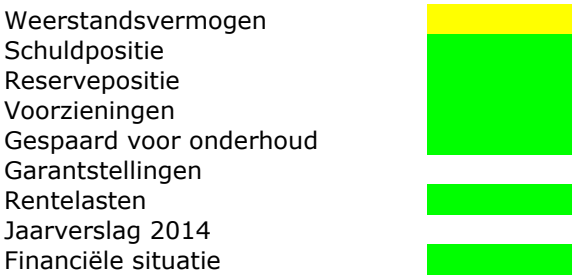
3. Vitens NV

De gemeente Hengelo bezit 46.329 aandelen, ongeveer 0,81%. Omzet en winst ontwikkelen zich volgens verwachting. Vitens heeft enkele aanpassingen aan op het gebied van financieel beleid gedaan, en dan met name het dividendbeleid. Tot op heden is dit (zoals hierboven aangegeven) gekoppeld aan het eigen vermogen. Nu heeft de AVA besloten het dividend te koppelen aan het netto resultaat en een percentage aan dividend uit te betalen tussen de 40% en 75%.

In 2014 bedraagt het dividend € 126.015 op basis van 46.329 aandelen. Dat is conform de raming. De solvabiliteit is ongeveer 30%. Het eigen vermogen daalt iets als gevolg van een daling van de waarde van de derivaten (renteswaps) die zijn aangetrokken om de rentelasten te drukken. De begroting houdt rekening met een stabiel dividend. Vitens houdt het drinkwatertarief de komende jaren gelijk.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Voorziening van drinkwater
3. Partijen	Diverse gemeenten en provincies in Noord, oost en centraal NL zijn aandeelhouder
4. Bestuurlijk belang	Hengelo bezit 46.329 aandelen (iets minder dan 1%)
5. Financieel belang	Gestreefd wordt naar een stabiel dividend. Daarnaast heeft de gemeente een achtergestelde lening open staan
6. Prestaties – effecten	Stabiele drinkwaterprijs
7. Voortgang	Stabiele prijsvorming, stabiele winst
8. Risico's en kansen	Stabiele vooruitzichten
9. Ontwikkelingen	Zie 8.

Vitens

4. Twente Milieu (vestigingen in Almelo, Enschede en Hengelo)

Betreft een samensmelting van gemeentelijke reinigingsdiensten uit Almelo, Enschede, Hengelo en Oldenzaal. In 1997 is het bedrijf opgericht, waarbij deze gemeenten aandeelhouder werden. Op 1 januari 1998 traden de Hof van Twente-gemeenten toe, en in 2013 de gemeente Borne, waardoor het bedrijf op dit moment zes gemeentelijke aandeelhouders kent.

In 2013 heeft een statutenwijziging plaatsgevonden, waardoor de machtsverhoudingen verschuiven van de aandeelhouders naar de Raad van Commissarissen. Een en ander is het gevolg van aangescherpte (Europese) wetgeving.

Tot op heden werd geen dividend ontvangen uit deze participatie. Dat komt omdat de aandeelhouders hebben besloten eerst de solvabiliteit om een gewenst niveau van minimaal 30% te brengen. Indien de solvabiliteit de 30% overschrijdt wordt in eerste instantie gestreefd naar tariefsverlaging. Nu de solvabiliteitsgrens verre is overschreden heeft de directie eind 2013 de aandeelhouders voorgesteld toch een dividend uit te keren van € 600.000. De Gemeente Hengelo krijgt hier ongeveer 15% van.

Twente Milieu zet efficiëncy, lage tarieven en vooral milieubesparende maatregelen voorop ten koste van de winstdoelstellingen. Dat betekent dat fors geïnvesteerd wordt in afvalinzameling volgens de 'ladder van Lansink'.

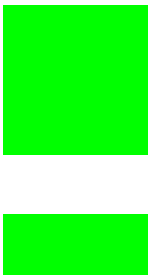
De gemeente loopt slechts risico op het ingebrachte eigen vermogen.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Verwerking, scheiding en hergebruik van afval
3. Partijen	Diverse Twentse gemeenten bezitten aandelen
4. Bestuurlijk belang	Gemeente wordt als aandeelhouder vertegenwoordigd door wethouder Elferink
5. Financieel belang	Dividend, zo laag mogelijke tarieven
6. Prestaties – effecten	Geleidelijke uitbreiding van de klantenkring en het aangeboden pakket
7. Voortgang	Borne is toegetreden als aandeelhouder B.

8. Risico's en kansen	Ontwikkelingen in hergebruik afval
9. Ontwikkelingen	Een nieuw strategisch beleidsplan 2016-2019 wordt opgesteld

Twente Milieu

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

5. Gemeenschappelijke regeling Afvalbrengpunt Hengelo

Regeling tot het medegebruik van het gemeentelijk afvalbrengpunt, oorspronkelijk aangegaan met de gemeente Borne en de in de Hof van Twente opgegane gemeenten Ambt en Stad Delden.

6. Twence Holding BV (gevestigd op Boeldershoek)

In oktober 2009 heeft de regioraad van de Regio Twente besloten tot overdracht van de aandelen Twence aan de Twentse gemeenten. Het dividend van Twence is in twee delen geknipt. Het eerste deel, de algemene winstuitkering, geraamd op € 2,5 miljoen euro (bijna € 300.000 voor Hengelo) zal naar rato van het aantal inwoners worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het bijzondere deel, groot € 8 miljoen, blijft gedurende minimaal 10 jaar beschikbaar voor de Regio Twente ten behoeve van uitvoering van de Agenda van Twente. Daarbij is afgesproken dat Twence het recht heeft op aanlevering van al het restafval tegen een vastgelegd relatief hoog tarief. Daarnaast kan Twence beschikken over het recyclebare afval, mits een marktconform tarief wordt geboden.

De winst over 2014 was voldoende om de bijdrage aan de Agenda van Twente te kunnen voldoen én om het reguliere dividend aan de aandeelhouders te kunnen betalen. Ook voor 2015 en verder wordt rekening gehouden met een succesvol jaar, waarin voldoende winst wordt gegenereerd.

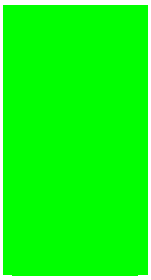
Twence is bezig met het opstellen van een nieuw strategisch beleidsplan, waarbij ook de aandeelhouders nauw worden betrokken. In het plan wordt ernaar gestreefd om de mogelijkheden tot productie van duurzame energie voor Twence te vergroten.

De Gemeente Hengelo loopt risico voor het te ontvangen dividend. De aandelen hebben geen boekwaarde. Daarnaast staan de regiogemeenten, waaronder Hengelo, garant voor een aantal in het verleden verstrekte geldleningen.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	BV
2. Doel	Afvalverwerking en hergebruik
3. Partijen	Regiogemeenten
4. Bestuurlijk belang	Als aandeelhouder van 15% van de aandelen
5. Financieel belang	Dividend en vergoeding garantstelling diverse leningen
6. Prestaties – effecten	Twence heeft een nieuw strategisch beleidsplan opgesteld voor de periode 2016-2019. Deze wordt ter besluitvorming aan de AVA voorgelegd in 2015.
7. Voortgang	In 2017 is bijdrage voor Agenda van Twente geheel uitbetaald. Dat betekent dat een discussie zal worden gevoerd over de tariefstelling na dit jaar. Deze zal worden meegenomen bij het opstellen van het nieuwe strategische beleidsplan 2015-2019
8. Risico's en kansen	Afvalcontract loopt tot 2022
9. Ontwikkelingen	Meer hergebruik afval

Twence Holding BV

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

7. NV Wonen Boven Winkels

Deze NV is na een raadsbesluit van 11 maart 2008 opgericht door Woningstichting Welbions en de gemeente Hengelo en heeft tot doel het wonen boven winkels te stimuleren om daarmee een verbetering van de kwalitatieve uitstraling en de leefbaarheid van de binnenstad te bewerkstelligen. Er is een startkapitaal van € 1.300.000, waarvan de helft van de gemeente Hengelo, met een gemeentelijke bijdrage van € 650.000 uit de GSB-middelen. Wethouder Bron vervult vanaf april 2010 de rol van aandeelhouder (artikel 2 Aandeelhoudersovereenkomst 2008).

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Stimuleren wonen boven winkels
3. Partijen	Gemeente Hengelo en Welbions
4. Bestuurlijk belang	Wethouder Bron participeert
5. Financieel belang	Gemeentelijke inbreng € 650.000
6. Prestaties – effecten	Niets te melden
7. Voortgang	Niets te melden
8. Risico's en kansen	Doorgaande stagnatie woningmarkt
9. Ontwikkelingen	Niets te melden

F. Verbonden partijen - Overig

1. Grote Stedenbeleid (G32)

HetG32-stedennetwerk is het netwerk van 37 (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken waar de leden van het netwerk voor staan.

Het belangrijkste doel van het G32-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G32-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. De verschillende beleidsterreinen zijn binnen het netwerk ondergebracht in drie pijlers; de Sociale Pijler, de Pijler Economie en Werk en de Fysieke Pijler.

Daarnaast heeft het G32-stedennetwerk ook een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling. Het netwerk biedt een breed platform voor kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk.
Het stedennetwerk zoekt zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

De huidige 37 gemeenten van de G32 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Sittard-Geleen, Schiedam, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle.

2. Warmtenet BV i.o. (gevestigd in Hengelo)

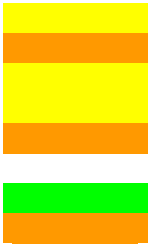
De BV is nog steeds in oprichting. De raad heeft (in juni 2009) de bereidheid uitgesproken om voor een bedrag van 3,57 miljoen euro aandelen aan te houden in de BV. Besprekingen over de omzetting van een reeds verstrekte achtergestelde lening van 1,8 mln euro naar een deelname in aandelen van de Provincie zijn nog in volle gang, maar de uitkomst is sterk afhankelijk van een uitspraak van de Europese Commissie of al dan niet sprake is van ontoelaatbare staatssteun. Inmiddels is de aanvraag bij de Europese Commissie ingetrokken. Warmtenet Hengelo BV is niet meer staatssteunplichtig na in juli 2014 gewijzigde regelgeving, dus is de aanvraag overbodig geworden. Daarnaast wordt naarstig gezocht naar een derde partij, die risicodragend wil participeren.

De risico's zijn groot. Wanneer de BV een feit is kan de gemeente slechts worden aangesproken voor de inbreng in het aandelenkapitaal, tot die tijd is de gemeente volledig aansprakelijk voor de gedane investeringen. Wanneer het warmtenet aan een derde wordt verkocht voor een prijs beneden de boekwaarde moet dit verlies onmiddellijk in de jaarrekening worden verantwoord.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	BV in oprichting
2. Doel	Exploiteren van een warmtenet
3. Partijen	Gemeente Hengelo en Provincie Overijssel
4. Bestuurlijk belang	Vooralsnog directe aansturing door college en raad
5. Financieel belang	Na oprichting BV aandelenkapitaal van € 3,6 mln Voor oprichting BV gehele investering in WNH (ongeveer € 14 miljoen)
6. Prestaties – effecten	Zie 6, de raad heeft inmiddels besloten tot het verlenen van een krediet voor de aanleg van de zogenaamde backbone.
7. Voortgang	Aantal aansluitingen groeit langzaam
8. Risico's en kansen	Grootste risico is een verdere daling van de energieprijzen, gevolgd door het achterblijven van het aantal aansluitingen
9. Ontwikkelingen	Veel investeringen in duurzame energie

Warmtenet Hengelo BV i.o.

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

3. WTC (Stichting World Trade Center Twente, gevestigd in Hengelo)

Voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het WTC heeft de raad in maart 2008 besloten een lening van € 500.000 te verstrekken. De lening is in 2009 gestort. Voor co-financiering heeft de Regioraad in 2008 besloten een bijdrage te verlenen van eveneens € 500.000, te verstrekken in vier termijnen.

De missie van het World Trade Center (WTC) Twente is het bevorderen van internationale activiteiten in haar werkgebied; de Euregio. Datzelfde geldt voor uitwisselen van kennis en ervaring met het internationaal zakendoen tussen ondernemers, overheden en kennisinstellingen in haar werkgebied.

De Stichting WTC zou ingaande 2014 gaan terugbetalen op de verstrekte lening omdat volgens verwachting er dan een gebouw zou zijn met een verdienmodel. Het gebouw laat op zich wachten omdat de ontwikkeling van het kantoren businessdistrict niet echt op gang komt. Door de recente uitspraak in hoger beroep van de rechter inzake het huisvestingsconflict over De Bolder is de financiële situatie van het WTC plotseling verslechterd. Dat heeft geleid tot een substantiële kostenreductie, waaronder ook het salaris van de directeur maar leidt er ook toe dat er een nieuw perspectief voor de afspraken tussen gemeente en WTC moeten worden gemaakt. Het lijkt er op dat nu de gemeente € 50.000 bijdraagt als Founding Father en ook nog € 10.000 voor de licentie ook de Provincie en de Regio ieder € 60.000 per jaar zullen bijdragen. Dan kan het WTC weer aan zijn verplichtingen voldoen en ook gaan bouwen aan de toekomst.

De gemeenteraad heeft bij amendement besloten de ingebrachte lening niet direct af te schrijven, maar een rente- en aflossingsvrije periode toe te staan van 10 jaar.

Verbonden partij	**Informatie**
1. Rechtsvorm	Stichting
2. Doel	Exploiteren van een world trade center in Hengelo
3. Partijen	Diverse overheden en bedrijven
4. Bestuurlijk belang	Bestuurlijke vertegenwoordiging
5. Financieel belang	Vanuit de gemeente: jaarlijkse contributie, achtergestelde renteloze lening van € 500.000
6. Prestaties – effecten	Geen
7. Voortgang	Geen
8. Risico's en kansen	Grote onzekerheden
9. Ontwikkelingen	WTC wordt weer 'toekomstproof' gemaakt

WTC

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

In 2014 zijn de volgende dividenden uitgekeerd:

Dividenden:	**aandelen: aantal**	**werkelijk 2014**	**raming 2014**	**werkelijk 2013**
BNG NV	174.486	221.592	250.000	259.984
Enexis NV	323.314	258.120	200.000	248.950
CBL Vennootschap BV		0	0	0
Verkoop Vennootschap BV		0	0	12.960
Vordering Enexis BV		0	0	0
PBE BV		0	0	0
Verkoop PBE			0	0
Attero		357.136	16.000	16.198
Vitens	26.329	126.015	120.000	119.066
Twence BV (basis)		294.519	300.000	307.694
OL Crematoria Twente		140.103	96.000	127.053
CON				93.600

Financiële gegevens van de verbonden partijen (niet ingevuld is (nog) niet bekend):

Bedragen x € 1.000	Eigen vermogen 31-12-2013	Vreemd vermogen 31-12-2013	Eigen vermogen 31-12-2014	Vreemd vermogen 31-12-2014	Resultaat 2013	Resultaat 2014
Regio Twente	8.446	105.926	7.067	98.282	1.916	1.168
Veiligheidsregio Twente	4.932	43.600	1.555	49.409	4.257	306
Euregio	1.203	2.495			-41	
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	5.381	4.544			-589	
Stadsbank Oost Nederland	3.009	16.051	1.741	17.963	113	
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	1.595	128	1.613	164	791	
Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente	-	83.000	-	87.000		-3.860
Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente	693	3.185	1.030	3.580		546
Bank Nederlandse Gemeenten	3.430.000	127.753.000			283.000	126.000
Enexis	3.500.000	2.702.000				265.500
CBL Vennootschap	9.880	104				
Verkoop Vennootschap	347.000	1.000				
Claim Staat Vennootschap	52	12			14	
Vordering op Enexis	82	862.000				
Vitens	438.000	1.274.000			80.400	
Twente Milieu	7.856	15.508	7.967	14.591		110
Twence Holding	122.609	213.173	122.625	198.945		9.119

6.7: Bedrijfsvoering

6.7.1 Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling

2014 stond evenals 2013 in het teken van tegelijkertijd afbouw door bezuinigingen en opbouw van de organisatie door nieuwe taken en ontwikkelingen.

Bezuinigingen
Hoewel het is gelukt om de begroting van 2015 sluitend te krijgen zonder ingrijpende maatregelen met personele consequenties, hebben we voor de jaren 2016 en verder wederom te maken met een forse bezuinigingsopgave. In 2014 zijn de eerste stappen gezet in een grootscheeps bezuinigingstraject dat wordt gebaseerd op een uitgebreide maatschappelijke takenverkenning.
Dit moet leiden tot besluitvorming over het bezuinigingspakket door de gemeenteraad in juni 2015.

Ontwikkeling
Het doorontwikkelen van de organisatie is een continu proces geworden. Veranderingen volgen elkaar in hoog tempo op waardoor regelmatig grotere en kleinere organisatiewijzigingen plaatsvinden.
Een ingrijpende verandering voor onze organisatie wordt gevormd door de decentralisaties in het sociaal domein. De voorbereidingen op deze grote transities hebben gedurende het hele jaar veel inspanning gevergd. De besluitvorming hierover is in de tweede helft van 2014 afgerond. De organisatorische basis kon hiermee worden gelegd waardoor ook met de personele invulling is gestart in 2014.
Daarnaast zijn er diverse samenwerkingsverbanden waarin Hengelo participeert, waardoor de nodige wijzigingen in de Hengelose organisatie ontstaan. Zo is in 2014 bijvoorbeeld een intensieve samenwerking met de SWB in gang gezet.

Personeelsbeleid

De opgave waar we voor staan is: bezuinigen en ontwikkelen. Dit vergt een flexibele organisatie met een grote mate van mobiliteit van de medewerkers.

Bezuinigingen op personeel
Bij de bezuinigingsronde van 2013 kon niet worden voorkomen dat er medewerkers boventallig werden als gevolg van het schrappen of versoberen van taken. In totaal verliezen 37 medewerkers hun baan in de jaren 2013-2016. Wat is er met deze medewerkers gebeurd?

Van de 25 medewerkers die in 2013 boventallig zijn verklaard, zijn 12 medewerkers intern herplaatst op een andere functie. 10 medewerkers hebben om diverse redenen de organisatie verlaten. Helaas is er voor 3 medewerkers geen passende oplossing gevonden. Zij worden in 2015 ontslagen. Zij worden nog wel begeleid in hun verdere zoektocht naar een passende baan.

Van de 12 medewerkers die in 2014 t/m 2016 boventallig zijn verklaard of nog boventallig worden verklaard, zijn er intussen 8 intern herplaatst. Eén medewerker zal de organisatie verlaten. Voor 3 medewerkers is nog geen oplossing gevonden.

Opleiding en mobiliteit
Het Hengelo's Ontwikkelplein blijft een belangrijke impuls geven aan het stimuleren van ontwikkeling en mobiliteit. Zowel voor de boventallige medewerkers die 'verplicht mobiel' zijn, als voor medewerkers die aandacht willen besteden aan persoonlijke ontwikkeling en op zoek zijn naar een nieuwe uitdaging.
Vanuit het HOP is bovendien veel tijd en expertise beschikbaar gesteld om het regiobrede project Werken voor de Twentse Overheid meer vorm en inhoud te geven.

Loopbaancentrum
Het loopbaancentrum adviseert en begeleidt medewerkers met een loopbaanvraag(stuk).
In totaal zijn 29 medewerkers in 2014 begeleid door het loopbaancentrum. 7 van hen waren boventallig of worden in de toekomst boventallig.

In het kader van de samenwerking binnen het project Werken voor de Twentse Overheid heeft Hengelo het voortouw genomen om met andere loopbaanadviseurs van de deelnemende organisaties intervisie op te starten met als doel om van en met elkaar te leren en verder te professionaliseren.

Hengelo Academie
Ook in 2014 heeft de Hengelo Academie diverse trainingen aangeboden. Het betrof trainingen gericht op persoonlijke ontwikkeling zoals *Basis Psychologie* en *Wat wil ik, wat kan ik, wat doe ik*. Maar er werden ook vakgerichte trainingen aangeboden, zoals *Gemeentefinanciën*, *WWB en andere Sociale wetgeving* en *Gemeentelijke wet- en regelgeving*.

Twentse School
In het kader van het regiobrede project *Werken voor de Twentse Overheid* is in 2013 al de vacaturesite www.werkenvoordetwentseoverheid.nl gelanceerd. In april 2014 is daar de Twentse School bijgekomen. De Twentse School doet in feite hetzelfde voor de regio als de Hengelo Academie doet voor Hengelo.

Bij de start van de Twentse School is afgesproken dat in eerste instantie vooral trainingen worden aangeboden die gericht zijn op persoonlijke ontwikkeling en mobiliteit. Om overlap van trainingsaanbod te voorkomen zijn veel trainingen uit het aanbod van de Hengelo Academie overgeheveld naar de Twentse School.

De meerwaarde van de Twentse School is dat door de trainingen ambtenaren uit de hele regio elkaar ontmoeten. Medewerkers leren niet alleen van de trainer, maar ook van elkaar en elkaars werkwijze. Op termijn hopen we ook voordeel te behalen op de inkoop van externe trainingen.

<u>Arbeidsvoorwaarden</u>
Cao-gemeenten 2013-2015
Op 11 september 2014 heeft de VNG de cao-gemeenten 2013-2015 bekrachtigd. De nieuwe cao moet arbeidskansen en inzetbaarheid bevorderen. Speciale aandacht is er voor de instroom van jongeren en duurzaam werken voor ouderen.

Daarnaast was harmonisering, modernisering en vereenvoudiging van de CAR-UWO een belangrijk doel voor de nieuwe cao. Dit uit zich onder andere in de afspraak te komen tot één beloningshoofdstuk. Het nieuwe hoofdstuk regelt voor alle gemeenten het salaris, de toelagen en vergoedingen en betekent het einde van lokale bezoldigingsregelingen. Ook is afgesproken een Individueel Keuzebudget (IKB) in te voeren. Een aantal bestaande arbeidsvoorwaarden worden gebundeld tot één budget. De medewerker kan dit budget inzetten voor verschillende doelen.

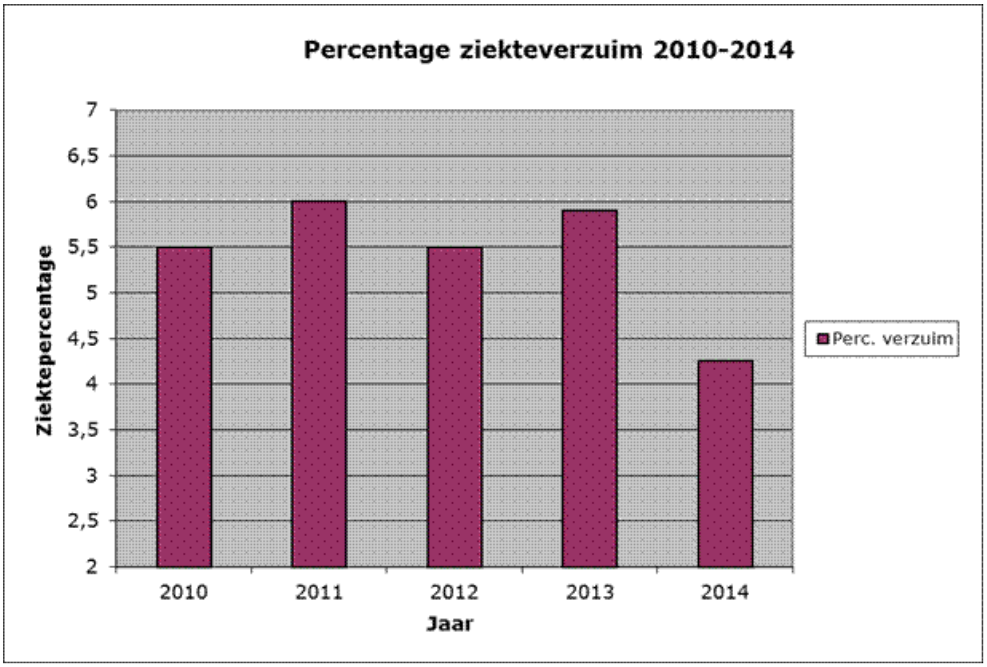
Harmonisering arbeidsvoorwaarden
De harmonisatie van arbeidsvoorwaarden is een deelproject van het regiobrede project *Werken voor de Twentse Overheid*. Op 1 januari 2014 is de projectleider voor het project *Harmonisatie Arbeidsvoorwaarden* gestart. Doel van het project is één arbeidsvoorwaardenpakket voor de deelnemende organisaties, waardoor de mobiliteit tussen de organisaties wordt vereenvoudigd. Negen gemeenten en Regio Twente nemen deel aan het project. Het project is onderdeel van het regiobrede project *Werken voor de Twentse overheid.*

Arbeidsomstandigheden en verzuim

Goede werkomstandigheden zijn een voortdurende zorg. Daar hoort ook bij het tegengaan van agressie en geweld. In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft I&O Research in 2014 de derde meting van de Monitor Agressie en Geweld Openbaar Bestuur uitgevoerd. Uit dit onderzoek blijkt dat het slachtofferschap onder gemeentemedewerkers relatief snel is gedaald van 51% in 2012 naar 32% in 2014. Wat daarbij opviel dat met name de verbale agressie flink is afgenomen. Het slachtofferschap bij gemeentemedewerkers blijft echter wel het hoogst vergeleken bij de groepen Waterschappen, Provincies en Rijk. Het aantal agressiemeldingen in 2014 in Hengelo is ook teruggelopen ten opzichte van 2013, van 42 naar 35 meldingen.

Het vermoeden bestaat dat het aantal agressiemeldingen niet overeenkomt met het daadwerkelijk aantal voorvallen. Diverse geluiden uit de organisatie, niet gestaafd door cijfers, wijzen op een toename van het aantal agressievoorvallen. Verder valt op dat het agressiebeleid niet of slecht bekend is. Om meer inzicht te krijgen in deze materie wordt er een onderzoek gedaan naar de beleving van 'Agressie en Geweld' in onze organisatie. Dit onderzoek wordt gedaan door een UT-student als afstudeeropdracht. De uitkomst van het onderzoek met aanbevelingen worden verwacht in het 2e kwartaal van 2015.

Ziekteverzuim
Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage van 2014 was 4,25%, 1,65 procent lager dan het gemiddelde in 2013. Hiermee is het streven van maximaal 5% ruimschoots behaald. Het beëindigen van een groot aantal langdurige ziektegevallen heeft vooral bijgedragen aan deze vermindering.

6.7.2. Huisvesting

Renovatie stadhuis / nieuwbouw stadskantoor
De bestekken voor de nieuwbouw van het stadskantoor en de verbouwing van het stadhuis zijn begin 2014 afgerond. In de bestekken voor de verbouwing van het stadhuis zijn nu ook het ontwerp en de bestekken van de dagwinkel geïntegreerd.
De selectiefase van de Europese aanbesteding van de 3 percelen waarin de uitvoering hiervan wordt aanbesteed, is afgerond, waarmee per perceel 5 partijen geselecteerd zijn voor het doen van een aanbieding. In verband met een onderzoek naar alternatieve huisvesting (zie hierna) zijn de aanbesteding en de voorbereiding van de uitvoering echter onderbroken in ieder geval voor de duur van het onderzoek.

Onderzoek alternatieve huisvesting
Op basis van het coalitieakkoord van april 2014 is een bestuurlijke opdracht verstrekt om alternatieven voor de nieuwbouw te onderzoeken in de vorm van het betrekken van bestaande panden in de binnenstad. Het onderzoek is eind oktober 2014 afgesloten met een rapport. Dit rapport is door het college van B&W in de politieke markt besproken met de raad. Daaruit is nog geen eenduidige conclusie getrokken, zodat waarschijnlijk een vervolgonderzoek zal moeten worden uitgevoerd.

6.7.3 Informatie- & communicatietechnologie

Zaaksysteem (IRIS)
Elk jaar reikt het vakblad Computable diverse awards uit. Het gaat daarbij vaak om projecten die succesvol, innovatief, verantwoord en/of omvangrijk zijn. In de categorie 'Partner van het jaar' heeft Hengelo deze prestigieuze Computable Award gewonnen voor ons zaaksysteem (IRIS) samen met de leveranciers PerfectView en QNH. In een tijd waarin veel gepubliceerd wordt over mislukte overheids-ICT-projecten een bewijs dat het ook anders kan.

Dit jaar is de functionaliteit van IRIS verder uitgebreid. Als onderdeel van IRIS is het klantcontactcentrum ingericht. Tevens is een koppeling gerealiseerd tussen IRIS en het Internet/Extranet om informatie rondom bestuurlijke processen in de bestuurlijke agenda voor burgers en de raadsleden te publiceren.

Het zwaartepunt in 2014 lag op het optimaliseren van het collegeproces en het raadsproces. Onder andere de moties en amendementen worden nu in IRIS geregistreerd en afgehandeld, zodat bijvoorbeeld een betere monitoring op tijdige afhandeling mogelijk is. Ook de bestuurlijke afspraken en toezeggingen aan de raad worden nu in IRIS afgehandeld. Tevens worden alle collegestukken nu digitaal ondertekend.

Samenwerking in Twente verstevigen en uitbouwen
De gemeente Hengelo neemt actief deel aan SSNT. Op het vlak van ICT wordt een intensieve bijdrage geleverd aan een "Twentse informatievoorziening zonder belemmeringen". Er is een gemeenschappelijk architectuurdocument Twente en daarnaast een projectagenda voor 2015.
Binnen SSNT is afgesproken hetzelfde informatiebeveiligingsbeleid te hanteren en vast te laten stellen.

De gemeente Hengelo faciliteert de ICT-omgeving voor het domein Sociale zaken en werk van de gemeente Haaksbergen, zoals we dat eerder ook voor de gemeente Borne hebben gerealiseerd.

Daarnaast levert de gemeente Hengelo input voor het opstellen van een business case voor zowel de gemeente Haaksbergen als de gemeente Hof van Twente voor het verzorgen van de complete ICT van beide gemeenten door Hengelo. Beide gemeenten hebben de intentie uitgesproken om het voorbeeld van Oldenzaal te volgen. Te verwachten daarom is dat het Hengelose rekencentrum binnenkort de volledige ICT verzorgt voor deze 4 gemeenten.

(Informatie)voorwaarden scheppen voor decentralisaties
De voorbereiding op de komst van de decentralisatie van de AWBZ, jeugdzorg en de uitvoering van de participatiewet heeft veel aandacht gehad. Er is gekozen voor aansluiting bij de bestaande systemen binnen de gemeente en de 'basis op orde' is gerealiseerd. Komende jaren zal dit nadere uitwerking vereisen.

Modernisering geografische informatievoorziening
Als uitvoering van het in 2013 vastgestelde "GEO-beleidsplan" is in 2014 een nieuwe geo omgeving operationeel geworden. In deze omgeving worden de grafische en bijbehorende administratieve gegevens vastgelegd en op een efficiënte en effectieve manier ontsloten voor zowel burgers (internet) als medewerkers (intranet). Eén van de eerste toepassingen is het presenteren van informatie van in verkoop zijnde bouwkavels (kaart inclusief gegevens als oppervlakte, kosten e.d.).

6.7.4. Control en Auditing

Concerncontrol en auditing ondersteunen het management bij de continue verbetering van de besturing en de beheersing van de gemeentelijke organisatie.

Daarvoor is nodig dat:
Beleidsvoornemens, planningen en normen voldoende toetsbaar zijn;
Besluiten in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving worden genomen;
Planning en control instrumenten er voor zorgen dat producten en diensten op norm en conform verwachtingen worden geleverd;
Tussentijdse rapportages zo zijn ingericht dat zelfsturend en lerend vermogen van de ambtelijke organisatie wordt gestimuleerd;
Het bestuur verantwoording af kan leggen over gekozen doelen, gemaakte keuzes, getroffen maatregelen, wijze van uitvoering en gerealiseerde prestaties in de jaarverslagen.

Een organisatie die aan deze voorwaarden voldoet is "In Control"

Doelen

Te Bereiken	Te doen	Gedaan
Toetsbare beleidsvoornemens	Evaluatie door multidisciplinaire leesteams van account functionarissen Vaststellen dat de verbeterpunten in de plannen en beleidsvoornemens zichtbaar zijn.	Jaarplannen, tussentijdse rapportages en sector Jaarverslagen zijn geëvalueerd.
Rechtmatigheid (compliance)	Opstellen, uitvoeren en verbeteren van het Jaarlijks Intern Controle Plan. Inzicht in de rechtmatige uitvoering van de begroting door tussentijdse voortgang rapportages.	Feedback van management en extern accountant verwerkt Interim controle uitgevoerd en besproken
Stuurbare sectorjaarplannen	Toezien op Smart geformuleerde beleidsvoornemens, logica, interne consistentie, betrouwbaarheid en relevantie. Toezien op betrouwbaarheid van niet financiële indicatoren als bijvoorbeeld de dienstverlening prestaties.	Verslagen zijn besproken op MT niveau Standaardrapportages worden kritisch gevolgd op MT niveau
Betrouwbare management informatie	Beheersafspraken vastleggen van alle centrale informatiesystemen. Ontsluiten van de centrale informatiesystemen via Cognos10 in overleg met het management	Met ingang van 2013 zijn er betrouwbare sectorspecifieke standaardrapportages ontwikkeld in Cognos10.
Transparante verslaggeving	Opstellen van standaard rapporten in Cognos10 Toetsing van de Maraps door account functionarissen Kennis bevorderen in samenwerking met Hengelo Academy	Tussentijdse standaard sectorverslagen zijn besproken
Versterking van het leervermogen	Aandacht voor risico identificatie Kennis over risicomanagement bevorderen via de opleidingsplannen van de sectoren.	Afdelingen en projecten worden standaard twee keer per jaar geëvalueerd
Organisatie In Control	Doorontwikkelen van risicomanagement bij verbonden partijen Uitvoeren van proces-audits Vaststellen dat bij kritische processen de interne beheersmaatregelen aantoonbaar effectief zijn	Zie de verplichte paragraaf verbonden partijen. Geplande proces zijn grotendeels uitgevoerd. Interne beheersmaatregelen zijn 2 keer beoordeeld.

6.7.5. Inkoop en aanbesteden

Dit voorjaar heeft de Gemeenteraad (net als de 13 overige Twentse gemeenten) het Twents inkoop-en aanbestedingsbeleid vastgesteld. Een belangrijk voordeel van dit gezamenlijke beleid is de regionale uniformiteit, een grote wens van met name het Twentse bedrijfsleven. Natuurlijk is het ook van belang om op een rechtmatige manier "diensten, leveringen en werken" in te kopen tegen een optimale prijs-kwaliteit verhouding. Belangrijke onderdelen van het kwaliteit-deel zijn o.a. Duurzaamheid, SROI en bevordering van innovatie en lokaal/regionaal ondernemerschap.

In de politieke markt van 13 mei 2014 is namens het College toegezegd op termijn ook een evaluatie van het beleid te gaan uitvoeren. In de loop van het jaar 2014 is gebleken dat er in de uitvoering van het beleid binnen de 14 Twentse Gemeenten nog verschillende beelden bestaan. Met name is er een verschil tussen de Twentse landelijke gemeenten (8TLG) en de gemeenten uit de Netwerkstad. Dit uit zich met name in de visie op de coördinatie van de samenwerking, de verschillen in uitvoering, en het openstaan voor elkaars (regionale) ondernemers. Dit zal in 2015 vragen om bestuurlijk richting geven.

Inkoopontwikkelingen
In 2014 is de grootste verandering op het gebied van gemeentelijke inkoop voorbereid. Waar voorheen het grootste deel van het inkoopvolume in (fysieke) werken werd geïnvesteerd, is dit verschoven naar het sociale domein van de WMO. Door samenwerking binnen Twente (Samen14) zijn er met meer dan 200 Twentse zorgaanbieders raamovereenkomsten gesloten. Dit voor zowel de transities in voormalige AWBZ-zorg als ook voor Jeugzorg. De aanbestedingsprocedures zijn qua uitvoering over een aantal deelnemende gemeenten verdeeld, waarbij Hengelo de aanbesteding voor het deel "Jeugd-AWBZ" heeft uitgevoerd.

Doelen 2014

Te bereiken	Bereikt
Regionale samenwerking	Het Twente inkoopbeleid is door de Gemeenteraad vastgesteld op 28 mei 2014. Er zijn Twentebreed raamovereenkomsten afsloten met zorgleveranciers voor de uitvoering van de nieuwe WMO in 2015 e.v. Diverse Twentse aanbestedingen uitgevoerd.
Doorontwikkeling inkoopfunctie	Inkoopdashboard t.b.v. inkoopdiagnoses niet gerealiseerd, in 2015 zullen basisgegevens hiervoor op orde gebracht worden t.b.v. evaluatie. Contractmanagement met name in nieuwe WMO belangrijk aandachtsgebied geweest. Cursus innovatiegericht inkopen aan de Hengelo academie op 21 oktober 2014. Voorbereidingen genomen voor 0-meting lokaal/regionaal ondernemerschap in kader van evaluatie inkoopbeleid. Uitvoering Kennispunt Twente.

6.8: Investeringen

Stand van zaken projecten

In het kader van de jaarrekening is er dit jaar voor het eerst gewerkt met projectrapportages nieuwe stijl. Onlangs zijn de eerste projectrapportages nieuwe stijl gereed gekomen. Tot op heden werd er alleen zeer globaal over projecten gerapporteerd in het kader van de beleidsrapportages en jaarverslagen en kwamen de projecten met een grondexploitatie aan de orde bij de jaarlijkse herzieningen van de alle grondexploitaties. Daarnaast werd er een boekwerk geproduceerd "De staat der kredieten" waarin van alle kredieten werd aangegeven wat de stand van zaken was.

Ten aanzien van de grote projecten had dit als nadeel dat vooral naar de kosten werd gekeken en niet of nauwelijks naar de opbrengsten. Ook was er op deze manier vooral sprake van rapporteren terwijl er veel minder gebruik van werd gemaakt als sturingsinstrument. Om deze reden is bij de projecten afgestapt van rapporteren over kredieten en is gekozen voor een rapportage over het totale project. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in investeringsprojecten (bv Westtangent) en grondexploitatieprojecten (bv Dalmeden). Het gaat hierbij steeds om grote projecten met een vrijgesteld projectleider. Elementen van deze rapportage zijn echter ook goed bruikbaar voor kleinere projecten.

In bijlage 8.8 is een totaal overzicht te vinden van alle projecten. In deze samenvatting worden de algemene conclusies getrokken over de investeringsprojecten en grondexploitatieprojecten. Voor de grondexploitatie geldt dat dit vervolgens input oplevert voor de jaarlijkse herziening van alle grondexploitaties.

<u>Investeringsprojecten</u>
Over het algemeen kan gesteld worden dat de investeringsprojecten zoals Enschedestraat, HOV, Westtangent en F35 binnen de gestelde kaders kunnen worden gerealiseerd. Indien zich tegenvallers voordoen in de uitvoering kan dit worden opgevangen binnen de beschikbare middelen voor onvoorzien, door bijsturing tijdens het project of door meevallers op de aanbesteding.

<u>Grondexploitaties</u>
Bij de grondexploitaties valt op dat over het algemeen de kosten in control zijn, zeker voor wat betreft de uitvoering. Bij deze projecten zijn de inkomsten echter een zeer belangrijk onderdeel van de totale financiële prestatie van de projecten. Door de jarenlang aanhoudende malaise op de markt voor woningbouw en bedrijventerreinen zit de zorg in deze projecten vooral bij het genereren van opbrengsten uit grondverkopen. Hoewel er in de laatste jaren al veel maatregelen zijn genomen om de verkoop te stimuleren of voorzieningen te nemen ten behoeve van een lager uitgiftetempo lijkt dit nog niet in alle projecten voldoende.

Aan de andere kant zijn er ook tekenen van herstel waarneembaar. De belangstelling voor woningbouwkavels neemt toe en ook in de projectmatige bouw is een broos herstel zichtbaar. Dit geldt ook in beperkte mate voor bedrijventerreinen waar met name de verkoop van een kavel op Westermaat De Veldkamp aan Nijwa een boost heeft gegeven aan de verkopen op dat terrein, maar overall blijft de uitgifte een punt van zorg. Bij de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties zal dit worden verwerkt en zal de invloed op het totale voorzieningenniveau duidelijk worden.

<u>Stand van zaken belangrijkste projecten</u>
De belangrijkste projecten die in Hengelo spelen zijn projecten met een groot financieel risico of belang en de projecten met een hoge politieke gevoeligheid. Projecten die hieraan voldoen zijn: Hart van Zuid, Lange Wemen en Stadskantoor, Dalmeden, Westtangent, Westermaat de Veldkamp, Veldwijk Noord, Sports Centre Hengelo en Gezondheidspark.

Hart van Zuid
Het afgelopen jaar is veel energie gestoken in de herijking van de samenwerking tussen de gemeente en Van Wijnen. Gebleken is dat de belangen van beide partijen groot zijn en dat het niet mogelijk is om op eenvoudige wijze de samenwerking te ontvlechten. Er blijft een grote druk op het programma bestaan om zo dicht mogelijk bij de beoogde doelen te komen. Dit zal ook de komende jaren naar verwachting niet veranderen. De belangrijkste ontwikkeling die in 2014 is gestart is de bouw van het winkelcentrum met de daarboven gelegen lofts.

Lange Wemen en Stadskantoor
Het project Lange Wemen heeft afgelopen jaar in het teken gestaan van de zoektocht naar investeerders. De belangrijkste ontwikkeling hierin is de voorlopige mondelinge overeenkomst tussen AM en Berghorst met betrekking tot de invulling van de horecafunctie en bovengelegen wooneenheden. Ten aanzien van deze wooneenheden wordt door de initiatiefnemer gezocht naar een andere functie omdat wonen en horeca zich lastig met elkaar verhouden. Ten aanzien van de verhuur aan andere commerciële functies is in 2014 geen progressie geboekt. Ook de komst van een ontmoetingscentrum namens de PKN is niet doorgegaan. De marktomstandigheden en de veranderde situatie in de retail zijn hier debet aan. Daarnaast hebben de discussie rondom het stadskantoor en de studie naar een toekomstbestendige binnenstad een negatieve invloed op de voortgang van het project.

Ten aanzien van het stadskantoor is in 2014 het project volledig gunningsgereed gemaakt en is de eerste fase van de aanbesteding gestart. Voor alle drie onderdelen (renovatie Stadhuis, bouw stadskantoor en totale installatietechniek) zijn 5 partijen geselecteerd om in de vervolgfase mee te kunnen dingen. Medio 2014 is gestart met een onderzoek naar mogelijke alternatieven voor het stadskantoor.

Dalmeden
Dalmeden is een ruim opgezet woongebied dat voornamelijk wordt bebouwd door particuliere opdrachtgevers. Het tempo van uitgifte is lager dan oorspronkelijk verwacht; de einddatum van de grondexploitatie is derhalve "uit-gefaseerd" en is momenteel geprognotiseerd op 2032. Op dit moment zijn er ca. 100 van de (maximaal) 520 woningen gebouwd of in aanbouw. Eind 2014 is grond verkocht in Kern Noord aan een ontwikkelaar, die inmiddels bouwvergunning heeft voor de bouw van 25 rijwoningen. Een dergelijk plan ligt er ook voor kern zuid (20 woningen).
Een nieuw marketingconcept, om de aandacht van potentiële kavelkopers te trekken, is in ontwikkeling.

Westtangent
De vervolgfase van de aanleg van de westtangent is in 2014 in uitvoering genomen. Naar verwachting zal dit project in de eerste helft van 2016 kunnen worden afgerond. Vanaf dat moment is de westtangent volledig gereed.

Westermaat / de Veldkamp
Dit project dat samen met Borne wordt gedaan ondervindt aanzienlijke hinder van de economische crisis. Het uitgiftetempo is hierdoor aanzienlijk trager dan oorspronkelijk verwacht. Toch is eind 2014 een grote transactie gerealiseerd. De bedrijven Nijwa Used Trucks en Nijwa Trucks and parts hebben gezamenlijk een grote kavel gekocht en zullen in 2015 gaan bouwen. Hiermee is een belangrijke trekker daadwerkelijk binnengehaald en is de uitgiftedoelstelling voor 2014 ruim overtroffen.

Veldwijk Noord
Veldwijk Noord is het laatste onderdeel van de gehele herstructurering van de Berflo Es onder de naam Berflo Mooi. De delen Berflo Es en Veldwijk Zuid zijn inmiddels afgerond. Besloten is om niet gelijk heel Veldwijk Noord te herontwikkelen middels sloop/nieuwbouw maar alleen fase 1. De fasen 2 en 3 hebben levensduurverlengende maatregelen ondergaan waardoor de woningen beschikbaar blijven voor de doelgroen en weer minimaal 10 jaar mee kunnen. Fase 1 was al gesloopt en daarvoor was afgelopen jaar een belangrijk jaar. De MFA in het nieuw te realiseren park Veldwijk is gerealiseerd en er is overeenstemming bereikt over de bouw van het winkelcentrum. Hierin zal zich een nettorama vestigen als trekker. Inmiddels is de bouw hiervan gestart evenals de bouw van de aanpalende toren met 42 huurappartementen van Welbions. Voor 2015 is voorzien om daadwerkelijk te starten met verkoop en bouw van grondgebonden vrije sector woningen.

Sports Centre Hengelo
Het opknappen van het gebied rondom het FBK stadion heeft een deel van 2014 stilgelegen in afwachting van de plannen van FC Twente met betrekking tot een nieuw stadion. Inmiddels is duidelijk dat dit er voorlopig niet zal komen. Een en ander heeft ertoe geleid dat bij de provincie het verzoek is ingediend en gehonoreerd om het project een jaar later te beëindigen. De uitvoering is nu voor de tweede helft van 2015 gepland.

Gezondheidspark
Het gezondheidspark is reeds een lang lopend project dat in een moeilijke markt opereert. Hoewel door de komst van een aantal partijen die ook daadwerkelijk hun samenwerking hebben geïntensiveerd is het mede door alle veranderingen in de zorg op dit moment zorgelijk met betrekking tot het uitgiftetempo. Vooralsnog wordt vastgehouden aan het programma zoals voorzien met een mix van wonen en zorg. Met enkele andere partijen wordt onderzocht op welke wijze wonen het best geïntegreerd kan worden in deze hoogwaardige omgeving en wordt nauw contact met de markt van de zorg gehouden.

Ontwikkelingen Algemene Reserve Investeringen (ARI)

Met de vaststelling van de begroting 2009 is de Algemene Reserve Investeringen (ARI) ingesteld. In de Kadernota 2009-2012 is de eerste inventarisatie van via ARI te dekken investeringen gemaakt. Deze inventarisatie is naderhand geactualiseerd, mede naar aanleiding van de maatregelen in het kader van Herontwerp. Deze betreffen:
de versoberingsmaatregelen, die zijn vastgesteld bij de begrotingsbehandeling 2011;
de maatregelen op basis van "Vernieuwen en bezuinigen", die zijn vastgesteld bij de begrotingsbehandeling 2012;

Deze maatregelen leiden tot het volgend bijgesteld overzicht van de ARI-investeringen:

Omschrijving	Netto-investerings-bedrag	gewijzigd gereed	looptijd
Centraal Station Twente	3.000.000	2016	30
Uitvoering n.a.v. Binnenstadsdebat	647.100	2010 e.v.	divers
Stadskantoor/Stadhuis fase 1 (t.l.v. algemene middelen)	22.189.600	2017	divers
Winkelcentrum Esrein-Hart van Zuid, inrichting openbare ruimte	1.450.000	2014 e.v.	30
Evaluatie 30 km/uur gebieden (kleine aanpassingen)	60.000	2015	n.v.t.
Weusthagpark 7 km fietspad	0	n.v.t.	n.v.t.
Weusthagpark 5 km wandelpad	0	n.v.t.	n.v.t.
HOV Kruispunt Kuipersdijk	3.880.000	2016	30
HOV Enschede centrum – Hengelo Centrum overig deel	0	n.v.t.	n.v.t.
Toegankelijkheid bushaltes	0	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	**31.226.700**		

Toevoegingen aan de reserve ARI
Er heeft een toevoeging aan de reserve ARI plaatsgevonden van circa € 1,407 miljoen in 2014. Dit is conform de geraamde toevoeging aan deze reserve in de begroting 2014.
De laatste storting in de reserve ARI ter grootte van circa € 761.000 vindt in 2015 plaats (conform de Beleidsbegroting 2015-2018).

Kredieten

Jaarlijks wordt bij de behandeling van het jaarverslag een staat van kredieten vastgesteld, waarin de ontwikkelingen van alle nog lopende kredieten zichtbaar worden gemaakt. In deze kredietstaat wordt van elk krediet de stand van zaken per 31-12-2014 weergegeven. Zie ook de totaaloverzichten van de lopende en afgesloten investeringsprojecten in bijlagen 8.8.1 en 8.8.2. Op de belangrijkste (afwijkingen op de) kredieten wordt hieronder ingegaan:

Dalmeden

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Dalmeden	B	0	0	0	-12.226	-1.680	-13.906	**13.906**
	L	10.221	363	10.584	27.413	2.494	29.906	**-19.322**
Totaal - Dalmeden		**10.221**	**363**	**10.584**	**15.186**	**814**	**16.001**	**-5.416**

Dalmeden is een woongebied waarin voornamelijk particuliere opdrachtgevers een huis kunnen laten bouwen. Dit woongebied moet een overgangsgebied gaan vormen tussen de stad en het platteland.

De afwijking op het krediet wordt veroorzaakt door het achter blijven van de grondopbrengsten bij de oorspronkelijk geraamde opbrengsten. Dit wordt met name veroorzaakt door een lager tempo in gronduitgifte dan verwacht. Van 2009 tot en met 2013 zijn in totaal 70 kavels voor particulier opdrachtgeverschap verkocht, terwijl er bij de start van het project werd uitgegaan van de verkoop van 70 woningen per jaar. Gezien de situatie op de woningmarkt is dit echter geen slecht aantal en door de uitfasering in de grondexploitatie levert dit niet direct problemen op. Bovendien wordt gewerkt aan een nieuw marketingconcept om de verkoop een nieuwe impuls te geven.

Gezondheidspark

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Gezondheidspark	B	-2.280	0	-2.280	-9.055	-504	-9.559	**7.279**
	L	6.940	266	7.207	17.766	1.190	18.956	**-11.750**
Totaal - Gezondheidspark		**4.660**	**266**	**4.926**	**8.711**	**686**	**9.398**	**-4.471**

Doel van het project gezondheidspark is het creëren van een omgeving waar zorg gerelateerde woonfuncties, zorginstellingen en bedrijvigheid kunnen komen tot ketenzorg, versterking en samenwerking.

De afwijking op het krediet wordt ook hier veroorzaakt door achterblijvende opbrengsten uit grondverkopen. Door de veranderende markt zijn afwijkingen in het programma te verwachten, met name in bebouwingsdichtheid, bebouwingshoogte hoogte en (woon)programma. Er wordt wel vastgehouden aan de mix van zorg gerelateerd programma voor wonen, instellingen en bedrijvigheid. Door de vele ontwikkelingen in de zorg is het voor de zorgpartijen nu lastig om te investeren. Hierdoor komt uitgifte nog meer onder druk te staan.

Echter zijn er ook een aantal positieve punten te benoemen. De hoge kwaliteit van de inrichting van de buitenruimte wordt erg gewaardeerd en het heeft een goede ligging ten opzichte van de A1 en het station. Daarnaast heeft de samenwerking van de zorg gerelateerde partijen op het gezondheidspark, en de vestiging in elkaars nabijheid, zijn meerwaarde inmiddels bewezen. Bovendien trekt de markt voor verschillende zorg gerelateerde woonvormen, of woonvormen voor andere doelgroepen, weer aan.

Afwijkingen afgesloten kredieten

De in bijlage 8.8.1 opgenomen afgesloten investeringsprojecten laten bij enkele kredieten overschrijdingen zien, dit wordt onder andere veroorzaakt door al eerder gerapporteerde overschrijdingen en presentatie verschillen met betrekking tot de grondexploitatie.

Diverse grondzaken
In het krediet van grondexploitaties worden alleen de plan- en civiele kosten opgevoerd als zijnde krediet. Binnen dit krediet vinden voornamelijk verkopen plaats van bij de gemeente in bezit zijnde vastgoed objecten. In 2014 liep een erfpachtovereenkomst af (Drienerstraat) waarin de bepaling werd opgenomen dat de erfpachter de grond na 50 jaar kan kopen, of het opstal aan de gemeente kan verkopen. De erfpachter heeft tot dit laatste besloten en derhalve heeft de gemeente dit pand laten taxeren en aangekocht. Dit leidt tot de overschrijding zoals in bijlage 8.8.1 gepresenteerd.

Eekendiekske
In het krediet van grondexploitaties worden alleen de plan- en civiele kosten opgevoerd als zijnde krediet. Het betreffende krediet bij dit project is € 505.199 en de daadwerkelijke uitgaven zijn € 488.070. Bij het afsluiten van het krediet wordt daarnaast de afwikkeling van dit complex geboekt als zijnde een dotatie aan de reserve grondexploitatie. Dit zorgt voor de afwijking in het overzicht.

Warmtenet
Zoals reeds gemeld in het jaarverslag 2013 (pagina 179) wordt de overbesteding op het krediet vooral veroorzaakt door de uitrol en aansluiting van panden en woningen in de "verplichte gebieden" Berflo Es, Veldwijk Zuid en Hart van Zuid. De aansluitingen vonden plaats als uitvloeisel van het vastgestelde WNH bedrijfsplan 2012-2041. De investeringen worden binnen een sluitende exploitatie gedekt uit een eenmalige aansluitbijdrage, maandelijks vastrecht en de verkoop van warmte in Gigajoules. Dat geldt ook voor de kredietoverschrijding. In 2013 is geen aanvullend krediet/lening aangevraagd, maar is besloten om dit in samenhang te doen met de melding over de voortgang van de 'backbone'.

7. Balans en overzicht van baten en lasten

7.1 BALANS

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	Ultimo 2014		Ultimo 2013	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		**592**		**631**
kosten in verband met sluiten geldleningen	547		572	
kosten onderzoek en ontwikkeling	45		59	
Materiële vaste activa		**203.577**		**198.191**
Investeringen met een economisch nut:				
gronden uitgegeven in erfpacht *	23.030		22.906	
door heffing *	32.896		33.010	
overige investeringen met een economisch nut	127.678		121.635	
invest. in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	19.973		20.640	
Financiële vaste activa		**483.360**		**494.376**
Kapitaalverstrekkingen aan:				
deelnemingen	644		644	
gemeenschappelijke regelingen	125		125	
overige verbonden partijen	0		0	
Leningen aan:				
woningbouwcorporaties	416.567		426.186	
deelnemingen	198		202	
overige verbonden partijen	0		0	
Overige langlopende leningen	60.310		61.977	
Uitzettingen (rentetypische looptijd) >1 jr	2.971		2.593	
Overige bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.546		2.649	
Totaal vaste activa		**687.529**		**693.198**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		**91.995**		**84.964**
Grond-en hulpstoffen:				
niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.208		11.557	
overige grond en hulpstoffen	13.036		10.295	
Overige:				
onderhanden werk, incl. bouwgrond in exploitatie:	70.679		63.029	
gereed produkt en handelsgoederen	72		83	
vooruitbetalingen op voorraden				
Uitzettingen korter dan één jaar		**19.083**		**20.342**
vorderingen op openbare lichamen	8.435		9.331	
verstrekte kasgeldleningen	0		0	
RC met niet-financiele instellingen	4.653		3.477	
Overige vorderingen	5.914		7.453	
Overige uitzettingen	81		81	
Liquide middelen		**268**		**1.420**
Kassaldi	31		65	
Banksaldi	237		1.355	
Overlopende activa		**15.731**		**16.391**
Nog te ontvangen bedragen	13.849		14.931	
Nog te ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	161		247	
Vooruitbetaalde bedragen	1.721		1.213	
Totaal vlottende activa		**127.077**		**123.117**
Totaal generaal		**814.605**		**816.315**

(*) in afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen deze posten i.v.m. nieuwe BBV voorschriften

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	Ultimo 2014		Ultimo 2013	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen:		**43.339**		**41.265**
algemene reserve	10.989		9.181	
Bestemmingsreserves:				
voor egalisatie van tarieven				
overige bestemmingsreserves **	31.059		31.658	
Gerealiseerde resultaat	1.292		426	
Voorzieningen		**25.472**		**28.246**
Voor verplichtingen,verliezen en risico's	5.412		5.357	
Onderhoudsegalisatievoorzieningen **	2.985		2.820	
Door derden beklemde middelen **	17.075		20.069	
Vaste schulden met looptijd > 1 jaar		**679.305**		**686.071**
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	10.000		10.113	
binnenlandse banken en ov. financiële instellingen	647.615		653.562	
binnenlandse bedrijven	0		0	
overige binnenlandse sectoren	6.631		7.014	
buitenlandse instellingen,fondsen,banken en ov.sectoren	15.000		15.333	
door derden belegde gelden	0		0	
waarborgsommen	60		49	
Totaal vaste passiva		**748.117**		**755.583**
VLOTTENDE PASSIVA				
Kortlopende schulden (korter dan één jaar)		**33.487**		**25.680**
Kasgeldleningen	10.000		12.000	
Banksaldi	15.631		5.104	
Overige schulden	7.857		8.576	
Overlopende passiva		**33.001**		**35.052**
Nog te betalen bedragen	24.959		25.938	
Ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	7.660		8.829	
Vooruitontvangen bedragen	382		285	
Totaal vlottende passiva		**66.489**		**60.732**
Totaal generaal		**814.605**		**816.315**
Gewaarborgde geldleningen per 31.12.		51.867		47.128

(**) in afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen reserves en voorzieningen i.v.m. nieuwe BBV voorschriften

7.1 DE BALANS - ALGEMEEN

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding:
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening:
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken, worden daarentegen overeenkomstig de voorschriften van het BBV toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De eindresultaten van de vastgestelde grondexploitaties worden verrekend met de algemene reserve grondexploitatie. De verrekening is in de meerjarenraming gefaseerd in het jaar dat verwacht wordt dat de grondexploitatie kan worden afgesloten. In enkele gevallen vindt er een tussentijdse verrekening plaats. Een tussentijdse verrekening kan alleen plaatsvinden, wanneer er aan onderstaande regels wordt voldaan:

- Verliezen zullen worden genomen in het jaar waarin deze tot uitdrukking komen (onafwendbaar zijn);
- Zekere winsten (> € 500.000,-) zullen voortijdig (is voor einde looptijd) worden genomen. Er is in elk geval sprake van een "zekere" winst, indien:
  - Het betreffende complex in het meest recente verslagjaar een negatieve boekwaarde kent
  - De omvang van de nog te verwachten uitgaven geringer is dan de betreffende boekwaarde
- Tussentijdse verrekeningen, welke als zodanig zijn aangegeven in de door de raad vastgestelde voorcalculatie zullen qua omvang en fasering worden geëffectueerd conform de vigerende grondexploitatie.

De balans geeft de stand van zaken weer voor wat betreft de omvang en samenstelling van het vermogen, zowel per balansdatum alsmede de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar (artikel 30 BBV). De balans bestaat uit Activa en Passiva.

Activa wordt onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente al dan niet duurzaam te dienen. Passiva wordt onderscheiden in vast en vlottend.

1 Vaste Activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiele en de financiële vaste activa (artikel 33 BBV).

1.1 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn, evenals materiële vaste activa, niet financieel van aard. Ze zijn niet tastbaar, in tegenstelling tot materiële vaste activa. Alle activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 63 BBV).

1.2 Materiële vaste activa (nog toevoeging heffingen?)

De materiële vaste activa (inclusief Software) zijn te onderscheiden in investeringen met een meerjarig economisch nut (het is verhandelbaar / kan opbrengst genereren). Investeringen met een meerjarig economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (deze categorie is nieuw en m.i.v. 2014 in de jaarrekening verwerkt). Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (artikel 35 BBV).

- *Activa met een meerjarig economisch nut* zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of historische kostprijs verminderd met de afschrijvingen en/of bijdragen van derden.
- *Activa met een meerjarig economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven* zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of historische kostprijs verminderd met de afschrijvingen en/of bijdragen van derden.
- *Activa in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut* worden gewaardeerd tegen historische kostprijs verminderd met de afschrijvingen en/of bijdragen van derden of reserves.

In de “Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo” en de “Nota Activabeleid” zijn de regels omtrent waarderen en afschrijven van activa nader vastgelegd.

In beginsel wordt lineair afgeschreven. Slechts in incidentele gevallen wordt een afwijkende afschrijvingsmethode gekozen, bijvoorbeeld omdat wet- en regelgeving dit voorschrijft of om fluctuaties in tarieven te voorkomen. Afschrijvingen geschieden op basis van een bestendige gedragslijn en zijn onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. De meest gangbare afschrijvingstermijnen zijn:

Soort actief	Afschrijving
Onderzoek en ontwikkeling	20,0 %
Grond	0,0 %
Riolering	2 - 3,3 %
Openbare verlichting	4,0 %
Wegen	3,3 %
Parkeerapparatuur	6,67 - 10,0 %
Gebouwen	2,5 %
Soft- en hardware	16,6 - 33,3%

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Indien de gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn uitgegeven vindt waardering tegen registratiewaarde plaats.

1.3 Financiële vaste activa

Uitzettingen met een looptijd van langer dan één jaar worden gedurende de gehele looptijd onder de financiële vaste activa opgenomen. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar behoren tot de vlottende activa.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, alsmede de verstrekte leningen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de deelneming duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs zal afwaardering tot marktwaarde plaatsvinden.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage verminderd met de afschrijvingen.

2 Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar, de liquide middelen en de overlopende activa (Artikel 37 BBV)

2.1 Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, worden vermeerderd met de toegerekende algemene beheerskosten (inclusief rente) en verminderd met de gerealiseerde verkopen. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs, vindt waardering plaats tegen deze lagere marktwaarde.

De onderhanden werken zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen en ontvangen (rijks)subsidies, dan wel de lagere marktwaarde.

Voor verwachte incourantheid van de voorraad of voor verwachte verliezen op grondexploitatie is een voorziening in mindering gebracht.

2.2 Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn opgenomen tegen nominale waarde.
Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

2.3 Liquide middelen en overlopende activa.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen. Kas- en Banksaldi worden daarbij afzonderlijk opgenomen.

3 Vaste passiva

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer (Artikel 41 BBV)

3.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen

3.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

3.3 Vaste schulden met looptijd > 1 jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

4 Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva.

4.1 Kortlopende schulden met looptijd < 1 jaar

De netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar worden gesplitst in kasgeldleningen, bank- en girosaldi alsmede in overige schulden.
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

4.2 Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen jegens een derde om op een bepaalde manier te handelen of presteren. De Verplichting is in het begrotingsjaar opgebouwd en komt in een volgend begrotingsjaar tot betaling. Uitgezonderd hierop zijn jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Hieronder vallen ook van overheidswege ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Aan de passiefzijde van de balans worden buiten de balanstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen een borgstelling of garantstelling is verstrekt (Artikel 50 BBV).

5.1 Borgstelling

Bij een borgstelling wordt altijd waarborg voor een bepaald bedrag verleend.
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

5.2 Garantstelling

Bij een garantstelling kan in principe ook een garantstelling worden gedaan zonder een maximumbedrag.

5.3 Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hier wordt melding gemaakt van de financiële verplichtingen waarbij de gemeente Hengelo voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, voor zover dit niet blijkt uit de balans.

7.2 TOELICHTING OP DE BALANS (Bedragen x €.1000)

1 Vaste Activa

1.1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

Omschrijving **Immateriële vaste activa**	Boekwaarde begin dienstjaar	Investe-ringen	Verminderingen 2014 Desinves-teringen	Bijdragen derden	Afwaar-dering	afschr. in 2014	Boekwaarde eind 2014
Immateriële vaste activa	**631**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-39**	**592**
Kosten in verband met sluiten geldlening	572	0	0	0	0	-25	547
Kosten onderzoek en ontwikkeling	59	0	0	0	0	-14	45
Totaal	**631**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-39**	**592**

1.2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is in onderstaand overzicht weergeven. In afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen posten i.v.m. nieuwe BBV voorschriften.

Omschrijving **Materiële vaste activa (M.V.A.)**	Boekwaarde begin dienstjaar	Correctie begin dienstjaar	Investe-ringen	Verminderingen 2014 Desinves-teringen	Bijdragen derden	Afwaar-dering	afschr. in 2014	Boekwaarde eind 2014
M.V.A. met economisch nut:	**121.635**	**-1.376**	**21.607**	**0**	**-7.758**	**0**	**-6.430**	**127.678**
Gronden en terreinen	17.670		1.526	0	0	0	-227	18.969
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	76.038		13.829	0	-6.940	0	-2.796	80.130
Grond, weg en waterbouwkundige werken *	2.158	-1.376	668	0	0	0	-43	1.407
Vervoermiddelen	1.640		356	0	0	0	-361	1.635
Machines, apparaten en installaties	16.949		5.066	0	-818	0	-2.303	18.894
Ov. materiële vaste activa	7.181		161	0	0	0	-699	6.643
M.V.A. met econ. nut door heffingen:	**33.010**	**0**	**1.312**	**-875**	**0**	**0**	**-551**	**32.896**
Gronden en terreinen	147		0	0	0	0	0	147
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	558		0	0	0	0	-14	544
Grond, weg en water- bouwkundige werken	31.391		432	-875	0	0	-354	30.594
Vervoermiddelen	73		0	0	0	0	-17	56
Machines, apparaten en installaties	514		880	0	0	0	-109	1.285
Ov. materiële vaste activa	326		0	0	0	0	-57	270
M.V.A. met econ. nut in erfpacht:	**22.906**	**0**	**203**	**-79**	**0**	**0**	**0**	**23.030**
M.V.A. met maatschappelijk nut:	**20.640**	**0**	**4.293**	**0**	**-4.591**	**0**	**-369**	**19.973**
Gronden en terreinen	0		0	0	0	0	0	0
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	0		0	0	0	0	0	0
Grond, weg en water- bouwkundige werken	19.060		3.970	0	-4.591	0	-308	18.131
Vervoermiddelen	0		0	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	1.580		323	0	0	0	-60	1.842
Ov. materiële vaste activa	0		0	0	0	0	0	0
Totaal	**198.190**	**-1.376**	**27.415**	**-954**	**-12.350**	**0**	**-7.349**	**203.577**

* De kolom correctie begin dienstjaar is toegevoegd omdat in voorgaande jaren 2 activa objecten ten onrechte niet ten laste zijn gebracht van de voorziening riool. Dit ziet u ook terug bij de voorziening riolering.

Desinvesteringen: de desinvestering bestaat uit
- Economisch nut in Erfpacht: in verband met de grond pand Drienerstraat 18 t/m 18c.
- Maatschappelijk nut: geen desinvestering.

Bijdragen derden: de bijdragen van derden van - € 12,6 miljoen betreffen voornamelijk onder
- Economisch nut: - € 8,0, met name
  - € 4,0 miljoen Project MFA Brede School
  - € 1,4 miljoen Project P&R garage
  - € 0,8 miljoen Project Verduurzaming Eaton

- Maatschappelijk nut: - € 4,6, met name
  - € 2,0 miljoen Project Reconstructie Boortorenweg/Boekeloseweg
  - € 0,8 miljoen Project F35 Hengelo-Borne
  - € 0,8 miljoen Project Herstructurering Twentekanaal Zuid

Afwaardering heeft in 2014 niet plaatsgevonden.

Afschrijvingen: Dit betreft de reguliere afschrijving (± € 8,2 miljoen).

De 10 belangrijkste investeringen in materiële vaste activa in het boekjaar betreffen:

benaming investering	Totaal gerealiseerd tm 31-12-2014	**Waarvan uitgegeven in verslagjaar 2014**
Nieuwbouw garage Twente Milieu	3.719.998	2.930.105
MFA Bredeschool Berflo Es	6.977.978	2.590.765
Nieuwbouw VMBO	2.306.780	2.073.113
WOS Westermaat Verduurzaming Eaton	1.346.161	1.346.161
Bijdrage aan Boortorenweg	1.230.000	1.230.000
Infra Weusthag uitvoering 2e fase	822.815	822.815
Uitvoering Westtangent fase 2	1.152.913	754.482
Herinrichting omloopleiding Hengelo Zuid	770.122	668.120
Hardware basis 2014	536.678	536.678
Uitvoering maatregelen scan Bedrijventerrein Twen	468.450	448.450

Voor een toelichting op de belangrijkste afwijkingen bij investeringen, wordt doorverwezen naar Paragraaf 6.8 Investeringen.

1.3 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden onderscheiden in kapitaalverstrekkingen, uitgegeven leningen en overige financiële vaste activa.

De kapitaalverstrekkingen zijn als volgt te onderscheiden:

	Boekwaarde					Voorziening			Balanswaarde	
Omschrijving kapitaalverstrekking	Boek-waarde 31-12-13	Investering 2014	Des-investering 2014	Afschrijvingen/ aflossingen 2014	Boek-waarde 31-12-14	Voorziening 31-12-13	mutatie Voorziening	Voorziening 31-12-14	Balans-waarde 31-12-13	Balans-waarde 31-12-14
- Deelnemingen	2.248	0	0	0	2.248	1.604	0	1.604	644	644
- Gemeenschappelijke regelingen	125	0	0	0	125	0	0	0	125	125
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**2.374**	**0**	**0**	**0**	**2.374**	**1.604**	**0**	**1.604**	**770**	**770**

De gemeentelijke **deelnemingen** bestaan met name uit

- aandelen in de Bank Nederlandse Gemeenten (€ 436.000)
- Twente Milieu N.V. (€ 154.000)
- deelname als aandeelhouder in NV Wonen boven winkels (€ 650.000)
- de aandelen Enexis (€ 954.722)

Voor de aandelen Enexis is in het verleden een voorziening getroffen voor de afwikkeling en verplichtingen, voorvloeiend uit cross border lease constructions die moeten worden afgekocht. Deze verplichtingen zijn niet overgedragen aan RWE, maar moeten door de oude aandeelhouders, waaronder de gemeente Hengelo, worden afgewikkeld.

Ook voor de NV Wonen boven winkels is een voorziening getroffen. Deze NV zal in beginsel verliesgevend zijn.

De kapitaalverstrekking aan de **gemeenschappelijke regeling** betreffen de inleggelden in de Stadsbank Oost Nederland.

Het verloop van de verstrekte geldleningen gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde					Voorziening			Balanswaarde	
Omschrijving verstrekte geldleningen	Boek-waarde 31-12-13	Investering 2014	Des-investering 2014	Afschrijvingen/ aflossingen 2014	Boek-waarde 31-12-14	Voorziening 31-12-13	mutatie Voorziening	Voorziening 31-12-14	Balans-waarde 31-12-13	Balans-waarde 31-12-14
- Woningbouwcorporaties	426.186	7.000	0	16.619	416.567	0	0	0	426.186	416.567
- Deelnemingen	202	0	0	3	198	0	0	0	202	198
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Overige langlopende lening	65.350	211	0	1.342	64.219	3.372	537	3.910	61.977	60.310
Totaal	**491.737**	**7.211**	**0**	**17.964**	**480.985**	**3.372**	**537**	**3.910**	**488.365**	**477.075**

In 2014 zijn aan de Hengelose woningcorporatie Welbions leningen verstrekt voor een bedrag van € 7 miljoen. Het huidige bedrag aan uitgezette leningen bedraagt nu € 416 miljoen. De leningen zijn voor 100% bestemd voor investeringen in de sociale huisvesting en zijn als zodanig "staatssteunproof".

Leningen aan woningbouwcorporaties werden verstrekt tegen de leningsvoorwaarden waartegen de gemeente de lening afsluit, vermeerderd met een opslag van 0,065%.

De leningen worden gedekt door een recht van eerste hypotheek, gevestigd ten gunste van de gemeente. De overwaarde van deze hypotheek is in overeenstemming gebracht met de WSW-norm (200% van de WOZ-waarde van de woningen).

De afname van de **overige langlopende leningen** ad € 1,1 miljoen wordt veroorzaakt door leningen aan de volgende instellingen en ambtenaren:

Investering [+/+]

SV TVO Omni	€	0,185 miljoen

Aflossing [-/-]

Overige instellingen	€	0,345 miljoen
Ambtenaren	€	0,593 miljoen
Vitens	€	0,202 miljoen
Rabotheater Hengelo Stg.	€	0,160 miljoen

Voor de leningen aan 't Heim, AKKUH en Essent is tevens een voorziening getroffen. De lening aan Essent is eeuwigdurend (totaal € 1,1 miljoen).
Tevens is de voorziening in algemene zin, ter dekking van de terugbetalingsrisico's voor alle overige leningen verhoogd naar € 2,7 miljoen.
De overige financiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

	Boekwaarde					Voorziening			Balanswaarde	
Omschrijving overige financiële vaste activa	Boek-waarde 31-12-13	Investering 2014	Des-investering 2014	Afschrijvingen/ aflossingen 2014	Boek-waarde 31-12-14	Voorziening 31-12-13	mutatie Voorziening	Voorziening 31-12-14	Balans-waarde 31-12-13	Balans-waarde 31-12-14
- Specificatie overige uitzettingen >= 1 jaar:	2.593	388	0	11	2.971	0	0	0	2.593	2.971
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden:	2.649	0	0	103	2.546	0	0	0	2.649	2.546
Totaal	**5.242**	**388**	**0**	**114**	**5.517**	**0**	**0**	**0**	**5.242**	**5.517**

Het saldo **uitzettingen >= 1 jaar** bestaat uit een bijdrage aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) voor het verstrekken van startersleningen € 350.000.

Het saldo **bijdragen aan activa in eigendom van derden** bestaat uit de subsidies BWS, de bijdrage in de aankoop van de voormalige Wilhelminaschool en de bijdrage voor de kunstijsbaan in Enschede. Hierop heeft wederom voor € 0,1 miljoen afschrijving plaatsgevonden.

2 Vlottende activa

2.1 Voorraden

Algemeen

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2014 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2015 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses ter zake. Dit betreft de beste inschatting op dit moment die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) zullen worden herzien. Deze periodieke herziening kan - mede gezien de huidige onzekere marktomstandigheden – leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening voor negatieve grondexploitaties.
De belangrijkste risico's zijn gelegen in het afzetrisico (vertraging in de tijd of niet realiseren van afzetvolume), grondprijzen en looptijd. Naarmate de planningshorizon langer wordt, is inherent hieraan dat de uitkomst van de schattingen over de lange termijn onzekerder worden. Enkele projecten hebben nog een langere (resterende) looptijd, bijvoorbeeld tot 2030.

Voor een gedetailleerde toelichting van de gehanteerde uitgangspunten alsmede risico's en onzekerheden van grondexploitaties (en niet in exploitatie genomen gronden) verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.
Voor een nadere toelichting van grondexploitaties wordt verwezen naar bijlage 8.2.2 e.v. en de paragraaf grondbeleid.

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Omschrijving voorraad	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening grond expl.	Balanswaarde 31-12-2014	Balanswaarde 31-12-2013
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.239	31	8.208	11.557
- overige grond- en hulpstoffen	14.799	1.764	13.036	10.295
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	118.580	47.902	70.679	63.029
- Gereed product en handelsgoederen	72		72	83
- Vooruitbetalingen	0			0
Totaal	**141.690**	**49.696**	**91.995**	**84.964**

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de voorraden toegenomen met ongeveer € 7,03 miljoen.

In bijlage 8.2.2 treft u een specificatie aan van de van de niet in exploitatie genomen bouwgronden en de overige grond- en hulpstoffen.

Onderhanden werk inclusief bouwgrond in exploitatie

De samenstelling van de voorraad onderhanden werk in de grondexploitatie is als volgt:

Omschrijving onderhanden werk	31-12-2014	31-12-2013
Bedrijven terreinen	22.743	24.092
Gronden in exploitatie	47.936	38.938
Gronden in saneringsgebieden	0	0
Totaal	**70.679**	**63.029**
Nog te maken kosten	260.922	
Nog te verwachten opbrengsten	302.876	
Verwacht exploitatieresultaat	-28.725	

Het eindresultaat van de in exploitatie genomen gronden bedraagt - € 28,7 miljoen op eindwaarde. Dit wil zeggen dat de verliesgevende exploitaties € 28,7 miljoen meer middelen uit de Reserve Grondbedrijf vragen dan de winstgevende exploitaties aan de reserve toevoegen.

Uit winstgevende exploitaties vloeit € 10,1 miljoen naar de Reserve en de verliesgevende complexen vragen € 38,8 miljoen. Deze bedragen zijn de totale eindwaarden van de complexen.

Voor de te verwachten verliezen zijn voorzieningen gevormd. In totaal is € 47,9 miljoen aan voorzieningen getroffen. Hiervan is € 19,5 bestemd voor verliezen in grondexploitaties buiten de gemeentelijke administratie. Voor de € 38,8 aan verliezen voor exploitaties in de gemeentelijke administratie is dus € 28,4 miljoen aan voorzieningen getroffen. Dit wil zeggen dat nu € 28,4 miljoen beschikbaar is om € 38,8 miljoen aan verliezen in de toekomst te kunnen betalen. Het verschil wordt in de loop van de tijd overbrugd door rentebijschrijvingen.

Voor verdere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar paragraaf grondexploitatie (6.4) alsmede bijlage 8.2.

Gereed product en handelsgoederen
Dit betreft de magazijnvoorraad van de Asveldweg, afdeling Communicatie en secretarie B&W.

<u>Voortgang projecten</u>
De uitvoering van het grondbeleid komt het beste tot uitdrukking in de voortgang van de te onderscheiden projecten. Navolgend staat een korte omschrijving van de grootste wijzigingen in de vastgestelde grondexploitaties in 2014. Tussen haakjes staat de wijziging van het verwachte resultaat ten opzichte van vorig jaar (prijspeil 01.01.2015).

Lange Wemen (-/- € 0,2 miljoen)
In het project was al een pand verworven dat behoorde bij de plannen van vóór 2010. In de herziene plannen bleek dit pand niet meer nodig voor de ontwikkeling. Het pand is met verlies verkocht.

Landmanserve (-/- € 0,7 miljoen)
De raming van de opbrengsten is lager dan in de herziening van vorig jaar. Dit komt door de verwerking van de actuele marktconforme grondprijzen.

Eekendiekske (-/- € 0,3 miljoen)
Omdat het project in 2014 is afgesloten zijn de afwijkingen ten opzichte van de laatste actualisatie relatief hoog. De winst uit dit project is afgedragen aan de reserves van het grondbedrijf. De overgebleven gronden (2 kavels) zijn bij de afsluiting tegen een lagere verkeerswaarde overgedragen aan complex 9 (Verspreide gronden binnen de bebouwde kom).

Veldwijk Noord (+/+ € 0,3 miljoen)
Veldwijk Noord heeft een negatieve boekwaarde ("spaarsaldo"), waardoor er voordelen ontstaan als de ontwikkeling minder snel gerealiseerd wordt dan verwacht.

Dalmeden (+/+ € 0,3 miljoen)
De kosten zijn toegenomen door de toegepaste prijsindexering en doordat naar verwachting meer beheerkosten (OZB en uren) gemaakt moeten worden. De bijdragen zijn toegenomen door de realisatie van een bijdrage van de Regio voor een fietspad door Dalmeden en Schalmeden. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Medaillon (+/+ € 0,4 miljoen)
De nog te realiseren kosten zijn op basis van de actualisatie verlaagd. Dit levert een positief resultaat op voor het project. Ook bij de opbrengsten is door de actualisatie een positief verschil ontstaan. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat actuele, marktconforme grondprijzen verwerkt zijn en doordat de financiële voordelen voor kopers van het CPO-kavel op de kavel 13 tot en met 15 vervallen zijn. De kavels 13 t/m 15 zijn te groot voor een, uit de grondexploitatie gesubsidieerde CPO ontwikkeling. De boekwaarde van het project is negatief (er is een "spaarsaldo"), omdat de verkoopopbrengsten hoger zijn dan de tot op heden gemaakte kosten. Dat heeft tot gevolg dat er rentevoordelen ontstaan.

Wijkerslocatie Hemmelhorst (+/+ € 0,3 miljoen)
Er is een stelpost opgenomen voor de sanering van asbestvervuiling die wordt verwacht op één kavel die aan de gemeente Hengelo moet worden overgedragen. Daarnaast is het budget voor plankosten verhoogd. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Hart van Zuid fase 2 (+/+ € 1,2 miljoen)
Binnen de complexen van Hart van Zuid is in 2014 veel veranderd. Een groot deel van deze veranderingen heeft per saldo geen effect op het totaal resultaat gehad. Zo kon de verlaging van de grondwaarde van het winkelcentrum gedekt worden door de verlaging van kosten binnen enkele deelplannen. De verbetering die per 1.1.2015 geconstateerd wordt, is ontstaan doordat circa € 200.000 meer (quick win) subsidie gedeclareerd kan worden dan per 1.1.2014 geraamd.
De resterende verbetering van € 1.000.000 is met name te verklaren doordat de financieringskosten lager zijn dan per 1.1.2014 geraamd. Dit komt onder andere doordat in 2014 is minder geïnvesteerd dan geraamd. Bij deze verbetering moet wel een kanttekening geplaatst worden: Met het oog op de herijking van de samenwerking met Van Wijnen zijn geen vergaande programmatische wijzigingen en wijzigingen in de fasering in de exploitaties doorgevoerd. Wanneer deze wijzigingen doorgevoerd waren, was dit voordeel nodig ter dekking van de gevolgen van deze wijzigingen.

Zuidelijke Havenweg (+/+ € 0,5 miljoen)
Binnen Zuidelijke Havenweg is een meerjarige huurovereenkomst gesloten ten behoeve van een vrachtwagenparkeerplaats. De opbrengst daarvan ligt € 0,5 miljoen hoger dan was aangenomen in de grondexploitatie waardoor het resultaat is verbeterd.

Campus (-/- € 0,3 miljoen)
De verslechtering van het exploitatieresultaat wordt met name veroorzaakt doordat de waarde van circa 1.000 m^2 afgewaardeerd is vanwege ligging en beperkingen.

BXL (-/- € 0,9 miljoen)
Binnen de grondexploitatie zijn de parameters (rente, opbrengsten- en kostenstijging) aangepast. Het aanpassen van de opbrengsten- en kostenstijging heeft een negatief effect van € 4,5 miljoen, het aanpassen van de rente een positief effect van € 4,5 miljoen. Per saldo heeft het aanpassen van de parameters geen effect op het resultaat van de grondexploitatie.
Het actualiseren van de grondexploitatie heeft geleid tot mee- en tegenvallers op diverse begrotingsposten. Per saldo vallen de meevallers (€ 1,5 miljoen) weg tegen de tegenvallers (€ 1,5 miljoen).
De grondexploitatie van BXL op sluit echter op een tekort van € 19,3 miljoen per 01.01.2015. Het resultaat verslechtert met € 3,8 miljoen waarvan € 0,9 miljoen (23%) voor rekening van de gemeente Hengelo komt. De verslechtering van het resultaat wordt veroorzaakt door het feit dat de grondprijs dit jaar niet is verhoogd (€ 2,0 miljoen) en de plankosten zijn verhoogd (€ 1,8 miljoen).

De risico's van het grondbedrijf hebben betrekking op de vastgestelde grondexploitaties. Bij de risico's voor grondexploitaties geldt dat er een wisselwerking is tussen de herziening van de grondexploitaties en de risico's. Indien een risico (financieel) wordt opgenomen in de grondexploitatie vervalt daarmee dan dat specifieke risico voor de grondexploitatie. De toename ten opzichte van vorige jaar van het risicoprofiel (totaal € 10,3 miljoen) wordt voornamelijk veroorzaakt door een viertal factoren:

- In Hart van Zuid is het afgelopen jaar gesproken over ontvlechting/herijking van het project waardoor de kans dat er meer risico's bij de gemeente terecht komen, is toegenomen;
- In de subsidiebeschikking voor de brug in de Laan Hart van Zuid worden voorwaarden gesteld aan de innovatieve vormgeving van de brug en het proces waarmee deze innovatieve brug tot stand komt. Deze voorwaarden brengen extra risico's met zich mee in de vorm van kosten en tijd;
- In Broek Noord zijn de risico's aangescherpt door de gesprekken die gevoerd zijn met de ontwikkelaar. Voor dit deelgebied is namelijk nog geen overeenstemming tussen de partijen bereikt;
- Door het onderzoek Alternatieve Huisvesting is er in het project Lange Wemen onduidelijkheid over de locatie van het nieuwe stadskantoor. Hierdoor nemen de risico's op schadeclaims met de andere partijen toe. Het Onderzoek Alternatieve Huisvesting is inmiddels vastgesteld en op enkele punten is een vervolgonderzoek nodig waarvoor opdracht is gegeven.

Het gaat om de volgende risico's (tussen haakjes staat vermeld welke invloed het betreffende risico heeft):

1. Algemeen risico
De markt voor de grondverkopen verslechtert, waardoor de uitgifteprijzen onder druk komen te staan (27%). Het algemene risico op grondprijsdalingen is met name ingeschat op de projecten 't Rot, Hart van Zuid, de Westermaat Campus en de Veldkamp;
2. Algemeen risico
De markt voor de grondverkopen verslechtert, waardoor de verwachte afzet niet gerealiseerd kan worden (11%);
3. Algemeen risico
De waarden van het ontvlechtingsrisico nemen toe (7%);
4. Broek Noord
In het stedenbouwkundig ontwerp van de noordrand blijken minder m² uitgeefbaar te kunnen worden gerealiseerd, dan in de grondexploitatie is aangenomen (6%);
5. Algemeen risico
De verkeerswaarde van percelen in het complex niet in exploitatie genomen gronden daalt naar de agrarische waarde, waardoor er meer voorzieningen voor de niet in exploitatiegenomen gronden getroffen moet worden (5%);
6. Bedrijventerrein De Veldkamp
Verliezen van gerechtelijke procedures, waardoor partijen moeten worden uitgekocht (4%);
7. Algemeen risico
De markt voor vastgoed verslechtert, waardoor er op bezittingen (panden) in de grondexploitaties afgeschreven moet worden (4%);
8. Woonstad Noord (Fase 2b Hart van Zuid)
De huuropbrengsten van de grond leveren minder op dan geraamd (3%);
9. Innovatieve brug (Fase 2b Hart van Zuid)
De kosten vallen hoger uit dan 7,1 mln. en worden dan niet gedekt door een bijdragen van het Rijk (3%);
10. Lange Wemen
De private partners in het project gaan schade claimen (3%);

De tien grootste risico's bepalen dus 73% van de benodigde weerstandscapaciteit.

Voor een verdere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf grondexploitatie (6.4) alsmede de bijlage 8.2.

2.2 Uitzettingen korter dan 1 jaar

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen korter 1jr Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2014	Balanswaarde 31-12-2013
- Vorderingen op openbare lichamen	8.435	0	8.435	9.331
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0	0	0
- Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.653	0	4.653	3.477
- Overige vorderingen	11.320	5.406	5.914	7.453
- Overige uitzettingen	81	0	81	81
Totaal	**24.489**	**5.406**	**19.083**	**20.342**

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de korte uitzettingen afgenomen met € 1,26 miljoen.

De afname ad € 0,9 miljoen bij de **vorderingen op openbare lichamen** bestaat voornamelijk uit:
- toename van € 0,2 miljoen uitvoeringskosten Samenwerken maakt Sterker 2014 met de gemeente Borne
- toename van € 0,2 miljoen bevordering ondernemerschap 2013/2014 met de gemeente Almelo
- toename van € 0,2 miljoen Starters- en bedrijfsadvies met de gemeente Enschede
- afname van € 1,6 miljoen aangifte omzetbelasting oktober 2014

De toename ad € 1,2 miljoen van de **rekening-courant verhouding** bestaat uit:
- afname van € 1,2 met de rekeningcourant verhouding met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
- toename van € 2,4 met de rekeningcourant verhouding met het Ministerie van Financiën in het kader van het ingevoerde schatkist bankieren per 1 januari 2014. Het drempelbedrag begroting 2014 was 0,75% * € 258 miljoen = € 1.935.000.

De afname ad € 1,1 miljoen bij de **overige vorderingen (= debiteuren)** bestaat uit de volgende voornaamste mutaties
- Debiteuren Algemeen - 1,2 miljoen
- Debiteuren WWB (Wet Werk & Bijstand) + 0,1 miljoen
- Debiteuren Warmtenet Hengelo + 0,1 miljoen

Inzake WWB betreft dit een saldering van enerzijds de uitzetting debiteuren van € 0,4 miljoen en anderzijds een toename van de voorziening van oninbaarheid met € 0,3 miljoen. Per saldo een toename van 0,1 miljoen.

2.3 Liquide middelen en overlopende activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving liquide middelen	31-12-2014	31-12-2013
Kassaldi	31	65
Banksaldi	237	1.355
Totaal	**268**	**1.420**

Hieruit blijkt dat de kas- en banksaldi op balansdatum zijn afgenomen met € 1,15 miljoen.

Per 1 januari 2014 is het verplicht schatkistbankieren van lagere overheden bij het rijk ingevoerd. Tegoeden boven een drempelbedrag, voor de gemeente Hengelo is dat 0,75% van het begrotingstotaal oftewel ongeveer 2 miljoen euro, worden dagelijks 'afgeroomd', op een aparte rekening bij huisbank BNG gestort en bij het rijk belegd. Onderstaand overzicht laat zien hoe het drempelbedrag tot stand komt, en geeft aan hoeveel middelen buiten de schatkist van het Rijk worden aangehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1935**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**-23.776**	**-23.546**	**-13.236**	**-13.659**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	25.711	25.481	15.171	15.594
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	258.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	258.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1935			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-2.139.834	-2.142.649	-1.217.689	-1.256.602
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-23.776	-23.546	-13.236	-13.659

Overlopende activa

Van de overlopende activa kan de volgende opstelling worden weergegeven:

Omschrijving overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening	Balanswaarde 31-12-2014	Balanswaarde 31-12-2013
- Nog te ontvangen bedragen	14.939	1.090	13.849	14.931
- Nog te ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	161	0	161	247
- Vooruitbetaalde bedragen	1.721	0	1.721	1.213
Totaal	**16.822**	**1.090**	**15.731**	**16.391**

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de overlopende activa afgenomen met € 0,66 miljoen.

De **balanswaarde** van € 15,7 miljoen bestaat voornamelijk uit ;

* **nog te ontvangen bedragen** (€ 13,8 miljoen) bestaande uit;

- € 8,7 miljoen nog te ontvangen rente van uitstaande geldleningen
- € 3,3 miljoen nog te ontvangen gelden debiteuren BBZ.
- € 1,8 miljoen diverse nog te ontvangen gelden, bestaande voornamelijk uit;
    - € 0,4 miljoen Belastingdienst te vorderen re-integratie 2007-2013
    - € 0,3 miljoen debiteurenvorderingen WMO (CAK)
    - € 0,2 miljoen eindafrekening middelen jeugdwerkloosheid 2010
    - € 0,2 miljoen t.b.v. afvalverwerking(o.a. afvalfonds VNG)
    - € 0,2 miljoen sponsorbijdragen Metropool
    - € 0,1 miljoen bijdrage Startersadvies Regio Twente
    - € 0,1 miljoen bijdrage Educatie en Communicatie 2015 Regio Twente

* **vooruitbetaalde bedragen** (€ 1,7 miljoen)

- € 1,7 miljoen diverse vooruitbetaalde bedragen, vaak betrekking hebbende op 2015 maar betaald in 2014 (of eerder), zoals;
    - € 0,3 miljoen huur stadskantoor Hazenweg (jaarlijks)
    - € 0,6 miljoen Subsidieverlening 2015 Stichting Schouwburg Hengelo
    - € 0,5 miljoen premies verzekering (brand, aansprakelijkheid, wagenpark etc.)
    - € 0,2 miljoen diverse overige facturen
    - € 0,1 miljoen contributie VNG

Naast het benoemen van de balanswaarde vermelden we hierna de belangrijkste mutaties ervan.

*** nog te ontvangen bedragen**
De genoemde **mutatie** van de overlopende activa betreffen voornamelijk
Als vermeerdering;
+ € 0,4 miljoen Belastingdienst te vorderen re-integratie 2007-2013
+ € 0,2 miljoen eindafrekening middelen jeugdwerkloosheid 2010
+ € 0,1 miljoen bijdrage Startersadvies Regio Twente
+ € 0,1 miljoen bijdrage Educatie en Communicatie 2015 Regio Twente

Als vermindering;
- € 0,5 miljoen inzake rente uitstaande geldleningen
- € 0,2 miljoen t.b.v. afvalverwerking(o.a. afvalfonds VNG)
- € 0,3 miljoendebiteurenvorderingen WMO(CAK)
- € 0,2 miljoen bijdrage verbouw St.Plechelmusschool (Schaepmanstichting)
- € 0,1 miljoen bijdrage gem. Almelo t.b.v. ROC
- € 0,1 miljoen debiteurenvorderingen BBZ debiteuren

*** Nog te ontvangen overheidssubsidies;**
In mutatie van de nog te ontvangen overheidssubsidies (voor zover deze subsidie een looptijd kent over meerdere kalenderjaren) betreffen voornamelijk;

Omschrijving NTO overheidssubsidies	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Nog te ontvangen bedragen EU	**138**	**0**	**0**	**138**
TASS(WTC)	14	0	0	14
BOWEN	123	0	0	123
Nog te ontvangen bedragen Rijk	**0**	**10**	**0**	**10**
Onderwijsachterstand	0	10	0	10
Nog te ontvangen bedragen Provincie	**109**	**0**	**96**	**13**
Cultuureducatie	4	0	4	0
TASS(WTC)	2	0	2	0
Centrum Jeugd en Gezin	30	0	30	0
Dikke jas	16	0	16	0
Accomodatie TVO	13	0	0	13
Best. conv. PJMP	25	0	25	0
Wijkecon. Ondernemers	20	0	20	0
Nog te ontvangen bedragen Regio	**0**	**0**	**0**	**0**
	0	0	0	0
Totaal	**247**	**10**	**96**	**161**

*** vooruitbetaalde bedragen**
In mutatie van de vooruitbetaalde bedragen betreffen voornamelijk
Als vermeerdering;
+ € 0,4 miljoen vanwege premies brandverzekering
+ € 0,6 miljoen Subsidieverlening 2015 Stg. Schouwburg Hengelo

Als vermindering;
- € 0,1 miljoen schakelklassen 2013-2014
- € 0,1 miljoen WMO gelden(PGB)
- € 0,1 miljoen Arrest OPOA
- € 0,3 vermindering inzake diverse vooruitbetaalde bedragen 2013 die in 2014 zijn afgewikkeld.

3 Vaste passiva

3.1 Eigen Vermogen

Het verloop van de reserves wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving	Saldo ultimo 2013	Toevoegingen		Onttrekkingen			Saldo ultimo 2014
		Bestem-ming resultaat vorig boekjaar	Via resultaat-bestemming bij de programma rekening	Bestem-ming resultaat vorig boekjaar	Via resultaat-bestemming bij de programma rekening	ivm met afschrijv-ingen op activa	
Algemene reserves:							
Algemene reserve	9.181	426	7.872	0	6.490	0	10.989
Reserve grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Overige bestemmingsreserves	31.658	0	11.568	0	12.167	0	31.059
Bestemd resultaat 2013	426						
Totaal	**41.265**	**426**	**19.440**	**0**	**18.657**	**0**	**42.048**

In afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen reserves en voorzieningen i.v.m. nieuwe BBV voorschriften.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het eigen vermogen van de gemeente Hengelo dit verslagjaar met € 0,78 miljoen euro is toegenomen. Hierin is nog niet verdisconteerd het nog te bestemmen resultaat van dit onderhavige verslagjaar.

In **hoofdstuk 8.1.2** is de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.

3.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving	Saldo 31-12-2013	Begin balans correctie	Toevoe-gingen	vrijval	Aanwen-dingen	Saldo 31-12-2014
Verplichtingen, verliezen en risico's	5.357		65	0	10	5.412
Egalisatie onderhoud	2.820		365	0	200	2.985
Door derden beklemde middelen	20.069	1.376	8.179	0	9.797	17.075
Totaal	**28.246**		**8.609**	**0**	**10.007**	**25.472**

In afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen reserves en voorzieningen i.v.m. nieuwe BBV voorschriften.

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat de voorzieningen van de gemeente dit verslagjaar met € 2,77 miljoen zijn afgenomen.

In **hoofdstuk 8.1.4** is de aard en reden van elke voorziening toegelicht, alsmede de in de loop van het jaar daarin doorgevoerde mutaties.

3.3 Langlopende schulden

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2013	Leningen verstrekt in 2014	Aflossingen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14	Rente last
Onderhandse leningen van:					
- binnenlandse..					
..pensioenfondsen en verz. instellingen	10.113	0	113	10.000	379
..banken en ov. financiële instellingen	653.562	17.000	22.947	647.615	26.041
..bedrijven	0	0	0	0	0
..overige binnenlandse sectoren	7.014	0	383	6.631	46
- buitenlandse instellingen	15.333	0	333	15.000	671
Door derden belegde gelden	0		0	0	
Waarborgsommen	49	12	0	60	
Totaal	**686.071**	**17.012**	**23.777**	**679.305**	**27.137**

Hieruit blijkt dat de langlopende schulden op balansdatum zijn afgenomen met € 6,77 miljoen.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een nadere toelichting gegeven inzake het risicobeheer van de financieringsportefeuille van de gemeente Hengelo.

4 Vlottende passiva

4.1 Kortlopende schulden

Omschrijving kortlopende schuld	31-12-2014	31-12-2013
Kasgeldleningen	10.000	12.000
Banksaldi	15.631	5.104
Overige Schulden	7.857	8.576
Totaal	**33.487**	**25.680**

Hieruit blijkt dat de kortlopende schulden op balansdatum zijn toegenomen met € 7,81 miljoen.

Kasgeldleningen: afname van € 2 miljoen. Binnen de kaders van het provinciale toezicht op de kasgeldlimiet is ervoor gekozen om zo lang mogelijk kort geld aan te trekken in de vorm van kasgeldleningen en het aantrekken van lang geld uit te stellen.
Banksaldi: de schuld aan de bank is toegenomen met € 10,5 miljoen.
Overige schulden: Het crediteurensaldo is afgenomen met € 0,7 miljoen.

4.2 Overlopende passiva

Omschrijving overlopende passiva	31-12-2014	31-12-2013
- Nog te betalen bedragen	24.959	25.938
- Ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	7.660	8.829
- Vooruitontvangen bedragen	382	285
Totaal	**33.001**	**35.052**

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de overlopende passiva afgenomen met € 2,05 miljoen.

*** nog te betalen bedragen**

Per voornaamste onderdeel worden de balansstanden en de mutatie weergegeven (in miljoenen);

	Beginsaldo boekjaar	Periode mutatie	Eindbalans
rente opgenomen geldleningen	€ 13,23	€ -0,46	€ 12,77
rijksdeel BBZ debiteuren	€ 3,38	€ -0,11	€ 3,27
loonheffing personeel	€ 2,02	€ 0,07	€ 2,09
ABP gelden	€ 0,71	€ -0,08	€ 0,63
uitkeringen (WWB / WMO / BBZ)	€ 0,95	€ -0,17	€ 0,78
te betalen loonheffing	€ 0,60	€ 0,32	€ 0,91
BTW over de omzet	€ 0,80	€ -0,48	€ 0,33
Crediteuren WWB/WMO	€ 0,01	€ 0,28	€ 0,29
ROZ schuld/hulp verlening	€ 0,00	€ 0,23	€ 0,23
"Overige NTB bedragen"	€ 4,23	€ -0,57	€ 3,66
	€ 25,94	**€ -0,98**	**€ 24,96**

De voornaamste onderdelen uit deze sluitregel "overige nog te betalen bedragen" zijn daarbij;

onderdeel	Beginstand balans	Mutatie balans	Eindstand balans
Retour te betalen afvalstoffenheffing	€ 0,8	-/- €0,5	€ 0,3
Afvalverwerking Twente Milieu/Twence	€ 0,3	-/- €0,2	€ 0,1
WMO huishoudelijke hulp en verstrekkingen	€ 0,7	-/- € 0,1	€ 0,6
Te betalen declaraties BBZ	€ 0,3	-/- €0,3	€ 0,0
Doorgeschoven BTW aan GBT, VT en VRT	0,00	+ € 0,3	€ 0,3
Salarisadministratie Regio	0,00	+ € 0,1	€ 0,1
Afschaffing Compensatie eigen Risico	0,00	+ € 0,1	€ 0,1
Grondaankopen	€ 0,2	+ € 0,0	€ 0,2
Provincie Overijssel inz RUD	€ 0,0	+ € 0,4	€ 0,4

*** Ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies;**
Voor een specificatie van de posten vooruitontvangen overheidssubsidies wordt verwezen naar de hiernavolgende staat. In deze staat worden de mutaties gepresenteerd naar overheidsinstantie.

De onderverdeling van de ontvangen voorschotbedragen voor **overheidssubsidies** is als volgt:

Omschrijving Subsidieregelingen	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Vooruitontvangen bedragen Europese Unie		**531**		**531**
MFA Berflo Es		531		531
Vooruitontvangen bedragen Rijksoverheid	**3.236**	**99**	**277**	**3.057**
Subs. Centra voor Jeugd en Gezin	12		12	
Bio-WKK op pyrolyse-olie loc. Gezondheidspark	159		56	103
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Dalmeden	2			2
Jongeren in Twente aan de slag	177			177
Apparaatskostenvergoeding geluidsbelastingkaart	149			149
Voorber. Gevelmaatregelen Deurningerstraat	54			54
GSB-Fysiek	2.280		56	2.224
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Hart van Zuid Stelplaats	100			100
Aanpak woninginbraak 2014-2015		39	19	20
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Klimopstraat	10		10	
Onderwijsachterstanden beleid 2011-2014	16		16	
RMC	57	17		74
WWB werkdeel	80		80	
Voorbereiding stil wegdek Enschedesestraat		7		7
Westtangent, voorber.kst, san. woningen, stil asfalt	140	36	29	147

Omschrijving Subsidieregelingen	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Vooruitontvangen bedragen Provincie	**5.104**	**832**	**2.017**	**3.919**
Actief betrokken dub		32		32
Fietsen en duurzaamheid in de verbindingszone	338			338
Cult. erfgoed Begraafplaatsen en Afrikaanderbuurt	44		36	7
Cutuureducatie "Cultuur aan de basis"	25	25	12	38
Cutuurellips/Het verhaal van Hengelo tot 1 juli 2014	48		10	38
Energieloket Hengelo 2.0	64		18	45
Energiebesparing bij metaalbedrijven	11		10	1
VO.Prov.externe veiligheid	55	45		100
Prj aanzicht binnenstad	2		2	
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Groothuis	1		1	
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Handelstraat	20		20	
Herstruc. Twentekanaal	250		250	
VO.Prov tijd.stim.stelplaats	40			40
Kerk Bornsestraat		21	1	20
Kwal.sted.leefomg	90			90
Leefbare wijken	225			225
Leefkwaliteit bedrijventerreinen	93	57		150
VO.Prov.MFA/School Berflo Es	179		179	
Jeugdzorgbeleid in relatie tot passend onderwijs	179		128	50
Prov pJMP	552		552	
Prj de Wij-Landen	40			40
Regeling breedtesport 2013-2014	146		32	114
Transitie jeugdzorg 1e tranche	376		254	122
VO.Prov.cult. in stad tuindorp	21	20	27	14
VO.Prov.Twickeler Grensweg	245			245
Gemeentelijke voorbeeldwoning	23			23
Fiets-/wandelroute Vikkerhoek		68		68
Verbindingszone 4e fase	1.000			1.000
Aanpak beheersconcept Weusthag	32	4		35
VO.Prov.weusthagpark	109			109
Wijkeconomie en ondernemersfactory 1e fase WTC Twente Business District		338		338
Wonen gemeente Hengelo 2010-2015	898	225	485	638

Omschrijving Subsidieregelingen	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Vooruitontvangen bedragen Waterschappen	**100**		**60**	**40**
Beekherstel Berflobeek	100		60	40
Vooruitontvangen bedragen Regio	**389**		**277**	**112**
Duurzaam Veilig Bibeko	92		92	
Jeugdwerkloosheid 2010	132		132	
Kwetsbare jongeren	47		33	14
Jongeren aan de slag Ritmobiel	117		19	98
Totaal	**8.828**	**1.463**	**2.631**	**7.660**

*** Vooruitontvangen bedragen;**

Per voornaamste onderdeel worden de balansstanden en de mutatie weergegeven (in miljoenen);

onderdeel	Beginstand balans	Mutatie balans	Eindstand balans
Inzameling papier & kunststoffen	€ 0,02	-/- € 0,2	-
Regio Twente inzake Prj West Tangent	€ -	+ € 0,2	€ 0,2
Waterschap Vechtstromen, oml Bornse Beek	€ -	+ € 0,1	€ 0,1
Overig	€ 0,1	-	€ 0,1
	± € 0,3	**± € 0,1**	**± € 0,4**

5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

5.1 Gewaarborgde geldleningen

Aard instelling	Oorspr. Bedrag van de lening	Perc. Borg stelling	Saldo 31-12-2013	Saldo 31-12-2014
Instellingen	54.743	100%	34.128	39.867
Particulieren	41.000	100%	13.000	12.000
Totaal	**95.743**		**47.128**	**51.867**

Bij de geldleningen voor instellingen is een nieuwe gewaarborgde geldlening afgegeven. Deze is aan Welbions afgegeven.

De gewaarborgde geldleningen voor particulieren betreft de door de gemeente verstrekte gemeentegaranties voor geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen. Sinds 1 januari 1995 worden ze niet meer verstrekt. De afname betreft de reguliere afloop.

5.2 Garanties

*** Garanties**

De Regio Twente had een borgstelling afgegeven voor een tweetal geldleningen van Twence Holding BV. Het betreft de volgende leningen:

BNG 7% stand per 31.12.14: € 1.701.000
NWB 6,97% stand per 31.12.14: € 13.996.000

Als gevolg van de aandelenoverdracht van de Regio Twente naar de bij de regio aangesloten gemeenten zijn begin 2012 ook de borgstellingen overgegaan naar de gemeenten.

Hengelo bezit 105.681 van de 818.181 bij de regiogemeenten in bezit zijnde aandelen en staat derhalve borg voor € 1.659.000.

De kans dat Hengelo voor deze borgstelling wordt aangesproken grenst aan nihil. Vandaar dat het ook niet noodzakelijk is hiermee rekening te houden bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen of een voorziening te treffen.

De gemeente Hengelo staat behoudens bovengenoemde garantstelling niet garant voor het nakomen van verplichtingen aan derden, niet anders dan reeds in de begroting van de lopende exploitatie is afgedekt.

5.3 Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

De gemeente Hengelo is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

- *Huuroverkomst pand Hazenweg 121 (De Lage Landen Vastgoedfinanciering BV, vanaf 2005 FGH Bank N.V.)*

Oorspronkelijk is een overeenkomst aangegaan waarbij de gemeente het stadskantoor voor 10 jaar least voor de periode 1 april 2003 tot 1 april 2013. De huursom bedraagt het 1e jaar € 1.250.000 (exclusief omzetbelasting) en wordt jaarlijks met 3% verhoogd, voor het eerst op 1 april 2004.

Alle verschuldigde lasten, belastingen, heffingen, verzekeringspremies, boeten en kosten terzake van het object en het gebruik daarvan, waaronder begrepen de zowel op de eigenaar als de gebruiker drukkende onroerendezaakbelasting, zijn voor rekening van de huurder.

Anticiperend op de realisatie van een nieuw stadskantoor in het centrum is de leaseovereenkomst in 2011 verlengd tot en met 31 maart 2016, waarbij de lease som per 1 april 2013 is verlaagd van € 1.680.000 tot € 1.250.000. Vanaf 1 april 2013 wordt laatstgenoemd bedrag jaarlijks weer verhoogd met 3%.
Gelijktijdig met de verbeterde leasecondities is de oorspronkelijke koopoptie vervallen.

- *Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen*

De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor vakantiegeld, vakantiedagen en levensloop zijn overeenkomstig het BBV niet in de balans verwerkt.
De openstaande verplichting voor vakantiegeld bedraagt € 1.634.000 (inclusief sociale lasten ad. € 144.000).
De verplichting inzake de Levensloop bedraagt € 269.000.
De openstaande vakantiedagen worden niet centraal geregistreerd en zijn derhalve niet te kwantificeren.

In onderstaand overzicht zijn de overige niet uit de balans blijkende verplichtingen groter dan € 200.000 opgenomen.

Werk of dienst	Verplichting	Toelichting
Lange Wemen	€ 1.700.000	Eenmalig contract; einddatum is afhankelijk van verdere besluitvorming door beide partijen
Huurovereenkomst Hazenweg	€ 1.250.000	Zie toelichting
EA huur en onderhoud MFP's	€ 650.000	Einddatum einde van dit jaar (incl. verlenging van twee jaar), nieuwe aanbesteding loopt
DVO GBT	€ 597.005	Betreft inkomsten, geen uitgaven
Exploitatie Expo	€ 579.000	Eenmalig contract voor onbepaalde tijd i.v.m. de nog niet gerealiseerde wegaanpassing.
Realisatie brouwerijterrrein	€ 558.000	Eenmalig contract waarvan de einddatum is uitgesteld tot minimaal 2017
Ontwerp nieuwbouw Stadskantoor	€ 545.000	
Levering (incl. bijbehorende dienst) Notebooks, TFT scherm	€ 500.000	Einde contract, is aanbesteed in 2014 (EA)
Mobiele telefonie	€ 420.000	Contract loopt (nog 2,5 jaar)
Schoonmaakdiensten	€ 295.000	Contract tot 2017
SquitXO tbv WABO	€ 205.000	Contract loopt nog (jaarlijks met een jaar verlengd)
Mobiele telefonie	€ 200.000	Einde contract, is vervangen

7.3 Overzicht van baten en lasten 2014

exploitatie

bedragen x € 1.000 (Exclusief de mutaties in de reserves)		Rekening 2013 BATEN	Rekening 2013 LASTEN	Rekening 2013 SALDO	Begroting 01-01-2014 BATEN	Begroting 01-01-2014 LASTEN	Begroting 01-01-2014 SALDO
Algemeen bestuur	0	1.892	-11.770	**-9.877**	1.707	-11.027	**-9.321**
Openbare orde & Veiligheid	1	97	-8.378	**-8.281**	120	-8.313	**-8.192**
Verkeer, vervoer & waterstaat	2	3.420	-10.479	**-7.059**	3.124	-11.245	**-8.122**
Economische zaken	3	2.141	-5.013	**-2.872**	2.302	-5.770	**-3.468**
Onderwijs	4	1.996	-13.189	**-11.193**	2.368	-11.587	**-9.219**
Cultuur & recreatie	5	4.126	-24.914	**-20.788**	3.758	-23.574	**-19.816**
Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.	6	57.642	-95.495	**-37.853**	57.706	-95.533	**-37.828**
Volksgezondheid & milieu	7	18.845	-23.892	**-5.047**	19.004	-24.422	**-5.418**
Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	8	47.306	-58.658	**-11.351**	34.590	-35.216	**-625**
Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	9	120.444	-3.632	**116.813**	112.764	-1.440	**111.325**
waarvan algemene dekking :							
Lokale heffingen	9	18.208		**18.208**	19.177		**19.177**
Algemene Uitkering	9	88.360		**88.360**	84.500		**84.500**
Dividend	9	1.054		**1.054**	1.007		**1.007**
Saldo Financieringsfunctie	9	21.266	-28.319	**-7.053**	21.222	-28.189	**-6.968**
Overige algemene dekking	9	8.425		**8.425**	10.689		**10.689**
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen		137.314	-28.319	108.995	136.594	-28.189	108.405
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en laste		**257.910**	**-255.419**	**2.490**	**237.443**	**-228.127**	**9.316**
Waarvan onvoorzien (Bijlage 8.3)		**0**	**218**	**218**	**0**	**166**	**166**

Mutaties reserves per Programma		Onttrekking	Toevoeging	Saldo	Onttrekking	Toevoeging	Saldo
Algemeen bestuur	0	0	0	0	0	0	0
Openbare orde & Veiligheid	1	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer & waterstaat	2	0	-25	-25	0	-25	-25
Economische zaken	3	482	0	482	1.336	0	1.336
Onderwijs	4	7.473	-7.246	227	6.110	-6.422	-312
Cultuur & recreatie	5	75	-328	-253	0	-328	-328
Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.	6	463	0	463	0	0	0
Volksgezondheid & milieu	7	826	-750	76	739	-410	329
Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	8	231	-1.814	-1.583	309	-1.419	-1.110
Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	9	12.672	-14.124	-1.452	852	-9.877	-9.025
Mutaties reserves per Programma		**22.222**	**-24.286**	**-2.064**	**9.346**	**-18.481**	**-9.134**

Gerealiseerde resultaat		BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
Algemeen bestuur	0	1.892	-11.770	-9.877	1.707	-11.027	-9.321
Openbare orde & Veiligheid	1	97	-8.378	-8.281	120	-8.313	-8.192
Verkeer, vervoer & waterstaat	2	3.420	-10.504	-7.084	3.124	-11.270	-8.146
Economische zaken	3	2.623	-5.013	-2.390	3.637	-5.770	-2.133
Onderwijs	4	9.469	-20.435	-10.966	8.477	-18.008	-9.531
Cultuur & recreatie	5	4.201	-25.242	-21.041	3.758	-23.901	-20.144
Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.	6	58.105	-95.495	-37.390	57.706	-95.533	-37.828
Volksgezondheid & milieu	7	19.671	-24.642	-4.971	19.743	-24.832	-5.089
Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	8	47.537	-60.472	-12.935	34.900	-36.635	-1.736
Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	9	133.116	-17.755	115.361	113.617	-11.317	102.300
Gerealiseerde resultaat		**280.132**	**-279.706**	**426**	**246.789**	**-246.607**	**181**

			26-3-2015		
Gewijzigde Begroting 2014			Rekening 2014		
BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
1.688	-11.025	**-9.337**	2.277	-11.282	**-9.006**
115	-8.296	**-8.181**	129	-7.911	**-7.782**
3.306	-11.528	**-8.222**	3.285	-11.491	**-8.207**
2.332	-5.959	**-3.627**	1.717	-5.314	**-3.597**
2.211	-12.586	**-10.375**	2.224	-13.216	**-10.992**
4.075	-24.156	**-20.081**	4.171	-23.890	**-19.719**
59.409	-99.845	**-40.436**	57.630	-97.291	**-39.661**
19.382	-26.853	**-7.472**	19.290	-26.096	**-6.805**
34.621	-37.856	**-3.235**	42.411	-51.276	**-8.865**
116.287	-1.554	**114.733**	118.849	-2.386	**116.463**
19.277		**19.277**	19.611		**19.611**
87.537		**87.537**	88.511		**88.511**
1.167		**1.167**	1.199		**1.199**
21.222	-28.345	**-7.124**	21.193	-27.815	**-6.622**
10.689		**10.689**	9.264		**9.264**
139.891	-28.345	111.546	139.778	-27.815	111.963
243.426	**-239.659**	**3.768**	**251.982**	**-250.153**	**1.829**
0	**166**	**166**	**0**	**2**	**2**

Onttrekking	Toevoeging	Saldo	Onttrekking	Toevoeging	Saldo
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	-25	-25	0	-25	-25
1.336	0	1.336	1.146	0	1.146
7.225	-6.422	803	7.420	-6.422	998
10	-328	-318	30	-482	-452
183	0	183	178	0	178
2.205	-574	1.631	1.582	-490	1.093
309	-1.559	-1.250	374	-1.647	-1.273
3.784	-9.877	-6.093	8.173	-10.375	-2.202
15.052	**-18.784**	**-3.732**	**18.903**	**-19.440**	**-537**

BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
1.688	-11.025	-9.337	2.277	-11.282	-9.006
115	-8.296	-8.181	129	-7.911	-7.782
3.306	-11.553	-8.247	3.285	-11.516	-8.232
3.667	-5.959	-2.292	2.862	-5.314	-2.452
9.437	-19.008	-9.572	9.645	-19.638	-9.993
4.085	-24.483	-20.398	4.201	-24.372	-20.171
59.592	-99.845	-40.252	57.808	-97.291	-39.483
21.587	-27.428	-5.841	20.873	-26.585	-5.712
34.930	-39.415	-4.485	42.785	-52.923	-10.138
120.071	-11.430	108.640	127.021	-12.761	114.260
258.479	**-258.443**	**36**	**270.885**	**-269.593**	**1.292**

7.4: Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Hier worden op de verschillende hoofdfuncties de afwijkingen toegelicht van de rekening 2014 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2014.

Aan het eind van elke hoofdfunctie was reeds in de programmaverantwoording (hoofdstuk 5) een financieel blok opgenomen, waarbij de belangrijkste verschillen in lasten en baten as mede de daaraan gerelateerde toevoegingen en onttrekkingen van de reserves werden weergegeven.

Dit blok wordt ook in dit hoofdstuk weer opgenomen en inhoudelijk toegelicht.

Van de functies waarvan de realisatie meer dan € 50.000 afwijkt van de begroting (na wijziging) worden de belangrijkste verschillen toegelicht.

Analyse hoofdfunctie 0 – Algemeen bestuur & de WNT

hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur				26-3-2015
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-11.770**	**-11.027**	**-11.025**	**-11.282**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**1.892**	**1.707**	**1.688**	**2.277**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-9.877**	**-9.321**	**-9.337**	**-9.006**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur				
Gerealiseerde resultaat	**-9.877**	**-9.321**	**-9.337**	**-9.006**

P001 Bestuursorganen (- 57.000)

Als gevolg van een herrekening van de pensioenverplichtingen moet een bedrag van € 65.000 in de voorziening pensioenverplichtingen wethouders worden gestort. In de begroting was een bedrag van € 122.000 opgenomen. De door externen gemaakte berekening van de uit te keren pensioenen leidt tot een lagere dotatie dan eerder verondersteld vanuit de begroting.

Daarnaast is er € 100.000 extra toegevoegd bovenop de raming voor wachtgeld in verband met het vertrek van de wethouders. Het resterend verschil betreft enkele kleine afwijkingen.

P002 Bestuursondersteuning (+ 443.000)

Er is net zoals in voorgaande jaren bespaard op de externe cursussen doordat deze worden aangeboden via de Hengelo Academie en Twentse school. Dit leidt tot een besparing van € 133.000 op het centraal opleidingsbudget.

Daarnaast zijn de uitgaven van werving en selectie € 64.000 lager, veroorzaakt door de nog immer aanwezige verhoogde interne mobiliteit en besparing op advertentiekosten. In 2014 heeft wederom een aantal activiteiten in het kader van arbeidsomstandigheden en verzuimpreventie niet plaatsgevonden, dit geeft een voordeel van € 117.000. In de begroting 2015 zijn deze budgetten bijgesteld.

Bij de onderhandeling over de verlenging van de termijn voor de brandverzekering is een fors lagere premie bedongen. In 2014 heeft dit tot een teruggave van € 60.000 geleid. Het wagenpark is geheel WA verzekert en hier door is de premie gedaald met € 14.000.

Daarnaast zijn er nog enkele kleine verschillen van € 55.000, onder andere een lagere bijdrage lidmaatschap VNG, voordeel € 23.000.

P003 Burgerzaken (- 82.000)

De hogere laste worden voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor verkiezingen wegens inzet medewerkers Stedelijk beheer, nadeel € 20.000. En een nadeel van € 51.000 wat is veroorzaakt door een stijging van de inkoopprijzen van reisdocumenten in de loop van 2014. Hiermee is in de 2e berap onvoldoende rekening gehouden. In de 1e berap 2015 zullen deze afwijkingen opnieuw worden beoordeeld. Het resterende verschil betreft kleine afwijkingen.

P005 Bestuurlijke samenwerking (+ 56.000)

Het totale voordeel wordt veroorzaakt door een lager dan geraamde bijdrage aan de Regio Twente van € 8.000. Daarnaast zijn er geen kosten gemaakt voor externe adviezen € 20.000 ook is er een lagere tijdsbesteding vanuit de sector ruimtelijke ordening, voordeel € 24.000. De kosten voor internationale samenwerking laten een voordeel zien van € 15.000. Daar tegenover staat een hogere contributie voor deelname aan de G32 (de 32 grootste gemeenten).

WNT-verantwoording 2014 Gemeente Hengelo

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Hengelo van toepassing zijnde regelgeving: Algemene WNT maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2014 voor gemeente Hengelo is € 230.474. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van [Raad van Toezicht / Raad van Commissarissen]; dit bedraagt voor de voorzitter 7,5% en voor de overige leden 5% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	**W.J. Licht**	**G.J. Eeftink**	**J. Eshuis**	**W.J. Licht**
Functie(s)	Gemeente-secretaris/ Algemeen Directeur	Raadsgriffier	Gemeente-secretaris/ Algemeen Directeur	Adviseur (Detacherings-basis)
Duur dienstverband in 2014	1/1 – 31/5	1/1 - 31/12	1/6 – 31/12	1/6 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	0,6
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging				
Beloning	49.111,-	85.286,-	61.495,-	32.860,-
Belastbare onkostenvergoedingen	225,-,	52,-	5.140,-	1.548,-
Beloningen betaalbaar op termijn	7.899,-	14.130,-	11.066,-	6.635,-
Totaal bezoldiging	**57.235,-**	**99.468,-**	**72.561,-**	**41.043,-**
Toepasselijk WNT-maximum	230.474	230.474	230.474	230.474,-
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Analyse hoofdfunctie 1 – Openbare orde en veiligheid

hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
exploitatie bedragen x € 1.000	**Rekening 2013**	**Begroting 01-01-2014**	**Gewijzigde Begroting 2014**	**Rekening 2014**
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-8.378**	**-8.313**	**-8.296**	**-7.911**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**97**	**120**	**115**	**129**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-8.281**	**-8.192**	**-8.181**	**-7.782**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
Gerealiseerde resultaat	**-8.281**	**-8.192**	**-8.181**	**-7.782**

P120 Brandweer & Rampenbestrijding (+ 386.000)

De veiligheidsregio heeft in 2013 een positief resultaat van € 3,8 miljoen behaald. Aan de gemeenten is daarvan in totaal € 2,9 miljoen uitgekeerd. De resterende € 0,9 miljoen wordt gebruikt ter dekking van een deel van de kostenstijgingen van de Veiligheidsregio in 2015.

De bovenstaande afwikkeling van het rekeningresultaat van de Veiligheidsregio over het jaar 2013 heeft geleidt tot een terugbetaling aan de gemeente Hengelo van € 378.000. Deze incidentele meevaller was niet begroot en niet meegenomen in de 2^{e} berap, omdat op dat moment besluitvorming van de Regio onbekend was.

Overige per saldo positieve verschillen € 8.000.

Analyse hoofdfunctie 2 – Verkeer, Vervoer en Waterstaat

hoofdfunctie 2	Verkeer, vervoer & waterstaat			
exploitatie bedragen x € 1.000	**Rekening 2013**	**Begroting 01-01-2014**	**Gewijzigde Begroting 2014**	**Rekening 2014**
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-10.479**	**-11.245**	**-11.528**	**-11.491**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**3.420**	**3.124**	**3.306**	**3.285**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-7.059**	**-8.122**	**-8.222**	**-8.207**
Toevoegingen aan de reserves	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**
Onttrekkingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
mutaties reserves	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**
hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer & waterstaat				
Gerealiseerde resultaat	**-7.084**	**-8.146**	**-8.247**	**-8.232**

P210 Wegen, straten en pleinen (+ 43.000)

Dit product bestaat uit verschillende onderdelen, in het geval van het schoonhouden Wegen Wijkniveau zijn minder uitgaven gerealiseerd door een andere tijdsbesteding, de uren zijn onder andere ingezet voor de bladcampagne (zie ook P560), voordeel € 100.000. Lagere kapitaallasten van € 50.000 wegens uitstel van vervanging tractiemiddelen. Hier staan tegenover hogere uitgaven van € 80.000 wegens uitbesteding van werkzaamheden en onderhoud, wegenbelasting en benzine ten behoeve van de tractiemiddelen. Het overige negatieve verschil van € 27.000, bestaat uit diverse kleine afwijkingen.

P211 Verkeersmaatregelen (– 74.000)

Investeringen die nog niet zijn gerealiseerd leiden tot een voordeel van € 79.000 op afschrijving en rente. Dit betreft investeringen voor onder andere de projecten Zwavertsweg (evaluatie 30 km-zone), Beckum (60 km weg) en de rotonde op de Sloetsweg. Evenals vorig jaar is er een nadeel van € 107.000, dit wordt veroorzaakt door de inhuur van een juridisch verkeerskundige, deze hebben we zelf niet in huis. Het per saldo overige negatieve verschil bestaat uit enkele kleine afwijkingen.

P212 Openbaar vervoer (+ 264.000)

Aan kosten, schades en storingen is € 24.000 meer uitgegeven, tegenover dit nadeel staat een verhaal op verzekeringen van € 80.000. Het nog niet gerealiseerde project Hoogwaardig Openbaar Vervoer Hengelo Enschede leidt tot een voordeel van € 194.000 op afschrijving en rente. De overige € 14.000 betreft enkele kleine afwijkingen.

P214 Parkeren (- 227.000)

Bij de huuropbrengsten van de Hofstedestraat is sprake van een nadeel van € 23.000 ten opzichte van de begroting, dit wordt veroorzaakt doordat dat de huurovereenkomst met exploitant P1 per eind oktober 2014 is beëindigd. In de begroting is uitgegaan van 12 maanden huur, terwijl de parkeergarage sinds november door de gemeente zelf wordt geëxploiteerd. Daarnaast valt de eindafrekening van de parkeergarage Hofstedestraat met P1 nadeliger uit dan was ingeschat. Dit wordt veroorzaakt door een

lage bezettingsgraad van de parkeergarage en zorgt voor een nadelig saldo op de overige lasten €34.000.

De baten parkeerautomaten bedragen € 1.143.000 in plaats van de primitief geraamde €1.248.000 nadeel € 105.000. Deze dalende tendens, door terugloop van de bezoekersaantallen, wordt al enige tijd waargenomen en is al eerder gecommuniceerd aan de raad. De verhoging van het parkeertarief in de schilgebieden naar € 1,90 heeft onvoldoende het bestaande en oplopende tekort kunnen compenseren.

De opbrengsten fiscale naheffing zijn bij de 2e Berap verhoogd met €110.000 tot € 349.000. De werkelijke opbrengsten blijven € 67.000 achter bij die gewijzigde begroting. Een daling van het aantal parkeeruren is de belangrijkste reden voor het achterblijven van het aantal naheffingen.

Op grond in eigendom van Welbions wordt een parkeerplaats geëxploiteerd. Over de periode 2012 t/m 2014 dient nog te worden afgerekend, dit was abusievelijk in voorgaande rapportages nog niet meegenomen. Dit leidt tot een nadeel van € 72.000.

Voor 2014 wordt ingeschat dat we een vergoeding voor lichte verkeersovertredingen (zogenaamde Mulderfeiten) zouden ontvangen ter grote van € 48.000. Deze is niet geraamd en vormt daarmee een voordeel. Het ministerie heeft aangekondigd deze vergoeding in de toekomst niet meer te zullen verstrekken aan gemeenten. Het resterende voordeel van € 25.000, betreft enkele kleinere afwijkingen.

Analyse hoofdfunctie 3 – Economische zaken

hoofdfunctie 3 Economische zaken				26-3-2015
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-5.013**	**-5.770**	**-5.959**	**-5.314**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**2.141**	**2.302**	**2.332**	**1.717**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-2.872**	**-3.468**	**-3.627**	**-3.597**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**482**	**1.336**	**1.336**	**1.146**
mutaties reserves	**482**	**1.336**	**1.336**	**1.146**
hoofdfunctie 3 Economische zaken				
Gerealiseerde resultaat	**-2.390**	**-2.133**	**-2.292**	**-2.452**

P330.1 Warmtenet (0)

Het negatieve saldo was met € 1.145.000, minder dan de geraamde € 1.243.000.

De oorzaken zijn divers, maar richten zich met name op lagere inkoopkosten voor gas en lagere kapitaallasten vanwege geplande, maar nog niet uitgevoerde investeringen. Dit positieve effect wordt afgezwakt doordat ook minder kosten dan geraamd aan gebruikers werden doorberekend omdat het aantal aansluitingen achter bleef bij de verwachtingen.

Volgens staand beleid wordt het negatieve resultaat van Warmtenet ten laste gebracht van de bestemmingsreserve Warmtenet. De omvang van deze reserve bedraagt hierna nog € 1.394.034.

Analyse hoofdfunctie 4 – Onderwijs

hoofdfunctie 4 Onderwijs				26-3-2015
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-13.189**	**-11.587**	**-12.586**	**-13.216**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**1.996**	**2.368**	**2.211**	**2.224**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-11.193**	**-9.219**	**-10.375**	**-10.992**
Toevoegingen aan de reserves	**-7.246**	**-6.422**	**-6.422**	**-6.422**
Onttrekkingen aan de reserves	**7.473**	**6.110**	**7.225**	**7.420**
mutaties reserves	**227**	**-312**	**803**	**998**
hoofdfunctie 4 Onderwijs				
Gerealiseerde resultaat	**-10.966**	**-9.531**	**-9.572**	**-9.993**

P420 Openbaar basisonderwijs (- 142.000)

In 2011 is de gemeente Hengelo samen met het Onderwijsbureau Twente (OBT) aansprakelijk gesteld voor de naheffingsaanslag van de belastingdienst die Openbaar Primair Onderwijs Almelo (OPOA) opgelegd heeft gekregen voor de onterecht toegepaste afdrachtverminderingen. Dit was een bedrag van € 156.974. In 2014 heeft het gerechtshof bepaald dat er ten onrechte een te hoog bedrag is uitbetaald aan de gemeente Hengelo. Deze kosten waren tot op heden verantwoord op de balanspost vooruitbetaalde bedragen. Ze zijn nu definitief, wat leidt tot een nadeel van 130.500. Daarnaast zijn er kosten gemaakt in verband met procedures rondom de Openbare Scholen Gemeenschap Hengelo dit betreft een nadeel van € 11.500.

P421 Huisvesting onderwijs (- 205.000)

Het nadelig saldo op het product Onderwijshuisvesting is wederom hoofdzakelijk veroorzaakt door schade herstel. Dit bedrag wordt net zoals voorgaande jaren t.l.v. de algemene middelen gebracht.

Belangrijkste schadepost is met name de afgelopen jaren diefstal van lood en het ingooien van ramen met zandflesjes. Lood wordt vervangen door een ander materiaal maar vaak door onwetendheid wordt het toch weer gestolen. De schade ligt onder de norm van eigen risico of het is niet te dekken in de verzekering.

De hogere lasten OZB, hogere energiekosten en hogere kosten onderhoud zijn samen met de meevaller huuropbrengsten, per saldo een nadeel van € 186.000. Deze is gecompenseerd door een onttrekking uit de Reserve onderwijshuisvesting. Dit heeft geen invloed op het gerealiseerde resultaat.

P480.2 Leerlingenvervoer (- 73.000)

De opgelegde bezuiniging voor 2014 is te vroeg ingeschat. Er is een bezuinigingsvoorstel gemaakt, waarin voor 2014 het volledige jaarlijks te bezuinigen bedrag van € 142.000 is opgenomen. (Voor 2013 was dit i.v.m. het overgangsjaar lager, nl. € 67.334). Echter, het schooljaar 2013-2014 was een overgangsjaar, waarin alleen nieuwe leerlingen op grond van de aangepaste verordening leerlingenvervoer werden beoordeeld. Het te bezuinigen bedrag kon pas vanaf augustus 2014 worden gerealiseerd. Ondanks dat het aantal te vervoeren leerlingen lager was dan aanvankelijk ingeschat, kon

de bezuiniging niet worden gehaald. Voor het jaar 2015 is de verwachting dat dit wel zal worden gehaald.

Daarnaast is de overschrijding deels veroorzaakt doordat Connexxion jaarlijks de prijzen indexeert conform de overeenkomst waarin is opgenomen dat de kosten van het vervoer jaarlijks geïndexeerd mogen worden volgens het NEA indexcijfer. Het bedrag op de begroting voor leerlingenvervoer wordt echter al jaren niet meer geïndexeerd.

Analyse hoofdfunctie 5 – Cultuur & Recreatie

hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie				
exploitatie bedragen x € 1.000	**Rekening 2013**	**Begroting 01-01-2014**	**Gewijzigde Begroting 2014**	**26-3-2015 Rekening 2014**
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-24.914**	**-23.574**	**-24.156**	**-23.890**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**4.126**	**3.758**	**4.075**	**4.171**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-20.788**	**-19.816**	**-20.081**	**-19.719**
Toevoegingen aan de reserves	**-328**	**-328**	**-328**	**-482**
Onttrekkingen aan de reserves	**75**	**0**	**10**	**30**
mutaties reserves	**-253**	**-328**	**-318**	**-452**
hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie				
Gerealiseerde resultaat	**-21.041**	**-20.144**	**-20.398**	**-20.171**

P530 Sport (+ 149.000)

Dit saldo bestaat voor het grootste deel uit een onderbesteding van € 90.000 op het zwembad, vooral veroorzaakt door lagere kosten op Energie/Gas van € 40.000. De kosten doorberekend door Warmtenet waren lager. Daarnaast hogere inkomsten van circa € 38.000, waarvan € 20.000 t.b.v. doelgroepen. Het resterend verschil wordt veroorzaakt door lagere uitgaven voor diensten van derden.

Ten aanzien van de bezuinigingstaakstellingen, met betrekking tot de inkomsten van het Zwembad, valt nog te melden dat deze gerealiseerd zijn.

Daarnaast kon ten aanzien van de overige sport activiteiten een flink aantal zaken bekostigd worden vanuit de 1-euro middelen die we van de provincie hebben gekregen (totaal € 160.000). Bv trajecten als Hengelo Vitaal en kosten die we gemaakt hebben voor Hengelo sport/Twentebad hoefden we daardoor niet vanuit sportstimulering te betalen.

Daarnaast zijn een aantal zaken vanuit de NASB middelen betaald, die anders ook vanuit sportstimulering zouden worden betaald. (rad van gezondheid, materialen, deskundigheidsbevordering e.d.), totaal voordeel € 45.000. Het overige verschil van € 14.000 is hier niet nader toegelicht.

P560 Openbaar Groen (+ 134.000)

Door met name vacatureruimte en langdurige ziekte is er een lagere doorbelasting van loonkosten van € 300.000. Hier staat op het product een overschrijding van € 120.000 op personeel van derden tegenover, o.a. wegens inzet bladcampagne (zie ook P210). Er zijn er meer belastingen betaald van ongeveer € 30.000 en er is een nadeel van per saldo € 48.000 in verband met aankoop plantmateriaal voor revisie.

Specifiek benoemd bij het bureau Hengelo werden een deel van de gereserveerde middelen voor 'maatregelen aantrekkelijke binnenstad', onderdeel Marketinggelden, niet besteed. De plannen worden in 2015 uitgevoerd. In 2015 wordt een collegevoorstel hier omtrent ingediend, voordeel € 15.000. De loonkosten vanuit de ambtelijke organisatie aan bureau Hengelo zijn niet besteed, voordeel € 9.000.

Het resterende verschil bestaat uit diverse kleinere afwijkingen, nadeel € 16.000.

Analyse hoofdfunctie 6 – Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

hoofdfunctie 6	Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.			
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-95.495**	**-95.533**	**-99.845**	**-97.291**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**57.642**	**57.706**	**59.409**	**57.630**
Gerealiseerde totaal van saldo van	**-37.853**	**-37.828**	**-40.436**	**-39.661**
Toevoegingen aan de reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen aan de reserves	**463**	**0**	**183**	**178**
mutaties reserves	**463**	**0**	**183**	**178**
hoofdfunctie 6 Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.				
Gerealiseerde resultaat	**-37.390**	**-37.828**	**-40.252**	**-39.483**

P610 Bijstandsverlening (+ 329.000)

Dit product bestaat uit een aantal hoofdonderwerpen die hieronder apart worden toegelicht.

WWB inkomensdeel (+ 494.000)
Het budget voor trajecten PostNL is bij de 2e Berap met € 325.000 opgehoogd. Deze aanpassing was abusievelijk te hoog. Ultimo boekjaar wordt namelijk € 192.000 overgehouden. Inhoudelijk moet worden opgemerkt dat aan dit project in 2014 in totaal 133 WWB-ers hebben deelgenomen. In totaal betrof het 78 full time arbeidsplaatsen. Tegenover de kosten staan ook opbrengsten. WWB-ers die een contract bij PostNl krijgen drukken, na twee maanden met behoud van uitkering te hebben gewerkt, namelijk niet meer op het BUIG-budget.

Via het Dekkingsplan 2013-2016 was in het budget verstrekkingen WWB/IOAW/IOAZ een ombuiging verwerkt van € 500.000. Dit moest worden gerealiseerd door maatregelen ter beperking van de instroom in de WWB. Bij de 2e Berap 2014 is het budget als gevolg van het minder dan geprognosticeerde aantal WWB-ers reeds met € 730.000 verlaagd. Dit effect zette zich in de rest van het jaar door. Eind 2014 is er opnieuw een voordeel van € 215.000.

Het gemiddeld aantal WWB-ers in 2014 was 2.115. De gemiddelde uitkering bedroeg € 14.171. De met de 2e berap aangepaste begroting 2014 ging nog uit van een gemiddeld aantal van 2.121 en een gemiddelde prijs van € 14.212. De prijs van een gemiddelde uitkering wordt beïnvloed door het aantal gedeeltelijke uitkeringen. Hoe meer mensen met partiële inkomsten, des te lager de gemiddelde prijs van een uitkering.

Het gemiddeld aantal klanten met een uitkering IOAW/IOAZ in 2014 was 103. De gemiddelde uitkeringsprijs was € 15.609. Daarmee komen de totale uitgaven voor IOAW/IOAZ op € 1.608.000. In de aangepaste begroting 2014 werd nog uitgegaan van gemiddeld aantal van 111 en een gemiddelde prijs van € 14.651.

De uitkeringen levensonderhoud starters Bbz dienen ook betaald te worden uit de rijksbijdrage BUIG. De werkelijke bestedingen bedroegen € 212.000, terwijl € 300.000 was geraamd. Een voordeel derhalve van € 88.000. De lagere uitgaven hangen vooral samen met het geringe aantal starters dat is toegelaten tot de Bbz. Dit is met name veroorzaakt door de economische situatie.

Bbz (Besluit Bijstand Zelfstandigen) (- 76.000)
De uitkeringen Bbz blijven € 155.000 binnen de begroting. Oorzaak is een overheveling van een deel van de kosten naar bijzondere bijstand. De werkelijke uitgaven zijn elders geboekt, het begrote bedrag is blijven staan.

De ontvangsten uit aflossing en rente op verstrekte leningen blijven € 41.000 achter en geven een nadeel van € 41.000. Het door het rijk vergoede declarabele deel van de kosten geeft een nadeel van € 190.000.

WWB uitvoering (- 229.000)
Het budget voor uitzendkrachten werd met € 73.000 overschreden. De belangrijkste oorzaak is extra inzet door de grote toeloop van aanvragen. Er is geen ruimte om ziekte en zwangerschap anders op te vangen dan via inzet van tijdelijke krachten. Bij de 2e Berap is dit budget al verhoogd met € 390.000. Een deel van deze kosten wordt gemaakt ten behoeve van de gemeente Borne. Voor het hoger dan begrote aantal bijstandsgerechtigden van Borne wordt een extra vergoeding ontvangen ten gunste van de sectorkostenplaats van PSZ.

Daarnaast is er een post van € 166.000, welke niet was opgenomen in de begroting 2014, inzake te betalen trekkingsrechten aan de gemeente Borne. Dit betreft frictiekosten als gevolg van het samengaan van de sociale dienst van Borne en Hengelo.

ROZ (+ 140.000)
Aan onder andere de organisatiekosten bedrijfsadvisering is € 73.000 minder besteed dan begroot. Terwijl er voor een bedrag van € 79.000 aan hogere bijdragen van andere gemeenten is ontvangen. Het overige verschil van € 11.000 is een kleine afwijking.

P611 Sociale werkvoorziening (+ 82.000)

Dit product bestaat uit een aantal hoofdonderwerpen die hieronder apart worden toegelicht.

Werkgelegenheid (+ 50.000)
Aan de diverse projecten werd minder uitgegeven dan begroot (+55.000), aangezien er geen beroep werd gedaan op deze middelen. De reden is niet duidelijk weer te geven, het overige verschil wordt veroorzaakt door een iets grotere tijdsbesteding.

Sociale werkvoorziening (- 24.000)
Per saldo moet er nog een bedrag over 2012 aan het Rijk worden terugbetaald.

Werkloosheidsbeleid (+ 56.000)
Het voordeel op dit product wordt veroorzaakt doordat de beschikbare budgetten voor werkloosheidsbeleid, te weten vernieuwende arbeidsmarkt en sociale economie (samen € 84.000) slechts beperkt zijn aangewend uit deze post. De vernieuwende projecten zijn hoofdzakelijk gefinancierd uit extern geld w.o. de budgetten jeugdwerkloosheid. Deze door het rijk beschikbaar gestelde middelen worden afgebouwd.

P613 Overige sociale zekerheidsregelingen (+ 57.000)

Bij de septembercirculaire 2014 heeft het rijk een koopkracht tegemoetkoming beschikbaar gesteld voor de minima. Na een intensieve campagne en efficiënte uitvoering is op een beschikbaar bedrag van € 332.000 een bedrag € 275.000 uitgekeerd. Dit voordeel bestaat voor een groot deel uit bespaarde uitvoeringskosten.

P614 Minimabeleid (- 264.000)

Dit product heeft twee hoofdonderwerpen, deze worden hier verder toegelicht.

Minimabeleid (- 44.000)
Het budget voor sport en cultuur, dat bij de 2e berap reeds met € 17.000 was opgehoogd, is met € 37.000 overschreden. Dit is vrijwel geheel veroorzaakt door de computerverstrekkingen aan bijstandsgerechtigden. Ter voorkoming van een nieuwe overschrijding zijn met de leverancier nieuwe prijsafspraken gemaakt.

Daarnaast was de bijdrage aan de Bibliotheek € 6.000 hoger dan begroot. Ook dit budget was bij de 2e berap reeds met € 43.000 opgehoogd. Het betrof in 2014, 2.423 abonnementen tegen een tarief van € 49. In 2013 waren dit nog 2.295 abonnementen tegen een tarief van € 44. Het budget, dat ingaande 2014 was opgehoogd tot € 70.000, blijkt structureel te laag.

Bijzondere bijstand (- 220.000)
Het totaal aan verstrekkingen voor bijzondere bijstand van € 190.000 overschrijdt het beschikbare budget met € 45.000. Binnen dit budget worden onder andere de betalingen voor meerderjarigenbewind verantwoord. Daar dit een wettelijke taak betreft heeft de gemeente geen invloed op de uitgaven.

De baten uit terugvordering verstrekkingen bedragen € 181.000, terwijl hiervoor € 165.000 was geraamd, een voordeel van € 16.000.

De kosten van bijzondere bijstand in het kader van de Bbz (Besluit Bijstand Zelfstandigen) van € 196.000 zijn in de loop van 2014 in verband met wet- en regelgeving van product 610 onderdeel Bbz overgeheveld. De begroting is niet aangepast, dit verklaart het grote verschil.

Het overige verschil van € 5.000 voordeel bestaat uit een voordeel op de kosten van Menzis voor een collectieve verzekering, lagere huisvestingskosten voor opvang asielzoekers en een nadeel in verband met verstrekking bijzondere bijstand en langdurigheidtoeslag.

P620 Maatschappelijke begeleiding (+ 247.000)

Dit product bestaat uit een aantal hoofdonderwerpen, deze worden hierna toegelicht.

Maatschappelijke dienstverlening (+ 36.000)
Voor de uitvoering van huisverboden voor andere gemeenten is € 24.000,- in rekening gebracht (voordeel). Dit bedrag was niet geraamd. Loonkosten inhuur medewerker huiselijk geweld via Politie Nederland levert een nadeel op van € 18.000. Aan diverse instellingen binnen de maatschappelijke dienstverlening (o.a. maatschappelijke opvang en bemoeizorg) is conform de uitvoeringsregelingen 2014, € 30.000 minder uitgegeven.

WMO Subsidieregelingen (+ 163.000)
Voor de ontwikkeling van een Wegwijzer voor Mantelzorgers is minder subsidie aangevraagd dan er via de decentralisatie-uitkering beschikbaar is gesteld, voordeel € 9.000. De subsidie aan de Regio voor de sociale kaart is beëindigd, voordeel € 9.000.

Er zijn door de hectiek van de voorbereiding van de transities en de precieze invulling van de nieuwe taken binnen de WMO een aantal subsidies en pilots niet uitgevoerd of slechts beperkt uitgevoerd. Dit voordeel van € 50.000 geldt voor de volgende subsidies:
Organiseren van Conferenties, noodpot thuisbegeleiding ,subsidie adviesraden, Zorgbelang, Activiteiten gehandicapten en Crisis.

Voor de invoering van de transities is er is geen inhuur personeel geweest voor de begeleiding van het AWBZ-beleid, voordeel € 20.000. De coördinatie WMO is ingezet via Samen14, voordeel € 18.000.

Vanuit de WMO subsidies worden diverse kleine subsidies bekostigd. O.a. aan de begeleiding WMO-raad, Zorgbelang Overijssel, Dagbesteding de Loep, Ondersteuning door Carint voor Samen Sterk, Welzijn Ouderen, het Project DOE MEE van de stichting Avelijn en inloopvoorziening bij het inloophuis, voordeel € 41.000. Een voordeel van € 16.000 bestaande uit diverse kleinere afwijkingen.

Ouderenbeleid en overige maatschappelijk werk (+ 48.000)
Grootste oorzaak van het verschil betreft minder subsidie verstrekking in het kader van gehandicaptenbeleid en Thuis in de Buurt. Door de hectiek van de voorbereiding van de transities en de precieze invulling van de nieuwe taken binnen de WMO, is hier relatief weinig aandacht aan besteedt. Er was geen tijd om met partners nieuwe projecten en pilots uit te voeren. Bovendien was dit niet mogelijk omdat dit zou kunnen interveniëren met de spelregels rondom de aanbesteding van de WMO-producten.

P622 Huishoudelijke verzorging (+ 425.000)

In de 2e helft van 2014 is gestart met de herindicatie van alle HH-cliënten. Hiervoor is een extern bureau ingeschakeld. De kosten hiervan waren niet begroot, nadeel € 135.000. Gesaldeerd laat de Huishoudelijke Hulp (Zorg In Natura en PGB) een voordeel zien van € 360.000. Dit ligt in de lijn met de daling van het aantal toekenningen in 2014 c.q. de daling van het aantal uitstaande indicaties. De eigen bijdrage Huishoudelijke Hulp levert een voordeel op van € 40.000.

Een vrijval van niet bestede middelen CER (Compensatie eigen risico), in verband met afschaffing van de regeling, leidt tot een eenmalig voordeel van € 160.000.

P623 Participatiewet (+ 251.000)

Het batig saldo op het P-budget is voor een bedrag van € 189.000 het gevolg van de subsidievaststelling door de Regio Twente voor de uitvoering van het Actieplan Jeugdwerkloosheid in 2011 en 2012. Deze middelen zijn bedoeld voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Twente. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 de raad voor te stellen via de resultaatbestemming dit bedrag te reserveren voor de re-integratiemiddelen 2015.

Het andere voordeel van € 77.000 heeft te maken met een verlaging van het uurtarief voor het ROZ. In de begroting was bij de toerekening van de overhead voor huisvesting geen rekening gehouden met het feit dat het ROZ in een eigen pand zit. Hierdoor had het ROZ dubbele huisvestingslasten. Op rekeningbasis is hiervoor in 2014 een correctie doorgevoerd.

Het resterende verschil wordt veroorzaakt door een klein nadeel op inburgering.

P630 Sociaal cultureel werk (+ 12.000)

Het kleine positieve resultaat wordt veroorzaakt door een nadeel vanuit jeugd en jongerenwerk per abuis is motie 14 uit de primitieve begroting 2011 niet structureel verwerkt. Bij de 1e Berap 2015 en het opmaken van de begroting 2016 zullen voorstellen worden gedaan deze stelpost structureel uit de begroting verwijderen. Nadeel € 82.000.

Hier staat per saldo een voordeel van € 94.000 tegenover, welke voor het grootste deel wordt verklaard door een voordeel op buurtbonnen en wijkactiviteiten van € 73.000. In het verleden werden overgebleven middelen telkens overgeheveld naar het nieuwe jaar en bleef er budget over, vanaf 2014 gebeurt dit niet meer. Ingeschat wordt dat het budget voor 2015 afdoende is voor nieuwe aanvragen en afwikkeling voor aanvragen uit 2014. Het resterende voordeel van € 21.000 bestaat uit diverse kleine afwijkingen.

P650 Kinderopvang (- 79.000)

Voor de inkoop bij de GGD voor controlewerkzaamheden bij kinderdagopvang en peuterspeelzalen is in 2014 een bedrag van € 139.000 uitgegeven, waar primitief € 60.000 was geraamd. Bij berap 2014-2 was dit bedrag al opgehoogd tot €130.000. Uiteindelijk nadeel ten opzichte van dit bedrag € 9.000. De afgelopen jaren heeft de gemeente diverse extra taken gekregen op het gebied van handhaving die ingekocht moeten worden bij de GGD. Het betreft onder andere controle op gastouderlocaties en peuterspeelzalen. De gemeente heeft op deze kosten geen invloed omdat dit een wettelijke taak betreft met een gedwongen winkelnering bij de GGD. Vooral het aantal gastouders is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarnaast zijn in 2014 twee kinderopvanginstellingen failliet gegaan en overgenomen door een andere partij. Dit heeft tot extra inspecties en daarmee kosten geleid. De overige verschillen zijn per

saldo € 70.000 negatief, ondanks dat de budgetten in 2014 al opwaarts zijn bijgesteld. De raad is hier door middel van een afzonderlijke brief (kenmerk 1023456) over geïnformeerd.

P652 WMO voorzieningen (- 295.000)

De kosten woonvoorzieningen zijn ten opzichte van 2013 met € 100.000 gedaald. Dit ligt ook in lijn met het aantal toegekende woonvoorzieningen. Echter door het niet indexeren van het begrote bedrag en meer uitgaven voor het project "Lang zult u Wonen" is er een overschrijding van € 60.000 op de woonvoorzieningen. Een stijging van het aantal uitstaande rolstoelen levert een nadeel van € 79.000. De kosten voor vervoer en de uitstaande vervoersvoorzieningen liggen in lijn met 2013. Mede door het uitblijven van een indexatie is er meer uitgegeven aan vervoer, nadeel € 139.000. Extra kosten wegen inhuren van personeel en enkele kleine andere verschillen geven per saldo een nadeel van € 17.000.

Analyse hoofdfunctie 7 – Volksgezondheid en milieu

hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
exploitatie bedragen x € 1.000	**Rekening 2013**	**Begroting 01-01-2014**	**Gewijzigde Begroting 2014**	**Rekening 2014**
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-23.892**	**-24.422**	**-26.853**	**-26.096**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**18.845**	**19.004**	**19.382**	**19.290**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-5.047**	**-5.418**	**-7.472**	**-6.805**
Toevoegingen aan de reserves	**-750**	**-410**	**-574**	**-490**
Onttrekkingen aan de reserves	**826**	**739**	**2.205**	**1.582**
mutaties reserves	**76**	**329**	**1.631**	**1.093**
hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
Gerealiseerde resultaat	**-4.971**	**-5.089**	**-5.841**	**-5.712**

P716 Centra voor jeugd en gezin (+ 174.000)

Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van een groot aantal taken binnen het sociaal domein. In 2014 zijn er hiervoor incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de transities. Niet alle taken en werkzaamheden in het kader van de invoering zijn in 2014 uitgevoerd. Voor 2015 is besloten om de transities budgettair neutraal te begroten. Mogelijk zal er ten laste van het rekeningsaldo 2015 een negatief resultaat worden gepresenteerd, omdat de hiervoor (nog) niet uitgevoerde werkzaamheden voor een deel in 2015 plaatsvinden. Bij Berap 2015-2 zult u hierover nader worden geïnformeerd.

P721 Afvalverwijdering en -verwerking (+ 36.000)

Na het boeken van alle baten en lasten over 2014 heeft een onttrekking aan de reserve plaatsgevonden ter egalisatie. Het product sluit met een voordelig saldo van € 36.000. Dit saldo heeft betrekking op een vrijval van een subsidie voor zwerfafval die in 2014 geheel is besteed.
In 2014 is na wijzigingen uitgegaan van een onttrekking aan de reserve van € 973.000. Om een aantal redenen bleek een onttrekking van € 246.000 afdoende. Hieronder zullen de voor- en nadelen kort worden toegelicht.

Nadelen:

- De lasten voor kwijtschelding bedroegen in 2014 ruim € 800.000, dit is een overschrijding van € 50.000. Bij de 2e berap was de begroting reeds opgehoogd van € 700.000 naar € 750.000.
- De kosten voor transportegalisatie van Twence zijn hoger dan begroot. Dit heeft deels te maken met een afrekening over 2013 die we nu ontvangen en hoger uitvalt dan eerder werd ingeschat, nadeel € 40.000. Om deze reden is ook de afrekening over 2014 voorzichtigheidshalve hoger aangehouden.
- Er is een nadelig saldo op oud papier van € 33.000. De inzamelkosten zijn hoog en wegen onvoldoende op tegen de hoger dan verwachtte opbrengsten. De kosten voor dump overschrijden het budget met € 59.000.

Voordelen:

- De uren van 2 extra handhavers zijn per abuis dubbel in de begroting opgenomen € 223.000.
- De vrijval van subsidie voor beperking zwerfafval leidt tot een voordeel van € 36.000 op dit product.
- De kosten voor communicatie vallen lager uit € 52.000.
- Lagere leasekosten voor inzamelmiddelen € 47.000.
- Niet begrote bijdrage uit cofinanciering Nedvang voor inzamelbakken € 38.000.
- Niet bestede budgetten voor materialen bij het afvalbrengpunt € 43.000.
- Batig saldo op fijn restafval; met name een voordeel op inzameling en verwerking € 54.000.
- Voordeel op grof restafval; met name een voordeel op inzameling en verwerking € 115.000.
- Batig saldo op gft; met name een voordeel op verwerkingskosten € 22.000.
- Batig saldo op verpakkingsglas; met name door hogere opbrengsten € 39.000.
- Een voordeel op KCA; met name een voordeel door lagere verwerkingskosten € 28.000
- Resultaat op drankkartons, aangezien de baten niet zijn begroot € 11.000.
- Batig saldo op plastics. De inzamelkosten zijn hoog, maar worden met € 43.000 overtroffen door de opbrengsten.
- Niet gebruikt budget voor de verwerking van luiers door het stoppen van de inzameling. Wel zijn kosten gemaakt voor een project waarbij het luierafval sterk kan worden gereduceerd. Deze kosten zijn echter lager dan de inzamelkosten € 43.000.
- Hogere inkomsten uit bijdragen burgers in stortkosten op het Milieupark € 44.000.
- Minder aan de afvalbegroting toegerekende uren voor afvalinspectie door toezichthouders openbare ruimte afdeling Stadstoezicht € 95.000.
- Hoger dan begrote inkomsten uit afvalstoffenheffing doordat burgers vaker hun container hebben aangeboden dan was geraamd € 41.000.

P723 Milieubeheer (- 97.000)

Het product bestaat uit diverse hoofdonderwerpen. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

Geluid (+ 372.000)
In de begroting is onder Geluidsanering ISV een budget opgenomen van € 400.000. De dekking van dit budget staat op P980 reserve decentralisatieuitkering. Van dit budget is in 2014 uiteindelijk maar € 43.000,- besteed, dit geeft een voordeel van €357.000.

Een overig voordeel van € 15.000,- heeft betrekking op algemene werkzaamheden geluid.

Handhaving milieu (-295.000)
Op kosten derden is sprake van een overschrijding van € 17.000. Een deel van de kosten heeft betrekking op werkzaamheden die niet product gebonden zijn en in feite gerelateerd moeten worden aan meerdere producten / sectorkosten. In het kader van een structurele besparing op reiskosten is geïnvesteerd in 4 scooters plus toebehoren, voordeel € 13.000.

In het kader van handhaving brandpreventie is meer tijd besteed, nadeel € 58.000 .

In 2014 heeft de gemeente Hengelo een bedrag van ruim € 200.000 ontvangen van het rijk in het kader van de RUD. De provincie is van mening dat de gemeente 85% van dit bedrag moet doorbetalen aan de Provincie. Bij de 2^{e} Berap is door financiën ingecalculeerd dat 50% zou moeten worden doorbetaald. Bestuurlijke besluitvorming heeft geleid tot een doorbetaling van 85% conform de wens van de Provincie. Hierdoor ontstaat ten opzichte van de gewijzigde begroting een nadeel van € 170.000. Zie ook P922.

Er zijn nog enkele andere afwijkingen, nadeel €30.000.

De opbrengsten (in de vorm van detacheringsvergoedingen) waren € 18.000 hoger dan begroot.

P724 Lijkbezorging (- 83.000)

Dit tekort wordt veroorzaakt door een lager dan geraamde ambtelijke inzet van circa € 94.000, gecompenseerd door hogere lasten van diensten van derden en inhuur van personeel tot een bedrag van circa € 144.000. Dit betreft het groenonderhoud op zowel de Deurningerstraat als de Oldenzaalsestraat en heeft als oorzaak vacatureruimte die is ingevuld door inhuur van derden.

Daarnaast lopen de werkelijke inkomsten met een bedrag van € 46.000 achter op de begroting. Dit heeft een structureel karakter. Opgemerkt moet nog worden dat naar aanleiding van de 2^{e} berap incidenteel een bedrag van € 40.000 is afgeraamd van het budget onderhoud begraafplaatsen.

Analyse hoofdfunctie 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

hoofdfunctie 8	Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting			
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-58.658**	**-35.216**	**-37.856**	**-51.276**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**47.306**	**34.590**	**34.621**	**42.411**
Gerealiseerde totaal van saldo van	**-11.351**	**-625**	**-3.235**	**-8.865**
Toevoegingen aan de reserves	**-1.814**	**-1.419**	**-1.559**	**-1.647**
Onttrekkingen aan de reserves	**231**	**309**	**309**	**374**
mutaties reserves	**-1.583**	**-1.110**	**-1.250**	**-1.273**
hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting				
Gerealiseerde resultaat	**-12.935**	**-1.736**	**-4.485**	**-10.138**

P810 Bestemmingsplannen (+ 229.000)

Met ingang van 2014 is er een bezuiniging opgelegd aan de sector Ruimte. Deze wordt structureel doorgevoerd in 2015. De invulling voor 2014 geeft een voordeel van € 100.000. Er werden minder uren besteed aan structuurplannen algemeen, omdat meer uren zijn ingezet voor de ontwikkelagenda (samenwerking netwerkstad), voordeel € 25.000.

Bij de voorbereiding van plannen en projecten zijn minder uren gemaakt dan eerder voorzien, hier staan tegenover lagere interne bijdragen. Deze laatste zijn voor gemaakte kosten die niet in een project resulteren, per saldo een voordeel van € 90.000. Wel zijn er uren gemaakt ten behoeve van nieuwe initiatieven zoals ontwikkeling strook Marskant, herontwikkeling Tebodin kantoor en herontwikkeling locatie kwekerij Vos.

P822 Overige volkshuisvesting (- 81.000)

Er werden meer uren, dan begroot, besteed aan werkzaamheden woonbeleid- en regie. Deze extra uren zijn ingezet voor de werkzaamheden van programmaregisseur, nadeel € 39.000. Vanwege de inmiddels afgeschafte functie van programmaregisseur, is met deze uren geen rekening gehouden in de begroting.

Er is in 2014 voor € 243.000 minder aan uren besteed dan begroot. Dit komt hoofdzakelijk door niet ingevulde vacatureruimte. Alhoewel bij de 2e Berap de opbrengsten met € 800.000,- zijn verlaagd, blijven deze € 162.000 achter bij de begroting. Naast het wegvallen en/of doorschuiven van een aantal zeer grote projecten vallen ook de opbrengsten van kleinere bouwprojecten tegen. De voorzichtige economische groei laat nog geen groei in aanvraag bouwvergunning zien.

Er zijn in 2014 meer uren besteed aan handhaving bouwen dan eerder opgenomen in de begroting, nadeel € 145.000. De resterende afwijkingen zijn niet nader toegelicht.

P830.6 Bouwgrondexploitatie (- 360.000) t.l.v. de algemene middelen.

Het saldo op dit product komt vrijwel geheel voor rekening van een niet gerealiseerd deel van een eerdere bezuiniging. In de beleidsbegroting was oorspronkelijk een bezuiniging op grote projecten

opgenomen van € 500.000. Daarvan is toen direct een deel gerealiseerd middels een kostenbesparing in de grondexploitatie van Veldwijk Noord ad € 140.000. Rest nog een taakstelling van € 360.000.
De ontwikkeling van de boekwaarden en de daarbij behorende reserves en voorzieningen t.bv. de grondexploitaties worden nader toegelicht in de hoofdstukken 8.2.1. en volgende.

P830.7 Accommodaties (- 974.000)

Het saldo van het accommodatiebeleid is ten opzichte van de begroting € 974.000 nadelig.
Bij de exploitatie van de accommodaties hebben we een aantal voormalige onderwijsgebouwen eerder overgedragen gekregen dan verwacht (nadeel van € 100.000). Gedurende 2014 was er leegstand van meerdere accommodaties waardoor er ca. € 80.000 minder huuropbrengsten en hogere, niet door te berekenen, energielasten zijn. Er is extra inzet gepleegd door de afdeling grondzaken m.b.t. de overdracht van accommodaties, het afstoten of sloop en inzet van medewerkers van de sector SB bij het beheer van nog over te dragen accommodaties (nadeel van € 180.000).

De taakstellende bezuiniging van € 492.000 is niet geëffectueerd. Voor € 100.000 is de taakstelling neergelegd in de vorm van het sluiten van een wijkwelzijnsgebouw. Dit is in 2014 nog niet geëffectueerd.

P830.8 Erfpachtgronden (0)

Onder dit product wordt binnen de grondexploitatie zowel het exploitatie resultaat van de in erfpacht uitgegeven gronden verantwoord en de eventuele aan- en of verkopen. Daarnaast wordt onder dit product m.i.v. het komende jaar de verhuurde gronden geadministreerd. Als gevolg hiervan is de uitkomst in 2014 drieledig.

Als gevolg van de uitgifte van 2.934 m2 is er 121.000,- toegevoegd aan de boekwaarde van het complex in erfpacht uitgegeven gronden. Daarnaast is er sprake van een exploitatieresultaat op de erfpachtgronden van ruim 4 ton. Dit resultaat kwam mede tot stand door verkoop van de (ex) erfpachtgronden in de Drienerstraat waarvan de erfpachtovereenkomst was verlopen.

Om overzicht te houden op de gronden die verhuurd zijn is er voor gekozen om deze gronden m.i.v. 2015 te administreren in een apart complex. Vooruitlopend hierop is de boekwaarde reeds overgeboekt naar dit nieuwe complex. Als voorbeeld hiervan is de huurovereenkomst van 12.611 m2 grond in Zuidelijk Havengebied.

Al deze bovengenoemde ontwikkelingen spelen zich af binnen complex 95 erfpachtgronden en het "nieuwe" complex 10 verhuurde gronden. De resultaten van deze complexen maken deel uit van de exploitatie van het grondbedrijf en hebben derhalve geen direct gevolg voor de algemene middelen.

Analyse hoofdfunctie 9 – Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

hoofdfunctie 9	Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen			
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**-3.632**	**-1.440**	**-1.554**	**-2.386**
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	**120.444**	**112.764**	**116.287**	**118.849**
Gerealiseerde totaal van saldo van	**116.813**	**111.325**	**114.733**	**116.463**
Toevoegingen aan de reserves	**-14.124**	**-9.877**	**-9.877**	**-10.375**
Onttrekkingen aan de reserves	**12.672**	**852**	**3.784**	**8.173**
mutaties reserves	**-1.452**	**-9.025**	**-6.093**	**-2.202**
hoofdfunctie 9 Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen				
Gerealiseerde resultaat	**115.361**	**102.300**	**108.640**	**114.260**

P911 Geldleningen (- 567.000)

Bij de jaarrekening 2013 is er een voorziening gevormd voor door de Gemeente Hengelo verstrekte geldleningen aan derden. Vorig jaar bleek na overleg met onze accountant dat het noodzakelijk was voor deze risico's een voorziening te vormen. Om de omvang van de dotatie te bepalen zijn de verstrekte geldleningen ingedeeld naar risico-categorie, oplopend van een zeer laag risicoprofiel naar een hoog risico. Dit risicoprofiel is bepaald door middel van de toetsing van de aanwezige jaarstukken, gecombineerd met de betalingsmoraal en ervaringen uit het meer recente verleden met de lener.

De financiële situatie van alle instellingen waaraan wij geld hebben geleend is opnieuw in kaart gebracht. Het afgelopen jaar is gebleken dat de instellingen verder onder druk zijn komen te staan. Dit heeft vooralsnog niet geleid tot afboekingen, maar maakt het treffen van extra voorziening wel noodzakelijk. Op basis van de inventarisatie per 31-12-2014 is een extra dotatie aan de voorziening nodig van € 537.489 nodig. In totaal bedraagt de voorziening dan € 2.655.505. Daarmee is sprake van een overall dekkingspercentage op de relevante restant-hoofdsommen van 6,68%. Jaarlijkse evaluatie moet uitwijzen of dit adequaat is.

In 2014 heeft het college door middel van het vaststellen van de beleidsregels leningen en garanties besloten dat er geen nieuwe leningen meer worden verstrekt aan derden (m.u.v. leningen t.b.v. sociale woningbouw). Daarnaast is met de gemeenteraad afgesproken dat als het noodzakelijk is om een beroep op deze voorziening te doen dit altijd met een raadsbesluit gepaard gaat. De voorziening is expliciet niet bedoeld om instellingen/verenigingen die het moeilijk hebben tegemoet te komen (beleidsinstrument) maar kan alleen worden gezien als laatste redmiddel als een instelling/vereniging niet meer aan haar verplichting kan voldoen.

P913 Dividend (+ 368.000)

Het verschil wordt in overwegende mate veroorzaakt door de verkoop van de aandelen Attero aan een private investeerder. De overige ontvangen dividenden weken slechts in beperkte mate af van de raming.

P914 Renteresultaat (+ 1.580.000)

Het renteresultaat valt ruim € 1.500.000 hoger uit. Daarvoor zijn twee belangrijke oorzaken aan te wijzen. Namelijk door de rentebijschrijving op nog lopende investeringen kon een aanmerkelijk hoger bedrag, ongeveer € 950.000 aan de diverse producten worden toegeschreven. Deze rente wordt toegerekend aan de diverse producten in de jaarrekening.

Daar bovenop kon optimaal worden geprofiteerd van de lagere rente bij zowel langlopende geldleningen als kasgeldleningen. Daardoor kon per saldo € 630.000 worden bespaard op rentekosten.

P921 Algemene uitkering gemeentefonds (+ 243.000)

In de raadsbrief "Voortgang bezuinigingsproces 2016 e.v." van 6 januari 2015 is in bijlage 1b uitgebreid ingegaan op de effecten van de decembercirculaire 2014. Zoals in de raadsbrief is aangegeven wordt/is het financieel effect van de decembercirculaire 2014 verwerkt in de jaar-rekening 2014. Hierbij was uitgegaan van een positief effect van € 266.000. De ontwikkeling van de landelijke en de gemeentelijke aantallen met betrekking tot de verschillende verdeelmaatstaven hebben geleid tot deze positieve bijstelling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Met name de verwachte ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers, lage inkomens en leerlingen.

Naderhand hebben zich diverse kleine mutaties voorgedaan.

P922 Algemene baten en lasten (+ 10.000)

Op het oog een minimaal resultaat op dit product, echter bestaat het saldo uit een aantal mee- en tegenvallers.

Onvoorziene uitgaven/subsidies (+ 105.000)
Uit de post onvoorzien van € 166.000 is € 63.000 onttrokken voor het preventieprogramma Berflo Es en € 16.000 voor maatregelen aantrekkelijke binnenstad. Daarnaast is uit de post kleine opties nieuw beleid (€ 25.000) een bedrag van € 6.700 ingezet voor een mindervalidentoilet.

Nog in te vullen ombuigingen (- 76.000)
De beide bezuinigingen taakstelling regionale samenwerking en dienstverlening info en adviesloket zijn nog niet ingevuld.

Begrotingstechnische correctie (- 307.000)
Betreft een niet functionele toegedeelde correctie op de budgetten. In 2014 zijn een tweetal incidentele bedragen hierop verantwoord, namelijk: € 192.000 voor WGA premie 2013 en compensatie BTW re-integratie € 392.000.

Frictiebudget bedrijfsvoering (+ 291.000)
De geraamde dotatie wordt aan de reserve organisatieontwikkeling –BBV technisch –bij 980 verantwoord.

Stelposten gemeentefonds (+ 127.000)
In de 2e berap 2014 was nog niet duidelijk of de (restant)middelen van de twee stelposten "Erfgoed en ruimte" & "Provinciale taken Vergunningverlening, toezicht en handhaving" in 2014 zouden worden ingezet.

Gelet op het feit dat de uitvoering in 2015 plaatsvindt zijn de middelen, € 25.000, voor "Erfgoed en ruimte" toegevoegd aan de reserve decentralisatie-uitkeringen.

De middelen voor de (provinciale) taken van de Regionale Uitvoeringsdienst zijn besteed op P723 Milieubeheer. Dit leidt tot een nadeel van € 357.000 op P980.

Reclameopbrengsten (- 130.000)
De opbrengsten voor lichtmastreclames zijn niet gerealiseerd als gevolg van gehonoreerde bezwaren. Dit is bij de 2e Berap niet verwerkt, nadeel € 50.000. Daarnaast zijn er in 2014 incidentele uitgaven geweest in verband met het verplaatsen van reclameobjecten, nadeel € 35.000. Een bedrag van € 35.000 wordt verklaard doordat de meeropbrengsten Abri's met name vanaf 2014 worden gerealiseerd, terwijl deze in 2014 al in de volle omvang zijn begroot. Een nadeel van € 10.000 is ontstaan door verrekenverschillen met 2013.

P931 Onroerende-zaakbelastingen (+ 282.000)

Het incidentele voordeel wordt veroorzaakt doordat de opbrengst areaal hoger is dan geraamd. Oorzaak ligt voornamelijk in voorgaande jaren.

P939 Precariobelasting (- 31.000)

Het aantal vergunningaanvragen voor het innemen van gemeentegrond, waarvoor precario verschuldigd is, is fors teruggelopen. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat er meer mogelijkheden voor vergunning vrij gebruik van gemeentegrond zijn gekomen. Daarnaast wordt er minder gebouwd vanwege de terugloop in de detailhandel. Verder heeft de gemeente de afgelopen jaren samen met vastgoedeigenaren ingezet op het herstel van panden in oorspronkelijke staat, waarbij regelmatig puien zijn verwijderd. Hiervoor is subsidie beschikbaar gesteld middels het zogenaamde puienfonds. Ook door het verwijderen van puien boven gemeentegrond nemen de precario- inkomsten af.

Bij de 2e Berap waren de opbrengsten reeds met € 100.000 verlaagd. Ook in de meerjarenbegroting is rekening gehouden met structureel lagere opbrengsten ten opzichte van 2014 primitief.

P960 Saldi kostenplaatsen (- 210.000)

Het totaal van de resultaten per sector wijkt ruim € 200.000 af van in nadelige zin van de begroting. Dit heeft verschillende oorzaken maar wordt met name veroorzaakt door niet doorgevoerde correcties op de sectorbegrotingen.

P980 Reservemutaties

Dit product bestaat uit diverse reservemutaties. Hierna worden deze kort toegelicht.

Reserve ARI (- 14.000)
Het project "marketingbudget voor een aantrekkelijke binnenstad" wordt in 2015 afgerond. Dan worden de bestede middelen ten laste van de reserve ARI gebracht.

Reserve decentralisatie-uitkeringen (- 380.000)
De volgende verschillen zijn ontstaan m.b.t. de reserve decentralisatie-uitkeringen:

Toevoeging middelen "Erfgoed en ruimte" (inzet in 2015 i.p.v. 2014), nadeel € 25.000.
Uitvoeringskosten inburgering (middelen uit decembercirculaire 2013 worden in later jaar 2014 beschikking gesteld), voordeel € 73.000.
Pact van Twickel (de afronding vindt in 2015 plaats waardoor de dotatie aan de reserve doorschuift naar 2015), nadeel € 130.000.

Kennisinstituten (afronding in 2014), voordeel € 12.000
ISV-Geluidsanering (grotendeels schuiven de werkzaamheden door naar 2015), nadeel €357.000.
Restant ISV middelen 2013 t.b.v. prairies binnenstad en cultureel erfgoed (i.v.m. gefaseerde uitvoering) en voor 2014 havenbedrijf, voordeel € 47.000.

Reserve duurzaamheid (- 34.000)
Een dotatie aan de reserve van € 34.000. Van het project 'Dikke Jas' werd de eindafrekening ontvangen.

Reserve fietspadenplan (+ 88.000)
Een voordeel uit een onttrekking uit de reserve fietspadenplan. Het bedrag van € 88.000 werd besteed aan het fietspad rotonde Mozartlaan.

Reserve organisatieontwikkeling (- 291.000)
In de begroting 2014 was een bedrag opgenomen voor mogelijk frictiekosten uit een eerdere bezuinigingsronde, omdat er in 2014 nog geen beroep is gedaan op deze middelen, is dit bedrag toegevoegd aan reserve organisatieontwikkeling.

Reserve grondexploitatie (+ 4.487.000)
Vooruitlopend op de vaststelling van de herziening van de grondexploitatie is de voorziening Grondexploitatie met ruim € 4,4 miljoen opgehoogd t.l.v. product 830. Om deze dotatie budgettair neutraal te laten verlopen is er een gelijktijdig een vrijval van ruim € 4,4 miljoen uit de reserve grondexploitatie geweest.

7.5: Controleverklaring onafhankelijke accountant

8. Bijlagen

Bijlage 8.1.1: Mutaties in de reserves

Reserves	nr.	Beginbalans 01-01-2014	Dotatie	Onttrekking	Bestemming resultaat 2013	Balans mutatie	Eindbalans 31-12-2014
Algemene Reserves							
Alg. reserve (rentedragend)	1102	9.180.589	1.623.000	-1.510.571	426.397	538.826	9.719.415
Alg. reserve grondexploitatie	1103	0	6.249.268	-4.979.786		1.269.483	1.269.482
Subtotaal algemene reserves		**9.180.589**	**7.872.268**	**-6.490.357**	**426.397**	**1.808.308**	**10.988.897**
Bestemmingsreserves							
Best.Res. Centr.opleidingsbudget	1310	100.000				0	100.000
Best.Res. communicatiebeleid	1311	216.320				0	216.320
Best.Res. arbeidsvoorwaarden	1316	212.308				0	212.308
Best.Res. warmtenet	1319	2.539.756		-1.145.723		-1.145.723	1.394.034
Best.Res. Preventiepakk. Berflo	1324	821.603		-1.105		-1.105	820.498
Best.Res. egalisatie accommo	1326	512.162	321.160	-74.396		246.764	758.926
Best.Res. Vastgoedbedrijf	1327	0	217.800	-70.678		147.122	147.122
Best.Res. duurzaamheid	1328	112.043	34.103	-30.000		4.103	116.146
Best.Res. fietspadenplan	1329	1.052.410		-113.192		-113.192	939.219
Best.Res. Twentehaven	1331	301.732	24.750			24.750	326.482
Best.Res. bodemsanering	1332	2.623.081	489.646	-1.346.742		-857.096	1.765.986
Best.Res. volkshuisvesting	1333	83.311				0	83.311
Best.Res. afvalverwerking	1337	0		0		0	0
Best.Res. WMO verstrekkingen	1343	46.585		-46.585		-46.585	0
Best.Res. WMO Woonvoorziening	1344	131.127		-131.127		-131.127	0
Best.Res. WMO maatsch.dienstv.	1348	82.750		-82.750		-82.750	0
Best.Res. onderwijshuisvesting	1367	8.324.586	6.421.880	-7.420.262		-998.382	7.326.204
Best.Res. decentralisatie-uitkering	1371	3.396.047	1.513.100	-1.535.742		-22.642	3.373.405
Best.Res. organisatieontwikkeling	1372	1.237.450	690.875			690.875	1.928.325
Best.Res. Groencomp.bomen	1374		120.020			120.020	120.020
Best.Res. lening schouwburg	1384	4.411.510	327.575			327.575	4.739.085
Best.Res. Lopende projecten	1396	664.000				0	664.000
Best.Res. ondh.buurtcentra	1398	108.609				0	108.609
Best.Res. ARI (Investeringen)	1399	4.680.612	1.406.640	-168.560		1.238.080	5.918.692
Subtotaal bestemmingsreserves		**31.658.003**	**11.567.548**	**-12.166.861**	**0**	**-599.312**	**31.058.691**
Saldo van de rekening 2013		426.397			-426.397		
Totaal reserves		**41.264.988**	**19.439.817**	**-18.657.217**	**0**	**1.208.996**	**42.047.588**
			19.439.817	-18.657.217		Begin -/- eind	782.599,44

8.1.2 Toelichting Reserves

Algemene reserve (1102): € 9.719.415
Doel: Gevormd vanuit resultaten van algemene middelen zonder directe bestemming, nodig t.b.v. het weerstandsvermogen van de gemeente (o.a. voor calamiteiten).
Dotaties:
€ 327.000 Bommenregeling.
€ 225 000 Rente.
€ 1.071.000 Koersvast in krappe tijden.
Onttrekkingen:
€ 1.279.893 Kanaalzone Hart van Zuid.
€ 231.678 Invoeringsbudget transities.

Bestemming resultaat 2013.
Dotatie:
€ 426.397 Saldo 2013.
Onttrekking: Geen.

Reserve grondexploitatie incl. Hart van Zuid (1103): € 1.269.483 (zie ook bijlage 8.2.2)
Doel: Buffer ter afdekking van de risico's grondexploitatie.
Dotaties:
€ 383.699 Resultaat erfpacht 2014.
€ 100.000 Hart van Zuid
€ 234.972 Eekendiekske
€ 92.872 Goudstraat.
€ 152.478 Deldenerstraat Noord.
€ 65.000 Bovo Watertorenpark.
€ 78.980 Cpl 95.
€ 1.000.000 NIEGG.
€ 2.597.238 Rentecompensatie.
€ 1.544.030 Extra dotatie kadern 14-17.
Onttrekkingen:
€ 280.000 Lange Wemen.
€ 8.739 Promotie.
€ 25.536 Advieskosten Grex.
€ 210.688 Weemenstraat 61.
€ 4.454.823 Extra t.b.v. voorziening GZ.

Reserve Centraal Opleidingsbudget (1310): € 100.000
Doel: Afzondering 0,4% van loonsom als buffer voor tegenvallers in reguliere opleidingsbudgetten.
Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve communicatiebeleid (1311): € 216.320
Doel: Reservering bij verkoop van St. Kabeltevee Hengelo met doel deze te besteden ter dekking van kapitaallasten van investeringen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Besteding dient plaats te vinden t.b.v. de burgers van de emeente Hengelo conform de oorspronkelijke doelstellingen van de stichting.
Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve arbeidsvoorwaarden (1316): € 212.308
Doel: In 1999 door de raad afgezonderde middelen ter dekking van niet direct voorzienbare kosten van arbeidsvoorwaarden. Over aanwendingen en omvang vindt structureel georganiseerd overleg plaats met werknemers (niet tijdgebonden).
Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve warmtenet (1319): € 1.394.034
Doel: Bestemd om aanloopverliezen van het warmtenet Hart van Zuid te dekken.
Dotatie: Geen.
Onttrekking:
€ 1.145.723 Afwikkeling resultaat.

Reserve Preventiepakket Berflo Es (1324): € 820.498
Doel: Programma Berflo Es kansen scheppen, stappen maken.
Dotatie: Geen.
Onttrekking:
€ 1.105 Scoren in de wijk.

Reserve egalisatie accommodaties (1326): € 758.926
Doel: Ter dekking van (groot) onderhoud van gebouwen, welke niet direct meer in gemeentelijk gebruik zijn, maar nog wel eigendom van de gemeente zijn.
Dotatie:
€ 74.396 Groot onderhoud.
Onttrekking:
€ 321.160 Groot onderhoud.

Reserve vastgoedbedrijf (1327): € 147.122
Doel: Bestemd om voor- en nadelige verkoopresultaten op vastgoed te plooien. Daarnaast geeft het jaarlijks financieel rendement en vangt het vermogensrisico op van het gemeentelijk vastgoed. Ook ondersteund het de monitoring en effectuering van de gemeentelijke bezuinigingen op het vastgoed.
Dotaties:
€ 97.800 Hermanstraat 1
€ 20.000 Marskant Welbions
€ 100.000 Niet ger. Herontw. en bezuin. 2014
Onttrekking:
€ 70.678 Adv.kst. Vastgoedbedrijf.

Reserve duurzaamheid (1328): € 116.146
Doel: Ter dekking van interne duurzaamheid.
Dotatie:
€ 34.106 Dikke Jas.
Onttrekking:
€ 30.000 Loonkosten 1 fte.

Reserve fietspadenplan (1329): € 939.219
Doel: Als correctie op de negatieve boekwaarde van cpl. 42 Fietspadenplan is deze vermogenstoename ondergebracht in deze reserve.
Dotatie: Geen.
Onttrekkingen:
€ 8.324 Broek Oost.
€ 17.000 Vrijval 2014.
€ 87.868 Mozartlaan.

Reserve Twentehaven (1331): € 326.482
Doel: Bestemd voor toekomstig incidenteel groot onderhoud van de haven.
Dotatie:
€ 24.750 Conform begroting.
Onttrekking: Geen.

Reserve bodemsanering (1332): € 1.879.473
Doel: Middelen ter dekking van lasten bodemsaneringen, waarvoor binnen de beschikbare ISV-gelden geen ruimte is.
Dotaties:
€ 135.270 Vast bedrag conform begroting.
€ 164.000 Middelen uit res.dec.uitkering.
€ 190.376 Dubgelden.

Onttrekkingen:
€ 109.606 Weusthag Heemtuin.
€ 10.199 ’t Rot.
€ 223.074 GSB3FYS.

€ 250.000 Programma 2010-2014.
€ 53.863 Dekking kosten 2014.
€ 700.000 Onttrekking uit gebiedsgericht grondwaterbeleid.

Reserve volkshuisvesting (1333): € 83.311
Doel: Jaarlijks vast bedrag beschikbaar hebben voor sociale woningbouw.
Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve afvalverwerking (1337): € 0
De reserve afvalverwerking is opgenomen als voorziening.

Reserve WMO-verstrekkingen (1343): € 0
Doel: Egalisering kosten WVG-verstrekkingen.
Plafond: € 1.000.000
Dotatie: Geen.
Onttrekkingen:
€ 46.585 Invoeringsbudget transities.

Reserve WMO-woonvoorzieningen (1344): € 0
Doel: Egalisering kosten WVG-woonvoorzieningen.
Plafond: € 500.000
Dotatie: Geen.
Onttrekking:
€ 131.127 Invoeringsbudget transities.

Reserve WMO maatsch.dienstverlening (1348): € 0
Doel: T.b.v. het flankerend beleid en de overeengekomen terugbetaling aan het rijk (226376).
Dotatie: Geen.
Onttrekking:
€ 82.750 Conform begroting.

Reserve algemene onderwijshuisvesting (1367): € 7.326.204
Doel: Vanuit de algemene uitkering afgezonderde middelen ter dekking van uitgaven binnen het meerjaren investeringsprogramma onderwijshuisvesting.
Dotaties:
€ 6.421.880 Uitkering uit gemeentefonds.
Onttrekkingen:
€ 698.682 Openbaar basisonderwijs.
€ 2.518.001 Bijzonder basisonderwijs.
€ 1.405.695 Bijzonder speciaal basisonderwijs.
€ 913.656 Openbaar voortgezet onderwijs.
€ 847.562 Bijzonder voortgezet onderwijs.
€ 725.684 Kosten gymnastieklokalen.
€ 204.500 Huisvesting noodlokalen.
€ 8.226 Leegstand schoolgebouwen.
€ 57.180 Brandveiligheid.
€ 31.991 Broek.
€ 9.085 Attendiz De Bouwsteen.

Reserve decentralisatie-uitkeringen (1371): € 3.373.405
Doel: Afgezonderde middelen uit de algemene uitkering ter dekking van uitgaven die gemoeid zijn met decentralisatie uitkeringen. Het gaat om incidentele middelen voor een beperkte periode.
Dotaties:
€ 1.488.100 Toevoeging.
€ 25.000 Erfgoed en Ruimte.
Onttrekkingen:
€ 640.000 Hart van Zuid.
€ 50.000 Eigen Kracht.
€ 73.000 Inburgering.
€ 21.715 Gevelfonds cult.erfgoed.
€ 11.787 Havenbedrijf.
€ 133.544 Jeugdzorg.
€ 119.800 Zichtbare Schakels.
€ 154.300 AWBZ/WMO.
€ 68.300 NASB.
€ 32.074 Kennisinstituut 2013.
€ 24.437 Prairies binnenstad.
€ 42.785 Geluidssanering.
€ 164.000 234000-70000 Twickel.

Reserve organisatieontwikkeling (1372): € 1.928.325
Doel: Bestemd voor de transitie van meer mobiliteit in de organisatie naar een flexibele organisatie met de juiste medewerker op de juiste plek.
Dotaties:
€ 400.000 Dotatie 2013.
€ 290.875 Frictiebudget 922.5.
Onttrekking: Geen

Reserve groencompensatie bomen (1374): € 120.020
Doel: Baten en lasten van de bomenverordering te egaliseren.
Dotatie:
€ 120.020 Stortingen voorgaande jaren.
Onttrekking: Geen.

Reserve lening schouwburg (1384): € 4.739.085
Doel: Reservering als tegenhanger van de aan de schouwburg verstrekte lening, welke na 40 jaar aan elkaar gelijk zijn. Vast staat dat de lening niet zal worden terugbetaald.

De lening is aan te merken als een bijdrage aan een actief in eigendom van derden. De jaarlijkse afschrijving van het actief is feitelijk de jaarlijkse dotatie aan de reserve.
Dotatie:
€ 327.575 Conform begroting 2014.
Onttrekking: Geen

Reserve nog lopende projecten (1396):
€ 664.000
Doel: Ten behoeve van lopende projecten.
Geen dotaties en onttrekking.

Reserve onderhoud buurtcentra (1398):
€ 108.609

Doel: Meerjarig onderhoud buurtcentra. Met amendement 147062 heeft de raad besloten dat € 108.609 beschikbaar moet blijven.
Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve Algemene Investeringen (ARI) (1399):
€ 5.918.692
Doel: Bestemd ter dekking van toekomstige lasten die voortvloeien uit de ARI-investeringen.
Dotaties:
€ 1.406.640 Storting ARI 2014.
Onttrekkingen:
€ 74.575 Nieuwbouw Stadskantoor.
€ 33.985 Binnenstad.
€ 60.000 Industriestraat.

Bijlage 8.1.3: Mutaties in de voorzieningen

Voorzieningen	nr.	Beginbalans 01-01-2014	Beginbalans correctie	Dotatie	Aanwending	Balans mutatie	Eindbalans 31-12-2014
1. Risico, Verplichtingen							
Voorz. Pensioen wethouders	5103	5.326.640		65.059		65.059	5.391.699
Voorz. FPU-59+	5106	29.862			-10.020	-10.020	19.842
Subtotaal risico, verplichtingen		**5.356.501**		**65.059**	**-10.020**	**55.039**	**5.411.540**
2. Egalisatie Onderhoud							
Voorz. grt.ondh. sth/stk	5201	1.669.591				0	1.669.591
Voorz. onderhoud gebouwen	5205	179.488		39.337		39.337	218.825
Voorz. onderh. Waterstaatskerk	5207	117.053		65.081	-40.695	24.386	141.439
Voorz. Renovatie sportvelden	5227	96.034			-5.705	-5.705	90.329
Voorz. Gebouwen/install. Sport	5228	320.246		95.847		95.847	416.092
Voorz. Onderh.buurt-wijkcentra	5230	367.804		164.575	-153.577	10.998	378.802
Voorz. Onderh. Metropool	5231	69.866				0	69.866
Subtotaal egalisatie onderhoud		**2.820.082**		**364.839**	**-199.977**	**164.863**	**2.984.944**
3. Beklemde middelen							
Voorz. Rioolrenovatie	5312	15.755.944	-1.376.182	7.415.070	-9.550.864	-3.511.975	12.243.968
Voorz. Afvalverwerking	5311	3.929.211			-245.928	-245.928	3.683.283
Voorz. Gebiedsgericht grondwbeleid	5310	384.000		764.000		764.000	1.148.000
Subtotaal beklemde middelen		**20.069.155**	**-1.376.182**	**8.179.070**	**-9.796.792**	**-2.993.904**	**17.075.251**
Totaal voorzieningen		**28.245.738**		**8.608.968**	**-10.006.789**	**-2.774.002**	**25.471.736**

* De kolom correctie beginbalans is toegevoegd omdat in voorgaande jaren 2 activa objecten ten onrechte niet ten laste zijn gebracht van de voorziening riool. Dit ziet u ook terug bij de materiële vaste activa.

8.1.4 Toelichting voorzieningen

Voorziening pensioen wethouders (5103): € 5.391.699
Doel: Te verwachten verplichtingen jegens de pensioenen en wachtgelden wethouders, waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is.
Dotatie:
€ 65.059 Wethouders.
Aanwending: Geen.

Voorziening FPU-59+ (5106): € 19.842
Doel: Vermogensafzondering ter dekking van voorzienbare financiële verplichtingen jegens ABP t.b.v. arrangementskosten van vertrokken medewerkers in kader van 59-jarigen maatregel.
Dotatie: Geen.
Aanwending:
€ 10.020 Vrijval deel 59+ regeling.

Voorziening groot onderhoud stadhuis/ stadskantoor (5201): € 1.669.591
Doel: T.b.v. (groot) onderhoud stadhuis en stadskantoor op basis meerjarige onderhoudsplanning.
Dotatie: Geen.
Aanwending: Geen.

Voorziening onderhoud gebouwen wijkbeheer (5205.): € 218.825
Doel: Ter dekking van (groot) onderhoud van gebouwen bij de sectoren wijkzaken en stedelijk beheer in gebruik zijn.
Dotatie:
€ 39.337 Volgens onderhoudsplan.
Aanwending: Geen.

Voorziening Muziekschool en Waterstaatskerk (5207): € 141.439
Doel: Ter dekking van (groot) onderhoud van de Waterstaatskerk.
Dotatie:
€ 19.870 Volgens onderhoudsplan.
€ 45.211 Volgens onderhoudsplan.
Aanwending:
€ 20.002 Onderhoud.
€ 20.693 Onderhoud.

Voorziening renovatie sportvelden (5227): € 90.329
Doel: T.b.v. het toekomstig groot onderhoud van sportvelden afgezonderde middelen.
Dotatie: Geen.
Aanwending:
€ 5.705 Volgens onderhoudsplan.

Voorziening gebouwen en installaties sport (5228): € 416.092
Doel: T.b.v. het toekomstig groot onderhoud voor gebouwen en installaties op de sportparken afgezonderde middelen zonder dat er een directe onderbouwing is via een meerjarig onderhoudsplan.
Dotatie:
€ 95.847 Volgens onderhoudsplan.
Aanwending: Geen.

Voorziening onderhoud buurt-wijkcentrum (5230): € 378.802
Doel: Ter dekking van het onderhoud van het buurt-wijkcentrum.
Dotatie:
€ 164.575 Begrote storting.
Aanwending:
€ 153.577 Volgens onderhoudsplan.

Voorziening onderhoud Metropool (5231): € 69.866
Doel: Ter dekking van het onderhoud van het gebouw.
Dotatie: Geen.

Voorziening rioolrenovatie (5312): € 12.243.968
Doel: Bestemd voor de vervangingsinvesteringen van het rioolstelsel, evenals egalisatie van de tarieven rioolrecht.
Dotatie:
€ 3.483.457 Onderhanden werk
€ 63.000 Houtmaatvijver.
€ 2.492.431 Volgens onderhoudsplan.
Aanwending:
€ 25.598 Grondwaterplan.
€ 57.772 Rioolverv. Wooldersweg.
€ 534 Rioolverv. Kotmansweg e.o.
€ 110.740 Onderzoek GRP.
€ 322.847 Roolverb/Asfalt Twekkelerweg.
€ 119.359 Rioolverv. Haverweg.
€ 1.864 Rioolverv. Van Lennepstraat.
€ 156.036 Rioolverv. Spreeuwenstraat.
€ 56.317 Rioolverv. Stroweg e.o.
€ 49.205 Rioolverv. Lo-/Ottoweg.
€ 1.390.000 Div. bezuinigingen naar riool.
€ 77.000 Pilot onkruidbestrijding.
€ 7.183.592 Onderhanden werk.

Reserve afvalverwerking (5311): € 3.683.283
Doel: Reserve vanuit toevallige meevallers product afvalverwerking/-verwijdering ten behoeve van egalisatie mogelijk toekomstige tegenvallers. Geen gebonden besteding.
Dotatie: Geen.
Aanwending:
€ 24.469 Afvalbegroting.
€ 142.667 Transportegalisatie.
€ 31.471 Lease milieu eilandjes.
€ 47.321 Ondergrondse containers.

Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid (5310): € 1.148.000
Doel: Ter dekking van grondwaterverontreiniging in centrumgebied.
Dotatie:
€ 64.000 Storting afkoopsom Hazemeijer.
€ 700.000 Storting reserve bodem.
Aanwending: Geen.

8.2.1: Verrekeningen reserve grondexploitatie

De verrekeningen met de reserve grondbedrijf in 2014 kan als volgt worden gespecificeerd:

Reserve per 01-01-2014	**€**	**0**
Dotaties in de reserve		
Verrekening winstexploitaties	€	234.972
Rente	€	4.141.268
Winst op verkopen verspreide gronden	€	245.349
Resultaten (erfpacht) inclusief bezuinigingen	€	562.679
Bijdrage Algemene Dienst	€	1.000.000
Invoegen reserve bovenwijks	€	65.000
Totaal dotaties	**€**	**6.249.268**
Onttrekkingen uit de reserve		
Verrekening verliesexploitaties	€	210.688-
Bijdragen aan de Algemene Dienst	€	280.000-
Overige onttrekkingen	€	34.275-
Totaal onttrekkingen	€	524.963-
Totaal mutaties	**€**	**5.724.305**
Mutatie voorzieningen	**€**	**4.454.824**
Reserve per 31-12-2014	**€**	**1.269.483**

Bijlage 8.2.2: Onderhanden complexen

Complex en omschrijving	Mutatie boekwaarde				
	Boekwaarde per 1-1-2015 1	Vermeerderingen 2	Verminderingen 3	Boekwaarde herzieningen per 1-1-2015 4	Boekwaarde per M2
				1+2-3	
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	5.233.442	824.179	342.488	5.715.134	30
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom	5.953.137	665.231	557.699	6.060.669	11
62 Schalmeden	10.729.519	10.894.329	10.768.219	10.855.629	27
66 Sportpark Groot Driene	2.275.444	103.316	0	2.378.759	51
68 Stadspark Weusthag	2.047.665	101.761	22.657	2.126.769	11
81 Boeldershoek Oost	3.111.192	141.453	0	3.252.645	27
90 Westermaat Veld	1.478.706	66.542	0	1.545.248	33
710 Fase 2 algemeen				0	
790 Verspreide gronden Hart van Zuid	3.350.662	188.667	158.000	3.381.329	359
Voorraden - Bouwgrond niet in exploitatie	34.179.767	12.985.477	11.849.063	35.316.181	
62 Schalmeden					
790 Hart van Zuid gemeentelijk					
Voorraden - Nog te betalen "Bouwgrond niet in exploitatie"					
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden	**34.179.767**	**12.985.477**	**11.849.063**	**35.316.181**	
104 Lange Wemen	-543.371	242.313	607.028	-908.087	
06 't Rot	4.807.969	1.000.276	10.199	5.798.046	
12 Eeckendiekske	-45.995	240.695	194.700	0	
21 Exploitatie-overeenkomsten	-869.804	1.560.219	138.012	552.403	
101 Broek Noord	11.559.331	2.680.990	841.800	13.398.521	
102 Broek Oost	3.503.893	198.479	159.443	3.542.929	
27 M kwadraat	-75.887	5.441	350	-70.797	
36 Kristenbos	321.890	16.634	0	338.524	
44 Veldwijk Noord	-11.269.587	4.520.041	735.526	-7.485.073	
52 Dalmeden	40.785.447	2.493.732	1.679.600	41.599.579	
54 Medaillon	-253.347	189.352	379.129	-443.124	
69 Brouwerijterrein	239.693	14.495	0	254.187	
79 Kievitstraat	156.657	39.717	97.231	99.142	
70 Hart van Zuid gemeentelijk	-873.088	394.777	0	-478.311	
701 Lansinkveld Noord	14.108.191	931.672	363.623	14.676.239	
702 Langeler Erve	2.824.674	209.951	241.268	2.793.356	
703 Hoofdinfrastructuur	-7.962.691	-346.921	160.000	-8.469.612	
704 Deelplan 10	9.286.106	436.363	820.000	8.902.469	
711 Fase 2a Industrieplein eo	3.282.144	284.244	500	3.565.888	
712 Vereenigingsgebouw	291.307	56.670	0	347.977	
713 Noordelijke laan HvZ	-8.670.146	1.683.158	0	-6.986.988	
714 Woonstad Noord	-1.689.259	-44.684	0	-1.733.943	
715 Zuidelijk Laan HvZ	-1.729.457	714.945	500.000	-1.514.511	
Voorraden - Woningbouw in exploitatie	57.184.670	17.522.558	6.928.409	67.778.818	
715 Hart van Zuid					
Voorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"					
Woningbouw in exploitatie	**57.184.670**	**17.522.558**	**6.928.409**	**67.778.818**	
16 Gezondheidspark	16.693.205	1.118.597	504.081	17.307.720	
92 Veldkamptunnel	20.366	45.009	45.553	19.822	
35 Oosterveld	16.227.850	810.786	855.117	16.183.518	
84 Zuidelijke Havenweg	-121.159	34.155	732.850	-819.854	
96 Westermaat Campus	19.156.197	931.363	1.043.205	19.044.355	
103 Watertorenpark	-425.761	1.027.045	635.000	-33.715	
716 Kanaalzone	-516.517	1.653.505	2.047.243	-910.256	
Voorraden - Bedrijvencomplexen in exploitatie	51.034.180	5.620.460	5.863.049	50.791.591	
Bedrijvencomplexen in exploitatie	**51.034.180**	**5.620.460**	**5.863.049**	**50.791.591**	
Subtotaal Onderhanden werk woningbouw en bedrijven	**108.218.850**	**23.143.018**	**12.791.459**	**118.570.409**	
Totalen grondexploitaties cf herziening	**142.398.618**	**36.128.495**	**24.640.522**	**153.886.590**	
10 Verhuur gronden	0	1.008.403		1.008.403	
95 Erfpachtgronden	22.905.594	1.653.044	1.529.006	23.029.632	
Totaal generaal	**165.304.212**	**38.789.941**	**26.169.528**	**177.924.625**	

Balanscorrecties			Nog te realiseren kosten							
Correcties voor balans 5	Boekwaarde balans 6	Correcties na balans 7	Verwervingen 8	Bouw-en Woonrijpmaken 9	Plankosten 10	Beheers-kosten 11	Dotaties 12	Bodem-sanering 13	Overige kosten 14	Totaal kosten 15
	4+5	-5								som 8 t/m 14
	5.715.134	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	6.060.669	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	10.855.629	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.378.759	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.126.769	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.252.645	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.545.248	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.381.329	0	40.377	0	0	112.462	0	0	0	152.839
	35.316.181	0	40.377	0	0	112.462	0	0	0	152.839
145.690	145.690									
51.405	51.405									
197.095	197.095									
197.095	**35.513.275**									
	-908.087	0	115.567	2.718.981	198.571	73.274	0	0	100.000	3.206.392
	5.798.046	0	33.000	2.688.319	227.460	41.566	0	0	0	2.990.345
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	552.403		4.704	59.103	69.650	0	98.685	0	48.755	280.897
	13.398.521	0	0	1.210.740	201.667	259.839	0	0	0	1.672.246
	3.542.929	0	0	2.987.931	283.360	139.753	0	50.000	150.000	3.611.045
	-70.797	0	0	500.000	159.375	-3.831	0	150.000	1.965.000	2.770.544
	338.524	0	12.097.945	360.000	873.901	172.742	0	0	90.000	13.594.588
	-7.485.073	0	1.640.819	10.560.013	212.475	271.807	0	657.815	175.000	13.517.930
	41.599.579	0	309.902	10.691.479	1.480.964	793.775	0	244.496	0	13.520.616
	-443.124	0	0	1.363.576	164.087	152.105	0	0	0	1.679.767
	254.187	0	0	2.223	0	3.363	0	0	13.000	18.586
	99.142	0	0	60.000	0	4.250	0	0	0	64.250
	-478.311	0	0	0	11.580.947	0	0	0	0	11.580.947
	14.676.239	0	1.697.312	1.564.372	0	22.775	0	0	366.363	3.650.821
	2.793.356	0	6.045	390.818	0	0	0	0	99.315	496.178
	-8.469.612	0	1.091.197	3.924.201	417.283	0	0	0	510.502	5.943.184
	8.902.469	0	183.855	4.633.069	94.270	0	0	0	491.803	5.402.996
	3.565.888	0	392.700	3.106.575	487.916	566.000	0	0	304.669	4.857.860
	347.977	0	49.946	677.686	288.288	0	0	446.979	2.341.295	3.804.194
	-6.986.988	0	4.170.093	6.794.572	903.701	0	0	2.439.556	911.356	15.219.279
	-1.733.943	0	4.160.430	1.763.508	1.122.137	205.168	0	1.215.171	430.598	8.897.011
	-1.514.511	0	1.896.752	10.489.777	1.467.517	0	0	1.688.823	1.364.612	16.907.482
	67.778.818	0	27.850.266	66.546.944	20.233.570	2.702.584	98.685	6.892.842	9.362.268	133.687.159
10.000	10.000									
10.000	10.000									
10.000	**67.788.818**	**0**	**0**	**27.850.266**	**66.546.944**	**20.233.570**	**2.702.584**	**98.685**	**6.892.842**	**9.362.268**	**133.687.159**
	17.307.720	0	0	537.071	209.501	128.226	0	0	35.528	910.326
	19.822	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	16.183.518	0	226.461	231.115	93.175	163.518	0	100.000	50.000	864.270
	-819.854	0	0	177.038	28.627	15.463	0	0	0	221.128
	19.044.355	0	0	59.985	399.017	71.902	0	0	120.000	650.903
	-33.715	0	738.880	2.128.124	134.056	0	0	0	542.141	3.543.200
	-910.256	0	1.687	1.924.529	232.891	51.175	0	770.920	0	2.981.201
	50.791.591	0	967.028	5.057.861	1.097.267	430.284	0	870.920	747.669	9.171.029
	50.791.591	**0**	**967.028**	**5.057.861**	**1.097.267**	**430.284**	**0**	**870.920**	**747.669**	**9.171.029**
10.000	**118.580.409**									
207.095	**154.093.685**	**0**	**28.857.671**	**71.604.805**	**21.330.837**	**3.245.330**	**98.685**	**7.763.762**	**10.109.937**	**143.011.027**
	23.029.632	0								0
207.095	**177.123.317**	**0**	**28.857.671**	**71.604.805**	**21.330.837**	**3.245.330**	**98.685**	**7.763.762**	**10.109.937**	**143.011.027**

Te realiseren bijdragen en opbrengsten			Totaal tijdsinvloeden			
Bijdragen en subsidies 16	Grond-verkopen 17	Totaal bijdragen en verkopen 18	Rente kosten 19	Kosten-indexering 20	Opbrengsten-indexering 21	Totaal tijdsinvloeden 22
		16+17				19+20-21
0	4.973.607	4.973.607	6.252.422	0	0	6.252.422
0	4.872.815	4.872.815	6.639.376	0	0	6.639.376
0	4.086.721	4.086.721	11.995.466	0	0	11.995.466
0	443.484	443.484	2.638.587	0	0	2.638.587
0	1.642.910	1.642.910	2.331.337	0	0	2.331.337
0	2.730.170	2.730.170	3.560.666	0	0	3.560.666
0	65.148	65.148	1.718.993	0	0	1.718.993
0	0	0	0	0	0	0
0	1.419.170	1.419.170	725.881	0	0	725.881
0	20.234.025	20.234.025	35.862.729	0	0	35.862.729
770.537	0	770.537	56.684	59.016	0	115.701
0	7.334.674	7.334.674	2.743.688	109.143	78.132	2.774.699
0	0	0	0	0	0	0
1.003.075	1	1.003.076	0	0	0	0
0	16.332.569	16.332.569	4.185.171	180.293	1.299.677	3.065.787
11.676	10.552.505	10.564.181	3.277.086	879.503	2.951.953	1.204.636
1.677.000	1	1.677.001	16.620	62.995	0	79.615
2.199.172	11.917.162	14.116.334	601.547	1.023.335	943.596	681.285
2.434.730	4.320.000	6.754.730	-717.962	1.061.480	877.279	-533.761
0	73.188.600	73.188.600	26.749.991	2.104.886	14.267.636	14.587.240
0	2.788.610	2.788.610	-268.326	75.479	71.713	-264.559
372.000	0	372.000	42.999	331	0	43.330
0	103.802	103.802	3.588	320	0	3.909
0	0	0	310.205	35.535	0	345.741
317.022	10.432.698	10.749.719	4.487.942	142.047	401.449	4.228.539
-351.183	3.755.130	3.403.946	1.194.767	22.903	34.709	1.182.961
9.963.874	0	9.963.874	-1.477.703	240.408	0	-1.237.296
2.322.243	7.052.414	9.374.657	3.370.670	376.640	321.718	3.425.592
2.927.500	8.249.000	11.176.500	3.036.793	777.644	1.750.212	2.064.225
3.435.000	1.100.000	4.535.000	140.534	90.867	16.541	214.859
8.493.792	0	8.493.792	-821.829	442.760	0	-379.069
4.670.000	3.121.608	7.791.608	803.095	979.346	1.243.643	538.798
16.065.624	132.500	16.198.124	-320.116	816.494	4.008	492.370
56.312.061	160.381.273	216.693.334	47.415.444	9.481.426	24.262.267	32.634.603
56.312.061	**160.381.273**	**216.693.334**	**47.415.444**	**9.481.426**	**24.262.267**	**32.634.603**
0	16.310.653	16.310.653	3.625.452	31.685	830.428	2.826.708
67.057	0	67.057	0	0	0	0
0	17.657.447	17.657.447	3.824.603	15.527	1.227.073	2.613.057
0	400.000	400.000	-109.197	4.737	12.060	-116.520
793.135	16.961.675	17.754.810	4.651.551	39.238	1.399.634	3.291.154
3.307.848	250.000	3.557.848	-5.483	22.295	0	16.813
-229.259	2.776.290	2.547.031	335.942	36.644	156.222	216.364
3.938.780	54.356.065	58.294.845	12.322.869	150.126	3.625.418	8.847.577
3.938.780	**54.356.065**	**58.294.845**	**12.322.869**	**150.126**	**3.625.418**	**8.847.577**
60.250.841	**234.971.363**	**295.222.204**	**0**	**95.601.041**	**9.631.552**	**27.887.685**	**77.344.908**
23.029.632		23.029.632				0
83.280.473	**234.971.363**	**318.251.836**	**95.601.041**	**9.631.552**	**27.887.685**	**77.344.908**

	Eindsaldi en resultaatbepaling				
Boekwaarde buiten adminstratie	Verwacht eindresultaat	Ten laste van marktwaarde en voorziening NIEGG	Eindsaldo niet te verrekenen met Reserve grondexploitaties	Eindsaldo wel te verrekenen met Reserve Grondexploitaties	Totaal verdeeld eindresultaat
23	24	25	26	27	28
	4+15-18 +22+23				25+26+27=24
	6.993.949	6.993.949			6.993.949
	7.827.230	7.827.230			7.827.230
	18.764.374	18.764.374			18.764.374
	4.573.862	4.573.862			4.573.862
	2.815.196	2.815.196			2.815.196
	4.083.141	4.083.141			4.083.141
	3.199.093	3.199.093			3.199.093
0	0			0	0
88.471	2.929.351	1.464.675	1.464.675		2.929.351
88.471	51.186.195	49.721.520	1.464.675	0	51.186.195
	1.643.469			1.643.469	1.643.469
	4.228.417			4.228.417	4.228.417
	0			0	0
	-169.776			-169.776	-169.776
	1.803.985			1.803.985	1.803.985
	-2.205.571			-2.205.571	-2.205.571
	1.102.362			1.102.362	1.102.362
	498.064			498.064	498.064
	-1.255.634			-1.255.634	-1.255.634
	-3.481.164			-3.481.164	-3.481.164
	-1.816.526			-1.816.526	-1.816.526
	-55.897			-55.897	-55.897
	63.499			63.499	63.499
	11.448.377			11.448.377	11.448.377
-886.540	10.919.340		5.459.670	5.459.670	10.919.340
1.783.908	2.852.458		1.426.229	1.426.229	2.852.458
2.219.605	-11.507.992		-5.753.996	-5.753.996	-11.507.992
1.341.436	9.697.837		4.848.918	4.848.918	9.697.837
1.181.882	493.355		246.678	246.678	493.355
167.004	-965		-483	-483	-965
629.561	-11.008		-5.504	-5.504	-11.008
95.167	5.426		2.713	2.713	5.426
265.999	-46.784		-23.392	-23.392	-46.784
6.798.023	24.205.270	0	6.200.833	18.004.437	24.205.270
6.798.023	**24.205.270**	**0**	**6.200.833**	**18.004.437**	**24.205.270**
	4.734.102			4.734.102	4.734.102
	-47.234			-47.234	-47.234
	2.003.399			2.003.399	2.003.399
	-1.115.246			-1.115.246	-1.115.246
	5.231.603			5.231.603	5.231.603
	-31.550		-15.775	-15.775	-31.550
118.322	-141.400		-70.700	-70.700	-141.400
118.322	10.633.673	0	-86.475	10.720.148	10.633.673
118.322 **0**	**10.633.673**	**0**	**-86.475**	**10.720.148**	**10.633.673**
7.004.816	**86.025.138**	**49.721.520**	**7.579.033**	**28.724.585**	**86.025.138**
	0				0
7.004.816	**86.025.138**	**49.721.520**	**7.579.033**	**28.724.585**	**86.025.138**

8.2.3: Voorziening grondexploitaties

De totale voorziening bedraagt € 62,2 miljoen. Hiervan heeft € 47,9 miljoen betrekking op de verliesgevende grondexploitaties en € 14,3 miljoen op de (nog) niet in exploitatie genomen gronden.

Voorziening tekortexploitaties
Conform de "gedragslijn BBV en grondbedrijf" (raadsbesluit 20.03.2007) dient ten laste van de reserve een voorziening getroffen te worden om de contante waarde van de tekortexploitaties af te dekken. Per 01.01.2015 is er een voorziening getroffen van afgerond € 47,9 miljoen. Per 01.01. 2014 was er een voorziening getroffen à € 45,2 miljoen, waarbij er verwacht werd dat de voorziening in 2014 zou toenemen tot € 47,1 miljoen (dit is de voorziening per 01.01.2014 vermeerderd met de rente, verminderd met de verwachte verrekeningen van de reserve)

Project	2015		2014		Verschil	
Woningbouw:						
Lange Wemen	€ 1,4	miljoen	€ 1,1	miljoen	€ 0,3	miljoen
't Rot	€ 2,6	miljoen	€ 1,8	miljoen	€ 0,8	miljoen
"Exploitatieovereenkomsten"	€ 0,3	miljoen	€ 0,2	miljoen	€ 0,1	miljoen
Broek Noord	€ 1,1	miljoen	€ 1,0	miljoen	€ 0,1	miljoen
M-kwadraat	€ 0,9	miljoen	€ 0,9	miljoen	€ 0,0	miljoen
Kristenbos	€ 0,4	miljoen	€ 0,3	miljoen	€ 0,0	miljoen
Kievitstraat	€ 0,1	miljoen	€ 0,1	miljoen	-€ 0,1	miljoen
Hart van Zuid	€ 13,1	miljoen	€ 12,7	miljoen	€ 0,4	miljoen
Overig	€ 0,1	miljoen	€ 0,1	miljoen	€ 0,0	miljoen
	€ 19,9	miljoen	€ 18,3	miljoen	€ 1,6	miljoen
Bedrijventerreinen:						
Gezondheidspark	€ 3,5	miljoen	€ 3,4	miljoen	€ 0,1	miljoen
Oosterveld	€ 1,4	miljoen	€ 1,2	miljoen	€ 0,2	miljoen
De Veldkamp	€ 15,0	miljoen	€ 15,6	miljoen	-€ 0,6	miljoen
Campus	€ 3,7	miljoen	€ 3,2	miljoen	€ 0,5	miljoen
Businesspark XL (o.b.v. laatste informatie)	€ 4,4	miljoen	€ 3,5	miljoen	€ 0,9	miljoen
	€ 28,0	miljoen	€ 26,9	miljoen	€ 1,1	miljoen
	€ 47,9	**miljoen**	**€ 45,2**	**miljoen**	**€ 2,7**	**miljoen**

Voorziening Nog Niet In Exploitatie Genomen
Gronden
Naast de bezittingen in de vastgestelde grondexploitaties heeft het grondbedrijf 160 hectare grond in eigendom. Dit zijn gronden waarvoor (nog) geen concrete plannen zijn. Als de verkeerswaarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde, dan dient voor het verschil een voorziening te worden getroffen (BBV artikel 70). Is de verkeerswaarde hoger dan de boekwaarde, dan is er sprake van een stille reserve.

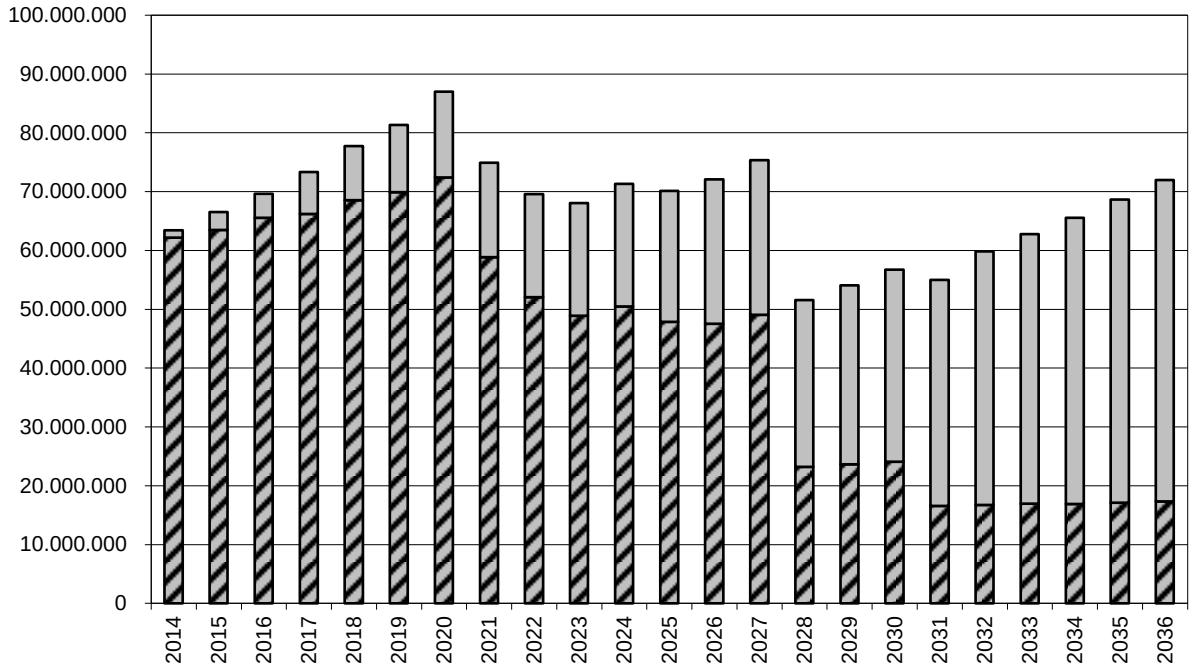
Vorig jaar was er een voorziening getroffen van € 12,5 miljoen, waarbij verwacht werd dat deze in 2014 zou toenemen naar 12,8 miljoen. De voorziening valt hoger uit dan verwacht, omdat er in 2014 de bijdrage van de Algemene Dienst direct zichtbaar is gemaakt in de reserve en niet in mindering is gebracht
op de voorziening

Project	Boekwaarde per m²	Verkeerswaarde	Voorziening per m²	Voorziening	
Schalmeden	€ 27	€ 10	€ 17	€ 6,8	miljoen
Sportpark Groot Driene	€ 51	€ 9	€ 41	€ 1,9	miljoen
Stadspark Weusthag	€ 11	€ 8	€ 2	€ 0,5	miljoen
Westermaat Veld	€ 33	€ 1	€ 31	€ 1,5	miljoen
Hart van Zuid	€ 359	€ 147	€ 106	€ 1,0	miljoen
Milieubedrijvenpark	€ 27	€ 23	€ 4	€ 0,5	miljoen
Verspr.gr.buiten de kom	€ 11	€ 8	€ 2	€ 1,2	miljoen
Verspr.gr.binnen de kom	€ 30,04	€ 26,14	€ 3,90	€ 0,7	miljoen
Overig				€ 0,1	miljoen
				€ 14,3	miljoen

8.2.4: Meerjarenraming reserve grondexploitaties

In navolgend overzicht staat de ontwikkeling van het eindsaldo van de reserve weergegeven. Het betreft het geprognosticeerde eindsaldi van de reserve op basis van de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2014

De staven geven de stand van de reserve weer. Het gearceerde deel, is het deel van de reserve wat (naar verwachting) benodigd is voor het treffen van de voorziening. Hieruit blijkt dat naar huidige inzichten de reserve de komende jaren voldoende is om de voorziening te kunnen treffen.

Wanneer de huidige planningen worden gehaald, dan is het vrij besteedbare deel van de reserve niet eerder dan in 2017 groter dan de doelstelling van € 3,0 miljoen

Op de volgende pagina's staat de ontwikkeling van de reserve tot en met 2036 nader gespecificeerd.

Omschrijving	2014	2015	2016	2017
Reserve per 1 januari	**57.716**	**63.441**	**66.509**	**69.645**
Rente / rentecompensatie	**4.141**	**2.855**	**3.993**	**4.134**
Mutaties in complexen:				
- Nog niet in exploitatie genomen gronden				
- Grondexploitaties met een positief eindresultaat	235	47	16	1.115
- Grondexploitaties met een negatief eindresultaat	0	-63	-1	-1.643
Subtotaal mutaties in complexen	235	-16	15	-528
Reserve per 31 december na mutaties in complexen	**62.093**	**66.279**	**70.517**	**73.251**
Specifieke stortingen:				
- Erfpachtresultaat	463	600	200	200
- Bijdrage Algemene Dienst	1.000			
- Winstneming complex 21	245	316	123	
Subtotaal stortingen	**1.708**	**916**	**323**	**200**
Reguliere onttrekkingen:				
- Stimulering grondverkopen	-9	-50	-50	-50
- Personeelslasten Grondzaken	-26	-50	-50	-50
Afdrachten aan de Algemene Dienst:				
- Bezuinigingen (Lange Wemen)	-280	-160	0	
- Bezuinigingen blz. 231 beleidsbegroting 2013-2016	0	-360	-360	0
- Bezuinigingen in projecten	100	360	360	0
Reeds bestemd:				
- Nakomende kosten reeds afgesloten complexen	-211	-156	-444	0
Risicovoorzieningen:				
- Verliesneming complex 21		-254	-116	
Reserve bovenwijks:				
- Saldo uit reserve bovenwijks	65			
- Verplichtingen (uit complexen na winstneming)	0	-16	-534	-47
Subtotaal specifieke onttrekkingen	-360	-686	-1.194	-147
Mutatie saldo	1.348	230	-872	53
Reserve per 31 december na specifieke mutaties	**63.441**	**66.509**	**69.645**	**73.304**
Voorziening tekortexploitaties	47.902	49.123	51.085	51.671
Voorziening NIEGG	14.270	14.353	14.441	14.532
Reserve na aftrek voorziening tekortexploitaties	**1.269**	**3.032**	**4.119**	**7.100**

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
73.304	**77.759**	**81.304**	**86.980**	**74.911**	**69.571**	**68.053**	**71.315**	**70.133**	**72.064**
4.299	**4.499**	**3.659**	**3.914**	**3.371**	**3.131**	**3.062**	**3.209**	**3.156**	**3.243**
56	0	1.817	0	71	0	0	0	378	1.279
0	-1.102	0	-16.182	-8.865	-4.849	0	-4.228	-1.804	3
56	-1.102	1.817	-16.182	-8.794	-4.849	0	-4.228	-1.426	1.282
77.659	**81.156**	**86.780**	**74.711**	**69.488**	**67.853**	**71.115**	**70.296**	**71.864**	**76.589**
200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
200	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**
-50									
-50									
0	-51	0	0	-117	0	0	-362	0	-1.452
-100		0			0			0	
100	149	200	200	83	200	200	-162	200	-1.252
77.759	**81.304**	**86.980**	**74.911**	**69.571**	**68.053**	**71.315**	**70.133**	**72.064**	**75.337**
53.925	55.175	57.581	43.910	37.008	33.739	35.168	32.429	31.989	33.355
14.628	14.728	14.832	14.941	15.055	15.174	15.299	15.429	15.565	15.707
9.206	**11.402**	**14.567**	**16.060**	**17.507**	**19.139**	**20.848**	**22.275**	**24.510**	**26.275**

2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
75.337	**51.548**	**54.068**	**56.701**	**54.972**	**59.851**	**62.744**	**65.521**	**68.670**
3.390	**2.320**	**2.433**	**2.552**	**2.474**	**2.693**	**2.823**	**2.948**	**3.090**
0	0	0	3.481	2.206	0	0	0	0
-27.379	0	0	-7.962	0	0	-247	0	0
-27.379	0	0	-4.480	2.206	0	-247	0	0
51.348	**53.868**	**56.501**	**54.772**	**59.651**	**62.544**	**65.321**	**68.470**	**71.760**
200	200	200	200	200	200	200	200	200
200	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**

8.2.5: Risico's grondexploitaties

De risico's van het grondbedrijf hebben betrekking op de vastgestelde grondexploitaties. Bij de risico's voor grondexploitaties geldt dat er een wisselwerking is tussen de herziening van de grondexploitaties en de risico's. Indien een risico (financieel) wordt opgenomen in de grondexploitatie vervalt daarmee dan dat specifieke risico voor de grondexploitatie. De toename ten opzichte van vorige jaar van het risicoprofiel (totaal € 10,3 miljoen) wordt voornamelijk veroorzaakt door een viertal factoren:

- In Hart van Zuid is het afgelopen jaar gesproken over ontvlechting/herijking van het project waardoor de kans dat er meer risico's bij de gemeente terecht komen, is toegenomen;
- In de subsidiebeschikking voor de brug in de Laan Hart van Zuid worden voorwaarden gesteld aan de innovatieve vormgeving van de brug en het proces waarmee deze innovatieve brug tot stand komt. Deze voorwaarden brengen extra risico's met zich mee in de vorm van kosten en tijd;
- In Broek Noord zijn de risico's aangescherpt door de gesprekken die gevoerd zijn met de ontwikkelaar. Voor dit deelgebied is namelijk nog geen overeenstemming tussen de partijen bereikt;
- Door het onderzoek Alternatieve Huisvesting is er in het project Lange Wemen onduidelijkheid over de locatie van het nieuwe stadskantoor. Hierdoor nemen de risico's op schadeclaims met de andere partijen toe. Het Onderzoek Alternatieve Huisvesting is inmiddels vastgesteld en op enkele punten is een vervolgonderzoek nodig waarvoor opdracht is gegeven.

Het gaat om de volgende risico's (tussen haakjes staat vermeld welke invloed het betreffende risico heeft):

1. Algemeen risico
De markt voor de grondverkopen verslechtert, waardoor de uitgifteprijzen onder druk komen te staan (27%). Het algemene risico op grondprijsdalingen is met name ingeschat op de projecten 't Rot, Hart van Zuid, de Westermaat Campus en de Veldkamp;
2. Algemeen risico
De markt voor de grondverkopen verslechtert, waardoor de verwachte afzet niet gerealiseerd kan worden (11%);
3. Algemeen risico
De waarden van het ontvlechtingsrisico nemen toe (7%);
4. Broek Noord
In het stedenbouwkundig ontwerp van de noordrand blijken minder m² uitgeefbaar te kunnen worden gerealiseerd, dan in de grondexploitatie is aangenomen (6%);
5. Algemeen risico
De verkeerswaarde van percelen in het complex niet in exploitatie genomen gronden daalt naar de agrarische waarde, waardoor er meer voorzieningen voor de niet in exploitatiegenomen gronden getroffen moet worden (5%);
6. Bedrijventerrein De Veldkamp
Verliezen van gerechtelijke procedures, waardoor partijen moeten worden uitgekocht (4%);
7. Algemeen risico
De markt voor vastgoed verslechtert, waardoor er op bezittingen (panden) in de grondexploitaties afgeschreven moet worden (4%);
8. Woonstad Noord (Fase 2b Hart van Zuid)
De huuropbrengsten van de grond leveren minder op dan geraamd (3%);
9. Innovatieve brug (Fase 2b Hart van Zuid)
De kosten vallen hoger uit dan 7,1 mln. en worden dan niet gedekt door een bijdragen van het Rijk (3%);
10. Lange Wemen
De private partners in het project gaan schade claimen (3%);

De tien grootste risico's bepalen dus 73% van de benodigde weerstandscapaciteit.

Bijlage 8.3 - Aanwending onvoorzien

Overzicht stelposten 2014

Wijziging Begr.	Stuk Nr.	Omschrijving	Programma	B&W datum	B&W nr.	Mutatie	Nieuw saldo
		Ovz. stelpost onvoorzien 2014					
6922101		Primitieve begroting					166.000
	1010541	Maatregelen voor een aantrekkelijke Binnenstad	6			15.000	151.000
	1010923	Preventieprogramma Berflo Es	4			63.000	88.000

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

OVERZICHT SPECIFIEKE UITKERINGEN 2014

Berichtgeverinformatie

Vul hieronder de informatie in waarop deze bijlage verantwoordingsinformatie betrekking heeft.

Type overheidslaag:	Gemeente	**selecteer uit lijst**
Naam berichtgever:	Hengelo	**bijvoorbeeld: Aa en Hunze**
Berichtgevercode:	0164	**bijvoorbeeld: 1680**
Rapportage-periode:	2014	
Bestandsnaam:	sisa_2014_060164_Bijlage_Verantwoordingsinformatie.xls	**wordt automatisch ingevuld**

SiSa-bijlage in de jaarrekening

De SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie is in uw jaarstukken te vinden op pagina:
De SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie is in het PDF-bestand van uw jaarstukken te vinden op pagina (van het PDF-bestand):

Gegevens contactpersoon voor het elektronisch aanleveren

Aanmelden of wijzigen van uw contactpersoon dient te gebeuren via www.rijksoverheid.nl/sisa. Na aanmelden of wijzigen ontvangt de (nieuwe) contactpersoon van het CBS per e-mail uploadgegevens. U kunt slechts 1 contactpersoon opgeven per organisatie. Een gezamenlijke mailbox (bijvoorbeeld sisa@gemeente.nl) heeft daarom de voorkeur.

Specifieke uitkeringen

Onderstaand is een opsomming van alle mogelijke specifieke uitkeringen in 2014. Op het tabblad 'specifieke uitkering' is hieruit voor uw organisatie een selectie gemaakt op basis van de regelingen die voor uw organisatie voorkomen op de verantwoordingslijst 2014 (te vinden via https://teverantwoordenregelingen.rijksoverheid.nl/).

Nr	Regels	Naam specifieke uitkering	Minister van
A2		Brede DoelUitkering Rampenbestrijding (BDUR)	V&J
B1		Regeling Opvang Asielzoekers (ROA)	V&J
B2		(ex) Zorgwet voorwaardelijke vergunning tot verblijf (VVTV)	V&J
C7C		Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II	BZK
C9		Excellente gebieden innovatieve energiebesparing in de nieuwbouw	BZK
D1		Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	OCW
D3		Excessieve kosten Archeologie	OCW
D4A		Regeling brede scholen 2009_Uitstel	OCW
D9		Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	OCW
E2		Stimuleringsregeling stille wegdekken	I&M
E3		Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai)	I&M
E6		Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009	I&M
E6B		Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden)	I&M
E7A		Innovatieprogramma Klimaatneutrale Steden (Proefprojecten)	I&M
E10		Tijdelijke subsidieregeling Innovatieprogramma Mooi Nederland	I&M
E11		Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	I&M
E11B		Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden	I&M
E12		Nieuwe Sleutel Projecten (NSP)	I&M
E17		Nota Ruimte project Maastricht Belvedere	I&M
E21		Nota Ruimte project Spoorzone Den Bosch	I&M
E22		Nota Ruimte project Stadshaven Rotterdam	I&M
E25		Beleidsregeling subsidies Budget Investeringen Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	I&M
E26		Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	I&M
E27		Brede doeluitkering verkeer en vervoer	I&M
E27B		Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	I&M
E28		Regionale mobiliteitsfondsen	I&M
E28B		Regionale mobiliteitsfondsen (Zuiderzeelijn) SiSa tussen medeoverheden	I&M
E28C		Regionale mobiliteitsfondsen SiSa tussen medeoverheden	I&M
E29		Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water	I&M
E30		Quick wins binnenhavens	I&M
E30B		Quick wins binnenhavens SiSa tussen medeoverheden	I&M
E34		Bijdrage hoofdvaarwegen Fryslân en Groningen	I&M
E37		Regeling Wilhelminasluis	I&M
F2		Besluit ontwikkeling van landschappen (BOL)	EZ
F3		Verzameluitkering EZ	EZ
F4		Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)	EZ
F4B		Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)	EZ
F6		Besluit subsidies herstructurering Topprojecten bedrijventerreinen (TOPPER-regeling)	EZ
F7		Subsidieregeling sterktes in de regio (Pieken in de delta)	EZ
F10		Nota Ruimte Project Eindhoven Brainport	EZ
G1		Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2014	SZW
G1A		Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013	SZW
G1B		Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_deel openbaar lichaam 2014	SZW
G2		Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2014	SZW
G2A		Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_totaal 2013	SZW
G2B		Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_deel openbaar lichaam 2014	SZW
G3		Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2014	SZW
G3A		Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2013	SZW
G3B		Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_deel openbaar lichaam 2014	SZW
G5		Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014	SZW
G5A		Wet Participatiebudget (WPB)_totaal 2013	SZW
G5B		Wet participatiebudget (WPB)_deel openbaar lichaam 2014	SZW
G7		Verzameluitkering SZW	SZW
H1		Ministeriële regeling heroïnebehandeling	VWS
H3		Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding	VWS
H4		Verzameluitkering VWS	VWS
H8		Doeluitkering jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg)	VWS

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 2 januari 2015							
OCW	**D9**	**Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB)** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*	
			€ 839.997	€ 228.177	€ 28.496	€ 15.837	
I&M	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai)** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 03*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 04*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 05*
		1	BSK-2013/300002	€ 29.652	€ 0	Nee	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 06*	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 07*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 08*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 09*	
		1	BSK-2013/300002	€ 29.652	€ 0	€ 0	
I&M	**E30**	**Quick wins binnenhavens** **Tijdelijke regeling Quick Wins Binnenvaart** **Provincies en gemeenten**	Hieronder per regel één projectaanduiding en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E30 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 03*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 04*	
		1	5000001267(A)	€ 309.142	€ 309.142	Ja	
SZW	**G1**	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2014** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners**	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: G1 /01*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1 /02*			
				Nee			
SZW	**G1A**	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1A /01*	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A /02*	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A /03*		
		1	60164 Hengelo	514,33	18,24		

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2014** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 29.970.769	€ 912.705	€ 1.506.955	€ 8.293	€ 100.818	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 10*		
			€ 265.487	€ 36.547	€ 0	Ja		
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2014** **Besluit**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 637.000	€ 222.483	€ 30.128	€ 429.285	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G5**	**Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014** **Wet participatiebudget (WPB)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/07 *Aard controle D1* *Indicatornummer: G5 / 01*					
			1.496					
			Besteding (jaar T) participatiebudget *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 02*	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 03*	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 04*	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 05*	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 06*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/02 tot en met G5/06 *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G5 / 07*
			Ja	€ 4.651.384	€ 227.920	€ 9.028	€ 0	€ 5.345

8.5: Verbonden partijen en vertegenwoordiging

Wijzingen collegeleden door de gemeenteraad:

Instelling	Vertegenwoordigd door:	Bijzonderheden
Verbonden Partijen		
Regio Twente	AB: Bron + raadslid DB: Bron	Voor de Regioraad (AB Regio Twente) benoemt de gemeenteraad een afvaardiging van twee personen: 1 uit de gemeenteraad en 1 uit het college. Mochten ons AB lid uit het college zitting nemen in het DB, dan vervalt het plaatsvervangerschap van het college-AB lid.
Openbaar lichaam Regionaal Bedrijven Terrein	AB: Elferink (vervanging Lievers) en Ten Heuw (vervanging Bron) DB: Ten Heuw (vervanging Elferink)	AB: gemeenteraad besluit op voordracht college DB: college doet voordracht aan AB RBT
Crematorium	AB: Bron (vervanging Lievers)	Gemeenteraad besluit op voordracht college
Stadsbank Oost Nederland	AB: Ten Heuw DB: Ten Heuw	Gemeenteraad besluit op voordracht college In het dagelijks bestuur hebben in ieder geval de leden van het algemeen bestuur uit de gemeenten Almelo, Hengelo en Enschede zitting.

Benoemingen en voordrachten door het college. Cursieve tekst is vertegenwoordiging voortvloeiend uit portefeuillehouderschap:

Instelling	Vertegenwoordigd door:	Bijzonderheden
Verbonden Partijen		
Regio Twente		
Bestuurscommissie Publieke Gezondheid (PGZ)	*Bron*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
		Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
(Bestuurscommissie) Organisatie Zorg en Jeugd Twente/ bestuurlijk overleg transities jeugdzorg	*Lievers*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit	*Bron*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg RO & Volkshuisvesting	*Bestaat niet meer*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
*Portefeuillehoudersoverleg Werken, Economische zaken**	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
*Portefeuillehoudersoverleg Sociale Zaken***	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg Financiën	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid	*Elferink*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu	*Elferink*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg Sport	*Lievers*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg Vrije Tijd, Recreatie en Toerisme	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Kennispunt Twente	*Schelberg*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Platform Onderwijs, Werk en Inkomen	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap (wethouder sociale zaken c.q. economische zaken)*
Netwerkstad		
Bestuurscommissie Netwerkstad	Nog niet ingevuld	Twee door en uit het college van burgemeester en wethouders

Bestuurlijk Afstemmingsberaad R.E.G (BO REG)	*Elferink / ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Bestuurlijk overleg Ontwikkelagenda Netwerkstad	*Elferink*	*Is in oprichting, is vervolg op het BO REG*
Portefeuillehoudersoverleg grondzaken	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Portefeuillehoudersoverleg financiën	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Eurocities, Social Affairs Forum	*Lievers*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Eurocities, Vervoer	*Bron*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Veiligheidsregio		
AB Veiligheidsregio	*Schelberg*	*Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie Regio (GHOR), Bevolkingszorg (oude gemeentelijke crisisbeheersing)*
DB Veiligheidsregio	*Schelberg*	
Districtelijk Veiligheidsoverleg	*Schelberg*	*'opvolger' van Regionaal College Politie Twente*
Euregio		
Sociaal werkleerbedrijf Midden Twente		
Algemeen Bestuur	*Ten Heuw, Elferink*	Het gaat om het aan wijzen van 2 leden door elk van de deelnemende colleges van het SWB. AB benoemt dan vervolgens 1 lid per gemeente in het DB.
Dagelijks Bestuur	*Ten Heuw*	
Stadsbank Oost Nederland		
Openbaar lichaam Crematoria Twente		
Openbaar lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente		
Gemeentelijk belastingkantoor Twente (GBT)		
Algemeen bestuur	*Ten Heuw*	Aan het hoofd van het GBT staat een AB, waarvan door elk van de colleges van de deelnemers één lid wordt aangewezen. Ieder college van een deelnemer wijst uit zijn midden een plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur aan.
Dagelijks bestuur	*Nader te bepalen*	De leden van het DB worden benoemd door en uit AB. Het DB bestaat uit drie leden, waaronder de voorzitter. Twee leden van het DB worden aangewezen uit de deelnemers met een inwonertal van meer dan 50.000 inwoners. Van de deelnemende gemeente waar het DB-lid als voorzitter wordt benoemd, wordt een tweede AB-lid aangewezen.
Samenwerking Sociale Zaken Borne		
Lichte gemeenschappelijke regeling	*Ten Heuw*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
RUD		
Bestuursovereenkomst Samenwerking Handhaving Overijssel	*Schelberg*	*Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap*
Verenigingen		
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)		Diverse commissies, binnen de VNG zijn er 228 vacatures. Aanmelddeadline 30 mei voor 12.00 uur.
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders N- Ned. (VEGANN)	*Ten Heuw*	Loopt via VNG-Overijssel, o.b.v. voordracht VEGANN.
VNG-Overijssel		Diverse commissies. Afhankelijk van vacatures nader te bepalen.
Stichtingen		
De "Overijsselse Ombudsman"		Indien er gevraagd wordt een vertegenwoordiger te leveren. Op dit moment geen zitting in het bestuur.

Publiek private samenwerking		
Samenwerkingsovereenkomst Hart van Zuid	*Bron*	*Betreft project Hart van Zuid, samen met Van Wijnen. In de SOK HvZ wordt verwezen naar een bijlage over de Projectorganisatie. Daarin wordt gesproken over de Projectwethouder.*
Samenwerkingsovereenkomst plan Buren (Borne)	*Ten Heuw*	*Betreft samenwerking met Borne: realisatie bedrijventerreinen* *In de SOK Buren staat dat de portefeuillehouders Economische Zaken en Grondbedrijf of hun bestuurlijke vervangers zitting hebben in de Stuurgroep.*
Samenwerkingsovereenkomst Berflo Es	*Elferink*	*Betreft samenwerking met Welbions en bewoners. In de SOK Berflo Es uit 2005 staat dat de wethouder Volkshuisvesting zitting heeft in de Regiegroep namens de gemeente.*
Deelnemingen in vennootschappen		
NV Bank Nederlandse Gemeenten	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden*
Essent NV	*Ten Heuw*	*Link met VEGANN, onderstaande vennootschappen hebben gezamenlijk vergadering.*
Enexis NV	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden*
Attero NV	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden*
Verkoop Vennootschap BV (afwikkeling van oude claims)	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden*
CBL Vennootschap BV (afwikkeling van oude claims)	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden*
Claim Staat Vennootschap BV (afwikkeling van oude claims)	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden*
Vordering op Enexis BV	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden*
NV Wonen Boven Winkels	*Ten Heuw*	*Het aandeelhouderschap en de uitoefening van de rechten daaraan verbonden is een collegeaangelegenheid. De raad wordt in de gelegenheid gesteld haar bedenkingen en wensen te uiten.*
Vitens NV	*Ten Heuw*	*Portefeuille gebonden (financiën)*
Twente Milieu NV	*Ten Heuw & Elferink*	*Afvaardiging naar / uitoefening van aandeelhouderschap. Suggestie portefeuillehouder milieu en/of financiën.*
Twence BV	*Ten Heuw & Elferink*	*Afvaardiging naar / uitoefening van aandeelhouderschap. Suggestie portefeuillehouder financiën en/of milieu.*
Overige vertegenwoordigingen		
Grote Stedenbeleid (G32)		Het Algemeen Bestuur van het netwerk G32 bestaat uit een bestuurder van elke deelnemende gemeente, zijnde lid van het college van B&W. Aanmelddeadline is 27 mei voor 18.00u.
Pijler Sociaal	*Bron*	Alle collegeleden van de G32gemeente dus ook Hengelo worden uitgenodigd voor een startconferentie. Deze startconferentie wordt gepland op 12 en of 13 juni a.s. Door de G32 wordt een programma aangeboden om thema's en themagroepen te bepalen. Daarbij is het wenselijk dat wethouders gaan aangeven aan welk thema zij hun naam en inzet willen verbinden. Ook belangrijk is dat trekkende wethouder van de steden ook de benodigde ambtelijke capaciteit gaan inbrengen.
Pijler Fysiek	*Elferink*	
Pijler Economie en Werk	*Ten Heuw*	
Toekomstig: Warmtenet BV	*Elferink + vervanger*	Is 'in oprichting', als is opgericht dan 2 portefeuillehouders: 1 inhoud, 1 financiën.
WTC	*Schelberg,*	Betreft advisory board (Schelberg is voorzitter,

	Ten Heuw, Bron	wethouders zijn lid)
Provincie Overijssel Uitvoeringscommissie Saasveld-Gammelke	*Elferink*	*Portefeuille gebonden, Ruimtelijke Ontwikkeling*
Provincie Overijssel Uitvoeringscommissie Enschede-Zuid	*Elferink*	*Portefeuille gebonden, Ruimtelijke Ontwikkeling*
Commissie Voorbereiding Naamgeving Openbare Ruimte	*Elferink*	*Portefeuille gebonden, Ruimtelijke Ontwikkeling. Collegelid is voorzitter van de commissie.*
Cultuurconvenant Oost Nederland	*Lievers*	*Portefeuille gebonden Cultuur*

* Wordt mogelijk gecombineerd met portefeuilleoverleg Sociale Zaken tot portefeuilleoverleg Arbeidsmarkt.
** Wordt mogelijk gecombineerd met portefeuilleoverleg Werk en Economische Zaken tot portefeuilleoverleg Arbeidsmarkt.

NB. Als het om de vervanging gaat, wordt (waar mogelijk) de 'collegevervanging' in acht genomen.

Locoburgemeesters	
1e locoburgemeester	Ten Heuw
2e locoburgemeester	Elferink
3e locoburgemeester	Lievers
4e locoburgemeester	Bron

Vervangingsafspraken	***Wordt vervangen door:***
Schelberg	Op loco-volgorde
Ten Heuw	Elferink
Elferink	Ten Heuw
Lievers	Bron
Bron	Lievers

Bijlage 8.6.1: Incidentele baten en lasten 2014

(bedragen groter of gelijk aan € 100.000)			+ = bate / - = last	*initialen adviseur*
Hoofd-functie	**Product-combinatie**	**Omschrijving incidentele bate/last**	**Bedrag * € 1.000**	
0	002	Projectleiding huisvesting (t.l.v. reserve ARI)	-75	MP
0	005	Kennisinstituten	-32	MP
	2	Verzekering	60	AJP
0		**Algemeen bestuur**	**-47**	
	120	Regionale brandweer. Afrekening 2013	278	JA
1		**Openbare orde en veiligheid**	**278**	
2	210	Herinrichting Industriestraat	60	MP
	214	Afrekening Hofstedestaat ivm beeindiging contract P1	-250	JA
	214	Afrekening Hofstedestaat (2 jaren in 1 boekjaar)	-259	JA
2		**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**-449**	
3	320	Havenbedrijf	-11	MP
3		**Economische zaken**	**-11**	
4	420	Naheffingsaanslag Openbaar Primair Onderwijs Almelo	-130	HS
	421	Extra kosten schadeherstel onderwijshuisvesting	-203	HOH
	421	Extra kosten onderhoud en zakelijke lasten onderwijshuisvesting (zie ook onttrekking reserve onderwijshuisvesting product 980	-186	HOH
4		**Onderwijs**	**-519**	
5	530	Nationaal actieplan sport en bewegen	-68	
	560	Incidentele bijdragen in-en extern tbv Bomencompensatiefonds	87	SB
5		**Cultuur en recreatie**	**19**	
	610	WWB Beheer - trekkingsrechten	-166	GP
	613	Koopkrachttegemoetkoming minima	-275	GP
	620	Bijdrage Provincie Wonen, Zorg en Welzijn	285	
	620	Subsidie Wonen, Zorg en Welzijn	-285	
	622	Herindicatie huishoudelijke hulp door extern bureau	-135	
6	623	Inburgering	-73	MP
	623	WWB-trajecten	281	GP
6		**Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening**	**-368**	

7	714	Zichtbare Schakel	-120	MP
	716	Bijdrage Provincie Project Transitie en Transformatie Jeugdzorg	254	HS
	716	Subsidie Project Transitie en TransformatieJeugdzorg (1e Tranche)	-254	HS
	716	Invoeringskosten transities	-288	MP
	721	Tekort op afvalbegroting (zie 980)	-246	JA
7	723	Bodemsanering	-164	MP
7	723	Geluidsanering	-43	MP
	723	RUD Provincie Overijssel	-172	JA
7		**Volksgezondheid en milieu**	**-1.033**	
	821	ISV projecten binnenstad (t.l.v. res. decentralisatie-uitkeringen)	-46	MP
	821	Binnenstadsinvesteringen (t.l.v. reserve ARI)	-34	MP
	830	Nationale gebiedsontwikkelingen	-640	MP
8		**Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting**	**-720**	
	922	BTW reintegratie	350	AJP
	913	Verkoop Attero	367	AJP
9	921	Algemene uitkering (invoeringskosten jeugdzorg)	157	MP
9	921	Algemene uitkering (ISV)	1.022	MP
9	921	Algemene uitkering (Bodemsanering)	402	MP
9	921	Algemene uitkering (Nationale gebiedsontwikkelingen)	160	MP
9	921	Algemene uitkering (Zichtbare Schakel)	120	MP
9	921	Algemene uitkering(Koopkrachttegemoetkoming)	332	MP
9	980	Toevoeging aan reserve ARI	-1.407	MP
9	980	Toevoeging aan reserve decentralisatie-uitkeringen	-1.513	MP
9	980	Toevoeging aan algemene reserve		
9	980	Onttrekking aan reserve ARI (projectleiding huisvesting+ projecten binnenstad+ voorbereiding herinrichting Industriestraat)	169	MP
9	980	Onttrekking aan reserve decentralisatie-uitkeringen (uitvoeringskosten inburgering, nationaal actieplan sport en bewegen, eigen kracht, nationale gebiedsontwikkelingen, ISV, Jeugdzorg, AWBZ/WMO, Zichtbare Schakels)	1.536	MP
9	980	Onttrekking reserve onderwijshuisvesting t.b.v. extra onderhoud en zakelijke lasten (zie product 421)	186	HOH
	980	Onttrekking reserve afval (nr 1337)	246	JA
	980	Storting in Bomencompensatiefonds	120	SB
9		**Financiering en algemene dekkingsmiddelen**	**2.247**	
		Totaal	**-603**	

Bijlage 8.6.2 - Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2014

(bedragen groter of gelijk aan € 100.000; bedragen * € 1.000) - = nadeel

Hoofd-functie	Product-combinatie	Omschrijving structurele toevoeging/ onttrekking aan reserve	Begroot 2014	Werkelijk 2014	Initialen Adviseur
0		**Algemeen bestuur**	**0**	**0**	
1		**Openbare orde en veiligheid**	**0**	**0**	
2	211	Onttrekking aan BR fietspadenplan	17	113	EvB
2		**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**17**	**113**	
3	330	Onttrekken aan bestemmingsreserve Warmtenet	1.336	1.146	EvB
3		Toevoeging aan BR Twentehaven	-25	-25	EvB
3		**Economische zaken**	**1.311**	**1.121**	
4	421	Toevoeging aan reserve onderwijshuisvesting	-6.422	-6.422	HOH
4	421	Onttrekking aan reserve onderwijshuisvesting	7.225	7.420	HOH
4		**Onderwijs**	**803**	**998**	
5	560	Toevoeging aan BR compensatie bomen	0	-120	EvB
5	540	Toevoeging aan reserve lening schouwburg	-328	-328	HOH
5		**Cultuur en recreatie**	**-328**	**-448**	
6	620	Onttrekking aan BR preventiepakket Berflo Es	0	1	EvB
6	620	Toevoeging aan BR decentralisatieuitkering	-1.488	-1.513	EvB
6	620	Onttrekking aan BR decentralisatieuitkering	1.890	1.536	EvB
6	613	Onttrekking aan BR WMO verstrekkingen	52	47	EvB
6	613	Onttrekking aan BR WMO woonvoorzieningen	131	131	EvB
6	613	Onttrekking aan BR WMO maatschappelijke dienstverlening	83	83	EvB
6		**Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening**	**668**	**285**	
7	723	Toevoeging aan reserve bodemsanering	-574	-490	EvB
7	723	Onttrekking aan reserve bodemsanering	1.232	1.347	EvB
7	723	Toevoeging aan BR duurzaamheid	0	-34	EvB
7	723	Onttrekking aan BR duurzaamheid	10	30	EvB
7	721	Onttrekking aan BR afvalverwerking	973	246	EvB
7		**Volksgezondheid en milieu**	**1.641**	**1.099**	
8	830	Toevoeging aan reserve egalisatie accommodaties	-732	-321	EvB
8	830	Onttrekking aan reserve egalisatie accommodaties	309	74	EvB
8	830	Toevoeging aan bestemmingsreserve Vastgoedbedrijf	-380	-746	EvB
8	830	Onttrekking aan bestemmingsreserve Vastgoedbedrijf	0	563	EvB
8		**Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting**	**-803**	**-430**	
9	980	Toevoeging aan de algemene reserve grondexploitatie	-5.405	-5.878	EvB
9	980	Onttrekking aan de algemene reserve grondexploitatie	100	211	EvB
9	980	Toevoeging aan de algemene reserve	-112	-112	EvB
9	980	Toevoeging aan bestemmingsreserve ARI	-1.407	-1.407	EvB
9	980	Onttrekking aan bestemmingsreserve ARI	183	169	EvB
9	980	Toevoeging aan reserve organisatie-ontwikkeling	-400	-691	EvB
9		**Financiering en algemene dekkingsmiddelen**	**-7.041**	**-7.708**	
	TOTAAL		**-3.732**	**-4.970**	

Bijlage 8.7 Begrotingsrechtmatigheid

(- = nadeel)

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid worden de lastenoverschrijdingen per programma aangegeven.
Op een programma is een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren.

Lastenoverschrijdingen op programma:	Per programma: (* €1.000):	Productcombinatie	Begrotingsafwijking op product:	Afwijking lasten:	Extra baten:	Netto:	Onrechtmatig		Soort begrotingsafwijking:
							telt niet mee:	telt wel mee:	
0	-257	P003	Burgerzaken	-200	76	-124	-200		De hogere lasten worden veroorzaakt door een stijging van de inkoopprijzen van reisdocumenten en hogere kosten voor verkiezingen wegens inzet medewerkers.
1	nvt								
2	nvt								
3	nvt								
4	-630	P420	Openbaar basisonderwijs	-142	0	-142	-142		De gemeente is aansprakelijk gesteld voor een naheffingsaanslag van de belastingdienst. In afwachting van een definitieve uitspraak zijn de kosten uit de balanspost vooruitbetaalde bedragen overgeboekt naar de exploitatie (€ 130.500).
		P421	Huisvesting onderwijs	-495	291	-204	-495		Dit nadelig saldo wordt wederom veroorzaakt door schade herstel. Deze schade ligt onder de norm van eigen risico of is niet te dekken in de verzekering.
5	nvt								
6	nvt								
7	nvt								
8	-13.508	P830 (3, 6, 7 en 8)	Bouwgrondexploitatie	-13.822	8.076	-5.746	-13.822		Verantwoording via de "herzieningen grondexploitatie".
9	-832	P911	Geldleningen	-537	0	-537	-537		Noodzakelijke toevoeging aan voorziening geldleningen.

Bijlage 8.8.1: Afgesloten Investeringsprojecten

Bedragen x 1.000 Euro

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Bedrijfsvoering	L	0	1.720	1.720	0	1.766	1.766	-45
Totaal - Bedrijfsvoering		**0**	**1.720**	**1.720**	**0**	**1.766**	**1.766**	**-45**
Boortorenweg / Boekelosew eg	B	-4.125	0	-4.125	-2.338	-1.979	-4.317	191
	L	6.022	0	6.022	4.139	2.127	6.266	-244
Totaal - Boortorenweg / Boekeloseweg		**1.896**	**0**	**1.896**	**1.801**	**148**	**1.949**	**-53**
Diversen Grondzaken	B	-362	0	-362	-88	-215	-302	-60
	L	305	0	305	19	518	538	-233
Totaal - Diversen Grondzaken		**-57**	**0**	**-57**	**-68**	**304**	**235**	**-293**
Eekendiekske	B	0	0	0	0	-195	-195	195
	L	507	-1	505	1.258	241	1.499	-994
Totaal - Eekendiekske		**507**	**-1**	**505**	**1.258**	**46**	**1.304**	**-799**
Elsbeek terug in Driene	B	-1.200	0	-1.200	-1.220	0	-1.220	20
	L	2.000	0	2.000	2.001	14	2.016	-16
Totaal - Elsbeek terug in Driene		**800**	**0**	**800**	**782**	**14**	**796**	**4**
Fietssnelw eg F35	L	15	0	15	0	15	15	0
Totaal - Fietssnelweg F35		**15**	**0**	**15**	**0**	**15**	**15**	**0**
Garage Tw ente Milieu	B	-1.000	0	-1.000	0	-1.046	-1.046	46
	L	1.000	0	1.000	201	845	1.046	-46
Totaal - Garage Twente Milieu		**0**	**0**	**0**	**201**	**-201**	**0**	**0**
Hart van Zuid	B	0	0	0	0	0	0	0
	L	4.353	-915	3.438	2.455	926	3.381	57
Totaal - Hart van Zuid		**4.353**	**-915**	**3.438**	**2.455**	**926**	**3.381**	**57**
HOV	B	-102	0	-102	-98	-4	-102	0
	L	102	0	102	102	0	102	0
Totaal - HOV		**0**	**0**	**0**	**4**	**-4**	**0**	**0**
Onderw ijshuisvesting	L	71	150	221	27	9	36	185
Totaal - Onderwijshuisvesting		**71**	**150**	**221**	**27**	**9**	**36**	**185**
Rioleringsprojecten	B	0	0	0	-66	0	-66	66
	L	790	0	790	412	219	631	158
Totaal - Rioleringsprojecten		**790**	**0**	**790**	**346**	**219**	**565**	**224**
Rotonde mozartlaan / Haydnlaan	B	-227	0	-227	0	-210	-210	-17
	L	337	0	337	320	0	320	17
Totaal - Rotonde mozartlaan / Haydnlaan		**110**	**0**	**110**	**320**	**-210**	**110**	**0**
Tw entebad	L	0	80	80	0	81	81	-1
Totaal - Twentebad		**0**	**80**	**80**	**0**	**81**	**81**	**-1**
Warmtenet	B	-8	0	-8	-8	-34	-42	34
	L	3.875	250	4.125	4.683	106	4.789	-664
Totaal - Warmtenet		**3.867**	**250**	**4.117**	**4.675**	**71**	**4.747**	**-630**
Wozoco Beckum	B	-386	0	-386	-221	-1	-221	-165
	L	386	0	386	221	1	221	165
Totaal - Wozoco Beckum		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

* De afgesloten investeringsprojecten Diversen Grondzaken, Eekendiekske en Warmtenet laten afwijkende cijfers zien. Deze worden nader toegelicht in de paragraaf 6.8 Investeringen.

Bijlage 8.8.2: Lopende Investeringsprojecten

Bedragen x 1.000 Euro

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Afvalbegroting	L	160	25	185	69	5	73	112
Totaal - Afvalbegroting		**160**	**25**	**185**	**69**	**5**	**73**	**112**
Bedrijfsvoering	L	547	776	1.322	0	19	19	1.303
Totaal - Bedrijfsvoering		**547**	**776**	**1.322**	**0**	**19**	**19**	**1.303**
Boortorenweg / Boekeloseweg	B	-1.121	-170	-1.291	-633	-802	-1.436	145
	L	1.121	170	1.291	1.378	97	1.475	-184
Totaal - Boortorenweg / Boekeloseweg		**0**	**0**	**0**	**745**	**-705**	**40**	**-40**
Breedband	B	-215	0	-215	0	0	0	-215
	L	215	0	215	92	41	132	83
Totaal - Breedband		**0**	**0**	**0**	**92**	**41**	**132**	**-132**
Brouwerijterrein	B	0	0	0	-196	0	-196	196
	L	194	3	197	315	14	329	-132
Totaal - Brouwerijterrein		**194**	**3**	**197**	**119**	**14**	**133**	**64**
Dalmeden	B	0	0	0	-12.226	-1.680	-13.906	13.906
	L	10.221	363	10.584	27.413	2.494	29.906	-19.322
Totaal - Dalmeden		**10.221**	**363**	**10.584**	**15.186**	**814**	**16.001**	**-5.416**
De Veldkamp	B	-5.158	0	-5.158	-8.684	-46	-8.729	3.572
	L	572	1	573	3.061	45	3.106	-2.534
Totaal - De Veldkamp		**-4.586**	**1**	**-4.585**	**-5.623**	**-1**	**-5.623**	**1.038**
Diversen Grondzaken	B	-913	-36	-949	-51.935	-17.333	-69.268	68.320
	L	31.144	1.473	32.617	122.677	21.777	144.454	-111.837
Totaal - Diversen Grondzaken		**30.232**	**1.437**	**31.668**	**70.742**	**4.444**	**75.186**	**-43.518**
Elisabethstraat	B	-69	0	-69	-117	-24	-141	72
	L	203	0	203	217	0	217	-14
Totaal - Elisabethstraat		**134**	**0**	**134**	**99**	**-24**	**75**	**59**
Fietssnelweg F35	B	-2.552	-425	-2.977	0	-792	-792	-2.185
	L	2.552	425	2.977	1.052	163	1.215	1.762
Totaal - Fietssnelweg F35		**0**	**0**	**0**	**1.052**	**-628**	**423**	**-423**
Garage Twente Milieu	L	4.200	0	4.200	790	2.930	3.720	480
Totaal - Garage Twente Milieu		**4.200**	**0**	**4.200**	**790**	**2.930**	**3.720**	**480**
Gezondheidspark	B	-2.280	0	-2.280	-9.055	-504	-9.559	7.279
	L	6.940	266	7.207	17.766	1.190	18.956	-11.750
Totaal - Gezondheidspark		**4.660**	**266**	**4.926**	**8.711**	**686**	**9.398**	**-4.471**
Hart van Zuid	B	-739	-460	-1.199	-71.831	-4.291	-76.122	74.924
	L	41.339	4.727	46.066	48.862	5.236	54.099	-8.032
Totaal - Hart van Zuid		**40.601**	**4.267**	**44.868**	**-22.969**	**946**	**-22.024**	**66.891**
Herinrichting Berflobeek fase	B	-60	-340	-400	0	-60	-60	-340
	L	60	340	400	33	182	214	186
Totaal - Herinrichting Berflobeek fase		**0**	**0**	**0**	**33**	**122**	**154**	**-154**
Herinrichting Industriestraat	B	0	-1.110	-1.110	0	-60	-60	-1.050
	L	0	1.182	1.182	0	127	127	1.055
Totaal - Herinrichting Industriestraat		**0**	**72**	**72**	**0**	**67**	**67**	**5**
Herinrichting omloopleiding	B	-45	-1.474	-1.519	0	-90	-90	-1.429
	L	45	1.474	1.519	102	758	860	659
Totaal - Herinrichting omloopleiding		**0**	**0**	**0**	**102**	**668**	**770**	**-770**
HOV	B	-7.910	0	-7.910	-4.166	-239	-4.405	-3.505
	L	12.040	600	12.640	5.808	377	6.185	6.455
Totaal - HOV		**4.130**	**600**	**4.730**	**1.641**	**139**	**1.780**	**2.950**
Kievitstraat	B	0	0	0	-1.538	-97	-1.636	1.636
	L	465	0	465	1.415	40	1.455	-990
Totaal - Kievitstraat		**465**	**0**	**465**	**-123**	**-58**	**-181**	**646**
Kristenbos	B	0	0	0	-2.271	0	-2.271	2.271
	L	445	0	445	1.290	17	1.306	-861
Totaal - Kristenbos		**445**	**0**	**445**	**-982**	**17**	**-965**	**1.411**
Kuipersdijk	B	-120	0	-120	0	0	0	-120
	L	411	0	411	234	9	243	167
Totaal - Kuipersdijk		**291**	**0**	**291**	**234**	**9**	**243**	**47**

Lange Wemen	B	-671	0	-671	-11.469	-607	-12.076	**11.406**
	L	43.305	172	43.477	14.472	396	14.868	**28.609**
Totaal - Lange Wemen		**42.635**	**172**	**42.807**	**3.003**	**-211**	**2.792**	**40.015**
Lansinkesweg	B	-3.190	0	-3.190	-719	0	-719	**-2.471**
	L	3.190	0	3.190	1.063	1	1.064	**2.126**
Totaal - Lansinkesweg		**0**	**0**	**0**	**344**	**1**	**345**	**-345**
Medaillon	B	0	0	0	-12.370	-379	-12.749	**12.749**
	L	5.430	-150	5.280	9.006	189	9.195	**-3.915**
Totaal - Medaillon		**5.430**	**-150**	**5.280**	**-3.364**	**-190**	**-3.554**	**8.834**
MFA brede school	B	-6.050	-665	-6.715	0	-3.998	-3.998	**-2.717**
	L	11.698	165	11.863	4.387	6.589	10.976	**887**
Totaal - MFA brede school		**5.648**	**-500**	**5.148**	**4.387**	**2.591**	**6.978**	**-1.830**
M-kwadraat	B	0	0	0	-2.955	0	-2.955	**2.955**
	L	82	4	86	761	5	766	**-681**
Totaal - M-kwadraat		**82**	**4**	**86**	**-2.194**	**5**	**-2.189**	**2.275**
Nieuwbouw VMBO	B	0	-2.300	-2.300	0	0	0	**-2.300**
	L	333	18.065	18.398	234	2.073	2.307	**16.091**
Totaal - Nieuwbouw VMBO		**333**	**15.765**	**16.098**	**234**	**2.073**	**2.307**	**13.791**
Onderwijshuisvesting	L	0	11.598	11.598	0	0	0	**11.598**
Totaal - Onderwijshuisvesting		**0**	**11.598**	**11.598**	**0**	**0**	**0**	**11.598**
Parkeren	B	-3.470	0	-3.470	-100	-1.388	-1.488	**-1.982**
	L	3.804	70	3.874	433	1.818	2.251	**1.623**
Totaal - Parkeren		**334**	**70**	**404**	**333**	**430**	**763**	**-359**
Reconstructie Stationsplein	B	-8.100	0	-8.100	-4.148	-27	-4.175	**-3.925**
	L	8.100	0	8.100	5.975	374	6.349	**1.751**
Totaal - Reconstructie Stationsplein		**0**	**0**	**0**	**1.827**	**347**	**2.174**	**-2.174**
Rioleringsprojecten	B	-96	0	-96	-16	-37	-53	**-43**
	L	4.851	2.117	6.968	1.715	1.125	2.840	**4.128**
Totaal - Rioleringsprojecten		**4.755**	**2.117**	**6.872**	**1.699**	**1.087**	**2.787**	**4.085**
Rotonde mozartlaan / Haydnlaan	L	125	0	125	5	6	11	**114**
Totaal - Rotonde mozartlaan / Haydnlaan		**125**	**0**	**125**	**5**	**6**	**11**	**114**
Scan maatr Leefbare wijken/Lee	B	-395	-204	-599	0	-90	-90	**-509**
	L	395	204	599	20	549	569	**29**
Totaal - Scan maatr Leefbare wijken/Lee		**0**	**0**	**0**	**20**	**459**	**479**	**-479**
Sedumdaken	B	0	-50	-50	0	-6	-6	**-44**
	L	0	50	50	0	6	6	**44**
Totaal - Sedumdaken		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Sport	L	10	62	72	0	47	47	**25**
Totaal - Sport		**10**	**62**	**72**	**0**	**47**	**47**	**25**
Sports Centre Hengelo	B	-735	0	-735	-15	0	-15	**-720**
	L	735	0	735	525	104	629	**106**
Totaal - Sports Centre Hengelo		**0**	**0**	**0**	**510**	**104**	**614**	**-614**
Straatverlichting	L	823	331	1.154	43	279	322	**832**
Totaal - Straatverlichting		**823**	**331**	**1.154**	**43**	**279**	**322**	**832**
't Rot	B	0	0	0	-2	-10	-12	**12**
	L	4.250	-12	4.238	2.898	1.000	3.898	**340**
Totaal - 't Rot		**4.250**	**-12**	**4.238**	**2.896**	**990**	**3.886**	**352**
Tractiemiddelen	L	1.352	368	1.720	107	356	464	**1.257**
Totaal - Tractiemiddelen		**1.352**	**368**	**1.720**	**107**	**356**	**464**	**1.257**
Twentebad	L	114	286	400	0	366	366	**34**
Totaal - Twentebad		**114**	**286**	**400**	**0**	**366**	**366**	**34**
Twickeler Grensweg	B	-120	-551	-671	0	0	0	**-671**
	L	120	551	671	98	138	236	**434**
Totaal - Twickeler Grensweg		**0**	**0**	**0**	**98**	**138**	**236**	**-236**
Veldwijk Nrd. Herstructurering	B	-3.275	0	-3.275	-13.673	-736	-14.408	**11.133**
	L	1.554	3.846	5.400	2.724	4.520	7.244	**-1.844**
Totaal - Veldwijk Nrd. Herstructurering		**-1.721**	**3.846**	**2.125**	**-10.949**	**3.785**	**-7.165**	**9.289**
Verkeersprojecten	B	-1.346	0	-1.346	-390	-250	-639	**-707**
	L	1.875	8	1.883	1.528	8	1.536	**347**
Totaal - Verkeersprojecten		**529**	**8**	**537**	**1.139**	**-242**	**897**	**-360**

Warmtenet	B	0	-800	-800	0	-784	-784	**-16**
	L	230	2.613	2.843	72	2.426	2.498	**345**
Totaal - Warmtenet		**230**	**1.813**	**2.043**	**72**	**1.643**	**1.714**	**328**
Watertorenpark Berflo Es	B	-500	-493	-993	-3.028	-635	-3.663	**2.670**
	L	1.920	1.573	3.493	2.602	1.027	3.629	**-137**
Totaal - Watertorenpark Berflo Es		**1.420**	**1.080**	**2.500**	**-426**	**392**	**-34**	**2.533**
Westtangent	B	-2.285	0	-2.285	-141	-30	-171	**-2.114**
	L	11.667	0	11.667	1.965	1.082	3.047	**8.620**
Totaal - Westtangent		**9.382**	**0**	**9.382**	**1.824**	**1.052**	**2.876**	**6.506**
Weusthagpark	B	-2.583	500	-2.083	-1.759	-224	-1.983	**-100**
	L	239	0	239	-1.304	1.378	74	**165**
Totaal - Weusthagpark		**-2.344**	**500**	**-1.844**	**-3.063**	**1.154**	**-1.909**	**65**

Investeren Met Gemeenten (IMG)

	Beschikkings-nummer provincie Zaaknummer	Project afgerond/ eindverant-woording Ja-Nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)
Project					
Binnenstad Lange Wemen	1362836	Ja	1.000.000	200.000	8.260.928-
Creatieve Fabriek	1313422	Ja	400.000	-	-
Duurzaamheidsmaatregelen Brede School Berflo Es	1321996	Ja	199.000	178.960	558.017
Hart van Zuid	1244045	Nee	6.000.000	2.591.006	3.370.984
Herstructurering Twentekanaal	1244047	Nee	3.300.000	1.600.000	88.464
Twickeler Grensweg	1398152	Nee	490.000	74.097	63.859
Waterpark Berflo Es	1521128	Ja	500.000	500.000	455.840
Weusthagpark	1313435	Nee	1.605.000	664.555	717.998
Versterken Voorveld Preventief Jeugdbeleid	1243665	Ja	250.000	109.859	41.590

EV externe veiligheid

	Beschikkings-nummer provincie Zaaknummer	Project afgerond/ eindverant-woording Ja-Nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)
Project					
Externe Veiligheid Overijssel deel I	1448888	Ja	142.412	9.569-	-
Externe Veiligheid Overijssel deel II	2581502	Ja	26.480	26.480	-

GSB IIO

	Beschikkings-nummer provincie Zaaknummer	Project afgerond/ eindverant-woording Ja-Nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)
Project					
Inrichten Landschap Gezondheidspark	1568237	Ja	250.000	70.493	10.267

Besteed tlv provinciale middelen 2010 + 2011 +2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2010 + 2011 +2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Geplande einddatum	Aanvang co-financiering	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
800.000	11.403.650	1.000.000	3.142.722	7-1-2014	voor 01-03-2011	Wijziging scope op 07-10-2014, hierdoor regeling per direct afgerond.
403.301	250.000	403.301	250.000	1-3-2014	31-8-2012	
20.040	158.688	199.000	716.705	31-12-2014	voor 01-02-2011	
3.408.994	3.408.994	6.000.000	6.779.978	1-3-2015	voor 01-06-2010	Wijziging scope, einddatum eerder.
1.700.000	6.701.277	3.300.000	6.789.741	31-12-2017	voor 01-06-2010	
-	107.413	74.097	171.272	1-7-2015	voor 28-03-2011	Uitstel verkregen door provincie
-	2.442.641	500.000	2.898.481	31-12-2014		
891.040	914.644	1.555.595	1.632.642	31-12-2015	voor 01-12-2010	
140.141	220.322	250.000	261.912	31-12-2012	2011	per abuis niet in verantwoording jaarrekening 2013 verantwoord, daarom nu in 2014

Besteed tlv provinciale middelen 2010 + 2011 +2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2010 + 2011 +2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Geplande einddatum	Aanvang co-financiering	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
51.725	-	42.156	-	31-12-2014		
-	-	26.480	-	31-12-2014		

Besteed tlv provinciale middelen 2010 + 2011 +2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2010 + 2011 +2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Geplande einddatum	Aanvang co-financiering	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
181.583	320.763	252.076	331.030	1-5-2014		

Bijlage 8.10: Declaratiegedrag college van B&W

Som van uitgaven	Naam bestuurder			
Kostensoort	**Mulder**	**Lievers**	**Elferink**	**Eindtotaal**
Reis- en verblijfkosten	286,01	258,91	68,77	613,69
Eindtotaal	**286,01**	**258,91**	**68,77**	**613,69**

Overzicht als bedoeld in de door de raad op 19-7-2011 aangenomen motie.

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

140.1	**115.511**
Dierenopvangcentrum Stg.	115.511
140.3	**20.446**
Halt Stichting	20.446
211 Verkeersmaatregelen te land	
211.1	**37.400**
Veilig Verkeer Nederland	37.400
310 Handel en ambacht	
310.3	**269.696**
Centrummanagement Hengelo Stg.	219.696
WTC Twente Stg	50.000
480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	
480.1	**157.971**
Gereformeerde Hogeschool	807
Onderwijsadviescentrum Tw Stg	157.164
482 Volwasseneneducatie	
482.1	**61.280**
NIVON	12.180
ROC van Twente	49.100
510 Openbaar bibliotheekwerk	
510.1	**2.406.070**
Openbare Bibliotheek Hen- Stg.	2.406.070
511 Vormings- en ontwikkelingswerk	
511.1	**1.340.580**
Muziekschool Stg Alg	1.340.580
511.2	**470.420**
Crea Centrum voor kunst- Stg.	470.420
511.3	**12.172**
SCALA Welzijnswerk Stg.	12.172
530 Sport	
530.3	**37.019**
Tuindorpbad Stg.	37.019
530.5	**104.024**
A.T.C.'65 Afd. Voetbal	5.028
A.T.C.'65 Afd. Volleybal	51
Achilles'12 VV	3.813
B en T Expo Consultants	5.000
B.W.O. KSV	3.660
De Springplank Stg.	1.425
ELO United Vereniging	591
Fietscrossvereniging	4.050
Giants Hengelo H&SV	354
Golfclub Driene	162
H.G.V.	4.752
H.V. BRAVO	2.876
Hasselo Tennisver.	990
Hengelo HVV	924
Hengelosche Korfbalclub	552
Hengelose IJsclub	1.352
Hercules Tennisvereniging	756

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Hockey Club Twente	6.240
Invalidensportvereniging	7.581
Jeugdschaakver. Minerva	186
Judo Promotion Twente Vereniging	756
Judoschool Haagsma	5.690
Juliana '32 V.V.	486
Kapberg Stg. De	2.280
Marathon Pim Mulier	2.352
MCC Hengelo Vereniging	6
Neptunus Duikvereniging	6
Ogel Badmintonvereniging	174
Olympia Hengelo HV	684
Ons Genoegen Hengelsportvereniging	2.598
Ponystal Hengelo Vereniging	2.626
Renata RSV	696
Roeivereniging Tubantia Twentse	96
S.V. Wilhelminaschool	1.860
T.V.O.	17.554
Tennisclub Groot Driene	156
Tennisclub 't Weusthag	894
Tie Break Tennisclub	102
Trios SV	1.779
Tubantia HVV	1.872
TurnCentrum Twente Vereniging	2.424
TV Timmersweide	210
Twente Buzzards Basketbalvereniging	786
Twentes Eerste Damclub	36
Twentse Watersport Ver -	60
Vitesse, secretariaat HTTC	702
Webton Hengelo	870
Woolderes Tennisver.	928
WRSH Vereniging	2.766
WS Twente	2.232
530.6	**9.272**
BC Het Twentse Ros	164
F.B.K. Games Stg.	2.500
Fietscrossvereniging	750
Giants Hengelo H&SV	750
H.G.V.	1.000
Hengelosche Korfbalclub	461
Hengelose IJsclub	250
Juliana '32 V.V.	250
Marathon Pim Mulier	750
Roeivereniging Tubantia Twentse	500
Stichting AUNI	750
T.V.O.	613
Trios SV	285
Tubantia HVV	250
540 Kunst	
540.1	**2.209.605**
Jazz Platform Hengelo Stg.	2.800
Kamermuziek Hengelo Stg.	4.999

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Metropool Hengelo Stg.	1.016.496
Rabotheater Hengelo	1.185.310
540.2	**221.533**
Animato Accordeon Vereni-	4.145
Arte Vocale	2.743
Ateliers '93 Stg.	32.230
Barst Theaterproducties Stg.	2.000
Beeldende Kunst AG Stg.	5.680
Big Band Hengelo	2.395
Big Tyms Tuindorp	1.195
Byzantijns Koor Wladimir	2.106
Chr. Mannenkoor Hengelo	3.633
Concordia Muziekver.	4.920
Cultuurpodium Weusthag - Stg.	5.000
De Gildebroeders Toneel -	1.019
De Hengeler Spöllers en	900
De Karavaan der vertel - Stg.	2.000
Eendracht HOV De	4.340
Euregionale Kunst Stg.	10.000
Everpop	2.700
Filmliga Hengelo Stg.	800
H.A.O.V. Belzona	5.164
HeARTpool Stg	12.500
Hengelo's Mannenkoor Koninklijk	3.850
Hengelose Chr. Harmonie	3.541
Hengelose Koren Koepel Stg.	120
Hengelose Opera- en	7.141
Hengelose Revue	3.363
Kon. Muz. Ver. Excelsior	4.800
Ladies Only Vocaal	2.651
Lage Dames Hoge Heren	2.623
Levenslust Beckum Toneelvereniging	1.200
Liong-A-Kong R	3.500
Miscellaneous Vocaal	2.607
Multiple Noise Vocaal En-	2.528
Muziekvereniging Armonia	5.005
Opus 94 Koor	3.127
Piet Blom Museum Stg.	1.180
POPenzo	2.539
Projectkoor Kanaljerood	3.876
Rederijkerskamer Eensge -	1.121
Roesalka Oekrainsche	1.485
Schaepmanstichting Dr.	54
School der Poezie	2.000
Stedelijk Koor Hengelo	2.902
Stichting BAM! Festival	6.750
Stork 'n Nus 't	3.970
Symphonie Orkest Elad	3.231
TCOV	6.950
The Young Evergreens	2.954
Theater Kamak	2.000
Theatergroep Moederliefde	1.363

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Toneelvereniging D.E.V.	1.025
Twents Byzantijns Koor	2.850
Twents Fanfare Orkest	4.520
Twents Revue Orkest	3.190
Vocal Harmony	2.455
Vocale Promotie Stg	1.252
Volkskerstzang Hengelo	2.000
Woon- en Werkruimten voor Stg.	10.340
541 Oudheidkunde/musea	
541.1	**273.802**
HEIM Twents Techniek	255.492
Historie Brandweer Stg.	1.040
Historisch Archief Beckum Stg.	2.430
Stichting Oald Hengel	14.840
541.2	**3.585**
Gemeenschappelijk Onder- Vereniging	3.585
560 Openbaar groen en openluchtrecreatie	
560.5	**420.250**
Bureau Hengelo Stg.	420.250
560.9	**16.487**
Het Debat	4.805
IVN - Afd. Hengelo	700
Savannne Onderwijs Stg.	5.000
Stichting Furaha Hengelo	2.670
Wereldwinkel Hengelo Ver.	3.312
580 Overige recreatieve voorzieningen	
580.1	**40.050**
Lokale Omroep Hengelo Stg.	40.050
580.3	**16.940**
Oranje Vereniging Hengelose	11.440
Werkgroep 4 mei	5.500
620 Maatschappelijke begeleiding en advies	
620.1	**1.601.108**
Carint - Reggeland Groep Stg	847.491
Humanitas District Oost	30.488
Humanitas Onder Dak Stg.	338.255
Mediant GGZ	144.518
Regio Twente	161.874
Slachtofferhulp Nederland	20.250
Tactus Stg.	58.232
620.2	**285.188**
Aveleijn Stg.	10.000
Carint - Reggeland Groep Stg	15.600
Humanitas District Oost	4.025
Informele Zorg Twente Stichting	202.062
Inloophuis Hengelo Stg.	3.000
Klankbordgroep Mantelzorg Stg	1.645
SCALA Welzijnswerk Stg.	34.813
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	14.043
620.3	**691.790**
Carmelcollege De Grundel Stg	2.200

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Informele Zorg Twente Stichting	60.951
K.B.O.	1.750
P.C.O.B.	1.750
Seniorenplatform Hengelo Stg.	1.750
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	623.389
620.6	**313.407**
Samenloop, Gehandicapten De	4.360
Theater Kamak	2.000
VACpunt Wonen Stg.	1.500
VluchtelingenWerk en Stg.	10.575
Welbions Stg.	285.000
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	9.972
621 Vreemdelingen	
621.1	**17.725**
Klub Srbija Hengelo	1.750
Lavoratori Italiani Centro Ricreativo	1.750
PAOO Hengelo	1.750
PSAH	2.200
Stichting Aram Centrum	375
Stichting Hengelo-Yozgat	1.750
Suryoye Culturele	1.750
Tur Abdin	1.750
Turkse Culturele Vereni -	1.750
Turkse Muziek en Cultuur Stichting	1.750
Turkse Ouderen Hengelo Stg.	1.150
630 Sociaal-cultureel werk	
630.2	**888.995**
Buurt - en speeltuinver.	5.225
De Jeugd Buurt- en	24.450
Geerdink Stg. 't	9.126
Het Lansink, Speeltuin en	15.480
Stichting Oostwerk	29.500
Tempel Stg. De	80.583
Twekkelerwegkwartier	3.798
Wijkcentra Hengelo Midden Stg.	152.907
Wijkcentra Hengelo Noord Stg.	458.197
Wijkcentrum De Hengelose Stg.	40.745
Wijkcentrum Vogelkwartier Stg.	68.985
630.3	**1.169.391**
Baptisten Jeugdbeweging Stg.	1.000
Bataven, Ons Clubhuis Stg. De	17.074
Carint - Reggeland Groep Stg	56.400
Carmelcollege De Grundel Stg	250
Cerberus Stg.	2.000
Crea Centrum voor kunst- Stg.	100.000
Cunera-St.Marcellinus Scouting	16.582
Dr. Ariens-Ingridgroep Stg.	15.328
Hendrik Hudson Scouting-	10.536
Hervormd Gereformeerd Stg.	2.432
Hervormd Jeugdwerk Noord	1.000
Jeroen-Bambi STG Scouting	8.610
Metropool Hengelo Stg.	20.000

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Oecumenisch Jongeren Stg.	1.000
SCALA Welzijnswerk Stg.	839.880
Scouting Groot en Stg.	8.667
Scouting Hasselo Stg.	5.757
Scouting St. Christoffel Stg.	19.874
St.Bevordering Techniek	30.000
ZML TWOG Stg	13.000
630.4	**274.249**
SCALA Welzijnswerk Stg.	274.249
630.5	**102.515**
Bewonersoverleg Afrikaan- Ver.	1.999
Bewonersoverleg Elsbeek Stg.	3.709
Dorpsraad Beckum Stg.	2.385
Groot Driene	419
Klein Driene buurtcentrum Stg.	4.719
Nijverheid Bewonersover - De	6.478
Noorder Sterrenkracht Stichting	6.651
SCALA Welzijnswerk Stg.	4.338
Schole Stg. De	1.181
St. BHM Bewonersorga-	15.639
Weidedorp - Thiemsland Vereniging	3.987
Wijkopbouworgaan Dichters Ver.	2.780
Wijkraad Berflo Es Stg.	10.670
Wijkraad Hasseler Es Stg.	21.995
Wijkraad Slangenbeek Vereniging	15.565
650 Kinderdagopvang	
650.2	**551.135**
Speel - o - theek Hengelo Stg.	16.265
Spring Peuterspeelzalen	534.870
714 Openbare gezondheidszorg	
714.2	**120.560**
Topsport Oldenzaal	825
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	119.735
716 Centra voor jeugd en gezin (onderdeel WMO)	
716.1	**872.099**
Accare Assen	20.000
Ambiq Stg.	20.000
Carint - Reggeland Groep Stg	279.347
Dikkershoes Het	34.833
Humanitas District Oost	83.272
Jarabee Jeugdzorg Stg.	64.000
Jeugdzorg Overijssel Bureau	20.000
Leger des Heils	20.000
Mediant GGZ	13.138
MEE Twente Stg	1.500
Metropool Hengelo Stg.	28.085
Regio Twente	180.599
SCALA Welzijnswerk Stg.	107.325
723 Milieubeheer	**3.000**
723.1	**3.000**

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Natuur- en Milieuraad Stg.	3.000
821 Stads- en dorpsvernieuwing	**22.062**
821.2	**22.062**
De Overijsselse Molen Stg.	40
Erfgoed Hengelo Stichting	2.500
Stichting Oald Hengel	1.205
Tuindorp Stg.	5.817
Welbions Stg.	12.500
Eindtotaal *	**15.157.335**

*Ten opzichte van 2013 zijn de hier gepresenteerde subsidies € 5,6 miljoen hoger dan
In het overzicht van 2013. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2013 de Bilbiotheek (€ 2,4 miljoen), Bureau Hengelo (€ 0,42 miljoen) en diverse welzijnsinstellingen (samen € 2,8 miljoen) in 2013 ten onrechte niet of met lagere subsidie bedragen zijn opgenomen.

Bijlage 8.12 Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Nr.	Nr. oud	Bron	Domein	Prod.	Sector	Boco	Omschrijving bezuinigingsvoorst	2014	2015	2016	2017	2018	tatu	Toelichting (financieel en beleidsmatig)
Totaal gerealiseerd en afgedaan bij de jaarrekening 2013 en bij berap 1 en								**17.523**	**17.819**	**18.135**	**18.155**	**18.155**	**V**	**Bij de jaarrekening 2013 is er in bijlage 8.12 gerapporteerd over de stand van zaken m.b.t. de bezuinigingen per eind 2013. Een groot aantal bezuinigingen is eind 2013 gerealiseerd en afgedaan, hierover wordt in dit overzicht niet nogmaals gerapporteerd. Daarnaast hebben wij berap 2014 1 en 2 een voortgangrapportage gegeven. Ook van deze zijn hiernaast alleen het totaal bedrag aan bezuinigingen opgenomen.**
2	F11	B11	Fysiek	002.2	RU	6002201.400000. HERONTW	Subsidietrajecten professionaliseren	300	300	300	300	300		De taakstelling van € 600.000 werd in 2014 gerealiseerd. Er werd in totaal een bedrag van € 771.000 als terugverdieneffect geboekt. Bij de tweede berap was er zicht op € 400.000. Het realiseren van de bezuiniging in 2014 betekent geen automatisch succes in 2015. Deze post is niet structureel te voorspellen.
4	14b+A	B12		830.7	PF	6830799.400000	Maatschappelijk vastgoed 14b	524	674	674	435	435		De bezuiningsopdracht is uiteindelijk gerealiseerd voor 2014 door incidentele verkopen. Deze is verwerkt door middel van ontrekking aan de reserve. De bezuinigingsopdracht voor wijkcentra is niet gerealiseerd maar wel afgedekt door de incidentele onttrekking voor het jaar 2014. In 2015 zal opnieuw de bezuiniginng gerealiseerd worden door incidentele verkopen.
5	19	B12		530.2	SB	6530201.832100	Sport	200	200	200	200	200	**V**	De bezuiniging is in de begroting verwerkt. Een deel van de extra inkomsten is gebruikt om de andere bezuinigingsdoelstelling te realiseren.
6	22a	B12		821.1	RU	6810200.434389	Sted. Ontwikkeling plannen 22A	77	77	77	77	77		Deze bezuiniging werd in 2014 niet gerealiseerd. Het bedrag van € 77.000 werd meegenomen in het perspectief niet te realiseren bezuinigingen. De bezuiniging betreft het restant van de oorspronkelijke taakstelling van €150.000. Dit gedeelte is nog niet gerealiseerd.
7	23 en	B12		560.1	SB	6560130.434389 6560742	Beheer openbare ruimte 23 +	443	520	570	570	570	**V**	De bezuiniging is structureel verwerkt in de begroting 2013-2016. De lasten blijven binnen de aangepaste ramingen.
10	A02	B13	Bestuur	830.1	RU	6831000	Verlichting expl. door fondsen investeringen	500	500	500	500	500		Deze bezuiniging is voor € 140.000 gerealiseerd door het verlagen van de structurele bijdrage aan de grondexploitatie van Veldwijk Noord. De bezuiniging dient gerealiseerd te worden door binnen de projecten te bezuinigen. De invulling van de bezuiniging is daarom jaarlijks incidenteel. Het blijkt moeilijk om deze bezuiniging structureel te realiseren. In de begroting 2016 wordt deze heroverwogen.
12a	A05	B13	Bestuur	005.1	DIR	6005101.442400. REGIO	Gemeenschappelijke reg. en openb.bestuur - Regio en Netwerkstad	82	167	167	167	167		De bezuiniging wordt deels gerealiseerd. Voor 2015 wordt daarnaast nog een taakstelling ingevuld. De Regio Twente is nu bezig met de invulling hiervan. Daarnaast vindt een bezinning plaats op de taken die in de toekomst nog uitgevoerd worden. De wettelijke taken vervallen grotendeels en de discussie wordt nu gevoerd over verdere samenwerking tussen gemeenten op vrijwillige basis ('coalition of the willing') in de vorm van een Twentebedrijf. Bij Berap 1 over 2015 wordt hier nader op teruggekomen.
13	A05.2	B13	Bestuur	120.5	DIR	6005101.442400. REGIO	Gemeenschappelijke reg. en openb.bestuur -	100	100	100	100	100		De bijdrage aan de Veiligheidsregio blijft binnen de raming voor 2014. Waarbij opgemerkt dat de bezuiniging hiermee niet is gerealiseerd.

Bijlage 8.12 Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Nr.	Nr. oud	Bron	Domein	Prod.	Sector	Boco	Omschrijving bezuinigingsvoorstel	2014	2015	2016	2017	2018	tatu	Toelichting (financieel en beleidsmatig)
15	F02	B13	Fysiek	530.2	SB	6530501.442500.OZB	Sport	464	464	504	504	504	V	Deze bezuiniging is in de begroting verwerkt en wordt gerealiseerd.
16	F03	B13	Fysiek	214.1	WVL	6214110.434389	Parkeren	262	292	292	292	292		De maatregelen zijn geimplenteerd en verwerkt in de begroting. Zoals ook al opgemerkt bij de analyse bij de producten is er een tekort. Een deel van de bezuinigingen (€ 135.000) is als gerealiseerd te beschouwen het tekort is lager dan de hier opgenomen bezuiniging. Er worden maatrgelen genomen om de bezuinigingen alsnog te realiseren.
20	S07	B13	Sociaal	610.1	PSZ	6610114.842200	ROZ	100	100	100	100	100	V	Is verwerkt in begroting 2014 en meerjarenraming. Bezuiniging is gehaald
22	S09	B13		715.1	SAM	6715100.442500.REGIO	Zorg	87	87	87	87	87		De bezuiniging op het uniform deel van de kosten van de GGD is niet gerealiseerd. Er vindt bestuurlijk overleg plaats met Regio Twente, waarna invulling v.a. 2015 gerealiseerd moet worden. Begroting 2014 is op oude niveau gehandhaafd (dus zonder verwerking bezuiniging). Hierbij dient te worden opgemerkt dat de bezuiniging breed binnen het samenwerkingsverband draagvlak moet hebben. Dit is moeilijk om te realiseren.
24	S12	B13	Sociaal	511.1	SAM	6511101.442500	Muziekschool	200	200	200	200	200		Verwerkt in meerjarenbegroting 2014-2017. Muziekschool heeft toekomstvisie opgesteld, waaruit blijkt dat 50.000 niet wordt gerealiseerd (zie 2e berap 2014). Naar verwachting zal vanaf 2016 de geplande bezuiniging volledig gehaald.
27	A02.1	B14	Bestuur		dir/staf	P002.7	Samen de trap af systematiek bij regio Twente	0	50	50	50	50		geen taakstelling voor 2014
29	A02.3	B14	Bestuur		WVL	P120.5	Regionale brandweer/Veiligheidsregio	0	0	100	100	100		taakstelling pas vanaf 2016
30	A02.4	B14	Bestuur		WVL		Dubbel werk taken preventie, toezicht/handhaving op het gebied van bouw- en milieutoezicht	0	170	170	170	170		taakstelling pas vanaf 2015
32	A03.2	B14	Bestuur		PF	div	Heffing leges	25	25	25	25	25	V	Bezuiniging is gerealiseerd
51	S02.3	B14	Sociaal		PSZ	P610.1	Versoberingstaakstelling ROZ	200	200	200	200	200	V	2 Resterende stelposten voor in totaal € 70.000 zullen in 2015 worden omgezet naar extra omzet ROZ. Bezuiniging is gehaald.
56	S04.1	B14	Sociaal		SAM	div.	Herschikking culturele instellingen (bedrijfsvoering)	150	300	300	300	300	V	Wordt in 2014 voor een deel niet gerealiseerd: 15.000 binnen product 510.1 Bibliotheek en 75.000 binnen product 511.1 Muziekschool. Op grond van 1e berap 2014 is voor dit jaar 75.000 bijgeraamd. Vanaf 2015 zal volledige bezuiniging worden gehaald.
60	T01.2	B14	Inkomsten		PF	P936.1	Toeristenbelasting	50	50	50	50	50	V	Geraamde opbrengst is gerealiseerd
							Totaal	**21.287**	**22.295**	**22.801**	**22.582**	**22.582**		

Bijlage 8.12 Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Nr.	Nr. oud	Bron	Domein	Prod.	Sector	Boco	Omschrijving bezuinigingsvoorstel	2014	2015	2016	2017	2018	Cat	Toelichting (financieel en beleidsmatig)

Legenda status

	gerealiseerd en afgedaan
	realisatie is op schema
	gedeeltelijk gerealiseerd
	nog te realiseren

Bron

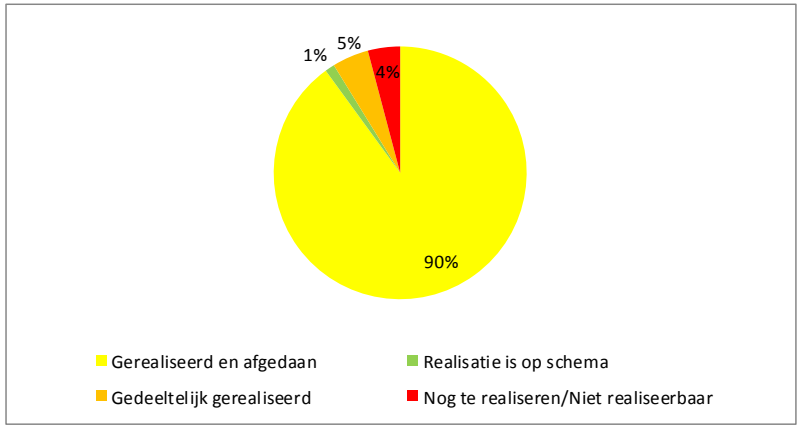
B11	Begroting 2011: Herontwerp
B12	Begroting 2012: Vernieuwen
B13	Begroting 2013: Koersvast
B14	Begroting 2014: Dekkingsplan

Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

6	Gerealiseerd en afge	19.155	19.678	20.084	20.104	20.104
4	Realisatie is op scher	262	512	612	612	612
44	Gedeeltelijk gerealise	993	1.228	1.228	989	989
3	Nog te realiseren/Nie	877	877	877	877	877
	totaal	21.287	22.295	22.801	22.582	22.582

Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Gerealiseerd en afge	90%	88%	88%	89%	89%
Realisatie is op scher	1%	2%	3%	3%	3%
Gedeeltelijk gerealise	5%	6%	5%	4%	4%
Nog te realiseren/Nie	4%	4%	4%	4%	4%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Gemeente Hengelo
Uitkomsten controle en overige informatie 2014

Rapportage aan de gemeenteraad – concept-

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Cross Towers, Antonio Vivaldistraat 150
1083 HP Amsterdam, Netherlands
Postbus 7883
1008 AB Amsterdam, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 10 05
ey.com

Aan de gemeenteraad van
de gemeente Hengelo
Postbus 18
7750 AA HENGELO (O)

Arnhem, XX mei 2015

TSCN-9JDDDE/ Concept

Uitkomsten controle en overige informatie 2014

Geachte leden van de raad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente Hengelo. Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- uitkomsten jaarrekeningcontrole;
- kwaliteit beheersorganisatie;
- wensen en aandachtspunten;
- onafhankelijkheid en controleproces.

Wij hebben de kernpunten van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk *Kernpunten*.

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2014. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van de gemeente Hengelo.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van de gemeenteraad te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

Het concept van dit verslag is d.d. 20 april 2015 besproken met de portefeuillehouder financiën. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo.

Partners in Sport

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J. Schuurkamp-Spijkerboer RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage 5

Uitkomsten jaarrekeningcontrole 10

Kwaliteit beheersorganisatie 21

Rechtmatigheidsbeheer 24

Wensen en aandachtspunten 29

Bijlagen

1 Onafhankelijkheid en controleproces

2 Overzicht controleverschillen

3 SiSa-bijlage

4 IMG-bijlage

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 45

Kernpunten

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	Er resteren enkele ongecorrigeerde controleverschillen voor de jaarrekening 2014. De geconstateerde fouten en onzekerheden liggen onder de goedkeuringstolerantie van 1% respectievelijk 3% van de lasten. Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2014 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2014 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de gemeente Hengelo.
	De jaarrekening is rechtmatig	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de gemeente Hengelo een goedkeurende verklaring af te geven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2014 in overeenstemming zijn met de door de relevante wet- en regelgeving.
	(Geen) bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa- en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd. Gecontroleerde verantwoording WSW van gemeente Enschede nog te ontvangen.
	Belangrijkste controleverschillen	In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles. In de tabel hebben wij alle gedurende onze controle de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen, welke een significante invloed hadden op het beeld van de jaarrekening.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

Welke fouten en onzekerheden resteren nog ?

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Ongecorrigeerde verschillen inzake getrouwheid (x € 1.000)

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Herrubricering	Verwijzing
Indexering grondprijzen bedrijventerreinen	570			Pag. 17
Onzekerheid in waardering voorziening grondexploitatie BXL		2.300		Pag. 18

De geconstateerde fout ad € 570.000 is kleiner dan de goedkeuringstolerantie voor fouten van € 2.695.000 (1% van de lasten). De geconstateerde onzekerheid ad € 2.300.000 past binnen de goedkeuringstolerantie van € 8.085.000 (3% van de lasten).

Ongecorrigeerde verschillen inzake rechtmatigheid (x € 1.000)

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Herrubricering	Verwijzing
EU-aanbesteden onrechtmatig	1.672			Pag. 27
Getrouwheidsbevindingen (zie voorgaand)	570	2.300		
Totaal	2.242	2.300		

De fout in de Europese aanbestedingen betreft een rechtmatigheidsfout doordat enkele aanbestedingen niet in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetgeving hebben plaatsgevonden.
De grootste onrechtmatigheden hebben betrekking op personele inhuur waarbij de aanbesteding niet in overeenstemming met de richtlijnen heeft plaatsgevonden. Het totaal van rechtmatigheidsfouten ad € 2.242.000 is kleiner dan de goedkeuringstolerantie voor fouten van € 2.695.000 (1% van de lasten). De geconstateerde onzekerheid past binnen de goedkeuringstolerantie van € 8.085.000 (3% van de lasten).

Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2014 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
	Financiële positie/kwaliteit van het resultaat	Over 2014 heeft de gemeente Hengelo een positief gerealiseerde resultaat van € 1.291.000 ten opzicht van een (na wijzigingen) begroot positieve resultaat van € 36.000. Het verschil laat zich zowel door positieve als negatieve afwijkingen verklaren. Deze verschillen worden in hoofdstuk “4.1. Saldo jaarrekening “ verder toegelicht. Enkele belangrijke ontwikkelingen welke ten grondslag aan het resultaat ligt betreffen: 1. Voordeel op Algemene personele aangelegenheden (€443.000 voordeel). Door opleidingen in eigen beheer (Hengelo Academie) werd bespaard op de externe opleidingskosten. De kosten van werving en selectie bleven achter bij de raming o.a. verhoogde interne mobiliteit en besparing op de advertentiekosten. Het opnieuw aanbesteden van de brandverzekering heeft geleid tot een forse besparing. 2. Bijstandsverlening (€329.000 voordeel) Evenals voorgaand jaar is over de hele linie sprake van minder nadelige resultaten: Onder andere door positieve resultaten bij de beperking van de instroom in de WWB en meevallende lasten bij de uitkeringen levensonderhoud starters BBZ. 3. Geldleningen (€567.000 nadeel) Het wordt voor een aantal instellingen met een gemeentelijke geldlening steeds moeilijker om aan de betalingsverplichting te voldoen. De hele portefeuille is daarom evenals vorig jaar weer gescreend. Van een aantal instellingen is het risicoprofiel in negatieve zin bijgesteld, daarom moet er een aanvullende voorziening worden getroffen. Een afboeking van de geldleningen heeft niet plaatsgevonden. Wij hebben deze voorziening gecontroleerd en vastgesteld dat deze toereikend is getroffen. Het weerstandsvermogen voor het jaar 2014 valt met een score van 1,2 binnen de marge van de streefwaarden van de nota “Zicht op Risico’s”. Zonder de werking van interne beheersmaatregelen, bijvoorbeeld bezittingen niet meer verzekeren, daalt de score naar 0,8. Dit onderstreept het belang van goede beheersmaatregelen. Aandachtspunten binnen het weerstandsvermogen en risico-inventarisatie zijn het project Warmtenet, diverse grondexploitatieprojecten en de middelen en taken in verband met de transities in het sociale domein.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Waardering grondexploitatie kent schattings-onzekerheid	Wij hebben de grondexploitaties van de gemeente Hengelo gecontroleerd en getoetst of de schattingen die hier onderdeel van maken betrouwbaar tot stand zijn gekomen. Wij hebben hierbij naar de realisatie in het verleden gekeken en beoordeeld hoe de schattingen naar de toekomst zijn bepaald. Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden kunnen wij ons verenigen met de door de gemeente gemaakte schattingen. De schattingsonzekerheden rondom grondexploitaties zijn toereikend toegelicht in de jaarrekening; waaronder de onzekerheden rondom het project Hart van Zuid vanwege de onderhandeling die loopt met de samenwerkingspartner in deze publiek-private samenwerking.
Kwaliteit beheersorganisatie	Interne beheersmaatregelen	In onze managementletter hebben wij reeds gerapporteerd over de kwaliteit van de interne beheersing binnen de gemeente Hengelo. De belangrijkste punten zijn: • Voldoen aan de (Europese) aanbestedingswet. • Functiescheiding in de treasuryadministratie kan niet worden aangetoond. • Nog geen controle op de volledigheid van de verhuuradministratie (vanuit de WOZ-administratie) gemaakt. Tijdens onze controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekening 2014 hebben wij vastgesteld dat de aanvullende werkzaamheden zoals opgenomen in onze managementletter zijn opgepakt in het traject richting het opstellen van de jaarrekening.
Bestuurlijke aandachtspunten	Onze visie op 2015	Onze controle heeft geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2014. Naast onze certificerende functie hebben wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de gemeente Hengelo het afgelopen jaar over tal van onderwerpen geïnformeerd. Voor het komende jaar vinden wij het, gelet op het voorgaande, belangrijk dat de gemeente Hengelo prioriteit geeft aan de volgende onderwerpen/bevindingen: • De beheersing van de op afstand gezette activiteiten door ontwikkelen. • Planning rondom de actualisatie van de grondexploitatie evalueren (met name de complexen waarin met andere partners wordt opgetrokken, waarbij wij concreet in dit voorbeeld BXL benoemen)

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

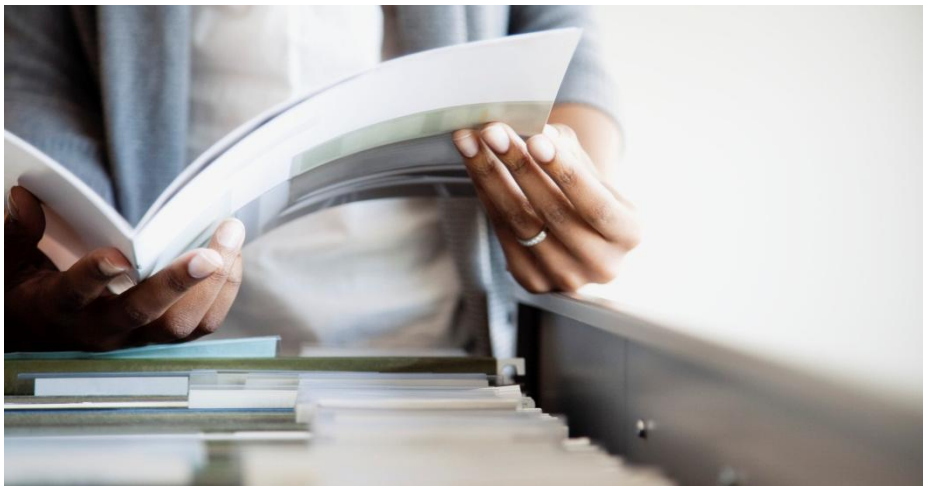
Controleverklaring

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Hengelo over het boekjaar geëindigd op 31 december 2014 te verstrekken. In deze verklaring bevestigen wij dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten*.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Wij hebben de in de SiSa- en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2014 van uw gemeente geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV.

Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de Raad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Onze analyse van het resultaat 2014

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Voordelig/nadelig resultaat nader besproken

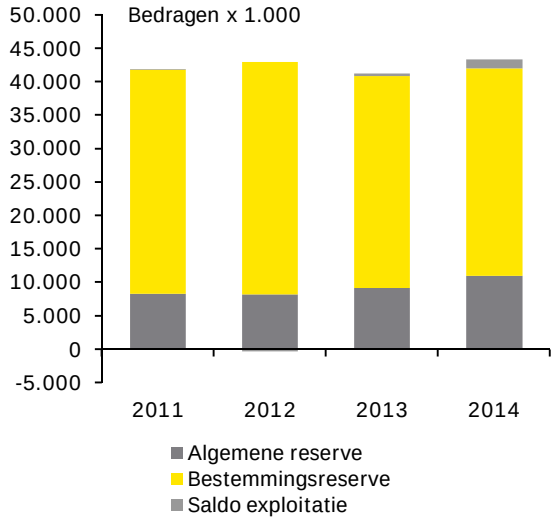
Het gerealiseerd resultaat over het jaar 2014 bedraagt € 1.291.000 voordelig ten opzichte van een begroot positief saldo van € 36.000.

Het resultaat over 2014 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2014	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	239.659	250.153	(10.494)
Totale baten	243.427	251.982	8.555
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	3.768	1.829	(1.939)
Mutaties in reserve	(3.732)	(573)	3.159
Gerealiseerde resultaat	36	1.256	1.220

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, bedraagt per jaareinde 2014 volgens de jaarrekening € 43,3 miljoen en heeft zich vanaf 2011 als volgt ontwikkeld:

Van de totale reserves ter hoogte van € 43,3 miljoen is € 11,0 miljoen opgenomen als algemene vrije reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2010 gestegen met € 2,7 miljoen.

Per saldo is gedurende 2014 € 0,6 miljoen gedoteerd aan de reserves. Deze dotatie vormt samen met het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten van € 1,9 miljoen het gerealiseerde resultaat van afgerond € 1,3 miljoen.

Onze analyse van het resultaat 2014

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Solvabiliteit

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 5,32% (2013: 5,05%). Wanneer wij het solvabiliteitspercentage afzetten tegen vergelijkbare gemeenten kan worden gesteld dat dit percentage laag is en achten wij een verbetering van het solvabiliteitspercentage wenselijk.

Financiering

In 2014 heeft gemeente Hengelo twee langlopende lening(en) aangetrokken, hiervan is één lening direct doorverstrekt aan Welbions. Door de fusie van Welbions met de Woningstichting Borne, is besloten de huidige beleidslijn ten aanzien van het direct doorverstrekken van leningen aan de woningcorporatie niet meer voort te zetten. En de bestaande leningenportefeuille af te laten lopen. Hierin wordt rekening gehouden met de risico's ten aanzien van het rechtstreeks uitzetten van financiële middelen.

Vanaf 2014 dient In de toelichting op de balans ten aanzien van schatkistbankieren het volgende te worden vermeld:

- Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording afgelegd wordt.
- Voor ieder kwartaal van het jaar dient het bedrag aan middelen toegelicht te worden dat "buiten de schatkist" is gehouden.

Wij hebben vastgesteld dat bovenstaande adequaat is toegelicht in de jaarrekening.

Ten aanzien van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben wij vastgesteld dat binnen de grenzen is geacteerd.
Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering van de jaarrekening 2014.

Risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf *Weerstandsvermogen & Risico's* opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2014 is gevoerd.
Ten aanzien van deze paragraaf constateren wij het volgende:

De ratio van het weerstandsvermogen (inclusief gerealiseerd resultaat 2014) is als voldoende te classificeren. In de geactualiseerde versie van de Nota "Scherper aan de wind" is opgenomen dat tegenover een totaal netto risicoprofiel van € 31,5 miljoen op lange termijn een algemene reserve van minimaal € 15 miljoen zou moeten staan.

De huidige omvang van € 11 miljoen wordt als ontoereikend ervaren; tegenover het huidige risicoprofiel van 29,6 miljoen heeft u aangegeven het wenselijk te achten € 15 miljoen aan vrije reserve aan te houden.

Het risicoprofiel van de gemeente is stabiel gebleven, doordat met name in de grondexploitaties extra voorzieningen zijn gevormd door onder andere doorvoering van geactualiseerde grondprijzen en verslechtering van de resultaatverwachting in complex BXL.

Risicovolle projecten worden vooraf zorgvuldig getoetst op haalbaarheid en het belang van goed risicomanagement wordt breed erkend in de organisatie. De risico´s rondom de drie transities in het sociaal domein, de grondexploitaties Hart van Zuid, het project Lange Wemen en Warmtenet vragen om een solide weerstandsvermogen, hiervan is momenteel nog onvoldoende sprake. Over de risicobeheersing inzake Hart van Zuid en Warmtenet zullen wij hierna nader op ingaan.

Onze analyse van uw belangrijkste schattingen

Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Wel hebben wij een beschouwing ten aanzien van de belangrijkste schattingen opgenomen.

Belangrijke schattingen	Toelichting en beoordeling 2014
Waardering grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	De schatting betreft het inschatten van de gebruiksduur wat de basis vormt voor de afschrijvingen. De schatting is akkoord bevonden.
Waardering van uw deelnemingen en langlopende schulden	Relatief weinig schattingselementen waardering tegen aanschafwaarde, tevens gebruik van saldo bevestigingen
Waardering van de bouwgrondexploitaties en de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)	Grondexploitaties met een negatieve eindwaarde worden voorzien. Voorziening wordt op contante waarde bepaald.
Waardering van de debiteuren	De omvang van de voorziening is in lijn met de stand van de debiteuren.
Beoordeling toereikendheid van uw voorzieningen	De voorzieningen bevatten relatief weinig schattingselementen.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Inleiding

Deze paragraaf geeft een uiteenzetting van de werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van de belangrijke aandachtsgebieden in de controle die nog niet eerder in dit verslag zijn toegelicht.

Waardering grondexploitaties

De waardering van de grondexploitaties was een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingsonzekerheid die aanwezig is binnen projecten en voortkomend uit de huidige economische situatie. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Wij brengen nadrukkelijk bij u onder de aandacht dat wij de grondexploitaties hebben beoordeeld op basis van de huidige bekende situatie en economische ontwikkelingen. De vastgoedmarkt is momenteel een markt met veel onzekerheden. De uitkomsten van onze beoordeling moeten ook in dat licht worden bezien.

Vooral het stagneren van gronduitgifte en verkoop van kavels van grondexploitaties met een nu al verwacht negatief eindresultaat leidt direct tot grotere en substantiële verliezen en tekorten en daarmee een groter beroep op de algemene reserve. Met de opbouw van een buffer (reservepositie) voor het opvangen van toekomstige tegenvallers moet met dit effect rekening worden gehouden.

De post voorraad van de gemeente Hengelo is als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000	31 december 2013	31 december 2014
	€	€
Grond- en hulpstoffen:		
Niet in exploitatie genomen gronden	11.557	8.208
Overige grond- en hulpstoffen	10.295	13.036
Onderhanden werk	63.029	70.679
Gereed product en handelsgoederen	83	72
Totaal	84.964	91.995

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Zoals uit het voorgaand overzicht blijkt dat de grondexploitaties nader onder te verdelen zijn naar overige grond- en hulpstoffen, nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en het zogenaamde onderhanden werk. Deze onderverdeling is afhankelijk van de formele status van de grondexploitatie:

- De gronden waar de Raad geen stellig voornemen heeft deze te ontwikkelen geclassificeerd dienen te worden als overige grond en hulpstoffen.
- Er is sprake van onderhanden werk op het moment dat er een vastgesteld exploitatieplan aanwezig is, waarbij de bestemming van de gronden definitief is vastgelegd.
- Als er nog geen vastgesteld exploitatieplan is, maar de Raad heeft wel het stellige voornemen de gronden op afzienbare termijn te ontwikkelen, dan dienen de betreffende gronden te worden gepresenteerd als bouwgronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Hierbij is er dus nog geen zekerheid over de wijze waarop de bouwgrond in eigendom van de gemeente geëxploiteerd gaat worden.

Hiernaast vindt u een visuele risicobeoordeling, van de naar onze inschatting, belangrijkste grondexploitatieprojecten van de gemeente Hengelo. Dit betreffen zowel in exploitatie genomen projecten als nog in exploitatie te nemen projecten, waarop in onze controle de focus heeft gelegen.

Toelichting risicoprofiel grondexploitatie:

1 Fasering verkoop en realisatie grondprijzen belangrijkste risico (ingegeven door hogere boekwaarde).
2 Oplevering in 2015 danwel project nagenoeg afgerond.
3 Project grotendeels gesubsidieerd of in opdracht van derden.

Grondexploitatiewaardering	Ons oordeel over het risicoprofiel van de grondexploitatie			
	Hoog	Midden	Laag	Toelichting
Niet in exploitatie genomen				
Verspreide gronden binnen de bebouwde kom				1
Verspreide gronden buiten de bebouwde kom				1
Schalmeden				1
Verspreide gronden Hart van Zuid				1
In exploitatie genomen				
't Rot				2
Broek Noord				1
Broek Oost				1
Veldwijk Noord				1
Dalmeden				1
Hart van Zuid				1,3
Lange Wemen				1,3
Gezondheidspark				1
Oosterveld				1
Westermaat Campus				1
De Veldkamp				1
RBT				1

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Grondprijzenindex bedrijventerreinen

De door de gemeente Hengelo gehanteerde grondprijzen zijn gebaseerd op Grondprijzen notitie Gemeente Hengelo 2015.

De indexcijfers voor bedrijven zijn vanaf 2018 in lijn met het langjarige gemiddelde inflatiecijfer ingeschat door IPD en Metrum. De indexcijfers voor bedrijven zijn vanaf 2018 in lijn met het langjarige gemiddelde inflatiecijfer ingeschat door IPD en Metrum. De 0,0% voor 2015 is in lijn met wat we gemiddeld zien. Voor de periode 2016-2018 is de gehanteerde opbrengstenstijging 2% waar een opbrengstenstijging van 1,5% realistischer te achten valt.
Het verschil van 0,5% hebben wij als fout aangemerkt en dit door vertaald naar de alle bedrijvencomplexen houdt een totale fout van € 570.000,- in. Deze fout hebben wij in onze foutenevaluatie meegenomen, zie hiervoor vastlegging onder kernpunten, bladzijde 7 van ons rapport.
Wij merken op dat parameters en uitgangspunten in grondexploitaties mede op basis van schattingen (hoe deze uitgangspunten zich naar verwachting naar de toekomst toe zullen ontwikkelen) tot stand komen en deze schattingen periodiek (in ieder geval ook bij de jaarlijkse actualisatie) door de gemeente beoordeeld en waar nodig bijgesteld worden.

Grondexploitatie XL Business park

In onze managementletter hebben wij aandacht gevraagd om tijdig afspraken te maken met organisaties die taken van de gemeente uitvoert dan wel waar de gemeente mee samenwerkt of in een grondexploitatie participeert.

Op basis van de actuele en door het bestuur van XL Business Park vastgestelde grondexploitatie is de jaarrekening 2014 van XL Business Park opgesteld. Uit de jaarrekeningcontrole 2014 van XL Business Park is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de programmering van de bedrijventerreinen.
Hierbij is sprake van een totale onzekerheid van € 10 miljoen.
Gemeente Hengelo heeft een aandeel van 23% in het grondexploitatie XL Business park. Deze onzekerheid door vertaald naar het aandeel van gemeente Hengelo geeft voor de jaarrekening van gemeente Hengelo een onzekerheid van € 2,3 miljoen.

Deze onzekerheid hebben wij opgenomen in onze evaluatie, zie hiervoor vastlegging onder kernpunten, bladzijde 7 van ons rapport.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Complex Hart van Zuid

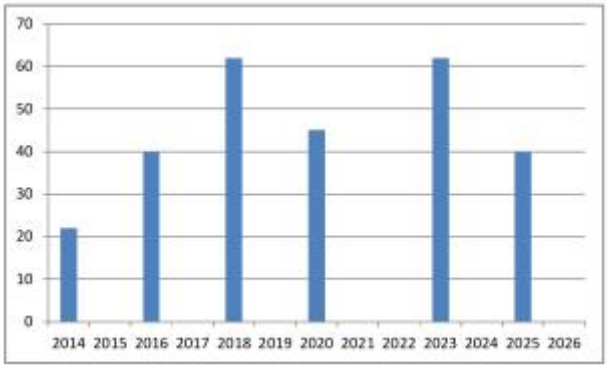
Het project Hart van Zuid wordt ontwikkeld in een publiek-private samenwerking (PPS constructie) met een private partij. Momenteel voert de gemeente gesprekken met deze partij over herijking van de samenwerking. Deze gesprekken hebben nog niet geleid tot definitieve uitkomsten.

Op dit moment is volgens de gemeente op basis van de contractuele afspraken die er liggen of op basis van de onderhandelingen nog niet aan te geven wat mogelijk de financiële effecten van de uitkomsten van dit proces zullen zijn. In de jaarrekening 2014 is dit project gewaardeerd op basis van de geactualiseerde grondexploitatieberekening (op basis van de bestaande afspraken en uitgangspunten tussen partijen). De gemeente heeft de onzekerheid van deze situatie toereikend toegelicht in de jaarrekening. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingswijze.

Bij het vaststellen van de herzieningen 2015 is bepaald complex Hart van Zuid als 1 complex vast te stellen. Hiermee is het onderscheid tussen fase 1 en fase 2 komen te vervallen. Bij de herzieningen 2015 zijn tevens de subsidies inzake Hart van Zuid herverdeeld. Wij hebben vastgesteld dat de huidige waardering toereikend is.

Fasering te realiseren appartementen Hart van Zuid

Bij de te ontwikkelen appartementen valt het op dat er om de paar jaar vrij grote aantallen appartementen op de markt gebracht worden. Dit brengt een afzetrisico met zich mee, temeer daar het beeld is dat de markt voor appartementen ook voor de regio Hengelo onder druk staat. Naar we begrijpen heeft deze afzetprognose te maken met de situatie dat afzet enkel in grotere hoeveelheid tegelijk kan plaatsvinden. Het verdient dan ook de aanbeveling om voor de programmering van het aanbod van appartementen enkele scenario's uit te werken om de gevoeligheid van afwijkingen in afzet ten opzichte van de prognose in kaart te brengen en hierop als gemeente ook scherp te blijven monitoren.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2014 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2014 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

SiSa en IMG-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de navolgende specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd.

Onze controleaanpak hierbij hebben wij in het hoofdstuk Onafhankelijkheid en controleproces nader toegelicht. De SiSa-bijlage en IMG-bijlage dienen door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage en IMG-bijlage.

In bijlage 3 en 4 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS en naar provincie Overijssel. Nog te ontvangen van gemeente Enschede de gecontroleerde SiSa verantwoording WSW voor de SW-ers van van gemeente Hengelo.

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Kwaliteit beheersorganisatie

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2014 van de gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.
Wij steunen op de processen, hetgeen betekent dat wij minder uitgebreide werkzaamheden per jaareinde behoeven te verrichten.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Positie verbijzonderde interne controle

Binnen de gemeente Hengelo is intern de verbijzonderde interne controle functie belegd. Wij hebben met de betreffende medewerkers voor aanvang van zowel onze interim als balanscontrole 2014 de door de gemeente Hengelo uit te voeren verbijzonderde controlewerkzaamheden besproken. Op basis van de uitkomsten van deze controles hebben wij de door ons geplande en uitgevoerde controlewerkzaamheden geëvalueerd en desgewenst indien noodzakelijk aangepast of uitgebreid.
Na afwikkeling van de controle 2014 zullen wij de controle 2014 in overeenstemming met de aanvullende vereisten inzake controle standaard 610 (zie volgende pagina) evalueren en de controleaanpak voor 2015 bespreken.

Algemene ontwikkelingen ten aanzien van de VIC functie

Bij het gebruikmaken van werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle functie is de Nederlandse Standaard 610 Gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors van toepassing. Deze standaard is in 2014 aangescherpt. De standaard houdt onder meer in dat de accountant de voor zijn relevante, door de verbijzonderde interne controle functie uitgevoerde werkzaamheden evalueert en test om zich ervan te overtuigen, dat de werkzaamheden toereikend zijn voor zijn doelstellingen en om vast te stellen welke eigen werkzaamheden zijn eigen professionals moeten uitvoeren.

De aangescherpte standaard stelt eisen aan de kwaliteit en inrichting van de verbijzonderde interne controle functie. De eisen hebben betrekking op objectiviteit en onafhankelijkheid, deskundigheid en systematische en gedisciplineerde aanpak en dat de VIC geen vervanging van de IC is. Daarnaast is goede communicatie tussen de verbijzonderde interne controlefunctie en de accountant van groot belang.

De accountant kan en mag gebruik (blijven) maken van eerder verrichte interne controles bij de gemeente indien deze voldoen aan de aangescherpte voorwaarden met betrekking tot objectiviteit, deskundigheid en kwaliteit. Voor 2014 hebben wij mede gebruik gemaakt van de door de gemeente verrichte interne controles.

Externe ontwikkelingen vanuit zowel de commissie Depla als de accountantsorganisaties stimuleren het zelfstandig verantwoording afleggen over rechtmatig handelen en getrouw verantwoorden in de jaarrekening. En benadrukken daarmee het belang van een verbijzonderde interne controlefunctie.

.

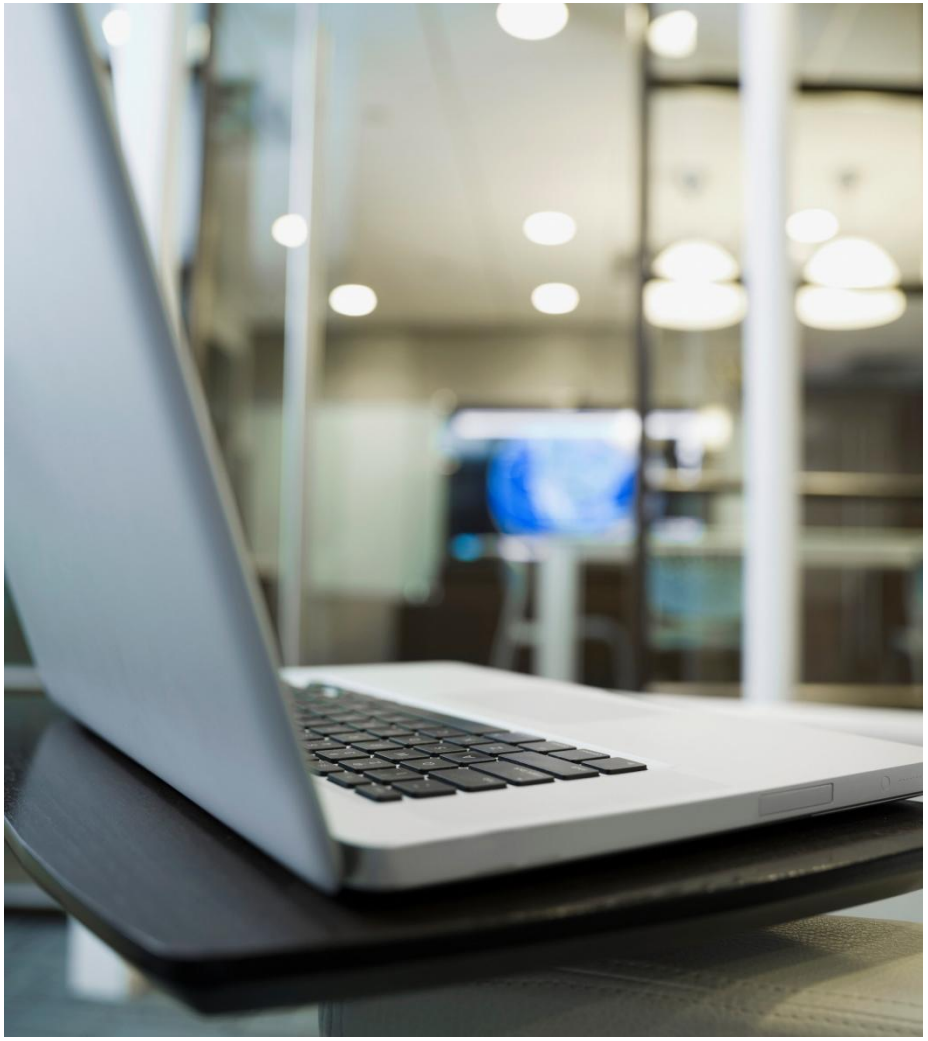
Interne beheersmaatregelen

Kwaliteit beheersorganisatie

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van de gemeenteraad ontvangen. Wij hebben ten behoeve van onze controle de algemene en applicatiespecifieke IT-beheersmaatregelen getest.

De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Rechtmatigheidsbeheer

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2014 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2014 van de gemeente Hengelo. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- het rechtmatigheidsbeheer;
- de naleving van het voorwaardencriterium;
- de begrotingsrechtmatigheid;
- de kredieten;
- mutaties in de reserves;
- het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- de niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

De raad autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Door een goede inrichting van de planning & controlcyclus zorgt het college er voor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan de raad, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid.
Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door de raad worden geautoriseerd.

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de Raad geautoriseerde begroting. Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Rechtmatigheidsbeheer

Lastenoverschrijding programma (x € 1.000)	Begrotingsafwijking	Onrecht-matig, telt niet mee	Onrecht-matig, telt wel mee
Programma 0 totaal € 257 (3%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden worden gesignaleerd.	V	
Programma 5 totaal € 630 (3%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden worden gesignaleerd.	V	
Programma 8 totaal € 13.420 (35%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden worden gesignaleerd.	V	
Programma 9 totaal € 832 (53%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden worden gesignaleerd.	V	

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma.
Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2014. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Rechtmatigheidsbeheer

Onrechtmatigheid aanbesteden

De fouten in de aanbestedingen betreffen rechtmatigheidsfouten doordat meerdere aanbestedingen niet in overeenstemming met de van toepassing zijnde EU-aanbestedingswetgeving hebben plaatsgevonden.
De grootste onrechtmatigheden hebben betrekking op personele inhuur waarbij de aanbesteding niet in overeenstemming met de richtlijnen heeft plaatsgevonden.

Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2014 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de Raad geautoriseerde kredieten.
Wij constateren de geen overschrijdingen op investeringsniveau ten opzichte van de gevoteerde kredieten. Voor een uitgebreide analyse verwijzen wij naar bijlagen 8.8 van de jaarstukken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risico´s.*

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Wensen en aandachtspunten

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

Aandachtspunten van de raad

Wij vinden het van groot belang onze controle af te stemmen op de specifieke situatie van de gemeente Hengelo en de wensen van onze opdrachtgever. Op die wijze kunnen wij nog gerichter toegevoegde waarde leveren. U heeft ons gevraagd dit jaar specifiek aandacht te besteden aan de volgende onderwerpen:

a) *Warmtenet*

b) *Package- deal Stork*

c) *Hart van Zuid*

De subvragen zijn, voor alle drie genoemde aandachtpunten zijn:

1. Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet het proces goed is om te komen tot reële toekomst-verwachtingen?

2. Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet de risico's in deze grote projecten in voldoende mate onderkend en beheerst worden?

3. Wat is de relatie met het Weerstandsvermogen?

Voor beantwoording van de eerste subvraag:

Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet het proces goed is om te komen tot reële toekomstverwachtingen?

Wij onderkennen dat de gemeente rekeninghoud met de risico's ten aanzien van de projecten en deze ook analyseert. Ten aanzien van het risicomanagement geldt dat gemeente Hengelo dit op een adequaat niveau heeft ingericht. Hierdoor worden risico´s gemeentebreed op diverse onderwerpen gemonitord en maken deel uit van het systematische risicomanagement dat door middel van het systeem Naris wordt geregistreerd. Alle afdelingshoofden en projectleiders worden twee keer per jaar geïnterviewd en de resultaten daarvan worden met behulp van Naris gerapporteerd in de paragraaf weerstandsvermogen.

Wij adviseren om ten aanzien van projecten een meer procesmatige en gestructureerde analyse van toekomstverwachtingen op te stellen. Door een gestructureerd proces van integrale analyse komen zowel de risicoaspecten van projecten als ook toekomstperspectief (en daarin onderkende kansen en bedreigingen) in meer samenhang aan bod in plaats dat de initiatie primair komt vanuit het proces van risico-inventarisatie.

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet de risico's in deze grote projecten in voldoende mate onderkend en beheerst worden?

a) *Warmtenet*

Ten aanzien van het Warmtenet hebben wij vastgesteld dat gemeente de aanwezige risico´s hiervan in het kader van risicomanagement inventariseert en monitort. Het beheersen en sturen op ontwikkeling in het (hoge) risicoprofiel blijft een punt van aandacht.

Doordat Warmtenet aan externe ontwikkelingen (Rendementsrisico's over de totale looptijd Warmtenet project) onderhevig is, kan worden gesteld dat de beheersing (en het kunnen beïnvloeden hiervan) niet volledig in de invloedssfeer van de gemeente ligt en daardoor risico's met zich meebrengt. Participatie van derden (zowel overheid als vanuit de markt) in de exploitatie van de Backbone is strikt noodzakelijk, waarbij geldt dat het project zonder deze overheidssteun niet mogelijk is.

De gemeente Hengelo heeft bovenstaande kwetsbaarheid ook onderkend en heeft door een extern bureau een onderzoek naar exploitatiemogelijkheden van Warmtenet laten uitvoeren. De uitkomsten van dit onderzoek zijn bepalend voor eventuele vervolginvestering in de Backbone.

a) *Package- deal Stork en Hart van Zuid*

Voor package-deal Stork geldt evenals voor Hart van Zuid dat de gemeente de risico's per deelgebied nauwlettend in kaart heeft gebracht.

De risico's aangaande de deelgebieden zijn door Hengelo in beeld gebracht en voor zover noodzakelijk zijn voorzieningen getroffen.
Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Hengelo de risico´s inzake de deelgebieden in voldoende mate in beeld heeft en daar waar noodzakelijk de voorzieningen toereikend heeft getroffen. Op basis van de huidige uitgangspunten zijn de te maken kosten toereikend ingeschat.

Ten aanzien van Hart van Zuid hebben wij vastgesteld dat er nog geen nadere afspraken met de externe partij zijn gemaakt ten aanzien van het vervolg van het project en samenwerking hierbij. Dit heeft erin geresulteerd dat de huidige waardering in overeenstemming met de eerder vastgestelde plannen tot stand is gekomen en geactualiseerd is op basis van de huidige inzichten in marktomstandigheden. Wij hebben deze onderbouwing van de waardering van het project in de jaarrekening op basis van nu bekende uitgangspunten als toereikend aangemerkt.

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

Wat is de relatie met het Weerstandsvermogen?

a) *Warmtenet*

De relatie met het weerstandsvermogen kan als volgt worden uitgedrukt. Warmtenet vormt 11,1 % van het totale beschikbare weerstandsvermogen en legt daarmee een behoorlijk beslag hierop. Zoals hiervoor aangegeven zijn de onzekerheden en daarmee gepaard gaande risico´s aangaande Warmtenet zeer groot te noemen.

a) *Package- deal Stork en Hart van Zuid*

Voor package-deal Stork geldt evenals voor Hart van Zuid dat de gemeente de risico's per deelgebied nauwlettend in kaart heeft gebracht. Daar waar deze risico's concreet zijn geworden, heeft de gemeente reeds aanvullende voorzieningen getroffen. Deze voorzieningen zijn binnen het complex Hart van Zuid genomen.

Naast de hiervoor aangegeven voorzieningen resteren er ook risico's aangaande nog te realiseren verkopen en nog te maken kosten.

Deze risico's heeft gemeente Hengelo in z'n totaliteit opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Hierbij wordt voor 6,8% een beroep gedaan op het beschikbare weerstandsvermogen. De schattingsonzekerheid (zoals onzekerheid in afzet / fasering) is toereikend toegelicht in de jaarrekening.

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

VPB

Voor overheidsondernemingen ontstaat op 1 januari 2016 op basis van het aanhangig wetsvoorstel 'Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen' belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting ('Vpb').

De nieuwe regeling op hoofdlijnen
Gemeenten en hun Gemeenschappelijke Regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door Gemeenten beheerste stichtingen en verenigingen. Veel kapitaaldeelnemingen, waaronder BV's, NV's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor ál hun activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden.

Gevolgen
Ondernemingsactiviteiten van Gemeenten zullen door de nieuwe regeling met Vpb belast worden vanaf 1 januari 2016. Te denken valt bijvoorbeeld aan grondexploitatie, verhuur van vastgoed of de exploitatie van parkeergarages. Over de jaarlijkse (fiscale) winst is Vpb verschuldigd tegen een tarief van 25%, met een tariefsopstapje van 20% over de eerste € 200.000. Met deze belastinglast zal jaarlijks rekening moeten worden gehouden in de begroting en jaarrekening. Ook zal uiteraard jaarlijks aangifte Vpb moeten worden gedaan.

Bij het ontstaan van Vpb-plicht per 1 januari 2016 zal een fiscale openingsbalans moeten worden opgesteld. De samenstelling van deze openingsbalans is essentieel voor de Vpb-positie in toekomstige jaren en verdient dan ook serieuze aandacht. De activa en passiva die toerekenbaar zijn aan de belaste activiteiten komen als hoofdregel voor de waarde in het economische verkeer op de fiscale openingsbalans. Deze waarde komt doorgaans niet overeen met de waarde in de jaarrekening. Daarom zal een gedegen proces moeten worden ingericht om ieder jaar van de jaarrekening tot een juiste aangifte vennootschapsbelasting te komen.

Advies
Wij adviseren de periode tot 1 januari 2016 te gebruiken om uw organisatie voor te bereiden op de aanstaande Vpb-plicht, dit is door de gemeente ook ter hand genomen. De (financiële) impact op de organisatie kan worden bepaald door de verschillende ondernemingsactiviteiten in kaart te brengen en te inventariseren welke activiteiten mogelijk vrijgesteld zijn. Wij raden u aan deze inventarisatie op korte termijn uit te voeren en op basis daarvan uiterlijk in het 3e kwartaal 2015 tevens een inschatting te maken van de financiële impact voor het jaar 2016, zodat in de begroting 2016 en de Iv3 2016 de verwachte vennootschapsbelastinglast kan worden meegenomen. Daarnaast is essentieel dat de nieuwe fiscale regels en daarmee samenhangende verantwoordelijkheden tijdig in uw interne processen en administratie worden geïntegreerd en dat waar nodig het kennisniveau binnen uw organisatie op het gebied van de Vpb wordt verhoogd.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO die we hieronder hebben opgenomen, betreffen:

- langdurige betrokkenheid
- samenloop van dienstverlening
- geschenken en giften

Impact nieuwe regels

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (sr) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB´s (gemeenten zijn onder de huidige definitie niet aangemerkt als 'OOB', ofwel 'organisatie van openbaar belang) is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurancediensten. Voor niet-OOB's is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object.

Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is; of
- een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100.

Bevestiging

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd. Wij kunnen u bevestigen dat zowel als organisatie en als controleteam onafhankelijk zijn van gemeente Hengelo.

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 van de gemeente Hengelo gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de *Gemeentewet*.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De goedkeuringstolerantie zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de raad. Op 17 november 2014 is het normenkader vastgesteld, ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2014 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 2.695.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 8.085.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 250.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Wat is de reikwijdte van onze opdracht

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 van de gemeente Hengelo gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in Artikel 213, tweede lid, van de *Gemeentewet*.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door de Raad vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Onze controleaanpak in het kort

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de gemeente. In hoofdstuk *Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle* hebben wij u inzicht gegeven in de significante risico's, onze controleaanpak en bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de Raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Het normenkader en de goedkeuringstolerantie zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming/kennisgeving gebracht van de Raad.

Op grond van de jaarrekening 2014 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 2.695.000 (1%) en voor onzekerheden € 8.085.000 (3%). Onze controletolerantie bedraagt 75% van deze goedkeuringstolerantie. Als de controletolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om de begrotingsrechtmatigheid van de lasten en investeringen te toetsen. Dit doen wij onder andere door:

- vast te stellen of begrotingsafwijkingen tijdig zijn gesignaleerd en zijn omgezet in een begrotingswijziging ter autorisatie aan de Raad;
- vaststellen of kostenoverschrijdingen leiden tot een onrechtmatigheid, welke meegewogen moet worden in het accountantsoordeel of niet. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid hoeven niet te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2014 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en de controleverordening/het controleprotocol 2014 van de gemeente Hengelo. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- het rechtmatigheidsbeheer;
- de naleving van het voorwaardencriterium;
- de begrotingsrechtmatigheid;
- het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- de niet-financiële beheershandelingen.

Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa)

Uw gemeente is op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor de met name benoemde specifieke uitkeringen hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening op basis van een door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven model. Bij de controle van deze bijlage betrekken wij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor gegeven aanwijzingen (Circulaire Single information Single audit 2014, waarin onder andere opgenomen de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014).

De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

In bijlage 3 van dit verslag rapporteren wij hierover.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

WNT

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. Dit houdt onder andere in dat naast het feit dat er normen zijn gesteld aan de hoogte van de bezoldiging, er inzake de topfunctionarissen zoals werkzaam binnen uw organisatie verantwoording over de bezoldiging dient te worden afgelegd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat er geen functionarissen zijn die meer verdienen dan de norm en dat de in de wet vereiste toelichtingen op juiste wijze zijn verantwoord in de jaarrekening.

Overzicht controleverschillen

Bijlage 2

Overzicht controleverschillen

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de gemeente heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* dienen te worden opgenomen of gerapporteerd.
Het hieronder opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de *Bevestiging bij de jaarrekening* gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken.

Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening.
De geconstateerde fouten zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van respectievelijk € 2.695.000 en € 8.085.000.

De ongecorrigeerde verschillen (zowel t.a.v. getrouwheid als rechtmatigheid) zijn opgenomen op pagina 7 van dit rapport.

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat *(Standaard 240 De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten).* Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij het college. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Naleving wet- en regelgeving

Wij informeren de auditcommissie over fraude en illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben.

SiSa-bijlage

Bijlage 3

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2014	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	Geen	-	-
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai)	Geen	-	-
E30	Quick wins binnenhavens	Geen	-	-
G1	Wet sociale werkvoorziening gemeente (onderhanden)	Geen	-	-
G1A	Wet sociale werkvoorziening totaal 2013	Geen	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van Artikel 69 WWB gemeente 2014	Geen	-	-
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004	Geen	-	-
G5	Wet participatiebudget gemeente 2014	Geen	-	-

IMG verantwoording 2014

Bijlage 4

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient ter verantwoording aan de provincie Overijssel aangaande de IMG-regelingen.

Project	Beschikkingsnummer provincie	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
Binnenstad Lange Wemen	1362836	Geen	-	-
Creatieve fabriek	1313422	Geen	-	-
Duurzaamheidsmaatregelen Brede School Berflo Es	1321996	Geen	-	-
Hart van Zuid	1244045	Geen	-	-
Herstructurering Twentekanaal	1244047	Geen	-	-
Twickeler Grensweg	1398152	Geen	-	-
Waterpark Berflo Es	1521128	Geen	-	-
Weusthagpark	1313435	Geen	-	-
Versterken Voorveld Preventief Jeugdbeleid	1243665	Geen	-	-

IMG verantwoording 2014

Bijlage 4

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient ter verantwoording aan de provincie Overijssel aangaande de IMG-regelingen.

Project	Beschikkingsnummer provincie	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
Externe Veiligheid Overijssel deel I	1448888	Geen	-	-
Externe Veiligheid Overijssel deel II	2581502	Geen	-	-
Inrichten Landschap Gezondheidspark	1568237	Geen	-	-

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	**Zaaknummer**	**Uw kenmerk**	**Datum**
Reactie op accountantsrapportage	1073056		22 april 2015

Geachte raadsleden,

De door uw raad aangestelde accountant, Ernst & Young, heeft op basis van de uitgevoerde controle op de jaarrekening 2014 een goedkeurende verklaring t.a.v. zowel de getrouwheid als t.a.v. de rechtmatigheid afgegeven. Deze verklaring zal worden opgenomen in het jaarverslag/jaarrekening na vaststelling door uw Raad. Het afgeven van de verklaring is momenteel nog niet mogelijk omdat een verklaring over de WSW activiteiten van Enschede nog niet is ontvangen. Dit voorbehoud heeft slecht een formeel karakter.

De bevindingen tijdens deze controle zijn door de accountant vastgelegd in een rapport dat in concept op 20 april is besproken met de portefeuillehouder financiën.

Het volledige rapport is voor u ook beschikbaar gesteld via extranet.

De volgende punten uit het rapport geven ons aanleiding tot een reactie:
Belangrijkste controleverschillen

Grondprijzen bedrijventerreinen (pag. 7 en 17)**:**
De accountant stelt dat de opbrengstenstijging voor bedrijventerreinen en de omslagrente beide aan de hoge kant zijn, waarbij de parameters als fout worden aangemerkt. De accountant is het er mee eens dat de hoge rente een veel groter nadelig gevolg heeft dan de positieve effecten van de hoge parameters. Op totaal niveau zijn de accountant en de gemeente het wel eens met elkaar dat de gemeente een reëel beeld van haar financiële positie schetst. Maar dat weerhoudt de accountant er niet van om de parameters toch als fout aan te merken. Omdat wij het niet eens zijn met de zienswijze van de accountant en ons geen nadere onderbouwing is verstrekt, hebben wij deze vermeende fout niet gecorrigeerd.
Ook procedureel is er het een en ander op te merken: Wij hebben in 2014 al getracht de parameters af te stemmen met de accountant. Pas in februari 2015, na de vaststelling van de parameters in de Raad, heeft er afstemming over de parameters plaats kunnen vinden. Op dat moment bestond er voor ons geen aanleiding om aan te nemen dat de accountant niet kon instemmen met de parameters. Medio april, na afloop van de jaarrekeningcontrole, merkt de accountant de parameters als fout aan.

BXL(pag. 7 en 17)
De accountant onderschrijft het rapport van Ecorys voor de afzet van bedrijventerreinen voor de gemeenten. Bij BXL hanteert de accountant echter een andere zienswijze, waardoor er t.o.v. Ecorys een onzekerheid gepresenteerd wordt. Wij merken op dat de bedrijventerreinen gezien kunnen worden als communicerende vaten, dus als er gesteld wordt dat BXL een onzekerheid is,

zou dat kansen bieden voor de andere bedrijventerreinen locaties. Een aantal Hengelose bedrijventerreinen is dan te voorzichtig gecalculeerd.

Aanbestedingen (pag. 7 en 26)
Een aantal aanbestedingen is naar het oordeel van de accountant niet gedaan in overeenstemming met Europese regelgeving. De grootste afwijkingen van de aanbestedingsregels betreffen de inzet van personeel bij langdurige projecten. In het belang van de continuïteit van het project wordt vaak de voorkeur gegeven aan het voortzetten van de inzet van het in aanvang bij het project betrokken bedrijf.

Goedkeuringstolerantie (pag. 7)
De gerapporteerde fouten en onzekerheden vallen zowel t.a.v. de getrouwheid als ook t.a.v. de rechtmatigheid ruim binnen de door uw raad vastgestelde tolerantie.

Solvabiliteit (pag. 13)
De accountant constateert dat het solvabiliteitspercentage laag is. Wij merken op dat in lijn met de versterking van het eigen vermogen/de algemene reserve ook een stijging van het solvabiliteitspercentage kan worden geconstateerd. De accountant vergelijkt de uitkomst met andere gemeenten. Daarbij moet worden opgemerkt dat die vergelijking moeilijk is te maken omdat in Hengelo de financiering van de sociale woningbouw (tot en met het verslagjaar) door de gemeente wordt verzorgd. Als deze factor buiten beschouwing blijft bedraagt het solvabiliteitspercentage ruim 10%, een redelijk gemiddelde waarde voor gemeenten.

Kwaliteit beheersorganisatie (pag. 21)

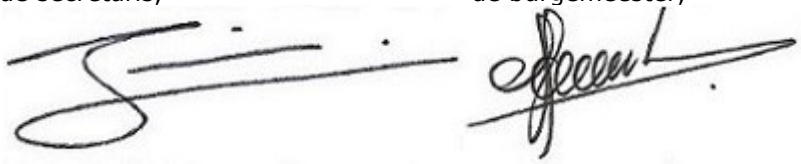
Met genoegen stellen wij vast dat de accountant ondanks aangescherpte eisen aan de kwaliteit en inrichting van de verbijzonderde interne controlefunctie bij de jaarrekeningcontrole 2014 toch gebruik heeft gemaakt van de verrichte interne controles. Meerwerk bij de jaarrekeningcontrole werd daarmee voorkomen.

Specifieke aandachtsgebieden (pag 28 e.v.)

De rapportage op door uw raad aangegeven specifieke aandachtsgebieden geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Wij verzoeken u het voorgaande te betrekken bij de behandeling van het jaarverslag en de jaarrekening 2014.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis De heer S.W.J.G Schelberg

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester Jansenplein 1
Bezoekadres stadskantoor
Hazenweg 121
E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Burgerjaarverslag 2014

Wij zijn u graag van dienst!

Jaarlijks breng ik als burgemeester verslag uit over de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening en over inwoners en bedrijven die 'meedoen' in Hengelo. Dit doe ik in het burgerjaarverslag. Het burgerjaarverslag van 2014 is kort en bondig. U treft vooral cijfers aan. Zo ziet u in één oogopslag wat er zoal aan telefoontjes binnenkomt bij de gemeente en hoeveel bezoekers er jaarlijks aan de balie komen.

Volg ons!

Steeds meer contact vindt ook digitaal plaats. Bijvoorbeeld via de website of Twitter. Wist u dat we inmiddels al meer dan 6.000 volgers hebben van ons account @gemeentehengelo? Door Twitter te volgen krijgt u in maximaal 140 tekens informatie over allerhande nieuws van de gemeente.

Eenvoudiger en goedkoper

In 2014 hebben we veel aandacht besteed aan de dienstverlening, rollen en verantwoordelijkheden én veiligheid bij evenementenvergunningen. Tussen organisatoren, ambtenaren en hulpverleningsdiensten zijn over deze onderwerpen afspraken gemaakt.

Zo hebben we onze dienstverlening verder verbeterd door te zorgen voor één aanspreekpunt voor evenementenorganisatoren, werken we aan een duidelijk en functioneel digitaal loket en een digitaal aanvraagformulier, en aan duidelijke regels en werkafspraken tegen minimale kosten. Van organisatoren hebben we gevraagd om vroegtijdig, goede en volledige vergunningaanvragen te doen, zich goed bewust te zijn van de veiligheidsrisico's en hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. Dat dit geen overbodige discussie blijkt, is helaas weer pijnlijk duidelijk geworden door het Monstertruckdrama in Haaksbergen.

In 2014 hebben we verder de nadruk gelegd op de constructieve veiligheid van podia en tenten bij evenementen.

Waar we aan de ene kant inzetten op verscherping van de veiligheidsaspecten bij vergunningverlening, proberen we vergunningverlening aan de andere kant eenvoudiger, beter en goedkoper te maken. Door bijvoorbeeld voor veel kleine evenementen en activiteiten de vergunningplicht te vervangen door de meldplicht.

Inzetten voor de stad

Ook in 2014 hebben bewoners, bedrijven en instellingen zich op eigen initiatief ingezet voor de stad. Wat mij betreft is dit een goede ontwikkeling en ik vind het dan ook belangrijk dat inwoners de ruimte krijgen om zelf in actie te komen, eventueel ondersteund door de gemeente.
In dit burgerjaarverslag vindt u een aantal inspirerende voorbeelden.

Sander Schelberg,
burgemeester van Hengelo
@sanderschelberg

CIJFERS BURGE

20

BALIEBEZOEK

Hoe waarderen klanten de Publieksbalie?
7,8

Hoeveel mensen maakten een afspraak?
ruim 10.000

Voor baliebezoekers zonder afspraak is max. wachttijdnorm 15 minuten. In hoeveel % van de gevallen is norm gehaald?
93%

Voor bezoekers met afspraak is max. wachttijdnorm 5 minuten. In hoeveel % van de gevallen is norm gehaald?
90%

Hoeveel mensen maakten gebruik van avondopenstelling dinsdag?
2281

Hoeveel mensen maak-ten gebruik van avondopenstelling donderdag?
3262

DIENSTVERLEN

Hoeveel mensen bezochten het Publieksplein?
96.182

Hoeveel mensen bezochten de website?
296.570

MELDINGEN

Hoeveel meldingen op tijd afgedaan? (binnen 14 dagen)
91%

Hoeveel meldingen via app BuitenBeter?
940

Hoeveel meldingen totaal?
8.725

RJAARVERSLAG

14

TELEFOONTJES

Hoe vaak belden mensen naar publieksnummers?

ruim 126.000

Hoe vaak belden mensen naar Sociale Zaken?

bijna 30.000

Hoeveel % van de inkomende telefoontjes werd binnen 20 sec beantwoord?

81%

Hoe vaak belden mensen met 14074?

27.985

ING ALGEMEEN

Hoeveel mensen stuurden een brief of e-mail?

ruim 8.500

Hoeveel volgers van @gemeentehengelo op Twitter?

ruim 6.000

VERGUNNINGEN

Hoeveel mensen vroegen omgevingsvergunning aan?

870

Hoeveel mensen vroegen vergunning aan voor evenement?

580

Wat was gemiddelde afhandeltermijn vergunning?
(wettelijk = 8 wkn)

6 weken

MEENTE

GELO

Meedoen in Hengelo

Het initiatief voor activiteiten of het oppakken van maatschappelijke problemen komt ook vaak van inwoners zelf. Ze zetten bijvoorbeeld de bekende Buurtbon in om hun buurt mooier, veiliger en gezelliger te maken. In 2014 kreeg de gemeente 262 aanvragen voor een Buurtbon. In totaal zijn 93 Buurtbonnen toegekend. Deze zijn ingezet voor verschillende buurtfeesten en (kerst)markten, maar ook voor bijvoorbeeld het opknappen van een schoolplein, voor een straatspeeldag en het plaatsen van een ooievaarsnest.

Hieronder leest u over het opknappen van de fietstunnel Harmsveld en initiatieven rond Wij-landen. Zo maken we met elkaar van Hengelo een nóg prettiger stad!

Opknappen fietstunnel 'Harmsveld'

In de herfstvakantie van 2014 namen jongeren van SKILLZ* de verloederde fietstunnel 'Harmsveld' voor een grote opknapbeurt onder handen. De tunnel was in de afgelopen jaren sterk vervuild door allerhande leuzen en ontsierende graffiti. Deze fietstunnel is ca. 70 meter lang en dagelijks maken er vele honderden mensen gebruik van, waaronder veel scholieren.

De gemeente en de jongeren maakten eerst de tunnel schoon met bezems en hogedrukspuit. Daarna werd er op de beide wanden over de volle lengte van de tunnel een kleurige wandversiering met graffiti aangebracht. Op deze manier werd zichtbaar dat graffiti ook een mooie kunstvorm kan zijn. De gebruikers van de tunnel, zowel jong als wat ouder, waren erg enthousiast over deze fraaie opknapbeurt. Na deze opknapbeurt kan de tunnel nu weer jaren mee en is het, zoals een gebruiker het uitdrukte, 'elke keer weer een klein feestje om er door te rijden'.

**SKILLZ is de naam van het jongerenwerk van SCALAWelzijn. Ze richt zich op het ontwikkelen van talenten en vaardigheden van Hengelose jongeren.*

Help ons verder!

Velen van u hebben het afgelopen jaar op de een of andere manier met de gemeente te maken gehad. We willen die contacten zo goed mogelijk laten verlopen. En loopt er iets niet goed? Laat het ons dan vooral weten! Kom langs, bel ons, maak een melding via de site of laat een bericht achter op Twitter via @gemeentehengelo. Uw vragen, kritische opmerkingen en tips helpen onze stad verder. Bedankt!

Initiatieven rond Wij-landen

In Hengelo wachten verschillende terreinen op een definitieve invulling. Daardoor staan de terreinen als het ware op 'pauze'. Wij-landen is een initiatief dat tijdelijke projecten wil helpen realiseren op deze 'pauzelandschappen'. Wij-landen wil ze toegankelijk maken, bij voorkeur met verrassende en inspirerende initiatieven. We zien steeds meer dat bewoners zich uit eigen beweging aansluiten bij Wij-landen en met elkaar proberen initiatieven van de grond te krijgen. Ook vanuit het bedrijfsleven is er ondersteuning door het Pact MVO. Wat gebeurde er zoal in 2014 rond de Wij-landen:

- Het terrein aan de Beekstraat is met hulp van veel bedrijven en instellingen omgetoverd tot een wensplein. Het wensplein is een initiatief van twee scholieren: Emma en Mara. Het wensplein is door de burgemeester feestelijk geopend in oktober.
- Met ontwikkelaar Ter Steege en het waterschap wordt samen met omwonenden gewerkt aan de tijdelijke invulling van het Brouwerijterrein. Het idee is om hier een tijdelijk park van te maken, waarbinnen water een belangrijke plek krijgt. In 2014 is hard gewerkt aan het maken van plannen voor deze locatie.
- Aan de Händelstraat werken bewoners aan het creëren van een buurtontmoetingsplek. In 2014 is onder andere gestart met de aanleg van de paden op dit terrein.
- Ook rond Lange Wemen zijn volop ontwikkelingen geweest. Het oorspronkelijke plan voor voetgolf bleek niet uitvoerbaar en ook een eenvoudiger opgezet plan liep vast in de uitvoering en kon niet gerealiseerd worden. Een inwoner zag hierin een kans en heeft een deel van het terrein spontaan ingezaaid met zonnebloemen en eetbare planten. Inmiddels is een deel van het terrein ingericht als labyrinth en wordt gekeken naar andere mogelijkheden.

Politieke markt 21 mei 2015

Onderwerp: 1067307-Jaarverslag en Jaarrekening Gemeente Hengelo 2014

Vraag van de heer Hollander: Is er sprake is van een voorstel een nieuwe dimensie toe te voegen aan het beschikbare weerstandsvermogen i.r.t. de hoogte van de algemene reserve.? (blz 12)

Antwoord: De conclusie is onjuist; de bedoelde passage is een citaat uit een voorstel van 26 juni 2012. Het ware beter geweest dat de passage vanaf *Streefwaarde omvang* t/m *dividendopbrengsten, etc)* op pagina 12 tussen aanhalingstekens was geplaatst.